

33562/c

vol 2

E. xv. c

18

SYNOPSIS

UNIVERSAE

PRAXEOS MEDICAE.

DIVINAE PARTIS DIVISIONE

TOMUS SECONDUS.

SYNOPSIS
UNIVERSÆ
PRAXEOS MEDICÆ,
IN BINAS PARTES DIVISA.
TOMUS SECUNDUS.

SYNOPSIS
UNIVERSÆ
PRAXEOS MEDICÆ,
IN BINAS PARTES DIVISA;

QUARUM prior omnium morborum conspectum exhibet;
altera verò rem medicamentariam, perpetuis commentariis
illustratam, sistit; cui subjungitur Liber DE CIBO ET POTU.

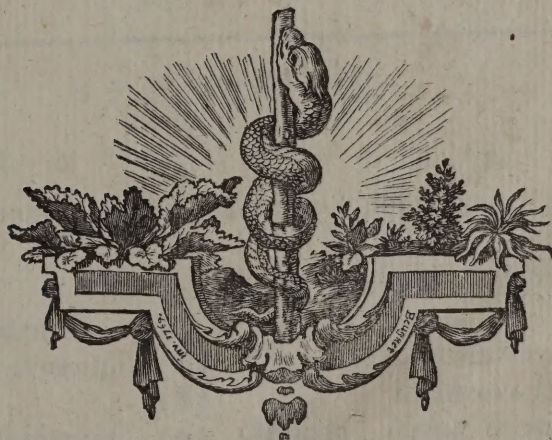
NOVA EDITIO,

ULTERIUS elaborata; vel cæteris tùm Gallicis, tùm Latinis, multò
amplior, & accuratior.

*Auctore JOS. LIEUTAUD, Academia Regiæ Scientiarum, & Societatis
Regiæ Londinensis; necnon Cubiculario Serenissimi DELPHINI & Stirpis
Regiæ Medico.*

IMPERANTE DILECTISSIMO LUDOVICO XV.

TOMUS SECUNDUS.

PARISIIS,

Apud P. FR. DIDOT, juniorem, Bibliopolam, ad ripam Augustinianorum.

M. DCC. LXX.

Cum Approbatione, & Privilegio Regis.

INDEX

CAPITUM TOMI SECUNDI.

LIBER PRIMUS

DE MEDICAMENTIS INTERNIS.

PRÆNOSCENDA, I.

SECTIO PRIMA.

DE MEDICAMINIBUS GENERALIBUS,

Quæ in universam œconomiam animalem agere videntur.

D ILUENTIA, demulcentia & obtundentia,	9	Diaphoretica & sudorifica,	68
Refrigerantia & antiputrida,	20	Alexiteria,	77
Temperantia,	31	Aperientia,	85
Febrifuga,	40	Incidentia,	98
Depurantia,	51	Analeptica,	109
Antiscorbutica,	60	Adstringentia & styptica,	120
		Vulneraria & resolventia,	130

SECTIO II.

DE MEDICAMENTIS,

Nonnullis partibus dicatis, vel in eas actionem suam exerentibus.

E METICA,	141	Alvum comprimentia & anti-dysenterica,	197
Laxantia & cathartica,	148	Diuretica sub acutis,	208
Stomachica & carminantia,	169	in chronicis,	215
Vermifuga,	183	Menses, lochia & partum morventia,	226
Anti-acida & absorbentia,	191		

INDEX CAPITUM.

<i>Hepatica</i> ,	234	<i>Cardiaca</i> ,	269
<i>Pectoralia demulcentia</i> ,	242	<i>Anodyna & hypnotica</i> ,	276
<i>vulneraria & adstringentia</i> ,	254	<i>Antispasmodica, hysterica & epileptica</i> ,	287
<i>resolventia & incindentia</i> ,	259	<i>Cephalica & anti-paralytica</i> ,	300

LIBER SECUNDUS

DE MEDICAMENTIS EXTERNIS.

PRÆNOSCENDA, 309.

SECTIO PRIMA.

DE MEDICAMINIBUS GENERALIBUS,

Quæ scilicet quibusvis partibus admoveri solent.

E MOLLIENTIA,	321	Repellentia & adstringentia,	
Demulcentia,	327		360
Anodyna,	332	Roborantia,	367
Resolventia, discutientia & incidenia,	336	Exsiccantia,	373
Maturantia & digestiva,	349	Vesicantia & cathartica,	378
Vulneraria & detergentia,	354	Antiseptica, vel antiputrida,	386

SECTIO II.

DE MEDICAMINIBUS

Quæ ad nonnullas partes pertinent; vel ipsis admoveri solent.

C APITI & faciei dicata,		Mammis imponenda,	432
	392	Abdominalia,	436
Ophthalmica,	399	Genitalia respicientia,	443
Errhina,	408	Anum spectantia,	450
Auribus congrua,	414	Artubus admovenda,	464
Ore excipienda,	418	Cuti prospicienda,	470
Cervicalia & thoracica,	428		

LIBER TERTIUS

DE CIBO ET POTU.

PROLEGOMENA, 479.

SECTIO PRIMA.

DE VEGETABILIBUS.

CEREALIA,	489	<i>Fructus</i> ,	505
Olera,	495		

SECTIO II.

DE ANIMALIBUS.

QUADRUPEDES,	517	<i>Pisces</i> ,	530
Aves,	522	<i>Aquatilia anomala</i> ,	541

SECTIO III.

DE CONDIMENTIS.

EXOTICA,	544	<i>Indigena</i> ,	547
----------	-----	-------------------	-----

SECTIO IV.

DE POCULENTIS.

NATURALIA,	554	<i>Domestica</i> ,	566
Fermentata,	558		

PRAXEOS MEDICÆ PARS SECUNDA.

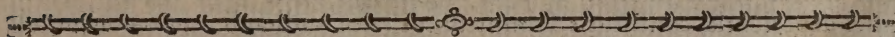
VEL

MATERIA MEDICA

AB hætenùs evulgatis longè discrepans.

LIBER PRIMUS, DE MEDICAMENTIS INTERNIS.

PRÆNOSCENDA.

SCIRE expedit ea duntaxat medicamina, quæ ad stomachum appellant, interna vocitari; ut scilicet distinguantur, non solum à meris topicis cuti prospicientibus; sed etiam à variis remediis quæ ore, naribus, ano, aliisque partibus perviis excipiuntur; quæ etiam externorum classem subeunt. Neminem latet utraque diversas pro medentium nutu nancisci formas, accuratiori, & tradendæ, dosium normæ submittendas, ut expectatos effectus feliciùs exerant: nec à solertioribus posthabetur hæc vel tralatitia

Tom. II.

A

PRÆNOSCENDA.

doctrina; quàm inconsultò despiciunt qui ad altiora sese accingere gloriantur. Ideò nonnulla de hoc argumento, quasi per transfennam, præhabere haud ab instituto alienum fore putavimus: missis tamen hisce futilibus, & nauseosis præceptis, quæ circà elegantiore[m] methodum concinnandi formulas, ubique occurrunt; in hoc solo versatur hæc ars, ut quæ animo concipiuntur, clarè & nitidè chartæ mandentur; ne emergant, inter præparanda remedia magistralia, errores ægrotantibus lugendi.

Illud præcipuè curantibus incumbit munus ut apprimè teneant naturam & vires eorum quæ in officinis mercatoriis & pharmaceuticis prostant, sub rerum emporeticarum & officinalium titulo recensendæ; atque utriusque sortis medicamina optimæ notæ, ab adulteratis, spuris, obsoletis, & corruptis, ritè distinguant. Ergà plantas recentes & virides usurpari solitas, ad anni tempestatem attendere debent; ne portulacam inter hyemem præscribentes ludibrio habeantur. Maximum insuper occurrit discrimen ratione ponderis inter plantas recentes & siccas: quatuor v. g. uncia[r] radicis recentis cichorii vix post integram siccitatem ad semi-unciam accedunt: quatuor uncia[r] lapathi, eryngii, bardanæ, symphyti, &c. ad unciam circiter unam rediguntur: idem dicendum de foliis & floribus plantarum quæ lanci committuntur; quatuor, verbi gratiâ, uncia[r] florum borraginis, buglossi, papaveris rubri, violarum, nymphææ, &c. vix ad semi-unciam accedunt. Tractûs etiam, vel loci, ubi praxim exercent, habenda est ratio; ne talia præcipiendo, quibus carent officinæ; aliud pro alio substituendi sibi arrogent licentiam scioli pharmacopœi: quod etiam intelligi debet de rebus exoticis, quæ planè nonnunquam exolent, & à nemine conterraneorum in usum medicum trahuntur. Nec minoris est momenti ut ipsis innotescant respectivæ singulorum medicaminum vires, ad illa aptè associanda; ne emergat inepta formula, quæ nasutulis risum excuteret: quod sanè quidem hanc praxeos clinicæ partem orbiter vel perfunctoriè tractantibus sapius evenisse pro comperto habemus. Sed horum præcipuè interest, rectam inter præscribenda remedia interna, & congruam singulorum dosim apprimè callere: ab eâ enim plus æquo refractâ nil absolvi evidens est: ab ipsâ verò suprà modum auctâ maximas & lethales quandoque turbas excitari nullus fermè dubitat. Insuper singulorum doses solis legibus multiplici experienciâ constitutis submittuntur: nec audiendi, quos non puduit eas methodo mathematica subicere, ut fortè imperitorum oculos perstringerent: quandoquidem principia, quibus suffulciuntur de hæc re, in medium adducta, vel pro mentis arbitrio finguntur, vel tantis accidentium involucris absconduntur & irretiuntur, ut illis enodandis impares sint perspicaciores, qui illa calculo geometrico adstringi posse negarunt.

Felicius igitur collineant qui hanc *dosium normam* ad experienciæ incudem revocant; non verò empiricorum more, sed oculatiorum ritu, qui experimenta ratione esse dirigenda putarunt. Hæc respicit 1°. ætatem: si dosis v. g. sit pro viro consistentis ætatis, uncia unâ componitur; pro adolescente quindecim annorum, ad drachmas sex; pro puero octo cir-

citer annorum , ad semi-unciam ; & sic de aliis ætatibus , eâdem habitâ proportionem. 2°. Molem corporis : proceres & obesi majores ferunt doses quàm graciles. 3°. Temperiem : biliosis scilicet & melancholicis noxia sunt acria & stimulantia ; quibus humectantia & refrigerantia tutò præscribi possunt : secùs verò evenit in phlegmaticis , qui hæc postrema ægrè ferunt. 4°. Sexum : feminæ ut plurimum delicatulæ , & habitus tenerioris , minores doses expostulant. 5°. Demùm vitæ genus , consuetudinem , idiosyncrasiam , constitutionem morbosam , &c. quæ sunt totidem circumstantiæ , quas posthabere incautum foret. Haud tamen , ut verum fatear , ex hisce ritè perpenſis omnia solvuntur dubia ; quin potiùs præcipuorum remedium doses ægotantium periculo sapiùs sunt expiscandæ. Tuta tamen erit hæc exploratio , si prudens clinicus , ubi v. g. opus est emetico , vel cathartico , dùm primùm ad ægrum invisendum accitur , ipso sciscitetur utrùm facilè , vel difficilè moveatur. Nec minor adhibenda est cautela ergà narcotica , quæ largiori manu exhibita , necrotica evadere queunt. Idem fermè dicendum de cardiacis & cephalicis , de aperientibus & incidentibus , de absorbentibus & adstringentibus &c. Nil igitur impedit quominùs minori dosi primò experimentum capiatur ; quam dein augere licet , animadversâ prioris inertia ; ut sensim genuina & congrua innotescat , quam alio modo vix assequi licet : insuper pro quocumque remedio imminuitur , vel augetur ingredientium quantitas , ubi ejus vim intendere vel remittere animus est. Illud obiter notare expedit , quòd , quantò difficiliùs inquiritur simplicium dosis , tantò magis arduum erit mutuam ingredientium medicamenti composiri invenire proportionem ; quæ tamen difficultas ne quidem in mentem venit tot imperitorum , qui formulas rerum farragine turgidas conscribere gloriantur. Hinc colligitur , simplicitati esse studendum inter præcipienda remedia ; cùm hæc variarum rerum luxuria ignorantia potius quàm doctrinæ specimen oculatioribus præbeat : ratum enim manet , apud clariores nostræ ætatis Medicos , quòd inter ea quæ iisdem viribus pollent , simpliciora pro tutioribus semper habeantur : nec ipsis arident varia officinalia quorum dotes præcipuè pendent à Pharmacopœorum , vel Chemicorum fide & solertiâ , de quibus nonnunquàm dubitare fas est. His præhabitis expedit ut ad expositionem variorum titulorum in hoc libro prostantium nos conferamus ; ne fortè aliquid ambigui præ se ferant.

Nemo nescit *infusum* è vegetabilibus calidè vel frigidè maceratis ex aquâ , vino , alterove liquore congruo , citrà coctionem parari : hanc simplicissimam elaborationem subeunt flores , herbæ capillares , aromaticæ , antiscorbuticæ , &c. *Ptisana* dicitur quodvis decoctum , vel infusum , ad potum ordinarium paratum : cæteris præstat simplicior & palato minùs ingrata : notandum hæc inscriptione etiam insigniri nonnulla infusa cathartica , necnon radicum & lignorum sudorificorum decocta ; quæ bis , ter , quaterve tantummodò per diem propinari solent. Quodnam occurrat discrimen inter *ptisanam* & *apozema* vix definire licet ; cùm utraque denomi-

PRÆNOS-
CENDA.

natio à medentis arbitrio planè pendeat. Prifana enim variis imprægnata, pro apozemate haberi valet; dum apozema simplicius, prifanae instar propinare licet. Attramen apozema, *decoctum* audit è variis vegetabilibus paratum, syrupo ut plurimum, vel saccharo edulcatum; quod mediante ovi albumine defæcare solent; & cui adjici queunt substantiæ animales & minerales, præparata chymica & pharmaceutica: nunc adhibetur aqua fontana; aliàs vinum, præsertim ad coquenda resinosa; uti guaiacum, lignum juniperi, &c. Apozematis ebullitionem, ratione densitatis materierum, breviorē vel longiorē, leviorē vel vehementiorē, requiri, in propatulo est: majorem scilicet expostulant ligna & radices; mediā folia, fructus & semina inodora; leviorē verò & breviorē plantæ tenues, flores, semina fragrantia, ipsaque aromata, quæ particulis volatilibus & fugacibus scatent: radices scilicet haud ultrā semi-horam; & folia haud ultrā horæ quadrantem bulliant.

Ad apozema proximè accedit *jusculum*, vel medicamentum illud esculentum è carne vervecinâ, vel virulinâ, pullo, cancris fluviatilibus, viperâ, &c. aliisque variis materiis juxta artem vulgatissimam paratum. Sed scire expedit quādoque fieri jusculum pro nutu medico in ollâ accuratè obturatâ; ad quod opus requiritur *diploma*, vel vas duplex, cujus exterius continet aquam; interius verò sollicitè clausum coquenda cum liquido recipit: sic præcavetur ambustio; præsertim ubi, additis herbis succulentis, ne gutta quidem aquæ adjicitur: parum aut nil discrepat à diplomate *balneolum*, quod insulso *balnei marie* nomine vulgò designatur. Jusculis quovis modo paratis commiscere licet succos ex herbis expressos, ut efficaciora evadant. Parum discrepat *gelatina* à jusculo; cum sic nuncupetur ipsummet jusculum diuturniori coctione inspissatum, in scarulas affusum, & refrigeratione congelatum. A coquis parari solet gelatina cum carne variorum animalium, pedibus vitulinis, suillis & vervecinis; rasurâ cornu cervi, eboris, &c. Alterius esse naturæ has gelatinas, quæ mediante saccharo è variis fructibus conficiuntur; ribesiis nempe, cydoniis, moris, &c. nemo nescit. A gelatinis haud multum abludit, ratione consistentiæ, *cremor* qui è frumentaceis elicitur: coquuntur scilicet oryza, hordeum, secale, avena, &c. præviâ quâdam ebullitione, per debitum tempus, vel ad crepaturam; ex aquâ vel jusculo; ut demum solitâ expressione emergat liquor, farineâ prædictorum granorum substantiâ refertus, qui cremoris nomine insignitur. His subungere lubet *succum plantarum*, qui v. g. elicitur è borragine, urticâ, nasturtio, portulacâ, aliisque herbis recentibus & succulentis; dummodò conquassatæ & contusæ notissimo prælo committantur. Si hac arte paratus succus aliquandiu reponatur, crassamen fundum vasis petit, & hac præcipitatione defæcatur: aliàs hac clarificatio coctione solvitur, vel albuminis ovi miscellâ peragitur.

Potio latiori significatione audit quodvis liquidum propinandum: sed sub alio conspectu usurpatur hoc vocabulum in nostrâ rerum magistralium serie; quam dilucidiorē fore putavimus, si hic titulus duntaxat præfige-

retur hisce medicaminibus liquidis, quæ ad plures doses parantur: cathartica, cardiaca, antihysterica, &c. hæc formæ plerumque præscribi solent. Iisdem rationibus ducti, idem remedium pro unâ tantum dosi præceptum *haustus* nomine insignire, haud incongruum judicavimus; ut nictu oculi clarius pateat discrimen quod occurrit inter utrumque modum. His proximè accedit illud medicamen pariori copiâ præbendum, quod *mixture* nomine venit; & paratur extemporaneâ miscellâ, ex aquis ardentibus, tincturis spirituosus, elixiriis, oleis aromaticis, salibus volatilibus, & id genus aliis minori dosi exhibendis. Ad mixturam rigidiori sensu referri possunt julapium, emulsio & linctus, de quibus superest ut dicamus; sed illas potius species propriis nominibus salutare, mos invaluit: itaque *julapium* audit illud medicamen haud ingrati saporis, nec coloris injucundi, ex aquis præcipuè distillatis, infusis vel decoctis levioribus, syrupo aut saccharo, illicò paratum, & uno haustu propinandum. *Emulsio* verò colore & consistentiâ, lactis ut plurimum æmula, paratur è medullosâ quorundam seminum & fructuum pulpâ, cum liquore sensim affuso, mixta: huic usui inserviunt amygdalæ, & nuces pistacæ, nuclei pinei, semina frigida majora & minora, papaveris albi, carthami, &c. ipsi additur saccharum, ut suavior evadat; vel quicumque syrupus juxta scopum medicum: scitur emulsionem, pro nonnullis debilibus, cum aquâ fervente parari, vel leviter coqui. Illud obiter notare expedit substantiam albicantem cujuscumque emulsionis, à miscellâ acidorum, tam vegetabilium, quam mineralium, brevi fundum petere; quæ tamen facili Marte, agitato vase, pristinum situm statim recuperat. *Linctus* demum, Arabibus *looch*, consistentiâ mediâ inter syrupum & electuarium, pectoris affectibus plerumque dicatur: ejus compositionem ingrediuntur mucilaginosâ, pinguiâ, syrupi & pulveres: cochlearim assumitur, & in ore aliquandiù detinetur, ut sensim deglutiatur, vel in ipsum immergitur frustum liquiritiæ identidem lambendum: sic partes balsamicas calore exhalatas, unâ cum inspirato aëre, ad tracheam, bronchia & pulmones devehit fertur.

Hactenus de remediis liquidis; nunc de ficcis & mollibus breviter agendum. Hæc sunt pulveres, boli & opiata. Neminem latet ars quâ substantiæ aridæ in *pulverem*, vel minutissimas particulas, rediguntur: sed haud omnibus innotescit quomodo materies succulentæ & pingues teri & aliis commisceri patiuntur: exemplo sit sperma ceti, quod nonnisi ope lapillorum cancrorum, vel cujusvis alterius materiæ absorbentis, pulveris formam induere valet. Alia præterea occurrunt corpora, præsertim saccharata, quæ agrè dissociari queunt, nisi accesserit una aut altera guttula olei cujusdam distillari; quod sanè norunt artifices. Illud addere lubet, quod nonnulli pulveres, ut diutius & commodius in officinis serventur, in pastam rediguntur cum mucilagine gummi arabici, vel tragacanthi, è quâ conficiuntur trochisci, pastilli, &c. quæ ad pharmaceuticem pertinent. Pulvis in genere rarè ultrâ drachmam unam præscribitur: dosi minimæ, unius scilicet vel alterius grani, additur saccharum, aliussve pulvis

PRÆNO-
CENDA.

innocuus; ne ob molis exiguitatem tactum quasi subterfugiat. Pulvis ingrati saporis pane azymo involvi solet: aliàs exhibetur ex aquâ, vino, jusculo, panatellâ, pulpâ pomi cocti, &c. E pulveribus, electuariis, conservis, extractis, pulpis, syrupo, melle, &c. conflatur *bolus*, cujus moles avellanam haud superare debet, ne ægrè deglutiatur. Id genus remedii, quod electuarii mollis consistentiam æmulatur, pro unâ aut alterâ dosi, intrâ semi-drachmam & drachmas duas continenda, duntaxât præscribitur. Ubi verò ex iisdem materiebus, sed copiosioribus major ejusdem consistentiæ exsurgit massa, *opiatâ* vocitatur; quæ idè pro pluribus diebus præcipitur. Ab opiatâ, formâ duntaxât & duritiæ differunt *pilulæ*, quæ sunt globuli mole pisi minoris, & pondere ad summum sex granorum; quorum materiam subministrant pulveres, mel, syrupi, succi inspissati, extracta, saponacea, gummi, resinæ, mucilagines, &c. Eâ artè effingi debent pilulæ, ut sibi relictæ haud liquecant; nec nimium exsiccentur & indurescant. Pulvere liquiritiæ vel anisi conspergi solent ad præcavendam cohesionem; vel auro & argento obducuntur, ut magis oculis blandiantur. Mercurialia, aloëtica, colocynthis, agaricus, terebinthina, aliaque ingrati saporis, formâ pilulari præscribi solent. De elixiriis, syrupis, tabellis, extractis, conservis, confectionibus, aliisque præparationibus officinalibus, nil addimus; cùm ad chymiam & pharmaceuticem potiùs quàm ad materiam medicam pertineant.

Reliquum est ut nonnulla, ad horumce nauseosorum finem properantes, adjiciamus circà pondera & mensuras, quæ in hoc opusculo usurpantur. Itaque *granum* æquat pondus grani medii frumenti: *scrupulus* constat viginti quatuor granis: *drachma* continet scrupulos tres: *uncia* ex octo drachmis est conflata: *libra* demùm ex uncis sexdecim exsurgit. Mensuræ verò manipulo & pugillo exprimi solent. *Manipulus* est illa quantitas quæ totâ manu accipitur; & ad unciam semissem circiter accedit. *Pugillus* continet quantum tribus digitis apprehenditur; vel pro quartâ parte manipuli, vel drachmâ unâ, vulgò habetur. Sed illud circà mensuras notasse juvat, quòd determinatam quantitatem haud sat accuratè designent; idè ad trutinam sunt revocanda præcipua remedia; & mensuræ duntaxât sunt adhibendæ ergà remedia temperatiora & mitioris indolis, è quorum excessu vel defectu nil metuendum. Nec magis accurata est dosium per *guttas* determinatio; cùm ratione fluiditatis gradûs diversa sit liquidi quantitas in guttam confluens: sed haud tutius foret hanc minimam dosim lanci committere. Postremò notissimos Pharmacopœorum characteres, & occulta Chymicorum signa, in conscribendis formulis, brevitatis causâ, vulgò usurpata, consultò abjicimus: cùm omnibus ritè perpensis, tutius visum fuit utraque exprimere vulgarioribus litteris; ne Typographorum incuriâ plures circà dosim obrepant errores, quibus inexperti, maximo ægrotantium damno, deciperentur.

Nemo non novit de hâc re opera à sciolis vel imperitis tradita; vel amanuensium, typographorumque incuriâ defœdata, quæ innumeris

mendis scatent. Exemplo sint variorum remediorum doses in ipsâmet materiâ medicâ clar. Geoffroi; juxta quam sal martis Riverii ad grana viginti; crocum orientale & balsamum judaicum ad drachmam semissem; tincturam succini ad drachmam unam; terebinthinam ad unciam semissem; & aquam melissæ compositam ad unciam unam præscribere licet. Quantum periculum incurrant inexercitati, qui viri celeberrimi auctoritate ducti hæc hallucinationes minime cavent, pronum est colligere. Nec id genus errores, sapius exitiales, declinare valet intellectus, vel perspicacissimus, ni à ritè observatis aut promulgatis historiis erudiat; cum solâ recollectione opus sit: cur expedit ut quisque quamdam seriem dosium sibi concinnet, quam, enchiridii instar, diurnâ manu versandam, altâ mente reponat. Speciminis instar hunc qualemcumque processum tradere, & hisce generalibus subnectere haud incongruum fore judicavi.

PRÆNOTA-
CENDA.

CONSPECTUS DOSIUM

Ergà medicamina usitatoria, quæ liquidâ à guttâ unâ ad unciam unam; vel sicca à quartâ parte grani ad drachmam unam præscribi solent.

Oleum caryophyllorum, & cinnamomi; à guttâ unâ ad quatuor. Oleum thymi & lavandulæ; atque oleum tartari per deliquium; à guttis duabus ad sex. Spiritus vitrioli & sulphuris; à guttis duabus ad octo. Spiritus dulcis salis & nitri; aqua Rabelii & oleum succini; à guttis tribus ad decem, Spiritus viperarum & cornu cervi; æther vitriolicum, & guttæ la Motte; à guttis quatuor ad duodecim. Balsamum sulphuris; spiritus succini & salis ammoniaci; guttæ anglicæ; lilium Paracelsi & quinta essentia absinthii; à guttis quatuor ad quindecim. Balsama naturalia; petroleum; oleum terebinthinæ; tinctura croci; guttæ anodynæ Sydenhami; laudanum liquidum & anodynum minerale; à guttis sex ad viginti. Elixirium Stoughton; tinctura absinthii & caryophyllorum; balsamum Commendatoris & Fioraventi; à guttis octo ad viginti quinque. Essentia antihysterica; elixirium proprietatis & syrupus Glauberi; à guttis decem ad triginta. Spiritus juniperi; tinctura succini & castorei; à guttis duodecim ad drachmam semissem. Terebinthina; essentia corticis citrei & spiritus cochleariæ; à semi drachmâ ad drachmam unam. Aqua Regina Hungariæ, melissæ composita, cinnamomi, imperialis & theriacalis; à drachmâ unâ ad drachmas duas. Acetum distillatum; oxymel scilliticum; tinctura martis tartarifata; elixirium Garusi & syrupus de papavere albo; à drachmis duabus ad semi unciam. Acetum; aqua calcis; vinum emeticum & scilliticum; ab uncia semisse ad unciam unam. Hæc de liquidis; ad sicca devenimus.

Cantharides; à quartâ parte grani ad semi-granum. Kermes minerale, (ut alterans) à grano semisse ad granum unum. Laudanum; à grano semisse ad grana duo. Ambra cineritia; moschus, & sal saturni; à grano semisse ad grana tria. Vitrum antimonii; tartarus emeticus; turpethum minerale;

PRÆNOS-
CENDA.

& pulvis algaroth; à grano uno ad grana quatuor. Crocus; camphora & kermes minerale (tanquam emeticum); à granis duobus ad grana sex. Flores benzoini; sal martis Riverii; crocus martis antimonialis, & pilulæ de cynoglossò; à granis duobus ad octo. Aloe (ceu alterans), & cinnabaris; à granis duobus ad decem. Sabina, scilla; gummi gutta; elaterium; vitrum antimonii ceratum; trochisci alhandal; flores martiales salis ammoniaci; sal volatile viperæ, cornu cervi, succini & anglicum; à granis duobus ad duodecim. Zingiber; cinnamomum; caryophylli; macis; ipecacuanha (velut alterans); styrax calamita; borax; alumen; æthiops martialis; globulus martialis; æthiops mineralis fuscus & ustus; à granis quatuor ad grana quindecim. Zedoaria; turpethum; fuligo; terebinthina chia; myrrha; resina guaiaci; castoreum; pulvis viperinus, & millepedum; crocus martis; sal tartari; flores, & magisterium sulphuris; antimonium; diaphoreticum minerale; antihecticum Poterii; aquila alba; panacea mercurialis & pilulæ scilliticæ edimburgenses; à granis sex ad scrupulum unum. Cascarilla; jalapum; trochisci de agarico; aloe (ad catharsim); sanguis draconis; saccharum vermifugum & terra foliata tartari; à granis octo ad drachmam semissem. Kinakina (sicuti stomachicum); galanga; acorus; serpentaria virginiana; succinum; gummi ammoniacum & tragacanthum; benzoinum; galbanum; assa fœtida; nitrum; crySTALLUS mineralis & tartarus vitriolatus; à granis decem ad drachmam semissem. Rheum (ex alterantium classe); ipecacuanha, (ut moveat vomitum); pareira brava; semen fantonicum; nux moschata; mastiche; sal ammoniacum; hæmatites; cornu cervi præparatum; pulvis temperans, è chelis cancrorum, & de guttè; pilulæ balsamicæ Morton, & hydropicæ Bontii, à granis duodecim ad drachmam semissem. Iris nostras & florentina; aristolochia rotunda; arum præparatum, sperma ceti; acacia; tartarus chalybeatus; trochisci de karabe; pulvis de tribus & antispasmodicus; à granis duodecim ad scrupulos duos. Simarouba; cortex Winteranus; sumach; sapo; cremor tartari; arcanum duplicatum; pulvis contra vermes; pilulæ mercuriales & angelicæ ab scrupulo uno ad drachmam unam. Rheum (tanquam catharticum); gentiana; kinakina (quatenus febrifugum), imperatoria; angelica; agaricus; capita papaveris albi (coquenda); sal Glauberi; magnesia alba; balsamum Lucatelli & trochisci Gordonii; à drachmâ semisse ad drachmam unam.

SECTIO PRIM A.

DE MEDICAMINIBUS GENERALIBUS,

quæ in universam œconomiam animalem agere videntur.

DILUENTIA, DEMULCENTIA ET OBTUNDENTIA.

QUOD *diluentis* nomine sit intelligendum per se patet: idèò futili illius vocabuli expositioni haud inhærebimus. Nec minùs innotescit latissimus horum usus, tam in acutis, quàm in chronicis. Mira sanè præstant diluentia sub febribus; æstum scilicèt sanguinis morbosum temperant; ficciora & rigidiora organa emolliunt, atque dolores à quâcumque causâ ortos compescunt. Præterea cachecticis & scorbuticis profunt; melancholicis opitulantur, & arthriticis succurrunt. Pluris æstimantur in morbis pectoris, atque sub insultibus catarrhalibus egregiè se gerunt. Saburram primarum viarum blandè eliminant; nec destituuntur virtute diuretici, quâ humorum molecule salino-acres & tartareæ foràs per renes ablegantur. Id genus remedia vires suas mutuari ab aquâ, evidens est; quam scilicèt simplicissimam, fontanam nempe vel fluviatilem, hisce adimplendis muniis aptiorem evadere, apud perspicaciores in confesso manet; præsertim si sit optimæ notæ; nempe levis, limpida & saporis expers. Saluberrimam deprædicant aquam, si citò caleseat & refrigeretur; si ad coquenda legumina, solvendum saponem, vel mundanda lintea magis congrua censèatur. *Aqua* coctionem alimentorum juvat; humoribus fluiditatem conciliat; viscidiores substantias dissolvendo, obstructions reserat; ac demùm excrementitias & salinas humorum sordes evehit. Hoc est præsentissimum remedium, cætera longè antecellens, cujus ope pertinacissimi sæpiùs domantur morbi; & citrà quod omnia alia præsidia incassum adhiberentur; cum sit genuinum, tum medicaminum, tum eduliorum vehiculum. Uno verbo pluriès vidimus, sub constitutionibus epidemicis, morbos graviores à solâ copiosæ aquæ ingurgitatione in ovo quasi suffocari: quod altâ mente tenere debent, qui malo nodo fortem admovendum esse cuneum clamitant. Multiplici experienciâ constat inertia esse mineralia innumeros fontes inficientia, si ab ipsâmet aquâ separentur. Haud tamen planè innoxia est aqua, quam plures, experienciâ ducti, averfantur: præterea aqua frigidissima & inassueta nonnullam sæpiùs perniciem infert stomacho, ob stuporem quem ipsi conciliare videtur. Nec innoxius est diuturnior aquæ calidæ potus; quæ scilicèt morbosam huicce visceri laxitatem ægrè oppugnandam, nonnunquàm impertitur; aliàs compescendo febrium intermittentium

DEMULCENTIA.

rigori, & promovendis sudoribus apta. Sed ut è diverticulo in viam redeamus, ad *demulcentia* & *obtudentia* quæ hujusce classis omnem fermè implent paginam, devenire licet. Neminem fugit hæc decantarissima esse ad materias stimulantibus & vellicantes, cicurandas & intricandas: ideò faustè adhiberi adversus venena corrodentia, non secus ac emetica, aliave stimulantia incautè exhibita, quæ stomachum & tubum intestinale ultrà modum laceffunt, &c. Nec minùs laudantur ad retundendum sanguinis impetum; ad coercendam spirituum ferociam; ad compescendum æstum pulmonum, faucium, digestionis organorum, renum, &c. Latissimum demùm, & auspicatissimum esse diluentium & demulcentium usum in praxi medicâ, nemo nescit: de utrorumque agendi modo, facili fanè Marte enucleando, nil addimus; ne vel levis emergat hypotheseos suspicio.

EMPORETICA.

RADICES liquiritiæ, althææ ⁽¹⁾, & nymphææ.

Folia lactucæ, borraginis, buglossi, cynoglossi, pulmonariæ, brassicæ rubræ. . . Flores althææ, malvæ, verbasci, nymphææ, papaveris rhæados, violæ, tussilaginis. . . Semina frigida majora & minora ⁽²⁾; violæ, papaveris albi, cichorii, lactucæ, lini ⁽³⁾, psyllii. . . Avena. Hordeum. Oryza. . . Amygdalæ dulces ⁽⁴⁾, pistaciæ nuces, pruna Damascena, dactyli, passulæ, jujubæ, caricæ. . . Gummi Arabicum, tragacanthum. Sagusium. . . Pullus ⁽⁵⁾, vitulus, agnus, testudo ⁽⁶⁾, rana ⁽⁷⁾. . . Lac ⁽⁸⁾, ejusque serum, butyrum; cremor lactis. Mel. Sperma ceti. . . Aquæ minerales, tum frigidæ, tum thermæles.

OFFICINALIA.

AQUÆ distillatæ ⁽⁹⁾ lactucæ, nymphææ, liliorum, papaveris rhæados, sperniolæ, &c. Mucilago seminum lini, psyllii, cydonii; gummi tragacanthi. . . Oleum amygdalarum dulcium ⁽¹⁰⁾, lini. . . Syrupus de althæâ, de nymphæâ. . . Saccharum lactis. Trochisci Gordonii.

MAGISTRALIA.

DEMULCEN-
TIA.

AQUA PULLI, &c.

℥ *PULLUM* pelle denudatum, & exenteratum. Coque per duas horas in aq. q. f. ad libras sex, vel octo; trajice cum expressione. Pulli venter repleri potest oryzâ, hordeo, feminibus frigidis, &c. Addere licet capitum papaveris albi contusorum drachmam unam aut alteram.

℥ *Carnis vitulina*, ab adipe & membranis purgatâ, libras duas. Coque in aquæ libris octo, ad medietatem. Trajice per linteum madidum pro usu.

AQUA ORYZÆ, &c.

℥ *Oryzæ* lotâ, ab unciâ unâ ad duas. Bulliat per horam & ultrâ in aq. q. f. ad libras sex, vel donec saporem, vel colorem contraxerit. Cola pro usu. Simili processu usurpantur hordeum decorticatum, & grutum, sive avena mundata.

℥ *Hordei integri* manipulum semis; bulliat tantisper in aquâ, quâ rejectâ, novam adde ad libras decem. Coque iterum ad tertiæ partis consumptionem, vel ad crepaturam.

AMYGDALATUM.

℥ *Amygdalas dulces* excorticatas, numero quindecim. Contunde in mortario, sensim affundendo aquæ hordei libras duas. Colaturæ adde sacchari crystallini unciam unam.

HYDRO-SACCHARUM.

℥ *Sacchari albi* uncias quatuor; dissolve in aquæ libris duabus: à vase in vas pluriès transfusa, fervetur ad usum. Addere licet succum limonum, ad gratam aciditatem.

PTISANA.

℥ *Seminum lini*, in nodulo, unciam unam. Infunde calidè per quatuor horas in aque hordei libris quatuor, pro usu.

℥ *Hordei integri*, in aquâ fervente loti, manipulum semis. *Radicum nymphaeæ & dentis leonis*, ana unciam unam. *Foliorum borraginis* manipulum unum. Coque in aquæ q. f. ad libras sex. Cola pro usu.

℥ *Radicum althææ* uncias duas. *Seminum lini*, in nodulo, unciam unam. Coque in aquæ q. f. ad libras sex. Cola pro usu.

℥ *Radicum althææ* uncias duas. *Seminum lini*, in nodulo, unciam unam. Coque in aquæ q. f. ad libras sex. Sub finem adde *florum althææ & verbasci* ana pugillum unum. Cola ad usum.

DEMULCEN-
TIA.

℥ *Radicum nymphaeae & buglossi* ana unciam unam. *Passularum exac-*
natarum semi-unciam. *Seminum papaveris albi* contusorum, in nodulo,
drachmas sex. Coque in *aqua hordei* q. f. ad libras sex.

H A U S T U S.

℥ *Florum malvae* pugillum unum. Infunde calidè in *aqua liliorum* unciis
sex. Colaturæ adde *syrupi violacei* unciam unam.

℥ *Aqua liliorum* uncias tres. *Olei amygdalarum dulcium* unciam unam.
Spermatis ceti semi-drachmam. *Syrupi violacei* unciam unam. Misce, ex arte
fiat haustus.

P O T I O.

℥ *Gummi Arabici* in pulverem redacti drachmas duas. Coque in *aqua*
hordei libris duabus. Adde *syrupi de althæa* uncias duas. Fiat potio pro usu.

E M U L S I O.

℥ *Seminum frigidorum majorum* drachmas duas. *Amygdalas dulces* ex-
corticatas, numero quatuor. Contunde, ut artis est, in *aqua fontanae*, vel
infusi florum malvae, unciis sex. Colaturæ adde *syrupi violacei* unciam unam,
vel *syrupi de papavere albo* semi-unciam.

℥ *Amygdalas dulces* numero quatuor. *Pineorum enucleatorum*, & *semi-*
num papaveris albi, ana drachmam unam & semis. Fiat ex arte emulsio cum
aqua papaveris rhæados unciis sex. Adde *syrupi de nymphaea* unciam unam.

℥ *Seminum lini*, vel *papaveris albi* drachmas tres. Contunde sensim
affundendo *aqua papaveris rhæados*, vel *decocti hordei*, uncias sex. Cola-
turæ adde *syrupi de althæa* unciam unam.

A P O Z E M A.

℥ *Radicum althæae* unciam unam. *Foliorum borraginis* manipul. unum.
Florum tussilaginis pug. duos. *Jujubas* numero quatuor. *Seminum papaveris*
albi contusorum, in nodulo, semi-unciam. Bulliant in aq. q. f. ad lib. duas.
Colaturæ adde *syrupi de nymphaea* unciam unam & semis.

℥ *Hordei integri* unciam unam. *Foliorum buglossi* manip. unum. *Passulas*
numero sex. *Seminum frigidorum majorum*, in nodulo, semi-unciam. Coque
in *aqua* q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi violacei* unciam unam &
semis.

J U S C U L U M.

℥ *Radicum althæae & buglossi* ana semi-unciam. *Foliorum borraginis &*
brassicae rubrae ana semi-manipulum. *Seminum lini* contusorum, in nodulo,
drachmas duas. Fiat ex arte jusculum cum pullo, aut frustulo carnis vi-
tulinae.

℥ *Pullum juniorem*. *Seminis papaveris albi* contusi, in nodulo, semi-

unciam. *Cancros fluviatiles* numero duos. *Crura quatuor ranarum*. *Foliorum borraginis* manip. unum. Fiat ex arte jusculum.

DEMULCEN-
TIA.

℥ *Pullum hordeo infarctum*. *Seminum frigidorum majorum* contusorum, in nodulo, semi-unciam. *Cancros fluviatiles*, numero quatuor. Bulliant in aq. q. f. Sub finem adde *foliorum borraginis* manipulum unum.

℥ *Pullum juniorem*, & *testudinem* è testâ exemptam, rescissis capite, caudâ & artubus. Bulliant per quatuor horas in aquæ q. f. Sub finem adde *foliorum borraginis* & *cichorii* ana manipulum semis. Fiat jusculum.

C R E M O R.

℥ *Oryza lota cochlearia* duo. *Amygdalas dulces* excorticatas, numero triginta. Contunde, & in pastam redigantur cum aquâ pulli. Hanc demùm coque in ejusdem aquæ q. f. per duodecim horas. Adde *sacchari* q. f. cum tantillùm *cinnamomi*. Cola pro haustu.

℥ *Hordei mundati* uncias duas. Coque in aq. q. f. Fervefacta abjiciatur, & nova addatur, ut bulliat igne lento per sex horas. Colaturam iterùm coque, ad cremoris consistentiam. Adde *sacchari* semi-unciam.

G E L A T I N A.

℥ *Pullos gallinaceos*, numero tres. *Carnis vitulinæ* libras duas. Coque per quatuor horas igne vehementi, in aquæ q. f. Colaturæ & expressioni adde *sacchari* & *succi limonum* ana cochlearia duo. Iterùm cola, ut in crateribus concreseat.

℥ *Avenæ excorticatæ* semi-libram. *Passularum minorum* & *rasuræ cornu cervi* ana uncias duas. Cum *femore vitulino* contuso fiat ex arte gelatina.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **A** L T H Æ A Dioscorid. & Plinii, C. B. pin. *Guimaûve*.

Ob mucilaginem quam continet hæc planta, inter demulcentia & lubricantia interna primatum ducit. Radix & flores humorum acredini occurrunt, fibras emolliunt & laxant, dolores à quâvis causâ ortos leniunt. Conducunt in morbis pectoris, qui tussi exasperantur: nec minus præstant auxilium sub renum & vesicæ affectibus, qui dysuriam & stranguriam post se trahunt. Radix recens pro quâque librâ decocti vel infusi, à semi-unciâ ad unciam unam præscribitur: sicca verò à drachmis duabus ad tres. Flores ad unum vel alterum pugillum, simili modo usurpantur. Quoad usum externum inter emollientia & anodyna numerantur radices & folia: hinc ingrediuntur fots, cataplasmata & enemata, quæ hisce viribus pollent. Nil familiarius in praxi chirurgicâ quàm decoctum althææ, vulgò *eau de guimaûve*. Notissima est *mucilago* quæ è radice extrahitur; non secus ac è

DEMULCEN-
TIA.

feminibus lini, psyllii & cydoniorum. *Vide* tabellæ, syrupus, unguentum, &c.

(2.) *Semina frigida majora*, numero quatuor, nempe melonis, cucurbitæ, citrulli, & cucumeris; fructuum scilicet plantarum hortensium cucurbitacearum, quæ inter obsonia exquisitiora, & salubriora haud infimum gradum obtinent; quas idèd à congeneribus distinguere expedit. Prima, vulgaris C. B. pin. nostratibus *melon*, audit; cujus fructus mensè Julio vulgarissimus gratissimum & refrigerantem cibum præbet, dummodò sit maturum & optimæ notæ. Secunda dicitur cucurbita lagenaria flore albo, & folio molli C. B. pin. vernaculè *courge ou calebasse*, à coquis notissima inter alimenta refrigerantia & temperantia numeratur. Tertia vocitatur anguria, citrullus dicta C. B. pin. *citrouille ou pastèque*, quæ etsi cum prædictis convenit, rariùs usurpatur ad usum culinarem. Quarta demùm inter olera temperantia & gratissima recensenda nuncupatur cucumis sativus vulgaris C. B. pin. *concombre*; circà quem per transfennam notare juvat fructus minores & immaturos in aceto, non secùs ac cappares, & fructus piperis indici, ut plurimum servari, & condi in vasis cupreis, vel additis nummulis æreis, ut ope æruginis colorem viridem elegantiorè assequantur: quapropter hæc gratissima condimenta, apud nostrates *cornichons* dicta, angue pejus fugiant, qui suæ salutis consulunt.

Horumcè singulorum fructuum semina, ut eò redeamus undè digressi sumus, è cortice expurgata, inter demulcentia & refrigerantia usitatoria jure recensentur; dummodò haud præ vetustate rancorem contraxerint; sub quo statu contrarium & nocivum effectum exerunt. Nec destituuntur virtute anodynâ: hinc bilis & cruoris efferum motum compescunt, linguæque ariditati occurrunt. Idèd faustè usurpantur sub febribus ardentibus & inflammatoriis, non secùs ac in hæmorrhagiis, morbis pectoris, &c. Opportunè exhibentur ad æstum renum & vesicæ, lotiumque cient. Familiarissimè ingrediuntur emulsiones ad drachmas duas vel tres, pro haustu. Integra aut contusa, à semi-unciâ ad drachmas sex, nodulo includuntur pro jusculo, apozematis librâ unâ, vel ptisanæ libris duabus. Emulsio simplex extùs admota ardorem lenit ambustionis, ophthalmiæ siccæ, &c. Insuper *semina* lactucæ, cichorii, endiviæ & portulacæ, de quibus suo loco, *minora* audiunt, non solùm ratione exiguæ molis, sed etiam ob debiliorem efficaciam.

(3.) *Linum sativum* C. B. pin. *Lin.*

Semina, Nostratibus *graine de lin*, inter demulcentia & lubricantia primatum quasi ducunt. Egregiam opem præstant, adversùs spasmus & dolorem renum, tubi intestinalis, aliorumque organorum, ac sæpiùs diuresim movent. A drachmis duabus ad semi-unciam, in nodulo continentur pro infusi, ptisanæ instar propinandi, libris duabus; ad drachmam verò unam vel alteram pro emulsione recipiuntur. Quoad usum externum coquuntur hæc semina in clysteribus & fœtibus emollientibus. Farina usurpatur in cataplasmate emolliente & resolvente. Extrahitur mucilago sim-

plici maceratione in aquâ tepidâ, quæ non solum linctus demulcentes ingreditur, sed etiam pro cataplasmatibus emollientibus usurpatur. *Vide* DEMULCENTIA.
oleum lini.

(4.) *Amygdalæ*, uti neminem latet, sunt dulces vel amaræ: primum latissimus est usus; ubi demulcentibus opus est, præsertim sub pectoris & renum affectibus, non secus ac in febribus ardentibus & inflammatoriis. Ex hisce fructibus recentibus parantur emulsiones, quæ variis morbis ab irritabilitate oriundis auxiliantur; sed cave ne rancorem contraxerint. Lac amygdalatum magis familiare apud coquos, quam in nostris officinis, expressione educitur ex amygdalis in aquâ contrusis. A sex ad duodecim præcipiuntur pro emulsione, quæ præter usum internum, tanquam topicum anodynum, uti supra innui, adhibetur. *Amygdalæ amaræ* inter stomachica & vermifuga locum obtinent; imò & vi quâdam aperiente insigniuntur: sed magis respiciunt edulia, quam remedia. Ex utrisque elicitor oleum, de quo infra.

(5.) *Pullus* æquè ac caro vitulina vel agnina, quotidie usurpatur ad jussula demulcentia, refrigerantia & sedantia, quæ raro simplicissima exhibentur; sed his ut plurimum adjiciuntur semina frigida, papaveris & lini, hordeum & oryza, lactuca, cichorium, borrago, &c. Coquitur primò pullus seorsim per semi-horam; dein cum herbis, donec caro ab ossibus secedat, & trajicitur jussulum cum expressione. Si bulliat in majori aquæ copiâ, in libris scilicet octo vel decem ad tertiam partis consumptionem, sit quædam pristinæ species, quæ aqua pulli audit, & pluri habetur sub febribus acutis & linguæ ariditate, sub ardore interaneorum post assumpta venena, vel à quavis aliâ causâ, ad phlogosim internam, acutos renum & vesicæ affectus, colicam, choleram, &c. Huic addere licet semina frigida, oryza, hordeum, capita papaveris albi, aliaque id genus. Insuper pullus gallinaceus per medium sectus, cruentus & suo calore nativo præditus, vertici capitis nonnunquam prospero successu imponitur, sub phrenitide aliisque cerebri affectibus.

(6.) *Testudo terrestris* testâ, capite, caudâ & pedibus purgata, vel ipsius caro ad uncias quatuor, basin præbet jussuli demulcentis, quod ad ferociam humorum coercendam, & viscerum ardores restringendos plurimum decantatur: hinc tabidis apprimè congruum censetur; quod sanè lacticiniorum usum minime excludit.

(7.) *Coxæ ranarum* à paribus duobus ad decem ingrediuntur jussula demulcentia & refrigerantia, quæ sæpius usurpantur, ut inducias agant in morbis chronicis pectoris, renum & vesicæ; in febre hæcticâ, atrophîâ, &c. *Vide* sperniola, emplastrum de ranis.

(8.) *Lac* ex animali juveni, & non prægnante, præsertim virentibus herbis, eductum, pro alimento magni momenti jure habetur; quod scilicet, vel mirè prodest, vel summè nocet: idèò tempestivè & opportunè adhibitum inter præstantiora remedia recenseri debet: humores enim acriores demulcet, eorumque vitiatam crasim emendat: organis nativum

DEMULCEN-
TIA.

tonum conciliat, atque erosionibus viscerum summè prodest. Ideò mirà præstat, dummodò opportunè exhibeatur, in atrophîâ, in morbis pectoris, renum & vesicæ; in affectibus arthriticis & spasmodicis, hæmorrhagiâ chronicâ, alvi fluxu pertinaciori, &c. Summè demùm deprædicatur ad involvenda vel obtundenda venena corrosiva, aliasque materies laceffentes & stimulantès intricandas. Cautè exhiberi debet biliosis & melancholicis, præsertim si infarcta sint viscera; senibus & cachecticis, non secùs ac plethoricis & corpulentis: ab illo demùm abstinere debent qui febre acutâ corripuntur. Ventriculi etiam habenda est ratio, ne putrescat, acorem contrahat, aut in coagulum abeat, eliminando scilicèt saburram illam nidulantem in stomacho, quam lactis usui obesse nullus fermè dubitat. Lactis acescentia in ventriculo præcavetur ab ipsi immixto succo cerefolii; & variis absorbentibus, quæ spicula acida infringere valent: quibus posthabitis, impugnantur acescentes materies primas vias inquinantes largo aquæ simplicissimæ potu; ni consultius visum fuit illas emeticis vel catharticis foràs amandare.

Nemo non novit *diætam lacteam*; sed plures latet genuinus hanc subministrandi modus: hinc fit ut posthabitis cautelis, vel perfunctoriè adhibitis, nil proficiant qui ad hanc diuturnam medelam sese accingunt, & curandi ratio aliàs saluberrima vitio vertatur. Mos invaluit ut ter quaterve & ultrà per diem lac exhiberetur: panis inter prandium vel cœnam pro libito conceditur; nec verantur, urgente fame, ova sorbilia, &c. Ubi de stomachi viribus haud constat, à minori dosi incipiendum; nec ultrà unam vel alteram in die exhibere licet, donec sensim assuefacti ægri debitam lactis copiam sumere queant. Exulare debet regimen lacteum, vigente quâvis febre, si lentam excipias. Rarò conducit sub obesitate & cachexiâ: cautè exhibendum senibus, biliosis & melancholicis: lacticia demùm nocent his quos ferrum juvat: hæc sunt saniorum clinicorum consilia, quæ despicere vix citrà piaculum licet. Præcavetur lactis acescentia in stomacho, uti jam inculcavimus, corallii, lapillorum cancrorum fluviatilium, aliorumve absorbentium usu: sub eodem scopo etiam præscribuntur, pro quâque lactis librâ, duo vel tria aquæ calcis cochlearia, vel nonnullæ guttæ olei tartari per deliquium: similem effectum edere valent rheum, cortex peruvianus, aliaque amara. Scire demùm expedit quod lac coctum, crudo difficiliùs in stomacho acescat; & faciliùs alvi profluvio medeatur. Si tamen omisiss, inter diætam lacteam, vel incassum adhibitis hisce cautelis, ingestum lac aciditatèm contrahat; incunctanter largâ manu propinentur diluentia; aqua nempe simplicissima, infusum the, decoctum graminis, aliaque id genus: nec prohibentur, cæteris consentientibus, emetico-cathartica, quæ brevi hanc colluviem eliminare valent.

Lac recens multum usurpari solet; vel danda opera ut calorem nativum assequatur balneolo: frigidum tamen sumitur, si alvus siccior evadat; vel amplissimus aquæ cyathus, sub eodem casu, priùs hauriendus exhibetur, pluribusque prodest hæc methodus; vel addi solent semel in die nonnulla grana

grana rhabbari. Ubi econtrà alvus plus æquo solvitur, ferrum candens, vel laterculus ignitus, in ipso lacte extinguitur; & hæc ferri candentis vel igniti laterculi in lacte immersio pluriès iteratur, vel ad consumptionem quartæ circiter partis: à nonnullis aliquantisper coquitur cum tantillo salis, & calidum propinatur. Easdem vires obtinet lac cum cortice granatorum coctum, vel ebullitioni cum aquâ, identidem pro evaporatione renovandâ, commissum. Si ab ingesto lacte gravetur stomachus, aqua dilutum, vel cum triplici aquæ quantitate nonnihil coctum; quod *hydrogala* audit, exhibetur; vel notissimâ arte, merum, aquæve immixtum ebutiratur. Saccharo edulcoratur, si merus sit ne in coagulum abeat in stomacho. Ubi sanguinis æstum auget; ipsi immiscetur decoctum hordei. Sic ad varium finem adhibentur infusum the vel caffè, decoctum hordei, lignorum & radicum sudorificorum, herbarum bechicarum & vulnerariarum, succi variarum stirpium, aquæ Cauterienses, Bonenses, Selteranæ, Spadanæ, aliæve diversæ sortis minerales: nonnullis demùm arridet lacti cocto addere vitellum ovi cum saccharo, &c. Insuper futilia inter usum lactis censerî debent cathartica, à Medicorum choro comprobata, ni stomachus pravis succis scateat; plures enim mearum curæ commissi, lacte per biennium & ultrâ victitarunt, faustissimo sanè successu, ne minimo semel excogitato cathartico; quod piaculo fermè ducebant vulgi præjudiciis obcæcati. Notare demùm expedit quod lac præcipuas vires mutuatur à pabulo: crocus enim, rubia tinctorum, cassia, vinum, &c. suum colorem lacti conciliant: thymum, satureiam, allium, absinthium, &c. redolet lac hæsc plantas depascentium: hinc patet quàm facile sit catharticorum, adstringentium, incidentium, pectoralium, traumaticorum & antiscorbuticorum vires lacti impertiri.

Hiscæ generalibus præmissis circa lacticinia ad usitatiores lactis species devenire expedit. *Lac muliebre* cæteris palmam præripit, ob indolem temperatorem, & magis naturæ humanæ analogam; ideo tabidis & phthisicis summè prodest, si maturè exhibeatur; priusquàm scilicet altas egerit radices morbus. Optimum censetur si quatuor aut quinque horis à pastu ducantur ubera: citius, crudum multum de ingestorum indole retinet: tardius verò, tenue & subflavescent, quemdam fœtorem suburinofum habet. Sed rarò ægris arridet utendi modus, nempè suctus; imò plures ab ubere abhorrent: præterea tanquàm egregium demulcens extûs admovetur lac muliebre, sæpiusque usurpatur adversus oculorum auriumque dolores. Hoc excipit *lac asininum*, cujus familiaris est usus sub morbis pectoris, febre lentâ, ophthalmiâ, dysuriâ, arthritide, &c. semel in die propinatur, vel bis, ni alvum solvat. Eiusdem fermè est naturæ *lac equinum*, nec aliis instruitur viribus. De virtute *lactis caprini* sæpius dubitare licet, cum præcipuè pendeat à vario pabulo in quod incidunt capræ: si enim comedant quercum & lentiscum, lac adstringens præbent; quod alvum obstruit: contrarium effectum præstat, si tithymalo, thymeleâ, clematitide vescantur, &c. Aliàs uberiori sero scatens prædictum lac minùs adversatur ob-

 DEMULCEN-
TIA.

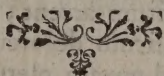
structionibus viscerum; hinc magis prodest melancholicis, quibus quandoque pro victu ter quaterve per diem conceditur. Optimam alimoniam suppeditat *lac vaccinum* crassum, pingue & butyrosus, & idè ad diætam lacteam magis congruum. Si libra una lactis vaccini diluatur in aquæ libris tribus, emergit aqua lactea, quam pro potu ordinario, feri lactis instar præscribere licet. *Lac vaccinum* præsentaneum remedium censetur contrà hæmorrhagiam chronicam, dysenteriam pertinaciorè, &c. *Coronidis* loco addere licet, rarò in usum medicum trahi *lac ovillum*, licèt caseosum magis palato arrideat: haud tamen est contemnendum, etiãsi, ut verum fatear, prioribus minime sit æquiparandum. Quoad usum externum, lac cujusvis sortis, & sub quâcumque formâ, injectionis nempè, gargarismatis, enematis, forûs vel cataplasmatibus, egregium præbet anodynum, demulcens & emolliens; si vesicâ suillâ, parti affectæ admoventâ, tepidum excipiat, calorem & humiditatem diutius servat.

(9.) *Aquæ distillatæ officinales* vulgatissimâ arte paratæ, haud omnes plantarum vires retinent. Particulas enim aqueas, unâ cum volatilibus duntaxat elevari credere par est; cur minime mirum si materies farinosa & mucilaginea; si absinthium & chamædrys, plantæ summâ amaritiei præditæ; si acetosa & pruna sylvestria, quorum notissima est aciditas & acerbitas; si liquiritiæ radix dulcissima, &c. aquam vapidam, inspidam & inodoram tantummodò præbeant. Scitur insuper aquam è plantis emeticis, catharticis, adstringentibus, &c.eductam hisce viribus omninò orbatam deprehendi. Hinc prònum est conjicere, annuente BOERHAAVIO, prorsus inutiles esse aquas distillatas, si excipias aromaticas, de quibus nullum est dubium: haud desunt tamen quæ prædictas aquas etiam inspidas & inodoras quidpiam mixti sensus nostros fugiens, retinere contendunt: sed hanc quæstionem dirimendam relinquimus. Inter hæc dubia nil impedit quominus solito more, vehiculi instar respectu aliarum materierum, usurpentur prædictæ aquæ, cum haud sanè deteriores sint aquâ simplici. Inter usitatiores tam inodoras, quàm aromaticas recensere licet aquas artemisiæ, baccarum juniperi, bardanæ, betonicæ, borraginis, buglossi, centinodii, chelidonii, cichorii, cochleariæ; corticum aurantiorum, citrei; florum aurantiorum, sambuci, tiliæ, feniculi, fumaris, graminis, hyssopi, lactucæ, lavandulæ, liliorum alborum, matriariæ, melissophylli, menthæ, nucum, nymphææ, papaveris rhœados, parietariæ, portulacæ, rosarum pallidarum & rubrarum, salviæ, scabiosæ, scordii, scorfonæræ, solani, sperniolæ, tussilaginis, verbenæ. De earum viribus nil addimus, cum has quantulascumque ab ipsismet plantis vel aliis materiis, de quibus suo loco, mutuentur.

Nemo nescit aquas elici ope vesicæ cupreæ, per alembicum stanno probè obductum; sed non omnibus innotescit quænam sit proportio inter aquam addendam & ipsamet plantas, quam per transfennam huc attexere haud abs re erit. Itaque plantis succo turgentibus, uti borragini, lactucæ, portulacæ, &c. additur ad singulam libram plantarum concisarum duas aquæ

libras, è quibus libra una & semis educi solet: vel earum succus recens expressus ad dimidias balneo distillatur. Plantæ minùs succosæ, uti betonica, carduus benedictus, chelidonium majus, cichorium, euphrasia, fumaria, plantago, scabiosa, scordium, scorfonera, verbenæ, &c. triplum aquæ exposcunt, & dimidiam partem reddunt. Plantis odoriferis & aromaticis; artemisiæ scilicet, feniculo, hyssopo, lavandulæ, matricariæ, melissæ, menthæ, &c. quadruplum aquæ effunditur, & duæ circiter aquæ partes eliciuntur. De floribus, seminibus, baccis, radicibus aromaticis, lignis & corticibus, nil addimus, ne falcem in messem pharmaceuticam immittere videamur.

(10.) *Oleum amygdalarum dulcium* ex tempore exprimi debet è fructibus recentibus; ne rancorem, pectori & stomacho insensissimum, contrahat. Nulli cedit hoc oleum ad demulcendum & leniendum: felicissimè usurpatur vel per se, vel cuius syrupo bechico sociatum adversus laryngis & pulmonum asperitatem, dolores colicos sedat, parturientibus & præsertim puerperis opitulatur, urinæ difficultati medetur: tormina demum infantum vel recens natorum mirè comescit: sed cave crebriorem, uti mos est apud mulierculas, usum; ne sensum debilitetur horum ventriculus, & hinc varii oriantur morbi obscuræ indolis. Dosis à drachmis duabus ad unciam unam. Nauseabundis vomitum ciet, imprimis si propinetur ad uncias duas cum aquâ repidâ. Alvum solvit, si præscribatur ab uncis duabus ad tres in juscule. Mannæ plerùmque sociatur minori dosi, & ex hoc connubio emergit laxans præstantissimum, sævientibus imi ventris doloribus, qui etiam inflammationem comitem habent, turò exhibendum. Quoad usum externum ingreditur hoc oleum enemata demulcentia & lubricantia, tam pro emolliendis induratis fæcibus, quàm ad leniendos & mitigandos dolores. Insuper ex illo parantur linimenta, injectiones, &c. Notissimum est illud magma, reliquum ab expressione olei, quod vulgò audit *pâte d'amande*; ad deterfionem manuum & cutis lavigationem, quovis sapone præstantius.

REFRIGERANTIA
ET ANTIPUTRIDA.

REFRIGERANTIA ET ANTIPUTRIDA.

HISCE titulis insigniuntur hæc medicamina, quæ humorum æstum temperare, horum acredinem emendare, efferum motum compescere, dissolutionem & alkalescentiam præcavere valent: quibus addere licet vim quam exerunt in nervos; quos sub singulis affectibus à calore oriundis suum symbolum conferre haud falsò suspicantur oculatiores. Sed hisce agendi rationibus, quæ sanè hypothesim sapiunt, haud diutius immorabimur, ut ad magis seria nos convertamus: ad examen scilicet illorum remediorum, quæ commentitiæ humorum putredini adversari dicuntur, & *antisepticorum* nomine, nostrâ ætate celebratissimo superbiunt. Nùm hæc humorum dyscrasia, quæ nonnullas febres concomitatur, sit mera, ut inquiunt, putredo, variis ducti rationibus alibi dubitavimus. Nec dilucidius patet quomodo illam putritiam corruptelam arceant tot antiseptica, quæ post varia experimenta in medium adduxit exercitissimus PRINGLE, vir sanè in intricatioribus perscrutandis nulli secundus, & de cujus fide & solertiâ nullus est ambigendi locus. Sed viderint Medico-Physici nullis præjudiciis obcæcati, an materies amaræ, vel aromaticæ, non secùs ac salia volatilia, quæ substantiarum quiescentium & extinctarum, circà quas versantur experimenta, corruptelam arcere valeant; eundem effectum exerere queant ergà humores indefinenti motu raptos & vitæ participes. Insuper inquirere licet, nùm hæc remedia cujusvis sint efficaciæ, quæ multiplicem subeunt elaborationem in digestionum organis, priusquam ad sanguinem appellant, integras vires servant. Ideò has substantias amaras, aromaticas & volatiles, quas post assertum laudati Authoris, tantquam putredini adversantes intùs exhibent nonnulli, ex antiputridorum albo expungimus; donec ad ulterius examen revocentur, vel observatione medicâ comprobentur. Acida vegetabilia & mineralia, etsi varias in stomacho & intestinis elaborationes patiuntur, hâc virtute pollere apud omnes practicos in confesso manet: hinc fausto sanè successu quotidie exhibentur adversùs humorum alkalescentiam, quæ fortè ad quamdam putredinem, variarum febrium sobolem, vergit. Præterea bilis effervescentiam mirè compescunt, vomitum arcent, diarrhææ & dysenteriae opitulantur, choleram sopiunt, colicum dolorem sedant, &c. Prosunt demùm helluonibus & bibacibus; sed noxam plerumque inferunt melancholicis, tabidis & tussiculosis.

E M P O R E T I C A.

REFRIGERANTIA.

RADICES graminis, fragariæ⁽¹⁾, acetosæ⁽²⁾, lapathi, cichorii, dentis leonis, lymphyti, urticæ & nymphææ.

Folia lactucæ⁽³⁾, endiviæ, cichorii, taraxaci, borraginis, portulacæ, acetosæ & oxytriphylli⁽⁴⁾.... Flores violarum & nymphææ.... Semina frigida majora & minora, acetosæ, urticæ, agni casti, oryza, hordeum, grutum.... Fructus berberis⁽⁵⁾, fragariæ, alkekengi, cynorrhodontis⁽⁶⁾. Ribesii⁽⁷⁾, pomum renetium⁽⁸⁾, tamarindi.... Succus limonum⁽⁹⁾ & citreorum⁽¹⁰⁾, aurantium, malorum granatorum, omphacium⁽¹¹⁾, acetum⁽¹²⁾, cerevisia⁽¹³⁾.... Gummi arabicum, tragacanthum.... Pullus, vitulus, agnus, testudo, rana, limax.... Lac, serum lactis.... Aqua communis, aquæ minerales frigida⁽¹⁴⁾, præsertim Vallenfes⁽¹⁵⁾, Reginenses⁽¹⁶⁾, Monferinenfes⁽¹⁷⁾, Meinenfes & Vefullenfes⁽¹⁸⁾.... Nitrum, camphora.

O F F I C I N A L I A.

AQUA lactucæ, nymphææ, liliorum & borraginis.... Syrupus de limonibus⁽¹⁹⁾, ribesiorum⁽²⁰⁾, berberis⁽²¹⁾, granatorum, de nymphææ, violaceus, myrtinus compositus.... Gelatina ribesiorum, conserva violarum.... Pulvis temperans.... Spiritus sulphuris⁽²²⁾, vitrioli⁽²³⁾, dulcis nitri⁽²⁴⁾, & salis⁽²⁵⁾.... CrySTALLUS mineralis, tartarus vitriolatus, cremor tartari.

M A G I S T R A L I A.

AQUA ACIDULA.

℞ **S**UCCI limonis (vel aceti) unciam unam; dilue in aquæ libris duabus. Addere licet sacchari semi-unciam; pro potu ordinario, ad febres putridas, & affines.

℞ Aquæ communis, vel aquæ oryza, libras duas; spiritus vitrioli vel sulphuris guttas viginti, vel ad gratam aciditatem.

AQUA NITRATA.

℞ Nitri purificati, vel crySTALLI mineralis, drachmas duas. Dissolve in aquæ fontanæ, vel aquæ graminis libris sex.

P T I S A N A.

REFRIGERANTIA.

℥ *Hordei* integri fordibus expurgati unciam unam. *Radiciis graminis* vel *cichorei* manipulum unum. Coque in aquæ q. f. ad libras sex. Sub finem adde *liquiritiæ* rasæ & minutim sectæ semi-unciam. Colatura servetur ad usum.

℥ *Avenæ* lotæ uncias duas. *Radicum cichorii* unciam unam. Coque in aquæ fontanæ q. f. ad libras sex. Colaturæ adde *crystalli mineralis* drachmas duas. Vel adde singulis cyathis *cremoris tartari*, à granis decem ad drachmam semissem.

℥ *Radicum consolide majoris* uncias duas. Bulliant per horæ quadrantem in aquæ *oryzæ* q. f. ad libras duas. Cola pro usu.

℥ *Radicum graminis* contusorum manipulum unum. *Radicum dentis leonis* & *nymphææ* ana unciam unam. Bulliant in aquæ q. f. ad libras sex. Colaturæ adde *nitri* purificati drachmas duas.

℥ *Radicum lapathi acuti* uncias tres. Bulliant in aquæ q. f. ad libras sex. Infunde *liquiritiæ* contusæ semi-unciam.

℥ *Radicum nymphææ* & *fragariæ* ana unciam unam. Bulliant in aquæ q. f. ad libras sex. Sub finem adde *radicum althææ* & *liquiritiæ*, ana semi-unciam. In colaturâ dissolve *nitri* purificati drachmam unam.

℥ *Radicum fragariæ* & *acetosæ* ana unciam unam. *Fructuum cynorrhodon* contusorum in nodulo, paria viginti. Coque in aquæ q. f. ad libras sex.

JULAPIUM.

℥ *Aquæ portulacæ* uncias sex. *Syrupi limonum* unciam unam. *Spiritus sulphuris* vel *vitrioli* guttas sex, vel ad gratam aciditatem. Pro hauſtu.

℥ *Aquæ cichorii* uncias sex. *Syrupi berberis* drachmas sex. *Salis prunelle* semi-drachmam. Misce, fiat julepus.

℥ *Aquæ lactucæ* uncias sex. *Syrupi granatorum* vel *violarum*, unciam unam. *Crystalli mineralis* scrupulum unum. Misce pro hauſtu.

L O O C H.

℥ *Syrupi de althæâ* unciam unam. *Olei amygdalarum dulcium* drachmas sex. *Aquæ cinnamomi* drachmam unam. *Camphoræ* grana quatuor. Misce ex arte. Fiat linctus cochleatim fumendus.

℥ *Olei amygdalarum dulcium* uncias duas. *Camphoræ* grana sex; *nitri* purificati grana decem. Misce, fiat looch cochleatim exhibendum.

E M U L S I O.

℥ *Seminum frigidorum majorum* drachmas tres. *Amygdalas dulces* numero quatuor. Terantur in mortario, sensim affundendo *aquæ liliorum* uncias sex. In colaturâ dilue *syrupi limonum* unciam unam.

℥ *Seminum frigidorum majorum* & *papaveris albi* ana drachmas duas. Contunde sensim affundendo *decocti radicum nymphaeae* uncias duodecim. Colaturæ adde *syrupi de althæa* unciam unam & semis. *Nitri* purificati semi drachmam. Fiat emulsio pro duplici dosi.

℥ *Seminum melonum* drachmas sex. *Seminis papaveris albi* drachmas duas. *Amygdalarum excorticatarum* numero duodecim. Contunde in *decocti oryzae* vel *hordei* libris duabus. Colaturæ adde *syrupi de nymphaeae* uncias duas vel *sacchari* unciam unam. Fiat emulsio per vices propinanda.

REFRIGERANTIA.

A P O Z E M A.

℥ *Radicum acetosæ* & *cichorii* ana semi-unciam. *Foliorum eorundem* ana manipulum semissem; *seminum frigidorum majorum* unciam unam. Coque ex arte in aquæ q. s. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi violarum* uncias duas. *Salis prunellæ* scrupulos duos.

℥ *Radicum recentium lapathi acuti* & *fragariae* ana semi-unciam. *Foliorum lactuca* & *endiviae* ana manipulum semissem. *Seminum melonum* contusorum, in nodulo, semi-unciam. Coque in aquæ q. s. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi limonum* unciam unam & semis, vel *spiritum sulphuris* ad gratam aciditatem.

℥ *Hordei mundati* manipulum unum. *Passularum minorum* uncias duas. *Cremoris tartari* drachmas duas. Coque in aquæ libras quatuor ad crepaturam.

℥ *Radicum nymphaeae* & *althæae* ana unciam unam. *Seminum frigidorum majorum* in nodulo unciam unam. *Foliorum lactuca* & *borraginis* ana manipulum unum. *Poma renetia* in frustula secta, numero duo. Coque in aquæ q. s. ad libras quatuor. Sub finem adde *florum violarum* pugillos duos. Colaturæ adde *syrupi berberis* uncias duas. Fiat apozema.

℥ *Radicum graminis* & *dentis leonis* ana semi-unciam. *Foliorum acetosæ* manipulum unum. *Seminum frigidorum* contusorum in nodulo, drachmas sex. *Cremoris tartari* drachmam unam. Coque in aquæ q. s. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi ribesiorum* unciam unam & semis.

℥ *Radicum acetosæ* & *taraxaci* ana unciam unam. *Foliorum oxytriphylli* & *endiviae* ana manipulum unum. *Fructus kynorrhodon* contusos, in nodulo, paria decem. Bulliant in aquæ q. s. ad libras quatuor. Adde cuique dosi *syrupi granatorum* drachmas duas.

J U S C U L U M.

℥ *Pulli junioris* pelle denudati & exenterati, cujus venter replebitur *hordei* integri manipulo uno, & *seminum frigidorum majorum* semi-unciam. Coque & despuma in aquæ q. s. per tres horas. Postea adde *foliorum cichorii* & *lactuca* ana manipulum semissem. Bulliant per horæ dimidium. Addere licet, si stomachus debilis sit, tantillum *cinnamomi* circa finem.

℥ *Carnis vitulinae* vel *agninae* libram unam. *Seminum frigidorum majorum* in nodulo, semi-unciam. *Foliorum borraginis* & *cichorii* ana manipulum

REFRIGERANTIA.

unum. Fiat ex arte jusculum. Cui addere licet *succi limonum* unciam unam vel *spiritus sulphuris* guttas sex.

℥ *Pullum exenteratum* *Seminum frigidorum majorum* contusorum, in nodulo semi-unciam. Coque & despuma per duas horas in aquæ q. s. Dein adde *cancros fluviatiles* ad rubedinem in aquâ fervente extinctos & contusos, numero quatuor. Ollâ optimè clausâ, bulliant per horam. Sub finem adde *foliorum borraginis* manipulum unum. Cola & exprime.

℥ *Testudinem* è testâ liberam, amputatis capite, caudâ & pedibus. Aliquandiu infunde in aquâ ut mucus abstergatur. Demùm in frustula dissecta, bulliat per quatuor horas in aquæ q. s. & despuma. Sub finem adde *foliorum cichorii* manipulum unum. *Foliorum cærefolii* pug. unum. Cola & fortiter exprime.

GELATINA.

℥ *Succi ribesiorum* ovi albumine clarificati, & *sacchari albi* ana libram unam. Coque ex arte ad gelatinæ consistentiam.

COMMENTARIA.

(1.) **F** RAGARIA vulgaris C. B. pin. (*Fraiser*).

Præter vim refrigerantem quâ gaudet hujusce plantæ radix; aperientium, tonicorum & vulnerariorum classem subit; idèd familiaris est usus in cachexiâ, ictero & hydrope, à vitiatâ bile; vel à vino, aquisve ardentibus ortum trahentibus. Præterea conducit sub alvi profluvio; hæmorrhagiam arcet; atque ulceribus internis, vel ipsius pulmonis, haud exiguam opem fert. Sicca præscribitur à drachmis duabus ad tres pro quâque librâ decocti: recens verò ad unciam unam. Planta integra in vino ad putrilaginem cocta, & cataplasmatibus instar, regioni pubis admota pollutionibus nocturnis occurrit.

(2.) *Acetosa rotundifolia hortensis* C. B. pin. (*Oseille franche*).

Acetosa pratensis C. B. pin. (*Oseille ordinaire*).

Acetosa arvensis lanceolata C. B. pin. (*Oseille sauvage*).

Folia harum plantarum, quæ indiscriminatim in usum medicum veniunt, summâ aciditate donantur: radicibus verò inest quædam amarities cum levi adstrictione. Folia frequentius quàm radices tanquàm refrigerantia & antiputrida usurpantur; nimirum ad demulcendam acriorem & stimulantem bilem, ad infrigendum sanguinis impetum, atque ad compescendum æstum febrilem & sedandam sitim. Hæmorrhagiis insuper, non secus ac diarrhœæ & dysenterię occurrunt. Nonnullius sunt efficacię contrâ oris fœtorem. Scorbuticis profunt, præsertim si socientur cum nasturtio & cochleariâ.

cochleariâ. Folia ad manipulum unum; & radix recens ad unciam unam præscribuntur pro jusclo, & quâque apozematis librâ: succus cochleatim exhibetur: semina verò, quæ iisdem viribus pollent, ad dosim unius vel alterius drachmæ, emulsiones ingrediuntur: de syrupo acetosæ nil addimus, cum ab usu fermè recessit. Illud per rransennam notare licet prisanam è radice siccâ paratam vini colorem præ se ferre, quo nonnulli decipiuntur ægri. E foliis sub cineribus coctis conficitur cataplasma resolvens & maturans; egregium sanè topicum adversus recentes tumores cysticos.

(3.) *Lactuca sativa*, C. B. pin. (*laitue ordinaire*).

. . . . capitata, C. B. pin. (*la pommée*).

. . . . romana longa dulcis, J. B. (*la romaine*).

In usum medicum & culinarem veniunt prædictæ species, quæ inter refrigerantia & anodyna tutiora recensentur; nec vi emolliente & laxante destituuntur. Modus adhibendi & dosis uti suprâ. Ex aquâ distillatâ parantur julapia refrigerantia & sedantia. Semina verò ejusdem efficaciz ad drachmas duas vel tres ingrediuntur varias emulsiones, & multis efferuntur laudibus in stranguriâ: illud silentio premere minime debemus quodd nonnulli Authores, GALENI autoritate freti, succum hujusce oleris, haud minùs noxium esse cicutâ & papavere asserere haud dubitarint, quodd experientiz minime consonum pro comperto habemus.

(4.) *Oxytriphylllum*, Tragi. Oxys flore albo, Inst. r. herb. Oxys sive trifolium acidum, J. B. Acetosella sive alleluya officinarum, Brunf. (*Pain à coucou*).

Sapore & viribus ad acetosam proximè accedit: idèd pro refrigerante & antiputridâ habetur hæc planta. Antiscorbuticorum etiam classem subit, nec ipsi denegatur vis diuretica. Crebri est usûs in febribus ardentibus & biliosis; imò & malignis; ad sitim restinguendam, humorum æstum mitigandum, horumque dyscrasiam alkalinam præcavendam, vel corrigendam. Folia ad manipulum unum pro jusclo vel librâ apozematis adhibentur. Succus cochleatim præscribitur, vel extrinsecùs, colluisionis instar, adhibetur ad oris aphthas mundandas; folia mansa eundem effectum præstare solent.

(5.) *Berberis dumetorum*, C. B. pin. Spina acida vel oxyacantha, Dod. (*Epine vinette*).

Fructus hujusce fruticis, quibus inest sapor acido-austerus, refrigerantium, antiputridorum & adstringentium classem subeunt. Præter usum jam indicatos, languentem appetitum recreant; alvi fluxum sistunt, & hæmorrhagiis medentur. Succum à semi-unciâ ad unciam unam propinare mos est. Hoc eluuntur fauces phlogosi correptæ, & gingivæ scorbuticorum putrescentes. Fructus verò exsiccati, in decocto, à drachmis duabus ad semi-unciam præscribi solent: sed familiarior est usus syrupi de quo infrâ.

(6.) *Cynorrhodos*, seu rosa canina, Thal. Rosa sylvestris vulgaris flore odorato incarnato. Institut. rei herb. (*Eglantier* ou *Grateul*).

Fructus hujusce fruticis, saporis acido-austeri, præter vim refrigeran-

REFRIGERANTIA.

tem, stomachum roborant, & alvum comprimunt: diuresim prætereà movent; etiam in insultu nephritico; non secus ac in hydropo. Horum recentium à feminibus & pilis mundatorum dosis à semi-unciâ ad unciam unam pro quâque librâ decocti. Sicci verò haud ultrâ drachmam unam vel alteram præscribuntur. E pulpâ paratur conserva, quæ in usum familiarem cedit à drachmâ unâ ad duas. E ramis prædicti fruticis exfurgunt spongiolæ, *Bedegar* à Pharmacopolis nuncupatæ, & vi adstringente præditæ, quorum pulvis ad bronchocele à nonnullis intus usurpantur ab scrupulo uno ad drachmam unam; & ad duplum in infuso.

(7.) *Ribes officinarum*. Grossularia multiplici acino, sive non spinosa hortensis rubra, vel Ribes, C. B. pin. (*Grosfeller rouge*).

Grossularia non spinosa fructu nigro majore, Inst. rei herb. Ribes nigrum vulgò dictum folio olente, J. B. (*Cassia*).

Ribes, vel fructus primæ speciei pro refrigerantibus & adstringentibus habentur: hinc sitim sedant; effervescentem bilem temperant; laxiorem stomachum restituunt; medentur alvi profluvio & hæmorrhagiis. Succus ad semi-unciam in aquâ dilutus præcipitur; vel gelatina domestica & vulgarissima usurpatur. Insuper prostat in officinis syrupus, de quo infra.

Secundæ speciei folia suavè olentia, minime ad hancce classẽ pertinent: quin potiùs referuntur ad roborantia, stomachica & diuretica. Infundenda præscribuntur recentia ad manipulum unum pro quâque librâ aquæ vel vini: sicca verò à drachmis duabus ad tres: sed rarò in usum veniunt. E fructibus etsi ingrati saporis, paratur quædam tinctura, quæ nonnulli, instar *Ratafia*, sorbillant inter pocula.

(8.) *Malum* vel *pomum renetium* (*Pomme renette*) tanquàm refrigerans, demulcens, & pectorale coquitur ad prisanam, quæ suas laudes meretur adversus sitim, faucium asperitatem & tussim. E pomis coctis in aquâ rosarum, plantaginis, vel euphrasie conficitur cataplasma, quod deprædicatur in ophthalmiâ, dolore & phlogosi stipatâ. Poma putrida, vel sub cineribus cocta simili modo adhibentur; nec minoris sunt efficacis. Insuper è pomis alterius speciei contusis & prelo subjectis succus exprimitur; qui fermentatus & probè defæcatus, pomaceum (*le cidre*) audit; & ad vinum uti nemo nescit, sapore & salubritate proximè accedit.

(9.) *Limon* vulgaris, Ferrar. Hesperid. Inst. rei herb. (*Limonier*).

Cortex aromaticus limonis, (vulgò *limon*), inter tonica, stomachica & alexiteria haud infimum locum obtinet. Succus ejusdem fructus ratione aciditatis, pro refrigerante & antiputrido exquisitissimo habetur; qui aliàs vires refocillat & diuresim movet, etiam in paroxysmo nephritico. Ad scorbutum præcavendum vel curandum præstantissimum esse sat apertè probatur à navigantibus, qui tandiù ab hoc morbo immunes evadunt, quandiù ipsis haud deficiunt limones. Vermes prætereà enecat prædictus succus; vomitum coërcet; alvi fluxum sistit, & ipsimet cholera egregiè auxiliatur. Crebri est usus in febribus ardentibus, biliosis, putridis, malignis, &c. à drachmis duabus ad semi-unciam commiscetur aquæ, vel

potus ordinarii cuique libræ; aut additur medicaminibus, vel catharticis, eâdem proportione. Ex hocce succo unciam unam pro quâque librâ aquæ paratur cum saccharo hic potus suavissimus, (*limonade* dictus). Prostat demum in officinis syrupus de quo infra. Illud notare expedit quod à succo limonum abstinere debeant, qui opio vel antimonio utuntur; eò quod præpedit solitum narcoticorum effectum; & vim emeticam antimonio impartiri valet. Nocet prætereà tussientibus, non secus ac iis qui ulceribus renum & vesicæ afficiuntur.

(10.) *Citream* vulgare, Inst. rei herb. (*Citronier*).

Limoni congener est malum citreum, (vulgò *citron*); & in eundem usum cedit. Utriusque succus indiscriminatim usurpatur: sed cortex citri præfertur cortici limonum & aurantiorum ad spasum compescendum & flatus discutiendos: ideò maximè commendatur in affectu hysterico, cordis palpitatione, vertigine, cardialgiâ, &c. Siccus in decocto vel infuso à semi-unciâ ad drachmam unam & semissem præscribitur; recens verò ad duplum & ultra: vel exhibetur pulvis in substantiâ ab scrupulo uno ad drachmam unam. E prædicto cortice, distillatione, elicitur aqua, quæ latissimi est usus. Putredinem demum oris arcet prædictus cortex, & ideò ingreditur varia gargarismata antiscorbutica.

(11.) *Omphacium*, (vulgò *verjus*) est succus acido-stypticus, ex uvis immaturis expressus, qui jure refrigerantium & antisepticorum classem subit. Ideò ad sitim sedandam, bilis & sanguinis motum compescendum summè proficuum esse nullus fermè ambigendi locus. In aquâ libris duabus diluitur ad unciam circiter unam, pro potu ordinario. Sed vix in usum venit; nisi pro cosmetico quandoque à nonnullis usurperetur.

(12.) *Acetum* è vino, novâ fermentatione degenerare, oriri perspicuum fit: simili modo acescunt pomaceum, cerevisia, &c. Experimentiâ etiam notum manet syropos, liquida farinacea, juscula, lac, &c. haud levem aciditatem contrahere. Sed solum acetum vinosum, legitimum & non adulteratum, in usum medicum trahitur, tanquàm refrigerans & antisepticum præstantissimum, quod sanguinis & humorum ferociam coercere valet; sitim sedare, urinæ secretioni favere, alvum sistere, non secus ac hæmorrhagias & sudores. In febribus malignis & putridis opportunè exhibitum, haud exiguas laudes meretur. Morbos prætereà epidemicos & ipsammet pestem avertit, juxtà proprium *Sylvii Deleboe* experimentum & aliorum, si quotidie propinetur à semi-unciâ ad unciam unam. Norunt litterati quòd romani milites hoc prophylactico adversus morbos castrenses, prospero successu utebantur; sed exolevit, nescio quo fato, præclarum illud euporistum; quidquid de ejus viribus in medium adduxerit celeberrimus *Boerhaavius*. Prætereà acetum obesis confert: sed in omnibus morbis pectoris, qui tussi exasperantur, exulare debet. Præscribitur tum per se, tum aquæ immixtum vel melli sociatum à semi-unciâ ad unciam unam. Paratur *oxycratum*, quod præscribi solet pro potu ordinario sub febribus malignis, si immisceatur acetum cum aquâ communi; eâ proportione, ut sit aceti

REFRIGERANTIA.

femi-uncia pro quâque librâ aquæ. Haud alias vires obtinet acetum distillatum, quod tamen ad dimidiam dosim, practicis magis arridet.

Familiarissimè extùs usurpatur acetum: à quo naribus admoto vires recreantur, & languens refocillatur stomachus; nauseantibus enim juvamen præstat. Pari modo exhibitum insultus hystericos tutiùs quandòque abigit, quàm sal anglicanum & spiritus salis ammoniaci: nec inutilem opem confert ad arcendum contagium morborum epidemicorum. Præterea inquinatum aërem corrigit; præsertim si injiciatur in candentem laminam ferream: egregiâ vi incidente pollet hic vapor aceti ergà tumores skirrhosos pertinaciores, præmissis emollientibus, nonnihil subactos. Lintea aceto imbuta quibus obvolvitur cervix, vel scrotum, hæmorrhagiam narium sistunt: eundem effectum præstare valent ergà uterum, si abdomini admoveatur: sed cautè in utroque casu procedendum. Acetum insuper inter repercutientia efficaciora celebratur; sed usitatius est *oxycratum* pro usu externo, quod nil aliud est quàm miscella duarum vel trium aceti unciarum cum librâ unâ aquæ, è quo parantur fots, gargarismata, enemata, &c. Ab infusione rosarum rubrarum, florum sambuci, rutæ, scillæ, &c. producitùr acetum rosatum, sambucinum, rutaceum, scilliticum, &c. de quibus alibi, non secùs ac de aceto antiseptico, saturni, &c. ut de acetis quæ ad rem cibariam pertinent, fileamus.

(13.) *Cerevisia*, (vulgò *la Biere*), conficitur è decocto farinæ hordei vel tritici; in quo rursùs bulliunt flores lupuli & summitates absinthii, alteriusve stirpis amaræ. Fortiter & diù agitur hoc decoctum, priusquàm calorem amittat: fermentationi postea cum facibus cerevisiæ committitur; & ritè defæcatum in doliis accuratè clausis vini instar servatur. Cerevisia sic parata vi humectante & refrigerante donari creditur; licèt ebrietatem quandòque accersat; & recens sæpiùs stranguriam, imò & gonorrhœam spuriam post se trahat; quibus aquam vitæ prodesse experienciâ comperum manet. Cerevisia quò levior & citiùs per urinas expellitur, eò salubrior judicatur. Sed minime reticere debemus varios esse modos parandi cerevisiam; cur sit ut de ejus dotibus vix quidquam asserere liceat.

(14.) *Aqua minerales frigida*, sub generali conspectu, inter remedia refrigerantia, aperientia, diuretica, emmenagoga, &c. pro variis substantiis muriaticis, ammoniacibus, aluminosis, vitriolicis, & martialibus, quas recondunt; haud inferiorem locum obtinet. Neminem vel rudem & inexpertum fugit quòd sæpiùs, incassum adhibitis solitis præfidiis, febres intermittentes diuturniores, ophthalmiæ pertinaciores; dysenterix mali moris, fluor albus; alii que affectus ægrè domabiles, à prædictis aquis sæpissimè eradicentur. Iphis inest minor vis cathartica, quàm in thermalibus; quod tamen non impedit quominùs affatim haustæ intrâ breve tempus, non secùs ac aqua communis, alvum solvant: nec hâc virtute defraudantur quæ ferro scatent. Scitur aquas minerales frigidas noxam inferre phthisicis, aliisque tussientibus. Ratione frigiditatis debiles stomachos afficiunt, ni repida propinentur; aut aniso, feniculo vel angelicâ interdum refocil-

letur venter: nonnullis, sub eodem scopo, profunt panni vel lintea calida scrobiculo cordis inter harum usum admota. Aquæ hujusce indolis usitatior, sunt Vallenfes, Reginenfes, Forgiensfes, Passiacæ, Cranenfes, Selteranæ, Spadanæ, Sedlicenfes, &c. de quibus sigillatim.

(15.) *Aquæ Vallenfes*, (vulgò *de Vals*) vici tractûs Helvorum, (*le Vivarais*); à Rhodano quinque leucis recedentis, & à Vivario urbe episcopali (*Viviers*), sex leucis distantis, ad Caurum (*Nord-Est*); inter refrigerantes acidulas præstantiores recensentur, si à fonte dicto (*la Marquise*), hauriantur. Iphis præterea inest quædam vis anodyna: sed inter aperientia & diuretica primùm celebrantur: idè egregiè se gerunt in mensium suppressione, chlorosi & ictero: imò & sæpiùs pertinacissima febris quartana hocce remedio tuto eradicatur: nec inutilem opem confert in fluore albo, sterilitate, &c. Per decem aut duodecim dies propinantur prædictæ aquæ, matutinis horis, à libris duabus ad sex.

(16.) *Aquæ Reginenfes*, pagi scilicèt cujusdam ignobilis (*de Sainte-Reine*), in Burgundiâ novem leucis à Divione (*Dijon*); ad Cæciam (*Nord-Ouest*). Frigidæ & saporis expertes, virtute refrigerante & anodynâ, non secus ac aperiente & diureticâ gaudent; sed vix aquæ simplicissimæ proprietates superant. Illas propinare licet, instar aliarum, per duodecim circiter dies, à libris duabus ad sex: sed plerùmque pro potu ordinario in usum adhibentur; qui per menses, imò & annos, pro Medici arbitrio protrahitur.

(17.) *Aquæ Monferinenfes*, (vulgò *de Montfrin*), vici cujusdam Occitanix, propè Rhodanum; & ab antiquissimâ civitate Nemausensi (*Nîmes*), quatuor leucis diffiti, ad Boream (*Nord-Est*); pro refrigerantibus & sedantibus habentur, imprimis in affectibus spasmodicis. Insuper catharsim movent, obstructions reserant, & urinas cient. Pavoribus nocturnis vel nervorum subsultibus, conflictatis profunt. Per quindecim circiter dies, ut plurimum ardente syrio, propinantur à duabus libris ad sex, vel aquæ communis instar, pro potu solito diutiùs juxta nutum Medici usurpantur.

Aquæ Meinenfes, (*de Maine*), vici Gallix Narbonensis à Nemausio, (*Nîmes*), quatuor leucis remoti, ejusdem sunt indolis, nec alias obtinent vires,

(18.) *Aquæ Vesullenfes*, (*de Vesoul*) urbis Comitatus Burgundiæ, (*Franche-Comté*), à Vesuntione (*Besançon*), novem leucis distantis, ad Septentrionem; frigidæ, saporis & odoris expertes, licèt amaritiem coctione contrahant; inter refrigerantia & antispasmodica numerantur. Stomachi vires refocillant, & alvum blandè solvunt, nec destituuntur vi aperiente & diureticâ. Vomitus compescunt, diarrhœam coërcent, febres intermittentes diuturniores fugant, atque calculos lacescentes vesicam & renes, ni obstat moles, foras eliminant.

(19.) *Syrupus de limonibus* nil aliud est quàm succus limonum ritè defacatus, in quo saccharum ad duplum ponderis, igne lento dissolvitur.

REFRIGERANTIA.

Præter virtutem refrigerantem & antiputridam, vires instaurat, diuresim movet, & vermes enecat. Dosis à semi-unciâ ad unciam & semissem.

(20.) *Syrupus ribesiorum* haud aliâ arte paratus, vi refrigerante & adstringente instruitur, bilisque æstum temperat: hinc sub febre, colicâ & alvi profluvio ab hâcce causâ oriundis, præsentaneam opem fert eâdem dosi. Syrupi vires supplere valet gelatina domestica.

(21.) *Syrupus berberis* simili modo conficitur, nec alias vires obtinet, & eidem utendi rationi subjicitur.

(22.) *Spiritus sulphuris* acidissimus, ex accenso sulphure in inversam campanam vitream elevatur, è quâ stillat in aliud vas. Pro refrigerante & antiseptico habetur, & urinam ciet. Notare juvat hunc tutius spiritu vitrioli congenere usurpari ad sitim compescendam, bilis & sanguinis effervescentiam domandam, humorum alkalescentiam præcavendam, sub febribus ardentibus, biliosis & malignis. Hunc caveant qui tussi molestantur, licet ad morbos pectoris, uti nemo nescit, conducatur balsamum sulphuris. Dosis à guttis duabus ad sex, in cujusvis haustu uncias sex. Si ejus usum protelare animus sit, potui ordinario immiscetur ad gratam aciditatem: hâc postremâ methodo, deficientibus aliis præsidiiis, contra choleram euphoristi instar adhibetur. Insuper extus admotum, gangrænâ & putredinem arcet. Si aphthæ oris hocce spiritu, ope gossipii, attingantur, brevi obliterantur.

(23.) *Spiritus* vel *oleum vitrioli*, liquor acidissimus, & post hydrargyrum ponderosus, è vitriolo viridi ad albedinem calcinato, distillatione elicitur. Prioris congener, iisdem pollet viribus, & simili methodo intus & extus usurpatur: sed frequentius in usum externum venit ad detergendum vel exsiccandum, & sub hoc conspectu gargarismata sæpius ingreditur. Insuper cathæreticorum vires æmulatur. Si spiritu vini arte chymicâ temperetur, emergit spiritus, ut inquiunt, dulcis. *Vid.* Aqua Rabel.

(24.) *Spiritus nitri dulcis*, sic dicitur post digestionem cum spiritu vini per mensem integrum in vase circulatorio. Nonnisi tamen summâ cautelâ, licet hâc arte temperatus, intus exhibetur. Ideò rarò præscribitur pro refrigerante & antiputrido; sed quandoque in casu urgentiori tanquàm præstantissimum diureticum in usum venit à guttis tribus ad octo & ultra, in jusculo, alterove haustu: vel potui ordinario immiscetur ad gratam aciditatem, ratione scilicet unius drachmæ, pro aquæ vel pisanæ libris duabus.

(25.) *Spiritus salis dulcis* eodem processu paratur, nec minori cautelâ exhibetur in eundem scopum. Præter jam decantatas vires, tanquàm adstringens præstantissimum herniis occurrit, dummodò juxta methodum Authoris *le Prieur de Cabrieres*, usurpetur. Nonnulli, penès quos sit fides, hunc spiritum summis laudibus extollunt adversus gangrænâ ab humorum labe ortam. Dosis à guttis tribus ad decem in liquore congruo, vel, quod tutius est, ad gratam aciditatem.

TEMPERANTIA.

TEMPE-
RANTIA.

QUID sibi velint Authores per temperantia, quorum ordinem profequitur hæc classis, facilius est animo concipere, quàm verbis exprimere: raturum manet apud solertiores sic vocitari hæc medicamina quæ ad refrigerantia, ratione indolis & virium, propiùs accedunt; adeò ut temperantia pro refrigerantibus mitioribus haberi queant. Illa enim mitiùs & lentiùs agere in æstuantibus humores conjicere licet: majorem verò esse refrigerantium energiam haud falsò existimatur, cùm hæc postrema, celeriori actione, humorum excandescentiam compefcant. Hinc patet ratio cur varia medicamina, tùm simplicia, tùm officinalia utramque classem subeant; vel solo adhibendi modo, pro mero curantium nutu, ad alterutram referantur. Latissimus est temperantium usus sub febribus acutis, affectibus inflammatoriis, aliisque casibus, in quibus expedit ut sensim sine sensu coërceatur efferus sanguinis motus, vel placidè cicurentur substantiæ acriores, quibus scatet hic latex. Ubi verò ardor viscerum minùs ab accelerato liquidorum motu, quàm à materièbus stimulantibus ortum ducit, vigente febre, necne, ad refrigerantia confugere expedit, quorum ope infringi & obvolvi spicula illa salina, alteriusve fortis, pronum est credere. Varia temperantia iterùm in depurantium seriem collocantur; & hæc postrema, vice versâ, temperantium munere nonnunquàm fungi valent, foràs scilicèt elutriando substantias æstum excitantes; cur fit ut antiscorbutica, in ore ferventiora, ad temperantium classem etiam pertineant.

EMPORETICA.

RADICES graminis ⁽¹⁾, liquiritiæ, lapathi, polypodii, cichorii, taraxaci, acetosæ & fragariæ. . . . Folia cichorii ⁽²⁾, dentis leonis ⁽³⁾, endiviæ, borraginis ⁽⁴⁾, agrimonii ⁽⁵⁾, pimpinellæ ⁽⁶⁾, lapathi, fumaris, lupuli, trifolii hepatici ⁽⁷⁾, eupatorii, cerefolii, cochleariæ, nasturtii aquatici, berulæ & becabungæ, capilli veneris ⁽⁸⁾, cuscuta minor, filicula ⁽⁹⁾ & the. . . . Semina cichorii, lactucæ & portulacæ, hordeum ⁽¹⁰⁾, grutum, oryza ⁽¹¹⁾. . . . Cortex Winteranus. . . . Sagusium ⁽¹²⁾, salep. . . . Camphora, gummi lacca. . . . Cancris fluviatiles, testudo, rana. . . . Lac caprinum & ovillum, serum lactis ⁽¹³⁾. Aqua communis, aquæ minerales acidulæ, nitrum, sal catharticum amarum.

TEMPE-
RANTIA.

OFFICINALIA.

AQUA cichorii, fumariæ, borraginis, lactucæ.... Syrupus cichorii simplex (¹⁴). & compositus, capillorum veneris, violaceus.... Extractum fumariæ, cochleariæ.... Pulvis temperans (¹⁵). Anodynum minerale.... Cremor tartari (¹⁶). CrySTALLUS mineralis, sal Glauberi (¹⁷). Arcanum duplicatum (¹⁸). Tartarus vitriolatus (¹⁹). Sal sedativum.

MAGISTRALIA.

PTISANA.

℥ **H**ORDEI integri uncias duas. Radix graminis unciam unam. Coque in aquæ q. f. ad libras sex. Sub finem adde liquiritiæ rasæ & contusæ semiunciam.

℥ Rad. lapathi unciam unam. Fol. capillorum veneris, & scolopendrii ana manipulum unum. Coque leviter in aq. q. f. ad libras sex.

℥ Florum sambuci pugillum unum; mellis uncias duas; aceti unciam unam. Superaffunde aquæ ferventis libras quatuor. Tantillum agitentur ad mellis solutionem. Colatura frigida servetur ad usum.

SERUM LACTIS.

℥ Tamarindorum pinguium uncias duas. Seri lactis libras duas. Bulliant leviter. In colaturâ dissolve syrupi violacei uncias duas.

JULAPIUM.

℥ Aquæ cichorii uncias sex. Syrupi violacei unciam unam. CrySTALLI mineralis scrupulum semis. Misce; fiat julepus.

℥ Aquæ lactucæ uncias sex. Liquoris anodyni mineralis guttas quindecim. Nitri purificati scrupulum semis. Syrupi limonum unciam unam.

POTIO.

℥ Pulveris salep à drachmâ unâ ad duas. Infunde & dissolve in aquæ calidæ unciis octo. Colatura cochleatim sumatur alternis horis. Addere licet saccharum, syrupum congruum, aquam florum aurantiorum, lac, &c.

APOZEMA.

℥ Radix taraxaci unciam unam. Fol. pimpinelle, borraginis & fumariæ ana manipulum unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde syrupi de cichorio unciam unam & semis. Tartari vitriolati drachmam unam. Fiat apozema.

℥ Radix

℥ *Radix lapathi & cichorii* ana unciam unam. *Foliorum agrimonie & taraxaci* ana manipulum semis. *Fol. linguae cervinae* pug. unum. Coque in f. q. aquae ad libras duas. Colaturae adde *salis Glauberi* drachmas duas.

℥ *Rad. cichorii* unciam unam. *Hordei* semi-unciam. *Fol. acetosae* manip. unum. *Semin. frigidior.* drachmas tres. *Flor. viol.* pug. unum. Coq. in aquae q. f. ad libras duas. Pro quatuor dosibus. Adde cuique dosi *syrup. de nymphaea* semi-unciam. *Salis prunellae* scrup. semis.

℥ *Rad. cichorii & asparagi* ana unciam unam. *Foliorum endiviae* manip. unum. *Scolopendrii & epithymi* ana manip. semis. Coque in aquae q. f. ad libras sex. Adde *syrupi de cichorio* uncias tres. *Arcani duplicati* drachmas duas.

℥ *Rad. graminis & fragariae* ana semi-unciam. *Rad. polypodii* drachmas duas. *Fol. borraginis & cichorii* ana manip. unum. *Tamarindorum pinguium* unciam unam & semis. Coq. in aq. q. f. ad libras quatuor. Colaturae adde *salis cathartici amari* drachmas duas.

JUSCULUM.

℥ *Carnis vitulinae* semi-libram. Coq. per duas horas in aq. q. f. Dein adde *cancros fluviatiles* lotos & contusos, numero quatuor. Ollâ ritè obturatâ bulliant per horam. Sub finem adde *fol. borraginis & pimpinellae* ana manip. unum. *Ceresolii* pug. unum. Cola & exprime.

℥ *Rad. lapathi & asparagi* ana semi-unciam. *Fol. cichorii & agrimonie* ana manip. semis. *Ceterac* pug. unum. Coq. ex arte cum pullo vel *frustulo colli vervecini*, ad jusculum.

PULVIS.

℥ *Tartari vitriolati & nitri purificati* ana drachmam semis. *Cinnabaris nativae* grana octo. Misce; fiat pulvis, qui vulgè temperans audit; pro quatuor dosibus.

℥ *Nitri purificati* drachmam unam. *Camphorae* grana quindecim. *Laudani* granum unum. Misce pro quatuor dosibus, tertiâ quâque horâ sumendis.

℥ *Arcani duplicati* grana decem. *Sacchari saturni* grana quatuor. *Camphorae* grana duo. Misce; fiat pulvis cum cautelâ usurpandus sub delirio melancholico.

OPIATA.

℥ *Arcani duplicati & salis cathartici amari* ana unciam unam. *Nitri purificati* drachmas duas. *Cinnabaris faclitiae* scrupulum unum. Misce; fiat opiata cum extracto *fumariae*. Dosis à semi-drachmâ ad duplum.

TEMPE-
RANTIA.

COMMENTARIA.

(1.) **G**RAMEN *foliaceum* radice repente, vel Gramen officinarum; Inst. r. herb. Gramen caninum, Ger. Agrostis, Dioscorid. (*Chien-dent ordinaire*).

Gramen dactylon radice repente, sive officinarum, Inst. r. herb. (*Chien-dent pied de poule*).

Utriusque radix vulgarissima inter temperantia jure numeratur; imò & in serie refrigerantium, aperientium mitiorum, & diureticorum locum obtinet. Ipsi demùm conceditur virtus antihelminthica; & ejus aquam distillatam in hunc scopum quotidie usurpari pro infantibus neminem latet. Gramen præterea hypochondriacis juvamen præstat; atrophie ab obstructis vasis mesentericis auxiliatur; renes & ureteres ab arenulis & phlegmate viscido infarctis, & obturatis, liberat: nec desunt inter Medicinæ proceres, qui virtutem lithontripricam gramine adscribunt: nùm rectè? viderint practici. Ingreditur hæc radix sicca ptisanas familiares à drachmis duabus ad semi-unciam, pro aquæ libris duabus; ad duplum verò, si recens, usurpetur.

(2.) *Cichorium sylvestre* vel officinarum, C. B. pin. (*Chicorée sauvage*).

Cichorium latifolium, seu endivia vulgaris, Inst. r. herb. (*Chicorée douce*).

Prior species, cujus notissima est amarities, pro usu medico ab omnibus præfertur: quâ tamen deficiente, altera, quæ solâ olitorum curâ amaritiam deponit, usurpatur. Cichorii usus est familiarissimus adversus ferè omnes morbos; adeò ut pro remedio polychresto, ut inquiunt, haberi videatur. Etenim ab Authoribus proponitur, veluti temperans, refrigerans, demulcens, resolvens, diaphoreticum, depurans, hepaticum, aperiens, diureticum, stomachicum, tonicum, febrifugum, & arthriticum, &c. Plures hanc plantam pro frigidâ habent; alii verò calidam esse contendunt: adeò ut in genuinis cichorii assignandis viribus anxii hæreant oculatiores: sed hæc lites dirimendas relinquimus, ne à proposito aberremus. Ejus radices & folia recentia ingrediuntur tralatitia juscula alterantia, non secus ac apozemata & ptisanas ad unciam unam vel manipulum unum pro quâque circiter librâ liquidi. Succus ex integrâ plantâ expressus ab uncis duabus ad quatuor, semel vel pluriès in die præscribitur in febribus continuis & intermittentibus, in inflammatione pectoris, &c. In officinis prostat aqua distillata, non secus ac syrupus, de quo infra. Cichorii semen ad dosim unius vel alterius drachmæ, pro haustu, emulsiones refrigerantes ingreditur.

(3.) *Dens leonis* latiore folio, C. B. pin. Taraxacon officinarum. (*Pissenlit*).

Chicorii est congener dens leonis, qui leviter amaricat cum nonnullâ adstrictione. Inter temperantia, depurantia & hepatica selectiora, aperien-

tia & diuretica mitiora, celebratur. Nativam sanguinis crasim restituit; in morbis hepatis conducit; sub affectibus cutaneis haud inutilem opem præstat; pollutionibus nocturnis obviam it; nec virtute febrifugâ destitui videtur. Radices & folia recentia ad unciam unam vel manipulum unum præcipiuntur pro quâque librâ decocti vel infusi. Succus verò ex integrâ plantâ expressus ab unciiis duabus ad quatuor, semel vel pluriès in die, inter peripneumonix curationem haud rarò usurpatur.

(4.) *Borrago* floribus cæruleis, J. B. (*Bourrache*).

Ratione creberrimi usûs, haud superioribus cedit borrago, temperantium & mitiorum diaphoreticorum fortè præstantior. Ab illâ sub morbis acutis pectoris vix citrà piaculum abstinere licet; cùm plurimùm valeat ad flexilitatem conciliandam ductibus bronchialibus, æstum pulmonis compescendum, & expectorationem promovendam. Folia ad dosim solitam ingrediuntur juscula, apozemata & ptisanas; vel succus è foliis expressus pluriès per diem, ab unciiis duabus ad quatuor; per se, aut cum syrupo de althæâ, de tussilagine, capillorum veneris, &c. propinatur. Prostat in officinis aqua distillata; non secùs ac conserva florum, quæ pro cardiacâ habetur. Coronidis loco addere juvat borraginis vices supplere *echium* vulgare, C. B. pin. (vulgò *viperine*;) quod ubique spontè nascitur.

(5.) *Agrimonia* officinarum, Inst. r. herb. Agrimonia seu eupatorium, J. B. (*Aigremoine*, ou *Eupatoire des Grecs*).

Inter temperantia & hepatica usitatoria primatum ducit hæc planta. Ideò ad sanguinis dyscrasiam emendandam; ac tonum corporis incerniculis conciliandum, faustè usurpatur. Cur sit ut in familiarissimum usum veniat sub cachexiâ, ictero, hydrope, aliisque hepatis læsionibus; undè fortè eupatorii nomen sortita est. Insuper ipsi inest vis vulneraria & detergens; cujus ratione multis effertur laudibus in mictu cruento & ulcere renum. Recens ad manipulum unum, & sicca ad dimidium recipitur pro quâque librâ decocti. In usum externum venit, tanquam adstringens & vulneraria; ideò gargarismata anginosa, & enemata detergentia ingreditur. In vino demùm cocta extrinsecùs, cataplasmatis instar, scroto œdematoso, haud infelici successu admovetur. Notare expedit alias esse plantas quæ eupatorii nomine ab Arabibus insigniuntur; eupatorium nempe cannabinum, & ageratum, de quibus alibi.

(6.) *Pimpinella* sanguisorba minor hirsuta, C. B. pin. (*Pimprenelle*).

Haud cichorio cedit, quoad latissimum usum, pimpinella; adeò ut, si Scriptoribus, & potiori Practicorum parti habenda sit fides, utrique inesse omnes aliarum stirpium vires alterantes, colligere detur: sed refragatur experientia, quâ duce, quidquid de præclaris & multiplicibus ejus dotibus effutierunt, contrahere cogimur. Quapropter inter temperantia & refrigerantia haud infimus locus ipsi concedendus: jure præterea vulnerariorum & adstringentium seriem subit. Idcirco saluberrima censetur, ubi nimium æstuat sanguis, & ultrà modum effervescebat bilis; nec exiguam laudem meretur ad glutinanda & sananda ulcera interna; quapropter summè

**TEMPE-
RANTIA.**

deprædicatur adversus spurum cruentum, dysenteriam, cæterosque fluxus sanguineos: nec minùs confert diarrhœæ; pulmone pituitoso laborantibus, calculosisque prodesse fertur: de cæteris proprietatibus dubitare licet. Dosi solitâ coquitur, vel frigide infunditur. Succus demùm exhibetur ab uncia unâ ad tres.

(7.) *Trifolium hepaticum*, sive herba Trinitatis, J. B. Hepatica trifolia Clus. hist. Ranunculus tridentatus vernus flore simplici cæruleo, Inst. r. herb. (*Trefle hépatique*).

Rarò à nostratibus usurpatur olim celebratissima hæc planta, ab hepaticâ terrestri ritè distinguenda. Haud tamen ipsi denegatur quædam vis temperans, vulneraria & adstringens; quâ vitiatam sanguinis crasim restituere valet: conducit in hæmoptysi; mictum cruentum cohibet, atque erosionibus internis, vel ipsimet phthisi auxiliatur. Sed hodiè ferè exolevit hæc planta, quæ apud Veteres, specifici titulo adversus morbos hepatis superbiebat: num immeritò? viderint Practici. Decoquitur pro usu interno in aquâ vel jusculo ad dosim vulgatissimam. Extrus verò nusquam ferè adhibetur; ni quandoque ingrediatur gargarismata, ad faucium inflammationem paranda. Mirari profectò subit accuratissimum LEMERY, cujus Lexicum, rerum naturalium, tot futilibus, vel planè ignotis scatet, hanc plantam celebratissimam silentio prætermisisse.

(8.) *Capilli veneris*. Sub hoc nomine intelligi quinque plantarum genera rarum manet apud Pharmacopolas. Hæc sunt adiantum, polytrichum, ceterac, ruta muraria & filicula; de quibus singulis suo loco.

(9.) *Filicula fontana* major, sive adiantum album filicis folio, C. B. pin. (*Capillaire blanc*).

Filicula quæ adiantum nigrum officinarum, Inst. r. herb. (*Capillaire commun*).

Utraque species inter temperantia & aperientia mitiora numeratur: faustè præfertim usurpatur adversus chronicos pectoris morbos. Infunditur ad manip. semis in aquæ librâ unâ vel alterâ.

(10.) *Hordeum polytychum*, J. B. (*Orge*).

Non secus ac oryza è glumâ purgatur hujusce plantæ culmifera granum; quod præcipuum locum obtinet inter temperantia, refrigerantia, demulcentia & obtundentia: cujus ratione astuantibus humoribus occurrit, & morbis pectoris optulatur. Hordeum illud minimum orbiculatum, (vulgò *Orge perlé*,) quod iisdem viribus pollet, à peculiaribus pistrinis hanc formam mutuatur. Sine fuco decorticatum, (vulgò *Orge mondé*,) coquitur à semi-uncia ad unciam unam in aquæ libris duabus vel tribus, pro potu ordinario. Ab eadem dosi hordei mundati, vel triti, sub nomine *gruau*, paratur cremor, pro haustu, qui vix differt à ptisanâ Veterum; & jusculorum vices supplere valet in febribus ardentibus & inflammatoriis. Insuper farina hordei cataplasmata emollientia & anodyna, resolventia & digestiva subingreditur. Hordei integri decoctum pro detergente usurpatur sub formâ gargarismatis, enematis, &c. Scitur demùm ex hordeo,

non secùs ac ex aliis cerealibus, parari cerevisiam, de quâ suprâ; non secùs ac illud hordeatum spurium (vulgò *orgeat*), quod suavitatis gratiâ conficitur; & cujus qualitates ab amygdalis potiùs quàm ab hordeo peti debent.

TEMPE-
RANTIA.

Notare juvat binas alias esse hordei species, quæ prioris vires superare videntur; nempe *hordeum distichum*, J. B. cujus usus familiarissimus est in Gallo-Provincia, sub nomine *paumoulo*; & *hordeum distichum spicâ nitidâ*, zea nuncupatum, Inst. rei herb. (vulgò *espeautre*); quod postremum ægrè mundandum, ad triticum proximè accedens, alimoniam congruam tabidis præbet, longè præstantiorem eâ quæ paratur è substantiâ illâ farinaceâ, (*sagou dictâ*) apud Anglos, vel nostrates novitatis amore captos, ultrâ modum fortè celebratâ. Addere expedit quòd si integræ, pro quocumque medicamine interno, usurpentur prædictæ hordei species, non secùs ac alia id fortis grana, præviâ brevi coctione in aquâ detergi debent.

(11.) *Oryza* Matthioli. Instit. rei herb. (*Le ris*).

Nemo nescit granum illud vulgarissimum pro temperante, refrigerante & demulcente ab omnium consensu haberi. Ideò egregiè se gerit sub cremoris formâ in febre lentâ, tabe & phthisi; necnon in alvi profluviiis; præsertim in fluxu hepatico. Ad eundem scopum præscribitur aqua oryzae, quæ ptisanæ instar, coctione ad crepaturam paratur; eâ proportionè ut sit unum circiter cochlear oryzae pro quâque librâ, vel alterâ aquæ. *Oryza* in vino cocta mammis tumidis, vel phlogosi correptis faustè admovetur: ejus postremò farina, non secùs ac secalina, hordacea, &c. cataplasmata resolutiva ingreditur.

(14.) *Sagofum* est materiâ, granorum milii instar, farinacea & pallida, quam extrahi fertur è quâdam specie palmæ indicæ, de quâ RAIUS, PARKINSONUS & BOERHAAVIUS mentionem subjecerunt: sed de modo extrahendi nondùm constat. Nonnulli è succo concreto hujusce arboris sobolescere hanc materiam existimarunt: alii verò succum ligni debitè triturrati & conquassati aquam inficere autumarunt; quâ repositâ, sensim subsidet, fæculæ instar, prædictus succus; qui demùm peculiari enkeiresi granulatur, & (*sagou* nomine) exsiccat. Ex hac substantiâ, facilè in aquâ calidâ solvendâ, conficiuntur cremores; non secùs ac ex hordeo, oryzâ, &c. qui in febre lentâ, tabe & phthisi pulmonari summè deprædicantur. Dosis à drachmis duabus ad semi-unciam pro quâque aquæ librâ. Licet citrà periculum adhiberi posse hoc remedium, imò & pluribus profuisse pro comperto habeamus; illi tamen minime fidendum putamus, cum haud desint alia præsidia notissima & indigena, quæ feliciùs ac tutiùs prædictorum affectuum curam absolvere valent.

(13.) *Serum lactis* extrahitur è quovis lacte, si priùs huic immisceatur coagulum agninum vel vitulinum, cum tantillâ aquâ probè solutum; ad grana scilicet decem vel duodecim, pro quâque librâ lactis, ut coeat: quod intrâ breve tempus peragitur, si collocetur suprâ cineres calidos, vel in balneolo. Citissimè etiam cogitur lac, si bulliat cum cremore tartari ritè

TEMPE-
RANTIA.

pulverato, ratione semi-drachmæ, pro quâque librâ. Sed notare expedit plures agrè ferre serum lactis cum prædicto cremore paratum. Hinc tutiùs adhibetur coagulum agninum, licèt ejus ope serum minùs limpidum evadat. Acetum, succus mali citrei, acetosa, flores cynaræ, gallii lutei, &c. eundem effectum præstare valent. Lac quocumque modo coagulatum imponi solet craticulæ vimineæ, vel linteo extremis alligato, ut serum in vas subjectum uberiùs stiller: iterùm per chartam bibulam trajiciendum vel albumine ovi notissimâ arte defæcandum. Quâcumque methodo paratum serum lactis, inter remedia temperantia, refrigerantia & laxantia primum fermè locum obtinet, nec virtute aperiente & diureticâ destituitur; idèd faustè usurpatur, ubi sanguis & bilis incandescunt, præferim vigente febre ardente & inflammatoriâ; dysenteria prodest; materias acres, fibras nerveas lacescentes cicurat: hypochondriacis & scorbuticis juvamen præstat; dolores rheumaticos & arthriticos compescit: stranguriæ medetur; sub ulceribus internis conducit; nec inutilem opem confert in morbis cutaneis, variisque aliis affectibus chronicis, vel domari nesciis. Ab unciiis sex ad duplum, semel vel pluriès per diem propinatur. Sed circâ illius usum notare expedit nonnullos, ob imbecillio rem stomachum, serum lactis agrè ferre, ni priùs in ipso immergatur ferrum candens, vel lapis ignitus. Si verò in stomacho receptum ad aciditatem vergat, hæc præcavetur absorbentibus; præterèa in hoc casu à præparatione exulare debent cremor tartari; succus citrei, acetosa, aliaque acida exquisitiora. Nunc purum & sincerum præscribitur serum lactis; aliàs coquitur pro diverso curantium scopo cum radice lapathi, nasturtio aquatico, fumariâ, &c. Postremò materiam enematum refrigerantium & demulcentium suppeditat.

(14.) *Syrupus de cichorio* nil aliud est quàm succus cichorii per ebullitionem defæcatus, & cum saccharo ad debitam consistentiam coctus. Vires hujusce plantæ, de quâ suprâ, retinet; & exhibetur à semi-unciâ ad unciam unam & semissem.

(15.) *Pulvis temperans* à miscellâ nitri, tartari vitriolati & cinnabaris exurgit. Præter vires quæ ex ipsâ nomenclaturâ intelliguntur; virtute quâdam aperiente & diureticâ, necnon antispasmodicâ gaudet. In usum familiarem, haud jamdudùm, venit à granis viginti ad triginta, semel vel bis in die. Nonnulli ad drachmam unam illum præscribunt; nùm tutò? viderint Medico-Chymici. Notare expedit varias circumferri descriptiones hujusce pulveris ab Stahlîo celebrati, cujus formulam simpliciore & magis comprobatam tradidimus. Nonnulli addunt lapillos cancrorum, corallium, matrem perlarum, arcanum duplicatum, antimonium diaphoreticum, &c.

(16.) *Cremor tartari* pro tartaro apprimè depurato haberi debet: ad quod opus requiritur ut tartarus in tenuissimum pulverem contritus, in aquæ trigecuplâ quantitate bulliat per plures horas, quæ inter ebulliendum ejicit in superficiem, pelliculam quamdam, spumæ instar cochleari perforato auferendam; hæc est materia quæ exsiccata abit in pollinem al-

bicantem, cremoris nomine notum. Dein trajicitur dissolutio, in loco frigido reponenda, ut emergant crystalli, quæ ejusdem sunt indolis & indiscriminatim cum cremore usurpantur. Diluitur tantummodò pulveris tenuissimi instar in quovis haustu, cum intactum maneat in aquâ frigidâ vel calidâ id genus salis, à cæteris hætenus notis planè diversi: sed aquæ ferventis uncia tres, illius drachmam integram dissolvere valent. Præter vim temperantem & antiputridam; inter aperientia & diuretica numeratur cremor tartari, laxantiumque classem subit, & ardori ventriculi medetur. A semi-drachmâ ad drachmam unam, in aquâ librâ unâ ebullitione solutus præscribitur, vel in alkool redactus in quolibet haustu diluitur à granis duodecim ad drachmam semissem; aut formâ siccâ exhibetur, ut in pulvere Cornachini. Catharticis sociatus horum actionem juvat & nauseam arcet, imò & per se à drachmis quatuor ad unciam unam, partitis vicibus, alvum blandè solvit; nec vetatur id cathartici genus vigente febre. Hoc remedium cachecticis & hydropicis summè proficuum, minime congruit nonnullis melancholicis, quæ de cruditatibus acidis queruntur. Eâdem dosi febrem intermittentem fugare fertur, si in decocto florum chamæmeli, ineunte frigore, exhibeatur.

(17.) *Sal Glauberi.* Si post distillationem spiritûs è salis marini & olei vitrioli miscellâ prodeuntis, superstes massa in retortâ, calcinationi subjiciatur; dissolvatur demùm in aquâ fervente, solitæ evaporationi committenda; concrescunt crystalli, quæ sal neutrum à GLAUBERO inventum præbent, quod ex acido vitriolico & terrâ alkalinâ salis marini constare videtur. Alvum laxat absque morfu prædictum sal non secùs ac Ebsoniense, si ad eandem dosim præscribatur: sed frequentius usurpatur tanquàm temperans & nonnihil aperiens, vel diureticum in affectibus melancholicis & hystericis, dummodò solvatur à semi-drachmâ ad drachmam unam, in jusculo vel librâ unâ apozematis: cæterum mannæ, aliisque catharticis, stimuli mitioris instar, sociatur.

(18.) *Arcanum duplicatum*, vel sal, ut inquiunt, de duobus, conflare videtur ex alkali nitroso, & acido vitriolico, cum paretur integrâ calcinatione nitri & vitrioli viridis. Hæc materia in aquâ q. s. solvitur, & tractæ dissolutioni affunduntur guttæ nonnullæ olei tartari per deliquium; ut, juxtâ mentem chymicorum, superstites vitrioli partes metallicæ fundum petant. Post debitam illius dissolutionis iterum percolatæ evaporationem, concrescit sal, quod haud rectè dicitur de duobus, si à veri tramite minime recedant nonnulli recentiores, obnixè contententes nesci quàm perfectionis gradum assequi posse, ni à vitriolo planè orbetur. Utrumque se res habeat, inter temperantia, diaphoretica & diuretica recensetur prædictum sal: præterea alvum laxat, prodest cachecticis & hydropicis: plurimùm commendatur, quatenus depurans, pro puerperis lacte devio laborantibus, &c. Dosis ab scrupulo uno ad drachmam unam, in jusculo vel librâ unâ apozematis: si major exhibeatur, nempe semi-uncia, catharsim movet. Illud notare expedit difficiliorem esse hujusce salis en-

TEMPE-
RANTIA.

cheiresim, & ideo haud citrà periculum exhiberi, ni à peritissimo artifice tractetur; aliàs haud ritè peractâ præcipitatione, saporem metallicum vitriolicum retinet, quo moventur nausæ & vomitus: quod altâ mente tenere debent, qui in hujusce remedii familiarissimo usu versantur.

(19.) *Tartarus vitriolatus* educitur è miscellâ olei tartari per deliquium & spiritûs vitrioli, quæ post debitam effervescentiam evaporationi lento igne traditur, ut postea in loco frigido, juxtà processum chymicum, coeant spicula salina, & emergant crystalli, quæ aquâ leviter ablutæ exsicantur & servantur ad usum. Pro temperante & sedante habetur prædictum sal: insuper obstructions blandè referat & urinam ciet. Præcipuum esse ingrediens pulveris temperantis STAHL nemo nescit. Dosis à granis duodecim ad semi-drachmam, in juscule vel librâ apozematis. Sunt qui velint, post prædictum Authorem, nullum esse discrimen inter arcanum duplicarum & tartarum vitriolatum, cujus præparatio haud minorem expostulat solertiam, sed adhuc sub judice lis est.

FEBRIFUGA.

LICET, post inventum corticem peruvianum, remedium ad profligandas febres intermittentes præstantius, sed nonnunquàm iners vel noxium; cætera febrifuga, olim decantissima, innocua, sapiùsque efficaciora, nescio quo fato, planè exoleverint: necessum tamen judicamus selectiora cujuscumque fortis, nusquàm despicienda, in medium proferre; ut sub eâdem serie in conspectum venientia, pro re natâ usurpari queant. Non fugit sanè quidem clinicos, qui extrà vulgus sapiunt, kinamkinam intempestivè exhibitam; vel deterioris notæ, cujus copia prostat in variis officinis; sapiùs incassum adhiberi, vel haud levem noxam inferre; cur ad alia præsidia se conferre suadet ratio & docet experientia. Nonnunquàm insuper ruricolis deficit cortex peruvianus; nec desunt inopes, qui hoc carum remedium sibi comparare nequeunt: pro alterutris præstat varia nosse febrifuga indigena, ubique occurrentia, vel vilioris pretii, quæ solerti manu tractata pro votis succedere, multiplici experientiâ freti, asserere nulli dubitamus. Præter amara, martialia, aromatica & tonica, diaphoretica & hypnotica, quæ jure hanc classem subeunt; nonnulla alia occurrunt, quorum nos latet agendi ratio, ob peculiarem energiam fortè kinakinæ æquiparanda. Omnia tamen, hæcenus nota, medicamina febrem fugantia, vel succedanea, ut visum fuit Scriptoribus qui hanc spartam coluerunt, huc artexere, supervacanei & inexhausti laboris opus esset. Præterea consultò omittimus nonnulla remedia anilia, vel ab insulsâ plebeculâ decantata, à rectâ medendi methodo planè aliena, quorum effectus nonnunquàm reverà prosperi, potiùs præconceptæ opinionis

nionis vi, quàm peculiari efficaciâ sunt tribuendi. De modo adhibendi febrifuga & cautelis, satis superque, dùm de febribus intermittentibus, **FEBRIFUGA.** egimus; cur recoctam crambem apponere verat instituti ratio.

E M P O R E T I C A.

RADICES taraxaci, feniculi, pentaphylli ⁽¹⁾, asari, gentianæ ⁽²⁾, bistortæ, enulæ campanæ, & imperatoriæ. Viperina ⁽³⁾; acorus, galanga.

Folia cichorii, dentis leonis, cerefolii, cardui benedicti, eupatorii cannabini, argentiniæ ⁽⁴⁾, fumariæ, abrotani, tanaceri, satureiæ, betonica, absinthii majoris & minoris, centaurii minoris ⁽⁵⁾, chamædryos ⁽⁶⁾... Flores persicorum, calcitrapæ, chamæmeli. ... Nuclei persici ⁽⁷⁾; nux cupressi, galla, piper, cucubæ... Cortex fraxini, kinakina ⁽⁸⁾; cascarilla ⁽⁹⁾; cinnamomum, cortex Winteranus, cassia lignea... Opium, camphora, myrrha, benzoinum, aloë, gummi gutta... Fuligo... Putamina ovorum. Urina humana. Aselli... Aqua communis. Aquæ Valenses, Merienses, Vicienses, Bellilucanæ, Vervonenses, Borbonienses, Anselmenses ⁽¹⁰⁾, Arcimbaldicæ... Sal catharticum amarum, ammoniacum ⁽¹¹⁾, Ferrum. Antimonium.

O F F I C I N A L I A.

AQUÆ menthæ, cardui benedicti... Syrupus absinthii, mercurialis; florum persicorum, de kinâkinâ ⁽¹²⁾... Extractum kinakine, absinthii, gentianæ... Trochisci alhandal, de agarico... Theriaca. Pulvis viperinus... Pulvis de tribus... Sal absinthii, centaurii minoris, tartari. Cremor tartari; tartarus chalybeatus; arcanum duplicatum... Kermes minerale. Antimonium diaphoreticum.

FEBRIFUGA.

MAGISTRALIA.

PTISANA.

℥ *SUMMITATUM* centaurii minoris, & *florum chamæmeli* ana manipulum semis. *Liquiritiæ* rasæ & contusæ drachmas duas. Coque leviter in aquæ q. f. ad libras quatuor.

HAUSTUS.

℥ *Kinakina* drachmas duas. *Cascarilla* semi-drachmam. *Vini generosi* uncias duas. *Aquæ vitæ* unciam unam. Misce; fiat haustus, ineunte frigore cum cautelâ propinandus.

℥ *Florum chamæmeli* manipulum semis. *Cremeris tartari* drachmas duas. Bulliant per semi-horam in aquæ fontanæ unciiis duodecim. Ineunte frigore exhibeatur hoc remedium sæpius magis proficuum kinâkinâ.

℥ *Summitatum centaurii minoris* pugillum unum; infunde in aquæ unciiis sex. Colaturæ adde *tincturæ anodynæ* SYDENHAMI à duodecim guttis ad viginti quinque. Capiat horâ integrâ ante rigorem febrilem.

℥ *Succi absinthii* à semi-unciâ ad unciam unam. Exhibeatur cum *vinî generosi* unciiis quatuor instante paroxysmo.

EMULSIO.

℥ *Corticis peruviani* unciam unam. Bulliat in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturam affunde super *seminum frigidorum majorum* unciam unam. Fiat emulsio ex arte, cyathim sumenda, tertiâ quâque horâ, jussculo intermedio.

INFUSUM.

℥ *Corticis peruviani* drachmas duas. *Rhei* drachmam unam. *Salis absinthii* semi-drachmam. Infunde calidè per quatuor horas in *decocti fumariæ* unciiis duodecim, pro duplici dosi.

℥ *Summitatum centaurii minoris*, & *chamædryos*, ana manipulum unum; *florum chamæmeli* manipulum semis; infunde in aquæ ferventis libris duabus. Colatura frigida propinetur ad uncias sex tertiâ vel quartâ quâque horâ.

℥ *Radicum helenii* & *calami aromatici* ana unciam unam & semis; *summitatum centaurii minoris* manipulum unum; *limaturæ ferri* uncias duas. Infunde calidè in *vinî albi* veteris libris duabus. Dosis ab unciiis quatuor ad sex, quartâ quâque horâ.

℥ *Pulveris granorum caffeti* tostorum unciam unam. Infunde & coque in aquæ unciiis duodecim, ad uncias tres. Adde succi limonum uncias tres; & capiat post paroxysmum febris duplicis tertianæ; vel postridiè in febre

tertianâ. Bis & ultra iteratur illud remedium empiricum, instar prophylactici; quod pluribus optimè cessit, haud posthabitis generalibus.

FEBRIFUGA.

A P O Z E M A.

℥ Corticis peruviani semi-unciam. Foliorum cichorii manipulos duos. Salis absinthii semi-drachmam. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas pro quatuor dosibus.

℥ Foliorum borraginis & fumariæ ana manip. semis. Foliorum lingvæ cervinæ; Summitatum centaurii minoris ana pugillum unum. Corticis peruviani drachmas sex. Fol. absinthii drachmam unam. Coque in aquæ q. f. ad libras duas.

℥ Kinakina tritæ unciam unam. Florum chamæmeli manip. semis. Summitatum chamædryos pugillum unum. Salis cathartici amari drachmas duas. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas.

℥ Kinakina contusæ unciam semis. Foliorum agrimonie & borraginis ana manip. unum. Florum verbasci manip. semis. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas. Sub finem adde mellis Narbonensis semi unciam. Despumâ, & cola.

℥ Corticis peruviani semi unciam. Radicum althææ unciam unam. Florum tussilaginis & papaveris rhæados ana manip. semis. Coque in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde syrupi capillorum veneris uncias duas.

℥ Radicum asparagi unciam unam. Foliorum cichorii sylvestris & scolo-pendrii ana manip. semis. Kinakina unciam unam. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde tartari chalybeati solubilis drachmas duas. Fiat apozema.

℥ Corticis peruviani drachmas quatuor. Rheî contusi drachmam unam & semis. Agarici incisi drachmas duas. Radicum ireos Florentinæ, salis ammoniaci ana drachmam unam & semis. Summitatum chamædryos manipulum semis. Bulliant in aquæ q. f. ad libras quatuor.

℥ Kinakina semi-unciam. Senne, salis cathartici amari ana drachmas duas. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas. Sub finem adde foliorum cichorii sylvestris manip. unum. Summitatum centaurii minoris manip. semis. Colaturæ adde syrupi de gentianâ uncias duas.

J U S C U L U M.

℥ Carnis vitulinæ libram unam. Corticis peruviani triti drachmas duas. Foliorum fumariæ manip. unum. Summitatum absinthii minoris pugil. unum. Bulliant ex arte in aquæ q. f. ad juscûlum.

℥ Carnis vervecinæ uncias quatuor; carnem, sanguinem & hepar testudinis; corticis peruviani drachmas duas. Coque in aquæ q. f. vase ritè clauso. Adde sub finem foliorum hederæ terrestris manipulum semis.

V I N U M.

℥ Kinakina in pulverem redactæ ab uncia unâ & semis ad uncias duas.

F ij

GENERALIA INTERNA

FEBRIFUGA.

Vini rubri libras duas. Infunde per biduum in lagenâ ritè obturatâ, interdum agitandâ. Dosis ab unciiis duabus ad tres, pluriès per diem.

℥ *Kinakina* tritæ semi-unciam. *Radicis serpentariæ virginianæ* drachmas tres. Infunde per noctem in vini absinthii libram unam. Dosis ab uncia una ad duas.

℥ *Corticis peruviani* drachmas sex. *Cassia lignea* drachmas duas. *Salis tartari* drachmam unam. Infunde calidè per noctem in vini albi libris duabus. Dosis ab unciiis duabus ad quatuor.

℥ *Corticis peruviani* unciam unam. *Radicum enulæ campanæ* semi-unciam. *Summitatum absinthii minoris* manip. semis. *Limaturæ ferri rubiginosi*, in nodulo, unciam unam. *Salis tartari* drachmam unam. Infunde per triduum in vini albi libras duas. Dosis ab unciiis duabus ad quatuor.

℥ *Kinakina*, *baccarum lauri* ana unciam unam. *Radicum gentianæ* semi-unciam. *Foliorum cardui benedicti* manip. semis. *Aloës soccotrina* scrupulum semis. Infunde per noctem in vini albi libris duabus. Dosis ab unciiis duabus ad quatuor.

℥ *Pulveris kinakina* drachmas sex; *syrupi florum persicorum* uncias tres; vini albi generosi libram unam. Misce pro tribus dosibus, quartâ quâque horâ exhibendis; priùs probè agitato liquore.

P U L V I S.

℥ *Corticis peruviani* drachmam unam. *Florum chamameli* scrupulum unum; vel *rhei* grana duodecim. Misce; fiat pulvis.

℥ *Radicum imperatoriæ & gentianæ* ana scrupulum semis. *Kinakina* drachmam unam. Misce.

℥ *Corticis peruviani* & *rhei* ana grana quindecim. *Croci Martis* aperientis grana octo. Misce.

℥ *Florum chamameli* semi-drachmam. *Antimonii diaphoretici*, *salis absinthii* ana scrupulum semis. Misce.

℥ *Salis ammoniaci* semi-drachmam. *Lapillorum cancrorum fluviatilium* scrupulum unum. Misce; fiat pulvis exhibendus ante paroxysmum.

℥ *Kinakina* drachmam unam. *Agarici* semi-drachmam. *Ireos Florentinæ* scrupulum unum. Misce.

℥ *Salis polychresti* scrupulos duos; *salis ammoniaci* scrupulum unum. Misce; fiat pulvis, ter in die exhibendus, superbibendo infusum florum chamameli, vel centaurii minoris.

℥ *Camphoræ* grana tria; *nitri purificati* grana octo. Misce; fiat pulvis quartâ quâque horâ, inter apyrexiam fumendus.

B O L U S.

℥ *Corticis peruviani* drachmam unam. *Theriaca veteris*, vel *confectionis de hyacintho* drachmam semis. *Salis ammoniaci* grana duodecim. Misce; fiat bolus cum *syrupo absinthii*.

℥ Pulveris *florum chamæmeli* semi-drachmam. *Salis ammoniaci* scrupulum unum. Misce; fiat bolus cum *syrupo de gentianâ*.

FEBRIFUGA.

℥ *Kinakina*, *diapruni* ana drachmam unam. Misce; fiat bolus cum *syrupo florum persicorum*.

℥ *Cascarilla* scrupulos duos. *Salis cathartici amari* scrupulum unum. *Tartari martialis* grana decem. Misce; fiat bolus cum *syrupo de cichorio composito*.

℥ *Radicum gentianæ* semi-drachmam. *Jalapæ*, vel *pulveris Cornachini* scrupulum unum. Misce; fiat bolus cum *extracto absinthii*.

℥ *Kinakina*, *gallarum* ana ad semi-drachmam. *Salis ammoniaci* scrupulum unum. Misce; fiat bolus cum *syrupo mercuriali*.

℥ *Florum chamæmeli* semi-drachmam. *Antimonii diaphoretici* & *salis absinthii* ana grana decem. Misce; fiat bolus cum *syrupo florum persicorum*.

O P I A T A.

℥ *Kinakina* semi-unciam. *Rhei* & *cascarilla* ana drachmas duas. *Salis ammoniaci* drachmam unam & semis. Misce; fiat opiata cum *syrupo de cichorio*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Corticis peruviani* drachmas sex. *Rhabarbari* drachmas duas. *Salis ammoniaci* drachmam unam. Misce; fiat bolus cum *syrupo rosato solutivo*, pro decem dosibus.

℥ *Kinakina* semi-unciam. *Cascarilla* & *senna* ana drachmas duas. *Salis ammoniaci* drachmam unam & semis. *Ireos Florentina* & *florum chamæmeli* ana drachmam unam. Misce; fiat opiata cum *syrupo de rhamno*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Corticis peruviani* unciam unam. *Croci martis* & *rhei* ana drachmas duas. *Salis ammoniaci* & *cathartici amari* ana drachmam unam. *Diacrydii* drachmam unam & semis. Misce; fiat opiata cum *syrupo de cichorio cum rheo*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Croci martis*, *kinakina* ana unciam semis. *Cascarilla* & *rhei* ana drachmas duas. *Salis ammoniaci* drachmam unam. *Agarici trochiscati* drachmam unam & semis. Misce; fiat opiata cum *syrupo florum persicorum*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Kinakina* unciam semis. *Cascarilla*; *florum chamæmeli* & *cremoris tartari* ana drachmas duas. Misce; fiat opiata cum *syrupo de cichorio cum rheo*. Pro decem dosibus.

℥ *Corticis peruviani* unciam unam. *Pulveris florum chamæmeli* drachmas tres. *Extracti centaurii minoris* & *juniperi* ana drachmam unam. *Nitri* drachmam unam & semis. Misce; fiat opiata cum *syrupo de limonibus*. Dosis à drachmâ unâ ad drachmam unam & semis.

℥ *Pulveris centaurii minoris* & *absinthii* ana unciam unam. *Myrrha* & *extracti juniperi* ana drachmas sex. E probè mixtis fiat opiata cum *syrupo de gentianâ*. Dosis à drachmâ unâ ad drachmam unam & semis, singulis trihoriiis.

FEBRIFUGA.

℥ Corticis peruviani unciam semis. Rhei & cascarillæ ana drachmas duas. Salis ammoniaci drachmam unam. Fiat ex arte opiata cum syrupo absinthii, cujus dosis ad drachmam unam & semis; bis quolibet die à febre immuni: ad quartanam.

PILULÆ.

℥ Extracti centaurii minoris drachmas tres. Corticis peruviani drachmas duas. Florum salis ammoniaci drachmam semis. Misce; & fiant pilulæ cum syrupo de gentianâ q. f. Dos is ab scrupulis duobus ad drachmam unam, pluriès de die pro more iteranda.

COMMENTARIA.

(1.) **P**ENTAPHYLLUM vulgatissimum, Parkins. Quinquefolium majus repens, C. B. pin. (*Quintefeuille*).

Notissima est hujusce plantæ integræ vis febrifuga: præterquàm, inter vulneraria & adstringentia haud infimum locum obrinet: idèò summè proficua censetur in mictu cruento; necnon catameniorum & hæmorrhoidum fluxu immodico. Radix ut plurimum in usum trahitur à drachmâ semisse ad drachmam unam in substantiâ, vel ad unciam unam pro librâ unâ apozematis, aut ptisanæ libris duabus. Quoad usum externum, hujusce plantæ decoctum saturatum, gargarismatis instar, ad oris exulcerationem adhibetur.

(2.) *Gentiana major lutea*, C. B. pin. (*Gentiane*).

Radix, etsi saporis haud ingrati, intensè amaricat. Præter vim febrifugam, olim summè celebratam, inter stomachica, roborantia & anthelmintica numeratur; nec virtute aperiente, diureticâ & emmenagogâ destituitur. Alexiterii instar à quibusdam deprædicatur contrà morsum rabidorum & venenatorum; sed huicce fidere præsidio incautum foret. Dos is in substantiâ ab scrupulo uno ad duos, & à drachmâ unâ ad duas, in infuso pro quâque librâ aquæ. In officinis prostat extractum, à granis quindecim ad semi-drachmam exhibendum. Gentiana extrinsecus etiam adhibetur, tanquàm detergens & antiputridum præstantissimum. Cæterum, spongiæ præparatæ instar, inservit hæc radix fungosa ad dilatanda ulcera sinuosa.

(3.) *Viperina*, vel *Serpentaria virginiana*, est radix fibrosa, fragrantissima, sapore subacri & amaro, ad quamdam aristolochiæ americanæ speciem referenda. Haud infimum locum obtinet inter febrifuga etiam præstantiora; hoc præsidio febres quartanæ pertinaciores, kinækinæ obsurdescences, sæpius feliciter ablegantur. Radices angelicæ, imperatoricæ, aliasque aromaticas superare videtur ad refocillanda viscera, præsertim stomachum & cerebrum: cujus ratione subingreditur celebratissimum pul-

verem de chelis cancrorum. Nec hisce proprietatibus continetur : quin potius summum auxilium, tonici instar, præstat in hydrope; nec exiguam laudem meretur ad arcendam verminosam putredinem. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam in substantiâ; sic præscribitur contrâ febrem intermittentem, & duabus horis ante paroxysmum exhibetur : ad duplum recipitur pro haustu infusionis.

FEBRIFUGA.

(4.) *Argentina* Dodonæi. Pentaphylloïdes argenteum alatum, seu potentilla, Inst. rei herb.

Integram plantam vi febrifugâ instrui, apud omnes in confesso manet : rarò tamen in hunc scopum usurpatur. Sed nonnunquàm pro adstringente exhibetur contrâ hæmorrhagiam, aliosque fluxus cruentos; ad diarrhœam, fluorem album, &c. Succus ab unciis tribus ad quatuor febricitantibus propinatur. Folia verò ad manipulum unum pro quâque librâ decocti vel infusi adstringentis, & ad duplum pro gargarismate præscribuntur.

(5.) *Centaurium minus*, C. B. pin. (*Petite centauree*).

Hanc stirpem vulgatissimam & summè amaricantem ad fugandas febres intermittentes, vix cortici peruviano cedere, nemo nisi præjudiciis obcæcatus inficias ibit. Præterè à inter stomachica roborantia & vermifuga primum quasi ducit : plurimùm proficua censetur ad referandas obstructions; & mensium, hæmorrhoidumve fluxum revocandum; nec inter depurantia ultimum gradum obtinet. Idcirco conducit sub cachexiâ, chlorosi, ictero, hydrope, arthritide, innumerisque aliis affectibus chronicis; nec desunt qui prædictam plantam intus exhibitam, vel extus adnotam pro specifico adversus morsum rabidorum summè celebrant; penès quos sit fides. Summitates floridæ tantùm usurpantur à semi-drachmâ ad drachmam unam in substantiâ; vel ad duplum in infuso aut decocto ex aquâ vel vino : recentes verò ad manipulum semissem pro quâque librâ aquæ. Quoad usum externum; vulnerariorum & detergentium selectiorum & usitatorum seriem subit. Cæterùm è totâ plantâ pyrotechniæ ope extrahitur sal, non secus ac ex absinthio; quod eâdem ratione præscribitur. Vid. Absinthium, sal lixiviale & sal essentielle.

(6.) *Chamadrys minor repens*, C. B. pin. (*Germandrée ou petit chêne*).

A postremâ, ratione amaritiei & virium medicarum, vix discrepat hæc planta; nec minores laudes meretur contrâ febrem intermittentem, vel ipsammet quartanam; adversus stomachi, aliarumve partium atoniam; ad lumbricos enecandos, infarctum viscerum resolvendum, & dyscrasiam sanguinis emendandam. Ideò plurimùm valet in cachexiâ, scorbuto & chlorosi, in fluore albo, arthritide, morbis cutaneis, &c. nonnullis demùm asthmaticis auxilio fuit. Adde quòd resolvente interno, post casum ab alto, faustè usurpatur. De dosi & usu externo nil addimus, ne recoctam crambem apponamus.

(7.) *Nuclei persici*, (*noyaux de pêche*), insigni amaritie præditi, à pluribus faustè usurpantur, tam ad profligandam febrem, quàm ad vermes enecandos. A drachmis duabus ad tres emulsionis formâ exhiberi so-

FEBRIFUGA.

lent. Oleum ex illis extractum ad tinnitum aurium commendatur.

(8.) *Kinamkinam* vel *corticem peruvianum*, (*Quinquina*), præbet arbor quædam spontè nascens in Americâ Meridionali, cujus descriptionem & iconem videre licet in Actis Academia Regiæ Scientiarum. Uberiorem proflare hujusce corticis spurii & adulterati proventum jam supra notavimus: idè selectu opus est, & in hoc versatur præcipuum curationis momentum. Ne igitur decipiat affinitas, scire expedit legitimum hunc corticem, cujus frustula, nunc crassa, nunc tenuia occurrunt, intensè amaricare, & quidpiam aromatici præ se ferre, cum odore quasi mucido; colore rufo ad cinnamomum accedere, facillè demùm dentibus atteri, etiamsi ejus sit densa compages. Corticem hujusce notæ recentem præstantiorem febrifugum ultrà omnem dubii aleam positum esse videtur. Aliàs non solùm pro inerte, vel etiam pro nocivo haberi debet. Hoc præsidio non solùm fugantur febres intermittentes, vel continuæ ab ipsis degeneres; sed etiam nonnullæ alterius fortis, præmissis universalibus, profligantur. Præter vim febrifugam, aliis præclaris dotibus instruitur hic cortex exoticus; etenim pro tonico, stomachico & laxante, antispasmodico & antiseptico prospero successu sæpissimè usurpatur: idè debiliorem stomachum refocillat: digestiones redintegrat; alvum plus æquo constrictum haud rarè reserat, præsertim si exhibeatur in substantiâ; sudoribus nocturnis nonnunquàm medetur; insultus hystericos, imò & epilepticos, si cephalicis societur, aliasque convulsiones periodicas sistit; putredinem arcet, scorbuticis prodest, & gangrænæ à dyscrasiâ sanguinis ortæ curam sæpius absolvit. Dosis in substantiâ à granis decem ad drachmam unam, & ad duplum in decocto, quo absumi debet dimidium circiter aquæ. Præterea infunditur per biduum ad unciam unam in vini libris duabus, cujus haustus uncias tres vel quatuor minime excedere debet. Silentio minime prætermittendum quòd majorem hujusce corticis dosim, à semi-unciâ scilicèt ad unciam unam, in ipsâmet febre malignâ præscribere soleant nonnulli, inter exteros, famigeratissimi Medici: sed paucos esse reor apud Nostrates qui illud audeant experiri. Prostat in officinis extractum, notissimâ arte paratum, cujus dosis à granis duodecim ad semi-drachmam. Aliud tritu juxtà novam methodum conficitur, sub titulo salis *de la Garraye*, cujus præstantia in hoc solo posita est, quòd minori dosi, à granis scilicèt octo ad viginti exhibeatur. Paratur demùm syrupus de quo infra: sed per transfennam notare lubet hujusce corticis pollinem sincerum efficaciorē & tutiorem jure censerī, decoctis, extractis, aliisque præparationibus officinalibus, quæ id omne quod remedio proprium est minime custodiunt.

Kinakina, quâcumque formâ præcipiatur, per se vel catharticis sociata, inter curandas febres intermittentes, primò ter, quater & ultrà per diem, ad drachmam circiter unam sumitur, donec fugetur paroxysmus: postea bis vel semel in die; & demùm alternis diebus. Ejus usus à cohibendâ febre ad quindecim vel viginti dies est protelandus, ut præcaveatur regressus: etenim

etenim ab errore in diatâ, ab admissio frigore matutino, aut vespertino; ab exhibito cathartico, aut ab aliâ quâcumque causâ febris revocatur, & curanti sapius grave facessit negotium. Quod ad usum externum attinet; è cortice peruviano ad unciam unam decocto, paratur enema febrifugum, quod pluriès per diem iteratum, febrem profligare valet. Insuper cuti admotus hic cortex, cataplasmaris instar, pro summo præsidio adversus gangranam à prioris subsellii practicis jure habetur. Coronidis loco addere juvat haud omnibus congruere kinakina usum internum; quin potius summam noxam nonnullis affert, si præposterè, majori copiâ, vel pravæ indolis exhibeatur. Vetatur si intensè rubræ mingantur & maneant urinæ. Ab illo abstinendum si paroxysmi sint solito longiores, vel tardius recurrant; si frigoris & sudoris sint expertes. Exhinc colligitur haud sine cautelâ præcipiendum esse corticem peruvianum; pace clar. TRILLERI, qui de egregiis hujusce febrifugi viribus hyperbolicè, ni fallor, scripsit: omnis, inquit laudatus Author, in hoc solo cortice est salus, omneque præsidium & sacra quasi anchora: sed ad immensas hujusce febrifugi laudes meritò decantandas, profectò nec dies sufficit, nec mensis nec annus; imò vix integrum sæculum; sicuti ad describendas innumeras virtutes ipsius, non paginæ, non libelli aut libri; sed spatiosa potius volumina omninò requiruntur.

(9.) *Cascarilla*, vel kinakina aromatica (*Chacril*), est cortex cujusdam Ricinoides Americanæ, de quâ CATESBI. Sapore gaudet amaricante & aromatico; atque fumum excitat, si comburatur, suavissimum, ad odorem moschi, vel ambræ cineritiæ accedentem. Specifici nomen sibi vindicat, non secus ac kinakina adversus febres intermittentes; imò & sapius incassum adhiberâ hâc postremâ, inter febris quartanæ curationem ad cascarillam quasi ad sacram anchoram confugere cogimur, quæ plures in hoc casu fausto beavit eventum. Nec minùs deprædicatur ad perdandas intermittentes malignas & epidemicas: hanc etiam nonnulli suadent adversus tussim catarrhalem epidemicam, sed refractâ dosi. Insuper inter roborantia, antispasmodica, aperientia & diaphoretica haud infitum locum obtinet: idèò juvamen præstat in cachexiâ, scorbuto, affectibus hysteriis, fluore albo, &c. Sed sub hoc conspectu rarè à nostratibus usurpatur. In infuso vinoso præscribitur à semi-drachmâ ad drachmam unam: in substantiâ verò à granis quindecim ad semi-drachmam & ultrâ. Ut plurimum fociatur kinakina, ad utriusque semi-drachmam; sub boli formâ, cui mane plerique addere solent pulverem cornachinum à granis viginti ad triginta.

(10.) *Aquæ Borbonienses Anselmienses* (de Bourbon-Lancy), oppidi Ducatûs Burgundiæ ad Ligerim fluvium, septem leucis à Molino (*Mou-lins*) remoti, versùs ortum, & septuaginta novem leucis à Lutetiâ, intensissimè calent; atque odoris & saporis sunt expertes, licet bituminosæ & sulphureæ censeantur. Ad febres pertinaciores prosperè usurpantur, atque hâc virtute cæteras thermales, quæ eâdem mente adhibentur, antecel-

FEBRIFUGA.

lunt. Præterea alvum laxant; diuresim, menses & perspirationem movent. Temperantium demum, aperientium & tonicorum classem subeunt: imò conducunt in cachexiâ œdematosâ, debiliorem stomachum restituunt, diarrhœæ contumacissimæ medentur, in fluore albo & sterilitate laudantur, & asthmaticis profunt. Per novem vel duodecim dies propinantur à libris duabus ad quatuor. Post solitos effectus, juscum pulli exhibere acceptus mos est, nec inopportunè. Extus denique admoventur, irrigatione ab alto vel balneo, ad paralysem, tremorem, rheumatismum, contracturam, morbos cutaneos, &c.

(11.) *Sal ammoniacum*, quod in nostris officinis prostat, & ab illo veterum planè diversum sapore acri & admodum ingrato, constare videtur è connubio salis urinosi & marini. In Ægypto & locis vicinioribus sublimationis beneficio paratur, è fuligine vulgatissimâ, quæ prodit è combustis excrementis variorum animalium, & imprimis camelorum, quæ ob ligni raritatem ad focos domesticos usurpantur. Sal ammoniacum rursus purgatur ad usum internum, dissolutione scilicet in aquâ tepidâ, è quâ notissimâ arte emergunt crystalli. Præstantissimum esse febrifugum experientiâ quotidianâ comprobatur, inter curandam etiam febrem quartanam. Præterea in aperientium, incidentium & diaphoreticorum classi, nemine refragante, præcipuum locum meretur. Ejus dosis à granis duodecim ad semi-drachmam exsurgit. Insuper egregium resolvens & antiputridum externum usitatissimum præbet, si dissolvatur in urinâ, aquâ vulnerariâ, vel quovis alio liquido. Nec silentio prætermittere debemus singularem salis ammoniaci efficaciam ad refrigerandam aquam. *Vide flores martiales & spiritus salis ammoniaci.*

(12.) *Syrupus de kinâkinâ* paratur hujusce corticis infusione per triduum in vino albo vel aquâ: post levem ebullitionem trajicitur, & demum juxta solitum processum cum saccharo coquitur. Dosis à semi-unciâ ad unciam unam & semissem pro adulto: respectu infantum quos præsertim spectat hoc febrifugum, ratione ætatis est dirigenda. De utendi modo nil addimus, cum ex superius allatis abundè pateat.

DEPURANTIA.

DEPURAN-
TIA.

Hoc titulo haud planè inaudito, etsi apud Authores Latinos infolito, insigniuntur hæc medicamina, quæ sanguinis & humorum massam emendare & mundificare, vel purgare valent à materiis extraneis, heterogeneis aut prævæ indolis, quæ œconomix animali diversas noxas afferunt. Sub quo conspectu, id genus remedia (*les dépurans*), quæ profert hæc classis, in usum quotidianum trahuntur contra affectus cutaneos, venereos, scorbuticos, arthriticos, rheumaticos, &c. aded ut hanc classem maximi sanè quidem esse momenti consuetarium sit. Silentio premere minime debemus quod in cimмериis tenebris lateat horum agendi modus: nùm enim deleterias moleculas foras per solita incernicula sensum ablegando, vel illorum indolem quocumque modo immutando suos affectus exerant, & sanguinem quasi defæcent? dubitare licet. Sed hanc scientiam theoreticam parvi ducunt saniores practici, dummodò ipsis innotescant morbi, qui horum præsidio, ceteris consentientibus, averruncari pariuntur. Temperantia duntaxat usitatiora & selectiora exhibere animus est; cùm in immensum cresceret pagina, si omnia quæ hisce muniis adimplendis apta nata censentur, huc attexeremus.

EMPORÉTICA.

RADICES lapathi ⁽¹⁾, bardanæ ⁽²⁾, urtica, helenii, gentianæ, carlinæ ⁽³⁾; china radix, falsa parilla, rheum, contrayerva.

Folia fumarix ⁽⁴⁾, lapathi, cichorii, taraxaci, eupatorii, agrimonix, cerefolii, veronicæ ⁽⁵⁾, lupuli, hederæ terrestris, absinthii majoris & minoris, chamædrys, centaurii minoris, becabungæ, berulæ, cochleariæ, nasturtii. Herbæ capillares, epithymum ⁽⁶⁾, hepatica.... Cortex tamarisci, fraxini.... Lignum guaiaci, sassafras, juniperi.... Cancri fluviales ⁽⁷⁾, aselli, vipera ⁽⁸⁾, serpens ⁽⁹⁾.... Cornu cervi, lac, serum lactis.... Aquæ Selteranæ ⁽¹⁰⁾, Spadanæ ⁽¹¹⁾, Ysalenses ⁽¹²⁾, Amandinæ ⁽¹³⁾, Vervonenses ⁽¹⁴⁾, &c. Hydrargyrus, cinna-
baris, antimonium, sulphur.

DEPURAN-
TIA.

OFFICINALIA.

AQUA bardanæ, fumariæ.... Aqua picea. Ptisana Callac (¹⁵). Ptisana Vinache (¹⁶). Syrupus de cichorio, mercurialis, de cochleariâ, antiscorbuticus.... Extractum fumariæ.... Pilulæ mercuriales (¹⁷).... Resina guaiaci. Magisterium sulphuris.... Terra foliata tartari. Arcanum duplicatum.... Antimonium diaphoreticum, antihecticum Poterii.... Æthiops mineralis, aquila alba, panacea, turpethum minerale, arcanum corallinum.

MAGISTRALIA.

PTISANA.

℥ **R**ADICUM lapathi uncias duas. Leviter bulliant in aquæ q. f. ad libras quatuor. Infunde *liquiritiæ* semi-unciam. Colatura servetur ad usum.

℥ *Antimonii crudi*, in nodulo, uncias sex. *Salsæ parillæ* minutim sectæ uncias duas. Infunde calidè per viginti quatuor horas in aquæ libris octo; coque demùm ad libras quatuor; & cola pro usu. Dosis, non secùs ac sequentis, à tribus ad sex cyathos, singulis diebus, ad morbos venereos.

℥ *Radicum chinæ & bardanæ* ana unciam unam. *Rasuræ ligni guaiaci* semi-unciam. *Antimonii crudi*, in nodulo, uncias quatuor. Infunde calidè per noctem in aquæ libris octo. Coque demùm ad libras sex.

℥ *Radicum bardanæ* uncias quatuor; *nitri* drachmas duas. Coque in f. q. aquæ ad libras quatuor.

SERUM LACTIS.

℥ *Seri lactis* optimè clarificati uncias duodecim. *Folior. fumariæ* manip. unum. Leviter bulliant, & adde, si velis, *sacchari* semi-unciam, pro duplici dosi.

℥ *Asellos lotos*, numero octo. Coque leviter in *seri lactis* q. f. ad uncias octo. Colaturæ adde *succi nasturtii depurati* uncias duas. *Sacchari crystallini* drachmas duas, pro haustu.

℥ *Foliorum eupatorii cannabini* manip. duos. *Foliorum fumariæ* manip. unum. Coque leviter in *seri lactis* q. f. ad libras duas. Colatura servetur ad usum; ad morbos cutis.

INFUSUM.

DEPURAN-
TIA.

℥ *Summitatum chamædryos, centaurii minoris & chamæpityos* ana manipulum semis. Infunde calidè per noctem in aquæ libris quatuor. Colatura fervetur ad usum. Dosis ab unciiis duabus ad tres.

A P O Z E M A.

℥ *Radicum lapathi acuti* uncias duas. *Folior. ejusdem, & summitatum lupuli* ana manipulum unum. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. Colaturæ adde *syrupi de cichorio* uncias duas.

℥ *Radicum lapathi & bardanæ* ana unciam unam. *Radicum siccarum enulæ campanæ* drachmas duas. *Foliorum fumarie & scabiosæ* ana manipulum unum. *Antimonii triti*, in nodulo, uncias duas. Bulliant in aquæ q. f. ad libras quatuor. Colaturæ adde *syrupi mercurialis* uncias duas.

℥ *Radicum helenii & polypodii* ana semi-unciam. *Fol. agrimonie & fumarie* ana manip. unum. *Florum centaurii minoris & geniste* ana manip. semis. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. Adde cuique dosi, *succi fumarie & sacchari* ana drachmas duas.

℥ *Polypodii quercini* unciam unam. *Rasuræ guaiaci & falsæ parillæ* minutim sectæ ana drachmas sex. *Foliorum orientalium* semi-unciam. *Salis tartari* drachmas duas. *Antimonii triti*, in nodulo, uncias quatuor. Infunde per noctem in aquæ q. f. & bulliant mane ad libras quatuor. Colatura fervetur ad usum.

℥ *Rasuræ guaiaci, radicum scorfoneræ* ana unciam unam. *Passularum exacinarum* semi-unciam. Coque ex arte in aquæ q. f. ad libras quatuor. Sub finem adde *summitatum chamædryos* manip. unum. *Florum roris marini* manip. semis. Colatura fervetur pro usu arthriticorum.

J U S C U L U M.

℥ *Pullum juniorem: cancos fluviatiles* numero tres: *radicum enulæ campanæ* drachmas sex: *foliorum fumarie* manip. unum. Fiat ex arte jusculum.

℥ *Radicum lapathi recentium* unciam semis. *Radicum helenii siccarum* drachmam unam. *Asellorum lotorum & contusorum*, num. decem. *Nasturtii aquatici* manip. unum. Fiat jusculum cum pullo.

℥ *Coxas quatuor ranarum; cancos fluviatiles*, numero duos; *radicum chinæ* drachmam unam; *foliorum cichorii sylvestris* manip. unum. Fiat ex arte jusculum ad herpes.

℥ *Carnis vitulinæ* libram unam; *cancros fluviatiles*, num. quatuor. *Foliorum cichorii sylvestris, & nasturtii aquatici*, ana manip. unum. Coque ex arte in aquæ q. f. Sub finem adde *foliorum cerefolii* pugillum unum. Ad arthritidem.

℥ *Carnis vitulinæ* ab adipe & membranis purgatæ libram unam. Bulliat

DEPURAN-
TIA.

in aquæ q. f. ad dimidiæ partis consumptionem. Dein adde *radic. recentium lapathi* semi-unciam. *Folior. borraginis & fumariæ* ana manipulum semis. Fiat ex arte jusculum.

℥ *Cancros fluviatiles* lotos & contusos numero duodecim. Coque in aquæ q. f. Adde sub finem *foliorum fumariæ & cichorii* ana manipulum semis.

℥ *Carnis vitulinæ* libram semis. *Viperam* pelle denudatam, resectis capite & caudâ, vel *carnis serpentis* uncias quatuor. *Folior. borraginis & cerefolii* ana manip. unum. Aquæ uncias quatuor. Coque in balneo per horas quatuor. Cola, & exprime.

℥ *Pullum* pelle denudatum; *radicum chinæ* contusæ drachmam unam. *Folior. nasturtii aquatici & cichorii* ana manip. semis. Coque ex arte in aquæ q. f. Sub finem adde *asellos lotos & contusos* numero triginta. Cola & exprime.

℥ *Radicum chinæ* drachmas duas. *Cancros fluviatiles* numero quatuor. *Millepedum* lotorum & contusorum paria sex. *Fol. fumariæ, cerefolii & cichorii* ana manip. semis. Bulliant ex arte in aquæ q. f. pro jusculo.

℥ *Salsa parilla & chinæ* ana drachmam unam. *Fol. fumariæ & lingvæ cervinæ* ana manipul. semis. Bulliant, ut artis est, in aq. q. f. cum frustulo *carnis vitulinæ*. Colaturæ adde *arcani duplicati* drachmam semis.

P U L V I S.

℥ *Radic. carlinæ* drachmas duas. *Corticis ligni sassafras* drachmam unam. Misce; fiat pulvis pro quatuor dosibus.

℥ *Pulveris viperini* scrupulum unum. *Asellorum preparatorum* grana duodecim. Misce; fiat pulvis.

℥ *Nitri purificati* drachmas duas. *Pulveris viperini & lumbricorum terrestrium* ana drachmam unam. *Cinnabaris antimonii* semi-drachmam. Misce; pro pulvere, cujus dosis ab scrupulo uno ad semi-drachmam.

℥ *Rad. gentianæ & aristolochiæ rotundæ* ana unciam unam. *Summitatum centaurei minoris & chamæpityos* ana man. unum. Misce; fiat pulvis. Dos is ad drachmam unam.

℥ *Florum sulphuris* uncias duas. *Antimonii diaphoretici* unciam unam & semis. *Aristolochiæ rotundæ* unciam unam. *Myrrhæ rubræ* unciam semis. Misce; fiat pulvis subtilissimus, cujus dosis ab scrupulo semisse ad scrupulum unum; superbibendo haustum congruum. Adversus scabiem.

B O L U S.

℥ *Florum sulphuris* grana decem. *Panaceæ* grana sex, vel *aquilæ albæ* grana decem. Cum extracto *fumariæ* fiat bolus azyimo involvendus.

℥ *Æthiopis mineralis fusi & usti* grana duodecim. *Antimonii diaphoretici* grana decem. *Pulveris viperini* grana octo. Cum syrupo de *gentianâ*. Fiat bolus exhibendus cum nebulâ.

O P I A T A.

DEPURAN-
TIA.

℥ *Croci martis aperientis*, millepedum preparatorum, æthiopis mineralis, sine igne parati, ana semi-unciam. *Catechu* & *resinæ guaiaci* ana drachmas duas. Misce; fiat opiata cum *syrupo de absinthio*. Dosis ad drachmam unam ante jusculum pulli.

℥ *Salsæ parilla* unciam unam. *China radicis* semi-unciam. *Cinnabaris factitia*, *antimonii diaphoretici* ana drachmas duas. *Rhei* & *jalapæ* ana drachmam unam. Misce; fiat opiata cum *syrupo mercuriali*. Dosis ad drachmam unam.

P I L U L Æ.

℥ *Antimonii crudi* drachmas duas. *Æthiopis mineralis* fusi & usti, *gummi ammoniaci* ana drachmam unam. *Terebinthinæ chiæ* scrupulos duos. Misce; fiant ex arte pilulæ cum ovi vitello. Dosis ab scrupulo uno, ad duos.

℥ *Rhei* & *myrobolan.* citrinor. ana unciam unam. *Aloës soccotrina* & *gummi ammoniaci* ana drachm. sex. *Tartari solubil.* semi-unciam. Misce; fiant pilulæ cum *syrupo fumaris*. Dosis ab scrupulo uno ad duos. Ad morbos cutis pruriginosos.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **L**APATHUM folio acuto plano, C. B. pin. (*Patience*).

Cæteris præfertur hæc species; licet plures aliæ occurrant ubique, quæ iisdem viribus pollere videntur. Radix recens usurpatur tanquam depurans & temperans eximium, quod mira præstat in affectibus cutaneis. Alvim insuper laxat; obstructions referat; scorbuticis prodest, ictericis succurrit, cachecticis opem confert, &c. Dosis in infuso vel decocto à semi-unciâ ad unciam unam pro jusculo, librâ unâ apozematis, vel prisanæ libris duabus. Extrus admota pro optimo resolvente & detergente habetur, & sub hoc conspectu contrâ pruritum, herpetem, variosque cutis affectus faustè adhibetur.

(2.) *Bardana*, sive lappa major, Dod. Lappa major, arctium Dioscorid. C. B. pin. (*Bardane* ou *Glouteron*).

Radix quâdam amaritie prædita, cum levi stypticitate, præter vim depurantem; inter tonica, alexiteria, diaphoretica, diuretica & antispasmodica celebratur. Idè prodesse fertur in lue venereâ, scorbuto, arthritide, rheumatismo; variisque aliis affectibus, qui à concitatâ diaphoresi mitescere solent. Haud dissimili ratione laudatur, non secus ac scorsonera, in nonnullis variolarum, & febrium malignarum speciebus. Postremò hyf-

 DEPURAN-
TIA.

tericis opitulatur, menses & lochia movet; atque in hunc finem puerperis etiam propinatur, nec infelici successu. Radix recens præscribitur ad unciam unam pro decocti librâ unâ; & ad dimidium, si sicca usurpetur. In substantiâ verò à semi-drachmâ ad drachmam unam. Sed rarissimè hoc modo sumitur. Semèn bardanæ renum incernicula referat, & sub hoc scopo à drachmâ unâ ad tres emulsionis formâ exhibetur, vel pulvis ad drachmam unam in decocto parietariæ diluitur. Insuper radix & folia crebrò in usum externum veniunt, tanquàm resolventia: radix cataplasmatibus specie, partibus contusis faustè admovetur: folia verò infarctus œdematosos fugare; atque in arthriticis doloribus inducias inducere valent.

(3.) *Carlina* acaulos magno flore, C. B. pin. (*Carline*).

Radix sicca, odore graveolente, & ferè saporis expers; Veterum encomio celebrata, vix à Nostratibus in usum trahitur. Verumtamen inter sanguinem emendantia, diaphoretica & alexiteria jure recensetur. Sed à nonnullis tantummodò usurpatur adversùs herpetem, aliosque affectus pruriginosos. Dosis in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam, & ad duplum in infuso aut decocto.

(4.) *Fumaria* officinarum, C. B. pin. (*Fumeterre*).

Hæc herba vulgarissima, cui inest haud levis amarities, inter depurantia & hepatica præstantiora, nemine refragante, celebratur. Nonnunquàm alvum laxat, obstructions blandè referat, menses & urinas movet. Creberrimi est usûs; & specificum quasi audit remedium, in herpete, scabie, aliisque congeneribus morbis, necnon in variis chronicis, ab infarcto hepate oriundis. Idèò præsentaneam opem fert cachecticis, melancholicis, scorbuticis, &c. Ad manipulum unum præscribitur in infuso, vel levi decocto pro quâque librâ aquæ vel feri lactis. Succus propinatur ab unciiis duabus ad tres. Extractum exhibetur à semi-drachmâ ad drachmam unam. Servatur demùm in officinis aqua distillata.

(5.) *Veronica* major supina & vulgarissima, C. B. pin. (*Véronique*).

Latissimus fuit hujusce plantæ usus, adèò ut vix occurrat morbus in cuius medelam haud fuerit adhibita. Mirari profectò subit quòd inter tot, tantasque proprietates, quas ipsi tribuerunt Veteres, nulla fermè sit, de quâ haud dubitare liceat. Inter depurantia & blandè aperientia ab omnibus recensetur: morbis pectoris dicatur: nec virtute vulnerariâ & resolvente, intùs sumpta, vel extùs admota, destitui creditur; ut de aliis dotibus taceamus: addere licet sæpiùs in duplicem usum trahi, adversùs morbos cutaneos. Folia nonnihil amaricantia præscribuntur in infuso, instar the. Eorum verò decoctum, pro lotionè resolvente & detergente, prospero successu sæpiùs usurpatur.

(6.) *Epithymum*, Matthioli. Cuscuta, Inst. rei herb. (*Epithym*).

Licet hæc planta, omnium tenuior, spontè ubique crescat; sola tamen exotica, cretica scilicèt & veneta, in usum medicum trahitur. Pro depurante & mitiori aperiente habetur: idèò valet in arthritide, rheumatismo, cachexiâ scorbuticâ, &c. blandiori præterea vi catharticâ gaudet; & hæc
notâ

notâ prodest melancholicis, qui de alvo adstrictâ conqueruntur. Dosis in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam, & ad duplum in infuso aut decocto.

DEPURAN-
TIA.

(7.) *Cancro fluviatiles* inter depurantia, diuretica, & pectoralia celebrantur; & familiarissimè usurpantur sub morbis cutaneis, infarctu renum, asthma, phthisi, &c. In aquâ fervente loti & contusi per horam coquuntur à duobus ad sex in jussulo. Licet per totum anni curriculum, annonæ instar, venales prostant; haud tamen in usum medicum vocantur, nisi secundâ tempestate. Paratur è cancris in clibano exsiccatis pulvis qui tanquàm absorbens præscribitur à semi-drachmâ ad drachmam unam: sed major est efficacia lapillorum cancrorum, de quibus suo loco. Chelæ cancrorum, quæ in officinis servantur, sunt forcipes crustacei marini, quarum pulvis iisdem pollet viribus & simili modo usurpatur.

(8.) *Viperâ* è trunco integro, cute detractâ, vel ejus dimidiâ parte, paratur jussulum quod præstantissimum censetur ad depurandum sanguinem, & diaphoresim promovendam. Viperis inesse vim analepticam haud falsò conjicitur. Idè mira præstant in affectibus rheumaticis & cutaneis: profunt scorburicis; conducunt in scrophulis; nec inutilem opem conferunt paralyticis, vel senio confectis. Imò & proficua esse, uti nonnulli existimant, adversùs cæcitatem, à nervi optici resolutione ortam, rationi consentaneum videtur. E trunco, hepate & corde exsiccatis conficitur pulvis viperinus; de quo alibi; non secùs ac de sale volatili, &c.

(9.) *Serpens* sive anguis. (*Coulevre*).

Ad viperam proximè accedit, ratione virium medicarum, idcirco ejus caro ab unciis tribus ad quatuor, ingreditur jussula depurantia & diaphoretica; quæ, experientiâ duce, vix cedunt viperinis. Cæterùm axungiam præbet anguis, quæ inter topica anodyna & resolutiva primatum quasi ducit; & crebrò adhibetur ad demulcendos dolores rheumaticos, arthriticos, &c.

(10.) *Aqua Selterana*, (*de Seltz*), urbeculæ inferioris Alsatiæ, ad Rhenum, novem leucis versùs Aquilonem ab Argentorato, (*Strasbourg*), recedentis. Frigidæ ac sapore lixivioso præditæ, inter depurantia locum obtinent. Insuper diuresim promovent & alvum comprimunt. Lacti sociatæ conducunt in morbis pectoris; egregiè se gerunt in rheumatismo & arthritide; profunt hypochondriacis & hysteriis; ac demùm faustè usurpantur contrà morbos cutis pruriginosos & congeneres. Illud notare expedit, quòd ex earum miscellâ cum acidis emergat fermentatio, quæ sanè prodit earum naturam alkalinam; cur sit ut plurimùm valeant ad præcavendas cruditates acidas, quæ ab usu lactis sobolescere solent. Circumferuntur in lagenis quæ accuratè obturari debent: aliàs enim brevi putrescunt.

(11.) *Aqua Spadana* (*de Spa*), pagi cujusdam Germaniæ, novem leucis in Euro-notum è Leodio, (*Liège*), distantis; & tribus leucis versùs Ortum à Limburgo, (*Limbourg*); frigidæ, acidulæ & chalybeata, ali-

 DEPURAN-
TIA.

quantò post deponunt in fundo vasis materiam quamdam ochræ perfirmi-
lem. Præter vim depurantem, quæ à potiori Medicorum parte ipsis adscri-
bitur, tanquàm tonicæ, stomachicæ, aperientes & diureticiæ celebrantur.
Conducunt in suppressis, vel immodicè fluentibus menstruis; hypochon-
driacos & scorbuticos juvant; cachecticis imò & hydropicis succurrunt;
digestiones redintegrant; renes ab infarctu liberant; nec inutilem opem
conferunt in gonorrhœâ & fluore albo. Transferri patiuntur; & propin-
nantur per novem circiter dies à librâ unâ ad quatuor.

(12.) *Aquæ Yfallenses*, (d'Youset), humilis cujusdam vici Occitanix
inferioris, inter Ucetiam (Uzès); & Alefiam (Alais); tribus leucis ad
Eurum ab hacce postremâ remoti: sunt frigida, bituminosa & saporis
ingrati; à bitumine scilicet quo scatet hic tractus, quod sincerum fluit
haud procul à prædicto vico. Præter vim depurantem & vulnerariam,
alvum solvunt, diuresim movent & obstructions referant. Idèd occur-
runt pruriginosis; pectori dicantur; in skirrholoso viscerum infarctu de-
prædicantur, &c. A librâ unâ ad quatuor; octo vel decem dierum spatio
propinantur.

(13.) *Aquæ Elnonenses* vel *Amandinæ*, (de S. Amand), oppidi Anno-
niæ, tribus leucis à Valentianis (Valenciennes) distantis, & quinquaginta à Lutetiâ, tepida & insipida odorem sulphureum, & quasi nido-
rosam præ se ferunt. Depurantium & temperantium classem subeunt,
alvum laxant, urinas cient & viscerum infarctus resolvunt. Idèd affecti-
bus cutaneis congruunt, cachecticis, hypochondriacis & scorbuticis opitu-
lantur, vomitum & alvi fluxum sistunt, infarctus renum referant, inor-
dinato mensium & hæmorrhoidum fluxui medentur; laudantur demùm
ad gonorrhœam & fluorem album. Per quindecim vel viginti dies à libris
duabus ad sex exhibentur. Earum lutum, etsi frigidum, pro eximio topico
celebratur adversus paralytim, dolores rheumaticos, artuum intumescen-
tiam, ankylosim, contracturam, morbos cutaneos, ulcera contumacio-
ra, &c.

(14.) *Aquæ Vervonenses*, (de Bourbonne), civitatulæ in Campaniâ, sep-
tem leucis ad Orrum à Lingonibus (Langres), dissita, & sexaginta novem
à Parisiis, tanto calore prædita, ut plumæ ex immerso volatili decidant. Sa-
pore falso instructa odorem sulphureum ac ingratum exhalant. Inter depu-
rantia, aperientia & incidentia eximia numerantur; stomachum debilem
restituunt, alvum referant, urinas & sudores movent; ac demùm febres
pertinaciores fugant. Propinantur à librâ unâ ad quatuor, per novem vel
quindecim dies. Cum cautelâ exhiberi debent macilentis & biliosis. Irri-
gatio ab alto, balneum & lutum prædictarum aquarum laudantur ad robo-
randum, resolvendum & detergendum; idèd opportunè exhibentur pa-
ralyticis, prosunt in tremore, egregiè se gerunt in contracturis, condu-
cunt in rheumatismo, artuum intumescentiam resolvunt; valent in morbis
pruriginosis, nec exiguam laudem merentur in ulceribus contumacioribus
detergendis & agglutinandis.

(15.) *Ptisana Callae*, tandiù miris laudibus excepta, quandiù ar-
cani titulo superbivit, & plus æquo posthabita, ubi in lucem prodiit,
infido, ni fallor, processu, cùm genuinus sic se habeat.

℥ *Salsa parilla* minutim sœtæ uncias duodecim. *Mercurii dulcis*, in
nodulo, ad drachmam unam vel alteram. Bulliant in aquæ fontanæ libris
quindecim, ad consumptionem tertiæ partis. Adde sub finem *foliorum*
orientalium unciam unam. *Seminis coriandri* drachmas duas. *Aluminis*
semi-drachmam; omnibus seorsim nodulo inclusis.

DEPURAN-
TIA.

Notissimâ arte percolata *ptisana* servatur ad usum in lagenis vitreis.
Pro remedio depurante & diaphoretico habetur adversus luem veneream,
aliis præsidiiis domari nesciam. Propinatur cum artis regimine per triginta
vel quadraginta dies ad uncias circiter sex, bis, terve in die, horis con-
gruis. Inter tot ptisanas mercuriales à circulatoribus & empiricis excogi-
tatas, nulla fermè occurrit quæ curantes feliciori beavit eventum. Mirari
profectò subit quod hæc, aliàs simpliciori, morbus pertinacissimus, om-
nibus inunctionibus & subfumigiis mercurialibus obsurdescens, averrun-
cari patiatur; dummodò tamen cautè & opportunè exhibeatur. Alia id ge-
nus Massiliis venalis prostat ptisana, à quodam empirico, nomine GUI-
CHARD inventa, quæ ad prædictam, ratione virium, accedit, & fortè ab
eâ minime discrepat, quod tamen adhuc in occulto latet.

(16.) *Ptisana Vinache*, à quodam circulatore, cui VINACHE nomen
fuit, Parisiis olim celebratissima, vix alibi nota, cujus compositionem
hactenus nonnulli meris duntaxat conjecturis affecuti sunt, inter depuran-
tia haud infimum locum sibi vindicat; & prospero successu à sanioribus
Medicis haud rarè usurpatur; licèt ipsos lateat genuinus parandi modus.
A veri tramite recedunt qui ejus vim catharticam ad folia orientalia refe-
runt: aliud purgans, reverà è genere vegetabilium, ejus compositionem
subit; sed minori dosi: adeò ut præcipuas proprietates potiùs mutuetur
à quâdam præparatione antimoniali & nonnullis aromatibus. Alvum solvit
hæc ptisana; diaphoresim movet; sanguinem & humores ab heterogeneis
materiebus liberat. Ideò conducit in doloribus venereis; rheumaticos com-
pescit; atque affectibus cutaneis pertinacioribus sæpiùs medetur. Cyathus
mane propinatur per triduum & ultrà; ac pro re natâ iterari potest hic
haustus, horis vespertinis; vel ejus usus congruâ dosi diutiùs protelari,
cum artis regimine.

(17.) *Pilula mercuriales* in nostris officinis prostantes, ex hydrargyro,
diacrydio, rheo, & resinâ jalapæ conflatæ, depurantium vires obtinent;
alvum movent; in affectibus venereis deprædicantur; & adversus morbos
cutaneos chronicos haud levem opem præstant. Si vorentur à semi-drachmâ
ad drachmam unam, catharticonum effectus æmulantur; minori dosi exhi-
bendæ, si in alium scopum præscribantur. Prædictas pilulas nil discrepare
ab aliis mercurialibus quas venditabat Chirurgus quidam castrensis fami-
geratissimus, nomine BELLOSTE, falsò fertur. Etenim unicum duntaxat in-
grediens catharticum utrasque subit; cæteris dissimilibus. Insuper mercu-

 DEPURAN-
TIA.

rius ad officinalium confectionem cum saccharo extinguitur, in aliis verò aliter se res habet: harum postremarum denique compositionem ingreditur purgans drasticum, quo carent officinales; cujus ratione haud levem noxam inferre solent debilibus & tussientibus pilulæ BELLOSTE; quod pluriès observasse memini.

 ANTISCORBUTICA.

ALID depurantium genus exhibet antiscorbuticorum classis, quam præmissis subnectere lubet. Varia continet, uti fertur, diversæ fortis; quæ scilicet ratione saporis in contrarium pugnare videntur; cum nonnulla acria, linguâ judice, alia verò acida deprehendantur. Exemplo sint inter prima sinapi, raphanus, cochlearia, nasturtium, &c. quæ, nemine fere discrepante, æstum excitare valent; & inter secunda, acetosa, oxytriphylum, succus citreorum & limonum, fructus berberis, &c. quæ contrarium effectum exerere videntur; cum ægrè concipiatur quomodò substantiæ, quæ pro diversissimis habentur, unius & ejusdem morbi causam aggredi valeant: quod tamen problema ab accuratiori rerum antiscorbuticarum examine solvendum fore censemus; sed illud enucleandum relinquimus iis quibus arridet præcipuam in condendis hypothesibus operam impendere: quâpropter ab hocce luxurianti animo planè alieni, ad certiora devenimus. Idèd experienciâ edocti, asserere minimè dubitamus, alterutra seorsim sumpta, vel utraque sociata, ad scorbuti curationem plurimum valere. Delectu tamen opus est; nec indiscriminatim sunt exhibenda: quin potius necessum judicamus ut habeatur ratio morbi gradûs, symptomatum, temperamenti, ætatis, &c. Nec minùs confert, inter has augustias, doctrina juvantium & lædentium, quam in rebus medicis posthabere piaculum sanè foret.

EMPORETICA.

ANTISCOR-
BUTICA.

RADICES raphani hortensis & rustici (¹), lapathi, acetosæ, petroselini, apii, bardanæ, helenii, angelicæ, imperatoriæ (²)... Allium & cæpa; rheum, curcuma, zingiber, pyrethrum... Folia cochleariæ (³), nasturtii aquatici (⁴), berulæ (⁵), becabungæ (⁶), fumariæ, lupuli, alliariæ, scordii, cardamindi, dracunculi, erucæ (⁷), erysimi, apii, cerefolii, hyssopi, acetosæ, oxytriphylli, urticæ, lapathi, portulacæ. Epithymum.

Turiones abietis (⁸) & pini sylvestris... Semina sinapi, erucæ... Fructus berberis, fragariæ, tamarindi, baccae juniperi... Succus limonum, citreorum, aurantiorum (⁹), malorum persicorum... Cortex Winteranus, guaiacum... Gummi lacca... Mars. Antimonium.

OFFICINALIA.

AQUA cochleariæ, nasturtii, fumariæ, juniperi... Aqua picea, vinum Mouret (¹⁰)... Syrupus antiscorbuticus (¹¹), de cochleariâ (¹²), limonum... Extractum cochleariæ, fumariæ, juniperi... Spiritus cochleariæ... Resina guaiaci... Antihecticum Poterii, antimonium diaphoreticum.

MAGISTRALIA.

PPTISANA.

℥ **R**ADICUM recentium raphani rustici per taleolas sectarum unciam unam & semis. Infunde calidè per noctem in aquæ hordei libris quatuor. Colatura servetur ad usum.

℥ Radic. lapathi unciam unam. Foliorum acetosæ manipulum unum. Epithymi pugillum unum. Bulliant in aquæ q. s. ad libras quatuor.

℥ Radicum raphani rustici uncias duas; foliorum nasturtii aquatici manip. unum. His probè incisis, superaffunde aquæ ferventis libras quatuor; & fiat infusio ad refrigerationem. Colatura servetur ad usum.

S U C C U S.

℥ Folior. nasturtii, cochleariæ, becabungæ, ana quantumvis. E quibus

ANTISCOR-
PUTICA.

incisis & contusis extrahatur succus ab uncis duabus ad sex mane & sero exhibendus. Singulis dosibus addere licet *syrupi antiscorbutici* semi-unciam.

℥ *Foliorum cichorii, cerefolii & nasturtii* ana q. f. ut à contusis exprimatursuccus ad uncias duodecim. In quo clarificato dissolve *terre foliatæ tartari* drachmam unam, vel *salis Glauberi* drachmam unam & semis. Pro tribus dosibus quartâ quâque horâ sumendis, jusculo intermedio.

℥ *Foliorum berulæ, cichorii & nasturtii aquatici* ana manipulos duos. Incisis adde *afellos* lotos & contusos numero viginti. Digerantur per noctem supra cineres calidos, in ollâ fictili ritè obturatâ. Dein succum extrahe. Dosis ad uncias quatuor, bis in die.

℥ *Radic. raphani rustici* uncias quatuor. *Folior. cochleariæ & urticæ* ana manipulos duos. Extrahatur succus ex arte, cui adde *sacchari* q. f. Dosis ad uncias duas, ter, quaterve in die.

SERUM LACTIS.

℥ *Seri lactis* uncias decem. *Nasturtii aquatici* manip. semis. Coque per horæ quadrantem. Cola & exprime. Vel adde *sero lactis* unam vel alteram unciam *succi nasturtii*.

INFUSUM.

℥ *Radic. recentium raphani rustici* unciam unam. *Fol. cochleariæ & nasturtii* ana manipulum unum. Infunde calidè per duodecim horas, in aquæ q. f. ad libras quatuor. Colaturæ adde *syrupi de cochleariâ* uncias duas, pro usu.

℥ *Turionum pini* exsiccorum uncias duas: infunde calidè in aquæ font. libris sex per viginti quatuor horas. Colatura servetur ad usum. Cyathim exhibetur ter quaterve per diem.

APOZEMA.

℥ *Radicum lapathi & acetosæ* ana unciam unam. *Foliorum nasturtii & fumariæ* ana manipulum unum. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. Adde cuique dosi *syrupi de cichorio* semi-unciam, & *spiritus cochleariæ* guttas decem.

℥ *Rad. raphani rustici* unciam unam. Bulliant in aq. q. f. ad libras quatuor. Sub finem adde *malum limonium* in taleolas sectum. *Folior. cochleariæ & nasturtii* ana manip. unum. Adde cuique libræ *sacchari* semi-unciam.

℥ *Radic. bardanæ* unciam unam. *Rad. pyrethri* semi-drachmam. *Folior. fumariæ* manip. unum. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. Sub finem adde *foliorum nasturtii* manip. unum. Adde cuique dosi *syrupi antiscorbutici* semi-unciam.

℥ *Rad. petroselinæ* unciam unam. *Radic. enulæ campanæ* semi-unciam. Coque per horæ dimidium in aquæ q. f. ad libras quatuor. Sub finem

adde *folior. nasturtii* & *becabunga* ana manip. unum. *Summitatum hyssopi* manipulum semis. Adde cuique dosi *syrupi limonum cochlear* unum.

ANTISCOR-
BUTICA.

JUSCULUM.

℥ *Pullum hordeo infarctum*. Coque in aq. q. s. per horam. Dein adde *cancros fluviatiles*, in aquâ fervidâ ad rubedinem extinctos & contusos, numero decem. *Foliorum nasturtii aquatici* manip. unum. *Cerefolii* manip. semis. Bulliant per semi-horam, vase accuratè clauso. Fiat jusculum.

℥ *Colli vervecini* vel *agnini* semi-libram. *Radicum lapathi acuti* drachmas sex. *Crura quatuor ranarum* excorticata & contusa. *Cancros fluviatiles* numero duos. *Folior. nasturtii* & *cichorii* ana manip. semis. Fiat ex arte jusculum.

℥ *Radicum lapathi* & *raphani rusticani* ana semi-unciam. *Radicum scicarum helenii* drachmam unam. Bulliant cum frustulo *carnis vitulina* in aquâ q. s. Sub finem adde *foliorum oxytriphylli* & *nasturtii* ana manip. semis. In colaturâ dissolve *salis martis Riverii* grana tria.

℥ *Radic. china* in taleolas sectarum drachmas duas. *Cancros fluviatiles* numero duos. *Folior. nasturtii* & *cochlearia* ana manip. semis. Fiat ex arte jusculum cum frustulo *carnis vitulina*. Sub finem addè *asellorum* in vino albo extinctorum paria decem. Cola & exprime.

VINUM.

℥ *Radic. recentium raphani rusticani* unciam unam. *Radicum ireos Florentina* drachmas duas. *Folior. becabunga, nasturtii* & *cochlearia* ana manip. unum. Infunde frigidè in *vini albi* libris quindecim per viginti quatuor horas. Colatura fervetur ad usum. Dosis ab unciis duabus ad sex singulis diebus sero & mane. Longè præstantius censerî debet vinum *Mouret*, de quo in *Commentariis*.

OPIATA.

℥ *Croci martis* semi-unciam. *Senna* & *rhei* ana drachmas tres. *Extracti cochlearia* & *salis tamarisci* ana drachmas duas. *Curcume* & *corticis Winterani* ana drachmam unam. *Gummi lacca* drachmam unam & semis. Misce; fiat opiata cum *syrupo antiscorbutico*. Dosis ad drachmam unam.

ANTISCOR-
BUTICA.

COMMENTARIA.

(1.) **R**APHANUS RUSTICANUS, C. B. pin. Cochlearia folio cubitali; Inst. rei herb. (*Grand Raifort* ou *Cram*).

Hujusce procerioris plantæ radix recens, quæ sola usurpatur, ratione saporis fervidissimi, proximè ad sinapi accedit. Inter antiscorbutica præstantiora celebratur; tonicorum insuper, aperientium & diureticorum classes subit. Idèd nonnunquàm prodest paralyticis, conducit in cachexiâ, ictero & obstructione renum; nec vis lithontripica ipsi denegatur, sed cautè est adhibenda ergà debiles & macilentos. In taleolas secta, vel in scobem redacta, infusioni traditur per decem aut duodecim horas, à semi-unciâ ad unciam unam in aquæ libris duabus, & hoc infusum cyathim pluriès in die exhibetur. Succus etiam quandoque propinatur à semi-unciâ ad unciam unam. Extrinsecùs admota resolvit, cutem rubore afficit, atque sensum & calorem exsuscitat.

(2.) *Imperatoria* major, C. B. pin. (*Impératoire*).

Hujusce stirpis radix sicca, odore aromatico, sapore amaro, acuto & ingrato prædicta inter antiscorbutica recensetur: sed crebriùs sub alio conspectu usurpatur, tanquàm nempè analepticum & stomachicum præstantissimum, quod caput refocillat, languentem appetitum instaurat, flatus fugat, pectori prodest, & obstructa vasa referat. Idèd juvamen præstat in vertigine & paralyfi, dolorem colicum compefcit, asthmaticis & anhelosis succurrit; cachecticis & chloroticis opitulatur; nec exiguam laudem meretur in febre quartanâ. De virtute alexipharmacâ nil addimus, cum multis exoticis sub hoc conspectu cedat. Dosis in substantiâ ab scrupulo uno ad drachmam unam, & duplum in infuso aqueo vel vinoso. Ab ejus decocto paratur gargarisma antiscorbuticum, non contemnendum. Nonnulli denique frustulum imperatoriæ in ore detinent, ad eliciendam salivam, vel ad arcendum contagium. Alia est planta affinis, angelica nempè, quæ apud Botánicos etiam imperatoria audit; de quo tyrones monitos velim, ne in errorem familiarem incidant, è quo tamen nil mali pertimescendum.

(3.) *Cochlearia* folio subrotundo, C. B. pin. (*Herbe aux cuilliers*).

Inter decantatissimas plantas antiscorbuticas primatum ducit hæc planta. Depurantium quoque album ingreditur; cur fit ut prospero successu usurpetur contrà diversæ sortis dolores, artus obsidentes, & morbos cutaneos; atque haud levem opem præstat in affectu hypochondriaco, cachexiâ, aliisque morbis chronicis ab infarctu viscerum oriundis. Infunditur vel blandè coquitur ad manipulum unum in aquæ librâ unâ; aut præscribitur succus ab uncia unâ ad tres. Circà succum notare expedit plantam nusquàm esse contundendam in mortario aheneo, ne liquor vim emeticam contrahat. Insuper prostat in officinis extractum cochleariæ, minoris sanè efficacæ,

efficaciæ, ob avolationem particularum spirituosarum; cujus dosis à semi-scrupulo, ad semi-drachmam; non secus ac conserva quæ à drachmis duabus ad semi-unciam fumitur. Vix in usum venit aqua distillata. Cæterum præter latissimum usum externum respectu oris, egregium resolvens ad contusiones præbet cochlearia; si contusa & aquâ vitæ irrorata parti affectæ imponatur. *Vide Spiritus.*

(4.) *Nasturtium aquaticum* vulgare, Parkins. *Sisymbrium aquaticum*, Matthioli. (*Cresson d'eau*).

Vix cochleariæ cedit hæc nasturtii species; imò & crebrius usurpatur ad scorbuti curationem. Nec aliis defraudatur viribus; quin potius haud infimum locum habet in serie depurantium, hepaticorum, aperientium & incidentium; cur præcipuam opem confert in morbis pruriginosis & congeneribus, obstructionibus medetur, hypochondriacis prodest; asthmaticos juvat, menses & urinas ciet, &c. In decocto vel rectius in infuso ad manipulum unum præscribitur pro jusculo vel librâ unâ apoze-matis. In acetariis etiam comeditur, nec malè cedit. Succus verò ab unciâ unâ ad tres propinatur in jusculo, lacte, fero lactis vel quovis alio hau-stu. Quoad usum externum, è succo, infuso vel decocto parantur lo-tiones aut gargarismata antiscorbutica, vel manduntur folia, non secus ac illa cochleariæ, ad præcavendam gingivarum putredinem.

(5.) *Berula officinarum*. Sium seu Apium palustre foliis oblongis, C. B. pin. (*Berle*).

Inter antiscorbutica mitiora, depurantia & aperientia numeratur hæc planta vulgarissima: sed à prioribus longè distat, & rarò in usum trahitur. Dosìs à manipulo uno ad duos, pro quâque librâ decocti: vel succus exhibetur ab uncis duabus ad quatuor, in lacte, fero lactis, &c.

(6.) *Becabunga* Germanorum. *Veronica aquatica* folio subrotundo, Moris. hist.

Iisdem viribus sed debilioribus, pollet hæc planta, ac cochlearia & nasturtium, quibus supplere valet. Nonnunquam adhibetur contrà mor-bos cutis, nec infelici successu. Eâdem methodo nec aliâ dosi præscribitur.

(7.) *Eruca latifolia alba* fariva, Dioscorid. C. B. pin. (*Roquette des jardins*).

Eruca tenuifolia perennis flore luteo, J. B. (*Roquette sauvage*).

Hæc binæ species, quarum notissimus est sapor stimulan, antiscorbuti-corum albo recensentur, nec ipsis denegatur locus in serie roborantium & stomachicorum, imò & aphrodisiacorum. Prioris tamen sapor remissior deprehenditur, & hinc vires medicæ debiliores. Utriusque folia in infuso præscribuntur ad manipulum unum pro quâque librâ aquæ: sed semina sunt usitiora, & à granis decem ad scrupulum unum in substantiâ ex-hibentur. In usum externum etiam trahuntur hæc postrema tanquàm sci-licèt sialagoga & sternutatoria.

(8.) *Abies taxi* folio, fructu sursum spectante, Inst. rei herb. (*Sapin*).

Abies tenuiore folio, fructu deorsum inflexo, Inst. rei herb. (*Pesse*)

Tom. II.

I

ANTISCOR-
BUTICA.

Abies minor pectinatis foliis, virginiana, conis parvis & subrotundis, Plucknet. (Sopinate).

Singulæ abietis species, & præsertim Canadenses resiniferæ, & perpetuâ fronde virentes, non secus ac larix & pinus, pro insigni quâ pollent virtute, arbores à quibusdam dicuntur antiscorbuticæ, nec immeritò, cum ipsismet nasturtio, cochleariæ & raphano rusticano, inter scorbuti curationem, palmam haud rarò præripiant. Adhibentur cortex, strobili seu coni, folia, summitates & turiones vel gemmæ, tum ad usum internum, tum ad balnea. Turiones usitatiores præscribi solent ad manip. semis pro binis aquæ libris, & sic de cæteris, quæ per bihorium & ultrà coqui debent, ut aqua debitè imprægnetur & ingratum saporem contrahat, non secus ac aqua picea quæ iisdem qualitatibus pollet; & singulis diebus propinatur hoc decoctum ab unciiis tribus ad quatuor. Notare expedit tertiam speciem præbere balsamum Canadense, de quo suo loco. *Vide Pix.*

(9.) *Aurantium acri & dulci medullâ vulgare, Ferrar. Hesperid. (Oranges aigres & Oranges douces).*

Uterque fructus pro alimento & pro remedio usurpatur; sed usitatiores est prior apud Medicos. Utriusque succus inter antiscorbutica & refrigerantia jure recensetur. Cortex tam recens quàm siccus, vel conditus inter delicatissima bellaria apprimè notus, alias vires obtinet; pro stomachico nimirum præstantissimo habetur; & cardiacorum, anthelminticorum, & emmenagogorum classes subingreditur. Siccus exhibetur in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam, & ad duplum in infuso: recens verò à semi-unciâ ad unciam unam. Paratur aqua corticum aurantiorum, horum scilicet ad libram unam maceratione per biduum in aquæ libris sex, & distillatione balneolo ad dimidias; quæ locum habet inter stomachica & carminantia; ac opportunè exhibetur ab unciiis duabus ad tres pro colicis doloribus. Iisdem viribus instruuntur flores, qui saccharo conditi stomachum refocillant, flatum fugant & hystericis succurrunt: prostat etiam horum conserva, quæ, ad drachmam unam vel alteram, eadem virtute pollet. Paratur demùm aqua florum aurantiorum, vel aqua naphæ, odoris præstantiâ omnes alias distillatas antecellens, quæ summas laudes meretur in affectibus hystericis; nec defraudatur vi stomachicâ, cardiacâ, cephalicâ, emmenagogâ, &c. quæ additur julepis & emulsionibus, à drachmis duabus ad semi-unciam; vel per se propinatur ab uncia unâ ad quatuor. E prædictâ aquâ cum duplo sacchari paratur balneolo *syrupus florum aurantiorum*, qui palato gratissimus, similibus viribus pollet; & variis poculentis immiscetur ab uncia semisse ad unciam unam; ut præsertim præcaueatur vomitus. Insuper folia aurantiorum inter antispasmodica numerat clariss. DE HAEN, multiplici experienciâ edoctus; de quâ tamen vi, licet rationi haud absonâ, ulteriùs inquirendum esse censemus.

(10.) *Vinum Mouret*, sic dictum à quodam empirico, qui hoc pro arcano venditabat; plus æquo fortè celebratum, suas tamen laudes meretur, dummodò opportunè exhibeatur: aliàs haud levem noxam inferre docet

quotidiana praxis. Jam diù nobis innotuit hoc arcanum, quod sic se habet.

℞ Radicum recentium raphani rustici uncias duodecim. Radicum bardanæ uncias sex. Foliorum cochleariæ, nasturtii aquatici, becabungæ & fumarie ana manipulos duos. Seminum sinapi contusorum uncias quatuor. Infunde per duodecim horas balneo, vase ritè obturato, in vini generosi libris triginta. In colaturâ frigidâ dissolve *salis ammoniaci* drachmas decem. Servetur in lagenis vitreis & loco frigido, haud tamen ultrâ tres menses. Præmisso cathartico singulis septimanis iterando, sero & mane ad uncias sex sumitur, per mensem, & ultrâ, si res exoptuler; nonnullis pro re natâ adhibitis intervallis. Sed haud omnibus congruere hoc remedium patet quibus sat perspecta fuit ejus compositio; ideò periculosum censi debet, ni solerti manu tractetur. Equidem summâ cum cautelâ exhiberi debet macilentis & biliosis, qui nusquàm illud ferre valent: ni identidem propinentur diluentia & humectantia, quæ æstum humorum compescere valeant. Infantibus prodest, dummodò ipsis tempestivè, & dosi congruâ præbeatur; aliàs pro votis minime succedit. Nonnulla alia arcana circumferebat prædictus empiricus, nempe opiatam purgantem è variorum farragine conflata; linimentum resolvens ad efflorescentias & tumores, & spiritum ad colluendum affectum os: sed parvi habentur hæc omnia antiscorbutica quæ magis Authoris ignorantiam, quàm solertiam produnt; ideò illa parandi modum consultò prætermittimus.

ANTISCOR-
BUTICA.

(11.) *Syrupus antiscorbuticus.* Haud facilis est ejus encheiresis, quâ spiritûs diffusio præpediri debet; hoc enim avolato nullius est efficaciæ hoc remedium; & inter ejus usum inutilem operam ludunt clinici. Per biduum macerantur, in cucurbitâ ritè obturatâ, cochleariæ, nasturtii & becabungæ folia, raphani rustici radices, aurantia amara & cinnamomum, cum vino albo. Dein elicitur balneo aqua distillata, è quâ cum saccharo leni calore & vase clauso paratur syrupus; inter præstantiora antiscorbutica & depurantia numerandus. Dosis à semi-unciâ, ad unciam unam.

(12.) *Syrupus de cochleariâ* ratione virium ad postremum accedens, nil aliud est quàm succus cochleariæ ritè defæcatus; cum saccharo in matrasso, blando balneoli calore coctus. Nonnulli addunt, ut efficacior evadat, sal, vel spiritum cochleariæ. Dosis à semi-unciâ ad unciam unam & semis. De viribus jam satis superque in articulo cochleariæ.

DIAPHORE-
TICA.

DIAPHORETICA ET SUDORIFICA.

NEMINEM latet id genus medicamina, quæ colligit hæc classis, egregiè se gerere in morbis à cohibita perspiratione, vel sufflaminato sudore ortis. Scitur hoc per cutis spiracula effluvium spontaneum, vel arte concitatum, plurimum conferre ad aliorum innumerorum, vel herculeorum, affectuum curationem: etenim causa febris cujusvis sit indolis, hæc viâ ut plurimum eradicatur: deleterium morborum contagiosorum facili Marte versus corporis ambitum corripitur: venenum à morfu vel ictu animalium ad hanc excretionem magis proclive est: virus venereum, etsi delitescens, haud rarò hæc latissimâ sentinâ foràs ejicitur: heterogeneum rheumaticum cutem facillimè trajicit: perspiratione averruncantur morbi cutanei; compescuntur insultus catarrhales; sistuntur alvi profluvia, &c. Sed infida sunt remedia quæ ad promovendam diaphoresim, vel excitandos sudores, exhibentur; ni natura illuc vergat, præcipuè in morbis acutis: quod altè mente tenendum; ne intempestivâ curatione ægrotantium res in deterius ruant: sanguinem enim plus solito effervescentem, vel rapidiori motu actum perspirationi officere nullus fermè dubitat: quantam noxam, sub hac rerum conditione, inferant sudorifica, cuivis obvium. Parùm discrepant à cardiacis & alexiteriis diaphoretica; sed majorem cum depurantibus habent affinitatem; ac sub hoc conspectu congruunt lvi venereæ, scorbuto, rheumatismo, cutis vitiis, aliisque affectibus, quorum materia, ut inquiunt, morbifica per corporis peripheriam eliminari patitur. Hæc rarò conducere in leucophlegmatiâ jam supra notavimus. Notare expedit nusquam copiosum, à propinatis hisce hydroticis, sudorem erumpere, ni ægrotantes, pluribus stragulis cooperti, calidè in lecto se componant, aliàs ab accessu ambientis aëris frigidioris, constringuntur cutis meatus; & pro voto minime succedit effectus. Insuper sunt qui in sudorem diffluunt ab admotis panibus è furno statim extractis: alii illum accersunt beneficio pyxidum staneorum aquâ fervidâ repletarum: nonnulli hanc exhalationem moliantur, ope laterum, vel silicum, summè calentium, &c. Calor prætereà ab igne & sole, balnea calida & præsertim hypocausta, eundem effectum præstare valent. A labore demùm vel exercitatione immodicâ sudorem tutius excitari nemo nescit.

E M P O R E T I C A.

DIAPHORE-
TICA.

RADICES chinæ ⁽¹⁾, falsæ parillæ ⁽²⁾, bardanæ, carlinæ, scorfonæ, feniculi, valerianæ sylvestris & hortensis, succisæ ⁽³⁾, ulmaria, vincetoxici. Allium, contrayerva, zedoaria, zingiber.

Folia borraginis, buglossi ⁽⁴⁾, cardui benedicti ⁽⁵⁾, bardanæ, ulmaria ⁽⁶⁾, scabiosæ, veronica, abrotani, chamæpityos, dictamnii cretici. . . . Flores papaveris rhœados, sambuci, calendulæ. Caryophylli ⁽⁷⁾, crocus. . . . Semen cardui benedicti. . . . Baccæ lauri, juniperi. . . . Cascarilla, cassia lignea. . . . Guaiacum ⁽⁸⁾, sassafra ⁽⁹⁾, lignum juniperi, buxi ⁽¹⁰⁾. . . . Balsamum Peruvianum, camphora, opium. . . . Vipera, serpens. . . . Sanguis hirci præparatus, lapilli cancrorum fluviatiliū. . . . Cornu cervi, cranium humanum, ebur ⁽¹¹⁾, chelæ cancrorum. . . . Aqua tepida, aquæ thermales. . . . Sal ammoniacum. . . . Antimonium ⁽¹²⁾, sulphur, cinnabaris. . . . Terra sigillata.

O F F I C I N A L I A.

AQUA papaveris rhœados, scabiosæ, scorfonæ, cardui benedicti, nucis juglandis.

Syrupus de stœchade, papaveris rhœados ⁽¹³⁾, papaveris albi, caryophyllorum. . . . Laudanum, extractum juniperi. . . . Theriaca, confectio alkermes, orvietanum. . . . Pulvis viperinus ⁽¹⁴⁾, cornu cervi præparatum; pulvis è chelis cancrorum. . . . Spiritus juniperi, volatilis viperarum, salis ammoniaci, aqua dicta *de luce*. . . . Anodynum minerale. . . . Resina guaiaci ⁽¹⁵⁾. . . . Sal Anglicanum, volatile viperarum, volatile cornu cervi. . . . Kermes minerale, antimonium diaphoreticum ⁽¹⁶⁾, antihæcticum Poterii, cinnabaris antimonii.

M A G I S T R A L I A.

P T I S A N A.

℥ **R**ASURÆ cornu cervi, in nodulo, unciam unam. *Fol. borraginis* manip. duos. Coque in aquæ q. s. ad libras quatuor. Sub finem adde *liquiritiæ* semi-unciam. Colatura fervetur ad usum.

℥ *Florum papaveris rhœados* manip. unum. *Liquiritiæ* contusæ drachmas

DIAPHORE-
TICA.

duas. Superaffunde aquæ ferventis libras quatuor. Infunde per quatuor horas, & cola.

℥ *Ligni sancti* in scobem redacti unciam unam. Infunde per noctem in aquæ libris sex, & bulliant mane ad tertiæ partis consumptionem. Sub finem adde *liquiritiæ* semi-unciam.

℥ *Chinæ* minutim incisæ drachmas sex. Coque in aquæ libris sex ad quatuor. Adde *liquiritiæ* drachmas duas.

℥ *Rad. scorfonæ & feniculi* ana uncias duas. *Antimonii crudi* in nodulo suspenſi uncias duas. Bulliant in aquæ libris sex, ad tertiæ partis consumptionem. Adde sub finem *glycyrrhiæ* semi-unciam.

℥ *Radic. bardanæ* uncias duas. *Salsæ parillæ* unciam unam. Coque in aquæ libris octo, ad quartæ partis consumptionem. Sub finem adde *fol. scabiosæ & agrimonie* ana manip. unum. *Liquiritiæ* semi-unciam.

HAUSTUS.

℥ *Florum papaveris rubri* pugillos duos. Bulliant leviter in aquæ unciiis octo. Colaturæ adde *syrupi ejusdem* unciam unam. Fiat haustus, cui addere licet *diaphoretici mineralis* grana quindecim.

℥ *Aquæ melissophylli & cardui benedicti* ana uncias duas. *Sanguinis hirci preparati* ab scrupulo uno ad semi-drachmam. *Syrupi papaveris rhæados* unciam unam.

EMULSIO.

℥ *Seminis cardui benedicti* semi-unciam. Contunde, ut artis est, in aquæ *papaveris rubri* unciiis sex. Colaturæ adde *syrupi papaveris rubri* unciam unam.

℥ *Seminis papaveris albi & cardui benedicti* ana drachmas duas. Contunde in mortario, sensim affundendo aquæ *scorfonæ* uncias sex. In colaturâ dissolve *diacodii* semi-unciam. Misce; fiat emulsio.

℥ *Seminum cardui benedicti* unciam semis; *seminum papaveris albi* drachmas tres; fiat ex arte emulsio, cum aquæ *florum papaveris erratici* unciiis sex, & sacchari q. s.

DECOCTUM.

℥ *Ligni guaiaci* in scobem redacti uncias tres. Infunde per viginti quatuor horas in aquæ libris duodecim. Coque demum ad libras quatuor. Colatura fervetur ad usum, in lagenis vitreis. Dosis ad uncias octo, ter, quaterve in die.

℥ *Radic. chinæ* in taleolas sectæ unciam unam & semis. Infunde calidè per noctem in aquæ libris octo. Coque demum ad libras quatuor. Sub finem adde *folior. chamæpityos* manip. unum. Dosis uti suprâ.

℥ *Salsæ parillæ* minutim sectæ uncias duas. *Baccarum juniperi* unciam unam. Macerentur calidè per noctem in aquæ libris octo; coque demum ad libras quatuor.

℥ *Rasura ligni sancti* unciam unam. *Salse parillæ & chinæ* ana drachmas tres. *Ireos Florentinæ* semi-unciam, infunde per viginri quatuor horas in aquæ repentis libris octo. Coque demùm ad quartæ partis consumptionem. Tùm adde *ligni sassafra*s semi unciam, & bulliant ad libras quatuor. Cola pro usu, uti suprà.

℥ *Corticis ligni guaiaci* unciam unam & semis. *Radicum salse parillæ* unciam unam. *Chinæ* semi-unciam. *Polypodii quercini* unciam unam. *Antimonii crudi*, in nodulo, uncias duas. Macerentur per noctem in aquæ libris octo. Coque demùm ad libras quatuor. Sub finem adde *foliorum sennæ* unciam unam. *Epithymi* drachmas sex. Cola pro usu.

℥ *Antimonii crudi* crassiusculè triti, in nodulo, uncias quatuor. *Salse parillæ* minutim sectæ, & *corticis guaiaci*, ana unciam unam & semis. *Radicis chinæ & ligni sassafra*s ana semi-unciam. Infunde calidè per noctem in aquæ libris octo, & coque mane ad libras quatuor. Sub finem adde *seminum anisi* drachmam unam. Cola pro usu, uti suprà.

J U S C U L U M.

℥ *Viperam* vivam, abscisis capite & caudâ, cute detractâ, exenteratam, seorsum fervatis corde & jecore. In mortario contunde, & adde *foliorum borraginis* manip. unum. *Foliorum cerefolii* manip. semis. Coquantur balneolo, vase pro more ritè clauso, cum tantillo aquæ, per tres horas. Dein cola & exprime. Capiat mane stragulis coopertus, ut sudor moveatur.

P U L V I S.

℥ *Lapillorum cancrorum fluviatilium*, & *antimonii diaphoretici* ana grana duodecim. *Salis ammoniaci* grana duo. *Pulveris viperini* grana quatuor. Misce; fiat pulvis pro dosi.

℥ *Diaphoretici mineralis* scrupulum unum. *Cinnabaris antimonii*, & *salis volatilis cornu cervi*, ana grana decem. *Camphoræ* grana duo. Misce; fiat pulvis pro duabus vel tribus dosibus.

B O L U S.

℥ *Pulveris viperini*, *antimonii diaphoretici* ana grana quindecim. *Kermes mineralis* semi-granum. Misce; fiat bolus cum *syrupo papaveris rhæados*, è nebulis vorandus.

℥ *Theriaca veteris* semi-drachmam. *Pulveris è chelis cancrorum* grana decem. *Salis volatilis viperarum* grana sex. *Camphoræ* grana duo. Misce; fiat bolus cum *syrupo de stæchade*.

℥ *Conserv. fumariæ* drachmam unam. *Antimonii diaphoretici* scrupulum unum. Fiat bolus cum *syrupo de fumariâ*. Ad morbos cutaneos.

P I L U L Æ.

℥ *Camphoræ* semi-unciam. *Amygdalarum dulcium excorticatarum* unciam unam. Contunde in mortario & fiant pilulæ. Dosis à granis octo ad scrupulum unum & ultrâ.

DIAPHORE-
TICA.

COMMENTARIA.

(1.) *C H I N A R A D I X* (*Efsquine*), nomen habuit à regione Sinensium, licet in aliis Indiæ orientalis & Americæ tractibus crescat. Hæc radix ferè insipida & quasi arundinacea referri debet ad quamdam smilacis speciem spinosam & scandentem, de quâ KÆMPFERUS. Inter sudorifica præstantiora & usitatiora recenseri debet: quidquid in contrarium adducat CARTHEUSERUS inter chymicos sanè famigeratissimus, sed fortè in praxi medicâ parùm versatus. Egregiâ insuper depurandi vi pollet, cur haud levem opem præstat in affectibus venereis, scrophulosis, rheumaticis & arthriticis: commendatur in paralyfi & tremore, atque nonnullis hydropicis auxilio fuit. Temperatior est guaiaco & falsâ parillâ, quæ iisdem proprietatibus instruuntur. Dosis in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam, & à drachmis duabus ad sex pro quâque librâ decocti.

(2.) *Salsa parilla* (*Salse pareille*), est radix juncea, flexilis & longissima; sapore subamaricante, quæ è variis regionibus Americæ meridionalis affertur; ad smilacem asperam, de quâ CASP. BAUHINUS, referenda. Hæc est legitima, quæ à variis spuriis, in officinis præstantibus, quas præbet Arabia, sic ut à Christophorianâ, aliisque plantarum generibus, ægrè distinguì valet. Hanc radicem, vel ejus flagella, inter sudorifica & depurantia celebrarunt primi subfellii Authores: imò & efficacior chinâ & guaiaco censetur, iterùm refragante CARTHEUSERO. Valet in affectibus rheumaticis & arthriticis, deprædicatur in lue venereâ, nec malè cedit sub scrophulis, paralyfi, morbis cutaneis, &c. Duæ vel tres uncie, præviâ maceratione, coqui solent in aquæ libris octo, ad libras quatuor: & hoc decoctum pluriès per diem cyathim exhibetur: vel præscribitur à drachmis duabus ad tres, in jusculo pulli.

(3.) *Succisa*, sive Morsus diaboli, J. B. Scabiosa folio integro glabro, flore cæruleo, Inst. rei herb. (*Mors du Diable*).

Radix hujusce plantæ præter vim diaphoreticam, pro vulnerariâ & resolvente habetur; ad scabiosam officinarum proximè accedere creditur; sed de utriusque energiâ dubitare licet. Nonnunquàm exhibetur contra abscessus occultos, vel ulcera interna: sed rarò pro votis succedit hæc methodus. Majoris est efficaciz adversùs stasim sanguinis à casu ab alto, vel quâvis aliâ contusione ortum; quod multiplici experienciâ comprobatum videtur. Recens præscribitur in infuso aut decocto ad unciam unam pro quâque librâ aquæ. Extùs admotâ resolvendi & digerendi vi instruitur: ac quandòque ad tonsillas anginosas sub gargarismatis vel cataplasmatibus formâ haud improspere successu usurpatur.

(4.) *Buglossum angustifolium* majus flore cæruleo, C. B. pin. (*Buglosse*).

Folia hujusce plantæ succosâ haud infimum locum obtinent in serie diaphoreticorum mitiorum & solventium; cujus ratione conducunt in morbis

morbis inflammatoriis pectoris, non secus ac folia borraginis. Usurpantur à manipulo uno ad duos, pro jusclo aut decocti librâ unâ. Vel succus pluriès in die propinatur ab unciiis duabus ad quatuor. Floribus tribuitur vis cardiaca; sed rarò in usum veniunt. Familiariùs usurpatur aqua distillata totius plantæ; licèt cæteris aquis inodoriis haud efficacior videatur.

(5.) *Carduus benedictus*, J. B. Cnicus sylvestris hirsutior, sive *Carduus benedictus*, C. B. pin. (*Chardon béni*).

Sapore amaricante prædita est hæc planta, olim celebratissima; uti ab ejus insulsâ nomenclaturâ sat patet. Inter diaphoretica & alexiteria recensetur; nec vi resolvente destitui creditur; & ideò commendatur in febribus mali moris, in phlogosi pulmonum, aliorumve viscerum; non secus ac in contusionibus. Insuper illi adscribitur virtus febrifuga; nec refragatur experientia. Folia ad manipulum unum præscribuntur pro quâque librâ decocti vel infusi; aut succus exhibetur ab uncia unâ ad duas. In officinis prostat aqua distillata, basis vulgatissima potionum cardiacarum & alexiteriarum; licèt de ejus efficaciâ nondùm constet. Semina, quæ iisdem viribus pollent, ingrediuntur emulsiones à drachmis duabus ad semi-unciam. Quoad usum externum, folia tanquàm vulneraria à pluribus celebrantur.

(6.) *Ulmia*, Clus. Inst. rei herb. Barba capræ floribus compactis, C. B. pin. (*Reine des près*).

Inter diaphoretica & vulneraria locum obtinent radix & folia hujusce plantæ procerioris; sed vix in usum veniunt, cùm haud desint affinia tutiora, & diuturniori experientiâ comprobata. Radix sicca à drachmis duabus ad semi-unciam præscribitur, pro quâque librâ decocti. Folia verò ad manipulum unum, pro eâdem aquæ copiâ.

(7.) *Caryophyllus hortenfs* simplex flore majore, C. B. pin. Tunica, Fuchs. (*Æillet*).

Licèt variæ species ejusdem generis pari vi pollere videantur; hæc tamen præfertur vulgatissima, cujus flores egregii, & odore fragrantissimo, præter virtutem diaphoreticam & alexiteriam; inter cephalicâ & cardiacâ numerantur. Idèò laudantur in febribus malignis & affinibus; profunt in vertigine, apoplexiâ, syncope, &c. In infuso vinoso ad pugillum unum vel alterum præscribi possunt; sed usitator est syrupus, de quo infrâ.

(8.) *Guaiacum*, vel Lignum sanctum (*Gaiac*), lignum audit cujusdam arboris cognominis, de quo CLUSIUS, quæ habitat non solum in Americâ, & præsertim Insulis, ut inquiunt, Antillanis; sed etiam in Indiâ orientali, è quo exsudat gummi quoddam resinofum, quod in minoribus frustis advehitur, ipsiusmet guaiaci cortici sæpissimè hærentibus. Hoc lignum, sapore aromatico, subamaro, & odore haud ingrato, resinofum est & densissimum, aquâ scilicèt ponderosius. Inter sudorifica & depurantia eximia jure recensetur. Præterea tonicorum classem subit: nec infimum obtinet locum in serie antiscorbuticorum. Nullum, post hydrargyrum, antivenereum præstantius occurrit: dummodò morbus haud altas egerit radices, quod innumeris observationibus extrâ omnem alex contro-

**DIAPHORE-
TICA.**

versiam positum esse videtur. Per quadraginta dies, præmissis præmittendis, propinatur partitis vicibus ejus decocti valentioris libra una. Et novum decoctum cum eâdem scobe, sub bocheri nomine, pro potu ordinario exhibetur. Insuper mira præstat in rheumatismo & arthritide: paralyticis summam opem confert, jure deprædicatur sub affectibus cutaneis: occurrit cachexiæ & obstructionibus, nonnunquam valet in asthmate, imò & in fluore albo. Illud notare juvat majorem ab usu prædicti ligni, æstum concitari, quàm ab illo chinæ & falsæ parillæ. Dosis in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam. Sed usitatus est decoctum quod paratur cum tribus circiter uncis rasuræ guaiaci, pro aquæ libris sex, præviâ maceratione viginti quatuor horarum, ad dimidiam partem consumptis. Ad duplum præscribitur lignum pro eâdem aquæ mensurâ, intercurandam luem veneream. Cortex iisdem viribus, sed debilioribus instruitur, & pari modo usurpatur. Prostat in officinis resina guaiaci, gummi à nonnullis malè vocitata, quæ vel spontè stillat ex arbore, vel ope spiritûs vini extrahitur, atque eâdem virtute prædita censetur, & à granis octo ad scrupulum unum, & ultrâ præscribi solet: de quâ scire juvat majorem dosim alvum ut plurimum solvere. Quoad usum externum, exhibetur guaiaci decoctum, gargarismatis instar, adversus oris vitia scorbutica, ad tumentes tonsillas, & uvulæ prolapsum. De oleo guaiaci alibi.

(9.) *Sassafras* est lignum leve & porosum cujusdam lauri speciei, in variis Americæ tractibus vulgarissimæ, de quâ LINNÆUS. Sapore gaudet aromatico & stimulante, atque odore ad feniculum accedit. Hoc lignum cum suo cortice iisdem viribus instruitur, ac china & falsa parilla, sed nemine refragante, debilioribus. Haud ramen infimum locum sibi comparat inter diaphoretica & depurantia, nec virtute tonicâ, incidente, diureticâ, &c. defraudatur. Egregiè se gerit adversus dolores venereos & rheumatico-arthriticos, conducit in cachexiâ & scorbuto, asthmaticis prodest, stomachum refocillat, atque in affectibus cutaneis deprædicatur. In infuso aut decocto præscribitur à drachmis duabus ad unciam semissem, pro quâque librâ aquæ, sed leviter coqui debet, ne suo gratissimo odore orbetur. Hujus ligni pulvis ad drachmam unam sumitur, sed rarissimè in usum venit. Illud notare lubet, quod cortex ligno efficacior censeatur ob majorem fragrantiam.

(10.) *Buxus* arborescens, C. B. pin. (*Buis*).

Vix in usum medicum cedit hujusce vulgarissimi fruticis lignum, quod ramen inter diaphoretica jure censetur. Deficientibus enim suprâ allatis exoticiis, in decocto usurpari potest ejus rasura ab uncia unâ ad duas pro quâque librâ aquæ. Si distillationi committatur, igne violento, oleum præbet fœrens & aquâ ponderosius, non secus ac petreoleum & oleum guaiaci. Intùs quandoque sumitur oleum buxi, tanquàm antispasmodicum à guttis quatuor ad sex, & ultrâ in aquâ florum aurantium ad fugandos scilicet insultus hystericos, imò & epilepticos. Sed crebrius ex-

tus admoveatur ad compescendum dolorem dentium, eâ mente prædicto oleo imbuitur tantillum gossipii, quod in cavum dentis carioli detruditur. Linimentum præterea suppeditat eximium ad herpetem, dummodò, præmissis solitis præsidiiis, ab eorum retrocessu caveatur.

DIAPHORE-
TICA,

(11.) *Ebur* (*Pivoire*), è binis illis procerioribus elephantis dentibus extrahos, instar aprinorum, prodeuntibus depromitur. Maxillæ superiori implantantur prædicti dentes, è basi ampliori cavâ, in cuspidem desinentes solidissimam inflexi; diversæ magnitudinis pro ætate ipsius belluæ. Haud dubitare licet quin hæc substantia licet siccissima materiâ quâdam gelatinosâ scateat, non secus ac ossa & cornua, quæ in usum medicum cedit. Præter vim diaphoreticam & alexiteriam quâ pollet ebur, alvum comprimere valet, imò & vermes fugare, si nonnullis Authoribus sit fides. Pulvis quandòque usurpatur à drachmâ semisse ad drachmam unam: sed rasurâ decoctum familiarius exhibetur, ad unciam unam, pro duabus circiter aquæ libris.

(12.) *Antimonium* seu *Stibium* (*Antimoine*) est quoddam minerale striis, vel aciculis longis & splendentibus quasi conflatum, igne fusile, parte regulinâ, minime tamen ductili, proximè ad metalla accedens. Ex stibio innumeris elaborationibus chymicis subjecto, exquisitiora prodierunt remedia, de quibus suo loco. Suas quoque meretur laudes antimonium, ut vocant, crudum vel emporiticum, quod exhibetur in substantiâ, vel in decocto. Quoad primum modum, requiritur ut ejus pulvis tenuissimus in aquam projiciatur; hæc multiplici motu agitata & turbida decantatur, & nova supra pulverem residuum affunditur, quæ simili modo imprægnatur; & sic deinceps donec aqua nihil excipiat. Hic pulvis subtilissimus quo refertur aqua, brevi non secus ac æthiops martialis, fundum petit: exsiccatur demùm & servatur ad usum. Simplicissimâ hæc methodo paratum antimonium crudum, non solum inter diaphoretica & depurantia numeratur; sed etiam aperientium & incidentium classem subit, nec infimum locum obtinet in serie diureticorum; alvum denique haud rarò solvit. Ideò egregiè se gerit sub variis morbis chronicis ab humorum dyscrasiâ vel stasi oriundis: febrem quartanam pertinaciorē fugat: asthmaticis opitulatur: mira præstat in morbis cutaneis: prodest in rheumatismo & arthritide: nec inutilem opem confert in cachexiâ scorbuticâ, in fluore albo, rhachitide, &c. adeò ut nonnulli illum pulverem ipsumet kermes minerali, ratione virium alterantium, æquiparare haud dubitarint; quæ tamen opinio cum grano salis est admittenda. Dosis à granis sex ad viginti & ultra. Sunt qui illud præscribant à drachmâ unâ ad duas; an rectè? viderint Practici. Inter stibii usum, ab acidis abstinendum, ne emeticam vim in stomacho contrahat. Quoad aliam methodum illud exhibendi, versatur in decocto, ad quod opus præscribitur antimonii triarii semi-uncia ad unciam unam, pro quâque librâ decocti. Sic paratum frequentissimè usurpatur adversus morbos venereos; nec cæteris jam indicatis doribus defraudatur. Pulvis demùm antimonii à quibusdam in oculos

**DIAPHORE-
TICA.**

insufflatur, non secus ac tuthia, ad exsiccanda cornearum ulcuscula; vel ad alias ejusdem organi obscuraciones.

Inter usitatoria antimonialia recensentur hepar & vitrum antimonii; vitrum antimonii ceratum; butyrum & cinnabaris antimonii; crocus metallorum; antimonium diaphoreticum; antihecticum Poterii: kermes mineralis; crocus martis antimoniatum; lilium Paracelsi; vinum stibiatum; tartarus emeticus; pulvis algaroth; &c. de quibus singulis suo loco. Coronidis instar addere lubet ex antimonio pyrotechniæ ope separari partem metallicam, vel regulinam, quæ vomitum ciet, si exhibeatur à granis quatuor ad octo: sed raro in usum venit. Parantur demum ex hocce regulo pilulæ, quæ millies voratæ nusquam vi cathartico-emetica destituuntur, hinc cathartica perpetuè audiunt. Ex eadem materiâ conficiuntur pocula, quæ vino per noctem in illis infuso, vim emeticam impertiuntur: sed utraque potius in Litteratorum musæis, quàm in officinis medicis occurrunt.

(13.) *Syrupus florum papaveris rhæados*, (*Syrop de coquelicot*), simplicissimâ methodo paratur. Macerantur nempe prædicti flores in aquâ tepidâ per duodecim horas, & expressio per residentiam defæcata, blandè coquitur solitâ arte, cum saccharo. Pro diaphoretico eximio habetur, & inter anodyna recensetur; hinc laudatur in tussi, catarrho, hæmoptysi, &c. Dosis à semi-unciâ ad unciam unam & semis.

(14.) *Pulvis viperinus* è trunco, corde & hepate viperarum exsiccatæ ex tempore paratur: vel sub trochiscorum formâ in officinis servatur. Inter diaphoretica & alexiteria plurimum celebratur; & idèò conducit in variolis, morbillis, febre malignâ, &c. Sed haud omnibus congruere diaphoretica jam supra innuimus. Dosis à granis quatuor ad scrupulum unum in jusculo, alterove haustu. Easdem vires obtinet axungia præparata, quæ à guttis duabus ad sex præscribere licet.

(15.) *Resina guaiaci* ope spiritus vini, juxta vulgatissimam artem, extrahitur. Hæc, uti supra inculcavimus, præcipuas hujusce ligni vires retinere videtur. Idèò in depurantium & diaphoreticorum ordine locum obtinet, & crebrò usurpatur à granis sex ad quindecim.

(16.) *Antimonium diaphoreticum*, vel *Diaphoreticum minerale*, nil aliud esse videtur quàm calx, quæ perficitur in crucibulo candente, à deflagratione antimonii crudi & reguli, cum nitro; & demum variis lotionibus ritè edulcoratur; vel ab spiculis nitrosis planè orbat. Pro diaphoretico & depurante egregio, jure habetur; quidquid obganniant nonnulli chymici, qui principiis theoreticis suffulti, hanc effætam & inertem esse materiam prædicant. Insuper haud exiguam laudem meretur ad lentos & hærentes succos attenuandos: cur in variis morbis chronicis ab obstructione, vel peculiari quodam viru oriundis opportunè exhibetur; & speciatim in cachexiâ, scorbuto, rheumatismo, morbis cutaneis, lue venereâ, scrophulis, &c. Alexiteriorum demum classem subit & à nonnullis commendatur in febribus malignis: sed in hunc finem raro à nostratibus

usurpatur. Notare expedit antimonium diaphoreticum vetustate correptum, granosum nempè, flavescens, summam noxam inferre: ideo eligatur recens, læve, album & planè insipidum. Dosis à granis quatuor ad semi-drachmam; haud ultrà; nè vomitum cieat.

DIAPHORE-
TICA.

ALEXITERIA.

PARUM esse discriminis inter alexiteria, cardiaca & diaphoretica, jam suprà notavimus: adeò ut varia remedia hæce classes subeuntia, procurantium mente, hoc vel illo titulo insigniri queant. *Alexiteria*, vel alexipharmaca, de quibus in præsentiarum, hæc audiunt medicamina, quæ venenis sunt adversa; vel commentitiam illam malignitatem, nonnullis febribus adscriptam; cicurare vel emendare valent. In cimmeriis later tenebris horum agendi ratio, quam intactam in medio relinquimus; vel scholarum disputationibus tradimus. Sed experienciâ duce, asserere minime dubitamus hæce remedia haud inutilem opem præstare, tam adversùs hæc occulta miasmata, quæ vulgò *deleterii* nomine salutantur, & sub febrili larvâ summam stragem concitant; quàm contrà venenum à morfu vel ictu animalium contractum, & æconomix animali infensissimum: vel ut omnis hypotheseos suspicionem amoliamur, illa intelligimus, absque magno verborum ambitu, quæ, præmissis præmittendis, vel rempestivè adhibita, in febribus mali moris, & affectibus venenosis, nemine ferè discrepante, aliquod juvamen præstant: inter horum usum, habenda est ratio morbi temporum, contagii indolis, virium, &c. cum haud semper congruant. Noxam enim inferre solent, si vigeant ægrorum vires; si organa vitalia quâdam spasmodicâ constrictione afficiantur; & sanguis rapidiori motu feratur; si demùm extrà vasa erumpat hic vitalis liquor; vel stasi inflammatoriâ coërceatur. Hinc obvium cur absque summâ cautelâ ad alexiteria confugere minime liceat; & quantum rationi & experientiæ adversentur, qui, juxtà muliercularum placita, vel insulsæ plebeculæ mentem, illa indiscriminatim exhibere audent; vel quâdam morborum affinitate decepti in errorem lethiferum præcipites ruunt.

ALEXITE-
RIA.

EMPORETICA.

RADICES scorfonerae ⁽¹⁾, fuccifæ, vincetoxici ⁽²⁾, bardanae, carlinæ, ulmaria, angelicæ, imperatoriae, contrayervæ ⁽³⁾, serpentaria virginianæ, nardi celticæ ⁽⁴⁾. Allium; acorus; cyperus longus, galanga ⁽⁵⁾, zedoaria ⁽⁶⁾, zingiber; feneka ⁽⁷⁾.

Folia cardui benedicti, scabiosæ ⁽⁸⁾, scordii, melissæ, ulmaria, hederæ terrestris, mari, nepetæ, rutæ, fantolinæ, serpilli, dictamnii cretici. Flores calendulæ. Semen cardui benedicti, bardanae. . . . Caryophylli, amomum, macis ⁽⁹⁾, nux juglans ⁽¹⁰⁾. . . Cassia lignea. . . Cortex limonum, citreorum. . . Camphora, gummi lacca. . . vinum generosum, alonienfe, &c. . . Cornu cervi ⁽¹¹⁾, os de corde cervi ⁽¹²⁾, ebur. . . Moschus; bezoard ⁽¹³⁾.

OFFICINALIA.

AQUA scorfonera, scabiosæ, cardui benedicti, bardana, nucis juglandis. . . Syrupus de tunicis, de stæchade, caryophyllorum. . . Pulvis viperinus, è chelis cancrorum ⁽¹⁴⁾, Palmarii ⁽¹⁵⁾. . . Theriaca ⁽¹⁶⁾, confectio alkermes, opiata Salomonis, orvietanum ⁽¹⁷⁾. . . Aqua theriacalis. . . Spiritus juniperi, volatilis falis ammoniaci, cornu cervi, viperarum ⁽¹⁸⁾. . . Essentia antihysterica; guttæ Anglicanæ; lilium Paracelsi. . . Oleum caryophyllorum. . . Sal Anglicanum, volatile cornu cervi, viperæ.

MAGISTRALIA.

P T I S A N A.

℥ **R**ADICUM scorfonera & bardana ana unciam unam. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor, sub finem adde liquiritiæ rasæ & contusæ semi-unciam. Fiat ptisana.

℥ Rasura cornu cervi, in nodulo suspensæ, uncias duas. Coque in aquæ libris sex ad quatuor. Infundere licet cinnamomi semi-drachmam. Colatura servetur ad usum.

JULAPIUM.

℥ *Aquæ cardui benedicti* uncias sex. *Confectionis alkermes* drachmam unam. *Syrupi caryophyllorum* unciam unam. Misce. Fiat julepus.

℥ *Aquæ bardanæ* uncias quatuor. *Aquæ naphæ* drachmas duas. *Pulveris viperini* grana quindecim. *Syrupi papaveris rhæados* drachmas sex. Misce.

ALEXITE-
RIA.

EMULSIO.

℥ *Seminis bardanæ & cardui benedicti* ana drachmas duas. Contunde, ut artis est, in *aquæ melissæ* unciis sex. Colaturæ adde *pulveris viperini* scrupulum unum. *Syrupi caryophyllorum* unciam unam. Pro haustu.

℥ *Amygdalas dulces* excorticatas numero quatuor. *Seminum papaveris albi & cardui benedicti* ana drachmam unam. Contunde in *aquæ scabiosæ* uncias sex. Colaturæ adde *syrupi de stæchade* semi-unciam.

POTIO.

℥ *Aquæ scabiosæ & bardanæ* ana uncias tres. *Theriacæ veteris* drachmam unam & semis. *Antimonii diaphoretici*; *pulveris viperini* ana scrupulum unum. *Syrupi caryophyllorum* unciam unam & semis. Misce. Pro potione cochleatim sumenda.

℥ *Olei amygdalarum dulcium* uncias tres. Dissolve *camphoræ* grana viginti. Adde *syrupi limonum* unciam unam. Misce. Fiat potio cochleatim sumenda. Ad anginam gangrænosam.

℥ *Camphoræ* drachmam unam. Teratur in mortario vitreo cum *spiritûs vini* guttis viginti. Dein adde *sacchari* uncias duas. Simul tritis misce *aceti* uncias decem. Fiat potio cochleatim singulis horis exhibenda, superbibendo *seri lactis* uncias tres. Ad récessum eruptionum malignarum.

APOZEMA.

℥ *Radicum scorfonæræ & bardanæ* ana unciam unam. *Folior. borraginis & scabiosæ* ana manip. unum. *Rasuræ cornu cervi*, in nodulo, unciam unam. *Florum borraginis* manip. semis. Bulliant in *aquæ q. s.* ad libras quatuor. Cola & cuique libræ adde *syrupi de tunicis* unciam unam.

℥ *Rad. polypodii & angelicæ* ana semi-unciam. *Foliorum cardui benedicti* manipulum unum & semis. *Tamarindorum* unciam unam. Coque in *aquæ q. s.* ad libras duas. Adde sub finem *epithymi* contusi drachmam unam. *Florum buglossi* manipulum semis. Cola & exprime.

PULVIS.

℥ *Salis prunellæ* drachmas duas. *Camphoræ* scrupulum unum. Misce. Fiat pulvis pro quatuor vel sex dosibus, quartâ quâque horâ sumendis.

℥ *Sacchari candidi* drachmas tres. *Zingiberis* drachmas duas. *Camphoræ* semi-drachmam. Misce. Fiat pulvis. Dosîs ab scrupulo uno ad duos.

ALEXITERIA.

℥ *Salis volatilis cornu cervi* grana decem. *Camphoræ* grana tria. Misce. Pro dosi.

℥ *Antimonii diaphoretici* grana decem. *Cinnabaris antimonii* grana sex. *Salis volatilis cornu cervi* grana quatuor. *Camphoræ* grana duo. Misce. Pro pulvere præstantissimo ad febrium malignarum convulsiones.

℥ *Nitri præparati* uncias duas; *cornu cervi præparati* drachmas sex; *camphoræ* & *zingiberis* ana scrup. unum. Misce; fiat pulvis ab scrupulo uno ad duos exhibendus.

B O L U S.

℥ *Pulveris contrayervæ* semi-drachmam. *Camphoræ* grana tria. Misce. Fiat bolus cum *syrupo caryophyllorum*.

℥ *Radicum serpentariæ virginianæ* grana viginti. *Theriacæ veteris* semi-drachmam. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de stæchade*.

Radicum imperatoriæ drachmam semis; *camphoræ* grana sex. Misce; fiat bolus cum tantillo *confectionis de hyacintho*.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **S**CORSONERA latifolia sinuata, C. B. pin. (*Scorfonere* ou *Cercifi*).

Præter usum culinarem notissimum, inter diaphoretica blandiora, imò & alexiteria, nemine fermè practico discrepante, recensetur hujusce plantæ radix. Illam tamen tanquàm inutilem ablegandam esse existimant FULLERUS & CARTHEUSERUS, fortè haud memores scorsoneram sic dictam fuisse à suâ singulari virtute contrà morsum cujusdam serpentis, quam Hispani vocant *Scareu*, de quâ integrum librum scripsit MONARDUS. Adde quòd constat, post familiarissimum usum, de ejus viribus, sub variolis & morbillis, febribus malignis vel mali moris, &c. Recens ad unciam unam præscribitur pro quâque librâ decocti. Aqua etiam distillata prostat in officinis, sed haud fortè cæteris insipidis efficacior.

(2.) *Vincetoxicum*, Matthioli. *Asclepias flore albo*, C. B. pin. (*Dompre-venin*).

Huicce hyperbolico nomini minime consonare videntur hujusce stirpis vires medicæ, adeò ut vix apud Nostrates in usum trahatur. Inter alexiteria tamen numerare licet hujusce plantæ radicem, sapore amaro & subdulci, atque odore ingrato. Nec ipsi denegandus est locus in ordine aperientium, incidentium & diureticorum, cum nonnihil conferre videatur ad curationem cachexiæ, vel colluviei serosæ; scrophulosis etiam prodesse fertur. Radix sicca ab uncia semisse ad unciam unam præcipitur pro duabus libris decocti: vel exhibetur in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam.

(3.) *Cantrayerva*

(3.) *Contrayerva* est radix exigua, tuberosa plantæ cujusdam Americanae, de quâ BOCCONE, BARRELIUS, LINNÆUS, &c. sub diverso nomine mentionem subjecerunt. Sapore amaricante & subadstringente, odore nonnihil aromatico prædita est contrayerva, ab Hispanis sic vocitata, ob vim alexiteriam, supràmodum fortè célébratam adversus venenatam ore assumpta, quàm à morfu animalium impertita; necnon contra deleterium febrium malignarum, variolarum, &c. sed huicce præsidio minime fidendum esse censemus. Dosis in substantiâ ad semi-drachmam in iusculo aut vino, & ad duplum pro infuso.

(4.) *Nardus celtica* est valerianæ cujusdam alpinæ radix fibrosa & capillaris, spicam quasi referens, sapore acri amaricante & odore fragrante, quæ inter alexiteria & roborantia numeratur, & hisce titulis ingreditur theriacam, mithridatium & orvietanum: sed in usum magistralem rarissimè venit. A drachmâ semisse ad drachmam unam exhiberi potest in substantiâ, & ad duplum in infuso. Alia est nardi officinalis species, indica nempè, de quâ suo loco.

(5.) *Galanga* minor, vel sinensis, est radix plantæ cognominis tuberosa, colore fusco, odore fragrante, sapore subamaricante acriori & fauces exurente, non secus ac à pipere. E Chinâ, vicinioribusque regionibus in taleolas secta affertur hæc radix, quæ inter alexiteria & tonica præstantiora recensetur: stomachicorum & carminantium classem subit: in cephalicorum serie recipitur, &c. Idèò vertiginosis succurrit, palpitacionibus medetur, alimentorum concoctionem juvat; flatu discutit; puerperarum tormina compescit, &c. In substantiâ præscribitur à granis sex ad scrupulum unum, & ab scrupulo uno ad drachmam unam in infuso vinoso. Alia est Galanga dicta major, quæ ad aliud plantæ genus referri debet: iisdem viribus pollere videtur, sed nullius est usus, nequidem officinalis.

(6.) *Zedoaria* est radix bulbosa, aromatico sapore nonnihil amaricante, & odore fragrantissimo, quasi camphorato, stirpis cujusdam chinensis quæ ad kœmpferiæ genus retulit LINNÆUS. Duplex in officinis prostat zedoaria, longa nempè, & rotunda: sed figurâ duntaxat discrepant prædictæ radices, cum diversas esse partes unius & ejusdem plantæ haud dubitare liceat. Pro alexiteriâ, diaphoreticâ & analepticâ jure habetur; præterea inter stomachica numeratur, & diureticorum classem subit. Idèò nonnullis venenis resistit, conducit in morfu animalium, prodest in febribus malignis & pestilentibus, opportunè exhibetur in chlorosi, cachexiâ & hydrope, juvamen præstat apoplecticis & paralyticis, vomitum compescit, flatu fugat, valet in lienteriâ, aliisque alvi profluviiis; asthmaticis juvat, &c. Datur in substantiâ à granis sex ad duodecim & ultra: in infuso verò vinoso à semi-drachmâ ad drachmam unam.

(7.) *Seneka* est radix cujusdam polygalæ virginianæ, de quâ MILLERUS & GRONOVIVS. Pro alexiteriâ & diaphoreticâ habetur, nec ipsi denegatur vis incidens & diuretica. Tanquam specificum apud Americanos cele-

**ALEXITE-
RIA.**

bratur contrà lethalem morsum serpentis, ut inquiunt, caudifoni. A nonnullis primi subfellii laudatur in cachexiâ & hydropè; nec desunt qui illam pro egregio resolvente in pulmonum phlogosi deprædicent, penes quos sit fides. Ad unciam unam præscribitur pro librâ infusi vinosi, cyathim exhibendi: sed rarissimè, ni fallor, hodiè usurpatur. Sunt qui velint polygalam nostratam iisdem instrui proprietatibus, quod ulteriori examini subijciendum relinquimus.

(8.) *Scabiosa pratensis* hirsuta, seu officinarum, C. B. pin. (*Scabieuse*).

Ab usu fermè recessit hæc planta olim celebris. Haud tamen ipsi denegatur locus in serie alexiteriorum & diaphoreticorum: hinc à nonnullis adhibetur sub variolis & febribus malignis. Inter pectoralia etiam recensetur, & laudatur in variis pulmonum læsionibus, tum acutis, tum chronicis. Præscribitur in decocto ad manipulum unum pro quâque librâ aquæ; vel succus propinatur ad uncias quatuor. Servatur demùm in officinis aqua distillata, cui parùm fidendum.

(9.) *Macis*, (*Fleur de muscade*), vocitatur hæc corticula membranacea sublutea & odoratissima, nuci muscatæ hærens. Inter alexiteria & analeptica præstantiora jure recensetur. Locum præterea obtinet in ordine cephalicorum, cardiacorum, stomachicorum, carminantium, &c. In substantiâ exhibetur à granis quatuor ad duodecim, imò & ad scrupulum unum in infuso vinoso. A nonnullis manditur ad emendandum oris fetorem, nec improspere successu. Oleum demùm è maci exprimitur, vel distillatione elicitur, quod à guttâ unâ ad quatuor, tanquam stomachicum & carminans præstantissimum intus exhibetur, vel linimenti instar extrinsecus admoveatur ad vomitum & singultum sedandos, vel ad infantum tormina compescenda, sed in potiori officinarum parte desideratur.

(10.) *Nux juglans*, sive regia vulgaris, C. B. pin. (*Noyer*).

Præter nuces conditas, quæ pro roborando stomacho in usum domesticum cedunt, prostat in officinis aqua nucum, (*eau de trois noix*), quæ triplici distillatione perficitur: prima respicit julos vel flores; secunda fructus virides vel immaturos, suprâ quos affunditur prima aqua distillata; tertia nuces maturas vel maturitati proximas, accedente aquâ jam bis distillationi commissâ. Aqua nucum inter alexiteria & roborantia stomachica haud infimum locum obtinet, pro aperiente & diureticâ habetur, &c. Ideò faustè usurpatur, servatis servandis, in variolis & febribus malignis; vires refocillat; appetitum restituit, & alimentorum concoctionem juvat; prodest in cachexiâ & hydropè; nec minorem laudem meretur in affectibus hysteriis, &c. Dosis ab uncia unâ ad sex. De oleo nucum alibi.

(11.) *Cornu cervi* costioni committitur, vel in substantiâ exhibetur. Utroque modo pro alexiterio & diaphoretico habetur, & prodesse videtur in variolis, febribus malignis, aliisque morbis, ubi sudore opus est. Quod ad vim absorbentem & comprimentem attinet; adscribi debet solo pulveri qui simplex vel preparatus in variis alvi fluxibus faustè usurpatur. Rasura in decocto ad unciam unam præscribitur, pro duabus aquæ libris.

In substantiâ verò sumitur ab scrupulo uno ad drachmam unam. Nemo nescit cornu cervi diuturnâ coctione in gelatinam abire, quæ vulgò usurpatur ad refocillandas vires, ventriculum instaurandum, &c. Ex illo demùm educuntur sal & spiritus, de quibus suo loco, non secùs ac de cornu cervi preparato.

(12.) *Os de corde cervi* est officulum triangulare, nonnunquàm cruciforme, vix unguem latitudine superans, ex aortæ fibris ossificatis & induratis ortum, in cervis annosis. Simile etiam, sed procerius, præbent boves, quod pro æquipollente habetur. Inter cardiaca & alexiteria à veteribus numeratur: sed de hisce viribus jure dubitant recentiores. Subadstringens etiam audit remedium in hydropisî fortè proficuum. Datur pulvis à semi-drachmâ ad drachmam unam.

(13.) *Bezoard*, uti neminem eruditum latet, est lapis famigeratissimus quem præbent nonnullæ cervicapræ & simiæ, aliaque animalia diversæ fortis. Orientale, quod inter resinæ & lapidis substantiam ambigit, & contusum dissolvitur in spiritu nitri, qui tunc rubrum colorem induit, tanquàm antidorum præstantissimum, nec nisi majori pretio comparandum, suprà cætera celebratur, tam in febribus malignis, pestilentibus & variolis, quàm contrâ venena intùs assumpta, vel animalium morfu imperita. Sed jam exolevit illud remedium, cum arduum sit distinguere huncce genuinum lapidem ab spurio; adeò ut parùm absit quin in solis curiosorum musæis recipiatur. Cur inutile prorsus judicamus examinis incudi subicere, nùm commentitiæ sint ejus vires, uti pluribus primi subsellii practicis visum fuit. Dosis à granis quatuor ad duodecim & ultrâ. Scire expedit pulverem viperinum, *bezoard animale* à nonnullis Pharmacopolis vocitari, & aliud Chymicos excogitasse, quod *minerale* audit; & nihil aliud est quàm præparatio quædam antimonialis prorsus inutilis; cum ejus vires coincident cum proprietatibus diaphoretici mineralis, experienciâ magis comprobati.

(14.) *Pulvis è chelis cancrorum*, vel *Comitissæ Kent* à Medicis Londinensibus & Parisiensibus fortè plus æquo celebratus, constar è lapide bezoardico orientali, margaritis, pulvere viperino, apicibus chelarum cancrorum, corallo & nonnullis aliis absorbentibus; ac sub trochiscorum formâ fervatur. Pro alexiterio, cardiaco & absorbente habetur; ideò prodesse ferrur in variolis, febribus malignis, &c. Præscribitur à granis duodecim ad semi-drachmam; sed huicce remedio parùm esse fidendum è præhabitis colligere datur.

(15.) *Pulvis Palmarii*, licèt vilioris pretii, haud exiguam laudem meretur adversùs morsum canis rabidi. Hunc ingrediuntur anaticâ proportionem folia rutæ, verbenæ, salviæ minoris, plantaginis, polypodii, absinthii, centaurii minoris, menthæ, artemisiæ, betonicæ, melissæ & hyperici. Integræ servantur plantæ, quotannis renovandæ; & ex tempore paratur pulvis, qui ad drachmas duas in jusculo aut vino mane exhibetur, per quadraginta vel quinquaginta dies. Sunt qui velint addere pul-

ALEXITERIA.

verem viperinum; haud sanè inconsultò. In maximo fuit honore hoc remedium ad præcavendam hydrophobiam; & plures, me teste, fausto beavit eventum; priusquam innotuissent contrà eundem morbum egregiè vires hydrargyri, qui hætenùs omnia evulgata ad hoc opus remedia longè antecellit.

(16.) *Theriaca* ubique paratur, pro Pharmacopœorum arbitrio recognita & emendata; sed venera, nùm jure, cæteris præfertur. Celebratissima hæc antidotus tantâ rerum farragine exsurgit, ut in assignandis ejus viribus planè hæreant quibus accuratè perspecta fuit hæc egregia vel portentosa compositio. Etenim præter aromaticorum uberrimum proventum, hunc ingrediuntur cephalica, antispasmodica & narcotica, cardiaca & stomachica, purgantia & absorbentia, diaphoretica & diuretica, vulneraria & adstringentia; quibus addere licet amara & dulcia, suavè olentia & fœtida, mel & vinum, &c. Aded ut videatur à cæco casu in quævis obvia impulsus fuisse qui primus discrimen tentavit hujusce inconcinnæ dispensationis, quam adscribunt cuidam *Andromacho*, Neronis archiatro, qui illam poemate Imperatori dicato celebravit. Nihilominùs tamen, nescio quo benigno fato, ex illâ incongruâ & ineptâ variorum inter se pugnantium miscellâ emerfit medicamen, quod congeneribus minime cedit; & inter alexiteria, tonica, stomachica & cardiaca quasi primatum ducit. Illud de tralatitio hoc remedio notatu dignum occurrit, quod haud noxium deprehendatur; etsi ab imperitis & mulierculis quotidie, tanquam polychrestum intempestivè adhibetur. Quamobrem summè deprædicatur adversus morsum animalium venenatorum; toxicorum, si excipias corrodentia, noxios effectus avertit: haud inutilem opem præstat in febribus mali moris; & in ipsâmet peste: egregiè confert in cardialgiâ & colicis doloribus: tussientibus demùm & anhelosis nonnunquàm succurrit. Dosis ab scrupulo uno ad drachmam unam, in juscule, vino, aliove poculento; vel boli instar sumitur.

(17.) *Orvietanum* ad theriacam proximè accedens, agrytis, circulatibus tradi videtur. Scire expedit totidem ferè esse hujusce antidoti descriptiones quot sunt Pharmacopœæ; sed accuratiorem esse illam HOFFMANNI existimavit expertissimus LEMERY; non dissentientibus Authoribus Codicis Parisiensis. Ratione alexiteriorum, cephalicorum, cardiacorum, stomachicorum & diaphoreticorum, quæ ejus compositionem subeunt, parùm discrepat ab aliis electuariis. Sed usus invaluit ut orvietanum cæteris anteponeretur, tam contrà venena non corrodentia intùs assumpta, quàm adversus animalium venenatorum morsum. Rarò in alium usum trahitur; licet inter enumerandas ejus egregias & stupendas qualitates nusquàm desinant, qui illud quaecumque in plateis divenditant. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam.

(18.) *Spiritus volatilis viperarum* distillatione per retortam igne reverberii educitur. Primò prodit phlegma inutile & demùm spiritus unâ cum *fale volatili*: addito spiritu vini, mixta servantur; vel alteri distillationi committuntur ut sal sublimetur, & seorsim colligatur. Inter alexi-

teria & diaphoretica præstantiora jure recensentur; atque in cephalicorum classe recipiuntur. Idcirco egregiè se gerunt in variolis, morbillis, febribus malignis, aliisque morbis contagiosis exanthematicis: summè deprædicantur in morfu viperæ, aliorumque animalium venenatorum: nec inutilem opem conferunt in apoplexiâ, cæterisque affectibus comatosiis. Dosis spiritûs volatilis à guttis sex ad viginti, imò & triginta in haustu congruo. Sal verò à granis quatuor ad quindecim in liquore idoneo; vel sub formâ boli exhibetur. Illud reticere minime debemus quod Medico-Chymici prioris notæ in eâ sint opinione, nullum esse discrimen respectu indolis & virium, tam inter spiritus volatiles, quàm inter salia volatilia, quæ præbet animalium familia; quod sanè rationi & experientiæ consentaneum videtur.

ALEXITE-
RIA.

A P E R I E N T I A.

SANCITUM manet apud clinicos, ut hoc titulo insigniantur hæc medicamina quæ succis viscidis, tenacibus & concrecentibus motum & fluiditatem conciliare; atque vasa obstructa referare & expedire valent. Facile innotescit id morbi genus, si adsit viscerum intumescencia, durities & dolor quidam obscurus vel gravativus: sed hisce deficientibus, uti haud rarò evenit, hunc affectum meris duntaxat conjecturis assequi licet. Haud dilucidius patet nùm hic viscerum infarctus sit causa vel effectus hypochondriasis, affectûs hysterici, cachexiæ, hydropis, &c. Nec minoribus difficultatibus premitur aperientium agendi modus, atrâ sanè caligine obrutus; quidquid obganniant quos non pudet atatem in fingendis hypotheseis terere. Sed illud præcipuum observatione edoctis incumbit munus, ut apprimè distinguant casus, qui hoc vel illud remedium expostulant: cætera posthabere minime nefas. Notatu dignum occurrit quòd varia in aperientium classi occurrant diversæ naturæ, imò & contrariæ qualitatis: martialia scilicet, quæ primatum quasi ducunt, virtute quâdam adstringente prædita esse nullus fermè ambigendi locus; quæ scilicet vi aperienti planè adversari videtur. Illud tamen non impedit quominus, experienciâ duce, inter obstructions referantia præstantiora numerentur martialia; haud dubitare licet quin suum effectum exerant, non, uti vulgò fertur, dividendo & attenuando hærentes succos; sed potius tonum conciliando laxioribus vasîs, quæ antea everberandis & subigendis succis imparia manebant. Hinc perspicuum fit, cur haud omnibus congruant prædicta remedia, præsertim si rigeant solida; sub quâ conditione nihil nisi noxam inferre queunt: scitur enim quòd à martialium intempestivo usu, haud præmissis scilicet diluentibus & humectantibus, emergant spirandi difficultates, abdominis intumescencia, stagnatio œdematosa, aliaque incommoda, de quibus satis superque alibi: hinc perspicuum fit, tantum fore proficua è marte parata, quantum systema

 APERIEN-
TIA.

rubulosum flaccidum & debilius evadit. Idem esto iudicium de cæteris roborantibus & tonicis, amaris & stomachicis, hanc etiam classem ingredientibus; quæ idè eâdem cautelâ exhiberi debent. Huc quoque pertinent diuretica stimulantia, de quorum prosperis effectibus nullum est dubium: nec locus denegatur ipsismet catharticis quæ alterantium instar, minori dosi exhibita egregiam sapiùs opem conferunt: ut de cæteris quæ peculiari vi resolvendi & incidendi fortè pollent nihil addam. E quibus patet cæteris longè ampliorem esse hanc classem, quam tamen, pro instituti ratione, contraximus; ne repetitam crambem apponeremus. Insuper nemo nescit radices apii, asparagi, feniculi, petroselinii & rusci, *quinque aperientes majores* vocitari; radices verò capparis, eryngii, graminis, anonidis & rubiæ tinctorum, pro *quinque minoribus* haberi.

E M P O R E T I C A.

RADICES graminis, asparagi, eryngii ⁽¹⁾, calcitrapæ, apii, feniculi, petroselinii, raphani, anonidis, brusci ⁽²⁾, rubiæ tinctorum ⁽³⁾, capparis ⁽⁴⁾, gentianæ, asari, bryoniæ ⁽⁵⁾, anchusæ, helenii, aquilegiæ, caryophyllatæ, imperatoriæ, ireos Germanicæ & nostratis, polypodii, tamni. Rheum, zedoaria, curcuma, galanga, acorus, zingiber.

Folia cichorii, eupatorii cannabini, fumariæ, tanaceti, abrotani, camphoratæ, veronicæ, virgæ aureæ ⁽⁶⁾, lupuli, ribesii nigri, gratiolæ, centaurii minoris, absinthii majoris & minoris, chamædryos, cochleariæ, nasturtii hortensis & aquatici, berulæ, becabungæ, dictamni cretici, hyssopi, mari, marrubii albi, menthæ, salviæ, botryos, satureiæ, fantolinæ; herbæ vulnerariæ & capillares, epithymum.

Flores hyperici, rosis marini, stœchados Arabicæ.... Semina aquilegiæ, sinapi, genistæ.... Fructus alkekengi, bacca juniperi, cortex aurantiorum.... Caryophylli, cubebæ.... Lignum lentisci, cortex tamarisci & fraxini.... Cascarilla, cinnamomum, cortex Winteranus.... Balsama naturalia, sapo.... Styrax calamita, bdellium, galbanum, aloë.... Lac caprinum, serum lactis.... Putamina ovorum, afelli ⁽⁷⁾.... Aquæ Vallenfes, Forgienfes, Spadanæ, Passiacæ, Cranenfes, Vicienfes ⁽⁸⁾, Bellilucanæ, &c.... Nitrum, sal ammoniacum, catharticum amarum.... Ferrum ⁽⁹⁾, antimonium, lapis hamatites.

OFFICINALIA.

APERIEN-
TIA.

AQUA cichorii, juniperi, nucum... Aqua picea, aqua calcis secunda... Lixivium è cineribus genistæ, absinthii, &c.... Syrupus de quinque radicibus ⁽¹⁰⁾, de cichorio simplex & compositus, mercurialis, de betonica, de cochleariâ, florum persicorum.... Vinum absinthites.... Crocus ⁽¹¹⁾, & extractum martis, athiops mineralis ⁽¹²⁾... Extractum juniperi, absinthii, enulæ campanæ... Pilulæ Starkii, hydropicæ ⁽¹³⁾, scilliticæ, Edimburgenses... Tinctura martis tartarifata ⁽¹⁴⁾... Spiritus succini, caryophyllorum... Spiritus nitri dulcis, Mindereri... Sal genistæ ⁽¹⁵⁾, tamarisci, tartari, vegetabile ⁽¹⁶⁾ vel tartarus solubilis, Glauberi... Sal succini, sal martis Riverii... Tartarus chalybeatus ⁽¹⁷⁾, & vitriolatus, cremor tartari, terra foliata tartari ⁽¹⁸⁾... Flores martiales, salis ammoniaci ⁽¹⁹⁾... Crocus martis antimoniatum Stahlianum... Magnesia alba, kermes minerale, antihecticum Poterii, antimonium diaphoreticum.

MAGISTRALIA.

AQUA RHABARBARI.

℞ **R**HEI contusi, in nodulo, drachmas duas, infunde calidè per quatuor horas & bulliat demùm leviter in aquæ q. s. ad libras quatuor. Colatura servetur ad usum.

℞ Rhabarbari crassiusculè triti drachmam unam & semis. Salis genistæ & vegetabilis ana semi-drachmam. Omnia nodulo inclusa suspendantur in vase vitreo, superponendo aquæ tepidæ libras quatuor. Macerentur per noctem.

AQUA MINERALIS.

℞ Limatura ferri rubiginosi, cremoris tartari ana uncias duas. Bulliant in aquæ libris octo, ad sex. Infundantur demùm calidè per viginti quatuor horas. Post magmatum subsidentiam decanta & cola.

℞ Limatura martis probè lotæ unciam semis. Infunde per viginti quatuor horas in vini albi librâ unâ. Colaturam misce cum aquæ fontanæ libris duodecim. Serveretur in lagenis ritè obturatis pro potu ordinario.

PTISANA.

℞ Folior. lingæ cervinæ manip. tres. Ceterac manip. unum. Bulliant leviter in aquæ libris quatuor. Sub finem adde liquiritiæ contusæ semi-unciam. Colatura servetur ad usum.

 APERIEN-
TIA.

℥ *Radic. graminis & eryngii* ana unciam unam. *Foliorum scolopendriæ* manip. unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras quatuor. Adde *liquiritiæ* semi-unciam.

℥ *Radicum brusci & asparagi* ana unciam unam. *Cinerum sarmentorum*, in nodulo, uncias tres. Bulliant in aquæ q. f. ad libras sex. Adde sub finem *liquiritiæ* q. f.

℥ *Radicum petroselini & fragariæ* ana unciam unam; *fructus cynorrhodon* numero viginti; *tartari martialis solubilis* drachmam unam. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor.

℥ *Baccarum juniperi* uncias duas. *Radicum ireos florentinæ* semi-unciam. *Summitatum centaurei minoris* manipulum semis. Bulliant in aquæ q. f. ad libras sex.

S U C C U S.

℥ *Folior. cichorii & apii sylvestris* ana manipulum unum & semis. Incisis adde *asellos* lotos numero viginti. *Croci martis aperientis* drachmam unam. Digerantur per noctem, & extrahatur succus ex arte, pro duplici dosi.

℥ *Succi parietariæ & cerefolii* ana uncias duas. *Salis tartari*; *asellorum preparatorum* ana grana duodecim. Misce pro haustu.

℥ *Foliorum cichorii*, *pimpinellæ* & *nasturtii aquatici* ana manipulum unum. Incisa calidè digerantur per noctem cum decem *asellis* lotis. Mane extrahatur succus pro duabus dosibus.

S E R U M L A C T I S.

℥ *Limaturæ ferri rubiginosi* optimè pulveratæ, & in nodulo suspensæ drachmas duas. Infunde calidè in *seri lactis* libram unam. Leviter exprime.

A P O Z E M A.

℥ *Rad. brusci & asparagi* unciam unam. *Rhei* contusi & *salis tartari*, in nodulo, drachmas duas. *Fructuum alkekengi* unciam unam. *Foliorum lingule cervinæ & cerefolii* ana manipulum semis. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. Cuique colaturæ libræ adde *syrupi de quinque radicibus* semi-unciam.

℥ *Radic. feniculi & rubiæ tinctorum*, *corticis medii sambuci*, ana unciam unam. *Folior. cichorii & scolopendriæ* ana manip. unum. *Summitatum asparagi* manipulum semis. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. Colaturæ adde *tartari chalybeati* drachmas duas. Fiat apozema.

℥ *Limaturæ ferri rubiginosi*, in nodulo; uncias duas. *Radic. eryngii & apii* ana unciam unam. *Radicum siccarum enulæ campanæ* drachmas duas. *Foliorum cerefolii* man. unum. *Asellorum* lotorum paria decem. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. Colaturæ adde *arcani duplicati* drachmas duas.

℥ *Baccarum juniperi* uncias duas. *Radic. enulæ campanæ & bryoniæ* ana semi-unciam.

femi-unciam. *Fructuum alkekengi* paria decem. *Summitatum roris marini* manipulum semis. *Foliorum orientalium*, in nodulo, femi-unciam. Coque in aquæ q. s. ad libras quatuor. Colaturæ adde *syrupi de cichorio cum rheo* uncias duas.

APERIEN-
TIA.

JUSCULUM.

℥ *Radic. feniculi & asparagi* ana femi-unciam. *Limatura ferri rubiginosi*, in nodulo, drachmas duas. *Rhei* contusi, etiam in nodulo, femi-drachmam. Bulliant per horam in *jusculo pulli*. Dein adde *folior. cichorii & linguae cervinae* ana manipulum semis. Coque per horæ quadrantem, & fiat *jusculum*, cui addere licet pro re natâ, *mannam*, *folia orientalia*, *salia cathartica*, &c.

℥ *Radic. apii sylvestris*, vel *petroselini*, unciam unam. *Corticis medii sambuci* femi-unciam. *Rhei*, in nodulo, femi-drachmam. Coque in *jusculo carnis vitulinae* per horam. Adde *folior. agrimonie & linguae cervinae* ana manip. semis. Bulliant per femi-horam, & fiat *jusculum*. Dissolve in primo cochleari, *tartari chalybeati* femi-drachmam, reliquum superbibendo.

℥ *Polypodii quercini* unciam unam. *Rad. siccarum enulae campanae* drachmam unam; *millepedes lotos & contusos*, numero duodecim. *Foliorum dentis leonis* manip. semis. Fiat ex arte *jusculum* cum *frustulo carnis vitulinae*; cui adde *arcani duplicati* femi-drachmam, vel *salis martis Riverii* grana tria.

℥ *Carnis vitulinae* in taleolas sectæ libras duas. *Foliorum nasturtii aquatici & cichorii* ana manip. unum. *Foliorum cerefolii* manip. semis. *Rhei* in pulverem redacti femi-drachmam. *Millepedes vivos*, lotos & contusos, numero quindecim. *Florum martialium salis ammoniaci* grana duodecim. In ollâ fictili dispone stratum super stratum, & superaffunde aquæ uncias tres. Dein ollâ probè obturatâ & collocatâ in balneo, bulliant per sex horas. Cola & exprime pro *jusculo*.

VINUM.

℥ *Limatura ferri rubiginosi* uncias quatuor. *Cinnamomi contusi* drachmas duas. Infunde per viginti quatuor horas in *vini albi* quatuor, & stent in infusione. Dosis ab unciiis duabus ad quatuor, bis in die.

℥ *Croci martis aperientis*, in nodulo, uncias tres, & pariter *rhei* contusi femi-unciam. *Summitatum absinthii minoris* manip. unum. *Asellorum lotorum & contusorum*, in nodulo, paria triginta. Infunde in *vini albi* libris quatuor per viginti quatuor horas. Dosis ab unciiis duabus ad quatuor, pluriès per diem iteranda.

℥ *Ireos florentinae* uncias duas. *Rad. enulae campanae & scilla* ana femi-unciam. *Corticis medii sambuci* uncias duas. *Corticis Winterani* drachmas duas. *Folior. orientalium* uncias duas. Infunde frigide per biduum in *vini albi* libris quatuor. Dosis ad uncias quatuor, mane.

℥ *Radic. scilla preparata* femi-unciam. Infunde per biduum in *vini albi*

APERIENTIA.

libris quatuor. Colatura servetur ad usum. Dosis ab uncia unâ ad duas ; semel aut bis in die.

℥ *Rad. calami aromatici & gentianæ* ana unciam unam ; *summitatum absinthii* uncias duas ; *baccarum juniperi* uncias quatuor. Ritè contusa infundantur calidè per viginti quatuor horas in *vini albi* libris sex, vase probè clauso ; colatura servetur ad usum. Dosis ab uncis duabus ad quatuor.

℥ *Limatura chalybis* uncias duas. *Succi aurantiorum acidorum* uncias quatuor. Stent simul per viginti quatuor horas. Deïn adde *vini albi* libras quatuor ; *cinnamomi* drachmas sex : stent iterum tepida per quatuor dies. Dosis ab uncis duabus ad quatuor ; semel bisve in die.

P U L V I S.

℥ *Rhabbarbari* semi-drachmam. *Salis tartari*, vel *terræ foliatæ tartari*, grana duodecim. Misce. Fiat pulvis ex vino calido exhibendus.

℥ *Croci martis aperientis* grana duodecim. *Cassie lignæ* grana sex. Misce. Capiatur ante prandium, vel mane superbibendo jusculum.

℥ *Asellorum præparatorum*, *croci martis aperientis* ana grana octo. *Cinnamomi* grana sex. Misce. Fiat pulvis.

℥ *Croci martis & asellorum præparatorum* ana drachmas duas. *Cassie lignæ & ireos Florentinæ* ana semi-drachmam. *Sacchari candidi* drachmas duas. Misce. Dosis ad grana viginti.

℥ *Rhabbarbari & pulveris Cornachini* ana grana quindecim ; *croci martis aperientis* grana duodecim ; *asellorum præparatorum* grana decem. Misce. Fiat pulvis.

℥ *Millepedum præparatorum & croci martis aperientis* ana grana decem ; *pulveris jalapæ* grana sex. Misce. Fiat pulvis quotidie renovandus.

B O L U S.

℥ *Rhei* semi-drachmam. *Cremoris tartari* scrupulum unum. Misce. Fiat bolus, cum *syrupo de cichorio composito*.

℥ *Croci martis & rhei* ana grana duodecim. *Cassie lignæ*, *salis absinthii*, ana scrupulum unum. Misce. Fiat bolus cum *syrupo florum persicorum*.

℥ *Salis martis Riverii* à granis sex ad octo. *Extracti fumariæ* q. s. ad bolum.

℥ *Gummi ammoniaci & croci martis aperientis* ana scrupulum semis. *Tartari vitriolati* grana decem. *Millepedum præparatorum* grana octo. *Aquilæ alba* grana sex. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de quinque radicibus*.

O P I A T A.

℥ *Croci martis* semi-unciam. *Rhei & asellorum præparatorum* ana drachmas duas. *Salis tamarisci* vel *absinthii* drachmam unam & semis. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de cichorio composito*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Croci martis aperientis* unciam unam. *Rhei* & *jalapæ* ana semi-unciam. *Tartari vitriolati* & *antimonii diaphoretici* ana drachmas duas. *Diacrydii* drachmam unam & semis. *Cinnamomi* drachmam unam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo florum persicorum*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Croci martis* semi-unciam. *Gummi ammoniaci*, *rhei* & *sennæ* ana drachmas duas. *Jalapæ* & *diacrydii* ana drachmam unam & semis. *Antimonii diaphoretici*, *athiopis mineralis* & *salis ammoniaci* ana drachmam unam. *Croci orientalis* & *salis tamarisci* ana scrupulos duos. Ex omnibus pulveratis & mixtis fiat opiata cum *syrupo de quinque radicibus*. Dosis à drachmâ unâ ad duas; ex nebulis voranda.

℥ *Croci martis* unciam unam. *Radicum enulæ campanæ* semi-unciam. *Jalapæ*, *rhei* & *aloës soccotrinæ* ana semi-drachmam. *Tartari vitriolati* & *salis genistæ* ana drachmam unam & semis. *Cassie lignæ* drachmam unam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo mercuriali*. Dosis à semi-drachmâ ad scrupulos duos.

℥ *Extracti martis* semi-unciam. *Sennæ*, *rhei* & *jalapæ* ana drachmas duas. *Asellorum preparatorum* & *athiopis mineralis* ana drachmam unam. *Salis cathartici amari* semi-unciam. *Diaphœnici* drachmas sex. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de rosis pallidis*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Radicum ari præparati* drachmas duas. *Croci martis* semi-unciam. *Myrrhæ* & *gummi ammoniaci* ana drachmam unam. *Florum martialium salis ammoniaci* semi-drachmam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de absinthio*. Dosis ad semi-drachmam.

℥ *Boracis* semi-drachmam. *Croci martis aperientis* scrupulos duos. *Asellorum preparatorum* & *tartari vitriolati* ana drachmas duas. Misce. Fiat opiata cum *extracto fumarie* pro decem dosibus.

℥ *Croci martis aperientis* drachmam unam; *rhei* scrupulos duos; *cinnamomi* & *diacrydii* ana scrupulum unum. Ex accuratè mixtis fiat opiata cum *syrupo de cichorio cum rheo*; pro quatuor dosibus.

P I L U L Æ.

℥ *Rhei electi* unciam unam & semis. *Trochiscorum alhandal* & *gummi guttæ* ana unciam unam. *Gummi ammoniaci* & *tartari vitriolati* ana semi-unciam. Ex omnibus ritè pulveratis & mixtis, fiat massa pilularum cum *syrupo de cichorio cum rheo*. Dosis ab scrupulo uno ad duos.

℥ *Saponis veneti* unciam semis; *gummi ammoniaci*, *asellorum* & *scillæ præparatæ* ana drachmam unam. Misce, & fiant pilulæ cum *syrupo mercuriali*. Dosis ab scrupulo uno ad duos.

℥ *Aloës soccotrinæ* unciam unam & semis. *Gummi guttæ* & *ammoniaci* ana drachmas duas. *Diacrydii* & *tartari vitriolati* ana drachmam unam. Misce. Fiat massa cum *syrupo rosato solutivo*. Dosis ab scrupulo semisse ad scrupulum unum.

℥ *Saponis Hispanici* drachmas sex. *Rhei* drachmas tres. *Croci orientalis*

APERIENTIA.

drachmam tinam. Misce. Fiat massa cum *syrupo de gentianâ*, & formentur pilulæ auri folio obvolvendæ. Dosis ad semi-drachmam & ultrâ.

℥ *Saponis veneti* drachmas tres. *Cremoris tartari* drachmam unam. Misce contundendo, & conficiantur pilulæ. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam.

℥ *Gummi ammoniaci* uncias duas; *myrrha rubræ* unciam unam; *croci martis aperientis* drachmam semis. Fiant cum f. q. *elixirii proprietatis Paracelsi* pilulæ, numero sexaginta, quarum dosis à tribus ad quinque.

COMMENTARIA.

(1.) **E**RYNGIUM vulgare, C. B. pin. (*Chardon roland ou Panicaur*). Cortex radices hujusce vulgarissimæ plantæ in familiarissimum usum venit, tanquàm aperiens & diureticum eximium, non modò in morbis chronicis, sed etiam subacutis, etiam faviente paroxysmo nephritico. Hujusce corticis recentis dosis in decocto ad unciam unam præcipitur pro quâque aquæ librâ; minoris est efficaciæ, si siccus usurpetur.

(2.) *Bruscus*, C. B. pin. *Ruscus myrtifolius aculeatus*, Instit. rei herb. (*Petit houx*).

Radix hujusce fruticis aperientium & diureticorum classem subit: idèò egregiam opem confert in obstructione viscerum, laudatur in infarctu renum, dummodò nulla phlogoseos sit suspicio. A nonnullis demùm deprædicatur in scrophulis; nùm rectè? viderint in arte periti. Ad semi-unciam præscribitur pro singulis libris infusi vel decocti. In substantiâ verò à semi-drachmâ ad drachmam unam exhibetur.

(3.) *Rubia tinctorum* sativa, C. B. (*Garance*).

Inter aperientia & diuretica refertur hujusce plantæ radix rubra: locum etiam habet in serie resolventium, nec tonicâ virtute defraudatur. Idcirco summè celebratur in cachexiâ, ictero & hydrope; conducit in chlorosi & suppressis mensibus; egregiam opem confert in contusionibus, præcipuè post casum ab alto: rhachiticis demùm opitulari creditur. Sicca adhibetur in infuso aut decocto, à drachmis duabus ad semi-unciam pro quâque librâ liquidi. Nemo nescit hanc radicem à tinctoribus adhiberi ad coloris rubri præparationem; quod ipso titulo fat exprimitur.

(4.) *Capparis spinosa*, J. B. (*Caprier*).

Radix cortex, cui inest quædam amarities, pro aperiente & tonico habetur: hinc prodest chloroticis, cachecticis, ictericis & hydropicis; inò & paralyticis succurrit. In infuso siccus præscribitur à drachmis duabus ad semi-unciam pro quâque librâ aquæ vel vini; & ad duplum si recens usurpetur. Datur verò in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam ex vino albo. Nemo non novit cappares, *les capres*; vel hujusce fruticis gemmas in aceto conditas; quæ palato gratissimæ, languentem appetitum

instaurare valent: sed cave ne elegantissimus color viridis ærugine, uti solent stolidi vel iniquissimi confectores, ipsis conciliatur.

(5.) *Bryonia aspera* sive *alba*, baccis rubris, C. B. pin. (*Bryone*, *coulévrière*, ou *vigne blanche*).

Radix hujusce plantæ dumetosæ, quæ ratione substantiæ albicantis & fungosæ ad agaricum nonnunquam accedit, & pro hoc fungo in emporiis venditur, sapore nonnihil amaricante & odore ingrato, in agmine aperientium & diureticorum recipitur, imò & inter emetico-cathartica recenseri potest, si ultrà dosim infrà assignandam exhibetur. Ideò valet in cachexiâ & ferosâ colluvie; necnon in hydrope pectoris: laudem obrinet in asthmate, ut inquirunt, humido: ac summè deprædicatur in obstructione uteri; adeò ut à nonnullis, sub hoc casu, tanquam specificum decantetur. Recens præscribitur à semi-unciâ ad unciam unam & semissem, pro quâque decocti librâ; sicca verò à drachmis duabus ad semi-unciam. Ejus demùm pulvis in substantiâ exhibetur ab scrupulo uno ad duos. Exprimitur quandòque succus & in jussulo propinatur à drachmis duabus ad semi-unciam. Inter prædictum succum depurandum, farinacea quædam materia in fundo vasis subsidet: quæ exsiccata sub *facularum* nomine, è granis decem ad semi-drachmam à nonnullis usurpatur; sed ejus exiguæ sunt vires. Quoad usum externum radix recens in ordine resolventium principem locum meretur, & faustè usurpatur adversus contusiones; nec inutilem opem confert, si admoveatur tumoribus cysticis, scrophulosis, &c.

(6.) *Virga aurea vulgaris latifolia*, C. B. pin. (*Verge dorée*).

Integra planta aperientium & diureticorum gradum consequitur; cur sit ut locum habeat in curatione cachexiæ & hydropis; & auxilio sit nephriticis; dummodò tamen ab eâ abstineant urgente paroxysmo. Summitates floridæ ad manipulum unum, & ultrà præscribuntur pro quâque librâ decocti vel infusi. Insuper inter vulneraria & detergentia externa celebratur.

(7.) *Millepedes* vel *Aselli*, (*les Cloportes*), insecta, uti nemo nescit, degentia in cellis, aliisque locis uliginosis, vel in rimis parietum, exanguia, multis pedibus instructa, quæ pro lubitu se contrahere, & in orbem piluliformem se complicare queunt. Præcipuum locum tenent in serie aperientium & incidentium; classem diureticorum subeunt, nec depurante vi destituuntur. Horum familiaris est usus in cachexiâ, ictero & hydrope. Sub infarctu skirrholo conducunt, nec exiguam laudem merentur ad oppugnandum virus scrophulosum & cancrum. Pluribus asthmaticis opitulantur; & pro depellendis renum & ureterum arenulis summè deprædicantur; nec desunt qui ipsis facultatem lithontripticam tribuunt; plures demùm, penès quos sit fides, asellos habent, tanquam præsentissimum remedium ad præcavendam cataractam. In vino albo loti & confusi, atque nodulo inclusi, ingrediuntur prifanas, apozemata, jussula & serum lactis, in quibus bulliunt per nonnulla minuta: vel simplici infusioni traduntur in vino albo, vel decocto parietariæ. Utroque modo à

 APERIENTIA.

decem ad triginta, pro haustu, præscribuntur; vel eorum, paululum adaucto numero, succus exprimitur & ex jusculo propinatur. Ab æsellis demum notissimâ arte exsiccatæ paratur pulvis, haud dissimilibus viribus instructus, qui à granis sex ad quindecim pro dosi pluriès per diem iterandâ, & ultrâ, si semel tantum exhibeatur. Afellorum præparatorum nomine venit prædictus pulvis.

(8.) *Aqua Vicienses (de Vichy)*, oppiduli in regione Borboniense; ad fluvium Claverem (*Allier*), à Molinis (*Moulins*), decem leucis ad Ortum diffusi; tepidæ, sapore vinoso, sulphur & ferrum redolent. Inter aperientia & diuretica præstantiora numerantur, diaphoreticorum & depurantium classẽ subeunt; ac in tonicorum, cephalicorum, stomachicorum, &c. ordinibus recipiuntur, nec vi catharticâ destituuntur quam pluris faciunt curantes. Quamobrem deprædicantur in obstructionibus, cachexiâ & ictero: conducunt in renum & vesicæ morbis: egregiè se gerunt in fluore albo: multis efferuntur laudibus ad febrem quartanam, aliasque intermittentes: ventriculi vires instaurant, paralyticis profunt, vertiginosis succurrunt, &c. Propinantur à librâ unâ, ad sex & ultrâ.

(9.) *Ferrum* sive *Mars* duplici & contrariâ, uti jam innuimus, virtute instrui videtur, adstringente scilicet & aperiente. Minime sanè mirum cum varia in aperientium albo occurrant, quæ vi roborante suos præcipuos effectus exerunt; vasorum scilicet tonum restituendo. Quidquid sit de eorum agendi modo; mars inter præstantiora aperientia celebratur. Nuda chalybis substantia, vel limatura sincera, integra, aut in tenuissimum pulverem redacta, præsentaneum suppeditat remedium adversus obstructiones, cachexiam, chlorosim & menses suppressos. Opportunè sæpius exhibetur in febre quartanâ, non secus ac alia aperientia. Melancholicis demum prodest, præsertim si de cruditatibus, ut inquirunt, acidis conquerrantur. Dosis à granis quatuor ad viginti. Nullum est dubium quin ejus tinctura ad sanguinem appellat; sed pars crassior per sedes, nigro colore tinctas, egeritur: nemo nescit quod inter hujusce pulveris usum, vitari debeant omnia acida. Si ferrum candens pluriès in aquâ vel vino immergatur, ipsis vim adstringentem impertitur; cujus ratione conducunt ad varios alvi fluxus; eâdem arte alterantur lac & serum lactis; ubi diarrhœam excitant. Postremò paratur poculentum aperiens, in aquam projiciendo scobem, vel clavos ferreos; sed haud nisi diuturno usu quemcumque effectum exerit hæc aqua. Limatura rubiginosa à semi-unciâ ad unciam unam, nodulo suspensa, infunditur ferventibus jusculis, apozematibus, ptisanis, &c. Notare expedit noxia fore martialia, in substantiâ exhibita, ni fæces alvinas inficiant; præsertim si majori, quàm par est, dosi sumantur: ab hisce demum remediis quâvis arte paratis abstinere debent tussientes; non secus ac hi quos juvant venæ sectiones & lacticia. Varia insuper præparata prostant in officinis; crocus nempe aperiens & adstringens, globulus martialis; tinctura, extractum & sal martis; tartarus chalybeatus, flores martiales, &c. de quibus suo loco. Sed futiles esse quasvis

ferri præparationes, plures inter eximios praticos, post SYDENHAMUM autumant, asseruntque magno damno artem adhiberi in iis elaborandis ut corrumpatur & deterior evadat ferri natura; nec huic solertiorum opiniononi refragatur nostra experientia.

APERIENTIA.

(10.) *Syrupus de quinque radicibus* paratur è decocto defæcato radicis apii, feniculi, petroselini, asparagi & brusci, quod iterum coctioni committitur, cum saccharo, juxta artem notissimam. In aperientium & diureticorum tractu admittitur hic syrupus; qui vulgò additur à semi-unciâ ad unciam unam & semissem, apozematibus inter obstructionum, cachexiæ, hydropis, &c. curationem exhibendis.

(11.) *Crocus martis aperiens*, sic vocitatus ut distinguatur à croco martis adstringente igne parando, & de quo infra, nihil aliud est quàm ferri rubigo; ad quam obtinendam, limatura sub dio, vel in aprico exponitur, donec rore vel pluviis imbuta, rubiginis naturam induerit. In numerum eximiorum aperientium & menses moventium adsciscitur hic pulvis; idè valet in cachexiâ, chlorosi, hydropes, &c. Insuper vi absorbente gaudere videtur, atque alvum adstringit. Hunc ægrè ferunt hypochondriaci & hysterica; ni præmittantur diluentia & humectantia; quod sanè neminem praticum fugit. Sub formâ pulveris, boli, opiata præscribitur, à granis octo ad quindecim, & ultra: sed notare juvat hunc magis proficuum fore, si refractâ dosi & diutius exhibeatur. Infunditur præterea in nodulo, non secus ac limatura, à semi-unciâ ad unciam unam, pro jusculo, apozematis librâ unâ, vel prisana libris duabus. Hic nodulus pluriès in usum venit; dummodò restituatur quod deest ponderi.

(12.) *Æthiops martialis*. Sic vocitarunt, qui novâ nomenclaturâ gloriolæ famam captant, sinceri martis pulverem tenuissimum, qui ab aquâ agitatâ excipitur, & demùm subsidet. A granis quatuor ad octo præscribitur hic pulvis, qui vix in usum venit: cùm cæteris remediis ejusdem indolis minime, ni fallor, præstet; & nonnisi magno labore comparetur.

(15.) *Pilulas hydropicas* BONTII ingrediuntur aloë, gummi gutta, diacrydium, gummi ammoniacum & tartarus vitriolatus; è quibus perspectis patent harumce pilularum vires. Dosis à granis duodecim ad semidrachmam.

(14.) *Tinctura martis tartarifata* audit hæc dissolutio ferri ab acido tartari, quæ simplicissimo processu perficitur: bulliant nempè limatura ferri & tartarus albus in aquâ pluviali; filtretur liquor, atque evaporationi committatur, ad consistentiam syrupi; atque addito spiritu vini, ne mucorem & situm contrahat, fervetur ad usum. Si hæc materia, ignis ope, ulteriùs exsiccet, emergit *extractum*, ut inquiunt, *martis*, cujus varius est parandi modus, haud immutatis qualitatibus. Tincturam martis virtute aperiente & roborante præditam esse, apud omnes, pro comperto manet. Cur opportunè exhibetur, in cachexiâ, aliisque morbis chronicis, ab obstructionibus, vel ab atoniâ partium oriundis. Præscribitur à semidrachmâ ad drachmas duas, in jusculo, vel quovis alio haustu.

 APERIEN-
TIA.

(15.) *Sal genista* è cineribus vel è succo hujusce plantæ virentis educitur: hinc duplex emergit, *sal lixiviale* nempè & *essentiale*. Cineres cujusvis stirpis ad albedinem calcinati sal præbent lixiviale: ad quod opus bulliant in aquâ, filretur lixivium & evaporet, donec concresecat prædictum sal. Nihil prioris plantæ indolis præ se ferre videntur salia lixivialia, adeò ut nullum sit discrimen ratione saporis & virium medicarum inter salia genistæ, tamarisci, acetosæ, absinthii, fennæ, kinækinæ, &c. Quapropter omnibus conceditur vis aperiens & diuretica; si exhibeantur à granis duodecim ad viginti & ultrà. Cautè tamen cum illis mercari debemus, ob summam, quâ donantur, acredinem, cujus, pro calcinationis ratione, varius est gradus. Nemo nescit eorum naturam esse planè alkalinam; quâ fit ut causticorum vires mentiantur. Paululùm mitiora sunt salia lixivialia, si methodo tachenianâ extrahantur, quæ sic se habet. In cacabo ferreo, operculo munito, plantæ recens collectæ comburantur, donec in carbonem facessant; eâ tamen arte ut flammam minime concipiant. Hic carbo aëri demùm exponitur, donec igne aperto scintillare incipiat absque flammâ, ut albescens cineris naturam induat: è quo sal cæteris temperatius solitâ lixiviatione elicitur. Sic parata salia, colore fusco, minori acredine instruantur, & mitiùs cum acidis fermentescunt, ac idèò cæteris præferuntur; sed ob difficiliorem encheiresin, in variis officinis desiderantur.

Alterum salis genus è succo plantarum elicitur; & *sal essentielle* audit, quod naturam stirpis retinet, & cæteris longè præcellit. Sub hoc proposito plantæ succosæ, lento igne, digestionì committuntur: sicca verò aquâ macerantur & imprægnantur. Ex alterutris contusis exprimitur succus qui evaporatione, à superfluo latice liberatur; & reliquum in loco frigido quiescat per plures dies, ut particulæ terreæ & fæculentæ ad fundum vasis deturbentur, ac concresecant crysalli. Nossè oportet hæc salia educi etiam posse è plantarum decocto ritè saturato. Sed difficilis est uterque processus, & summis difficultatibus premitur; cur fit ut hæc salia rarò venalia prostant. Præscribuntur ab scrupulo uno ad drachmam unam. Nemo nescit saccharum & tartarum mera esse salia essentialia.

Nuperrimè alia prodiit methodus extrahendi salia, juxtà Authoris mentem, essentialia: versatur circà macerationem, triturationem & evaporationem: sed post improbum laborem pro utceo amphora exit. Quapropter futilis est hic processus longissimus & difficillimus; cùm è simplici decoctione vel infusione plantarum post solitam evaporationem in lancibus, vel orbibus fictilibus escariis vulgarissimis, simillima materia salina, quæ splendore intuentium oculos perstringit, obtinetur; quæ nil aliud est quàm extractum siccum plantarum, cujus præstantia in minori duntaxat dosi versatur: viginti grana scilicèt salis, ut inquirunt, kinækinæ; & drachma una hujusce corticis sunt in eadem ratione. Decoctum ramen & infusum plantarum, ubi illa adhibere licet, efficaciora censentur hisce extractis, quæ longissimâ evaporatione particulis volatilibus planè orbantur. Sed è diverticulo in viam redeamus.

(16.) *Sal vegetabile*, vel *Tartarus solubilis*, est sal medium, vel, ut inquiunt, neutrum, conflatum è sale tartari merè alkalino, & cremore ejusdem, cui inesse quamdam aciditatem nemo ambigit. Iisdem viribus catharticis gaudet, ac sal rupellatum; imò & hoc antecellere videtur tartarus solubilis. Insuper aperientium classem subit; nec exiguam opem confert in obstructionibus, cachexiâ & hydrope. Si solvatur à drachmis sex ad unciam unam in aquâ libris duabus, catharsim movet: ubi minori dosi præscribitur alterantium vices gerit. Familiari usu additur à semi-drachmâ ad drachmas duas portionibus purgantibus; vel alterius naturæ, ut ingredientium scilicèt tinctura faciliùs extrahatur.

(17.) *Tartarus chalybeatus* (*le Tartre martial*), paratur coctione tartari albi cum limaturâ ferri; donec solvatur tartarus. Reponitur demùm hæc dissolutio in cellâ, ut concrevant crystalli. Ad aperientia præstantiora refertur; ac mira præstat in obstructione, cachexiâ, chlorosi, &c. Illud notatu dignum occurrit, quod alvum minime comprimat, uti cætera martialia. Dosis à granis duodecim ad scrupulos duos in jusculo, aliove haustu; aut sub boli formâ. Alius in officinis prostat *tartarus chalybeatus*, nempe *solubilis*, qui paratur dissolutione ad saturationem salis vegetabilis in tincturâ martis tartarificatâ, quæ igne lento evaporationi ad siccitatem committitur. Residuum colore fusco servatur in vase ritè obturato, ne accessu aëris humidi colliquescat. Iisdem viribus instruitur, nec dissimili dosi exhibetur.

(18.) *Terra foliata tartari* est materia quædam salina & quasi saponacea, è variis lamellis, instar talci, conflata; quæ exsurgit è salis tartari in aceto acerrimo solutione; donec saturetur, vel haud ampliùs fermentescat: tùm vaporare cogitur, igne lento, ad siccitatem. Postea residuum spiritu vini solvitur & iterùm distillationi committitur; quod pluriès repeti debet, ut emergat materia illa sicca & foliacea, de quâ agimus; quæ non modo aquâ & spiritu vini dissolvitur, sed etiam in aëre vaporibus humidis referto faciliè colliquescit; hinc non malè audit sal essentialè tartari. Inter aperientia, diaphoretica & depurantia jure recensetur; nec vi diureticâ destituitur: familiaris præsertim est usus in lacte devio. Dosis à granis octo ad semi-drachmam & ultrâ. Illud silentio premere minime debemus, arduum hunc esse processum, & paucissimos esse solertiores pharmacopœos qui peroptatam illius operationis metam feliciter attingunt; cur fit ut nonnisi summâ cautelâ ab oculatoribus clinicis præscribatur illud remedium.

(19.) *Flores martiales salis ammoniaci* prodeunt sublimatione è miscellâ croci martis & salis ammoniaci, quæ antea per viginti quatuor horas in aëre humido remansit. Inter exquisitiora aperientia & incidentia summum gradum consequuntur, & in casibus jam toties recensitis egregias laudes merentur. A granis duobus ad duodecim exhibentur in jusculo, vel sub boli formâ.

INCIDENTIA.

INCIDENTIA.

SIC vocitantur illa medicamina, summè penetrantia, quæ concretis & hærentibus succis, intrà vasa, vel contextum viscerum latitantibus, fluiditatem impertiri valent: adeò ut tumentes & renitentes partes sensim concidant & emolliantur. Quomodò ad intimos organorum recessus aditum sibi parent, & quâ ratione agant in coalescentes & induratos succos agrè concipitur: sed superfluum & inanem doctrinam à nostro instituto planè alienam, consultò missam facimus, cùm de hâc re mera duntaxat lascivientis ingenii commenta in medium adduci soleant, quæ idèò animi veritatis avidum nusquàm explent. Ut igitur ad dilucidiora & salubriora properemus; scire expedit *incidentia*, quæ sistit hæc classis, ab aperientibus haud nisi gradu discrepare, cùm adversùs eosdem morbos, sed pertinationiores exhibeantur. In confesso manet apud experienciâ edoctos, quod hæc medicamina opportunè exhibita prosperos & stupendos effectus exere-re valent; sed haud ipsos latet quantam perniciem inferant, si præposterè adhibeantur. Illos enim temeritatis arguere licet, qui haud benè perspectâ morbi indole; à primo intuitu fluenti stant opinioni: infarctus enim skirrhusi, quibus præcipuè dicantur prædicta remedia, ut plurimum pendent à quodam latente viru, venereo nempe, scorbutico, scrophuloso, cancroso, &c. Cur necessum est ut priùs innotescat genuina & primaria morbi causa, specificis remediis antea expugnanda, ut dein tutius usurpentur incidentia. Insuper à morbi sede aliud eruitur discrimen, quod diversa exoptulat auxilia; etenim alia congruunt infarcto hepati, alia obstructum uterum spectant, nonnulla sunt glandulis tumentibus congrua, quæ pulmonibus eâdem labe affectis adversantur, &c. Ut nihil dicamus de tophis arthriticis & de concretionibus lapideis variarum partium, quæ à nullo prædictorum remediorum domari patiuntur. Singula cujuscumque fortis exhibet hæc classis, adeò ut selectu opus sit, de quo satis superque in commentariis: aliàs nusquàm fausta succedet curatio, quod sedulo animadvertere debent qui ægrorum saluti consulunt, ne intempestivis præ-sidiis farum accelerent.

EMPORETICA.

INCIDENTIA.

RADICES ari ⁽¹⁾, scillæ, raphani rusticani, ireos Florentinæ & nostratis, bryoniæ, chelidonii, cyclaminis, gratiolæ, gentianæ. Salsa parilla, zedoaria, zingiber, nardus indica.

Folia hyssopi, erysimi, chamæpityos, perficariæ urentis ⁽²⁾, fatu-
reïæ, marrubii albi, abrotani, mari, tanaceti, rutæ, veronicæ, gra-
tiolæ, sabina, herbæ amara & antiscorbuticæ, quibus addere licet ci-
cutam. . . . Flores rorismarini. . . . Semen sinapi, piper, cinnamo-
mum. . . . Lignum guaiaci, fassafra. . . . Gummi ammoniacum ⁽³⁾,
gummi lacca, styrax calamita, bdellium, benzoinum, galbanum, myr-
rha. . . . Sapo ⁽⁴⁾, kali ⁽⁵⁾, fuligo, aselli. . . . Aquæ thermales ⁽⁶⁾,
præsertim Baregieneses ⁽⁷⁾, Plumberianæ, Luxovienses, Vicienses, Ver-
vonenses, Montis-Aurei, Motenses, Granenses ⁽⁸⁾, Dinieneses ⁽⁹⁾. . .
Sal ammoniacum, catharticum, amarum, borax ⁽¹⁰⁾. . . . Mars, anti-
monium, sulphur, hydrargyrus, cinnabaris nativa.

OFFICINALIA.

AQUA calcis secunda. . . Oxymel scilliticum. . . Prisana Callac. . . Tro-
chisci alhandal, de agarico. . . . Pilulæ mercuriales, Starkii ⁽¹¹⁾,
scilliticæ Edimburgenses. . . Sal tartari, Glauberi, magnesia alba. . . Flores
martiales falis ammoniaci. . . Diacrydium, resina guaiaci. . . Extractum
cicutæ storckianum. . . Aquila alba ⁽¹²⁾, panacea ⁽¹³⁾, turpethum mine-
rale ⁽¹⁴⁾. . . Æthiops ⁽¹⁵⁾, mineralis & antimonialis. . . Kermes minerale,
antimonium diaphoreticum, antihecticum Poterii. . . Cinnabaris mercu-
rii ⁽¹⁶⁾, antimonii. . . Arcanum Rotrou ⁽¹⁷⁾, corallinum ⁽¹⁸⁾.

MAGISTRALIA.

PULVIS.

℞ **C**ROCI martis scrupulum unum. Diacrydii & asellorum præparato-
rum ana grana duodecim. Misce. Fiat pulvis.

℞ Rhabbarbari, croci martis aperientis ana drachmas duas. Boracis,
asellorum præparatorum ana drachmam unam. Ireos Florentina, cinnamomi
ana semi-drachmam. Sacchari albi drachmas tres. Misce. Fiat pulvis. Dosis
ab scrupulo uno ad duos.

N ij

GENERALIA INTERNA.

INCIDEN-
TIA.

℥ *Millepedum preparatorum* scrupulum unum. *Sabinæ* grana quatuor. Misce. Pro duabus dosibus in cochleari vini albi sumendis.

℥ *Croci martis aperientis* grana quindecim. *Rhei* grana duodecim. *Jalapæ* & *salis tamarisci* ana grana sex. *Aquilæ albe* grana quatuor. Misce. Fiat pulvis pro dosi.

B O L U S.

℥ *Panaceæ mercurialis* grana octo. *Tartari martialis*, *diaphoretici mineralis* ana grana decem. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de quinque radicibus*.

℥ *Æthiopis mineralis* cum igne parati & usti, grana duodecim. *Rhei* & *diacrydii* ana grana decem. *Tartari solubilis* grana quindecim. Misce. Fiat bolus cum *syrupo florum persicorum*.

℥ *Pulveris viperini*, vel *asellorum*, grana quindecim. *Aquilæ albe* grana octo. *Flores martiales salis ammoniaci* grana quatuor. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de quinque radicibus*.

℥ *Antimonii diaphoretici* grana duodecim. *Salis ammoniaci*, *mercurii dulcis* ana grana octo. Misce. Conficiatur bolus cum *confectione Hamec*.

℥ *Diaphoretici mineralis* grana quindecim. *Mercurii dulcis* grana quatuor. *Camphoræ* grana duo. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de cichorio composito*.

℥ *Trochiscorum alhandal*, *gummi gutte* ana grana quatuor. *Gummi ammoniaci*, *aquilæ albe* ana grana quindecim. *Tartari vitriolati* grana quatuor. Misce. Fiat bolus cum *extracto juniperi*.

℥ *Saponis Hispanici* scrupulum unum; *spongiæ* in patinâ ferreâ, igne nudo, calcinata; *pulveris scrophulariæ* & *croci martis aperientis* ana grana decem. Misce. Fiat bolus cum *syrupo florum persicorum*. Usus commendatur ad infarctus skirrhosos vel scrophulosos.

℥ *Terræ Japonicæ* & *asellorum preparatorum* ana grana duodecim. *Antimonii diaphoretici* grana decem. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de cichorio composito*.

O P I A T A.

℥ *Æthiopis mineralis* sine igne parati drachmas tres. *Rhei* & *diacrydii* ana drachmas duas. *Millepedum preparat.* *Tartari solubilis* ana drachmam unam & semis. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de rosis pallidis*. Dosis ad scrupulos duos.

℥ *Croci martis* unciam unam & semis. *Rhei* & *Jalapæ* ana drachmas duas. *Aquilæ albe*, *boracis* ana drachmam unam & semis. *Diacrydii*, *florum martialium salis ammoniaci* ana drachmam unam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de althæâ*. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam.

℥ *Extracti fumariæ* & *gentianæ* ana semi-unciam. *Panaceæ mercurialis* semi-unciam. *Resinæ jalapæ* scrupulos duos. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de cichorio*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Saponis albi* unciam unam. *Boracis* semi-unciam. *Aloës soccotrina* drachmas tres. *Pulveris cinnamomi* drachmam unam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de rhamno*.

℥ *Gummi ammoniaci*, *asellorum preparatorum* ana semi-unciam. *Radici aristolochiæ rotundæ* drachmas tres. *Florum sulphuris* drachmas duas. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de erysimo*. Dosis ad semi-drachmam & ultrâ.

INCIDENTIA.

P I L U L Æ.

℥ *Saponis albi* uncias quatuor. *Farinæ seminum lini* semi-unciam. Misce. Fiat massa pilularum. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam.

℥ *Saponis veneti* unciam semis; *kinakina* drachmas duas; accuratè misceantur, & conficiantur pilulæ cum *syrupo de gentianâ*. A granis quindecim ad viginti quotidie ante pastum vorandæ. Summam opem ferunt arthriticis.

℥ *Saponis Hispanici* uncias duas. *Gummi ammoniaci* unciam unam. *Trochiscorum alhandal* drachmas duas. *Olei anisi* q. s. ad conficiendam massam pilularem. Dosis ab scrupulo uno ad duos.

℥ *Saponis veneti* unciam unam. *Boracis* semi-unciam. *Aloës soccotrina* drachmas tres. Misce. Fiat massa pilularum. Dosis à semi-drachmâ ad scrupulos duos, superbibendo jusculum. Summè proficux ad infarctum hepatis censeri debent.

℥ *Gummi ammoniaci* drachmas duas. *Saponis albi* semi-unciam. *Scillæ preparatæ* drachmam unam. *Trochisci de agarico* scrupulos duos. Misce. Fiat massa pilularum cum *syrupo mercuriali*. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam. Pluriès in die pro re natâ exhibetur.

℥ *Scillæ recentis*, *gummi ammoniaci* & *millepedum preparatorum*; ana unciam semis. *Saponis veneti* unciam unam. *Balsami de Copahu* q. s. ad massam pilularum. Dosis à granis octo ad scrupulum unum. Profunt ictericis & hydropicis; imò & febre quartanâ laborantibus.

INCIDENTIA.

COMMENTARIA.

(1.) *ARUM* vulgare maculatum & non maculatum, C. B. pin. (*Pied de veau*).

Hujusce plantæ vulgarissimæ radix recens, sapore acerrimo & fervido, nusquam intus exhibetur; sicca quidem licet mitior præparatur maceratione in aceto per viginti quatuor horas, iterum exsiccanda. Sic correctæ in aperientium, incidentium & resolventium ordine admittitur. Idcirco laudatur in obstructionibus, cachexiâ, ictero & hydropè. Nonnullis asthmaticis prodesse fertur: sed rarè apud nostrates in usum trahitur; cum alia haud deficient tutiora, ac magis comprobata remedia. Dosis in substantiâ ab scrupulo uno ad duos; in infuso vinoso ad drachmam unam vel alteram pro quâque vini librâ. Insuper ex hac radice, non secus ac è bryoniâ & iride parari possunt faculæ, quæ à granis decem ad triginta exhibitæ, catharsim movere solent: sed harum exolevit usus.

(2.) *Perficaria urens*, sive hydropiper, C. B. pin. (*Poivre d'eau*).

Inter incidentia & aperientia transcribitur hæc planta palustris, sapore acerrimo prædita, quæ cachecticis, ictericis & hydropicis, ut perhibent, prodest, si præscribatur in infuso ad manipulum semis, pro singulis aquæ libris: sed vix in usum venit; cum haud desint ejusdem propriæ notiora & præstantiora remedia. Idem esto judicium de perficariâ miti maculosâ, vi quâdam adstringente præditâ, quæ sanè haud pluris habetur.

(3.) *Gummi ammoniacum* resinæ particeps, & à substantiis cognominibus multum discrepans, cum flammam concipiat, ex Indiâ orientali, & Libyâ advehitur. Hæc substantia foris flavescens & intus albicans, odorem virosi spargit, & sapore subamaricante instruitur. A ferulâ quâdam proceriore Africanâ, spontè crescente juxta celebratissimum Jovis Ammonis templum diffluere fertur. Inter incidentia mitiora recensetur; pectoralium demulcentium, & incidentium classem subit, in ordine vulnerariorum & resolventium recipitur, nec ipsi denegatur locus in serie antihystericorum, menseseque moventium. Faustè usurpatur in infarctu viscerum skirrholoso, ac auxilio est hypochondriacis & scorbuticis: prodest tussientibus & asthmaticis; laudatur ad ulcera interna; nec inutilem opem conferre videtur in fluore albo. Datur in substantiâ à granis duodecim ad semi-drachmam, & ultrâ; sub formâ emulsionis, boli & pilularum. Quoad usum externum, in numero emollientium, resolventium & maturantium jure recensetur; idèò tumoribus durioribus, skirrholosis, scrophulosis & arthriticis diuturnioribus imponitur, haud improspere successu. Insuper clavis pedum dolentibus feliciter admovetur.

(4.) *Sapo* est materia quædam homogena in aquâ miscibilis, quæ à connubio olei nativi cum alkali fixo, notissimâ arte concrevit. Nonnulli saponès pro usu interno cæteris antecellunt: albus scilicet, *le Savon ordi-*

naire; *Italicus*, *Savon de Genes & de Venise*; & *Hispanicus*, *Savon d'Aliscante*. Sapo verò niger vel mollis ad topica ablegatur. Inter aperientia & incidentia primatum ducit sapo: idè egregiè se gerit in infarctu hepatis, cæterorumque viscerum; in cachexiâ & habitu corporis œdematoso. Præsentissimum remedium præbet arthriticis & calculosis; adè ut lithontriptici gradum assequatur; nec vi vermifugâ destituitur. Præscribi solet à semi-drachmâ ad drachmam unam, & ultrâ, pilularum formâ, vel in decocto. Per se datur, vel cum melle subigitur ut mitior evadat. Hunc caveant tussientes & hæmoptyci; non secus ac rabidi & scorbutici. Cum cautelâ omnibus exhibeatur, cum ab ejus diuturniori, vel improbo usu concitentur hæmorrhagiæ quæ plurimum curantibus faceffunt negotii. Sapo cujusvis notæ, extus admotus pro resolvente eximio habetur: euporistum & probatissimum est remedium ad contusiones infantum: optimè cedit in tumoribus œdematosis: tumenti & infarcto utero auxilium præstat: nec exiguam laudem meretur adversus tumores cysticos & anomalos. In aquâ vitæ solvitur, vel cataplasmatibus, emplastrive formâ adhibetur. È miscellâ saponis mollis cum calce vivâ paratur causticum, quod aliis usitatoribus vix cedit. E sapone demùm conficiuntur suppositoria quæ in usum familiarem veniunt ad sollicitandam alvum puerorum.

(5.) *Kali majus cochleato semine*, C. B. pin. (*Soude ordinaire*).

Scitur quanti sit pretii hæc planta maritima apud vitriarios & saponarios, ratione salis alkali quod præbet. Nec latet saponem à prædicto sale suas vires mutuari; adè ut jure ad incidentium & aperientium numerum revocetur hæc planta, quæ per se nusquam usurpatur.

(6.) *Aquæ thermales* latissimo & multiplici usu celebrantur. Inter præstantiora incidentia & aperientia recensentur: in serie diureticorum & diaphoreticorum principem locum obtinent, depurantium classem subeunt: nec ipsis denegatur locus in ordine solventium. Præterea debiliorem stomachum restituunt; febres pertinaciores, ex intermittentium genere, fugant; infarctus viscerum skirrhosos resolvunt; sub cutis defæcationibus, eximiam opem præstant; sterilitati, fluori albo, nonnullisque aliis uteri morbis medentur; valent ad dolores rheumaticos, tremorem, paralyfim & contracturam artuum; maximè commendantur in tumoribus, ut inquirunt, frigidis & artuum; in doloribus varias partes obsidentibus post fracturas, luxationes, distorsiones, vel circa cicatrices insignium vulnorum: motum denique musculorum, hisce causis impeditum vel amissum, in integrum restituunt. Non solum intus exhibentur; sed etiam ex illis parantur balnea, irrigationes ab alto, hypocausta, lotiones, injectiones, &c. quæ prædictorum morborum & aliorum innumerorum, curam absolvere valent. Sub diverso caloris gradu se præbent; aliæ enim sunt tepidæ, aliæ calidæ, nonnullæ verò fervidæ. Illud notare juvat circa has postremas quod os vel linguam minime afficiant; uti eveniret à potu aquæ communis ad huncce caloris gradum evectæ. Aliud phænomenum mirari subit: in hoc

INCIDENTIA.

INCIDENTIA.

versatur quòd aquæ minerales æstuentes igni expositæ haud citiùs aquâ frigidissimâ ebullitionis motum concipiant; licèt prædictæ aquæ minerales tardiùs refrigerentur, quàm aqua communis ad huncce gradum excalesceta.

(7.) *Aquæ Baregienses*, (*de Bareges*), vici humilis in montibus Pyreneis, & regione Aquitaniæ, dictæ *Bigorre*, quatuordecim leucis versùs Euro Notum, ab Epauno (*Pau*), distiti; sunt quasi saponacæ, atque sapore subdulci, & odore bituminoso haud ingrato insigniuntur: sed fiunt insipidæ & inodoræ si per viginti quatuor horas aëri libero exponantur. In aperientium & incidentium classi præcipuum sanè locum merentur: diureticorum & sudorificorum ordinem ingrediuntur: vi balsamicâ gaudent, quâ fit ut pectori dicentur: rarò alvum movent, sed stomachi vires redintegrant. Hinc maximè commendantur in habitu œdematoso, chlorosi, & infarctu viscerum; hypochondriacis & hysteriis opitulantur; asthmaticis & phthisicis profunt; atque inordinato mensium & hæmorrhoidum fluxui medentur. Intùs & extùs faustè adhibentur contrà infarctum mammarum, tumores scrophulosos, exostoses, ankyloses, & topfos arthriticos: nec vi lithonripticâ defraudari fertur, & in hunc scopum propinantur, vel vesicæ ejiciuntur. Dosis à librâ unâ ad quatuor. Prosperè lacti sociantur, ubi demulcentibus opus est. Usus demùm externus respicit paralysem, cæterasque nervorum læsiones, rheumatismum, cutis morbos, ulcera contumaciora, fistulas vetustiores, &c.

(8.) *Aquæ Granenses* (*d'Aix la Chapelle*), urbis Germaniæ inferioris quinque leucis versùs Ortum, à Trajecto ad Mosam, (*Mastricht*, & octoginta à Lutetiâ, tantâ sulphuris copiâ scatent ut argentum inficiant, & colligatur sublimatum sulphur in ipsismet balneariis. Tanquàm incidentia & aperientia remedia jure celebrantur, vi diureticâ gaudent, imò & alvum solvunt. Faustè usurpantur in cardialgiâ, asthmaticis succurrunt, & febrem quartanam fugant: auxilium præstant in sterilitate, nec exiguam laudem merentur in fluxu mensium immodico, &c. A librâ unâ ad quatuor & ultrâ propinantur. Balnea & irrigationes ab alto admoventur paralyti, tremori, artuum contracturæ, rheumatismo, tumoribus pertinacioribus, cutis descædationibus, &c.

(9.) *Aquæ Dinienses*, (*de Digne*), oppiduli in Gallo-Provinciâ, quindecim leucis à civitate Aquis (*Aix*), ad Boream distantis, & quinque leucis versùs Eurum, à Segustero (*Sisteron*); intensè calent, sapore falso gaudent; atque sulphur redolent. Ad incidentium & aperientium gradum provehuntur; in numerum roborantium veniunt, diureticorum classem subeunt; stomachicorum vires assequuntur, alvum movent, &c. Deprædicantur in obstructionibus & infarctu skirrholoso viscerum, imò & scrophulosis profunt, in vertigine, paralyti, cæterisque nervorum læsionibus rarissimè fallunt; tussientibus & asthmaticis opportunè exhibentur: saluberrimè demùm censentur pro stomacho debiliore, atque ad foràs ablegandam saburram in primis viis nidulantem, &c. Dosis à librâ unâ ad quatuor,

quatuor. Cæterùm pluris habentur balnea, irrigationes ab alto, & lutum prædictarum thermalium, ad paralyfim, rheumatifmum, membrorum contracturam, artuum intumefcentiam, ad dolores à vulneribus, fracturis & contufionibus ortos, ad morbos cutaneos, &c.

(10.) *Borax* feu *Chryfocola*, quafi gluten auri, eò quod ab aurifabris ad conglutinationem auri & argenti adhibetur, eft fal minerale intricatiffimæ indolis, quod fub lapillorum pellucidorum, colore fubviridi obfcurò, pinguedine quafi obduktorum formâ, nobis è plagis Orientalibus affertur. Diffolvitur pro ufu medico in aquâ fervente, ut ex hâc diffolutione in loco congruo expofitâ emergant cryftalli, aluminis faciem præ fe ferentes, & igne faciliè liquefcentes; quæ tamen haud nifi in majori aquæ ferventis copiâ diffolvi queunt, aded ut requiratur libra aquæ pro uncia unâ prædicti falis. Vix efficacius remedium ex inexhaustis materiæ medicæ fontibus depromitur, dummodò opportunè adhibeatur: etenim inter aperientia & incidentia exquisitiora locum obrinet, & præcipuè commendatur ad varios uteri affectus. Ided valet in obftructione & infarctu skirrholo vifcerum; menses & lochia ciet, partum promover, atque fecundinas retentas foràs deturbat. Ad anodyna etiam refertur, nec dubitare licet quin fal fedativum præcipuas à borace vires mutuetur. Dofis à granis ſex ad duodecim; in cafu urgentiori refpectu lochiorum & fecundinarum ad viginti grana accedere licet; fed haud fugit practicos quòd à majori dofì vomitus nonnunquam moveatur, aliave graviora excitentur fymptomata. Quoad ufum externum, pro cathæretico habetur borax, & ad abfumendas luxuriantes ulcerum carnes egregiè confert; cur fit ut nonnifi summâ cautelâ hoc fal intùs exhibere liceat: quod fedulâ mente expendant qui poft *CARTHEUSERUM* boracis femi-drachmam vel ſcrupulos duos, haud citrà feram pœnitentiam præſcribere audent.

(11.) *Pilula Starkii*, ſapone tartareo, oleo terebinthinæ, helleboro albo & laudano conficiuntur. Sapo verò tartareus paratur cum nitro fixo ope tartari, & oleo terebinthinæ: ſed hic proceſſus, diverſos apud chymicos, moleſtus & operoſus eſt, cur fit ut nonnifi summâ cautelâ has pilulas, aliàs celebratiſſimas, præſcribere liceat, cum rarò occurrant legitimæ vel optimæ notæ. Ritè tamen præparatæ inter exquisitiora incidentia & depurantia recensentur, atque paregoricorum gradum confequuntur: ided deprædicantur in infarctu hepatis, cæterorumque vifcerum; profunt in doloribus rheumaticis, nec exiguam laudem merentur in ipſâmet arthritide. A granis quatuor ad duodecim præſcribi ſolent, & harum uſus pro re natâ prorelatur.

(12.) *Aquila alba* vel *Mercurius dulcis*, prodiit è mercurio, ut inquirunt, crudo & ſublimate corroſivo; quæ materies pluribus ſublimationibus ſubjiciuntur, donec emergat ſubſtantia albicans, quæ linguæ admota nullum corroſionis ſenſum excitet. Præter vim incidentem & depurantem, quâ plurimùm celebratur, virtute catharticâ & anthelminticâ præſtat: cur fit ut ejus uſus magis reſpiciat infantes quàm adultos. Egregiè

INCIDENTIA.

se gerit in affectibus venereis, non secus ac panacea, ceterave preparata mercurialia; valet in ictero, asthmaticis opitulatur, febrem quartanam pertinaciorem fugat, juvamen præstat in fluore albo, &c. Dosis à granis quatuor ad viginti & ultra: sed à minori incipiendum, si usum protrahere animus sit. Nusquam per se exhibetur, sed sub boli formâ cum medullâ cassiæ, electuariis, extractis, conservis, &c. præcipitur. Porionibus cathartici nonnunquam sociatur, bolum prius vorandum præbendo. Cautè, ratione sublimati corrosivi, usurpari debet aquila alba, quæ ni solerti manu paretur, periculosa censeretur debet; uti experientiâ quotidianâ compertum manet.

(13.) *Panacea mercurialis*, missis quæ ad huncce titulum hyperbolicum spectant, nil aliud est quàm mercurius dulcis, sexiès vel septiès denuò sublimatus, & tandem cum spiritu vini digestus, ut remissior evadat. Hoc unico præsidio, ptyalino accedente, luem veneream aggrediebantur Veteres, sed inunctiones mercuriales tutiorem methodum posteris præbuerunt. Nec defunt hodiè Chirurgi panaceam adhibentes in curatione gonorrhœæ: sed feliciùs collineant, qui unguentum Neapolitanum circa vicinia partis affectæ admovent. Attamen panacea in utroque casu suas laudes meretur; præsertim si ob varias cutis defædationes, frictus adhibere minime fas sit. Cæterùm inter incidentia, depurantia & anthelmintica recensetur: prodest sub rheumatismo chronico: egregiam opem confert scrophulis, valet in herpete, aliisque cutis morbis. Cautè exhiberi debet delicatulis; cùm sæpiùs stomachum lædat, hæmorrhagiam excitet, &c. Dosis à granis decem ad triginta: sed à minori incipere juvat, si proteletur usus, à granis scilicèt quatuor ad sex, sensim progrediendo, uti mos est inter curandam luem veneream. Sunt qui aquam mercurio imprægnent ope panacæ, ad quod opus bulliant hujusce pulveris drachmæ duæ per quatuor circiter horas in aquæ vel prisanæ libris quatuor: pulvis qui post aliquam moram subsidet, iterùm teritur & novæ ebullitioni committitur: quod pluriès repetitur donec aqua nihil ampliùs ad fundum dimittat. Dosis prædictæ aquæ, pro ratione ingredientis panacæ, componitur.

(14.) *Turpethum minerale*, vel mercurius præcipitatus flavus ex hydrargyri in fervente oleo vitrioli solutione, evaporationi ad siccitatem commissâ emergit; quam materiam in pulverem redactam, & aquâ calidâ pluriès loram flavescere nemo nescit. Pro incidente & depurante egregio habetur: idèò prodest in hisce morbis chronicis, jam toriès decantatis, & in ipsâmet lue venereâ. Juxrà nuperrima & solertissima experimenta, specificum quasi audit adversùs hydrophobiam, sed hanc vim præstantissimam inesse aliis præparationibus mercurialibus nullum fermè dubium. A grano semisse ad granum unum, camphoræ ut plurimum sociatum præscribitur. Si verò à granis quatuor ad sex exhibeatur; emetici, vel cathartici drastici vices supplet: sed rarò, ni casu urgentiori, in hunc finem adhibetur. Datur canibus rabidis, vel demorsis, à granis septem ad decem cum medullâ panis sub formâ boli.

(15.) *Æthiops mineralis*, pulvis ab atro colore sic vocatus, è con-
nubio hydrargyri & sulphuris exsurgit; sed varia est illum conficiendi me-
thodus. Prima, simplicissima & usitatior versatur in solo & frigido harumce
materierum tritu; donec mercurius fiat inconspicuus & pulvis intensè ni-
grescat. In secundâ, mercurius injicitur in sulphur fufum, ac integra serva-
tur massa in pulverem redigenda. Tertia methodus non discrepat à secun-
dâ, nisi èd quòd ab igne admoto incendatur sulphur, quâ deflagratione mo-
lem imminui evidens est. Quovis modo paratus æthiops inter incidentia,
depurantia & anthelmintica locum obtinet: idèd valet sub infarctu visce-
rum; commendatur ad scrophulas, confert in lue venereâ, conducit in affe-
ctibus cutaneis, vermes enecat, &c. Nonnulli, post BOERHAAVIUM, æthio-
pem ad vasa sanguinea appellere planè negant: nùm à veri tramite recedant?
viderint quos non latet ab hujusce remedii diurno usu, salivationem
nonnunquam promoveri; quod sanè quidem funditus evertit quidquid de
hâc re in medium adduxerunt prædicti Authores. Dosis æthiopis sine igne
paratâ à granis quindecim ad semi-drachmam: juxtâ secundam methodum
fusus, à granis sex ad viginti exhibetur. Intrâ verò grana quatuor &
duodecim continetur, si conflagratione potiori sulphuris parte orbetur. Præ-
ter *æthiopem martialem*, de quo jam suprâ actum fuit, alium excogitarunt
nonnulli, *antimonialem* nempe, qui ex hydrargyro & regulo à fusione an-
timonii cum sale marino extracto, diurno tritu mixtis conficitur. Hunc
pulverem, quem exhibent à granis sex ad quindecim, pro exquisitissimo
incidente habent: sed illud remedium à primi subfellii practicis parvi
ducitur.

(16.) *Cinnabaris nativa* est materia quædam mineralis rubra; quæ,
nemine discrepante, ex intimiori sulphuris & mercurii conjugio confla-
tur. Ex hisce materiebus sublimationi chymicæ commissis paratur *cinna-
baris*, elegantissimo colore coccineo prædita, quam *facitiam* vocant (*le
vermillon*); quæ ipsimet cinnabari nativæ præfertur; cum hæc postrema
materies vitriolicas aut arsenicales, nonnunquam penès se recondat. Cin-
nabaris pro usu interno, non secus ac antimonium crudum, notissimæ
præparationi submittitur. Inter incidentia, diaphoretica & depurantia jure
recensetur: nùm pari ratione cephalicorum, antiepilepticorum & sedan-
tium gradum mereatur, dubitare licet. Nec dilucidius patet cur ingre-
diatur pulverem temperantem stahlianum. Cinnabaris haud alio modo fe-
gerit, ac aliæ præparationes mercuriales, & in iisdem morbis, jam ad fasti-
dium enumeratis, conducit. Dosis à granis duobus ad duodecim, sub boli
vel pilularum formâ. Nùm cinnabaris intus sumpta, vasa lactea subingre-
diatur, nonnulli etiam dubitant: sed ptyalismus qui ab illâ, non secus ac
ab æthiope excitatur, hoc dubium solvit. Quoad usum externum, inter
resolventia & exsiccantia principem locum obtinet; idèd plurimum con-
fert ad pruritus, herpetem, aliosque effectus cutaneos. Basim præbet
suffimentorum mercurialium; licet universum corporis habitum spectent,
vel partem quamlibet respiciant. Ad generalem suffitum, lui venereæ

INCIDENTIA.

præsertim dicatum, adhibetur cinnabaris drachma una aut altera, prunis ardentibus injicienda. Intrà decies & viciès, per totum curationis decursum iteratur hæc suffumigatio; ad particularem verò, semi-drachma una usurpari solet. Scitur quòd in eundem usum etiam vocetur æthiops mineralis. Alia paratur *cinnabaris* nempe *antimonii* quæ prodit à sublimatione mercurii & sulphuris antimonii; atque inter incidentia, diaphoretica & depurantia numeratur; non secus ac cinnabaris mercurii, & eadem ratione adhibetur; sed inutilis imò & pertimescenda est hæc præparatio, ad quam adhibetur sublimatus corrosivus, quæ prætereà haud viribus superat aliam cinnabarim; cur fit ut à sanioribus practicis abdicetur.

(17.) *Arcanum Rotrou*, cujusdam empirici mox elapsi sæculi, pro medicamine incidente & depurante eximio habetur; sed rarò occurrit in officinis ob difficiliorem encheiresim quæ versatur circà quinque præparationes, quæ sic se habent. 1°. Tinctura summè fœtens, quam aurificam vocitabat; & paratur digestionem, per octiduum, antimonii in aqueâ solutione nitri fixi. 2°. Elixirium, aurificum quoque dictum, minùs fœtens, quod nil aliud est quàm tinctura è calce antimonii, vel è residuo præcedentis operationis, ope spiritûs vini parata. 3°. Pulvis incidens, minime discrepans à diaphoretico minerali, è regulo antimonii non loto parato. 4°. Pulvis alter, quem alkali nomine insigniebat; è solo, sed accuratissimo, putaminum ovorum tritu conflatus. 5°. Pilulæ, quæ cathartica & alexiteria audiunt, è granis tilli, serpentaria virginiana, tartaro albo & vino, processu duorum mensium confectæ. Quod administrationem horumce insulsorum remediorum spectat; præmissis universalibus seorsim exhibentur serò & manè pulvis incidens, & alkalinus, ana à granis sex ad quindecim. Eodem tempore usurpatur tinctura à guttis decem ad triginta pro debilibus; vel elixirium, si adsit suspicio colluviei viscidæ, vel acidæ in primis viis nidulantis. In componendâ dosi horumce remediorum habendam esse rationem ætatis, nemo non videt; imminuendam esse scilicet pro infantibus, senibus & debilibus. In principio curationis, tertio vel quarto die à cæteris remediis vacuo, exhiberi solent pilulæ cathartica à granis quatuor ad duodecim; additis pro re natâ vulgatiore laxantibus; postea singulis septimanis, ac demùm quinto decimo, vigesimo & trigésimo die in usum revocantur. Porro chinæ radicis decoctum, inter administranda hæc remedia pro potu ordinario copiosissimo præscribitur. E prolati parer hanc curandi methodum, quæ præsertim congruit scrophulosis, rationi submittendam esse, & pro re natâ variandam; atque ad plures menses, imò & ultrà annum protelandam. Hanc concomitari vel excipere solent lacticia, vel aquæ minerales, nimirum Passiacæ, Vallenses, Forgienfes, &c. nec minùs obvium fit, hoc remedium plus æquo compositum, cui antimonium basim præbet, simplicius excogitari posse, exulando quidquid artis circulatoriæ, à veteribus chymicis deprompsit noster rudis & ineptus empiricus.

(18.) *Arcani corallini* nomine superbit mercurius præcipitatus ruber,

ope spiritûs vini edulcatus. Ad quod opus digestionî committitur per viginti quatuor horas prædictus pulvis in spiritu vini, qui postea conflatur, vel distillatur; qui processus quinquies vel sexies reperiri solet. Oblivioni ferè traditum hoc remedium paucissimis, ni fallor, hodiè innotescit: haud infimum tamen locum meretur inter incidentia, depurantia & antivenerea; ideò deprædicatur in infarctu viscerum; scrophulosis confert; cutis defœdationibus medetur; & experienciâ teste, mira præstat in lue venereâ. Adeò ut palmam fortè præcipiat omnibus hisce arcanis mercurialibus, quæ tantâ procacitate divendunt agyræ. Dosis à grano semisse, ad granum unum, bis terve in die iteranda: scitur nonnisi longiori usu suum effectum exerere prædictum pulverem; saluberrimum & præstantiorem, si solerti manu tractetur; haud tamen ab omni noxâ vacuum; si præposterè adhibeatur.

A N A L E P T I C A.

E M A T E R I A medicâ, & re escariâ, depromi solent analeptica; quorum medicamentosa vix discrepant ab stomachicis, cephalicis, cardiacis & alexiteriis: cur minime mirum, si plura horumce ordinum hancce classẽ subeant; quæ insuper varia exhibet à prædictis planè aliena. Cur haud abs re fore putavimus huc colligere ea medicamina, quæ ad instaurandas vires præcipuè usurpantur. Inter quæ recenserî debent balsamica, aromatica, amara & adstringentia, quæ plurimùm conferre videntur ad debiliora organa refocillanda. Neminem fugit eorum, pro vario scopo, latissimum esse usum; adeò ut sæpiùs fausto beent eventum curantes, quos latebat genuina morbi causa; qui scilicet aliâ ratione ducti, prædicta adhibebant remedia. Haud dubitare licet quin analeptica, vel tonica optimè cedant in variis cerebri, nervorum & stomachi morbis: opportunè præterea exhibentur sub cachexiâ, & præsentaneam opem ferunt in hydrope; cur sit ut seriem aperientium subeant; in quâ præcipuum locum obtinent martialia, vi tonicâ, uti jam innuimus, præstantissima. Ubi debilitas & virium prostratio à vigente alio morbo pendent, incassum adhibentur analeptica; sed proficua sunt, si solida, vel motuum organa quâdam atoniâ laborent, post morbos scilicet diuturnos, inexhaustos labores, improbas animi exercitationes, profluvia cujusvis sortis immodica, &c. Parùm tamen conducunt in hisce casibus, ni faveant digestionum organa; cum ab alimentis probè coctis vires tutiùs refocillantur, quàm à quocumque medicamine: quapropter parantur juscula, gelatinæ, cibus albus, &c. de quibus in magistralium serie, quæ alimoniam eucharysticam, palatoque gratissimam præbent, opportunè exhibendam iis quorum vires sunt exhaustæ, vel tabe confectis. Illud tamen minime reticere

ANALEPTICA.

debemus, quòd hæc alimenta, licèt selectiora, sæpiùs stomachum gravent, ob defectum scilicèt salivæ, quæ solâ masticatione exprimitur, adeò ut haud rarò eveniat ut ægrotantes meliùs se habeant à manis pane & carnibus, quàm à jusculo, gelatinâ, &c. quod altâ mente tenere debent inexpecti.

EMPORETICA.

RADICES carlinæ, enulæ campanæ ⁽¹⁾, gentianæ, vincetoxici, viperinæ, imperatoriæ, ireos florentinæ, fraxinellæ, feniculi, caryophyllatæ ⁽²⁾, sigilli Salomonis, rhapontici. Rheum, galanga, cyperrus ⁽³⁾, acorus ⁽⁴⁾, costus arabicus ⁽⁵⁾, zedoaria, zingioer, ginseng ⁽⁶⁾, salep ⁽⁷⁾.

Folia chamæpityos, erucæ, dracunculi, alchimillæ, virgæ aureæ, eupatorii cannabini, ocimi, mari, menthæ, melissæ, majoranæ, salviæ ⁽⁸⁾, cerefolii, scordii, origani, fatureiæ, thymi, lauri, betonicæ, botryos, dictamni cretici ⁽⁹⁾, absinthii majoris & minoris, chamædryos, centaurii minoris.

Flores roris marini, aurantiorum, betonicæ, lavandulæ, stœchados arabicæ. Balaustia, rosæ rubræ. Semina sinapi, erucæ, ammeos, carvi, cumini, feniculi.

Malum cydonium, pistaciæ nuces, nuclei pinei... Cortex granatorum, aurantiorum, citreorum... Baccæ lauri, juniperi, myrtilli... Myrobolani, nux moschata ⁽¹⁰⁾, macis, caryophylli, amomum racemosum, cubebæ, cardamomum minus ⁽¹¹⁾, vanilla ⁽¹²⁾... Guaiacum, santalum ⁽¹³⁾, lignum lentisci... Cinnamomum ⁽¹⁴⁾, zingiber ⁽¹⁵⁾, cassia lignea ⁽¹⁶⁾, cascarilla, kinakina, cortex winteranus... Balsamum Judaicum, Peruvianum... Bdellium, gummi lacca, styrax calamita, benzoinum, myrrha... Ambra grisea... Acacia, catechu, sanguis draconis... Vinum Græcum, Hispanicum, alterumve generosum... Caffetum ⁽¹⁷⁾. Chocolatum... Cancri fluviatiles, vipera... Cornu cervi, conchæ, lapilli cancrorum fluviatilium... Aquæ Forgienfes, Spadanæ, Balneolenfes, Plumberianæ, Vervonenfes, Vicienfes, Granenfes, Montis aurei... Alumen, Ferrum.

OFFICINALIA.

ANALEPTI-
CA.

AQUA florum aurantiorum, melissophylli. Corticum citrei, juniperi, lavandulæ, nucum.

Aqua picea, vinum absinthites.... Syrupus mercurialis, cydoniorum, de rosâ siccis, de absinthio, de betonicâ, de stæchade.... Tinctura & extractum mart s.... Extractum juniperi, enulæ campanæ.... Conserva florum aurantiorum, kynorrhodontis, rosarum rubrarum.... Theriaca, diascordium, opiata Salomonis, confectio de hyacintho.... Aqua theriacalis, tinctura caryophyllorum, spiritus juniperi (¹⁸), guttæ anodynæ Sydenhami.... Elixirium proprietatis, garusi, anglicanum.... Liliû Paracelsi, spiritus volatilis cornu cervi.... Oleum cinnamomi & caryophyllorum, quinta essentia absinthii. Guttæ aureæ *la Motte*.

MAGISTRALIA.

PTISANA.

℥ **R**ASURÆ cornu cervi, in nodulo suspensæ, uncias duas. Coque per horam in aquæ q. f. ad libras quatuor. Colatura servetur ad usum.

℥ *Terræ Japonicæ* semi-unciam. *Florum stæchados arabicæ* manipulum semis. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor.

TINCTURA.

℥ *Rosarum rubrarum siccarum* semi-unciam. *Spiritus vitrioli* semi-drachmam Infunde calidè per quatuor horas in aq. font. q. f. ad libram unam. Colatura cyathim propinetur.

℥ *Limaturæ ferri rubiginosi*, in nodulo, unciam unam. Bulliat leviter in aquæ q. f. ad libras quatuor. Dein adde *rhei contusi*, in nodulo suspensi, drachmam unam. Infunde frigidè per noctem. Colatura servetur ad usum.

EMULSIO.

℥ *Pistaciarum recentium* & *amygdalarum dulcium* ana paria duo. *Pineorum enucleatorum* drachmam unam. Contunde in mortario, sensim affundendo *aquæ corticum citrei* uncias sex. Adde *sacchari* & *aquæ florum aurantiorum* ana semi-unciam.

HAUSTUS.

℥ *Pulveris catechu* drachmam unam. Coque in aquæ q. f. ad uncias sex. Per subsidentiâ depura, & adde *syrupi cydoniorum* semi-unciam.

℥ *Vitellum ovi* recentis; *sacchari albi* drachmas duas; *olei cinnamomi* guttas duas; *vini albi*, vel *Hispanici* uncias tres. Exactè misceantur pro haustu debilibus congruo.

A P O Z E M A.

℥ *Radicum siccarum sigilli Salomonis*, & *enulæ campanæ* ana drachmas duas. *Foliorum scordii* manipulum unum. *Rosarum rubrarum* manipulum semis. Bulliant ex arte in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi de rosis siccis* unciam unam.

℥ *Radicum siccarum helenii* drachmas duas. *Rhapontici* drachmam unam. *Rasura cornu cervi* unciam unam. *Foliorum absinthii* & *chamæpityos* ana manipulum semis. *Summitatum roris marini* & *chamædryos* ana pugillum unum. *Cinnamomi* scrupulum unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi mercurialis* unciam unam.

℥ *Radicum siccarum fraxinellæ* semi-unciam. *Foliorum veronicæ* & *melissæ* ana manipulum unum. *Croci martis*, in nodulo, unciam unam. *Cassie lignæ* semi-drachmam. *Rosarum rubrarum* manipulum semis. *Tartari vitriolati* scrupulum unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi de absinthio* unciam unam.

J U S C U L U M.

℥ *Caponem* optimum ab interaneis purgatum, pinguedine & pelle detractis, & in frusta sectum. *Folior. cerefolii* manipulum unum. Coque ut artis est in balneolo, cum tantillo aquæ, per octo horas. Expressio cochleatim exhibeatur.

℥ *Carnis vervecinæ* libras duas. *Gallinæ eximie* dimidium. *Cancrorum fluviatilium* paria tria. *Radicum feniculi* semi-unciam. *Radicum siccarum enulæ campanæ* drachmas duas. *Foliorum melissæ* manipulum unum. Fiat ex arte jusculum pro duabus dosibus. Cuique adde *elixirii proprietatis* guttas octo.

℥ *Caponem* evisceratum & in frusta concisum. *Pedes ovillos* & *vitulinos* ana numero quatuor. *Rasura cornu cervi* unciam unam. *Myrobalanorum citrinorum* uncias duas. *Hordei perlati* unciam unam. Coque ex arte in aquæ q. f. ad libras quatuor. Sub finem adde *cerefolii* manipulum unum. Et *nucem moschatam*. Fiat ex arte jusculum pro usu.

℥ *Carnis vitulinæ* è coxâ desumptæ, & in frusta dissectæ, libras duas. *Fol. veronicæ* & *cerefolii* minutim sectorum ana manipulos tres. *Rhei* drachmam unam. Fac in ollâ fictili stratum super stratum. Optimè claudatur cum suo operculo, papyro & pastâ: coque balneolo per sex horas, & fiat jusculum pro haustu.

G E L A T I N A.

℥ *Rasura cornu cervi* uncias quatuor vel sex. Coque lento igne in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ cum ovi albumine clarificatæ adde *vini albi* uncias

uncias duas. *Succi mali citrei* unciam unam, *sacchari* uncias quatuor; redigantur ex arte in consistentiam gelatinæ.

℥ *Rasura cornu cervi* semi-libram. Coque in vase fictili vitreato in aq. libris sex ad duas. Colaturæ & expressioni clarificatis cum ovi albo adde *sacchari* uncias sex. *Succi citri* unciam unam. Coque ad consistentiam, & dein affunde in patinas in quibus frigesieri sinatur. Nonnulli addunt essentiam citri vel cinnamomi.

ANALEPTICA.

C R E M O R.

℥ *Panis albißimi* triti uncias quatuor. Coque per horam in aquæ libris duabus. Ulteriùs confringe cum ligno versatili. Colaturam iterum coque ad cremoris tenuißimi consistentiam; cui adde *sacchari* unciam semis; aqua florum aurantiorum drachmam unam; vel tantillum cinnamomi. Hæc cremoris species, parùm recedens ab intritâ panis veterum, palato gratissima, ægrotantium, vel febricitantium, qui juscula vulgarissima averfantur, vota explet; quæ aliàs saburram primarum viarum putridam nuncquàm fover: quantam enim noxam, sub hoc conspectu, inferant juscula è carnibus parata neminem practicum latet.

℥ *Panis sfliginei* libram semis; coque in aquæ libris quatuor, ad panis solutionem. Colaturæ addere licet tantillum butyri, vel salis, vel *sacchari*. Capiat uncias circiter octo quartâ quâque horâ jusculi instar.

C I B U S A L B U S.

℥ *Lactis vaccini* libras octo. *Carnem albam caponis elixi*. *Amygdalarum dulcium* excorticatarum uncias duas. Accuratè contundantur. In colaturâ & expressione coque *farinæ oryze* uncias tres ad cremoris consistentiam. Adde circâ finem coctionis aqua rosarum uncias quatuor, & *sacchari* uncias octo. Servetur ad usum.

℥ *Carnes albas caponis & duarum perdicum assatorum*. *Mica panis albißimi* uncias quatuor. Contundantur & cum jusculo in pastam redigantur, coquendam demùm per duas horas in jusculi q. s. ad cremoris consistentiam. Per setaceum trajiciatur pro usu.

℥ *Gelatina cornu cervi* balneolo liquefactæ libram semis; *amygdalarum dulcium* excorticatarum unciam unam; *sacchari* unciam semis; ex arte contundantur, emulsionis instar in mortario calido. Colaturæ adde aqua florum aurantiorum drachmas duas; *essentiæ citri* guttas quatuor. Sine ut coeat in loco frigido.

V I N U M.

℥ *Radicum enula campana*, siccarum & tritarum unciam unam. *Corricis granatorum* semi-unciam. Infunde per biduum in vini albi libris duabus. Identidem agita & serva cum facibus. Dosis ab unciis duabus ad quatuor.

℥ *Zedoaria & cinnamomi* ana drachmam unam. *Foliorum absinthii* &
Tom. II. P

ANALEPTICA.

melissa ana manip. unum. *Corticum citrei* semi-unciam. Superaffunde *vini albi* libras quatuor. Infunde frigidè per biduum, & servetur ad usum. Dosis ab uncia una ad duas.

Limatura ferri rubiginosi unciam unam. *Croci orientalis* scrupulum semis. *Corticis granatorum* & *citrei* ana unciam unam. *Cinnamomi* contusi drachmam unam. Infunde per triduum in *vini albi* libris duabus; vas sæpius agitetur, & colatura servetur ad usum. Dosis ab unciiis duabus ad tres.

P U L V I S.

℥ *Croci martis* grana octo. *Rhei* grana sex. Misce. Fiat pulvis.

℥ *Rhei* & *corticis peruviani* ana à granis quatuor ad sex. Misce. Fiat pulvis ante prandium exhibendus; ad arthritidem.

℥ *Lapillorum cancrorum fluviatilium* unciam unam. *Kinakina* drachmas duas. *Serpentaria virginiana* drachmam unam & semis. Misce. Fiat pulvis. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Concharum preparatarum* & *corticis granatorum* ana drachmas duas. *Corticis cascarilla* drachmam unam. *Olei cinnamomi* guttas tres. Misce pro pulvere; cujus dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam.

Radicum ireos Florentina; *cassia lignea* ana scrupulum unum. *Croci martis* grana quindecim, *cinnamomi*, *florum martialium salis ammoniaci* ana grana duodecim Misce. Fiat pulvis pro duabus vel tribus dosibus.

℥ *Radicum gentianæ* & *aristolochiæ rotundæ*, *summitatum chamædryos* & *centaurii minoris*, ana partes æquales. Siccata redigantur in pulverem tenuissimum cujus dosis à drachmâ semisse ad drachmam unam; mane jejuno ventriculo ex jusculo, vino, potu theæ, aliove vehiculo exhibenda; ejus diuturnus usus prodest arthriticis.

B O L U S.

℥ *Conservæ rosarum* & *theriacæ veteris* ana semi-drachmam. *Succini preparati*, *pulveris viperini* ana grana octo. Misce. Fiat bolus.

℥ *Cascarilla* & *catechu* ana scrupulum unum. *Salis absinthii* grana decem. *Croci martis* grana sex. Misce. Fiat bolus cum syrupo cydoniorum.

O P I A T A.

℥ *Confectionis de hyacintho* unciam unam. *Corticis peruviani* semi-unciam. *Lapillorum cancrorum fluviatilium*, *cinnamomi* ana drachmas duas. *Salis absinthii* drachmam unam. Misce. Fiat opiata cum syrupo de absinthio. Dosis à drachmâ unâ, ad unam & semis.

℥ *Conservæ kynorrhodontis*, *coralli preparati* ana unciam unam. *Corticis Winterani* semi-unciam. *Rhei* drachmas duas. Misce. Fiat opiata cum syrupo de rosis siccis. Dosis ad drachmam unam & ultrâ.

TABELLÆ CIBARIÆ.

ANALEPTI,
CA.

℥ Pedes vitulinos, numero quatuor; *carnis bovillæ* libras duodecim; *vervecinæ* libras decem; *vitulinæ* libras quatuor. Ex hisce carnibus è coxâ desumptis paratur cum sufficienti aquæ copiâ; congruâ scilicet coctione & expressione jusculum ritè ex adipe purgandum, & albumine sex ovorum notissimâ arte defacandum. Dein addito sale culinari q. s. evaporationi committitur, balneo; donec in pastam coât; è quâ conficiuntur tabellæ, ulteriùs balneo, vel hypocaulsto exsiccandæ; & in lagenis ritè obturatis servandæ, per plures annos. Dosis ab uncia semisse ad unciam unam, cui superaffunditur aqua fervens ad uncias sex. Absolvitur dissolutio suprâ cineres calidos ad horæ circiter quadrantem, pro *jusculo extemporaneo*, quod recens cocto minime cedit.

COMMENTARIA.

(1.) **E** N U L A C A M P A N A officinarum. [Aster] omnium maximus helenium dictus; Inst. rei herb. (*Aunée*).

Elegans & procerior hæc planta radicem præbet, odore ingrato & sapore subamaricante, cum nonnullâ acredine; quæ ob egregias & multiplices, quibus pollet, vires, ab Authoribus certatim laudatur; & jure pro *panaceâ pauperum* habetur. Idè inter analeptica & stomachica præstantiora numeratur: ad alexiteriorum gradum promovetur, incidentium pectoralium ordinem subit, nec ipsi denegatur locus in depurantium & antiscorbuticorum serie. Idè plurimùm deprædicatur in paralyfi & tremore, languentes ventriculi vires recreat, anacatharsim promovet, laudatur in febribus malignis & intermittentibus: valet in chlorosi, cachexiâ & obstructionibus: conducit sub affectibus cutaneis. Dosis in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam. Ad duplum verò præscribitur sicca pro haustu infusi vel decocti; vel à drachmis duabus ad semi-unciam, si recens usurpetur. Prostant in officinis extractum & conserva: primum ab scrupulo uno ad duos exhibentur; conserva verò à drachmâ unâ ad duas accedit. Vinum enulatum paratur infusione hujusce radice ad unciam unam per biduum in vini albi libris duabus, quod celebratissimum sub cachexiâ & chlorosi præscribi debet ab uncia unâ ad tres. In usum externum etiam trahitur helenii radix, tanquàm detergens; cujus ratione variorum topicorum, affectus pruriginosos respicientium, compositionem subingreditur.

(2.) *Caryophyllata* vulgaris, C. B. pin. (*Benoite*).

Radix subamaricans cum levi adstrictione, odorem haud ingratum refert; non secùs ac caryophylli aromatici, è quibus nomen mutuatur. In agmine analepticorum & stomachicorum recipitur; atque inter ape-

**ANALEPTI-
CA.**

rientia & resolventia numeratur: quapropter in suppressis mensibus, cachexiâ & chlorosi, laudem obtinet: sed magis deprædicatur adversus contusiones & post casum ab alto. Dosis in substantiâ, à semi-drachmâ ad drachmam unam; & à duplo ad semi-unciam in infuso, vel decocto pro quâque aquæ librâ; vel ad unciam unam si recens usurpetur.

(3.) *Cyperus odoratus* radice longâ vel officinarum, C. P. pin. (*Souchet*).

Spontè nascitur hæc planta palustris in Galliâ & Italiâ; sed longè præstat indica. Ejus radix sicca, odore suavi atque sapore aromatico nonnil amaricante, in numerum analepticorum & stomachicorum venit: classem antihystericorum & menses moventium ingreditur, &c. Datur in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam, & ad duplum in infuso. Alia est species quæ iisdem pollet viribus; *cyperus* nempe rotundus orientalis major, C. B. pin. & simili modo exhibetur; haud tamen, ni fallor, parâ successu.

(4.) *Acorus verus* vel *Calamus aromaticus*, radix plantæ cognominis Asiaticæ, de quâ HERMANNUS; odore fragrantissimo, sapore aromatico subamaricante, ad analeptica præstantiora refertur: cephalicorum ordinem subit: in tractu cardiacorum recipitur: pro stomachico habetur: nec ipsi denegatur vis aperiens; adeò ut familiaris sit ejus usus in chlorosi, cachexiâ, anasarcâ, asthmate piritoso, &c. Insuper haud inutilem opem præstat sub febribus contumacioribus, & præsertim quartanâ. Rarè tamen congruit cum temperie sanguineâ; nedùm biliosâ. In substantiâ præscribitur à granis quindecim ad semi drachmam, & ad duplum in infuso aquoso vel vinoso. Nonnulli hanc radicem gestant, instar amuleti, contrâ inquinatum aërem, vel ad arcendum contagium; sed ad populum phaleras.

(5.) *Costus arabicus* est radix plantæ exoticæ cujus iconem videre licet in Tractatu elegantissimo de Insectis surinamensibus, & in horto malabarico. Sapore gaudet aromatico, cum quâdam amaritie; atque iridem florentinam quasi redolet. Inter analeptica & stomachica numeratur; sed rarè in usum magistralem venit, nisi quandòque adversus asthma pituitosum, cui nonnil conferre, apud practicos compertum manet. Dosis in substantiâ à granis quindecim ad semi-drachmam, & à drachmâ unâ ad duas in infuso.

(6.) *Ginseng* est radix saporis suavis aromatici subdulcis, simulque amaricantis cujusdam plantæ, quæ *Araliastrum foliis ternis quinquepartitis*, audit apud TREW. Celebratissima est apud Sinenfes, qui illam auro, ratione pretii, æstimant; tam ad vires refarciendas, quàm ad stomachum refocillandum, cerebrum instaurandum, venenum arcendum, &c. Sed cum ratione penuriæ, vel immodici pretii, vix illam usurpare liceat, superfluum fore judicavimus examinis incudi subicere, nùm inter congenera notissima & vulgatiore haud occurrant, quæ huic minime cedant. Exemplo sit radix feniculi, quæ fortè easdem obtinet vires; at hinc exorica substitui potest; annuente BOERHAAVIO. Dosis in infuso ab scrupulis

duobus, ad drachmam unam & semis; in substantiâ verò à granis quindecim ad semi drachmam. Fertur hanc plantam spontè crescere in illo tractu Americano, quem vocant *Canada*. Nùm sit error in autopsiâ? sed illud dubium in medio relinquimus.

(7.) *Salep* vel *Salab*, de quo DEGNERUS & SEBA mentionem subjecerunt; & postea clariss. GEOFFROI in Actis Academiae Regiae Scientiarum, anni 1740, est radix bulbosa cujusdam orchidis perficæ, quæ in familiarem usum cedit apud Orientales. Substantiâ quâdam viscosâ, & mucilaginosâ imprægnatur hæc radix, & gummi ferè instar, facilè dissolvitur. Tanquàm alimentum temperans & demulcens, atque tonicum depradicatur; summèque proficuum tabidis, phthisicis & atrophîa confectis censetur: nec levem opem conferre dicitur in colicâ, dysenterîâ, alvi profluvio, &c. Fertur Persas hæc radices magni facere, & ferè omnes virtutes ipsis adscribere, quas Sineses de suâ ginseng celebrant. In pulverem reducta hæc radix facilè, uti jam innui, solvitur simplici maceratione in aquâ tepidâ vel fervente; non secus ac in lacte, jusculo, vino, aliove haustu à semi-drachmâ ad drachmas duas; ac semel, vel pluriès in die exhibetur.

(8.) *Salvia* major, an Sphacelus Theophrasti, C. B. pin. (*Grande Sauge*).

Salvia minor aurita, & non aurita, C. B. pin. (*Petite Sauge*).

Utraque species in usum venit; sed præfertur postrema. Inter analeptica jure recensetur: cephalicorum gradum obtinet: in stomachicorum ordine recipitur: aperientium seriem subit: atque in numerum antihysteriæ, & menses moventium adsciscitur. Idèò depradicatur in vertigine: valet in apoplexiâ, aliisque affectibus comatosi: prodest in paralyli & tremore: faulstè usurpatur in cachexiâ & chlorosi; ac demùm hysterici succurrit. Insuper mictum cruentum mulierum, experienciâ teste, quandòque sistit; dummodò tamen haud à calculo ortum ducat. Rarò in substantiâ ad semi-drachmam exhibetur; sed ejus usus in infuso theiformi familiarissimus est. In officinîs præstat aquâ distillata, iisdem viribus instructa. Quoad usum externum; ejus pulvis sternutationem promoveret: foliorum fumus, nicotianæ instar, tubi beneficio ore excipitur ad salivam eliciendam. Cæterum extûs admota hæc planta pro resolvente habetur; ad quem scopum in vino coquitur pro foru, vel cataplasmate.

(9.) *Dictamnus creticus*, C. B. pin. Origanum creticum latifolium tomentosum, Inst. rei herb. (*Dictame de Crete*).

Hæc planta aromatica, apud Veteres celebratissima, vix hodiè innotesceret; ni varias compositiones pharmaceuticas ingrederetur. Pro analeptico tamen eximio habetur: haud infimum gradum inter cephalica assequitur: diaphoreticorum & alexiteriorum ordinem subit; nec ipsi denegatur locus in serie uterinorum; cujus ratione nonnunquàm usurpatur ad mensium, lochiorumque fluxum promovendum; ad secundinas, & fœtum

ANALEPTICA.

mortuum propellenda, &c. Folia præscribere licet in substantiâ ab scrupulo uno ad duos, & ad duplum in infuso.

(10.) *Nux moschata*, (*la Muscade*), fructus est indicus, vel insularum Molucarum, formâ olivari, odore grato, & sapore acri aromatico; involucri subluteo, *macis* nomine noto obductus. Nucis vulgaris faciem præ se fert, à quâ tamen summè discrepat. Præter usum culinarem, inter analeptica, stomachica & carminantia celebratur nux moschata; vi instruitur cephalicâ & cardiacâ; oris fœtorem corrigit, &c. Faustè usurpatur in cardialgiâ: vomitum compescit, tormina sedat; atque torrefacta diarrhœæ, cæterisque alvi profluviiis medetur: ut fileamus de aliis viribus, jam, cum de affinis, ad nauseam recensitis. Dosis in substantiâ à granis octo, ad semi-drachmam; & ad scrupulos duos, si torrefacta exhibeatur. Nux moschata in loco natali saccharo condita, & nobis allata, haud suis proprietatibus destituitur; & ad drachmam unam circiter exhibetur.

(11.) *Cardamomum minus* est fructus plantæ arundinaceæ, de quâ LINNÆUS. Oblivioni fortè traderetur, ni in variis præparatis officinalibus reciperetur. Ad piper ratione saporis fervidi accedit, sed inferiori gradu. Inter analeptica & stomachica eximia numeratur: cephalicorum classem subit: ac in serie aperientium & diureticorum locum obtinet. Ideò valet ad memoriam refocillandam: apoplexiam & vertiginem præcavet: cachexiæ auxiliatur, &c. In substantiâ exhibetur à granis sex ad scrupulum unum; & ad semi-drachmam in infuso vinoso; non secus ac piper, salivam mansa elicit. A proposito aberrarem, si de *cardamomo majori & medio*, aliquid hùc attexerem; cum in usum duntaxat officinalem trahantur hæ postremæ species, & ratione virium cum primâ coincident.

(12.) *Vanilla* est siliqua notissima plantæ cognominis, juxta PLUMERIUM; quam ad convolvulorum genus refert CATESBI. Nullum est dubium quin viribus analepticis, cephalicis, stomachicis, &c. instruat. Ideò illam exhibere licet in substantiâ, à granis decem ad semi-drachmam, & ad duplum in infuso; sed vix in usum cedit, nisi ad chocolatæ confectiorem.

(13.) *Santalum citrinum*, sic dictum, ut distinguatur ab albo & rubro è remediis albo expungendis. Hoc lignum, sapore aromatico subamaro, & odore suavi & rosaceo præditum, rarè usurpatur; ni ad compositionem nonnullorum medicaminum officinalium. In numero tamen analepticorum & stomachicorum adscribitur: sed de ejus efficaciâ dubitare fas est. Ejus scobs datur in decocto à semi-unciâ ad unciam unam pro singulis aquæ libris; pulvis verò in substantiâ ad semi-drachmam exhibetur.

(14.) *Cinnamomum*, (*la Cannelle*), est cortex aromaticus odore gratissimo, atque sapore acuto & suavi, cujusdam lauri Zeylanicæ; de quâ RAIUS & LINNÆUS. Inter analeptica simpliciora primatum fortè ducit: nec minùs eminet in cephalicorum, cardiacorum, stomachicorum & carminantium ordinibus: in numerum aperientium & diureticorum aggrega-

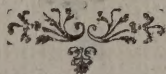
tur; antihysteri-
corum & emmenagorum
seriem subit: ac in
agmine febrifugorum
recipitur. Idcirco
debilibus confert: concoctionem
alimenti-
torum juvat: pluris
habetur in cerebri & nervorum
morbis à laxitate
oriundis: deprædicatur
in cachexiâ & chlorosi;
hystericis opitulatur:
menses, partum & lochiâ
mover: nec inutilem
opem confert in fluore
albo; febribus
intermittentibus, &c.
Datur in substantiâ à
granis quatuor ad
quindécim; & ab
scrupulo semisse ad
semi-drachmam in
infuso vinoso pro
haustu: vel infunditur
ad semi-unciam in
aquæ vel vini libris
duabus. In officinis
reperitur aqua
cinnamomi, de quâ
infra.

ANALEPTICA.

(15.) *Zingiber*, (*le Gingembre*), est radix odore
suavi, sapore
fervido aromatico,
plantæ cujusdam
arundinacæ orientalis,
quam ad amomi
genus revocavit
LINNÆUS. Inter
analeptica & stomachica
celebratur: in
numerus cardiacorum
& alexiteriorum venit;
diureticorum & incidentium
classẽ ingreditur: nec
virtute antiscorbuticâ
defraudari fertur. Dosis
in substantiâ à granis
sex ad duodecim: sed
crebrius inter obsoniorum
condimenta usurpatur.
Neminem fermè fugit
quòd ab hujusce radices
masticatione copiosa
educatur saliva, & refocillentur
loquelæ organa.

(16.) *Cassia lignea* est cortex
arboris cujusdam
indici, de quo BREYNIUS.
Ad cinnamomum non
solum sapore & odore,
sed etiam facie
proximè accedit; iisdemque
viribus, sed debilioribus
instruitur, de quibus
nihil addimus, ne
recoctam crambem
apponamus. Sed notare
expedit hunc corticem
quidpiam mucilaginosi,
vel balsamici penès se
habere, quod inter
comedendum facilè
deprehenditur; quo fit
ut æstum pectoris
compscere, imò & rûssim
sedare valeat: quâ
proprietate defraudatur
cinnamomum. Præscribitur
cassia lignea in
substantiâ ab scrupulo
uno, ad semi-drachmam;
& ad duplum in infuso
vinoso, sed rarioris est
usûs.

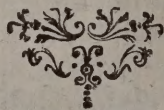
(17.) *Spiritus ardens juniperi*,
paratur digestionem
baccarum, cum earumdem
succo & melle; donec
post fermentationem
odorem vinosum
contrahant. Postea
distillationi balneo
committuntur, ut
spiritus rectificandus
eliciatur. Inter
analeptica eminet;
stomachi vires refocillat,
flatus discutit, vermes
enecat, diaphoresim
promovet, menses &
urinam ciet, &c.
Exhibetur in haustu
congruo ab scrupulo
uno ad drachmam
unam.

ADSTRIN-
GENTIA.

ADSTRINGENTIA ET STYPTICA.

GRADU duntaxat differunt hæc remedia, quæ colligit hæc classis; prima mitiora è triplici regno petuntur; secunda validiora è vitriolo & alumine præsertim depromuntur. Utraque cujusvis sortis coincidunt cum vulnerariis: sed varia occurrunt inter hæcce postrema, ab adstringentium indole planè aliena. Hinc consultum duximus adstringentia & vulneraria, distincto ordine, exhibere; cum pro vario medentium scopo, alterutra usurpari queant. Pari fermè ratione plura hancce classem subingredientia in numerum comprimentium & stomachicorum iterum venient; cum neminem lateat unum & idem remedium faustè usurpari ad hæmorrhagiam coërcendam, vomitum cohibendum, alvum comprimendam, stomachum roborandum, mictionem involuntariam sistendam, feminis profluvium reprimendum, &c. Cautè ramen cum adstringentibus mercari expedit; quoniam prædicti morbi, contraria sæpissimè expostulant remedia: scitur enim apud practicos varia esse profluvia salubria; vel ab æconomix animalis moderatoribus instituta, & idè favenda, nedùm coërcenda. Hinc intelligitur cur vomitus, & alvi fluxus, ab exhibito emetico, vel cathartico ut plurimum curentur; & hæmorrhagiæ à celebratâ venæ sectione sistantur: quod sanè quidem apprimè norunt qui lustratis abditis medicinæ recessibus, extrà vulgus sapiunt. Præter jam decantatos adstringentium & stypticorum usus, respectu cujusvis sortis effluviolorum; alia obeunt munia hæc remedia; atoniæ scilicet, & laxitati variarum partium medentur: idè conducunt sub cachexiâ & leucophlegmatiâ ab hacce causâ ortis: summam opem præstant in herniis, prolapsu ani, vaginæ, &c. Licet intus exhibeantur; vel extus admoveantur.

EMPORETICA.

E M P O R E T I C A.

ADSTRIN-
GENTIA

RADICES bistortæ, tormentillæ, polygonati, pentaphylli, rha-
pontici, anchusæ, filipendulæ, fragariæ, symphyti ⁽¹⁾, ulmaria,
urticæ.

Folia plantaginis, equiseti ⁽²⁾, centinodiæ ⁽³⁾, burfæ pastoris ⁽⁴⁾,
pimpinellæ, pervincae, alchimillæ, argentinae, pentaphylli, coronopi,
euphrasie, millefolii, ulmaria, pilosellæ, pyrolæ, nummulariæ ⁽⁵⁾,
faniculæ, verbenæ, urticæ ⁽⁶⁾, sophiæ Chirurgorum ⁽⁷⁾, persicariæ
mitis. Pulmonaria arborea.... Balauſtia; roſæ rubræ.... Semen fu-
mach ⁽⁸⁾, cydoniorum, ſophiæ Chirurgorum.... Fructus ſorbi, ber-
beris. Ribesia, myrtilli ⁽⁹⁾, nuces cupreſſi. Malicorium.... Galla ⁽¹⁰⁾,
Bedegar ſeu ſpongiola roſæ ſylveſtris.... Cortex peruvianus... Lignum
lentisſci, viſci quercini.... Acerum.... Acacia ⁽¹¹⁾, carechu, hypo-
ciſtis, ſanguis draconis.... Cornu cervi. Os ſepiæ. Lapilli cancrorum
fluviatiliũ.... Aquæ Forgiennes, Paſſiaca, Spadana, Borbonienſes
Anſelmienſes, Baregienſes, Cauterienſes; Bonenſes, Granenſes....
Succinum, alumen, ferrum... Lapis hæmatites, creta alba, bolus ar-
mena, terra ſigillata....

O F F I C I N A L I A.

AQUA centinodiæ, plantaginis, roſarum rubrarum.... Syrupus de
roſis ſiccis, cydoniorum, myrtinus compoſitus, ribeſiorum, granato-
rum ⁽¹²⁾, de ſymphyto, magiſtralis adſtringens.... Spodium. Putamina
ovorum calcinata.... Globulus martialis.... Conſerva kynorrhodontis,
roſarum rubrarum.... Trochiſci de karabe ⁽¹³⁾ Spiritus vitrioli & ſul-
phuris, nitri dulcis.... Aqua Rabel ⁽¹⁴⁾, ſtyptica.... Sal martis Ri-
verii ⁽¹⁵⁾.... Crocus martis adſtringens ⁽¹⁶⁾, Crocus martis antimoniar-
us Stahlii ⁽¹⁷⁾.

ADSTRIN-
GENTIA.

MAGISTRALIA.

P T I S A N A.

℥ *RADICIS. recentis symphyti* uncias duas. *Fol. pimpinellæ* manip. unum. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. Sub finem adde *rosarum rubrarum* manip. semis. Fiat prisana ad usum.

℥ *Rad. pentaphylli* unciam unam. *Fol. pervinca & millefolii* ana manip. unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras sex.

℥ *Oryzæ lotæ* semi-unciam. *Radicum consolida majoris* unciam unam. *Rasura cornu cervi*, in nodulo, drachmas duas. Bulliant, ut artis est, in aq. q. f. ad libras sex.

℥ *Rad. bistorta & urtica* ana unciam unam. *Corticis granatorum, seminis sumach* ana semi-unciam. Bulliant in aq. q. f. ad libras sex. Sub finem adde *liquiritia* semi-unciam. Colatura servetur ad usum.

℥ *Radicis tormentilla* unciam unam. *Foliorum equiseti & urtica* ana manip. unum. Coque in aquæ q. f. ad libras sex.

SERUM LACTIS.

℥ *Lactis vaccini* libras duas; *aluminis rupei* in pulverem redacti drachmas duas. Tantisper bulliant ut coëat lac; quod coagulatum imponitur linteo extremis oris alligato, ut serum in vas subjectum stiller; cui iterum per chartam bibulam trajecto additur *sacchari* uncia una & semis. Dosis ab unciis duabus ad quatuor, bis terve in die ad menses immodicos.

DECOCTUM ALBUM.

℥ *Cornu cervi ad albedinem calcinati*, & pulverati semi-unciam. *Mica panis albißimi* uncias duas. Coque leviter in aquæ libris sex. Colaturæ adde *sacchari* uncias duas. *Aquæ florum aurantiorum* drachmas duas. Serva ad usum.

TINCTURA ROSARUM.

℥ *Rosarum rubrarum exungulatarum*, & siccarum drachmas duas. Superaffunde aquæ ferventis libras duas. Adde *olei vitrioli* guttas viginti. Infunde per horæ quadrantem, & cola.

HAUSTUS.

℥ *Aquæ plantaginis* uncias sex. *Sanguinis draconis* scrupulum unum. *Syrupi cydoniorum* unciam unam. *Spiritus vitrioli*, ad gratam aciditatem. Misce. Fiat haustus.

℥ *Aquæ rosarum rubrarum* uncias sex. *Sanguinis draconis* scrupulum unum. *Aluminis rupei* grana duodecim. *Syrupi magistralis adstringentis* unciam unam. Misce pro haustu.

ADSTRIN-
GENTIA.

℥ *Tincturæ rosarum rubrarum* uncias sex. *Corallii preparati*; *sanguinis draconis* ana semi-drachmam. *Syrupi de rosis siccis* semi-unciam. Misce pro haustu.

℥ *Infusi balaustiorum* uncias sex. *Boli armenæ* semi-drachmam. *Succi urticae* uncias duas. *Syrupi ribesiorum* unciam unam. Misce. Fiat haustus.

℥ *Nitri* grana sex; *aceti* unciam semis; *aquæ* uncias duas. Misce pro haustu, identidem iterando, ad hæmorrhagiam.

S U C C U S.

℥ *Succi urticae* ritè defæcati ab unciis duabus ad quatuor. *Sacchari rosati* drachmas duas; vel *syrupi de rosis siccis* drachmas sex. Misce, pro haustu. Vel sincerus succus exhibeatur.

℥ *Succi urticae* & *plantaginis* ana uncias duas. *Sanguinis draconis* scrupulum unum. *Aluminis* grana sex. Misce pro haustu.

E M U L S I O.

℥ *Amygdalarum dulcium* excorticatarum paria sex. *Seminum papaveris albi* drachmas duas. Contunde, affundendo *decocti radicum symphyti* libras duas. In expressione dissolve *syrupi de rosis siccis* uncias duas. Fiat emulsio ad usum.

L O O C H.

℥ *Syrupi cydoniorum*, & *de rosis siccis* ana uncias duas. *Terræ sigillatæ* drachmam unam. Misce. Fiat looch.

P O T I O.

℥ *Aquæ plantaginis* uncias sex. *Lapidis hematitæ*; *sanguinis draconis* ana drachmam unam. *Syrupi cydoniorum* unciam unam. Misce. Fiat potio cochlearim sumenda.

℥ *Aquæ centinodæ* uncias quatuor. *Succi plantaginis* ritè defæcati uncias duas. *Sanguinis draconis* & *boli armenæ* ana drachmam unam. *Syrupi granatorum* unciam unam. Misce. Fiat potio cochlearim exhibenda.

℥ *Balaustiorum* & *malicorii* ana drachmas duas. Infunde in *aquæ* unciis octo. Colaturæ adde *boli armenæ* drachmam unam. *Succi urticae* uncias duas. *Syrupum cydoniorum* unciam unam & semis. Misce pro duplici dosi.

℥ *Aq. rosarum* & *plantaginis* ana uncias tres. *Sang. draconis*, & *hypocistidis* ana semi-drachmam. *Acaciæ* & *masticis* ana scrupulum unum. *Laudani* grana duo. *Syrupi de rosis siccis* uncias duas. Exhibeatur è cochleari.

ADSTRIN-
GENTIA.

℥ *Tinctura rosarum* uncias sex. *Hematite & terra sigillata* ana semi-drachmam. *Trochiscorum de karabe* scrupulum unum. *Syrupi de pap. albo* semi-unciam. Per vices sumatur.

A P O Z E M A.

℥ *Radicum consolida majoris* uncias duas. *Radicum siccarum bistorta* semi-unciam. *Fol. alchymilla & millefolii* ana manipulum unum. Coque in aquæ q. s. ad libras quatuor. Colaturæ adde *trochiscorum de karabe* drachmas duas. *Syrupi de rosis siccis* uncias duas. Fiat apozema pro mictu cruento.

℥ *Rad. pentaphylli & symphyti* ana semi-unciam. *Fol. agrimonia & pervinca* ana manip. semis. *Rosarum rubrarum* pugill. unum. Coq. in aquæ q. s. ad libras duas. Colaturæ adde *syrup. myrtini* compositi unciam unam & semis.

℥ *Rad. recentium tormentilla & consolida majoris* ana unciam unam. *Folior. plantaginis & urtica* ana man. unum. *Balaustiorum* pug. unum. Coq. in aq. q. s. ad libras quatuor. In colaturâ dissolve *succi urtica* uncias quatuor. *Syrup. cydoniorum* uncias duas.

℥ *Rad. sicca bistorta* semi-unciam. *Fol. argentina & pimpinella* ana man. unum. Coq. in aq. q. s. ad libr. duas. In colaturâ dissolve *succi plantaginis* uncias duas. *Syrupi granatorum* unciam unam.

J U S C U L U M.

℥ *Carnis vitulina* semi-libram. *Pedes vervecinos* numero duos. Coque per horam in aq. q. s. postea adde *rad. recentis symphyti* semi-unciam. *Rad. sicca tormentilla* drachmam unam. *Fol. urtica & plantaginis* ana manipulum semis. Coque, ut artis est, pro jusculo.

℥ *Radicis sicca bistorta* drachmas duas. *Fol. pimpinella & plantag.* ana man. semis. *Balaustiorum* pug. unum. Cum *frusto carnis vervecina* fiat jusculum. Cui adde *succi urtica* defæcati uncias duas.

P U L V I S.

℥ *Sanguinis draconis*; *terra sigillata* ana grana quindecim. *Aluminis* grana octo. Misce.

℥ *Terra lemnia*; *rad. bistorte* ana scrup. unum. *Camphora* grana quatuor. Misce. Fiat pulvis.

℥ *Aluminis* drachmas tres. *Sanguinis draconis* drachmam unam. Liquestiant simul; & frige facta redigantur in pulverem; cujus dosis ab scrupulo uno ad semi-drachmam. Hic est pulvis helvetianus pluriès per diem exhibendus; urgente hæmorrhagiâ.

℥ *Corallii preparati & eboris usti* ana drachmam unam. *Croci martis Stahliani* grana decem. Misce. Fiat pulvis pro quatuor dosibus, quartâ quâque horâ exhibendis. Ad mictum involuntarium.

℥ *Aluminis rupei* grana duodecim. *Sanguinis draconis* grana viginti. Misce. Fiat pulvis.

B O L U S.

ADSTRIN-
GENTIA.

℥ *Pulveris radicum tormentillæ & filipendulæ* ana grana viginti. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de absinthio*, bis terve per diem exhibendus.

℥ *Boli armænæ & sanguinis draconis* ana scrupulum unum. *Mastiches & aluminis* ana grana quindecim. Misce. Fiat bolus cum *syrupo ribesiorum*. Pluriès per diem iterandus. Superbibendo decoctum *symphyti*.

℥ *Trochiscorum de karabe* scrupulum unum. *Corticis granatorum; croci martis, & sanguinis draconis* ana grana decem. *Pilula de cynoglossò* grana quatuor. Misce. Fiat bolus cum *syrupo cydoniorum*.

℥ *Lapidis hematitæ* grana quindecim. *Catechu & terræ sigillatæ* ana grana decem. *Aluminis* grana sex. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de rosis siccis*.

℥ *Conservæ rosarum* drachmam unam; *sanguinis draconis* grana quindecim; *aluminis rupei* grana octo. Misce. Fiat bolus cum *syrupo cydoniorum*.

O P I A T A.

℥ *Conservæ rosarum rubrarum* semi-unciam. *Balaustiorum* drachmas tres. *Terræ lemnis & sanguinis draconis* ana drachmas duas. *Acaciæ & hypocistidis* ana drachmam unam. *Aluminis* scrupulos duos. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de rosis siccis*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Conservæ symphyti majoris* unciam unam; *corallii preparati & trochiscorum de karabe* ana drachmas duas; *catechu & sanguinis draconis* ana drachmam unam & semis. Ex accuratè mixtis fiat opiata cum *syrupo cydoniorum*. Dosis ad drachmam unam. Pro urinæ incontinentiâ.

℥ *Terebinthinæ chiæ* unciam semis; *succini albi & sanguinis draconis* ana drachmas duas; *catechu & croci martis adstringentis* ana drachmam unam & semis. Misce. Fiat opiata cum *balsamo canadensi*. Dosis à drachmâ semisse ad drachmam unam. Ad gonorrhœam.

℥ *Lapidis hematitæ, sanguinis draconis & aluminis rupei* ana drachmas duas. *Malicorii & terræ sigillatæ* ana unciam unam & semis. *Laudani* grana sex. Misce accuratè, & fiat opiata cum *syrupo cydoniorum*. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam, quartâ quâque horâ.

℥ *Conservæ kynorrhodon* semi-unciam. *Catechu & sanguinis draconis* ana drachmas duas. *Spermatis ceti & antiheclici Poterii* ana drachmam unam. *Balsami sicci peruviani* semi-drachmam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo magistrali adstringente*. Dosis ad drachmam unam. Contra hæmoptylum cum cautelâ.

℥ *Terebinthinæ venetæ* drachmas sex. *Sanguinis draconis & terræ sigillatæ* ana drachmas duas. *Aluminis, terræ japonicæ, & mastiches* ana drachmam unam. *Camphora* scrupulum unum. Post accuratam

ADSTRIN-
GENTIA.

miscellam conficiatur opiata cum *syrupo de symphyto*. Dosis ad drachmam unam.

P I L U L Æ.

℞ *Gummi elemi & mastiches* ana scrupulum unum ; *terra japonica* drachmam semis. Ex his accuratè mixtis conficiantur pilulæ cum f. q. *balsami de Copahu*. Dosis à granis decem ad viginti. Laudantur inter gonorrhœam.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **S**YMPHYTUM, consolidamajor, C. B. pin. (*Grande Consoude*).

Radix hujusce stirpis mucilaginosa, inter adstringentia mitiora, demulcentia & vulneraria celebratur; atque in familiarem usum venit adversus hæmoptysim, mictum cruentum, aliaque sanguinis profluvia: laudatur in exulceratione pulmonum, cæterorumque organorum, nec inutilem opem præstat in dysenteria. Rarè datur in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam: sed crebrò præscribitur recens in decocto à semi-unciâ ad unciam unam, pro singulis aquæ libris. Nonnunquam extrinsecus admoventur, tanquàm roborans & vulneraria; sed huicce topico parùm fidendum. Turpiter, ni fallor, allucinantur qui, ob crassiorem mucaginem quâ scatet hæc radix, periculosum esse ejus usum internum clament; cùm quotidie ægros & clinicos fausto beet eventu. Prostat in officinis syrupus de symphyto, de quo alibi.

(2.) *Equisetum arvense* longioribus setis, C. B. pin. (*Prêle ou Queue de cheval*).

In classi adstringentium & vulnerariorum admittitur integra planta; quapropter conducit in alvi profluviiis; valet in mictu cruento, cæterisque hæmorrhagiis. Dosis in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam; & ad manipulum unum pro quâque librâ decocti: succus verò præscribitur ab uncia unâ ad duas. Cæterum inter præstantiora roborantia & vulneraria externa jure recensetur; ac nonnullos herniosos, præter spem, pristinae valetudini restituit.

(3.) *Centidonia*, J. B. Polygonatum latifolium, C. B. pin. (*Renouée ou Trainasse*).

Vulgatissima hæc planta, nescio quâ ratione, parvi habetur; licet variis adstringentibus & vulnerariis usitatoribus minime cedat. Laudem mereatur in alvi fluxu: hæmoptysicis succurrit: nec minùs proficua censetur in alis hæmorrhagiis. Ad manipulum unum & ultrâ præscribitur pro librâ unâ decocti; vel succus propinatur ab uncis duabus ad tres. Reperitur in officinis aqua distillata; sed minimæ, ni fallor, efficaciae. Insuper vul-

neribus externis faustè admoventur; ac commendatur in herniis, vel quovis alio viscerum prolapsu.

(4.) *Bursa pastoris* major, folio sinuato, Inst. rei herb. (*Tabouret* ou *Bourse à Berger*).

Ad adstringentia & vulneraria jure refertur: hinc in sputo & mictu cruentis laudem obtinet; non secus ac in aliis sanguinis profluviiis; occurrit pollutionibus nocturnis; & ipsi etiam tribuitur, nec immeritò, vis febrifuga. Dosis in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam; & ad manipulum unum in decocto pro quâque librâ aquæ vel vini. Extus admota hæc planta iisdem viribus instruitur.

(5.) *Nummularia*, Gef. *Lysimachia humifusa* folio rotundiore flore luteo, Inst. rei herb. (*La Nummulaire*).

Vix nota à clinicis hæc planta, raro in usum venit. Attamen inter adstringentia & vulneraria haud infimum gradum obtinet; ac proficua censetur adversus hæmoptysim & mictum cruentum; non secus ac in fluxu mensium & hæmorrhoidum immodico, &c. Folia infunduntur ad manipulum unum in librâ aquæ. Porro inter topica adstringentia & vulneraria à nonnullis celebratur hæc planta.

(6.) *Urtica urens* maxima, C. B. pin. (*Grande Ortie*).

Urtica urens minor, C. B. pin. (*Petite Ortie* ou *Ortie grièche*).

Utraque species in adstringentium mitiorum ordine numeratur: refrigerantium classem subit; nec ipsi denegatur locus in pectoralium serie. Cur plurimum deprædicatur in vomitu & mictu cruentis, cæterisque sanguinis profluviiis: faustè etiam usurpatur in hæmoptysi; non secus ac in peripneumoniâ. Familiarissimè adhibetur ejus succus ab unciiis duabus ad tres. Folia coquantur vel infunduntur ad manipulum unum in jasculo vel aquæ librâ unâ. Radices verò recentes ad unciam unam, pro eadem aquæ copiâ. Præscribuntur demùm semina emulsionis formâ à drachmis duabus ad tres. Succus naribus immixtus hæmorrhagiam cohibet; idem præstat radix. Præterea è foliis & radicibus parantur gargarismata repercutientia, ad anginam summè proficua; vel ex hisce coctis & subactis conficiuntur cataplasinata resolventia & digestiva, tumoribus pertinacioribus & ulceribus mali moris imponenda.

(7.) *Sophia Chirurgorum*, advers. Lobel. *Sisymbrium annuum* absinthii minoris folio, Inst. rei herb.

Sapore acri & pungente ad sinapi accedens hæc planta, in adstringentium & vulnerariorum ordine admittitur; sed raro à nostratibus coætaneis in usum trahitur; si excipias semen quod à nonnullis in substantiâ exhibetur ab scrupulo uno ad drachmam unam; in diarrhœâ, dysenterîâ, hæmorrhoidum fluxu immodico; cæterisque hæmorrhagiis reprimendis. Parvi tamen ducitur hoc præsidium.

(8.) *Sumach*, sive *rhys virginianum*, C. B. pin. (*Sumach des jardins*).

Semen præbet hic frutex, inter adstringentia exquisitiora recensendum: ideo faustè usurpatur, præmissis præmittendis, in diarrhœâ & dysente-

ADSTRIN-
GENTIA.

ADSTRIN-
GENTIA.

riâ: summè prodest in fluxu mensium & hæmorrhoidum immodico: nec minorem vim obtinet ergâ alias hæmorrhagias. Præscribitur in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam; & ad duplum in decocto. Cate-rum gargarismata repercutientia angina dicata, ingreditur; atque in alios usus externos, jam pluriès decantatos, venit.

(9.) *Myrtilli* baccæ audiunt fruticis notissimi in regionibus meridionalibus, qui à Gasp. Bauhin vocitatur *Vitis idæa* foliis oblongis, crenatis, fructu nigricante. VIRGILIUS hæc baccas celebravit sub nomine *vaccinorum nigrorum*. Myrtilli, siue intus vel extus adhibeantur, constringunt & roborant. Rarò in substantiâ præscribuntur ab scrupulo uno ad duos: sed ex illis paratur syrupus usitatissimus, de quo infra. Commemorat GARIDELLUS de quodam oleo è prædictis baccis expresso, cujus usum externum ambiunt nonnullæ defloratæ, quæ virginitatem mentiri cupiunt.

(10.) *Galla* (*la Noix de galle*), est, uti nemo nescit, tuberculum è quercu, iliceve nascens, vel excrescentia quædam morbofa; à morsu, uti fertur, quorundam insectorum ortum habens. In agmine adstringentium adscribitur; atque pro febrifugo eximio habetur; ubi febris cachexiæ sociatur. Præscribitur in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam; & ad duplum in infuso. Quoad usum externum; ex illâ parantur decocta adstringentia, ad foras & injectiones: porrò varia unguenta & emplastra officinalia ingreditur. Scitur postremò gallam colorem nigrum nonnullis aquis mineralibus impertiri, quo innotescit harum indoles; & ad atramenti vulgarissimi confectionem, accedente vitriolo viridi, vel ferrugineo, usurpari.

(11.) *Acacia vera* est succus inspissatus siliquarum immaturarum arboris cognominis ægyptiacæ; quæ etiam genuinum gummi arabicum præbet: vel materia quædam firma & gummosa, intus rufescens, extus fusca, sed tactu salivæ albicans; sapore non ingrato, vel subdulci & adstringente: & in aquâ solubilis. Inter adstringentia & roborantia recensetur; nec vi refrigerante destituitur. Idcirco conducit in vomitu, alvi fluxu & dysenteria; hæmorrhagias sistit; & valet in diabete. Datur sicca in quovis liquore soluta à granis octo ad semi-drachmam. Si extus admoveatur iisdem viribus pollet. Alia occurrit in officinis species vulgarior, nempe *acacia nostras* vel *germanica*; materia extus nigricans & intus rubescens, saporis acerbi & austeri, quæ emergit è prunorum sylvestrium succo, coctione concreto: *acacia hæc spuria*, & veræ succedanea, eadem virtute instruitur: imò & in familiarem usum venit; paulò tamen majori dosi, etsi intensiori aciditate pollet, præscribitur; nimirum ab scrupulo semisse ad scrupulos duos & ultra: formâ siccâ, vel in quovis haustu diluta.

(12.) *Syrupus granatorum* è succo ritè defæcato horumce fructuum acidorum, cum saccharo, notissimâ artè cocto paratur. In tractu adstringentium recipitur: inter refrigerantia & antiputrida præstantiora numeratur; nec virtute cardiacâ destituitur: ideò prodest in alvi profluvio: occurrit hæmorrhagiis: faustè usurpatur in febribus ardentibus; sitim sedat;

sedat : bilis effervescentiam compescit , &c. Dosis à semi-unciâ ad unciam unam & semis.

(13.) *Trochisci de karabe* , præter succinum , conflantur è cornu cervi calcinato , acaciâ , hypocistide , balauistiis , corallio , croco & opio ; quibus accedunt mastiches , gummi arabicum , tragacanthum , &c. quæ omnia , farraginem redolentia , cum mucilagine feminis psyllii subiguntur ut in pastam mollem coeant , è quâ finguntur trochisci. Vi adstringente præditi sunt ; & hypnoticorum gradum consequuntur : quapropter fausto successu exhibentur ad sputum cruentum , cæterasque hæmorrhagias : profunt in alvi fluxu & dysenteria : laudantur in gonorrhœâ , &c. Dosis ab scrupulo semisse ad scrupulos duos. Insuper ingrediuntur injectiones , enemata , aliaque remedia adstringentia externa.

(13.) *Aqua vel Essentia RABEL*. Nihil aliud est quàm oleum vitrioli digestionem in spiritu vini edulcatum ; haud verò juxta processum Authoris , qui in rebus chymicis parùm versatus , longiorem sed inutilem sectabatur. Inter adstringentia interna validiora primatum ducit : idè egregiè se gerit , ubi confertim erumpit sanguis : vomitum compescit : alvi profluvio opitulatur , &c. Dosis pluriès , si opus sit , per diem iteranda , à guttis duabus ad octo. Cautè tamen cum illo remedio mercari expedit ; nec ad illud confugere licet nisi in casu urgentiori. Minori discrimine extùs usurpatur ; non modò veluti septicum & exsiccans præstantissimum ; sed etiam tanquàm detergens & cathæreticum eximium.

(15.) *Sal martis RIVERII* est sal quoddam vitriolicum particulis martialibus imprægnatum , quod simplicissimo processu paratur : reponendo scilicèt per plures dies oleum vitrioli cum spiritu vini in sartagine ferreâ ; donec concreascit prædictum sal. Pro adstringente & roborante egregio habetur ; nec vi aperiens , rationibus suprà allatis , defraudatur. Idè faustè usurpatur in gonorrhœâ & fluore albo : confert in mensibus immodicis , aliisque sanguinis profluviiis ; cachexiæ & obstructionibus medetur , &c. Prescribitur à grano uno ad quatuor ; rarò ultrà , ne nauseam moveat : additur jusculis , apozematibus , aliisve poculentis congruis.

(16.) *Crocus martis adstringens* paratur è limaturâ ferri , per plures horas igni reverberii commissâ ; donec abeat in pulverem rufum , pluriès abluendum & exsiccandum. Ignem ipsi vim adstringentem impertiri creditur : nec aliâ ratione pluriès immergitur ferrum candens in aquâ , ut eandem virtutem contrahat. Idè crocus martis hâc arte elaboratus , conducere videtur in alvi fluxu & hæmorrhagiâ ; vires convalescentium è graviore morbo refocillat ; egregiamque opem confert in habitu œdematoso. Datur in substantiâ à granis octo ad viginti.

(17.) *Crocus martis antimoniat* , vel antimonium diaphoreticum martiale , Authore STAHL , ex scoriis reguli martialis antimonii depromitur ; quæ in loco frigido repositæ in pulverem facessunt ; è quo subtiliores molculæ variis lotionibus auferuntur : quæ dein subsidentes , æthiopis mineralis instar , crocum , de quo in præsentiarum , suppeditant. Adstringentium

ADSTRIN-
GENTIA.

& aperiendum classē subit hoc remedium, fluxui mensum immōdico præsertim dicatum : eandem vim obtinet ergā hæmorrhoides plus æquo fluentes & lochia copiosiora. Nec inutilem opem confert in suppressis menstruis, sufflaminatis hæmorrhoidibus, &c. Coronidis loco addere licet alium confici *crocum martis stahlianum* ; qui ē quādam martis tincturā, juxrā processum Authoris paratā educitur : subsidentia etiam separatur hic crocus, & exsiccatur servandus ad usum : sed planè inutilis. censeretur hæc martis preparatio ; cū cæteris vulgatoribus minimè præster.

VULNERARIA ET RESOLVENTIA.

MERÈ commentitias esse vires vulnerariorum, quæ prodit hæc classis, nonnulli haud inferioris subsellii cogitarunt ; hisce ducti rationibus, quòd vulnere agglutinatio naturā potius quàm arte promoveatur ; cū apud omnes in confesso maneat, prosperum vulnere & ulcerum exitum præcipuè pendere à sanguinis & humorum crasi ; quā vitiatā, incassum plerumque tentatur hæc medela. Si tamen experientiæ familiarissimæ sit fides ; haud prorsus inutilem opem conferre prædicta remedia conjicere licet : hinc nil impedit quominus, inter illa exhibenda, veterum & recentiorum vestigia premamus. Itaque laudantur vulneraria interna in hæmorrhagiā pulmonum, stomachi, intestinorum, renum, vesicæ, &c. Proficua censentur adversus ulcera tam interna, quàm externa ; & graviora cujusvis fortis vulnera, quocumque modo inflicta. Aliam iisdem remediis inesse vim, nempè resolventem, vulgatissima fert opinio ; & idèd commendantur in contusionibus, præsertim post casum ab alto ; de quā virtute, nonnulli etiam dubitant ; nūm jure ? viderint practici qui hæc medicamina quotidie felici successu adhibent ; non solum ad delendum livorem, & resolvendam phlogosim ; sed etiam ad præcavendam gangrænam partium contusarum. Nullus tamen ibit inficias noxios contusionum effectus, non secus ac vulnera cujuscumque fortis, sæpius solis naturæ viribus superari : sed in hisce muniis adimplendis, conducere prædicta remedia credere par est : adeò ut illa non solum citrà periculum ; sed etiam faustè adhiberi posse crediderim. Licet singula medicamina hancce classē fubeuntia utrāque vi ; nempè vulnerariā & resolvente pollere videantur : haud tamen indiscriminatim usurpari debent ; quin potius plura occurrunt quæ ad alterutrum scopum magis congruunt ; de quā re fusiùs in commentariis ; ad quorum elucidationem nonnulla generalia præmittere lubet circa *balsama*, quæ principem sanè locum merentur in hacce classi. Hæc sunt duplicis fortis, naturalia nempè, & officinalia : prima audiunt succi quidam liquidi, vel concreti, resinosi & aromatici ; qui, vel spontè diffiunt, vel arte eliciuntur, è variis fruticibus & arboribus regionum utrius-

que Indiæ calidiorum: cæteris præstant balsamum judaicum, toluatanum, peruvianum, &c. Sed nonnulli affines succi occurrunt, qui licet balsamorum titulo haud superbiant, illis tamen minime cedunt; uti terebinthinæ, benzoinum, styrax, elemi, &c. Alterius verò sunt naturæ hæc peculiaria remedia composita, quæ balsamorum officinalium nomen sibi vindicant; quæ scilicet multum inter se discrepant; non solum ratione faciei; sed etiam respectu virium: quædam enim spirituosa, atque substantiis balsamicis & aromaticis referta, balsama naturalia quasi æmulantur: id genus sunt balsamum apoplecticum, & nervinum; balsamum Fioraventi, Commendatoris, &c. Aliorum compositionem ingrediuntur olea, axungia, ceræ, gummi, resina, terebentina, &c. è quorum miscellâ prodeunt potius unguenta, quàm balsama: hujusce indolis sunt balsamum Arcæi, Lucatelli, tranquillans, viride, &c. de quibus suo loco.

E M P O R E T I C A.

RADICES rubiæ tinctorum, aristolochiæ rotundæ, succisæ, ulmaris, symphyti, aquilegiæ, filipendulæ, caryophyllatæ, sigilli Salomonis, bistortæ & tormentillæ.

Folia hyperici (¹), alchymillæ (²), pilosellæ, faniculæ (³), verbenæ, veronicæ, bugulæ (⁴), pyrolæ (⁵), hederæ terrestris, cardui benedicti, bursæ pastoris, pervinæ, brunellæ (⁶), coronopi, plantaginis, jacobæ, millefolii (⁷), nummulariæ, pentaphylli, virgæ aureæ, geranii robertiani, scordii, chamædryos, absinthii, centaurii minoris, herbæ vulnerariæ (⁸).... Flores hyperici, virgæ aureæ.... Semen aquilegiæ, sophiæ Chirurgorum... Balsamum Judaicum (⁹), Peruvianum (¹⁰), Tolutanum (¹¹), Copaiba (¹²), & terebinthinæ... Myrrha, gummi ammoniacum, bdellium, assa fœtida... Lac, mel Narbonense... Sanguis hirci præparatus, sperma ceti, lapilli cancrorum... Aquæ Baregieneses, Bonenses, Montis Aurei, Balneolenses, Granenses.... Borax, ferrum.

VULNERA-
RIA.

OFFICINALIA.

AQUA hyssopi. . . . Aqua picea, aqua calcis secunda. . . . Oleum è seminibus lini. . . . Balsamum Lucatelli, Fioraventi, Commendatoris. . . . Theriaca, trochisci Gordonii ⁽¹³⁾. . . . Globulus martialis. . . . Oleum juniperi ⁽¹⁴⁾, succini, terebinthinæ. . . . Balsamum sulphuris terebinthinatum. . . . Sal volatile cornu cervi. . . . Terra foliata tartari. Diaphoreticum minerale, antihecticum Poterii.

MAGISTRALIA.

PTISANA.

℥ **H**ERBARUM vulnerariorum drachmas duas. Superaffunde aquæ ferventis libras quatuor. Infunde per horam, & cola pro usu.

℥ Folior. *saniculæ* & *pervincæ* ana manip. unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras quatuor. Adde sub finem *liquiritiæ* rasæ & contusæ drachmas duas. Fiat ptisana.

℥ Rad. *ficcarum bryoniæ* semi-unciam. Fol. *veronicæ* & *hederae terrestris* ana manip. unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras quatuor. Adde *liquiritiæ* solitam dosim.

HAUSTUS.

℥ *Vulnerariorum Helvetiarum* pugill. duos. Bulliant leviter in aquæ unciiis duodecim. Colaturæ adde *sacchari* q. f. Capiat instar the.

℥ *Vini albi* unc. tres. Olei *lini* unciam unam. Olei *terebinthinæ* gutt. sex. *Spermatis ceti* scrupulum unum. *Lapillorum cancrorum fluviatilium* semi-drachmam. Misce pro haustu; cui adde tantillum *sacchari*. Præstantissimus ad graviores contusiones à casu ab alto.

LOOCH.

℥ *Amygdalarum dulcium* uncias duas. *Spermatis ceti* drachmam unam. *Syrupi de althæa* uncias duas. Misce. Fiat looch.

APOZEMA.

℥ Folior. *agrimoniæ* & *alchymillæ* ana manip. unum. *Summit. hyperici* manip. semis. Coque in aquæ q. f. ad libras duas. In colaturâ dilue *syrupi de hederâ terrestri* unciam unam & semis. Fiat apozema pro usu.

℥ *Rad. siccarum aristolochiæ & gentianæ* ana drachmas duas. *Fol. bugule & saniculæ* ana manip. unum. *Summitatum hyperici* manipulum semis. Coque ex arte in aquæ q. f. ad libras quatuor. Adde *syrupi de absinthio* uncias duas.

VULNERA-
RIA.

℥ *Rad. siccarum rubiæ tinctorum* semi-unciam. *Folior. veronicæ & cerefolii* ana manip. semis. *Rosarum rubrarum* pug. unum. Coque in f. q. aquæ ad libras duas. Colaturæ adde *mellis rosati* unciam unam.

℥ *Rad. symphyti* unciam unam. *Rad. siccæ helenii* semi-unciam. *Fol. agrimonie, pilosellæ, & saniculæ* ana manip. semis. *Florum hyperici & rosarum rubrarum* ana pug. unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras quatuor. Adde cuique dosi *balsami sulphuris terebinthini, vel peruviani*, guttas quatuor.

JUSCULUM.

℥ *Radicum symphyti* semi-unciam. *Foliorum agrimonie & millefolii* ana manipulum semis. *Summitatum hyperici* pugillum unum. Fiat ex arte jusculum cum frusto *carnis vitulinæ*. Colaturæ adde *balsami peruviani* guttas decem.

℥ *Pullum hordeo insarctum. Radicum recentis rubiæ tinctorum* semi-unciam. Coque per horam in aquæ q. f. Deinde adde *foliorum hederæ terrestris & plantaginis* ana manipulum semis. *Summitatum virgæ aureæ* pugillum unum. Fiat ex arte jusculum. Cui adde *balsami Fioraventi* guttas duodecim.

PULVIS.

℥ *Spermatis ceti; boracis* ana drachmas duas. *Salis volatilis cornu cervi* drachmam unam. Misce. Fiat pulvis. Dosis ab scrupulo uno ad semi-drachmam.

Rad. caryophyllatæ drachmas tres. *Terræ sigillatæ* drachmas duas. *Camphoræ granum* unum. Misce pro pulvere. Dosis ab scrupulo uno ad duos. Pluriès iteranda.

℥ *Rad. rubiæ tinctorum; lapillorum cancrorum fluviatilium* ana drachmam unam. *Spermatis ceti* semi-drachmam. *Salis volatilis cornu cervi* scrupulum semis. Misce. Fiat pulvis pro tribus dosibus.

BOLUS.

℥ *Balsami Peruviani; vel Copahu*, scrupulum semis. Fiat bolus cum tantillo *sacchari*.

℥ *Terebinthina veneta* in ovi vitello solutæ à drachmâ semisse ad drachmam unam. Cum *pulpâ cassiæ*, vel pulvere *glycyrrhiæ*, fiat bolus.

℥ *Sanguinis hirci preparati* grana quindecim. *Lapillorum cancrorum; spermatis ceti* ana grana decem. Misce. Fiat bolus cum extracto *rhabarbari*.

VULNERA-
RIA.

℥ *Spermatis ceti* scrupulum unum. *Salis volatilis cornu cervi* grana quatuor. *Balsami Peruviani* guttas sex. *Theriaca semi-drachmam*. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de papav. albo*.

O P I A T A.

℥ *Medulla cassiæ* unciam unam. *Lapillorum cancrorum; rhabbari* ana drachmas tres. *Diaphoretici mineralis* drachmas duas. *Succi preparati; balsami Judaici sicci* ana drachmam unam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de rosis siccis*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Terebinthina veneta* semi-unciam. *Spermatis ceti* drachmas duas. *Terræ foliatæ tartari* drachmam unam. *Salis volatilis cornu cervi* scrupulum unum. Misce. Fiat opiata cum diacodio. Dosis ab scrupulo uno ad semi-drachmam.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **H**YPERICUM vulgare, C. B. pin. (*Mille-pertuis*).

Inter insigniora vulneraria celebrantur hujusce plantæ summitates floridæ: nec aliis destituuntur viribus; quin potius sedantium & antispasmodicorum classẽ subeunt; atque in aperientium, & diureticorum ordine recipiuntur. Ideò valent in exulcerationibus internis: conducunt in hæmoptysi & mictu cruento: hysterics & hypochondriacis opitulantur: menses & urinas movent, &c. Earum dosis ad manipulum unum accedit pro singulis decocti, vel infusi libris ex aquâ vel vino. Hyperici latior est usus externus. Non solùm tanquàm vulnerarium & resolvens præstantissimum laudatur; sed etiam pro roborante eximio habetur: quo circa faultè admoventur vulneribus & contusionibus: enemata detergentia ingreditur: dolores arthriticos & rheumaticos demulcet: in tremore & membrorum debilitate laudem obtinet, &c. Prostat in officinis oleum hyperici, de quo alibi.

(2.) *Alchymilla vulgaris*, C. B. pin. (*Pied de lion*).

Principem locum tenet hæc planta in traumaticorum adstringentium ordine. Deprædicatur in omnibus sanguinis profluviiis & præcipuè sub hæmorrhagiâ uteri; laudatur in phthisi, dysenteriâ, fluore albo, &c. præscribi solet ad manipulum semis pro quâque librâ decocti vel infusi; aut datur, rariùs verò, in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam. Extûs admota sub quâlibet formâ iisdem proprietatibus gaudet.

(3.) *Sanicula officinarum*, C. B. pin. (*Sanicle*).

Inter vulneraria & constringentia celebratur; & ideò prodest in exulceratione internarum partium; atque summam laudem meretur in sputo cruento, cæterisque hæmorrhagiis. Dosis à manip. semisse ad man. unum,

in infuso pro singulis aquæ libris. Crebrò extrùs usurpatur tanquàm roborans; & sub hoc conspectu, herniosis succurrit.

(4.) *Bugula* Dod. *Consolida media pratensis cœrulea*, C. B. pin. (*Bugle*).

VULNERA-
RIA.

Pro eximio vulnerario & resolvente habetur hæc herba vulgarissima. Ideò faustè exhibetur in exulcerationibus internis, vel ipsiusmet pulmonis: nonnullis asthmaticis præsto est: nec minùs prodest ab alto devolutis. In infuso vel decocto adhibetur ad manip. unum pro singulis aquæ libris; vel succus propinatur ab uncii duabus ad quatuor. Insuper lotiones & injectiones vulnerarias & detergentes; nec non gargarismata ejusdem sortis ingreditur.

(5.) *Pyrola rotundifolia major*, C. B. pin. (*Pyrole*).

In vulnerariorum, adstringentiumque classi admittitur hæc planta montana, & non secùs ac priùs traditæ, intùs & extrùs, simili methodo adhibetur. Dosis in infuso à manip. semisse ad manip. unum pro quâque librâ aquæ.

(6.) *Brunella major folio non dissecto*, C. B. pin. (*Brunelle*).

Vix in usum internum cedit hæc planta vulgarissima & pratensis; licet ipsi haud denegetur locus in tractu vulnerariorum & adstringentium. A quibusdam tamen laudatur in dysenteria: nec desunt qui illam summè deprædicent in fluore albo. Folia & flores præscribi possunt in decocto vel infuso ad manip. unum pro singulis aquæ libris. Crebriùs extrùs usurpatur; præsertim in collutionibus anginosi & scorbutici; atque in injectionibus & enematribus detergentibus.

(7.) *Millefolium vulgare album (& purpureum)*, C. B. pin. (*Mille-feuille*).

Folia & flores sapore subacri & amaricante, odorem quasi balsamico-camphoratum spirant. Haud inferiorem gradum occupant in ordine vulnerariorum: nec vi detergente & adstringente defraudantur: cæteris mitiùs & placidiùs actionem suam exerere videntur; cur sit ut in ulceribus pulmonum tutiùs adhiberi queant. Insuper hæmorrhagiam cohibent: alvi fluxui & dysenteria medentur: ipsis demùm inest quædam vis sedans & antispasmodica: cur sit ut hypochondriaci & hysterici auxilio sint. A manip. semisse ad man. unum præcipiuntur pro singulis decocti vel infusi libris. Cæterùm folia inter vulneraria & adstringentia externa numerantur: resolventium & anodynorum classẽ subeunt; cur sit ut horum ope sanentur vulnera recentia, & sistantur hæmorrhagiæ: sub eodem conspectu enemata antidyenterica ingrediuntur; mammis tumen- tibus admoventur; hæmorrhoides furentes cicurant. Præterea ad otalgiam & dolorem dentium confusa intruduntur in aures; & plures huicce præsidio, aliàs innocuo, confidentes fausto beant eventu.

(8.) *Herba vulneraria (Vulnéraires de Suisse)*, exhibent miscellam variarum stirpium in montibus Helvetiis, Genevensibus, & Arvernibus, collectarum. Nonnisi fractæ & quasi trita nobis afferuntur: quod tamen non

**VULNERA-
RIA.**

impedit quominus enitescant verbenæ, veronica, agrimonia, hispidula; pyrola, hypericum, herbæ capillares, pilosella, bugula, fanicula, & aliæ ejusdem indolis; inter quas tamen nonnulla conspiciuntur fragmenta aliarum plantarum, quæ incolarum fraude vel incuriâ in hancce farraginem subreperunt. Hæc tamen, quæcumque venalis prostat, farrago, inter usitatoria vulneraria interna recensetur; ideò laudem meretur in contusionibus; conducit in exulcerationibus internis; imò & phthisicis prodest; nec exiguam opem confert asthmaticis. Instar the cum melle & saccharo adhibetur, & nonnullorum palato arridet hæc sorbitio.

(9.) *Balsamum judaicum*, vel opobalsamum, (*Baume de la Méque ou de Judée*), est succus resinofus flavescens, sapore & odore ad citrei corticem accedens; è frutice cognomine, cui inest lentisci facies, testibus *Alpino* & *Bellonio*, spontè fluit. Ex eadem stirpe excerpuntur frustula lignea & fructus, quæ sub nomine xyli & carpobalsami, in officinis prostant. Balsamum Judaicum, pro usu interno, inter vulneraria & detergentia præstantiora celebratur: analepticorum & alexiteriorum classẽ subit; & in aperientium ordine recipitur. Recens egregiè se gerit in ulcere pulmonum, renum & vesicæ: debilioribus præterea succurrit: veneno adversatur: valet in febribus mali moris: obstructions reserat: asthmaticis opitulatur: & menses promovet: sed scire expedit quòd præclaris hisce viribus orbetur annosum. Intus exhibetur à guttis decem ad viginti, ex ovi vitello, jusculo, syrupo, &c. vel boli, aut pilularum formâ præscribitur. Per transfennam notare juvat, balsama naturalia cum haustu aqueo nusquam misceri, nisi prius dissolvantur in ovi vitello; vel cum saccharo subigantur. Fumus opobalsami tubulo exceptus phthisicis nonnihil prodest; ad quod opus hoc imprægnantur tussilaginis vel betonicæ folia, nicotianæ instar, minutim concisa. In alium usum externum vix venit; cum rarissimum sit, & nonnisi majori pretio comparetur; cur sit ut terebinthinâ, benzoïno, styrace, aliisve mangoniis, sapissimè adulteretur: peculiaribus tamen notis distingui potest sincerum opobalsamum ab adulterato: vehementiorem scilicet odorem spargit; & quo magis recens est acutiorem & gratissimum: saporem habet amaricantem, subacrem, cum nonnullâ adstrictione: præterea aquæ instillatum, tamen si parva sit gutta, supra totam aquæ superficiem expanditur: in laneam vestem postremò fufum, eam non sicut oleum inficit; etsi ei adhæret.

(10.) *Balsamum Peruvianum* (*Baume du Pérou*), triplex venale prostat; nempe fuscum, album, & siccum. Primum usitatus, & sapissimè adulteratum, ratione consistentiæ, terebinthinam æmularur; & igni admotum fumum gratissimum præbet: coctione educitur è ramis & foliis arboris cujusdam Americani, de quo *Piso* & *MARCGRAVIUS*. Album, vel styrax alba, ejusdem consistentiæ haud ingratum odorem spirat; & ex eadem, uti fertur, arbore, inciso stipite, extrahitur. Siccum verò est resina firma, rufescens & pellucida, quæ fortè ex eadem arbore prodit; & putamine majorum nucum, vel fructuum, coccos dictorum, recon-

ditur,

ditur. Hæc triplicis foris balsama peruviana, iisdem viribus pollere videntur; atque inter vulneraria & antiputrida exquisitiora recensentur: in roborantium & alexiteriorum ordine admittuntur: diaphoreticorum & diureticorum seriem subeunt. Dosis liquidorum à guttis octo ad viginti; siccum verò à granis quatuor ad duodecim, in liquore spirituofo solutum, vel boli formâ præscribitur. Alterutra extûs usurpantur ad detergenda & agglutinanda vulnera: commendantur, uti oleum terebinthinæ, in puncturâ tendinum & nervorum, tumores contumaces resolvunt, & partibus paralyticis auxilio sunt. In spiritu vini solvuntur, vel miscentur cum melle, linimentis, unguentis & emplastris.

(11.) *Balsamum Tolutanum* (*Baume de Tolu*), sic dictum ab urbe americanâ circa quam colligitur, est terebinthina tenax, vel glutinosa, coloris ex pallido ad aureum tendentis, saporis subdulcis & aromatici, odoris suavis, quæ sponte vel post factam incisionem diffluit è quâdam pini pumilæ specie; ac vetustate indurefcit. Raritate & præstantiâ ad judaicum accedit; iisdem proprietatibus gaudet; ac simili methodo usurpatur. Summè depradicatur ad vulnera externa; atque dolores rheumaticos & ischiadicos compescit: in spiritu vini dissolvitur, ut pars affecta cum frictu illinatur.

(12.) *Balsamum Copaiba* vel *Brasilense* (*Baume de Copahu*), indole & colore proximè ad terebinthinam accedens, limpidum nempe, pallidi coloris, saporis acriusculi & amaricantis, odoris terebinthinacei, sed gratioris, ni, uti fertur, ipsâmet terebinthinâ adulteretur, diffluit è quâdam arbore Brasiliensi, de quo PISO & MARCGRAVIUS. Respectu virium tum internarum, tum externarum, vix superioribus cedit; sed peculiariter dicatur gonorrhœæ & fluori albo. Dosis à guttis decem ad viginti: sumitur ex ovi vitello, jusculo, vino, lacte, &c. aut sub formâ boli cum saccharo & pulvere liquiritiæ. Pro usu externo, cæteris crebrius usurpatur, tanquàm vulnerarium, resolvens & tonicum: idèò vulnera singularum partium, & præsertim nervorum sanat; dolores rheumaticos compescit & debiliora membra post luxationem & fracturam roborat. Immiscetur cum axungiâ humanâ ad partes paralyticas restituendas. Aliud est balsamum quod vocant *canadense*, de quo sub diureticorum classi. De aliis verò balsamis, quæ magis ad historiam naturalem quàm ad materiam medicam pertinent, nil addimus. Subticendum non est quòd usus balsamorum, cujuscumque indolis, internus pro inauspicato habeatur; ubi viget febris; vel levis phlogoseos internæ adest suspicio.

(13.) *Trochisci Gordonii* è detergentibus, adstringentibus & exsiccantibus constantur; quibus prædominium obtinent demulcentia. Diù servari nequeunt ob amygdalas & semina frigida quæ facillimè rancorem contrahunt. Inter vulneraria demulcentia numerantur; ac ulceribus præsertim renum & vesicæ dicantur: sed rarò à nostratibus usurpantur. Intûs præscribuntur à semi-drachmâ ad drachinam unam; vel injectiones detergentes ingrediuntur.

**VULNERA-
RIA.**

(14.) *Oleum juniperi*, æthereum supernatat spiritum solitâ distillatione è ligno juniperi eductum. Pro vulnerario detergente eximio habetur & præcipuè commendatur in exulcerationibus renum, vesicæ & uteri. Dosis à guttis duabus ad quatuor, in haustu congruo, vel boli formâ. Aliud prostat oleum juniperi, in Gallo-Provinciâ, aliisque regionibus meridionalibus notissimum, sub nomine *Oli de Cade*, de quo **GARIDELLUS.**

S E C T I O I I .

DE MEDICAMENTIS, NONNULLIS PARTIBUS DICATIS ,
vel in eas actionem suam exerentibus.

E M E T I C A .

Vix discrepant hæc medicamina à catharticis , quorum effectus sæpiùs æmulantur , ne levissimâ quidem excitatâ nausêâ ; dùm purgantia haud rarò vomitum inexpectatum movent Opportunè exhibentur *vomitória*, quibus adscribitur hæc classis , ubi stomachus ab ingestorum copiâ gravatur ; si saburra cujuscumque fortis niduletur in primis viis , & post assumpta venena , conducunt ineuntibus febribus malignis & putridis , variolis , peripneumoniâ ; aliisque morbis herculeis ; præcipuam opem conferunt inter curandas febres intermittentes & remittentes , quæ nonnunquàm hoc solo præsidio fugantur : multis demùm laudibus efferuntur sub prostrato appetitu , alvi fluxu & dysenteriâ ; in cachexiâ , ictero , vertigine , dolore capitis , &c. Præter evacuationem quam promover emeticum , alios effectus exerit ; & hinc in varium scopum præcipitur ; ad concutendum scilicèt corpus in affectibus soporosis ; vel ad restituenda organa , atoniâ , vel stupore correpta ; ut foràs deturbentur fœtus mortuus , & secundinæ retentæ ; ut referentur obstructi renes in urgentiori insultu nephritico ; restituatur respiratio in anginâ atrocissimâ ; compescatur singultus pertinacior , &c. Postremò nonnunquàm evenit inter vomendum , ut disrumpatur abscessus pectoris : adèò ut pus pleno gurgite per tracheam ad os irruat , cum maximo ægrotantium levamine : periculosa tamen hæc censerì debet periclitatio ob metum suffocationis , quâ plures è vivis fuisse sublato tradiderunt practici. Emetica exulare debent in hæmoptysi , cæterisque hæmorrhagiis ; non secùs ac in imi ventris inflammatione : hæc caveant plethorici ; & febre ardente correpti : periculosa existimantur sub affectibus spasmodicis : minime congruunt aneurismate laborantibus , asthmaticis , phthisicis & debilioribus ; cautè cum hocce remedio mercari debent mulieres gravidæ ; vel quibus imminet catamenia , sub quo postremo casu , ipecacuanham duntaxat , cogente necessitate , præscribere licet. Vetantur herniosis , iracundis , &c.

Plura exhibet hæc classis quæ nusquàm ferè in usum veniunt ; illa tamen nosse expedit ut in casu urgentiori , deficientibus usitatoribus , ad ea confugere liceat : nec tamen omnia , quæ vomitum movere valent , recensemus ; cum neminem fugiat stomachum , præsertim nauseantium , sæpiùs subverri

EMETICA.

ab aquâ tepidâ, jusculo pingui, hydromelle, aut quovis poculento palato ingrato; à pharyngis titillatione ope digiti, vel pennæ, oleo illitæ, à motu maris æstuosi, &c. Ubi vomitus à quâcumque causâ ortus suprâ modum prorelatur, acidis mineralibus, spiritu nempè sulphuris, vel vitrioli, compeſcitur. Illud notare expedit plures in eâ fuiſſe opinione, quòd acida, econtrâ, vegetabilia emeticorum antimonialium vires acuant; imò & hanc proprietatem impertiantur diaphoretico minerali, aliisſque ex ſtibus depromptis & ad alios uſus comparatis; quod tamen à nonnullis prioris ſubſellii planè negatur. Nemo demùm nescit vomitum ſedari hypnoticis, cremore tartari, abſorbentibus, ſucco limonum fermentato, aquâ pulli, vino calido cum ſaccharo & cinnanomo, theriacâ, diaſcordio, &c. Inſuper ſolus odor aceri, vel mali citrei hæc munia ſæpiùs præſtare valet: quod ſanè quidem arguere videtur acida vegetabilia, hiſce muniis adimplendis haud minùs apta fore quàm acida mineralia: hinc minime mirum ſi utraque *antiemeticorum* claſſem ſubeant.

EMPORETICA.

RADICES ſcillæ, bryoniæ, aſari ⁽¹⁾, cyclaminis, hellebori nigri ⁽²⁾: Ipecacuanha ⁽³⁾.... Folia gratiolæ, nicotianæ.... Turiones ſambuci.... Flores ebuli, perſicorum.... Semina cataputiæ, erucæ, raphani, cepæ.... Cortex ebuli, ſambuci.... Oleum olivarum, butyrum.... Antimonium, vitriolum album.

OFFICINALIA.

OLEUM amygdalarum dulcium.... Oxymel ſcilliticum.... Syrupus Glauberi ⁽⁴⁾, de rhamno cathartico.... vinum emeticum ⁽⁵⁾.... Extractum hellebori.... Tartarus ſtibiatus ⁽⁶⁾, kermes minerale ⁽⁷⁾.... Turpethum minerale, pulvis algaroth ⁽⁸⁾.... Hepar antimonii ⁽⁹⁾, crocus metallorum ⁽¹⁰⁾, vitrum antimonii ⁽¹¹⁾.... Regulus antimonii, quo conficiuntur pilulæ & pocula uſus perennis.

MAGISTRALIA.

AQUA.

℥ *TARTARI stibiati* à granis quatuor ad sex. Dissolve in aquæ tepidæ librâ unâ. Fiat aqua semi-cyathim exhibenda per duas horas & ultrâ ; vel donec effectum suum exerat.

DECOCTUM.

℥ *Thea* semi-unciam. Leviter coque per horæ quadrantem in aquæ librâ unâ & semis. Fiat decoctum cyathim exhibendum singulis quadrantibus.

HAUSTUS.

℥ *Aquæ tepidæ* uncias sex. *Olei olivarum*, vel *amygdalarum dulcium* aut *butyri* uncias duas. Misce. Fiat hydroleum. Vomitorium mitissimum, ad venena corrosiva, &c. capiat uno haustu. Irritis nauseis, digiti oleo illiti in fauces immittuntur.

℥ *Aquæ cichorii* uncias quatuor. Dissolve *tartari stibiati* grana tria. Pro haustu.

℥ *Vini emetici* ab uncia unâ, ad unciam unam & semis. Dilue in aquæ unciis duabus, pro haustu. Solum etiam propinare licet.

℥ *Syrupi Glauberi* guttas viginti. Dilue in aquæ aut vini unciis duab. pro haustu.

℥ *Vini emetici* unciam unam & semis. *Oxymellis scillitici* unciam unam. Misce. Fiat haustus pro affectibus soporosis.

℥ *Tincturæ sennæ* uncias sex. *Tartari stibiati* grana tria. *Syrupi florum persicorum* unciam unam. Misce pro haustu.

℥ *Sennæ* drachmas duas. *Rhei* contusi; *tartari solubilis* ana drachmam unam. Coque in aquæ unciis octo. In colaturâ dissolve *manne calabrinæ* uncias duas. Adde *kermes mineralis* grana duo. Fiat haustus.

℥ *Mannæ electæ* unciam unam & semis. Dissolve in *tincturæ sennæ* unciis sex. Adde *vini emetici* unciam unam. Pro haustu.

℥ *Foliorum orientalium* drachmas duas. *Salis absinthii* scrupulum unum. *Summitatum centaurii minoris* pug. unum. Coque in aquæ unciis octo. In expressione dissolve *manne* unciam unam & semis. Adde pulveris *ipecacuanhæ* grana quindecim. Misce. Fiat haustus. Ad febrem intermittentem, & alvi fluxum.

℥ *Tartari stibiati* grana tria. Dissolve in aquæ *scabiosæ* unciis sex. Dilue *confectionis alkermes* drachmam unam; vel adde *lilii Paracelsi* guttas duodecim. Pro debilibus.

P O T I O.

EMETICA.

℥ *Oxymellis scillitici* & *olei amygdalarum dulcium* ana uncias tres. Misce, & cochleatim sumatur, ad debitam evacuationem.

℥ *Manna calabrina* uncias duas. Dissolve in *aquæ liliorum* unciis octo. Adde *tartari stibiati* grana duo; vel *syrupi Glauberi* guttas duodecim. Misce. Fiat potio pro duplici dosi.

℥ *Terra foliata tartari* drachmas duas. *Tartari emetici* grana quatuor. Dissolve in *tinctura senna* unciis octo. Pro duabus dosibus.

P U L V I S.

℥ *Ipecacuanha* à granis viginti ad triginta. *Nitri purificati* scrupulum unum. Misce. Fiat pulvis è jusculo exhibendus.

℥ *Tartari emetici* grana tria. *Tartari vitriolati* grana duodecim. Misce. Fiat pulvis pro dosi.

℥ *Rhei* grana decem. *Tartari stibiati* grana duo. *Salis tartari* grana sex. Misce.

℥ *Tartari emetici* grana duo. *Lapillorum cancrorum* grana decem. *Nitri purificati* grana quatuor. Misce.

℥ *Ipecacuanha* scrupulum unum. *Salis tartari* scrup. semis. Misce. Fiat pulvis.

℥ *Radicis Brasiliensis* grana quindecim. *Tartari stibiati* granum unum. Misce.

℥ *Ipecacuanha* grana viginti. *Tartari emetici* granum unum. *Tartari vitriolati* grana sex. Misce.

B O L U S.

℥ *Kermes mineralis* grana quatuor. *Spermatis ceti* scrupulum unum. Misce. Fiat bolus cum *oleo amygdalarum dulcium*.

℥ *Tartari stibiati* grana duo. *Diacrydii* grana sex. Misce. Fiat bolus. cum *catholico*; vel *extracto juniperi*.

℥ *Mercurii vitæ* à granis duobus, ad sex. *Tartari vitriolati* scrupulum semis. Misce. Fiat bolus cum *confectione alkermes*, in urgentiori casu exhibendus, non secus ac sequens.

℥ *Pulveris Algaroth* grana quatuor. *Diacrydii* grana octo. Misce. Fiat bolus cum *confectione Hamec*.

COMMENTARIA.

(1.) **A**SARUM, J. B. (*Cabaret ou Oreille d'homme*).

Radix sicca & aromatica hujusce plantæ vomitum & sedes mover, si sub formâ pulveris subtilissimi, vel infusi & decocti vinosi exhibeatur. Ubi verò in aquâ coquitur aliam virtutem obtinet; aperientem nempe & diureticam; sub quo conspectu, conducit in cachexiâ, chlorosi & hydropes. Dosis in substantiâ ab scrupulo uno ad drachmam unam; & ad duplum in infuso vel decocto. Cæterùm à pluribus decantatur asarum adversus febres intermittentes; vel ipsammet quartanam; in quem scopum infunditur hujusce radiceis semi-uncia in vini albi librâ unâ, partitis vicibus per diem exhibendâ. Folia ejusdem plantæ, in pulverem redacta, sternutationem promovent; & faustè usurpari queunt in omnibus affectibus qui errhina expostulant. Rarò tamen in usum venit asarum, cum innumera alia prostant remedia tutiora & vulgaria quæ iisdem proprietatibus gaudent.

(2.) *Helleborus niger* vulgaris flore viridi, C. B. pin. (*Ellébore noir*).

Helleborus niger flore roseo, C. B. pin.

Utriusque radix perperam habetur pro helleboro legitimo HIPPOCRATIS qui dicitur à TURNEFORTIO, Helleborus orientalis amplissimo folio, caule præalto, flore purpurascente. Alius subrepsit error in officinis; & in eo versatur ut radices quæ pro helleboro veneunt ad aliud plantæ genus, Christophorianam nempe, referri debeant: circa quæ vide Acta Academiæ Regiæ Scientiarum, anni 1739. Hinc patet quantum à veri tramite recedant qui illum helleborum spurium pro vero exhibent. Nec tamen viribus destituitur Christophorianæ radix, quam admittere licet in emeticorum & cathartico-um numero; & à granis duodecim ad semi-drachmam in substantiâ, & ad duplum in decocto exhibetur. Extractum verò quod ex illâ parari solet à granis octo ad scrupulum unum præscribitur: sed parvi habetur apud nostrates commentitius hic helleborus; & vix in usum cedit; nec pluris æstimatur à peritis legitimus, iisdem fermè viribus instructus; cum post varia & infausta experimenta hunc planè inutilem vel noxium declararunt. Præterquàm quòd innumera emetico-cathartica tutiora & magis comprobata occurrant. Hæc sunt quæ per transennam dicenda habebamus de plantâ ad maniam olim celebratissimâ, quam è remediorum albo expungere licet.

(3.) *Ipecacuanha* vel *Radix Brasiliensis*, quam ad tithymalorum genus refert GRONOVIVS; triplex reperitur in officinis, cinerea nempe, fusca & alba: nùm ex eadem plantâ, prodeant hæ singulæ radices, viderint botanici, hætenus de hac dissentientes. Præstantior & usitatio est cinerea, tortuosa & quasi annulatim corrugata, sapore acri, subamaro & ingrato. Non

EMETICA.

solum è Brasiliâ, sed etiam à Peruviâ, aliisque regionibus Americæ meridionalis ad nos affertur. Ad cineream proximè accedit fusca: quæ vix ab illâ ratione virium discrepat. Utraque inter mitiora emetica celebratur, & infantibus tuto exhibetur, cujus vires intendunt nitrum, salia neutra, antimonium diaphoreticum, &c. alvum reserat & dein comprimit: specificum quasi audit remedium in dysenteria; variisque etiam alvi profluviiis medetur; præcipuè si tenesmo stipentur. De virtute alexiteriâ, quæ ipsi à nonnullis traditur, dubitare licet. Pulvis præscribitur in iusculo vel vino dilutus, vel sub boli formâ à granis duodecim ad triginta; in infuso verò vinoso vel aquoso à drachmâ unâ ad duas. Si sumatur minori dosi, infra scilicet grana decem, remedium est alterans; & eâ mente sæpius exhibetur, sub variis alvi profluviiis, à granis quatuor ad octo; & pluriès repetitur. Minime ramen reticendum hanc refractam dosim nonnunquam vomitum ciere; rectè notante clariss. GEOFFROY. In infantibus verò à granis duobus ad decem & ultrâ, ratione ætatis præscribitur. Notare juvat haud plus conterendum esse quàm usus præsens exoptulat; cum aer subiens prædictum pulverem, emeticam vim infringat.

(4.) *Syrupus GLAUBERI*, vix notus extrâ Galliam Narbonensem, nil aliud est quàm tinctura vel extractum florum antimonialium, cum saccharo edulcata. Blandè vomitum movet & apprimè congruit delicatulis & debilioribus; necnon infantibus. Pro adultis præscribitur à guttis quindecim ad triginta, ex aquâ vel vino; aut stimuli loco additur portionibus catharticis à guttis octo ad quindecim. Dosis verò infantum, habitâ ratione ætatis, à guttis quatuor ad duodecim. Alter paratur syrupus emeticus ex infusione vitri antimonii in succo limonum, vel cydoniorum: atque etiam in vino; addito saccharo; qui simili ratione usurpatur, sed majori dosi; nimirum à drachmis duabus ad unciam unam & ultrâ.

(5.) *Vinum emeticum* multiplici modo paratur; sed usitatius nihil aliud est quàm infusio croci metallorum, per plures dies in vino albo. Eximium audit emetico-catharticum à semi-unciâ ad unciam unam; imò & ultrâ in urgentiori casu. Nonnulli ad hoc opus adhibent vitrum antimonii; alii hepar: nec minùs dissentiunt circa proportionem; cur sit ut in componendâ dosi hæreant exercitiores clinici: etenim in nonnullis officinis haud ultrâ drachmam unam accedit; in aliis verò ad semi-unciam; unciam unam; uncias duas, usque ad tres præcipi debet: quod sedulo animadvertere debent practici. Sunt quibus consultius visum fuit tartarum stibiatum in vino præscribere; & vinum officinale pro usu interno planè abjicere. Quoad externum; vinum emeticum turbidum ab unciis duabus ad tres ingreditur enemata stimulantia, quæ respiciunt apoplexiam, affectus comatosos, &c. vel collyrii detergentis instar usurpatur ad corneæ maculas & sugillationes delendas; ad exsiccanda palpebrarum ulcera, &c.

(6.) *Tartarus stibiatus*, (*Tartre émetique*), conficitur è vitro & hepate antimonii, immixtis aquæ cum cremore tartari in quâ bulliunt per duodecim

horas;

horas; tùm trajicitur liquor & evaporationi traditur. Nonnulli, loco hepatis, adhibent crocum metallorum. Tartarus stibiatus, ob cremorem tartari ægrè solvitur in liquidis frigidis; sed in subtilissimum pulverem reductus cum aquâ facilè miscetur. Hoc vomitorium familiarissimi usûs à grano uno ad quatuor præscribitur in aquæ unciiis circiter sex pro haustu, vel sub formâ boli, aut pilularum: sed magis arridet potio quæ paratur dissolvendo prædictum tartarum, à granis quatuor ad sex, in aquæ tepidæ libram unam; intrâ bihorium cochleatim exhibendam; vel donec solitum effectum exeruerit, aut saburram biliosam expulerit; quo notato, haud ulteriùs propinatur. Si à grano uno ad duo cathartici, præsertim salinis, societur, stimuli vices tantummodò gerere solet ergà alvum; nì tamen æger ad vomitum sit proclivis. Cassia demùm vires tartari emeticas, uti neminem practicum latet, infringit. Illud silentio premere minime debemus variam esse methodum parandi tartarum stibiatum, pro scilicèt cujusque Pharmacopolæ mente & arbitrio: hinc sequitur diversam, extrâ Luteriam, esse dosim; quod posthabere haud citrà piaculum licet.

(7.) *Kermes minerale* (*Poudre des Chartreux*), est quidam crocus sulphureus qui conficitur coctione antimonii crudi, & nitri fixi, in aquâ; quæ hisce materiebus imprægnata quieti traditur, ut subsideat pulvis croceus, pluribus lotionibus ab omni sale spoliandus; ac superaffusi spiritûs vini conflagratione iterùm edulcandus. Emetico-catharticorum classem subit, si exhibeatur à granis duobus ad quatuor in jusculo, formâ boli, &c. aliis cathartici, haud inconsultò, etiam sociatur. Si refractâ dosi, ad dimidium scilicèt, vel quartam grani partem præscribatur; vires instaurat; diaphoresim movet; expectorationem juvat; urinam ciet: obvium fir hanc minimam dosim, cui additur tantillum sacchari ne tactum fugiat, pluriès per diem iterari; nempè quater, sexiès, &c. Quâ methodo sub urgente morbo, grana sex, octo, & ultrâ, intrâ nychthemeron absumi possunt; felici plerùmque successu, dummodò haud morbosâ rigiditate corripiantur organa. Prodest hoc remedium, inter præstantiora recensendum, si solerti manu tractetur; præmissis præmittendis, in inflammatione, vel quovis alio pulmonum infarctu; imò & in catarrho suffocante: valet in variolis & in febribus mali moris: conducit in hac cachecticorum spirandi difficultate, quæ hydropis pectoris suspicionem movet: sed diù in hoc casu protelari debet ejus usus, cum cautelâ tamen, ne alvus plus æquo solvatur. Postremò inter aperientia & incidentia numeratur; idèò laudatur in chlorosi, cachexiâ & leucophlegmariâ: nec inutilem opem præstat in febre quartanâ, aliisque pertinacioribus intermittentibus.

(8.) *Pulvis Algaroth*, sive *Mercurius vitæ* subsidet è dissolutione aqueâ butyri antimonii, sub formâ pulveris albi, qui pluribus lotionibus submittitur. Emeticum audit valdissimum, quod nusquam, nisi sub casu urgentiori, in usum trahi debet: dùm scilicèt stomachus cæteris emeticis obfuscescit; hujusce præstantissimi remedii beneficio plures ad

EMETICA.

interitum vergentes, incolumes evaserunt. Datur à granis duobus ad sex in juscule, aliove haustu; vel sub formâ boli, ne palato & faucibus hæreat. Sunt qui eâdem mente hunc pulverem cum duplo diacrydii miscent, haud infelici successu.

(9.) *Hepar antimonii* exsurgit à miscellâ antimonii crudi & nitri, ope detonationis ab injectis prunis candentibus paratâ. Pro emetico habetur; cujus dosis à granis duobus ad sex: sed vix in usum cedit, ni ad confectionem tartari stibiati.

(10.) *Crocus metallorum* nil aliud est quàm pulvis tenuissimus prædicti hepatis, qui variis lotionibus subjicitur; donec insipidus evadat: vomitum ciere fertur à granis duobus ad sex. Sed nusquàm, ni fallor, apud Nostrates usurpatur, nisi ad vini aut tartari emetici præparationem.

(11.) *Vitrum antimonii* è fusione stibii igne violento, præviâ calcinatione emergit. Emeticum validissimum audit, si in pulverem tenuissimum redigatur; cujus dosis à grano uno ad quatuor. Pro specifico in colicâ saturninâ à nonnullis habetur: sed haud minoris sunt efficacîæ cætera vomitoria; & præsertim tartarus stibiatus, qui omnia emetica antimonialia longè antecellit.

LAXANTIA ET CATHARTICA.

NEMINEM vel rudem & inexpertum fugit maximum jesse discrimen, ratione gradûs, inter evacuantia per alvum, quæ sub se habet hæc classis. Equidem mitiora & blandiora; oleum putâ amygdalarum dulcium, cassia, manna, tamarindi, &c. *laxantium* titulum sibi vindicant. Cætera *cathartica* audiunt; quorum alia, quasi intermedia, prioribus validiùs agunt; uti senna, jalapium, agaricus, diacrydium, &c. reliqua verò valentiora vel acuratiore, haud sine molestiâ actionem suam exerunt; & *drastica* vel *mochlica* vocitantur: id genus sunt bacca rhamni, colocynthis, aloe, gummi gutta, &c. alia est horumce medicaminum divisio, ab omnibus Authoribus acceptissima; nempe in *phlegmagoga*, *cholagoga*, *melanagoga* & *hydragoga*, ab humorum quadrigâ sic nuncupata; sed sunt mera commenta; cum purgantia omnes obvios humores promiscuè per inferiora exturbent; vel saburram cujusvis fortis per hæc vias eliminent. Catharsim efflagitant appetitus prostratus; ructus foetidi, dolor gravativus stomachi, vermes, variæ capitis læsiones, &c. Non solum primarum viarum sordes foràs deturbant cathartica; sed etiam varios pravos succos quibus scatet massa sanguinea versùs hanc sentinam communem derivant: apud omnes enim in confesso manet nonnullam cathartorum partem per vasa lactea ad sanguinem appellere; & hinc suam efficaciam ipsimet nutricum lacti impertiri: cur sit ut aperientium, diu-

reticorum, diaphoreticorum, &c. vires sæpiùs æmulentur; vel alvo remanente siccâ. Nemo nescit infida esse in plerisque hæc medicamina; adeò ut minor dosis sæpiùs alvum ultrà modum moveat; dùm integra, vel dupla, ne levem quidem evacuationem excitat.

CATHARTICA.

Simpliciora cathartica; folia nempe alexandrina, rheum, jalapium, cassia, manna, salia, &c. pro tutioribus & salubrioribus haberi debent: haud eandem laudem merentur præparata, vel composita: cum remediis chymicis præsertim cautè mercandum, tam propter diversam, pro cujuscumque arbitrio, elaborandi methodum, quàm ratione imperitiæ nonnullorum artificum. Nec magis fidendum compositionibus officinalibus, confectionibus nempe & electuariis; quorum vires vetustate; quâdam scilicet fermentatione; dissipatione volatiliùm; vel subsidentiâ crassiorum alterantur; præterquàm quòd haud accuratè quandòque peracta fuit ingredientium diversæ indolis miscella; adeò ut de genuinâ dosi haud constet. Interea cathartica pro præstantioribus artis præsidiiis jure habentur; cùm nullum sit dubium quin variorum morborum tum acutorum, tum chronicorum, fomes in primis viis hæreat. Haud tamen singulis ægris, nec sub omnibus febrium temporibus congruunt: incassum enim adhibentur reluctante naturâ; cùm requiratur ad hoc opus ut flexilia sint organa; & humores præviâ quâdam elaboratione ad hanc evacuationem sint prona; hæc est *veterum cœctio*, quam posthabere, nonnullorum sciolorum more, vix citrà piaculum licet. Neminem practicum fugit morbum tunc temporis spontaneo alvi fluxu nonnunquàm solvi: exhinc patet quanti sit momenti hunc salubriorem motum æmulari; vel eò ducere, monente HIPPOCRATE, quò natura vergit: præcipuè cùm fecum alvinarum graveolentia, quoddam putriditatis præbet indicium. Nec in solis morbis acutis observare licet illud naturæ molimen; sed etiam in nonnullis chronicis; quod apprimè norunt medicinæ proceres.

A catharticiis abstinendum, si vigeant animi pathemata graviora, ira nempe, tristitia, &c. Plerumque nocent hæc remedia post sufflaminatam febrem intermittentem: angue pejus fugienda sub febre ardente, & inflammatione abdominis; si tamen excipias laxantia blandiora: cum cautelâ exhiberi debent infantibus, senibus & debilioribus: hæc demùm caveant prægnantes. Catharticiis, non secus ac emeticis, nonnunquàm opportunè sociantur hypnotica, & antispasmodica, ut scilicet placidiùs vel tardiùs, haud imminutâ solitâ evacuatione, agant. Eandem opem præstare valent nitrum, cremor tartari, aromatica, balsamica & spirituosâ: alterutrum præsertim proficua censentur, si metus sit ne cathartico subvertatur stomachus; sub quibus circumstantiis ad bolos confugere mos est acceptissimus. De cardiacis, stomachicis, aliisque remediis quæ pro vario scopo, unâ cum purgantibus exhibentur; nil add mus.

✕

CATHAR-
TICA.

EMPORETICA.

RADICES polypodii ⁽¹⁾, lapathi, esulæ ⁽²⁾, asari, bryoniæ, gratiolæ; ireos nostratis & Germanicæ. Rheum ⁽³⁾, jalapa ⁽⁴⁾, mechoacanna ⁽⁵⁾, turpethum ⁽⁶⁾, hermodactyli ⁽⁷⁾.

Folia fennæ ⁽⁸⁾, lapathi, mercurialis, gratiolæ, fumaris, brassicæ, spinaciæ, soldanellæ ⁽⁹⁾, epithymum.

Flores persicorum, violæ, Rosæ pallidæ ⁽¹⁰⁾. . . . Semen carthami ⁽¹¹⁾, violæ, catapuris ⁽¹²⁾, ricini ⁽¹³⁾. . . . Baccæ rhamni cathartici ⁽¹⁴⁾, lauræolæ ⁽¹⁵⁾, folliculi fennæ, pruna, sebestena, fistula Alexandrina ⁽¹⁶⁾, tamarindi ⁽¹⁷⁾, myrobalani, colocynthis ⁽¹⁸⁾. . . . Cortex ebuli, sambuci, frangulæ: agaricus ⁽¹⁹⁾. . . . Manna ⁽²⁰⁾, scammonium ⁽²¹⁾, aloë, gummi gutta ⁽²²⁾, euphorbium. . . . Mel Narbonense, serum lactis, urina vaccina. . . . Aquæ Sedlicenses ⁽²³⁾, Merienses ⁽²⁴⁾, Passiacæ, Cranenses, Vesullenses, Bellilucanæ, Mottenses ⁽²⁵⁾, Borbonienses Anselmenses. . . . Sal catharticum amarum ⁽²⁶⁾, Sedlicense ⁽²⁷⁾. . . . Antimonium, hydrargyrus.

OFFICINALIA.

OLEUM amygdalarum dulcium. . . . Succus ireos nostratis. Syrupus de rosis pallidis ⁽²⁸⁾, rosatus compositus ⁽²⁹⁾, de cichorio cum rheo ⁽³⁰⁾, florum persicorum, de pomis ⁽³¹⁾, violaceus, de rhamno cathartico ⁽³²⁾, de gentianâ. . . . Pulvis Cornachini ⁽³³⁾. . . . Extractum rhabarbari, hellebori nigri. . . . Elaterium ⁽³⁴⁾. Diacrydium. . . . Fæculæ ari, bryoniæ, ireos nostratis. . . . Diaprunum simplex ⁽³⁵⁾, solutivum, electuarium lenitivum ⁽³⁶⁾, diaphœnicum, catholicum duplicatum ⁽³⁷⁾, confectio Hamme ⁽³⁸⁾. . . . Trochisci alhandal ⁽³⁹⁾, de agarico ⁽⁴⁰⁾. . . . Pilulæ hydragogæ Bontii ⁽⁴¹⁾, angelicæ ⁽⁴²⁾, mercuriales. . . . Sal Glauberi, polychrestum ⁽⁴³⁾, rupellanum ⁽⁴⁴⁾, vegetabile. . . . Cremor tartari, magnesia alba, arcanum duplicatum. . . . Refina jalapæ ⁽⁴⁵⁾, scammonii ⁽⁴⁶⁾. . . . Aquila alba, turpethum minerale. . . . Kermes minerale, tartarus stibiat. . . . Arcanum *Vinache*.

MAGISTRALIA.

CATHAR-
TICA.

HYDROMEL.

℥ *MELLIS Narbonensis* uncias duas. Coque per horæ quadrantem in aquæ libris quatuor. Despuma & cola pro usu. Cyathim exhibeatur intrâ duas vel tres horas.

DECOCTUM.

℥ *Prunorum damascenorum* in aquâ tepidâ lotorum semi-libram. *Cremoris tartari* drachmam unam. Coque in aquæ q. s. ad libram unam. Colatura cyathim sumatur, pro alvo adstrictâ.

℥ *Prunorum* semi-libram. *Sennæ* unciam unam. Infunde calidè per noctem in aquæ libris duabus. Colatura servetur ad usum.

℥ *Tamarindorum* uncias duas. Coque in aquæ libris tribus ad duas. Colatura servetur ad usum pro potu ordinario. Addi possunt passulæ ad uncias quatuor.

AQUA RHABARBARI.

℥ *Rhei* crassiusculè triti, in nodulo, drachmam unam. Infunde calidè per horam in aquæ librâ unâ. Colatura cyathim exhibeatur.

AQUA MINERALIS.

℥ *Salis cathartici amari*; vel *Sedlicensis* ab uncia semisse ad unciam unam & semis. Solve in aquæ calentis libris quatuor. Cyathim capiat manè jejuno ventriculo, intrâ bihorii spatium. Addere licet *macis* drachmam unam, priùs in aquâ leviter coquendam; vel infusum mellissæ adhibere.

PTISANA.

℥ *Radic. recentis lapathi* uncias duas. *Cremoris tartari* unciam unam. Bulliant in aquæ q. s. ad libras duas. Colatura servetur ad usum.

℥ *Fistulæ Alexandrinæ* confusæ uncias quatuor. *Salis vegetabilis* drachmas duas. Bulliant in decocto *radicum althææ* ad libras duas. Fiat ptisana.

℥ *Tamarindorum pinguium* ab uncis duabus ad quatuor. Coque in aq. q. s. ad libras duas. Colaturæ adde *nitri purificati* à drachmis duabus ad semi-unciam. Addere licet *passularum* manip. unum.

PTISANA REGIA.

℥ *Foliorum orientalium* unciam semis; *seminum anisi* & *salis vegetabilis* ana drachmam unam. Leviter bulliant cum citreo in taleolas secto in

CATHAR-
TICA.

aquæ librâ unâ; cola pro duabus dosibus, quarum primæ adde *manne* uncias duas.

℥ *Senna* mundatæ unciam unam. Infunde per noctem cum *limone* in frustula secto in aquæ librâ unâ & semis. Fiat prisana cyathim sumenda.

℥ *Tamarindorum* unciam unam. *Folior. orientalium* semi-unciam. *Tartari solubilis* & *liquiritiæ* ana drachmas duas. *Mali citrei* in taleolas secti partem dimidiam. Infunde per noctem in aquæ librâ unâ & semis. Bulliant leviter & cola pro usu.

℥ *Folliculorum orientalium* drachmas sex. *Cremoris tartari*; *feminis anisi* ana semi-drachmam. *Malum renetium* in frustula dissectum. Infunde per duodecim horas in aquæ librâ unâ. Colatura cyathim sumatur.

SERUM LACTIS.

℥ *Medullæ cassiæ* uncias duas. Dissolve in feri lactis libram unam. Cola pro tribus dosibus, singulis horis propinandis.

℥ *Tamarindorum* recentium uncias duas. Bulliant in feri lactis librâ unâ. In colaturâ dissolve *nitri purificati* drachmam unam. Fiat potio per vices sumenda.

℥ *Siliquæ Ægyptiacæ* contusæ uncias quatuor. *Tamarindorum* unciam unam. *Seminum lini* contusorum pugill. unum. Bulliant in feri lactis librâ unâ. Addere licet ante coctionem *capitum papaveris albi* drachmam unam. Colatura cyathim exhibeatur.

EMULSIO.

℥ *Emulsionis simplicis* uncias sex. *Syrupi violacei* unciam unam. Dissolve ex arte *diacrydii* à granis octo ad quindecim. Pro haustu.

℥ *Resinæ jalapæ* à granis sex ad decem. *Amygdalarum dulcium* drachmas duas. Contunde in mortario, affundendo aquæ uncias quatuor. Colaturæ adde *syrupi de althæâ*, vel *de rosis pallidis* unciam unam.

℥ *Seminum carthami* unciam unam. *Mannæ* uncias tres. *Amygdalarum dulcium* uncias duas. Fiat ex arte emulsió cum aquæ libris duabus.

℥ *Seminum frigidorum* majorum; *feminis carthami* ana drachmas duas. *Resinæ scammonii* à granis sex ad decem. Contunde sensim affundendo aquæ uncias sex. Colaturæ adde *syrupi florum persicorum* unciam unam. Misce. Fiat emulsió. Resinæ ad prædictas emulsionem dissolvuntur in tantillo ovi vitelli.

LOOCH.

℥ *Medullæ cassiæ*; *olei amygdalarum dulcium*; *syrupi de althæâ* ana unciam unam. Misce. Fiat looch cochlearium sumendum.

℥ *Mannæ electæ* uncias duas. *Pulpæ cassiæ* unciam unam. *Syrupi de rosis pallidis*; *olei amygdalarum dulcium* ana unciam unam & semis. *Sacchari candidi* q. s. Misce. Fiat looch.

S U C C U S.

℥ *Radicum iridis vulgaris* recentium probè rasarum uncias quatuor; parum macerentur in *aquæ fœniculi* uncis duabus. Expresso succo addatur *sacchari* drachmas duas, & tantillum *aquæ cinnamomi*, pro haustu ad ascitem à febre quartanâ.

CATHAR-
TICA.

A Q U A V I T Æ.

℥ *Pulveris jalapæ* unciam unam. Infunde per viginti quatuor horas, calidè in *aquæ vitæ* librâ unâ, sæpiùs agitando. Colaturæ adde *sacchari* uncias quatuor. Dosis manè ad unciam unam vel alteram.

℥ *Radic. ireos Florentinæ*; *pulveris jalapæ* ana semi-unciam. Affunde *aquæ vitæ* libram unam. Stent per viginti quatuor horas in loco calido, & cola. Dosis ab uncia unâ ad duas. Vulgò dicitur *Eau-de-vie Allemande*.

H A U S T U S.

℥ *Medulle cassiæ* unciam unam. *Mannæ calabrinæ* uncias duas. Bulliant leviter in feri lactis, vel decocti *radic. lapathi* uncis octo. Colaturæ adde *salis cathartici amari* drachmas duas.

℥ *Roris calabrini* unciam unam & semis. *Olei amygdalarum dulcium* uncias duas. *Spermatis cœti* semi-drachmam. Dissolve in jusculo pulli.

℥ *Pulpæ tamarindorum* unciam unam. Infunde calidè per noctem in feri lactis uncis sex. Colaturæ adde *mannæ* uncias duas.

℥ *Foliorum orientalium* drachmas duas. *Salis vegetabilis* drachmam unam. Infunde, ut artis est, in aq. uncis sex. In colaturâ dissolve *mannæ* uncias duas. *Syrupi de rosis pallidis* unciam unam.

℥ *Cremoris tartari* drachmas duas. Dissolve in *aquæ ferventis* q. f. Dilue *mannæ calabrinæ* uncias tres. Colaturæ ovi albumini clarificatæ adde *succi limonum* unciam unam. Misce. Fiat haustus, haud palato ingratus.

℥ *Folior. orientalium* drachmas duas. *Tamarindorum* semi-unciam. *Salis prunellæ* drachmam unam. *Summitatum thymi* pugill. unum. Infunde & coque ut artis est in *aquæ* uncis sex. In colaturâ dilue *mannæ calabrinæ* uncias duas.

℥ *Tamarindorum pinguium*; *pulpæ cassiæ* ana drachmas sex. *Rhei* contusi scrupulos duos. *Salis vegetabilis* drachmam unam. Bulliant in *aquæ* uncis octo. In colaturâ dissolve *mannæ* unciam unam & semis.

℥ *Tamarindorum* semi-unciam. *Sennæ* drachmas duas. *Rhei* drachmam unam. *Cremoris tartari* semi-drach. Coque ex arte in aq. q. f. ad uncias quatuor. Cola & adde *syrupi de pomis* unciam unam.

℥ *Radic. polypodii* contusarum semi-unciam. *Medulla cassiæ* unciam unam. *Florum persicorum* pugill. duos. *Salis cathartici amari* drach. unam. Bulliant leviter in aq. uncis octo. In colat. dilue *electuarii lenitivi* unciam unam.

CATHAR-
TICA.

℥ *Rhei & tartari solubilis* ana drachm. unam. Infunde per noctem; & colaturæ adde *mannæ calabrin.* unc. duas & semis.

℥ *Folior. oriental.* drachm. duas. *Rhei* contusi & *tartari solubil.* ana drachmam unam. *Corticis Peruviani* semi-drachmam. *Summitatum absinthii* pug. unum. Coq. in aq. q. f. ad unc. sex. In colat. dissolve *mannæ* unc. duas.

℥ *Fol. sennæ*; *corticis medii ebuli* ana drachmas duas. *Rhei contusi* drachmam unam. Coque in aq. unciis octo. Colaturæ adde *syrupi de rosis pallidis* unciam unam.

℥ *Tinctura sennæ* unc. sex. *Jalapæ* grana duodecim. *Pulveris de tribus* semi-scrupulum. *Syrupi de cichorio cum rheo* unc. unam. Misce. Fiat haustus.

℥ *Folior. oriental.* drachm. tres. *Salis Ebsoniensis* drachm. unam. Infunde in aq. unc. sex. In colat. dissolve *electuarii diaphænici & syrupi de rhamno cathartico* ana semi-drachmam. Fiat haustus ad colicam pictorum.

℥ *Sennæ* drachm. tres. *Salis rupellani* drachm. unam. Infunde in aq. unc. sex. In colat. dissolve *confectionis Hamec* semi-unciam. *Syrupi florum persicorum* unciam unam.

℥ *Folior. oriental.* drachm. tres. *Trochiscorum de agarico* drachm. unam. *Seminis anisi* pug. unum. Bulliant in aq. q. f. ad uncias sex. Colat. adde *syrupi de rhamno* semi-unciam.

℥ *Mannæ* unc. duas. Dissolve in *hydromellis* unc. sex. Adde *kermes mineralis* gran. duo. Fiat ex arte haustus.

P O T I O.

℥ *Tamarindorum* pinguium unciam unam; *pulpæ cassiæ* unciam semis; bulliant in aquæ unciis octo; adde sub finem *florum violarum* manipulum semis. Colatura fiat pro tribus dosibus.

℥ *Roris calabrini* ab unc. duabus ad tres. *Olei amygd. dulc.* unc. duas. Dilue in *jusculo pulli* pro duplici dosi. Nauseantibus seorsim exhibetur oleum, post horam integram à propinatâ secundâ dosi.

℥ *Medullæ cassiæ* uncias duas. Dilue in *aquæ pulli* uncias duodecim. Dissolve *mannæ calabrinæ* uncias duas. Fiat potio pro duabus dosibus, horâ intermediâ.

℥ *Fistule Alexandr.* contusæ unc. tres. *Tamarindor.* unc. unam. Bulliant in aq. unciis quindecim. In colaturâ dissolve *mann.* unc. duas. *Syrupi violacei* unc. unam. Pro duplici dosi.

℥ *Medullæ cassiæ* unc. duas. *Salis nitri* drachm. unam. Bulliant in *seri lactis* librâ unâ. In colaturâ dissolve *mannæ calabr.* uncias tres. Fiat potio pro duplici dosi.

℥ *Tamarind.* unciam unam & semis. *Rhei & crystalli miner.* ana drachmam unam. *Florum violarum* pug. duos. Bulliant in *seri lactis vaccini* librâ unâ. Expressioni adde *mannæ* uncias duas, vel tres. Fiat potio pro duabus dosibus.

℥ *Folior. sennæ* semi-unciam. *Tamarindorum* unciam unam. *Salis nitri* drachm.

drachm. unam. Coque in aq. unciis duodecim. In colat. dissolve *manna* & *syrupi flor. persicorum* ana unciam unam. Fiat potio pro duabus dosibus alternis horis fumendis.

CATHAR-
TICA.

℥ *Radic. polypodii* unciam unam. Bulliant in aq. q. s. ad uncias duodecim. In colaturâ infunde *rhei* crassiusculè triti drachmam unam. *Florum persicorum* pugillum unum. Expressioni adde *manne* uncias duas. Pro duabus dosibus.

℥ *Senna* drach. duas. *Rhei* & *trochisc. de agarico* semi-drachmam. *Tamarind.* unciam unam. Bulliant in aquæ uncias duodecim. Colaturæ adde *manne* uncias duas. *Salis Glauberi* drachmas duas. *Aquæ florum aurantiorum* q. s. ad gratum odorem. Fiat potio pro duabus dosibus.

℥ *Pulpæ tamarindorum* uncias duas; *nitri* drachmas duas. Tantisper bulliant in aquæ unciis decem. In colaturâ dissolve *roris calabrini* uncias tres. Fiat potio pro duplici dosi.

A P O Z E M A.

℥ *Radicum nymphaeae* & *cichorii sylvestris* ana unciam unam. Bulliant in aquæ libris duabus. In colaturâ infunde per noctem *foliorum orientaliū* semi-unciam. *Tamarindorum* unciam unam. *Foliorum pimpinellæ* manipulum semis; *liquiritiæ* drachmas duas. Colatura cyathim exhibetur.

℥ *Radicum graminis* & *acetosæ* ana manipulum semis. *Tamarindorum* semi-unciam. *Florum violarum* pugillum unum. Coque in aquæ q. s. ad libras duas. In colaturâ infunde *sennæ* drachmas tres. *Rhabarbari* semi-drachmam. In expressione dissolve *manne* & *syrupi de pomis* ana unciam unam.

J U S C U L U M.

℥ *Roris calabrini* uncias duas. *Cremoris tartari*; *spermatidis ceti* ana drachmas duas. Dissolve ex arte in jusculo pulli.

℥ *Medullæ cassiæ* unciam unam. *Olei amygd. dulc.* uncias duas. Dissolve in jusculo carnis vitulinæ.

P U L V I S.

℥ *Jalapæ* in pulverem tenuissimum redactæ à granis octo ad duodecim. Capiat manè superbibendo haustum *aquæ pulli* vel *vitulinæ*. Ireretur hæc dosis singulis horis donec alvus solvatur.

℥ *Jalapæ* ab scrupulo uno ad semi-drachmam. *Zingiberis* semi-scrupulum. *Cremoris tartari* grana quindecim. Misce. Fiat pulvis ex vino albo fumendus.

℥ *Jalapæ* & *rhei* ana scrupulum unum. *Diacrydii* grana decem. Misce. Fiat pulvis.

℥ *Senna* & *cremoris tartari* ana drachm. unam. Misce. Fiat pulvis,
Tom. II. V

CATHAR-
TICA.

cujus scrupulus unus singulis horis datur, superbibendo cyathum aq. pulli, donec alvus solvatur.

℥ *Senna* drachmas duas. *Rhabbarbari* drachmam unam. *Resina jalapæ* scrupulos duos. *Elaterii* semi-drachmam. Misce. Fiat pulvis, cujus dosis à semi-scrupulo ad scrupulum unum, & ultra. Superbibendo jusculum.

℥ *Gummi gutta* à granis octo ad duodecim. *Salis prunelle* scrupulum unum. Simul terantur in mortario. Fiat pulvis in jusculo pingui exhibendus.

℥ *Jalapæ* scrupulum unum; *rhei* & *cremoris tartari* ana drachmam semis. Probè misceantur pro dosi.

℥ *Jalapæ*, *foliorum orientalium*, & *cremoris tartari*, ana grana triginta. In pulverem tenuissimum seorsim redigantur, & dein misceantur pro unicâ dosi. Ad apoplexiam ferofam.

B O L U S.

℥ *Pulpæ cassiæ*, vel *tamarindorum*, unciam unam. *Cremoris tartari* drachmam unam. Misce, & fiant boli plures pro dosi. Superbibendo jusculum.

℥ *Pulveris de tribus* & *jalapæ* ana grana quindecim. Misce. Fiat bolus cum *pulpâ cassiæ*.

℥ *Resina jalapæ* grana octo. *Cremoris tartari* scrupulos duos. Misce. Fiat bolus cum *electuario lenitivo*.

℥ *Catholici duplicati* drachmas tres. *Jalapæ* grana quindecim. Misce pro bolo.

℥ *Elaterii*, vel *resina scammonii* à gran. sex, ad octo. Fiat bolus cum *diapruno*.

℥ *Jalapæ*, & *trochiscorum de agarico* ana scrupulum unum. *Aloës soccotrine*; *aquilæ albæ* ana grana sex. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de rhamno cathartico*.

℥ *Senna* & *rhei pulveratorum* ana scrupulum semis. *Diacrydii* grana octo. *Resina jalapæ* grana quatuor. Misce. Fiat bolus cum *pulpâ cassiæ*.

℥ *Diacrydii* grana duodecim. *Jalapæ* & *rhabbarbari* ana grana octo. Misce. Fiat bolus cum *diapruno*.

℥ *Diacrydii* grana octo. *Aquila albæ* grana decem. *Resina jalapæ* grana quatuor. *Trochiscorum de agarico* scrupulum unum. Misce. Fiat bolus cum *pulpâ cassiæ*.

℥ *Rhei* scrupulum unum. *Mercurii dulcis* grana decem. *Diacrydii* grana quatuor. *Cassia lignea* grana sex. Misce. Fiat bolus cum *conservâ rosarum*.

℥ *Rhabbarbari* grana viginti. *Aquila albæ*; *diacrydii* & *trochiscorum de agarico* ana grana duodecim. Fiat bolus cum *extracto cassiæ*.

℥ *Diacrydii* à granis duodecim ad sexdecim; *antimonii diaphoretici* scrupulum unum. Misce. Fiat bolus cum *medullâ cassiæ*. Prodest arthriticis, extra paroxysmum.

℥ Gummi gutta grana octo. Cremoris tartari; cassia lignea ana grana quatuor. Misce. Fiat bolus cum syrupo de papavere albo.

℥ Gummi gutta grana sex. Mercurii dulcis grana quindecim. Misce. Fiat bolus cum diapruno.

℥ Trochiscorum de agarico semi-scrupulum. Aquila alba grana decem. Resina jalapa grana octo. Misce. Fiat bolus cum syrupo florum persicorum.

℥ Gutta gamba grana duodecim. Olei cinnamomi guttam unam aut alteram. Misce. Fiat bolus cum conservâ rosarum.

℥ Trochiscorum alhandal; gummi gutta; diacrydii ana grana tria. Gummi ammoniaci; mercurii dulcis ana grana quindecim. Tartari vitriolati grana octo. Misce. Fiat bolus cum extracto juniperi.

O P I A T A.

℥ Pulpa Tamarindorum, & cassia ana semi-unciam. Rhabbarbari drachmas duas. Salis vegetabilis drachmam unam & semis. Pulveris sennæ drachmam unam. Misce. Fiat opiata cum syrupo florum persicorum. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam & semis.

℥ Manna electa; medulla cassia ana uncias duas. Syrupi de althæâ unciam unam & semis. Olei amygdalarum dulcium semi-unciam. Misce. Fiat opiata. Dosis pro libitu iteranda à drachmis duabus ad semi-unciam. Hæc opiata, sub electuarii titulo à FULLERO tradita, ad uncias tres, & ultra, partitis vicibus exhibita blandè alvum solvere solet.

℥ Spermatidis ceti drachm. duas. Ovi vitell. n°. unum. Probè in mortario commixtis adde manna elect. & pulp. cassia ana unc. unam. Sacchari drachm. sex. Olei amygdalarum dulcium q. f. ad tussim siccam.

P I L U L Æ.

℥ Jalapa & scammonii ana semi-drachmam. Elaterii & trochiscorum alhandal ana scrupulum unum. Resina jalapa grana quindecim. Misce. Fiat massa pilularum cum syrupo de rhamno cathartico. Dosis ab scrupulo semisse, ad scrupulum unum.

℥ Senna Alexandrinæ semi-unciam. Rhei drachmas tres. Jalapa drachmas duas. Diacrydii drachmam unam. Cremoris tartari drachmas duas. Ex omnibus pulveratis & probè mixtis fiat massa pilularis cum syrupo de cichorio cum rheo. Dosis ad drachmam unam.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **P**OLYPODIUM vulgare, C. B. pin. (*Polypode*).

Cæteris præstat quernum, cujus radix subdulcis, cum quâdam acre-dine, inter laxantia numeratur; temperantium etiam classẽ subit; ac in aperientium vel diureticorum ordine recipitur. Ideò conducit in affectu hypochondriaco & hysterico; valet in obstructionibus; asthmaticis & tussientibus succurrit; nec inutilem opem præstat scrophulosis. Datur sicca in infuso aut decocto à drachmis duabus ad semi-unciam: in substantiâ verò à drachmâ unâ ad duas. È polypodio, non secus ac è sennâ, paratur tinctura aquea, quæ crebrò usurpatur pro vehiculo cæterorum catharticatorum.

(2.) *Efula minor*, Dodon. *Tithymalus foliis pini*, fortè *Dioscoridis pithyusa*, C. B. pin. (*Efule*).

Singulæ tithymalorum species purgantia per alvum drastica, & à sanioribus Medicis invisa suppeditant. Inter quas esula, de quâ in præsentiarum, minùs noxia censetur. Rarò tamen præscribitur, nisi in apoplexiâ, hydrope, aliisque casibus urgentioribus, cæteris præfidiis domari nesciis. Radicis cortex siccus, præviâ per viginti quatuor horas maceratione in aceto, datur in substantiâ ab semi-scrupulo ad scrupulum unum, & ad duplum in infuso.

(3.) *Rheum*, vel *Rhabarbarum* (*Rhubarbe*), radix crassior, cui inest quædam amarities, cum levi adstrictione, educitur è plantâ cognomine, quæ paucis abhinc annis in hortis colitur; de quo LINNÆUS. Sed longè discrepat, ratione virium, hortense ab orientali; quod scilicet è Tartariâ, Chinâ & Perside advehitur. Nemo nescit colorem varium, & ex carneò dilutè rubentem referre prædictam radicem; cujus frusta nodosa, & minora cæteris præferuntur. Rheum, cui tribuuntur vires polychrestæ, dummodò carie, cui obnoxia est, minime lædatur, alvum subducit, & blandè comprimit; vires instaurat: obstructiones referat & vermes fugat: summe deprædicatur adversus saburram ventriculi acidam, alvi fluxum, & dysenteriam; ac nullum fortè præstantius remedium excogitari potest. Valet in cachexiâ & ictero; laudatur in fluore albo. Insuper eximium & usitatissimum est catharticum pro infantibus; quorum etiam obstructionibus medetur, & verminosæ progeniei occurrit: cautè tamen exhiberi debet rheum iis quorum deservent viscera, vel renes & vesica afficiuntur. Datur pulvis in substantiâ à granis duodecim ad drachmam unam; vel frustula masticantur ut saliva imprægnata deglutiatur. Ad duplum præscribitur in infuso; quòd familiarissimè est usus sub nomine aquæ rhabarbari, eâ proportionè ut sit hujusce radicis drachma una pro singulis aquæ libris, Notare juvat ejus vim catharticam ebullitione infringi. Prostat

in officinis extractum, cujus dosi à granis octo ad scrupulos duos. Rhei pulvis, instar caffè, torrefactus majori vi comprimente pollet, & simili modo usurpatur.

CATHAR-
TICA.

(4.) *Jalapium* est radix gummi-resinosa, ferè insipida cujusdam; uti fertur; jalapæ Americanæ, quam videre est in nostris hortis; vel potius cujusdam convolvuli exotici de quo RAIUS. Inter eximia cathartica, & mitiora hydragoga recensetur; idè egregiè se gerit in cachexiâ & hydropè; prodest in affectibus rheumatico-arthriticis; laudatur in morbis cutaneis, &c. Datur in substantiâ à granis duodecim ad scrupulum unum, & ultrâ. Sed satius est illum pulverem partitis vicibus exhibere, nempe à granis octo ad duodecim, singulis horis, superbibendo cyathum aquæ pulli, donec sedes moveantur: sic sufficiente vehiculi copiâ diluitur, & optatissimum effectum, citrà molestiam, exerere solet: vota ut plurimum explent duo vel tres doses; & rarò ad septimam vel octavam protelatur hæc administratio: cautè tamen exhibendum est jalapium, haud innoxium, ubi sub constitutione siccâ & calidâ, fibræ facilè convelluntur: singulis dosibus postremâ methodo exhibendis addere licet quartam vel sextam grani opii partem pro iis quorum interanea facilè afficiuntur. Jalapium cum rancillo sacchari, vel cremoris tartari mixtum, gratissimum & familiarissimum præbet infantibus catharticum à grano uno ad grana octo; habitâ ratione ætatis: nimirum exhiberi potest recens nato, à grano uno ad duo; post annum integrum à granis duobus ad tria: in bienni à granis tribus ad quatuor; & sic deinceps addendo granum pro singulis circiter annis. De resinâ jalapæ alibi.

(5.) *Mechoacanna* est radix nullius ferè saporis particeps, cujusdam convolvuli ex MARGRAVIO, vel bryoniæ Americanæ juxta GASP. BAUHINUM; quæ ratione virium, sed inferiori gradu, ad jalapium accedit. Datur in substantiâ ab scrupulo uno ad drachmam unam; vel ad duplum infunditur in vini albi haustu: sed rarò in usum venit, ni quandoque infantibus exhibeatur, dosi congruâ, habitâ ratione ætatis.

(6.) *Turpethum* audit radix resinosa, sapore acri & ingrato, cujusdam convolvuli indici, de quo HERMANNUS. Inter purgantia mochlica recensetur; ac rarò in usum vocatur, nisi adversus apoplexiam, affectus comatosos, hydropem, aliosque morbos herculeos: aliàs summâ cautelâ exhiberi debet. Dosis in substantiâ à granis decem ad semi-drachmam; & ultrâ, in casu urgentiori: ad duplum verò in infuso. Quoad usum externum; sternutationem promovet, & enemata stimulantia ingreditur. De turpetho minerali remedio quodam chymico, alibi.

(7.) *Hermodyctyli* vocitantur radices bulbosæ, cordiformes, leves & friabiles, plantæ cognominis ex TURNFORTIO; vel cujusdam ireos orientalis, de quâ LINNÆUS. Inter blandiora purgantia locum habent: sed vix in usum veniunt; si officinalem excipias. Dosis in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam, & ad duplum in infuso.

(8.) *Senna vel Folia orientalia*. Alterutro nomine veniunt folia ab

CATHAR-
TICA.

Ægypto, vel Alexandria allata, sapore subamaricante nauseoso, cujusdam fruticis, quam ad cassiarum genus retulit LINNÆUS. Inter insigniora cathartica numerantur, & in familiarem usum cedunt. Præcipiuntur in infuso à drachmâ unâ ad tres, vel ad semi-unciam. Sed minime reticendum quod intestinorum fibras nerveas nonnunquam lancinent & irritent; imò & vomitum moveant. Hæc caveant tussientes & ad hæmorrhagiam proclives: hæc angue pejus fugiant, qui phlogosi internâ corripiuntur. Summâ demùm cautelâ exhibeantur delicatulis; vel iis quorum æstuant viscera. Nitrosis & tartareis opportunè sociatur senna; horum enim ope infringuntur ejus vires stimulant: eundem effectum præstare videntur semina anisi, feniculi, aliaque aromatica, vi quâdam anodynâ instructa, quâ delentur hujusce cathartici noxiæ qualitates. Ejusdem fruticis folliculos vel siliquas simili vi gaudere; sed mitiori, & tutiùs eâdem dosi usurpari vulgò fertur; pluresque tradiderunt Authores, quibus refragantur RIEDLINUS & TRILLERUS, qui experienciâ edocti asserere minime dubitarunt prædictos folliculos ipsis foliis flatulentiores esse, vehementiùs alvum movere, periculosioremque hypercatharsim excitare; quod à vero minime alienum putamus. Paratur in officinis *tinctura sennæ* ad basim haustuum purgantium quæ crebrò præscribuntur: ad quod opus infundi sinunt per noctem prædicta folia ad unciam unam, cum nitri vel salis tartari drachmâ unâ & semisse in aquæ libris duabus, & servatur colatura: vel illa levi coctioni tradunt cum floribus thymi, alteriusve plantæ aromaticæ; aut vulgatissimis seminibus carminantibus, quæ sennæ optimè sociantur. Scitur postremò vires sennæ purgantes coctiones infringi.

(9.) *Soldanella* maritima minor, C. B. pin. *Convolvulus* maritimus nostras rotundifolius, Morisson, hist. (*Chou marin*).

Hujusce plantæ folia in purgantium hydragogorum classe locum obtinent: sed rarò apud nos in usum veniunt. A nonnullis tamen laudantur in apoplexiâ, paralyfi, hydrope, hypochondriaci, &c. Dosis in substantiâ, ab scrupulo uno ad duos: vel folia recentia ad unciam unam coquantur in jusculo.

(10.) *Rosa pallida*, quarum odorem, etsi gratissimum, nonnullæ patient mulieres: sed rariùs sic adhibentur; cum satius sit præscribere varios syropos, ex hisce paratos, de quibus infrâ. Earum etiam prostat in officinis *aqua* distillata suaveolens, inter pectoralia recensenda; quæ additur variis cujuscumque indolis medicaminibus nauseosis; vel ad suffimenta exquisitiora usurpatur. Illud per transfennam notare expedit quod inconsultò misceatur prædicta aqua collyriis roborantibus; cum hæc virtute duntaxat polleat aqua, quæ è rosis rubris elicitor.

(11.) *Carthamus* officinarum, Inst. rei herb. (*Saffran bâlard*).

Semen, quod avidè comedunt psittaci; & hinc dicitur *Graine de perroquet*, pro cathartico habetur; atque in aperientium ordine admittitur. Datur, è cortice purgatum, in substantiâ à drachmâ unâ ad duas; vel rectiùs emulsionis formâ à drachmis tribus ad sex; cui addere solent sy-

rupum quemvis catharticum; vel nonnulla diacrydii grana. Sed rarò in usum venit; eò quòd plerorumque stomacho adversatur.

(12.) *Tithymalus latifolius*, *Cataputia* dictus, Inst. rei herb. (*Epurge* ou *Catapuce*).

CATHAR-
TICA.

Non secùs ac aliarum tithymalorum species, inter cathartica vehementiora recensetur: sed nusquam in usum medicum vocatur; ni casus urgeat in nonnullis hydropicis, & cætera deficient præsidia. Dosis seminum in substantiâ à granis duobus ad sex accedit. Viri robustiores, de torminibus parùm curantes, hæc semina integra à numero sex ad duodecim deglutire minime renuunt: vel quatuor aut quinque folia ejusdem plantæ in jusculo infundunt; haud citrà seram quandoque pœnitentiam.

(13.) *Ricinus vulgaris*, J. B. Palma Christi, Cæs. (*Ricin*).

Semina vel grana hujusce stirpis in mochlicorum purgantium albo locum habent; & idè solitis cautelis à granis quindecim ad triginta præscribi possunt in infuso: vel uti mos est rusticorum deglutiuntur hæc semina integra à numero quatuor ad duodecim: sed rarissimè à clinicis usurpantur prædicta semina; cùm haud defint cathartica tutiora, & longiori experienciâ comprobata. Prostant in officinis alia grana majora, *les Pignons d'Inde*, ricini cujusdam procerioris americani, de quo GASP. BAUHINUS: quæ scilicèt vi cathartico-emetica pollent; & summam noxam inferre queunt; cur sit ut à sapientibus planè rejiciantur, ni res urgeat, & hydrops omnibus aliis præsidiis obsurdescat.

(14.) *Rhamnus catharticus*, C. B. pin. (*Nerprun* ou *Bourg-épine*).

Baccæ hujusce fruticis notissimi in eximiorum purgantium hydragogorum ordine recipiuntur. Agricolaë illas integras deglutiunt antè prandium à numero sex ad viginti; vel ad duplum in jusculo coquunt. Hanc adhibendi methodum jure averfatur Medici, qui tutiùs præcipiunt syrupum ex hisce baccis paratum, de quo infra.

(15.) *Thymelæa lauri* folio semper virens; seu *Laureola mas*, Inst. rei herb. (*Lauréole*).

Folia, cortex & fructus præbent catharticum drastrictum, sanioribus Medicis invisum; ni urgentiori necessitate premantur. Dosis foliorum & corticis, præviâ maceratione in aceto præparatorum, in substantiâ à granis decem ad viginti, & ad duplum in infuso. Ab agrestibus deglutiuntur baccæ à numero duabus ad quatuor: sed sæpiùs stomachum subvertunt; tormina, hypercatharsim, vel dysenteriam concitant. Folia contrita & extius admota causticorum vires æmulantur.

(16.) *Cassia*, vel *Fistula Alexandrina* sic dicta ab urbe Ægypti, quam Alexandriam vocant, è quâ, tanquam è variarum rerum exoticarum emporio, nobis affertur, est fructus arboris cognominis, qui crescit non solum in Ægypto, sed etiam in utrâque Indiâ. Hujusce siliquæ, longæ, rotundæ & nigricantis medullæ, rejectis putamine, dissepimentis & seminibus, inter laxantia præstantiora & benigniora recensetur: hinc tutò exhibetur, ubi purgationi locus est, in inflama-

CATHAR-
TICA.

matione pectoris & abdominis ; febre ardente , morbis renum & vesicæ , cæterisque affectibus qui ab aliis catharticis exacerbari solent. Emeticorum vires infringit , & validiorum catharticorum stimulum obrundit. Haud tamen innocua est prædicta pulpa flatulentis , hypochondriacis & hysteriis ; ni societur aniso , aliisque seminibus carminantibus. Præscribuntur siliquæ in decocto ab uncis duabus ad quatuor. Illud circa hanc dosim notare juvat quòd quatuor uncia harum fistularum recentium , unam duntaxat pulpæ unciam & semissem suppedient ; ex annosis verò haud ultrà semi-unciam , vel drachmas sex , extrahitur. Hæc medulla per setaceum trajecta à semi-unciâ ad unciam unam & semis in fero lactis , jusculo , &c. soluta exhibetur ; vel quod paucis arridet , boli formâ deglutitur. Prostat in officinis *cassia cocta* , quæ sic paratur : pulpa scilicet recens extracta ad libram unam , dissolvitur in aquæ calidæ q. s. Huicce dissolutioni per cribrum trajectæ adde sacchari libram unam. Dein vaporet balneolo ad extracti mollis consistentiam , cui refrigerato additur aquæ essentialis florum aurantium ab uncia semisse ad unciam unam. Alvum blandè laxat cassia cocta & calculosis apprimè congruit. Dosim etiam ab uncia unâ ad unciam unam & semis , quæ partitis vicibus exhiberi solet. Datur verò pueris recens natis ad meconium educendum , ab scrupulo uno ad duos. Diurnus pulpæ cassiæ utriusque fortis usus , ad dosim drachmæ unius juvat alvo adstrictâ laborantes. Insuper fistula alexandrina ingreditur enemata laxantia & demulcentia ab uncis quatuor ad semi-libram ; vel pulpa in ipsis dissolvitur ad uncias duas & ultrà.

(17.) *Tamarindorum* nomine intelligitur pulpa pinguis , acidula , odore vinoso , quæ extrahitur è fructu siliquoso arboris cognominis africani & orientalis , de quo *Alpinus*. Tamarindi inter laxantia mitiora eminent ; ac in refrigerantium numero adscribuntur. Conducunt in febribus biliosis & inflammatoriis : vomitum compescunt & diarrhææ medentur. Dosim in decocto ab uncia unâ ad duas. Si ad duplum coquantur in aquæ libris duabus prisanam præbent ad sitim febrilem sedandam summè proficuum. Sub formâ boli à drachmâ unâ ad semi-unciam etiam præscribitur hæc pulpa , quæ ut plurimum aliis catharticis sociatur , ut eorum vires noxiæ infringantur. Illud silentio premere minime debemus , quòd nonnulli existiment ; haud citrà quoddam periculum exhiberi posse tamarindos , ob æruginem quam contrahunt , coctione in leberibus æneis quibus Indi ad hoc opus uti solent ; nùm rectè ? viderint oculatiores.

(18.) *Colocynthis* fructu rotundo minor , C. B. pin. (*Coloquinte*).

Hujusce plantæ cucurbitaceæ fructus , mole mali aurantii , inter amara intensiora primatum ducit ; atque catharticorum mochlicorum vehementiorum classem subit : idèò laudatur in morbis comatosiis : faustè adhibetur sub arthritide , asthmate , hydrope , aliisque affectibus contumacioribus. Nusquam ferè , nisi ab incautis per se usurpatur : sed varia præparata officinalia subingreditur ; inter quæ eminent trochisci ab Arabibus alhandal dicti , & infra recensendi ; qui ex illâ pulpâ & mucilagine gummi tragacanthi

canthi parantur; & sic hujusce cathartici acriores & deleteriæ particulæ irretiuntur & emendantur. Aliàs nauseam movet, ventriculum subvertit, tormina atrocissima concitat, sævamque hypercatharsim. Si tamen in casu urgentiori deficiant trochisci, præscribi potest colocynthis in decocto, vel infuso ab scrupulo semisse ad scrupulum unum; & in substantiâ à granis duobus ad duodecim. Nec ipsi denegantur vires alterantes; cum, teste BOERHAAVIO, mira præstet in languidis nervorum morbis, & saburrâ mucosâ primarum viarum: præscribitur sub hoc conspectu à decimâ parte grani ad sextam: sed protelari debet, uri nemo non videt, ejus usus: sic datur omni bihorio, vel quadrihorio, sub pallidis virginum coloribus. Quoad usum exterium, recipitur à drachmâ unâ ad duas, in nodulo, ad enemata stimulantia, quæ apoplexiam, paralysem, &c. respiciunt. Si subigatur cum felle taurino; & umbilico infantum admoveatur, alvum referare, & vermes fugare valet.

(19.) *Agaricus* sive fungus laricis, C. B. pin. (*Agaric*).

È vetustiorum arborum, terebinthinæ dispendio quasi exhaustorum, caudicibus erumpit hæc agarici species. È regionibus orientalibus nobis affertur hæc substantia candidissima, fungosa & vegetabilis; quam etiam, sed inferioris notæ, præbent larices Alpium. Agarici faciem referunt nonnullæ radices majores bryoniæ; quæ hinc pro genuino agarico à quibusdam nebulonibus venditantur. Catharticorum classem subit hæc materia sapore subdulci, amaricante & ingrato prædita: in anthelminticorum ordine haud infimum locum tenet: laudatur tanquam aperiens in obstructionibus, asthmate, arthritide, &c. Dosis in infuso à semi-drachmâ ad drachmam unam, & ultrâ; in substantiâ verò ab scrupulo uno ad duos. Sed rarè per se datur, cum in singulis officinis prostant trochisci usûs familiarioris, de quibus infra. Insuper zingiberi, cinnamomo, aliisque aromatibus sociatur, quibus emendari aut corrigi creditur. Per transfennam notare juvat, quòd agaricum antiquorum à nostro planè fuisse diversum nonnulli arbitrentur: sed illud dubium in medio relinquimus.

(20.) *Manna* seu *Ros calabrinus*, à rore illo cœlesti Israelitis divinitus concesso planè diversus; est succus notissimus è fraxini, aceris, aliarumve arborum caudice, ramis & frondibus exudans, in variis regionibus meridionalibus, Calabriâ scilicet, Siciliâ & agro romano, qui calore solis in grumos concrefcit, quotannis colligendos. Pro præstantiori habetur manna calabrina; pinguis verò majori efficaciâ pollere videtur; nimiscellâ variarum rerum, uti nonnulli conjiciunt, adulteretur. Inter purgantia mitiora & rutiliora primatum ducit, & idèd familiaris est usûs in febribus acutis & morbis pectoris, ubi catharsi opus est. Solvitur in aquâ, juscuto, &c. ab uncia unâ ad tres. Ipsi additur, ut diluatur sapor nauseosus, cremor tartari, sal epsoniense, succus limonum, &c. Notare juvat mannam efficaciorè & minùs nauseabundam fore, si aquâ tepidâ, vel planè frigidâ solvatur; secùs verò evenire, si coctioni committatur.

CATHAR-
TICA.

Larix, abies, nux, nonnullæque Alpium arbores mannâ, quam vocant brianconensem, præbent, sed inferioris ordinis.

(21.) *Scammonium* est gummi-resina, levis & friabilis; nigricans, ab admotâ linguâ humidâ albicans, & quasi lactescens, sapore subamaricante, nauseoso, & odore virulento; quæ ab Smyrnâ & Alepo nobis afferitur, & elicitur è radice cujusdam convolvuli syriaci, de quo MORISSON. Alepense pro præstantiori habetur. In purgantium ordine admittitur; & datur à granis quatuor ad octodecim. Sed raro per se exhibetur; quin potius aliis catharticis, calcaris instar, refractâ dosi sociatur. Usitatus est ejus extractum, *diacrydii* nomine notum, cujus dosis inter grana tria & quindécim continetur. Utrûmque formâ siccâ præscribitur; cum ægrè dissolvatur in poculentis aquæis. Hoc caveant debiliores; ad hæmorrhagiam proclives; quorum viscera æstuant, &c. etenim si importunè præcipiatur, tormina, hypercatharsim, tenesmus & dysenteriam accerere valet. De resinâ scammonii infra.

(22.) *Gummi gutta* vocitatur quoddam concretum gummoso-resinosum, durum, friabile, colore luteo splendente; quod pro succo cujusdam tithymali sinensis à nonnullis habetur: dum alii illum fluere autumant è quibusdam arboribus, de quibus in horto Malabarico. Inter cathartica drastica vehementiora recensetur: ideò celebratur in hydropè & affectibus arthriticis; non secus ac in febre quartanâ, aliisque intermittentibus pertinacioribus. In quovis liquido solvitur; vel sub boli, pilularumve formâ exhibetur à granis duobus ad duodecim, imò & scrupulum unum. Sed cave ne vomitum, superpurgationem, vel fluxum dysentericum excitet. Ipsi plerumque sociatur sal tartari, cujus ope emendari ejus noxias qualitates vulgò creditur. Sunt qui hanc resinam exhibent ad drachmam unam, & ultra, cum mannæ solutione, aut quovis alio haustu pingui; nùm rectè? viderint practici.

(23.) *Aqua frigida Sedlicensis*, (de Sedlitz), vici Bohemiæ, novem leucis à Pragâ distantis, versùs Austrum; scarent sale neutro amaro, Epsoniensi simillimo; atque tanto proventu ut nonnulli Chymici, haud inferioris subsellii, fraudem suboluerint. Catharsim movent, alvo remanente humidâ; quò fit ut cæteris purgantibus præstent. Ideò auxiliantur scorbuticis & hypochondriacis, qui de alvo adstrictâ conqueruntur; atque conducunt in vertigine & cordis palpitatione, quibus prædicti sunt obnoxii. Insuper anthelminticorum classẽ subeunt; nec ipsis denegatur locus in ordine aperientium: profunt denique mulieribus ad postremam menstruæ purgationis periodum accedentibus. Propinquantur à librâ unâ ad duas, ad album referendam: sub alio scopo refringitur dosis; & usus protelatur ad septem vel octo dies. Adversus progeniem verminosam infantum, præcipi solent ab uncis quatuor ad sex.

(24.) *Aqua frigida Merienses*, (de Miers), vici regionis Aquitanix, (le Quercy); à Cadurco (Cahors) novem leucis in Aquilonem recedentis

propè Dordoniam (*la Dordogne*) ; sapore austero , ferrum quasi spirant. Vi refrigerante catharticâ celebrantur ; obstructions referant & diuresim movent. Idèd hypochondriacis & hystericiis opitulantur ; febres intermittentes diuturniores fugant ; morbis renum & vesicæ occurrunt ; laudem merentur in fluore albo , &c. Non secus ac Sedlicenses circumferuntur ; sed facillimè putrescunt , si lagenæ haud ritè obturentur.

(25.) *Aqua thermales Motenses (de la Motte)* , pagi Delphinatûs , propè Gratianopolim , à quâ civitate abest sex leucis , versùs Norum ; haud longè à loco illo celebri , è quò prodeunt flammæ. Prædictæ aquæ intensè calidæ , sulphur & bitumen redolentes , inter cathartica recenseri debent ; ventriculûm refocillant ; diuresim movent ; atque obstructionibus & infarctibus skirrhis medentur. Extûs admotæ , balneo vel itrigatione ab alto , vi roborante , resolvente , pforicâ , & detergente instruuntur.

(26.) *Sal catharticum amarum , & Epsoniense (Sel d'Epsom ou d'Angleterre)* , haud unum & idem sonant ; licèt iisdem fermè polleant viribus & à plerisque non distinguantur. Sal Epsoniense evaporatione aquarum Epsoniensium , ad scrupulûm unum è quâque librâ aquæ , in Angliâ conficitur : hinc patet cur rarò occurrat in nostris officinis ; ubi proventu uberrimo prostat sal quoddam artificiale , sal epsoniense vel anglicum falsò dictum ; quod rectiùs catharticum amarum vocitatur ; & conficitur è salis culinæ lixivio , quâdam enkeiresi , & additione acidî vitriolici. Utrumque enim constare sale marino , acidis vitrioli imprægnato , pro comperto manet apud Chymicos. Illud notare expedit quòd sal catharticum amarum facillimè dissolvatur in aquâ , ad proportionem anaticam. Infer præstantiora cathartica numeratur ; & præfertur salî rupellensi ; imò & Glauberiano à quo , juxta solertiorum Chymicorum mentem , vix discrepat ; illud tamen caveant hydropici , phthisici & paralytici. Exhibetur à semi-unciâ ad unciam unam & semis. Si imminuatur dosis alias vires acquirit : diuresim nempe movet & obstructions referat. Portionibus miscetur , non secus ac sal vegetabile , ad extrahendam aliorum catharticonum tincturam : resinis purgantibus sociatur , ut emendentur earum noxiæ qualitates ; & acuantur catharticæ ; quod experientiæ consonum esse videtur. Ingreditur demûm enemata purgantia ab uncis duabus ad tres. Haud abs re erit hùc adjicere quòd in nonnullis officinis reperiatur sal quoddam hispanicum , à prædictis vix dissimile ; quod scilicèt eâdem ratione usurpatur.

(27.) *Sal Sedlicense , (Sel de Sedlitz ou de Bohême)* , ex aquâ cognomine , de quâ suprâ , extrahitur. Ab epsoniense distinguitur minori pelluciditate & colore quasi lacteo : intensiùs præterea amaricat & crebriùs stomachûm subvertit. Prædictis tamen minime cedit ratione virium catharticarum ; ac eâdem methodo usurpatur , paulò tamen minori dosi ; à drachmis scilicèt duabus ad sex. Notare expedit quòd alia prostent salia cathartica affinia , sal nempe egranum (*sel d'Egra*) ; sal thermarum carolinarum (*sel de Carlsbad*) ; sal esteranum (*sel d'Ester*) ; sal wisbadense , (*sel de Wisbad*) ; quæ sanè parùm discrepant à sale sedlicense.

CATHAR-
TICA.

(28.) *Syrupus de rosīs pallidis* è triplici infusione horumce florum, cum saccharo ex arte coquendā paratur. Pro mitiori laxante habetur, & ab uncia semisse ad unciam unam & semis præcipitur. Nusquā ferè, nisi infantibus, per se datur, sed vulgò additur potionibus catharticis.

(29.) *Syrupus rosatus compositus*, cum sennā & agarico, sic conficitur. Infunduntur per viginti quatuor horas senna & agaricus cum tartaro solubili, in succo ritè depurato rosarum pallidarum; & coquitur expressio cum saccharo, juxta solitam methodum. Inter purgantia hydragoga jure recensetur; ideò confert cachecticis & hydropicis. Plerumque additur potionibus catharticis à semi-uncia ad unciam unam: rarò solus propinatur.

(30.) *Syrupus de cichorio compositus* cum rheo; paratur miscellā infusionis rhei & sinapi de cichorio compositi, quem scilicet ingrediuntur variæ plantæ hepaticæ, aperientes & diuretici. In agmine blandiorum laxantium recipitur; atque vi temperante, aperiente & stomachicā instruitur. Dosis à semi-uncia ad unciam unam & semis in aquā cichoriā, cui addere licet tincturam martis; tartarum martialem solubilem, &c. Ut plurimum etiam diluitur in haustibus catharticis. Familiarissimè per se datur infantibus à drachmis duabus ad unciam unam.

(31.) *Syrupus de pomis* nil aliud est quàm succus pomorum, borraginis & buglossi, in quo infunduntur folia orientalia, cum nonnullis aromatibus. Satis palato arridet & alvum blandè movet. Additur, instar superiorum, potionibus catharticis à semi-uncia ad unciam unam & semis. Crebrius eadem dosi per se usurpatur pro infantibus.

(32.) *Syrupus de rhamno cathartico* paratur succo ritè depurato baccharum hujusce fruticis, cum saccharo juxta notissimam artem cocto. Inter hydragoga eximia celebratur; ideò conducit in cachexiā & hydropem; occurrit arthritidi & rheumatismo; pluribus aliis affectibus chronicis opem fert. Præscribitur ab uncia semisse ad unciam unam & semis. Vulgò propinatur ante cibum, ut alimenta ejus nocivas vires infringant; quod haud malè succedit, ubi solā purgatione opus est.

(33.) *Pulvis Cornachini*, vel de tribus, constat diacrydio, cremore tartari & antimonio diaphoretico, anaticā proportionem receptis. In cathartico exquiritiorum tractu admittitur; & exhibetur à semi-scrupulo ad scrupulos duos; dilutus in juscule, aliove liquido; vel sub formā boli. Haud diutius quàm par est servari debet in officinis prædictus pulvis ob antimonium diaphoreticum; quod vetustate correptum & nauseosum summam perniciem inferre valet, uti suprā notavimus.

(34.) *Elatèrium* audit extractum; vel succus inspissatus, fructuum maturefcentium cucumeris sylvestris; contusione, maceratione, expressione & evaporatione paratus. Inter purgantia drastica numeratur; & rarò usurpatur nisi adversus morbos herculeos, apoplexiam nempe, affectus comatosos & hydropem; præsertim ascitem. Præscribitur à granis duobus ad decem vel duodecim. Ejus pulvis extus nonnunquā adhibetur ad sternutationem scilicet promovendam.

(35.) *Diaprunum simplex* malè sic inscribitur, cùm variarum rerum farragine confletur; è floribus scilicèt violarum & rosarum rubrarum; è seminibus violæ, portulacæ & oxyacanthæ; è succo cydoniorum; è radicibus polypodii & liquiritiæ, è fantalis, &c. inter quæ prædominium obtinent pruna damascena. Rosas rubras & fantala ex hoc electuario resecanda esse jure censebat LEMERY; cui nescio quâ ratione ducti, assensum denegarunt codicis Parisiensis Authores. Rarè per se datur diaprunum; sed plerùmque solvitur in haustibus cathartici à semi-unciâ ad unciam unam & semis. Si huic addatur scammonium ritè lævigatum; emergit, *diaprunum*, ut inquiunt, *solutivum*; cujus vires cathartice hoc stimulo acuuntur; & dosis inter drachmam unam & drachmas sex continetur.

(36.) *Lenitivum* vocitatur electuarium purgans ustratissimum; quod exsurgit è miscellâ blandiorum catharticorum, prunorum scilicèt, cassiæ, ramarindorum & fennæ; quibus accedunt emollientia & demulcentia varia. Præscribitur ab uncia unâ ad unciam unam & semis.

(37.) *Catholicum duplicatum rheo* paratur polypodii, cichorii, liquiritiæ, &c. decocto; quod iterùm ebullitioni traditur cum saccharo ad mellis consistentiam: additis postea cassiâ, ramarindis, fennâ, rheo, seminibus frigidis, &c. ut hinc emergat electuarium purgans, quod cæteris cathartici ut plurimum sociatur, à drachmis duabus ad unciam unam. In usum familiarissimum cedit; præsertim sub alvi profluvii.

(38.) *Confectio Hamec*, præter variarum rerum, tam laxantium, quàm adstringentium inconcinnam farraginem; agaricum, scammonium & colocynthidem admittit. Cur sit ut inter purgantia mochlica numeretur hoc electuarium; & rarè, nisi robustioribus exhibeatur, à drachmâ unâ ad sex.

(39.) *Trochisci alhandal*, sic dicti ab Arabico nomine fructus colocynthidis; cujus pulvis excipitur gummi tragacantho. Inter cathartica valentiora recensentur; ac laudantur in apoplexiâ, affectibus comatosi, paralyfi, hydrope, &c. Cautè exhiberi debent prædicti pastilli, qui nonnunquàm tormina, hypercatharsim cruentam, aliave sanguinis profluvia excitant. Earum dosis à granis duobus ad duodecim. Cæteris cathartici plerùmque sociantur; dosi nempe congruâ; additorum habitâ ratione.

(40.) *Trochisci de agarico*, è pulvere hujusce substantiæ fungosæ, albissimæ; & infusione zingiberis in vino albo conficiuntur. Inter cathartica media præstantiora recensentur; atque aperientium vel diureticorum classem subeunt: conducunt in affectibus soporosis & paralyfi; laudantur in cachexiâ & hydrope; opportunè exhibentur adversus febres intermittentes & præsertim quartanam; valent in arthritide, variisque affectibus chronicis pertinacioribus. Dosis in substantiâ à granis octo ad semi-drachmam, & ab scrupulo uno ad drachmam unam in infuso aut decocto. Notare licet prædictos trochiscos debiliores vetustate evadere; & hinc minoris efficacæ.

CATHAR-
TICA.

(41.) *Pilula hydragoga Bontii*, è gummi guttâ, aloë & gummi ammōniaco simplicissimâ arte parantur. Solvuntur enim prædictæ materies in aceto acerrimo; & colatura evaporationi submittitur. Summè deprædicantur, nec immeritò, adversus quamcumque colluviem ferofam; præferrim ab infarctu viscerum prognatam. Dosis à granis duodecim ad quindecim.

(42.) *Pilula angelica*, à nonnullis *Grains de vie*, ex agarico, rheo, & cinnamomo, quæ excipiunt extractum cichorii, borraginis, lupuli, fumariæ & rosarum pallidarum, aloë imprægnatum, conficiuntur. Ante cœnam deglutiuntur; ut edulia nocivas aloës particulas obvolvunt. Hâc cautelâ catharsim blandè movent, ab scrupulo uno ad drachmam unam. Ipsi addere licet nonnulla grana diacrydii, ubi metus est ne solitum effectum minime exerant.

(43.) *Sal polychrestum* conficitur è fusione nitri in crucibulo; cui per vices injiciuntur flores sulphuris, ut eorum conflagratione auferantur, ut inquiunt, spicula nitri acida; quæ aliàs quamdam pulmonibus labem inferre possent. In hydragogorum ordine, haud infimum gradum consequitur prædictum sal: idè deprædicatur in hydrope, etiam pectoris. Dosis à drachmis duabus ad sex: vel quot horis ad drachmam unam exhibetur, donec alvum solvat. Additur plerumque potionibus catharticis à drachmâ unâ ad duas. Non secùs ac cætera cathartica vi aperiente & diureticâ gaudet, si refractâ dosi adhibeatur.

(44.) *Sal rupellatum*, vulgò *Sel de Seignette*, nil aliud esse videtur quàm cremor tartari, qui, processu notissimo, solubilis evadit accessu crystallorum kali Alicantini. Nil ingrati præ se fert; & inter cathartica blandiora eminet. Dosis à semi-unciâ ad unciam unam & semis, in quovis poculento pro curantis arbitrio ad unum vel plures haustus. Aliorum salium instar inservit ad extrahendam variarum rerum catharticarum, vel alterius indolis, tincturam ab scrupulo uno ad drachmam unam pro quâque aquâ librâ.

(45.) *Resina jalapæ* est quoddam extractum illius radices Mexicanæ, ope spiritûs vini, multiplici digestionem & solitâ evaporatione paratum. In numerum purgantium hydragogorum adsciscitur; hinc prodest cachecticis & hydropicis: sed cavendum ne in grumos abeat, qui intestinorum rugis hærentes tormina concitant: idè in pulverem tenuissimum redigi debet, quotiès in substantiâ exhibetur. A granis tribus ad duodecim, boli vel pilularum formâ præscribitur. Familiaris est usûs, dosi congruâ, in opiatibus purgantibus & incidentibus: ac nonnunquam ingreditur emulsiones. Facile dissolvitur in oleo amygdalarum dulcium, ovi vitello, vel ope sacchari; non secùs ac aliæ resinæ. Scire expedit resinam jalapæ sapius adulterari, variis materiis nunc catharticis, nunc alterius naturæ; adè ut pro infido remedio à solertioribus habeatur.

(46.) *Resina scammonii* simili processu paratur, & easdem ferme vires obtinet: sed paulò minori dosi præscribitur, à granis scilicet duobus ad octo. Iisdem cautelis, nec aliâ methodo, usurpatur.

STOMACHICA ET CARMINANTIA.

P R I M A T U M ducunt in serie stomachicorum balsamica & aromata; quæ excipiunt plantæ fragrantēs indigenæ, quarum nonnullæ, ratione virium, materiebus exoticis minime cedunt. Utraque putredinem arcent; stomachi vires fractas in integrum restitunt; ejusque motionibus spasmodicis medentur: cur sit ut dolores ab hæc causâ ortos compeſcant; hinc sub hac conditione jure dicuntur carminantia, quasi carmine demulcerent. Insuper ea fuit veterum, circa stomachica, mens; ut id genus remedia status discutiant. Nonnulli econtrâ recentiores in eâ sunt sententiâ, ut ab horum accessu ulterius rareſcat inibi incarceratus aër; & idè morbus exasperetur: cui tamen postremæ opinioni assensum denegat, multiplici experientiâ fretus, clarissimus HALEs. Si quid de hac re conſpicere liceat; facile crediderim, diuturnâ praxi edoctus, quod hæc medicamina flatibus retentis egressum largiri queant; oppugnando scilicet constrictionem illam spasmodicam, quâ occluduntur stomachi & intestinorum aditus. Extrâ enim dubii controversiam positum esse videtur *flatulentia* obnoxios, hypochondriacos nempe, æquè ac hystericas, affectione spasmodicâ proteiformi, in abdominis viscera præsertim sæviente, torqueri: quâ sit ut digestionis reliquæ in stomacho & tubo intestinali diutius quàm par est nidulentur; à quâ morâ & calore loci emergit quædam fermentatio, sit verbo venia, quâ moleculæ aëreæ extricantur, vel ab alimentorum compedibus solvuntur; & quasi sui juris factæ in bullas coeunt, quæ oscula venarum lactearum nusquam subire valent; atque nonnisi laxatis ostiis per superiora vel inferiora exitum sibi parant. Hæc, munia præstare videntur carminantia; dummodò, præmissis præmittendis, vel opportunè exhibeantur.

E quibus colligere datur præcipua stomachica & carminantia, quæ complectitur hæc classis, duplici modo suam actionem exerere in digestionis organa; debiliores nempe horum viscerum fibras instaurando; hasque spasmodicâ constrictione correptas laxando. Quænam sit eorum agendi ratio viderint phisici, quibus lampada tradimus. Licet stomachica catharticis minus sint pertimescenda, cautè tamen exhiberi debent, ne ad sanguinem appellendo, vehementiorem æstum concitent. Notare expedit stomachica consultò sæpius purgantibus per alvum sociari: atque etiam apprimè misceri cum hypnoticis. Præter aromata & balsamica, quæ uti suprâ innuimus primum sanè locum in hac classe merentur; alia diversæ sortis stomachica occurrunt quæ nonnunquam primis palmam præripiunt, absorbentia scilicet, amara & acida quorum delectus à saburrâ acidâ, vel alkalînâ, in primis viis hospitante præcipuè pendet: de quibus satis superque alibi.

STOMACHI-
CA.

E M P O R E T I C A.

RADICES imperatoriæ, angelicæ, caryophyllatæ, ireos germanicæ, fraxinellæ, valerianæ hortensis, gentianæ, & enulæ campanæ. Allium, rheum, zingiber, zedoaria, acorus, calamus verus ⁽¹⁾, costus Arabicus, cyperus longus, galanga, serpentaria virginiana, nardus indica.

Folia botryos ⁽²⁾, abrotani ⁽³⁾, cerefolii ⁽⁴⁾, dracunculi ⁽⁵⁾, salviæ, majoranæ, mari ⁽⁶⁾, melissæ, rutæ, ocymi, origani, pulegii, fatureiæ, tanacetii, absinthii, chamædryos, centaurii minoris, ribes nigri, the... Flores aurantiorum, salviæ, rorismarini. Crocus... Fructus cydoniorum, kynorrhodontis... Baccæ lauri ⁽⁷⁾, juniperi ⁽⁸⁾... Cortex aurantiorum, limonum, citreorum... Nux moschata vulgaris, vel condita... Piper. Caryophylli ⁽⁹⁾, cubebæ ⁽¹⁰⁾, cardamomum, amomum racemosum ⁽¹¹⁾, caffè, vanilla, cacao ⁽¹²⁾... Semina anisi ⁽¹³⁾, anethi ⁽¹⁴⁾, coriandri ⁽¹⁵⁾, ammeos ⁽¹⁶⁾, apii, carvi ⁽¹⁷⁾, cumini ⁽¹⁸⁾, dauci cretici ⁽¹⁹⁾, sinapi, feniculi, erucæ, petroselinii; semen fantonicum... Kinakina, cascarilla, cassia lignea, cinnamomum, cortex Winteranus... Simarouba, lignum lentisci... Catechu, mastiches, aloë, myrrha, ambra cineritia... Balsama naturalia... Vinum Cyprienfè, Hispanicum, alterumve generosum, aqua vitæ... Chocolatum, cornu cervi... Aquæ Forgienfes, Passiacæ ⁽²⁰⁾, Cranenfes ⁽²¹⁾, Bellilucanæ ⁽²²⁾, Plumberianæ ⁽²³⁾, Luxoviensfes, Viciensfes, Baregiensfes, Vervonenfes, Borboniensfes Arcimbaldicæ, Granenfes, Cauteriefes ⁽²⁴⁾, Bonenfes, Diniensfes, Montis Aurei.

O F F I C I N A L I A.

AQUA florum & corticum aurantiorum, menthæ, nucum, salviæ, rosarum rubrarum, baccarum juniperi... Aqua picea ⁽²⁵⁾... Vinum absinthites... Balsamum Fioraventi, Commendatoris ⁽²⁶⁾... Syrupus de absinthio, de cichorio cum rheo, de stæchade, mercurialis, de rosis ficcis, de cydoniis, myrtinus compositus... Extractum juniperi, absinthii, gentianæ, enulæ campanæ, rhabarbari... Conserva florum aurantiorum, rosarum rubrarum, kynorrhodontis, radicum helenii... Saccharum rosatum... Opiata Salomonis ⁽²⁷⁾, theriaca, orvietanum, diascordium, mithridatium, confectio de hyacintho, electuarium de baccis lauri... Tabellæ de terrâ japonicâ... Sal absinthii, centaurii minoris... Aqua cinnamomi spirituosa & hordeata, imperialis, melissæ composita, Reginæ Hungariæ,

Hungariæ, theriacalis, divina vel mirabilis.... Spiritus juniperi, tinctura absinthii, caryophyllorum.... Elixirium Garusi (²⁸), proprietatis, Stoughton (²⁹).... Quinta essentia absinthii (³⁰).... Guttæ anodynæ Sydenhami, anodynum minerale Hoffmanni.... Balsamum sulphuris anisatum, oleum cinnamomi, essentia corticum citrei (³¹).

STOMACHI-
CA.

MAGISTRALIA.

HAUSTUS.

℥ *ELIXIRII* proprietatis à guttis quindecim ad triginta. *Aquæ florum aurantiorum*; vel *vini generosi* unciam unam. Misce pro haustu, ad cardialgiam.

℥ *Elixirii Garusi* à drachmâ unâ ad duas. Misce cum tantillo *aquæ melissophylli*, pro haustu. Ad dolores stomachi.

℥ *Aquæ Regiæ Hungariæ* à semi-drachmâ ad drachmam unam. *Aquæ cardui benedicti* uncias tres. Misce. Fiat haustus tepidè exhibendus. In eundem scopum.

℥ *Florum chamameli & seminum anisi* ana pugillum unum. Infunde in *vini generosi* uncias quatuor. Adde tantillum *pulveris nucis moschata*; & *olei amygdalarum dulcium* unciam unam. Pro haustu. Ad flatulentiam.

℥ *Infusi salviæ* uncias quatuor. *Opiatæ Salomonis* semi-drachmam. *Sacchari* drachmas duas. *Balsami Commendatoris* guttas decem. Misce. Fiat haustus. Ad dolores compescendos.

℥ *Succi limonis cochlear* unum. *Salis absinthii* scrupulum unum, vel semi-drachmam. Misceantur & peractâ fermentatione, exhibeatur haustus. Ad vomitum febrilem.

POTIO.

℥ *Aquæ cichorii & florum aurantiorum* ana uncias tres. *Seminum anisi pulveratorum* scrupulum unum. *Corticis Peruviani* in alkool redacti semi-drachmam. *Confectionis de hyacintho*, *salis absinthii* ana scrupulum unum. *Syrupi de gentianâ* unciam unam. Misce. Fiat potio cochlearim sumenda.

℥ *Aquæ menthæ* uncias sex. *Salis tartari* drachm. duas. Fiat mixtura anti-emetica cochlearim exhibenda in jusculo.

℥ *Aquæ menthæ & baccarum juniperi* ana uncias duas. *Aquæ naphæ* unciam unam. *Catechu*, *seminis fantonici*, *salis absinthii* ana scrupulum semis. *Opiatæ Salomonis* drachmas duas. Misce. Fiat potio cochlearim exhibenda.

℥ *Vini albi* unc. duodecim. *Spirit. vini* uncias duas. *Vitell. ovi* unum. *Sacchari albi* unciam unam. *Olei cinnamomi* drachm. unam. Misce pro usu. Dosis ad unum vel alterum cochlear.

Tom. II.

Y

E M U L S I O.

STOMACHI-
CA.

℥ *Semin. frigid. majorum* drachmas tres. *Amygdal. dulcium* paria tria. Contrunde, ut artis est, in aquæ unciis sex. Colaturæ coctæ adde aquæ *florum aurantium* semi-unciam. *Corallii præparati* semi drachmam. *Syrupi cydoniorum* unciam unam. Misce. Fiat emulsió.

I N F U S U M.

℥ *Radiciſ gentianæ* minutim sectæ drachm. duas. *Corticis recentis aurantium* semi-unciam. Superaffunde aquæ ferventis uncias duodecim. Infunde per horam & cola. Dosis ab uncia unâ, ad duas.

℥ *Foliorum menthæ & florum chamæmeli* ana pugillum unum. Infunde calidè per semi-horam in aquæ unciis sex. Colaturæ adde *syrupi papaveris rubri* unciam unam. Fiat potio cochleatim exhibenda infantibus torminosis.

A P O Z E M A.

℥ *Rad. sicca helenii* drachm. sex. *Folior. fumariæ & dentis leonis* ana manip. unum. *Summitatum centaurii minoris* pugillum unum. Coque in aq. q. s. ad libras duas. Colaturæ adde *syrup. de cichorio cum rheo* uncias duas.

℥ *Radiciſ gentianæ* in taleolas sectæ, drachmas duas. Bulliat per horæ semi-quadrantem in aquæ libris quatuor. Tum adde *summitatum centaurii minoris & scordii* ana pugill. unum. *Corticis citrei recentis* semi-unciam. Infunde donec frigescant, & decanta pro usu.

J U S C U L U M.

℥ *Rad. enulæ campanæ* drachm. duas. *Fol. cichorii & fumariæ* ana manip. semis. *Summit. absinthii minoris* pugill. unum. Coque ex arte in jusculo pulli.

℥ *Rad. gentianæ* drachm. unam. *Fol. tanacetii & scordii* ana manip. semis. *Rasuræ cornu cervi*, in nodulo, semi-unciam. Fiat ex arte jusculum cum frusto carnis vervecinæ.

V I N U M.

℥ *Kinækinæ trita* uncias duas. *Vini generosi* libras tres. Infunde, & insola per octiduum in lagenâ obturatâ, identridem agitando. Dosis ab unciis duabus ad quatuor.

℥ *Radiciſ gentianæ* incis. uncias duas. *Vini albi* libras duas. Digere per tres dies. Dosis ab uncia unâ ad tres, bis in die.

℥ *Corticis Peruviani* triti unciam unam. *Baccarum juniperi* semi-unciam. Infunde calidè per noctem in vini albi libris duabus. Dosis ab unciis duabus ad quatuor.

℥ *Radic. recentium enule campane* uncias duas Infunde frigide per quindecim dies. Vase ritè obturato in *vini generosi* libris duabus. Dosis ab uncia unâ, ad tres.

STOMACHI-
CA.

℥ *Summit. centaurii minoris* ana manip. unum. *Foliorum scordii* manip. semis. Infunde per viginti quatuor horas in *vini albi* libris duabus. Colatura fervetur ad usum.

℥ *Acori* per taleolas secti unciam unam. *Corticis ficci aurantiorum* drachmas duas. Infunde per biduum in *vini* libris duabus. Cola pro usu. Dosis ab uncia unâ, ad duas.

℥ *Radicum gentiane* drachmas duas. *Summitatum absinthii minoris & chamædryos* ana pugillum unum. *Baccarum juniperi* manipulum semis. *Cinnamomi* contusi scrupulum unum. Infunde frigide per biduum in *vini albi* libris duabus. Colatura fervetur ad usum. Dosis ab unciis duabus ad tres.

TINCTURA.

℥ *Radicis gentiane*, *corticis ficci aurantiorum* ana uncias quatuor. Infunde calidè per quatuor dies, vase ritè obturato in spiritûs *vini* libris duabus. Colatura fervetur ad usum. Dosis à guttis duodecim ad viginti in *vini* unciis duabus.

℥ *Corticis Peruviani* in pulverem redacti uncias duas; *radicum gentiane*, & *corticis aurantiorum* ana unciam unam. Infundantur balneolo per quatrimum in *aquæ vitæ* libris duabus. Colatura fervetur ad usum. Dosis à drachmâ unâ ad duas in *aquæ fontanæ* unciis circiter duabus; semel vel bis in die. Valet in hysteri & hypochondriaci.

AQUA PICEA.

℥ *Picis liquidæ* mensuram unam. Superaffunde *aquæ fontanæ* mensuras quatuor. Agita spatulâ ligneâ per horæ semi-quadrantem. Sihe subfidentiam per biduum. Oleum supernatans exime. Aquam dein decanta ut serverur ad usum. Dosis ab unciis quatuor ad sex. De aquâ piceâ officinarum mox in commentariis.

PULVIS.

℥ *Zedoariæ*, *castorei* ana grana quindecim. Misce. Fiat pulvis exhibendus in *aquâ naphæ*. Sedat dolorem stomachi.

℥ *Spermatis ceti* & *sacchari* ana semi-drachm. *Castorei* grana duo. Fiat pulvis ex arte. Ad dolorem colicum.

℥ *Galangæ minoris* scrupulum unum. *Croci orientalis* grana quatuor. Misce. Fiat pulvis exhibendus in vino, vel *aquâ cinnamomi*. Ad eundem usum.

℥ *Cremoris tartari* drachm. unam. *Semin. anisi* semi-drachmam. *Caryophyllorum* scrupul. unum. *Sacchari rosati* drachm. duas. Misce. Fiat pulv. pro sex dosibus.

STOMACHI-
CA.

℥ *Kinakina* scrup. unum. *Cassia lignea* grana decem. *Castorei* grana octo. *Olei cinnamomi* guttam unam. Misce. Fiat pulvis, eundem effectum præstans.

℥ *Radicum aristolochiæ rotundæ & gentianæ* ana unciam unam. *Fol. chamædryos & chamæpityos* ana manip. semis. Fiat ex arte pulvis. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam. Ad arthritidem.

℥ *Radic. serpentariæ virginianæ, gentianæ & enulæ campanæ*, ana grana sex. *Olei nucis moschatæ* guttam unam. Misce. Fiat pulvis exhibendus ex infuso chamædryos.

℥ *Corallii præparati, cascarillæ, cornu cervi præparati* ana grana viginti. Misce. Fiat pulvis pro tribus aut quatuor dosibus.

℥ *Seminis coriandri* uncias quatuor; *zingiberis albi* unciam semis; *croci orientalis* scrupulum unum. Misce. Fiat pulvis, cujus dosis ab scrupulo uno ad drachmam semis.

℥ *Castorei* drachmas duas; *seminis anisi & corticum aurantium* ana semi-unciam. Misce. Fiat pulvis, cujus dosis à drachmâ semisse ad drachmam unam.

B O L U S.

℥ *Extracti juniperi & absinthii* ana semi-drachmam. *Salis absinthii* grana decem. Misce pro bolo, pane azymo involvendo.

℥ *Opiatæ Salomonis* scrupulos duos. *Extracti absinthii* scrupulum unum. *Elixirii proprietatis* guttas quatuor. Misce. Fiat bolus.

℥ *Acori* grana quindecim. *Radicum helenii* grana decem. *Ambra cineritiæ* granum unum. *Sacchari candidi* scrupulum unum. Misce. Fiat bolus cum syrupo cidoniorum.

℥ *Pulveris kinakina* semi-drachmam. *Croci martis* grana octo. Misce. Fiat bolus, cum syrupo de absinthio.

℥ *Diascordii* drachm. unam. *Castorei* grana octo. *Laudani* semi-granum. Misce pro bolo.

℥ *Theriacæ* semi-drachmam. *Cassia lignea* scrupulum unum. *Olei cinnamomi* guttas duas. *Laudani* semi-granum. Misce. Fiat bolus cum syrupo de papavere albo. Ad vomitum & singultum.

O P I A T A.

℥ *Extracti juniperi & conservæ enulæ campanæ* ana drachmam unam. *Rhei & salis absinthii* ana drachmam semis. *Nucis moschatæ* scrupulum unum. *Cinnamomi* grana quindecim. Misce. Fiat opiatæ cum syrupo de absinthio. Pro quatuor dosibus.

℥ *Opiatæ Salomonis* unciam unam. *Extracti juniperi & absinthii* ana semi-unciam. *Corticis citrei & foliorum absinthii* ana drachmam unam. Misce. Fiat opiatæ. Dosis à drachmâ unâ ad duas.

℥ *Conservæ kynorrhodon* semi-unciam. *Extracti juniperi & rhabarbari* ana drachmam unam. Misce. Fiat opiatæ cum syrupo mercuriali.

℥ *Radicum enulæ campanæ* semi-unciam. *Corticis peruviani* drachmas duas. *Corallii præparati* drachmam unam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de cichorio composito*. Dosis à drachmâ unâ ad duas. STOMACHICA.

℥ *Conserve radicum helenii* semi-unciam. *Extracti juniperi* drachmas duas. *Lapillorum cancrorum fluviatilium*; *castiæ lignæ* ana drachmam unam. *Nucis moschatæ* semi-drachmam. *Caryophyllorum* scrupulum unum. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de gentianâ*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Corticis peruviani* unciam unam. *Corallii præparati* semi-unciam. *Extracti juniperi*; *salis absinthii* ana drachmas duas. *Balsami peruviani sicci* scrupulos duos. Misce. Fiat opiata cum *extracto enulæ campanæ*. Dosis à drachmâ unâ ad duas.

℥ *Electuarii de baccis lauri*, *extracti martis* ana semi-unciam. *Kinækinæ*; *salis absinthii* ana drachmas duas. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de rosis siccis*. Dosis à drachmâ unâ ad drachmam unam & semis.

PILULÆ.

℥ *Concharum præparatarum* drachmas sex. *Antimonii diaphoretici* & *casçarillæ* ana unciam semis. Fiant ex arte pilulæ cum *syrupo de gentianâ*; quarum dosis ab scrupulo uno ad duos.

TROCHISCI.

℥ *Terræ Japonicæ*, *Gummi Arabici* ana unciam unam. *Sacchari rosati* semi-libram. Contunde & cum aquæ q. s. fiant trochisci. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam.

COMMENTARIA.

(1.) **C**ALAMUS VERUS, sive amarus, odore fragrantissimo, est furculus plantæ cujusdam arundinacæ orientalis, de quâ MORISON. Ritè distinguendus venit à quâdam radice cognomine, vel calamo aromatico, seu acoro; de quo suprâ. Licèt calamus verus viribus stomachicis roborantibus, &c. non secùs ac alia aromata instruat; nusquàm ferè usurpatur, nisi ad præparationes officinales. Dosis in substantiâ ab scrupulo uno ad semi-drachmam, & ad duplum in infuso.

(2.) *Botrys ambrosioides vulgaris*, C. B. pin. *Chenopodium ambrosioides folio sinuato*, Inst. rei herb. (*Ambrosie* ou *Piment*).

Botrys mexicana ambrosioides, C. B. pin. *Chenopodium ambrosioides mexicanum*, Inst. rei herb. (*Thé du Mexique*).

Folia utriusque speciei, suaveolentia, inter præstantiora stomachica roborantia & antispasmodica recensentur, atque in aperientium ordine recipiuntur. Idèò stomachum refocillant; prosunt in affectibus hypochon-

STOMACHICA.
CA.

driacis & hystericis; deprædicantur in obstructione viscerum abdominis; conferunt in asthmate humido, &c. Indiscriminatum, instar the usurpatur utraque species, prima tamen pro præstantiori habetur.

(3.) *Abrotanum* mas angustifolium majus, Inst. rei herb. (*Aurone mâle*).

Gratissimum odorem citreum spargit hæc planta, & nonnihil amaricat: ejus folia stomachicorum classem ingrediuntur & in anthelminticorum ordine recipiuntur. Insuper ratione virtutis tonicæ, in numero aperientium, diureticorum & emmenagogorum adscribuntur: idè egregiè se gerunt in cachexiâ, ictero & chlorosi; laudantur sub febre quartanâ cæterisque intermittentibus contumacioribus; asthmaticis succurrunt; nec inutilem opem præstant in fluore albo, &c. In infuso aquoso vel vinoso, à pugillo uno ad duos, viridia præscribuntur; sicca verò, instar the, exhibentur. Eorum decoctum aqueum sale marino impregnatum, extûs admodum plurimum valet adversùs gangrænam. Cæterum pro succedaneo à nonnullis habetur abrotanum femina, vel santolina foliis teretibus, TURNEFORTII; sed nulla, præter nomen, est affinitas inter hæc stirpes aromaticas.

(4.) *Cerefolium* Matth. Chærophyllo fativum, C. B. pin. (*Cerfeuil*).

Hujusce oleris folia inter stomachica roborantia recensentur; in numerum diureticorum & emmenagogorum aggregantur; depurantium & aperientium seriem subeunt; hepatis præsertim morbis dicantur & conducunt in hydropse. Pro egregio demùm resolvente interno post graviores contusiones habetur cerefolium; arque familiariori usu in hunc præcipuè scopum adhibetur. Succus ab unciis duabus ad quatuor in vino albo aut jusculo propinatur: folia præscribuntur ad manipulum unum, tam pro jusculo, quàm infusi vel decocti librâ unâ: dantur, sed rarò, in substantiâ à semidrachmâ ad drachmam unam. Extûs admota vi resolvente donantur; & faustè usurpantur adversùs tumores mammarum ab hærente lacte in hisce organis: paratur ad hoc opus cataplasma ex hisce contusis, calefactis & oleo rosaceo itroratis, quod parti dolenti admodum nutrices fausto, ut plurimum, beat eventum.

(5.) *Dracunculus* hortensis, C. B. pin. Abrotanum mas lini folio actiori & odorato, Inst. rei herb. (*Estragon*).

Hæc planta, in hortis olitoriis culta, folia præbet esculenta, quæ in stomachicorum stimulantium ordine locum tenent; & ad antiscorbuticorum gradum provehuntur. Neminem helluonem fugit quòd ab hisce comestis appetitus promoveatur: rarò aliàs in usum medicum veniunt; nisi quandòque, instar the, adhibeantur.

(6.) *Marum*, Cortusi, C. B. Chamædrys maritima incana frutescens foliis lanceolatis, Inst. rei herb.

Odorem gratissimum spargit, qui undique feles allicit: ipsique inest sapor subacris cum nonnullâ amaritie. Inter stomachica roborantia numeratur; cephalicorum classem subit; & ad aperientia vel diuretica refertur;

idèd soporosis succurrit; cachecticis & hydropicis auxilio est. Folia in infuso instar the usurpantur: vel exhibentur in substantiâ à granis quindecim ad semi-drachmam.

STOMACHI-
CA.

(7.) *Laurus vulgaris*, C. B. pin. (*Laurier franc*).

Laurus, virtutis & audaciæ olim præmium, suppeditat ad usus medicos baccas & folia; quæ in stomachicorum tonicorum numero adscribuntur; carminantium classẽ subeunt; diaphoresim, urinam, menses & lochia promovent; nec ipsis denegatur locus in agmine sedantium, præsertim uterinorum. Baccæ præscribuntur in substantiâ ab scrupulo semisse ad semi-drachmam; & ad duplum in infuso. Folia aromatica & subamaricantia, tanquàm gratissimum ciborum condimentum adhibita, exhibentur, instar the. Utraque pro usu externo ad roborantia & resolventia referuntur: ex illis coctis in vino parantur fomenta & cataplasmata efficacissima. Baccæ à drachmâ unâ ad duas ingrediuntur enemata carminantia & anodyna. Nonnulli pluri faciunt cataplasma è foliorum & baccarum pulvere, cum oleo olivarum subacto paratum, & umbilico admovendum, ut partus promoveatur. Prostant in officinis electuarium & oleum, de quibus suo loco. Notare expedit aliam esse lauri speciem elegantiorẽ, quæ *laurus regia*, C. B. pin. (*laurier royal*) audit; & solis coquis, instar alterius, usurpatur; nũm rutè? dubitare licet. Sed nullum est dubium circa laurum quamdam spuriam, quæ *lauro-cerasus*, C. B. pin. (*laurier-cerise*) vocitatur: arbusculum aspectu jucundum, & in hortis sollicitè cultum; cujus folia ab incautis nonnunquàm usurpata, saporem amygdalinum etiam cibus conciliant; in quibus tamen perniciosum delitescit venenum; uti è nonnullis luctuosis mortis repentinæ exemplis; innumerisque experienciis in diversis animalibus hoc toxico enectis.

(8.) *Juniperus vulgaris* fruticosa, C. B. pin. (*Genievre ordinaire*).

Juniperus vulgaris arbor, C. B. pin. (*Grand genievre*).

Utriusque baccæ inter stomachica, & vires instaurantia celebrantur: in incidentium, aperientium, & diureticorum ordine continentur; pectoralium classẽ subeunt; in sedantium antihysteriicorum serie admittuntur; nec ipsis denegatur vis antiscorbutica: quapropter adversus digestionis vitia crebrò usurpantur; colicæ flatulentæ medentur; diaphoresim movent, ipsisque tribuitur vis alexiteria; profunt in pulmonum infarctu pituitoso; renes è mucò & arenulis liberant; imò & lithiasim præcavere queunt: sed verantur sub æstu viscerum. Dosis à semi drachmâ ad drachmam unam, & ultrâ, in infuso aquoso aut vinoso. Sed familiariùs usurpatur *extractum*, quod conficitur coctione prædictarum baccarum; quæ trajecta evaporationi committitur ad consistentiam: à nonnullis audit *theriacæ Germanorum* & à semi-drachmâ ad drachmam unam exhibetur. Paratur quoque aqua distillata; quæ propinatur ab unciiis duabus ad sex: de oleo infrâ. Vires guaiaci & sassâfras à nonnullis tribuuntur ligno juniperi; nũm rectè? viderint practici.

(9.) *Caryophylli aromatici*, (*Clous de gerofle*): sunt flores, si peregris

STOMACHI-
CA.

natoribus sit fides, cujusdam arboris insularum Moluccensium; formâ & proceritate ad laurum accedentis; qui leguntur priusquam expandantur; non secus ac capparâ à nostratibus colliguntur. De arbore, quæ illos præbet, mentionem subjecit Casp. Bauhinus. Ejus fructus etiam in officinis reperiuntur sub nomine antophyllorum. Caryophylli, odore fragrantissimo, inter aromata præstantiora primatum ducunt: exhinc minime mirum si horum vires tonicæ, stomachicæ, cardiacæ & cephalicæ multum celebrentur. Insuper antispasmodicorum gradum assequuntur: in aperientium & diureticorum numerum veniunt; nec improspere successu cachecticis & hydropicis exhibentur; ut de usu culinari nil addam. Caryophyllos aromaticos præscribere licet in substantiâ à granis quatuor ad scrupulum semis; & ad duplum in infuso vinoso. Sed crebrius usurpantur tinctura spiritiuosa, & oleum; de quibus alibi. Præterea in ore tenentur caryophylli ad arcendum contagium: si mastitentur, copiosam educunt salivam; nec inutilem opem præstant in linguæ paralyti: sacculis demum inclusi & scrobiculo cordis admoti, vomitum compescere solent.

(10.) *Cubeba* formâ & viribus ad piper accedentes, sapore aromatico mitiori; prodeunt racematim dispositæ è plantâ quâdam orientali, smilacis instar, sarmentosâ; quæ hæcenus parum innotuit. Nonnullas compositiones pharmaceuticas subingrediuntur; & hæc ratione in officinis servantur; alias in usum minime veniunt. Inter stomachica tamen & tonica locum merentur; & præscribi queunt in substantiâ à granis sex ad scrupulum unum; & ad duplum in infuso. Cum nicotianâ nonnunquam miscentur, ut utriusque fumus ore excipiat, ad eliciendum majorem salivæ proventum; vel adversus linguæ paralytim; quod à practicis minime posthabetur.

(11.) *Amomum racemosum* (*Amome en grappe*), est fructus è decem circiter acinis vel folliculis, racematim dispositis, conflatus, sapore acri & odore fragrantissimo, nonnihil camphorato, plantæ cujusdam cognominis & orientalis; viribus tonicis respectu stomachi, cordis & cerebri instruitur, amomum racemosum; & nonnunquam usurpatur adversus vertiginem, suppressionem mensium, &c. Sed potius servatur ad usus duntaxat officinales. Illud tamen præscribere nil impedit, non secus ac alia aromata, in substantiâ à granis decem ad semi-drachmam; & ad duplum in infuso.

(12.) *Cacao*. Hoc nomine veniunt nuclei, ad pistacia accedentes, qui in fructu cucumeriformi continentur. Hi nuclei, exempto putamine, nonnil amaricant cum quâdam adstrictione. Vix inter stomachica recenseri queunt, ni aromatis socientur; sed gradum obtinent in serie pectoralium demulcentium; cur sit ut ex hisce, numero sex vel octo, torrefactis paretur emulsio sufficientibus exhibenda. Sed vix in alium usum, ni ad chocolatæ, de quâ infra, confectioem veniunt. Si in aquâ bulliant prædictæ amygdalæ, decoctum frigidum supernatat oleum, axungie instar, quod colligitur sub titulo *butyri de cacao*; cui inest vis anodyna & pectoralis;

ralis ; atque ut plurimum subigitur cum saccharo ad conficiendos pastillos , qui in ore volutantur ad tussim sedandam ; vel ab scrupulo uno ad drachmam unam exhibentur. Hoc butyro excipiuntur pulveres pectorales , alteriusve fortis , sub formâ boli , præscribendi. Variorum præterea pomatorum cosmeticorum & demulcentium basim præbet , quæ labiorum , mammarum & pudendorum fissuris faustè admoventur ; nec herpeti & hæmorrhoidibus tumentibus inutilem opem præstant. Illud notatu dignum occurrit , quòd hoc oleum vel butyrum , ingratum odorem , vel rancorem tardius contrahat.

(13.) *Anisum* herbariis , C. B. pin. Apium Anisum dictum femine suaveolente , Inst. rei herb. (*Anis*).

Semen vulgatissimum , cui inest sapor subdulcis & aromaticus gratissimus , pro eximio stomachico habetur , & inter præstantiora carminantia celebratur. Vi quâdam anodynâ antispasmodicâ actionem suam exercere videtur ; quâ fit ut stomachi & intestinorum dolores à flatibus oriundi compescantur ; & sedato spasmo aër cohibitus foràs erumpat. Rerum physicarum ignari Veteres , sed experientiâ edocti , addere solebant anisi , anethi & feniculi semina infusionibus catharticis ; nec infelici successu. Insuper anisum vi quâdam aperiente & diureticâ præditum censeatur , ac quamdam fœtiditatem urinis imperitur : nec inutilem opem præstat ad menses suppressos , vel ad promovendam lactis secretionem. Datur in substantiâ à granis decem ad drachmam semis , & ad duplum in infuso aquoso vel vinoso. Opportunè præbent nutrices cum pulte pulverem anisi lactentibus ob tormina ejulantibus. Vulgò demùm masticatur illud semen ad oris fœtorem.

(14.) *Anethum* hortense , Inst. rei herb. (*Anet*).

Semen compressum & striatum hujusce plantæ aromaticæ & umbelliferæ , ratione virium stomachicarum & carminantium , ad anisum proximè accedit ; imò & illud superare videtur virtute anodynâ ; cum sæpius faustè usurpetur adversus cardialgiam , colicam flatulentam , & ileum & singultum. Diuresim præterea movet , & lac nutricum auget. Datur in substantiâ à granis decem , ad semi-drachmam ; & ad duplum in infuso. Fronti vel temporibus admotum , somnum conciliat infantibus.

(15.) *Coriandrum* majus , C. B. pin. (*Coriandre*).

Semen hujusce stirpis aromaticum easdem , ac superiora , obtinet vires , stomachicas & carminantes : nec altâ ratione purgantibus per alvum nunquam immiscetur , ad cephalicorum gradum etiam promoveretur ; & pro abigendâ vertigine , vel memoriâ instaurandâ à quibusdam usurpatur. Præscribitur in substantiâ ad semi-drachmam ; & ad duplum in infuso : vel saccharo conditum manditur ; nemo non enim novit bellaria , & traegas quas conficiunt conditores. Nonnulli coriandrum in ore recondunt ad corrigendum oris fœtorem. Postremò enemata carminantia sæpius ingreditur à drachmâ unâ , ad tres.

(16.) *Ammi* parvum foliis feniculi , C. B. pin. Feniculum annuum origani odore , Inst. rei herb. (*Ammi de Crete*).

STOMACHI-
CA.

Semen aromaticum & subamarum, non secus ac alia, locum meretur in classe stomachicorum & carminantium: sed nusquam, ni fallor, usurpatur à nostratibus; licet nonnulli, penès quos sit fides, illud prædicent adversus sterilitatem & fluorem album. Dosis in substantiâ à granis quindecim, ad semi-drachmam; & ad duplum in infuso.

(17.) *Carvi*. Cæsalpini, Inst. rei herb. (*Carvi*).

Aliorum aromaticorum instar stomachi vires instaurat; & flatulentis succurrit hujusce plantæ semen: sed rarò præscribitur, nisi quandoque sub tympanitide, cui obviam ire fertur. Dosis in substantiâ à drachmâ semisse ad drachmam unam; & ad duplum in infuso vinoso. Sunt qui illud tumentibus mammis imponant; ad lac, ut inquirunt, coagulatum resolvendum.

(18.) *Cuminum*, Diosc. Feniculum orientale, Cuminum dictum, Instit. rei herb.

Semen odore aromatico, aliquantisper viroso, formâ ad semen feniculi proximè accedit. Ipsi tribuuntur vires stomachicæ & tonicæ; non secus ac diureticiæ & emmenagogæ: sed à paucis in usum trahitur; cum haud desint alia remedia efficaciora. Dosis in substantiâ ad semi-drachmam; & ad duplum in infuso: sæpiùs extùs admovetur tanquam resolvens.

(19.) *Daucus creticus* semine hirsuto; J. B. Myrrhis annua semine striato, villosa, incana, Moris. hist.

Semen præbet aromaticum, quod proprietatibus jam ad nauseam recensitis gaudet. Rarissimus est ejus usus, si excipias officinalem. Dosis in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam, & ad duplum in infuso.

(20.) *Aquæ Passiacæ*, (*de Passi*), propè Lutetiam, frigida & martiales; atque juxta Chymicos nonnihil vitriolicæ, stomachicorum vires assequuntur; inter refrigerantia & aperientia numerantur; catharsim & diuresim movent. Ideò laudantur in anorexiâ; prosunt hysterics & hypochondriacis; conducunt in cachexiâ & chlorosi; juvamen præstant in mensium fluxu inordinato, cæterisque sanguinis profluviiis. A libris duabus ad sex propinari solent. Sunt qui has mentiri autumant cum vitriolo martis; ratione semi-drachmæ pro singulis aquæ libris; quod ad experientia incudem revocandum esse censemus. Coronidis loco addere lubet, quòd occurrant circa viciniam prædicti loci aliæ aquæ ferrugineæ à Passiacis vix dissimiles; quales sunt aquæ dictæ *de Bievres*, juxta amniculum ejusdem nominis; illæ de *Porche-fontaine* loci cujusdam Versaliensis, &c.

(21.) *Aquæ Cranenses* (*de Cranffac*), vici Rhutenorum (*de Rouergue*), quinque leucis versùs Caurum à Segoduno (*Rodez*), distantis; pro ferrugineo-vitriolicis, cum tantillo sulphuris, habentur. Stomachi vires refocillant, & catharsim blandè movent. A Passiacis parùm discrepare videntur; cur sit ut sub eodem scopo, & simili modo exhibeantur.

(22.) *Aqua Bellilucana* (*de Balaruc*), vici Occitaniae, quatuor leucis ad occasum ab urbe Montepessulanâ (*Montpellier*) quibus inest calor intensus, sed remissior vigente syrio; atque sapor ingratus vel subsalsus; inter stomachica tonica celebrantur; alvum solvunt; diuresim movent & obstructions referant: ac demùm ipsis tribuitur virtus anthelmintica: idèd vomitui & diarrhoeæ occurrunt; cachecticis, ictericis & chloroticis juvamen præstant; conducunt in affectibus soporosis & paralyfi; valent in morbis renum & vesicæ, in fluore albo, febribus intermittentibus, &c. Per triduum & ultra propinquantur, à libris duabus ad sex. Insuper ex his parantur balnea, irrigationes ab alto, & injectiones quæ firmitatem partibus conciliare, hærentes succos resolvere, vulnera cutisque defœdationes detergere valent.

(23.) *Aqua Plumberiana* (*de Plombieres*), oppiduli in Lotharingiâ, propè Romaricum Montem (*Remiremont*) & septemdecim leucis versùs Euro-notum à Nanceio (*Nancy*); quarum sapor pinguis & saponaceus haud leve sulphuris, quo scatent, præbet indicium; inter stomachica tonica præstantiora recensentur: catharticum vires sæpiùs æmulantur: in numerum depurantium eximiorum adsciscuntur; principem locum merentur in agmine incidentium, aperientium & diureticorum: nec ipsis denegatur vis quædam anodyna. Idèd digestionis organa refocillant, & saburram præsertim acidam infringunt: vertiginosis & soporosis succurrunt: renes & vesicam à muco & arenulis liberant: valent in asthma: cachecticis & hydropicis opitulantur: dysenterici medentur: summam opem conferunt in fluore albo: jure demùm celebrantur adversùs infarctus skirrhosos, imò & scrophulosos, aliis remediis domari nescios. Propinquantur à librâ unâ ad sex. Quod verò ad usum externum attinet; vi roborante, resolvente, detergente & psoricâ gaudent: hinc faustè usurpantur contrà paralyfim & tremorem, rheumatismum & contracturam, tumores artuum, ulcera mali moris, herpetem, scabiem, &c.

(24.) *Aqua Cauterienses* (*de Coterès*), pagi in agro Bigerrensi (*Bigorre*), à Vallettriâ (*Barege*), septem leucis, versùs favonium recedentis; calidæ, sulphureo-saponacæ, & juxtà quosdam tantisper ferrugineæ, vires obtinent stomachicas & absorbentes: in tonicorum numero recipiuntur: pro aperientibus & incidentibus habentur: alvum blandè laxant. Idcirco in usum veniunt contrà ventriculi colluviem acidam: vomitum & alvi fluxum compescunt: obstructions referant; & infarctibus œdematosis medentur: menses movent; horumque excessui opitulantur: nec inutilem opem præstant asthmaticis & phthisicis. Dantur gradatim à libris duabus ad sex; vel pro potu ordinario præscribuntur: opportunè sæpiùs cum lacte miscentur. Caute tamen exhiberi debent; cùm nonnunquàm caput afficiant, & quamdam ebrietatem impertiantur. Balnea, irrigationes ab alto, vel ipsummet lutum crebrò admoventur tanquàm roborantia & resolventia præstantiora.

(25.) *Aqua picea* (*eau de goudron*), paratur infundendo aquæ libras

**STOMACHI-
CA.**

octo in picis navalis libram unam: agitantur per horæ quadrantem cum spatulâ lignæ; & per biduum quieti traduntur. Sublatâ demùm supernatante pelliculâ, decantatur aqua ad usum servanda. Tantis infulatâ auctoritate, præconiis, haud multis abhinc annis celebratur hæc aqua, ut nil suprâ; quæ tamen progressu temporis, ut mos est, sensim exolevit, ac demùm ab usu fermè recessit. Haud tamen planè iners censeretur; quin potius tonicis viribus pollet, ergâ stomachum, cæteraque viscera. Inter vulneraria balsamica etiam recenseri debet; idè nonnunquàm conducit in phthisi, aliisque exulcerationibus internis. Scorbuticis demùm prodest, necnon scabie inquinatis; adè ut inter depurantia locum mereatur. Sed conticere minime debemus quod ab hocce remedio nauseoso sæpius subvertatur stomachus, venterque cum sævis torminibus plus æquo solvatur; nec rarò excandescat febris. Hæc aqua à pice liquidâ parata quotidie exhibetur ab unciiis sex ad libras duas: à minori dosi incipiendum, donec sensim ad ultimum terminum accedat; si tamen stomachi vires ferant. Sunt qui velint aquam piceam parùm discrepare ab aquis Vervonensibus; quod fortè haud procul à vero recedit. Insuper asserere licet hoc remedium à BERKLEY fortè plus æquo celebratum, inter eximia locum mereri, adversus morbos chronicos: sed diù protelari debet usus.

(26.) *Balsamum Commendatoris* (*Baume du Chevalier ou du Commandeur*), vel à nonnullis, *Baume universel*, est tinctura spirituosa radicum angelicæ & florum hyperici; in quâ peractâ digeruntur primò myrrha & olibanum; dein styrax, benzoinum, balsamum tolutanum, aloë & ambra cineritia. Crebrò in usum venit illud balsamum; ac pro exquisitiore stomachico & carminante habetur; roborantium, & præsertim cephalicorum classem subit. Idcirco confert in cardialgiâ; dolores à flatulentia compescit; somnolentiam arcet; diuresim movet, &c. Dosis à guttis quatuor, ad viginti, in juscule, vino, syrupo, aliove haustu. Insuper eximium vulnerarium & antiputridum externum censetur; nec infimum locum tenet inter resolutiva: idè faustè admovetur vulneribus recentibus, contusioni & gangrænæ: nec minùs auxiliatur partibus paralyticis.

(27.) *Opiata Salomonis* è simplici miscellâ aromatum, amarorum & adstringentium; inter quæ eminent macis, caryophylli, & cinnamomum; gentiana & semen fantonicum; balauftia, rosæ rubræ, &c. Syrupo limonum excepta exsurgit. Stomachicum & tonicum censetur hoc electuarium; cardiacorum & alexiteriorum ordinem ingreditur; virtute compimente instruitur; nec ipsi denegatur locus in serie anthelminticorum. Ad drachmam unam exhibetur.

(28.) *Elixirium Garusi* tinctura audit spirituosa & chymica myrrhæ & aloës, croci, cinnamomi, nucis moschatæ & caryophyllorum; syrupo capillorum veneris edulcata. Hinc patet merum esse elixirium proprietatis Paracelsi, mitius & blandius; quapropter antispasmodicorum classem subit. Vi roborante & stomachicâ gaudet; atque ad cardiacorum gradum

provehitur : idèd vires refocillat ; concoctionem alimentorum juvat ; vomitum compescit & alvi profluvio medetur. A drachmâ unâ , ad duas præscribitur. Illud caveant hæmoptysici , vel ad hæmorrhagiam quæcumque proclives.

STOMACHI-
CA.

(29.) *Elixirium Stoughton* nil aliud est quàm tinctura spirituosa absinthii , gentianæ , chamædryos , corticis aurantiorum amarorum , rhei & aloës. Inter præstantiora stomachica amara recensetur ; sed cautè etiam exhibendum hæmorrhagiæ obnoxiiis ; vel quorum interanea æstuant. Dosis à guttis duodecim ad viginti , & ultrâ.

(30.) *Quinta essentia absinthii*. Hoc insulso nomine salutatur spiritus vini utroque absinthio , & caryophyllis aromaticis , digestionè quindecim dierum imprægnatus. Stomachi vires refocillat ; concoctionem alimentorum juvat ; & cibi fastidio medetur. Cum cautelâ etiam exhibeatur à guttis sex ad quindecim in infuso melissæ , aliove haustu.

(31.) *Essentia corticum citri* audit tinctura spirituosa hujusce corticis recensitis , quæ paratur digestionè igne leni per dies octo & ultrâ ; vel ad saturationem. Dein percolatus liquor saccharo edulcatur. Stomachicorum & carminantium ordinem subit ; nec ipsi denegantur cætera proprietates , suprà satis superque indicatæ. Sumitur à semi-drachmâ , ad drachmam unam. Similis obtineretur essentia è cortice aurantiorum , haud aliis viribus prædita , & eâdem methodo exhibenda.

V E R M I F U G A.

UBERRIMUS est *anthelminticorum* , vel vermifugorum proventus ; sed ex illâ amplissimâ segete , selectiora , & magis comprobata , duntaxat in hac classe exhibebimus ; quæ è materiebus diversæ sortis desumuntur. Hydrargyrus nempe natus , vel multiplici arte elaboratus , vermes brevi interimit , & citrà omne dubium cæteris palmam præripit ; mercurialia excipiunt olea quæ horumce insectorum respirationis spiracula occludere videntur : accedunt dein amara & absorbentia vermibus & putredini adversa : quibus addere licet cathartica , fortè cæteris efficaciora ; cum horum ope foràs deturbentur molesti illi tubi intestinalis hospites. Insuper varia occurrunt medicamina , quorum vires vermifugæ , haud inconsultò celebrantur ; quæ tamen in suprà addictis classibus adscisci nusquam valent : id genus sunt , inter acria & stimulantia , cepa & allium ; inter fœtida , ruta ; inter acida , succus limonum ; inter insipida & inodora , gramen & portulaca , &c. Nec singula eundem effectum exerunt ; nonnulla enim saburram verminosam , vel horum insectorum seminium , aggredi ; alia vermes confodere & liquare ; plura ipsos fugare , vel per podicem foràs eliminare , &c. videntur. Hinc obvium , delectu opus esse ,

VERMIFU-
GA.

pro variâ rerum conditione. Potior medicaminum infrâ recensendorum pars respicit vermes teretes, vel lumbricos: nonnulla ascaridibus dicantur: cætera ad taniam & cucurbitinos spectant; uti fusiùs exponemus in Commentariis: præhabitis subnectere lubet, ne præposterè exhibeantur hæc medicamina, præcipua *vermium signa*: halitus nimirum acidus, pruritus narium, oculi flammei, pavores & dentium stridor inter dormiendum, cardialgia, tormina, borborygmi, sedes mucosæ & albicantes; febris, horror, convulsio, &c. produnt lumbricorum germinationem; ascarides ex autopsiâ dejectionum in apricum veniunt; præter tenesmum & ani pruritum qui ab hisce infectis excitantur. Cucurbitinorum ejectio, nausæ, cibi fastidium, fames canina, fœtor oris, sputatio frequens, facies pallida, dolor gravativus abdominis, stercora mucosa, &c. haud levem suspicionem movent latentis solii. Hæc est præcipuorum signorum syndrome, quâ innotescit verminosa progenies, quæ nonnunquam horrenda post se trahit symptomata; quibus præcavendis vel compescendis multa occurrunt præsidia, quæ opportunè adhibita curantium vota explere valent. De variis topicis, & enematis vermifugis, suo loco.

EMPORETICA.

RADICES mori⁽¹⁾, filicis⁽²⁾, gentianæ, graminis, fraxinellæ, gratiolæ; rheum, allium, cepa.

Folia cichorii sylvestris, portulacæ, absinthii majoris⁽³⁾ & minoris, chamædryos, centaurii minoris, scordii, gratiolæ, fumariæ, abrotani, tanacetii⁽⁴⁾, fantolinæ⁽⁵⁾, rutæ, sabina.

Flores persicorum⁽⁶⁾, tanacetii, agerati... Amygdalæ amaræ; nuclei persici... Succus limonum, citreorum... Cortex aurantiorum; kina-kina; agaricus... Semen fantonicum⁽⁷⁾, tanacetii, portulacæ... Aloë, myrrha, galbanum... Corallina⁽⁸⁾, ebur... Sal ammoniacum... Petroleum; sapo, sal gemmæ... Hydrargyrus.

OFFICINALIA.

VERMIFU-
GA.

AQUA graminis, portulacæ, cichorii, scordii, florum aurantiorum... Syrupus de absinthio ⁽⁹⁾, de limonibus, de cichorio cum rheo, florum persicorum ⁽¹⁰⁾.... Oleum olivarum, amygdalarum dulcium & amararum.... Vinum absinthites ⁽¹¹⁾.... Extractum absinthii; opiata Salomonis, confectio de hyacintho.... Saccharum vermifugum ⁽¹²⁾.... Pulvis contrà vermes ⁽¹³⁾.... Cornu cervi præparatum, corallina & conchæ præparatæ.... Tinctura absinthii ⁽¹⁴⁾, spiritus juniperi, elixirium proprietatis.... Æthiops mineralis, aquila alba, panacea.

MAGISTRALIA.

AQUA.

℥ **M**ERCURII vivi semi-libram. Infunde per viginti quatuor horas in aquæ graminis libris duabus; probè agitentur in lagenâ vitreâ: vel coquatur per horam. Post subsidentiam decantetur aqua servanda ad usum, pro potu scilicèt ordinario.

PTISANA.

℥ Mercurii crudi, in nodulo, semi-libram. Radic. filicis maris & graminis ana unciam unam. Bulliant in aquæ f. q. ad libras duas. Colatura fervetur ad usum.

℥ Radic. graminis uncias duas. Bulliant cum hydrargyri librâ unâ in aquæ q. f. ad libras quatuor. Adde sub finem rasuræ cornu cervi, in nodulo, semi-unciam. Colatura fervetur ad usum.

HAUSTUS.

℥ Aquæ portulacæ uncias sex. Salis absinthii scrupulum unum. Syrupi florum persicorum drachmas sex. Misce pro haustu.

℥ Aquæ scordii uncias sex. Corallina præparatæ grana quindecim. Syrupi limonum unciam unam. Misce ad haustum.

℥ Aquæ graminis uncias quatuor. Aquæ florum aurantiorum unciam unam. Confectionis de hyacintho semi-drachmam. Cornu cervi præparati scrupulum unum. Misce. Fiat haustus.

℥ Olei rutæ uncias tres. Pulpæ colocynthidis, corallina & radicum bryonia ana scrupulum unum. Coque ad tertiæ partis consumptionem. Cola ad haustum pro taniâ.

P O T I O.

VERMIFU-
GA.

℥ *Aque cichorii & portulacæ* ana uncias tres. *Confectionis de hyacintho* drachmam unam. *Seminis santonici* semi-drachmam. *Olei amygdalarum dulcium* unciam unam. *Syrupi de absinthio* drachmas sex. Misce pro duabus dosibus.

℥ *Aque scordii* uncias octo. *Corallina preparata*, *seminis santonici* ana scrupulos duos. *Theriacæ & extracti juniperi* ana semi-drachmam. *Salis ammoniaci & gemmæ* ana scrupulum unum. *Syrupi de cichorio cum rheo* unciam unam & semis. Misce pro duplici dosi.

I N F U S U M.

℥ *Foliorum orientalium* drachmas duas. *Seminis santonici* scrupulos duos. *Salis absinthii* scrupulum unum. Infunde in *aque graminis* unciis octo. In colaturâ dissolve *mannæ & syrupi florum persicorum* ana unciam unam. Adde *rhei* grana duodecim. Misce pro haustu.

℥ *Rhabarbari* drachmam unam. *Seminis contrâ pugillum* unum. *Salis cathartici amari* drachmas duas. Infundantur calidè per noctem in *aque portulacæ* unciis octo. In colaturâ dissolve *confectionis Hamec* semi-unciam. *Syrupi florum persicorum* unciam unam. Misce. Fiat haustus.

℥ *Folior. sennæ* drachmas duas. *Rhei & seminis santonici* ana semi-drachmam. Infunde calidè per noctem. Colaturæ adde *salis alkali tartari* grana quindecim. Pro haustu ad tæniam.

A P O Z E M A.

℥ *Folior. cichorii & scordii* ana manip. unum. Coquantur in aquæ q. f. ad libras duas. Adde sub finem *summitatum centaurii minoris*; *seminis santonici* ana manip. semis. Colaturæ adde *corallinæ preparatæ* drachmas duas; *salis ammoniaci* drachmam unam; *syrupi florum persicorum* uncias duas. Fiat apozema pro usu.

℥ *Mercurii crudi*, in nodulo suspensi, semi-libram. *Rad. filicis maris* unciam unam. *Radic. enulæ campanæ* drachmas duas. *Summitatum tanacetii & abrotani* ana manip. semis. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi de absinthio* uncias duas. Pro apozemate.

V I N U M.

℥ *Radic. gentianæ & filicis maris* ana semi-unciam. *Baccarum juniperi* drachmas sex. *Foliorum absinthii & tanacetii* ana manip. semis. Infunde frigide per viginti quatuor horas in vini rubri libris sex. Colatura servetur ad usum. Dosîs ad uncias quatuor.

P U L V I S.

℥ *Seminis santonici* semi-drachmam. *Corallina preparata* scrupulum unum. Misce pro dosi.

℥ *Dictamni*

℥ *Dictamni albi* semi-drachmam. *Cornu cervi preparati* ; *pulveris florum tanacetii* ana scrupulum unum.

℥ *Aquila alba* grana viginti. *Jalapæ* grana duodecim. Misce. Pro pulvere cum *pulpâ mali cocti* exhibendo.

℥ *Rhei* drachmam unam. *Seminis contrâ & corallina* ana scrupulos duos. *Mercurii dulcis* semi-drachmam. Misce. Dosis pro pueris ad drachmam semis.

℥ *Seminis tanacetii* semi-drachmam. *Corallina* drachmam unam & semis. *Aquila alba* scrupulum unum. *Myrrhæ & resinæ jalapæ* ana grana quindecim. Misce. Fiat pulvis , *cujus dosis* ab scrupulo uno ad duos.

℥ *Trochiscorum de agarico* scrup. unum. *Cornu cervi preparati* ; *athiopis mineralis conflagrati* ana grana quindecim. Misce pro dosi.

℥ *Corallina preparata & athiopis miner.* sine igne parati ana drachmam semis. *Olei absinthii* guttas duas. Misce pro adulto.

℥ *Diacrydii & cremoris tartari* ana scrup. semis. *Antimonii diaphoretici* grana decem. *Radicum filicis maris* ; *corticis radiceis mori* ana semi-drachmam. Misce. Fiat pulvis. Pro tæniâ.

B O L U S.

℥ *Rhei & mercurii dulcis* ana scrupulum unum ; *diacrydii* grana quindecim. Fiat bolus cum *syrupo de absinthio* ad tæniam , *aliamque progeniem verminosam.*

℥ *Pulveris Cornachini* semi-drachmam. *Aquila alba* grana duodecim. *Seminis fantonici* scrupulum unum. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de cichorio composito.*

℥ *Rhei & corallina* ana grana decem. *Seminis tanacetii* grana octo. *Myrrhæ* ; *aquila alba* ana grana quatuor. Fiat ex arte bolus cum *syrupo de absinthio.*

℥ *Hydrargyri & sacchari rubri* ana drachmam unam. Terantur in mortario , donec intimè uniantur. Adde *olei amygdalarum dulcium* guttas duas , *diacrydii* grana octo. Fiat bolus cum *syrupo de cichorio composito.*

℥ *Pulveris Cornachini* ; *salis rupellensis* ana semi-drachmam. *Aquila alba* grana decem. *Trochiscor. alhandal* grana duo. Misce. Fiat bolus cum *syrupo florum persicorum.*

℥ *Radic. filicis maris* semi-drachmam. *Rhabarbari* scrupulum unum. *Mercurii dulcis* grana quindecim. Fiat bolus , ut artis est , cum *syrupo de rhamno cathartico.* Ad tæniam.

℥ *Radicum filicis maris* drachmam unam. *Mercurii dulcis* grana duodecim. *Rhei & corallina* ana grana sex. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de absinthio.* Ad tæniam.

℥ *Foliorum sabinae & seminum ruta* , in pulverem redactorum , ana grana octo ; *olei essentialis tanacetii* guttas sex. Misce. Fiat bolus cum *syrupo persicorum.* Capiat manè superbibendo *infusi vinosi nucleorum persicorum* uncias sex. Bis per diem exhiberi debet adversùs tæniam.

O P I A T A.

VERMIFUGA.

℥ *Radic. gentiana & aristolochiæ rotundæ* ana drachmam unam & semis. *Folior. centaurei minoris & scordii* ana drachmam unam. *Seminis san-tonici* drachmam unam & semis. *Aquilæ albæ, tartari vitriolati* ana scrupulos duos. *Extracti aloës* semi-drachmam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de abfinthio*. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam.

C O M M E N T A R I A.

(1) **M**ORUS fructu nigro, C. B. pin. (*Meurier*).

In hortis & vinetis colitur hæc arbor, cujus fructus mense Augusto maturus, gratissimus, sitim sedat, appetitum movet, alvum nonnihil solvit; & ipsimet febre decumbentibus conceditur. Sed crebrius in usum medicum venit prædictus fructus immaturus, qui inter adstringentia oridicata numeratur; è quo scilicet paratur syrupus, de quo infra. Cortex verò è radicibus detractus alvum laxat, & specificè lumbricum latum enecare creditur, de quâ tamen vi vermifugâ ulteriùs inquirendum esse censemus.

(2.) *Filix* non ramosa dentata, C. B. pin. (*Fougere mâle*).

Filix ramosa major pinnulis obrutis non dentatis, C. B. pin. (*Fougere femelle ou commune*).

Utriusque radix nonnihil amaricans cum levi adstrictione, tanquàm specifica celebratur adversus lumbricum latum: nec ipsi denegatur locus in serie aperientium & diureticorum. Ideò plurimùm laudatur sub hypochondriaci & liene tumido. Fætum insuper mortuum expellere dicitur; hinc cautè gravidis est exhibenda. Sicca præscribitur in decocto à drachmis duabus, ad semi-unciam. Pro singulis aquæ libris, & ad drachmam unam & ultrâ in substantiâ.

(3.) *Abfinthium* vulgare majus, J. B. *Abfinthium* romanum officinarum, Dioscoridis, C. B. pin. (*Abfinthe ordinaire*).

Abfinthium minus, J. B. *abfinthium* ponticum tenuifolium incanum, C. B. pin. (*Petite abfinthe*).

Inter plures species, hæ binæ, amaritiæ aromaticâ præditæ, in usum veniunt medicum: sed notare expedit quòd *abfinthium* majus intensius amaricet, & hinc efficacius censeatur. Inter vermifuga primatum quasi ducunt; stomachicorum classẽ subeunt; in febrifugorum numero adscribuntur; tonicorum gradum assequuntur; obstructions referant; diuresim movent, &c. Utrumque viride *abfinthium* præscribitur in infuso ad pugillum unum vel alterum pro jasculo vel librâ apozematis: siccum verò adhibere licet, instar the. In substantiâ verò exhibetur ab scrupulo uno ad drachmam unam. Prostat in officinis extractum *abfinthii*, cujus dosis

à granis decem ad semi-drachmam accedit. Paratur è cineribus lixivium ab illo cinerum genistæ vix dissimile, & ejusdem proprietatis. Sal lixiviale, ne levi quâdam amaritie præditum, non secus ac alia diversarum plantarum salia, ad aperientia, incidentia & diuretica refertur. Sal verò essentialiale amaritiei, & virium absinthii particeps, inter vermifuga & stomachica recensetur: utrumque datur à granis sex ad viginti. De conservâ, syrupo, vino, tincturâ, quintâ essentiâ, &c. suo loco. Quoad usum externum, principem locum meretur inter detergentia & antiputrida; nec ipsi denegatur locus in serie resolventium. Vapor decocti à nonnullis deprædicatur adversus surditatem. Coronidis loco addere licet aliam esse minorem absinthii speciem montium Helvetiorum, quæ GENEPI apud Sabaudos audit; & ab incolis in eundem usum trahitur.

(4.) *Tanacetum* vulgare luteum, C. B. pin. (*Tanaïse*).

Folia & flores, odore fragrantissimo, cum quâdam amaritie, inter anthelmintica numerantur: stomachicorum ordinem ingrediuntur; vi anodynâ & antihystericâ gaudent; atque febres intermittentes fugant. Insuper obstructionibus medentur & urinam cient; idè laudantur in cachexiâ & hydropè. Non secus ac matricaria, quam superat, in familiarem usum venit tenacetum adversus morbos uterinos. Præscribuntur summities floridæ in infuso vinoso aut aquoso ad pugillum unum vel alterum. Succus propinatur ad drachmas duas & ultrâ. Semen crebrius usurpatur tanquam vermifugum eximium; & eâ ratione semen santonicum europæum audit. Décoctum foliorum in vino, pro roborante & resolvente externo habetur; atque faustè admovetur tumori crurum œdematoso.

(5.) *Santolina* foliis teretibus, Inst. rei herb. (*Santoline*).

Vermifugorum ordinem ingreditur hæc planta humilis; & pro aperiente hepatico habetur. A nonnullis, penès quos sit fides, deprædicatur pro morfu animalium venenatorum. Exhibentur folia & flores in infuso vel decocto ad pugillum unum, & ultrâ, pro haustu: pulvis verò in substantiâ à semi-drachmâ, ad drachmam unam.

(6.) *Perfica* molli carne vulgaris viridis, & alba, C. B. pin. (*Pêcher*).

Nemo nescit flores hujusce arboris vi anthelminticâ instrui; non secus ac catharticâ. Sunt qui recentes ad manipulum semis infundunt in jusculo; sed inconsultò, cum vomitum & tormina sæpius excitent. Rectius ficci usurpantur ad semi-unciam in infuso, quod, tincturæ instar sennæ, aliis catharticis basim præbet. Succum præscribere licet ad unciam unam vel alteram. Pulvis à semi-drachmâ ad drachmam unam quandòque miscetur cum pulve, infantibus exhibendâ. Sed familiarior est usus syrupi, de quo infrâ. De nucleis perficis alibi.

(7.) *Semen santonicum* (*Graine barbotine*), sapore amaro nauseoso & odore ingrato, ad quamdam absinthii, vel artemisiæ speciem, in Perfide & Tartariâ nascentem refertur. Inter vermifuga, infantibus præsertim dicata, celebratur: stomachicorum roborantium gradum conse-

VERMIFUGA.

quitur; nec virtute antihysterica & emmenagogâ defraudatur. Silentio premere minime debemus quod haud desint, nonnullis experimentis physicis freti, qui de hujusce seminis vi vermifugâ planè dubitent: nùm jure? viderint practici, qui hoc remedium faustè in quotidianum usum trahunt. Datur in substantiâ à granis duodecim ad semi-drachmam; & ad duplum in infuso aut decocto. Semen tanacetii nomine seminis san-tonici europæi insigniti, jam suprà notavimus.

(8.) *Corallina*, J. B. (*Coralline* ou *Mousse de mer*).

Hæc planta marina (pace illustrium Physicorum qui illam ad animalium classem referunt) præparatione quâdam indiget, ut in usum medicum veniat: pluriès nempe in aquâ calidâ lota, & exsiccata, in tenuissimum pulverem redigitur, cum aquâ subigendum, ut conficiantur trochisci. Inter vermifuga præstantiora numeratur: nec minùs deprædicatur ejus vis absorbens. Familiaris est usûs ergà infantes verminosos; & nonnunquàm etiam faustè usurpatur adversùs alvi fluxum, & saburram ventriculi acidam. Dosis pro adulto ab scrupulo uno ad drachmam unam. Imminuitur pro infantibus ratione ætatis, juxtâ proportionem notissimam.

(9.) *Syrupus de absinthio* paratur simplici infusione utriusque absinthii in aquâ communi vel distillatâ ejusdem plantæ; quæ demùm coquitur cum saccharo, aut melle notissimâ methodo. Tanquàm eximium vermifugum usurpatur: stomachi vires redintegrat; cæterisque absinthii proprietatibus pollet. Datur à drachmis duabus, ad drachmas sex, in aquâ florum aurantium; vel quovis alio haustu.

(10.) *Syrupus florum persicorum* parari solet è triplici infusione horumque florum expressioni subjiciendâ, & per subsidentiam depurandâ. Dein solito more cum saccharo coquitur. Haud infimum locum tenet in anthelminticorum classe; & inter cathartica numeratur. Hunc addere solent haustibus purgantibus ab uncia semisse, ad unciam unam: vel per se datur infantibus ad eandem dosim.

(11.) *Vinum absinthites* duplici modo conficitur. 1°. Tempore vindemiarum immittitur herba sicca in doliolum, musto implendum ut fermentationi committatur; eâ proportionem ut sit absinthii libra una, pro viginti circiter musti libris. 2°. Infunditur per viginti quatuor horas in vino albo eadem planta sicca ad unciam unam & semis, pro vini libris duabus; illudque extemporaneum vulgò in officinis reperitur. Prius debilius censeretur, cum plantarum vires fermentatione infringantur; adeò ut vinum primâ methodo confectum vix absinthii saporem referat: quod etiam intelligendum de omnibus vinis medicatis. Vinum absinthites, infusione simplicissimâ paratum, eximium vermifugum censetur; stomachum refocillat; obstructions referat; diuresim & menses movet. Faustè demùm sæpiùs usurpatur contrâ colicam flatulentam & hypochondriorum intumescientiam. Dosis ab uncia unâ ad quatuor.

(12.) *Saccharum vermifugum* nil aliud est quàm hydrargyrus in sacchari duplici pondere extinctum; additis nonnullis guttis olei amygdalarum

dulcium. Infantibus dicatur. Et habitâ ratione ætatis à granis sex ad scrupulos duos præscribitur.

(13.) *Pulvis contrà vermes* è miscellâ corallinæ, feminis fantonici, senæ, rhei & nonnullorum aliorum vermifugorum exsurgit. È titulo, & ingredientium conspectu sat abundè patent vires. Datur ab scrupulo uno ad drachmam unam.

(14.) *Tinctura absinthii* audit simplicissima summitatum absinthii infusio per plures dies, in spiritu vini; donec scilicèt intensè amaricet. De proprietatibus nil addimus cùm è suprâ habitis illas eruere liceat. Dosis à guttis sex, ad triginta.

VERMIFUGA.

ANTI-ACIDA ET ABSORBENTIA.

MEDICAMINA diversæ indolis sub hâc classe colligere cogit instituti ratio; cùm alterutra in eundem scopum à clinicis usurpari soleant. Illud discrimen occurrit inter antiacida & absorbentia, quòd prima acidorum germinationem præcaveant; & quasi ex ovo suffocent; secunda verò salia extricata intrâ sinum recondunt; vel quovis alio modo infringunt. Substantiæ amaræ; martialia; antimonialia; aqua quæcumque; emetica, cathartica, &c. proficua censentur ad impediendam acidorum genesim: terrea; & alkalina, tam fixa quàm volatilia, alteram opem præstant. È terreorum absorbentium serie rescindi debent boli, terræ sigillatæ, creta Brianconensis, & id genus alia, quæ hâcce proprietate plane defraudantur: hinc intelligitur cur mineralium absorbentium parcior sit proventus, quàm vulgò fertur. Pauca suppeditant vegetabilia, si excipias salia lixivialia: sed uberiori copiâ ex animalibus eruuntur; hâc scaturigine gaudent salia volatilia; testacea; plantæ marinæ, ad animalium familiam juxtà recentiores physicos referendæ; putamina ovorum, ossa & cornua: illud notandum circâ hâc postrema quòd materia gelatinosa, coctione, aliâve arte, ex illis educta, nullâ vi absorbente sit prædita; & hâc proprietate duntaxat polleant ossa & cornua, si in substantiâ exhibeantur. Ab accessu vel luctâ materierum acidarum & absorbentium emergere substantiam neutram, neminem physicum fugit: simili modo se rem habere in primis viis haud falsò conjicitur. Præterea haud sola acida excipiunt absorbentia; sed eundem effectum exerunt ergâ substantias pingues & oleosas, quæ ob rancorem, quem morâ & calore contrahunt, stomachum & œsophagum sæpius molestè afficiunt. Illud notatu dignum occurrit quòd è connubio acidorum & alkalinarum nonnunquam in primis viis emergat sal catharticum, quo alvus infantum solvitur. Aliàs absorbentia particulas aqueas quasi exsugendo vomitum compescere, & alvi profluvio mederi valent.

ANTI-ACI-
DA.

Ultrâ omne dubium positum esse videtur materies terreas crassiores nusquam ad sanguinem appellere, ob difficiliorem lacteorum ingressum; cur sit ut earum evacuatio quâvis arte sit molienda, ne ob diuturniorem moram, in tubo intestinali concrecant: quod ex autopsiâ anatomicâ fat abundè patet; quæ, præter corpora lapidea numerosissima, quibus scatet ventriculus, prodit etiam infarctum mesenterii ab eâdem causâ oriundum; ab intromissis scilicet moleculis nonnullis in vasa lactea, è quorum obstructione emergunt alvi fluxus, & quædam atrophix species nullis remediis domanda. Lustrato cadavere cujusdam tabidi post diuturniorem & immodicum absorbentium usum extincti, tunicas ventriculi nigras & corruptas vidit HOFFMANNUS. Hos praves effectus excessui duntaxat substantiæ terreæ adscribendos censemus: cum haud dubitare liceat quin moleculæ terreæ tenuissimæ, acidis imprægnatæ, hinc solubiles; vel aliis materiis sociatæ unâ cum chylo ad sanguinem appellant. Neminem sanè, vel rudem & inexpertum, latet humores & præsertim urinam particulis terreis scatere; nec hisce orbatur succus nutritivus, cum solida & præsertim ossa ex hac substantiâ præsertim exsurgant.

EMPORETICA.

RADICES gentianæ, enulæ campanæ, aristolochiæ, bryoniæ; rheum. Folia absinthii, centaurii minoris, chamædyos, abrotani, cardui benedicti, fumariæ, tanaceri, agerati.

Flores chamæmeli, calcitrapæ.... Semen carthami.... Baccæ lauri, & juniperi. Colocynthis.... Cortex Peruvianus.... Aloë. Myrrha.... Terra Japonica. Sapo.... Corallina. Corallium ⁽¹⁾.... Os sepæ. Chelæ cancerum. Ostreum ⁽²⁾, & alia testacea.... Putamina ovorum. Lapilli cancerum fluviatiliū ⁽³⁾.... Cranium humanum. Cornu cervi. Ebur... Aquæ Forgienfes, Passiacæ, Vicienses, Plumberianæ, Bellilucanæ, Selteranæ.... Sal nitrum, gemmeum, Sedlicense, catharticum amarum.... Creta alba ⁽⁴⁾. Lapis hæmatites.... Ferrum. Antimonium.

OFFICINALIA.

ANTI-ACI-
DA.

AQUA florum aurantiorum... Aqua calcis secunda. Crocus martis... Spodium ⁽¹⁾. Cornu cervi præparatum ⁽⁶⁾. Conchæ præparatæ ⁽⁷⁾... Pulvis cancrorum fluviatilium, è chelis cancrorum... Extractum absinthii, gentianæ, rhabarbari, juniperi... Diascordium. Confectio de hyacintho. Electuarium de baccis lauri... Vinum absinthites. Quinta essentia absinthii... Elixirium Garusi, proprietatis, Anglicanum... Oleum tartari per deliquium... Sal tartari ⁽⁸⁾, rupellatum, absinthii, centaurii minoris, genistæ, tamarisci... Sal volatile, cornu cervi, viperarum... Magnesia alba ⁽⁹⁾. Kermes minerale.

MAGISTRALIA.

DECOCTUM.

℥ **C**RETÆ albæ pulveratæ semi-libram; coque in aquæ libris tribus ad duas. Post crassioris partis subsidentiam, tenuis liquor instar lactis effundatur. Adde sacchari rosati uncias duas. Pro usu: ad sodam.

HAUSTUS.

℥ Aquæ cichorii uncias sex. Corallii rubri præparati drachmam unam. Syrupi de cichorio cum rheo unciam unam. Misce. Pro haustu.

EMULSIO.

℥ Seminum frigidorum majorum drachmas duas. Amygdalas dulces ex-corticatas numero quatuor. Contunde, ut artis est, in aquæ cichorii uncias sex. Colaturæ adde syrupi de gentianâ unciam unam. Lapillorum cancrorum fluviatilium grana quindecim.

POTIO.

℥ Corallii præparati drachmam unam. Syrupi de absinthio; aquæ florum aurantiorum ana unciam unam. Aquæ papaveris rhæados uncias sex. Misce. Fiat potio cochleatim sumenda.

℥ Aquæ cichorii uncias sex. Lapillorum cancrorum drachmam unam. Spodii & cornu cervi præparati ana semi-drachmam. Syrupi mercurialis unciam unam. Misce. Fiat potio ex cochleari.

PULVIS.

℥ Corallii & lapillorum cancrorum præparat. ana grana quindecim. Cornu cervi præparati scrupulum unum. Misce, Fiat pulvis.

ANTI-ACI-
DA.

℥ *Creta alba* scrupulum unum. *Antimonii* in tenuissimum pulverem redacti grana duo; vel *nitri* grana sex. Misce.

℥ *Creta* semi-drachmam. *Rhei* scrupulum unum. *Croci martis* grana octo. Misce.

℥ *Limatura ferri rubiginosi*; *corallii preparati* ana semi-unciam. *Cremoris tartari* drachmas tres. *Sacchari candidi* semi-unciam. Misce. Fiat pulvis. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam.

℥ *Corticis Peruviani* semi-unciam. *Corallii & lapillorum cancrorum* ana drachmas duas. Misce. Fiat pulvis ad drachmam unam exhibendus.

℥ *Lapillorum cancror. succi preparati*, & *nitri* ana drachmam unam. *Cascarilla* semi-drachmam. Misce pro pulvere, cujus dosis ad scrupulum unum vel alterum.

℥ *Corallii* grana quindecim. *Terræ Japonicæ*; *diaphoretici mineralis* ana grana decem. Misce.

B O L U S.

℥ *Lapillorum cancrorum fluviatilium*; *corallii preparati* ana scrupulum unum. Misce. Fiat bolus cum *conservâ rosarum*.

℥ *Diascordii* drachmam unam. *Salis absinthii* scrupulum unum. Misce. Fiat bolus.

℥ *Confectionis de hyacintho* drachmam unam. *Lapillor. cancrorum* scrupulum unum. *Salis tartari* grana duodecim. Misce. Fiat bolus.

℥ *Conservâ kynorrhodon* drachmam unam. *Ossis sepiæ* scrupulos duos. *Salis cathartici amari* scrupulum semis. Fiat bolus cum *syrupo de rosis siccis*.

℥ *Concharum preparatarum*; *cornu cervi preparati* ana semi-drachmam. *Antimonii diaphoretici* grana duodecim. Fiat bolus cum *conservâ kynorrhodon*.

O P I A T A.

℥ *Lapillorum cancrorum* unciam unam. *Corticis Peruviani*; *rhabarbari* ana drachmas duas. *Salis Rupellensis* drachmam unam. Fiat ex arte opiata cum *syrupo de cichorio cum rheo*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Cornu cervi preparati*; *corallii rubri*; *kinakina* ana semi-unciam. *Corallii preparati*; *salis absinthii* ana drachmam unam. Fiat opiata cum *syrupo cydoniorum*. Dosis ad drachmam unam.

COMMENTARIA.

(1.) **CORALLIUM** est quædam planta marina, rupibus, conchis, aliisque obviis corporibus adnata, quæ in mari mediterraneo, ad littora præsertim Gallo-Provinciæ, nascitur: haud seorsum, uti cæteræ plantæ, sed deorsum in cavernis crescens. Num ad vegetabilium, vel ad animalium classem pertineat? plures dubitant; sed illud dubium in medio relinquimus. Non secus ac corallina, præparatione quâdam indiget corallium, ut in usum medicum veniat. Inter absorbentia efficaciora & usitatiora recensetur; atque ad compescendum hunc stomachi ardorem, ab acescente bile ortum, quem sodam nuncupant, nulli secundum; nec ipsi denegatur vis comprimens: virtute demum anodynâ & antispasmodicâ pollere videtur; ubi dolores & convulsiones à saburrâ primarum viarum acidâ scaturiunt; quod sæpius in infantibus evenire nemo nescit. A variis commendatur; sed huic præsidio parum fidendum esse censemus. Dosis à granis quindecim ad drachmam unam accedit.

(2.) *Ostreorum concha*, non secus ac alia testacea in pulverem rediguntur; vel calcinationi committuntur. Priore processu, accuratè lotæ in aprico collocantur: teruntur demum & solis radiis exponuntur, ut probè exsiccatæ in pulverem tenuissimum facessere valeant; qui aquâ dein subigitur, ut conficiantur trochisci, *concharum preparatarum* nomine noti: quæ inter præstantiora absorbentia numerantur, & exhiberi solent à granis quindecim ad drachmam unam. Secundus processus versatur in simplici & notissimâ calcinatione, è quâ emergit substantia quæ materierum calcariarum vires possidet; præter quas decantantissimum præbet remedium contrâ rabiem, quod vix mercurio cedit; idèd dantur cane rabido demorsis huiusce calcis drachmæ quatuor in vini albi unciis octo; & iteratur hæc dosi post viginti quatuor horas. Aliâ methodo exhibetur jam hydrophobiâ correptis; eadem scilicet dosi immiscetur cum duobus vel tribus ovis in fartagine frigendis ad intritam, ab ægrotante vorandam, absque potu: quod bis iteratur, interjecto duodecim horarum spatio. Vide conchæ præparatæ, & calx.

(3.) *Lapilli cancerorum fluviatilium*, qui, errore crassissimo, pro oculis habebantur, intrâ caput, vel potius stomachum horumce animalculorum, instar bezoard, reperiuntur. Sunt lapilli crustacei, duri, albi, orbiculati; pisorum vel lentium magnitudine; unâ parte compressi & sinuati, in modum acetabuli; alterâ convexi, ex astacis fluviatilibus collecti; quorum demum sapor est terreus. Præter terram alkalinam quâ præcipuè exsurgunt hæc corpora, materiam quamdam gelatinosam continent, non secus ac alia absorbentia ex animalibus deprompta. Corallii instar, in trochis-

ANTI-ACI-
DA.

cos rediguntur, qui primatum quasi ducunt inter absorbentia; & in serie comprimentium numerantur. Quapropter egregiè se gerunt in cruditatibus acidis; & convulsiones hinc oriundas compescunt; nec inutilem opem præstant sub vomitu & alvi profluvio. Haud defunt qui ipsis tribuunt virtutem diaphoreticam, dummodò largâ manu exhibeantur; nùm tutò? practicis examinandum tradimus. Dosis in substantiâ ab scrupulo uno ad drachmam unam accedit; hanc ratione ætatis refringi obvium fit.

(4.) *Creta* sic vocitata ab Insulâ Cretenſi, è quâ olim transvehebatur, pro absorbente eximio habetur; & idèò sòdâ, aliisque morbis à saburrâ acidâ oriundis opitulatur. Insuper haud debilem opem præstat in alvi profluvio, ab æstuante bile. A nonnullis etiam proficua censetur adversus hæmorrhagiam. Datur in substantiâ à granis quindecim, ad drachmam unam. Extrus verò usurpatur tanquàm exsiccans & adstringens. Alia est *Cretæ* species, nempe *Brianconensis*, quæ ad talci indolem accedens, nullius est vis absorbentis particeps, & idèò ex hocce albo expungenda.

(5.) *Spodium* nil aliud est quàm ebur ad albedinem, igne reverberii, combustum; & trochiscorum formâ servandum. Absorbentium classem ingreditur, & inter adstringentia numeratur. Nonnunquàm lacti immiscetur, ne aciditatem contrahat in ventriculo; & faustè usurpatur in alvi fluxu. A granis quindecim, ad drachmam unam præscribi solet.

(6.) *Cornu cervi* philosophicè, ut inquirunt, præparatur coctione ex aquâ, in vase ritè obturato, ad mollitiem: exsiccatur demùm, ut in pulverem redigi queat. Hic est processus qui philosophicus audit apud veteres Chymicos. Absorbentium ordini adscribitur; in vermifugorum numerum aggregatur; in diaphoreticorum tractu recipitur & depurantium gradum obtinet. Datur in substantiâ ab scrupulo uno ad drachmam unam. Familiaris est usûs pro infantibus refractâ dosi. Alia est cornu cervi præparatio, calcinatio nempe ad albedinem. Sic ustum inter comprimentia numeratur; & à semi-drachmâ ad drachmam unam præscribitur.

(7.) *Concha* ostreorum, muscutorum, cochlearum, buccinorum, muricum; aliaque testacea indiscriminatim sumpta, probè exsiccata, in tenuissimum pulverem rediguntur, & cum aquâ subiguntur; ut exhinc conficiantur trochisci; qui, non secùs ac è folis ostreis parati, *concha præparata* audiunt; quæ in absorbentium ordine admittuntur; inter comprimentia numerantur; nec ipsis denegatur vis diuretica. Exhibentur in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam.

(8.) *Sal tartari* è lixivio tartari ad albedinem calcinati prodit. Ratione naturæ alkalinæ inter absorbentia eximiora recensetur: nec inutilem opem præstat ergà venena corrodentia: ac demùm ad aperientium & incidentium seriem refertur. Additur infusis, decoctis, alterisve haustibus, à granis sex ad viginti, pro singulis dosibus. Rarè formâ siccâ usurpatur, cum facillimè liqueſcat.

(9.) *Magnesia* olim notissima; sed successu temporis, vel Chymico-

rum incuriâ, oblivioni tradita; donec in lucem prodiit, operâ cujusdam empirici itali, nomine SENTINELLI; qui illam pro arcano divenditabat; hinc dictam *la Poudre de l'Italian*; est materia superstes ab evaporatione ad siccitatem aquæ, ut inquiunt, matris nitri; quæ scilicet calcinationi subjicitur, ad demum in pulverem redigitur, pluriès aquâ calidâ ablendum; vel donec nullius saporis sit particeps. Tandiu pro remedio eximio, vel polychresto, celebrata fuit magnesia, quandiu pro arcano, uti fieri solet, venditabatur: sed ubi innotuit; & in apicum venit; sensim exolevit & quasi eviluit. Suas tamen laudes meretur hoc remedium: præter enim vim absorbentem, pro catharticâ habetur magnesia; nec infimum locum tenet inter aperientia & incidentia mitiora. Ideò sordæ occurrit: confert in scrophulis, aliisque morbis chronicis qui ab infarctu viscerum pendent. Haud alvum solvit, ni ter exhibeatur ad drachmam unam, interjecto duodecim horarum spatio: hunc effectum præcipuè exerit, ubi viget colluvies acida in primis viis; hinc minime mirum si facilius moveat hypochondriacos, & infantes: quod de cæteris absorbentibus jam supra notavimus. Tanquam alterans datur à drachmâ semisse ad drachmam unam; singulis vel alternis diebus. Quoad infantes, si à granis quatuor ad duodecim ipsis exhibeatur, vi absorbente & aperiente gaudet: ad duplum verò catharsim excitare valet.

ANTI-ACI-
DA.

ALVUM COMPRIMENTIA ET ANTI-DYSENTERICA.

VARIA esse alvi profluvia, cruenta & incruenta, atque à multiplici causâ oriunda, neminem vel rudem & inexpertum fugit: hinc minime mirari subit, si medicamina diversæ & contrariæ indolis, in hacce comprimentium & antidysentericorum classi recipiantur; qualia sunt acida, demulcentia, refrigerantia, anodyna, adstringentia, absorbentia & stomachica; quibus addere licet emetica & cathartica, quæ causam morbum foventem eradicando cæteris palmam sapius præripiunt. Omnia remedia hisce viribus pollentia in medium adducere verat instituti ratio; selectiora igitur duntaxat exhibebimus; cum reliqua pro curantium nutu & arbitrio ab enumeratis classibus depromi queant: notare expedit quòd adstringentia, absorbentia & stomachica tonica, quæ potiori jure alvum comprimentium titulo gaudent, majori copiâ hanc seriem subeant: licet tamen cæteris medicaminibus rariùs usurpentur: cum tantummodò congruere videantur, ubi præmissis præmittendis, alvi fluxus ab atoniâ stomachi & tubi intestinalis pendere videtur: alias haud citrà periculum in usum revocari possunt; quod sedulâ mente expendere debent ægrorum saluti consulentes, ne intempestivis præsidiiis, vel salubriorem evacuationem inhibentibus, gravius sibi faceessant negotium. Haud abs re erit

Bb ij

COMPRI-
MENTIA.

prædictis subnectere, quod alimenta adstringentia, uti malum cydonium & granatum; forba, ribesia, &c. antè prandium vel cenam sumpta, alvo solutiori medentur; at econtrà post pastum comesta alimentorum descensum juvant & ructus præcavent; constringendo scilicèt orificium superius ventriculi. Hæc, rationi aliàs consona, docuit experientia.

E M P O R E T I C A.

RADICES anchusæ, tormentillæ ⁽¹⁾, bistortæ, fragariæ, symphyti; rheum. [Rhabarbarum monachorum ⁽²⁾, rhaponticum ⁽³⁾, ipecacuanha.

Folia linguæ cervinæ, plantaginis, coronopi, equiseti, centinodii, pilosellæ, sophiæ Chirurgorum, acetosæ, pimpinellæ, cynoglossi, pervincae, millefolii, urticæ.... Rosæ rubræ ⁽⁴⁾, balauſtia.... Semen fumach, sophiæ Chirurgorum. Oryza.... Fructus sorbi ⁽⁵⁾, punicæ ⁽⁶⁾, cornûs ⁽⁷⁾, cydonii ⁽⁸⁾, kynorrhodon, mespili ⁽⁹⁾. Ribesia: myrobalani ⁽¹⁰⁾. Nux moschata vulgaris & condita. Nuces conditæ. Galla. Nux cupressi.... Capita papaveris albi. Malicorium.... Simarouba ⁽¹¹⁾. Cortex fuberis.... Lignum lentisci. Hypocistis ⁽¹²⁾.... Succus limonum. Vinum cyprienſe.... Sanguis draconis. Acacia. Catechu ⁽¹³⁾, mastiche. Opium.... Lac. Ova.... Cornu cervi. Ebur. Os sepia. Lapilli cancrorum.... Corallium. Corallina.... Aquæ Forgienſes, Passiacæ, Bourbonienſes Anselmienſes & Arcimbaldicæ, Bellilucanæ, Cauterienſes, Amandinæ.... Bolus armenæ ⁽¹⁴⁾. Terra sigillata. Creta. Ferrum. Lapis hæmatites.

O F F I C I N A L I A.

AQUA rosarum rubrarum.... Syrupus cydoniorum ⁽¹⁵⁾, ribesiorum, berberis, granatorum, de rosis siccis ⁽¹⁶⁾, myrtinus compositus ⁽¹⁷⁾, magistralis adstringens ⁽¹⁸⁾, de nymphæâ, de papavere albo.... Spodium, cornu cervi calcinatum, conchæ præparatæ. Laudanum.... Conserva kynorrhodon, rosarum rubrarum; extractum juniperi... Diascordium ⁽¹⁹⁾; opiata Salomonis, confectio de hyacintho.... Crocus maris. Tabellæ de terrâ japonicâ.... Trochisci de karabe. Pilulæ de cynoglossi.... Spiritus sulphuris & vitrioli. Aqua Rabel.... Tartarus stibiatuſ. Vitrum antimonii ceratum ⁽²⁰⁾.

M A G I S T R A L I A.

A Q U A.

℥ *Oryzæ* lotæ uncias duas. Coque ad crepaturam in aquæ q. f. ad libras quatuor. Cola pro potu, qui aqua oryzæ vulgò dicitur.

℥ *Mastiches* unciam unam. Coque in aquæ libris sex, ad tertiæ partis consumptionem. Colatura feruetur ad usum.

P T I S A N A.

℥ *Corticis suberis*, tenuissimè incisi, in nodulo, uncias duas. Coque per horam in aquæ q. f. ad libras duas.

℥ *Oryzæ* lotæ unciam unam & semis. *Rasuræ cornu cervi* in nodulo unciam unam. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. Colatura feruetur ad usum.

℥ *Radic. tormentillæ & bisfortæ* ana unciam unam. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. Sub finem adde *rosarum rubrarum* manip. unum. Pro potu.

T I N C T U R A.

℥ *Rosarum rubrarum* exungulatarum à semi-unciâ ad unciam unam. *Olei vitrioli* semi-drachmam. Superaffunde aquæ ferventis libras duas & semis. Infunde per trihorium. Colaturæ adde, si lubeat, *saccharum*, vel *syrupum cydoniorum*. Hæc est tinctura rosarum vulgarissima.

I N F U S U M.

℥ *Radiciis Brasiliensis* crassiusculè tritæ drachmas duas. Infunde calidè per noctem in aquæ *cardui benedicti* uncis sex, pro haustu. Secundâ & terriâ die, cùm residuo iteretur infusum. Primum vomitum ciet; secundum alvum solvit; tertium comprimit. Deprædicatur in dysenteria.

D E C O C T U M.

℥ *Cornu cervi calcinati*; & *micæ panis* albißimi ana uncias duas. Coque in aquæ libris tribus, ad tertiæ partis consumptionem. Colaturæ adde *sacchari* q. f. pro potu, qui decoctum album audit.

℥ *Hordei mundati* uncias duas. *Rasuræ cornu cervi*; *radicum scorfonæræ* ana unciam unam. *Micæ panis* uncias tres. Bulliant in aquæ libris quatuor ad duas. Adde sub finem *liquiritiæ* q. f. Cola pro potu.

℥ *Simaroubæ* crassiusculè tritæ drachmas tres. Bulliant in aquæ q. f. ad libram unam. Cola pro tribus dosibus, alternâ quâque horâ exhibendis.

COMPRI-
MENTIA.

℥ *Cornu cervi usti* unciam unam; *gummi arabici* unciam semis; *sacchari* unciam unam. Bulliant in aquæ libris quatuor ad tertiæ partis consumptionem. Colatura albicans, cui addere licet tantillum *aquæ florum aurantium*, servetur ad usum.

℥ *Corticis simaroube* drachmas duas; coque in aquæ fontanæ libris duabus ad dimidiæ partis exhalationem. Cola pro tribus dosibus singulis trihoriiis sumendis.

JULAPIUM.

℥ *Aquæ plantaginis* uncias sex. *Terræ sigillatæ* semi-drachmam. *Syrupi cydoniorum* unciam unam. Fiat julepus. Cui addere licet *tincturæ anodynæ* guttas duodecim.

℥ *Aquæ rosarum* uncias sex. *Aquæ cinnamomi hordeatæ* drachmam unam. *Diascordii* semi-drachmam. *Syrupi cydoniorum* unciam unam. *Laudani* gran. unum. Misce pro julepo anti-dysenterico.

HAUSTUS.

℥ *Tincturæ rosarum* uncias sex. *Diascordii* vel *confectionis de hyacintho* drachmam unam. *Syrupi de rosis siccis* unciam unam. Misce.

℥ *Terræ Japonicæ* drachmam unam. Bulliat per horæ quadrantem in aquæ unciis sex. Per subsidentiam depurâ; & adde *syrupi cydoniorum* unciam unam.

℥ *Rhei* & *Myrobalanorum citrinorum* contusorum ana drachmas duas. Infunde per noctem in *decocti cichorii* unciis octo. In expressione dissolve *mannæ* unciam unam & semis. *Syrupi de cichorio composito* unciam unam.

℥ *Tamarindorum* unciam unam. *Rosarum rubrarum* pug. unum. Coque in aq. q. f. In colaturâ infunde *rhabbarbari* drachmam unam. Expressioni adde *syrupi de cichorio cum rheo* unciam unam. *Ipecacuanhæ* grana quatuor.

℥ *Rhapontici triti* drachmas duas. *Myrobalanorum citrinorum* drachm. unam. *Summit. absinthii minoris* pug. unum; coque in aquæ unciis octo. In colaturâ dilue *catholici duplicati* unciam unam, pro haustu.

℥ *Decocti plantaginis* uncias tres; *diascordii* drachmam unam; *syrupi papaveris albi* drachmas tres. Misce. Fiat haustus horâ somni exhibendus.

POTIO.

℥ *Aquæ plantaginis* uncias octo. *Aquæ flor. aurantium* unciam unam. *Diascordii* drachmam unam: *terræ sigillatæ* & *corallii preparati* ana semi-drachmam. *Syrupi magistralis adstringentis* unc. unam. *Laudani liquidi* gutt. quindecim. Misce. Fiat potio, pro duplici dosi.

℥ *Aquæ rosarum* unc. sex. *Corallii* & *sanguinis draconis* ana scrupulum unum. *Confectionis de hyacintho* semi-drachmam. *Syrupi cydoniorum* uncias duas. Misce. Fiat potio, cochleatim sumenda.

℥ *Aquæ melissophylli* uncias sex. *Boli armene* & *terræ sigillatæ* ana semi-drachmam. *Theriace* scrupulos duos. *Syrupi de rosis siccis* unciam unam. Fiat potio è cochleari.

℥ *Tinctura rosarum* uncias octo. *Diasecordii* drachmas duas. *Catechu* gran. viginti. *Ipecacuanha* gran. duodecim. Misce pro portione, cochlearim exhibendâ.

COMPRI-
MENTIA.

A P O Z E M A.

℥ *Oryza* lota semi-unciam. *Rasura cornu cervi*, in nodulo, drachmas sex. *Radicum consolida majoris* semi-unciam. *Corticis granatorum*; *radicum tormentilla* ana drachmas duas. Bulliant in aquæ q. s. ad libr. duas. Colaturæ adde *syrupi granatorum* uncias duas. Fiat apozema ad usum.

℥ *Radic. bistorta* & *tormentilla* ana semi-unciam. *Foliorum plantagin.* & *acetosa* ana manip. unum. *Rosarum rubrarum*, & *balaustiorum* ana pug. unum. Bulliant, ut artis est, in aq. q. s. ad libras duas. In colaturâ dissolve *succi urtica* ritè defœcati uncias quatuor, & *syrupi cydoniorum* uncias duas. Fiat apozema.

G E L A T I N A.

℥ *Rasura cornu cervi* semi-libram. Coque igne lento in aq. libris sex, ad libras duas. Colaturæ clarificatæ adde *sacchari* uncias sex. *Vini albi* uncias quatuor. *Succi citrei* unciam unam. Iterum coque ad debitam consistentiam. Calens effundatur in patinis. Addere licet *essentiam corticum citrei*.

P U L V I S.

℥ *Rhei electi* à semi-drachmâ, ad drachmam unam. *Pulveris cinnamomi* grana decem. Misce pro pulvere.

℥ *Ipecacuanha*, *rhabarbari* ana grana duodecim. Misce. Fiat pulvis, pro dosi.

℥ *Vitri antimonii cerati* à granis quatuor, ad duodecim. *Catechu* grana decem. Misce.

℥ *Semin. sumach* semi-drachmam. *Acaciæ*, *hypocistidis* ana grana decem. Misce.

℥ *Crëmoris tartari* drachmas tres; *radicis brasiliensis* drachmam unam. Misce pro sex dosibus, ad dysenteriam mali moris.

B O L U S.

℥ *Conserva rosarum corallii preparati* ana semi-drachmam. *Syrupi granator.* q. s. Fiat bolus.

℥ *Conserv. rosarum rubrarum* drachmam semis. *Laudani* gran. unum vel alterum. Misce. Fiat bolus.

℥ *Conserv. symphyti* drachmam unam. *Lapid. hematit.* & *croci martis adstringent.* ana scrupulum semis. Misce. Fiat bolus cum saccharo.

℥ *Diasecordii* scrupulum unum. *Ipecacuanha*, *corallii* & *catechu* ana grana octo. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de papavere albo*.

℥ *Conserva kynorrhodon* & *radicum helenii* ana semi-drachmam. *Terre*

COMPRI-
MENTIA.

Japonica grana quindecim. *Cinnamomi* gran. sex. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de absinthio*.

℥ *Corticis fimarouba*, *corallii preparati* ana scrupulum unum. *Nucis moschata* grana sex. *Pilule de cynoglossa* grana duo. Misce. Fiat bolus cum *conservâ kynorrhodon*.

℥ *Theriaca veteris* semi-drachmam. *Cornu cervi preparati*, *catechu* ana grana duodecim. *Laudani* granum unum. Misce. Fiat bolus cum *syrupo magistrali adstringente*.

℥ *Confectionis de hyacintho* semi-drachmam. *Corticis granatorum*; *myrobalanorum citrinorum* ana scrupulum unum. *Tinctura anodyna* gutt. decem. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de gentianâ*.

℥ *Rad. Brasiliensis* grana octodecim. *Diascordii* scrupulos duos. *Croci* grana quatuor. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de cichorio cum rheo*.

O P I A T A.

℥ *Conservæ rosarum* semi-unciam. *Ipecacuanhæ* semi-drachmam. *Catholici duplicati* unciam unam. *Diascordii* drachmas duas. Misce. Fiat opiata pro tribus dosibus, per totidem dies sumendis.

℥ *Conservæ kynorrhodon* unciam unam. *Terræ sigillatæ & sanguinis draconis* ana semi-unciam. *Pilulæ de cynoglossa* grana viginti. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de rosis siccis*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Extracti juniperi* unciam unam. *Catechu & rhabbari* ana drachmas duas. *Ipecacuanhæ* drachmam unam. *Laudani* grana octo. Accuratè misce & fiat opiata cum *syrupo magistrali adstringente*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Confectionis de hyacintho* semi unciam. *Terræ sigillatæ*, & *catechu* ana drachmam unam. *Sanguinis draconis* scrupulos duos. *Ipecacuanhæ* semi-drachmam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de papavere albo*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Diascordii* drachmas duas. *Trochiscorum de karabe* scrupulos duos. *Spodii & Terræ Japonicæ* ana semi-drachmam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo cydoniorum*. Pro tribus dosibus.

℥ *Conservæ rosarum rubrarum* drachmas sex. *Diascordii* semi-unciam, *Pulveris rhabbari* drachmas duas. *Olei cinnamomi* guttas quatuor. *Laudani liquidi* guttas octoginta. *Syrupi cydoniorum* semi-unciam. Probè misceantur. Dosis ad drachmas duas vel unc. semis.

P I L U L Æ.

℥ *Terræ Japonicæ* uncias duas. *Olei cinnamomi* guttas quatuor. *Syrupi de rosis siccis* q. s. ad efformandam massam pilularem. Dosis ab scrupulo uno ad semi-drachmam.

T A B E L L Æ.

℥ *Catechu* unciam unam. *Sacchari* uncias quatuor. Misce cum f. q. *Mucilaginis gummi tragacanthi & aquæ florum aurantiorum*. Fiant ex arte tabellæ. Dosis à drachmâ unâ ad drachmam unam & semis.

COMMENTARIA,

COMMENTARIA.

(1) **T**ORMENTILLA sylvestris, C. B. pin. Heptaphyllon, Fuchs. (*Tormentille*).

Alpina & pyrenæa hæc planta radicem præbet saporis acerbi, quæ inter præstantiora comprimentia recensetur; nec minùs virtute adstringente & vulnerariâ celebratur. Hinc opportunè usurpatur, præmissis præmittendis, contrà vomitum & alvi fluxum; ac laudem haud exiguam, in quovis sanguinis profluvio, meretur. Datur in substantiâ ab scrupulo uno ad drachmam unam; & ad duplum in infuso. Nonnulli quotidie frustulum hujusce radicis mastlicant, ut dysenterix epidemica contagium arceant.

(2) *Rhabbarbarum Monachorum*, J. B. Lapathum hortense latifolium, Inst. rei herb. (*Rhubarbe des Moines*).

Hæc lapathi species, quæ in nostris hortis vulgò colitur, ad genuinum rheum, ratione virium, accedere dicitur; cum eo tamen discrimine, quod vix catharsim moveat, & magis alvum comprimat. Aliàs multùm discrepat hæc planta, ratione faciei, à rheo & rhapontico, de quibus suprà. Rarò in usum apud nostrates trahitur, licèt proficua censeatur in diarrhœâ & dysenteriâ. Ad drachmam unam vel alteram præscribitur in substantiâ; & ad duplum in infuso, vel decocto.

(3.) *Rhaponticum*, Prosp. Alpin. Rhabbarbarum fortè Dioscoridis & Antiquorum, Inst. rei herb. (*Rapontic*).

Hæc planta hortensis & latè virens, amplissimâ florum albicantium paniculâ, & latitudine foliorum summè conspicua, radicem habet à vero rhabbarbo parùm discrepantem. Nulla tamen ipsi inest vis purgans: sed jure inter comprimentia numeratur, & stomachicorum classem subit. Nihilominùs vix in usum venit. Dosis ad drachmam unam, & ultrà: ad duplum verò in infuso, vel in decocto.

(4.) *Rosa rubra multiplex*, C. B. pin. (*Rose de Provins*).

Inter comprimentia ulsatiora numerantur rosæ rubræ; nec infimum gradum tenent in adstringentium & detergentium serie: idèò vomituerientibus succurrunt: deprædicantur in alvi fluxu & dysenteriâ; atque utiles censentur in hæmorrhagiâ. Siccæ dantur in infuso à semi-unciâ ad drachmas sex, pro libris duabus aquæ. Huic tincturæ addi solet spiritus vitrioli; non solum ad ipsi conciliandum colorem rubrum; sed etiam ut vis adstringens intendatur. Ex illis paratur conserva cujus dosis ad drachmam unam vel alteram accedit. Prostat quoque in officinis aqua distillata pro utroque usu; sed crebriùs extùs usurpatur pro collyriis roborantibus, vel injectionibus detergentibus: insuper rosæ rubræ ingrediuntur enemata detergentia, dysenterix & tenesmo dicata. Coquantur demùm in vino rubro pro fotubus & cataplasmatibus roborantibus & repercutientibus,

COMPRI-
MENTIA.

quæ in familiarem usum veniunt adversus contusiones & distorsiones variarum partium. *Vide* syrupus, mel, oleum, unguentum, &c.

(5.) *Sorbus* fativa, C. B. pin. (*Cormier*).

Hujusce arboris fructibus edulibus inesse vim comprimentem neminem fermè laret: idèò proficui censentur adversus vomitum & alvi fluxum. In hunc scopum sapius, tempestate congruâ, vel tempore maturitatis, haud improspere vorantur ab agricolis. Aliàs raro in usum medicum cedunt. A nonnullis saccharo conditi servantur, ut illos singulis anni tempestatibus præ manibus habeant. Sumuntur à numero quatuor ad duodecim, & ultra pro agrorum arbitrio.

(6.) *Punica* flore majore pleno, *Inst. rei herb. (Grenadier à fleur)*.

Punica quæ malum granatum fert. *Cas. Inst. rei herb. (Grenadier à fruit)*.

Flores, qui *Balaustia* apud Pharmacopœos audiunt, in comprimentium & adstringentium ordine continentur, & ad tonicorum gradum promoven-
tur. Hinc occurrunt alvi profluvio & dysenteria; valent in hæmoptysi; conducunt in gonorrhœâ, aliisque variæ sortis fluxibus morbo-
sis. Dantur in substantiâ ab scrupulo uno ad drachmam unam, & ad duplum in infuso. Nonnunquam extus usurpantur, & præcipuè ad gargarismata antiscorbutica. *Cortex*, vel putamen *granatorum*, quod *MALICORII* no-
mine salutatur in officinis, cui inest sapor austerus, iisdem gaudet pro-
prietatibus; imò & efficacior censetur; ac in substantiâ præscribitur à
semi-drachmâ ad drachmam unam, & à drachmis duabus ad semi-un-
ciam pro singulis decocti vel infusi libris. In usum externum etiam venit
prædictus cortex: ingreditur nempe collyria, gargarismata & enemata
adstringentia: succus mali granati, tum dulcis, tum acidi, pro refrige-
rante præstantissimo habetur; nec ipsi denegatur vis cardiaca. Vulgò fu-
guntur grana, vel acini hujusce fructus dulcis, ab ægris qui siti mole-
stantur: succus verò acidi ad syrupum, de quo alibi, adhibetur.

(7.) *Cornus* hortensis mas, C. B. pin. (*Cornouillier*).

Hujusce arboris fructus, ad olivæ formam accedens, & nucleo dona-
tus, acerbus & subdulcis, quem edunt rustici, stomachum refocillat;
& alvum comprimit. Sicci coquuntur ad unciam unam vel alteram in aqua
libris duabus pro ptisanâ; vel pulvis ex vino exhibetur ad drachmam
unam, & ultra. Sed vix nisi à plebeculâ, cui denegantur alia præsidia,
usurpantur.

(8.) *Cydonia* fructu oblongo leviori, *Inst. rei herb. (Coignassier)*.

Fructus, vel cydonium, inter comprimentia principem locum obrinet
atque etiam in exquisitiorum stomachicorum numero adscribitur. Sed usi-
tator est syrupus de quo infra. Cydonium saccharo vel melle diversimodè
conditum, pro alimento gratissimo habetur; quod viribus jam me-
moratis minime destituitur. Semen mucilaginosum in serie demulcen-
tium recipitur; & datur in infuso ad semi-unciam pro quâque librâ aquæ.
Ex illo in aquâ repidâ per viginti quatuor horas macerato, non fecus ac

à semine lini & psyllii, extrahitur mucago, quæ haud improspere adhibetur ad compescendum pectoris æstum quo tussientes & hæmoptysici conqueruntur: nec minùs confert in dysenterîâ & stranguriâ, in ardore & excoriatione linguæ & faucium, &c. Sub formâ linctûs præscribitur ad uncias duas, & ultrâ. Latissimus est hujusce mucilaginis, cum aquâ sperniolæ extractæ, externus usus: etenim inflammationem oculorum sedat; hæmorrhoides furentes cicurat; linguæ ariditati occurrit; nec inutilem opem præstat in combustionibus, excoriationibus, fissuris, &c.

(9.) *Mispilus* vulgaris, Clus. (*Néflier*).

Fructus acerbi, inter edules vix numerandi, vi comprimente præditi; nonnunquam ab agrestibus adversus alvi fluxum pro arbitrio usurpantur: aliàs posthabentur. Nec magis arrident nuclei, qui tamen inter diuretica censerique queunt.

(10.) *Mirobalani* diversæ sortis occurrunt in officinis; nimirum bellicæ, chebulæ, citrinæ, emblicæ & indæ, inter quas citrinæ duntaxat in usum veniunt: in comprimentium agmine recipiuntur; & prosunt in alvi fluxu à semi-drachmâ ad drachmam unam in substantiâ; & ad duplum in decocto aut infuso. Haud desunt qui hosce fructus, refractâ dosi, pro viribus instaurandis adhibent. Scire juvat quòd horum infusum, vel leve decoctum, alvum nonnihil solvat.

(11.) *Simarouba* audit cortex cujusdam terebinthi americanæ, de quâ SLOANE. È radicibus colligitur prædictus cortex, longis fibrillis intertextus, pallidi coloris, saporis haud ingrati, amari & subadstringentis. Pro exquisitissimo stomachico & comprimente habetur; quod opportunè exhibetur sub dysenterîâ & alvi profluvio. Præterea in tonicorum & adstringentium classe admittitur; & ideò ad sistendum sanguinem, è quâvis parte erumpentem, faustè sapiùs usurpatur: nec vi anodynâ destituitur, quæ dolores sedare & somnum conciliare valet. Datur semel vel pluriès pro re natâ in die, ab scrupulo uno, ad drachmam unam, in substantiâ; & ad duplum in decocto.

(12.) *Hypocistis* vocitatur extractum siccum & nigricans, acaciæ ferè compar, ac nonnihil resinofum; saporis acidi, austeri & adstringentis; plantæ cujusdam cognominis, quæ furculi instar, orobanches formâ, è cisti radice exsurgit; tota abscissa contunditur, atque succus expressus inspissatur, qui è Cretâ insulâ, vel è Gallo-Provinciâ advehitur. In comprimentium ordine jure collocatur, atque adstringentium vel stypticorum seriem subit: hinc deprædicatur ad alvum constringendum, & hæmorrhagiam cohibendam. Dosis ab scrupulo uno ad duos. Inter adstringentia, insuper externa recensetur; & sapiùs gargarismata repercutientia ingreditur.

(13.) *Catechu*, vel *Terra japonica* (*le Cachou*), est materia quædam gummo-resinosa, in aquâ calidâ solubilis, menstruisque spirituosus pariter auscultans, è rufo nigricans saporis primò acerbi & subamari, dein dulcis non ingrati, quæ olim pro merâ terrâ habebatur; vel extractum

COMPRI-
MENTIA.

siccum, lapidis instar densum & ponderosum cujusdam fructus palmarum indicarum, de qua *Plumerius*. Nusquam adhibetur hoc concretum binomine quale ad nos defertur; sed præviâ quâdam præparatione defœcatur; in pulverem scilicet redactum, in aquâ calidâ solvitur: percolatum, quieti traditur: decantatur demum & evaporationi ad siccitatem balneo committitur. Pro tonico stomachico eximio habetur; ac summam opem confert in vomitu, dysenteria, aliisque alvi profluviis: nec minus celebratur tanquam adstringens summè proficuum in sputo cruento, mensium & hæmorrhoidum fluxu immodico, aliisque hæmorrhagiis; laudatur in urinæ incontinentiâ & diabete; nec demum inutilem opem præstat in tussi & raucedine. Datur in substantiâ à granis decem ad triginta; in decocto verò à semi-drachmâ ad drachmam unam. Nonnulli pituitam parant cum catechu drachmâ unâ & aquæ libris duabus. Alii hoc extractum sincerum; vel pastillorum formâ saccharo immixtum in ore detinent incertâ dosi. Extus etiam tanquam vulnerarium adstringens adhibetur; & sæpius sub hoc conspectu gargarismata repercutientia, anginosa & antiscorbutica ingreditur.

(14.) *Bolus armena* dicitur terra flavo-rubra, pinguis, styptica, & linguæ hærens; quæ vix è variis Galliæ tractibus eruitur, planè similis bolo, quæ olim ex Armeniâ devehebatur. Præparatione quâdam indiget ut in usum medicum veniat; solvitur nempe in aquâ, ut partes crassiores subsideant: hæc demum particulis tenuioribus imprægnata, & decantata iterum quieti traditur, donec limpida evadat, vel pulvis subtilissimus fundum vasis petat, qui exsiccatus tanquam comprimens & adstringens eximium servatur; atque à granis duodecim ad semi-drachmam, & ultra, præscribi solet. Nonnulli bolum armenam vi absorbente pollere autumant; quibus refragantur experienciâ edocti. Extus admota inter adstringentia & repercutientia numeratur; & faustè sub hoc conspectu usurpatur. De innumeris aliis boli speciebus, iisdem fortè proprietatibus instructis, nil addimus; cum bolus nostras, armena dicta, sit cæteris vulgarior.

(15.) *Syrupus cydoniorum* nihil aliud est quam succus horumce fructuum defœcatus, & solitâ arte cum saccharo coctus. Pro stomachico & comprimente eximio, nemine discrepante; habetur; ac in familiarem usum venit, servatis servandis, adversus debilitatem stomachi & diarrhœam, à semi-unciâ, ad unciam unam & semis.

(16.) *Syrupus de rosis siccis* paratur infusione calidâ rosarum rubrarum per duodecim horas; cujus colatura, cum saccharo, balneo coquitur. Stomachicorum & comprimentium seriem subit & in adstringentium tractu recipitur. Utilis est in vomitu; confert in diarrhœâ & dysenteria; atque hæmorrhagiæ obviam it. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam & semis. Quoad usum externum; adstringentium & detergentium ordini adscribitur; & sub hoc conspectu varia gargarismata ingreditur.

(17.) *Syrupus myrtinus compositus* è variis adstringentibus conficitur: præter enim myrti baccas; recipiuntur fructus mespili, berberis & su-

mach; balaustia & rosæ rubræ; atque santalum: quæ omnia calidè mace-
rantur, per viginti quatuor horas, in succis cydoniorum & pyrorum syl-
vestrium aquâ temperatis; qui præviâ colaturâ in syrupum cum saccharo
coquuntur. Inter stomachica & comprimentia, locum meretur; in serie
refrigerantium collocatur; & adstringentium ordini adscribitur: ideo op-
portunè exhibetur, præmissis præmittendis, in alvi fluxu & hæmorrhagiâ
à semi-unciâ ad unciam unam & semis.

(18.) *Syrupum magistralem adstringentem* ingrediuntur rheum, myro-
balani, rosæ rubræ, balaustia, santalum & cinnamomum; quæ infundun-
tur per duodecim horas in succis fructuum berberis & grossulariæ, aquâ
rosarum rubrarum & plantaginis temperatis; & postea colatura coqui-
tur pro syrupo. Parùm discrepat ratione virium à myrtino & simili ra-
tione usurpatur.

(19.) *Diascordium*, electuarium haud incelebre, nomen ab scor-
dio, sed vires ab stomachicis, adstringentibus, aromaticis & laudano,
melle & vino exceptis mutuatur. Pro stomachico & comprimente egregio
habetur, & in familiarissimum usum venit adversus debilitatem stomachi
& alvi fluxum: insuper vi hypnoticâ pollet; quâ tamen orbatur annosum.
Dosis à drachmâ semisse ad drachmam unam.

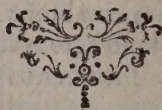
(20.) *Vitrum antimonii ceratum* emergit è fusione vitri antimonii
cum ceræ citrinæ octavâ parte. Hæc miscella supra papyrum reposita in
exiguissimum demùm pulverem redigitur. Paucis abhinc annis inven-
tum à medicis Edimburgensibus hoc remedium, fortè ultrâ modum, uti
mos est, splendidis laudibus celebratum; haud exiguam laudem meretur
in dysenterîâ, dummodò opportunè exhibeatur: sed multùm abest quin
specifici titulum, uti fertur, sibi vindicet. Incertum enim effectum exerit:
nunc scilicèt vomitum mover; nunc alvum solvit; nonnunquàm etiam ne
minimam quidem evacuationem excitat. Datur, præmissis præmittendis,
singulis vel alternis diebus, primò à granis duobus ad quatuor boli formâ,
imò & hanc dosim augere licet, ratione morbi pertinaciæ: donec ad grana
duodecim & ultrâ accedat. Quandòque evenit ut unâ vel alterâ dosi mor-
bus debelletur; sed tres quatuorve doses ut plurimùm requiruntur: haud
tamen semper ritè successisse illud remedium, multiplici experienciâ novi,
quod aliàs, etsi cautè adhibitum, haud innoxium semper videtur. Nùm
tantillum ceræ inter encheiresim combustæ & exsiccatae, vitro antimonii
adjectæ, satis infringere & compescere valeat prædicti vitri virulentiam
& sæviriem jure dubitat clar. TRILLERUS; cujus sententiæ, pace secus
judicantium, adstipulamur.

DIURETICA
SUB ACUTIS.

DIURETICA SUB ACUTIS.

DIURESIM moveri à diversæ sortis remediis, neminem fermè fugit: alia nempe demulcentia & refrigerantia, quæ præsertim hùc spectant, censentur, altera verò stimulantia audiunt; de quibus infrà. Prima, circà quæ versatur hæc classis, morbos acutos respiciunt, inter quos ut plurimum leduntur secretionis organa: secunda verò adversùs morbos chronicos usurpantur; ubi scilicèt sanguis & humores dyscrasiâ quâdam laborant, illaeso organo. Nonnulla tamen occurrunt diuretica quæ ad utramque classem pertinere videntur; quæ scilicèt deprædicantur tam in acutis, quàm in chronicis; adeò ut dubitare liceat nùm peculiari quâdam, vel specificâ vi actionem suam exerant. Aqua omnium diluentium præstantior, & quæ ipsis basim suppeditat, egregiam opem præstat, si renes calculis, aliâve quâcumque causâ obstruantur: nec minùs proficua censetur, ubi hæc organa, non secùs ac alia viscera abdominalia, constrictione spasmodicâ corripuntur, quâ sæpiùs inter febrem, lotium sufflaminatur: pro efficaciori habetur sub hâc conditione, si nitrosis, acidis, aliisque refrigerantibus societur. Hypnotica dolores sedando, vel spirituum ferociam coercendo, renes sæpiùs liberant; & omnibus diureticis palmam præripiunt. Eamdem opem conferre queunt venæ sectiones, quarum ope omnia præter spem ad alcyonium statum sæpiùs revocantur. Imò & in urgentiori casu ad emeticum, tanquàm ad sacram anchoram confugere licet; dummodò vires sinant: plures enim vidisse memini ad interitum ruentes, hocce præsidio, præter omnium expectationem, incolumes evasisse.

E M P O R E T I C A.

DIURETICA
SUB ACUTIS.

RADICES althææ, nymphææ, liquiritiæ, graminis, arundinis ⁽¹⁾, eryngii, calcitrapæ. Pareira brava ⁽²⁾.

Folia borraginis, lactucæ, taraxaci, parietariæ ⁽³⁾, oxytriphylli, fumarici, linguæ cervinæ, rutæ murariæ, saxifragæ, herniariæ ⁽⁴⁾, melissæ Tragi ⁽⁵⁾.

Flores althææ, malvæ, nymphææ, verbasci, meliloti.... Semina frigida majora & minora, papaveris, lini, psyllii, violæ, paliuri ⁽⁶⁾; cicer ⁽⁷⁾.... Fructus alkekengi ⁽⁸⁾, & kynorrhodon; amygdalæ dulces, febestena, nuclei pinei.... Succus limonum, citreorum... Lignum nephriticum ⁽⁹⁾.... Terebinthina vulgaris, & chia ⁽¹⁰⁾, balsamum peruvianum.... Sapo, nitrum ⁽¹¹⁾, sperma ceti... Pullus, vitulus, ranæ, cancri fluviatiles.

O F F I C I N A L I A.

AQUA parietariæ, lactucæ, liliorum, sperniolæ, herniariæ, nymphææ.... Aqua picea, serum lactis... Succus cerefolii, petroselinii... Mucilago seminum lini, psyllii... Oleum amygdalarum dulcium, lini... Balsamum Fioraventi.... Syrupus de althæâ, de nymphæâ, de limonibus, de papavere albo.... Conserva kynorrhodon.... Pilulæ stephanianæ ⁽¹²⁾.... Trochisci Gordonii.... Oleum terebinthinæ... Crytallus mineralis, cremor tartari.

DIURETICA
SUB ACUTIS.

M A G I S T R A L I A.

A Q U A.

℥ **N**ITRI purificati, vel *crystalli mineralis*, à semi-drachmâ ad drachmam unam. Dissolve in aquæ tepidæ libris duabus. Pro potu.

℥ *Cremoris tartari* drachmam unam. Bulliat in aquæ fontanæ libris duabus. Pro potu.

P T I S A N A.

℥ *Seminum lini*, in nodulo, unciam unam. Bulliant leviter in aq. q. f. ad libras quatuor. Fiat ptisana.

℥ *Florum malvæ* manip. unum. Superaffunde aquæ ferventis libras quatuor. Infunde per horæ quadrantem, & cola.

℥ *Radicum althææ* uncias duas. Bulliant leviter in aq. q. f. ad libras quatuor. Adde sub finem liquiritiæ ad drachmas duas.

℥ *Lingæ cervinæ* manip. duos. Infunde in aquæ ferventis libris quatuor. Dissolve *nitri purificati* drachmam unam.

℥ *Fructus alkekengi*, numero decem. *Radic. althææ* unciam unam. *Seminum lini*, in nodulo, semi-unciam. Bulliant in f. q. aquæ, ad libras quatuor.

℥ *Folior. parietariæ* manip. unum. *Seminum lini* contusorum drachmas duas. Bulliant per horæ quadrantem in aq. q. f. ad libras quatuor. Adde sub finem *florum nymphææ* manip. semis. Colatura servetur ad usum.

℥ *Radic. althææ* unciam unam. *Capitum papaveris albi* cum seminibus contusorum drachmas tres. Bulliant in aquæ q. f. ad libras quatuor. Adde sub finem *feminis lini* & *melonis* contusorum ana drachmas duas. Fiat ptisana.

℥ *Radic. graminis* unciam unam. *Capillorum veneris*; *foliorum parietariæ* ana manip. unum. *Florum malvæ* manip. semis. Bulliant in aq. q. f. ad libras quatuor.

℥ *Rad. nymphææ* uncias duas. Coque in aq. q. f. ad libras quatuor. Adde sub finem *foliorum parietariæ* manip. unum. *Seminum lini* contusorum, in nodulo, semi-unciam.

℥ *Corticis radic. calcitræ* semi-unciam. *Capitum papaveris albi* contusorum drachmas duas. Bulliant in aq. q. f. ad libras quatuor. Colaturæ adde *nitri purificati* drachmam unam.

℥ *Radic. arundinis* uncias duas. *Folior. scolopendrii* manip. semis. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. Ad lochia suppressa.

J U L A P I U M.

℥ *Aquæ liliorum* uncias quatuor. *Olei amygdalarum dulcium* uncias duas. *Syrupi limonum* unciam unam. Misce.

℥ *Aquæ*

℥ *Aquæ lactuæ* uncias quatuor. *Succi parietariæ* ritè defœcati uncias duas. *Syrupi de nymphæâ* drachmas sex. *Spiritus nitri dulcis* guttas octo. Misce.

DIURETICA
SUBACUTIS.

E M U L S I O.

℥ *Semin. frigid. majorum* drachmas duas. *Amygdalarum dulcium* paria duo. Contundantur sensim affundendo aquæ uncias sex. Colaturæ adde *syrupi de althæâ* unciam unam. *Spiritus nitri dulcis* guttas decem.

℥ *Seminum frigid. majorum* drachmas duas. Contunde sensim affundendo aquæ parietariæ uncias sex. Sub finem adde *fructus alkekengi*, etiam contundendos, numero quatuor. Expressioni adde *syrupi de nymphæâ* unciam unam.

℥ *Amygdalas dulces* excorticatas, numero octo. Fiat emulsio cum aquâ parietariæ ad uncias sex. Adde *terebinthinæ venetæ*, in ovi vitello solutæ drachmam semis. *Sacchari* drachmas duas.

H A U S T U S.

℥ *Decocti althææ* uncias sex. *Olei lini* unciam unam. *Syrupi de nymphæâ* drachmas sex.

℥ *Infusi semin. lini* uncias quatuor. *Succi petroselinii* uncias duas. *Salis tamarisci* semi-drachmam. *Syrupi violarum* unciam unam. Misce.

℥ *Infusi florum malvæ* uncias quatuor. *Succi cerefolii* unciam unam. *CrySTALLI mineralis* scrupulum unum. *Syrupi de althæâ* unciam unam.

℥ *Decocti parietariæ* uncias quatuor. *Olei amygdalarum dulcium* unciam unam. *Balsamum Fioraventi* guttas sex. Fiat haustus.

P O T I O.

℥ *Pareira brava* contusæ drachmas duas. Bulliant in aquæ librâ unâ & semis, ad libram unam. Colaturæ adde *syrupi de althæâ* uncias duas. Pro tribus dosibus.

A P O Z E M A.

℥ *Rad. althææ & nymphææ* ana unciam unam. *Fol. linguæ cervinæ* man. unum. *Flor. malvæ* pugill. duos. *Salis prunellæ* semi-drachmam. Bulliant in aq. q. s. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi violarum* uncias duas. Fiat apozema ad usum.

℥ *Radic. eryngii & nymphææ* ana unc. unam. *Capillorum veneris* manip. unum. *Florum althææ* manip. semis. Coque in aquæ q. s. ad libras duas. Adde *syrupi de nymphæâ* unciam unam. *Spiritum sulphuris* ad gratam aciditatem.

℥ *Radic. althææ & acetosæ* ana unciam unam. Coque per horam in aquæ q. s. ad libras duas. Adde *nitri purificati* drachmam unam. *Syrupi de althæâ* uncias duas. Fiat apozema.

Tom. II.

Dd

DIURETICA
SUB ACUTIS.

COMMENTARIA.

(1.) **A**RUNDO vulgaris, (& sativa), C. B. pin. (*Roseau*).

Utriusque radix vi diureticâ pollet, & in ferie menses moventium recipitur. Opportunè exhibetur puerperis ad promovendum lochiorum fluxum: aliàs rarò in usum trahitur. Recentis dosis in decocto à semi-unciâ ad unciam unam, pro quâque aquæ librâ. Sicca verò ad dimidium præscribitur.

(2.) *Pareira brava*, seu Butua, est radix, sapore subdulci & amaricante, plantæ cujusdam Brasiliensis sarmentosæ & tortuosæ, ad clematidis genus, juxta *Plumerium*, referendæ. Inter diuretica demulcentia præstantiora jure recensetur: nephriticis auxiliatur, etiam sæviente paroxysmo; nec minùs confert ad ulcera rênû & vesicæ detergenda. Illud minime reticendum, quòd jam, nescio quo fato, exoleverit præclarum illud remedium, dùm nova, inferioris sanè notæ, quotidie in medium adducuntur. Datur in substantiâ ex vino albo à granis quindecim ad semidrachmam. Ad duplum verò in infuso aquoso vel vinoso.

(3.) *Parietaria officinarum*, C. B. pin. (*Pariétaire*).

Nemo non novit hujusce herbæ vulgatissimæ vim diureticam & demulcentem; cujus ratione conducit in ischuriâ renali, ab organi infarctu, non secus ac à constrictione spasmodicâ, prognatâ. Virens præscribitur ad manipulum unum, pro quâque librâ decocti; vel propinatur succus ab uncis duabus ad tres. Scire expedit quòd prædictus succus, à semi-unciâ ad unciam unam, lactentium alvum plerùmque solvit. Prostat in officinis aqua distillata; sed minimæ, ni fallor, efficacix. Latissimus est parietariæ usus externus; etenim inter præstantiora emollientia & resolventia numeratur; nec extùs admota, vi diureticâ defraudatur. Idèò ingreditur enemata, foris & cataplasmata in huncce multiplicem scopum parata, quæ in ischuriâ renali & vesicari haud inutilem opem præstant.

(4.) *Herniaria glabra*, (& hirsuta), J. B. (*Herniole ou Turquete*).

Hujusce plantæ humilis utraque species pro remedio præstantissimo interno & externo adversùs herniam, undè nomen mutuatur, olim habita; vix hodiè sub hoc scopo adhibetur. Rectiùs fortè inter diuretica recensetur: renes enim ab infarctu sapiùs liberat; & hinc ischuriæ renali medetur. Ad manipulum unum in infuso pro duabus aquæ libris præscribitur, & ad drachmam circiter unam in substantiâ. Succus ad uncias duas propinatur; vel aqua distillata ab uncis quatuor ad sex. Cui tamen parum fidendum.

(5.) *Melissa*, Tragi. *Melissa* humilis latifolia montana flore purpurascens, Inst. rei herb. (*Melisse sauvage*).

Hæc planta à cæteris melissæ speciebus longè discrepans, vix in officinis nota, vi diureticâ pollet, & præstantissima censetur in ischuriâ re-

nali, quæ pendet præcipuè à lotii constitutione viscidâ, & calculosâ; aded ut juxta plures, experienciâ edoctos, alia ad id opus præsidia antecellat. Sumuntur folia & flores in infuso, vel instar the.

DIURETICA
SUB ACUTIS.

(6.) *Paliurus Dodonei*, Inst. rei herb. (*Paliure*).

Hujusce fruticis semen pro diuretico demulcente eximio habetur, & plurimum confert in renum & vesicæ morbis; nec minus proficuum censetur in variis pulmonum affectibus, calore & dolore stipatis. Contusum datur in decocto à drachmis duabus ad unciam semis, pro duabus aquæ libris: sed rarè usurpatur.

(7.) *Cicer sativum* flore ex purpuro-rubescente, semine rubro, C. B. pin. (*Pois chiches sauvages*).

Cicera, præter usum culinarem, tanquàm diuretica mitiora proponuntur: cautè tamen vigente paroxysmo nephritico exhiberi debent. A nonnullis haud improspere usurpantur sub variolis. Dosis à semi-unciâ ad unciam unam pro jusclo, vel ptisanæ libris duabus. Ex hujusce leguminis farinâ paratur cataplasma resolvens, quod deprædicatur adversus testium & mammarum phlogosim; nec minùs convenit in aliarum partium infarctu inflammatorio.

(8.) *Alkekengi officinarum*, Inst. rei herb. Solanum vesicarium, C. B. pin. (*Coqueret*).

Fructus cerasi formâ, & folliculo instructi, sapore subacido, nonnil amaricante, præbent diureticum præstantissimum, saburræ, renibus & vesicæ impactæ, foràs deturbandæ idoneum, tum in morbis chronicis, tum in acutis; quod etiam tutò exhibetur sub insultu nephritico. Præterea refrigerantium antiputridorum classem subeunt, prædictæ baccæ; & in serie sedantium haud infimum locum obtinent. Ideò faulstè usurpantur in febribus ardentibus & putridis: nec minùs conferunt in cachexiâ, ictero & hydrope. Ad resolventia etiam interna referuntur; & commendantur in contusionibus, post casum ab alto. A numero sex ad octo contusæ præscribi solent pro emulsione, jusclo, vel singulis decocti libris. Vel infunduntur, numero sex, in vini albi unciiis octo pro duabus dosibus. Rarè exhibentur in substantiâ ab scrupulo uno ad drachmam unam. Sed sæpiùs succus exprimitur, ad unciam unam exhibendus.

(9.) *Lignum nephriticum*, fuscum, durum & grave; quod præbet acacia arborea spinosa, de quâ SLOANE, est quædam santali species, quæ è variis Americæ regionibus ad nos deferitur; cujus vires patent è proprio titulo; cum grano tamen salis accipiendo. Haud inutilem opem præstat in infarctu renum, etiam vigente febre; licèt à plerisque coætaneis parvi habeatur. Datur minutim concisum in infuso à semi-unciâ ad unciam unam, pro quâque aquæ librâ, quæ hâc maceratione egregio colore subcæruleo inficitur.

(10.) *Terebinthina chia*, quam rarè legitimam in officinis occurrere per transfennam notare expedit, est succus resinofus siccus, pellucidus & subviridis, ad cæruleum vergentis; odoris grati; ac saporis acris, suba-

DIURETICA
SUB ACUTIS.

maricantis; quæ è terebintho vulneratâ in insulis Cypro & Chio, undè nomen mutuatur, stillat. Fluida colligitur: sed tractu temporis solidescit; atque formam & substantiam meræ resinæ, quæ dentibus minime adheret, induit; adeò ut vix discrepat à balsamis siccis ratione faciei & virium: idèò diuresim mover; & tutò præscribitur in paroxysmo nephritico: nec infimum locum obtinet in ordine pectoralium; ac demùm in exulcerationibus viscerum commendatur. Dosis à granis sex ad quindecim accedit boli formâ; vel in quovis haustu, si priùs dissolvatur cum tantillo ovi vitelli. Insuper inter vulneraria, digestiva & resolventia externa principem locum obtinet: sed nusquàm, vel rarò, ob penuriam sub hoc scopo usurpatur.

(11.) *Nitrum* (*le salpêtre*), est sal quod in aquæ quinquuplicato pondere solvitur; & facilè igne funditur. Alia est nitri species diversæ indolis; nitrum scilicèt antiquorum, vel nitrum ægyptiacum, quod eruitur è duobus Ægypti lacubus, nec à Nilo; nec à viciniore pelago prodeuntibus; referente clariss. SHAW, rerum naturalium scrutatore eximio. Nitrum nostras, vel sal petraæ vulgatissimum, in vetustis muris ab imbre defensis sponte efflorescens; quod vulgò dilutione, coctione & crystallisatione extrahitur è ruderibus & terris, lorio & fimo imprægnatis; adeò ut de ejus profapiâ nùm animali, nùm minerali, dubitare liceat: penès se habere peculiare quoddam acidum, terræ alkalinae sociatum, fertur apud Chymicos. Aliâ præparatione indiget ut in usum medicum veniat; solvitur nempè in aquâ, ut colaturâ evaporationi commissâ denudò concrecant crystalli prismatica, vel sexangulares: & sic à sale marino, quod recondit, orbari creditur. Hoc est nitrum, ut inquit, purificatum, quod linguæ admotum frigiditatis sensum quasi ipsi conciliat; & inter præstantiora diuretica, nemine discrepante, numeratur: in tractu refrigerantium antiputridorum principem locum meretur; sedantium antispasmodicorum ordini jure adscribitur; hinc anodynî mineralis nomen sibi vindicat: ac demùm in ordine temperantium primatum ducit, assentientibus celeberrimis STAHL, HOFFMAN, & SHAW. Idèò sitim sedat; humorum ferociam coërcet, horumque putredinem arceat; veneris æstum compescit, &c. Cur proficuum censetur in febribus ardentibus, putridis & malignis; in inflammationibus internis; in sufflaminatis lochiis, paroxysmo arthritico, &c. Vetatur in viscerum exulcerationibus; & pulmonum affectibus tussî stipatis. Nonnulli nitrum camphoræ sociant ut ex hac miscellâ emergat quoddam anodynum, quod ipsumet opio æquiparant, & tutius exhibetur. Catharticis vulgò additur nitrum, ut mitiora evadant, & præcaveantur tormina. Narcoticorum denique deleteriam qualitatem emendare valet. Præscribitur à granis decem ad semi-drachmam in jusculo, emulsione vel quovis alio haustu: sed crebrius solvitur, eâdem dosi, in aquæ vel prisanae libris duabus. Ad unciam unam exhibitum, catharsim mover, non secùs ac alia salia neutra. Si pulvis carbonum identidem projiciatur in nitrum, in crucibulo liquefcens, donec post varias

Detonationes & fulgurationes haud ampliùs fluat, emergit *nitrum*, ut in-
quiunt, *fixatum*; quod in aquâ demum calente solutum & percolatum
evaporationi ad siccitatem committitur: sic paratum alvum solvit, obstru-
ctiones reserat & urinam ciet: datur à granis quindecim ad triginta.
Vid. crystallus mineralis, sal polychrestum, spiritus nitri, &c.

(12.) *Pilulas stephenianas*, quibus sapo & mel basim præbent, ingre-
diuntur cochleæ calcinatæ, fructus oxyacanthæ; semina bardanæ, fraxini,
dauci sylvestris, &c. ad nigredinem usta. Summè deprædicantur nec im-
meritò ad infarctum renum: dantur sæviente paroxysmo nephritico ad
semi-drachmam singulis vel alternis horis. Præscribuntur ad drachmam
unam vel alteram singulis diebus ad novam præcavendam invasionem;
quod rarò fallit: nemo nescit aliud esse remedium ejusdem Authoris,
vesicæ calculi dicatum; sub formâ pulveris & decocti. Pulvis conficitur
ex cochleis & putaminibus ovorum seorsim calcinatis: decoctum paratur
cum pastâ quæ exsurgit è sapone, melle, & nasturtio usto, invicem
subactis. Hæc in aquâ coquitur cum foliis bardanæ, petroselini, feniculi,
& floribus chamæmeli; mel dein colaturæ additur. Ter per diem exhi-
betur pulvis ad scrupulos duos ex vino, superbibendo prædicti decocti
cyathum. Hoc est præclarum lithontripticum, quo me teste, plures do-
loribus atrocissimis confecti, & ad interitum ruentes, incolumes eva-
ferunt; sed haud reticendum impar fuisse illud remedium solvendis
calculis siliceis, aliàs rarioribus. Addere licet iners fore etiam illud præ-
sidium, si à legitimo processu, jam totiès publici juris factò, recesserint
scio! Pharmacopœi.

DIURETICA
SUB ACUTIS.

DIURETICA IN CHRONICIS.

EX agmine aperientium & incidentium, ac præsertim tonicorum eruun-
tur hujusce classis medicamina; quorum beneficio serosa saburra per renes
foràs eliminatur & expurgatur. Hæc in scriptis medicis tantâ copiâ oc-
currunt, ut in immensum cresceret pagina, si omnia hùc attexeremus.
Cur selectiora duntaxat in medium adducere consultiùs visum fuit;
missis variis fortè non contemnendis; sed quæ jamdiù ab usu recesser-
unt. Diuretica pro votis succedere queunt sub illâ sanguinis, & humo-
rum dyscrasiâ, à fracto solidorum elatere plerùmque oriundâ, quâ fit
ut serum superfluum ad organa secretoria minime appellat, vel pariori
proventu illa subeat. Conjicere licet horumce medicaminum præsidio re-
focillari vasorum elaterem, vel humores fluxiliores reddi; adeò ut serum
exuperans, sincerum, vel diversis materiebus imprægnatum, ad genuina
organa accedens, vias urinarias subire valeat. Sed quænam sit eorum
agendi ratio, in cimperiis latet tenebris: nec clariùs fortè innotescit illa

DIURETICA
IN
CHRONICIS.

faustè præscribendi opportuna occasio ; cui sanè quidem parùm attendunt vulgares practici. Neminem enim peritum latet quantum difficile sit diuresim promovere, ni spontaneo naturæ motu humores illuc vergant : aliàs inanem operam ludimus. Præterea pro re natâ, & morbi indole, delectu opus est ; ne incongruâ medicatione agrorum res in pejus ruant. Nullum tamen subest dubium quin diuretica consultò exhibita, benè scilicèt perspectâ causâ morbum fovente, præstent in cachexiâ, ictero & hydropæ. Cæteris insuper evacuantibus palmam præripiunt sub stagnatione ferosâ, cujus sæpiùs vix curationis spes elucescit : quod altâ mente tenere debent qui aquarum nidulantium evacuationem per sedes, haud citrà seram pœnitentiam, moliuntur. Haud inutilem opem præstant diuretica in obesitate, & in obstructione viscerum : valent in hypochondriaci & scorbuti : laudantur in arthritide & morbis congeneribus : auxiliantur gonorrhœæ & fluori albo : alvi profluvio medentur : sudori morbofo occurrunt, &c. Ab hocce remediorum genere abstinendum in tabidis & macie confectis, ne periculosa virium prostratio subsequatur : verantur ubi renes ulcere afficiuntur, vel mucò & arenulis impediuntur ; si vesica turgat, &c.

EMPORETICA.

RADICES raphani hortensis ⁽¹⁾, & rusticani, petroselini, asparagi ⁽²⁾, apii, feniculi, rubiæ tinctorum, anonidis ⁽³⁾, calcitrapæ ⁽⁴⁾, eryngii, brusci, arundinis, filipendulæ ⁽⁵⁾, gentianæ, ireos Florentinæ, bryoniæ, scillæ ⁽⁶⁾ ; allium, cepa, costus Arabicus, cyperus longus, nardus indica, viperina, zedoaria, gingiber.

Folia linguæ cervinæ, rutæ murariæ, melissæ Tragi, herniariæ, lupuli, alliariæ, abrotani, cærefolii, calaminthæ, serpilli, menthæ, tanaceti, hyssopi, fabinæ ; herbæ vulnerariæ & capillares, saxifraga ⁽⁷⁾, the.

Flores genistæ, virgæ aureæ, hyperici, stœchados arabicæ, lilii convallii.... Semen bardanæ, aquilegiæ, carvi, cumini, dauci cretici, anethi, genistæ ⁽⁸⁾, sinapi.... Fructus alkekengi, kynorrhodon, limon & citreum.... Baccæ juniperi & lauri.... Cardamomum, caryophylli aromatici.... Cortex ebuli, sambuci ⁽⁹⁾, ramarisci ⁽¹⁰⁾. Cinnamonum, lignum nephriticum.... Balsamum peruvianum, copahu, canadense ⁽¹¹⁾, terebinthina chia & vulgaris.... Vinum album, campaniense, rhenanum.... Tartarus ⁽¹²⁾, kali, sapo.... Cinis genistæ, fabarum, absinthii, sarmentorum, &c. ad lixivium.... Afelli, cancri fluviales, cantharides, coccinilla ⁽¹³⁾, lapilli cancrorum.... Aquæ Vallenfenses, Forgienfenses, Passiacæ, Spadanæ, Cranenses, Vicienses, Bellilucanæ, Plumberianæ, Luxovienfenses, Tarbellicæ, &c.... Nitrum, sal catharticum amarum.... Antimonium, ferrum, lapis hæmatites.

OFFICINALIA.

DIURETICA
IN
CHRONICIS.

AQUA nucum; juniperi... Serum lactis, aqua picea.... Vinum scilliticum, absinthites.... Oxymel scilliticum (¹⁴).... Balsamum Fioraventi, Commendatoris.... Syrupus de quinque radicibus, de stœchade, de cochleariâ.... Pulvis asellorum, lumbricorum, bufonum (¹⁵)... Conchæ præparatæ.... Fæculæ bryoniæ, ireos nostratis.... Conserva kynorrhodon, extractum juniperi, trochisci de agarico.... Pilulæ scilliticæ Edimburgenses (¹⁶), lithontriplicæ stephensianæ.... Oleum terebinthinæ, cinnamomi, lilium Paracelsi... Spiritus juniperi, fuccini (¹⁷), nitri dulcis, salis dulcis, sulphuris, Mindereri (¹⁸).... Sal genistæ, tamarisci, absinthii, polychrestum.... Arcanum duplicatum, tartarus chalybeatus, & vitriolatus, cremor tartari, terra foliata tartari.... Sal volatile fuccini... Resina guaiaci, kermes minerale. Remedium stephensianum (¹⁹) & bavillianum (²⁰).

MAGISTRALIA.

PTISANA.

℥ **C**ORTICIS radic. calcitrapæ unciam unam & semis. Fructus alkekengi numero viginti. Bulliant in aq. q. f. ad libras quatuor. Adde sub finem liquiritiæ drachmas duas.

℥ Radicum rubiæ tinctorum unciam unam. Bulliant in aq. q. f. ad libras quatuor. Adde sub finem foliorum lingvæ cervinæ manip. unum. Baccarum alkekengi unciam unam; liquiritiæ q. f.

℥ Rad. brusci uncias duas. Ireos Florentinæ drachmas duas. Coque in aqua q. f. ad libras quatuor. Adde liquiritiæ q. f.

℥ Radic. asparagi uncias duas. Coque in aq. q. f. ad libras quatuor. Sub finem adde folior. herniariæ semi-manipulum.

℥ Radic. apii & feniculi ana unciam unam. Coque in aq. f. q. ad libras quatuor. Adde liquiritiæ q. f.

℥ Rad. arundinis & petroselinæ ana unciam unam & semis. Coque in aq. q. f. ad libras quatuor. Ad lac devium.

SERUM LACTIS.

℥ Baccarum juniperi man. unum. Coque in seri lactis q. f. ad libras duas. Cola pro usu.

H A U S T U S.

DIURETICA
IN
CHRONICIS.

℥ *Oxymellis scillitici* drachmas duas. Dilue in *aquæ parietariæ* unciis duabus pro haustu.

℥ *Decocti rad. asparagi* uncias sex. *Millepedum preparat.* semi-drachmam. *Spiritus terebinthinæ* à guttis sex ad decem. *Syrupi de althæâ* unciam unam. Misce.

℥ *Decocti baccarum juniperi* uncias quatuor; *spiritus Mindereri* drachmas duas; *syrupi de althæâ* unciam semis. Misce pro dosi.

℥ *Asellos lotos & contusos* numero decem; tartari vitriolati grana quindecim; calidè infundantur per noctem in *succi cichorii* unciis sex. Cola & exprime ad haustum.

℥ *Decocti baccarum juniperi* uncias sex. *Spiritus salis dulcis* guttas duodecim.

℥ *Saponis Hispanici* semi-drachmam. Dissolve in vini albi unciis tribus; pro haustu.

℥ *Corticis radic. calcitrapæ* drachmas duas. Infunde per noctem in vini albi unciis sex. Cola.

℥ *Vini Campaniensis* uncias quatuor. *Olei amygdalarum dulcium* unciam unam. *Olei terebinthinæ* guttas decem. *Syrupi violacei* semi-unciam. Misce pro haustu.

P O T I O.

℥ *Succi cerefolii* uncias sex. *Oxymellis scillitici* unciam unam & semis. Misce. Fiat potio è cochleari.

℥ *Succi cerefolii & nasturtii aquatici* ana uncias quatuor. *Succi quadraginta asellorum.* Misce pro duabus dosibus. Adde cuique *terre foliata tartari* semi-drachmam.

A P O Z E M A.

℥ *Radicum asparagi & feniculi* ana unciam unam. *Foliorum scolopendrii & herniariæ* ana manipulum semis. Coque ex arte in aquæ q. f. ad libras duas. Adde sub finem *millepedum* lotorum & contusorum paria duodecim. In colaturâ & expressione dissolve *spiritus terebinthinæ* semi-drachmam.

℥ *Radicum brusci & rubiæ tinctorum* ana unciam unam. *Foliorum parietariæ & cerefolii* ana semi-manipulum. *Summitatum lupuli & florum geniste* ana pugillum unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas. Adde *nitri purificati* drachmas duas. *Syrup. de althæâ* uncias duas.

℥ *Rad. petroselini & apii sylvestris* ana unc. unam. *Baccas alkekengi* num. viginti. Coque in aquæ q. f. ad libras duas. Sub finem adde *folior. lingvæ cervinæ* man. unum. Colaturæ adde *syrupi de quinque radicibus* uncias duas.

LIXIVIUM.

℞ *Cinerum geniste* uncias quatuor. Bulliant per semi-horam in aquæ fontanæ libris tribus. Colatura cyathim per diem exhibeatur; ter scilicet, quaterve.

℞ *Cinerum geniste* ad albedinem calcinatorum & cribratorum uncias duas vel quatuor. Ponantur in lagenâ vitreâ cum *vini albi* libris duabus. Digerantur clausè & calidè per tres aut quatuor horas. Dein cola pro usu. Dosis ab unciis duabus ad quatuor; bis, terve in die. Eodem modo usurpantur cineres absinthii.

℞ *Ciner. absinth.* & *geniste* ana uncias duas. *Nucis moschata* & *cinnamomi* ana drachmam unam. Affunde *vini albi* libras duas. Stent calidè per diem. Cola & serva ad usum. Ad eandem dosim.

V I N U M.

℞ *Nitri*, vel *Salis geniste*, à semi-drachmâ ad drachmam unam. Dissolve in *vini albi* librâ unâ. Pro duabus dosibus.

℞ *Baccarum contusarum juniperi*, in nodulo, uncias quatuor. Coque in *vini albi* libris tribus, ad duas. Colatura servetur ad usum. Dosis ab unciis duabus ad quatuor. Bis terve in die.

℞ *Radic. scilla preparatarum* à drachmâ unâ ad duas. Infunde frigide per viginti quatuor horas in *vini albi* librâ unâ. Dosis ab unciâ semisse ad unciam unam. Pluriès in die.

℞ *Radicum enula campanæ* uncias duas. Infunde per viginti quatuor horas in *vini albi* libris duabus. Pro usu ad præcavendum insultum nephriticum.

J U S C U L U M.

℞ *Radicum lapathi* & *petroselini* ana semi-unciam. *Foliorum cæresolii* manip. unum. *Baccar. alkekengi* drachmas tres. *Asellos* numero triginta. Coque ex arte in jusculo pulli.

℞ *Radic. asparagi* unciam unam. Coque cum pullo & aquæ q. s. Adde post horam coctionis *corticis medice radicis calcitræ*, contusæ, & in nodulo suspensæ, drachmam unam. *Foliorum borraginis* & *lingue cervinæ* ana manip. semis. *Asellorum* lotorum paria sex. Fiat ex arte jusculum. Cui addere licet *succi nasturtii* uncias quatuor.

P U L V I S.

℞ *Scilla preparata* grana quatuor. *Nitri purificati* grana octo. Misce.

℞ *Salis tartari* & *nitri purificati* ana drachmas tres. Misce. Fiat pulvis à drachmâ semisse ad scrupulos duos exhibendus.

DIURETICA
IN
CHRONICIS,

- ℥ Millepedum preparatorum; lapillorum cancrorum ana grana duodecim.
Nitri grana sex.
℥ Terra foliata tartari; concharum preparat. ana semi-drachmam. Asel-
lorum preparatorum semi-scrupulum. Misce pro tribus dosibus.

P U L V I S.

- ℥ Saponis veneti scrupulum unum. Gummi ammoniaci grana decem.
Pulveris scilla grana quatuor. Misce. Fiat bolus cum syrupo de cochleariâ,
bis, terve per diem exhibendus.
℥ Terebinthina veneta & saponis albi ana semi-drachmam. Misce in
mortario, & fiat bolus cum syrupo de althæâ.
℥ Kermes mineralis granum semis. Pulveris scilla grana octo. Fiat bo-
lus cum confectiōe de hyacintho. Pro duabus dosibus.
℥ Radic. vincetoxici grana octo. Scilla preparata grana sex. Nitri
grana decem. Misce. Fiat bolus cum syrupo de rhamno cathartico.
℥ Saponis albi semi-drachmam. Olei terebinthina guttas octo. Pul-
veris scilla preparata grana quatuor. Misce ex arte, & fiat bolus cum sy-
rupo de quinque radicibus.

P I L U L Æ.

- ℥ Saponis veneti semi-unciam. Gummi ammoniaci drachmas duas.
Scilla preparata drachmam unam & semis. Salis succini drachmam unam.
Pulveris millepedum drachmas tres. Fiant ex arte pilulæ cum syrupo de
quinque radicibus. Dosis ab scrupulo uno ad semi-drachmam.
℥ Pulveris cantharidum grana decem. Camphoræ solutæ in oleo amyg-
dalarum dulcium grana duodecim. Misce accuratè, & fiant pilulæ nu-
mero decem. Pro totidem dosibus. Sub casu urgentiori duntaxat exhi-
bentur.

COMMENTARIA.

DIURETICA
IN
CHRONICIS.

(1.) **R**APHANUS minor, oblongus, C. B. pin. (*Raisfort*).

Radix notissima quæ, non secus ac alia species crassior, (*Radis*, apud nostrates dicta), potius obsonium quam medicamentum audit, egregiâ vi diureticâ pollet, & in aperientium serie recipitur, ac antiscorbuticorum ordinem subit. Idem prodest in obstructionibus viscerum; in cachexiâ ferôsâ, hypochondriacâ & scorbuticâ; in ictero, hydrope, &c. Præscribi potest ad unciam unam pro singulis decocti libris; vel succus ab uncia femisse, ad uncias duas, in jusculo propinatur. His addere licet, quod summam opem conferat raphanus, extrâ paroxysmum nephriticum, ad detergendos renes ab hærentibus arenulis, vel materiâ mucosâ, genuino calculorum rudimento.

(2.) *Asparagus fativa*, C. B. pin. (*Asperge de jardin*).

Asparagus foliis acutis, C. B. pin. (*Asperge sauvage*).

Utraque species radicem præbet ad usum medicum summè commendabilem: etenim præcipuum locum meretur inter diuretica & aperientia mitiora; nec vi emmenagogâ defraudatur. Datur recens ad unciam unam; sicca verò ad drachmas tres pro singulis decocti libris. Exquitiorem etiam vim diureticam inesse turionibus edulibus, lotio summum fœtorem impertientibus; neminem expertum latet.

(3.) *Anonis spinosa flore purpureo*, C. B. pin. (*Arrête-bœuf*).

Radicis cortex pro diuretico & aperiente eximio habetur, & crebrò usurpatur adversus obstructiones, cachexiam, chlorosim, icterum & hydropem; conducit in infarctu mucoso vel sabuloso renum; dummodò haud sæviat insultus nephriticus. Datur recens in infuso aut decocto ab semi-uncia ad unciam unam pro jusculo, vel quâque librâ aquæ; sicca verò ad dimidium præscribitur. A nonnullis etiam exhibetur in substantiâ ab scrupulo uno ad drachmam unam.

(4.) *Calcitrapa officinarum*. *Carduus stellatus*, sive *Calcitrapa*, J. B. (*Chausse-trape*).

Tanquam diureticum haud infimi ordinis celebratur radicis cortex; & in familiarem usum cedit adversus morbos chronicos, suprâ memoratos. Nephriticis præsertim auxiliatur; dummodò extrâ paroxysmum usurpetur. Recens in decocto à semi-uncia ad unciam unam, pro quâque librâ præscribitur; sicca verò ad dimidium: in substantiâ verò ad drachmam unam. Flores calcitrapæ intensè amaricantes febrifugorum classem subeunt; & dantur in substantiâ ex vino, semel vel pluriès per diem, corticis instar peruviani, à semi-drachmâ ad drachmam unam. Succus è foliis, haud minori amaritie præditis, eandem vim febrifugam obtinere videtur; si propinetur solitâ methodo ab unciis duabus ad sex. Collyrium

DIURETICA

IN

CHRONICIS.

insuper præbet detergens ad corneæ ulcuscula, vel maculas, summè proficuum.

(5.) *Filipendula vulgaris*, an Molon Plinii, C. B. pin. (*Filipendule*).

Hujusce plantæ radix, vix in officinis nota, inter diuretica numeratur & in adstringentium ordine recipitur: ac ideò nephriticis & herniosis prodesse fertur. Sicca præscribitur in decocto à drachmis duabus ad semiunciam, pro singulis aquæ libris. In substantiâ verò à semi-drachmâ ad drachmam unam ex vino vel aquâ parietariâ.

(6.) *Scilla vulgaris*, radice rubrâ (vel albâ), C. B. pin. *Ornithogalum maritimum*, seu *Scilla radice rubrâ* (vel albâ), Inst. rei herb. (*La Scille rouge & la blanche*).

Utriusque speciei radix bulbosa, acredine radici ari minime cedit; & simili modo præparatur, ut in usum medicum veniat. Inter diuretica exquisitiora primatum jure ducit; præterea vi aperiente & incidente pollet: nonnunquam diaphoresim, & sæpius nauseam & vomitum movet. Hæc præstantissima radix, cujus vires apprimè novit *Dioscorides*, tractu temporis, sensim oblivioni tradita; vel nonnisi ad ostentationem in officinis prostrans; paucis abhinc annis iterum caput extollere videtur. Egregium remedium præbet diureticum adversus hydropem, præsertim pectoris: mira præstare solet in asthmate; nec minùs confert in contumacioribus viscerum obstructionibus; imò & infarctibus skirrhosis, &c. Datur in substantiâ à granis duobus ad octo, sub pulveris boli, vel opiatæ formâ. Crebrius usurpatur *vinum scilliticum*, cujus præparatio variis methodis subjicitur: sed magis comprobata, ni fallor, versatur in simplici infusione per viginti quatuor horas, hujusce radice ad duas vel tres drachmas, in vini albi generosi libris duabus; cujus dosis à semi-unciâ ad unciam unam, pluriès in die, vel singulis trihoris. Haud minorem laudem merentur oxymel scilliticum & pilulæ cognomine, de quibus infra.

(7.) *Saxifraga rotundifolia alba*, C. B. pin. (*Saxifrage*).

E fissuris rupium & locis lapideis, ubi spontè crescit, nomen mutuatur; non verò à commentitiâ virtute lithontripticâ; uti nonnulli autumarunt. Haud tamen è diureticorum albo est expungenda; sed ejus usus planè apud nostrates exolevit. Integram plantam dare licet in infuso ad manipulum unum pro singulis aquæ libris.

(8.) *Genista vulgaris trifolia*, Raii histor. *Cytiso-genista scoparia vulgaris flore luteo*, Inst. rei hist. (*Genet ordinaire*).

Semen inter diuretica & aperientia recensetur; nec ipsi denegatur locus in serie catharticorum; ideò conducit in cachexiâ ferosâ & hydropem. Haud desunt Authores, penès quos sit fides, qui illud proficuum existimant in scrophulis. Præscribitur in substantiâ ab scrupulo uno ad drachmam unam; sed in familiarem usum cedit totius plantæ *sal lixiviale*; quod solvitur à drachmis duabus ad unciam unam in vini albi libris duabus. Cujus dosis pluriès per diem iteranda ab uncis duabus ad quatuor accedit. Eâdem ratione celebratur lixivium cinerum ex aquâ vel vino.

paratum, eâ proportionem, ut sint cineris probè calcinati drachmæ sex, ad unciam unam, & ultrâ pro singulis aquæ vel vini libris. Lixivium aqueum pluriès in die cyathim exhiberi solet: vinosum verò usitatus eâdem ratione ab uncis duabus ad quatuor propinatur. Simili modo adhibetur, lixivium fabarum, farmentorum, juniperi, &c. Sed obiter notare juvat quod cautè sit mercandum cum salibus hujusce indolis, quæ ob summam acredinem viscera lædere, vel exedere valent.

(9.) *Sambucus vulgaris*, J. B. (*Sureau*).

Alter vel medius radice recentis cortex pro diuretico eximio habetur; & sæpius catharism ferofam movet; cur sit ut cachecticis & hydropicis dicetur. Infundi & coqui solet ab uncia semisse ad unciam unam & semis in jusclo; vel aquæ librâ unâ. A nonnullis præfetur succus, quem exhibent ad drachmam unam, vel alteram, & ultrâ: ab aliis laudatur succus depuratus foliorum, quem adhibent ad uncias duas cum lacte, ad catharism movendam. Sambuci flores infusi, instar the, in sedantium antispasmodicorum classe admittuntur; ac sæpius diaphoresim movent; & proficui censentur in asthma. Sed crebrius in usum externum trahuntur, tanquàm resolventes & anodynæ: in hunc scopum coquantur in vino, vel aquâ spiritu vini imprægnatâ, pro fori erysipelati, tumori crurum œdematoso, &c. apprimè congruo. Aqua distillata, vel spiritus, ad eundem usum, in officinis servantur, & feliciter tumentibus partibus admoventur.

(10.) *Tamariscus Narbonensis*, Lob. icon. (*Tamaris*).

Stipitis & radice cortex, sapore nonnil adstringente, vel diureticâ & aperiente instruitur; & inter aperientia numeratur. Quapropter laudatur in cachexiâ & hydropem; utilisque censetur in pruritu & variis cutis defædationibus. Siccus præscribitur à drachmis duabus ad semi-unciam pro quâque librâ decocti; & à semi-drachmâ ad drachmam unam in substantiâ. Eandem ferè vim obtinet lignum è quo conficiuntur doliola in quibus servatur aqua vel vinum, pro potu. Insuper è ligni cineribus extrahitur sal, cæteris lixivialibus planè simile, quod datur à granis decem ad scrupulum unum: sed haud innoxia esse hæc salium genera jam suprà notavimus.

(11.) *Balsamum Canadense* (*Baume de Canada*); species est terebinthinæ, ad veteram proximè accedens. Fluit, annuente PLUKENET, è minori abiete, quam Galli vocant *sapinette*, de quâ suprà. Propter vim vulnerariam, quâ cæteris terebinthinis præstat, conducit in ulcere renum & vesicæ, diuresimque juvat. Dosis ab scrupulo uno ad duos, è jusclo, vel ovi vitello. Catharism movet, si propinatur à drachmis duabus ad tres; & sub hoc scopo adhibetur, ubi constat de purulentiâ internâ. Sed rarè apud Nostrates in usum vocatur.

(12.) *Tartarus*, quasi sal essentielle vini, quo dolia in quibus vinum asservatur, intus incrustantur, duplex occurrit; albus scilicet & ruber; prout à vino albo vel rubro datur. Optimus censetur albus qui non

DIURETICA
IN
CHRONICIS.

secus ac cremor, vel tartarus purificatus, nonnunquam usurpatur; tanquam diureticum refrigerans, quo haud raro alvus solvitur. Coquitur tartarus à semi-unciâ, ad unciam unam in aquae libris duabus; quæ cyathim exhibetur ad sanguinis æstum compescendum; vel pro referendis viis urinariis. Si ad unciam unam bulliat cum jusculo, catharsim ut plurimum mover, & apprimè congruit iis quorum alvus est abstricta; cum libera remaneat, etiam post-peractum cathartici effectum: secus evenire post alia purgantia nemo nescit. *Vid.* Cremor, Sal, &c.

(13.) *Coccinilla* (*Cochenille*), insectum audit, quod è ficus indicæ, vel opuntia furculis, in novâ Hispaniâ, vel Mexico, colligitur. Primum sub vesicæ cujusdam exigua formâ se prodit, quæ postea calore solis in vermiculum anthermitem abit: dein processu temporis in insectum scarabæiforme, de quo MERIAN. Hæc insecta maturitatem adepta fumo enecantur, ut levi fruticis concussione decident, sole exsiccanda: aded ut granorum ponderosorum, extus albicantium, intus purpureorum, faciem referant. Ipsis adscribitur vis stimulans, diuretica, vel lithontriptica; atque in cardiacorum & alexiteriorum serie recipiuntur; confectionemque alkermes subeunt. Rarè in usum medicum veniunt; licet minime despicienda; sed solis fermè usibus tinctoriis inserviunt.

(14.) *Oxymel scilliticum* fit coctione aceti scillitici, cum duplo mellis, ad syrûpi consistentiam. Acetum verò scilliticum paratur scillæ præparatæ infusione per quadraginta dies, in vase obturato & radiis solaribus exposito; eâ proportionem, ut sit radicis uncia una & semis pro singulis aceti libris. Oxymel scilliticum inter diuretica præstantiora recensetur; & quasi pectori dicatum, incidente vi pollet. Ideò utile judicatur in morbis pulmonum ab infarctu, vel colluvie ferosâ oriundis: imò & quandam opem præstare valer in ipsâmet peripneumoniâ; si cum cautelâ adhibeatur: asthmaticis succurrit; valet in aliorum viscerum obstructionibus contumacioribus; atque summè deprædicatur in singulis hydropis speciebus. Dosis à drachmâ unâ ad tres accedit: si major exhibeatur, vomitum ciere valet; ac nonnunquam in hunc finem miscetur ab uncis duabus ad tres, cum oleo amygdalarum dulcium anaticâ proportionem; & hæc mixtura cochleatum sumitur; donec expectatum effectum exerat.

(15.) *Bufo*, (*le Crapaud*), omnibus notissimus ob deleteriam qualitatem; in usum tamen medicum venit. Hastâ, vel palo perfossus siccatur in aëre, & uritur in ollâ ut pulverem præbeat, qui tanquam eximium diureticum, à nonnullis, penès quos sit fides, decantatur: atque hydropticis, quasi conclamatis, summè sapiùs profuisse fertur. Quapropter nil impedit quominus usurpetur hoc remedium, ubi incassum cetera adhibentur præsidia. Dosis in vino albo, aliove quovis haustu, ab scrupulo uno ad duos, & ultrâ.

(16.) *Pilula scillitica* Edimburgenses è gummi ammoniaco, scillâ & asellis præparatis, anaticâ proportionem, cum duplo saponis Veneti, & tantillo balsami Copahu, conficiuntur. Hæc notu dignissimæ vim diureticam

& incidentem obtinent; atque in obstructionibus, infarctibus skirrhosis viscerum, æquè ac in omnibus hydropis speciebus summè commendatur; semel vel bis in die à granis sex ad duodecim.

DIURETICA

IN

CHRONICIS.

(17.) *Spiritus succini*, sal volatile & oleum uno & eodem processu è karabe extrahuntur. Primâ distillatione prodeunt aqua & spiritus, & eodem receptaculo excipi solent, ut demùm evaporatione aquæ separetur spiritus acidus: quem nil aliud esse quàm sal volatile in pariori phlegmatis copiâ solutum haud falsò suspicantur in arte periti. Cujuscumque sit indolis; extrâ omne dubium positum esse videtur, præsentissimum esse diureticum, cui præterea inest vis aperiendi: hinc jure celebratur in ictero & cachexiâ, præsertim scorbuticâ; nec minùs confert ad morbos renum & vesicæ, qui diureticorum imperio submittuntur. Dosis à guttis sex ad viginti in haustu congruo.

(18.) *Spiritus Mindereri* prodit è miscellâ spiritûs, vel salis alkalini volatilis cum spiritu aceti; undè fermentationis beneficio emergit sal quoddam neutrum faciliè liquabile. Hoc medicamen, quod vix innotescit; tanquàm antiputridum eximium ab illustriss. BOERHAAVIO celebratum, haud refragante clariss. PRINGLE, præcipuum locum meretur inter diuretica & aperientia; licèt nonnunquàm diaphoresim moveat; & opportunè exhibetur tam in acutis quàm in chronicis à drachmâ unâ ad tres in syrupo de althæâ; vel quovis alio vehiculo congruo: atque hæc dosis pluriès per diem iterari solet. Egregiam opem præstat hic spiritus adversùs febres anomalas, ad remissiones regulares vel typicas reducendas, ni sub æstûs finem propinetur.

(19.) *Remedium stephenstanum* tres præparationes comprehendit, pulverem nempe, decoctum & pilulas. Pulvis constat è testis ovorum & limacum calcinatis: ad decoctum paratur massa è sapone hispanico, melle & quodam nasturtio ad calcedinem usto; coquitur hæc pasta cum floribus chamæmeli, foliis feniculi, petroselini & bardanæ. Pilularum compositionem suprâ tradidimus. De hocce remedio Britannorum munificentia publici juris factò, multùm, uti mos est, controversitur: alii tanquàm eximium & nulli secundum lithontripticum deprædicant; quod alii pro ficulneo, vel invalido præsidio habent. Singuli experientiâ instructi proprio stant judicio; aded ut adhuc sub judice lis sit. Hinc patet quàm difficile sit in rebus medicis verum à falso extricare. Haud tamen dubitare licet quin sapo, qui basim hujusce remedii præbet, substantias lapideas sensim erodere queat; hanc enim vim lithontripticam apprimè norunt aquileges solertiores. Efficaciam testarum adversùs calculum, de quâ THOMAS BARTHOLINUS, jamdudùm norunt peritiores Medici. Quod sanè mirum si remedium ex utroque confiatum easdem vires obtineat. Quod suader ratio, praxis, ni fallor, confirmat; uti patet ex suprâ allatis, dùm de lithiasi; cur recoctam crambem minime apponemus. Ubi de calculo vesicæ constar, pulvis ter quotidie exhibetur ex vino albo, ab scrupulis duobus ad drachmam unam, superbibendo decocti frigidi uncias octo. Pro re

DIURETICA

IN
CHRONICIS.

nata, variis circumstantiis, viribusque præsertim stomachi, immutari queunt prædictæ doses, eâ ramen lege ut à designatis non plus æquo recedant.

(20.) *Remedium Bavillianum*, sic dictum ab illustr. viro de Lamoignon de Baviile, summo in Galliâ Narbonensi Præfecto, cujus jussu publici juris factum; duplici haustu constat. Ad primum scilicet, ℥ pulveris *corticis radice calcitræ*, mense Septembri effossæ, drachmam unam. Infunde per noctem in vini albi unciiis quinque; pro haustu manè, die vigesimo octavo mensis lunaris exhibendo. Ad secundum postridiè propinandum; ℥ *foliorum parietarie* manipulum unum; *ligni sassæfras & seminum anisi* ana drachmam unam; *cinnamomi* drachmam semis: tantisper bulliant in aquæ unciiis octo, & infundantur per noctem. Summo mane ad ignem admoveatur hoc decoctum, in cujus colaturâ dissolve sacchari candidi drachmas duas; calidè sumatur. Singulis mensibus paratur hoc remedium, cujus usus plerumque innoxius ad plures annos protelatur; haud infelici sanè successu.

MENSES, LOCHIA ET PARTUM MOVENTIA.

PRÆTER aperientia, diuretica & antihysterica, quæ hûc pertinent; ob vim quâ pollent expugnandi varias causas generales, quæ uterum in consensum trahunt: alia lustrare expedit quæ speciatim à sanioribus practicis huic visceri dicantur. Utraque igitur, sub unâ & eâdem classi, colligere ut facilius in conspectum veniant, cogit instituti ratio. Experientiâ comperitum manet medicamina emmenagoga, vel menses ducentia, eo tempore efficaciora, quo menses fluere solent; plurimumque conferre non solum ad promovendum partum & cienda lochia; sed etiam ad secundinas appellendas, & foràs deturbandum foetum mortuum: nec rationi adversatur hic multiplex effectus, aliàs quotidianâ praxi comprobatus. Ratum manet apud saniores clinicos emmenagoga, aliave stimulantia quæ in hunc centum veniunt, minime congruere, ubi ab immersione crurum in aquam frigidam, ab animi pathematibus, vel quâvis aliâ causâ, *illicò sufflaminantur catamenia*; cum hoc infortunium pendere videatur à solâ constrictione spasmodicâ, quâ occluduntur vascula uterina, lunare tributum exsolventia: sub quâ conditione infensissima fore emmenagoga stimulantia, quæ morbum certò exasperarent, evidens est; sed conducunt roborantia inter quæ sanè præstat vinum generosum, cujus cyathus ex tempore exhibetur. Magis congrua censerì debent laxantia & anodyna, quæ oscula vasorum coarctata referare queunt: nec inutilem opem sub eodem casu conferunt, ad expediendas vias uterinas, vel promovendam mensium eruptionem, balnea calida, aliave topica emollientia,

Haud

Haud minori cautelâ exhiberi debent emmenagoga ad remoram lochio-
rum; ubi scilicet viger habitus plethoricus, æstuant viscera, & imus venter
cum dolore intumescens ad phlogosim vergit: quibus sic se habentibus,
haud citrà maximum periculum usurpari queunt medicamina stimulantia,
quæ currenti, ut inquirunt, calcar adderent. Consultius igitur ad diluen-
tia, temperantia, anodyna & emollientia interna, & externa, confugitur;
quibus addere licet nitrosa quæ in hisce casibus, annuentibus primi subsel-
lii practicis, præsentaneam opem ferunt: insuper futilia & noxia censer-
i debent cuiusvis fortis emmenagoga sub sanguinis penuriâ, ubi scilicet planè
deficiens hic latex impar est excitandæ plethoræ, quæ ad fluxum menstrua-
lem requiritur. Idem dicendum de viribus exhaustis solo analepticorum
usu refocillandis; in quibus casibus frustrâ natura sollicitatur. Videntur
demum emmenagoga ubi adest quædam graviditatis suspicio, ergâ scilicet
illas meretriculas quæ illa obnixè efflagitant sub spe futuri abortûs: in hisce
angustiis cautè procedendum, ne fœtus intempestivis remediis deturbetur;
vel ab omni curatione abstinere præstat; donec tractu temporis res clariùs
elucescat.

MOVENTIA
MENSES.

EMPORETICA.

RADICES brüsci, asparagi, apii, petroselini, anonidis, rubiæ tinctorum,
caryophyllatæ, arundinis, bardanæ, gentianæ, aristolochiæ ro-
tundæ ⁽¹⁾, fraxinellæ, ireos florentinæ, carlinæ, valerianæ hortensis,
raphani rusticani, angelicæ, imperatoris. Acorus; costus arabicus; cype-
rus longus; galanga; zedoaria; nardus indica.

Folia linguæ cervinæ, saxifragæ, cerefolii, hyperici, abrotani, artemis-
iæ, matricariæ ⁽²⁾, tanacetum, eupatorii cannabini, rutæ, alliaris,
dictamni cretici, marrubii albi ⁽³⁾, melissæ, menthæ, nepetæ ⁽⁴⁾, salviæ,
ocymi, pulegii, scleræ ⁽⁵⁾; origani; centaurii minoris, chamædryos,
fabinæ ⁽⁶⁾.

Flores hyperici, calendulæ ⁽⁷⁾, rorismarini, lavandulæ, stœchados
arabica. Crocus ⁽⁸⁾.... Semen rutæ, ammeos, apii, cumini, feniculi,
anisi. Avena.... Bacca lauri, juniperi. Cicer rubrum. Cortex auran-
tiorum.... Nux moschata; macis. Amomum racemosum. Cardamomum.
Caryophylli.... Cassia lignea. Cinnamomum. Cortex Winteranus, tamaris-
ci.... Balsama naturalia.... Aloë. Assa fœtida. Bdellium. Galbanum.
Gummi ammoniacum. Myrrha. Camphora. Fuligo.... Castoreum. Afelli.
Sanguis hirci preparatus.... Aquæ Vallenges, Forgienes ⁽⁹⁾, Passiacæ,
Cranenses, Spadanæ, Vicienenses, Bellilucanæ, Plumberianæ, Provinen-
ses ⁽¹⁰⁾, Bononienenses ⁽¹¹⁾, Sextienenses ⁽¹²⁾, &c.... Borax. Succinum.
Sal ammoniacum.... Ferrum. Lapis hæmatites.

MOVENTIA
MENSES.

OFFICINALIA.

AQUA bardanæ, melissophylli, artemisiæ, menthæ, florum auran-
tiorum... Syrupus de artemisiâ⁽¹³⁾, mercurialis, de stœchadè; de quin-
que radicibus... Vinum absinthites. Oxymel scilliticum... Crocus, &
extractum martis... Electuarium de baccis lauri. Mithridatium... Pi-
lulæ benedictæ Fulleri... Tinctura castorei, absinthii, croci⁽¹⁴⁾, myr-
rhæ... Spiritus juniperi. Aqua melissæ composita... Oleum cinna-
momi. Elixirium proprietatis... Tartarus chalybeatus, & solubilis. Sal
Glauberi. Arcanum duplicatum. Terra foliata tartari.

MAGISTRALIA.

PTISANA.

℥ **R**ADICUM asparagi unciam unam. Foliorum eupatorii cannabini
manip. semis. Coque in aquæ libris quatuor. Sub finem adde *summitatum*
centaurii minoris & hyperici ana pugillum unum.

℥ Radic. bardanæ & arundinis ana semi-unciam. Foliorum lingule cervinæ
& tanacetii ana manip. semis. Coque in aq. q. f. ad libras quatuor.

HAUSTUS.

℥ Croci orientalis semi-scrupulum. Infunde calidè per horam in aq. un-
ciis octo. Colaturæ adde succi aurantiorum semi-unciam. Fiat haustus pro
subitanæ mensium suppressione.

POTIO.

℥ Aquæ artemisiæ uncias sex. Boracis scrupulum unum. Mithridatii
drach. unam. Aquæ cinnamomi hordeatæ unciam unam. Tincturæ anodynæ
guttas triginta. Capiat è cochleari, ad subitanæ suppressionem.

APOZEMA.

℥ Radic. arundinis & apii sylvestris ana semi-unciam. Foliorum tanacetii
& melissæ ana manip. semis. Coque in aquæ q. f. ad libras duas. Sub finem
adde croci orientalis incisi scrupulum unum. Fiat ex arte apozema.

℥ Radic. rubiæ tinctorum semi-unciam. Radic. aristolochiæ rotundæ &
angelicæ ana drachm. duas. Folior. marrubii & artemisiæ ana semi-manipu-
lum. Limaturæ ferri rubiginosi, in nodulo suspensæ, unciam semis. Coq. in
aq. q. f. ad libras duas. Sub finem adde florum rorismarini pugill. unum
Croci drachm. semis.

℥ Radic. braſci & anonidis ana ſemi-unciam. Foliorum matricariæ & ſummitatum roriſmarini ana manipul. ſemis. Seminum petroſelini pug. unum. Croci drachmam ſemis. Bulliant ex arte in aquæ q. ſ. ad libras duas. Adde doſi marutinae tartari ſolubilis ſemi-drachmam. Aquæ cinnamomi drachmam unam.

MOVENTIA
MENSES.

℥ Radic. caryophyllatæ ſemi-unciam. Foliorum artemiſiæ manip. unum. Ciceris rubri unciam unam. Coque in aq. libris tribus, ad duas. Colaturæ adde ſyrupi de artemiſiâ uncias duas ad lochia ſuppreſſa.

JUSCULUM.

℥ Cancros fluviatiles contuſos, num. duos. Foliorum cichorii ſylveſtris manip. unum. Tartari martialis ſolubilis grana decem. Fiat ex arte juſculum cum pullo.

℥ Radic. aſparagi unciam unam. Fol. agrimonie & cichorii ana ſemi-manipulum. Summitatum centaurei minoris pugill. duos. Limaturæ ferri rubiginofi, in nodulo, ſemi-drachm. Fiat juſculum cum fruſtulo carnis vitulinae. Cui adde pulveris croci grana quatuor.

℥ Radic. recentium rubiæ tinctorum ſemi-unciam. Radic. ſiccarum ariſtolochie rotundæ & helenii ana ſemi-drachmam. Folior. ſcolopendrii & eupatorii cannabini ana manip. ſemis. Croci incifi grana ſex. Fiat juſculum cum pullo. Cui adde tartari chalybeati ſolubilis ſemi-drachmam.

VINUM.

℥ Limaturæ ferri rubiginofi uncias duas. Radic. ariſtolochie rotundæ; corticis Winterani ana unciam unam. Rhei ſemi-unciam. Infunde per tri-duum in vini albi libris quatuor. Doſis ad uncias duas, bis in die.

℥ Croci martis unciam unam & ſemis. Croci orientalis drachm. unam. Infunde per biduum in vini albi libris duabus, pluriès agitando. Doſis ab uncia una ad duas, pluriès per diem.

PULVIS.

℥ Croci martis aperientis drachmas tres. Cinnamomi ſemi-drachm. Sacchari ſemi-unciam. Miſce. Fiat pulvis. Cujus doſis ad drachmam unam.

℥ Ariſtolochie rotundæ ſcrupul. unum. Myrrhæ grana duodecim. Boracis grana octo. Caſtorei grana ſex. Croci grana quatuor. Miſce. Fiat pulvis è juſculo ſumendus, ad movendum partum.

℥ Croci martis drachm. tres. Croci orientalis; macis ana ſcrup. duos. Boracis; cinnamomi ana grana quindecim. Sacchari cryſtallini ſemi-unciam. Miſce. Fiat pulvis, de quo capiat ſemi-drachmam manè jejuno ventriculo; ſuperbibendo unum vel alterum meliſſæ poculum.

℥ Boracis grana quindecim. Myrrhæ grana decem. Croci grana duo. Olei cinnamomi gutt. unam. Miſce. Fiat pulvis ad promovendum partum, & ad menſes ſuppreſſos.

℥ Boracis grana duodecim. Caſſiæ lignæ; ſabinæ ana grana ſex. Croci

F f ij

MOVENTIA
MENSES.

grana quatuor. Misce pro pulvere, cui addere licet *laudani* semi-granum. Ad partum & secundinas.

B O L U S.

℥ *Radic. aristolochiæ rotundæ & rubiæ tinctorum* ana scrupulum unum. *Agarici trochiscati* grana duodecim. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de artemisiâ*.

℥ *Extracti martis* scrupul. unum. *Boracis* grana octo. *Myrrhæ & aloës* ana grana sex. *Salis absinthii* grana octo. *Croci* grana quatuor. Fiat ex arte bolus cum *syrupo de artemisiâ*.

℥ *Extracti martis* grana octo. *Rhabarbari*; *arcani duplicati* ana semi-scrupulum. *Croci* grana sex. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de absinthio*.

℥ *Pulveris de gutteta*; *croci martis* ana grana decem. *Asellorum præparatorum* grana sex. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de quinque radicibus*.

℥ *Boracis*; *myrrhæ* ana grana decem. *Radic. aristolochiæ* grana octo. *Croci orientalis* grana duo. *Olei caryophyllorum* granum unum. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de artemisiâ*.

O P I A T A.

℥ *Electuarii de baccis lauri* semi-unciam. *Radic. aristolochiæ rotundæ* drachmas duas. *Cinnamomi* drachmam unam. *Croci orientalis* scrupulum unum. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de artemisiâ*. Dosis ad drachmam unam. Superbibendo *aque bardanæ* uncias quatuor.

℥ *Croci martis* semi-unciam. *Rhabarbari*, *cassie lignæ* ana drachm. duas. *Boracis & myrrhæ* ana drachm. unam. His ritè mixtis, adde *tincturæ castorei* drachmam unam; *syrupi florum persicorum* q. s. ad opiata. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam & semis. Superbibendo jusculum.

℥ *Extracti martis* semi-unciam. *Rhabarbari* drachmas duas. *Myrrhæ & gummi ammoniaci* ana drachmam unam & semis. *Boracis & florum salis ammoniaci* ana drachmam unam. Fiat opiata cum *syrupo de quinque radicibus*.

P I L U L Æ.

℥ *Gummi ammoniaci* in vino soluti unciam unam & semis. *Myrrhæ & aloës*, ana drachmas sex. *Croci orientalis*; *salis absinthii* ana drachmam unam. Misce, & fiat massa pilularum cum *oxymelle scillitico*. Dosis ab scrupulo uno ad semi-drachmam.

℥ *Radic. aristolochiæ rotundæ & rubiæ tinctorum* ana semi-unciam. *Agarici trochiscati & cinnamomi* ana drachmam unam. *Croci* scrupulum unum. Misce. Fiat massa pilularis cum *syrupo artemisæ*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Assæ fætida & castorei* ana grana quindecim. *Salis volatilis vipera-rum* grana decem. *Laudani* grana duo. Misce. Fiant pilulæ intrâ viginti quatuor horas per vices sumendæ. Ad subitaneam suppressionem.

COMMENTARIA.

MOVENTIA
MENSES.

- (1) **A**RISTOLOCHIA rotunda, J. B. (*Aristolochie ronde*).
Aristolochia longa, J. B. (*Aristolochie longue*).

Licet utraque species iisdem proprietatibus insigniri videatur; prioris tamen radix tuberosa, & sapore amaricante ingrato prædita, pluris habetur, & in familiarem usum venit. Inter emmenagoga & antihysterica recensetur; sedantium gradum obtinet; pectoraliumque incidentium ordinem subit. Quapropter cardialgiæ auxiliatur; expectorationem juvat & asthmaticis prodest. Datur in substantiâ à granis duodecim ad drachmam unam. In infuso verò aut decocto à drachmâ unâ ad semi-unciam pro singulis aquæ libris; sed rariùs sub hâc formâ usurpatur ob ingratum sapor. Quoad vires externas, vulneraria & detergens censetur; nec ipsi denegatur vis antiputrida. De aliis aristolochiæ speciebus de quibus, succedaneorum instar, mentionem subjiciunt Authores, nil addimus; cum nusquam vel rarissimè usurpentur.

- (2.) *Matricaria vulgaris* seu fativa, C. B. pin. (*Matricaire*).

Uteri morbis, undè nomen mutuatur, dicatur hæc planta; idè inter emmenagoga & antihysterica celebratur; cujus beneficio ducuntur lochia; expelluntur secundinæ & sedantur dolores post partum. Insuper tonicorum ordini adscribitur; atque in stomachicorum carminantium agmine recipitur. Præscribuntur summitates floridæ in infuso vel decocto ad manipulum unum pro quâque librâ aquæ vel pro jusculo. Succus è foliis expressus propinatur ab uncia unâ ad duas: scire expedit quòd à majori dosi ut plurimum solvatur alvus. Prostat in officinis aqua distillata quæ iisdem pollet viribus. Inter resolventia externa etiam numeratur. *matricaria*, & sæpiùs faustè admoveretur tumentibus mammis. Ingreditur demùm enemata carminantia & antihysterica.

- (3.) *Marrubium album* vulgare, C. B. pin. (*Marrube blanc*).

Hæc herba vulgarissima haud infimum locum tenet in ordine antihystericorum & menses moventium; atque à nonnullis prosperè usurpatur ad partum difficilem. Caterùm inter aperientia & incidentia pectoralia numeratur; ac sæpiùs conducit in asthmate & tussi pertinaciori; nec inutilem opem confert in aliorum viscerum obstructionibus. Folia exhibentur ad manipulum unum in jusculo vitulino; vel infunduntur in vini albi librâ unâ. Propinatur demùm succus ad unciam unam vel alteram.

- (4.) *Nepeta vulgaris*, Tragi. *Cataria major vulgaris*, Inst. rei herb. (*Herbe aux chats*).

Hæc stirps summè fragrans, aliorum aromaticorum instar, viribus stomachicis & aperientibus, ultra omne dubium gaudet: sed usus invaluit, ut nonnisi ad effectus uterinos usurpetur. Idè in usum quandòque venit

MOVENTIA
MENSES.

ad menses ducendos, & cienda lochia; ad juvandas parturientes; atque ad secundinas expellendas. Datur in infuso theiformi.

(5.) *Sclarea*, Tabern. Inst. rei herb. Horminum, *Sclarea* dictum, C. B. pin. (*Orvale*).

Vix in usum trahitur; licet juxta nonnullos plurimum valeat hæc planta fragrantissima, tam ad menses ciendos & insultus hystericos præcavendos, quam ad sterilitatem & fluorem album. Infunduntur summitates ad manipulum unum in aquæ vel vini librâ unâ. A pluribus tanquam anodyna extus usurpatur; & sub hoc conspectu enemata ingreditur ad colicam spasmodicam parata.

(6.) *Sabina* folio tamarisci, Dioscor. C. B. pin. (*Sabine*).

Folia, quibus inest sapor acris, amarus & aromaticus, inter uterinæ summè celebrantur: in serie aperientium, incidentium & diureticorum recipiuntur. Nec ipsis denegatur locus in tractu vermifugorum. Ideò valent ad ducendos menses, secundinas abigendas, & fætum mortuum expellendum: conducunt in sterilitate; nec inutilem opem præstant in fluore albo, &c. Sed summâ cum cautelâ exhiberi debet hoc remedium, ne hæmorrhagiam uterinam excitet. Veratur ubi adest, vel levis graviditatis suspicio: in hunc finem, aut ad promovendum abortum, ab pseudo-virginibus imprægnatis, haud citrà nefas, usurpari neminem ferè later. Dosis in substantiâ à granis sex ad scrupulum unum. In decocto verò vel infuso ab scrupulo uno ad semi-drachmam. Familiarior est usus externus; inter enim exsiccantia, detergentia & cathartica præcipuum locum obtinent; hinc sæpiùs admoventur sub pulveris vel lotionis formâ, tineæ, scabiæ, verrucis, ulcerum sarcomatibus, &c. A nonnullis pro arcano venditur hoc remedium ad ulcera cancrofa, quibus pulvis per se, vel cum melle mixtus imponitur; & plures novi quos fausto beavit eventum hæc methodus.

(7.) *Calendula*, Dodon. *Caltha vulgaris* (& *arvensis*), C. B. pin. (*Souci*).

Utriusque speciei folia & flores, antihysteriæ & menses moventium numero adscribuntur; ad tonicorum & aperientium gradum provehuntur; atque in diaphoreticorum & alexiteriorum ordine collocantur. Insuper paralyfi & membrorum contracturæ nonnunquàm profuisse variis constat experimentis. Dantur in infuso aquoso vel vinoso ad pugillum unum vel alterum. Succus etiam propinatur ab uncia unâ, ad tres. Folia extus admota vi resolvente gaudent; & in tumoribus scrophulosis ac skirrholis, non secus ac pro verrucis & clavis pedum, à nonnullis prædicantur.

(8.) *Crocus sativus*, C. B. pin. (*Saffran*).

Exilia florum filamenta, vel, ut inquiunt Botanici, stamina, è rufo punicea in usum veniunt tam medicum, quam culinarem. *Crocus* inter exquisitiora emmenagoga recensetur; atque sedantium & antispasmodicorum classem subit. Ideò hysterim fugat; menses ducit; partum promo-

Ver; uterum expurgat, &c. Præterea stomachi vires refocillat, ac pulmonum & hepatis infarctui opitulatur; asthmaticisque succurrit. Notante BOERHAAVIO, quamdam ebrietatem, cum hilaritate, accersit. Datur in juscule, aliore haustu, à semi-grano, ad grana quatuor, vel sex, ad summum: quidquid in contrarium adducant plerique Authores, qui illum ab scrupulo semisse ad scrupulos duos & ultra exhiberi posse contendunt: in infuso verò à granis quatuor ad decem vel duodecim præcipitur. Scire juvat haud innoxium esse illud remedium si majori dosi, vel importunè usurpetur: narcoticum enim evadit; vel cachinnos immodicos, stultitiam, stuporem, lethargum; aut ipsummet lethum post se trahit. Crocus extus admotus resolvit, & dolores sedat; ac sub hoc conspectu nonnulla collyria, variaque cataplasmata ingreditur: hocce topico nonnulli levantur arthritici. Prostat in officinis tinctura, de quâ infra.

(9.) *Aqua Forgienses* frigida (*de Forges*), oppiduli Normaniæ, novem leucis à Rothomago) *Rouen*, in Boream recedentis; & viginti quinque à Parisiis; odorem spirant haud ingratum; saporeque gaudent ferrugineo, qui earum naturam prodit. Aqua è fonte, ut inquiunt, regio usitator, transvehitur: hanc excipit illa quam præbet fons vulgò dictus cardinalis, quæ uberiori martis proventu scatet. In familiarem usum veniunt prædictæ aquæ, tam ad mensium suppressionem, quàm ad fluxum immodicum; aliisque uteri vitiis obviam eunt: idèò faustè usurpari solent in affectu hysterico, chlorosi, sterilitate & fluore albo. Inter stomachico-tonica insuper numerantur; & conducunt in vomitu & diarrhœa; quod tamen non impedit quominus alvum solvant. In aperientium denique & diureticorum serie recipiuntur; ac profunt in obstructionibus, hypochondriasi, ictero & infarctu renum. Haud reticendum quòd noxam inferant scorbuticis & paralyticis; nec sine periculo exhiberi queunt pectore laborantibus. Propinantur à librâ unâ ad sex; vel pro potu ordinario præscribuntur.

(10.) *Aqua Provienses* frigida (*de Provins*), urbis Campaniæ, suis rosis celebris, haud longè à Sequanâ; & novemdecim leucis versùs Euro-Norum à Lutetiâ; sapore etiam ferrugineo præditæ sunt. Atque indole & viribus ad Forgienses procul accedunt; eâdem tamen ratione, similique methodo exhibentur.

(11.) *Aqua Bononienses* frigida (*de Boulogne*), urbis Picardiæ à Calero (*Calais*), septem leucis ad Austrum distantis, ferrugineæ cum prioribus coincidunt; nec dissimili ratione usurpantur.

(12.) *Aqua Sextienses* tepida (*d'Aix*), urbis Gallo-Provinciæ quinque leucis in Aquilonem à Massiliis recedentis; saponaceæ & detergendis pannis aptissimæ, mensium & hæmorrhoidum fluxum restituunt; sterilitati medentur; abortum præcavent; ac fluore albo, non secùs ac gonorrhœæ, opitulantur. Insuper alimentorum digestionem juvant, & alvum referant; diuresim movent & apprimè conducunt in infarctu renum & vesicæ; nec ipsis denegatur vis aperiens & incidens. Propinantur

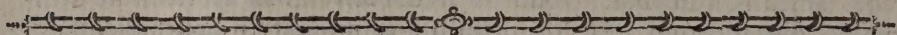
MOVENTIA
MENSES.

MOVENTIA
MENSES.

à librâ unâ ad sex & ultra per duodecim aut quindecim dies. Ipsarum balnea & irrigationes ab alto, quibus adscribitur vis resolvendi, detergendi & roborandi, sæpius usurpantur adversus paralysem & stuporem; conducunt in doloribus & intumescentiis, quæ pro reliquiis luxationum, fracturarum, distortionum, contusionum & vulnery habentur: nec demum inutilem opem præstant in scabie, herpete, aliisque cutis defædationibus.

(13.) *Syrupus de artemisâ* Fernel, nomen perperam mutuatur ab hac plantâ; tantâ enim rerum farragine obruitur; ut ne minimum quidem effectum præstare queat artemisia: equidem hunc ingrediuntur melissa, sabina, ruta, pæonia, marrubium, chamæpitys, pulegium, origanum, calamintha, anisum & feniculum; quæ omnia in hydromelle macerantur per viginti quatuor horas & demum cum saccharo notissimâ arte coquuntur. Inter emmenagoga & antihysterica numeratur; & diureticorum classẽ subit; ac demum in sedantium, carminantiumque agmine recipitur; cujus ratione sæpius faustè usurpatur in colicâ flatulentâ & spasmodicâ. Dosis à drachmis duabus ad sex accedit.

(14.) *Tinctura croci* educitur staminum, de quibus supra, maceratione in spiritu vini, donec propè saturetur. Remedium est efficacissimum ad movendos menses: haud minus laudatur ad fugandam hysterim. De cæteris viribus nil addimus, ne recoctam crambem apponamus. Exhibentur in vehiculo congruo à guttis octo ad viginti.

H E P A T I C A.

NON secus ac cephalica, pectoralia & uterina, experienciâ duce, à tonicis & antispasmodicis, ab aperientibus, diureticis, vulnerariis, &c. è quibus depromuntur, distingui solent: eadem ratione innotuerunt hepatica, in hac classi enarranda, quæ è temperantium, aperientium, roborantium, stomachicorum, &c. fontibus hauriuntur. Num hæc remedia hepaticâ dicata, quamdam cum hoc viscere affinitatem habeant; vel specificè, ut inquirunt, agant? jure ambigitur; illudque dubium in medio relinquimus. Sed innumeris edocti observationibus, tum è proprio penu, tum è celebriorum practitorum scriptis, collectis, asserere minime dubitamus, hæc medicamina, haud inconsultò à Veteribus celebrata, præcipuam sanè opem conferre in huiusce organi vitiis; licet contextum vasculosum spectent, licet liquidis ipsum irrorantibus prospiciant. Hinc maximi est momenti, nec ab instituto alienum, ea sub uno & eodem conspectu colligere; ut aliorum sanitati invigilantes quidquid ipsis agendum incumbit, sub morbis frequentissimis & periculosissimis, ictero nempe, cachexiâ, hydrope, &c. ad memoriam in promptu revocare queant. Haud indiscriminatim tamen
in

in singulis hepatis morbis, à multiplici sanè quidem causâ oriundis usurpari debent; sed delectu opus est, in hoc diversæ sortis medicaminum agmine: imò & opportuno tempore sunt exhibenda; aliàs futilia, vel noxia, evadere nemo non intelligit.

HEPATICA,

E M P O R E T I C A.

RADICES cichorii, taraxaci, lapathi, acetosæ, fragariæ, graminis, apii, asparagi, feniculi, rusci, rubiæ tinctorum, enulæ campanæ, gentianæ, filicis, polypodii; curcuma ⁽¹⁾, rheum.

Folia cichorii, taraxaci, lactucæ, lapathi, acetosæ, portulacæ, agrimonie, linguæ cervinæ ⁽²⁾, fumarie, lupuli ⁽³⁾, cerefolii, trifolii hepatici, tanacetii, abrotani, eupatorii cannabini ⁽⁴⁾, verbenæ, marrubii, agerati ⁽⁵⁾, absinthii, centaurii minoris, chamædryos, nasturtii aquatici, cochleariæ, berulæ, becabungæ; hepatica ⁽⁶⁾, cuscuta minor, polytrichum ⁽⁷⁾, cæterac ⁽⁸⁾, cæteræ herbæ capillares.

Malum limonium, citreum, semen cannabis.... Cortex Peruvianus, Winteranus, santalum... Aloë ⁽⁹⁾, gummi lacca, ammoniacum, sapo... Vipera, serpens, cancri fluviatiles, aselli... Aquæ Vallenfes, Forgienfes, Passiacæ, Cranenfes, Spadanæ, Vicienfes, Bellilucanæ, Plumberianæ, Luxovienfes, Granenfes, Montis aurei, Borbonienfes Arcimbaldicæ ⁽¹⁰⁾... Nitrum, borax, ferrum.

O F F I C I N A L I A.

AQUA cichorii, lactucæ, fumarie.... Syrupus de cichorio cum rheo, & simplex; mercurialis ⁽¹¹⁾, de absinthio, antiscorbuticus, capillorum veneris. Extractum rhabarbari, gentianæ, fumarie, absinthii; aloë lota ⁽¹²⁾.... Crocus martis aperiens, aselli præparati.... Sal tartari, genistæ, Glauberi.... Tartarus vitriolatus, chalybeatus.... Arcanum duplicatum, terra foliata tartari.... Æthiops mineralis, antimonium diaphoreticum.

HEPATICA.

M A G I S T R A L I A.

A Q U A.

℥ *R*HEI crassiusculè triti drachmas duas. *Salis genista* drachmam unam. Nodulo excepta infundantur frigide in aquæ libris duabus. Ad usum.

℥ *Limaturæ ferri rubiginosi* uncias tres. Bulliat per horam in aq. q. f. ad libras quatuor. Dein frigide infunde *rhei* minutim incisi, in nodulo, drachmas duas. Colatura fervetur pro usu.

P T I S A N A.

℥ *Radicum dentis leonis* unciam unam. *Folior. agrimonie & lingue cervine* ana semi-manipulum. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor.

℥ *Radic. graminis & fragariæ* ana semi-unciam. *Foliorum verbenæ & fumariæ* ana manip. semis. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor.

Radic. asparagi sylvestris unciam unam; *fructuum siccorum kynorrhodon* unciam semis. *Folior. ceterac* manip. unum. Coquantur in aquæ q. f. ad libras quatuor.

S E R U M L A C T I S.

℥ *Seri lactis vaccini* uncias octo. *Folior. fumariæ* manip. semis. Bulliant leviter & cola.

℥ *Seri lactis caprini* uncias octo. *Succi fumariæ* uncias duas. Misce pro haustu.

A P O Z E M A.

℥ *Radic. cichorii sylvestris & feniculi* ana unciam unam. *Foliorum agrimonie & fumariæ* ana semi-manipulum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *crystalli mineralis* drachmas duas.

℥ *Radic. recentium lapathi acuti* unciam unam. *Radicum enulæ campanæ* siccarum & contusarum drachmas duas. *Folior. cichorii & nasturtii aquatici* ana manip. semis. *Asellorum* lotorum in vino albo extingtorum paria sex. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi de cichorio cum rheo* uncias duas.

℥ *Radic. apii & asparagi* ana semi-unciam. *Folior. borraginis & cichorii* ana manip. semis. *Summitatum centaurii minoris* pugill. unum. Bulliant leviter in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *salis Glauberi* drachmas duas.

℥ *Radic. taraxaci* unciam unam. *Corticis Peruviani*; *radicum siccarum*

gentiana ana drachmam unam. *Folior. pervinæ & fumariæ* ana manipulum semis. Coque in aquæ q. f. ad libras duas; colaturæ adde *syrupi mercurialis* unciam unam & semis.

HEPATICA.

℥ *Radicum acetosæ & fragariæ* ana semi-unciam. *Folior. agrimonie, pimpinellæ & fumariæ* ana manip. semis. Coque in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi capillorum veneris* uncias duas.

℥ *Radic. brusci & asparagi* ana unciam unam. *Folior. nasturtii aquatici; summitatum lupuli* ana manip. semis. *Folior. chamædryos* pugill. unum. Coque in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi de cichorio* uncias duas. *Aquæ naphæ* unciam unam.

℥ *Radic. apii & petroselini* ana semi-unciam. *Folior. asplenii & agrimonie* ana man. semis; *summitatum absinthii* pugill. unum. Coque in aquæ q. f. ad libras duas. Adde cuique dosi *syrupi de quinque radicibus* semi-unciam.

℥ *Radic. polypodii & rubiæ tinctorum* ana semi-unciam. *Folior. agrimonie, fumariæ & marrubii* ana manip. semis. *Summitatum centaurii minoris & lupuli* ana pugill. unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi de cichorio cum rheo* uncias duas.

J U S C U L U M.

℥ *Colli vervecini* libram unam. *Radic. recentium lapathi* unciam unam. *Radic. enulæ campanæ* drachmam unam. *Cancrorum fluviatilium* paria duo. *Folior. nasturtii aquatici & cichorii sylvestris* ana manip. semis. *Asellorum* in vino albo extinctorum & lotorum paria sex. Fiat ex arte jusculum cum aquæ q. f.

℥ *Radic. lapathi* unciam unam. *Radic. siccarum chelidonii majoris* drachmam unam. *Fol. cichorii & lingæ cervinæ* ana semi-manip. *Cancros fluviatiles* num. quatuor. Fiat jusculum cum pullo.

℥ *Pullum exenteratum* cujus venter excipiat *hordei mundati* manipulum unum & *seminum frigidorum majorum* semi-unciam. Bulliant per horam in aquæ q. f. Adde *cancros fluviatiles* numero quatuor. *Folior. borraginis & cerefolii* ana manipulum unum. Coque in vase optimè clauso per semi-horam. Cola & exprime. In primo cochleari dissolve *tartari chalybeati* semi-drachmam.

℥ *Radic. siccarum helenii* drachmas duas; *folior. cichorii & nasturtii aquatici* ana manipulum semis; coque cum frustulo *carnis vervecinæ*. Adde circà finem *asellos lotos & contusos*, numero duodecim. Fiat ex arte jusculum, in cujus primo cochleari dissolve *tartari chalybeati* scrupulum semis; superbibendo reliquum. Conducit sub ictero.

P U L V I S.

℥ *Curcumbæ* semi-drachmam. *Salis absinthii* scrupulum unum. Misce. Fiat ex arte pulvis.

HEPATICA.

℥ *Radic. carlinæ* drachmam unam. *Salis volatilis cornu cervi* grana octo. Misce.

B O L U S.

℥ *Extracti absinthii* semi-drachmam. *Rhabarbari* ; *corticis peruviani* ana scrupulum unum. Misce. Fiat bolus cum *syrupo absinthii*.

℥ *Croci martis* ; *corticis Winterani* ; *rhabarbari* ; *asellorum preparatorum* ana grana duodecim. Fiat bolus cum *syrupo de cichorio*.

O P I A T A.

℥ *Croci martis* ; *aquilæ albae* ; *extracti rhabarbari* ana drachmas duas. Misce. Fiat opiata cum *syrupo florum persicorum*. Dosis à semi-drachmâ ad scrupulos duos.

℥ *Saponis albi* uncias duas. *Corticis Peruviani* ; *croci martis* ana drachmas duas. *Radic. enulæ campanæ* drachmam unam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de absinthio*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Extracti martis & sumariæ* ana semi-unciam. *Rhei* drachmas duas. *Resinæ jalapii* scrupulos duos. *Æthiopis mineralis* ; *asellorum preparatorum* ; *tartari martialis solubilis* ana semi-drachmam. *Gummi ammoniaci* ; *boracis* ana drachmam unam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de quinque radicibus*. Dosis ad drachmam unam.

P I L U L Æ.

℥ *Saponis veneti* unciam unam. *Boracis* semi-unciam. *Aloës soccorinæ* drachmas tres. Misce. Fiat massa pilularis. Dosis ab scrupulo uno ad duos.

COMMENTARIA.

(1.) **C**URCUMA, vulgò Terra merita, (*Saffran des Indes*), est radix densa & lutea, odore gravi & ingrato, sapore acuto cum nonnullâ amaritie, plantæ cujusdam orientalis & cognominis, quam ad cannacorum retulit TURNFORTIUS. Ob summam duritiem & ariditatem olim pro terrâ habita hæc radix, inter hepatica præstantiora celebratur; nec ipsi denegatur vis abigendi pseudo-lapillos vesiculæ felleæ. Prætereà depurantium, aperientium, diureticorum, & emmenagogorum seriem subit; & ideo valet in chlorosi, cachexiâ, ictero, scorbuto, &c. Dosis in substantiâ ab scrupulo uno ad duos; & ad duplum in infuso aut decocto: sed ut verum fatear, frequentius ab infectoribus quàm à Medicis usurpatur.

(2.) *Lingua cervina* officinarum, C. B. pin. Scolopendria vulgaris, Tragi. (*Scolopendre ou Langue de cerf*).

Herbis capillaribus cognata hæc planta in hepaticorum & temperantium ordine collocatur: vi prætereà tonicâ, aperiente & diureticâ gaudet; alvumque sapius adstringit. Conducit in hypochondriaci, cachexiâ, ictero & hydropes. Præscribitur ad manipulum semis pro quâque librâ infusi aut decocti.

(3.) *Lupulus mas*, (& femina), C. B. pin. (*Houblon*).

Omnibus notum manet flores lupuli, sapore amaro præditos, ad cerevisiæ confectionem usurpari: turiones verò & summitates teneras in usum medicum venire; nec à coquis, asparagi instar, despici. Non secus ac fumaria, cui plerumque sociantur, in numero hepaticorum haud infimum locum sibi vindicant: depurantium & antiscorbuticorum gradum obtinent: atque aperientium & diureticorum ordini adscribuntur: alvumque nonnunquam referant. Ideò laudantur ad pruritus, herpetem, aliaque cutis vitia: opportunè exhibentur hypochondriaci, hysterici, &c. Dosis ad manipulum unum pro singulis infusi aut decocti libris. Succus verò ab uncis duabus ad quatuor propinatur. Folia extris admota anodyna & resolventia censentur.

(4.) *Eupatorium cannabinum*, C. B. pin. Vulgare hepatorium, Dod. pempt. (*Eupatoire d'Avicenne*).

Folia & summitates floridæ hujusce stirpis, quâdam amaritie prædita, quorum usus haud sat familiaris, inter præstantiora hepatica & depurantia recenseri debent; in tonicorum numerum adsciscuntur; febrem vel quartanam fugant; obstructions referant, &c. Hinc faustè usurpantur in cachexiâ, aliâve sanguinis dyscrasiâ; in ictero & hepatis infarctu: œdematosis & ad hydropem proclivibus succurrunt; menses movent; summam opem conferunt in cutis morbis. Coctioni submittuntur ad manipulum unum pro jusculo, aut quâque librâ aquæ, lactisve feri. Exhibetur

HEPATICA.

succus ab unciiis duabus ad quatuor. Quoad usum externum inter res solventia exquisitiora numerantur & faultè admoventur scroto & cruribus œdematosis.

(5.) *Ageratum* foliis ferratis, C. B. pin. *Parmica* lutea suaveolens, Inst. rei herb. *Eupatorium* Mesue, Tragi. (*Eupatoire de Mésué*).

Hæc planta aromatica, cujus sapor ad amaritiam vergit, vix in usum magistralem cedit; licet haud contemnendis hepaticis viribus instruat; nec ipsi denegetur locus inter stomachica, vermifuga & emmenagoga. Præterea cerebro & nervis prodesse experientiâ constat. Summitates floridæ ad pugillum unum vel alterum in infuso aut decocto usurpari queunt. Folia demum inter res solventia externa numerantur. Coronidis loco addere lubet aliam esse plantam, præter hæc bina eupatoria, agrimoniam nempe, quæ eupatorium primò apud Græcos audiebat, de quo jam supra actum fuit.

(6.) *Hepatica* terrestris, Gerard. Lichen, petreus latifolius, sive *Hepatica* fontana, C. B. pin. (*Hépatique commune*).

Ob insignes vires tam erga hepar, quam ad juvandam hæmatosim, sic nuncupata hæc lichenis species, vix hodiè usurpatur. Haud tamen inutilem opem conferre videtur in infarctu hepatis, cæterorumque viscerum: depurantium etiam classem subire valet. Hinc commendatur in affectibus cutaneis; nec destituitur virtute vulnerariâ, quâ phthisicis succurrere fertur. Datur in decocto à manipulo semisse ad manipulum unum, pro jusculo; vel aquæ librâ unâ. Scire licet aliam esse stirpem haud minus celebrem, quæ etiam hepaticæ nomen sibi vindicat, de quâ jam egimus sub titulo trifolii hepatici.

(7.) *Polytrichum* officinarum. *Trichomanes*, seu *Polytrichum*, C. B. pin. (*Polytrich*).

Adianti, aliorumque capillorum veneris instar, temperantium hepaticorum classi adscribitur; atque non solum hepatis, sed etiam lienis, aliorumque viscerum abdominalium obstructions blandè referat; pectori demum dicatur, præsertim ad incidendum pertinacem mucum pulmonibus impactum. Præscribi solet ad manipulum semis pro infusi librâ unâ.

(8.) *Ceterach* officinarum, C. B. pin. *Asplenium*, sive *Ceterach*, J. B. (*Herbe dorée ou Ceterac*).

Inter herbas capillares, haud inferioris ordinis, etiam numeratur: virtute temperante & hepaticâ exsurgit; lienis tumido opitulatur; tussientibus, phthisicis & hæmoptysicis prodest; nec alio modo usurpatur.

(9.) *Aloe* est succus concretus plantæ cujusdam cognominis; vel materia gummoso-resinosa intensè amaricans; odoremque ingratum spirans. È foliis exprimitur, vel è plantâ circa radicem incisâ distillat hic succus; qui dein sole condensatur. Triplex, uti nemo nescit, prostat in officinis, soccotrina nempe, ab insulâ Arabiæ cognomine; hepatica, hepatis concolor, & caballina rudior & fætidior, quæ à veterinariis duntaxat usurpatur. Prima sincera, vel cæteris defæciatior & præstantior, plurimum de-

prædicatur ad referendas hepatis & uteri obstructions: inter cathartica valentiora numeratur; stomachi vires refocillat; vermes fugat & putredini adversatur. Summis, uno verbo, laudibus extollitur tanquam præsentissimum remedium in morbis chronicis ab atoniâ vel infarctu vasorum oriundis; & efficacissimum emmenagogum, incassum adhibitis cæteris præfidiis. Haud tamen innoxium censerî debet; illud enim caveant mulieres gravidæ, tabidi, hæmorrhagiis obnoxii; vel quorum viscera æstuant. Aloe, cum foccotrîna, cum ejus succedanea hepatica, quatenus cathartica, à granis decem ad semi-drachmam, boli vel pilularum formâ exhibetur; nec ultrâ, uti nonnullis placet; cum excessus sit superfluous, vel pertimescendus. Potior pilularum officinalium purgantium pars vires mutuatur ab aloe, cujus efficacia ab aliorum purgantium consortio intenditur. Ubi in alium scopum usurpatur, datur simili formâ, sed refractâ dosi; nempe à grano uno vel altero, ad sex vel octo; cujus usus diu protelatus pluris habetur in foro medico. Sed tutior censerî debet usus aloes lotæ, vel depuratæ, de quâ infra. Nec minores laudes meretur aloe extris admota; inter enim antiputrida exquisitiora recensetur, & faustè in ulcerum medelâ adhibetur. Cæterum ingreditur epithemata cathartica & vermifuga infantibus dicata. *Vid.* Elixir proprietatis, pilulæ angelicæ, tinctura aloes, &c.

(10.) *Aqua Borbonienses Arcimbaldica* (de Bourbon-l'Archambaut) oppiduli in Galliæ Celticæ regione; sex leucis versus Occasum à Molinis, (Moulins), distantis; & viginti quinque leucis à Parisiis; intensissimo calore diu ipsis inhærente insigniuntur; sapore bituminosâ videntur; sed ubi refrigerantur, levem quasi aciditatem præ se ferunt: inter alvum laxantia numerantur; obstructions, præsertim hepatis, referant; diuresim movent; nec vi stomachicâ & roborante destituuntur. Quapropter ictericis & calculosis succurrunt; valent in læsâ nervorum actione; vomitu & diarrhœam compescunt; stomachumque à pravis succis inibi nidulantibus liberant: propinantur à librâ unâ ad quatuor; haud affatim hauriri debent ne vomitum accersant. Latissimus est earum usus externus sub formâ balnei, irrigationis ab alto & luti; atque inter efficaciora roborantia & resolventia externa celebrantur: idèò conducunt in paralyfi; sive ab apoplexiâ ortum trahat; sive sit doloris cujuscumque colici soboles: tremori & membrorum debilitati medentur; valent in rheumatismo: postremò egregiam opem ferunt ad delendas reliquias contusio-num & vulnèrum, distorsionum, luxationum & fracturarum.

(11.) *Syrupus mercurialis*, vel de gentianâ, paratur cum succis è mercuriali, buglosso, borragine, & radice ireos expressis; in quibus accuratè mixtis infunditur per viginti quatuor horas radix gentianæ: colatura demùm ex arte, cum saccharo, coquitur. Pro depurante & hepatico eximio habetur; stomachi vires redintegrat, licet alvum paululum laxet; antihysteriæ & menses moventium classẽ subit; sæpiusque asthmaticis & arthriticis prodest: faustè demùm exhibetur iis quorum

HEPATICA.

alvus est adstricta. Dosis à semi-unciâ ad unciam unam & semis accedit.

(12.) *Aloë* lota cæteris præstantior, paucis innotescit. Solvitur ad hoc opus aloës soccorinæ libra una in aquæ calidæ libris quinque, & succi citrei depurati librâ unâ. Hæc solutio in vase vitreo reponitur per unum aut alterum diem ut resinosa substantia cum facibus subsideat: tùm decantatur liquor & lento igne, evaporationi committitur, ad extracti consistentiam. Aloë hæc depuratione parata securiùs exhibetur tabidis, gravidis & ad hæmorrhagiam proclivibus. Præscribitur tanquàm aperiens hepaticum, à grano uno ad quatuor: quatenus verò catharticum, à granis octo ad quindecim. Hæc est aloë quam adhibebat STAHLIUS ad conficiendas suas pilulas celebratissimas.

PECTORALIA DEMULCENTIA.

PULMONES, non secùs ac alia viscera, variis & diversæ indolis læsionibus tentari, nemini haud obvium: hinc patet cur medicamina pectori dicata, sub triplici conspectu se præbeant. Prima è demulcentium & anodynorum classibus depromenda, bechicorum nomen sortiuntur: hæc excipiunt vulneraria, detergentia & adstringentia: agmen verò claudunt ea medicamina quæ è resolventium & incidentium serie petuntur. Vulgatiore sanè quidem, & usitatoriore censeri debent demulcentia, de quibus in præsentiarum; quæ scilicet in familiarissimum usum veniunt, tam ad demulcendos dolores pectoris, quam ad expectorationem promovendam. Haud tamen reticendum quòd de eorum efficacità nonnulli, inter proceres, dubitent: nec, ut verum fateamur, certò constar, nùm ptisanæ, julapia, emulsiones, linctus, syrupi & id genus alia remedia, quibus plus æquo fortè ingurgitantur ægri, efficaciora sint ipsâmet aquâ simplicissimâ, quæ vehiculi instar, ipsis basim præbet. Sed missis hisce disputationibus, à nostro instituto planè alienis; asserere minime dubitamus pectoralia demulcentia haud inutilem opem conferre in singulis morbis pectoris æstu, tussi & dolore stipatis; dummodò tamen cautè & opportunè exhibeantur.

EMPORETICA.

E M P O R E T I C A.

PECTORA-
LIA DEMUL-
CENTIA.

RADICES glycyrrhizæ ⁽¹⁾, althææ, nymphææ, tussilaginis, rapæ ⁽²⁾, napi ⁽³⁾, polypodii.

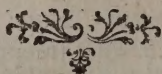
Folia borraginis, buglossi, cynoglossi, pulmonariæ ⁽⁴⁾, brassicæ ⁽⁵⁾, hispidulæ ⁽⁶⁾. Adiantum ⁽⁷⁾; & alii capilli veneris.

Flores malvæ, althææ, nymphææ, verbasci, tussilaginis ⁽⁸⁾, papaveris rhæados ⁽⁹⁾, violæ, brassicæ... Semina frigida majora, papaveris albi, paliuri, psyllii ⁽¹⁰⁾... Oryza, grutum, hordeum, avena ⁽¹¹⁾... Nuclei pinei ⁽¹²⁾; amygdalæ dulces; nuces pistaciæ ⁽¹³⁾. Capita papaveris albi... Passulæ ⁽¹⁴⁾; febestena ⁽¹⁵⁾; pruna damascena ⁽¹⁶⁾; carica, dactyli ⁽¹⁷⁾; jujubæ ⁽¹⁸⁾; filiqua dulcis ⁽¹⁹⁾; malum renetium... Gummi arabicum, tragacanthum ⁽²⁰⁾, ammoniacum. Saccharum ⁽²¹⁾... Mel ⁽²²⁾. Ova. Pulmones vitulini. Sperma ceti... Lac asininum, equinum, &c... Cancris fluviatiles. Ranæ. Testudo. Limaces.

O F F I C I N A L I A.

AQUA liliorum ⁽²³⁾, borraginis, buglossi, papaveris rhæados, tussilaginis, nymphææ, rosarum pallidarum.

Syrupus capillorum veneris ⁽²⁴⁾, de althæâ ⁽²⁵⁾, de tussilagine ⁽²⁶⁾, de pede cati ⁽²⁷⁾, papaveris rhæados, de papavere albo, violaceus ⁽²⁸⁾; de karabe... Oleum amygdalarum dulcium, lini... Mucilago ⁽²⁹⁾. Seminum cydoniorum, lini, psyllii... Succus liquiritiæ, albus & niger... Saccharum crystallinum ⁽³⁰⁾, hordeatum ⁽³¹⁾; lactis ⁽³²⁾... Tabellæ bechicæ ⁽³³⁾, de althæâ ⁽³⁴⁾... Conserva florum violarum. Pilulæ de cynoglossio.

PECTORA-
LIA DEMUL-
CENTIA.

MAGISTRALIA.

HYDROMEL.

℥ *M*ELLIS *Narbonensis* ab unciis duabus ad quatuor. Coque in aquæ libris quatuor ad perfectam despumationem. Colatura servetur ad usum.

℥ *Passular.* expurgatar. uncias duas. Coque in decoct. hordei libris tribus ad duas. Colat. adde *mell. Narbonens.* uncias duas. Coque ad despumationem.

℥ *Radicum napi* uncias duas. Coque in aquæ q. s. ad libras quatuor. Colatura servetur ad usum. Adde cuique haustu calido *mellis* prioris notæ drachmas duas.

PTISANA.

℥ *Folior. brassicæ capitata rubra* manip. duos. Coque in aquæ libris quatuor. Colaturæ adde *mellis* despumati uncias duas & ultra.

℥ *Hordei* probè loti manip. unum. *Jujubarum* paria duodecim. *Passularum* exacinatarum semi-unciam. Coque in aq. q. s. ad libras quatuor. Sub finem adde *florum papaveris rhæados* manip. semis.

℥ *Radic. althææ* unciam unam. *Capillorum veneris* manip. unum. *Dactylorum* enucleatorum; vel *caricarum*, paria tria. Bulliant in aq. q. s. ad libras quatuor.

℥ *Radic. napi* unciam unam & semis. *Capitum papaveris albi* drachmas duas. *Florum tussilaginis* & *hispidulæ* ana manip. unum. *Liquiritiæ* drachmas duas. Infunde in aq. ferventis libris sex.

℥ *Rad. nymphææ* & *althææ* ana uncias duas. *Folior. tussilaginis* manip. unum. Coque in aquæ q. s. ad libras sex. Sub finem adde *ceterac* manip. unum.

JULAPIUM.

℥ *Aquæ borraginis* & *papaveris rhæados* ana uncias tres. *Syrupi de althæa* unciam unam. Misce.

℥ *Decocti hordei* uncias quatuor. *Aquæ rosarum* uncias duas. *Syrupi de tussilagine* unciam unam. Misce. Fiat julepus.

HAUSTUS.

℥ *Vitellum ovi sorbilis.* *Sacchari* drachmas duas. Dilue in aquæ ferventis unciis octo. Fiat lac, ut inquirunt, gallinaceum.

℥ *Florum malvæ* & *verbasci* ana pugill. unum. Superaffunde aquæ ferventis uncias sex. Colaturæ adde *syrupi de papavere rubro* unciam unam.

℥ *Florum malve & hispidula* ana semi-pugillum. Infunde leviter in aquæ ferventis uncias sex. In colaturâ dissolve *spermatis ceti* semi-drachmam, *Olei amygdalarum dulcium*; *syrupi violacei* ana semi-unciam. Fiat haustus.

℥ *Aqua vite conflagrata* cochlearia duo. *Olei amygdalarum dulcium*; & *mellis Narbonensis* ana unciam unam. Misce. Capiat antè somnum.

PECTORHA-
LIA DEMUL-
CENTIA.

E M U L S I O.

℥ *Seminum frigidorum* majorum drachmas duas. *Amygdalas dulces* numero quatuor. Contunde in mortario sensim affundendo aquæ *papaveris rhæados* uncias sex. Adde *syrupi de althæâ & de papavere albo* ana semi-unciam.

℥ *Amygdalarum dulcium* paria duo. *Seminum frigid. major. Seminis papaveris albi* ana drachmas duas. Contundantur, ut artis est, in aquâ *liliorum*, vel *decocti jujubarum* uncias sex. In colaturâ dissolve *syrupi de nymphæâ*, vel *de tussilagine*, unciam unam.

A M Y G D A L A T U M.

℥ *Amygdalarum dulcium* excorticatarum uncias duas. Terantur in mortario sensim affundendo *decocti hordei* libram unam. Expressioni adde *sacchari albi* unciam unam & semis. Fiat amygdalatum, vulgò *Orgeat*.

D E C O C T U M.

℥ *Caricarum pinguium*; *dactylorum enucleatorum* ana paria duo. *Passularum* exacinarum manip. semis. Coque in *lactis ebutyrati* q. s. ad libram unam. Cola pro duplici dosi.

L O O C H.

℥ *Olei amygdalarum dulcium*; *sacchari hordeati* ana uncias tres. Misce in mortario donec in liquorem lacteum faceffant.

℥ *Olei amygdalar. dulcium* uncias quatuor. *Syrupi de althæâ* uncias duas. *Diacodii* à semi-unciâ ad unciam unam. *Sacchari crySTALLINI* drachmas duas. Misce accuratè.

℥ *Spermatis ceti* ad drachmam unam vel alteram. Subigatur in mortario cum ovi vitello; & adde *olei amygdalarum dulcium*; *syrupi violacei* ana unciam unam.

℥ *Vitellum ovi*; *olei lini & aquæ papaveris rhæados* ana uncias duas. *Syrupi de tussilagine* unciam unam. Misce in mortario marmoreo; & adde *aquæ florum aurantium* drachmas duas.

℥ *Gummi tragacanthi* in pulverem redacti grana viginti. *Lactis amygdalati* uncias sex. Misce in mortario aliquandiù agitando. Postea dilue *syrupi de althæâ & olei amygdalarum dulcium* ana unciam unam. Fiat looch, ut inquit, album; cui addere licet *aquæ florum aurantium* drachmam unam aut alteram.

PECTORA-
LIA DEMUL-
CENTIA.

℥ *Seminum psyllii* semi-unciam. *Seminum cydoniorum* & *papaveris albi* ana drachmam unam; *aquæ rosarum* uncias quatuor. Infunde calidè ex arte ad mucaginem extrahendam. Cui adde *sacchari penidiati* unciam unam. Fiat looch.

℥ *Passul. exacinat.* libram unam. *Jujubar.* semi-libram. Coque in aq. hordei q. f. Colat. adde *mel despum.* & *sacch.* ana uncias duas. Coque lento igne ad mell. consistentiam.

A P O Z E M A.

℥ *Hordei mundati* unciam unam. *Jujubarum* & *passularum* acinis purgatarum ana semi-unciam; *folior. borraginis* manip. unum. *Seminum papaveris albi* contusorum in nodulo semi-unciam. Bulliant ex arte in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi de althæâ* uncias duas.

℥ *Oryzæ lotæ* semi-unciam. Coque ad crepaturam in aquæ q. f. ad libras duas. Sub finem adde *liquiritiæ rasæ* & contusæ; *rad. seccarum althææ* ana drachmam unam. *Capillorum veneris*; *florum tussilaginis* ana pugillum unum. Colaturæ adde *syrupi papaveris rhæados* uncias duas.

℥ *Rad. althææ* & *nymphææ* ana unciam unam. *Seminum frigidorum majorum*, in nodulo, unciam unam. *Seminum lini* & *papaveris albi*, etiam in nodulo, ana semi-unciam. Coque in f. q. aquæ ad libras quatuor. Sub finem adde *florum verbasçi* manip. unum. Colaturæ adde *syrupi de althæâ* uncias duas.

℥ *Radic. raparum* in taleolas incisarum semi-libram. *Foliorum cynoglossi* manip. unum. *Passularum* exacinatorum unciam unam. Coque in aquæ hordei q. f. ad libras quatuor. Sub finem adde *florum papaveris rubri* manip. semis. In colaturâ dissolve *sacchari candidi* uncias duas.

J U S C U L U M.

℥ *Pulmonis vitulini* libram unam. *Brassicæ capitata rubræ* manip. unum. *Foliorum borraginis* manip. semis. *Capitum papaveris albi* drachmam unam. Coque, ut artis est, in aquæ q. f.

℥ *Pullum juniorem*, cujus venter repleatur hordei mundati manipulo uno, & *seminum papaveris albi* semi-unciâ. Bulliant in aquæ q. f. per duas horas. Dein adde *folior. pulmonariæ* & *capillorum veneris* ana semi-manipulum. *Florum verbasçi* pugillum unum.

℥ *Folior. borraginis* & *pimpinellæ* ana manip. unum. Fiat jusculum cum carne, hepate & sanguine testudinis mediæ & dimidio pulli.

℥ *Limaces vinearum* priùs lotas numero duodecim. Contundantur cum testis, & nodulo includantur. Tantisper bulliant in aquæ librâ unâ & semis; vel projiciantur in aquam ferventem & infundantur per nonnulla minuta. Dein, remoto nodulo, post congruam refrigerationem dividatur jusculum in binas partes, pro totidem dosibus manè & serò sumendis. Capiat sub phthisi ante dosim matutinam *balsami judæici* recentis guttam unam vel alteram sub formâ pilulari.

B O L U S.

℥ *Spermatis ceti* scrupulos duos. *Pilularum de cynoglossō* granum unum vel alterum. *Sacchari & olei amygdalarum dulcium* q. s. ad bolum.

O P I A T A.

℥ *Spermatis ceti* drachmam unam. *Cere citrinæ* drachmas duas. *Olei amygdalarum dulcium* unciam unam. Liqueantur simul, & frige factis adde *conservæ rosarum* unciam unam & semis. *Mellis* unciam unam. Accuratè misce in mortario ad opiatam; cujus dosis ad drachmam unam vel alteram.

PECTORA-
LIA DEMUL-
CENTIA.

C O M M E N T A R I A.

(1.) GLYCYRRHIZA filiquosa, vel Germanica, C. B. pin. Liquiritia Brunf. (*Reglisse*).

Neminem ferè fuge radicem hujusce plantæ, gratâ dulcedine spectabilem, in familiarissimum usum venire ad compescendum pectoris æstum & sputa promovenda: alvum prætereà laxat & diuresim ciet: cur fit ut omnes ferè prifanas contusa ingrediatur à semi-drachmâ ad drachmam unam, pro singulis aquæ libris. Infusioni duntaxat traditur; cum ebullitione ingratum saporem contrahat. Ex illâ, diverso processu, paratur succus, vel *extractum siccum*; nunc album, nunc nigrum; quod ubique prostat sub trochiscorum, vel magdaleonum formâ, iisdemque gaudet viribus. Ad succum album dissolvuntur gummi Senegal & saccharum infusione glycyrrhizæ, quæ dein evaporationi committitur ad extracti consistentiam; quæ massa dein probè conteritur & subigitur cum spumâ albuminis ovorum; donec colorem niveum nanciscatur. Ad nigrum verò solvuntur extractum liquiritiæ, gummi arabicum & saccharum in aquâ: quæ dissolutio vaporat ad extracti consistentiam: huic massæ nonnulli addunt pulverem radicum enulæ campanæ & ireos florentinæ, cum quovis oleo essentiali.

(2.) *Rapa fativa rotunda* (& oblonga), C. B. pin. (*Rave*).

Utraque præter vulgatissimum usum culinarem, adhibetur ad demulcendam pectoris acredinem, ad leniendam raucedinem, & sedandam tussim. Datur in decocto ad unciam unam pro quâque librâ aquæ. Ex hac radice coctâ paratur cataplasma resolvens, testibus rumentibus faustè admovendum.

(3.) *Napus fativa*, C. B. pin. (*Nayet*).

Iisdem viribus instruitur, imò & crebrius usurpatur sub formâ prifanæ, apozematis aut jusculi, ad eandem dosim. Extùs etiam admota pro resolvente & digestivâ habetur: sed rariùs sub hac ratione in usum trahitur.

PECTORA-
LIA DEMUL-
CENTIA.

(4.) *Pulmonaria* Italorum ad buglossum accedens, J. B. (*Pulmonaire*).

Inter demulcentia pectoralia numeratur; & conducit in omnibus pulmonum affectibus æstu & dolore stipatis. Non secus ac borrago & buglossum; quibus proximè accedit, & vulgò consociatur; sapissimè recipitur in jusculis pulli & pulmonis vitulini, quæ in hunc scopum præscribuntur. Per transfennam notare expedit, alias esse stirpes cognomines, multum ab invicem discrepantes, nempe pulmonariam arboream, ad lichenum genus referendam, de quâ infra; & pulmonariam gallicam, Hieracii speciem, quæ in usum medicum minime venit.

(5.) *Brassica capitata rubra*, C. B. pin. (*Chou rouge pommé*).

Licet omnes hujusce generis species in hortis olitoriis excolta, iisdem fermè viribus polleant; hæc tamen crebrius à Medicis usurpatur. In demulcentium pectoralium ordine haud infimum locum sibi vindicat; atque pro laxante per alvum habetur. Idèò tussi obviam it; expectorationem juvat; valet præsertim ubi alvus est adstricta: nec ipsi denegantur vires vulnerariæ & detergentes, respectu pulmonum. Tradit BOERHAAVIUS se curasse virum quemdam qui putrido pulmone laborabat, solo decocto brassicæ rubræ cum pauculo sale & succo aurantiorum. Folia ad manip. unum pro librâ decocti, vel jusculo, præscribuntur. Succum verò propinare licet ad unciam unam vel alteram.

(6.) *Hispidula*, sive *Pes cati* officinarum. Elichrysum montanum flore rotundiorè. Inst. r. herbar. Gnafalium montanum flore rotundiorè subpurpureo, C. B. pin. (*Pied de chat*).

Flores hujusce plantæ tomentosæ pectoralium ordini adscribuntur, & tussientibus auxilio esse dicuntur. Instar the adhibentur; vel ex illis paratur syrupus de quo infra.

(7.) *Adiantum* foliis coriandri, C. B. pin. (*Capillaire de Montpellier*).

Adiantum canadense, vel fruticosum brasilianum, C. B. pin. (*Capillaire de Canada*).

Binæ species usitatissimæ, tam in acutis, quàm in chronicis, pectoralium gradum consequuntur; atque in temperantium ordine recipiuntur; nec ipsis denegatur vis aperiens, quâ hypochondriacis succurrere dicuntur. Num egregiæ illæ proprietates ab encomiatis plus æquò celebratæ, potius aquæ in quâ infunduntur, quàm ipsis plantis sint referendæ, solertioribus examinandum relinquimus. Dantur instar the; sed paulò ampliori dosi; vel ad manip. unum leviter coquantur in aquâ libris quatuor, pro prisânâ. Notare juvat alias esse adianti species; album scilicet & nigrum, de quibus alibi sub nomine filiculæ.

(8.) *Tussilago vulgaris*, C. B. pin. (*Tussilage* ou *Pas d'âne*).

Flores fugacissimi & radices hujusce plantæ, inter pectoralia demulcentia haud infimum gradum obtinent: flores præcipuè laudantur in tussi & insulibus catarrhalibus; ubi scilicet sputa ægrè excernuntur: nec minùs profunt asthmaticis. Præscribi solent in infuso aut decocto ad pugillum unum vel alterum, pro singulis aquæ libris. Ex iisdem paratur syrupus de

quo infrâ. Prostat etiam in officinis aqua distillata; sed minoris, ni fallor, efficaciam. Quoad radicem; datur recens in decocto à semi-unciâ, ad unciam unam, pro quâque librâ aquâ. Nonnulli phthysici & asthmatici fumum foliorum, florumve, nicotianæ instar fistulâ congruâ ore excipiunt; haud fortè infelici successu.

(9.) *Papaver erraticum* majus, rhœas Dioscorid. & Theophrast. C. B. pin. (*Coquelicot*).

Flores jure inter pectoralia demulcentia recensentur; diaphoreticorum classem subeunt; nec virtute anodynâ destituuntur. Idè haud exiguas laudes merentur in morbis pectoris, insultibus præsertim catarrhalibus; stranguriâ, rheumatismo, aliisque morbis dolore & vigiliis stipatis. In infuso, prisane formâ, exhibentur ad pugill. unum vel alterum, pro quâque aquâ librâ; vel instar the. Aqua distillata haud prædictis viribus defraudari viderur; sed pluris habetur syrupus, de quo infrâ.

(10.) *Psyllium* majus erectum, C. B. pin. (*Herbe aux puces*).

Semina puliciformia, uberiori mucagine scatentia, non secus ac semina lini & cydoniorum, in usum medicum veniunt, tanquàm demulcentia, pectori & renibus apprimè congrua; & ad drachm. unam vel alteram, emulsionem ingrediuntur; vel adhibentur in decocto à drachmis duabus ad semi-unciam, pro singulis aquæ libris. Si ad libram unam macerentur per viginti quatuor horas in aquâ calidâ libris sex; emergit liquor lentus & albuminis instar viscidus, qui mucago audit; & instar looch cochlearum usurpatur adversus raucedinem, ardorem & siccitatem faucium; tussim, spiritum cruentum, dysenteriam, stranguriam, gonorrhœam, &c. Hæc mucilago ab uncis duabus ad tres recipitur in enematis demulcentibus dysentericæ & tenesmo dicatis. Extus præterea faustè admovetur ad fissuras labiorum, linguæ & mammarum; ad intertriginem, ophthalmiam siccam, ambustionem, &c.

(11.) *Avena vulgaris alba*, C. B. pin. (*Avoine blanche*).

Avena nigra, C. B. pin. (*Avoine noire*).

Utraque peculiari mucagine referta indiscriminatim usurpatur, atque in demulcentium pectoralium ordine admittitur; nec inferiorem locum consequitur in agmine temperantium. Idè tussim compescit; faucium asperitati & raucedini medetur; phthysicis & tabidis juvamen præstat: insuper commendatur ad fugandum puerperarum lac. Prescribitur in decocto à semi-unciâ ad unciam unam & semis pro juscule, vel prisane libris duabus. Ex avenâ, non secus ac ex hordeo & oryzâ, paratur cremor: sed facilius conficitur à gruto, *le gruau*, quod nil aliud est quàm avena decorticata & crassiusculè trita. E gruti uncis duabus, ovi vitello & saccharo cum aquâ q. s. paratur, solitâ coctione, potio pro duabus dosibus; quæ egregiam opem fert tabidis. Insuper farina avenæ ingreditur cataplasmata resolventia & maturantia.

(12.) *Nuclei pinei* (*Pignons doux*); vel eorum nucleæ è testâ ligneâ liberæ, in demulcentium pectoralium tractu recipiuntur, & ad gradum

PECTORA-
LIA DEMUL-
CENTIA.

analepticorum promoventur : conducunt in tussi & æstu pulmonum ; valent in stranguriâ ; ac demùm lac nutricum augere videntur. Dantur in emulsione à drachmis duabus ad tres. Cavendum à rancidis , quæ summam perniciem inferre queunt.

(13.) *Pistacia nuces* (*les Pistaches*) , fructus cujusdam terebinthi notissimæ , potius ad alimenta quàm ad medicamina pertinent. Nonnunquàm tamen tanquàm pectoralia demulcentia adhibentur , & quamdam opem præstant in phthisi , stranguriâ , &c. nec ipsis denegatur locus in analepticorum serie ; cur sit ut tabidis & macilentis conferant. A numero sex ad duodecim pro quâque librâ emulsionis præscribi solent.

(14.) *Passula* vel uva passæ , præsertim damascenæ , etiam inter obsonia numerandæ , haud destituuntur viribus medicis , demulcentibus scilicet & laxantibus ; imò & in hunc scopum sæpissimè usurpantur ad unciam unam aut alteram pro ptisanæ libris duabus.

(15.) *Sebestena* (*les Sebestes*) , sunt fructus , cujusdam arboris orientalis & cognominis ; rugosi & nigricantes ; ac ossiculum recondentes ; sapore & facie parùm à parvis prunis siccis discrepantes. Inter pectoralia & demulcentia recensentur ; atque laudantur in morbis pectoris & vesicæ , ardore stipatis ; præter vim alvum laxandi quam ipsis , non secùs ac prunis , inesse nemo nescit. Dantur à numero quatuor ad octo , pro quâque decocti librâ.

(16.) *Pruna damascena* (*les Pruneaux*) , demulcentium & laxantium classem jure ingrediuntur. Coquuntur ad semi-libram vel manip. unum in aquæ libris duabus ; & hoc decoctum cyathim haustum oppidò confert iis quorum alvus est adstricta. Comeduntur in eundem finem pruna cruda vel cocta ; nec minori efficacità gaudent.

(17.) *Dactyli* (*les Dattes*) , fructus procerioris palmæ , melleo sapore gratissimi , vi demulcente respectu pectoris instruuntur ; atque opportunè ad compescendum bronchiorum ardorem & promovendam expectorationem usurpantur. Numero sex , à nucleis mundati , jusculum ingrediuntur ; vel ad decem vel duodecim pro decocti libris duabus recipiuntur.

(18.) *Jujuba* (*les Jujubes*) , fructus formâ olivari , arboris spinosæ quam *ziziphum* nuncupant , primatum quasi ducunt inter demulcentia , pectori & renibus dicata. Ad duodecim præscribuntur pro jusculo , in librâ unâ apoze-maris vel ptisanæ libris duabus.

(19.) *Siliqua dulcis* (*Carrouge*) , est fructus edulis arboris cognominis , in Italiâ , regionibusque orientalibus vulgarissimæ. Inter exquisitiora pectoralia demulcentia referri debet hæc siliqua ; alvum prætereà solvit , & sub hoc conspectu ad cassiam proximè accedit. Hinc tussientibus & asthmaticis prodest ; egregiam opem confert in sodâ ; non secùs ac in ardore renum & vesicæ. Contusa præscribitur à semi-unciâ ad unciam unam , pro quâque librâ decocti ; vel extrahitur pulpa , veluti è fistulâ alexandrinâ , eâdemque ratione adhibetur. E siliquis paratur syrupus in Italiâ usitatissimus ,

usitatissimus; sed vix à nostratibus notus; licet fortè alios cognatos superet:

(20.) *Tragacanthum gummi* (*Gomme Adragant*), leve, tenax & in aquâ solubile, quæ hoc imprægnata mucilaginosâ evadit; facie ut plurimum vermiculari; & pellucidum extrahitur è frutice spinoso orientali & cognomine; in Gallo-provinciâ etiam occurrente, sed nullum gummi fundente. Hæc substantia gummosa pro demulcente eximio habetur: hinc commendatur in raucedine, tussi & æstu pectoris; in mixtu cruento & stranguriâ. Dissolvitur à granis quatuor ad viginti in linctu, lacte, aliove haustu congruo. E tragacanthi solutione in aquâ repidâ, eâ proportionem, ut sit drachma una gummi, pro aquæ unciiis quatuor, emergit liquor viscidus qui mucilaginis nomine salutaris; & ab uncia semisse, ad unciam unam propinatur: tanquam demulcens & anodyna, extus etiam admoveatur pro fissuris papillarum, manuum, &c. ingrediturque collyria lenientia, enemata antidynterica, &c.

PECTORA-
LIA DEMUL-
CENTIA.

(21.) *Saccharum* est substantia sui generis, quæ oleorum instar flammam concipit; & non secus ac Yalia, in crystallos facessit; ex acidorum tamen, vel alkalinarum albo expungenda; nec inter salia neutra numeranda, cum ad fermentationem sit apta: adeo ut, inquit BOERHAAVIUS, nullum in rerum naturâ occurrat corpus saccharo æquiparandum. Quidquid sit de ejus indole; scitur hoc concretum è quâdam arundine, in utrâque Indiâ crescente, & familiarissima in insulis, ut inquirunt, Antillis, haud aliâ fermè arte, ac sal essentiali, educi; nec latet ejus usus familiarissimus in variis potionibus, syrupis, tabellis, conservis, &c. De viribus sacchari demulcentibus, dummodò moderatè exhibeatur, nullum est dubium, tam in secundâ quàm in adversâ valetudine. Ideo valet in raucedine, tussi & pulmonum asperitate; alvumque lubricam servat. A drachmis duabus ad semi-unciam cuius haustui additur. Nonnullis tamen nocet tabidis, cholericis & hysteris: nec magis congruit infantibus. Scire expedit quòd saccharum à diuturniori morâ in stomacho acescat; hinc emergunt molestiæ, copiosiori aquæ potu compescendæ; minime sanè mirum, cum succus ex arundine sacchariferâ expressus, non coctus in acetum fortissimum post unum, alterumve diem, facessat. Nec desunt qui cachexiam, scorbutum, & tabem in nonnullis regionibus grassari ab immodico usu sacchari suspicantur. Scitur præterea dentes ab usu familiariori saccharatorum quamdam nigredinem contrahere. Quod usum externum spectat; enemata demulcentia & detergentia ingreditur: nemo non novit suffitum è saccharo paratum, ad coryzam, aliosque morbos catarrhales. Prolatis addere liceat quòd è miscellâ uncia unius sacchari cum scrupulo uno olei cinnamomi, caryophyllorum, aliove essentiali, emergat *elæosaccharum*; materia nempe quæ, docente laudato Authore, in aquâ solvitur; in crystallos salinas facessit; & flammam concipit. De saccharis officinalibus, suo loco.

(22.) *Mel* nil aliud esse nisi extractum florum ab apibus collectum,

**PECTORALIA
DEMUL-
CENTIA.**

neminem fermè læt: hinc intelligitur cur ratione loci, diversæ sit indolis. Carteris præstare videtur mel album vel Narbonense; quod pro demulcente & detergente eximio à sanioribus practicis habetur: idèò conducit in morbis pectoris, renum & vesicæ, ardore vel exulceratione stipatis. Vulgò miscetur cum succo borraginis, vel spermate ceti, ab uncia semisse ad unciam unam: sed despumatum usurpari debet; priùs scilicèt coctum cum paucâ aquâ; eâ proportionem ut sit aquæ semi-librâ pro mellis quatuor libris; ut debitè despumetur, & dein percoletur. Ubi dosis ad uncias duas, vel tres assurgit, alvum solvit. Si coquatur ab uncis quatuor, ad libram semis in aquæ libris sex, emergit post debitam despumationem potus, qui aquæ mulsa, vel *hydromellis* nomine salutarur. Summè tamen discrepat prædictum *hydromel* extemporaneum, à vinoso quod solitâ fermentatione paratum, ad vinum Hispanicum vel Malvaricum, sapore & viribus accedit; nec minùs inebriat. Expeditius paratur aqua mulsa, dissolvendo mellis unciam unam aut alteram in aquâ repidâ libris duabus. Mel flavum vel commune pro usu externo servatum, crebrò sub vario conspectu usurpatur; tanquàm detergens gargarismata ingreditur; non secùs ac enemata detergentia & laxantia: pro resolvente & maturante cataplasmatibus miscetur; è melle demùm cocto parantur suppositoria, ad sollicitandam alvum. Nemo nescit mel basim præbere variarum confectionum, aliarumque præparationum officinalium: silentio demùm premere minime debemus haud innoxium esse iis quorum viscera æstuant. De oxymelle, melle rosato, &c. suo loco.

(23.) *Aqua liliorum* quæ è floribus lilii albi vulgaris solitâ distillatione educitur; inter pectoralia, demulcentia & anodyna celebratur: nec exiguam laudem meretur in phlogosi oris, pectoris & renum. Propinatur ab uncis duabus ad quatuor. E radicibus ejusdem plantæ conficiuntur cataplasmata emollientia, resolventia & maturantia. De oleo liliorum suo loco.

(24.) *Syrupus capillorum veneris* forti decoctione adianti canadensis paratus, familiarissimè est usùs ad sedandam tussim, leniendum pectoris æstum, & sputa promovenda. A semi-uncia ad unciam unam & semis additur julapiis, emulsionibus, prisanæ, aquæ aliivè haustui. Nonnunquàm miscetur cum oleo amygdalarum dulcium; & sic exhibetur sub inflammatione pectoris; ad præcavenda puerperarum & infantum tormina, &c.

(25.) *Syrupus de althæâ* conficitur juxtà solitum processum è levi decocto radicum recentium althææ; quorum proprietates retinet. Idèò pectoris, renum & vesicæ morbis dicatur, ab uncia semisse, ad unciam unam & semis.

(26.) *Syrupus de tussilagine* è duplici florum recentium infusione & debitâ cum saccharo coctione emergit. Hujusce stirpis proprietatibus gaudet: idcirco ad tussim sedandam, & expectorationem juvandam, eadem dosi præscribitur.

(27.) *Syrupus de pede cati*, præter hispidulam, recipit dactylos, caricas, jujubas, sebestena, ceterac, pulmonariam, &c. pro demulcente habetur; atque tanquam pectorale eximium deprædicatur ad eandem dosim.

(28.) *Syrupus violaceus* è florum violæ recentium duplici infusione, cum saccharo ex arte coctâ, paratur. Præter virtutem jam toties decantatam, vi refrigerante gaudet: quapropter non modò in morbis pectoris ab æstu oriundis laudatur; sed etiam in febribus ardentibus & biliosis, intensiori fiti stipatis, conducit: insuper alvum solvit in infantibus. Dosim ad unciam unam.

(29.) *Mucilago* audit illud liquidum tenax & viscidum quod paratur solutione gummi tragacanthi, arabici, &c. vel extrahitur è seminibus cydoniorum, lini, fenugræci; è radicibus althææ, &c. cui inest vis demulcens; quæ pectori & renibus dicatur; uti pluriès suprà innui.

(30.) *Saccharum crystallinum* (*Sucre candi*), sic dicitur ob crystallos, in quas post solitam solutionem abit. hisdem viribus instruitur ac saccharum commune: pluris tamen habetur non solum ratione elegantiae & pelluciditatis; sed etiam ob calcem primæ elaborationis, quâ hæc præparatione orbari creditur.

(31.) *Saccharum hordeatum*, vel penidiatum (*Sucre d'orge*), illud audit quod solutum in decocto hordei, coquitur demùm ad consistentiam ductilem electuarii solidi, quo formantur bacilli, succini instar translucidi. Præstantius censetur adversus tussim; raucedinem, & ardorem pectoris. Frustra in ore volvuntur, donec sensim solvantur.

(32.) *Saccharum lactis* extrahitur, instar salium, crystallisatione è lacte, ritè ebutyrato; vel ex ipsius sero. Serum scilicet, ad hoc opus, probè per chartam bibulam trajectum in vase figulino vitreato, lento igne evaporationi committitur, donec sexta tantummodò pars remaneat, quæ ad crystallisationem reponitur. Collectæ crystalli aquâ frigidâ abluuntur, & in loco tepido inter chartas siccantur, atque loco sicco & temperato, in vitro asservantur; haud tamen diutiùs, ne rancidæ evadant: tanquam nulli secundum decantatur saccharum lactis adversus phthisim & arthritidem ab scrupulo uno ad drachmam unam in infuso the, ptisanâ, aliove haustu congruo: vel præscribitur à semi-unciâ ad unciam unam, in aquæ libris duabus pro potu ordinario. Nùm nãnas nobis venditent, qui præclaram hujusce salis energiam celebrant? oculatioribus examinandum relinquimus.

(33.) *Tabella Bechica*, quibus diacodium ad consistentiam electuarii solidi coctum basim præbet, excipiunt pulveres radicis althææ, liquiritiæ, ireos florentinæ, & tragacanthi gummi. Ob vim demulcentem & anodynam crebrò usurpantur non solum adversus tussim; sed etiam ad æstum & dolorem pectoris compescendos, nec infelici successu.

(34.) *Tabella de althæâ* sine igne è simplici miscellâ pulveris radicis althææ & sacchari; mucilagine gummi tragacanthi exceptorum conficiuntur.

PECTORALIA
LIA DEMUL-
CENTIA.

tur ad usum. Aliæ parantur cum igne molliores & ductiles, (quæ nostratibus *pâte de guimauve* audiunt); addendo scilicet forti decoctioni radicum althææ, gummi arabicum & saccharum. Colatura evaporationi committitur subinde inspergendo albumina ovorum in spumam concoctafata, cum aquâ florum aurantiorum. Hæc pasta lento igne, sub perpetuâ agitatione inspissetur, usque dum manibus non adhæreat; ad formam tabellarum, aliamve quamlibet apra. De viribus alterutrarum tabellarum nil addimus.

PECTORALIA VULNERARIA ET ADSTRINGENTIA.

PARUM discrepant medicamina, quæ hanc classem subeunt à vulnerariis, detergentibus & adstringentibus, de quibus jam supra actum fuit. Haud tamen supervacaneum fore judicavimus, ea seorsim colligere, & exhibere, quæ juxta saniorum clinicorum mentem, pulmonum vulneribus tam recentibus, quam chronicis præsertim adscribuntur, & potiori ægrorum parti optime cedunt. Haud tamen innocua censeridebent, ni opportune adhibeantur; cum nonnunquam accidat, ut ab horumce medicaminum præpostero, vel immodico usu fatum acceleretur. Cautè igitur cum hisce præfidiis mercari expedit; licet primâ morbi facie congruere videantur. Neminem enim expertum fugit varios hæmoptysicos & phthisicos, pro conclamatis habitos, à solâ curâ prophylacticâ, mitioribus scilicet, & demulcentibus remediis; vel solo congruo regimine, missis scilicet quibuscumque vulnerariis & detergentibus incolumes præter spem evasisse. Quod sedulò animadvertere debent qui ægrorum saluticonsulunt.

EMPORETICA.

PECTORA-
LIA VULNE-
RARIA.**R**ADICES symphyti, fragariæ, urticæ.

Folia hederæ terrestris ⁽¹⁾, hyssopi, alchimillæ, bugulæ, erysimi, faniculæ, urticæ, anagallidis ⁽²⁾, pimpinellæ, veronicæ, trifolii hepatici. Ceterac. Pulmonaria arborea ⁽³⁾, herbæ vulnerariæ.... Summitates hyperici.... Catechu. Gummi ammoniacum.... Terebinthina chia. Balsamum Copahu. Bdellium. Benzoinum. Lac.... Mel Narbonense.

OFFICINALIA.

AQUA picea. Syrupus de symphyto ⁽⁴⁾, de erysimo.... Balsamum Lucatelli ⁽⁵⁾.... Pilulæ balsamicæ Morton.... Tabellæ de sulphure, de terrâ japonicâ.... Oleum succini.... Balsamum sulphuris terebinchinatum ⁽⁶⁾; anisatum ⁽⁷⁾.... Flores sulphuris ⁽⁸⁾; magisterium sulphuris ⁽⁹⁾.

MAGISTRALIA.

PTISANA ET HYDROMEL.

℥ **M**ELLIS *Narbonensis* uncias tres. Bulliant in aq. q. f. ad libras quatuor, & despuma. Adde sub finem *foliorum hederæ terrestris* manip. unum. Colatura serveretur ad usum.

℥ *Passularum exacinatarum* uncias quatuor. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. Colaturæ adde *mellis Narbonensis* uncias quatuor. Coque ad despumptionem. Sub finem adde *summitatum hyperici* femi-manipulum. Cola pro usu.

℥ *Radicis consolida majoris* unciam unam. *Foliorum hederæ terrestris* manip. unum. *Passularum exacinatarum* manipulum semis. *Mellis* uncias duas. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor, & despuma.

℥ *Folior. hederæ terrestris*; *capillorum veneris* ana manip. unum. Bulliant per horæ quadrantem in aq. q. f. ad libras quatuor. Sub finem adde *summitatum hyperici* manip. semis. *Liquiritiæ* drachmas duas. Cola pro usu.

PECTORA-
LIA VULNE-
RARIA.

℥ *Radiciſ ſymphyti* uncias duas. *Radic. althææ* unciam unam. *Folior. bugula & pervincæ* ana manip. ſemis, bulliant in decocti hordei q. ſ. ad libras ſex. Pro hæmoptyſi.

JULAPIUM.

℥ *Aquæ plantaginis*; *roſarum rubrarum* ana uncias tres. *Lapidiſ hamatitiſ*; *ſanguiniſ draconis* ana grana duodecim. *Sacchari cryſtallini* drachmas tres. Miſce.

LOOCH.

℥ *Terræ Japonicæ* drachmas duas; *albuminiſ ovi conquaſſati* drachmas ſex; *ſyrupi de ſymphyto* q. ſ. Miſce. Ad hæmoptoen.

APOZEMA.

℥ *Radiciſ urticæ* unciam unam. *Folior. pervincæ & tuſſilaginiſ* ana manip. unum. *Paſſularum exacinarum* manipulum ſemis. *Capitum papaveriſ albi* drachmas duas. Coque in aquæ q. ſ. ad libras duas. Colaturæ adde *ſyrupi papaveriſ rubri* uncias duas.

℥ *Radic. ſymphyti* uncias duas. *Foliorum urticæ* manip. unum. *Catechu* drachmas duas. *Roſarum rubrarum* manip. ſemis. Coque in aquæ q. ſ. ad libras quatuor. Colaturæ dilue *ſyrupi de ſymphyto* uncias tres. Addere licet, ſi urgeat hæmoptyſiſ, *aluminis* ſemi-drachmam & ultra.

℥ *Radicum tormentillæ* unciam unam. *Foliorum millefolii & pimpinellæ* ana manipulum unum. Coque in aquæ q. ſ. ad libras duas. In colaturâ diſſolve *ſyrupi de roſiſ ſiccis* uncias duas. Fiat apozema ad hæmoptyſim.

JUSCULUM.

℥ *Pulmoniſ vitulini* in fruſta diſſecti & probè loti libram unam & ſemis. *Foliorum hederæ terreſtriſ*; *pervincæ*; & *braſſicæ capitatæ rubræ* ana manip. ſemis. *Summit. hyperici* pugill. unum. Coque in aquæ q. ſ. pro duabus doſibus. Adde cuique *ſacchari cryſtallini* drachmam unam.

℥ *Carnem teſtudinis*, cum corde, hepate & ſanguine. *Cancroſ fluviatileſ* numero quatuor. *Sebeſtæna* numero duodecim. *Folior. veronicæ & hederæ terreſtriſ* ana manip. unum. Coque, ut artiſ eſt, in aquæ q. ſ. ad juſculum.

℥ *Pullum juniorem & carnem teſtudinis. Cancroſ fluviatileſ* numero quatuor. *Folior. hederæ terreſtriſ & urticæ* ana manipulum unum. Cum aq. q. ſ. Fiat juſculum.

℥ *Pullum denudatum & exenteratum* coque in aquæ q. ſ. per duas horas. Dein adde *radicum ſymphyti & tuſſilaginiſ* ana unciam unam; & ſub finem *foliorum borraginiſ & pimpinellæ* ana manip. ſemis. Fiat juſcu-

lum sensim affundendum in *seminum frigidorum majorum* drachmis tribus. Contunde, cola & exprime.

P U L V I S.

PECTORA-
LIA VULNE-
RARIA.

℞ *Myrrha electa* drachmas duas. *Spermatis ceti* drachmam unam. Misce. Fiat pulvis pro duodecim dosibus. Ad ulcus pulmonum.

B O L U S.

℞ *Conservæ rosarum rubrarum* drachmam unam. *Balsami Lucatelli* semi-drachmam. *Balsami peruviani* guttas tres. Misce. Fiat bolus.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **H**EDERA TERRESTRIS, Matth. Calamintha humilior folio rotundiore, Instit. rei herb. (*Lierre terrestre*).

Folia hujusce plantæ plus æquo fortè celebratæ, quibus inest sapor acris, cum quâdam amaritie; inter pectoralia vulneraria numerantur; atque commendantur non solum in phthisi & hæmoptysi; sed etiam in mictu cruento & dysenteria; aliisque exulcerationibus internis. Obstructiones præterea referant; & idèò proficua censentur asthmaticis, cachecticis & scorbuticis: pro resolventibus demùm habentur; & hinc proponuntur post casum ab alto, aliasve contusiones: cæteras verò dotes quæ huicce stirpi tribuuntur silentio prætermittimus. Præscribi queunt folia in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam: sed familiariùs in decocto exhibentur ad manipulum unum pro quâque librâ: vel propinatur succus ab unciiis duabus ad quatuor. Quoad usum externum; ingrediuntur prædicta folia, enemata antidysenterica: vel sub formâ forûs & cataplasmatibus admoventur, tanquàm resolventia & detergentia: sed, ut verum fatear, huicce topico parùm fidendum.

(2.) *Anagallis phæniceo*, (vel cæruleo) flore, C. B. pin. (*Mouron mâle & femelle*).

Utraque species in serie vulnerariorum detergentium recipitur: sed rarioris est usûs. A nonnullis tamen summis laudibus extollitur, adversus pulmonum ulcus: ipsi quoque tribuitur vis cephalica & sedans; cujus ratione commendatur in convulsionibus, phrenitide & mania. Virens præscribitur in decocto vel infuso ad manipulum unum pro quâque librâ: vel succus propinatur ab unciiis duabus ad tres. Utroque modo lacti opportunè sociatur.

(3.) *Pulmonaria arborea* officinarum, Lichen arboreus, sive *Pulmonaria*, J. B. pin. (*Pulmonaire de chêne*).

 PECTORA-
LIA VULNE-
RARIA.

Hæc plantula annosis quercuum, aliarumque arborum sylvestrium caudicibus innascens, sapore amaro, subadstringente prædita, inter vulneraria adstringentia interna & externa recensetur: sed præcipuè pulmonibus, undè nomen traxit, dicatur. Vix tamen à paucis in usum vocatur; sed à plerisque posthabetur, nec fortè immeritò. A drachmis duabus ad semi-unciam coquitur in aquæ libris duabus: vel in substantiâ exhibetur ad semi-drachmam.

(4.) *Syrupus de symphyto* paratur, juxtà notissimam artem è decocto radicum recentium hujusce plantæ; quarum vires retinet. Ideò jure pectoralium adstringentium classem subit; atque laudatur sub sputo cruento, aliisve sanguinis profluviiis, tum renalibus, tum intestinalibus ab unciâ semisse, ad unciâ unam & semis.

(5.) *Balsamum* LUCATELLI è cerâ citrinâ & oleo olivarum, coctis in vino hispanico, post cujus consumptionem additur terebinthina & santalum rubrum, conficitur. Hoc sremedium felicissimâ MARQUETI praxi comprobatur, vulnerariorum detergentium ordini adscribitur & pectori præferim dicatur. Egregiè se gerit in phthisi, si opportunè & præmissis præmittendis, exhibeatur. Nec minorem opem fert, in aliorum viscerum erosionibus. Datur sub formâ boli ad scrupulum unum, vel alterum, & in jusculo à drachmâ semisse ad drachmam unam, & ultrâ. Juxtà nonnullos illud præscribere licet à drachmis duabus ad unciâ semis; nùm tutò? viderint solertiores. Extrinsecus etiam adhiberi potest tanquàm vulnerarium haud infimi ordinis; sed rarò in hunc usum vocatur.

(6.) *Balsamum sulphuris terebinthinatum* nil aliud est quàm solutio florum hujusce concreti, in oleo terebinthinæ. Inter varias sulphuris præparaciones, nullâ sanè occurrit, quæ majus juvamen præstet in diuturnioribus pectoris morbis. Ideò ceu detergens eximium commendatur in ulcere pulmonum: sed inutilem opem ludit, ubi morbus jam altas egit radices. Datur à guttis duabus ad octo, cum tantillo conservæ rosarum; aliove modo.

(7.) *Balsamum sulphuris anisatum* paratur etiam simplicissimo processu, à solutione scilicet florum sulphuris in oleo seminum anisi. Eadem vi detergente gaudet, respectu pulmonum exulceratorum; nec minùs conferre videtur asthmaticis. Insuper pro stomachico carminante habetur; cur fit ut commenderetur in pravis digestionibus & sub colicâ flatulentâ. A guttis duabus ad duodecim præscribitur cum confectiione, conservâ, &c. Possunt etiam misceri prædicta balsama cum haustibus aqueis; si, uti suprâ notavimus, priùs subigantur cum saccharo; vel solvantur in ovi vitello.

(8.) *Flores sulphuris* emergunt ex hujusce concreti mineralis sublimatione; quod hæcce elaboratione purissimum evadit; & ideò tutius intùs usurpatur, veluti detergens & incidens præstantissimum; præcipuè in morbis pulmonum chronicis. Dantur prædicti flores à granis quatuor ad quindecim & ultrâ. De cæteris sulphuris proprietatibus nil addimus, ne crambem bis coctam reponamus.

(9.) *Magisterium*

(9.) *Magisterium sulphuris* est pulvis albicans, qui præceps agitur à lacte sulphuris; quod lac emergit, uti neminem chymicum fugit, è miscellâ aceti distillati cum solutione sulphuris ab aquâ fervente & sale tartari. Inter pectoralia incidentia numeratur; nec vi detergente & depurante, non secus ac omnes aliæ sulphuris præparationes destituuntur. Datur à granis sex ad viginti: sed rarè apud nostrates in usum venit. Nec magis arrident cætera officinarum magisteria, tam mineralia, quàm vegetabilia; si excipias præcipitata mercurialia; resinam jalapæ & scammonii; quæ obsoletum magisterii nomen exuerunt.

PECTORALIA
INCIDENTIA

PECTORALIA RESOLVENTIA ET INCIDENTIA.

AD tertiam pectoralium classem devenimus, quæ, uti patet ex ipso titulo, in alium scopum præscribi solent. Quomodo actionem suam exerant hæc medicamina in varios pulmonum infarctus, ægrè sanè concipitur: nec dilucidius quandoque innotescit, nùm inter praxim quidpiam juvaminis afferant; licèt ubique in familiarem usum veniant, tùm resolventia, tùm incidentia; extrâ tamen omne dubium positum videtur nonnullis ægris summè proficua esse, dummodò accuratâ methodo, & sub congruâ victûs ratione, exhibeantur. Resolventia, de quibus in præsentiarum, ea audiunt remedia, quæ recentem sanguinis & humorum stasim in pulmonum vasis solvere valent: incidentia verò infarctibus chronicis ejusdem visceris dicantur. Utraque cautè adhiberi debent, cùm summam perniciem nonnunquàm inferant; præsertim postrema, ad quæ confugere solent imperiti, sub morbis planè indomabilibus; quæ præposterâ medicatione exacerbantur. Etenim experienciâ tralatitiâ compertum manet plures phthisicos & asthmaticos qui solis demulcentibus & congruo regimine vitam diuturniorem traxissent, inter præposteram medelam, subitâ nece extingui. Quantum discrepent incidentia à resolventibus è natâ utrorumque indole sat patet: utraque tamen sub uno & eodem capite colligere cogit instituti ratio. Ne tamen inter illa feligenda decipiantur inexperti, de singulorum naturâ & viribus, satis superque in commentariis disseruimus; præter notulas seriei remediorum magistralium intersertas.

PECTORA-
LIA
INCIDENTIA

EMPORETICA.

RADICES ireos florentinæ, helenii, angelicæ, imperatoris, apii, aristolochiæ rotundæ, ari, scillæ; acorus, zedoaria, costus arabicus, china, falsa parilla.

Folia abrotani, camphoratæ ⁽¹⁾, erysimi ⁽²⁾, hyssopi ⁽³⁾, veronica, ruta murariæ ⁽⁴⁾, botryos, marrubii albi, pulegii, fatureiæ, origani, thymi, nasturtii hortensis & aquatici.

Flores stœchados, rorismarini, sambuci; crocus... Semen erysimi, feniculi; baccae juniperi... Sassafras, guaiacum... Gummi ammoniacum, bdellium, benzoinum ⁽⁵⁾, sulphur, myrrha, styrax calamita ⁽⁶⁾... Sperma ceti, sanguis hirci præparatus ⁽⁷⁾, aselli... Aquæ Montis Aurei ⁽⁸⁾, Bonenses ⁽⁹⁾, Baregienes, Tarbellicæ, Cauterienes, Balneolenses... Sulphur, antimonium.

OFFICINALIA.

AQUA hyssopi, juniperi... Syrupus de erysimo ⁽¹⁰⁾, mercurialis... Vinum & oxymel scilliticum... Conserva radic. helenii, chocolatum... Theriaca, confectio alkermes, extractum juniperi... Tabellæ de sulphure ⁽¹¹⁾... Pilulæ balsamicæ Morton ⁽¹²⁾... Balsamum sulphuris anisatum... Sal volatile succini... Flores sulphuris & benzoini ⁽¹³⁾, magisterium sulphuris... Anti-hecticum Poterii ⁽¹⁴⁾, antimonium diaphoreticum, kermes minerale.

MAGISTRALIA.

PECTORA-
LIA
INCIDENTIA

HYDROMEL.

℥ **H**ORDEI mund. & *passularum* exacinar. ana semi-unciam. *Rad. enulæ* & *ireos florentinæ* ana drachmam unam. *Foliorum tussilaginis* & *erysimi* ana manip. unum. *Seminum anisi* drachmam unam. Coque in aquæ libris tribus ad duas. Colaturæ adde *mellis* uncias duas. Coque ad despumationem.

PTISANA.

℥ *Radicis sicca helenii* drachmas tres. *Folior. hederæ terrestris* & *hyssopi* ana manipul. semis. Bulliant in aquæ q. si ad libras quatuor. Colaturæ adde *mellis narbonensis* uncias duas. Coque & despuma. Fiat ptisana pro asthmate.

℥ *Radicis china* & *salsæ parillæ* ana semi-unciam. Bulliant per semi-horam in aquæ q. si ad libras quatuor. Sub finem adde *foliorum abrotani* & *hederæ terrestris* ana manip. unum.

℥ *Florum sambuci* manipulum semis. Infunde in aquæ ferventis libris quatuor. Colaturæ adde *mellis narbonensis* uncias duas; coque, & despuma pro usu in morbis acutis & chronicis.

JULAPIUM.

℥ *Aquar. cardui benedicti* & *borraginis* ana uncias duas. *Sanguinis hirci* preparati scrupulum unum. *Syrupi de papavere albo* semi-unciam; vel de *tunicis* unciam unam. Misce.

℥ *Aquæ papaveris rhæados* libram unam. *Syrup. de tussilaginé* uncias duas. *Sanguinis hirci* preparati drachmam unam. Misce. Fiat julep. pro tribus dolibus.

℥ *Aquæ liliorum* & *nymphææ* ana uncias tres. *Succi borraginis* ritè defæcati uncias duas. *Syrupi de nymphæâ* unciam unam. Misce. Fiat julepus ad phlogosim pulmonum.

HAUSTUS.

℥ *Succi borraginis* uncias quatuor: *antimonii diaphoretici*, *sanguinis hirci* preparati ana semi-drachm. *Syrupi de tunicis* unciam unam. Misce. Fiat haustus. Ad infarctum inflammatorium pulmonis.

℥ *Aquæ borraginis* uncias sex. *Confectionis alkermes*; *sanguinis ibicini* ana semi-drachmam. Misce, in eundem scopum.

℥ *Gummi ammoniaci* in aceto scillitico soluti drachmam unam. *Oxymellis scillitici* drachmas duas. Dissolve in aquæ *hyssopi* unciis sex. Fiat haustus, ad asthma.

L O O C H.

PECTORA-
LIA
INCIDENTIA.

℥ *Spermatis ceti* drachmam unam. *Sanguinis hirci preparati*; *gummi tragacanthi* ana semi-drachm. *Syrupi de althæâ*; *olei amygdalarum dulcium* ana unciam unam. Misce. Fiat looch resolvens.

℥ *Olei amygdalarum dulcium*, & *syrupi de papavere albo* ana unciam unam. *Oxymellis scillitici* semi-unciam; *sacchari crystallini* drachmas duas. Misce. Fiat linctus bis terve in die propinandus ad cochlear unum, vigente asthma humido.

℥ *Florum sambuci* pugillos duos; infunde in aquæ unciis sex. In colaturâ dilue *oxymellis scillitici* unciam unam. Fiat looch ad revocanda sputa purulenta suppressa.

℥ *Gummi ammoniaci* & *succi glycyrrhizæ* ana drachmas duas. Dissolve in aquæ *hyssopi* unciis duabus vel tribus. Colaturæ adde *syrupi de hederâ terrestri* & *oxymellis simplicis* ana uncias duas. *Tinctura benzoini* drachmas duas. Misce po linctu anti-asthmatico.

℥ *Syrupi de tussilagine* uncias tres. *Olei amygdalarum dulcium* unciam unam & semis. *Spermatis ceti* drachmam unam. *Kermes mineralis* grana sex. Accuratè misceantur ad looch sub febre catarrhali usurpandam.

℥ *Decocti borraginis* uncias quatuor. *Olei amygdalarum dulcium*; *syrupi de althæâ* ana unciam unam. *Kermes mineralis* grana duo. Misce. Fiat looch resolvens.

℥ *Oxymellis scillitici*, *olei amygdalarum dulcium* & *syrupi capillor. vener.* ana unciam unam; *sacchari* q. s. Fiat looch.

℥ *Oxymellis scillitici*, aquæ *cinnamomi* ana uncias duas. Misce. Cochlearim fumatur, urgente paroxysmo.

℥ *Mellis narbonensis* uncias duas. *Pulpæ passularum* unciam unam. *Florum sulphuris* drachmam unam. *Syrupi de hyssopo* q. s. pro linctu incidente.

℥ *Pulveris ireos florentinæ* semi-drachmam. *Oxymellis scillitici* unciam unam. *Syrupi de erysimo* uncias duas. Misce. Fiat looch incidens; non secus ac sequentia.

℥ *Asellorum lotorum* paria decem. Contunde in mortario sensim affundendo aquæ *hyssopi* uncias sex. In expressione dissolve *gummi ammoniaci* drachmas duas. *Sacchari crystallini* semi-unciam.

℥ *Gummi ammoniaci* semi-drachmam. *Oxymellis scillitici* unciam unam. *Infusi veronice* uncias quatuor. *Syrupi de erysimo* unciam unam.

℥ *Radicis helenii* unciam unam. Bulliat in aquæ libris duabus per horæ quadrantem. Colaturæ adde *gummi ammoniaci*, in aceti unciis quatuor, soluti unciam unam. Adde *mellis* uncias quatuor. Coque & despuma. Colaturæ unum vel alterum cochlear, bis, terve per diem, asthmaticis exhibeatur.

℥ *Scille preparata* drachmas tres. *Iridis florentinæ* drachmas duas. *Myrrha* & *croc*i ana drachmam semis. In pulverem tenuissimum redacta

& accuratè mixta diluantur in *mellis* probè despumati unciiis sex ad looch, cujus dosis à drachmâ semisse ad drachmam unam accedit; nec ultra ne nauseas moveat.

A P O Z E M A.

PECTORA-
LIA
INCIDENTIA

℥ *Folior. veronica & camphorata* ana manip. unum. *Florum tussilaginis & malva* ana manip. semis. Bulliant in aquæ q. f. ad libras quatuor. Fiat ex arte apozema. Adde cuique dosi *syrupi de erysimo* drachmas duas. Ad asthma.

℥ *Foliorum asplenii & abrotani* ana manipulum unum. Coque in aquæ q. f. ad libras duas. Sub finem adde *florum de pede cati* semimanipulum. In colaturâ dilue *syrupi de tussilagine* uncias duas. Fiat apozema resolvens.

℥ *Radic. enula campanæ & ireos florentina* ana drachmam unam. *Foliorum scabiosæ, borraginis & hyssopi* ana manip. unum. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. In colaturâ dissolve *syrupi de tussilagine* uncias tres. Fiat apozema ad asthma.

℥ *Rasuræ ligni sassafras; radicum enula campanæ* ana drachmas duas. *Foliorum hyssopi & hederæ terrestris* ana manipulum semis. *Foliorum camphorata; summitatum hyperici* ana pugillum unum. Coque in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi de erysimo* uncias duas. Fiat apozema incidens.

J U S C U L U M.

℥ *Radicum helenii & ireos florentina* ana drachmam unam. *Foliorum hyssopi & tussilaginis* ana manipulum unum. *Summitatum anisi* scrupulum unum. Coque cum *frusto carnis vitulina & aquæ* q. f. pro jusculo incidente.

℥ *Pulmonis vitulini* libram unam. *Radic. apii & angelicæ* ana unciam semis. *Chinæ contusæ* drachmam unam. *Foliorum erysimi & camphorata* ana manipulum semis. *Florum rorismarini* pugillum unum. Coque ex arte pro jusculo incidente.

V I N U M.

℥ *Ireos nostratis* semi-unciam. *Scille præparate* drachmas duas. *Corticis radicis ebuli* drachmas sex. *Foliorum marrubii & nasturtii* ana manipulum semis. *Agarici trochiscati* drachmas duas. *Zingiberis* semi-drachmam. Concisa infundantur per noctem in vini albi libras duas. Coque demùm leviter, & cola pro usu. Dosís ab unciiis duabus ad quatuor. Pro asthma.

℥ *Vini optimi* uncias octo; *cinnamomi* drachmas duas; *caryophyllos aromaticos*, numero sex; *sacchari* uncias quatuor. Bulliant in scutellâ; dein accendatur vinum usquequò ad *syrupi consistentiam* devenerit.

~~Sumat unum vel alterum cochlear ante somnum. Valet in tussi catarrhali,~~
 PECTORA- præsertim sub graviditate. A nonnullis vocatur hoc vinum *syrupus vini*
 LIA *adusti.*
 INCIDENTIA

P U L V I S.

℥ *Kermes mineralis* grana duo. Misce cum duplo *sacchari*; & divide in sex partes, pro totidem dosibus, quartâ quâque horâ exhibendis; tam in acutis quam in chronicis.

℥ *Florum sulphuris* grana duodecim. *Florum benzoini* grana sex. Misce. Capiat ex ovo forbili. Ad tussim chronicam.

℥ *Asellorum preparatorum* grana sex; *sulphuris loti* grana octo; *antihectici Poterii* grana quatuor; *cinnamomi* grana duo. Misce pro dosi in asthmate humido.

B O L U S.

℥ *Spermatis ceti* semi-drachmam. *Florum benzoini* grana sex. *Florum sulphuris* grana octo; vel *radicum ireos florentina* grana duodecim. *Conserve enula campanæ* semi-drachmam. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de erysimo*.

℥ *Sulphuris loti*; *gummi tragacanthi*, & *sacchari crystallini* ana grana decem. *Ireos florentina* grana quatuor. Misce cum *syrupo de tussilagine*.

℥ *Antihectici Poterii* grana decem. *Spermatis ceti* & *sacchari* ana grana duodecim. *Balsami sulphuris terebinthinati* guttas quatuor. Fiat bolus cum *syrupo de tussilagine*.

℥ *Gummi ammoniaci*; *florum benzoini* ana scrupulum unum. Misce. Fiat bolus cum *balsamo sulphuris anisato*.

℥ *Spermatis ceti* scrupulos duos. *Millepedum preparatorum*; *benzoini* ana grana octo. *Kermes mineralis* granum unum. Misce accuratè pro duabus dosibus, cum *syrupo de papavere rubro*; manè & serò exhibendis.

℥ *Spermatis ceti* drachmam unam. *Kermes mineralis* grana duo. *Croci orientalis* grana octo. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de erysimo*. In quatuor partes dividatur pro totidem dosibus, quartâ quâque horâ exhibendis.

℥ *Asellorum preparatorum*; *radic. helenii* & *ireos florentina* ana grana decem. *Florum martialium*, & *benzoini* ana grana sex. Misce. Fiat bolus cum *syrupo de erysimo*.

℥ *Kermes mineralis* grana duo; *sacchari* grana quatuor; *medulla cassia* drachmam unam. Ex accuratè mixtis fiat bolus in sex partes dividendus pro totidem dosibus, manè interpositâ horâ exhibendis; superbibendo tantillum jusculi.

O P I A T A.

℥ *Balsami Lucatelli* drachmas sex. *Balsami peruviani* semi-drachmam.

Sanguinis hirci preparati ; *spermatis ceti* ana drachmas duas. *Antimonii diaphoretici* drachmam unam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de papavere albo*. Dosis à drachmâ semisse ad drachmam unam. Pro resolvente habetur.

PECTORA-
LIA
INCIDENTIA

℥ *Terebinthina veneta cocta* semi-drachm. *Balsami Copahu* ; *antihectici Poterii* ana drachmam unam. *Camphora* ; *croci orientalis* ; *florum sulphuris* ana semi-drachmam. Fiat opiata cum *syrupo de erysimo*. Dosis ad scrupulum unum, vel alterum.

℥ *Sulphuris loti* uncias duas. *Asellorum preparatorum* drachmas duas. *Radic. ireos florentina* ; *succini preparati* ana drachmam unam. *Myrrha* ; *benzoini* ana semi-drachmam. *Croci orientalis* scrupulum unum. Misce. Fiat opiata, cum *oxymelle scillitico*. Dosis à drachmâ semisse ad drachmam unam.

℥ *Saponis hispanici*, cum tantillo *mellis narbonensis* subacti, uncias duas. *Asellor. preparatorum* ; *ireos florentina* ana scrupulos duos. *Spermatis ceti* drachmam unam. *Croci orientalis* ; *balsami peruviani* ana scrupulum unum. Fiat opiata cum *syrupo mercuriali*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Lapillorum canceror. fluviatilium* drachmas duas. *Millepedum preparatorum* drachmam unam & semis. *Gummi ammoniaci* drachmam unam. *Florum benzoini* scrupulos duos. *Extracti croci* ; *balsami peruviani* ana scrupulum semis. Misce. Fiat opiata cum *balsamo sulphuris anisato*. Dosis ad drachmam unam.

P I L U L Æ.

℥ *Asellorum preparatorum* drachmas duas ; *gummi ammoniaci* drachmam unam. *Balsami peruviani* scrupulum unum ; *balsami sulphuris terebinthinati* q. s. Fiant ex arte pilulæ, quarum dosis ad scrupulum unum, semel vel bis in die ; superbibendo haustum lactis.

℥ *Saponis albi* unciam semis ; *gummi ammoniaci* drachmam unam ; *extracti juniperi* drachmam unam & semis. Conficiatur massa pilularum cum *syrupo de tussilagine*. Dosis ab scrupulo semisse ad scrupulum unum & ultrâ, si per tussim liceat.

℥ *Conserva radic. helenii* drachmas tres ; *antimonii diaphoretici* drachmas duas ; *benzoini* drachmam unam & semis ; *asellorum preparatorum* drachmam unam. Ex accuratè mixtis fiant pilulæ cum *syrupo de hederâ terrestri* ; dosis ab scrupulo uno ad duos.

℥ *Sulphuris loti* grana decem ; *antihectici Poterii* grana quatuor. Fiant pilulæ cum *syrupo de hederâ terrestri*. Pro dosi ; superbibendo infusum foliorum *hederæ terrestris*.

PECTORA-
LIA
INCIDENTIA

COMMENTARIA.

(1.) *CAMPHORATA* hirsuta, C. B. pin. (*Camphrée*).

Hæc planta tenuis & subhirsuta in Gallo-Provinciâ & Occitaniâ spontè crescens, haud multis ab hinc annis plurimùm decantata; vix hodiè à nonnullis in usum trahitur. Haud infimum tamen locum meretur in analepticorum & incidentium serie; idè jure commendatur in infarctu viscerum & cachexiâ œdematosâ; præsertim ubi viget spirandi difficultas. Datur sicca in infuso vinoso, vel aqueo instar the; sed ampliori dosi ad pugillum scilicèt unum vel alterum pro haustu; aut à semi-unciâ ad unciam unam pro pitisanæ libris duabus.

(2.) *Erysimum* vulgare, C. B. pin. (*Vélar*).

Inter vulneraria & incidentia pectori dicata numeratur: conducit in raucedine; sputa promovet, & asthmaticis opitulatur: ac demùm ventriculū & intestina à muco superfluo & noxio abstergit. Usurpantur folia & semina; sed hæc postrema, non secūs ac illa sinapi & erucæ, antiscorbuticorum seriè ingrediuntur. Dantur folia ad manipulum semis in infusi aquosi librâ unâ. Pulvis seminum in substantiâ exhibetūr ab scrupulo uno ad drachmam unam. Prostat demùm in officinis syrupus de erysimo, de quo infra.

(3.) *Hyssopus* officinarum cœrulea vel spicata, C. B. pin. (*Hysope*).

Folia & flores in pectoralium incidentium tractu recipiuntur: pro res solventibus præterea habentur; ac diureticorum ordinem subeunt. Idè valent in asthma, aliisque pulmonum infarctibus vel tartareis; conferunt in colluvie mucosâ ventriculi, tubique intestinalis; ac demùm deprædicantur in contusionibus; vel post casum ab alto. Dosis summitatum floridarum in infuso, ut plurimùm melle edulcato, ad manipulum semis pro quâque librâ. Aqua distillata prostat in officinis ad eundem usum. Hyssopus extus admota tanquàm resolvens eximium laudatur; nec inutilem opem confert in contusionibus: commendatur præcipuè ad ecchymosim, vel suggillationem oculorum, tam à causâ internâ, quàm post ictum: coquitur ad hoc opus ex aquâ vel vino in sacculo, parti affectæ pluriès per diem admovendo. Hæc planta insuper varia gargarismata & præcipuè antiscorbutica ingreditur. A nonnullis demùm laudatur vapor ejus decocti ad aurium tinnitum.

(4.) *Ruta muraria*, C. B. pin. *Salvia vitæ*, Lob. (*Sauve-vie*).

Inter herbas capillares numeratur hæc planta, olim celebratissima, uti pater ex veteri ejus nomenclaturâ. Nec desunt inter Autores qui illam habent pro verâ hyssopo Salomonis; ad populum phaleras. In aperientium & diureticorum seriè admittitur; & à nonnullis commendatur in asthma. Cognatarum instar adhibetur.

(5.) *Benzoinum*,

(5.) *Benzoinum*, amygdaloïdes. (*Benjoin*), à genuinis balsamis vix discrepans, est concretum resinofum, pellucidum & variegatum, odore suavi; & è variis frustulis diverforum colorum in massam coactum; quod stillat ex arbore indico, ad lauros, juxta LINNÆUM referendâ. Inter bechica vulneraria & incidentia primatum quasi ducit. Idè expectorationem promovet; tussi diuturnæ medetur; atque phthisicis & asthmaticis succurrit. Nec ipsi denegatur locus in ordine aperientium & tonicorum; cujus ratione laudatur in scrophulis; & commendatur in febre quartanâ; non secus ac in quoridianâ; licet sit alterius indolis. Exhibetur in substantiâ & formâ siccâ à granis decem ad scrupulum unum. Sed flores, de quibus infrâ, sunt usitatiores. Extus admotum illud concretum pro roborante & resolvente habetur: ex illo demùm paratur suffitus gratissimus.

(6.) *Styrax calamita*, (*Storax en larmes*) est gummi resinofum, pingue & rufescens, odore fragrantissimo; quod olim deferabatur in calamis vel arundinibus; è quibus cognomen traxit. Ritè distingui debet ab styrace liquidâ, & styrace albâ; de quibus suo loco. Manat ex arbore orientali; quæ styrax etiam vocitata, spontè crescit in Gallo-Provinciâ, sed nullam refinam fundens. Pectoralium incidentium classẽ subit: nec inferiorem gradum occupat in aperientium & tonicorum numero. Idè opportunè exhibetur asthmaticis & tussientibus; atque deprædicatur in obstructionibus contumacioribus viscerum. Dosis formâ siccâ à granis quatuor ad quindecim accedit. Ex styrace, non secus ac è benzoino, paratur suffitus qui haud exiguam laudem meretur in affectibus vertiginosis & catarhalibus; in paralyfi & rheumatismo.

(7.) *Sanguis hirci preparatus*, vel *ibicinus*; (*Sang de bouquetain*), ab Helvetiis montium incolis, qui hæc feras venantur, colligitur; & radiis solaribus exsiccat. Ceu resolvens pectorale à pluribus decantatur; nec ipsi denegatur locus in diaphoreticorum ordine. Ratum manet sapius faustè usurpari hoc remedium, præsertim ab empiricis & circulatoribus, sub inflammatione pectoris. A drachmâ semisse ad drachmam unam & semis in succo borraginis; ex aquâ cardiâ, aliove haustu congruo exhibetur.

(8.) *Aquæ montis aurei* (*du Mont d'or*) in Arverniâ, propè orum Dordonæ, sex leucis versùs Occasum à Claromonte (*Clermont*), calidæ & saponaceæ sulphur redolent, & sapore gaudent vinoso, ac bituminoso, quo reverà orbantur, ubi refrigerant. Inter pectoralia detergentia & incidentia celebrantur; variis phthisicis & asthmaticis succurrunt: nec minùs hepatis dicantur, quàm pulmonibus; omniumque viscerum obstructiones referant. Sudores præterea cient, urinas movent, alvum solvunt, stomachum refocillando. Conducunt denique in multis affectibus è nervorum læsione oriundis. Propinquantur à librâ unâ ad quatuor & ultra singulis diebus. Extrinsecus admotæ sub formâ balnei vel irrigationis ab alto, pro roborantibus & detergentibus, resolventibus & psoricis habentur; idè laudantur in paralyfi, contracturâ artuum, & rheumatismo:

PECTORA-
LIA
INCIDENTIA

valent ad tumores diuturnos, ulcera contumaciora; affectus cutis pruriginosos, &c.

(9.) *Aque Bonenses*, (*de Bonnes*) humilis vici Benearniæ (*du Bearn*), septem leucis versus Meridiem à Palo (*Pau*) distantis; pectori præsertim, dicantur tanquam detergentes & balsamicæ: quoad cæteras proprietates; proximè accedunt ad Baregienses, à quibus vix discrepant: nec aliâ methodo usurpantur: sed faciliùs transvehuntur.

(10.) *Syrupus de erysimo*, Lobel, varia diversæ sortis excipit: præter enim erysimum; radices, herbas, flores, fructus & femina adhibentur, quæ è classibus demulcentium, incidentium, cardiacorum & cephalicorum mutantur. Bechicum est incidens, quod conducit in raucedine & catarrho: anacatharsim promover; & asthmaticis opitulatur. Nonnullæ nutritices quibus lac deficit, nescio quâ ratione ductæ, ad huncce syrupum confugiunt. Propinatur à semi-drachmâ, ad drachmam unam.

(11.) *Tabellæ de sulphure* parantur coctione sacchari in aquâ rosarum ad consistentiam electuarii ductilis, cui adduntur flores sulphuris; ut arte solitâ conficiantur tabellæ, quæ inter pectoralia incidentia & detergentia jure recensentur; ac valent in tussi chronicâ, asthmate & phthisi.

(12.) *Pilule balsamicæ* à MORTONO publici juris factæ, exsurgunt è miscellâ millepedum præparatorum, gummi ammoniaci, florum benzoini, extracti croci, balsami peruviani & balsami sulphuris anisati. In serie detergentium & incidentium pectori datorum, primum quasi gradum obtinent: atque summam opem conferre videntur in asthmate arthritico: nec minorem laudem merentur in phthisi scrophulosâ: cautè exhibendas esse in cæteris casibus haud latet expertos. Dantur à granis duodecim ad viginti.

(13.) *Flores benzoini* nil aliud sunt quàm sal essentielle & volatile illius balsami. Suave olent prædicti flores; ipsisque inest sapor acidus. Inter primaria res solventia & incidentia pectori adscripta numerantur. Seriem antispasmodicorum subeunt: ideò faustè usurpantur, servatis servandis, in infarctu pulmonum chronico; nec inutilem opem præstant in affectu hysterico & palpitatione cordis. Dosis à grano uno, ad sex vel octo, formâ solidâ, vel in ovo forbili.

(14.) *Antikeëticum* POTERII, vel diaphoreticum joviale, emergit è liquatione reguli antimonii martialis, cum stanno anglicano; quibus refrigeratis & in pulverem redactis additur nitrum; ut omnia mixta de-tonent & calcinentur in crucibulo; donec albedinem induat hæc materia pluribus lotionibus demùm subjicienda. In aperientium & incidentium ordine collocatur, respectu omnium viscerum, sed præsertim pulmonum, dummodò nec exulceratione, nec purulentiâ inquinentur. Diaphoreticum insuper audit eximium; & ad depurantium gradum provehitur. Ideò prodest in cachexiâ, ictero & hydropse. Egregiè se gerit in febre lentâ ab infarctu oriundâ; scrophulosis succurrit: nec exiguam laudem meretur in scorbuto: medetur demùm vertigini, aliisque cerebri affecti-

bus apoplexiæ prodromis. Haud tamen innoxium cenferi debet hoc remedium, & cum cautelâ exhiberi debet. Dosis in principio haud ultrâ grana sex vel octo assurgat; sed sensim ad scrupulum unum accedere licet.

PECTORA-
LIA

INCIDENTIA

C A R D I A C A.

NEMINEM fermè fugit sic vocitari hæc medicamina quæ debilem cordis actionem redintegrant; vel vires à causâ recenti impeditas, vel prostratas refarciunt. Haud multum discrepare cardiaca à potiori cephalicorum, alexiteriorum, stomachicorum & diaphoreticorum parte, de quibus supra, à conspectu tabularum cuius patet: illa tamen singula seorsim exhibere in practico commodum, vel ad dilucidiorum methodum; haud incongruum fore iudicavimus. Notare expedit circa remedia, de quibus in præsentiarum, quod eorum ope solida stimulentur, sopiti spiritus exsuscitentur, & cruoris motus progressivus acceleretur: adeo ut præclarum munus, & quasi illico, edant, si exhaustæ vires duntaxat obruantur: hinc horum medicaminum effectum fugaciorem fore, nemini haud obvium. Quapropter minoris, vel nullius sunt efficaciæ, si vires planè deficient, post graviores scilicet morbos, inedia insolitam, improbos mentis & corporis labores, evacuationes immodicas, &c. sub quibus rerum conditionibus, æquè ac folles, quemdam splendorem igni vitali impertiuntur; sed hunc citius absumunt, & extinguunt. Ideo ad genuina analeptica deveniendum, quæ tardiora sanè obeunt munia; sed diuturniora; quorum ratione effecti ægri sensim restituntur. Illud addere lubet circa usum cardiacorum, quod, licet pro remedio præsentaneo adversus syncopem habeantur, cum cautelâ tamen exhiberi debent; præsertim si à prægressâ hæmorrhagiâ ortum ducat animi deliquium; ne accedente hoc stimulo recrudescat sanguinis profluvium; quo infortunio ægrorum res in ancipiti sæpius versantur.

CARDIACA

E M P O R E T I C A.

RADICES angelicæ, imperatoriæ, serpentariæ virginianæ. Zedoaria. Acorus. Nardus indica ⁽¹⁾.

Folia melissæ, menthæ, oxytriphylly, cardui benedicti, scorfoneræ, scabiosæ.

Flores borraginis, buglossi, caryophyllorum ⁽²⁾, violarum.... Semina cardui benedicti. Baccæ juniperi.... Cortex aurantiorum, limonium, citreorum.... Nux moschata; macis. Caryophylli. Amomum racemosum.... Succus citrei, limonis, mali granati.... Vinum ⁽³⁾ Alonienſe, alterumve Hispanicum; vel quodcumque generosum.... Aqua vitæ ⁽⁴⁾; spiritus vini ⁽⁵⁾.... Cinnamomum. Cassia lignea. Cortex Winteranus.... Kermes ⁽⁶⁾. Moschus. Ambra cineritia... Lapis lazuli ⁽⁷⁾.

O F F I C I N A L I A.

AQUA florum aurantiorum, melissophylli, menthæ, borraginis, buglossi, scabiosæ, scorfoneræ, cardui benedicti, nucis juglandis... Syrupus de tunicis ⁽⁸⁾, de limonibus, de stœchade & granatorum. Pulvis viperinus, è chelis cancrorum vel comitissæ.... Balsamum apoplecticum. Confectio alkermes ⁽⁹⁾, & de hyacintho ⁽¹⁰⁾. Theriaca, mithridarium, orvietanum.... Aqua cinnamomi ⁽¹¹⁾ vulgaris & hordeata, Reginæ Hungariæ, melissæ, composita theriacalis ⁽¹²⁾, imperialis ⁽¹³⁾, divina vel mirabilis ⁽¹⁴⁾.... Tinctura caryophyllorum ⁽¹⁵⁾.... Guttæ anglicanæ, anodynæ Sydenhami, anodynæ minerales Hoffmanni.... Spiritus salis ammoniaci, & aqua dicta de Luce.... Lilium Paracelsi ⁽¹⁶⁾, oleum cinnamomi ⁽¹⁷⁾.... Sal anglicanum, volatile viperarum. Kermes minerale.

MAGISTRALIA.

JULAPIUM.

℥ *AQUÆ* borraginis uncias sex. *Confectionis alkermes* drachmam unam. *Tinctura caryophyllorum* guttas duodecim. *Syrupi limonum* unciam unam. Misce.

℥ *Aquæ melissophylli* uncias sex. *Aquæ cinnamomi hordeati* semi-unciam. *Confectionis alkermes* semi-drachmam. *Salis volatilis viperarum* grana duodecim. *Syrupi caryophyllorum* drachmam unam.

HAUSTUS.

℥ *Aquæ scabiosæ* uncias quatuor. *Confectionis de hyacintho* semi-drachmam. *Pulveris viperini* grana quindecim. *Aquæ florum aurantium* unciam unam.

℥ *Aquæ cardui benedicti* & *naphæ* ana uncias duas. *Aquæ cinnamomi* drachmas duas. *Theriaca veteris* scrupulos duos. *Lilii Paracelsi* guttas viginti.

POTIO.

℥ *Aquæ menthæ* uncias sex. *Aquæ cinnamomi* semi-unciam. *Syrupi limonum* uncias duas. Misce. Fiat potio cochleatim sumenda.

℥ *Aquæ borraginis* uncias quatuor. *Aquæ florum aurantium* unciam unam. *Aquæ cinnamomi* semi-unciam. *Confectionis alkermes* drachmam unam. *Lilii Paracelsi* guttas viginti quinque. Fiat potio ex cochlearij.

℥ *Aquæ scabiosæ* uncias quatuor. *Aquæ melissæ compositæ* semi-unciam. *Salis volatilis viperarum* grana viginti. *Syrupi de stæchade* unciam unam. Cochleatim exhibeatur & sic de cæteris.

℥ *Aquæ menthæ* & *naphæ* ana uncias tres. *Aquæ Regiæ Hungariæ* semi-unciam. *Confectionis alkermes* & *de hyacintho* ana drachmam unam. *Antimonii diaphoretici* semi-drachmam. *Lilii Paracelsi* guttas triginta. Misce.

℥ *Aquæ cardui benedicti* uncias quatuor. *Theriaca veteris* scrupulos duos. *Granorum kermes* ; *pulveris viperini* ana scrupulum unum. *Salis volatilis viperarum* grana quindecim. *Aquæ imperialis* drachmas tres. Misce.

℥ *Aquæ scorsoneræ* & *melissophylli* ana uncias tres. *Aquæ theriacalis* semi-unciam. *Confectionis de hyacintho* drachmam unam. *Kermes mineralis* grana duo. *Syrupi caryophyllorum* unciam unam. Misce. Fiat potio, superiorum instar, cochleatim sumenda.

B O L U S.

CARDIACA

℥ Confectionis de hyacintho semi-drachmam. *Spermatis ceti* scrupulum unum. *Pulveris viperini*; *salis anglicani* ana grana sex. Misce. Fiat bolus cum syrupo de tunicis.

℥ *Salis volatilis succini* grana octo. *Croci orientalis* grana quatuor. *Pulvis è chelis cancrorum* scrupulum unum. Misce. Fiat bolus cum confectione alkermes.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **N**ARDUS INDICA, vel Spica nardi, est pars quædam comosa, vel congeries capillamentorum tenuium convolutorum, quæ prodit, uti fertur, è radice cujusdam graminis cyperoidis, de quo BREYNIUS. Ingratum odorem spirat; ipsique inest quædam amarities. Inter cardiaca, alexiteria, necnon stomachica, locum obtinet: sed in officinis duntaxat, ni fallor, usurpatur. Illam præscribere licet in substantiâ ad semi-drachmam, & ad duplum in infuso

(2.) *Caryophyllus hortensis simplex* flore majore, C. B. pin. Tunica, Fuchs (*Æillet*).

Flores, quorum rubri, nescio quâ ratione, seliguntur, ita cardiacorum, alexiteriorum & diaphoreticorum ordine recipiuntur: gradum etiam obtinent inter cephalica; ac vertiginosis succurrunt. In infuso vinoso ad pugillum unum vel alterum præscribi queunt: sed usitator est syrupus, de quo infrâ.

(3.) *Vinum generosum* cujusvis sortis, & moderatè sumptum, pro potu saluberrimo ab omnibus habetur. Hilaritatem nempe conciliat, vires refarcit; concoctionem alimentorum juvat, &c. sed vires ejus infringuntur consuetudine; imò & noxium ab immodico vel intempestivo usu evadere experientiâ quotidianâ comprobatum manet: ex illo enim fonte prodeunt innumeri morbi pertinacissimi, vel averruncari nescii. Majorem sanè perniciem infert vinum adulteratum cum lithargyro; vel quâvis aliâ nefandâ arte, adeò ut potus ille salubris faceffat in merum toxicum, quod sensim clancularias vitæ struit insidias. Variam esse vini virtutem, ratione soli natalis, nullus dubitat: vinum enim rubrum Burgundiacum, Gravianum, Gallo-Provinciale, &c. pro analeptics & roborantibus deprædicantur: Campanum, Rhenanum, aliaque alba diuresim movent: Alonienſe & cætera Hispanica, inter cardiaca & alexiteria celebrantur: Cypreum vel alia vina græca in stomachicorum & tonicorum ordine primatum quasi ducunt: cæterorum proprietates ex affinitate cum suprâ adductis, quorum usus in morborum curatione est familiarior, eruere licet. Quoad usum externum; vinum, enematis instar, injectum compescere valet mulierum colicam flatulentam; quamdam ebrietatem

fortè inducendo. Vinum tepidum tanquàm euporistum eximium extùs crebrò admovetur ad roborandum & resolvendum: nec minùs confert in ambustione. De vino fusiùs in Libro tercio.

CARDIACA

(4.) *Aqua vitæ* prodit è simplici distillatione vini: si huic elaborationi iterùm submitatur emergit spiritus vini. Nemo nescit aquam vitæ vulgatiorem viribus cardiacis & stomachicis instrui; idèd faustè usurpatur in animi deliquio; vel ad collapsas vires sustinendas: nec minorem laudem meretur in cardialgiâ & colico dolore. Propinatur à drachmis duabus ad semi-unciam, & ultrà si vires ferant. Latissimus est aquæ vitæ usus externus: vulgò enim adhibetur pro vulnerario & resolvente eximio, conducit in phlogosi recenti oculorum, in stagnatione sanguinis à contusione, vulnere, &c. Paratur *aqua vitæ camphorata*, cujus vires antiputrida neminem latent; solutione camphoræ à drachmis duabus ad semi-unciam in aquæ vitæ libris duabus. *Aqua vitæ cathartica* (*Eau-de-vie allemande*, nil aliud est quàm tinctura spiritiuosa jalapæ. Si demùm injiciatur aqua vitæ in laminam ferream ignitam suffumigium præbet commendabile ad dolores rheumaticos.

(5.) *Spiritus vini* est substantia quasi media inter oleum & aquam; quibus scilicèt intimè sociatur. Egregiè præsertim conducit ad eliciendam tincturam mixtorum sulphureorum vel resinosorum. Aquæ ardentes, quæ variis titulis apud bibones superbiunt; tincturæ spirituosæ, balsama composita; & id genus varia officinalia præcipuas à spiritu vini vires mutantur. Idèd non secùs ac aqua vitæ, syncopem fugat & vires obrutas expedit, à drachmâ unâ ad tres; sed rarò sincerus præcipitur. Extrinsecùs admotus inter vulneraria balsamica recensetur; in solventium ordine recipitur & faustè adhibetur adversùs ecchymosim; fluxiones erysipelaceas: nec inutilem opem confert in putredine & gangranâ: sed tutius in huncce postremum scopum usurpatur spiritus vini camphoratus; de quo infrà.

(6.) *Kermes*, vel granum tinctorium (*Graine d'ecarlare*), de quo fusè GARIDEL in historiâ plantarum Gallo-Provinciæ; adnascitur ramis ilicis aculeatæ, cocciglandiferæ, quæ ubique occurrit in tractibus Galliæ meridionalibus; non secùs ac in Italiâ, Hispaniâ, &c. Sunt folliculi coccinei, vel niduli quorundam animalculorum huicce frutici hærentium, & illum vulnerantium ut congruum pabulum excipiant. Hinc minime mirum si kermes, de quo in præsentiarum, animale audiat, ut distinguatur à minerali, de quo suprâ. Inter cardiaca & tonica numeratur; diureticorum classẽ subit; menses & lochia movet. Datur in substantiâ à granis sex ad scrupulum unum; in infuso verò vinoso à semi-drachmâ, ad drachmam unam. Sed in familiariorem usum vocatur confectio cognominis, de quâ mox agemus.

(7.) *Lapis lazuli* (*Pierre d'azur*), est lapis opacus saturato colore cæruleo coruscans; aureis puncticulis vel flammulis exornatus, ex auri fodinis orientalibus depromptus; è quo fit color ille cyaneus, quem ultrà

CARDIACA

marinum (*outramer*) vocant : inter cardiaca numeratur ; & sub hoc conspectu confectionis alkermes compositionem subit. Non secus ac antimonium, vi quâdam sanguinem depurandi pollere creditur : sed de hisce dotibus nulli dubitant ; & filet de hâc re experientia, cum ab usu planè recesserit hoc remedium, quod fortè aliis familiaribus minime cedit. Datur in substantiâ à drachmâ semissè ad drachmam unam.

(8.) *Syrupus caryophyllorum* vel de tunicis è duplici infusione horumce florum rubrorum, notissimâ arte paratur. Sapore & odore gratus, pro cardiaco & roborante habetur ; inter alexiteria numeratur ; & diaphoreticorum ordinem ingreditur. Hunc syrupum addere solent ab uncia semissè ad unciam unam potionibus cardiacis ; quæ crebrò usurpantur in febribus mali moris, variolis, morbillis, &c.

(9.) *Confectio alkermes* nomen mutuatur, uti suprà innui, à grano tinctorio : & præcipuas vires ab aromaticis & absorbentibus, quæ ejus compositionem ingrediuntur. Creberrimus est hujusce electuarii usus, ad spiritus exsuscitandos, vel vires refocillandas. Præstantissimum esse remedium perhibent ad arcendum venenum, tam extûs susceptum, quàm intûs genitum, quod scilicet morborum contagiosorum fomes audit. Commendatur demùm in affectibus soporosis & vertiginosis, ad debilem stomachum, &c. Dosis ab scrupulo uno ad drachmam unam.

(10.) *Confectio de hyacintho* parùm differt ratione proprietatum à præcedenti : uberiores tamen absorbentium proventus excipit ; cur sit ut magis congruat vomiturationibus & alvi profluvio ; nec ipsi denegantur vires anthelminthicæ. Eâdem dosi exhiberi solet. Haud abs re erit per transfennam notasse nil in hujusce confectionis ingredientium farragine futilius esse ipsomet hyacintho ; qui non secus ac granatus, sapphirus, carbunculus, smaragdus, alique lapides pretiosi, vix alium effectum præstant in corpore humano, ac silex : hinc à gemmarum, olim decantatissimarum, usu nil expectandum fore asseverant saniores & peritiores Medici.

(11.) *Aqua cinnamomi* duplex prostat, spirituosa nempe & hordeata. Prior paratur cinnamomi maceratione per biduum in vino generoso ; quod postea distillationi committitur : ad secundam usurpatur decoctum hordei, loco vini ; cujus ratione longè mitior evadit. Familiarissimo usu præscribitur spirituosa, ad animi deliquia ; nec minùs deprædicatur sub imbecillitate stomachi : conducit demùm in morbis sopore & vertigine stipatis ; à drachmâ unâ ad semi-unciam. In eundem scopum datur hordeata ; ubi metuitur major stimulus : atque haud dissimili ratione opportunè sociatur haustibus catharticis, tanquàm carminans ; cujus scilicet ope præcaventur tormina. Præscribitur ampliori dosi ; nimirum à semi-uncia ad unciam unam.

(12.) *Aqua theriacalis* paratur maceratione per triduum plurium radicum, corticum, fructuum & florum aromaticorum in aquâ nucum & spiritu vini ; additur postea theriaca, ut demùm omnia distillationi subjiciantur.

subjiciantur. Inter cardiaca, cephalica, &c. præcipuum locum obtinet. Datur à drachmâ unâ ad semi-unciam. Sunt qui ex tempore parare solent aquam theriacalem simpliciore; solutione nimirum drachmæ unius theriacæ in aquæ vitæ unciiis tribus: sed pluris habendam esse priorem, nemini haud obvium.

(13.) *Aqua imperialis* post infusionem, per triduum, cinnamomi, nucis moschatæ, caryophyllorum indicorum, aliorumve ingredientium aromaticorum in spiritu vini, aquis melissæ & florum aurantium, solitâ distillatione emergit. Vix differt ratione indolis & virium à postremâ; eâdemque methodo adhibetur.

(14.) *Aqua divina* vel *mirabilis* conficitur miscellâ aquæ florum aurantium, oleorum essentialium citrei & bergamii, atque sacchari: quæ omnia in spiritu vini aquâ temperato per octiduum, loco frigido, digeruntur. Præter virtutem cardiacam præstantiorem; stomachum refocillat; cæterarumque partium vires redintegrat; & datur à drachmis duabus ad semi-unciam. Illud notare expedit, ne incauti decipiantur, aliam servari in officinis aquam cognominem, divinam nempe Fernelii, quæ nil aliud est quàm solutio sublimati corrosivi, extûs duntaxat admovenda; & ideo à præcedenti toto cælo distat.

(15.) *Tinctura caryophyllorum* paratur simplicissimâ caryophyllorum indicorum digestionem in spiritu vini, per plures dies in igne arenæ; vel donec spiritus saturetur. Inter cardiaca stomachica & cephalica celebratur: tonicorum etiam classẽ subit; & sub hoc conspectu sæpius faustè usurpatur in cachexiâ & hydropẽ. Nec minorem laudem meretur extûs admota, tanquàm scilicet roborans, resolvens & antiputrida; ideo conducit in paralyâ, infarctibus œdematosis, gangrænâ, ipsâque ossium carie.

(16.) *Lilium Paracelsi* est tinctura chymica, & spirituosa, reguli metallorum, prius cum nitro & tartaro in crucibulo liquati. Digeritur nempe hæc materia crassiusculè trita, igne arenæ per aliquot dies in spiritu vini, donec saturetur. Primatum quasi ducit in cardiacorum tractu; cephalicum audit præstantissimum: atque diaphoresim & urinas ciet: ideo multum commendatur in variolis & morbillis, febribus malignis, aliisve mali moris. Additur potionibus cardiacis; vel ex juscûlo, vino, &c. exhibetur à guttis tribus ad duodecim, & ultrâ. Cautè tamen mercari expedit cum hocce remedio penetrantissimo, ne os, œsophagus, vel ipsemet ventriculus lædantur, & quasi adurantur: quod nonnunquam evenisse neminem practicum latet.

(17.) *Oleum cinnamomi* post digestionem calidam, & plurium dierum, hujusce corticis in aquâ communi, juxta notissimam artem, distillatione elicitur; pariori sanè proventu, cum libra integra cinnamomi vix suppediet drachmam unam hujusce olei essentialis. Hinc minime mirari subit, si rarè sincerum in officinis proster; & ut plurimum diversimodè adulteretur. Genuinum oleum cinnamomi, non secûs ac caryophyllorum, aliaque

CARDIACA

olea essentialia, in aquam projectum, fundum petit: aliàs de fraude haud levis emergit suspicio. In roborantium, cardiacorum & stomachicorum classi primum locum obtinet oleum cinnamomi: diuresim ciet, non secus ac menses; partumque promover. Dosis à guttâ unâ ad tres in vino, aliove haustu cardiaco. Olea essentialia haud misceri cum portionibus aqueis, ni prius cum saccharo subigantur, jam suprà notavimus. Postremò extrinsecus usurpatur prædictum oleum ceu exsiccans & catharticum: & idèò opportunè admovetur ossium cariei; atque odontalgiam compescit, si dentis carioli cavitati mediante gossypio committatur.

ANODYNA ET HYPNOTICA.

ALTERUTRO nomine veniunt hæc medicamina quæ, spirituum ferociam coercendo, doloribus occurrunt, somnumque conciliant; quemdam stuporem nervis inducendo, quo obscurantur sensus; vel peculiarem remulentiæ emporio communi conciliando, quæ ejus functiones impediuntur: cur sit ut plures hæc agrè ferant; quæ aliàs periculosa evadunt, ni solerti manu tractentur. Variis gradibus distingui solent medicamina, quæ hanc classẽ subingrediuntur; mitiora nempe, paregorica vel anodyna nuncupantur; media hypnotica audiunt; fortiora verò narcotica vel obtufofacientia vocitantur. Pro quorundam clinicorum nutu & arbitrio perperam immutantur prædictæ denominationes; qui omnia discrimina, sub generali sedantium titulo, *Calmans*, comprehendunt. Haud minoris sanè quidem est momenti hic diversus conspectus: cum à posthabitis cujuscumque indole & viribus singula opportunè adhiberi nequeunt. Cur sit ut haud, nisi summâ cautelâ, ad hæc medicamina confugere liceat: cum nonnulla narcotica vel obtufofacientia parùm aut nil discrepent à venenis: mandragora enim, hyoscyamus, solanum, aliaque ejusdem commatis, vix citrà piaculum intus exhiberi queunt, salvis clariss. STORCK experimentis; & idèò ad medicamenta externa hæc ablegare consultius visum fuit. Haud dubitare licet quin opium, hypnoticum sanè usitatius; & cæteris palmam præripiens, perspirationem moveat: sed falsò asseritur omnes alias evacuationes cohibere, cum pluriès contrarium observare mihi contigit, ergà scilicet sputa, menses & lochia. Plurimum, ut verum fatear, confert in alvi profusio; sed non impedit quominus cathartica, quibus sociatur, solitum effectum exerant.

Inconcessum manet apud sanioris notæ praticos quòd haud citrà periculum adhiberi queant hypnotica in variis morbis acutis, ni jam ad declinationem vergant; cum, præter noxam quam nonnullis peculiari idiosyncrasiâ donatis inferre solent, symptomata cicurando morbi progressum

sistant; ejusque genuinam indolem quandôque occultent; quod haud semel evenisse in peripneumoniâ, haud fugit sanè expertos; & altâ mente tenere debent qui opiatorum usui inconsultò patrocinantur. Nec minùs pertimescenda sunt in affectibus rheumatico-arthriticis; cùm nonnunquàm avertant horum spontaneam solutionem; cur sit ut pertinaciores & diuturniores evadant. Quod etiam intelligendum de pluribus aliis morbis organicis: cùm, stuporem inducendo, morbi causam sapiùs figant & contumaciorem reddant; adèd ut, cessante narcotici operatione, graviores & ferociores recurrant dolores. Quamcumque hæmorrhagiam fovere videntur opiata; licet à famigeratissimis practicis nonnunquàm, sub urgentiori casu, inter sanguinis profluvia adhibeantur. Delirium & mania à genuinis narcoticis nusquàm sedantur, ni à ventriculo oriantur; quin potiùs sapiùs exacerbantur: quod sedulò animadvertendum; ne intempestivo hoc præsidio irritentur crabrones. Si majori quàm par est dosi exhibeantur hæc medicamina, hilaritatem fatuam, ipsumque delirium accersunt; vel profundum soporem inducunt, qui nonnunquàm ad præmaturum lethum, conducit ni veneni vires refringantur opportunis præsidiiis; quæ versantur circà liberaliorem potum, nitro vel succo limonium imprægnatum: nec inutilem opem præstat in hisce angustiis odor aceri acerrimi: nonnulli demùm, sub urgentiori casu, ad venæ sectionem & vomitorium haud inconsultò deveniunt. E quibus colligere datur tutius fore, ubi de hypnoticis opus est, à minori dosi inchoare, quæ sensim post ritè perspectos effectus adaugetur. Addere juvat opiata minoris esse efficaciz in assuetis, qui ampliores doses tutò assumunt: omnibus enim notum manet Turcas, Persas, aliosque orientalis plagæ incolas, duas vel tres drachmas opii, imò & ultrà, annuente TURNEFORTIO, singulis diebus vorare, ut hilaritatem quamdam sibi concilient, vel omnem sollicitudinem, non secùs ac ex modicâ vini potatione, amoliantur: ac ejus usui ita sunt assueti ut ab illo abstinere nequeant sine manifesto vitæ discrimine: fertur quòd opii ope ad prælium impavidi sese componant; adèd ut, tanquàm audaciæ stimulus, apud illos habeatur. Nec defunt inter nostrates qui Asiaticorum more, quotidiano opii usui inhærent, ut mœrorem & tristitiam amoveant; nec infelici successu; ni appetitus obtunderetur, & vires stomachi infringerebantur; ut de sensuum torpore, vel chronicâ fatuitate, quam nonnunquàm inducit, fileamus: etsi inter aphrodisiaca jure numeratur. Hinc minime mirari subit si pronutu & arbitrio, vel præconceptis scriptorum opinionibus, laudes & vituperia mereatur illud remedium.

Haud abs re erit, dùm de sedantibus agimus, nonnulla, mantissæ instar, subnectere circà *musicam* inter præsidia compescentia jure numerandam; quæ scilicèt efferum spirituum motum refringere, animi pathemata demulcere, dolores lenire & somnum accersere valet. Haud ignotum priscis fuisse suave illud spirituum lascivientium delinimentum ex horum scriptis abundè patet; non solùm enim notantibus PINDARO &

HYPNOTI-
CA.

GALENO, instrumentorum musicorum melodiam; sed etiam cantum; undè morborum *incantatio*, adhibebant. Musicam non idèd à diis datam, inquit PLATO, ut aures demulceantur; sed ut animæ perturbationes hujusce voluptatis lenocinio sedentur, ac in ordinem redigantur: musica, pergit laudatus Author, mores componit, ac irarum ardores emollit; quod Achilles apud HOMERUM abundè testatur; qui scilicèt furorem citharæ pulsu sopire solitus fuerat. Nemo sacris litteris edoctus nescit SAULEM maniaeo furore percitum, dulce sonantibus citharæ modis ad alcyonium statum revocatum fuisse.

Lymphatos & phreniticos haud absimili methodo sanabant XENOCRATES & ASCLEPIADES. Eadem arte effervescentes iræ æstus coercēbat CLINIAS, haud ignobilis apud Græcos philosophus. Doricis modulis petulantes & lascivientes ebrios respiscere cogebat PYTHAGORAS. Stupendum TIMOTHEI milesii industriam, quis non miretur; qui Alexandrum pro vario modorum concentu ad arma capeſſenda, mox iterum deponenda compellebat. Usque adèd tributum est à CASSIODORO musica modis; ut non solum animi affectuum medicina; sed virtutum etiam promptuaria apud illum audiant: fidem sanè superat quod tradit de priscæ musicæ effectibus; prudentiam, inquit, & castitatem impertitur Dorius modus; sedantur Æolio immania animi pathemata; Ionio mitescit dolor, & accensa defervet ira; pacantur demum Lydio curarum anxietates; dum segnes & metu exanimes excitat modus Phrygius.

Insuper corybantismum, vel choream, ut inquiunt, sancti Viti, proximè elapsis seculis in Germaniâ grassantem sola coercēbat musica. Ischiaticis molli tibiarum cantu, referente THEOPHRASTO, certam ferebat opem ISMENIAS. Ossifragi doloris levamen haud aliundè quàm ex harmoniâ musicâ deprompsit arthriticus ille Professor, apud PECHLINUM. Ex ipsismet ferè orci faucibus ereptum PEIRESCHIUM suavi hymni concentu scribit GASSENDUS. Traditur in Actis Academiæ Regiæ Scientiarum quosdam musicos delirio febrili correptos concentu musico, melius se habuisse, & pristinæ sanitati præter spem restitutos fuisse; imò & pessimè delirantes hâc expectatissimâ harmoniâ illicò respuisse. Lethifero tarantulæ morsu afflictos certis in hunc morbum aptatis modulis, ad læta compelli tripudia; hancque solam peti medicinam multiplici constat experiētiâ. Sed numerosiora exempla recensere superfluum judicamus; cum penes nos sint domestica quæ musices præstantiam sat patefaciunt. Nonne infantes vagitibus exagitati muliercularum melo, vel agresti, sopiuntur. Nonne somnum promovent conciones, recitationes; & aquarum fluentium suffusus. Quibus addere licet, ne asymbolus videar, nonnullos meæ curæ commissos, doloribus & vigiliis confictatos, harmoniâ sublevatos fuisse; & me ipsum gravissimo morbo decumbentem egregias modulorum musicorum vires per triduum haud sine adstantium admiratione expertum fuisse. Hinc musicem haud infimum intersedantia locum sibi vindicare jure colligitur.

E M P O R E T I C A.

HYPNOTI-
CA.

RADICES nymphææ ⁽¹⁾, ireos florentinæ, angelicæ.
Folia lactucæ, cynoglossi, chamæpityos, botryos.... Flores nymphææ, papaveris rhœados, sambuci, verbasci, lili, primulæ veris, melilori. Crocus.... Semina frigida majora, papaveris albi, lactucæ, anethi, anisi.... Capita papaveris albi ⁽²⁾. Baccæ lauri... Cortex simaroubæ. Nux moschata. Opium. Camphora ⁽³⁾, assa fœtida. Tacamahaca... Castoreum.... Sperma ceti.... Succinum. Nitrum. Borax.

O F F I C I N A L I A.

AQUA nymphææ, papaveris rhœados, liliorum, lactucæ... Syrupus de papavere albo ⁽⁴⁾, de nymphæâ ⁽⁵⁾, de papavere rubro, de karabe ⁽⁶⁾... Opium nostras ⁽⁷⁾. Laudanum ⁽⁸⁾. Diascordium. Theriaca... Pilulæ de cynoglossi ⁽⁹⁾, Starkii. Trochisci de karabe.... Laudanum liquidum; Sydenhami ⁽¹⁰⁾... Liquor anodynus mineralis Hoffmanni ⁽¹¹⁾. Tinctura croci.... Crystallus mineralis ⁽¹²⁾. Tartarus vitriolatus.... Sal volatile succini. Sal sedativum ⁽¹³⁾.

M A G I S T R A L I A.

A Q U A.

PULLUM juniorem exenteratum & excorticatum. *Capitum papaveris albi* contusorum drachmam unam & semis. *Foliorum borraginis* manip. unum. Coque in aq. q. f. ad libras quatuor. Cola pro potu.

P T I S A N A.

℥ *Seminum frigidorum majorum* unciam unam. *Amygdalarum dulcium* paria octo. *Seminis papaveris albi* semi-unciam. Contunde in mortario sensim affundendo decocti hordei ferventis libras quatuor. Cola pro usu.

℥ *Capitum papaveris albi* drachmas tres; *seminum frigidorum majorum* unciam unam. Contusa coque in aquæ pulli libris sex.

JULAPIUM.

HYPNOTI-
CA.

℥ *Aqua nymphaeae* uncias duas. *Aque naphae* unciam unam. *Syrupi papaveris albi* semi-unciam. Misce.

℥ *Aqua liliorum* uncias sex. *Syrupi capillorum veneris* unciam unam. *Laudani liquidi* guttas duodecim.

℥ *Aqua papaveris rhæados* uncias duas. *Olei amygdalarum dulcium*; *syrupi de althea ana* unciam unam. *Guttas anodynas Sydenhami* numero viginti.

℥ *Aqua liliorum* uncias quatuor. *Salis sedativi à gran.* quindecim ad triginta. *Syrupi de nymphaea* unciam unam.

℥ *Aqua menthae* uncias tres. *Salis absinthii grana* quindecim. *Syrupi limonum* drachmas sex. *Tinctura anodyna Sydenhami* guttas octodecim. Ad vomitum.

℥ *Aque florum nymphaeae* uncias duas. *Olei amygdalarum dulcium recentis* unciam semis. *Syrupi limonum* drachmas sex. *Tinctura anodynae* guttas quindecim. Ad tormina.

EMULSIO.

℥ *Semin. frigid. majorum* drachmas duas. *Seminum viole & papaveris albi ana* drachmam unam. Contunde in f. q. *Aque papaveris rhæados*; & colaturæ adde *syrupi de nymphaea* unciam unam.

℥ *Seminum frigidorum majorum* drachmas duas. Contunde in mortario sensim affundendo decocti hordei uncias sex. Colaturam leviter coque; & adde *laudani liquidi Sydenhami à guttis* quindecim ad triginta.

℥ *Seminum frigidorum* drachmas duas. *Amygdalas dulces* numero quatuor. Cum *aque cichorii unciis* sex. Fiat emulsio, cui adde *syrupi papaveris albi* semi-unciam; vel *laudani granum* unum.

HAUSTUS.

℥ *Aqua florum aurantium & syrupi capillorum veneris ana* unciam unam. *Guttas anodynas à numero* quindecim ad viginti. Misce. Fiat haustus.

℥ *Laudani*, à grano semisse ad granum unum. Dissolve in *syrupi altheae* uncia una. Adde *aquæ fontanæ* uncias quatuor. Pro haustu.

℥ *Aqua cichorii* uncias duas; *syrupi limonum* drachmam unam. *Salis absinthii scrupulum* unum. *Laudani liquidi* guttas viginti. Misce. Fiat haustus; ad vomitum.

℥ *Camphoræ grana* duodecim; *sacchari* drachmam semis. In pulverem tenuissimum redacta dissolvantur in *vini & aquæ ana unciis* duabus. Adde *laudani liquidi Sydenhami* guttas sex.

POTIO.

℥ *Camphoræ* drachmam unam. Incende ad integram consumptionem,

vel donec extingatur in aquæ librâ semisse. Cola pro usu. Dosis ab unciiis duabus ad quatuor, pluriès iteranda. Pro melancholicis.

℥ *Camphoræ pulveratæ* drachmam unam. Superaffunde aquæ ferventis libram unam. Stent in vase clauso donec frigescant. Cola pro usu. Dosis uti suprà.

℥ *Camphoræ* drachmam unam; *sacchari purissimi* semi-unciam; aquæ bullientis libram unam. *Camphora* primùm cum paucò *spiritu vini* teratur, ut mollescat; deindè cum *saccharo*; donec probè misceantur. Demùm aquam sensim adde. Frigefacta colatura ad uncias quatuor propinetur.

P U L V I S.

℥ *Nitri purificati* scrupulum unum. *Camphoræ* grana quatuor. Misce, pro dosi, etiam vigente febre exhibendâ.

℥ *Salis prunellæ* grana viginti. *Camphoræ* à granis quatuor ad sex. *Laudani* à grano semisse ad granum unum; vel *opii nostratis* ad grana duo. Misce.

℥ *Nitri* scrupulum unum. *Sacchari saturni* à granis quatuor ad octo. *Camphoræ* grana sex. Misce. Fiat pulvis. Ad furorem maniacum.

℥ *Crocii* & *camphoræ* ana grana tria. *Laudani* à grano semisse ad granum unum. Misce.

& *CrySTALLI mineralis*; *salis sedativi* ana grana viginti. Misce. Ad phrenitidem.

Salis volatilis succini; *lapillorum cancerorum fluviat.* ana grana decem. *Camphoræ*; *castorei* ana grana sex. *Laudani* granum unum vel alterum. Misce pro tribus dosibus, alternis horis exhibendis. Ad cephalalgiam febrilem.

B O L U S.

℥ *Laudani* à grano semisse ad grana duo. Misce cum tantillo *theriacæ*, alteriusve confectiois pro bolo.

℥ *Nitri purificati* grana quindecim. *Camphoræ* grana tria. Fiat bolus cum *syrupo de papavere albo*.

℥ *Lapillorum cancerorum fluviatil.* grana octo. *Pilularum de cynoglossò* recentium grana sex. Fiat bolus cum *syrupo de nymphaâ*.

O P I A T A.

℥ *Camphoræ* scrupulum unum. *Cremoris tartari* drachmas quatuor. *Salis prunellæ* drachmas duas. *Terebinthinæ* q. s. ad opiatam. Pro sex dosibus, & totidem diebus ad gonorrhœam.

HYPNOTI-
CA.

HYPNOTI-
CA,

C O M M E N T A R I A.

(1.) **N** Y M P H Œ A alba (& lutea) major , C. B. pin. (*Nénuphar*).

Scitur luteam esse vulgatiorem; & albam pluris haberi. Utriusque flores & radices in usum veniunt; atque in ordine refrigerantium, demulcentium & anodynorum jure locum obtinent; idè deprædicantur in pervigiliis, præsertim febrilibus: laudantur in tussi catarrhali asperitate bronchiorum stipatâ: summum juvamen afferunt in stranguriâ, pollutionibus nocturnis, gonorrhœâ; utriusque sexûs salacitate, &c. Usurpantur radices siccæ in decocto ad semi-unciam circiter pro quâque librâ. Præscribuntur flores in infuso ad pugillum unum vel alterum pro eâdem aquæ copiâ. Sed usitator est aqua distillata ab unciis duabus ad sex. Prostat etiam in officinis syrupus, de quo infrâ.

(2.) *Papaver hortense* semine albo sativum Dioscoridis, album Plinii, C. B. pin. (*Pavot blanc*).

Capita papaveris, quæ in regionibus orientalibus opium præbent; inter hypnotica primatum ducunt: hinc dolores leniunt, vel fugant; rursim sedant, & alvi fluxum sistunt. Coquuntur per horæ quadrantem in jusculo, aliove haustu ab scrupulo uno ad duos, imò & drachmam unam. Eâdem ratione ingrediuntur ptisanas & apozemata. Hæc methodus præscribendi papaver fortè ceteras antecellit; ac pluribus qui ægrè ferunt laudandum, & diacodium, optimè cedit. Ad drachmam unam vel alteram enemata ingrediuntur prædicta capita. Notare expedit quòd ab imperitis numero præcipiantur haud sine maximo ægrotantium periculo; cum nonnulla occurrant quæ vix ad semi-drachmam accedunt, dùm prostant inter cetera, quæ drachmas duas superant: undè emergit in dosi error crassissimus, qui ægrum ad libitinæ rationem ducere valet. Legere est in historiâ plantarum, quæ BOERHAAVIO adscribitur, duas uncias prædictorum capitum æquipollere granum opii: undè incauti, fide tanti viri, in hunc errorem, fortè typographicum, incidere possunt. Semina papaveris, tanquàm condimentum gratissimum habita, apud veteres, sunt tantisper anodyna; atque demulcentium & pectoralium classem subeunt. A drachmis duabus ad tres ingrediuntur emulsiones. De syrupo infrâ.

(3.) *Camphora*, de quâ altum apud Græcos silentium, est quædam resinæ species levissima, albicans & translucida, odore fragrantissimo, sapore acuto, cum nonnullâ amaritie, & quodam frigiditatis sensu. Flammam, vel in aquâ, facillimè concipit, & tota combusta evanescit; tantæque volatilitate gaudet, ut in lagenis vitreis ritè obturatis, vix servari possit. Extrahitur, ut perhibent, decoctionis ope è ligno & radicibus cujusdam lauri proceræ sinensis & japonensis; de quâ LINNÆUS. Atque rarè ad nos transvehitur, nisi priùs à sordibus, sublimatione, purgata. Inter exquisitiora

exquisitiora præsidia, tum interna, tum externa jure numeratur: sedantium spasmodicorum classem subit: in diaphoreticorum & alexiteriorum ordine recipitur, atque in antiputridorum serie præcipuum locum obtinet. Laudatur præsertim ubi haud citrà quoddam periculum exhiberi queunt opiata, quorum succedanea audit. Summè deprædicatur in anginâ gangrænosa, febribus malignis, & pestilentialibus, variolis, aliisque affectibus, ut inquirunt, mali moris. Conducit in gonorrhœâ & fluore albo; juvamen præstat in pollutionibus nocturnis; libidinem compescit; valet in hæmorrhagiâ & præsertim hæmoptysi: delirium sedat; convulsiones domat; atque somnum accersit. Laudatur demùm in affectione hypochondriacâ & hysteriâ; in asthmate convulsivo; cordis palpitatio-
ne, &c.

Haud tamen planè innoxia cenferi debet, cum nonnunquam caput gravet, & stomachum lædat: illius usum ægrè ferunt nonnullæ mulieres; non secus ac quidam litterati. Nitrum cui optimè sociatur, pro ejus correctorio, à primi subsellii practicis habetur: acetum eandem vim habere multiplici experienciâ comprobatum manet. Dosis camphoræ à granis quatuor ad sex accedit, quam pluriès iterare licet; haud ultrà tamen viginti grana, sub pulveris, boli, &c. formâ, per diem exhiberi debent: sunt qui camphoram dissolvunt in oleo amygdalarum dulcium, ratione decem granorum pro quâque olei uncia. Alii aquam camphorâ inficiunt, ad quod opus cum tantillo spiritûs vini rectificati teritur ut mollescat; dein cum duplo sacchari, donec perfectè misceantur, ac demùm aquam sensim addunt: colatura frigida servetur in vase ritè operto. Neminem enim fugit hanc materiem resinofam haud dissolvi nisi in oleo & aquis ardentibus. Cujusdam Pharmacopœi incuriâ hujusce substantiæ scrupulos duos, absque noxâ exhibitos fuisse narrat HOFFMANNUS. Hanc ad semi-drachmam bis per diem, cum felici successu aliquandiù sumpsisse maniacum furem fertur. Nonnulli quos torquent insomnia benè se habent ab haustu aquæ, in quâ extinctum fuit incensum hujusce resinæ frustum, ponderis viginti circiter granorum. Latissimus est camphoræ usus externus; præsentissimum enim remedium adversus putredinem & gangrænâ: insuper inter res solventia & discutientia præcipuum locum obtinet; atque quotidie faustè usurpatur, in contusione, ecchymosi & erysipelate: sanguinemque à quâvis causâ recens stagnantem resolvit; laudatur in ambustione; fugat exanthemata scorbutica; nisi ipsi denegatur vis anodyna. Scitur paucis abhinc annis, hanc substantiam optimè sociari hydrargyro; licèt intus adhibeatur, vel extus admoveatur; & opportunè addi ad scrupulum unum, unguenti mercurialis, anaticâ proportionè confecti, unciæ uni. Nonnulli contagium arcere autumant gestando frustum camphoræ. De ejusdem, amuleti instar, è collo suspensæ vi febrifugâ nil addimus; cum experienciâ non confirmetur. *Vid.* Aqua vitæ, spiritus, oleum, &c.

HYPNOTI-
CA.

HYPNOTI-
CA.

(4.) *Syrupus de papavere albo*; aliàs diacodium, simplicissimâ capitum, è feminibus purgatorum, decoctione ex arte paratur. Narcoticum est præstantissimum & usitatissimum; quo sæpiùs movetur diaphoresis. Ideò infomnium arcet, dolores acutissimos mitigat, tussim compescit; hæmoptylicis succurrit; dysenteria & alvi profluvio medetur, &c. à drachmis duabus, ad semi-unciam, ad summum, nec ultrà, ni finat confuerudo.

(5.) *Syrupus de nymphaea* emergit è duplici florum infusione, cum saccharo, juxtâ solitum processum coquendâ. Pro anodyno & refrigerante, nemine refragante, habetur. Haud inutilem opem confert in alvi fluxu, atque tanquàm antiaphrodisiacum eximium celebratur. Dosis à semi-uncia, ad unciam unam, & ultrà.

(6.) *Syrupus de karabe* è succino & opio conficitur; quæ materies post intimam miscellam ignis ope factam, in pulverem rediguntur; & in aquâ cum saccharo coquuntur. Vel rectiùs juxtâ codicem parisiensem paratur syrupus de opio simplicissimus, cui immiscetur spiritus succini. E perspectâ compositione facilè intelligitur, cur ad sedantium & antispasmodicorum gradum promoveatur; ideò hypochondriacis & hysteri- cis succurrit; atque faultè sæpiùs usurpatur in morbis pectoris. Præscribitur à semi-uncia ad unciam unam & semis.

(7.) *Opium nostras* simplicissimâ arte paratur è capitibus siccis papaveris albi hortensis, ob egregios flores apud nos vulgarissimi. Per biduum scilicèt infunduntur prædictorum capitum, exemptis feminibus contusorum, uncia duæ in aquæ libris octo, lagenam identidem agitando: dein trajicitur cum expressione liquor, & evaporationi committitur balneolo, ut ad libram circiter unam redigatur; quæ iterùm transcolatur: proinde catinis vel orbibus fictilibus vulgarioribus exceptum hoc infusum ulteriori distillationi, etiam balneolo, traditur; vel extracti sicci instar efficitur. Cavis orbibus firmiter hærens hæc materia cuspe ferreo ever- ritur, ut illicò in lagenam vitream, ritè clausam, includatur. Non secùs ac opium orientale & laudanum officinarum, dolores lenit, somnum conciliat & perspirationi favet; vomitum compescit, cuicumque alvi fluxui medetur, & prodest in sanguinis profluvii id genus opium; quod aliàs placidiùs vires suas exerit; & nulla aut leviora post se trahit incommoda. Hinc cæteris hypnoticis præstare consuetarium manet. Præscribitur à granis duobus ad grana quatuor, vel per se, vel aliis sedantibus admixtus; adjunctorum, uti par est, habitâ ratione.

(8.) *Laudanum*, quod à laudibus quas meretur nomen fortè accepit, nil aliud est quàm extractum siccum opii, priùs soluti in vino albo; quæ solutio trajicitur cum expressione, & evaporationi, igne lento, committitur. Opium orientale hæc methodo depuratum tutiùs ad usum internum trahi creditur. Futiles alias esse opii præparationes & correctiones candidè declararunt TRALLES & GEOFFROI. Sola, inquiunt præclari Authores,

requiritur purgatio à terrâ, fordibus, aliisque inquinamentis quibus-
cum ab nos solet pervenire; cùm nihil in opio veneni recondatur, nisi
vis somnifera; nec hinc ab eo nudo reformidandum, si tempestivè & dosi
congruâ adhibeatur. A pluribus tamen prioris notæ laudatur opii corre-
ctio per castoreum, quibus multiplici experienciâ edocti calculum no-
strum addere non gravamur. Laudanum vino & liquoribus spirituosus ana-
logum dolores lenit, somnum accersit; perspirationem movet; & non
secus ac opium, de quo infra, confert in singultu, vomitu, diarrhœâ,
& sanguinis alvi profluviiis. Cautè tamen, uti cætera hypnotica, præscribi
debet; ne leniendo symptomata morbum occulter; gangranamque vel
paralysem sub nonnullis casibus post se trahat. Dosis à grano semisse; &
infra, ad grana duo: ipsi sæpiùs additur castoreum, quod, uti jam innui,
pro ejus egregio correctore habetur. Tutior est laudani usus, si dosi mi-
nimâ, quartâ scilicet grani parte, vicibusque repetitis exhibeatur. Nemo
nescit quod opio vel laudano adsueti majorem dosim ferre queunt: nec
desunt exempla variorum utriusque sexûs qui post diuturnum narco-
tici usum, ad integram drachmam accedunt; quam intrâ viginti quatuor
horas, citrà noxam, deglutiunt: nec impedit hic immodicus opii usus
quin illæsis sensibus & viribus ad ultimam senectutem proveniant: ut
sileamus de Orientalibus, quibus longâ consuetudine ita familiare reddi-
tur opium, ut hoc ad plures drachmas innoxie vorent. Illud per transen-
nam notare juvat, laudanum aliaque opiata haud nisi quandôque post
duodecim vel viginti quatuor horas, suum effectum exerere; quod altâ
mente tenere debent inexperti.

(9.) *Pilulæ de cynoglossò* incongruè sic vocitantur; cùm suas vires ab
hâc stirpe minime mutuuntur, uti titulus primâ fronte indicare vide-
tur; sed ab opio, semine hyoscyami, croco & castoreo. Hinc patet cur
inter narcotica & antispasmodica numerentur; atque auxilio sint hypo-
chondriacis & hysteriis. Præterea in familiarem usum veniunt in variis
tùm capitis, tum pectoris fluxionibus. Dosis à granis duobus ad octo;
quæ tutius partitis vicibus exhibetur; ni urgeant symptomata.

(10.) *Laudanum liquidum* SYDENHAMI, nonnullis guttæ anodynæ, pa-
ratur simplici infusione, per plures dies, opii, croci, cinnamomi, &
caryophyllorum in vino hispanico. Præter vim hypnoticam, inter robo-
rantia, & stomachica recensetur: prodest sub dysenteriâ, alvi fluxu &
hypercatharsi. Conducit in variolis, febribus malignis, aliisque morbis,
ubi de reficiendis viribus opus est. A pluribus decantatur tanquàm febrif-
ugum, si à guttis quindecim ad triginta exhibeatur, horâ antè paroxys-
mum. Aliàs à guttis octo ad viginti & ultrâ, præscribitur in haustu con-
gruo. SYDENHAMUS, summus opii fautor, hanc præparationem, quasi
præstantiorem, familiarissimè usurpabat; quæ tamen, ut verum fatea-
mur, haud alium effectum edit; nec cæteris minùs est pertimescenda.
Etenim ultrâ omne dubium positum esse videtur opiata, quorum usus in

HYPNOTI-
CA.

praxi fortè crebrior, diutiùsque quàm par est protelatus, sæpiùs nocere quàm prodesse. Temporarium sanè levamen adferunt, symptomata sopiendo, brevi regressura, intactâ morbi causâ. Præterea morbi characterem, uti suprà inuimus, spissâ sæpiùs caligine obnubilant; nec raro aliena symptomata excitando, morbum exasperant; salubrioraque naturæ conamina infirmant, vel infringunt; adeò ut quandoque accidat ut morbus periculo vacans, hoc medicationis genere lethalis evadat.

(11.) *Liquor anodynus mineralis* HOFFMANNI paratur oleo vitrioli & spiritu vini; è quibus accuratè mixtis; & distillationi commissis, produnt 1°. spiritus vini, eximendus & servandus; 2°. spiritus volatilis fragrantior seorsim excipiendus; 3°. phlegma acidum rejiciendum; postremo verò oleum dulce vitrioli, è phlegmate accuratè separandum. Si priorum spirituum simul mixtorum uncis duabus addantur olei dulcis vitrioli guttæ duodecim, emergit prædictum anodynum minerale; quod inter præstantiora remedia recensetur: efferos enim spirituum motus compescit; somnumque conciliat vires reficiendo: præcipuum insuper locum meretur in stomachicorum & carminantium ordine. Illud addere juvat quòd planè innoxium respectu cerebri deprehendatur; cur minime mirari subit si sæpè sæpiùs opiatis palmam præripiat. Præscribi solet à guttis decem ad triginta, in haustu congruo. Notare juvat quòd si diù & improvidè fervetur prædictus liquor, acidum vitriolicum sistat evolutum, & quasi reviviscens.

(12.) *Crystallus mineralis*, vel sal prunellæ, nil aliud est quàm nitrum, ut inquirunt, purificatum liquatione in crucibulo, identidem injectis floribus sulphuris, ut hujusce mineralis acido imprægnetur. Sedantium & refrigerantium seriem ingreditur; atque diureticum eximium audit. Anodynus mineralis, annuente STAHLIO, nomen sibi vindicat sal prunellæ, quod in familiarissimum usum cedit sub febribus ardentibus: mira præstat in morbis acutis; ubi lotium ægrè secernitur. Eamdem opem præstare videtur nitrum; sed dubitare licet nùm sal prunellæ haud majori efficacîa gaudeat. Datur à granis decem ad viginti in haustu congruo; vel additur ad semi-drachmam, cujusvis prisanae libris duabus: vulgò demùm recipitur in haustibus & portionibus catharticis. Quoad usum externum gargarismata anginosa ingreditur, non secùs ac enemata refrigerantia, ad leniendum scilicet interaneorum æstum parata.

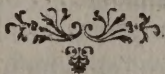
(13.) *Sal sedativum* Homberg, duplici modo parari solet, sublimatione & crystallisatione. Quoad primum processum; colcothar è vitrioli dissolutione residuum, & borax, post solutionem in aquâ fervente, distillationi committuntur; quâ peracta, notissimâ arte sublimatur sal: materia superstes iterùm aquâ soluta, aliis distillationibus & sublimationibus subjicitur; donec effæta maneat. In altero progressu; oleum vitrioli & borax, in aquâ fervente soluta, distillationi & sublimationi, semel, aut bis traduntur; postea materia superstes, aquâ diluta, eva-

porationi committitur, ut emergant crytalli: utrumque usurpatur; sed pluris habetur sublimatum. Nonnulli Chymici prioris notæ in eâ sunt opinione, ut sal sedativum è solo borace prodeat; hinc quidpiam retinere è vitriolo planè negant: sed de hisce litibus parùm solliciti, illud dubium in medio relinquimus; ut ad certiora deveniamus. Sal sedativum deprædicatur ad compescendum inordinatum spirituum motum, & leniendum humorum æstum in febribus ardentibus; præsertim ubi viget delirium: egregiè se gerit in morbis convulsivis & ideò summam opem præstat hypochondriacis & hysteris. Præscribi solet à granis duodecim ad semi-drachmam, & ultra.

**HYPNOTI-
CA.**

ANTISPASMODICA, HYSTERICA ET EPILEPTICA.

VARIÆ fanè quidem indolis, sed viribus cognata, medicamina, epilepsiam, hysterim, hypochondriasm, aliosque morbos convulsivos respicientia; unâ, eâdemque classi, colligere operæpretium judicavimus. Eorum agendi modum consultò prætermittimus; cum etiam nunc, quidquid obganniant Physico-Medici, in cimmeriis lateat tenebris. Si aliquid tamen in re tam obscurâ conicere liceat; facilè crediderimus, ad hypnotica proximè accedere; cum suum effectum exerere videantur, spirituum ataxiam cicurando; vel inordinatum eorum motum compescendo, impetumve retundendo. Nunc celerius, nunc tardius suam opem præstant antispasmodica: sed hypnoticis tutius plerumque usurpantur. A solertioribus clinicis sapius consociantur utraque medicamina; nec infelici successu. Licet hæc omnia tam emporetica, quàm officinalia quæ in nostris tabulis locum habent, adversus omnes ferè affectus spasmodicos exhiberi queant; delectu tamen opus; cum nonnulla occurrant quæ hysteri & epilepsiæ speciatim dicantur; quod tum in serie magistralium, tum in commentariis sedulò notare curavimus.

ANTISPAS-
MODICA.

EMPORETICA.

RADICES pæoniæ maris ⁽¹⁾, valerianæ sylvestris ⁽²⁾, & hortensis ⁽³⁾, viperinæ, fraxinellæ ⁽⁴⁾, imperatoriæ, angelicæ; cyperus longus.

Folia artemisiæ ⁽⁵⁾, matricariæ, rutæ, alliariæ ⁽⁶⁾, melissæ ⁽⁷⁾, menthæ, marrubii albi; salviæ, sclareæ, tanacetii, origani, chamæpityos, botryos, millefolii, verbenæ, aurantiorum.

Flores tilia ⁽⁸⁾, gallii lutei ⁽⁹⁾, sambuci, calendulæ, primulæ veris ⁽¹⁰⁾, lilii convallii ⁽¹¹⁾, stœchados arabicæ, chamæmeli, hyperici, rorismarini, caryophyllorum; crocus.... Semen pæoniæ, agni casti ⁽¹²⁾; santonicum.... Cortex mali citrei, baccae juniperi.... Kinakina, cascarella, cinnamomum.... Simarouba, viscum quercinum ⁽¹³⁾.... Fuligo ⁽¹⁴⁾, camphora.... Assa fœtida, myrrha, galbanum, gummi ammoniacum.... Castoreum ⁽¹⁵⁾, moschus, zibethum ⁽¹⁶⁾. Cranium humanum ⁽¹⁷⁾, ungula alcis ⁽¹⁸⁾.... Lapilli cancrorum, corallium... Petroleum, succinum.... Nitrum, cinnabaris.

OFFICINALIA.

AQUA florum aurantiorum, florum tilia, melissophylli, menthæ, matricariæ.... Aqua melissæ composita ⁽¹⁹⁾, Regina Hungariæ... Syrupus de artemisiâ, mercurialis, de stœchade, de betonicâ, de karabe.... Pulvis antispasmodicus ⁽²⁰⁾, de guttata ⁽²¹⁾, lumbricorum.... Conserva florum aurantiorum, extractum juniperi.... Mithridatium ⁽²²⁾, electuarium de baccis lauri ⁽²³⁾.... Pilulæ de cynoglossò, benedictæ Fulleri ⁽²⁴⁾.... Tinctura castorei ⁽²⁵⁾, succini ⁽²⁶⁾, croci, elixirium proprietatis ⁽²⁷⁾.... Spiritus volatilis cornu cervi simplex, & succinatus, spiritus falis ammoniaci; aqua dicta *de Luce*... Essentia antihysterica ⁽²⁸⁾, guttæ anglicæ.... Liquor anodynus mineralis Hoffmanni... Æther vi-triolicum.... Oleum buxi, succini, lavandulæ.... Sal volatile cornu cervi, succini ⁽²⁹⁾, flores benzoini.... Sal sedativum, saturni, cinnabaris antimonii.... Pulvis temperans Stahlî.

MAGISTRALIA.

AQUA CAMPHORATA.

℥ *CAMPHORÆ* drachmas duas. Incende & sæpè extingue in aquæ librâ unâ; ad integram camphoræ consumptionem. Cola pro duabus vel tribus dosibus. Ad hypochondriacum.

PTISANA.

℥ *Radic. graminis & valerianæ sylvestris* ana unciam unam. *Capillorum veneris* manip. unum. *Liquiritiæ* semi-unciam. Bulliant in aquæ q. s. ad libras quatuor. Fiat ptisana ad epilepsiam.

JULAPIUM.

℥ *Aquæ artemisiæ* uncias quatuor. *Aquæ florum aurantium* uncias duas. *Tincturæ castorei* guttas duodecim. *Syrupi de artemisiâ* unciam unam. Fiat julepus, cui addere licet *salis volatilis succini* grana octo; vel totidem guttas *laudani liquidi*.

℥ *Aquæ melissophylli* uncias sex. *Trochiscorum de karabe* scrupul. unum. *Syrupi de artemisiâ & cydoniorum* ana semi-unciam.

℥ *Aquæ florum tilie* uncias quatuor. *Syrupi de stæchade & papaveris albi* ana semi-unciam; *spiritûs salis ammoniaci* guttas duodecim.

℥ *Aquæ bardanæ* uncias sex. *Aquæ florum aurantium* unciam unam. *Liquoris anodynæ mineralis*; *tincturæ castorei* ana guttas quindecim. *Syrupi limonum* semi-unciam.

HAUSTUS.

℥ *Foliorum melissæ hortensis* pugill. unum. Infunde in aquæ ferventis unciis sex. Adde *syrupi florum aurantium* unciam unam. Misce. Fiat haustus.

℥ *Ætheris vitriolici* à guttis sex ad octo. *Saccharo* q. s. excipiat, solvendo in *aquæ florum aurantium tepidæ* unciis duabus; ad haustum illicò exhibendum. Hypochondriacis & hysterice summè prodest.

℥ *Aquæ florum aurantium* uncias tres. *Tincturæ castorei* guttas viginti. *Laudani liquidi* guttas decem. *Syrupi de betonicâ* unciam unam.

℥ *Aquæ naphæ* uncias duas. *Elixirii proprietatis*; *tincturæ castorei* ana guttas decem. *Laudani liquidi* guttas octo. *Syrupi de stæchade* unciam unam.

℥ *Camphoræ* in tantillo olei amygdalarum dulcium solutæ grana octo. *Aquæ papaveris rubri* uncias tres. *Syrupi de althæâ* semi-unciam. Misce pro haustu.

ANTISPAS-
MODICA.

℥ *Aquæ papaveris* errat. uncias duas. *Aquæ florum aurant.* unciam unam. In his extingue (ad integram consumptionem) *camphoræ* accensæ scrupulum unum.

℥ *Aquæ matricariæ* uncias tres. *Aquæ florum aurantiorum* unciam unam. *Pulveris de gutteta*; *succini præparati* ana grana decem. *Spiritus volatilis cornu cervi* guttas sex.

℥ *Aquæ betonice* uncias quatuor. *Boracis* scrupulum unum. *Tinctura myrrhæ* guttas decem. *Sacchari* semi-unciam. Misce. Fiat haustus.

MIXTURA.

℥ *Spiritus salis ammoniaci* drachmas duas. *Tinctura castorei & succini* ana unciam semis. Misce ad usum. Dosis à guttis viginti ad quadraginta; ex vino, vel *aquâ florum aurantiorum*. Ter quaterve in die exhibeatur; si nonnulla se se produnt futura epilepsiæ inchoamenta.

POTIO.

℥ *Infusi foliorum melissæ hortenſis* uncias sex. *Aquæ florum aurantiorum* unciam unam. *Aquæ cinnamomi* drachmam unam. *Syrupi de artemisiâ* unciam unam. *Tinctura castorei* guttas viginti. *Olei succini*, in ovi vitello soluti guttas sex. Misce. Capiat ex cochleari.

℥ *Infusi florum tilie* uncias sex. *Syrupi caryophyllorum* unciam unam. *Anodynæ mineralis* semi-drachmam. Fiat potio cochlearim sumenda.

℥ *Infusi foliorum menthæ* uncias sex. *Tinctura myrrhæ & castorei* ana semi-drachmam. *Spiritus volatilis cornu cervi* scrupulum unum. *Mithridatii* drachmam unam. Fiat potio è cochleari.

APOZEMA.

℥ *Visci quercini & radicum valerianæ sylvestris* ana drachmas sex. *Radicæ pæoniæ maris* drachmas duas. *Florum tilie & gallii lutei* ana pugillum unum. Coque in aquæ q. s. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi mercurialis* uncias duas. Fiat apozema ad epilepsiam.

℥ *Visci quercini & radic. siccar. caryophyllatæ* ana semi-unciam. Coque in aquæ q. s. ad libras duas. Sub finem adde *foliorum melissæ*; *florum tilie* ana pugillum unum. In colaturâ dissolve *syrupi de stæchade* uncias duas. Fiat apozema ad eundem morbum.

JUSCULUM.

℥ *Radicum siccarum enulæ campanæ & pæoniæ maris* ana drachmam unam. *Foliorum cichorii & melissæ* ana manipulum unum. *Asellos vivos & lotos numero viginti*. Fiat jusculum cum frusto *carnis vitulinæ*. In primo cochleari dissolve *tartari martialis solubilis* grana quindecim. Superbibendo reliquum.

℥ *Radicum siccarum valerianæ sylvestris, & gentianæ* ana drachmam unam. *Seminum pæoniæ maris* paria decem. *Cancrorum fluviatilium* paria duo.

duo. *Foliorum tanacetii* manip. unum. Fiat iusculum cum pullo. Sub finem adde *florum gallii lutei* pugillum unum.

ANTISPAS-
MODICA.

P U L V I S.

℥ Pulveris de gutteta grana quindecim. *Croci martis aperientis* grana octo. Misce. Capiat ex aqua florum aurantiorum.

℥ Pulveris de gutteta grana duodecim. *Succini preparati* grana octo. *Croci orientalis* grana quatuor. *Castorei* grana duo. Misce. Fiat pulvis.

℥ *Radicum Angelicae* ; *seminum anethi* ana semi-drachmam. *Castorei* scrupulum unum. *Camphorae* grana sex. Misce. Fiat pulvis, pro duplici dosi.

℥ *Cascarilla* & *cinnamomi* ana scrupulum unum. *Croci orientalis* grana sex. *Boracis* semi-scrupulum. Misce pro duabus dosibus.

℥ *Lapillorum cancrorum fluvialium* grana decem. *Salis volatilis succini* grana octo. *Camphorae* ; *castorei* ana grana tria. *Laudani* à grano semisse ad granum unum.

℥ *Corallii preparati* semi-unciam. *Visci quercini* ; *radicum paeoniae maris* ana drachmas duas. *Castorei* drachmam unam. Misce. Fiat pulvis. Cujus dosis ad semi-drachmam pluries in die.

℥ *Visci quercini* ; *radic. valerianae sylvestris* ana unciam unam. *Florum liliae* & *lilii convallium* ana semi-unciam. *Salis sedativi & ammoniaci* ana drachmas tres. Misce. Dosìs à semi-drachmâ ad drachmam unam.

℥ *Cinnabaris antimonii* , *athiopis mineralis conflagrati* ana drachmam unam. *Concharum preparatarum* drachmas duas. *Castorei* scrupulos duos. *Salis volatilis cornu cervi* scrupulum unum. Misce pro pulvere cujus dosìs à drachmâ semisse ad scrupulos duos.

B O L U S.

℥ Pulveris de gutteta & antimonii diaphoretici ana grana decem. Misce. Fiat bolus cum syrupo de stæchade.

℥ *Succini preparati* semi-drachmam. *Castorei* ; *myrrhae* ana grana duodecim. *Croci* grana quatuor. *Olei lavandulae* guttas duas. Misce. Fiat bolus cum syrupo de artemisia.

℥ *Mithridatii* scrupulum unum. *Assae foetidae* & *Castorei* ana grana sex. *Camphorae* & *salis sedativi* ana grana quatuor. *Spiritus volatilis cornu cervi* guttas sex. Misce. Fiat bolus cum syrupo mercuriali.

℥ *Laudani* & *assae foetidae* ana grana duo. *Olei succini* gutt. unam. *Syrupi de artemisia* q. s. ad bolum hystericum.

℥ *Serpentaria virginiana* grana quindecim ; *castorei* grana octo ; *camphorae* grana quatuor. Misce. Fiat bolus cum syrupo de artemisia.

℥ *Cinnabaris antimonii* ; *kinakine* ana grana quindecim. *Succini preparati* ; *salis absinthii* ana grana decem. Fiat bolus cum syrupo de cichorio.

ANTISPAS-
MODICA.

℞ Pulveris de gutteta, radicum valeriana sylvestris, & asellorum preparatorum ana grana duodecim. Misce. Fiat bolus cum syrupo de absinthio.

O P I A T A.

℞ Rhei drachmam unam. Croci martis aperientis, asellorum preparatorum, radicum valeriana sylvestris, & pulveris de gutteta ana drachmam semis. Misce. Fiat opiata cum syrupo florum aurantiorum. Pro quatuor dosibus.

℞ Croci martis aperientis unciam semis; cassia lignea, rhei, radicum peonia maris & valeriana sylvestris ana drachmas duas. Croci orientalis drachmam unam. Boracis drachmam semis. In pulverem redacta & probe mixta cum syrupo de cichorio composito, subigantur ad opiata; cujus dosis ad drachmam unam vel alteram.

℞ Conserva kynorrhodon; castorei ana drachmam unam & semis. Assæ fetida; salis absinthii ana drachmam unam. Myrrhæ electæ; succini preparati ana semi-drachmam. Laudani liquidi scrupulum unum. Fiat opiata cum syrupo capillorum veneris. Pro sex vel octo dosibus.

℞ Extracti gentiana; croci martis aperientis ana drachmas duas. Gummi ammoniaci; myrrhæ ana drachmam unam & semis. Salis absinthii drachmam unam. Croci orientalis scrupulos duos. Syrupi de artemisia q. s. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam.

℞ Conserva radic. enule campane semi-unciam. Radic. valeriana sylvestris; cascarilla ana drachmas duas. Asellorum preparatorum drachmam unam & semis. Pulveris de gutteta drachm. tres. Syrupi de cichorio compositi q. s. Dosis à drachmâ unâ ad unam & semis.

℞ Corticis peruviani drachm. sex. Radic. serpentaria virginiana drachmas duas. Rasure eboris drachmam unam & semis. Rhei electi; corticum aurantiorum ana drachmam unam. Fiat opiata cum syrupo mercuriali. Dosis ad drachmam unam.

℞ Kina kina drachm. tres. Radic. valeriana sylvestris; visci quercini ana drachmas duas. Corallii preparati; cranii humani violentâ morte extincti ana drachmam unam & semis. Antimonii diaphoretici drachmam unam. Fiat opiata cum syrupo de absinthio. Dosis ad drachmam unam vel alteram.

℞ Radic. & seminum peonia maris ana semi-unciam. Visci quercini drachmas tres. Lapillorum cancrorum; cornu cervi preparati ana drachmas duas. Antimonii diaphoret. cinnabaris factitii ana drachmam unam. Fiat opiata cum syrupo capillorum veneris. Dosis ad drachmam unam.

℞ Corallii preparati; terra Japonica ana semi-unciam. Cinnabaris antimonii drachm. tres. Visci quercini; castorei ana drachmas duas. Seminum rute & peonia ana drachmam unam. Salis volatilis succini semi-drachm. Cinnamomi scrupulum unum. Syrup. de stæchade q. s. Dosis à drachm. semisse ad drachmam unam.

℥ *Radicum pæonia maris* & *valeriana sylvestris* ana semi-unciam. *Corricis peruviani* drachmas sex. *Pulveris de gutteta*; *corallii preparati* ana drachmas tres. *Rhei electi*; *succini preparati* ana drachmas duas; *æthiopis mineralis* drachmam unam & semis. *Cinnabaris* drachmas duas. *Castorei* drachmam unam. Fiat opiata cum *syrupo de gentianâ*. Dosis ad drachmam unam.

ANTISPAS-
MODICA.

℥ *Croci martis* unciam unam & semis. *Radic. pæonia maris* unciam unam. *Kinakina* drachmas sex. *Cinnabar. factitii* drachmas tres. *Æthiopis mineralis* conflagrati drachmas duas. *Castorei* drachmam unam. *Extracti rhabarbari* drachmam unam. Misce. Fiat opiata cum *syrupo de stæchade*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Croci martis* drachmas tres. *Radicum valeriana sylvestris* drachmas duas. *Cinnabaris antimonii* drachmam unam & semis. *Jalape* & *diacrydii* ana drachmam unam. *Trochiscorum alhandal.* grana duodecim. Fiat opiata cum *syrupo de cichorio* cum *rheo*. Dosis ad drachmam unam.

P I L U L Æ.

℥ *Castorei* & *assæ fætida* ana scrupulum unum. *Myrrhæ electæ* semi-drachm. *Croci orientalis* scrupulum unum. *Camphoræ* scrupulum semis. *Theriaca* q. s. ad conficiendam massam pilularem. Dosis à granis octo, ad scrupulum semis; pluriès in die.

℥ *Terebinthina veneta*; *gummi ammoniaci*; *galbani* ana drachmam unam. *Castorei* scrupulos duos. *Cinnamomi*; *salis volatilis succini* ana semi-drachm. *Ambra cineritiæ* grana quatuor. Fiant pilulæ cum *mithridatio*, de quibus utatur uti suprà.

℥ *Assæ fætida* drachmas duas. *Aloës soccotrina*, *zingiberis*, & *salis martis* ana drachmam unam. Accuratè misceantur & conficiantur pilulæ cum *elixirii proprietatis* q. s. Dosis à granis quindecim ad viginti, serò ante decubitum. Medentur alvo adstrictæ quâ conflictantur hypochondriaci.

ANTISPAS-
MODICA.

COMMENTARIA.

(1.) **P**ÆONIA folio nigricante splendido, quæ mas; C. B. pin. (*Pivoine*).

Radices & semina, de quibus multa superstitiosa finguntur, inter antiepileptica celebrantur; nec ipsis denegatur locus in serie antihystericorum. Commendantur adversus convulsiones & pavores nocturnos infantum. Suam etiam virtutem antiepilepticam exercere radicem de collo, amuleti instar, suspensam asserere minime dubitarunt GALENUS, FERNELIUS, aliique haud inferioris notæ Authores: sed credat Judæus Apella. Radix datur in substantiâ pro adulto ad drachmam circiter unam, & ad duplum in infuso. Semina verò à drachmis duabus, ad drachmas tres emulsiones ingrediuntur; vel ad semi-unciam in infuso præscribuntur. Licet præclaras hujusce plantæ vires in dubium revocare nil vetet; haud tamen ex albo expungendam esse censemus; sed ulteriùs inquirendum.

(2.) *Valeriana hortenſis*, Phu folio olusatri, C. B. pin. (*Grande Valériane*).

Hujusce stirpis radix, odore ingrato cum nonnullâ amaritie prædita; in antispasmodicorum vel antihystericorum classi haud infimum locum meretur; cephalicorum quoque seriem subit; atque in tractu tonicorum admittitur. Conducit in affectu hysterico, suppressis mensibus, aliisque morbis uterinis. A nonnullis, penès quos sit fides, decantatur adversus oculorum nubeculas, imò & visûs imbecillitatem. Datur in substantiâ à drachmâ semisse, ad drachmam unam & semis. Sicca verò præscribitur à drachmis duabus ad semi-unciam in quâque librâ infusi, vel decocti.

(3.) *Valeriana sylvestris* major, C. B. pin. (*Valériane sauvage*).

Radix, superiore fragrantior, cum quâdam amaritie & stypticitate, iisdem proprietatibus, ac hortenſis, gaudet; imò & pluris æstimatur adversus epilepsiam, nec minorem laudem meretur in asthma convulsivo. Eâdem ratione usurpatur; sed plerumque in substantiâ.

(4.) *Fraxinella*, Clus. Inst. rei herb. Dictamnus albus, seu Fraxinella, C. B. pin. (*Fraxinelle ou Dictame blanc*).

Tota planta aromatica odorem quasi bituminosum spirat, cujus materia circâ ambitum tantâ copiâ occurrit, ut ab admotâ propè caudicem candelâ, flammam subito concipiat. Radix quæ in usum venit, eodem odore prædita, cum quâdam amaritie, inter antihysterica numeratur, & conducit in mensium, lochiorumve sufflamine. Pro roborante insuper & stomachicâ habetur; virtusque anthelmintica ipsi adscribitur. Haud multum discrepare videtur, ratione virium, à radice gentianæ, cujus vices supplere valet. Dosis in substantiâ à semi-drachmâ, ad drachmam unam. Et à drachmis duabus ad semi-unciam, in infusi librâ unâ.

(5.) *Artemisia vulgaris*, J. B. (*Armoise*).

Olim celebratissima hæc planta, nonnihil aromatica, inter antihysterica & uterina locum obtinens; ab usu fermè recessit. Haud tamen inutilem opem præstare videtur in mensium lochiorumve suppressione; non secùs ac pro partu promovendo; vel secundinarum exitu. Folia præscribuntur in decocto ad manipulum unum pro quâque librâ liquidi: vel propinatur aqua distillata ab unciis duabus ad quatuor. Enematum antihystericonum compositionem crebriùs ingreditur hæc planta; vel confusa puerperarum abdomini à mulierculis admovetur.

(6.) *Alliaria*, Dod. Hesperis allium redolens, Moriss. histor.

Rarò apud Nostrates in usum trahitur hæc stirps, sapore amaro prædita: quam nonnulli odore decepti pro scordii succedaneâ habent. In antispasmodicorum & emmenagogorum albo recipiuntur folia ad manipulum semis pro quâque librâ decocti præscribenda. A pluribus laudatur eorum succus, vel pulvis ad detergenda ulcera fordida & cancrosa; sed huicce præsidio parùm fidendum.

(7.) *Melissa hortensis*, C. B. pin. *Melissophyllum*, Matth. (*Mélisse* ou *Citronelle*).

Inter usitatiores numeranda hæc planta, odore suavissimo, antispasmodicorum classẽ jure subit: cephalicorum vel analepticorum ordini adscribitur: in stomachicorum carminantium seriem aggregatur: nec ipsi denegatur virtus cardiaca. Hinc multùm deprædicatur in affectibus hysterics & hypochondriacis, non secùs ac in vertigine & cordis palpitatione, quæ exindè oriuntur: confert prætereà soporosis & paralyticis: nec exiguam meretur laudem in suppressis menstruis, ad promovendum lochiorum fluxum, &c. Prostat in officinis aqua melissophylli, quæ exhibetur ab unciis duabus ad quatuor; & ideò ritè distinguenda ab aquâ melissæ compositâ, (vulgò *Eau des Carmes*), de quâ infra. A nonnullis commendantur folia intùs admota adversùs humores scrophulosos: sed ut verum fatear, minoris est efficacisë illud topicum.

(8.) *Tilia femina flore minore*, C. B. pin. (*Tilleul*).

Hujusce procerioris arboris flores pro antispasmodicis habentur; & cephalicorum gradum consequuntur; ideò valent sub affectibus hysterics & hypochondriacis; profunt in epilepsiâ; conducunt in vertigine; palpitationibus medentur, &c. In infuso præscribi solent à pugillo uno ad duos pro singulis aquæ libris; vel ad potum ordinarium, habitâ ratione copiæ. Servatur in officinis aqua distillata quæ iisdem gaudet proprietatibus; & exhibetur ab uncia unâ ad quatuor.

(9.) *Gallium luteum*, C. B. pin. (*Caille-lait*).

Comæ floridæ hujusce plantæ vulgarissimæ contrâ infantum epilepsiam summè deprædicantur; sæpiùsque sub hoc scopo in usum veniunt. Sunt qui velint flores gallii albi iisdem viribus instrui, sed nondùm experientia constat. Instar the usurpantur flores gallii lutei; vel in substantiâ præ-

ANTISPAS-
MODICA.

**ANTISPAS-
MODICA.**

scribuntur à granis quatuor ad octo, & ultrà, ratione ætatis. Succum etiam propinare licet à semi-unciâ ad unciam unam.

(10.) *Primula veris* odorata flore luteo simplici, C. B. pin. (*Primvere*).

Ad antispasmodicorum, imò & cephalicorum gradum promoventur flores hujusce plantæ: ideò conducunt in affectu hysterico; opitulantur vertiginosis; commendantur demùm in paralyfi linguæ: instar the adhiberi solent. Si extùs admoveantur, anodynam vim obtinent; & à nonnullis sub hoc conspectu in arthritide commendantur.

(11.) *Lilium convallium* album, C. B. pin. (*Muguet ou Lys des vallées*).

Flores hujusce plantæ, fragrantés & amaricantes, inter antispasmodica & cephalica numerantur; atque in usum sapiùs vocantur adversùs epilepsiam, aliosque affectus spasmodicos; non secùs ac contrà apoplexiam & paralyfim. Sumuntur instar the. Eorum pulvis inter mitiora errhina recensetur.

(12.) *Agnus castus* officinarum. *Vitex* foliis angustioribus cannabis modo dispositis, C. B. pin.

Summè deprædicatur semen hujusce fruticis ad extinguendum veneris æstum & castitatem tuendam, undè nomen traxit tota planta. Antihysteri-corum insuper & sedantium ordinem subit; ipsi demùm vis aperiens adscribitur, quæ respicit infarctum viscerum: sed rarò, ni fallor, in hunc scopum adhibetur, cùm haud desint varia medicamina quæ tutiùs hanc opem conferre queunt. Datur prædictum semen in substantiâ, à semi-drachmâ ad drachmam unam; & ad duplum & ultrà in emulsione aut infusò. Quoad vires externas; nonnunquàm, tanquàm resolvers, forus vel cataplasmata ingreditur.

(13.) *Viscum quercinum*, J. B. *Viscum* baccis albis, C. B. pin. (*Le Guy*).

Prodit hic frutex parasitus & semper virens, antiquorum Druidarum superstitiosâ veneratione exceptus, è caudice & ramis quercûs, aliarumve arborum, nimirùm betulæ, coryli, amygdali, salicis, tiliæ, &c. Ejus lignum inter antispasmodica & cephalica numeratur: ideò usurpari solet in epilepsiâ, vertigine, &c. adeò ut vix ulla proster pulveris antiepileptici descriptio, cui hoc lignum non immisceatur; de cujus tamen viribus dubitant nonnulli inter recentiores, & de praxi optimè meritos; hisce adducti rationibus quod nil virtutis sapore & odore in hocce ligno deprehendatur; & inanem, uti omnibus fermè videtur, operam præstet in curandâ epilepsiâ. Dosis in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam; & à semi-unciâ ad unciam unam pro librâ unâ infusi aut decocti. Supeditabat olim hæc planta parasita gluten illud aucuparium, (vulgò *la Glu*), quod hodiè minori dispendio è cortice agrifolii educitur.

(14.) *Fuligo* (*la Suie*), quæ eruitur è camino furnaceo pistorum,

ceteras antecellit. Antispasmodicorum gradum assequitur; febrifugorum munere fungitur; & resolventium seriem subit. Plurimum valet, teste experientiâ, in affectu hysterico pertinaciori; nec inutilem opem confert in contusionibus, post casum ab alto, &c. Dosis in substantiâ à granis quatuor ad viginti, & ultrâ. Ceu detergens extrinsecus admovetur; & sæpius hâc ratione linimenta ingreditur, quæ ad tineam & scabiem parantur.

(15.) *Castoreum* hyperbolicè celebratum à JOH. MARIO & FRANCO; est substantia dura & friabilis, resinosa & inflammabilis, colore fusco, sapore acri, & odore ingrato. Fluida obvolvitur folliculo membranaceo qui in castoris abdomine; vel utrimque in inguinibus sub cute reperitur; & dein fumo exponitur, ut firmitatem contrahat. Præstantissimum audit antispasmodicum, quod crebrò & faustè usurpatur in affectu hysterico; mensium suppressione, cordis palpitatione & singultu. Sedantium insuper vices explet in cardialgiâ, colico dolore, &c. Dosis in substantiâ à granis octo ad viginti, & ultrâ. Prostat in officinis tinctura de quâ infrâ. Notare expedit quòd castoreum pro opii correctore haud immeritò habeatur.

(16.) *Zibetum* (*la Civette*), est materia fluida unctiosa, odore forti & ingrato, quæ extrahitur è quodam quadrupede orientali & americano, hyenæ odoriferæ nomine noto. In folliculo, circâ utriusque sexûs genitalia sito, recondi ferrur zibetum; quod inter antispasmodica & sedantia locum obtinet; & à grano semissè ad grana duo exhibetur. Sed plures hoc odoramentum ægrè ferunt; cur sit ut rarò usurpetur. Opportunè nonnunquàm umbilico infantum admovetur, ad compescenda tormina.

(17.) *Cranium humanum*, desumptum à corpore sanorum violentâ morte extinctorum, à multis deprædicatur tanquàm specificum adversus epilepsiam; de quo tamen dubitare fas est. Vi præterea absorbente & diaphoreticâ gaudet; sed rarò à nostratibus usurpatur. Dosis in substantiâ, à semi-drachmâ, ad drachmam integram.

(18.) *Ungula alcis* (*le Pied d'élan*), inter etiam celebriora antiepileptica, nec fortè potiori jure, locum habet. Nùm ejus vires innitantur fabulâ, quâ fertur alcem epilepsiæ obnoxium ab insultu liberari ungulam auri immittendo? solertioribus examinandum relinquimus. Datur in substant. ab scrupulo uno ad drachmam unam.

(19.) *Aqua melissæ composita* (*Eau des Carmes*), est tinctura spiritiosa melissæ, corticum citrei, coriandri, caryophyllorum orientaliū, cinnamomi & angelicæ. Inter anti-hysterica plurimum decantatur; ac in quotidianum usum venit; nec inferiorem gradum obtinet in serie cardiacorum; sæpiusque ad præcavendam vel fugandam lipothymiam adhibetur. Dosis à guttis quindecim ad triginta ex aquâ florum auraniorum, vino, vel alio haustu congruo: extris in eundem finem nariibus, temporibus & cervici admovetur, haud sanè infelici successu. Prodest demum membris contusis, suggillatis, debilibus & paralyticis. Illud notare juvat quòd nonnulli Pharmacopœi vinum album loco spiritus

ANTISPAS-
MODICA.

ANTISPAS-
MODICA.

vini adhibeant; cur fit ut majori dosi propinetur; scilicet à semi-unciâ ad unciam unam.

(20.) *Pulvis antispasmodicus* è visco quercino; radicibus valerianæ & pæoniæ, unguâ alcis, cranio humano, castoreo, cinnabari, &c. conficitur. A perspectis compositione & titulo sat patent vires anti-epilepticæ: hoc solo præsidio, haud posthabitis præmittendis, nonnunquam evincitur epilepsia. Dosis à semi-scrupulo ad scrupulos duos.

(21.) *Pulvis de gutteta* à vocabulo (*Goutete*), quod epilepsia puerorum audit apud Gallo Provinciales, sic nuncupata, parùm discrepat, ratione compositionis & proprietatis, à postremo, & simili fermè ratione usurpatur, ab scrupulo semisse ad semi-drachmam pro adulto; & à granis quatuor ad quindecim pro infantibus quibus præsertim dicatur.

(22.) *Mithridatium electuarium* à Mithridate, uti narrant inventum, ingenti ingredientium numero conflatur, non secus ac theriaca, cujus vires æmulatur. Præter quas laudatur hoc electuarium, nec immeritò ad affectum hystericum; & in hunc scopum sæpius adhibetur à semi-drachmâ ad drachmam unam.

(23.) *Electuarium de baccis lauri*, cui mel basim præbet, recipit præter hasce baccas, castoreum, rutam, piper, varia semina aromatica, sagapenum, opopanax, &c. affectibus hystericis præsertim dicatur: conducit in suppressis mensibus; colicam flatulentam compescit, & stomachi vires refocillat. Dosis ab scrupulo uno ad drachmam unam. Sed crebrius ingreditur enemata anti-hysterica à drachmis duabus ad drachmas sex.

(24.) *Pilula benedictæ Fulleri*, à paucis notæ, celebrioribus remediis nequaquam cedunt: constant è croco, myrrhâ, galbano, afsâ fœtidâ, maci, sale martis, oleo succini & syrupo de artemisiâ; quibus accedunt senna & aloë. Inter exquisitiora anti-hysterica & emmenagoga recenserì debent; alvum prætereà laxant; & à nonnullis sub hoc solo conspectu usurpantur. Horis serotinis exhibentur, non secus ac aliæ pilulæ aloëricæ, ab scrupulo uno ad duos, & ultrâ. Singulis diebus, vel alternis, pro re natâ præscribi solent.

(25.) *Tinctura castorei* è simplici digestionem hujusce substantiæ in spiritu vini donec saturetur, emergit. Celebratissimum est anti-hystericum, multiplicique usu comprobatum; à guttis decem ad triginta, in liquore congruo. Naribus admota hæc tinctura vertigini nonnunquam medetur. Auribus immissa confert ad hujusce organi tinnitum; ingreditur demùm enemata anti hystericæ, à drachmâ unâ ad duas.

(26.) *Tinctura succini* eodem processu perficitur, ac illa castorei; nec alias fermè vires obtinet. Ideò antispasmodicorum classẽ subit, & sæpius opportunè usurpatur adversus hystericum, imò & epilepsiam, à guttis decem ad semi-drachmam. *Vide* oleum succini.

(27.) *Elixirium*

(27.) *Elixirium proprietatis* Paracelsi est tinctura chymica myrrhæ, aloës & croci, ope spiritûs vini & spiritûs sulphuris acidi. Pro anti-hysterico eximio habetur: cordis palpitatiōi medetur: conducit sub suppressis mensibus: nec minùs laudatur ad partum promovendum. Insuper roborantium & stomachicorum ordinem ingreditur: nec ipsi denegantur vires anthelminticæ: illud caveant cuicumque hæmorrhagiæ obnoxii. Dosis à guttis quatuor ad triginta in haustu congruo. Præterea tanquàm detergens & antiputridum externum sæpiùs faustè usurpatur. Sed notare expedit quòd juxtà varios processus paretur prædictum elixirium: etenim prostant id genus elixiria in nonnullis officinis juxtà methodum helmontianam, boerhaavianam, helvetianam, &c. Hinc multiplex emergit differentia respectu virium & dosium, inter medicamina quæ eodem titulo inscribuntur: quod altâ mente tenere debent incauti qui omnia remedia officinalia, cujusvis Pharmacopolæ, indiscriminatim adhibent.

(28.) *Essentia anti-hysterica* è miscellâ & digestionē castorei, assæ fœridæ, camphoræ, oleorum essentialium rutæ & sabinae, olei succini, spiritûs volatilī cornu cervi & spiritûs vini duplici distillatione prodit. Egregium est antispasmodicum, quod opportunè exhibetur, tum epilepticis, tum hystericis: cephalicorum præterea ordinem subit, atque alexiteriorum munia obit. Dosis à guttis decem ad triginta, in aquâ melissæ, vel florum aurantiorum.

(29.) *Sal volatile succini* post solitam distillationem spiritûs & olei sublimiora perit. Inter famigeratissima anti-hysterica & epileptica numeratur. Insuper delirium febrile sedat: asthmaticis succurrit: diuresim movet & infarctibus viscerum haud inutilem opem præstat. Datur formâ pilulari, à granis tribus ad quindecim; vel in quovis haustu dissolvitur. Sed notare juvat prædictum sal sæpiùs adulteratum in officinis prostare; uti minime fugit expertos.

 CEPHALICA

CEPHALICA ET ANTI-PARALYTICA.

SIC vocitantur hæc stimulantia, aromatica, balsamica & spirituosæ, quæ, præmissis præmittendis, apoplexiæ, morbis comatosi & paralyti occurrunt; sed eâ tantum conditione, ut prædicti affectus à cerebri concidentia, nervorum atonia vel stupore, nullâ præviâ compressione sobolescant. Docet enim autopsia anatomica plures apoplexiæ, & paralyseos species pendere ab stasi sanguinis in vasis cerebri, ut plurimum varicosis; vel ab horumce tubulorum dilaceratione; cur fit ut cerebri ventriculi sanguine plerumque obruantur: sub quo casu, nemini rebus physico-anatomicis edocto haud obvium fit, cephalica nullius fore efficaciam: quin potius summam perniciem inferre; morbumque exasperare queant; qui tùm venæ sectiones, diluentia, & topica revulsionem agentia, potius exposcunt. Quibus verò accuratè peractis, ad cephalica nonnunquam confugere licet; quæ tunc temporis effectum duntaxat, sublatâ causâ, oppugnare valent: hinc intelligitur cur cephalica, de quibus in præsentiarum, nonnullis sint proficua; dùm alios in vitæ discrimen trahunt. Hæc altâ mente tenere debent plerique medentes, rerum anatomicarum inscii, qui, nullâ habitâ ratione morbi causæ, omnes obvias apoplexiæ species; aliosque affines morbos, iisdem telis indiscriminatim aggredi solent.

E M P O R E T I C A.

CEPHALICA

RADICES apii, feniculi, valerianæ fylvestris & hortenſis, raphani ruſticani, caryophyllatæ, imperatoriæ, ſerpentariæ virginianæ. Galanga. Acorus. Calamus verus. Been album ⁽¹⁾.

Folia betonicæ ⁽²⁾, dictamni cretici, calaminthæ ⁽³⁾, mari, majoranæ, chamæpityos, ocimi, meliffæ, menthæ, origani, pulegii ⁽⁴⁾, ſalviæ, ſatureiæ, ſerpilli, roriſmarini, thymi, lauri; thea.

Flores ſtæchados arabicæ ⁽⁵⁾, betonicæ, lavandulæ ⁽⁶⁾, roriſmarini, liliï convallium, tilia, primulæ veris... Semina coriandri, aniſi. Baccæ lauri, juniperi... Caffè. Nux moſchata, macis; caryophylli; cubebæ; amomum racemofum; cardamomum... Caſcarilla. Cinnamomum. Caffia lignea. Cortex Winteranys ⁽⁷⁾. Viſcum quercinum... Styrax calamita. Benzoinum... Baſamum judaicum, peruvianum, toltutanum, canadenſe... Kermes. Moſcus. Cranium humanum... Aquæ Bellilucanæ, Plumberianæ, Luxoviennes ⁽⁸⁾, Viciennes, Borbonienſes Arcimbaldicæ... Ambra cineritia ⁽⁹⁾. Succinum. Cinnabaris.

O F F I C I N A L I A.

AQUA betonicæ, corticum citrei, lavandulæ, menthæ; florum aurantiorum, tilia; meliſſophylli... Syrupus caryophyllorum, de ſtæchade ⁽¹⁰⁾, de betonicâ ⁽¹¹⁾... Baſamum apoplecticum Commendatoris... Pulvis viperinus, de guttê... Conſerva florum aurantiorum, florum roriſmarini... Confectio alkermeſ, de hyacintho. Extractum juniperi... Mithridatium. Theriaca. Opiata Salomonis... Aqua cinnamomi ſimplex, & hordeata, meliffæ compoſita, imperialis, theriacalis, Reginæ Hungariæ... Oleum lavandulæ ⁽¹²⁾, cinnamomi, caryophyllorum... Tinctura caſtorei, ſuccini... Eſſentia anti hyſterica. Elixirium Garuſi. Guttæ anodynæ Sydenhami... Guttæ Anglicæ ⁽¹³⁾, elixirium aureum ⁽¹⁴⁾. Lilium Paracelli... Spiritus volatilis viperarum, cornu cervi ⁽¹⁵⁾, falis ammoniaci; aqua dicta de Luce... Sal Anglicanum, volatile cornu cervi, viperarum... Diaphoreticum minerale. Cinnabaris antimonii.

CEPHALICA

MAGISTRALIA.

JULAPIUM.

℥ *AQUÆ* *florum tilie* uncias quatuor. *Syrupi de stœchade* unciam unam. *Aquæ cinnamomi* drachmas duas. Misce. Fiat julepus.

℥ *Aquæ corticum citrei* uncias sex. *Confectionis alkermes*. *Syrupi de tunicis* ana unc. unam. *Aquæ theriacalis* drachmas duas. Misce.

℥ *Aquæ melissophylli* uncias quatuor. *Syrupi de betonicâ* unciam unam. *Tincturæ castorei* guttas quindecim. Pro julapio.

MIXTURA.

℥ *Aquæ florum aurantior.* cochlear unum. *Spiritus salis ammoniaci* à guttis decem ad viginti.

℥ *Aquæ betonicæ* uncias quatuor. *Spiritus volatilis cornu cervi* guttas decem. *Succini præparati* scrupulum semis. *Pulveris de guttêâ* scrupulum unum.

℥ *Aquæ corticum citrei* uncias quatuor. *Syrupi de stœchade* unc. unam. *Aquæ imperialis* drachmas duas. *Tincturæ castorei* ; *spiritus cornu cervi* ana guttas decem. Misce pro haustu.

POTIO.

℥ *Aquæ lavandulæ* uncias sex. *Aquæ naphæ* unciam unam. *Aquæ cinnamomi* drachmas duas. *Salis ammoniaci* semi-drachmam. *Spiritus volatilis cornu cervi* ; *lilii Paracelsi* ana guttas duodecim. *Syrupi caryophyllorum* unciam unam. Misce. Fiat potio cochleatim sumenda.

℥ *Aquæ salviæ & betonicæ* ana uncias tres. *Aquæ florum aurantium* semi-unciam. *Confectionis de hyacintho* drachmam unam. *Kermes mineralis* grana duo. *Lilii Paracelsi* guttas triginta. *Syrupi de stœchade* unciam unam. Fiat potio è cochleari.

APOZEMA.

℥ *Radic. enulæ campanæ & caryophyllatæ* ana drachmas duas. *Baccarum juniperi* unciam unam. *Foliorum salviæ & melissæ* ana semi-manipulum. *Florum stœchados* pug. unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas. Adde *syrupi caryophyllorum* uncias duas.

℥ *Radicum pæoniæ maris* semi-unciam. *Foliorum calaminthæ & chamæpityos* ana manipulum unum. *Florum betonicæ* manipulum semis. Coque ex arte in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *syrupi de stœchade* uncias duas.

℞ *Radic. falsæ parillæ & valerianæ sylvestris* ana drachmas duas. *Folior. hyssopi & majoranæ* ana manip. semis. *Florum lavandulæ* pugill. unum. Bulliant ex arte in aquæ q. f. ad libras duas. Colaturæ adde syrupi de *betonica* uncias duas.

℞ *Radic. apii sylvestris* unciam unam. *Radic. siccarum serpentariæ virginianæ* drachmas duas. *Folior. betonicæ & hyssopi* ana manip. semis. *Florum salviæ* pugill. duos. Bulliant in aq. q. f. ad libras duas. Colaturæ adde syrupi de *quinque radicibus* uncias duas.

℞ *Guaiaci* unciam semis. *Fol. salviæ* manip. unum. *Flor. stæchados* manip. semis. Coque in aq. font. q. f. ad libram unam. Adde *tincturæ castorei* drachmam unam. *Sacchari* semi-unciam. Ad *apoplexiam & epilepsiam*.

JUSCULUM.

℞ *Radic. feniculi* unciam unam. *Radicum siccarum helenii & caryophyllatæ* ana drachmam unam. Coque per horam in juscule pulli. Dein adde *folior. betonicæ & melissæ* ana man. semis. *Foliorum dictamni cretici; florum stæchados* ana pugill. unum.

℞ *Rad. valerianæ sylvestris* unc. unam. *Visci quercini* drachmas duas. *Folior. menthæ & origani* ana manip. semis. *Florum tiliæ* pugill. unum. Fiat jusculum cum frusto *carnis vitulina*.

PULVIS.

℞ *Radic. imperatorie* semi-drachmam. *Caryophyllorum* scrupul. semis. *Pulveris de guttætâ grana* octo. Misce pro pulvere, cui addere licet *olei cinnamomi* guttas duas.

℞ *Radic. caryophyllatæ* scrupul. unum. *Galangæ minoris; nucis moschatæ* ana grana duodecim. Adde *olei lavandulæ* gutt. unam.

BOLUS.

℞ *Mithridatii* drachmam unam. *Conservæ florum aurantiorum* semi-drachmam. *Olei caryophyllorum* gutt. duas. Misce pro bolo.

℞ *Radic. imperatorie* semi-drachmam. *Salis volatilis cornu cervi* grana quindecim. *Camphoræ* grana duo. *Extracti juniperi* q. f.

℞ *Pulver. de guttætâ* grana duodecim. *Diaphoretici mineralis* grana decem. *Cinnabaris antimonii* grana duo. *Confectionis alkermes* q. f.

OPIATA.

℞ *Conservæ flor. aurantiorum, extracti rhabarbari* ana semi-unciam. *Antimonii diaphoretici* drachmas tres. *Cascarillæ & galangæ* ana drachmam unam & semis. *Asellor. preparatorum* drachmam unam. *Cinnabaris sacitii*

CEPHALICA

femi-drachmam. Fiat opiata cum *syrup. caryophyllorum*. Dosis ad drachmam circiter unam.

℥ *Conservæ florum rorismarini* uncias quatuor. *Opiatæ Salomonis* unciam unam. *Radic. valerianæ sylvestris* semi-unciam. *Pulveris viperini* drachmas tres. *Salis ammoniaci* drachmam unam. *Olei caryophyllor.* gutt. viginti. *Balsami Commendatoris* q. s. ad opiata. Dosis à semi-drachmâ ad drachmam unam.

℥ *Conservæ radicum helenii* drachmas tres. *Asellorum preparatorum* & *salis Glauberi* ana drachmas duas. *Rhei & foliorum sennæ* ana drachmam unam. Misce cum *syrupo caryophyllorum*. Fiat opiata pro duodecim dosibus.

P I L U L Æ.

℥ *Mithridatii* unciam unam. *Radic. valerianæ sylvestris* drachmas tres. *Salis ammoniaci* drachmam unam. Misce. Fiant pilulæ cum *syrupo de stæchade*. Dosis ad drachmam unam.

℥ *Extracti juniperi* ; *radicis pæoniæ maris* ana semi-unciam. *Croci maritis* ; *gummi ammoniaci* ana drachmas duas. *Nucis moschatæ* drachmam unam. Fiat massa cum *syrupo de artemisiâ*. Ad eandem dosim.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **B**EEN ALBUM, vel radix cujusdam jaceæ orientalis, de quâ TURNEFORTIUS, minoris digiti crassitiem æmulatur; colorem cinereum præ se fert; ipsique inest sapor amaricans. In cephalicorum agmine locum obtinet; à semi-drachmâ ad drachmam unam in substantiâ, & ad duplum in infuso; sed ab omnibus posthabetur; & è remediorum albo expungitur. Necessarium tamen duxi, quasi per transennam, varias res exponere, quæ eodem nomine salutantur. Sunt enim duæ radices plantarum indigenarum, & fructus exotici; quæ sic vocitantur. 1^a. Radix, quæ been nostras audit, pertinet ad speciem lychnidis sylvestris, quæ ubique crescit. 2^a. Radix refertur ad limonium maritimum majus. Fructus verò dicitur ben parvum Monardi, vel glans unguentaria (*Noix de ben*); & formâ quodammodo triangulari ad avellanæ molem accedit: è quo fructu, testâ purgato, extrahitur oleum ben, à nonnullis decantatissimum adversus herpetem, aliasque defædationes cutaneas.

(2.) *Betonica purpurea*, C. B. pin. (*Bétoine*).

Folia & flores hujusce plantæ inter cephalica & roborantia recensentur: indèque conducunt in affectibus soporosis; faustèque usurpentur contra vertiginem, tremorem, paralytim, &c. Dantur, instar the. Laudatur

pulvis foliorum ad drachmam unam vel alteram, ex ovi vitello, ad febrem quartanam: exhiberi solet hoc remedium quatuor horis post absolutos paroxysmos. Prostat aqua distillata quæ basim præbet variis julapiis, aliisque haustibus cephalicis. Neminem fugit pulverem, vel succum prædictæ plantæ sternutationem movere: omnibus etiam innotescit fumum foliorum betonicæ per se, vel cum tabaco permixtorum, fistulâ congruâ, ore exceptum haud inutilem opem conferre in variis capitis affectionibus.

(3.) *Calamintha* vulgaris vel officinarum Germaniæ, C. B. pin. (*Calament*).

Varias cognomines & cognatas antecellere videtur hæc species; quæ cephalicorum & roborantium numero adscribitur; inter stomachica carminantia recensetur; seriemque diureticorum & menses moventium subit. Datur in infuso theiformi, non secus ac salvia, melissa, aliæque stirpes aromaticæ.

(4.) *Pulegium*, J. B. *Mentha aquatica*, sive *Pulegium vulgare*, Inst. rei herb. (*Pouliot*).

Menthæ hortensis instar, cujus est analogum, inter cephalica & stomachica recensetur; partium debilitati medetur; obstructions referat; urinam, menses & lochia movet, &c. ad manipulum semis præscribitur pro quâque librâ infusi vel decocti. Quoad vires externas, cæteris plantis aromaticis minime cedit.

(5.) *Stæchas purpurea*, C. B. pin. *Spica florida*, *stæchas arabica* vulgò dicta, J. B. (*Stéchas arabique*).

Capitula florida summè aromatica, inter cephalica emparetica primatum quasi ducunt: vires redintegrant: obstructions referant: diuresim movent, &c. Faustè usurpantur in lethargo, vertigine, tremore & paralyfi. Insuper expectorationem juvant & nonnullis asthmaticis opitulantur. In infuso instar the exhibentur; vel pulvis in substantiâ ad semidrachmam præscribitur. Prostat in officinis syrupus de quo infrâ.

(6.) *Lavandula angustifolia*, C. B. pin. (*Lavande*).

Easdem fermè vires obtinent hujusce plantæ flores fragrantissimi: hinc faustè usurpantur adversus morbos cerebri & nervorum ab atoniâ oriundos. In infuso aquoso vel vinoso exhibentur ad pugillum unum pro quâque librâ liquidi. Sed usitatior est aqua distillata ab unciis duabus ad quatuor. Prostat etiam oleum essenziale, de quo infrâ. Quod ad usum externum attinet; manduntur prædicti flores ad loquelam impeditam; atque ingrediuntur fots & cataplasmata, tum resolventia, tum roborantia. Alia occurrit lavandulæ species nempe latifolia, vel spica officinarum, quam simili ratione adhibere licet. Illud obiter notare expedit de plantis aromaticis, quòd montana cæteris præstent.

(7.) *Cortex Winteranus* (*Canelle blanche*), à quodam Anglo sic nuncupatus, albicans & fungosus exsolvitur è lauri americanæ & orientalis

CEPHALICA

specie, de quâ LINNÆUS. Gratissimum odorem, non secus ac cinnamomum, cujus vires æmulatur, spirat: idè cephalicorum classem subit; in stomachicorum ordine recipitur & pro tonico eximio habetur. A nonnullis laudatur prædictus cortex tanquam antiscorbuticum eximium: ab aliis potiori jure commendatur in febre quartanâ. Datur in substantiâ ad scrupulum unum vel alterum: ad duplum verò in infuso vinoso.

(8.) *Aqua Luxovienses* (de Luxueil), oppiduli Comitatus Burgundiæ (Franche-Comté), apud montis Vogesi radices; propè scilicet Lotharingiæ confinium; duodecim leucis ad Septentrionem à Vefuntione (Besançon); & ab Alfatia sex leucis in Occasum distantis. Romanis olim notissima, dein quasi delituerunt; donec paucis abhinc annis incolarum curâ è tenebris emerferint: thermæ sulphuræ, sapore nonnihil pingui, vires stomachi instaurant & alvum laxant. Inter depurantia haud infimum locum obtinent; in aperientium incidentiumque classem subeunt. In cephalicorum agmine recipiuntur: hinc conducunt in vertigine & affectibus soporosis. Urinæ fluxum, diaphoresimque promovent; nec vi febrifugâ defraudantur. Propinari solent à libris duabus ad sex, per duodecim vel quindecim dies. Fauste adhibentur balnea, & irrigationes ab alto adversus paralytim, & tremorem. Profunt sub rheumatismo, artuum contracturâ & intumescentiâ. Morbis pruriginosis medentur; vique vulnerariâ gaudent: postremò aquarum Plumberianarum, à quibus vix tribus leucis ad Notum recedunt; vires æmulantur, in mitiori tamen gradu; cur fit ut harum usus sit fortè tutior.

(9.) *Ambra cineritia* est materia informis, levis, firma & fragrantissima, quæ in variis locis, circà maris indici littora colligitur. Frustra nonnunquam stupendæ magnitudinis passim in Indiâ reperiuntur: imò de massâ ambre, centum & triginta libras pendente, in littore japonico inventâ mentionem subjecit KÆMPFERUS. De ejus indole & genesi nondum constat: igne liquefcit ambra, & flammam concipit, gratissimumque odorem latè spargit; & idè ab unguentariis & comptis vulgò adhibetur. Quoad usum medicum, tanquam roborans deprædicatur respectu cerebri, cordis & stomachi; nec ipsi denegatur virtus anodyna, cujus ratione conducit sub fame caninâ; valetque in affectibus catarrhalibus. Minime mirari subit, si, uti suprâ notavimus, idem remedium, nunc spiritus exsuscitet, nunc eorum motum compescat; quod abundè patet ex effectu vini, &c. quæ hilaritatem, vel somnum conciliant. Sumitur ambra in substantiâ à grano semisse ad grana duo ad summum, ex vino, vel ovi vitello; cum tantillo sacchari etiam miscetur. Notare expedit plures compositiones officinales subingredi ambra; quas nonnullæ mulieres, ob illud odoramentum, averfantur. Experientiâ denique compertum manet diuturniorem ambre usum mentis functiones impedire.

(10.) *Syrupus de stæchade* compositus recipit hancce plantam, cinnamomum, zingiber, acorum, salviâ, thymum, aliaque vegetabilia aromatica,

matica, quæ omnia in aquâ calidâ per triduum digeruntur, & postea distillationi committuntur; ut demùm aquâ quæ hinc prodit, coquatur ex arte cum saccharo. Tonicum audit respectu cerebri, cordis & stomachi; flatulentia medetur; diaphoresim movet, urinam & menses ciet ab uncia semisse, ad unciam unam per se; vel in haustu congruo.

(11.) *Syrupus de betonica* paratur cum summitatibus floridis hujusce plantæ, quarum tinctura extrahitur maceratione in aquâ distillatâ betonica, quæ demùm juxta solitum processum coquitur in syrupum. Cephalicorum classem subit, & antispasmodicorum numero adscribitur; succurrit debilibus; obstructa referat, &c. Datur à semi-uncia, ad unciam unam.

(12.) *Oleum lavandula* sicuti alia olea essentialia, è floribus hujusce stirpis distillatione elicitur. Inter cephalica deprædicatur: nec minorem laudem meretur in affectibus convulsivis: ac sub hoc conspectu hystericeis opportunè exhibetur à guttis duabus ad sex, ex aquâ florum aurantiorum, vino, alioque liquore congruo.

(13.) *Gutta anglica cephalica* (*Gouttes d'Angleterre*), conficiuntur è miscellâ spiritûs volatilis serici cum suo sale, olei lavandulæ & spiritûs vini; quæ præviâ digestionem viginti quatuor horarum distillationi committuntur; donec oleum prodeat. Inter cephalica præstantiora jure numerantur; in serie antispasmodicorum primatum quasi ducunt; cardiacorum ordinem subeunt; nec ipsis denegantur vires alexiteriæ. Ideò conducunt in soporosis affectibus; insultus hystericos fugant; utilemque opem conferunt in febribus malignis. Dosis à guttis quatuor ad quindecim in haustu congruo.

(14.) *Elixirium aureum* (*Gouttes du Général LAMOTHE*), adhuc pro arcano venditur; licet curâ & industriâ clariss. POTT, hujusce præparationis processus omnibus innotescat. Inter varias auri tincturas ab agyrtis & empiricis excogitatas, nulla, ni fallor, majoribus encomiis excepta est. Ad hoc opus miscetur auri dissolutio per aquam regiam cum oleo æthereo Frobenii, loco spiritûs vini quem adhibebat prædictus Lamothe. Quod oleum recipit auri solutas moleculas, quibus orbat subfidens aqua regia. Ritè separatum hoc æther auro imprægnatum, digestionem per mensem committitur balneo arenæ cum spiritu vini, ad quantitatem quinquies auctam; è quâ digestionem prodit liquor eleganti colore aureo tinctus, quem lubuit nuncupare elixirium aureum. Nullum est dubium quin hic liquor penes se recondat genuinum aurum; sed jure ambigitur nùm hoc metallum aliquam virtutem impertiat elixirio; cum ejus proprietates potiùs referri debeant liquori æthereo. Tanquàm cephalicæ deprædicantur guttæ auræ; & auxilio sunt comatosi & apoplectici: vires reficiunt & diaphoresim movent: ipsis demùm inest quædam vis anodyna. Præscribi solent à guttis sex ad triginta, in vino, aquâ florum aurantium jusculo, &c. quod in casu urgentiori pluriès per diem iterare licet.

CEPHALICA

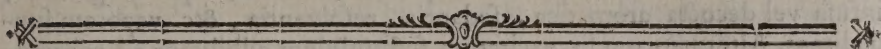
(19.) *Spiritus volatilis cornu cervi* elicitur eodem processu, ac sal volatile, de quo alibi. Inter cephalica & antispasmodica præstantiora recensetur; roborantium classẽ subit; atque in ordine alexiteriorum collocatur. Idẽ laudatur sub apoplexiã & paralyfi: prodest hysteris & epilepticis; conducit in febribus mali moris; præsertim ubi accedunt delirium & motus convulsivi. Si ipsi addatur sal volatile succini ad saturationem emergit spiritus cornu cervi, ut inquit, succinatus. Utriusque dosis à guttis quatuor ad viginti in liquore congruo.

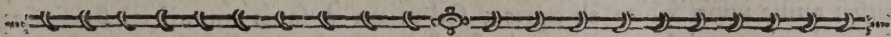
PRAXEOS MEDICÆ

PARS SECUNDA.

LIBER SECUNDUS,

DE MEDICAMENTIS EXTERNIS.

PRÆNOSCENDA.

EA duntaxat medicamina quæ intrinsecus sumuntur, vel ad stomachum appellant interna vocitari, jam supra notavimus: cætera verò, cujusvis sint indolis, externa audiunt; licet cuti & vulneribus admoveantur; vel interiora narium, oris, aurium, ani & genitalium respiciant. Hæc omnia colligere, ut ictu oculi singulis pateant, & in multiplicem scopum adhiberi queant, cogit propositum. Præter enim varios morbos externos, quorum curatio meris topicis peragitur, suum etiam symbolum conferunt hæc remedia in medelâ affectuum internorum; nervos scilicet stimulando uti rubefacientia, sinapismi & vesicatoria; evacuationem quamdam promovendo, uti sternutatoria, sialalogoga, setaceum, cauteria, &c.; vel cutis spiracula subeundo, ut interiora petant; id genus sunt hydragyrus, narcotica, cathartica, vermifuga, stomachica, diuretica, cardiaca, febrifuga, hysterica, aut paralytica, roborantia, &c. cætera demùm emolliunt, demulcent, purulentiam promovent, consolidant; detergunt; putredinem arcent, &c. Utraque sub multiplici formâ præcipiuntur; etenim nemo non novit suffumigia, balnea diversî generis, forus, irrigationes, lotiones, injectiones, epithemata, cataplasmata, linimenta & emplastra, quæ ad omnes partes spectant. Scitur insuper collyria respicere

PRÆNOSCENDA.

oculos; gargarismata, internas oris partes; pessaria, vaginam; clysteres & suppositoria, internum anum. Hæc singula sub generali conspectu in hisce prolegomenis lustrabimus: postea de venæ sectione mentionem injiciemus; atque parergi loco nonnulla trademus circa hirudines, cucurbitulas & caustica; quæ ad rem medicam sanè pertinent: sed extrà oleas evagaremur; vel in aliam messem falcem immitteremus, si alias operationes chirurgicas huc attexeremus; quas, ut hæc generalia propriis cancellis includantur, tanquàm à nostro instituto planè alienas, silentio prætermittere consultius visum fuit.

Neminem laet *suffimentum*, nunc esse siccum, nunc humidum; excitatur nempè à fumo vel à vapore. Resinæ, gummi, plantarum folia, flores, semina & ligna; variæ substantiæ animales & minerales fumum præbent: aqua, acerum, vinum, spiritus ardentes, aquæ fragrantès; infusa vel decocta aromatica, sedantia, resolutiva, &c. vaporem suppeditant. Alterutro modo excitatum suffumigium adhibetur ad roborandum, resolvendum, compescendum & stimulandum; ad fugandas convulsiones; ad sollicitandam quamdam evacuationem, &c. Idèò laudatur in coryzâ, morbis oculorum & aurium; usurpatur contrà ani & vaginæ prolapsum; adversùs hæmorrhoides; &c. in usum etiam venit suffitus ad inquinatum aërem corrigendum, vel arcendum contagium.

Corporis immersio ad cervicem usque, in quodcumque liquidum, *balneum* audit: non solum ab ægris; sed etiam à sanis munditiei studiosis summè cultum; jejuno ventriculo salubrius censetur, sed vitetur post pastum. Huic infedendum ab horæ quadrante ad horam integram, & ultrà, si vires ferant; quod pro re natâ per diem iterare licet. Inter balneum, vel sub egressu, nonnunquàm propinatur cremor oryza, vel hordei; jusculum, lac, serum lactis, the, &c: postea probè exsiccatum corpus quieti traditur: aliquandiù scilicet in lecto se componunt ægri, ut promoveatur perspiratio. *Balnea domestica* tepida, vel calore humano paululùm temperatiora, humorum ferociam coërcent; villos musculares, aliaque solidorum stamina obsequiosiora reddunt: affectionibus spasmodicis medentur; caput levant; dolores compescunt; nephriticis opitulantur; conducunt in stranguriâ; valent in ileo; prosunt in melancholicis & manicis; variolas erumpentes tardiores juvant; in delirio nonnullarum febrium, laudem obtinent, &c. Rarè tanquàm prophylactica præscribuntur balnea, ni præmisso quodam regimine, quod circa venæ sectionem, cathartica, refrigerantia, depurantia, aperientia, &c. versatur. Decoctum omasorum, plantarumve emollientium, & aromaticarum; oleum vel magna olivarum; vinacea, lac, &c. sæpiùs ad varium scopum adhibentur. Cum balneis domesticis simplicioribus coincidunt *balnea fluminum*, quæ ardente Syrio in usum veniunt; nec minorem laudem merentur, dummodò ad hæcce lavacra mane vel quatuor horis post prandium accedatur.

Balnea frigida, quæ, sæviente brumâ, cautè usurpari queunt, à Vereribus summè deprædicata; & apud plures gentes, venustatis vel religionis causâ adhuc usitatissima, rarò apud nostrates, nescio quo fato, commendantur. Hæc summis laudibus extollunt Angli; non solum ad rheumatismum, arthritidem & affectus hystericos, sed etiam ad præcavendos catarrhos, aliosque id genus morbos, quibus obnoxii sunt. Haud ultrà duo vel tria minuta protrahi debent, hybernâ tempestate, prædicta balnea frigida; ni sinat consuetudo; sed ad semi-horam, & ultrà, protelari possunt in mensibus æstivis; quæ tamen caveant, qui pectore laborant. Nullum fortè balneo frigido occurrit præsentius remedium contrà imminentem rachitidem, aliosque graviore & pertinacioris infantum morbos, ob vires roborantes quibus pollet; cur sit ut plurimum conferat sub pedis distorsione: præcavetur enim partis intumescencia, si illicò immergatur in aquam frigidam, per horam integram & ultrà. Nec minorem fortè laudem meretur balneum frigidum in urinæ incontinentiâ, & adversùs sanguinis profluvia; atque sub spasmodicis nervorum morbis, dummodò tamen ejus usus diù proteletur; nonnullis, pro re natâ, adhibitis intervallis. Cavendum insuper ne sanguis, constrictis vasis cutaneis, majori impetu ad cerebrum, aliaque viscera feratur. Multiplici experienciâ scitur delirium febrile, & furorem maniacum huicce præsidio pluriès cessisse. Quantum valeat ad præcavendam rabiem nemo nescit. Illud sedulò animadvertere debemus ferè omnes qui post balneum frigidum lecto se committunt, in sudoris rivulos disfluere; quod sanè quidem omnem impeditæ perspirationis suspensionem amoveret.

Balneum aquarum thermalium inter præstantiora remedia adversùs morbos chronicos pertinacioris recensetur: mira præstat in variis irruptionibus, quibus cutis defœdatur; doloribus rheumaticis occurrit; decantatur in paralyfi; medetur membrorum contracturæ & atrophix; valet in tremore; prodest in stupore, &c. Hujus ope abstergitur cutis, & referantur occlusa tegumentorum spiracula, quæ non solum sudori egressum largiuntur; sed etiam moleculis aqueo-mineralibus ingressum parant. Morandum in balneo ab horæ quadrante ad semi-horam, & ultrà, si vires ferant: haud nisi summâ cautelâ præscribi debent prædicta balnea vertiginosis & epilepticis, hypochondriacis & hystericis, phthisicis, &c. Notare expedit quòd inter horum usum, haud ulterius sit progrediendum; si vires deficient; somnus arceatur & appetitus languescat.

Balneum vaporarium, vel *sudatorium* (vulgò *Etuves*), assumitur in cœnaculo quod replet vapore aquarum thermalium, quo brevi sudor copiosissimus prolicitur: sed plerumque caput & pulmones afficit hypocautum illud humidum; adeò ut nonnulli illud ægrè ferant, ni notissimâ arte & peculiari balneorum industriâ, caput & os tueantur. Hæc cautelâ, rectis scilicèt superioribus, aquæ ferventis vulgarissimæ vapor, cum ægrorum levamine familiarissimè excipitur. Hæc cujuscumque sortis balnea

PRÆNOS-
CENDA.

cautè adhiberi debent, tam in teneriori, quàm in provectiori ætate : noxam sæpiùs inferunt plethoricis & cacheeticis : ab illis abstineant quorum pulmones afficiuntur. Obstant quoque animi pathemata, hæmorrhagiæ, alvi profluvia, &c.

Præter jam traditas balneorum species, aliæ sub vario scopo adhibentur : *balneum* nempe *aquæ maris* respicit hydrophobiam, & conducit in scabie. *Balnea aromatica* vel *vinaceorum* pro roborantibus eximiis, imò & resolventibus habentur. *Balnea ex oleo* vel *magmate olivarum*, è *lacte*, vel *decocto omasorum* inter præstantiora demulcentia & emollientia recensentur. *Balneum arenæ*, circà maris littora, vel in alveo fluminis, radiis solaribus excalefactæ, pluris habetur ad dolores rheumaticos ; vel crurum intumescentiâ œdematosam : idem fabulum calore furni imprægnatum haud minorem opem præstare videtur. In eundem usum vocantur furfur, folia alni, aliarumve arborum ; quæ scilicet in furno aliquandiù recluduntur, vel soli æstivo exponuntur, ut debitum calorem contrahant.

Singulæ materies humidæ vel siccæ, de quibus hætenus, ad balnea pecularia, hanc vel illam partem respicientia etiam usurpantur. *Semicupium* audit, si æger renibus vel inguinibus tenus in aquam, aliumve liquidum se dimittat : crebrò hæc ratione usurpatur adversus nephritidem, ischuriam renalem, & vesicarem, colicam hepaticam, &c. Ubi crura arthritide, œdemate, ulcere, aliove morbo tacta, extrà labrum collocantur, *inceffus* vocitatur, nec minùs fortè proficius sub præmemoratis casibus ; qui aliàs ob minorem quem requirit apparatus, omnibus magis arri-det. Si pedes duntaxat, vel crura madeant, *Pediluvium* dicitur, quod commendatur in variis capitis morbis, dolore vel spasmo stipatis ; valet in fluxionibus oculorum ; conducit in asthmate convulsivo & cordis pal-pitatione ; prodest in suppressis menstruis, vel hæmorrhoidibus, &c. Somnum quandoque accersit : præsertim si loco aquæ, adhibeatur decoctum capitum papaveris albi, aliarumve plantarum narcoticarum. Haud dissimili demùm ratione balneantur brachia, doloribus, intumescentiâ, vel contracturâ impedita.

Embrocatio, vel *irrigatio ab alto*, (*la Douche*), est quædam balnei species à lapsu aquæ, alteriusve liquidi producta. Si guttatim vel levi stillicidio delabatur liquidum, ope lintei, panni, vel spongiæ hocce imbutorum, dicitur *embrocatio* : ubi verò pleno gurgite irruit è fonte naturali vel artificiali ; aut quâvis aliâ arte injicitur & vibratur, *irrigatio ab alto* audit. In hunc usum veniunt aquæ thermæ, varia infusa aut decocta pro vario scopo : sic adhibitæ aquæ thermæ, efficacissimæ censentur ad emolliendos vel resolvendos tumores pertinacissimos ; summè deprædicantur in exostosis, cæteris remediis obsurdescensibus : dolores fugant diuturniores ; ulcera vetustiora sanant ; contracturæ artuum medentur, &c. Nec omni virtute destituitur aqua communis ; dummodò

ex altiore loco, & uberrimo proventu fluat: experiētiā enim comper-
tum manet varios tumores artuum, tam arthriticos, quā scrophulosos
nullā arte domandos hocce præsidio brevi evanuisse. Ad irrigationem
etiam referri debet hæc aqua frigida aspersio in faciem lipothymia correp-
torum, cujus efficacia haud fugit ipsamet mulierculas.

PRÆNOS-
CENDA.

Ejusdem commatis sunt *fotus*, balneorum vicem supplentes, quorum
materiam præbent aqua communis vel distillata; infusa vel decocta, lac,
vinum, oxycratum, lixivium, aqua calcis, &c. quibus imbuuntur lintea-
mina, panni, spongiæ, in varium finem parti admovenda. Ad fotus pro-
ximè accedunt *lotiones*, quæ iisdem liquoribus peraguntur. A lotionibus,
solo utendi modo, discrepant *injectiones* quæ respiciunt aures, urethram
& vesicam, vaginam & uterum, anum & ulcera fistulosa: ad hoc opus
usurpantur aqua thermales, hydromel vel aqua mulsa, infusa & de-
cocta, succi, olea, lac, &c. Hinc patet alias esse demulcentes & ano-
dynas; alias vulnerarias, adstringentes, &c.

Vix definire licet quid sit intelligendum per *epithema*; cū illud vo-
cabulum à mero curantium arbitrio pendere videatur. Sic nuncupantur
peculiares fotus scrobiculo cordis, cervici, fronti, temporibus, &c.
admovendi. *Vesica* bubula lacte, aqua, &c. semi-turgida, inter pare-
gorica externa recensenda epithematum classē subit: eandem ingre-
ditur *scutum* constans pulveribus aromaticis, vermifugis, catharticis, an-
tispassmodicis, balsamis, resinis, quæ gossypio carpto excipiuntur; vel li-
quefacta & subacta, cataplasmatibus vel emplastri instar, umbilico aut circā
præcordia imponuntur. In eādem epithematum serie recipiuntur *sacculi*
quibus includuntur varii pulveres aromatici, salia, &c. regioni epiga-
stricæ ut plurimum admovendi; nunc sicci, nunc vino, alterive liquido
prius immersi; quibus egregiæ nonnunquam tribuuntur vires à variis
nebulonibus, quos nœnias venditare non pudet. In eodem ordine etiam
collocatur *dimidium panis* illicò è furno extracti, cujus efficaciam nemo
non novit; tam ad sedandos dolores acutissimos, quā ad resolvendum
recentem infarctum; vel *panis assatus* vino generoso vel aqua vitæ irro-
ratus & pulveribus aromaticis inspersus regioni epigastricæ, volæ ma-
nuum aut plantæ pedum ad reficiendas vires imponendus. *Columba* de-
mum, *catelli*, aliaque animalia viventia secta; *omentum* vervecinum,
agninum, &c. quæ maximo agrorum levamine capiti, aut regioni sto-
machi applicantur, epithematum etiam gradum consequuntur.

Innumera ferè sunt materies quæ *cataplasmata* ingredi qucunt; ra-
dices scilicet; folia, flores, fructus, grana & farina; mica panis, fermentum
pistorum, gummi, saponēs, unguenta, electuaria, lutum, terræ;
aliique pulveres; non secus ac aqua, vinum, acetum, aqua vitæ, lac,
mel, vitellum ovi & albumen, butyrum, olea, axungia, &c. è quibus
crudis vel coctis parantur cataplasmata: nonnulla è simplici horum mis-
cellâ conficiuntur; alia teruntur & per setaceum trahuntur; &c. adeo

PRÆNOS-
CENDA.

ut exhinc emergat medicamen pultriforme cujus vires diversas esse nemini haud obvium: cataplasmata enim, alia sunt maturantia, digestiva, emollientia, anodyna & resolventia; alia repercutientia, adstringentia, roborantia, cathartica, antiputrida, &c.

Agmen topicorum generalium claudet *linimentum* vel litus, cujus materiam præbent balsama naturalia, officinalia, vel magistralia; olea, axungia, medulla, butyrum & unguenta. Linimentum, cui additur tantillum cujusdam liquidi spirituosi, ut penetrantius evadat, non solum calidè usurpari debet; sed iners censetur, vel levis efficaciam, ni pars prævio frictu incalcescat: nemo enim nescit hanc cautelâ adhiberi unguentum mercuriale, litus ad scabiem, &c. Ægrè tamen cutem trajiciunt linimenta, quâcumque arte admoveantur; ni præmittantur balnea quorum ope patientes poruli moleculis oleosis ingressum largiuntur. De *emplastris*, quibus olea, axungia, medulla, butyrum, cera, pix & resina basim præbent; meris compositionibus officinalibus, quorum utendi modus neminem vel inexpertum fugit, nil addimus.

Absolutis quæ brevi erant dicenda de remediis externis generalibus; nonnulla addere licet de illis quæ peculiarem corporis partem respiciunt; inter quæ primatum obtinent oculis dicata, *collyria* nempe, quorum diversæ sunt vires: alia enim sunt refrigerantia, demulcentia, vel anodyna; alia repercutientia, resolventia, detergentia, &c. Collyriorum materiam suppeditant aqua communis vel distillata, aquæ minerales, vinum, lac, varia decocta & infusa, &c. quibus addere licet spiritus ardentes, nonnulla salia, atque quosdam pulveres. Insuper pulpa malorum, albumen ovi, mucilagines, variaque cataplasmata, quæ pro re natâ oculis admoventur; non secus ac pulveres qui in ipsos insufflantur, in collyriorum ordine recipiuntur. Circâ hæc remedia notare expedit alia esse, quæ eodem titulo perperam insigniuntur, licet ad oculos minimè spectent; exemplo sit collyrium Lanfranci, quod in ulcerum curatione, ceu catharticum, usurpatur.

Gargarismata circâ fauces, reflexo capite, agitanda; vel lotionis instar, cæteris oris partibus prospicientia, conficiuntur ex aquis distillatis, vel thermalibus, è variis infusis aut decoctis; ex oxycrato, lacte; spiritibus ardentibus aquâ temperatis, melle, syrupis, mucaginibus, &c. Hinc obvium fit alia esse demulcentia, anodyna, emollientia & stimulantia; alia repercutientia, adstringentia, resolventia, maturantia, detergentia, antiscorbutica, &c. Si ægrè gargarismate utantur decumbentes, vel modum assequi nequeant, uti infantes; hujusce vires gerir injectio ejusdem liquoris, quæ eundem effectum præstat; imò & majorem opem fert.

Pudoris sinum respicit *Pessarium*, nunc molle, nunc firmum; sub multiplici formâ & diversæ molis, ratione varii curantium conspectus, conficitur è gossypio oleis & unguentis inuncto, è panno lineo vel sericeo, in quo includuntur nonnulli pulveres, è melle cocto variis rebus imprægnato;

impregnato; è quibusdam radicibus, &c. Crebrius tamen usurpatur solidum simplicissimum ex ebore, ligno, vel subere cerâ obducto, ad præcavendum vaginæ prolapsum, aut pro urinæ incontinentiâ. È diversis verò materiis propriis conficitur medicamentosum; quod inditur ad promovendum menstruorum fluxum, vel ut nimius cohibeatur proven-
tus; ad compescendum pruritus; ad detergenda ulcera, &c. Mulieribus duntaxat congruunt pessaria; aliàs non sunt adhibenda ne lædantur vir-
ginitatis claustra; quod in Medici opprobrium cedere valet.

Omnibus innotescit *enemata* parandi & injiciendi modus; nec latet quòd horum ope promoveatur scybalorum exitus; leniatur interaneorum æstus; sedentur dolores, & flatus expellantur. Nonnulla è jure carni-
um parata nutrientia audiunt, & suppetias ferunt misellis agris quorum obstructæ sunt deglutitionis viæ: alia sunt adstringentia, detergentia & antiputrida; alia febrifuga, hysterica, stimulantia, &c. Scire expedit quòd nonnunquam intromittatur *fumus tabaci*, ad adstrictionem alvi per-
tinacissimam, non secus ac adversus ileum etiam ab herniâ productum. Ad hoc opus adhibetur nicotianæ semi-uncia, cujus fumus in anum de-
truditur ope instrumentorum à DEKKERO & aliis delineatorum; vel be-
neficio vesicæ; aut quâvis aliâ arte. Quandoque demum, ut nil inta-
ctum relinquamus, *folle fabili* insufflantur intestina; & hoc præsidium nonnullis iliis optimè cessisse videtur.

Vix discrepat ratione formæ *suppositorium* à pessario: primum ano di-
catur; aliud vaginæ prospicit. Suppositorii materiam præbent, præter
gossypium & lintamina, caulis betæ, brassicæ, mercurialis, aliarumque
consimilium; porrum, sapo, lardum, sebum, butyrum cacao; mel
coctum, caseum salitum, &c. quibus addere solent ad sollicitandam
alvum, sal gemmeum, vel ammoniacum, diacrydium, agaricum, aloë,
colocynthidem, euphorbium, aliaque stimuli vices gerentia: vel ad alium
scopum conficiuntur suppositoria; emollientia nempe, demulcentia &
anodyna; resolventia, adstringentia, vermifuga, detergentia, &c. quæ
sub variis casibus proficuè adhiberi queunt.

Inter præsidia externa præstantiora jure recensetur *sanguinis missio*:
hinc ab instituto haud alienum de ejus speciebus, earumque prosperis &
adversis effectibus, quasi per transennam, vel mantissæ instar, nonnulla
in medium adducere; missis tamen quæ ad encheiresim chirurgicam, à
nostro proposito planè alienam, spectant: omnibus notum est sanguinem
mitti è venis brachii, manûs, pedis, cervicis, linguæ, frontis, oculo-
rum, &c. atque pro vario scopo hanc vel illam tundendam esse: nec
minus patet hæc operatione depleri vasa, primò partis phlebotomo sub-
jectæ; dein cæterarum partium, juxta notissimas sanguinis circuitûs le-
ges. Haud reticendum arteriam etiam temporalem secari, absque aneu-
rismatis periculo, ob subjectum os: quod remedii genus sub gravioribus
capitis affectibus plures fausto beavit eventu. Opportunè adhibetur *vena*

PRÆNOSCENDA.

sectio sub ingressu febrium : egregiam opem confert in apoplexiâ sanguineâ ; aliisque morbis congeneribus ; in anginâ , nephritide , peripneumoniâ , aliisque inflammationibus internis : nec minùs proficua censetur in graviorebus vulneribus , post casum ab alto , &c. tanquàm prophylactica celebratur , post sufflaminatam quamcumque hæmorrhagiam , si plethorâ sint indicia , vel ingruat somnolentia cum torpore ; inter cordis palpitationes , vertigines , cephalalgias , hæmorrhagias crebriùs recurrentes , &c. Sed haud ultrâ modum est repetenda , ne agrorum res in deteriora ruant , & exhaustis viribus fatum acceleretur. Hæc præsertim occurrunt pericula temperie biliosâ præditi. Summâ etiam cautelâ infantibus , non secùs ac senio confectis præcipi debet : illam agrè ferunt debiles , tabidi , phthisici & hydropici : ab illâ abstinendum in apoplexiâ ferosâ : nec magis confert , nisi in urgentiori casu , post variolarum & morbillorum eruptionem : noxam demùm infert nonnullis hystericis & hypochondriacis , non secùs ac paralyticis , arthriticis , &c. Venæ sectio demùm , ut hæc omnia in unum contrahamus , præsentissimum remedium audit ; si opportunè celebretur ; aliàs inutilis vel lethalis evadit. Per transfennam notare expedit , plures repetitis , statò tempore , venæ sectionibus assuetos , circâ solitum phlebotomiæ tempus , eadem mala pati , quibus conflictantur feminae , retentis mensibus ; quod altâ mente tenere debent huic usui plus æquo addicti.

Sanguinis missionem , tanquàm succedaneâ , excipiunt *hirudines* (*les sangsues*) ; quæ etiam ad deplenda vasa sanguinea adhibentur. Scitur hancce vermium palustrium latam speciem cuti pertinaciter hærentem cruorem exfugere , quo sensum turget ad crepaturam. Variis partibus , temporibus nempè ; ponè aures ; majori oculi cantho , palpebræ inferiori ; internis naribus , ano , artubus , &c. in aquâ priùs expurgatâ in varium finem admoventur hirudines : ad exinanienda scilicèt viciniora vasa , vel ad quamdam revulsionem excitandam ; cujus ratione egregiam opem præstant in ophthalmiâ pertinaciori , aliisque capitis fluxionibus ; conducunt in delirio ; cephalalgiam compescunt ; valent in hæmorrhagiâ narium , pulmonum , alteriusve partis ; tumentibus hæmorrhoidibus medentur , &c. Circâ utendi modum addere juvat quòd proboscidem agrè cuti infigant , ni priùs frictu incalescat ; vel aquâ tepidâ , lacte aut sanguine columbæ madeat. Ubi cruore turgent hirudines ; ut plurimùm decidunt : aliàs sale vel cinere inspergi solent , ut cutem dimittant. Si majorem sanguinis copiam educere animus sit ; earum cauda amputatur , ut hoc vulnere sanguis stillet : his tamen remotis haud desinit quandòque fluere hic latex ; ni aquâ stypticâ inflitum vulnus foveatur. Notare expedit hirudines haud sine cautelâ ori , naribus , ano admovendas esse , ne prædictos hiatus subeant ; quod haud sine præsentì vitæ discrimine pluriès accidisse fertur. Ubi sub hoc infortunio , ad stomachum vel tubum intestinale appellunt prædicta insecta ; aquâ falsâ , vel purgantibus reme-

diis domari, & foràs expelli queunt: sed si in narium latebras subre-
pant; nil calamitosius potest excogitari; ni fortè fortunâ, violentâ ster-
nutatione foràs abigantur.

Concubitula (*les Ventoufes*), quarum forma & utendi modus nemi-
nem latent, imponuntur scapulis, dorso, posticæ cervicis parti, coxis,
furis, &c. Scitur quoque alias, ut inquiunt, esse siccas, alias cruentas.
Siccæ minoris sunt efficaciæ, ni aliquod juvamen afferant à partis intru-
mescentiâ: cruentæ verò vel scarificatæ, quibus cruor pro libito educi-
tur, phlebotomiæ minime cedunt; imò & sub variis casibus pluris ha-
bentur. Ob dolorem quo stipantur hæ postremæ, torpentes spiritus exsus-
citant in apoplexiâ, aliisque affectibus comatosi: ex eodem fonte emer-
git revulsio in morbis convulsivis summè proficua. Nec minorem laudem
merentur cucurbitulæ scarificatæ in aliis capitis morbis; in affectibus
oculorum, oris, &c. Egregiam postremò opem sapius conferre in pleuri-
tide, si propè locum affectum admoveantur; multiplici solertiorum expe-
rientiâ constat.

Neminem fermè fugit *fonticulum*, de quo superest ut dicamus, nun-
cupari illud ulcus artificiale, à lapide caustico, infernali, aliove conge-
nere, vel à ferro candente productum. Brachia, crura, occiput, &c.
huicce operationi pro curantium mente vel arbitrio subjiuntur. Tutiori
& breviori viâ incedere videntur, qui vulnusculum ad hoc opus cuti inflig-
gunt: causticum tamen officinale, etsi majorem dolorem concitat, usitatus
est; imò nonnunquàm præstantius. Hoc excipit *cauterium*, ut inquiunt,
actuale, vel ferrum candens, cujus inustionem pavent meticulosi; quod
tamen cæteris palmam præripit ob extemporaneam revulsionem, quam
in nonnullis casibus maximi esse momenti ratum apud Practicos manet.
Exolevit tamen hac inustio quæ vix à nostratibus commendatur, nisi ad
ossium cariem: nullum sanè quidem præsentius esse remedium ad illicò
extinguendum venenum horrendum quod à morfu viperæ, animalium-
que rabidorum sobolescit; multiplici experienciâ compertum manet.

Ad cauterium actuale referri debet adustio quæ peragitur ope *moxæ*
Sinenstum; quæ nil aliud esse videtur quàm tomentum cujusdam arte-
misiæ exoticæ de quâ LINNÆUS. Ad formam pyramidalem convolvitur,
cujus basis diametri unius circiter pollicis cuti glutinatur, ope gummi
arabici; ut ignis ab apice ad basim accedens cutem afficiat. Huic ambu-
stioni, nunc iteratæ; aliàs pro vario scopo multiplicatæ, admoveri solet
unguentum basilicum. Sinenfes & Japonenses hoc cauterii genus majori
encomio deprædicant ad eradicandos dolores pertinaciores rheumaticos,
arthriticos, alteriusve indolis: sic medentur apoplexiæ, epilepsiæ, aliis-
que morbis congeneribus, qui huic violentæ revulsioni cedere solent.
Moxæ consimilem materiam suppeditare valent variæ plantæ lanuginosæ
indigenæ: tomentum enim cujusdam echinopi, apud Hispanos familia-
rissimi. Agaricus igniarius, cæteris substantiis fortè præstantior; clemati-
tidis pappi, aliarumve stirpium: gossypium vulgatissimum, linum, &c.
eâdem ratione usurpari queunt.

R r ij

PRÆNOS-
CENDA.

PRÆNOS-
CENDA.

Cauterium, ut hisce generalibus, fortè prolixioribus, finem imponamus, non secùs ac *setaceum*, quod hùc coincidit, quâvis arte excitetur & cuivis parti admoveatur, inter exquisitiora & tutiora præsidia recenseri debet, non solum ad præcavendos morbos fonticos; sed etiam ad leniendos vel eradicandos diuturniores. Egregiam opem præstat sub variis capitis affectibus, & præsertim oculorum; conducit in ischidiaco dolore; omnibusque casibus, ubi revulsionis opus est. Coronidis loco addere juvat hanc sentinam annosam haud sine præsentì periculo exarescere in provectori ætate: quod si fortè accidat omni ope moliendum, ut saburra purulenta per hancce viam eliminari & purgari solita, ad suum alveum revocetur; vel quâvis aliâ arte foràs deturbetur; ne cerebrum, pulmones, aliave organa impetat.

SECTIO PRIMA.

DE MEDICAMINIBUS GENERALIBUS, quæ scilicet singulis partibus admoveri solent.

EMOLLIENTIA.

SUB hoc titulo comprehenduntur ea medicamenta externa quæ rigidioribus fibris flacciditatem impertiri; ac partibus duris & renitentibus mollitiem conciliare valent: cur sit ut dolores ab hisce causis prognatos leniant & compescant. Hisce effectibus ritè perspectis, minime mirari subit; si concretis & impactis fluxilitatem inducendo, resolventium sæpius & maturantium vices gerant prædicta topica; quorum salubres effectus in propatulo se sistunt; licet sub vaporis, lotionis, irrigationis, balnei, fotûs; vel cataplasmatibus, linimenti, emplastri, &c. formâ adhibeantur. E conspectu sequentis seriei luce clariùs patet hæc materies suam virtutem mutuari à particulis aqueis, mucilaginosi, pingui-bus & oleosis, quibus scatent; quæ calore actuata subjacentium partium intercapedines altius subeunt; ac peroptatum effectum feliciùs exerunt. Hinc patet quid valeat aquæ tepidæ simplicissimæ vapor, quæ inter emollientia principem locum jure obtinet. Priusquam album emollientium sistamus, non abs re erit animadvertere quod, inter herbas recensendas, quinque numerentur, nempe althæa, malva, mercurialis, parietaria & viola, quæ in officinis emollientes audiunt: nonnulli tamen loco malvæ & violæ, brancam ursinam & betam in hoc censu admittunt.

EMOLLIENTIA.

EMPORETICA.

RADICES althææ, nymphææ, liliorum, coronæ imperialis ⁽¹⁾, lapathi. Folia malvæ ⁽²⁾, althææ, fenecionis ⁽³⁾, acanthi ⁽⁴⁾, mercurialis, parietariæ, betæ ⁽⁵⁾, bliti, verbasci, violæ ⁽⁶⁾, borraginis, telephii, fonchi, portulacæ, fedi.

Flores chamæmeli, meliloti, verbasci, sambuci... Semina lini, fœnugræci... Farina hordei, orizæ, lupini, fecalis, tritici ⁽⁷⁾, mica panis... Malum, caricæ, amygdalæ dulces, nuclei pinei... Oleum ⁽⁸⁾, magma olivarum, sapo, gummi... Lac; butyrum, cremor lactis, sperma ceti... Medullæ, axungia, omasa... Animalia recens mactata, lana fucida... Aquæ Plumberianæ, Borbonienses Anselmenses, Dinienfes, Granenses, Vicienses, Baregienses. Lutum aquarum Amandinarum, cæterarumque thermalium, ipsamet aqua communis tepida.

OFFICINALIA.

AQUA sperniolæ, liliorum... Mucilago feminum psyllii, cydoniorum... Oleum feminum frigidorum, amygdalarum dulcium, lini, canabinum ⁽⁹⁾, liliorum ⁽¹⁰⁾, chamæmeli ⁽¹¹⁾, laurinum, lumbricorum, catellorum, ovorum... Unguentum de althæâ, rosaceum, fuscum, populeum... Ceratum Galeni, pomatum rubrum... Emplastrum de mucaginibus ⁽¹²⁾, diachylon simplex & gummatum, de spermate ceti, de meliloto ⁽¹³⁾.

MAGISTRALIA.

FOTUS.

℥ **R**ADICUM althææ & nymphææ ana uncias duas. Folior. malvæ, parietariæ & violæ ana manipulos duos. Florum chamæmeli & meliloti ana semi-manipulum. Coque in aquæ q. f. ad libras sex. Et fiat fotus quo imbuuntur lintea quadruplicata, vel panni lanei molliusculi; quæ parti admoventur, donec refrixerint.

℥ Radic. liliorum & lapathi ana uncias duas. Folior. malvæ, fenecionis & verbasci ana manipulos duos. Seminum lini unciam unam. Florum chamæmeli manipulum unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras sex; pro fotu.

℥ *Seminum lini* uncias duas. *Florum malvæ & violarum* ana manipulos duos. Coque in aquæ q. f. pro fotu calidè admovendo.

EMOLLIENTIA.

CATAPLASMA.

℥ *Folior. malvæ, parietariæ, violæ & althææ*, ana manipulos duos. *Florum chamæmeli* manipulum unum. Coque ad putrilaginem in aquæ q. f. Trajiciantur per setaceum, & igne exsiccentur ad cataplasmatidis consistentiam.

℥ *Radic. althææ, nymphææ & liliorum alborum* ana uncias quatuor. *Folior. verbasci & violæ* ana manipulum unum. Bulliant in aquæ q. f. ad putrilaginem, & extrahatur pulpa; cui adde *unguenti de althæâ* unciam unam.

℥ *Farinæ seminum lini* libram unam. *Micæ panis* uncias sex. Coque in decocti *althææ* q. f. ad debitam consistentiam.

℥ *Pulpæ herbarum emollientium* libram unam. *Farinæ secalis* uncias duas. *Farinæ fabarum & lupinorum* ana unciam unam. Coque ex arte in aquæ q. f. ad cataplasma.

℥ *Radic. althææ* unciam unam. *Foliorum malvæ, brancæ ursinæ & hyoscyami albi; florum chamæmeli & sambuci* ana manipulum unum. Coque in aquæ q. f. ad putrilaginem. Per setaceum trajectis adde *farinæ fabarum & seminum lini* ana uncias duas. *Axungie gallinæ* unciam unam. Fiat cataplasma.

℥ *Micæ panis albißimi; pulveris florum chamæmeli & sambuci* ana uncias quatuor. Infunde calidè per quatuor horas in lactis q. f. Leviter dein ferveant, addendo sub finem *croci* semi-drachmam pro cataplasmate; sæpiùs renovando ne aceſcat, aut exſicceſcit.

℥ *Panis ſmilaginei & farinæ seminum lini* ana uncias quatuor. Coctis ex lacte, adde *olei liliorum* q. f. ad cataplasma.

LINIMENTUM.

℥ *Catellos recèns natos* numero duos. *Lumbricos terreſtres* numero duodecim. *Foliorum incisorum malvæ & hyoscyami* ana manip. unum. Bulliant per horam in *olei olivarum* libris tribus, & *vini albi* libris duabus. Circà finem adde *florum hyperici & chamæmeli* ana manipulum unum. Cola & exprime ad linimentum calidè adhibendum, pro ankyloſi.

℥ *Axungie humanæ* unciam unam. *Olei catellorum, medullæ bovinæ* ana semi-unciam. *Spermatis ceti, terebinthinæ & ſtyracis* ana drachmas duas. *Olei lumbricorum* q. f. Liqueſiant in balneo maris, & fiat ex arte unguentum.

EMPLASTRUM.

℥ *Emplaſtri de mucaginibus* uncias duas. *Pulpæ radic. liliorum* unciam unam. *Olei liliorum* q. f. Fiat emplaſtrum ſecundùm artem.

EMOLLIENTIA.

COMMENTARIA.

(1.) **C**ORONA *Imperialis*, Dod. Pempt. (*Couronne Impériale*).

Lilio affinis hæc planta à florum in orbem circà comam foliaceam dispositione nomen mutuatur. Radix duntaxat fœtida, bulbosa & squamosa in usum venit; ac inter emollientia locum obtinet: nec ipsi denegatur vis resolvens. Rarò tamen adhibetur, vel propter penuriam, vel ob uberrimum cognatorum proventum.

(2.) *Malva vulgaris* flore majore, folio sinuato, J. B. (*Mauve*.)

Emollientium classem subeunt folia hujusce vulgarissimæ plantæ, quam Veteres inter olera numerabant. Ex hisce foliis parantur enemata, fotus, balnea & cataplasmata. Flores verò in usum internum vocantur; ipsisque haud immeritò conceditur vis demulcendi; cujus ratione commendantur in affectibus pectoris, æstu & ardore stipatis; egregiam opem ferunt in stranguriâ, nonnullisque aliis renum & vesicæ morbis. Ad manipul. semis pro aquæ libris duabus in infuso præcipi solent.

(3.) *Senecio minor vulgaris*, C. B. pin. (*Senecion*).

Inter emollientia primi ordinis recenseri debet hæc planta; quæ etiam pro resolvente habetur. Decoctum commune enematum ingreditur, vel sub cataplasmatibus, forûsve formâ adhibetur. Conducit in tineâ; hæmorrhoidum dolorem compescit; nec inutilem opem confert in testium phlogosi.

(4.) *Acanthus fativus* seu mollis Vergilii, C. B. pin. Branca urfina Italor. (*Acanthe ou branche-urfine*).

In serie emollientium numerantur hujusce speciei folia, quæ haud absmili ratione, eademque methodo adhibentur. A nonnullis laudatur radices succus in ambustione: nec desunt, qui varias proprietates seminibus tribuunt; de quibus dubitare licet.

(5.) *Beta alba* vel pallescens quæ Cicla officinarum, C. B. pin. (*Poirée blanche*).

In eundem usum externum vocatur hæc planta olitoria, cujus binæ aliæ species succedanæ censentur. Succus prætereâ naribus attractus sternutationem movet, & majorem elicit mucii copiam: cautè tamen usurpari debet hoc errhinum; cùm haud planè innocuum apud solertiores censeatur. Folia paululùm complanata, & butyro illita adhiberi solent ad demulcendos, vel detergendos achores, ut inquiunt, & favos infantum; vel ad sollicitandum blandâ pruritacione humorum effluxum à vesicatoriis inchoatum; caules demùm suppositorii materiam præbent. Coronidis loco addere haud superfluum judicamus, varias esse plantas affines, quæ eodem modo usurpari queunt; *blitum* nempe, (*la blette*); *atriplicem*, (*Parroche*); binas *chenopodii* species, (nimirum *la patte d'oie* & *le bon henry*, &c.)

(6.) *Viola*

(6.) *Viola martia purpurea* flore simplici odore, C. B. pin. (*Violette*).

Flores gratissimum odorem spargentes pro refrigerantibus laxantibus & anodynis ad usum internum habentur. Ideò faustè usurpantur in tussi & asperitate faucium; sitim fallunt; & æstum febrilem mitigant; nec ipsis denegatur locus in cardiacorum numero. Præscribuntur in infuso à pugillo uno ad duos, pro quâque librâ aquæ. Ex illis etiam paratur conserva quæ exhibetur ad drachmam unam vel alteram; non secus ac syrupus & mel, de quibus suo loco. Semina insuper vi laxante & demulcente gaudent, & in diureticorum mitiorum ordinem admittuntur; atque à drachmis duabus ad tres, in emulsionibus recipi solent. Folia demùm ad usum externum crebrò vocantur tanquàm emollientia, sub lotionis, fotûs, balnei, cataplasmatidis, vel enematis formâ. Pediluvia anodyna interdum ingrediuntur; & ejusdem generis gargarismata subeunt.

(7.) *Triticum* hibernum aristis carens, C. B. pin. (*Froment*).

Nullum est dubium quin farina tritici vi emolliente & resolvente polleat; sed ad nobiliorem usum servatur illud frumentum; cum haud desint aliorum granorum farinæ quæ hæc munia adimplere valent. Aliter se res habet respectu micæ panis siliginei, è quâ parantur vulgatissima cataplasmata emollientia & anodyna. Nec minus notum est fermentum pistorum in confectione cataplasmatum maturantium & vesicatoriorum. De furfure suo loco.

(8.) *Oleum olivarum* tritu & expressione eductum intrinsecus fumitur tanquàm demulcens, cujus ratione torminibus auxiliatur; & opportunè exhibetur ubi de veneno corrosivo inest suspicio. Alvum insuper laxat; vomitum quandoque ciet; atque infantum vermes fugat & interimit. Propinatur à semi-unciâ ad unciam unam & semis, & ultrâ, cum aquâ tepidâ, si de vomitu cogitetur. Latior est usus olei externus; licèt sincerum vel aliis substantiis refertum admoveatur. Etenim inter linimenta emollientia & demulcentia haud infimum gradum obtinet; sub hoc conspectu cataplasmata, enemata, &c. ingreditur. Virtute etiam resolvente præditum censetur: nec ipsi denegatur locus in vulnerariorum & detergentium serie. Laudatur in acûs, alteriusve cuspidis puncturâ: compescit dolorem & pruritum ab ictu apum, vesparum, culicum tinnulorum, excitatos. Ex oleo cum vino cocto, ad hujusce integram consumptionem emergit balsamum, ut inquiunt, samaritanum, quod pluris habetur, nec immeritò, ad vulnera recentia. Balneum postremò vel semi-cupium, ex oleo olivarum vel ex ejus amurcâ paratum, præstantissimum censetur in insultu nephritico, aliisque interaneorum acutissimis & urgentibus doloribus.

(9.) *Oleum cannabinum* è semine hujusce plantæ notissimæ confuso exprimitur; & pro emolliente, vel demulcente, habetur: ideò conducit in dolore ischiadico; nec inutilem opem fert in ambustione. Nonnulli insuper illud tanquàm resolvens deprædicant adversus tumores skir-

EMOLLIENTIA.

rhosos, imò & scrophulosos: sed huicce remedio parùm fidendum esse censemus.

(10.) *Oleum liliorum* è multiplici horumce florum infusione in oleo olivarum emergit. Inter emollientia, anodyna & maturantia celebratur. Linimenti instar calidè admoveatur pectori, abdomini & regioni pubis, ad sedandos subjacentium partium dolores; laudatur in ambustione; sed crebriùs adhibetur ad confectionem cataplasmatum emollientium, anodynorum, & maturantium: enemata demùm demulcentia, & laxantia, ingreditur.

(11.) *Oleum chamameli* à pluribus florum hujusce plantæ infusionibus in oleo communi conficitur. In emollientium & anodynorum tractu recipitur; resolventiumque gradum obtinet. Hoc opportunè illinuntur abdomen doloribus excruciatum; artus paroxysmo arthritico divexati, hæmorrhoides furentes, &c. Clysteribus præterea emollientibus, anodynis & carminantibus, ab unciiis duabus ad tres sapiùs nec infelici successu admiscetur.

(12.) *Emplastrum de mucaginibus*, inter usitatiora recensendum, conflatur è terebinthinâ & resinâ pini liquefactis in oleo, mucilagine radice althææ, seminum lini & fenugræci, debitè imprægnato; quibus adduntur gummi ammoniacum, galbanum, opopanax & sagapenum; cum cerâ citrinâ & croco. Emollientium & resolventium ordini adscribitur; nec ipsi denegatur locus in maturantium agmine. Obiter notare expedit quod parùm conferant mucilagine, à quibus nomen mutuatur hoc emplastrum, cùm ignis vi planè immutatae nil à priori indole retinere videantur.

(13.) *Emplastrum de meliloto* è decocto summitatum floridarum hujusce stirpis in sebo bovillo, additis cerâ & resinâ, conficitur. Pro emolliente etiam & resolvente habetur; sed vix apud nostrates in usum venit.

DEMULCENTIA.

LICET extrâ omnem dubii controversiam positum sit emollientia & anodyna virtute demulcendi pollere; hæc tamen vis tribuitur præcipuè quibusdam paregoricis, vel topicis pinguibus oleosis & mucilaginosiis, quæ cujuscvis fortis corpora laceffentia blandè involvendo cutis dolorem, ardorem & pruritum mitigare vel sedare valent; & quarum actio haud ultrâ cutem & carniû superficiem, ut plurimum, propagatur. Hancce classẽ etiam subeunt quidam pulveres absorbentes qui vellicantia diversarum substantiarum spicula, intrâ sinulos recondendo, cicurant; cur fit ut, sublato stimulo, leniatur & compescatur irritatio. Utraque faustè adhibentur in fissuris labiorum, mammarum, genitalium & podicis: nec inutilem opem præstant in pruriginosis vel pustulosis cutis defœdationibus; in fluxionibus erysipelaceis, &c.

EMPORETICA.

CARICÆ pingues.... Oleum olivarum, nucum.... Gummi ammoniacum, tragacanthum... Lac, butyrum⁽¹⁾, & cremor lactis... Medulla⁽²⁾ bovilla, cervina, &c... Axungia⁽³⁾ humana, fuilla, ursina, gallinacea, viperina, castorei, &c... Sperma ceti⁽⁴⁾, sperniola⁽⁵⁾.... Cera, vitellus ovi.... Creta, cerussa, lithargyrus.

OFFICINALIA.

AQUA sperniolæ.... Acetum saturni, lac virginale.... Mucilago seminum psyllii, cydoniorum, gummi tragacanthi.... Oleum ovarum⁽⁶⁾, catellorum, liliorum, lumbricorum, lini⁽⁷⁾, chamæmeli, amygdalarum dulcium, seminum frigidorum, butyrum cacao.... Unguentum rosatum⁽⁸⁾, de althæâ, album Rhasis, diapompholygos⁽⁹⁾, nutritum⁽¹⁰⁾, populeum... Ceratum Galeni⁽¹¹⁾, pomatum album & rubrum... Emplastrum de spermate ceti, de mucilaginis, Abbatis de Grasse⁽¹²⁾.... Pulvis saturni, sal ejusdem.

DEMULCEN-
TIA.

MAGISTRALIA.

L O T I O.

℥ *SPIRITUS vini* semi-libram. *Sacchari Saturni* drachmam unam. Misce pro lotionem.

MUCILAGO.

℥ *Gummi tragacanthi* semi-unciam. Infunde calidè per duas horas in aquæ libris tribus. Fiat mucilago. Ad fissuras labiorum, mammarum, &c.

POMATUM.

℥ *Olei olivarum* unciam unam & semis; *cera alba* drachmas duas. Simul liquefactis adde *ovi vitellum*, ut fiat ex arte pomatum. Ad ambustionem.

℥ *Olei amygdalarum dulcium* uncias duas; *cera alba* semi-unciam. Simul liquefiant, & misce ad pomatum: cui addere licet *camphora* cum tantillo *olei amygdalini contritæ* scrupulum unum.

℥ *Olei ovorum* uncias quatuor. *Cera alba* unciam unam. Liquatam ceram misce cum oleo. Deindè in vase vitreo, cum suo operculo, expone solis radiis, superaffusâ aquâ singulis diebus renovandâ, ad eminentiam digiti; per quindecim vel viginti dies, & ultra; donec dealbetur.

℥ *Olei seminum frigidorum majorum* uncias duas. *Spermatis ceti*; *cera alba* ana drachmas duas, liquecant in balneo; agitentur demùm in mortario per quatuor horas, sensim affundendo tantillum aquæ.

LINIMENTUM.

℥ *Olei amygdalarum amararum*, & *ovorum* ana unciam unam. Misce pro linimento. Ad præcavendas variolarum foveas.

℥ *Olei amygdalarum dulcium* unciam unam. *Spermatis ceti* drachm. duas. Dissolve, & misce pro linimento. Ad maculas & asperitates cutis.

CERATUM.

℥ *Olei olivarum* semi-libram; *cera alba* uncias tres. Misce balneo ad ceratum aquâ frigidâ eluendum.

℥ *Olei ovorum* uncias duas. *Cera* in balneo fusæ uncias quatuor. *Spermatis ceti* drachmas duas. *Plumbi usti* semi-unciam. Simul agitentur per sex horas in mortario plumbeo, & fiat ex arte ceratum.

EMPLASTRUM.

℥ *Emplastri diapalma* uncias duas; *aceti* unciam unam; *sacchari saturni* drachmas duas. Fiat ex arte emplastrum ad pruritus.

COMMENTARIA.

(1.) **B**UTYRUM è lacte vaccino extractum, ceteris, nemine discrepante, præstat; non solum ad usum coquorum & pistorum dulciarium; sed etiam ad medicum. Intus per se sumprum pro emolliente & laxante habetur; sed nauseam, non secus ac oleum, sæpius mover: hinc raro usurpatur nisi ad obvolvenda & intricanda venena corrodentia. Sed latissimus est ejus usus externus; etenim inter demulcentia & emollientia primatum quasi ducit: in maturantium & digerentium serie recipitur: nec ipsi denegatur locus in solventium classe. Hinc butyro opportunè illinuntur tumentes infantum gingivæ; ut facilius erumpant dentes. Linimenti, vel pomati instar, cuti admotum, dolorem, ardorem & pruritum compescit; partes phlogosi correptas emollit; ipsarum æstum mitigat: atque sub hoc conspectu varia cataplasmata ingreditur. Haud dissimili ratione additur, familiarissimo usu, clysteribus emollientibus & demulcentibus ab uncis duabus ad tres: etenim compertum manet blandius agere ipsomet oleo amygdalarum dulcium, quod eodem modo usurpatur. Circa butyrum, medullas, axungias & olea observandum ut sint recentia & rancore minime deturpentur.

(2.) *Medullæ* variorum animalium iisdem viribus pollere videntur: sed pluris habentur vitulina, bovilla & cervina; quæ inter emollientia & demulcentia jure numerantur; solventium ordini adscribuntur; nec vi roborante destituuntur. Idè ex illis parantur litus expectatissimi adversus dolores rheumaticos & ischiadicos: tumoribus vel skirrhosis mollitiem quamdam impertiri valent; rigidioribus motus organis flexilitatem conciliant; membrisque paralyticis opitulari solent. Vix discrepant medullæ ab axungis; nisi eò quòd primæ ob tenuitatem altius penetrare videntur. Utræque præparatione quâdam officinali indigent; exemptis nempe fibris, vasculis & membranis, minutim conciduntur & quassantur in mortario: in aquâ postea pluriès eluuntur, liquantur demùm balneolo, & trajiciuntur ut in vase terreo recondantur: notandum tamen quòd diù servari minime queant, ob rancorem quem facillimè contrahunt.

(3.) *Axungia, seba, adipēs & pinguedines* omnium animalium, non secus ac medullæ, parùm ab invicem discrepare videntur: nonnullæ tamen ceteris præstantiores videntur; humana nempe, suilla, & ursina; quas excipiunt è capone, gallinâ, anserè, viperâ, angui, castore, &c. eruendæ. Adipēs è membranis purgatæ & concisæ, quassantur in mortario, ac multoties eluuntur ex aquâ; balneoloque liquantur; ac colatæ servantur: sed, veluti medullæ, recentes adhiberi debent: alias verustate rancorem perniciosam contrahunt. Axungia cujusvis indolis foris admotæ vi de-

DEMULCENTIA.

mulcente & anodynâ instruuntur : emollientium seriem subeunt ; ipsisque conceditur locus in resolventium numero. Ideo suppetias ferunt iis qui doloribus rheumaticis & ischiadicis excruciantur ; tumores duriores , etiam strumosos , emolliunt ; contracturæ artuum auxiliantur ; hæmorrhoidum dolorem sedant ; conducunt in ambustione ; in rimis mammarum , fissuris labiorum , polypo narium , &c. Nunc partes tantummodò illinuntur ; nunc frictui subijciuntur , ut particulæ adiposæ altius insigantur : ad quod opus inserviunt nonnullæ aquarum ardentium guttæ , quæ axungiiis calidis immixtæ harum actionem & ingressum juvant. His de adipum usu generali prolatis addere licet , axungiam viperinam tanquàm præsentissimum topicum à nonnullis haberi , adversus viperæ morsum : sed huic remedio parùm fidendum esse censemus : axungia castoris haud inutilem fortè opem confert in singultu , colicâ hystericâ & flatulentâ ; aliisque affectionibus spasmodicis ; dummodò inter frictum illinatur proximior pars : nec desunt qui hocce topicum , dorso impositum , pro insultu epileptico præcavendo sanctè commendant : ad populum phaleras.

(4.) *Sperma ceti* (*Blanc de Baleine*) , incongruè vocitatur substantia quædam pinguis , alba , levis , tenera , mollis & squamosa , quasi è parvis fursuraceis squamulis composita , saporis oleosi , & odoris unctuiosi ; quæ eruitur è cetaceorum , aliorumque fortè proceriorum piscium , cerebro , & ad duplicem usum , internum nempe & externum servatur. Ore nempe sumitur , dummodò sit recens , nec flavum , nec rancidum , tanquàm demulcens & anodynum in tussi & ardore pectoris ; in peripneumoniâ & asthmate ; in torminibus imi ventris & tenesmo ; in insultu nephritico , stranguriâ , &c. Inter resolventia interna etiam numeratur ; & crebrò usurpari solet , ubi de lacte , ut inquirunt , congruato est suspicio ; post casum ab alto , aliasque graviore contusiones. A granis decem ad scrupulum unum , & ultra , in oleo amygdalarum dulcium , ovi vitello , jusculo , &c. præcipitur : vel sub boli formâ exhibetur. Sed ægrè in pulverem redigitur , ni misceatur cum saccharo , vel tantillo materiæ cujuscunque terrea : ad hoc opus etiam inserviunt nonnullæ guttæ olei amygdalarum dulcium. Extrùs admodum sperma ceti easdem vires obtinere videtur ; ac vulgò ingreditur enemata adversus dysenteriam & tenesmum parari solita : nonnunquam in injectionibus uterinis recipitur ; non secùs ac in linimentis , tam ad faciei maculas , quàm ad mammas tumidas , pustulas variolosas , membra contracta , &c. Prostat demùm in officinis emplastrum de spermate ceti ; de quo alibi.

(5.) *Sperniola* , seu sperma ranarum , (*Frai de grenouille*) , est genuinum ranarum seminum ; vel congeries ovulorum , mucagine quâdam obductorum. Inter demulcentia , emollientia , & anodyna externa jure recensetur aqua quam distillatione præbet ; quæ scilicet conducit in ambustione ; æstum erysipelatis compescit ; levamen præstat in affectibus pruriginosis ; & cephalalgia hæud rarò auxiliatur. A nonnullis demùm proponitur

aqua sperniola adversus guttam rosaceam, & insulcum arthriticum; sed illam haud citrà periculum, sub hisce casibus, adhiberi posse crediderim.

(6.) *Oleum ovorum* è vitellis ad duritiem coctis expressione educitur. Præsentissimum demulcens & anodynum externum audit; nec ipsi denegatur vis vulneraria. Idè inter cosmetica insigniora recensetur: opportunè admovetur rimis labiorum, fissuris mammarum, & aliis id genus cutis vel epidermidis solutionibus. Internarum narium crustas emollit; eandem opem confert ergà maturas variolarum pustulas; commendatur demùm in otalgia, ambustione, hæmorrhoidibus cæcis, &c.

(7.) *Oleum lini* è seminibus tritis & torculari commissis frigide extrahitur. Recens inter laxantia & demulcentia interna numeratur. Idè valet in contumacissimâ alvi obstructione; confert in anginâ, tussi, hæmoptysi, peripneumoniâ, nephritide, colico dolore, urinæ ardore, &c. à semi-unciâ ad uncias duas, & ultrâ. Extrinsecus admotum, sub formâ litûs vel cataplasmaris, vi emolliente & anodynâ instruitur: atque in resolventium & maturantium ordine collocatur. Hinc dolores lenit; infarctus emollit; prodest artubus contractis vel rigidis; furentes hæmorrhoides compescit; clysteribus emollientibus & anodynis opportunè, & familiarissimè admiscetur.

(8.) *Unguentum rosatum*, è duplici rosarum rubrarum & pallidarum maceratione in adipe suillo paratur; cui color demùm ruber ope radicis anchusæ conciliatur. In vulgatissimum usum foris vocatur, tanquàm demulcens & resolvens: idè dolores sedat; phlogoseos æstum lenit; variis cutis morbis opitulatur; hæmorrhoidibus tumentibus faustè admovetur, &c. Pro demùm panchresto remedio à mulierculis habetur.

(9.) *Unguentum diapompholygos*, cum succo è solani baccis expresso, cerussâ, tuthiâ, & cerâ conficitur: sic vocitatur ob pompholygem, vel flores quosdam metallicos, æris & lapidis calaminaris participes; quos, loco tuthiæ, cupri etiam progeniei, olim adhibebant Vereres. Inter demulcentia & anodyna recensetur; atque etiam pro exsiccante eximio habetur; cur sit ut in ulcerum curatione, præsertim tibiæ, crebrò, nec infeliciori successu adhibetur.

(10.) *Unguentum nutritum* recipit lithargyrum, oleum rosatum & acetum, quæ omnia ritè subiguntur, donec requisitam consistentiam nanciscantur. Vi pollet demulcente & anodynâ; exsiccantiumque ordini ascribitur. In familiarissimum usum venit ad varias cutis defœdationes; nec minùs valet in ulcerum curatione.

(11.) *Ceratum album Galeni* est unguenti genus è cerâ albâ & oleo rosaceo, leni igne liquatis, ex tempore conflatum, atque multiplici lotionè submittendum. Demulcens est eximium ad cutis dolorem, ardorem, pruritum, siccitatem & intumescentiam: hoc etiam faustè illinuntur dolentes hæmorrhoides.

(12.) *Emplastrum Abbatis de Grasse*, ex oleo rosato, succo rosarum

DEMULCEN-
TIA.

DEMULCENTIA.

pallidarum, lithargyro, & cerussâ, ad consistentiam coctis, componitur. Pro demulcente & exsiccante habetur; ad vulnèrum, ulcerumque medellam, adhibetur; occurrit dolori à clavis pedum excitato, cæterisque intumescèntiis; dolore stipatis; oppido confert.

ANODYNA.

HAUD dubitare licet quin emollientia & demulcentia, non secùs ac nonnulla alia topica humida, dolores lenire, imò & fugare valeant: sed alia, uti nemo nescit, peculiaria prostant medicamina externa hunc effectum feliciùs exerentia, quæ in hâc classi recensenda, generali anodynorum titulo insigniuntur; quorum alia sunt miriora, & paregorica audiunt; suaque munia exequi videntur; nunc flacciditatem fibræ rigidis impertiendo; nunc humorum particulas acres & vellicantes impediendo & absorbendo: altera verò validiora; narcotica vel stupefacientia dicuntur; eò quòd sensum obscurant, vel quemdam stuporem nervis conciliant. Periculo minime vacare hæc postrema, licet foris imposita, norunt sanè solertiores Præctici. Experientiâ enim compertum manet haud tutò hisce topicis impugnari quosdam dolores, à naturæ viribus concitados, ut morbus peroprata metam assequatur. Præterea narcoticis intempestivè adhibitis retardatur laticis spirituosus motus ad resolutionem, vel puris confectionem; apprimè necessarius: præterquàm quòd à miasmatum narcoticorum per porulos ingressu cerebrum quandòque afficiatur: narrant enim delirium cum furore accersisse duo duntaxat grana opii temporibus admota; quod sanequidem arguit haud semper innocua esse anodyna externa. Haud tamen exulare debent prædicta auxilia; quæ cautè adhibita erysipelatis & phlogoseos æstum mitigant; conducunt in anginâ & ophthalmiâ; valent ad dentium, auriumque dolorem; faustè paronychiæ & hæmorrhoidibus admoventur; furunculo & tumöribus cancræosis opitulantur; profunt in ambustione & vulneribus; laudem obtinent in distorsionibus, luxationibus & fracturis; partibus recens constriëtis & strangulatis medentur, &c. sed à recto deflectunt tramitè qui, posthabitis aliis præidiis, hâc solâ periculosâ & ancipiti curatione prædictos morbos aggrediuntur: idèò summâ opus est cautelâ inter usum narcoticorum externorum, ne ægrotantium res in deteriora ruant. Silentio premere minime debemus nonnullos inter recentiores in medium adduxisse quod opium extùs admotum nullâ vi anodynâ polleat: sed refragatur experientia, docens haud innoxium esse opii usum externum; hinc cautelâ opus esse; quod sanè prodit ejus vim narcoticam.

EMPORETICA.

ANODYNA.

RADICES althææ, nymphææ, mandragoræ ⁽¹⁾, liliorum.

Folia hyoscyami, stramonii ⁽²⁾, mandragoræ, folani ⁽³⁾, belladonæ, papaveris, cicutæ, verbasci, geranii robertiani, fedi majoris, althææ, verbenæ, lupuli, cynoglossi, telephii, portulacæ.

Flores sambuci, verbasci, chamæmeli, primulæ veris. Crocus.... Semina lini, papaveris albi. Oriza. Farinæ. Mica panis... Caricæ pingues; mala cocta vel putrida; cassia. Capita papaveris albi.... Opium orientale ⁽⁴⁾. Camphora. Fæces olei.... Thus, tacamahaca. Galbanum. Succinum pro suffitu.... Animalia recens mactata. Limax. Lumbrici terrestres ⁽⁵⁾.... Axungia, & medullæ. Sperma ceti. Sperniola.... Lac, butyrum; cremor & serum lactis. Vitellum ovi.... Sanguis columbæ, & bovis. Urina humana & vaccina.... Jusculum omasorum & capitis vervecini.... Cerussa. Plumbum. Lithargyrus. Aqua tepida fontana.

OFFICINALIA.

AQUA sperniolæ, folani, liliorum, florum sambuci.... Pulvis ⁽⁶⁾ & acetum saturni. Lac virginale, vel aqua golardiana... Balsamum hypnoticum, tranquillans ⁽⁷⁾.... Oleum ovorum, croci, lumbricorum, catellorum, laurinum, rosatum, lini, liliorum, hyperici, hyoscyami, feminum frigidorum.... Theriaca. Philonium, Ceratum Galeni.... Unguentum populeum ⁽⁸⁾, diapompholygos, de althæâ, nutritum, rosatum, rubrum, fuscum.... Emplastrum de mucaginibus, de spermate ceti, ceroneum, odontalgicum. Antipodagricum.... Tinctura anodyna, Sal saturni ⁽⁹⁾.... Spiritus vini camphoratus.

ANNODYA.

MAGISTRALIA.

LOTIO.

℥ *SPIRITUS vini* uncias sex. *Sacchari saturni* drachmam unam.
Fiat lotio.

FOTUS.

℥ *Capitum papaveris hortenſis* unciam unam; *florum sambuci* manipulum unum; *aquæ fontanæ* libras tres. Coque ad libras duas, & cola.

℥ *Florum sambuci* manip. unum. Bulliant leviter in *aquæ q. ſ.* ad libras duas. Colaturæ adde *ſalis ſaturni* ſcrupulos duos. Pro fotu.

℥ *Capitum papaveris albi* cum ſeminibus contuſorum; *ſeminis anethi* ana unciam unam. *Folior. hyoſcyami*; *florum chamæmeli* ana manip. duos. Coque in *aquæ* libris tribus ad tertiæ partis conſumptionem. Colatura ſervetur ad uſum.

℥ *Opii* drachmam unam. *Camphoræ* drachmam ſemis. Diſſolve in *ſpiritûs vini* unciis tribus. Colaturâ imbutum linteum parti dolenti admoveatur.

CATAPLASMA.

℥ *Micæ panis albiſſimi*, manibus attritæ, libram unam. *Lactis vaccini* q. ſ. Coquantur ſemper movendo. Adde ſub finem *ovi vitellum*; & *croci* in tenuem pollinem redacti ſemi-drachm. Fiat ex arte cataplaſma; cui addere licet *olei roſati* ſemi-unciam.

℥ *Folior. hyoſcyami albi* quantum vis. Chartâ madidâ involvantur, & leviter coquantur ſub cineribus calidis. Dein contundantur ad cataplaſmatis formam. Cautè admoveatur partibus gangrænæ obnoxiiis.

℥ *Foliorum hyoſcyami*; *florum sambuci* ana manip. unum. *Seminum lini* & *papaveris albi* pulveratorum ana ſemi-unciam. *Pulveris radicis althææ* unciam unam. Bulliant in *lactis vaccini* q. ſ. ad cataplaſma.

LINIMENTUM.

℥ *Unguenti de althæâ*; *balfami tranquillantis* ana unciam unam. *Spiritûs vini camphorati* ſemi-unciam. Miſce.

℥ *Unguenti martiati*; *ſaponis nigri* ana uncias duas. *Olei lumbricorum* & *hyperici* ana unciam unam. *Balfami tranquillantis* uncias duas. *Spiritûs vini camphorati* ſemi-unciam. Miſce.

℥ *Unguenti populei* uncias duas. *Balfami tranquillantis*; *olei ovorum* ana unciam unam. Miſce pro linimento. Cui addere licet *tinctura anodynæ* gutt. viginti.

℥ *Pulpa malorum coctorum* uncias duas. *Unguenti populei* unciam unam. *Croci* pulverati semi-scrupulum. *Vitelli ovi* q. s. ad linimentum.

℥ *Medulla bubula* uncias tres. Liquefcat, & dissolve *camphora* grana decem. *Laudani* grana quatuor. Misce. Fiat litus.

℥ *Olei lilior. & ovorum* ana unc. tres. *Camphor.* drachm. semis. Misce pro linimento.

℥ *Olei oliyarum* unciam unam; *camphora* unciam semis. Misce ex arte, & fiat linimentum.

ANODYNA.

COMMENTARIA.

(1.) **M**ANDRAGORA fructu rotundo, C. B. pin. (*Mandragore*).

A crepundiis quæ è radice capillaceâ parantur, & à variis nebulonibus venalia circumferuntur, potiùs famam mutuatur mandragora, quàm à viribus medicis. Virtute tamen narcoticâ & stupefaciente instruitur tota planta, cui inest odor virosus. Cur fit ut haud citrà periculum intùs exhiberi queat; imò vix in usum externum trahitur; si excipias folia, quæ ceu anodyna & resolventia à pluribus primi subsellii laudantur adversùs tumores skirrhosos, imò & scrophulosos, cæteris topicis obsurdescetes.

(2.) *Stramonium* fructu spinoso rotundo semine nigricante, Inst. r. herb. (*Pomme épineuse*).

Planta integra, sed præsertim semen, pro veneno narcotico, nemine refragante, habetur, quod nusquàm per os exhibere licet. Imò & vetatur in compositione clysterum; nec fortè tutò foris admovetur; licèt folia recipiantur in confectioe balsami, ut inquiunt, tranquillantis. Adeò ut stramonium à nostro albo expungere haud dubitassèm, ni incautos monendi causâ, de hoc mentionem injicere necessarium duxissem. Suffitus tamen è seminibus paratus jure laudatur ad perniones.

(3.) *Solanum* officinarum acinis nigricantibus, C. B. pin. (*Morelle*).

Inter anodyna & resolventia externa numeratur. Ideò opportunè admovetur folia contusa hæmorrhoidibus inflammatis: à nonnullis etiam deprædicantur ad cancos occultos. Eorum succus agitato in mortario plumbeo æstum, & dolorem ulcerum cancroforum mirè compescit. Laudatur demùm totius plantæ decoctum; non secùs ac aqua distillata, ad pacandum scabiei, herpetis, alteriusquè morbi cutanei pruritus.

(4.) *Opium Orientale* de cujus emolumentis & nocumentis fusè & peritè disseruerunt WEDELIUS & TRALLES; ab STAHLIO, & totâ ejus scholâ acriter insinulatum & immeritò damnatum; à BOERHAAVIO, MEADIO, & HOFFMANNO, inter venena numeratum; à SYDENHAMO summè deprædicatum; ac demùm ab HECQUETO hyperbolicis laudibus exceptum, vel tanquàm donum divinitùs concessum, celebratum; prout

ANODYNA.

opportunè vel præposterè usurpatur, laudes & viruperia meretur. Est succus concretus, gummoso-resinosus, saporis amari & ingrati; odore viroso, qui ex incisione capitum papaveris albi, vel sativi, in Græciâ, Ægypto, Perside, &c. guttatim spontè fluit & colligitur; vel è contulis & expressis prædictis capitibus extrahitur, evaporationi committendus ut concreascet. Non secùs ac vinum, aliique liquores fermentati, quamdam impertitur ebrietatem, quam fugare queunt aqua succo limonum imprægnata, acetum, omphacium, &c. Opium tempestivè & congruâ dosi intùs exhibitum, instar laudani, de quo suprâ, somnum accersit & dolores sedat: idem præstare valet, si foris admoveatur: etenim à granis duobus ad sex, & ultrâ juxtâ nonnullos, in medio emplastri tacamahacæ, vel mastiches, temporibus impositum vigilias arcere solet: nec inutilem opem confert hoc topicum in dolore capitis, odontalgia, &c. A granis quatuor ad octo recipitur in enemate anodyno. Ad scrupulum semis immiscetur cataplasmaris semi-libræ; & cuicumque parti admoveatur, si excipias mammas & genitalia ad gangrænâ procliviora. Præter hoc infortunium, haud periculi expers est opium extùs admotum; quin potiùs, uti jam innui, summam noxam pluribus intulit. Refert CARDANUS quemdam equitem è vivis migrasse ob majorem opii quantitatem capiti admotum. Opium extùs adhibitum, præter vim anodynam, inter res solventia præstantiora numeratur. Scitur demùm opium electuaria usitatoria ingredi, theriacam nempe, orvietanum, mithridatium, diascordium, &c.; quibus fortè præcipuas vires impertitur.

(5.) *Lumbrici terrestres*, post debitas ablutiones, balneolo exsiccati, diureticam vim obtinent. De virtute antispasmodicâ & anthelminticâ, quam nonnulli ipsis tribuunt, dubitare nil verat. Dosis hujusce pulveris ab scrupulo semisse ad drachmam semis accedit. Lumbrici vivi extùs impositi inter topica anodyna numerantur: sed rarò hoc modo adhibentur: infunduntur potiùs & coquuntur in oleo olivarum, quod hisce imprægnatum foris admoveatur tanquàm sedans & resolvens, adversùs dolores rheumaticos, arthriticos, alteriusve sortis.

(6.) *Pulvis Saturni* parari solet agitando plumbum fusum in pyxide cretâ intùs dealbatâ; per fetaceum demùm trajiciendum. Inter anodyna & demulcentia recensetur; atque ulceribus cancris, quorum virulentam feritatem cicurare valet, dicatur: hoc pulvere insperguntur prædicta ulcera, haud sine quodam misellorum ægrotantium levamine; ubi de curâ palliativâ opus est.

(7.) *Balsamum tranquillans* est oleum substantiis narcoticis & fragrantibus refertum. Paratur coctione & maceratione variarum plantarum narcoticarum & stupefacientium; stramonii scilicet, solani, belladonæ, mandragoræ, hyoscyami, papaveris, &c. & aromaticarum, rutæ nempe, rosmarini, salviæ, lavandulæ, thymi, majoranæ, menthæ, &c. Quibus peractis, oleo ferventi conjiciuntur bufones vivi. Inter narcotica externa primarium locum obtinet; sed haud nisi summâ cautelâ capiti, imò &

pectori admoveri debet : hoc etiam caveant arthritici , annuentibus prioris notæ clinicis. Nonnulli , temerario fortè ausu , hocce balsamum addunt clysteribus à drachmis duabus ad semi-unciam. Nec desunt qui illud intùs exhibent , quod haud citrà nefas fieri posse crediderim.

ANODYNA.

(8.) *Unguentum populeum* , præter populi gemmas è quibus nomen habuit , recipit varias plantas anodynas diversi gradûs ; papaver nempe , solanum , mandragoram , hyoscyamum , sedum , umbilicum veneris , lactucam , &c. Quæ omnia in axungia suillâ cocta , torculari committuntur , ut adeps hisce substantiis intensius imprægnetur. Pro demulcente & anodyno eximio , nemine discrepante habetur ; imò & innoxium censetur : ideò hæmorrhoidibus & mammis nutricum dolentibus faustè admovetur : inflammationis æstum lenit , pruritus compescit , &c.

(9.) *Sal Saturni* , quod etiam saccharum ob dulcedinem nuncupatur , parari solet è dissolutione cerussæ in aceto , è quâ præviâ evaporatione exsurgunt crystalli. Inter anodyna & demulcentia externa celebratur & exsiccante gaudet ; cur sit ut gargarismati immixtum conducatur in faucium inflammatione : si solvatur in collyrio æstum & phlogosim oculorum compescit : sub lotionis vel pomati formâ sedat cutis pruritus ; ambustioni opitulatur ; congruit hæmorrhoidibus , &c. Dissolvitur ad prædictos usus ad grana quindecim in aquæ vitæ , alteriusve liquidi uncis quatuor. Summâ cum cautelâ intùs exhiberi debet sal saturni , quod pro veneno , annuentibus BOERHAAVIO , HOFFMANNO , TRILLERO , &c. haberi debet. Nonnulli tamen illud præscribere audent à grano uno ad quatuor ; non solum ad mensium profluvium immodicum , aliasque hæmorrhagias graviores , sed etiam in gonorrhœâ & fluore albo ; non secus ac ad sistendas crebriores pollutiones ; sed pessimo sanè consilio , cum plures hoc præpostero remedio enectos fuisse experiëntiâ constet. Tutiùs , ni fallor , exhibetur , cum camphorâ , in furore maniaco : aliàs testudineo gressu incedendum , ne in vitæ discrimen trahantur ægri. Saccharum illud , inquit laudatus TRILLERUS , blando , dulcique nomine planè indignum ad venena omninò pertinet ; si non rapido fato , uti arsenicum , bismutum , colbatum , &c. ; lentâ tamen tabe certissimè necantia. Hoc ergò in posterum abstineant , moneo & hortor , omnes Medici suæ famæ & conscientiæ imprimis consulturi à teterrimo illo sale , naturæ humanæ insensissimo ; quod sensim solidorum tonum destruens haud citrà piaculum adhiberi posse crediderim : hæc præclarus Author.

RESOLVEN-
TIA.

RESOLVENTIA, DISCUTIENTIA
ET INCIDENTIA.

SIC vocitantur medicamina externa hanc classem respicientia, quæ crassis & congrumatis succis fluiditatem impertiri, vel hærentium & stagnantium laticum, haud reluctantæ naturâ, motum circularem promovere videntur. Quidquid sit de eorum agendi ratione, quæ, ut verum fatear, in obscuris latet, statum manet apud solertiores Practicos, resolutentia faustè admoveri suggillationibus, atque variis infarctibus & intumescentiis à purulentiâ alienis: discutientia verò conferre in quâvis humorum flatuumve stasi, aut congestione, tum à causâ internâ, tum ab externâ. Incidentia demùm respiciunt veteres infarctus; vel tumores densos & duros qui prioribus minime cedunt. Uno verbo, utraque faustè usurpantur post contusiones, vel casum ab alto, quibus cruor, ut plurimum, extrâ propria vasa emittitur; vel ubi materia cujuscvis sortis tenax, vel lenta, in quâcumque parte nidulat; cujus ratione molesta excitatur sensatio, & moles adaugetur; vel quocumque alio modo functiones præpediuntur. E quibus colligere licet prædicta topica, etsi diversæ indolis, singulis fermè tumoribus prospicere: sed tantùm abest ut semper peroptatum effectum edant, quin potiùs inutilem sæpiùs navenr operam, præsertim in skirrhosis, anomalis, lymphaticis, osseis, &c. qui scilicèt hisce topicis, vel ex incidentium classe, rarò morem gerunt: quod tamen non impedit quominùs varia explorari debeant, nec sæpiùs infautè si causa interna morbum fovens priùs eradicetur. Haud diutius tamen quàm par est inhærendum, ne inutilis exantletur labor adversùs affectum solis præfidiis chirurgicis domandum.

E M P O R E T I C A.

RADICES cucumeris sylvestris, bryoniæ, tamni ⁽¹⁾, raphani rusti-
cani, cyclaminis ⁽²⁾, lapathi, urticæ, bardanæ, anchusæ ⁽³⁾, succisæ,
polygonati, apii, liliorum, napi, rapæ.

Folia cicutæ ⁽⁴⁾, belladonæ ⁽⁵⁾, ebuli, sambuci, nicotianæ, cucumeris
sylvestris, acetosæ, scrophulariæ ⁽⁶⁾, hyperici, lupuli, geranii rober-
tiani, scordii, absinthii, chelidonii, bardanæ, chamæpityos, abrotani,
eupatorii, tanacetii, jacobææ, calendulæ, anethi, feniculi, anisi,
ceresfolii, petroselinii, hyssopi, lauri, menthæ, ocymi, lavandulæ,
origani, fatureiæ, thymi, melissæ, & salviæ, quæ ad suffitum etiam
usurpantur.

Flores sambuci, ebuli ⁽⁷⁾, chamæmeli, meliloti, hyperici, verbasci,
rorismarini. Rosæ rubræ. Crocus.... Semina anisi, anethi, feniculi,
coriandri, carvi, cumini.... Farina secalina ⁽⁸⁾, avenæ, hordei, tritici,
orizæ, ciceris, fabarum, orobi, fenugræci ⁽⁹⁾, lini, lupini ⁽¹⁰⁾....
Baccæ lauri, juniperi. Nuclei pinei.... Piper. Caryophylli.... Vinum.
Fæces musti & vinacæ.... Oleum nucum, olivarum, cannabinum....
Terebinthina vulgaris ⁽¹¹⁾, balsamum peruvianum, tolutanum, copahu.
Styrax liquida & calamita.... Gummi ammoniacum. Benzoinum. Bdel-
lium. Gummi elemi. Assa fœtida. Galbanum, tacamahaca, labdanum,
opium. Quibus addere licet olibanum, styrax calamita, &c. ad suffi-
tum.... Pix Burgundia. Sapo.... Camphora. Saccharum pro suffitu....
Cineres fabarum, farmentorum, &c. ad lixivium.... Urina humana ⁽¹²⁾,
vaccina. Sal ammoniacum, & culinare.... Medullæ & axungia....
Sperma ceti. Mel. Zibethum.... Animalia viventia secta. Lana suc-
cida.... Aquæ Plumberianæ, Baregenses, Tarbellicæ, Borbonienses
Arcimbaldicæ, Vicienses, Bellilucanæ, Bagnerienses ⁽¹³⁾, Dinien-
ses, Montis Aurei, Granenses.... Lutum aquarum Cauteriensium, Vicien-
sium, Dinien-
sium, Amandinarum, Borboniensium, &c.... Hydrargy-
rus.... Cinnabaris. Quæ etiam pro suffitu usurpantur.... Sal marinum.
Arena marina radiis solaribus calefacta.... Sulphur. Bitumen Judaicum ⁽¹⁴⁾.
Lithanthrax ⁽¹⁵⁾. Petroleum. Succinum ad suffitum.... Nidus hirundinum.
Terra cimolia cultriorum.

RESOLVEN-
TIA.

OFFICINALIA.

AQUA florum sambuci. Aqua calcis, aqua golaradiana.... Balsamum Fioraventi, Commendatoris, Arcæi. Vinum romaticum... Oleum croci, hyperici, laurini, catellorum, rosatum (¹⁶), chamæmeli, liliorum, lumbricorum, scorpionum... Pomatum album. Unguentum album Rhasis... Unguentum rosatum, de styrace, fuscum, nutritum, basilicum, Neapolitanum... Pastillæ mercuriales, ad suffitum... Emplastrum de cicurâ (¹⁷), de ranis, diaboranum (¹⁸), diachylon gummatum, de meliloto, divinum, Manus Dei (¹⁹), de spermate ceti, saponaceum, ceroneum (²⁰), Norimbergense.... Theriaca. Globulus Martis... Aqua vitæ, vulneraria (²¹). Spiritus florum sambuci (²²)... Spiritus vini sincerus, & camphoratus. Aqua Reginæ Hungariæ. Tinctura caryophyllorum... Spiritus volatilis salis ammoniaci... Oleum tartari per deliquium.

MAGISTRALIA.

LOTIO.

℥ **S**ULPHURIS vivi unciam unam. Saponis nigri uncias duas. Nodulo inclusa infundantur in aceti optimi libra una. Ad guttam rosaceam.

℥ Saponis albi uncias quatuor. Dissolve in aquæ vitæ q. s. ad embrocationem.

℥ Folior. lauri, salviæ, rorismarini & ribes nigri ana manip. unum. Infunde calidè per mensem in vini albi libras duas. Calidè admoveatur hæc tinctura, & pluriès de die, nodis arthriticis.

FOTUS.

℥ Aquæ libram unam, in quâ dissolve salis marini q. s. ad saturationem. Pro fotu qui cæteris præstat, in ecchymosi & gravi contusione.

℥ Salis marini uncias duas. Dissolve in aquæ vitæ librâ unâ; vel in tantillo urinæ; ut epithematis instar mammis imponatur.

℥ Aquæ calcis libram unam. Aquæ vitæ uncias quatuor. Misce pro fotu, ad tumores œdematosos, ambustionem, &c.

℥ Spiritus salis; & olei terebinthina ana unciam unam. Calidè admoveatur hæc mixtura nodis arthriticis.

℥ Salis communis uncias tres. Dissolve in aceti & spiritus vini ana uncias sex; pro fotu, adversus œdema.

℥ Crystalli

℥ *Crystalli mineralis* uncias duas. *Salis ammoniaci* unciam unam. *Camphoræ* drachm. unam. Dissolve in *aquæ vitæ* librâ unâ. Ad emphyzema.

℥ *Aquæ florum sambuci* semi-libram. *Aquæ calcis* uncias quatuor. *Spiritus vini camphorati* unciam unam. Misce. Pro œdemate.

℥ *Spiritus salis ammoniaci* uncias duas. *Aquæ vitæ & aquæ calcis* ana unciam unam. Misce. Ad eundem morbum.

℥ *Salis tartari*, *salis ammoniaci* ana uncias duas. Bulliant in *vini albi* libris duabus. Pro emphyzemate.

℥ *Folior. althææ*, *florum sambuci* ana manipulos quatuor. Bulliant in *aquæ q. f.* ad libras quatuor. Colaturæ adde *aquæ vitæ* uncias duas. Pro erysipellate.

℥ *Folior. salviæ*, *rutæ & absinthii* ana manipulos duos. *Florum chamæmeli & sambuci* ana manipul. unum. *Baccarum juniperi* contusarum uncias duas. Coque in *aquæ calcis* libris quatuor. Colaturæ adde *spiritus vini camphorati* uncias quatuor. Fiat fots; cujus magma calidè apponi potest per noctem. Ad œdema.

℥ *Folior. lavandulæ*, *rorismarini & menthe* ana manip. duos. *Florum chamæmeli & meliloti* ana manipul. unum. *Baccarum lauri & juniperi* ana unciam unam. Bulliant in *aquæ & vini* ana q. f. ad libras quatuor. Colaturæ adde *aquæ vitæ* uncias duas.

℥ *Radiciis bryoniæ* uncias tres. *Baccarum juniperi*, *sulphuris vivi* ana uncias duas. Bulliant in *lixivii sarmentorum & aquæ calcis* ana q. f. ad libras quatuor.

CATAPLASMA.

℥ *Orizæ lotæ* libram unam. *Vini rubri* libras octo. Coque donec *orizæ* subacta cataplasmatidis consistentiam adipiscatur.

℥ *Folior. ebuli & sambuci* ana manip. duos. Contunde cum *spiritus vini q. f.* ad cataplasma. Pro œdemate.

℥ *Baccarum juniperi* libram unam. *Baccarum lauri* libr. semis. In pulverem redactæ melle excipiantur ad consistentiam catapl. Pro œdemate.

℥ *Cancrorum vivorum q. f.* Contundantur, & probè subigantur, partique œdematosæ superponantur.

℥ *Salis ammoniaci* semi-drachmam. Dissolve in *spiritus vini* semi-librâ. His adde *mica panis q. f.* Ad cataplasma.

℥ *Luti aquarum quavis thermalium q. f.* & cataplasmatidis instar admove. Ad tumores skirrhosos.

℥ *Pulveris lithantracis* uncias quatuor, vel quantum vis. *Olei lini q. f.* Misce. Ad similem usum.

℥ *Mellis communis* libram unam. *Farinæ secalis* uncias duodecim. *Ovi vitellos* numero duos. *Unguenti basiliconis* uncias duas. Misce.

℥ *Farinæ fabarum & lupini* ana uncias quatuor. *Farinæ secalis* uncias octo. Coque in *aquæ q. f.* ad consistentiam. Adde *mellis communis & olei liliorum* ana uncias duas. Misce.

RESOLVEN-
TIA.

℥ Folior. *althææ*, *scordii* & *absinthii* ana manip. unum. *Seminum carvi* & *anethi* contusorum ana uncias duas. Coque in *oxymellis* q. f. ad consistentiam. *Pulpæ* *trajectæ* adde *farinæ fabarum* uncias quatuor. *Spiritus vini camphorati* q. f.

℥ *Radicum ireos Florentinæ* & *bryoniæ* ana unciam unam. *Summitatum absinthii* & *abrotani*, *florum sambuci* ana manip. unum. *Seminum fenugraci* unciam unam. *Salis ammoniaci* drachm. duas. Coque in *aquæ* & *vini* ana q. f. Dein contusis & per setaceum trajectis adde *axungię humane* unciam unam. *Croci pulverati* drachmam unam.

LINIMENTUM.

℥ *Rasuræ saponis albi* uncias quatuor. *Olei tartari* per deliquium uncias duas. Misce pro litu.

℥ *Olei olivarum*, *balsami Fioraventi* ana uncias duas. *Tincturæ anodyne* femi drachmam. Misce.

℥ *Unguenti de althæa* uncias tres. *Olei lumbricor.* & *hyperici* ana uncias duas. *Olei terebinthinæ*, *spiritus vini camphorati* ana unciam unam. Ad dolores rheumaticos.

℥ *Florum sulphuris* uncias quatuor. *Salis ammoniaci* femi-unciam. Misce cum *axungię suillæ* q. f.

℥ *Aquæ Golardi* libras quatuor; *aceti saturni* ejusdem uncias duas; *saponis albi* minutim secti libram unam. Coque, igne lento, semper agitando. In his probè mixtis solve *camphoræ* drachmam unam. Fiat linimentum parti affectæ, prius lotæ cum aquâ golardianâ admovendum; & frictus ope intrâ cutis poros adigendum; superimponendo chartam bibulam & lintea calida. Ad tumores skirrhosos; imò & ankyloses, si laudato Authori sit fides.

EMPLASTRUM.

℥ *Gummi ammoniaci*, *bdellii* in aquâ vitæ solutorum ana femi-unciam. *Olei chamæmeli* drachm. sex. *Terebinthinæ* drachm. tres. *Galbani* drachm. duas. *Euphorbii* drachm. unam. Liquefcant simul igne lento. Et fiat ex arte emplastrum.

℥ *Gummi ammoniaci* & *galbani* in aquâ vitæ dissolutorum ana unciam unam & semis. *Terebinthinæ venetæ* drachmas sex. *Aluminis crudi* drachmas tres. *Olei spicæ* femi-unciam. *Ceræ novæ* unciam unam. Fiat ex arte emplastrum ad scrophulas.

℥ *Emplastri de cicutâ*, *emplastri de vigo* cum mercurio ana femi-unciam, vel quantum vis. Misce ex arte.

℥ *Emplastri divini*, *diabotani* ana femi-unciam. *Gummi ammoniaci*, *styracis* & *benzoini* ana drachmam unam. *Salis tartari* drachmam semis. Misce cum *olei laurini* q. f.

SUFFITUS.

RESOLVENTIA.

℥ *Mastiches* & *succini* pulveratorum ana semi-unciam. Super prunas sensim injiciantur, & fumus à parte affectâ excipiat. Ter, quaterve per diem.

℥ *Styracis calamita* drachmas duas. *Succini*, *mastiches* ana semi-drachmam. *Caryophyllorum* scrupulum unum. *Foliorum rorismarini* semi-unciam. In pulverem redigantur, & misceantur pro suffitu.

℥ *Aceti acerrimi* uncias quatuor. Sensim affunde suprâ *filices igneos* ut vapor excipiat. parte affectâ. Bis terve per diem iteratur adversus tumores pertinaciores.

COMMENTARIA.

(1.) **T**AMNUS racemosa folio minore, flore luteo pallescente. Inst. r. herb. Bryonia laevis, sive nigra racemosa, C. B. pin. (*Sceau de Notre-Dame*, ou *Racine vierge*).

Hujusce plantæ radix tanquàm resolvens & vulneraria extûs quandôque usurpatur, præsertim ad delendas ecchymoses contumaciores, à contusione oriundas, aliasve suggillationes: nec desunt qui illam pro anodynâ venditent, ad leniendos dolores podagricos. Rarissimè intûs exhibetur, licèt ipsi tribuatur vis aperiens; & hinc commendatur in cachexiâ, mensium suppressione & hydropè, ad dosim unius vel alterius drachmæ pro haustu.

(2.) *Cyclamen orbiculato* folio internè purpurascente, C. B. pin. *Arthanita*, Lobel. (*Pain de pourceau*).

Radix inter drastica purgantia numeratur. Sed nusquàm nisi in turgentiori casu, vel ab incautis intûs exhibetur. Ad usum potiùs externum colligitur, atque resolventium eximiorum seriem ingreditur. Idèd nonnunquàm faustè admovetur tumoribus scrophulosis: abdomini imposita, catharsim haud rarè mover. Insuper sternutatoriorum classem subit. Unguentum paratur in officinis quod nomen fortitur ab arthanitâ, de quo suo loco.

(3.) *Anchusa Monspeliaca*, J. B. Buglossum radice rubrâ, sive *Anchusa* vulgatior floribus cæruleis, Inst. r. herb. (*Orcanette*).

Radix rubra hujusce plantæ, infectoriis notissima, inservit ad fucandas varias compositiones officinales, & præsertim unguentum rosaceum cui elegantem colorem rubrum impertitur, atque vix in alium usum trahitur. Inter resolventia tamen & detergentia externa locum obtinet; cur opportunè admovetur contusionibus & ulceribus contumacioribus: nec ipsi denegatur vis roborans pro usu interiori, cujus ratione cachecticis opitulari fertur. Ad dosim unius vel alterius drachmæ pro singulis infusi vel decocti libris. Minime reticere debemus aliam esse anchusæ speciem, quam luteam

RESOLVENTIA.

majorem nominavit J. BAUHINUS. Rectius juxta TURNFORTIUM symphytum echii folio ampliore, radice rubrâ, flore luteo; cui speciei similes vires nonnulli tribuunt.

(4.) *Cicuta major*, C. B. pin. (*Ciguë*).

Nemo nescit hanc plantam, cui inest odor virosus, & cujus usus internus ab omnibus ferè Authoribus veratur, pro veneno narcotico haberi, ad quod oppugnandum acetum, vel quodvis acidum vegetabile tanquàm antidotum commendatur. Huic opinioni refragari videtur WEPFERUS, qui opus egregium de hâc re publici juris fecit. Afferit laudatus Author cicutam præcipuam vim exercere in ventriculi latera, è quibus inflammatis & erosis horrenda emergunt symptomata. Nec obstat autopsia cadaverum, quæ post esum cicutæ ventriculi escharam nonnunquàm exhibent. Hæc ipsamet tamen cicuta, omnibus invisa, hominibus & plerisque animalibus exitialis, solerti clariss. STORCKII manu tractata, in præstantissimum remedium abiit; quod juxta Authoris nuperrima experimenta, nil sibi è resolventibus & incidentibus internis par habet: & ideò proponitur, præmissis generalibus, diluentibus & temperantibus, balneis, &c. adversus tumores glandularum skirrhosos & cancrofos; non secus ac in medelâ ulcerum & fistularum mali moris, vel cancroforum. Succus, unâ cum fæculis, extracti instar inspissatus, è quo conficiuntur pilulæ cum pulvere ejusdem plantæ, exhibetur in die à granis quatuor ad drachmam unam & ultrâ. A minori dosi, quam etiam bipartitur, incipiendum; ad majorem sensum & summâ cautelâ progrediendo. Circâ quæ vide Diarium Medicum mensis Junii 1760. Quoad cicutæ vires externas inter topica resolventia & sedantia exquisitiora jure recensetur. Conducit in tumoribus cysticis & skirrhis; gangliis medetur; egregiam opem confert in mammis & testibus tumidis. Contunduntur ad hoc opus folia sub cineribus cocta; & per se, vel cum limacibus & farinis resolventibus admoventur. Coquuntur etiam prædicta folia in lacte ad leniendos dolores podagricos, rheumaticos & hæmorrhoidales. Latissimus prætereà est usus emplastri de cicutâ, de quo infra. Obiter notare expedit nostram cicutam longè discrepare à cicutâ Veterum, quæ placidum, somnoque similem, vitæ exitum post se trahebat; circâ quam meras hæctenus conjecturas tradiderunt rei naturalis Scriptores.

(5.) *Belladonna*, Clus. Solanum lethale, Parkins.

Inter venena narcotica numeratur hæc planta, cum affectum comatosum, delirium & convulsiones accersat, uti innumeris fermè exemplis, præcipuè ergà baccas à pueris comesas, constat: & hujus veneni egregium antidotum etiam præbent acetum & succus limonum. Nihilominus tamen medicaminum internorum classẽ subit belladonna: plures enim post GESNERUM & JUNKERUM ejus vires medicas experti sunt adversus dysenteriam contumacissimam, cancerum, &c. Usurpantur bacca vel folia sicca in infuso, sed refractâ dosi ad unum scilicet vel alterum granum, pro quolibet haustu: diuturniori vel ad annos protracto hujusce remedii

usu, tumores cancrofos, aliosve solitis præfidiis indomabiles, planè curatos fuisse asserunt. Tutiùs sanè extùs admoventur folia ceu resolyentia & anodyna, mammis cancròsis, hæmorrhoidibus inflammatis & furentibus, &c. Sed cautè etiam extùs est adhibendum hoc remedium stupefaciens, quod, experienciâ teste, noxam haud rarò intulit.

(6.) *Scrophularia aquatica major*, C. B. pin. (*Scrophulaire*).

Ab scrophulis, quibus olim dicabatur hæc stirps, sic nuncupari sat abundè patet. Sed vix nostrâ ætate, à præjudiciis fortè liberâ, in usum internum vocatur. Quoad usum externum inter resolyentia & emollientia haud infimum locum sibi vindicat, atque vulnerariorum vel detergentium ordini adscribitur: cataplasmatibus instar admota clavis pedum auxilio est, hæmorrhoides tumentes lenit aut fugat, tumoresque à purulentiâ alienos resolyit. Ejus insuper decoctum sub lotionis formâ haud exiguam meretur laudem in ulceribus pertinacioribus, imò & cancròsis: pulvis in eundem finem à nonnullis usurpatur. Coronidis loco notare expedit pluriès perperàm alias scrophulariæ species adhiberi, quæ à vulgatoribus herbariis ægrè distinguntur, ni primas obvias colligere malint.

(7.) *Ebulus*, Matthioli. *Sambucus humilis*, sive *Ebulus*, C. B. pin. (*Yeble*).

Alter vel medianus radicis recentis cortex ad validiora hydragoga refertur, atque in diureticorum numerum adsciscitur: quapropter coincidit hic frutex herbaceus cum sambuco; cum uterque haud improspere à pluribus usurpetur in hydropè. Datur prædictus cortex in infuso vel decocto à drachm. tribus ad unciam unam pro quâque aquæ librâ; vel succus propinatur, si vires ferant, à semi-unciâ ad unciam unam & semis. Folia ebulli, sub formâ fortùs vel cataplasmatibus foris imposita, resolyentium & anodynorum gradum consequuntur: roborantium ordinem ingrediuntur: idè sat felici successu usurpantur ad ambustionem; non secùs ac ad testium phlogosim; ad dolorem ischiadicum, alterumve rheumaticum: conducunt in œdemate crurum; nec inutilem opem præstant in tremore & paralyfi.

(8.) *Secale hybernum majus*, C. B. pin. (*Seigle*).

Utilis censetur panis qui ex hocce frumento paratur iis qui de alvo obstructâ conqueruntur: sub eodem scopo adhibetur granum torrefactum instar caffè. Latissimus præterea est farinæ usus externus ad resolyendum, emolliendum, imò & maturandum; cur sit ut vulgatiore cataplasmata ingrediatur. Circà secale notare expedit, quòd sub constitutione aëris pluviosâ, degeneret & nigrum insolitam crassitiem assequatur; undè secale luxurians audit apud Botanicos, quod nostratibus dicitur *bled cornu ou ergot*. Gangrænâ siccam & horrendam, quâ artus nonnunquàm spontè decidunt, ab hocce grano insensissimò promoveri experientiâ constat.

(9.) *Fenum græcum sativum*, C. B. pin. (*Fenu-grec*).

Hujusce plantæ semen mucilagineum inter resolyentia & emollientia numeratur: è farinâ enim conficiuntur cataplasmata; quæ valent in doloribus arthriticis & rheumaticis: prosunt sub mammis & testibus tumen-

RESOLVEN-
TIA.

RESOLVENTIA.

tibus, &c. Coquitur semen integrum pro fotu, vel ad enemata emollientia, & demulcentia, quæ præcipi solent in dysenteriâ, tenesmo & colico dolore. Ex illo demùm extrahitur mucago in ophthalmiâ & oculorum suggillationibus summè deprædicata.

(10.) *Lupinus sativus* flore albo, C. B. pin. (*Lupin*).

Semen detergentium & exsiccantium censum ingreditur, atque faustè usurpatur decoctum ex illo paratum adversus scabiem, herpetem, aliasque cutis defœdationes. Sed latior est farinæ usus in confectiione cataplasmatum emollientium & resolventium, parotidibus, tumoribus strumosis, aliisque affinis admovendorum.

(11.) *Terebinthina veneta*, cæteris præstantior, quam tamen supplere valet vulgaris, est merum balsamum fluidum, vel liquor resinofus pellucidus, mellæ consistentiæ, coloris flavescens, saporis acris & amaricantis, atque odoris non ingrati; qui spontè vel arte fluit in regionibus calidis è pino, larice, abiete, &c. Ad utrumque usum servatur terebinthina: quoad internum, ceu diureticum exquisitissimum celebratur; in aperientium agmine recipitur, ac inter balsamica & vulneraria eminet. Idè prodest sub exulcerationibus internis; conducit in variis renum & vesicæ affectibus, asthmaticis succurrit, phthisicisque opitulatur; valet in gonorrhœâ & fluore albo: nonnunquàm demùm evenit, annuentibus sanioribus Practicis, ut ejus ope purulentia è parte affectâ subducta, per renes, unâ cum lotio, foràs amandetur. Neminem insuper fugit, quòd inter ejus usum, tam externum, quàm internum, urinæ violæ odorem contrahant. Præscribi solet sub formâ boli cum saccharo, vel pulvere liquiritiæ ad scrupulum unum vel alterum, & ultra: illam priùs in ovi vitello solutam quibuscvis haustibus addere licet. Nonnullis magis arridet terebinthina in aquâ coctione inspissata, è quâ faciliore marte constantur boli vel pilulæ. Crebriùs tamen in usum externum venit terebinthina, tanquàm resolvens, vulneraria & detergens; idè vulgò ingreditur linimenta, unguenta & emplastra quæ ad vulnè medelam parantur. Nullum præterea præsentius topicum fortè occurrit post casum ab alto, aliasque graviores contusiones. Sæpissimè demùm ingreditur à drachmis duabus ad quatuor clysteres, qui præcipi solent, non solum in dysenteriâ, aliisque intestinorum exulcerationibus, sed etiam sub dolore nephritico & ischuriâ. De oleo terebinthinæ alibi, non secus ac de terebinthinâ chiâ, quæ ex ipsâmet terebintho extrahitur.

(12.) *Urina sanorum*, & præcipuè juvenum, inter resolventia & exsiccantia jure recensetur: illicò admota præpedit intumescentiam, quæ presso pede sequitur puncturam apum, vesparum, culicum tinnulorum, &c. Faustè admoveretur contusionibus, præsertim mammarum, addito sale marino: fortis instar adhibita succurrit arthriticis: conducit sub formâ lotionis in furfuribus capitis, scabie, herpete, aliisque defœdationibus pruriginosis. In modum clysmatis injecta alvum solvit, & putredini resistit. Nec destituitur viribus internis hoc nauseosum remedium: faustè enim sæpiùs

propinatur in arthritide : febres intermittentes , aliis præfidiis obfurdescentes , fugat : contagium pestis , aliorumque morborum epidemicorum arceat : obstructionibus demùm hepatis mederi fertur.

RESOLVEN-
TIA.

(13.) *Aquæ Bagnerienses* calidæ (*de Bagnieres*), urbeculæ agri Bigerrensis (*Bigorre*), à Valletriâ (*Bareges*), quinque leucis distantis , versus Aquilonem ; atque duodecim leucis ad Euro-Notum à Palo (*Pau*) ; ferè insipidæ , aliquid tamen stiptici præ se ferunt. Intùs exhibitæ urinas cient , obstructions referant , ac nonnunquàm alvum movent : idèò laudantur in cachexiâ , ictero & colluvie ferosâ ; conducunt in suppressis mensibus & hæmorrhoidibus : nec inutilem opem præstant in morbis pectoris chronicis , qui incidentia efflagitant. Dosis à librâ unâ ad quatuor. Extùs admotæ inter resolventia & roborantia deprædicantur ; idèò præsentaneum remedium præbent paralyticis ; efficacissimæ censentur in tumoribus artuum , aliarumque partium pertinacioribus : summis laudibus extolluntur in rheumatismo ; egregiè se gerunt in morbis cutaneis , &c.

(14.) *Bitumen Judaicum* , sive asphaltum , est fossile sulphureum durum , nigrum & splendens , inflammabile & graveolens , si incalascet. Rarè sincerum occurrit ; sed ut plurimùm pice adulteratum prostat. Utrumque pro resolvente & vulnerario habetur ; sed vix nisi ad præparationes officinales usurpatur. Cadavera hoc bitumine vulgò condere solebant Ægyptii , uti patet ex momiis.

(15.) *Lithanthrax* , seu carbo fossilis (*charbon de terre*), est materia bituminosa , dura , nigra & splendens , ad gagatis genus referenda , quæ apud varias gentes , carbonis instar , ignis fomitem præbet , & ubique , ad usum fabricorum , uberiori proventu è terrâ eruitur. Vix in usum medicum venit : virtute tamen resolvente gaudet , & faustè admovetur tumidis glandulis cervicis , cæterarumque partium , & luto thermarum minimè cedit. Ad hoc opus cum oleo lini teritur ad unguenti consistentiam.

(16.) *Oleum rosatum* è triplici rosarum rubrarum in oleo olivarum infusione soli , vel balneolo , per mensem circiter , postea exprimendum & defæcandum paratur. Tanquàm resolvens & demulcens in familiarissimum usum vocatur ; vi etiam roborante pollere creditur ; vel ab ipsismet mulierculis ceu polychrestum pro quovis morbo extrinsecùs usurpatur.

(17.) *Emplastrum de cicutâ* , hujusce plantæ folia contusa & eorundem integrorum infusum & decoctum in oleo olivarum recipit ; resinâ , pice & cerâ basim præbentibus ; quibus accedit post debitam coctionem & expressionem , gummi ammoniacum in aceto scillitico , & cicutæ succo solutum. In ordine resolventium primatum quasi ducit hoc emplastrum , & sæpissimè adhibetur contra tumores non solum skirrhosos & scrophulosos ; sed etiam cysticos & anomalos.

(18.) *Emplastrum diabatanum* , fortè plus æquo celebratum , nomen sortitur ab ingenti plantarum copiâ , quæ ejus compositionem ingrediuntur ; inter quas notandæ veniunt ; cicuta , valeriana , chamæpitys , angelica , raphanus rusticanus , cucumis , scrophularia , chelidonium , gra-

RESOLVENTIA.

tiola, &c. quorum decoctum, addito nonnullarum succo, evaporationi committitur; ut adjiciatur gummi ammoniaci, galbani, &c. in aceto scilicito solutio. Dein admiscuntur lithargyrus; olea lumbricorum, catellorum, &c. in aquâ cocta. Quæ omnia mixta postea recipiunt sulphur, ceram, styracem & picem; non secus ac pulverem radicum ireos, cyclaminis, serpentariæ, hellebori, ari, aristolochiæ, &c. baccarum lauri & nonnullorum seminum; varia gummata, camphoram, oleum caryophyllorum, &c. Quid emergat è tantâ rerum farragine vix definiri potest. Huicce tamen emplastro insulsæ compositionis, tribuuntur vires resolventes, emollientes & demulcentes: nec refragatur experientia: præcipuè deprædicatur adversus tumores cysticos, glandulas induratas, ganglia, &c.

(19.) *Emplastrum manus Dei* à nonnullis nomine deceptis haud distinguitur ab alio emplastro, quod haud minus hyperbolico titulo, nuncupant divinum, de quo infra. Primum conficitur ex oleo & cerâ, è myrrhâ, olibano, mastiche, gummi ammoniaco, galbano, &c. quibus accedunt aristolochia, lithargyrus, viride æris & lapis calaminaris. Resolventium & demulcentium classes subit; nec ipsi denegatur locus in serie detergentium.

(20.) *Emplastrum ceroneum* (vulgò *Ceroene*), nomen ducit è cerâ flavâ quæ in ejus compositione prædominium obtinet; præter quam recipiuntur pix, resina & sebum vervecinum; quibus adduntur myrrha & olibanum, bolus & minium. In vulgatissimum usum cedit tanquàm res solvens & anodynum; insuper vi roborante pollere creditur.

(21.) *Aqua vulneraria* distillatione educitur è vino variis plantis infusis imprægnato, quarum aliæ sunt aromaticæ, uti nicotiana, salvia, feniculum, &c.: aliæ amaræ absinthium putà, centaurium minus, &c.: postremæ verò vulnerariæ; veronica nempè, sanicula, bugula, pervinca, &c. Crebrius usurpatur adversus contusiones, quàm ad vulnera quibus dicari videtur: his tamen egregiam opem præstat, vi detergente, & antiputridâ quâ pollet. Sed laterem lavant qui illam, sub spe resolutionis, tumoribus admovent.

(22.) *Spiritus florum sambuci* distillatione elicitur è prædictis floribus in proprio succo, cum tantillo mellis, digestis & fermentatis. Inter præstantiora resolventia jure numeratur & faustè adhibetur non solum adversus erysipelata; sed etiam contrâ alias intumescencias seroso-sanguineas, quæ haud ultra tegumenta propagantur.

MATURANTIA ET DIGESTIVA.

NULLUS sanè ibit inficias puris confectionem, tam in tumoribus, quàm in vulneribus, è meris naturæ viribus pendere: experientiâ tamen compertum manet prædicta topica huicce œconomiae animalis motui non-nihil favere; licèt suum symbolum conferant, partem ad suppuratum vergentem blando calore fovendo; vel vasa laxando & dolores compescendo. Sed quidquid sit de eorum agendi modo; haud dubitare licet, quin prædicta medicamina externa, quæ profert hæc classis, plurimum conferant ad purulentiam juvandam vel promovendam. Notare expedit maturantia & digestiva duplicis esse fortis; demulcentia nempe & stimulantia: prima renitentibus vel constrictis vasculis infarctis flexilitatem conciliare valent; secunda verò facescentibus vel languentibus partibus motum quemdam proficuum impertiri videntur. Ideò maturantia & digestiva primi ordinis, vel mitiora prosunt partibus dolentibus, renitentibus, vel phlogosi correptis: cætera verò, vel stimulantia, dicantur tumoribus tardioribus, doloris expertibus; vel, ut inquirunt, frigidis; necnon ulceribus aridis & fordidis; solutis prius carnibus luxuriantibus.

E M P O R E T I C A.

RADICES scillæ, liliorum, bryoniæ, cucumeris sylvestris, napi, althææ, lapathi, cepa, allium.

Folia acetosæ, althææ, urticæ, fenecionis, parietariæ, malvæ, acanthi, violæ, betæ, verbasci.

Flores chamæmeli & meliloti.... Semina sinapi, nasturtii, staphisagriæ.... Farina tritici, hordei, fecalis, avenæ, fabarum⁽¹⁾, lini, fenugræci, lupini, orobi⁽²⁾.... Fermentum vetus, mica panis... Caricæ pingues⁽³⁾, passulæ; oleum nucum⁽⁴⁾, olivarum... Terebinthina, styrax liquida⁽⁵⁾, pix Burgundiæ⁽⁶⁾... Gummi ammoniacum, elemi⁽⁷⁾... Galbanum, racamahaca, bdellium, opopanax, euphorbium, sagapenum, labdanum... Sapo niger, mel, vitellum ovi... Lac, butyrum, axungia. Lana succida. Stercora variorum animalium, vaccæ nempe, capræ, columbarum, &c.

DIGESTIVA

OFFICINALIA.

OLEUM lini, liliorum, rosatum, hyperici, chamæmeli, lumbricorum.... Balsamum Arcei (⁸), theriaca.... Unguentum basilicum (⁹), de styrace, fuscum (¹⁰), de althæa.... Emplastrum de mucaginibus, diachylum simplex & gummatum (¹¹), sparadrapum (¹²).

MAGISTRALIA.

FOTUS.

℥ **S**APONIS nigri uncias duas. Coque in *lactis vaccini* q. s. ad forum.

CATAPLASMA.

℥ *Micæ panis albißimi* uncias quatuor. Coque in *lactis vaccini* q. s. ad consistentiam. Adde *vitellos ovorum*, numero duos. *Olei rosati* q. s.

℥ *Caricarum pinguium* semi-libram. Contunde, & misce cum *unguenti basiliconis* unciis tribus.

℥ *Radicum liliorum alborum* sub cineribus coctar. uncias quatuor. Contrusis & trajectis adde *unguenti basiliconis* uncias duas.

℥ *Pulpæ caricarum*, in hydromelle coctarum, uncias duas. *Unguenti basiliconis*; *butyri recentis*; *fermenti ana* unciam unam. *Vitellos ovorum* numero duos. *Pulveris croci* semi-drachm. Misce. Ad anthracem.

℥ *Mellis* ad consistentiam cocti uncias quatuor. *Ceparum sub cineribus coctarum* uncias tres. *Caricarum pinguium* uncias quatuor. Bulliant in tantillo aquæ ad consistentiam. Quibus adde *pulveris seminum lini* unciam unam.

℥ *Ceparum sub cineribus coctarum* uncias duas. *Saponis nigri*; *unguenti basiliconis*; *emplastri diachyli cum gummis ana* unciam unam. Misce in mortario.

℥ *Farinæ secalinæ*; & *seminum lini ana* uncias duas. *Galbani in ovo vitello soluti* unciam unam. Bulliant in aquæ q. s. ad consistentiam cataplasmatidis. Cui adde *mellis communis*; *olei liliorum ana* unciam unam.

℥ *Radic. liliorum* & *lapathi ana* uncias tres. *Capitum papaveris albi* contrusorum unciam unam. *Caricas pingues* numero decem. Coquantur in aquæ q. s. *Pulpæ trajectæ* adde *unguenti basiliconis*; *saponis nigri ana* unciam unam. Misce.

℥ *Radic. bryoniæ*, *liliorum* & *cucumeris sylvestris ana* uncias duas. *Caricarum* unciam unam. *Folior. althææ*; *florum chamæmeli ana* manipulum

unum. Coque in *hydromellis* q. f. *Pulpæ trajectæ* adde *ceparum sub cineribus coctarum & contularum*; *unguenti fusci*; *fermenti veteris* ana unciam unam. Misce.

DIGESTIVA

℥ *Pultis spissa* è micâ panis & lacte vaccino paratæ libram semis. *Galbani* in ovi vitello soluti unciam unam. *Pulveris croci* scrupulum unum. Misce.

℥ *Pulpæ caricarum coctarum* uncias quatuor. Adde *farinæ fenugraci* quantum sufficit ad consistentiam cataplasmatum.

℥ *Radic. althææ* uncias sex. Coquantur in aquæ congruâ quantitate ad mollitiem. Contusis & per cribrum trajectis, adde *olei liliorum* unciam unam. *Farinæ seminum lini* q. f. ad consistentiam.

℥ *Ceparum & radic. liliorum alborum sub cineribus coctarum* ana uncias duas. *Folior. acetosæ* manip. duos. Coquantur in *hydromellis* q. f. Contusis adde *unguenti basiliconis & fermenti veteris* ana unciam unam. Fiat cataplasma, ad tumores scrophulosos.

℥ *Foliorum scordii & rutæ* ana manip. quatuor. *Florum chamæmeli & sambuci* ana manipulum unum. Coque in *vini rubri* q. f. Adde *ceparum & radicum scillæ sub cineribus coctarum* ana uncias quatuor. Contusa & trajecta misce cum *fermenti veteris*; *mellis anthosati* ana unciis quatuor, & *theriacæ* unciâ unâ. Ad tumores mali moris.

U N G U E N T U M.

℥ *Terebinthina venetæ* uncias quatuor. *Vitellos ovorum* numero duos. *Olei lini*, vel *liliorum* q. f. Misce pro digestivo.

℥ *Terebinthina* uncias duas. Dissolve in ovi vitello, & adde *olei hyperici* q. f. ad unguentum.

℥ *Terebinthina* uncias tres. *Balsami Arcaei* uncias duas. *Vitellos ovorum* numero duos. *Olei hyperici*; *aquæ vitæ* ana unciam unam. Misce.

℥ *Olei ovorum & hyperici*; *terebinthinæ* ana uncias duas. *Gummi elemi* unciam unam. *Unguenti basiliconis* uncias quatuor. Liquefiant omnia & intimè misceantur.

E M P L A S T R U M.

℥ *Emplastri de mucilaginibus*; & *diachyli cum gummis* ana uncias duas. *Unguenti basiliconis* unciam unam. *Pulveris seminum sinapi* semi-unciam. Misce igne lento, & extende super alutam. Ad bubones pertinacissimos.

℥ *Emplastri diachyli cum gummis*; & *de spermate ceti* ana uncias duas. Liquefactis & ab igne remotis adde *mercurii terebinthinæ extincti* drachm. sex. Agitentur simul cum *oleo liliorum*, ad consistentiam.

DIGESTIVA

COMMENTARIA.

(1.) **F**ABA flore candido lituris nigris conspicuo, C. B. pin. (*Fève de marais*). Præter usum culinarem notissimum, ad medicum vocatur farina hujusce leguminis; quæ tanquàm resolvens & maturans vulgatiore cataplasmata, in hunc duplicem finem, ex aquâ, lacte, vel oxycrato parata, ingreditur. Idè confert tumoribus sanguineis mammarum & scroti; valet in contusionibus; nec ipsi denegatur vis cosmetica. Insuper lixivium à cineribus totius plantæ; non secus ac sal ex eo extractum, pro diuretico eximio habetur in cachexiâ & hydrope: utilemque opem præstat ad sabulum è renibus expellendum; dummodò haud vigeat paroxysmus nephriticus; quo tempore vetantur omnia salia, aliave stimulantia.

(2.) *Orobis* sylvaticus purpureus vernus, C. B. pin. *Ervum* verum; *Inst. r. herb.* (*Ers.*)

Farina seminis mucilaginosa inter resolventia & maturantia, instar prioris, recensetur; atque eadem ratione in cataplasmatum confectio, sed rariùs usurpatur. Nonnulli etiam ex incineratâ plantâ, lixivium parant, vel sal extrahunt, quibus etiam tribuuntur vires diureticiæ.

(3.) *Carica* vel *Ficus* passæ edules ad duplicem usum medicum servantur. Extùs nempe impositæ emolliunt, demulcent; ac puris confessionem promovent: rarò tamen cataplasmata, nisi in bubonum pestilentialium medellâ ingrediuntur: sed crebriùs in gargarismatibus ad uvulæ, tonsillarum, faucium & gingivarum lotionem paratis recipiuntur; vel enemata pro leniendis tubi intestinalis irritationibus, vel sollicitandâ alvo subeunt. Per se admoventur tumoribus gingivarum, paronychiarum, hæmorrhoidibus, &c. Earum decoctum nonnunquàm etiam propinatur, seu demulcens, in tussi ferinâ & raucedine; in nephritide, ischuriâ & stranguriâ.

(4.) *Oleum nucum* pictoribus & fabris lignariis utile, ad lucernas, aliosque usus æconomicos congruum, expressione fructus, extrahitur. Virtute resolvente & digestivâ instruitur; & idè unguenta & cataplasmata in hunc scopum parata ingreditur: sed crebriùs ad clysterum compositionem præcipitur, tanquàm emolliens & sedans præsentaneum in colicâ pictorum, aliisque ventris torminibus: à nonnullis demùm commendatur in aurium tinnitu, & susurro.

(5.) *Styrax liquida* (*Storax liquide*), est quoddam balsamum odoratissimum, è fusco griseum, tenax & consistentiæ melleæ; ritè distinguendum ab styrace albâ, balsami peruviani specie; quod, uti fertur, spontè fluit; vel arte extrahitur ex arbore exoticâ, liquidambar à *PLUKENET* dictâ. Num sincerum & legitimum ad nos adferatur? Dubitare licet; eum rei factitiæ, vel compositionis potius quàm balsami naturalis faciem præ se ferat. Quidquid sit; extùs adhibetur tanquàm emolliens, resol-

vens & digestivum: sed crebrius usurpatur unguentum de styrace, de quo infra. Inconsultò sanè à quibusdam intùs exhibetur, ceu vulnerarium; cùm haud desint alia balsama, quorum usus tutior, nemine refragante, censetur.

(6.) *Pix* tùm sicca, tùm liquida (*la Poix*), ex arboribus resinosis, & præsertim è pino & abiete, extrahitur. Sicca & albicans *pix Burgundie* audit; liquida verò nigra, navalis *goudron*, dicitur. Prima quæ emplastri consistentiam præ se fert in usum externum vocatur; & pro resolvente & maturante eximio habetur; nec vi roborante destituitur. Idèd faustè admoveatur tumoribus ad resolutionem vel suppuratum vergentibus. Capiti tineâ defœdato imponitur, emplastri instar, quod post biduum removeretur, ut crusta unâ cum pilis, haud sine clamore & fletu, evellantur. Pice quandòque obvolvuntur membra paralytica; nec infelici successu. Insuper inter rubefacientia numeratur, & sub hoc conspectu scapulis applicatur, ad varios oculorum, aurium, vel capitis affectibus. *Pix* liquida intùs & extùs adhibenda vulnerariorum & detergentium classẽ subit: ex illâ paratur aqua picea (*eau de goudron*), paucis abhinc annis celebratissima, de quâ supra. Rarò in usum externum venit *pix* liquida, licet iisdem viribus polleat.

(7.) *Gummi Elemi* est mera resina fragrans ex flavo albicans, vel subviridis, quæ educitur ex arbore mexicanâ, de qua BREYNIUS mentionem iniecit. Sed minime reticendum aliud esse, nempe æthiopicum, quod rarò in officinis occurrit; cujus idèd usus obsolvit. *Elemi* americanum in resolventium & maturantium ordine locum obtinet: sed vix usurpatur, nisi in nonnullis compositionibus officinalibus.

(8.) *Balsamum Arcaei* est unguenti genus, constans è terebinthinâ, gummi elemi & axungii; quod in familiarissimum usum venit, tanquàm digestivum eximium, ad ulcerum curationem; nec vi resolvente destituitur ergà contusiones, aliamque sanguinis & humorum stasim.

(9.) *Unguentum basilicum* è cerâ, sebo, resinâ & pice in oleo solutis, accedente terebinthinâ, conflatur. Vi maturante & digestivâ gaudet, & in vulgatissimum usum cedit, tam in ulcerum curatione quàm in tumorum medelâ.

(10.) *Unguentum fuscum* (*Onguent de la mere*), ab emplastris ratione consistentiæ vix discrepat; & componitur ex axungia, oleo, butyro & cerâ, quibus accedit lithargyrus. Egregiæ & latissimæ ipsi tribuuntur vires, atque in familiarissimum usum trahitur; præsertim apud mulierculas; tanquàm resolvens, maturans & exsiccans.

(11.) *Emplastrum diachylon* duplex in officinis prostat; simplex nempe, & gummatum. Primi compositionem ingrediuntur decoctum radicis ireos, oleum de mucaginibus & lithargyrus, quæ ad consistentiam coquuntur. Si simplex liquetur cum cerâ, resinâ & terebinthinâ, atque ipsis juxtà artem, addantur gummi ammoniacum, bdellium, galbanum & sagapenum; emergit diachylon gummatum. Utrumque emollientium

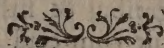
DIGESTIVA

& maturantium seriem subit : sed vim resolvendi obrinet postremum ; & sapissimè , nec infelici successu , in hunc scopum usurpatur.

(12.) *Sparadrapum* paratur miscellâ emplastrorum diapalmæ , diachyli , & de cerullâ , quibus liquatis adjunctâ iride florentinâ , immerguntur relæ lineæ , vetustate paululùm detritæ , ut hisce materiëbus imprægnentur & undequâque quasi incrustentur ad usum servandæ. Ipsi telis sparadrapî nomine notis , vires tribuuntur emollientes , resolventes & maturantes.

VULNERARIA ET DETERGENTIA.

VARIA occurrunt medicamina , quæ utrâque vi pollere videntur ; & pro utendi modo vel vario scopo , nunc vulneraria , inter quæ eminent balsama , solutis partibus vel vulneribus recens inflictis congrua , dicuntur ; nunc detergentia , erosio carnibus , vel ulceribus dicata , audiunt. Nùm prima quidpiam conferant ad vulnèrum agglutinationem , vel consolidationem , potiùs meris naturæ viribus referendam , plures , haud inconsultò , dubitant : sed dilucidius patet detergentium vis , quorum effectus fiunt , ut plurimùm , in propatulo ; licèt moleculis aqueo-salinis crassiores & viscidiores ulcerum sordes , aut protuberantias fungosas incidentibus ; seu particulis amaris aut absorbentibus spicula vellicantia , vel laticem superfluum excipientibus , suam actionem exerant. Hinc patet nonnulla detergentia vel mundificantia nil vel parùm discrepare à cathæreticis , & exsiccantibus , quæ pro nutu curantium , hoc vel illo nomine designantur. Neminem insuper fugit utraque medicamina , quæ obijcit hæc classis , cujuslibet sortis sub formâ lotionis , embrocationis , irrigationis ab alto , linimenti , unguenti , emplastri , pulveris , &c. adhiberi ; vel plantarum folia , tùm integra , tùm contrita , earumve succum ; nullâ arte vel per se ad moveri ; nec improspere , cum cæteris vel exquisitioribus nonnunquàm palmam præripiant. Coronidis loco addere juvat , haud semper in solis topicis , vel selectioribus , ulcerum medelam versari ; quin potiùs inquirendum sit , nùm causa quædam lateat interna siphylidea nempè , scorbutica , scrophulosa , &c. quæ ulcera fovendo , exquisitiorum medicaminum externorum vires infringere solet. Cur minime mirari subit si incauti , vel imperiti , posthabito genuino morbi fomite , inter ulcerum coalitum promovendum , oleum sapiùs & operam perdant.

E M P O R E T I C A.

VULNERA-
RIA.

RADICES aristolochiæ rotundæ, enulæ campanæ, gentianæ, cucumeris sylvestris, bryoniæ, anchusæ, cyclaminis, lapathi, ireos florentinæ, symphyti, polygonati, frangulæ, aquilegiæ.

Folia agrimonæ, faniculæ, pilosellæ⁽¹⁾, bugulæ, alchymillæ, pyrolæ, veronicæ, burfæ pastoris, equiseti, hederæ terrestris, telephii, cynoglossi⁽²⁾, millefolii, pervinæ, centinodii, scordii, cardui benedicti, absinthii, centaurii minoris, chamædryos, persicariæ urentis, cucumeris sylvestris, menthæ, scrophulariæ, tanacetii, eupatorii, virgæ aureæ, gerani robertiani, alliaræ, chelidonii, rubi, nicotianæ viridis, sabina.

Flores hyperici, virgæ aureæ. Rosæ rubræ... Semen aquilegiæ, cardui benedicti... Hordeum integrum. Lupini. Colocynthis... Vinum. Oleum olivarum... Balsamum Peruvianum, Tolutanum, Copahu, &c. Terebinthina... Myrrha. Aloë. Camphora. Olibanum. Stryax. Benzoinum. Euphorbium. Bdelium. Pix. Mastiche... Saccharum. Opium... Kali. Sapo. Fuligo... Cineres sarmentorum, genistæ, &c... Mel. Vitellum ovi. Os sapiæ... Urina. Sal ammoniacum... Aquæ Baregienes, Bonenses, Tarbellicæ, Montis Aurei, Balneolenses, Cauterientes, Bellilucanæ, Veronenses... Sal marinum. Alumen. Vitriolum. Viride æris. Lithargyrus. Hamatites.

O F F I C I N A L I A.

AQUA vulneraria. Aqua calcis. Acetum saturni extemporaneum... Oleum hyperici⁽³⁾. Mel rosarum. Oleum terebinthinæ... Collyrium Lanfranci⁽⁴⁾. Aqua Reginæ Hungariæ... Balsamum Commendatoris, Fioraventi⁽⁵⁾, Lucatelli, Arcæi, viride... Unguentum de styrace, mundificatum, basilicum, fuscum, Apostolorum, Ægyptiacum⁽⁶⁾... Emplastrum divinum⁽⁷⁾, diapalma, manus Dei, de cerussâ nigrum... Globulus martialis⁽⁸⁾. Aqua vitæ & spiritus vini... Tinctura myrrhæ & aloës... Oleum myrrhæ per deliquium... Aqua phagedanica, divina Fernelii⁽⁹⁾. Oleum camphoræ... Spiritus vitrioli, & aqua Rabel... Oleum guaiaci, caryophyllorum... Præcipitatus albus & ruber... Lapis divinus, medicamentosus.

VULNERA-
RIA.

MAGISTRALIA.

DECOCTUM.

℥ *HORDEI* integri unciam unam. *Folior. agrimonie & plantaginis* ana manipulum unum. *Summitatum hyperici* manip. semis. Coque in aquæ q. f. ad libras duas. In colaturâ dissolve *mellis rosati* uncias duas. Fiat decoctum ad lotionem, fotum, vel injectionem. Simplicius paratur è decocto hordei, fero lactis & melle rosato. Addere etiam licet, ut intendatur vis, collyrium Lanfranci ad drachm. semis, vel præcipitati rubri ad drachm. unam.

℥ *Foliorum agrimonie, piloselle & saniculæ* ana manip. unum. *Rosarum rubrarum* semi-manipulum. Coque in decocti hordei q. f. ad libras duas. In colaturâ dissolve *salis kali* unciam unam.

℥ *Radic. ireos florentinæ & gentianæ* ana unciam unam. *Summitatum scordii & absinthii* ana manip. unum. Bulliant in aq. q. f. ad libras duas. Colaturæ adde aquæ vulnerariæ unciam unam. *Tincturæ myrrhæ* drachm. duas. Addere licet ad maiorem vim detergentem unguenti Ægyptiaci semi-unciam.

℥ *Radic. aristolochiæ rotundæ* uncias duas. *Folior. agrimonie, hederæ terrestris & absinthii* ana manip. unum. Coque in aquæ calcis q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *mellis rosacei* uncias duas. *Tincturæ myrrhæ* drachm. duas.

VINUM.

℥ *Radic. aristolochiæ rotundæ* unciam unam. *Folior. agrimonie & bugulæ* ana manip. unum. *Rosarum rubrarum, summitatum hyperici* ana manip. semis. Coque in vini albi q. f. ad libram unam. Colaturæ adde *tincturæ myrrhæ, & aloës* ana drachm. unam.

℥ *Radic. gentianæ & aristolochiæ rotundæ* ana unciam unam. *Foliorum scordii & absinthii* ana manip. unum. *Rosarum rubrarum* manipul. semis. Coque in vini albi q. f. ad libras duas. In colaturâ dissolve *mellis rosacei* unciam unam. Dein adde aquæ calcis defæcatæ uncias duas.

BALSAMUM.

℥ *Olei olivarum; vini rubri generosi* ana libram unam. Coque igne lento ad vini consumptionem, & fiat balsamum dictum Samaritanum. Ad ulcera recentia.

℥ *Olei olivarum* uncias duodecim. *Aluminis rupei* in alkool uncias quatuor, *Præcipitati albi* drachmas tres. Misce in vase vitreo, aliquandiu agitando;

agitando; & ferva donec oleum prædictis materiebus sit refertum. Hoc est *balsamum aluminatum*.

VULNERA-
RIA.

MEL VITRIOLICUM.

℥ *Mellis rosati* quantum vis. *Spiritus vitrioli* q. s. ad gratam aciditatem. Misce ad usum. Sic paratur *mel vitriolicum*, ad ulcera in variolis.

POMATUM.

℥ *Pomati jasmini* uncias duas. *Mercurii præcipitati albi* drachmas duas. Misce.

UNGUENTUM.

℥ *Vitellos ovorum* numero quatuor. *Balsami Arcaei* uncias quatuor. *Olei hyperici* uncias duas. Misce.

℥ *Axungia agnina* uncias duas. *Præcipitati albi* drachmas duas. *Salis saturni*; *tuthie preparata* ana drachmam unam. Misce.

℥ *Terebinthinae* uncias duas. *Ovi vitellos* numero duos. *Tinctura aloës* semi-unciam. *Mercurii præcipitati rubri* drachm. duas. Fiat ex arte miscella.

℥ *Olei hyperici* unciam unam. *Galbani* drachmas duas. Subigantur in mortario cum aquæ calcis quantitate sufficiente.

CERATUM SATURNI.

℥ *Cera flava* uncias quatuor; *olei olivarum* libram unam. Igne lento liquefiant. Adde, post refrigerationem, *aceti saturni golardiani* uncias quatuor. Spatulâ lignea misceantur, & subigantur sensim affundendo aquæ libras sex; & indefinente motione agitentur, donec tota aqua absorbeatur. Ad vulnera & ulcera.

COMMENTARIA.

(I.) **P**ILOSELLA, seu Auricula muris, Tabern. Dens leonis qui pilosella officinarum, Inst. r. herb. (*Piloselle*).

Hujusce herbulæ vulgarissimæ folia, summè amaricantia, inter vulneraria interna & externa recensentur; utriusque etiam ordinis adstringentium classẽ subeunt. Idèd laudantur in erosionibus viscerum, vel ipsiusmet pulmonis; valent in hæmorrhagiis; atque conducunt in alvi fluxu. Dantur in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam. In decocto verò ad manipul. unum pro quâque librâ aquæ; vel succus propinatur ab uncia unâ ad duas. A nonnullis demùm depradicatur hæc planta, ad hærniam puerorum, quibus, ratione habitâ ætatis, exhibetur pulvis à granis decem ad semi-unciam. Folia contusa foris admota vulnerecentium curationem egregiè promovent; vel coquantur in aquâ aut vino,

VULNERA-
RIA.

ad eundem usum. Sub gargarismatis formâ ulteriorem humorum defluxum cohibent, & oris ulcera sanant. Horum demùm pulvis crassiusculus naribus attractus hæmorrhagiam sistere valet.

(2.) *Cynoglossum* vulgare majus, C. B. pin. (*Langue de chien*).

Folia recentia extûs admota præclarâ vi traumaticâ donantur, tam ad vulnere, quàm ad ulcerum curationem: in vino generoso paululùm macerata contumacioribus tibiæ ulceribus felici successu imponuntur. In usum etiam internum trahitur hæc planta, inter demulcentia & sedantia numeranda: laudatur præcipuè in morbis pectoris æstu & dolore stipatis; à quibusdam commendatur in alvi profluvio; hæmorrhagiâ; fluore albo & gonorrhœâ. Præcipiuntur radices recentes ad unciam unam pro singulis decocti libris: vel folia virentia ad manipulum unum pro eadem aquâ copiâ. Prostant in officinis pilulæ de cynoglossò, de quibus suprâ.

(3.) *Oleum hyperici* multiplici sub solis radiis infusione hujusce plantæ summitatum floridarum, per mensem & ultrâ, in oleo olivarum paratur; cui nonnulli addunt spiritum terebinthinæ. Nemine discrepante inter præstantiora vulneraria externa numeratur prædictum oleum; quod etiam pro digestivo eximio habetur. Præterea in resolventium serie recipitur & roborantium gradum assequitur. Linimenti instar admoveatur partibus rheumatismo correptis, membris paralyticis & tremulis, &c. vel cataplasmata, tùm resolventia, tùm maturantia ingreditur.

(4.) *Collyrium Lanfranci* è miscellâ auripigmenti, viridis æris, myrrhæ, & aloës in vino albo, aquâ rosarum & plantaginis emergit. Pro detergente præstantissimo habetur prædictum collyrium, quod rarissimè oculis admoveatur; sed ulceribus cæterarum partium venereis ut plurimum dicatur: præsertim iis quæ uvulam, tonsillas, aliasque oris partes depascunt.

(5.) *Balsamum Fioraventi* ingenti rerum numero constat: præter enim gummi elemi, styracem liquidam, myrrham, aloëm, nonnullasque alias materies resinosas; recipit lignum aloës, caryophyllos aromaticos, cinnamomum, nucem moschatam, zedoariam aliaque id genus: quæ omnia per novennium macerantur in spiritu vini; priusquàm addatur terebinthina; ut tinctura, unâ cum ingredientibus, distillationi committatur; cujus beneficio prodit balsamum albicans & spirituosum ad utrumque usum servandum: intûs enim exhibitum vim roborantem cephalicam & stomachicam possidet; pro carminante eximio habetur, & sub hoc conspectu colicæ flatulentæ, & cardialgiæ medetur; lotii fluxum promoveret, &c. Datur à guttis sex ad viginti. Crebrius extrinsecus usurpatur non solum ad vulnere medelam, vel agglutinationem; sed etiam adversus putredinem & gangranam. Insuper vi resolvente & roborante instruitur; ideò conducit in contusionibus; dolores rheumaticos mitigat; & nonnullos tumores resolvit; membris demùm paralyticis opitulatur.

(6.) *Unguentum Ægyptiacum* conficitur è coctione viridis æris ad in-

tegram dissolutionem in aceto & melle; vel donec, cum debitâ consistentiâ, purpureum colorem induat. In detergentium validiorum tractu admittitur; nec ipsi denegantur vires catharticae; cur sit ut faustè carnis ulcerum superfluis admoveatur. Valet præterea ad arcendam putredinem & gangrænam promovendam.

(7.) *Emplastrum divinum*, cui cera & oleum, myrrha, galbanum, mastiches, bdellium, gummi ammoniacum, thus & oppopanax basin præbent; excipit aristolochiam, magnetem, lithargyrum & aruginem. Multum abest quin vires hujusce emplastri hyperbolico titulo respondeant: inter vulneraria tamen & detergentia haud infimum locum obtinet; nec virtute resolvente destituitur. Quapropter haud improspere usurpatur in vulnere, ulcerumque medellâ: valet in contusionibus; atque nonnullos tumores, à purulentiâ alienos, fugat.

(8.) *Globulus martialis* (*Boule de mars*), facillimè & ubique paratur: recipiuntur scilicet limatura ferri ad semi-libram, & tartarus albus ad libram unam. Accuratè trita ingeruntur in cucurbitam vitream, quam matrarium nuncupant, superaffundendo aquam vitæ ad altitudinem transversî digiti suprâ pulverem. Dein digestionem & evaporationem committuntur, radiis solaribus, vel balneo ad siccitatem. Pluriès iteratur hic processus, donec materia superstes viscida & quasi resinosa, ad conficiendos globulos, ovi columbini magnitudine, apta evadat; qui in quovis liquido dissolvi queunt. Haud multis abhinc annis celebratur ad usum internum & externum. Ob vim scilicet vulnerariam, & adstringentem, quâ pollet, faustè adhiberi solet in hæmoptysi, aliisque sanguinis profluviiis. Ejus pulvis à granis sex ad duodecim præscribitur: vel potius globus integer in aquam agitur, donec colorem subruffum ipsi conciliet. Quæ tinctura ab unciis tribus, ad sex propinatur; iteranda, si necessitas urgeat; aliàs cum cautelâ exhibenda. Quoad usum externum; eadem ratione paratur tinctura saturatior in aquâ vitæ vel vulnerariâ, quâ imbuuntur lintamina vulneribus admovenda: egregiè etiam se gerit in contusionibus; cum præter vires jam allatas virtute resolvente instruat; adeo ut, experienciâ judicè, cæteris fortè topicis minimè cedat.

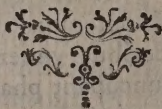
(9.) *Aqua divina Fernelii* nil aliud est quàm solutio sublimati corrosivi in aquâ plantaginis, quæ perficitur coctione suprâ cineres calidos, vel balneo arenæ. Eximium est detergens lotionis instar adhibendum; quod præcipuè laudatur in ulceribus venereis. Parùm insuper discrepat prædicta aqua, ab illâ quam nuncupant phagædenicam: sed alia prostat cognominis, divina nempè vel mirabilis, quæ à nostrâ toto cælo distat. Ad quod attendere debent inexperti, ne errore titulorum, haud sine vitæ ægrotantium discrimine decipiantur.

REPELLEN-
TIA.

REPELLENTIA ET ADSTRINGENTIA.

LICET in varium scopum usurpentur alterutra medicamina : hæc tamen sub unâ eademque classi, colligere consultius visum fuit ; cum ferè omnia utrâque virtute pollere videantur. Neminem fermè fugit repellentia, vel repercurientia adhiberi ad fugandas recentes phlogoses ; ad cohibendas ingruentes fluxiones ; vel imminentes præcavendas : ideo opportunè, nullâ interpositâ morâ, contusionibus admoventur ; ut inhibeatur solitus humorum affluxus : valent in inflammatione oculorum ; oris & testium ; ubi scilicèt humorum retrocessus haud vetatur : nonnunquàm conferunt in erysipelate tiliarum ; egregiam demùm opem præstant, si illicò applicentur in distorsione pedis ; non secùs ac sub luxationibus. Exhinc perspicuum fit simpliciora & euporista, in hisce casibus urgentibus, cæteris esse anteposenda : cur minime mirum si in usum familiarissimum trahantur aqua frigida, nix, glacies, albumen ovi, vinum austereum, oxycratum, & id genus alia, quæ ubique, & in promptu haberi queunt. Ubi verò morbus jam altas egit radices ab hisce topicis abstinendum, ne intempestivâ medelâ morbus pertinacior evadat ; vel quod pejus est, accersatur gangræna. Etiam si adstringentia repellentium munia adimplere valeant, ad aliud tamen opus comparantur ; ad sistenda nempe sanguinis profluvia ; ad præpediendum ani, vaginæ, intestinorum, aliorumque viscerum prolapsum ; ut demùm vires variarum partium tonicæ refocillentur. Addere licet haud planè innocua esse adstringentia externa, & præsertim styptica ; ubi scilicèt de sistendâ hæmorrhagiâ agitur ; cum sapius ab illâ intempestivâ sufflamine, graviora exsurgant symptomata.

E M P O R E T I C A.

REPELLEN-
TIA.

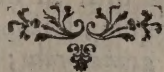
RADICES bistortæ , tormentillæ , sigilli Salomonis , symphyti ,
urticæ.

Folia equiseti , plantaginis , centinodiæ , burfæ pastoris , millefolii ,
pilosellæ , urticæ , rubi , potentillæ , alchymillæ , coronopi ⁽¹⁾ , fedi ,
folani , cicutæ , lenticulæ palustris , acetosæ , portulacæ . Pulmonaria
arborea.

Rosæ rubræ ; balaustia.... Semen fumac , cydoniorum . Farina faba-
rum.... Cortex granatorum . Nuces cupressi ⁽²⁾ . Galla . Agaricus vul-
garis ⁽³⁾.... Mastiche . Tacamahaca . Sarcocolla . Olibanum.... San-
guis draconis ⁽⁴⁾ . Acacia.... Vinum rubrum . Acerum . Oxycratum .
Omphacium.... Succus mali citrei , limonum.... Serum lactis . Albumen
ovi . Limax.... Aqua frigida . Nix . Glacies . Atramentum scriptorium....
Sal culinare . Nitrum . Alumen ⁽⁵⁾ . Vitriolum viride ⁽⁶⁾.... Lapis hæ-
matites ⁽⁷⁾ . Creta . Bolus armena . Cerussa . Lithargyrus . Gypsum....
Terra sigillata ⁽⁸⁾ . Terra cimolia cultrariorum .

O F F I C I N A L I A.

AQUA plantaginis , sperniolæ , rosarum rubrarum..... Succus
acetosæ , folani , plantaginis , lactucæ , portulacæ.... Mucilagines semin.
cydoniorum , psyllii.... Acetum rosaceum , saturni.... Unguentum ro-
faceum ; nutritum . Ceratum Galeni . Emplastrum contra rupturam....
Aqua aluminosa , styptica , Rabel . Globulus marialis ; lapis divinus ,
medicamentosus , causticus , infernalis.

REPELLEN-
TIA.

MAGISTRALIA.

AQUA ALUMINOSA, &c.

℥ *ALUMEN* quantum vis. Dissolve in aquâ donec saturetur. Pro usu.

℥ *Vitrioli albi* drachmam unam. Dissolve in aquæ unciâ unâ.

EPITHEMA.

℥ *Boli armenæ* præparatæ quantum vis. Recipe in *albumine ovi*, cum aquâ rosarum; & agitentur ad cataplasmatidis consistentiam. Stupis cannabinis excipiatur & parti admoveatur, superponendo fascias oxycrato imbutas. Ad contusiones & vulnera recentia.

℥ *Pulveris aluminis*, *fuliginis splendentis* ana unciam unam. Misce ex arte cum *ovi albumine* ad consistentiam.

℥ *Aceti rosacei* uncias duas. *Albumina ovorum*, numero duo. Probè agitatis adde *boli armenæ*; *mastiches* ana drachmas duas. Misce.

℥ *Gallarum pulveratarum* uncias duas. *Boli armenæ* drachmas duas. *Vitrioli cærulei* semi-drachmam. *Aluminis* drachmam unam. Misce. Fiat pulvis *ovi albumine* excipiendus.

℥ *Albumina ovorum*, numero duo. *Olei rosati* uncias tres. *Succi plantaginis* semi-unciam. *Mucilaginis seminum cydoniorum* uncias duas. Misce ex arte pro epithemate. Ad erysipelas.

FOTUS.

℥ *Succi plantaginis* & *sedi majoris* ana uncias tres. *Aquæ rosarum* unciam unam. Misce.

℥ *Cerussæ* uncias quatuor. *Aceti*; & *aquæ florum sambuci* ana libram unam. Solutione peractâ, per subsidentiam depura, & cola. Tepidè admoveatur.

℥ *Radicum tormentille* uncias duas. *Foliorum plantaginis* & *centinodii* ana manipul. duos. *Balaustiorum*, & *seminum sumac* contusorum ana manip. unum. Coque in aquæ q. s. ad libras quatuor. Colaturæ adde *mellis rosati* uncias duas. Ad forum, lotionem vel injectionem.

℥ *Seminis sumac*; *corticis granatorum*; *rosarum rubrarum* ana unciam unam. Infunde calidè per viginti quatuor horas in *vini rubri* libris tribus. Serveretur ad eosdem usus.

CATAPLASMA.

℥ *Foliorum centinodii* & *bursæ pastoris* ana manipul. duos. *Rosarum*

rubrarum manipul. unum. Coque in aceti q. f. Dein contunde & pulpæ trajectæ adde *farinæ fabarum*; *unguenti rosati* ana unciam unam. Pro cataplasmate. REPELLEN-
TIA.

℥ *Radicum symphyti & bistortæ* ana uncias tres. *Foliorum plantaginis & equiseti* ana manipul. duos. *Rosarum rubrarum* manipul. unum. Coque in *vini austeri* q. f. & pulpæ trajectæ adde *pulveris corticis granatorum* unciam unam. Misce. Fiat ex arte cataplasma.

P U L V I S.

℥ *Terræ sigillatæ*; *sanguinis draconis* ana drachmas duas. *Myrrhæ*, & *colcotharis* ana semi-drachmam. Misce.

℥ *Farinæ fabarum* unciam semis. *Myrrhæ* & *cerussæ* ana drachmas duas. *Camphoræ* scrupulum unum. Misce fiat pulvis.

L I N I M E N T U M.

℥ *Boli armene* unciam unam & semis. *Aceti* & *succi plantaginis* ana uncias duas. *Olei rosati* uncias tres. Accuratè misceantur ad linimentum.

℥ *Albumina duorum ovorum*. Misce cum *olei rosati* unciis tribus. *Succi plantaginis*, & *mucilaginis seminum psyllii*, ana unciam unam. Misce. Fiat linimentum.

C E R A T U M.

℥ *Cerati albi Galeni* uncias tres. *Boli armene*; *sanguinis draconis* ana drachmam unam. Misce.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **C**ORONOPUS hortensis, C. B. pin. (*Corne de cerf*).

Plantagini cognata hæc stirps, haud dissimiles vires obtinet. Ideò inter vulneraria & adstringentia interna numeratur; nec ipsi denegatur locus in diureticorum serie; atque præcipi solet ad manipul. unum pro quâque librâ infusi vel decocti. Foris adhibita sub lotionis, fortis, vel cataplasmatidis formâ, pro repellente & adstringente habetur; sed rarò in usum venit.

(2.) *Nux Cupressi* (*Noix de Cyprès*), in adstringentium & compri-
mentium ordine recipitur; ideò laudatur in alvi fluxu & dysenteria. Da-
tur in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam, & ad duplum in de-
cocto. Crebriùs verò usurpatur tanquàm febrifuga; iterando prædictam

 REPELLEN-
TIA.

dosim; quartâ quâque horâ : sed huicce remedio parùm fidendum. Quoad usum externum, vi adstringente & repellente gaudet : atque sub hoc conspectu, injectionum, fotuum, enematum compositionem nonnunquam subit.

(3.) *Agaricus* pedis equini facie, Inst. r. herb.

Multùm discrepat ab agarico in numerum catharticonum admissio. Nascitur is, de quo in præsentiarum, è caudicibus verustiorum quercuum, amygdalorum, aliarumque arborum; atque fungus ignarius à nonnullis vocitatur; eo quod ex illo paratur, quod nuncupant *Amadou*, & moxæ Sinensium vices egregiè explet. Sublatis cortice, cæterisque partibus duris & lignosis, contunditur donec in corpus spongiosum, flexillimum, in frustra faciliè discerpendum evadat. Ni expeditiùs videatur usurpare agaricum illum paratum ad ignem è colliso lapide excussum excipiendum, quod ubique venale prostat. Ipsi tribuitur singularis, vel specifica vis sistendi sanguinem è sectis arteriis, vel maioribus vasis pleno gurgite erumpentem. Sed plures hanc præclaram dotem, nostrâ ætate celebratissimam, jure in dubium revocant; hisce adducti rationibus, quòd prædictum corpus carptum, summâ mollitiæ & flexilitate donatum, obruramenti potius vires gerit ergà secta vasa, quàm munia medicamenti adstringentis; cum ne minimam stypticitatis notam præ se ferat; itaque confert in quâcumque hæmorrhagiâ, si solerti manu vasis vulneratis admoveatur, & debitis fasciis probè cohibeatur; nec aliâ ratione huicce ordini, fortè incongruè, adscribitur.

(4.) *Sanguis draconis* est succus gummoso-resinosus, inodorus & igne liquefcens, cujus color ruber magis rutilat, si in pulverem redigatur. Genuinus, distinguendus ab adulterato qui sæpiùs venalis prostat, incisione educitur ex arbore quâdam indicâ, quæ *Draco arbor* à *CLUSTO* nominatur : congenerem succum etiam suppeditant nonnullæ aliæ arbores exoticæ, de quibus *MORISSON*, *RAIUS*, &c. Inter præstantiora adstringentia interna & externa jure recensetur; atque, servatis servandis opportunè exhibetur in alvi profluviis; nec minùs valet in hæmorrhagiâ, ubi illam sistere licet. Haud reticere debemus *CARTHEUSERUM*, inter Chymicos celeberrimum in eâ fuisse opinione sanguinem draconis, non secùs ac alia concreta resinosa, nullam dissolutionem pati in stomacho; cur sit ut horum ingressum intrâ vasa lactea planè negaverit : quod verum quidem foret, si meris duntaxât menstruâ aqueis subicerentur; sed alteram bilis, salivæ & succi pancreatici indolem nemo non novit : quoad usum externum; sanguis draconis inter adstringentia & repellentia primatum quasi ducit; in roborantium ordine recipitur; nec ipsi denegatur locus in vulnerariorum classi. Idèò firmitatem gingivis conciliat : valet in fracturis : conducit in herniis, aliisque prolapsibus : faustè admoveatur contusionibus : vulnera glutinat; & hæmorrhagias cohibet.

(5.) *Alumen* est fossile subalbicans; & sapore styptico quod è sale acido minerali & terrâ bolari confari videtur; & è variis mineris Germaniæ,

manîæ, aliarumque Europæ regionum eruitur. Haud discrepare illud acidum à sale sulphuris & vitrioli, multiplici constat experienciâ : hæc enim omnia concreta in unâ ut plurimum & eâdem fodinâ occurrunt; vel ex eâdem pyrite eruuntur. Alumen nonnisi præparatum tranſvehitur; hinc nativum in muſæis duntaxat proſtat. Præter alumen romanum & rupeum, quæ leviffimo tantum coloris gradu ab invicem discrepant; per tranſennam notandum aliud eſſe rarius, nempe plumeum (*alun de plume*), in curioſorum muſæis etiam viſendum: ſed notandum quod nonnulli imperiti pro illo habeant quamdam amianti ſpeciem, prædicti aluminis inſtar ſciſſilem, è quâ texebantur relæ incombustiles.

In utrumque uſum medicum venit alumen: ſed in internum nuſquam vocatur, ni novæ ſolutioni, è quâ notiſſimâ arte, emergunt cryſtalli octangulares, prius ſubmittatur. Inter validiora adſtringentia & ſtyptica recenſetur, & pro roborante eximio habetur. Itaque vomitui occurrit, & alvi fluxum ſiſtit: egregiè ſe gerit in hæmorrhagiis, præſertim uterinis: nonnunquam etiam conducit in hæmoptyi: ſed ad hocce remedium internum nonnifi urgentiori caſu conſugiendum. Prætereâ alumen, non ſecus ac alia roborantia, urinæ fluxum promovet; atque febrem intermittentem vel contumaciorem fugare valet. Datur à granis duobus ad duodecim, ſub formâ boli cum conſervâ roſarum; vel ſolutum in unâ aut alterâ ſucci urticæ unciâ quod pluriès per diem iterare licet in præſenti vitæ diſcrimine. Nonnunquam etiam diſſolvitur ab ſcrupulo uno ad ſemidrachmam in aquâ librâ unâ vel alterâ, cyathim ſumenda. Per tranſennam notare expedit aluminis drachmam unam diſſolvi poſſe in aquâ calidâ unciis duabus. Nuſquam tamen niſi ſummâ cautelâ, & præmiſſis præmittendis intus exhiberi debet alumen, quod ſæpius intempeſtivè vel præpoſterè ſumptum haud levem noxam inferit; obſtructiones nempe ad hydropem vergentes; ruſſim contumaciorem in phthiſim facieſſuram; dolores intera-
neorum, alvi compreſſionem, &c. accerſit.

Quoad uſum externum; nullum efficacius proſtat remedium adverſus hæmorrhagias: ad hoc opus diſſolvitur ad drachmam unam & ultrâ in librâ unâ aquæ communis, vel diſtillatæ roſarum, plantaginis, centi-
nodæ, &c. Hæc ſolutione, quæ *aqua aluminofa* audit, imbuuntur lin-
tea, vel linum carptum, hiantibus vaſis, quantum licet, admovenda. Peſſimè ſe gerunt, qui in lintea alumine conſperſa alis vel pedibus ſœtentibus imponunt; cum ex hæc intempeſtivâ medelâ, gravioreſ ſæpiſſimè exſurgant morbi. Alumen inſuper gargarifmata repellentia ad anginam incipientem parata ingreditur: ſub eodem conſpectu, ad fluxiones oculorum cohibendas in variis collyriis recipitur; nec deſtituitur vi deter-
gente & catharticâ, cujus ratione fauſtè admoveretur aphrhis, ulceribusve oris ſcorbuticis. Alumen demum uſtum, quod ſimpliciſſimâ calcinatione ſuprà laminam ferream paratur, pro eſcharotico mitiori, vel exſiccante eximio & uſitatiffimo, ergâ luxuriantes ulcerum carnes abſumendas ha-
betur.

REPELLEN-
TIA.

(6.) *Vitriolum viride* sic dictum ut distinguatur à cæruleo, de quo infra, est sal fossile metallicum, vel ferrugineum, quod lotionè & evaporatione extrahitur è quâdam pyrite, vel marcassitâ, in Angliâ, Germaniâ, Hungariâ, Italiâ, aliisque Europæ regionibus occurrente. Summâ stypticitate donatur; & vi cathareticâ gaudet: cur sit ut extris admotum conducat in hæmorrhagiis; & crebrius faustè usurpetur adversus oris ulcera. Ex hacce vitrioli specie parantur pulvis sympatheticus, & aqua styptica, de quibus suo loco. Distillationi insuper commissum, spiritum illum acidum suppeditat, quem parùm vel nihil discrepare, ab spiritu acido sulphuris & aluminis haud falsò conjicitur. Colcothar vel calcitis nihil aliud est, uti vulgò fertur, quàm vitriolum viride, igne subterraneo, in terræ visceribus calcinatum. Si notissimæ officinarum calcinationi subjiciatur vitriolum viride, emergit colcothar artificiale: utrumque stypticum nonnunquam extris usurpatur ad cohibendas hæmorrhagias. De vitriolo cæruleo alibi.

(7.) *Hematites*, vel lapis sanguineus, est corpus ferrugineum subrubrum, durum & ponderosum, quod, æquè ac magnes, unâ cum ferro è fodinis ut plurimum eruitur. Eadem præparatione pro usu interno indiget, ac antimonium & cinnabaris. Sic elaboratum vi adstringente & comprimente pollet; nec ipsi denegatur locus in serie aperientium, diureticorum & mensis moventium; idèò conducit in alvi fluxu & hæmorrhagiis; valet in cachexiâ & chlorosi; ac uno verbo croci martis vires æmulatur. Datur à granis decem ad scrupulum unum & ultrâ. Crebrius in usum externum vocatur, non solum quatenus adstringens; sed etiam tanquàm exsiccans & vulnerarium.

(8.) *Terra sigillata* vel *Lemnia*, olim celebratissima, est terra quâdam pinguis & bolaris è quâ formantur placentulæ, quibus imprimuntur variæ signaturæ: ex insulâ Lemno olim deferebatur hæc terra, quæ hodiè in variis Europæ locis effoditur. Adstringentium internorum & comprimantium classẽ subit, & laudatur in alvi profluviiis, & hæmorrhagiis. Falsò à nonnullis pro absorbente habetur; cum non secus ac terræ argillosæ, nullam cum acidis fermentationem concipiat. Ore sumitur ad scrupulum unum vel alterum. Extris sæpius usurpatur ceu adstringens & exsiccans: ejus ope sistuntur hæmorrhagiæ, & absumitur superfluous vulnerum latex. Parergi loco addere lubet alias prostare terras sigillatas; nempe melitensem; albam & rubram turcicam, albam Goldbergensem, rubram silesianam, &c. quas eadem ratione, nec infeliciori successu, usurpare licet.

R O B O R A N T I A.

NEMINEM, vel rudem & inexpertum fugit, quid sit intelligendum per roborantia externa; sed haud fortè omnibus innotescit, ea esse duplicis fortis, aromatica nimirum & adstringentia, quæ licèt ab invicem summè discrepent; eundem tamen effectum edere queunt; partium scilicèt tonum in integrum restituendo. Prima vel aromatica, quæ magis naturæ viribus congruere videntur, usurpari solent si debilitas generalis vel particularis, tum à nervorum læsione oriatur, licèt obstruantur, vel latex nerveus à nativâ indole deflectat; quod abundè patet è prægressis vel vigentibus symptomatibus; tum à variis cerebri affectionibus è quibus pendere periculosam prostrationem, cuius obivium: huiusce commatis sunt caryophylli, salvia, lavandula, thymus, mentha, feniculum, &c. Secunda verò vel adstringentia commendantur, ubi contextus partium laxior evadit, licèt irradiantes nervi solita obeant munia: huiusce characteris observatur debilitas generalis post inedias diuturniores; post sanguinis aliorumque humorum, profluvia immodica; post annosos morbos, &c. Eiusdem indolis occurrit debilitas particularis; si nervi vel vasa sanguinea comprimantur; vel ipsamet pars viribus orbata, quovis alio modo laboret: hæc virtute pollent cortex granatorum, galla, pix, mastiche, sanguis draconis, alumen, bolus, &c. Nonnulla demùm recensentur roborantia in hæc classe, quæ utrumque effectum exerere videntur; uti aquæ thermales, vinum & vinacea, &c. quorum beneficio utraque causa morbum fovens eradicari valet.

ROBORAN-
TIA.

EMPORETICA.

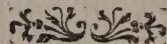
RADICES galangæ, ireos florentinæ, polygonati, caryophyllatæ, symphyti.

Folia salviæ, lavandulæ, rorismarini ⁽¹⁾, ocymi ⁽²⁾, majoranæ, ferpilli ⁽³⁾, satureiæ ⁽⁴⁾, thymi ⁽⁵⁾, origani ⁽⁶⁾, tanaceri, lauri, alchymillæ, centinodii, equiseti.

Flores lavandulæ, rorismarini. Balauftia. Rosæ rubræ.... Semen anisi, feniculi, sumac.... Baccæ lauri, juniperi. Caryophylli aromatici.... Cortex granatorum, aurantiorum.... Nuces cupressi. Gallæ. Sanguis draconis.... Balsamum Peruvianum, Tolutanum, Copahu. Pix Burgundiæ.... Olibanum. Styrax calamita; labdanum ⁽⁷⁾; benzoinum. Mastiche. Tacamahaca, sarcocolla ⁽⁸⁾. Quorum præcipua ad suffitum etiam inserviunt.... Vinum, & vinacea ⁽⁹⁾. Aqua vitæ.... Albumen ovi. Aqua frigida; sal culinare.... Aquæ Plumberianæ, Bourbonenses Anselmenses & Arcimbaldicæ, Vicienses, Dinienfes, Granenses, Montis Aurei, Bellilucanæ, Baregieneses, Tarbellicæ ⁽¹⁰⁾, Sextienneses, Balneolenses.... Alumen. Petroleum.... Bolus armena. Terra sigillata. Osteocolla ⁽¹¹⁾.

OFFICINALIA.

OLEUM laurinum, rosatum, croci, hyperici, catellorum ⁽¹²⁾.... Balsamum nervinum ⁽¹³⁾, Fioraventi, Commendatoris.... Unguentum martiatum ⁽¹⁴⁾, theriaca.... Emplastrum stypticum ⁽¹⁵⁾, stomachicum, ceroneum, de betonicâ, regium ad herniam.... Aqua Regina Hungariæ, melissæ composita.... Tinctura caryophyllorum. Spiritus salis ammoniaci.... Oleum lavandulæ, thymi, caryophyllorum.

MAGISTRALIA.

ROBORAN-
TIA.

L O T I O.

℥ *MYRRHÆ rubræ* semi-unciam. *Mastich.* drachm. duas. *Flor. lavandulæ* manipulum unum. Coque in *vini generosi* libris quatuor. Post arthritidem.

F O T U S.

℥ *Foliorum salviæ & origani ana* manip. duos. *Summitatum absinthii* manip. unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras duas. Cola.

℥ *Radicum gentianæ* unciam unam. *Foliorum salviæ & lavandulæ ana* manip. unum. *Baccarum lauri & juniperi ana* unciam unam. *Florum roris-marini* manip. unum. Coque in *vini rubri* q. f. ad libras duas.

℥ *Folior. lauri* manip. unum. *Summitat. salviæ, roris-marini & thymi ana* manip. femis. *Salis ammoniaci* drachm. duas. Infunde calidè per noctem in *vini rubri* q. f. ad libras duas.

℥ *Folior. hyperici, menthæ & tanacetii ana* manip. unum. *Rosarum rubrarum* manip. femis. Infunde per noctem in *vini rubri* q. f. ad libras duas.

℥ *Radicum galangæ & ireos florentinæ ana* uncias duas. *Foliorum menthæ & salviæ ana* manip. unum. *Seminum anisi* uncias duas. Coque in *vini generosi* q. f. ad libras quatuor. Colatura servetur ad usum.

L I N I M E N T U M.

℥ *Axungia humana* uncias duas. *Balsami peruviani; olei caryophyllorum ana* drachm. duas. Misce. Fiat linimentum. Ad rheumatismum & paralyfim.

℥ *Olei lumbricorum* uncias duas. *Spiritus salis ammoniaci* drachm. duas. Misce.

℥ *Aquæ Regiæ Hungariæ* uncias quatuor. *Balsami peruviani* drachm. unam. *Olei lavandulæ* drachm. duas. Misce. Ad frictum.

℥ *Olei lumbricorum* uncias tres. *Spiritus vini camphorati* unciam unam. *Olei terebinthinæ* semi-drachmam. *Spiritus salis ammoniaci* semi-drachmam. Misce ad litum.

V A P O R.

℥ *Aquæ vitæ* quantum vis, vel ad unciam unam aut alteram. Projice in laminam ferream ignitam. Excipiatur vapor ab ægro sedente, stragulis ad collum usque cooperto. Ad dolores rheumaticos.

ROBORAN-
TIA.

COMMENTARIA.

(1.) **R**OSMARINUS hortensis angustiore folio, C. B. pin. Anthos officinarum. (*Romarin*).

Flores summè fragrantés inter analeptica principem locum obtinent; cephalicorum & antispasmodicorum gradum consequuntur; stomachicorum seriem ingrediuntur; nec ipsis denegatur vis aperiens & incidens, præsertim respectu pulmonum & uteri. Idèd deprædicantur in vertigine, apoplexiâ & paralyâ: conducunt in epilepsiâ & affectu hysterico: haud exiguam laudem merentur in asthmate: palpitationibus medentur: occurrunt cachexiæ, chlorosi, fluori albo, &c. In infuso aquoso vel vinoso præcipi solent ad pugillum unum vel alterum: vel conserva anthos exhibetur à semi-drachmâ ad drachmam unam. Crebriùs in usum externum, sub formâ fortis, incessus, balnei, cataplasmatidis, &c. vocantur rorismarini, tùm folia, tùm flores, quæ præter vim roborantem quam exerunt, non solum erga artus tremulos & paralyticos; sed etiam erga oculorum, auriumque debiliora organa, virtute resolvente & antiputridâ instruuntur. È floribus parantur aqua Reginae Hungariæ; mel anthosatum, &c. de quibus suo loco.

(2.) *Ocymum* vulgarius, C. B. pin. (*Basilic*).

Nemini haud innotescit hujusce plantæ hortensis odor suavissimus; quæ æquè ac cæteræ aromaticæ, inter analeptica, cephalica, stomachica & pectoralia incidentia numeratur: nutricibus insuper quibus lac deficit opitulatur; urinam & menses movet, &c. Ore datur infuso vinoso ad pugillum unum vel alterum. Foris imposita hæc planta virtute roborante gaudet; nec ipsi denegatur locus in serie resolventium: ejus insuper pulvis, tabaci instar, naribus attractus feri stillicidium promovet.

(3.) *Serpillum* vulgare minus, C. B. pin. (*Serpolet*).

Rarò usurpatur hæc herba vulgarissima, licèt fortè aliis aromaticis pro virtute cephalicâ, stomachicâ, uterinâ, &c. minimè cedat; & simili ratione extius admoveri queat ad partes refocillandas, &c.

(4.) *Satureia* fativa, J. B. (*Sariette*).

Hæc stirps fragrantissima sapore acuto accedit ad piper, cujus nomen in nonnullis tractibus sibi vindicat. Ad ciborum condimentum inservit satureia, quæ viribus sanè medicis minime defraudatur: inter enim cephalica, stomachica & carminantia numeratur; aperientium & incidentium ordinem subit; nec vi febrifugâ destituitur. Idèd laudatur in cachexiâ & chlorosi; asthmaticis opitulatur; & ipsammet quartanam fugat. In infuso vinoso exhibetur ad pugillum unum vel alterum. Extrinsecus admota pro roborante eximio habetur: vi etiam resolvente gaudet & oculorum organis debilioribus prodesse fertur. Gargarismata adversus linguæ

paralyfim parata fapiùs ingreditur fatureia; è quâ etiam paratur decoctum cujus vapor, aure exceptus, tinnitui & fufurro nonnunquam medetur.

(5.) *Thymus vulgaris*, C. B. pin. (*Thym*).

Summitatibus floridis, quæ ad utrumque ufum colliguntur, jure adfcribuntur vires cephalicæ, ftomachicæ, & incidentes, &c. In infuso præcipiuntur ad pugillum unum vel alterum. Virtute roborante externâ, non fecùs ac aliæ plantæ aromaticæ, inftituuntur. Nec ipsis denegatur vis refolvens, quâ prodeffe fertur in contufionibus. Ex illius diftillatione elicitur oleum de quo infrâ.

(6.) *Origanum* vulgare fpontaneum, Inft. r. herb. (*Origan*).

Hæc herba vulgatiffima & aromatica, iifdem qualitatibus tam internis, quàm externis ac congeneres, inftituitur: quâpropter nil addimus, ne jam recoctam crambem iterùm apponamus.

(7.) *Labdanum* eft fuccus gummofo-refinofus, arenulis, aliifque foridibus ut plurimum inquinatus; qui exfudat è foliis cujusdam cifti in variis Europæ regionibus nascentis; & ardente fyrio colligitur, in Graciâ, Cretâ, aliifque infulis maris Ægæi, (vulgò de l'Archipel); ope quorundam flagrorum coriaceorum, quæ leniter cifto affricant, ut ipsis adhærefcat prædictus fuccus. Inter roborantia externa recensetur: vique refolvende & digestivâ gaudet: rarè tamen ufurpatur nifi ad præparationem quorundam remediorum officinalium. Ex illo tamen paratur fuffitus haud ingratus, qui auxilio eft membris paralyticis, vel tremore affectis.

(8.) *Sarcocolla* è grumorum congerie exfurgens eft gummi refinofum, fapore ingrato, cæteris glutinofius, arte eductum è quodam frutice Indico vel Arabico, qui Penæ apud LINNÆUM infcribitur. Inter validiora roborantia & adftringentia externa numerari folet; atque specificâ quâdam virtute vulnera glutinandi, è quâ nomen traxit, pollere dicitur. Si excipias tamen nonnulla collyria in quibus recipitur; ad ufus merè officinales folummodò fervatur.

(9.) *Vinacea*, vel vindemiarum fæces, (*Marc de raifin*), priusquàm amiferint calorem in labro vinario à præviâ fermentatione ortum, egregiâ vi roborante & refolvende pollent; quâ fit ut opportunè ufurpentur, tam ad refocillanda membra paralytica, vel debiliora, quàm ad fugandos dolores ifchiadicos, rheumaticos, &c. Balnei inftar, hoc magmate involvuntur partes affectæ; & inibi morantur ægri per unam vel alteram horam, & ultrâ fi vires ferant; dummodò caput ab odore noxio defendatur.

(10.) *Aqua Tarbellica* (de Dax), civitatis in Vafconiâ, diftantis decem leucis verfùs boream à Baionnâ, calidiffimæ, vix poft octo horas refrigerantur: fuis tamen viribus brevi orbantur, fi tranfvehantur. Majori sulphuris copiâ fcotent, quod, non fecùs ac in aquis Granenfibus, fublimate. Intùs exhibentur à librâ unâ ad quatuor ad infarctum renum: ipfisque conceditur vis lithontriptica; fed vetantur tempore paroxyfmi ne-

ROBORAN-
TIA.

ROBORAN-
TIA.

phritici. Ratione vis incidentis, conducunt in asthma, aliisque morbis pectoris ab obstructo pulmone oriundis : sed magis pro usu externo celebrantur tanquam roborantes ; nec infimum locum sibi vindicant in serie resolventium. Ipsi demum inest virtus vulneraria & detergens ; cur sit ut summis laudibus extollantur in paralyfi : præclaram opem conferunt in rheumatismo ; atque contumaciorum ulcerum curationem absolvunt.

(11.) *Osteocolla* est lapidis genus diversæ molis, albicans, sabulosum & concavum, fracti ossis formam quodammodò referens ; undè fortè fluxit opinio, quâ ad promovendum callum fractorum ossium conferre fertur : sed exolevit illud commentum ; atque vix hodiè à nonnullis usurpatur osteocolla ceu roborans ; non secus ac terræ bolares & argillaceæ, quæ eadem munia præstare valent.

(12.) *Oleum catellorum* paratur horumce animalium recens natorum coctione in oleo olivarum & vino albo. In cujus decocti expressionem calidam conjiciuntur origanum, serpillum, pulegium, majorana & hypericum : insolatione per quindecim dies macerantur prædictæ plantæ, ut oleum ipsis imprægnatum, transcolatum & defœcatum servetur. Pro roborante externo eximio habetur : nec vi resolvente destituitur. Ideò faustè admovetur membris debilioribus vel paralyticis ; non secus ac artubus, aliisque partibus rheumatismo correptis : dummodò hocce linimentum frictu calido altiùs adigatur.

(13.) *Balsamum nervinum* cui basim præbent medullæ, variæ axungia ; & olea essentialia exquisitiora, thymi scilicet, lavandulæ, caryophyllorum, &c. recipit balsamum Tolutanum siccum & camphoram. Inter roborantia externa primatum quasi ducit ; & felici successu, præmissis præmittendis, partibus paralyticis & tremulis applicatur.

(14.) *Unguentum martiatum* è calidâ per triduum maceratione uberrimi proventus radicum, herbarum, foliorum, florum & seminum aromaticorum, vel alterius fortis, in oleo olivarum paratur, cui expresso & calido adjiciuntur cera, medulla cervina, axungia ursina & anserina ; styrax, balsamum Copahu & peruvianum, oleum nucis moschatæ, elemi, & mastiche : adeò ut ex hisce omnibus fiat ex arte unguentum, inter roborantia celebratissimum ; & cui jure adscribitur resolvendi vis. Ideò conducit in debilitate, tremore & paralyfi ; commendatur ad dolorem ischiadicum aliumve rheumaticum : nec inutilem opem confert tumoribus, juxtà naturæ normam resolvendis.

(15.) *Emplastrum stypticum* è variorum, tum roborantium, tum resolventium, tum vulnerariorum farragine conficitur ; inter quæ eminent, præter olea, resinas & gummata quæ basim suppeditant ; minium, lithargyrus, lapis calaminaris, hæmatites, vitriolum & camphora, &c. Pro roborante eximio habetur, & rarè in alium scopum usurpatur ; licet vi resolvente & vulnerariâ minime destituatur.

EXSICCANTIA.

P R I M A T U M sanè ducunt in hâce classi terrea & absorbentia, quæ ferosam ulcerum saburram intrâ porulos recondere, vel spicula salina vellicantia involvere queunt: sed exsiccantium titulo etiam insigniuntur diversæ materies à virtute absorbente prorsus alienæ, quibus nihilominus ulcera uberiori colluvie conspurcata morem gerere solent; quæ scilicet detergendo, erodendo, vel adstringendo obstant generationi carnium superfluarum, vel uberiorem suppurationem reprimunt: quo fit ut vulnere agglutinationi vel exsiccationi faveant. Quapropter arduum est dilucidè concipere quid per exsiccantia juxtâ mentem practicorum sit intelligendum. Nec minoribus difficultatibus premitur recta eorum applicatio; quæ tamen maximi est momenti, periculoque minime vacat; cum ex hisce inopportunè usurpatis ulcera contumaciora, imò & periculosa haud rarò evadant. Circa ulcerum medelæ finem, duntaxat congruere videntur; atque summâ semper cautelâ admoveri debent tinea, herpeti, aliisque cutis defœdationibus, è quarum præmaturâ exsiccatione procellosa sæpius ordiuntur symptomata, grave curantibus negotium facessentia; ni intempestiva laticis virulenti suppressio necem inferat; quod debilibus & senio confectis haud rarò accidisse norunt practici.

EMPORETICA.

R A D I C E S ireos florentinæ, aristolochiæ rotundæ, gentianæ, chelidonii, polygonati, frangulæ.

Folia fabinæ, chelidonii.... Semen staphisagriæ, lupini.... Pulvis è ligno carioso (¹), linum carprum.... Cinis farmentorum & ligni viridis, fuligo.... Os sepiæ, lapilli cancrorum, urina.... Corallium, ostrea calcinata.... Alumen, vitriolum album.... Creta, bolus armena, terra sigillata.... Lapis hæmatites, calaminaris (²), tuthia.... Cerussa (³), lithargyrus (⁴), viride æris (⁵).... Minium (⁶), cinnabaris,

EXSICCANTIA.

OFFICINALIA.

ALUMEN ustum, plumbum ustum (⁷), trochisci de minio... Balsamum Arcæi, aqua calcis... Unguentum album Rhafis, nutritum, diapompholygos, rubrum (⁸), fuscum... Ceratum de lapide calaminari (⁹)... Emplastrum de cerussâ (¹⁰), album & nigrum; Norimbergense (¹¹), de minio, diapalma (¹²), Abbatis de Grasse, sparadrapum... Tinctura myrrhæ & aloës... Aqua phagedænica, Rabel... Spiritus vitrioli, falis... Oleum tartari per deliquium... Oleum buxi, guaiaci, cinnamomi... Sal saturni, antimonium diaphoreticum... Mercurius dulcis; præcipitatus albus, & ruber.

MAGISTRALIA.

LOTIO.

℥ **A**QUÆ plantaginis uncias quatuor. *Salis saturni* ab scrupulis duobus ad drachmam unam. Misce pro lotionem.

℥ *Aqua calcis* libram unam. Imprægnetur *saccharo saturni* ad lactescentiam.

℥ *Aqua calcis* libram semis. *Florum sulphuris* drachmas duas. *Salis saturni* scrupulos duos. Misce.

℥ *Aluminis*; *vitrioli albi* ana uncias duas. Pulverata & mixta coque in vase terreo igne lento, donec indurescant. Injice pulveris hujusce lapidis cochlear unum in aquæ ferventis libris duabus. Post solutionem cola & serva ad usum.

℥ *Aluminis* uncias quatuor. Coque in aquæ libris duabus ad tertiam partis consumptionem. Postea recipe *lithargyri* semi-libram, *aceti* libram unam & semis. Coque ad libram unam. Misceantur ambæ aquæ ut lactescant; & serventur pro usu. Ad herpetem, aliosque morbos cutaneos cum cautelâ.

LINIMENTUM.

℥ *Olei amygdalarum dulcium* semi-unciam. *Olei tartari per deliquium* drachmas duas. Misce.

℥ *Succi lapathi* uncias duas. *Olei rosati* uncias tres. *Lithargyri aurei* unciam unam & semis. *Ovi vitelli* q. s. Simul agitentur in mortario plumbeo.

UNGUENTUM.

℥ Unguenti rosacei drachmas duas. *Florum sulphuris* scrupulos duas. *Sacchari saturni* grana decem. Misce.

℥ *Balsami Arcaei* ; unguenti *basiliconis* ana unciam unam & semis. *Aluminis usti* ; *precipitati rubri* ana semi-unciam. Misce ex arte.

EXSICCANTIA.

EMPLASTRUM.

℥ *Olei olivarum* semi-libram ; *cere alba* unciam unam. *Cerussa* uncias quatuor. *Camphore* unciam semis. Fiat ex arte emplastrum pro vero Norimbergense habendum.

PULVIS.

℥ *Aluminis usti* semi-unciam. *Radic. polygonati* drachmas duas. Misce. Vel solum alumen ustum usurpatur.

℥ *Pulveris sabina* semi-unciam. *Ireos florentina* drachmam unam. Misce ad ulcera cancrofa.

℥ *Lapidis calaminaris* drachmam unam. *Cerussa* ; *tuthia preparata* ana semi-drachmam. Misce. Ad intertriginem.

℥ *Pulveris sabina* , *boli armena* & *vitrioli albi* ana drachmas duas. Misce , fiat pulvis.

COMMENTARIA.

(1.) **P**ULVIS È LIGNO CARIOSO , (*Poudre de bois vermoulu*) , est substantia levis & porosa summè idonea absumendis redundantibus humori-
bus ulcera inquinantibus. Rarò tamen in usum trahitur ; nisi ad exsiccan-
das intertrigines , vel infantum excoriationes , quæ ab stagnantibus lotio
& fæcibus alvinis harumce latebrarum vicinia corripunt.

(2.) *Lapis calaminaris* , vel *cadmia fossilis* , est substantia metallica ;
ferri nimirum particeps , coloris subrubri , & consistentiæ mediæ , quæ ad
aurichalci confectiorem , vulgò à fabris ærariis usurpatur ; & reperitur
in variis Germaniæ & Poloniæ tractibus. Haud destituitur viribus medicis
hæc materia ; quin potiùs inter præstantiora exsiccantia recensetur ; cu-
jus ope percurari solent tum excoriationes , tum ulcera uberiori quàm par
est colluvie confpurcata. Ex hocce lapide paratur ceratum , de quo
infra.

(3) *Cerussa* , nonnullis *Blanc de plomb* , est ipsummet plumbum à
suâ naturâ quasi degener , vel in rubiginem albam ope aceri conversum.
Extùs adhibetur tanquàm anodyna & exsiccans ; atque in quàmplurimo-

EXSICCANTIA.

rum unguentorum & emplastrorum confectione recipitur. Aliàs rarò in usum venit, nisi quandòque infantum excoarationibus, adutorumve intertrigini simplici insperione admoveatur.

(4.) *Lithargyrus* est quædam scoria quæ in metallorum fornacibus colligitur; dum argentum à plumbo, cæterisque metallis, repurgatur. Discrimen verò quod occurrit inter lithargyrum auri, vel flavum; & lithargyrum argenti, vel albicantem, à solo calcinationis gradu pendere videtur. Uterque similibus viribus instruitur; atque substantiis oleosis, vel adiposis, æquali rationi solvitur. In familiarissimum usum venit hoc plumbi recrementum, egregiâ enim vi exsiccante gaudet; detergentium classem subit: nec ipsi denegatur vis anodyna. Cur sit ut nullum fermè proster emplastrum, vel unguentum, cujus compositionem haud ingrediatur. Vetatur lithargyri usus internus: nemo enim nescit quantam perniciem inferat potatoribus, quibus exhibetur vinum austerum hâcce materiâ edulcatum, vel potiùs adulteratum; quod haud citrà piaculum licet, cum hâcce fraude, quamvis apud nostrates familiarissimâ, fontes debitas sæpiùs, vel ipso met laqueo, luerunt pœnas.

(5.) *Viride aris* vel *arugo* (*Verd de gris*), nil aliud est quàm rubigo virefscens à laminis cupreis, quæ aliquandit̃ vinaceis obijciuntur, derasa. Inter exsiccantia, detergentia & cathartica numeratur; atque varia unguenta & emplastra ingreditur: aliàs rarò usurpatur, nisi ad ulcera ab scabie, aliisque cutis defœdationibus prognata. Ad quod opus paratur tinctura ex aquâ vitæ cum æruginè, priùs in aceto solutâ & evaporationi commissâ.

(6.) *Minium* è diutinâ plumbi calcinatione emergit; hinc jure plumbum rubrum audit: facilè enim comburitur hoc metallum, quod primò facessit in pulverem cinereum, qui dein flavescit & demùm ruber evadit. Per transfennam notare licet hanc calcem; non secùs ac lithargyrum, iterùm igni cum immixtis carbonibus subjectam, pristinam naturam, scilicèt genuini plumbi, recuperare. Minium pro exsiccante & adstringente habetur; ac sub hoc duplici conspectu in variis unguentis & emplastris officinalibus recipitur. A nonnullis tamen per se adhibetur; ad ulcera scilicèt venerea, quæ hoc pulvere inspersa felicitiùs ad cicatricem perducuntur. Prostant in officinis trochisci de minio de quibus suo loco.

(7.) *Plumbum*, sive Saturnus, metallum vulgatissimum, quod quocumque modo dissolutum, ob particulas virulentas quas penès se recondit, à solertioribus pro usu interno abdicatur: sed exquisitiora topica supeditat. Pro enim anodyno habetur; si hujusce metalli laminæ simplicissimæ ulceribus cancris imponantur. Ubi verò hydrargyro imprægnantur vi resolvente gaudent, ergà tumores cysticos; ganglia, &c. Plumbum in patellâ terreâ fusum & rudiculâ agitatum, in pulverem subnigrum abit, qui sub nomine *plumbi usli* inter exsiccantia & sedantia externa haud infimum locum obtinet; atque prosperè admoveatur ulceribus ribiarum pertinacioribus; vel aliis præsidii domari nesciis. De cerussâ &

fale saturni alibi. De globulis plumbeis, qui sub ileo deglutitis totum intestinorum tractum sine noxâ, peragrarè solent; vel cuius parti internâ diutius & innocuâ hærerè queunt, nil addimus.

EXSICCANTIA.

TIA.

(8.) *Unguentum rubrum exsicicans*, vel ut inquit dessiccativum rubrum, cui basim præbent cera & oleum rosatum; recipit bolum, lapidem calaminarem, lithargyrum, cerussam, & camphoram; atque pro exsiccante & anodyno habetur, nec immeritò; cum vulneribus phlogosi correptis opportunè sæpius admoveatur.

(9.) *Ceratium de lapide calaminari*, Auctore TURNERO, confiatum è cerâ, oleo & butyro recenti, quibus additur fossile illud ferrugineum, egregiè exsiccât demulcendo; atque felici successu usurpatur ad sananda ulcera cujuscumque indolis.

(10.) *Emplastrum de cerussâ* conficitur ex hâcce plumbi rubigine & oleo rosato in aquâ coctis; quibus sub finem additur cera, ut debitam consistentiam adipiscatur. Inter exsiccantia primi ordinis numeratur; & laudatur præcipuè in ambustione & excoriationibus. Acuuntur fortè hujusce emplastri vires; si ad unctionem coquatur absque aquâ, adedò ut nigredinem contrahat; cujus ratione dicitur emplastrum nigrum, vel de cerussâ ustâ, quod in ulceribus, præsertim crurum, pertinacioribus haud improspere adhibetur.

(11.) *Emplastrum Norimbergense*, haud multis abhinc annis celebratum, suas vires mutuatur à minio & camphorâ, in cerâ, oleo rosarum, & sebo cervino exceptis. Inter exsiccantia eximia recensetur, ipsi adscribitur locus in resolventium serie; nec destituitur virtute anodynâ, quâ conducit in tibiæ pruritu ab igne foci, vel quâvis aliâ causâ concitato: atque in familiarissimum usum venit. Inter varios processus hoc conficiendi emplastrum, vide suprà traditam formulam, quæ, ni fallor, cæteris præstat.

(12.) *Emplastrum diapalma* à tenerioribus palmæ ramulis, qui tamen tanquam inutiles à pluribus rescinduntur, nomen sortitur; atque vires sumit à lithargyro & vitriolo albo; oleo, cerâ & axungia exceptis; atque notissimâ arte coctis. Pluris valet tum ad exsiccandum, tum ad resolvendum; atque sub utroque scopo in tralatitium usum venit.

CATHÆRE-
TICA.

VESICANTIA ET CATHÆRETICA.

Sic designari solent varia topica in hâc classi occurrentia, quæ subjæctam cutem cum vario caloris gradu laceffunt, stimulant & erodunt; quorum alia mitiora, dicuntur *rubefacientia*, vel *vesicantia*; alia verò acriora & validiora, *cathæretica*, *caustica* & *escharotica* audiunt. *Rubefacientia* & *vesicantia* æstum excitando & dolorem inferendo attrahunt & revelunt. Prima *sinapismata* vulgò audiunt ob semen sinapi, è quo præcipuas vires mutuuntur; cui addere licet, staphisagriam, piper, pyrethrum, scillam, &c. Pulveres tenuissimè lævigati pulpâ caricarum nonnihil coctarum, pice nigrâ, quibusdam unguentis vel emplastris excipiuntur & conrunduntur ut emplastri formam induant; quod priusquàm admoveatur, celebrari debent frictiones cum linteis asperis, madefactis liquore quocumque acri; vel aceto sale, pipere & euphorbio saturato, ut facilius effectum suum exerat. *Vesicantium* vulgatiorem materiam præbent *cantharides* cum fermento, pulpâ caricarum, aceto vel melle scillitico subactæ, ad emplastri consistentiam. Aliæ sunt substantiæ mordaces, quæ cantharidum vices explere valent, uti cortex thymeleæ, ranunculus, dentellaria, clematidis, euphorbium, &c. *Cathæretica* validiora, vel *escharotica* ad fonticulos aperiendos vulgò usurpantur: sed utraque *cauterio actuali* planè cedunt. Præter enim topica cathæretica ad hoc opus parata, alio modo infligitur *fonticulus*; simplici nempe sectione phlebotomi; vel ferro candente. Primus modus minus molestus censetur: secundus verò dolorem acerbissimum, sed nonnunquàm proficuum, infert; ac præsentaneam opem præstat ad coercendam gangrænam, vel cariem ossium; ad domandum animalium rabidorum & venenatorum virus; ad suscitandos spiritus, &c. ut de variis aliis salubribus effectibus fileamus: adeò ut mirari profectò subeat tantum præsidium, nescio quo fato, apud nos quasi evulvisse. Igne enim curabant Ægyptii varios morbos, quos pro immediabilibus habemus. Hactenùs vigit illud auxilium apud Sinenses, qui haud ferrum candens; sed *moxam* in usum adhibent; quæ nil aliud est quàm lanugo, vel tomentum cujusdam artemisiæ de quâ LINNÆUS. Conus ex hâcce materiâ conficitur, cujus basis unius scilicet pollicis lata, beneficio gummi Arabici, cuti affigitur: dein accenso apice, flamma serpendo ad cutem pergit, quam cauterii actualis instar levi sanè dolore adurit: si haud votis respondeat hæc prima ambustio; alter imò & tertius admovetur conus simili modo conflagrandus. Minores etiam efformantur coni, vix pisi molem superantes pro delicatulis; sed tardior, uti par est, fit effectus, qui in phlyctænâ & escharâ versatur, quibus imponi solet unguentum basilicum. Hoc præsidio, in orientalibus plagis notissimo &

familiarissimo, domantur dolores contumaciores rheumatici, arthritici, alteriusve naturæ; evincuntur apoplexia, epilepsia, aliive affectus qui forti revulsioni cedere queunt. Durum sanè & acerbum huncce curandi modum plures deprædicant: sed nùm minorem savitiem exerunt morbi chronici, tot ærumnis exasperati? Moxæ vires supplere valent variæ plantæ tomentosa: similem sanè materiam suppeditare valent echinopus quidam humilis hispanicus, & clematidis pappis instructa: in similem etiam usum trahi queunt medulla junci & sambuci, gossypium, linum, cannabis, vel ipsemet agaricus ignarius, qui *amadou* dicitur. Quocumque modo exciretur *fonticulus*, saluberrimam sentinam præbet quæ sanguis expurgatur, variè domantur morbi chronici; & imminetia symptomata truculentiora præcaventur. Egregiam non solum opem ferunt hæc ulcuscula in morbis capitis & oculorum: sed adversus dolores ischiadicos, & quotiès de divertendo humorum defluxu in quamvis partem cogitatur. Scitur fontanellas annosas nusquam esse exsicandas; quin potiùs ad ariditatem vergentes omni arte foveri debent.

Neminem practicum fugit, ut propositum persequamur, varios morbos acutos abscessu interno quandoque judicari, qui pro infausto curationis exitu habetur: hinc omni ope nitendum ut hic imminens humorum defluxus versùs cutem revellatur, vel evocetur. Quod præstare queunt topica catharetica. Scitur enim ulcera vetustiora, quæ in provectâ ætate pro sentinâ salutarî habentur, haud intempestivâ curatione exsiccare, absque præsentî vitæ disformine; cùm sufflaminatus latex purulentus haud raro irruat ad hepar, pulmones, aliave viscera. Nec fugit expertos puris materiam in quâvis parte collectam & nidulantem, nonnunquam solis naturæ viribus versùs aliam transvehi, & crebriùs appellere ad renum incernicula, aliave colatoria, quorum beneficio foràs abigitur: hinc perspicuum fit hanc metastasim, haud refragante naturâ, faciliùs versùs cutem esse dirigendam, vel evocandam, ab excitato haud citrà morsum ulcere artificiali, quod devîæ huicce materiei, sanguinem inficienti exitum largiri valet. Insuper ad alios scopos adhibentur, tùm vesicantia, tùm catharetica; ad sopitos scilicet vellicatione excitandos, in apoplexiâ, comate, lethargo & paralyfi; ad revellendos spiritus, ut inquiunt, animales è partibus convulsione correptis, vel dolore conflictatis; ad luxuriantes ulcerum carnes absumendas; ad sistendam ossium cariem; ad domandas pernicioses ophthalmias, &c. Cavendum præterea inter causticorum applicationem ne tendines, nervi & vasa horumce actioni subjiciantur. Mantissæ instar addere juvat, quod ab admotis cantharidibus, quæ materiam vesicantium usitatorum præbent; sæpiùs emergant ischuria & stranguria; imò & mictus cruentus; quibus medentur aqua pulli, serum lactis, emulsion-
es, aliave demulcentia.

CATHARTICA.

E M P O R E T I C A.

RADICES thymelæ⁽¹⁾, raphani rusticani, ireos florentinæ, aristolochiæ rotundæ, thapsiæ, ari, cyclaminis; pyrethrum, scilla, allium.

Folia sabinae, thymelæ, chelidonii, tithymali, lepidii, dentellariæ⁽²⁾.... Semen staphisagriæ, sinapi⁽³⁾; cevadilla, piper.... Pix Burgundiae, euphorbium⁽⁴⁾, cantharides⁽⁵⁾.... Cineres kali, nicotianæ, sarmentorum.... Calx, arugo, borax, ochra.... Vitriolum viride, & ceruleum.... Cauterium actuale à ferro candente, moxâ, &c.

O F F I C I N A L I A.

AQUA calcis. Alumen ustum.... Balsamum Arcæi, viride⁽⁶⁾, unguenum ægyptiacum.... Emplastrum vesicatorium, epispasticum⁽⁷⁾.... Trochisci de minio⁽⁸⁾, sparadrapum escharoticum⁽⁹⁾.... Aqua mercurialis vel benedicta escharotica⁽¹⁰⁾, phagedænica⁽¹¹⁾.... Spiritus nitri, salis, sulphuris, vitrioli. Aqua Rabel.... Butyrum antimonii⁽¹²⁾, oleum camphoræ.... Oleum tartari per deliquium.... Oleum guaiaci, buxi, caryophyllorum, cinnamomi.... Salia volatilia ex animalium classi: mercurius dulcis, præcipitatus albus⁽¹³⁾, & ruber⁽¹⁴⁾.... Sublimatus corrosivus⁽¹⁵⁾, lapis causticus⁽¹⁶⁾, infernalis⁽¹⁷⁾.

M A G I S T R A L I A.

A Q U A.

℥ **A**LUMINIS drachmas duas; arsenici scrupulos duos. Bulliant per horam in aquæ plantaginis librâ unâ. Colatura servetur ad ulcera & sarcofes gingivarum.

E P I T H E M A.

℥ Raphani rusticani contriti quantum vis; cuti admove per semihoram, vel donec ruborem accersat.

C A T A P L A S M A.

℥ Fermenti veteris semi-libram. Stercoris columbini recentis uncias quatuor. Seminum sinapi uncias duas. Fiat ex arte cataplasma pulveris cantharidum

cantharidum drachmâ unâ inspergendum, & calidè pedibus admovendum sub arthritide anomalâ.

℥ *Pulveris seminum sinapi*; *farinæ avenacæ* ana unciam unam. Cum *aceti acerrimi* q. f. fiat cataplasma.

℥ *Pulveris seminum sinapi* unciam unam. *Farinæ seminum lini* uncias duas. *Salis communis* drachmas duas. *Aceti* q. f. ad cataplasma.

℥ *Medullæ panis albi* uncias duas. *Pulveris seminum sinapi* unciam unam. *Olei caryophyllorum* semi-drachmam; *aceti* uncias tres. Misce cum *mellis* q. f.

℥ *Pulpæ caricarum in aceto coctarum* uncias duas. *Pulveris sinapi* ad unciam unam vel alteram. Misce.

℥ *Pulveris cantharidum* unciam unam; *pyrethri* & *seminum sinapi* in pulverem redactorum ana drachmam unam. *Fermenti veteris* unciam unam. *Aceti acerrimi* q. f. Pro cataplasmate.

℥ *Euphorbii* & *seminum sinapi* pulveratorum ana unciam semis. *Fermenti veteris* uncias duas. *Aceti acerrimi*, quantum requiritur ad cataplasmaris consistentiam.

℥ *Fermenti veteris* uncias duas. *Seminis sinapi* unciam unam. *Salis communis* drachmas duas. Misce cum *aceti* q. f.

℥ *Radici pyrethri*; *seminis sinapi* ana uncias duas. *Fermenti veteris* unciam unam. Misce cum *aceto*. Fiat cataplasma plantis pedum admovendum, in phrenitide.

℥ *Seminis sinapi*; *piperis*; *euphorbii* ana drachmas duas. Fiat cum *melle* cataplasma in parte finendum, donec ampullæ rumeant.

LINIMENTUM.

℥ *Radic. aristolochiæ rotundæ*; *ireos florentinæ* ana semi-drachmam. *Euphorbii* drachmam unam. *Mellis rosati* q. f. Pro linimento ad cariem.

UNGUENTUM.

℥ *Pulveris cantharidum* drachmas duas. *Euphorbii* & *terebinthinæ* ana drachmam unam. Misce, fiat unguentum.

℥ *Aluminis usti*; *mercurii præcipitati albi*; *viridis aris* & *nitri* ana unciam unam. Misce. Fiat unguentum cum *ovi albuminis* q. f. Ad ulcera.

℥ *Aluminis usti*; *præcipitati rubri*; *sabine* ana semi-drachmam. *Unguenti basiliconis* drachmas duas. Fiat unguentum cum *ovi vitelli* q. f. Ad verrucas.

℥ *Pulveris vitrioli carulei* q. f. Misce cum *ovi vitello* ad unguenti consistentiam. Anthraci dicatur, cujus dein escharæ delapsus unguento basilicone promovetur.

EMPLASTRUM.

℥ *Fermenti pistorum acerrimi* quantum vis. Agita in mortario cum *aceti optimi* q. f. ad unguenti consistentiam. Adde *pulveris cantharidum* quantum

CATHARE-
TICA.

excipi potest. Fiat ex arte emplastrum super alutam extendendum, & denuò pulvere cantharidum inspergendum.

℥ *Picis Burgundia* unciam unam. Misce cum tantillo olei, & extendatur super alutam. Addere licet pulverem *sinapi*, *piperis*, *pyrethri*, &c. Dorso inter scapulas admoveatur; & interdum vesicatorii vices supplet.

℥ *Cantharidum* præparatarum unciam semis; *sinapi* drachmas duas; *euphorbii* drachmam unam. In mortario subigantur cum fermento acri & melle scillitico, & fiat pasta vel emplastrum absque igne; quod ut efficacius agat, priùs *scillâ* fricari debet pars ut ruborem contrahat.

P U L V I S.

℥ *Præcipitati rubri*; *sabinae*; *ochrae* ana quantum vis. Ex his mixtis insperguntur verruca.

℥ *Mercurii præcipitati rubri*; *aluminis usti* ana semi-drachmam. *Vitriolâ usti* drachm. unam. *Pulveris aristolochia rotunda*; *ireos florentinae* ana drachm. duas. Misce pro carnibus fungosis.

℥ *Pulveris ochrae*, *sabinae*, *ireos florentinae*, & *aluminis usti* ana drachmam unam. Misce, fiat pulvis ad hyperfarcofes.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **T**HYMELEA foliis lini, C. B. pin. *Garou*.

Notissima est hujusce stirpis vis vesicans & catharetica. Immittitur radicis frustulum in vulnus trans lobos aurium inflictum, ut inibi excitetur suppuratio, non secus ac à feraceo: in eundem scopum ejusdem fruticis cortex, vesicatorii instar, ponè aures admoveatur. Utroque præsidio, apud agricolas familiarissimo, cicurantur ophthalmiæ contumaciores; atque etiam præcaveri vel depelli solent variæ fluxiones stipato agmine caput obsidentes.

(2.) *Dentellaria*, Rondelet (*Dentelaire*). *Plumbago* quorundam, *Clusii*.

Inter catharetica jure recensetur hæc herba; sed vix usurpatur; nisi fortè præbeatur radix, *pyrethri* instar, masticanda ad dolorem dentium, undè nomen mutuari videtur. A nonnullis tamen laudatur ad cancrum mammarum; ad quod opus infunduntur radix & folia in oleo olivarum, quo debite imprægnato pluries illinitur pars affecta. Vide Acta Academiae Scientiarum anni 1739.

(3.) *Sinapi rapæ* folio; C. B. pin. (*Moutarde*).

Semen sapore acri & fervido, pro ciborum condimento sub specie emhammaris apprimè notum, rarè in usum medicum internum venit; licet, nemine discrepante, vi aperiente & diareticâ gaudeat. Sed rarissimus est ejus usus externus: etenim in pulverem redactum pro sternutatorio exquisitissimo habetur. Nodulo inclusus prædictus pulvis & manus copio-

fiorem salivæ fluxum promovet; haud sine levamine eorum qui fluxionibus capitis confluantur; vel affectibus soporosis impediuntur. Cæterum si melle vel pulpâ caricarum excipiat & cuti admoveatur, vesicatorii minoris vices gerit, & eandem ferè opem confert sub nomine sinapismi, qui nescio quod fato jam fermè apud nostrates exolevit.

(4.) *Euphorbium* est gummi resinofum flavescens & inodorum, sapore acerrimo & quasi exurente, sponte vel arte, fluens è plantâ quâdam africanâ, vel orientali & cognomine, tithymalorum instar lacteâ, quæ cerei quadrangularis & spinosi effigiem præ se fert. Cautè intus exhiberi debet; nec nisi præviâ dissolutione in vino albo; quæ trajecta evaporationi committitur. Pro validiore & drastico hydragogo, quo nonnunquam exulcerantur iustestina, habetur euphorbium; quod vix, etiam in urgentiori casu apoplexiâ nempe indomabili, præscribere licet à granis duobus ad octo: aliàs hoc remedium nigro lapillo notandum esse censemus. Imò nec tutò sternutatorii instar adhibetur. Sed tanquàm catharticum eximium ossium cariei & nervis vulneratis quasi dicatur. Ab ejus accessu acuuntur vesicantium solitorum vires: enemata demùm antiapoplectica, quibus ab scrupulo uno ad semi-drachmam immiscetur, magis stimulantia evadunt.

(5.) *Cantharides* (*Mouches cantharides*), insecta audiunt alata vaginipennia, coloris lucentis, aurei & subviridis, saporis acris & erodentis, odoris fœtidi; quæ occurrunt in Italiâ, Galliâ, Hispaniâ, aliisque regionibus calidis, super fraxino, ligustro, populo albâ, &c. inter vesicantia usitata primatum ducunt: scitur enim earum recentium pulverem cum ficuum pulpâ, vel pistorum fermento subactum, sub formâ emplastri vel cataplasmatidis admovei ponè aures, occipiti, scapulis, cruribus, tibis, &c. Egregiamque opem conferre illud topicum in variis capitis fluxionibus. vel infarctibus; sopitos spiritus exsuscitare; deleterium febrium mali moris versùs cutem revellere; delirio demùm, lethargo, aliisque morbis congeneribus sæpiùs mederi. Illud reticere minime debemus quòd moleculæ cantharidum acriores trans cutis poros ingressum sæpiùs sibi parent in vasa sanguinea; cur sit ut renes, vesicam & genitalia haud rarò afficiant; stranguriam, mictum cruentum, vel satyriasmum inducendo: quibus symptomatibus occurrunt lac, serum lactis, emulsiones, aliaque id genus. È quibus colligere datur periculosum esse cantharidum usum internum; quod exemplo probatur tot ganeonum, qui nefandâ libidine exhausti, ad illud veneris stimulum confugiunt. Præclarum tamen diureticum præbent cantharides dummodò opportunè, & debitâ cautelâ, exhibeantur; horum enim præsidio varii hydropici, jam cogitantes de exequiis, incolumes evaserunt: cur minime mirum si ischuriæ pertinaciores omnibus auxiliis obsurdescentes, huicce cautè adhibito victas nonnunquam præbuerint manus. Dosis hujusce pulveris à quartâ parte grani ad granum semis, imò & ad integrum accedit; tum in emulsione, tum in oleo amygd.

CATHÆRETICA.

dalarum dulcium , cui nonnulli addunt camphoram : sed hocce medicamen acerrimum jusculis vel ptisanis demulcentibus temperari debet.

(6) *Balsamum viride* Metensium paratur è viridis æris & vitrioli albi digestionem in terebenthinâ , oleo lini , olivarum & laurino ; quibus adduntur aloë , atque olea caryophyllorum & baccarum juniperi. Egregium est detergens & cathæreticum quod familiarissimè usurpatur in ulcerum cujusvis indolis curatione.

(7) *Emplastrum epispasticum* , misâ etymologiâ , è pice , cerâ & terebenthinâ confatur ; quibus liquatis admiscuntur euphorbium & cantharides. Rectius diceretur emplastrum vesicatorium , ni esset distinguendum ab alio cognomine quod ex tempore conficitur è fermento pistorum , aceto & cantharidibus. Utrumque non secus ac alia vesicantia , in affectibus soporosis opitulatur ; conducit in febris mali moris , & summam opem præstat in variis capitis fluxionibus.

(8.) *Trochisci de minio* conficiuntur ex hacce plumbi calce , mercurio sublimato corrosivo , & pulvere micæ panis : quæ omnia in aquâ rosarum subacta in pastam rediguntur. Inter cathæretica & escharotica præstantiora recensentur ; & idè familiari usu adhibentur ad absumendas ulcerum occallescentias , vel luxuriantes carnes ; ad dilatandas fistulas , rumpendos abscessus , &c.

(9.) *Sparadrapum escharoticum* paucis innotescit ; licèt egregiè se gerat , ac sine morsu , in ulcerum medelâ. Constat illud topicum è duodecim granis sublimati corrosivi , granis octo opii , & drachmâ unâ croci : quæ omnia ritè mixta & s. q. gummi tragacanthi excepta extenduntur suprâ papyrum , vel telam usu contritam ; è quibus pro lubitu refecantur partes cujusvis formæ & magnitudinis carnibus depascendis admovendæ.

(10) *Aqua mercurialis* vel *benedicta escharotica* est mercurii crudi dissolutio in spiritu nitri. Inter cathæretica usitatiora recensetur , & faustè usurpatur adversus luxuriantes ulcerum carnes , quæ brevi exeduntur vel extirpantur. Si ipsi addatur aqua communis ad octuplam quantitatem , mitior evadit , tardiùsque sua exequitur munia. Nonnulli aquam mercurialem sic temperatam intus exhibent ex ptisanâ ; eâ proportionem ut sit semi-drachma vel drachma integra prædictæ aquæ pro ptisanæ libris duabus ; quod servatis servandis , tutò fieri posse crediderim.

(11.) *Aqua phagedanica* nuncupatur solutio sublimati corrosivi in aquâ calcis ; adeò ut sit sublimati scrupulus unus vel semi-drachma , pro librâ aquæ. Parùm differt ratione virium ab aquâ mercuriali , & simili ratione usurpatur.

(12.) *Butyrum antimonii* est liquidum spissum quod è reguli antimonii , & sublimati corrosivi distillatione prodit. Cathæreticum est usitatissimum , tum ad auferendas carnes superfluas , tum ad exedendas ulcerum occallescentias : expeditè agit cum levi irritamento. Ex hujusce butyri dissolutione in aquâ tepidâ parari pulverem algaroth , jam suprâ notavimus.

(13.) *Præcipitatus albus* est ipsemet hydrargyrus in spiritu nitri solutus, qui ope aquæ falsæ, præceps delabitur sub facie pulveris albicantis. Cathæreticorum classẽ subit; nec ipsis denegatur locus in detergentium & exsiccantium tractu. Egregiè præsertim confert in ulceribus venereis; nec minùs deprædicatur adversùs herpetem, aliasque cutis defœdationes. Miscetur à drachmis duabus ad semì unciam cum pomati jasmini, vel unguenti rosacei unciis duabus. Nonnulli præcipitatum album intùs exhibent tanquàm depurans, incidens & antivenereum: sed haud defunt aliæ & notissimæ mercurii præparationes; quæ cum minori sanè periculo eandem opem conferre valent.

(14.) *Præcipitatus ruber* ex eadem mercurii in spiritu nitri dissolutione, evaporationi commissâ, ac demùm calcinatâ emergit. Prioris vires cathæreticas superat, & feliciùs usurpatur in ulcerum diuturniorum medellâ; imò & à quibusdam proponitur adversùs ulcera cancrofa. Additur à drachmâ unâ ad duas, cuique unguenti digestivi uncia; vel ulcus hoc pulvere inspergitur. Haud defunt, qui præcipitatum rubrum intùs etiam exhibent, tanquàm eximium antivenereum; sed à potiori clinicorum parte vetatur ejus usus internus. Cæteros præcipitados, quibus ad meram ostentationem turgent chymicorum volumina, consultò missos facimus.

(15.) *Sublimatus corrosivus* est sal acerrimum, quod è vitriolo & sale marino, cum solutione mercurii in spiritu nitri ad siccitatem perductâ, mixtis processu notissimo exsurgit. Validissimum audit escharoticum, quod non modò adhibetur in ulcerum medicatione; sed etiam adversùs verrucas, aliosque tumores solitis præsidiiis obsurdescentes. Non secùs ac arsenicum, sternutationem violentam promovet, in casu etiam urgentiori excitandam. È sublimato corrosivo parari aquam Fernelii & phagedenicam, jam suprà inculcavimus. Sunt qui in luis venereæ curatione hancce causticam materiam, in spiritu frumenti rectificato solutam, intùs exhibere audent, annuentibus clarissimis viris BOERHAAVIO & WAN SWIETEN, ad dosim quartæ partis grani per vices exhibendam, intrâ diei curriculum in potu demulcente copiosiori; quod per viginti quinque vel triginta dies protelatur: tutiùs hydrargyro nativo adhiberi hoc remedium asserit laudatus WAN SWIETEN; non solum in lue venereâ, sed etiam sub variis aliis morbis chronicis & pertinacissimis: eâ saltem lege ut in singulis unciis spiritûs frumenti hæreat dimidium sublimati granum; cujus solutionis dosis ad drachmam unam vel alteram accedit; superbibendo largum haustum decocti hordei, aliumve demulcentem. Nulli dubitamus quin hoc remedium solerti manu tractatum faustè succedere valeat; sed nùm citrà periculum illud publici juris facere liceat? solertioribus falli & fallere nesciis, salvo secùs sentientium judicio, examinandum relinquimus.

(16.) *Lapis causticus* (*Pierre à cauterer*), est concretum salinum summè escharoticum, quod processu chymico prodit è calce & cineribus cla-

CATHARE-
TICA.

vellatis. In latissimum usum venit non solum ad excitandos fonticulos & aperiendos abscessus; sed etiam ad auferendas luxuriantes & occallescens ulcerum carnes; suppuracionem juvando. Per transfennam addere liceat, *cineres clavellatos*, (*cendres gravelées*), quibus opus est ad confectiorem prædicti lapidis, nil aliud esse quam fæces vini post præviam exsiccationem calcinatas.

(17) *Lapis infernalis* è solutione argenti in spiritu nitri, evaporatione in crystallos conversâ, ac demùm in crucibulo fusâ & ab igne remotâ, concrescit. Facillimè, non secus ac lapis causticus, etiam in aëre humidiori solvitur illud concretum salinum; quod cætera caustica longè antecellit. Solo enim attractu actionem suam exerit, quæ ideò in ulcerum curatione faciliùs dirigitur.

ANTISEPTICA VEL ANTIPUTRIDA.

NEMINEM fermè latet alterutro nomine insigniri medicamina externa, quorum seriem producit hæc classis, prospicientia imminenti vel confirmatæ putredini, quæ fœtore, sordibus & pure ichoroso quibus conspurcantur ulcera in proparulum venit. Sub eodem titulo etiam comprehenduntur ea topica, quæ gangrænæ, colore fusco, imminutis sensu & calore; necnon doloris sine causâ manifestâ subitanæ obscuratiōe vel cessatione, cuius parti conspicuæ suppetias ferunt: quæ ideò impediunt quominus latius serpat; ac sphacelum seu fiderationem ab omni medelâ alienam, vel partis verum interitum præcavere queunt. Eorum diversus est agendi modus, cum haud sint ejusdem indolis: alia enim sunt amara, alia aromatica, balsamica, salina, &c. Ideò selectu opus est; & pro re natâ, hæc vel illa usurpari debent; ut curantium & ægrorum vota expleri queant. Eamdem opem etiam nonnunquam præstant antiphlogistica, exsiccantia, cathartica, aliaque è diversis classibus eruenda; quæ opportunè adhibita antisepticorum vices supplent. Sed nil magis confert ad gangrænâ cohibendam quàm scarificationes, quæ cæteris præsiidiis, nemine reluctante, palmam præripiunt: nec timido gressu incedendum, ubi imminet vel se prodit sphacelus, parte calore orbatâ, cum sæpiùs periculum sit in morâ. Parùm etiam conducunt topica antiseptica, si gangræna à causâ internâ oriatur; vel planè extinctus fuerit calor natus. Jure postremò deprædicantur in vulneribus sclopeto inflictis, vel quovis alio modo contusis; in variis ambustionibus; in erysipellate mali moris, vel phlyctænis stipato; in abscessu virulento, &c.

E M P O R E T I C A.

ANTIPU-
TRIDA.

RADICES aristolochiæ rotundæ, gentianæ, ireos florentinæ (¹).
Cyperus. Zedoaria. Calamus aromaticus.

Folia scordii (²), alliariæ, chamæpityos, rutæ, abrotani, absinthii,
melissæ, menthæ, salviæ, rorismarini, millefolii, hyssopi, chamæ-
meli.

Flores aurantiorum, lavandulæ, rorismarini, hyperici, rosæ rubræ...
Semina anisi, feniculi. Cortex aurantiorum.... Caryophylli. Cinnamo-
mum. Cortex peruvianus.... Balsama naturalia. Vinum generosum....
Styrax. Aloë. Myrrha (³). Camphora.... Sal marinum, ammoniacum;
nitrum.... Nix & glacies; adversus gangrænam à frigore.

O F F I C I N A L I A.

AQUA vitæ camphorata; aqua vulneraria. Spiritus vini simplex &
camphoratus (⁴).... Balsamum Commendatoris, Fioraventi. Oleum
hyperici.... Tinctura myrrhæ (⁵), aloës (⁶), caryophyllorum. The-
riaca.... Unguentum ægyptiacum, de styrace (⁷).... Spiritus fa-
lis (⁸), sulphuris, falis ammoniaci. Essentia Rabel.... Oleum cinna-
momi, terebinthinæ (⁹).... Oleum myrrhæ per deliquium (¹⁰). Oleum
camphoræ (¹¹).

ANTIPU-
TRIDA.

MAGISTRALIA.

LOTIO.

℥ *FOLIORUM absinthii* manip. duos. Coque in *aque marinæ* q. s. Ad gangrænam.

℥ *Aceti optimi & vini generosi* ana libram unam; *salis ammoniaci* uncias duas; *aquæ* libram unam. Misce ad lotionem.

℥ *Aceti dracunculi hortenſis* uncias sex; *aceti rosacei* uncias duas; *spiritus vini theriacalis* uncias quatuor; *salis marini* unciam unam; *decocti hordei* uncias duodecim; accuratè misceantur ad usum. Hanc lotionem proponit BOERHAAVIUS tanquàm præsentissimum adversùs gangrænam remedium.

FOTUS.

℥ *Kinakine* uncias duas. Coque in *aquæ* libris duabus. Adde *spiritus sulphuris* unciam semis. Pro fotu.

℥ *Aquæ calcis*; *spiritus vini camphorati* ana uncias quatuor. *Salis ammoniaci* drachmas duas. Misce.

℥ *Aquæ calcis* libram unam. *Aquæ vitæ camphorata* semi-libram. *Spiritus salis ammoniaci* semi-unciam. Misce.

℥ *Vini albi* uncias sex. *Aquæ florum sambuci* semi libram. *Aceti sambucini* uncias duas. *Salis ammoniaci* drachm. duas. Misce.

℥ *Lixivii cinerum sarmentorum*; vel *aquæ calcis* libras duas. *Summitatum absinthii*; *scordii & rorismarini* ana manip. unum. Coque ex arte; colaturæ adde *tincturæ myrrhæ & aloës* ana uncias duas. Misce.

℥ *Foliorum scordii*, *absinthii*, *abrotani & rutæ* ana manip. duos. *Florum chamæmeli* manip. unum. Coque in aq. q. s. ad libras duas. Colaturæ adde *spiritus theriacalis* uncias quatuor. *Saponis veneti* uncias duas. *Salis gemmæ* unciam semis. Pro fotu.

℥ *Globuli martialis* uncias duas. *Salis ammoniaci* unciam unam. Dissolve in *aquæ* libris quatuor. Adde *spiritus vini rectificati* libram unam. Pro fotu.

CATAPLASMA.

℥ *Micæ panis albi inveterati* libras duas; *folior. scordii & rutæ* ana unciam unam & semis; *foliorum absinthii* unciam unam. Fiat pulvis subtilissimus, cum *vino albo* miscendus in formam cataplasmatidis; quod tepidè admovetur adversùs gangrænam.

℥ *Radicum aristolochiæ rotundæ* uncias duas. *Folior. scordii & absinthii* ana

ana manipulum unum. *Summitatum hyperici* manipulum semis. *Farina fabarum* uncias quatuor. Coque ex arte ad cataplasma; cui addere licet tantillum *spiritus vini camphorati*.

ANTIPU-
TRIDA.

℥ *Radicum angelicæ & aristolochiæ rotundæ* ana uncias tres. *Summitatum scordii, rutæ & centaurii minoris* ana manipulos quatuor. Coque in aq. q. f. ad cataplasma. Cui adde *farina seminum lupini*; *theriacæ* ana semi-unciam.

℥ *Foliorum absinthii & scordii* ana manipulum unum. *Florum hyperici & centaurii minoris* ana manipulum semis. Coque in aq. q. f. ad putrilaginem. Pulpæ trajectæ adde *pulveris baccarum juniperi* semi-unciam. *Myrrha & aloës* ana drachmas duas. *Olei terebinthinæ* semi-unciam. *Olei hyperici* q. f.

L I N I M E N T U M.

℥ *Olei terebinthinæ*; *saponis nigri* ana semi-unciam. Misce ex arte.

℥ *Medullæ bovis* uncias tres. *Camphoræ* grana decem. *Olei cinnamomi* drachm. duas. Misce.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **I**RIS ALBA FLORENTINA, C. B. pin. (*Iris de Florence*).

Radix sicca, sapore acuto cum levi amaritie, violæ odorem gratissimum spirans, cujus ratione vulgò recipitur in sacculis odoriferis; inter cathartica numeratur; carminantium seriem subit; obstructions referat; menses, & urinam cui gratum odorem impertitur, movet: pectori etiam dicatur; ardorem scilicet pulmonum compescit; expectorationem juvat & asthmaticis succurrit: sed præcipuè congruit infantibus quorum alvum solvit; tormina sedat; pavores nocturnos fugat; & difficili respirationi auxiliatur: ipsis exhibetur in substantiâ à granis duobus ad decem & ultra. Pro adultis verò præscribitur in substantiâ ab scrupulo semisse ad scrupulos duos; & in infuso vinoso à semi-drachmâ ad drachmam unam & semis. Quoad usum externum, ejus pulvis inter exsiccantia, vel mitiora cathartica & antiputrida recensetur, cujus beneficio absuntur ferosa vetustorum ulcerum colluvies: exeduntur luxuriantes carnes & putredo præcavetur: sed multis præcipuè effertur laudibus in ossium carie. Cæterum sapius pro sternutatorio usurpatur; nec vi sialagogâ destituitur.

(2.) *Scordium*, J. B. Chamædrys vulgaris canescens, seu *Scordium officinarum*, Inst. r. herb.

Hæc planta allium redolens & sapore amaro, diaphoreticorum & alexiteriorum classem ingreditur; nec ipsi denegatur locus in serie anthelminticorum. Idèò conducit in febribus mali moris; & præsertim in variolis: laudatur in arthritide; nec inutilem opem præstat phthisicis, tùm

ANTIPU-
TRIDA.

sputa promovendo, rùm ulteriorem pulmonum corruptelam amovendo. Datur in substantiâ, à semi-drachmâ ad drachmam unam; in decocto verò, vel infuso ad manipulum semis pro quâcumque librâ. Crebriùs fortè in usum externum vocatur scordium, quod inter detergentia & vulneraria recensetur; atque pro antiputrido eximio ab omnibus clinicis habetur; ideo felici successu ad imminuentem, vel jam patefactam, gangrænâ usurpatur.

(3.) *Myrrha* est gummi resinofum, colore subrubro vel ferrugineo, odore ingrato, sapore acri & amaricante, quod spontè fluere dicitur ex arbore quâdam arabicâ vel africanâ, cujus genus planè ignoratur. Inter analeptica & stomachica numeratur: in aperientium & diureticorum ordine collocatur: vulnerariorum & antisepticorum seriem subit: antihysteri-
corum, & menses moventium gradum consequitur; nec ipsi denegatur virtus febrifuga, etiam adversùs quartanam. Ideò felici successu exhibetur ad refocillandum stomachum senio confectorum; vel morbis, labore & vigiliis exhaustorum: summè laudatur in exulcerationibus internis: diuturniori demùm tussi laborantibus, ac asthmaticis opitulatur; dummodò tamen sincera & non adulterata adhibeatur; quod sanè haud later expertos. Dosis formâ solidâ à granis sex ad scrupulum unum accedit. Elixirium proprietatis vires mutuari à myrrhâ, jam suprà notavimus. Quod usum externum spectat; inter vulneraria & detergentia haud infimum locum occupat: sed summè deprædicatur ad arcendam putredinem; atque præsentissimum audit remedium adversùs ossium cariem: in hunc postremum scopum feliciùs admovetur oleum per deliquium, de quo infra.

(4.) *Spiritus vini camphoratus* nil aliud est quàm camphoræ ad unciam unam dissolutio in spiritûs vini rectificati libris duabus. In familiarissimum usum venit, tam ad arcendam putredinem, quàm ad oppugnandam gangrænâ; & vi sedante gaudet. Ideò prodest in odontalgia, si ope lini carpti denti carioso imponatur. Haud abs re erit addere, quod majorem camphoræ copiam in spiritu vini dissolvere liceat; cum prædicti liquoris uncia una totidem camphoræ excipiat.

(5.) *Tinctura myrrha*, in ulcerum medelâ usitatissima, paratur hujusce resinæ digestionem per plures dies in spiritu vini, balneo arenæ. Pro detergente eximio habetur; nec minùs celebratur ad corrigendam carniū putredinem, ossiumque cariem cohibendam: nec vi resolvente destituitur; cujus ratione adversùs tumores skirrhosos, imò & scrophulosos à pluribus haud inferioris notæ commendatur.

(6.) *Tinctura aloës* etiam perficitur simplicissimâ aliquot dierum digestionem in spiritu vini; donec colorem rubrum induat, vel saturatus evadat. Singulas aloës proprietates retinet hæc tinctura; licèt rarò intus exhibeatur: sed inter traumatica & detergentia externa jure recensetur; atque in antiputridorum exquisitiorum serie locum obtinet: nec improspere sub hoc multiplici conspectu extus adhibetur; cum cautelâ tamen usurpari debet, si alvus sit soluta, cum sapiùs catharsim moveat; rectè monente clariss. Tissot.

(7.) *Unguentum de styrace* ex oleo nucum, colophoniâ, gummi elemi & cerâ, quibus liquatis additur styrax liquida, conflatum; antiputridorum usitatorum ordini adscribitur: vi insuper detergente pollet; nec ipsi denegatur locus in resolventium numero. Tumoribus skirrhotis nonnunquam admovetur; sed ulceribus scorbuticis præsertim dicatur.

(8.) *Spiritus salis communis*, qui juxta diversum processum distillatione elicitur; non nisi edulcatus intus exhiberi debet; sed turissimus est ejus usus externus. Egregium enim est exsiccans & catharticum pro ulceribus externis inveteratis: putredini & gangrænæ resistit; ac faustè usurpatur in anginâ gangrenosâ, non secus ac in oris ulceribus, tum venereis, tum scorbuticis. Summè etiam deprædicatur adversus cariem ossium, quorum exfoliationem promovet. Cæterum laudatur à solertiss. POTT, pro resolvendis tophis arthriticis; ad quod opus ipsi additur, ut altius penetraret, oleum terebinthinæ: sed ægrè misceri prædictos liquores, ni spiritus salis ritè ab omni phlegmate orbetur, monet præclarus Author.

(9.) *Oleum vel spiritus terebinthinæ*, ex hocce balsamo & aquâ communi, simul collectis, simplicissimâ distillatione, educitur. Ad utrumque servatur: intus enim exhibetur tanquam vulnerarium eximium, & diureticum præstantissimum, à guttis sex ad duodecim in quâvis conservâ vel vehiculo congruo. Haud tamen innocuum est illud remedium; cum sapius æquè ac terebinthina, caput afficiat, atque feminis vel urinæ fluxum immodicum provocet. Extus adhibendum, principem inter vulneraria locum obtinet; antiputridorum classem ingreditur; nec ipsi denegatur locus in serie resolventium: puncturæ præsertim nervorum & tendinum dicatur: ac nonnunquam faustè admovetur tumoribus skirrhotis & œdematosis. His addere juvat quod à solutione drachmarum duarum camphoræ in olei terebinthinæ semi-librâ, egregium paretur topicum contra dolores rheumaticos.

(10.) *Oleum myrrhæ per deliquium* est liquor stillans in loco humido è myrrhâ in ovo ad duritiem cocto, exempto vitello, inclusâ. Inter detergentia recensetur; & antiputridorum gradum consequitur: idèò conducit in herpere; confert in aphthis infantum os infestantibus: ultimè tanquam cosmeticum celebratur; atque pro delendis faciei maculis sæpissimè usurpatur.

(11.) *Oleum camphoræ* è solutione hujusce resinæ in spiritu nitri, cui supernatat, elicitur. Pro detergente & cathartico exquisitiori habetur; & antiputridorum seriem subit. Ossium, cartilaginum, tendinum & ligamentorum exfoliationi egregiè faver: luxuriantes ulcerum carnes depascitur: confert in odontalgia, admotum scilicet denti carioso: verrucas demùm, aliaque id genus tubercula absumit.

S E C T I O I I .

D E M E D I C A M I N I B U S

quæ ad nonnullas partes pertinent , vel ipsis admoveri solent.

CAPITI ET FACIEI DICATA.

HANCOE classem subeunt varia topica , alterutri parti imponenda ; tam ad resolvendas fluxiones , sedandos dolores , delirium fugandum & spiritus exsuscitandos , quàm ad persanandas varias cutis capillaceæ , & faciei læsiones , aut defœdationes : rarò enim ad faciei nitorem usurpantur *cosmetica*. Neminem latet salviæ , furfur , saccharum , succinum , olibanum , &c. præbere materiam suffituum usitatorum in variis capitis defluxionibus ; emplastrum vesicatorium , thymeleam , aliaque cathartica ponè aures , vel occipiti admota , eamdem opem præstare. Scitur quantum conferant ad impeditas cerebri functiones irrigatio-ab alto ex aquis bellilucanis , aliisque thermalibus ; & applicatio animalium viventium fœtorum ; nec fortè iners est emplastrum de betonicâ ; etsi exolevit , &c. Varia è præcedentibus tabulis eruenda consultò prætermittimus ; nec inhæremus variis anilibus remediis , ad insulsum popellum amandandis ; ut ea duntaxat exhibeamus , quæ juxta solertiorum placita congruunt humorum affluxui , doloribus & affectibus comatosi ; quæ pediculis adversantur ; ac tineæ & achoribus medentur ; quæ demùm cosmeticorum instar , adversus maculas , pustulas , aliosque cutis faciei morbos usurpantur. Nec licet , uti pluriès inculcavimus , omnia in hâcce tabulâ exarata indiscriminatim adhibere ; selectu enim , de quo in commentariis , opus esse nemini haud obvium.

EMPORETICA ET OFFICINALIA.

CAPITI
DICATA.

E RESOLVENTIBUS & roborantibus recensentur salvia. Furfur. Saccharum... Succinum ⁽¹⁾, olibanum ⁽²⁾ ad suffitum... Columbæ, catelli, cæteraque animalia vivencia secta... Aquæ Bellilucanæ, aliæque thermæ pro embrocatione vel irrigatione ab alto... Emplastrum de betonica ⁽³⁾. *Sedantium* feriem subeunt aqua frigidissima. Acetum... Verbena ⁽⁴⁾, sedum majus ⁽⁵⁾.... Camphora. Nitrum. Sal marinum... Æther vitriolicum ⁽⁶⁾. Ad *odontalgicorum* gradum provehuntur tacamahaca ⁽⁷⁾. Mastiche. Olibanum... Limaces contusi ⁽⁸⁾.... Opium. Oleum hyoscyami... Emplastrum odontalgicum ⁽⁹⁾. Adversus *pediculos* adhibentur semen staphisagriæ. Cevadilla... Aloë. *Tineæ* dicantur beta; fumaria; lapathum; veronica... Butyrum. Oleum amygdalinum... Pix. Sulphur. Viride æris... Præcipitatus albus & ruber. Inter *cosmetica* numerantur succus limonum. Omphacium.... Aqua florum sambuci. Aqua calcis. Spiritus vini camphoratus... Mucilagines. Oleum amygdalarum dulcium... Sperma ceti. Os sepia ⁽¹⁰⁾.... Sulphur. Alumen. Talcum. Cerussa. Lithargyrus... Cerata varia. Pomatum album ⁽¹¹⁾, rubrum ⁽¹²⁾.... Sal, & acetum saturni ⁽¹³⁾... Oleum tartari per deliquium. Oleum myrrhæ.

MAGISTRALIA.

FRONTALE.

℞ *Ovi albumen*; & agita cum aquæ & aceti rosacei q. f.; ac stupis cannabinis excipiat. Fronti admovetur, ad somnum conciliandum.

℞ *Boli armenæ* drachmas duas. *Lapidis hematites* & *mastiches* ana drachmam unam. Conquassentur cum f. q. ovi albuminis, & fronti applicentur.

CATAPLASMA AD APOPLEXIAM.

℞ *Radicum recentium bryoniæ* uncias tres. *Seminis sinapi pulverati*; *saponis nigri* ana unciam unam. *Cantharidum* drachmas sex. Contusis & mixtis adde *aceti optimi* quantum sufficit ad cataplasma capiti raso imponendum.

CATAPLASMA SEDANS.

℞ *Rosarum rubrarum* minutim scissarum scrupulos quatuor. *Seminum*

CAPITI
DICATA.

papaveris albi contusorum. *Olei rosati* ana unciam semis. *Farina hordei* unciam unam. *Aceti* q. f. Contundendo misce; & fronti tepidè admoveatur. Ad dolorem capitis pulsatilem.

E P I T H E M A S E D A N S.

℥ *Aceti rosacei* uncias duas. *Spiritus vini camphorati* unciam unam. Misce, fiat epithema, sincipiti cum lintheaminibus tepidè admovendum. Pro cephalalgia.

℥ *Aquæ nymphææ* libram unam. *Salis prunellæ* unciam unam. *Camphoræ* in spiritu vini solutæ, scrupulos duos. Misce; & cum lintheis complicatis calidè sincipiti imponatur. Ad maniam & phrenitidem.

E M P L A S T R U M O D O N T A L G I C U M.

℥ *Mastiches*; vel *tacamahacæ* q. f. Ad emplastrum, semi-pollicem, & ultrà, latum. Adde in medio *opium*, à granis duobus ad quatuor; & *olei succini* guttas quatuor. Tempori admoveatur.

L I N I M E N T U M A D T I N E A M.

℥ *Olei tartari per deliquium* drachmas tres. *Olei amygdalarum dulcium* quantum sufficit. *Olei spicæ* scrupulum unum. Misce pro linimento.

℥ *Axungia suillæ insulse* uncias quatuor. *Mercurii precipitati rubri* unciam unam. Misce pro linimento.

℥ *Olei nucum* uncias tres. *Butyri recentis* uncias duas. *Sulphuris vivi* semi-unciam. *Piperis* & *pyrethri* ana drachmam unam. *Salis gemmæ* drachmas duas. Bulliant per horæ quadrantem; & colaturæ adde *fuliginis splendentis* q. f. Ad unguenti consistentiam.

E M P L A S T R U M A D T I N E A M.

℥ *Picis navalis* q. f. Lique igne lento, & immergantur lintei, calidè parti affectæ admovendi, & post nonnullas horas avellendi.

℥ *Picis navalis* libram unam. *Æruginis* drachmas duas. *Florum sulphuris*; *axungia suillæ* ana unciam unam. Leviter bulliant, semper agitando; fiatque ex arte emplastrum.

M I X T U R A C O S M E T I C A.

℥ *Aluminis crudi* uncias quatuor. Coque in aquæ libris tribus, ad duas. Postea ℥ *lithargyri* semi-libram; bulliat in *aceti* librâ unâ & semis; ad libram unam. Colentur & commisceantur aquæ ut albescant & hinc emergat *lac virgineum*, quod lentigines delet; serpigines, impetiginesque sanat.

℥ *Succi limonum*; *aceti saturni* ana drachmam unam. Peractâ miscellâ statim adhibeantur. Ad guttam rosaceam, affinesque efflorescentias.

℥ *Aceti scillitici* uncias duas. *Succi lapathi acuti*, & *olei tartari* ana drachmas sex. Misce pro impetigine faciei.

℥ *Succi limonum* uncias sex. *Aluminis pulverati* drachmas duas. Coque & despuma. Pro guttâ rosacâ.

℥ *Aque lapathi acuti* uncias quatuor. *Boracis* drachmas duas. *Salis communis* drachmam unam. *Aceti scillitici* unciam unam. Ad impetigines faciei.

℥ *Aque plantaginis* uncias sex. *Succi limonum* uncias duas. *Mercurii sublimati* grana duodecim. *Camphoræ* scrupulum unum. Infundantur clausè & calidè per horæ dimidium; & ferveretur colatura pro usu.

℥ *Aloës* drachmas duas. Dissolve in *aceto scillitico*. Linimenti instar usurpatur adversùs impetigines faciei.

℥ *Lithargyri argentei* pulverati semi-unciam. Coque in *aceti* uncias quinque, ad duas. In alio vase coque *aluminis* & *salis* ana semi-unciam in aquæ rosarum semi-librà ad despumationem. Liquores misce pro lotionem.

℥ *Camphoræ* drachmas duas. Terantur in mortario sensim affundendo *succi limonum* unciam unam. Dein adde *vini albi* uncias duodecim: & *camphora* residua, petiâ ligatâ, in vitro suspendatur. Ad faciei maculas.

℥ *Aceti albi optimi* uncias tres. *Succi lapathi acuti* & *cydoniorum* ana drachmas tres. *Lithargyri aurei* libram unam. Coquantur leviter, & distillantur.

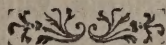
℥ *Radic. oxylapathi* uncias tres. Sub cineribus coctæ subigantur cum *aceto scillitico* ad modum linimenti. Cui addere licet *argenti vivi* drachmam semis.

POMATUM COSMETICUM.

℥ *Pomati jasmini* unciam unam. *Cerussæ lotæ* drachmas duas. *Spermatis ceti*; *talci* ana drachmam semis. Misce, fiat pomatum cum *mucilage seminum psyllii*.

℥ *Unguenti diapompholygos* semi-unciam. *Aquila albæ* drachm unam. *Aluminis usti* semi-scrupulum. Misce, & cum *oleo rosato* fiat pomatum.

℥ *Radic. oxylapathi* unciam unam. *Radic. gentianæ* semi-unciam. Bulliant in aquæ librâ unâ. Expressioni adde *axungia vituli* uncias duas. Rursùs coque igne lento ad unguenti consistentiam. Laudatur in impetigine.

CAPITI
DICATA.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **S**UCCINUM, vel *Karabe* (*Ambre jaune*), est substantia bituminosa, dura, semi-pellucida & diversi coloris, ut plurimum tamen flavi, quæ electricitate, vel vi attractili gaudet; ignique imposita fluit & ardet. Solum ferè Borussiae regnum succino dives est: colligitur enim in littore maris baltici; vel effoditur è visceribus proximioris terræ. Succinum in suâ primâ origine liquidum fuisse testantur varia animalcula, uti muscæ, araneæ, &c. quæ involuta in eo reperiuntur. Haud intùs exhibetur, nisi præviâ multiplici lotione, in tenuissimum pulverem faciliùs in stomacho solvendum, redigatur. Inter sedantia & antispasmodica interna recensetur; seriemque adstringentium & comprimentium ingreditur. In familiarem usum venit sub affectibus hystericis; conducit in alvi fluxu & dysenteria; nec inutilem opem præstat in sputo cruento, aliisque sanguinis profluviiis. Præcipi solet à granis decem ad semi-drachmam, & ultra, ex ovo sorbili, juscule, aliove haustu congruo. Ex hæcce resinâ paratur suffumigium, cui inest vis anodyna & resolvens: hinc apprimè congruum censeatur coryzæ, capitis gravedini, aliisque fluxionibus: nec minùs deprædicatur ad dolores rheumaticos, ischiadicos, &c. Sunt demùm qui ope succini, cujus notissima est electricitas, festucas oculis infixas elicere tentant. Prostant in officinis tinctura, syrupus, oleum, spiritus, sal, &c. de quibus supra. De *succino albo* parùm aut nihil à flavo discrepante nil addimus.

(2.) *Olibanum*, vel *Thus* (*Encens*), cujus fumum gratissimum nemo non novit, spontè, vel arte fluit è quâdam arbore arabicâ, de cujus genere nil certi traditur. Inter vulneraria & detergentia, interna & externa numeratur. Intùs exhibetur ad pulmonum aliorumque viscerum exulcerationes ab scrupulo uno ad drachmam unam. Insuper à nonnullis laudatur tanquàm diaphoreticum specificum in pleuritide, ad quod opus includitur ad drachmam unam in pomo excavato, quod sub cineribus coctum deglutiendum exhibetur: iterari potest illud remedium post sex vel octo horas, si primâ vice haud ritè succedat. Latior est olibani usus externus; præter enim odorem religiosum, apud omnes ferè gentes, & ab ævo condito acceptissimum; adhibetur suffitus, ceu resolvens & roborans in vertigine, coryzâ & ani prolapsu. Emplastri instar, temporibus admovetur in odontalgia; aliàs ad confectionem variorum unguentorum, & emplastrorum officinalium servatur.

(3.) *Emplastrum de betonica* præter succum defæcatum betonicæ, recipit folia ejusdem plantæ, non secùs ac plantaginis, api, lauri, verbenæ, salviæ & scrophulariæ; quæ contusa coquantur unâ cum succo, in liquamine picis, ceræ, resinæ & terebinthinæ; ut post debitam defæcationem

cationem addantur elemi, mastiches & olibanum. Olim celebratissimum illud emplastrum, ita evilit ut vix à nostratibus usurpetur. Pro roborente, capiti præsertim dicato, habetur, nec vi resolvente destituitur.

(4.) *Verbena* communis cœruleo flore, C. B. pin. (*Verveine*).

Parvi ducitur hæc planta à nostris cœtaneis, olim supersticiosâ veneratione celebratissima. Inter vulneraria tamen & adstringentia interna, vel externa, non infimum locum obtinet; nec vi anodynâ destituitur. Datur ad manipulum unum pro singulis infusi vel decocti libris. Cæterum contusa nonnunquam fronti admovetur ad mitigandam cephalalgiam. Prostat in officinis aqua distillata, quæ summè deprædicatur ad oculorum fluxiones, phlogosim & exulcerationem.

(5.) *Sedum majus* vulgare, C. B. pin. (*Joubarbe*).

Extus duntaxat usurpatur hæc planta, tanquam emolliens & anodyna. Ejus succus, vel decoctum, ingreditur gargarismata ad anginam parata. Folia contusa & fronti imposita cephalalgiam leniunt; deliriumque febrile nonnunquam compefcunt. Nec inutilem opem præstant ad emolliendos clavos pedum; ad mitigandos dolores podagricos; imò & ad ambustionem.

(6.) *Æther vitriolicum* est oleum fragrantissimum & summè volatile; quod licet tactu frigidissimum, flammam faciliè concipit, & camphoræ instar in ipsâmet aquâ retinet. Distillatione educitur, processu hodie notissimo, è miscellâ spiritûs vini & olei vitrioli. Hic liquor à FROBENIO detectus, quem in chymicorum memoriam revocavit HOFFMANNUS, vi anodynâ & antispasmodicâ gaudet: idèd conducit in cardialgiâ, & colico dolore: singultui medetur: valet in convulsionibus infantum; ac demùm hystericis succurrit. A guttis sex ad octo, saccharo exceptus præscribitur ex vino, aquâ florum aurantiorum, &c. Præterea foris admovetur æther tanquam sedans egregium ad cephalalgiam acerbissimam: excipitur nempe à guttis quindecim ad viginti quinque, gossypio, vel linteis fronti applicandis. Per transfennam notare lubet aliud parari *æther cum spiritu nitri*, de cujus viribus anxii hæremus.

(7.) *Tacamahaca* (*gomme tacamaque*), est resina odore fragrante, & colore variegato, quæ elicitur ex arbore proceriore americanâ & cognomine, de quâ PLUKENET. Roborantium externorum seriem ingreditur: anodynorum ordini adscribitur: pro resolvente demùm & digestivâ habetur. Regioni epigastricæ emplastri instar admota, ventriculi dolores refocillat, ejusque dolores compefcit. Temporibus imposita odontalgiam sedat; præsertim si ipsi adjiciantur opii grana duo ad sex. A quibusdam demùm proponitur ad cicurandum insultum arthriticum.

(8.) *Limax*, vel *Cochlea terrestris* (*Limaçon*), ad rem cibariam, de quâ ad calcem, pertinet. Nec despicitur in praxi medicâ; pro enim refrigerante & demulcente, vel, ut inquiunt, obtundente habetur, atque haud infelici successu intus usurpatur, ad corrigendam sanguinis acredinem in febre hæcticâ, hæmoptysi, phthisi, aliisque cæterorum viscerum

CAPITI
DICATA.

eidem causæ submissis. Præscribuntur *limaces*, exemplo putamine, & probè in aquâ fervente loti à numero decem ad viginti in juscule. Extrus admoti vi emolliente & anodynâ pollent; ac sæpius testâ liberi & contusi sincipiti applicantur, tum ad cephalalgiam, tum adversus hæmorrhagiam narium; vel temporibus admoventur, nec improspere, sæviente odontalgia. Ex illis distillatione elicitor aqua, quæ tanquam cosmetica, ad faciei maculas, celebratur. Cochleæ demùm in pulverem redactæ; non secus ac alia testacea, vi absorbente pollent; nec ipsis calcinatis denegatur vis lithontriptica; cur sit ut recipiantur in remedio stephensiano.

(9.) *Emplastrum odontalgicum* è tacamahacâ, elemi, thuris, mastiche & resinâ conficitur; quibus accedit opium cum camphorâ in petroleo solutâ. Temporibus admotum hoc emplastrum, non solum dolorem dentium lenit; sed etiam cephalalgiam compescere valet. Nonnulli ipsi extenso & concinnato addunt, urgente dolore, opii granum unum vel alterum & ultra; ut citiùs suum effectum exerat.

(10.) *Os sepia* in absorbentium tabulâ collocatur; comprimentium, adstringentiumque ordini adscribitur. Sub hoc conspectu laudatur in gonorrhœâ & fluore albo; nec virtute diureticâ, instar aliorum roborantium, destituitur. Præcipitur, sed rarò, à semi-scrupulo ad semi-drachmam. Crebriùs in usum externum vocatur tanquam detergens & exsiccans; tum ad delendas faciei maculas; tum ad dealbandos dentes.

(11.) *Pomatum album* è coctione radic. ireos florentinæ, benzoini, ligni rhodii, caryophyllorum & pomorum renetiorum, in aquis rosarum, florum aurantiorum & axungia suillâ, post colaturam & refrigerationem, emergit. Pro demulcente & resolvente habetur, & opportunè admoventur naribus fluxione intumescens; rimis & fissuris labiorum, mammarum, genitalium, &c.

(12.) *Pomatum rubrum* ex additis præcedenti medullâ bovis & cerâ albâ conficitur: quibus liquatis color ruber impertitur ope radicis anchusæ. Vel rectiùs, ni fallor, ex axungia suillâ, oleo seminum frigidorum & spermate ceti, quæ eadem arte tinguntur, exsurgit. Inter demulcentia & emollientia recensetur; nec dissimili ratione adversus labia fissa vel aridiora usurpatur.

(13.) *Acetum Saturni* est cerussæ dissolutio in aceto distillato, per tri-duum balneo arenæ digerenda. Sic soluta cerussa suum colorem amittit. Sed si nonnullæ hujusce dissolutionis guttæ in aquam projiciantur; subito albescit prædicta aqua, quæ idèò *lactis* ut inquit, *virginalis* titulo insignitur. Utrumque inter cosmetica locum habet; extrusque adhibetur tanquam repercutiens; sed refragatur experientia expertissimi *Golardi*, de arte chirurgicâ optimè meriti; qui praxi quadraginta annorum edoctus asserere minime dubitavit varias plumbi præparationes vi anodynâ & resolvente; non secus ac roborante & antisepticâ gaudere; atque huic opinioni assensum præbuerunt innumeri primi subfellii Chirurghi. Alium processum tradidit laudatus Author ad acetum saturni extemporaneum, qui

ſic ſe habet. ℥ Lithargyri aurei libras duas ; aceti oprimi libras quatuor. Bulliant in vafe idoneo per horam integram & ultrà , ſpatulâ ligneâ affiduè verſando. Ab igne remotus liquor q̄uieti traditur ; dein decantatur & in lagenis ſervatur ad uſum ; è quo etiam paratur lac virgineum , cui addunt tantillum aquæ vitæ ; vel pro re natâ ſal marinum , alumen , &c. Hunc liquorem lacteum tanti facit prædictus Author , ut parùm abſit quin illum pro polychreſto habeat. Eâ proportionem miſceri ſolent aqua & acetum ut ſint aquæ libræ duæ pro uncia aceti : huic miſcellæ additur inter uſum tantillum aquæ vitæ ſimplicis , vel camphorata. Pro rerum conditione & variis circumſtantiis imminuitur vel augetur aceti ſatur-nini doſis , cujus ratione infringuntur vel actuantur huiusce miſturæ vires. Summam opem præſtat aqua golardiana tepida & mitior in ophthalmiâ : pluriſ habetur communis ad contuſionem , ad phlogoſim cæterarum partium , ſed præſertim tendinum & ligamentorum ; ad eryſipelata , paronychiam , pernioſes , hæmorrhoides furentes ; ad herpetem , ſcabiem , ad ankyloſim & contracturam artuum ; ad ulcera ſordida & cancroſa ; nec minorem laudem meretur adverſus gangrænâ. Irrigatur pars affecta , vel fovetur admovendo ſplenia vel lintea hoc liquore imbuta , quæ pluriès per diem renovari ſolent ; imò & ter quaterve intrâ horam , ſi res urgeat.

O P H T H A L M I C A.

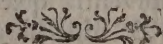
IN immenſum creſceret pagina , ſi omnia remedia oculos reſpicientia huc attexeremus : ſimpliciora duntaxat & magis comprobata exhibemus ; quæ , ad medelam morborum tum organi , tum ejus involucrium , curantium vota explere queunt. Inter quæ primatum fanè ducunt genuina ophthalmica , ſeu viſus debilitati occurrentia ; quæ ſcilicet ad organi pelluciditatem vel ad obſtruſtos nervos ſpectant : de horum tamen ſpecificis viribus multi , nec fortè perperam , dubitant : cum plura de hac re in medium protulerint Veteres , ſuis præjudiciis obcæcati , quæ ſolertiorum experientia planè adverſantur. Alia occurrunt topica , quæ licet diverſis inſtruantur viribus , haud minùs oculis congruunt ; anodyna ſcilicet ad ſedandos horumce organorum dolores ſummè proficua ; repellentia humorum in hæſe partes deſluxui occurrentia ; reſolventia quæ ſuggillationibus , vel nimio humorum proventui medentur ; & idèò harumce partium inſarctum vel intumeſcentiam diſcutere queunt ; detergentia demùm & exſiccantia quæ exulcerationibus profunt ; & ſolutarum partium coalitum promovent. Hæc omnia topica ſub formâ liquidâ adhibita , collyriorum titulo inſignuntur. Prætereà alia è cæteris claſſibus depromuntur remedia , quæ ſub variis oculorum affectibus , intùs pro re natâ exhiberi ; vel extrùs admo-

OPHTHAL-
MICA.

veri solent. Nec defunt quæ, licet procul ab oculis applicentur, haud in-
nũs conferunt; balnea putã, vesicatoria, & setacea, &c. Postremò at-
trahuntur sordes & festuca oculos vellicantes ope succini, vel ceræ signa-
toria, quæ, dummodò frictu incalescant, vim electricam obtinent: eam-
dem opem præstare magnetem erga particulas ferreas, neminem vel rudem
& inexpertum latet.

EMPORETICA ET OFFICINALIA.

IN *sedantium* numerum adsciscuntur althæa. Semina frigida. Capita pa-
paveris albi.... Mucilagines gummi tragacanthi, feminum psyllii, & cy-
doniorum.... Malum coctum vel putridum. Medulla cassia.... Lac mu-
liebre. Sanguis columbæ ⁽¹⁾.... Aqua solani, sperniola & verbenæ....
Emulsio simplex. Trochisci albi Rhafis. In classe *repellentium* recipiuntur
aqua plantaginis & rosarum rubrarum. Albumen ovi ⁽²⁾.... Crystallus
mineralis. Sal saturni.... Alumen. Bolus armena. *Resolventium* agmen
subeunt plantago ⁽³⁾; feniculum; euphrasia, verbenæ & hyssopus....
Aquæ distillatæ earundem stirpium. Sanguis columbæ.... Ruta ⁽⁴⁾;
chelidonium majus; calcitrapa.... Radix ireos florentinæ & valerianæ...
Semina anisi, feniculi.... Crocus. Caryophylli. Camphora.... Saccha-
rum crystallinum. Sal ammoniacum.... Vinum. Aqua vitæ, Regina
Hungariæ. Aqua ophthalmica ⁽⁵⁾. Inter *detergentia* recensentur olibanum.
Myrrha. Aloë.... Fel anguillæ, & nonnullorum piscium.... Vitriolum
cæruleum ⁽⁶⁾; & album ⁽⁷⁾.... Tuthia ⁽⁸⁾. Antimonium. Saccharum
crystallinum.... Vitrum antimonii. Crocus metallorum. Vinum eme-
ricum.... Lapis divinus ⁽⁹⁾, medicamentosus ⁽¹⁰⁾.... Collyrium Char-
ras ⁽¹¹⁾. Aqua ophthalmica Daquin. Succus verbenæ. In *exsiccantium*
classe locum sibi vindicant cerussa. Tuthia. Os sepia.... Vitriolum al-
bum & cæruleum.... Trochisci Rhafis ⁽¹²⁾. Aqua calcis. Ad *specifico-*
rum gradum promoventur euphrasia ⁽¹³⁾. Verbenæ.... Feniculum ⁽¹⁴⁾.
Rosmarinus. Satureia.

MAGISTRALIA.

OPHTHAL-
MICA.

COLLYRIUM DEMULCENS ET REPERCUTIENS.

℥ *ALUMINIS* frustum. Agita in *ovi albumine* ad unguenti consistentiam. Suprà linteum duplicatum extende & repidè admove, removendum cùm fuerit exsiccatum.

℥ *Albumen ovi*. *Aquæ rosarum* uncias duas. Agitentur diù, & adde *pulveris aluminis rupei*; vel *boli armenæ* semi-drachmam. Fiat collyrium, illicò admovendum pro contusione.

℥ *Aquæ rosarum rubrarum* & *plantaginis ana* uncias tres. *Trochiscorum alborum Rhafis* drachmam unam. *Salis saturni* grana decem. Misce.

℥ *Aquæ rosarum* uncias quatuor. *Seminum psyllii* drachmas duas. Infunde ad extrahendam mucilaginem. Colaturæ adde *pulveris croci orientalis* grana quindecim.

℥ *Seminum frigidorum majorum* semi-unciam. Contunde ex arte sensim affundendo *aquæ solani* & *rosarum ana* uncias tres. Colaturæ adde *sacchari crystallini* drachmas duas.

℥ *Capitum papaveris albi*, cum feminibus contusorum unciam unam. Coque in aquæ q. f. ad libram unam. Colaturæ adde *trochiscorum alborum Rhafis* drachmas tres. Fiat collyrium quo foveantur palpebræ.

℥ *Florum malvæ* & *chamæmeli ana* pugillum unum. Infunde in aquæ ferventis librâ unâ. In colaturâ dissolve *trochiscorum alborum Rhafis* drachmam unam; *sacchari candidi* unciam semis.

℥ *Salis saturni* & *salis ammoniaci ana* grana quatuor. *Aquæ rosarum* & *plantaginis ana* uncias tres. Misce ad collyrium.

℥ *Gummi tragacanthi*, & *mucilaginis seminum psyllii ana* drachmas duas. Dissolve in *aquæ rosarum* q. f. Fiat collyrium mediocris consistentiæ, oculis dolentibus instillandum, & linteis madefactis extrùs admovendum.

℥ *Boli armenæ* & *aluminis rupei ana* scrupulos duos; *tuthiæ preparatæ* scrupulum unum. *Sacchari saturni* grana decem. Misce, fiat pulvis cum albumine ovi conquassato in linimentum redigendus.

COLLYRIUM RESOLVENS ET DISCUTIENS.

℥ *Aquæ rosarum rubrarum* uncias duas. *Aquæ Reginæ Hungariæ* drachmas duas. Misce.

℥ *Aquæ verbenæ* & *feniculi ana* uncias tres. *Sacchari crystallini* semi-unciam. Misce.

℥ *Aquæ feniculi* uncias sex. *Caryophyllorum* contusorum scrupulum unum. Infunde & cola.

OPHTHAL-
MICA.

℥ *Croci orientalis* scrupulum unum. Infunde per tres horas in *aquæ rosarum* uncias quatuor. Cola.

℥ *Ireos florentina* drachmas duas. *Sacchari crystallini* drachmas tres. *Aquæ plantaginis* uncias duodecim. *Aquæ vitæ* uncias duas. Digerantur per sex horas; aliquandiù agitando.

℥ *Aquæ feniculi* uncias quatuor. *Camphoræ* grana sex. *Croci* grana quatuor. *Sacchari candidi* drachmas duas. Misce.

℥ *Croci metallorum* drachmam unam. Infunde in *aq. feniculi* uncias quatuor. Ad suffusionem.

℥ *Folior. rutæ* man. unum. *Seminum feniculi* drachmam unam. Bulliant in *vini albi* q. s. ad libram unam. Colaturæ adde *aquæ vitæ* drachmas duas.

℥ *Seminum feniculi dulcis* drachmam unam. Bulliant in *aquæ* uncias duodecim. Infunde calidè *rosarum rubrarum* & *florum chamemeli* ana pugillum unum. In colaturâ dissolve *sacchari candidi* drachmas tres.

℥ *Foliorum rutæ* contusorum manipulum semis. *Radicum valerianæ sylvestris* drachmas tres. Infunde in *vini albi* libris duabus, per viginti quatuor horas. Servetur colatura ad collyrium tepidè adhibendum.

COLLYRIUM EXSICCANS ET DETERGENS.

℥ *Vitrioli albi* drachm. unam. *Ireos florentina* drachm. duas. Infunde per biduum in *aquæ rosarum* & *plantaginis* ana libr. unâ. Cola.

℥ *Tuthiæ preparata*; *radicis ireos florentina* ana semi-drachmam. *Aquæ feniculi*; *vini rubri* ana uncias duas. Misce.

℥ *Radic. ireos florentina* scrupulum unum. *Aquæ rosarum* uncias sex. Bulliant igne lento ad uncias quatuor. Colaturæ adde *vitrioli albi* grana octo.

℥ *Aquæ rosarum* & *plantaginis* ana uncias tres. *Tuthiæ preparata* drachmam unam. *Vitrioli albi*; *aluminis* ana grana sex. Misce.

℥ *Aquæ plantaginis* & *feniculi* ana uncias duas. *Tuthiæ preparata* semi-drachmam. *Pulveris aloës* grana decem. Misce.

℥ *Vini albi*; *aquæ rosarum* ana uncias duas. *Aloës* in tenuissimum pulverem redactæ drachmam unam.

℥ *Aloës hepatica* & *sarcocollæ* ana drachmam unam. *Camphoræ* & *croci orientalis* ana semi-drachm. Aliquandiù bulliant, vase clauso, in *vini Hispanici* & *aquæ rosarum* ana uncias sex. Ad inflammationem, affluxum & maculas.

℥ *Aquæ feniculi* uncias sex. *Tuthiæ preparata*; *sacchari crystallini* ana drachm. semis. *Lapidis divini* scrupulum unum. *Mellis rosati* semi-unciam. Misce.

℥ *Aquæ plantaginis* & *rosarum* ana uncias tres. *Trochiscorum Rhasis* drachmam unam. *Tuthiæ preparata* scrupulos duos. *Vitrioli albi* grana quatuor.

℥ Aloës soccotrina ; tuthiæ præparata ana drachm. sex. Sacchari albi semi-unciam. Infunde per mensem, calidè in vase clauso cum aquæ rosarum, & vini albi ana semi-libram.

℥ Tuthiæ præparata drachm. unam. Vitrioli albi grana octo. Aloës lotæ grana quindecim. Sacchari candidi semi-drachmam. Contusa infunde in aquæ feniculi & euphrasie ana uncias duas. Cola.

℥ Succî absinthii unciam semis. Albumin. ovi q. s. ad collyrium cataplasmatitis instar admovendum. Ad epiphoram, dummodò haud obstructa sint puncta lacrymalia.

℥ Aquæ plantaginis uncias quatuor. Aquæ rosarum uncias duas. Vini emetici turbidi uncias duas. Misce.

℥ Vitri antimonii pulverati ; tuthiæ præparata ; salis saturni ana scrup. unum. Aquæ verbenæ uncias quatuor. Misce.

℥ Viridis aris purificati drachmam unam. Spiritûs salis ammoniaci semi-unciam. Aquæ vitæ camphorata uncias duas. Aquæ feniculi uncias tres. Misce.

℥ Aquæ calcis percolatæ semi-libram. Salis ammoniaci pulverati semi-drachmam. Simul mixta in pelvim æneam conjiciantur ; donec cæruleum colorem induant ; vel per duodecim horas. Cola.

℥ Aquæ plantaginis & rosarum ana uncias tres. Sacchari saturni drachmam semis ; tuthiæ præparata drachmas duas. Camphoræ scrupulum unum. Detergit & dolores compescit.

℥ Aquæ calcis percolatæ libram unam ; salis ammoniaci pulverati drachmam unam. Simul mixta in pelvim æneam conjiciantur, ibique per noctem maneant. Colatura fervetur ad usum.

℥ Radic. ireos florentinæ & valerianæ sylvestris ana unciam semis. Folior. rutæ contusorum manipul. semis. Pulveris croci metallorum drachmas duas. Infunde per viginti quatuor horas in vini canariensis librâ unâ, balneolo. Colatura fervetur ad usum.

℥ Aquæ rosarum & plantaginis ana uncias tres. Vitrioli albi grana decem. Camphoræ grana tria. Misce in mortario ad collyrium. Pro maculis delendis.

℥ Succî feniculi dulcis uncias duas. Vitrioli albi grana octo. Camphoræ grana quatuor. Trochiscorum myrrhæ grana duodecim. Croci orientalis grana sex. Misce ad maculas.

SUCCUS RESOLVENS ET DETERGENS.

℥ Succî feniculi depurati uncias tres. Ireos florentinæ semi-drachmam. Sacchari crystallini drachm. unam. Misce. Fiat collyrium cujus nonnullæ guttæ identidem in oculum instillantur.

℥ Succî calcitræ uncias sex. Aquæ vitæ unciam unam. Misce.

PULVIS EXSICCANS ET DETERGENS.

℥ Sacchari crystallini drachmas duas. Ossis sepiæ semi-drachmam. Fiat

OPHTHAL-
MICA.

pulvis tenuissimus tubulo plumeo in oculum insufflandus ; ad maculas
Vel tuthia simplex in eundem usum venit.

CATAPLASMA ANODYNUM.

℞ *Pulpa malorum* sub cineribus coctorum uncias sex. Subige cum *lactis vaccini* q. s. & adde *croci pulverati* semi-drachmam. Fiat cataplasma.

℞ *Pulpa malorum dulcium* in aquâ rosarum coctarum, uncias quatuor. *Mucilaginis seminum cydoniorum* semi-unciam. *Sacchari candidi* drachmas duas. *Croci* scrupulum unum. *Camphora* grana octo. Fiat catapl. ad ambustionem.

CATAPLASMA RESOLVENS.

℞ *Pulpa malorum coctorum* uncias duas. *Vitellos ovi* numero duos. *Medulla cassiæ* recens extractæ unciam semis. *Mucilaginis seminum psyllii* unciam unam. Misce cum tantillo *farinæ hordei* ad debitam consistentiam.

COMMENTARIA.

(1.) **C**OLUMBÆ sanguis è venâ axillari eductus & repens, in oculum instillatus pro ophthalmico, anodyno & resolvente habetur : idèd conducit ubi turgent conjunctivæ vasa sanguinea ; organi æstus temperat ; ejusque dolorem vel irritationem sedat : nec desunt qui ejus ope cataractam præcaveri posse autumant. Nùm columba ad prædictos usus, cæteras aves, aliaque animalia antecellat dubitare nil verat : sed avem domesticam, ex tempore ubique habendam, euporisti instar remedii, cæteris præferri proum est credere. Nec hisce cancellis continentur columbæ vires medicæ ; viva enim per medium dissecta, & capiti imposita confert in cephalagiâ, ac in delirio febrili ; nec inutilem opem præstat in affectibus comatosis, &c. Catelli, feles, aliaque animalia, simili modo usurpantur, nec minor est eorum efficacia. Haud despiciendum illud topicum, periculi sanè expers, à quibusdam immeritò inter anilia medicamenta relatum : cùm pluriès, solertiorum experientiâ judice, optimè cesserit.

(2.) *Ovum gallinaceum* materiam variorum medicaminum, tum internorum, tum externorum suppeditat. *Putamen*, vel testâ ovorum, inter absorbentia recensetur, aperientium & diureticorum, imò & lithontripticorum ordini adscribitur ; nec ipsi denegatur vis febrifuga : datur in tenuissimum pulverem redactum, à semi-scrupulo ad semi-drachmam & ultra. Scire expedit majorem efficaciam tribui testis siccatis & lavigatione paratis, quàm calcinatis. *Albumen* inter demulcentia & anodyna externa eminet ; vique roborante & repellente instruitur : quâpropter conducit in contusionibus & inflammatione oculorum ; horumque organorum irritatio-

nem

mem lenit; æstum temperat: nec inutilem opem præstat in ambustione cujusvis partis, si linteis & stupis exceptum ex tempore parti læsæ imponatur. *Vitellus* in duplicem usum venit: si intus exhibeatur, pro demulcente & pectorali habetur: ex illo paratur *lac*, ut inquit, *gallinaceum*, quod nil aliud est quàm vitellus ovi forbilis dilutus in aquæ ferventis uncis octo, quibus additur sacchari q. s. Horâ somni propinatur illud remedium apud nostrates familiarissimum, adversus tussim & pulmonum æstum. Postremò nemo nescit, ova ad duritiem cocta vi comprimente gaudere; cur sit ut commendentur in alvi profluvio. Quoad usum vitelli externum, inter demulcentia numeratur: vulnerariorum classem subit; atque in digestivorum ordine recipitur: proindè enemata antidyenterica vulgatiore ingreditur: atque variorum unguentorum digestivorum, cataplasmatumque maturantium compositionem subit. De oleo ovorum suo loco.

(3.) *Plantago latifolia incana*, C. B. pin. (*Plantain*).

Pluris habetur hæc species, cui tamen ceteræ minimè cedunt. Folia intus & extus usurpata vi vulnerariâ & adstringente pollent: idèò conferunt in hæmorrhagiâ, diarrhœâ, aliisque cujusvis fortis profluvii. Præscribuntur ad manipulum unum pro quâque libra decocti; vel succus ab uncis duabus ad tres propinatur. Sed in familiarem usum internum & externum venit aqua distillata, quæ vulgatiore ingreditur collyria repercutientia & detergentia. Nùm tamen quidpiam virium plantaginis retineat prædicta aqua? dubitare licet. Folia hujusce plantæ extus admoda à nonnullis summè deprædicantur, adversus scrophulas; nec fortè immeritò: confusa demùm conferunt ad puncturam vesparum.

(4.) *Ruta hortenſis latifolia*, C. B. pin. (*Rue domestique*).

Ruta sylvestris major (& minor), C. B. pin. (*Rue sauvage*).

Folia & semina, præsertim sylvestrium, graveolentia cephalicorum & antispasmodicorum classem jure subeunt: ad anodyna referuntur: inter stomachica & carminantia numerantur: alexiteriorum ordini adscribuntur; nec ipsis denegatur vis emmenagoga. Cur sit ut prosperè intus exhibeantur ad morbos convulsivos & hystericos, ad flatulentiam, obstructionem uteri, &c. In substantiâ ad scrupulum unum vel alterum præcipiuntur: in infusò verò vinoso ad pugillos duos: vel succus propinatur ab uncia unâ ad duas. Nonnunquàm etiam recipiuntur in clysteribus carminantibus & antihysteris: sed sub hoc conspectu usitatus est oleum rutæ; de quo suo loco. Majoribus insuper encomiis celebratur prædicta planta ad morbos oculorum; præcipuè in corneæ læsionibus; ad quod opus recipitur vapor decocti; vel halitus à rutâ masticatâ imprægnatus. In ipsum etiam oculum instillantur aqua distillata, decoctum, & succus. Ceterùm à nonnullis decantatur ruta tanquàm topicum eximium adversus morsum canum rabidorum: sed huicce remedio minime fidendum. Foliorum infusione per quindecim vel viginti dies paratur acetum rutaceum; quod solâ fragrantia morborum pestilentialium contagium arcere; vel vi-

**OPHTHAL-
MICA.**

rulenta effluvia avertere valet. Postremò mulieribus hysteris juvamen præstat odor rutæ quam, fasciculi florum instar, gestant.

(5.) *Aqua ophthalmica Daquin*, infusione & insolatione per quindecim dies tuthiæ, caryophyllorum, sacchari candidi, camphoræ & aloës in aquis dictis ophthalmicis & vino hispanico paratur: plurimum decantatur, nec perperam, ad roborandum visûs organum; necnon ad detergenda vel exsiccanda bulbi ulcuscula. Adeò ut inter remedia ophthalmica exquisitiora, ubi cornea variis albuginibus defœdatur, illam recensere liceat.

(6.) *Vitriolum caruleum* sic dictum ut distinguatur à viridi, de quo suprâ, (*Vitriol de Chypre*), sal minerale audit aris particeps, quod ad usum externum servatur. Inter adstringentia numeratur; & causticorum vires æmulatur: quamobrem brevi sanat aphthas & ulcuscula oris: sed debilius agit in superfluas ulcerum carnes. Ingreditur tanquàm detergens & exsiccans eximium majorem collyriorum partem. Præterea illud est quod in officinis usurpatur ad confectionem arcani duplicati, tartari vitriolati, salis sedativi & liquoris anodynî mineralis; de quibus suprâ actum fuit. Ex hocce demùm vitriolo, nitro & sale marino, radiis solaribus calcinatis, parantur sacculi, ut inquirunt, antiapoplectici: sed ad populum phaleras.

(7.) *Vitriolum album* (*Couperose blanche*), cæteris mitius, è vitrioli viridis, de quo alibi, ad albedinem calcinati dissolutione & evaporatione emergit. Non secùs ac caruleum, familiarissimè ingreditur collyria detergentia & exsiccantia: aliàs rarè in usum vocatur. In casu tamen urgentiori, vel aliis deficientibus, illud exhibere licet tanquàm emeticum, à granis quatuor ad viginti.

(8.) *Tuthia*, vel *Cadmia factitia*, est substantia metallica, crustacea, quæ fuliginis instar in fornacibus metallicis congeritur; atque è miscellâ aris & lapidis calaminaris prodire videtur. Pro detergente & exsiccante mitissimo, oculorum morbis præsertim dicato habetur. Nullum ferè paratur collyrium quod tuthiam haud excipiat; vel pulvis tenuissimus in oculos insufflatur ad detergenda corneæ ulcuscula. A nonnullis demùm mulierculis usurpatur ad infantum intertriginem: aliàs rarè adhibetur.

(9.) *Lapis divinus* vel *ophthalmicus* ob egregias dotes sic nuncupatus, è vitriolo caruleo, nitro & alumine, quibus simul liquatis additur camphora, emergit. Inter adstringentia & detergentia externa celebratur; atque non solum oculos respicit; sed etiam ulcera cæterarum partium: imò & conducit in hæmorrhagiis. Dissolvitur ab scrupulo uno ad semidrachmam in aque plantaginis unciis sex; vel in alio vehiculo congruo.

(10.) *Lapis medicamentosus* è maceratis per triduum vitriolo ad rubedinem calcinato, lithargyro, bolo & alumine, in aceto acerrimo; quibus adduntur nitrum & sal ammoniacum, ut omnia ad exsiccationem coquantur, & demùm, per horam circiter, calcinentur, conficitur. Pro adstringente & detergente eximio oculis prospiciente habetur; & crebrò

præcipitur in variolis sub formâ collyrii, ad præcavendam vel evincendam oculorum læsionem. A nonnullis commendatur ad gonorrhœam, sed hæc injectio solertioribus minime arridet. Parergi loco addere juvat alium proflare in officinis lapidem medicamentosum, nempe Crollii; qui vires etiam mutuatur à vitriolo & alumine: sed vix à nostratibus in usum venit.

OPHTHAL-
MICA.

(11.) *Collyrium Charras* recipit radicem ireos florentinæ, caryophyllos, aloen, saccharum crystallinum, vitriolum album, tuthiam & sarcocollam, quæ in vino hispanico, aquis euphrasæ, feniculi & rosarum digeruntur, soli æstivo per quindecim dies exposita; & postea ulteriori digestioni, igne arenæ mitissimo, per idem tempus committuntur. Egregiè resolvit & exsiccat; ac faustè usurpatur in rubore & phlogosi oculorum; non secus ac in corneæ, conjunctivæ & palpebrarum ulcusculis. Nùm cataracta, uti nonnulli autumant, huicce topico cedat, dubitare fas est: nonnullæ guttæ oculis instillantur; vel lintea, aut splenia madida ipsis imponuntur.

(12.) *Trochisci albi Rhasis* è cerussâ, sarcocollâ, gummi arabico & tragacantho, camphorâ & amylo mixtis; & cum aquâ rosarum subactis conflantur. Extùs usurpantur tanquàm demulcentes & anodynî: locum habent in roborantium ordine; detergentiumque seriem subeunt. Sub hoc conspectu diversimodè extùs adhiberi queunt: sed crebriùs collyria ingrediuntur.

(13.) *Euphrasia* officinarum, Inst. r. herb. (*Eufraise*.)

Amaricans hæc planta inter ophthalmica celebriora primatum ducit, & sub hoc conspectu in familiarissimum usum venit non solum in phlogosi oculorum & caligine; aut visûs imbecillitate senectutis pedissequâ: sed etiam adversus cataractam & suffusionem: egregias tamen hæc vires, plures in dubium revocant. Roborantium insuper & cephalicorum ordinem subit; & summè prodesse in memoriâ debiliori, non secus ac in affectibus soporosis, traditur. Intùs præscribitur in infuso, instar the; vel in substantiâ, à semi-drachmâ ad drachmam unam ex aquâ feniculi. Ad usum externum adhibetur succus, decoctum, vel aqua distillata; quæ linteorum madidorum beneficio oculis admoventur; vel ipsis instillantur.

(14.) *Feniculum* vulgare germanicum, C. B. pin. (*Fenouil commun*).

Feniculum dulce officinarum, C. B. pin. (*Fenouil doux*).

Iisdem viribus gaudent binæ species: sed præfertur postrema. Planta integra virtute analepticâ instruitur; diaphoresimque mover: proinde prodest in corpulentiam nimiam, quâ sæpius vires labefactantur. Sed radix & semen in familiarissimum usum veniunt. Prima corticem præbet qui inter aperientia & hepatica principem quasi locum obtinet; diuresim mover; perspirationem juvat; & alexiteriorum ordini adscribitur; ideò conducit in cachexiâ ictero, hydrope, aliisque affectibus ab obstructione & infarctu oriundis: tremori ab intempestivo mercurii usu concitato medetur; valet in febribus putridis & malignis, variolis, &c. nec desunt qui autu-

OPHTHAL-
MICA.

mant hancce radicem vires æquare celebratissimæ illius radicis exoticæ, quæ GINSENG Sinensium audit. Dosis hujusce corticis recentis à semi-unciâ ad unciam unam, in decocti vel infusi librâ unâ : ad dimidium verò, si ficcus usurpetur : vel succus propinatur ab unciis duabus ad quatuor ; cujus postremi usus per duodecim vel quindecim dies protelatus valet ad quartanam aliasque febres intermittentes. Semen pro stomachico aut carminante egregio habetur : prodest insuper singultui ; conducit in morbis pectoris ; nimirum raucedine , tussi contumaciori & asthmate : secretioni demum , vel generationi lactis faver. Dosis in infuso ad drachmam unam vel alteram accedit : pulvis verò à semi-drachmâ ad drachmam unam exhibetur ; vel semen integrum , tum sincerum , tum saccharo conditum comeditur. Quoad usum externum ; inter ophthalmica præstantiora celebratur ; quapropter præstat in visûs imbecillitate : in hunc finem oculi excipiunt vaporem infusi calidi ; vel halitum eorum qui prædictum semen mastigant. Celebris est aqua distillata feniculi , quæ potiorem collyriorum partem ingreditur. Postremò contusum semen opportunè mammis tumentibus admovetur.

E R R H I N A.

Sic nuncupantur omnia medicamina liquida vel sicca quæ naribus internis prospiciunt ; licet attrahantur vel insufflentur ; aut quovis alio modo in diversum scopum immittantur. Ideò ad hancce classẽ pertinent adstringentia , detergentia , cathartica & emollientia , quæ organi læsiones respiciunt. Ea tamen ex aliis tabulis eruenda consultò prætermittimus , vel per transennam indicamus ; ne repetitam apponamus crambem. Quapropter sternutatoria duntaxat , odoramenta & suffitus , licet in alium scopum usurpentur , memoranda esse censemus. Inter adstringentia quæ contrà hæmorrhagiam narium adhibentur , nonnulla duntaxat familiariora proponimus. Numerosiora sunt vulneraria & detergentia quibus ozæna impugnari solet. Sed notandum aquam Bellilucanam , aliamve thermalem sæpiùs magis proficuum esse ad ulcus narium , quibusvis infusis & decoctis ad hoc opus paratis. Nec peculiaria ad polypum occurrunt cathartica ; cur sit ut unguentum unicum tradamus ; quod sæpiùs benè cessisse pro comperto habemus. Idem dicendum de emollientibus & demulcentibus ; inter quæ aqua tepida , lac , axungia & pomata , de quibus satis superque actum fuit , familiarior pro internis naribus in usum vocantur. Hæc igitur omnia ex albo emporeticorum & officinalium expungimus ; & pauca hujusce sortis remedia magistralia in medium adducimus ; ut solis sternutatoriis , odoramentis & suffumigiis inhæreamus.

Nemo nescit *sternutatoria* , vel *ptarmica* , præstò esse ad impeditum ca-

put sublevandum; ad sopitos spiritus exfufcitandos, humorum influxum revellendum, fingultum compescendum, partum promovendum, &c. Ab illis abstinere debent mulieres prægnantes; hæmorrhagiis obnoxii, her-niofi, &c. Periculosa censentur in epilepsiâ; in phlogosi tum pectoris, tum abdominis, &c. Ubi, uno verbo, metus est ne à nimia capitis vel pectoris concussione, morbus exasperetur: quod præferrim intelligi debet de validioribus, euphorbio nempe, cantharidibus, vitriolo, sublimato corrosivo, &c. Haud abs re erit præfatis addere nimiam vel ultra modum protensam sternutationem spontaneam; vel ab acrioribus stimulantibus productam compesci; si naribus attrahantur, lac, aqua tepida, aliudve demulcens. Notissima sunt odora menta grata vel ingrata quæ faustè adhiberi solent in syncope, affectibus comatosi vel hysterici; ad somnum conciliandum, ad arcendum contagium, &c. Eiusdem com-matis sunt vapores & suffitus, qui in hæc serie locum sibi vindicant; ad caput roborandum, insultum hystericum fugandum; vel aërem corrigendum, tum à miasmatis venenosis, tum ab effluviis fœtentibus in-quinatum, usurpantur solent.

EMPORETICA ET OFFICINALIA.

STERNUTATORIA sic se habent radices ireos nostratis ⁽¹⁾, & florentinæ, lilii convallium, hellebori albi ⁽²⁾. Folia nicotianæ, betonica, nerii... Piper, pyrethrum, zingiber... Semina sinapi, staphisagria, erucæ, nasturtii hortensis ⁽³⁾... Fructus hippocastani ⁽⁴⁾... Succus betæ, be-tonicæ, majoranæ ⁽⁵⁾, nasturtii, ireos nostratis... Euphorbium, elaterium... Vitriolum album. Arsenicum... Sublimatum corrosivum. Cantharides. *Adstringentia* audiunt acetum, succus urticæ... Aqua alu-minosa, styptica ⁽⁶⁾, liquor anodynus mineralis... Bolus, gypsum... Sanguis draconis, mastiches. In *fragrantium* agmine locum habent ruta, assa fœtida... Acetum simplex, rutaceum, prophylacticum ⁽⁷⁾... Aqua Regina Hungariæ ⁽⁸⁾, melissæ composita, tinctura castorei... Spiritus salis ammoniaci ⁽⁹⁾, simplex & succinatus... Sal Anglicanum ⁽¹⁰⁾, vo-latile cornu cervi ⁽¹¹⁾... Balsamum apoplecticum ⁽¹²⁾, hypnoticum ⁽¹³⁾, &c. *Ad vaporem & suffitum* adhibentur olibanum, benzoinum, succinum... Cascarella, caffè, cutis pomorum renetiorum... Panis, papyrus, plumæ, vetusta coria, pulvis pyrius... Aqua rosarum, florum aurantiorum, ace-tum... Oleum cinnamomi, caryophyllorum, &c.

FARRINA.

MAGISTRALIA.

PULVIS STERNUTATORIUS.

℥ **R**ADICIS ireos florentinae drachmam unam. Folior. betonicae scrupulos duos. Misce.

℥ Hellebori albi semi-scrupulum. Ireos florentinae scrupulum unum. Olei nucis moschatae guttam unam. Misce. Fiat pulvis, cui nonnunquam additur vitrioli albi grana quatuor.

℥ Seminis sinapi; folia majoranae ana semi-drachmam. Misce, & sub casu urgentiori adde cantharidum granum unum aut alterum.

℥ Radicum pyrethri; seminis staphisagriae ana semi-drachmam. Misce. Fiat pulvis cui pro re nata addere licet euphorbii grana duodecim.

PULVIS CEPHALICUS.

℥ Folior. betonicae, basilici & mari ana drachmas tres. Florum lilii convallium & rosarum rubrarum ana drachmas duas. Castorei drachmas tres. Sacchari albiissimi unciam semis. Misce, fiat pulvis ad memoriam firmandam; vertiginem profligandam; visum restaurandum, & insultus hystericos compescendos.

PULVIS ADSTRINGENS.

℥ Boli armena, terra sigillata; pulveris rosarum rubrarum ana drachmam unam. Cum albumine ovi mixta excipiantur gossypio, turunda instar, naribus immittendo.

AQUA ADSTRINGENS.

℥ Vitrioli albi drachmam unam. Dissolve ex arte in aquae fontanae unciam unam. Hac dissolutione imbibantur turunda, vel lintea tenuissima, naribus sensim immittenda. In eundem usum vocantur liquor anodynus mineralis, acetum, aqua aluminosa, &c.

SPIRITUS CEPHALICUS.

℥ Tincturae castorei; spiritus volatilis salis ammoniaci ana drachmas duas. Misce, & naribus admove.

℥ Aceti acerrimi; tincturae castorei ana drachmas duas. Misce. Ad eundem usum.

INJECTIO DETERGENS.

℥ Folior. plantaginis manipulum unum. Summit. scordii & absinthii ana manip. semis. Coque in aquae q. s. ad libras duas. Sub finem adde rosarum rubrarum; summit. hyperici ana pugillum unum. In colaturâ dissolve

mellis rosacei uncias duas. *Pulveris lapidis medicamentosi* drachmas duas.
Ad ozanam.

ERRHINA.

LINIMENTUM EMOLLIENS.

℥ *Butyri recentis* igne despumati q. s. in aquam frigidam projice & ferva.

UNGUENTUM CATHÆRETICUM.

℥ *Vitrioli calcinati* ad rubedinem ; *aruginis* , & *aluminis* ana drachmam unam. Misce cum *mellis rosacei* q. s. ad polypum.

NODULUS HYSTERICUS.

℥ *Assæ fætida* semi-unciam. *Castorei* ; *camphoræ* ana scrupulum unum. *Olei succini* semi-scrupul. Misce. Fiat nodulus, naribus admovendus.

COMMENTARIA.

(1.) **I**RIS NOSTRAS officinarum. Iris vulgaris germanica sive sylvestris, C. B. pin. (*Glaieul*).

Radix recens inter cathartico-emetica numeratur ; & hinc congruit cachexiæ , ictero & hydropi. Datur succus ab unciâ semisse , ad unciam unam & semis , & ultrâ , in jusculo : sed cautè usurpari debet illud hydragogum , quod pluriès malè cessisse nemo nescit. Sicca verò nil virtutis purgantis retinere videtur ; sed aperientium & incidentium classẽ subit ; nec ipsi denegatur locus in roborantium agmine : cur fit ut opportunè exhibeatur sub cachexiâ & hydrope ; in substantiâ ad scrupulum unum vel alterum : ad duplum verò in infuso vinoso. Radicis succus , & pulvis naribus excepti sternutamenta promovent ; majoremque seri copiam educunt. Ireos , non secùs ac bryonia , succus fæculas præbet , quibus conceditur vis cathartica : atque à granis duodecim ad semi-drachmam præcipi solent.

(2.) *Helleborus albus* , J. B. Veratrum flore subviridi , Inst. r. herb. (*Hellébore blanc*).

Acerrima radix inter emetica & purgantia per alvum validiora locum habet : sed vetatur à sanioribus præcibus ; nisi sub casu urgentiori ; & post cetera præsidia incassum adhibita. Nec periculo vacat ejus intromissio in nares , pro sternutatione promovendâ , ob violentam scilicet cerebri concussionem , quam concitare valet.

(3.) *Nasturtium hortense* vulgatum , C. B. pin. (*Cresson alenois*).

Tanquàm succedaneum nasturtii aquatici , vi antiscorbuticâ sed mitiori pollet : inter hepatica & depurantia numeratur : atque aperientium & inci-

ERRHINA.

dentium ordini adscribitur. Insuper roborantium & cephalicorum gradum assequitur; cujus ratione commendatur in paralyfi & affectibus comatosi. Datur in infuso aut decocto ad manipulum unum pro jusculo vel pro librâ unâ apozematis: succus verò propinatur ab uncis duabus ad tres. Si extûs admoveatur, pro detergente & psorico habetur: idè laudatur in pruritu, tineâ, aliisque affectibus cutaneis. Seminis pulvis inter ptarmicæ locum habet: nec inopportunè sinapisinis immiscetur.

(4.) *Hippocastanum* vulgare, Inst. r. herb. (*Marronier d'Inde*).

Notissimus est hujusce egregiæ arboris fructus castaneiformis, qui tantquam res vilissima in hortis conculcatur. Ejus tamen pulvis ptarmicum egregium præbet, quod in variis morbis capitis & oculorum haud levem opem præstat. Haud reticendum hujusce arboris corticem pro succedaneo kinakinæ à nonnullis recentioribus haberi; sed nondum constat de hacce virtute febrifugâ.

(5.) *Majorana* vulgaris, C. B. pin. (*Marjolaine*).

Non secus ac aliæ plantæ aromaticæ inter cephalica roborantia, stomachica, &c. numeratur. A nonnullis potissimum laudatur in memoriæ debilitate & affectibus soporosis. Illam præscribere licet in substantiâ ad semi-drachmam: sed vulgò datur in infuso ad manip. semis, pro aquæ librâ unâ. Ptarmicorum præterea mitiorum vires obtinet; atque enemata carminantia ingreditur.

(6.) *Aqua styptica* paratur solutione & digestionem sacchari, aluminis, vitrioli albi & viridis, in aquis plantaginis & centinodiæ. Cætera adstringentia antecellit ad cohibenda sanguinis profluvia, aliis præsidiis domari nescia: dummodò lintea, vel linum carptum, ex hacce imbura ipsismet vasculis, è quibus sanguis erumpit, admoveantur: efficacior enim censetur, si pars tantisper comprimi valeat; cur sit ut nonnunquam sub hæmorrhagiâ narium improspere adhibeatur. Nec vetatur hujusce aquæ usus internus in casu urgentiori, à semi-drachmâ ad drachmas duas.

(7.) *Acetum prophylacticum*, nonnullis antisepticum (*Vinaigre des quatre voleurs*), paratur infusione camphoræ, caryophyllorum, allii, absinthii, cum uberiori proventu herbarum, corticum & fructuum aromaticorum in aceto acerrimo. Plurimum deprædicatur ad arcendum contagium; vel pro corrigendis effluviis pestilentialibus. Hoc imbuitur spongiola quæ pyxide includitur, ut pro re natâ naribus supponatur.

(8.) *Aqua Regiæ Hungariæ* à florum rorismarini maceratione per sex dies in spiritu vini & distillatione balneo paratur. Antispasmodicorum seriem subit, & confert in affectibus hysteriis; non secus ac in cordis palpitatione. Datur in vehiculo à drachmâ unâ ad tres. Odoraminis instar naribus admota, vires refocillat & insultus hystericos fugat. Optimum præterea remedium audit in odontalgia; si in ore aliquantisper detineatur. Resolvente demùm vi pollet; exindè in contusionibus & ambustione conducit.

(9.) *Spiritus*

(9.) *Spiritus salis ammoniaci* è prædicto fale mixto, cum calcis vivæ triplâ quantitate & tantillo aquæ, notissimâ arte educitur. Summè volatilis & penetrans hic spiritus cephalicorum & antispasmodicorum gradum obrinet; in cardiacorum numero collocatur; diaphoreticorum ordini adscribitur. Idcirco confert in apoplexiâ; deprædicatur in affectu hysterico; prodest in syncope, &c. Dosis à guttis sex ad viginti. Eundem fermè effectum exereere valet suo odore vehementiori & terribissimo nares feriens: imò & crebrius hoc modo usurpatur ad fugandum insultum hystericum. Si demùm applicetur ope gossypii denti carioso, odontalgiam sedat. Parùm discrepat à prædicto spiritu aqua, dicta *de Luce*, haud multis abhinc annis evulgata; quæ nil aliud est quàm spiritus salis ammoniaci succinatus; vel miscella salis & spiritus volatilis ammoniaci, quibus accedit oleum succini in spiritu vini solutum: cur sit ut mitior evadat, & quasi edulcetur. Cæterum in eundem scopum, nec dissimili modo usurpatur.

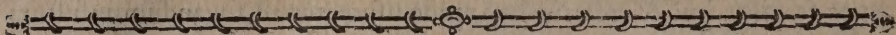
(10.) *Sal Anglicanum* sublimatione educitur è serico crudo; postquam prodiit spiritus guttarum anglicarum nomine notus. Cephalicorum & antispasmodicorum eximiorum gradum consequitur prædictum sal: inter præstantiora cardiaca numeratur: vi alexiteriâ præditum censetur, & sudorem movet. Intus præcipitur à grano uno, ad grana octo. Naribus excepto odore præstantissimo vires refarcit, & hystericis succurrit. Per transfennam notare expedit aliud esse sal, nempe ebsoniense, quod à pluribus etiam anglicum vocatur; ne incauti errore nominis decipiantur.

(11.) *Sal volatile cornu cervi*, post distillatum ejusdem materie spiritum, sublimatione elevatur. Omnia salia volatilia, quæ à materiâ quâcumque animali prodeunt, iisdem fermè viribus, annuente BOERHAAVIO, gaudere videntur, cephalicis nempe, antispasmodicis, cardiacis, &c. illud tamen, de quo in præsentiarum, crebrius cæteris congeneribus usurpatur, ad vertiginem & affectus comatosos; licet intus detur à gran. duobus ad duodecim in vehiculo congruo, vel tanquam odogramen usurpetur. Addere juvat quòd hujusce sortis salia haud nisi summâ cum cautelâ intus sint exhibenda; cum nullum sit dubium quin vi catharticâ instruantur; quâ non solum verrucæ absumi queunt; sed etiam forniculi aperiuntur.

(12.) *Balsamum apoplecticum* à simplici miscellâ oleorum cinnamomi, caryophyllorum, thymi, &c.; balsami peruviani, styracis, benzoini, ambre & moschi exsurgit. Nil impedit quominus intus detur tanquam cephalicum à gran. duobus ad decem: sed ad usum externum servatur: odore enim potentissimo, valet in apoplexiâ & affectibus comatosis; succurritque animo linquentibus; licet naribus admoveatur, aut in aures immittatur; vel ex hoc illinantur tempora. Haud tamen alia sunt posthabenda præsidia quibus nostrum balsamum auxiliatrices tantummodò manus præbere valet. Ex illo præsertim prosperè utuntur affectibus comatosis obnoxii, qui illud pyxide inclusum gestare consueverunt.

ERRATA.

(13.) *Balsamum hypnoticum* è miscellâ oleorum expressorum nucis moschatae, seminum hyoscyami, papaveris albi, &c. cui accedit opium, camphora & crocus, emergit. Pro usu duntaxat externo servatur ceu narcoticum, quo illinuntur nares & tempora; non solum ad dolores compescendos; sed etiam ad vigilias arcendas. Cautè tamen cum hocce remedio, et si externo, mercari expedit.

A U R I B U S C O N G R U A.

VARIA hùc colliguntur topica diversae indolis; ob diversos scilicet aurium morbos quos respiciunt. Etenim occurrunt 1°. dolores, qui nunc à phlogosi, nunc à vermibus, aliisque infectis, vel à corporibus extraneis ortum ducunt: 2°. ulcera ab abscessu disrupto, vel à quovis corpore erodente, & lacerante inducta: 3°. varia auditus impedimenta tum interna tum externa. Hinc emergunt triplicis fortis remedia, sedantia nempe ex emollientibus, demulcentibus & anodynis eruenda; quorum selectiora, respectu aurium proponimus: vulneraria & detergentia è classibus generalibus depromenda; quorum nonnulla in medium adducimus, in aurium exulcerationibus feliciter adhiberi solita: *acoustica* demum, ad tinnitum & surditatem, quorum causa ut plurimum in obscuris latet, spectantia: incassum ut plurimum usurpari haec postrema nemo nescit: ea tamen quae à solertioribus practicis, ad imminutum vel abolitum auditum, proponuntur, memorare haud gravamur; ut scilicet nil intactum relinquatur; & quævis exploranda, ubi citrà periculum licet, in promptu pateant.

AURIBUS
CONGRUA

EMPORETICA ET OFFICINALIA.

Ad *Anodynorum* censum revocantur lac, & præsertim muliebre... Oleum amygdalarum dulcium... Oleum ovorum. Petroleum ad vermes... Laudanum. Tinctura anodyna, &c. *Detergentium* seriem subeunt rosæ rubræ. Flores hyperici... Mel. Tinctura myrrhæ & aloës. Pro *Acousticis* habentur vapor decocti salviæ, rutæ, absinthii, seminum anisi, baccarum juniperi, &c.... Aqua fraxini⁽¹⁾. Succus cepæ⁽²⁾. Mofchus⁽³⁾.... Spiritus vini. Tinctura castorei... Oleum laurinum⁽⁴⁾, amygdalarum amararum⁽⁵⁾, nucléorum perficorum... Oleum cinna-
momi, & rorismarini.

MAGISTRALIA.

INJECTIO DEMULCENS.

℥ **L**ACTIS recens emulcti uncias duas. *Aquæ rosarum* semi-unciam. Misce, & tepidè injiciatur.

℥ *Olei amygdalarum dulcium* q. s. Guttæ aliquot in aurem instillantur, cum gossypio: vel *lardi* frustulum oleo inunctum in aurem immittatur.

℥ *Aquæ rosarum* unciam unam. *Laudani* à granis duobus ad quatuor. Fiat ex arte miscella, cujus nonnullæ guttæ in aurem affectam instillantur.

INJECTIO DETERGENS.

℥ *Decocti hordei* uncias quatuor. *Mellis rosacei* unciam unam. Misce pro injectione.

℥ *Hordei integri* manipulum unum. Coque in aquæ q. s. ad libram unam. Sub finem adde *rosarum rubrarum* & *florum hyperici* ana manip. semis. In colaturâ dissolve *mellis narbonensis* uncias tres. Misce.

℥ *Tincturæ myrrhæ*, & *aloës* ana drachmam unam. Fiat miscella, cujus nonnullæ guttæ in aurem instillantur.

VARIA AD SURDITATEM.

℥ *Aquæ fraxini* uncias duas. *Spiritus vini* unciam unam. Misce, & nonnullæ guttæ in aurem tepidè instillantur.

Efff ij

AURIBUS
CONGRUA.

℥ Olei caryophyllorum guttas sex. Vel per se, vel cum tantillo olei amygdalarum amararum fiat injectio in aurem.

℥ Tinctura castorei drachmas duas. Olei caryophyllorum & rorisinarini ana guttas quatuor. Fiat miscella cujus guttæ aliquot immittantur cum gossypio in aurem, ante somnum.

℥ Tinctura castorei drachmas duas. Succu cepæ drachmam unam. Olei spica guttas duas. Misce. Pro aurium tinnitu.

℥ Aqua fraxini unciam unam. Balsami Commendatoris guttas viginti. Misce, & tantisper in aurem instilla.

℥ Balsami judæici & olei amygdalarum amararum ana guttas tres. Misce. Hoc liquore imbutum gossypium in aurem immittatur, post nonnullas horas retrahendum. Ad surditatem.

VAPOR ACOUSTICUS.

℥ Radic. hellebori nigri unciam unam. Baccarum juniperi semi-unciam. Seminum cumini drachmas duas. Folior. ruta & absinthii ana manip. semis. Aceti libram semis. Coque in aquæ q. s. ad libras duas. Paretur vapor, ope infundibuli.

COMMENTARIA.

(1.) **F**RAXINUS excelsior, C. B. pin. (*Frêne*).

Radicis & caudicis hujusce proceræ arboris cortex, inter aperientia numeratur; imò & ipsi assignatur vis depurans: cur sit ut à quibusdam haud inferioris notæ laudetur in hydrope & rheumatismo; huic tribuitur etiam vis febrifuga; nec desunt qui hunc corticem, ipsimet kinækinæ perperam æquiparent: multis parasangis ab invicem distare prædictorum corticum vires febrifugas, experienciâ edocti asserere minime dubitamus. Datur à semi-drachmâ, ad drachmam unam in substantiâ; & ad duplum in infuso aut decocto: à nonnullis præscribitur recens à semi-unciâ, ad unciam unam, pro quâque librâ decocti. È ramulis recentibus igni commissis exsudat aqua, quæ pluris habetur ad surditatem: nonnullæ guttæ, quas cum tantillo aquæ vitæ actuare licet, in meatum auditorium instillantur: vel gossypium hâc aquâ imbutum in huncce ductum immittitur; quod pluriès iterari debet. Haud despiciendum illud remedium, illibato & pervio organo: aliàs iners esse nemo non intelligit.

(2.) *Cepa* vulgaris, floribus & tunicis candidis vel purpurascens, C. B. pin. (*Oignon*).

Notissimus hic bulbus, tum crudus, tum coctus, pro anthelmintico & diuretico habetur: ideoque alimentum præbet congruum, non solum ver-

nibus conflictatis; sed etiam cachecticis, scorbuticis, & asthmaticis; dummodò haud illud renuat stomachus. Nonnunquàm succus cum tantillo sacchari propinatur ab unciiis duabus ad quatuor. Aliàs sub formâ medicaminis raro præscribitur. Sed latissimus est usus externus: etenim cepa sub cineribus affata, inter præstantiora emollientia & maturantia jure recensetur: haud inutilem præterea opem præstat in ischuriâ vesicali, si regioni pubis imponatur. A nonnullis demùm laudatur ejus succus guttatim auribus immissus, sub jam prolatis conditionibus, tum ad gravem auditum; tum ad surditatem.

(3.) *Moschus* (*le Musc*), odoramen notissimum, est substantia urætuosa, odore suavè fragrantissimo, & latè se spargente, corporibus obviis diutissimè, vel ad quadraginta annos, hærente; colore ferrugineo, & sapore subamaricante; primo intuitu à sanguine congrumato vix discrepans. Folliculo membranaceo, ovum gallinaceum quandoque adæquante, concluditur; qui reperitur in abdomine cujusdam capræ orientalis, barbâ, uti tradunt, & cornubus carentis. Moschus raro sincerus prostat in officinis: quod tamen non impedit quominus, vel adulteratus, egregiis viribus roborantibus & cephalicis instruat, æquè ac cardiacis & alexiteriis. Sincerus laminâ ignitæ impositus totus evaporat; verùm si quidpiam adustum, instar carbonis, remaneat, adulteratus jure dicitur. Moschus summè deprædicatur tam ad memoriam debiliorem restituendam, quàm ad visum instaurandum: confert insuper in paralyfi; conducit in tremore, &c.; ac juxtà nuperrimas observationes pro hydrophobiæ specifico habetur: nec minorem opem præstat adversus ferociores insultus convulsivos; dummodò à granis octo ad duodecim, & ultra exhibeatur. Dosis tamen solita à quartâ parte granî ad granum unum vel alterum accedit; ni adhibeatur adversus rabiem caninam, sub quo casu præscribitur à granis decem ad sexdecim, cum æquali pondere cinnabaris in vehiculo spirituofo, de quo remedio vide lexicum medicum JAMES. Nec minorem dosem præcipi sub ferocioribus insultibus convulsivis jam innuimus; haud refragante elar. PRINGLE. A paucis tamen intus usurpatur, nisi in confectiione variarum præparationum officinalium, è quibus necessum quandoque est ut rescindatur; cum noxam inferat nonnullis hysteriis. Angustioribus etiam cancellis continetur usus externus, qui respicit tantummodò nares & aures: pluribus tamen invisum est illud odoramentum; aliis gratissimum. Quod ad aures pertinet, si gossypium moschatum in meatum auditorium immittatur, surditati mederi valet; dummodò organum sit integrum, & ab omni obstructione liberum; vel morbus à solâ nervorum læsione pendeat.

(4.) *Oleum laurinum*, viride & spissum, expressione è baccis lauri educitur. Emollientium classẽ jure subit: in resolventium ordine recipitur; inter anodyna recensetur; nec vi roborante deservitur. Lini-menti instar, calidè & cum frictu, admotum dolores compescit; juvamen præstat membris paralyticis; prodest artubus contractis; nec inutilem

AURIBUS
CONGRUA.

opem confert tumoribus resolvendis & maturandis. A nonnullis etiam prædicatur ad discutiendum aurium tinnitum, si cum gossypio in meatum auditorium immittatur. Enemata demùm carminantia familiarissimè ingreditur à semi-unciâ ad unciam unam & semis.

(5.) *Oleum amygdalarum amararum* torculari vulgatissimo expressum pro anthelmintico eximio, nemine refragante, habetur; & ad morbos uterinos deprædicatur. Intus exhibetur à semi-unciâ ad unciam unam; vel in enematribus recipitur, ab unciis duabus ad tres. Inter remedia denique acoustica, vel auditum juvantia, numeratur; & methodo pluriès expositâ subministratur.

O R E E X C I P I E N D A .

NEMINEM fermè fugit, id genus medicamina, in hâcce classi numeranda, torum os respicere, aut huic vel illi parti dicari; undè duplex emergit ordo. In primum colliguntur *gargarismata* quibus omnes oris partes colluuntur, & idèd generalia audiunt: hæc in varium scopum præscribi cuiusvis obvium; depromuntur enim è maturantibus, refrigerantibus, repercutientibus, adstringentibus, detergentibus & antiscorbuticis: de quibus jam satis superque supra actum fuit: idèd os præsertim respicientia, in medium adducemus. Secundus ordo *sialagoga*, *odontalgica*, aliave linguæ, uvulæ, &c. prospicientia complectitur.

Sialagoga suâ acredine vellicantia uberiores salivæ fluxum sollicitant; formâ solidâ porriguntur; vel fumus à materiebus stimulantibus excitatus ope fistulæ congruæ excipitur. Nonnullæ tamen materies acridinis expertes, felici etiam successu, masticandæ præbentur; uti cera & mastiches; cùm ab alterâ maxillæ motione expressa incernicula uberiores salivæ copiam eructare valeant; hujusce laticis etiam fluxum promovet hydrargyrus intus assumptus, vel extrus admotus. Quapropter in evacuantium agmine haud infimum locum tenent salivantia; quæ plurimùm conferunt in affectibus soporosis; valent in linguæ paralyi; fluxionibus medentur; utilia sunt surdis; conducunt in visu debiliore; cephalalgiam leniunt; odontalgiam compescunt; nec exiguam laudem merentur in ranulâ; aliisque tum oris, tum cervicis humorum stasibus. Haud tamen periculo vacat ptyalismus, quem agrè ferunt debiliores & ad vomitum proclives; ulcera insuper oris exacerbat; nec levem infert noxam tabidis & phthisicis.

Odontalgica usitatoria, & magis comprobata tradimus; cætera dentes respicientia ad nostrum propositum vix pertinentia, prætermittimus; quandoquidem omnibus innotescunt os sepiâ pro dealbandis dentibus; leniscus, aliaque adstringentia ad illos firmandos; portulaca & amygd-

Alia amara ad fugandum stuporem, &c. Scitur etiam piper, alumen, nonnullaque alia styptica vel acia, faustè ad uvulæ prolapsum usurpari: spiritum vitrioli & sulphuris, vel essentiam Rabel opportunè vulneribus admoventi; spiritum falis gangrænam arcere, &c. Laudatur fumus nicotianæ, salviæ & betonicæ tam ad discutiendas fluxiones, quàm ad cerebrum refocillandum: simili modo adhibentur folia tussilaginis & verbasci, balsamum judaicum, succinum, anisum, &c. ad pulmonum exulcerationes; mastificantur demùm folia salviæ, lavandulæ & rorismarini ad impeditam loquelam. Nec è re nostrâ fore putavimus mentionem subicere radicum imperatoris & angelicæ, seminum anisi & coriandri, aliorumque aromaticorum quæ in ore detinentur tam ad leniendum oris fætores, quàm ad arcendum contagium; vel ad aëris inquinati effectus noxios præcavendos. Circà tamen hæc prolata objecta, nonnullas formulas selectiores aliis subnectimus, ne promissis perfunctoriè steterisse, infimulemur.

ORE EXCI-
PIENDA.

EMPORETICA ET OFFICINALIA.

EMOELLIENTIIUM ordinem subeunt radices althææ, & nymphææ. Flores malvæ. Semen lini. . . . Caricæ. Gummi arabicum ⁽¹⁾. . . . Lac. Syrupus althææ & nymphææ. Inter *Refrigerantia* numerantur acetosa. Portulaca ⁽²⁾. Sedum majus. . . . Aqua sperniolæ. Serum lactis. . . . Oxycratum. Syrupus berberis. . . . Nitrum. Sal saturni. *Repellentium* vires obtinent plantago. Urtica. Pentaphyllum. Pervinca ⁽³⁾. Brunella. Acetosa. Oxytriphyllum. . . . Omphacium. Acetum. Oxycratum. . . . Syrupus de moris. Oxymel. . . . Nitrum & alumen. Ex *Adstringentibus* eruuntur bistorta. Plantago. Argentina. Pervinca. Pilosella. . . . Aqua rosarum & plantaginis. . . . Balauſtia. Semen sumach. Noces cupressi. Cortex granatorum. . . . Lignum lentisci ⁽⁴⁾; guaiacum. . . . Syrupus de moris ⁽⁵⁾; de rosis siccis. . . . Acacia. Catechu. Mastiche ⁽⁶⁾. Alumen. *Detergentia* audiunt aristolochia. Agrimonia. Pervinca. Argentina. Pilosella. Rubus ⁽⁷⁾. Absinthium. . . . Flores hyperici; rosæ rubræ. Hordeum. . . . Mel simplex & rosatum ⁽⁸⁾. Oxymel ⁽⁹⁾. Vinum. . . . Syrupus de moris & rosis siccis. . . . Aqua golardiana, Spiritus vitrioli.

Pro *Antiscorbuticis* habentur cochlearia. Nasturtium. Hyssopus. Brunella. . . . Balauſtia. Rosæ rubræ. Flores & semina aquilegiæ ⁽¹⁰⁾. Cortex granatorum, & mali citrei, Winteranus. . . . Guaiacum. Lignum lentisci. . . . Gummi lacca. Succinum. Camphora. Sal ammoniacum. . . . Tinctura lacca ⁽¹¹⁾, & myrrhæ; spiritus cochleariæ. Inter *Sialagoga* recensentur radices imperatoris, angelicæ ⁽¹²⁾, ireos florentinæ. . . . Folia nicotianæ, satureiæ . . . Semen sinapi, staphisagriæ & erucæ. . . . Piper ⁽¹³⁾. Cardamomum. Zingiber. Pyrethrum ⁽¹⁴⁾. . . . Fumus tubularis nicotianæ,

ORE EXCI-
PIENDA.

salviæ, betonicæ, verbasci. Ad *Odontalgicorum* gradum provehuntur acetum. Spiritus vini. Aqua Regina Hungariæ.... Petroleum. Opium... Oleum cinnamomi, caryophyllorum ⁽¹⁵⁾, thymi ⁽¹⁶⁾, guaiaci ⁽¹⁷⁾, buxi.... Spiritus salis ammoniaci. Oleum camphoræ.... Fumus tabaci ore haustus, &c.

M A G I S T R A L I A.

GARGARISMA DEMULCENS, ET EMOLLIENS.

℥ *CARICARUM* pinguium uncias tres. Coque in lactis q. s. pro gargarismate.

℥ *Radicum althææ* semi-unciam. *Caricas pingues* numero quatuor. Coque in lactis librâ unâ. Sub finem adde *feminum lini* contusorum in nodulo semi-unciam. In colaturâ dilue *hydromellis* uncias sex. Simplicius paratur è mero lacte, fero lactis, aquâ pulli, emulsione, &c.

GARGARISMA REFRIGERANS,

℥ *Seri lactis*, vel *decocti hordei* libram unam. *CrySTALLI mineralis* drachmam unam. *Syrupi de moris* uncias duas. Misce.

℥ *Aquæ sperniolæ*; *succi sedi majoris anæ* uncias tres. *Sacchari saturni* semi-drachmam. *Syrupi de nymphaea* uncias duas.

GARGARISMA REPELLENS.

℥ *Aquæ communis* libram unam. *Omphacii*, vel *aceti optimi* unciam unam & semis. *Syrupi de moris* uncias duas.

℥ *Aquæ plantaginis* uncias sex. *Salis prunellæ* drachmam unam. *Diamori* unciam unam.

℥ *Rosarum rubrarum* manipulum unum. *Aluminis* drachmam unam. Bulliant in aquæ *plantaginis* librâ unâ. In colaturâ dissolve *syrupi de moris* uncias duas.

GARGARISMA RESOLVENS.

℥ *Foliorum pervinæ* manipulum unum. Coque, vel infunde in aquæ libris duabus. Colaturæ adde *mellis & acetis anæ* uncias quatuor. Fiat gargarisma calidè usurpandum.

GARGARISMA ADSTRINGENS.

℥ *Aluminis rupei* drachmam unam & semis. Dissolve in aquæ ferventis librâ unâ. Adde *mellis communis* uncias duas. Despuma & cola.

℥ *Acaciæ*

℥ *Acacia* semi-unciam. Coque in *vini rubri austeri* q. f. ad libram unam. Colaturæ adde *syrupi de rosis siccis* uncias duas.

℥ *Corticis granatorum* semi-unciam. *Balaustiorum*; *feminis sumach* ana drachmas tres. *Aluminis rupei* drachmam unam. Bulliant in *vini rubri* q. f. ad libram unam.

℥ *Nucum cupressi* unciam unam. *Balaustiorum* manipulum semis. *Malicorii* drachmam unam. *Aluminis* semi-drachmam. Coque in *aquæ ferrariorum* q. f. ad libram unam. Colaturæ adde *syrupi myrtini compositi* uncias duas.

℥ *Ligni lentisci* unc. duas. *Rosarum rubrarum & balaustiorum* ana manip. semis. Coque in *aquæ* q. f. ad libram unam. In colaturâ dissolve *aluminis rupei* drachmam unam.

GARGARISMA DETERGENS.

℥ *Folior. plantaginis & agrimonie* ana manipulum unum. *Rosarum rubrarum* manip. semis. Bulliant in *aquæ* q. f. ad libram unam. Colaturæ adde *mellis rosati* uncias tres.

℥ *Decocti hordei* libram unam. *Diamori & mellis rosati* ana unciam unam. Misce ad gargarisma vulgatissimum.

℥ *Hordei integri* unciam unam. *Summit. rubi & folior. agrimonie* ana manip. semis. Coque in *aquæ* q. f. ad libram unam. In colaturâ dissolve *mellis rosati* uncias duas. *Crystalli mineralis* drachmam unam. Vel *olei vitrioli* q. f. ad gratam aciditatem.

℥ *Radicum aristolochie rotunde* semi-unciam. *Summitatum absinthii & hyperici* ana manip. semis. Coque in *tincturæ rosarum* q. f. ad libram unam. In colaturâ dissolve *mellis rosati*, vel *syrupi de rosis siccis* unciam unam.

GARGARISMA ANTISCORBUTICUM.

℥ *Succi nasturtii aquatici*, vel *cochlearie* uncias quatuor. *Tincturæ gumme laccæ* semi-unciam. Misce.

℥ *Decocti hordei*; *succi beccabungæ* ana uncias tres. *Mellis rosati* unciam unam.

℥ *Infusi nasturtii* libram unam. *Spiritus cochlearie* semi-unciam. *Spiritus vini camphorati* drachmas duas. *Syrupi de rosis siccis* uncias duas.

℥ *Decocti agrimonie* uncias sex. *Succi citrei*; *mellis rosati* ana uncias duas. *Spiritus salis dulcis* semi-drachmam.

℥ *Camphoræ* semi-unciam. *Aluminis* unciam unam. *Sacchari crystallini* uncias duas. Macerentur per biduum in *aquæ vitæ* librâ unâ. Cola.

℥ *Decocti pervincae* uncias quatuor. *Succi limonum* uncias duas. *Spiritus vini camphorati* unciam unam. *Salis ammoniaci* drachmam unam. Misce.

ORE EXCI-
PIENDA.

℥ *Folior. cochleariæ & nasturtii* ana manipulum unum. *Aluminis* drachmam unam. *Salis ammoniaci* semi-drachm. Bulliant leviter & infundantur in decocti folior. rubi librâ unâ. Colaturæ adde *aquæ vitæ camphorata* unciam unam. *Tincturæ myrrhæ* semi-drachmam.

℥ *Radic. aristolochiæ & gentianæ* ana unciam unam. *Corticis Winterani* semi-unciam. *Rosarum rubrarum*; *summitat. hyperici* ana manip. semis. Bulliant in vini rubri, vel *aquæ calcis* q. s. ad libras duas. Colaturæ adde *aquæ vitæ camphorata* uncias duas. *Mellis rosati* uncias tres. *Salis ammoniaci* drachmas duas.

COLLUTIO ODONTALGICA.

℥ *Radicum pyrethri* unciam unam. *Zingiberis caryophyllorum* ana semi-unciam. Digerantur per viginti quatuor horas in *aquæ vitæ* librâ unâ. Cola.

℥ *Radic. pyrethri & hyoscyami* ana unciam semis. Coque in *acetî* librâ unâ. Colaturæ adde *opiî* grana sex; *camphoræ* scrupulum unum. Hæc decoctio subfervida tandiū in ore retineatur, donec dolor cessaverit; & tunc eluatur os aquâ tepidâ.

℥ *Cinnamomi* uncias duas. Infunde per viginti quatuor horas, & ultra, in *acetî acerrimi* librâ unâ. Servetur ad usum.

AQUA DETERGENS.

℥ *Aluminis* drachmas duas. *Arsenici* scrupulos duos. Coque per horam in *aquæ plantaginis* librâ unâ. Colatura adhibeatur ad ulcera & sarcosfes.

AQUA ANGINOSA.

℥ *Salis saturni* scrupulum unum. Dissolve in *aquæ rosarum*, vel *plantaginis* unciis duabus; & ex lino carpto tange escharas, in anginâ gangranosâ.

LINIMENTUM ANGINOSUM.

℥ *Mellis rosati* semi-unciam. *Spiritus sulphuris* drachm. unam. Misce. pro litu quo inungantur oris partes phlogosi correptæ.

LINIMENTUM AD APHTHAS.

℥ *Mellis rosacei* drachm. duas. *Olei vitrioli* drachm. unam. Misce pro linimento cum tantillo gossypii, vel lini carpti, ulceribus admovendo.

LINIMENTUM AD GANGRÆNAM.

℥ *Mellis rosacei* unciam unam. *Spiritus salis marini* drachmam unam. Misce. Fiat linimentum.

GLOBULUS SIALAGOGUS.

ORE EXCI-
PANDA.

℥ *Lacrymarum mastiches* drachmas duas. *Ceræ flavæ* unciam unam. *Zingiberis* & *pyrethri* ana semi-drachm. Liquefcant & misceantur ad conficiendos globulos, linteis involvendos & masticandos.

℥ *Radic. pyrethri* drachm. duas. *Pulveris seminum sinapi* & *staphisagriæ* ana drachmam unam. *Ceræ albæ* q. s. & formentur globuli.

NODULUS SIALOGOGUS.

℥ *Caryophyllorum* & *Zingiberis* ana scrupulum unum. *Seminis staphisagriæ* semi-drachm. Misce, & nodulo includantur.

℥ *Folior. nicotianæ* drachmam unam. *Piperis* & *pyrethri* ana semi-drachmam. *Salis marini* drachmam unam. Misce. Fiant tres, quatuorve noduli.

℥ *Ireos florentinæ* drachmas duas. *Seminis sinapi* & *staphisagriæ* ana semi-drachmam. Misce pro nodulis.

PULVIS UVULARIS.

℥ *Radiciis bistortæ*; *piperis longi* ana scrupul. unum. Misce. Fiat pulvis, cum spatulâ, uvulæ laxatæ applicandus.

℥ *Aluminis*; *piperis* ana scrupul. unum. Misce pro pulvere.

MIXTURA TUBULARIS.

℥ *Folior. betonicæ* & *tussilaginis* minutim sectorum ana unciam unam. *Balsami judaici* semi-scrupulum. Misce pro usu phthysicorum; ut hauriant fumum per fistulam notissimam.

℥ *Foliorum tussilaginis*; *seminum anisi*; *succini* ana quantum vis. Misce ad usum.

COMMENTARIA.

(1.) **G**UMMI ARABICUM, substantia pallida & pellucida, saporis & odoris expers, pro demulcente & refrigerante habetur. Ideò proficuum censetur in æstu vel ardore pectoris; & stranguriæ opitulatur. Intùs datur ab scrupulo semisse ad semi-drachmam sub formâ solidâ, vel in aquâ solutum. Quoad usum externum; in emollientium & demulcentium ordine continetur; & sub hoc conspectu gargarismata ingreditur, non secus ac enemata, &c. Mantissæ instar addere liceat quòd pro compertò maneat genuinum gummi arabicum spontè fluere è quâdam acaciæ ægyptiæ specie, de quâ PROSPER ALPINUS; è cuius siliquis, uti suprà innuimus, exprimitur succus qui inspissatus acaciæ nomine ad nos transfertur: sed alterius est indolis illud gummi, perperam arabicum vocitatum, quod in officinis venale prostat; quod scilicèt è miscellâ variorum gummatum emergere, vel adulterari, nullus fermè dubitandi locus.

(2.) *Portulaca latifolia*, seu sativa, C. B. pin. (*Pourpier des jardins*).

Portulaca sylvestris, sive angustifolia, C. B. pin. (*Pourpier sauvage*).

Utraque species inter refrigerantia & depurantia recensetur: atque in serie antiscorbuticorum recipitur. Largiùs comesta veneris stimulos domat: sub formâ remedii, hæmorrhagiæ obviam it; & conducit sub febribus ardentibus. Dosis ad manip. unum pro quâque librâ decocti; vel succus propinatur ab unciis tribus ad quatuor & ultrâ. Semen inter frigida, ut inquit, minora numeratur; atque in urinæ ardore & interaneorum æstu simili ratione adhibetur. Prostat in officinis aqua distillata, quæ tanquàm vermifuga in familiarissimum usum venit; licèt plures prioris subfellii hancce virtutem in dubium revocent. Folia demùm mansa dentium stupori brevi medentur.

(3.) *Pervinca vulgaris angustifolia* (& *latifolia*), Inst. r. herb. (*Pervenche*).

Folia intùs & extùs adhibita vi vulnerariâ & adstringente pollent: ideò prædicantur ad ulcera pulmonum & renum. Profunt in sputo cruento, aliisque sanguinis profluviiis: nec minùs conducunt in alvi fluxu. Ad pugillum unum præscribi solent in singulis decocti libris. Idem decoctum, cum duplicatâ foliorum mensurâ paratum, egregium gargarisma præbet ad anginam spuriam.

(4.) *Lentiscus vulgaris*, C. B. pin. (*Lentisque*).

Hujusce fruticis lignum inter roborantia & adstringentia haud infimum locum obtinet; quapropter stomachi vires refocillat; cachexiæ opitulatur; alvi fluxum sistit; nimium urinæ proventum cohibet; hæmorrhagiæ uterinæ auxiliatur. Præscribitur in decocto aquoso vel vinoso à

femi-unciâ ad unciam unam pro quâque librâ liquidi. Idem decoctum, sed magis saturatum, pro gargarismate adhibetur tam ad firmandos dentes, quàm adversus oris defœdationes scorbuticas. Ex eodem denique ligno parantur dentiscalpia, quæ utilia censentur ad laxitatem gingivarum. De mastiche, quam suppeditat lentiscus, infra dicemus.

(5.) *Mora domestica*, (*les Mûres*), matura pro humectantibus & refrigerantibus habentur: alimentumque præbent congruum & gratissimum variis ægrotantibus, quibus verantur cæteri fructus. Immaturo vel maturitati proxima, vi detergente & adstringente insigniuntur: ideo ex illorum succo defœcato conficitur syrupus, qui aliàs diamorum audit; & gargarismata, ad anginant spuriam parata, creberrimè ingreditur.

(6.) *Mastiche* est resina sublutea, diaphana & grumosa; quæ igni tradita fumum haud ingratum præbet; & è lentisco variarum maris Ægei insularum, spontè, vel è vulnerato cortice fluit. Intus exhibetur tanquàm adstringens & comprimens: ideo prostat in vomitu & alvi profluviis: nec vi demulcente destituitur, cujus ratione, cathartici drasticis opportunè immiscetur ad præcavenda scilicèt tormina. Dosis in subst. à granis quatuor ad scrupulum unum, & in infuso, à semisrupulo, ad scrupulos duos. Extus admotum egregiè roborat & adstringit; quapropter laudatur in uvulæ, ani & vaginæ prolapsibus; opitulatur in herniis; artubus debilioribus prodest, &c. Cur sit ut in variis emplastris officinalibus recipiatur: nec ipsi denegatur vis anodyna; quandòquidem temporibus admota odontalgiam sedat. Masticaanda demùm traditur ad sollicitandum salivæ fluxum, ad gingivas contrahendas & firmandas, & fœtorem oris corrigendum.

(7.) *Rubus vulgaris* fructu nigro, C. B. pin. (*Ronce* ou *Mûre de Renard*).

E cymis vel ramulorum summitatibus paratur decoctum aquosum vel vinosum, cui vis detergens & adstringens jure adscribitur; ideoque laudatur in alvi fluxu: sed familiarior est ejus usus sub formâ gargarismatis, ad anginam tum veram, tum spuriam; atque ad oris aphthas. Nec inutilem opem præstat lotionis instar ad ulcera præsertim crurum detergenda.

(8.) *Mel rosatum* conficitur infusione ad saturationem rosarum rubrarum, quæ cum melle demùm coquitur. Detergentium & adstringentium classẽ subit, & ingreditur gargarismata, injectiones, &c. Quæ in hunc scopum præcipi solent.

(9.) *Oxymel simplex* è miscellâ mellis & aceti albi, anaticâ proportionẽ, igne lento ad syrupi consistentiam coctâ emergit. Ori tanquàm detergens & repellens dicatur; ideo gargarismatibus in hunc finem paratis crebro additur.

(10.) *Aquilegia sylvestris*, C. B. pin. (*Ancolie*).

Semen inter aperientia & diuretica numeratur: atque illud à femi-

ORE EXCL-
PIENDA.

ORE EXCI-
PIENDA.

drachmâ ad drachm. unam in substantiâ ; & ad duplum in infuso præscribere licet : sed planè exolevit ejus usus. Familiarius in usum externum vocatur, ceu vulnerarium, detergens & antiputridum : & sub hoc multiplici conspectu, gargarismata antiscorbutica vel detergentia sæpius ingreditur. Paratur quoque è floribus tinctura spirituosa, quæ in similem scopum, sed rarò, adhibetur.

(11.) *Lacca gummi* ; (*Gomme lacque*), est substantia resinosa, granulata, quæ à quibusdam formicis, uti fertur, alatis elaboratur ; & circà ramos variarum arborum indicarum congeritur ; quæ vel in granis à ligno separatis, vel ipsismet ramulis inhærens advehitur. Ex illâ conflatur cera, ut inquitur, obsignatoria (*cire à cacheter*) ; quæ coccineo vel nigro colore tincta, suâ vi electricâ notissimâ, nonnunquàm inservit ad attrahendas oculorum festucas vel sordes. Inter roborantia recensetur gummi lacca ; incidentiumque agmen subit ; & datur in substantiâ à granis decem ad semi-drachmam : sed rarissimè intus adhibetur. Pro usu externo paratur in officinis tinctura cum spiritu cochleariæ & tantillo aluminis ; quæ respectu duntaxat oris pro roborante & antiscorbuticâ habetur : idèò conducit, tum per se, tum gargarismati congruò immixta, in gingivarum laxitate scorbuticâ.

(12.) *Spiritus cochleariæ* distillatione prodit è solâ hâcce plantâ, per plures dies macerationi commissâ. Egregium est antiscorbuticum, quod nonnulli intus exhibent à semi-drachmâ ad drachmam unam in jusculo, aliove haustu congruo. Sed felicius adhibetur pro collutione oris, ad quod opus ad libitum projicitur in aquam huic usui dicatam.

(13.) *Angelica fativa*, C. B. pin. *Imperatoria fativa*, Inst. r. herb. (*Angélique de Bohême*).

Hujusce stirpis umbelliferæ radix, ad usus officinales præcipuè comparata, suaveolens, nonnihil amaricat cum quâdam dulcedine : olim celeberrima, à nostris coætaneis parvi habetur. Haud tamen despicienda, dummodò recens, & minime cariola, seligatur ; cum inter roborantia, cardiaca & alexiteria haud immeritò recenseatur ; nec vi stomachicâ & carminante destituatur. Idèò illam prosperè usurpare licet ad menses ciendos ; vel ad colicam convulsivam compescendam : nonnullis insuper asthmaticis succurrit. Dosis in substantiâ ab scrupulo uno, ad drachm. semis & ultrâ ; ad duplum verò in infuso. Illam demùm masticandam præbent scorbuticis ; tam ad præcavendam ulteriorem gingivarum putredinem, quàm ad corrigendum oris fœtorem. Simili ratione ex aceto macerata in ore volvitur, grassante peste, ad arcendum contagium.

(14.) *Piper* prostat triplicis fortis, nigrum nempe, album & longum ; Hosce fructus ferunt plantæ sarmentosæ indicæ & cognomines ; arboribus, juxtâ quas feruntur, adhærescentes. Nigrum, vulgatissimum ciborum condimentum, etiam in foro medico usitatius, à cæteris ratione vitium parùm discrepare videtur : roborantium classem subit ; stomachicorum eximiorum gradum consequitur ; vi incidente gaudet, nec febrifugâ destituitur. Grana

Integra, numero octo vel decem, ante cœnam deglutienda porriguntur, ad stomachum refocillandum & degestionem juvandam. Eâdem methodo exhibentur, ineunte febre intermittente, vel quartanâ, nonnullis horis ante paroxysmum; quod pluriès iterari debet. Cæterùm turpiter allucinantur, qui cum insulsâ plebe, piper integrum refrigerare autumant. Pulvis verò in substantiâ præscribitur à gran. duobus ad sex; vel piper integrum in infuso præcipitur à gran. decem ad scrupulum unum. Piperis pulvis sternutatorii vices gerit: grana integra masticata uberiores salivæ proventum sollicitant, & in linguæ paralyti proficua censentur. Pulvis, uvulæ prolabenti vel tumidæ admotus, efficacissimum euporistum audit. Inter rubefacientia demùm externa numeratur; atque punctorio lateris dolori, cæteris consentientibus, faustè imponitur. Haud multis abhinc annis innotescit aliud, uti loqui amant, piperis genus è Jamaicâ transvectum; vel bacca cujusdam myrti americanæ, quæ acredine, haud insuavi, sed miriori, ad piper accedit; & vulgò dicitur *Poivre de la Jamaïque*; atque apud Anglos, ceu genuinum piper, ad intinctus usurpatur.

(15.) *Pyrethrum* est radix, colore cinereo, plantæ cujusdam cognominis & africanæ, quæ chamæmeli faciem præ se fert. Ipsi inest sapor acris & urens; cur sit ut pro piperis succedaneo, etiam apud coquos, habeatur. Quod ad usum medicum attinet; inter eximia sialagoga recensetur; nec improperè adhibetur in catarrhis, aliisque capitis fluxionibus: odontalgiam alioquin sedat: linguæ resolutæ occurrit. Porrigitur frustum in ore detinendum vel masticandum. *Pyrethrum* in aceto priùs macerari nonnulli sinunt, ut acrius evadat. Pulvis sternutationem egregiè promovet: hæc demùm radix contusa in enematribus stimulantibus coquitur.

(16.) *Oleum caryophyllorum* (*Essence de Girofle*), non secùs ac alia olea essentialia, aquâ ponderosius, notissimâ distillationis arte educitur. Vix usurpatur, ni ad compescendum dolorem dentium cariosorum; ad quod opus necesse est ut gossypium hoc oleo imbutum nervulum carie læsum attingat: aliàs incalsum adhibetur. Haud tamen viribus internis defraudatur; quin potiùs inter alexiteria haud infimum locum obtinet. Ideò illud cum saccharo priùs subactum tutò præscribere licet à guttis duabus ad quatuor in aquâ melissæ, aliove haustu congruo. Reticere minime debemus hoc oleum ut plurimum adulteratum prostare in officinis. Ejus tamen optima nota, doctis expertis, faciliè dignoscitur; si projectæ nonnullæ guttæ in aquam, cochleari suprà ignem posito commissam, statim dissidentur; & in auras nullo remanente vestigio avolent.

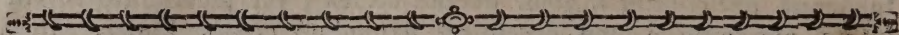
(17.) *Oleum thymi* è floribus hujusce subfruticis, jam pluriès indicatâ arte elicitor: iisdem pollet viribus, nec dissimili methodo usurpatur, adversus dentes cariosos.

(18.) *Oleum guaiaci*, non secùs ac superiora, è ligno hujusce arboris

ORE EXCE-
PIENDA.

ORE EXCI-
PIENDA.

exoticæ distillatione prodit; nec minùs deprædicatur ad odontalgiam: sed in alium scopum nonnunquàm extùs adhibetur, quatenùs eximium exsic- cans & cathareticum in medelâ ulcerum cacoetheorum, vel ut inquit, pravi moris; vel ad oppugnandam ossium cariem,

CERVICALIA ET THORACICA.

CERVICI & pectori extùs prospicientia complectitur hæc classis paucis coërcenda. Inter varios affectus qui cervicem, vicinioreſque partes invadere solent, angina duntaxat vera, vel spuria peculiaria remedia sibi vindicat: quæ tamen è classibus emollientium, sedantium, repellentium & resolventium erui solent. Solus nidus hirundinis huicce parti unice prospicere videtur; quod topicum, sub anginâ acutissimâ multiplici usu comprobatum, suum effectum exerere, nunc reperiendo, nunc resolvendo, conjicere fas est. Aliter se res habet de lanâ succidâ nostræ feriei agmen claudente; quæ non solum pseudo-anginæ auxiliatur: sed etiam opem fert, ceu resolvens & discutiens eximium, sub illo humorum defluxu in musculos capitis & cervicis, qui insultum rheumaticum mentiens, *torticolis* apud vulgus audit. Quod ad medicamina thoracis externa dicata attinet; ea sunt quæ dolores à quâvis causâ progenitos, dummodò haud altius insigantur, lenire vel fugare queunt. Ex emollientibus, anodynis, resolventibus, & rubefacientibus depromi solent; ac pro re natâ, vel morbi indole, hæc vel illa seliguntur. Nec tamen planè innocua censerì debent, præsertim narcotica & cathartica: quandoquidem prima haud rarò gangrænâ post se trahant: secunda verò delirium accersere queant: ideo cautè cum alterutris mercari expedit; ubi ab accuratè perspectâ morbi ratione, haud inanis horumce graviorum symptomatum ducitur metus.

EMPORETICA ET OFFICINALIA.

CERVICA-
LIA.

Pro *Anginosis* habentur radices *althææ* & *liliorum*. Folia *geranii robertiani* ⁽¹⁾, *hyoscyami* ⁽²⁾, *cucumeris sylvestris* ⁽³⁾. Flores *chamæmeli*. *Crocus*.... Semina *lini*, *fenugræci*.... *Acetum*. *Spiritus cornu cervi*.... *Oleum olivarum*, *chamæmeli*, *rosarum*.... *Nidus hirundinis* ⁽⁴⁾. *Lana succida* ⁽⁵⁾. Inter *Pleuritica* recensentur *crocus*. *Piper*. *Zingiber*... *Camphora*. *Sal ammoniacum*.... *Axungia*. *Oleum lumbricorum* ⁽⁶⁾ & alia.... *Unguentum populeum*. De *althæâ* ⁽⁷⁾. *Balsamum tranquillans*.... *Emplastrum vesicatorium*, &c.

MAGISTRALIA.

LINIMENTUM ANGINOSUM.

℥ **O**LEI *olivarum*; spiritus *cornu cervi* ana uncias duas. Misce. Fiat litus quartâ quâque horâ renovandus.

CATAPLASMA ANGINOSUM.

℥ Folia *hyoscyami*; vel *cucumeris sylvestris*; vel *geranii robertiani*; manip. quatuor. Coque in aquæ q. f. Contunde & per setaceum trajice. Ac adde olei *rosacei*, vel *butyri* q. f.

℥ *Nidum hirundinis*. Contunde in mortario, & adde *aceti optimi* q. f. Ad consistentiam cataplasmatidis.

℥ *Nidum hirundinis*. Radicum *althææ* & *liliorum* ana unciam unam. Florum *chamæmeli* manip. unum. Coque in aquæ q. f. contusis adde *farinæ seminum lini*, & *fenugræci* ana semi-unciam. *Croci* scrupul. unum. Olei *chamæmeli* q. f.

LINIMENTUM PLEURITICUM.

℥ Unguenti de *althæâ* unciam unam. Olei *lumbricorum*; vel *amygdalarum dulcium* unciam unam & semis. Misce, & calidè admove cum chartâ emporeticâ tenuiore; vel latus dolens inungatur; suppositis linreis calidis.

℥ Olei *laurini*; unguenti de *althæâ* ana uncias duas. Aquæ vitæ *camphoræ* unciam unam. Misce.

℥ *Camphoræ* drachm. unam. Dissolve in olei *hyperici* unciis duabus. Pro linimento.

CERVICA-
LIA.

℥ Unguenti populei, olei ovorum vel amygdalarum dulcium ana unciam unam. Misce, & calidè inungatur pars dolens cum levi frictione, sapiùs iterandâ.

℥ Olei amygdalarum dulcium uncias duas. Spiritûs salis ammoniaci unciam unam. Camphoræ scrupulos duos. Misce.

℥ Spiritûs vini unciam unam. Camphoræ semi-drachmam. Solutioni adde olei lumbricorum; unguenti de althæâ ana unciam unam. Croci pulverati scrupul. unum. Misce.

℥ Unguenti de althæâ uncias duas. Olei hyperici, balsami tranquillantis ana unciam unam. Misce pro litu.

CATAPLASMA PLEURITICUM.

℥ Piperis longi & zingiberis pulveratorum ana semi-unciam. Mixta excipiantur albuminis ovi q. s. & extendantur super stupam, lateri dolenti calidè admovendam.

COMMENTARIA.

(1.) GERANIUM ROBERTIANUM, C. B. pin. (*Herbe à Robert*).

Hæc planta fœrens in adstringentium & vulnerariorum internorum numero admittitur: resolventiumque eximiorum classẽ subit. Ideò laudatur in alvi fluxu & hæmorrhagiâ, atque proficua censetur adversus contusiones. Datur in substantiâ à semi-drachmâ ad drachmam unam; vel ad manip. unam pro singulis infusi libris. Sed crebriùs foris admoventur folia contusa; aut ex illis coctis parantur fœtus & cataplasmata, quæ tanquàm resolventia & anodyna adhibentur; nec ipsis denegatur vis detergens. Ideò à nonnullis usurpantur adversus anginam legitimam: conducunt insuper adversus crurum intumescẽtiam œdematosam: laudantur in contusionibus: ac demùm deprædicantur ad mammarum, cæterarumque partium ulcera scrophulosa & cancrofa.

(2.) Hyoscyamus vulgaris, vel niger, C. B. pin. (*Jusquiame noire*).

Hyoscyamus albus major, C. B. pin. (*Jusquiame blanche*).

Uterque, odore viroso, inter narcotica & stupefacientia, quibus mens perturbatur, vel concitantur convulsiones, recenseri solet; hinc fit ut usus internus prohibeatur. Secundæ tamen speciei semina, aliquantulum mitiora, recipiuntur in confectiõne pilularum de cynoglossò; quæ hinc cautè exhiberi debent. Utriusque folia emollientium, anodynorum & resolventium externorum ordinem subeunt: sub cineribus cocta faustè apponuntur mammis, lacte, ut inquirunt, congruato tumidis; acutissimos arthriticorum dolores obtundunt, hæmorrhoides furentes cicurant, &c.

In lacte cocta cataplasmatum & fotuum materiam præbent. Semina prunis injecta suffitum excitant præsentaneum, ad perniones suprâ modum dolentes & phlegmonodeas: eâdem solitâ arte expressa eructant oleum ad sopiendos hæmorrhoidum internarum cruciatus perquàm utile; è quo etiam illinuntur tempora, tam ad sedandos dentium, auriumque dolores, quàm ad somnum conciliandum; quod tamen haud citrà periculum fieri posse crediderim.

(3.) *Cucumis sylvestris* asininus dictus, C. B. pin. (*Concombre sauvage*),

De elaterio, vel succo inspissato hujusce plantæ in catharticorum classe, jam suprâ actum fuit: nunc superest ut de radicum, foliorumque usu externo breviter dicamus; quæ inter res solventia & detergentia, nemine reluctante, recensentur. Caterùm valent in anginâ: tumoribus scrophulosis opitulatur: nec inutilem opem præstant in ulcerum vetustiorum medelâ. Postremò succus è totâ plantâ exprimitur qui naribus attractus feri copiosum stillicidium promovet.

(4.) *Nidus hirundinis* (*nid d'hirondelle*); nemo non novit horumce nidorum efficaciam anginosam, quæ inconsultò à nonnullis Medicis posthabetur. Colligi debent, vel cùm pulli adhuc nido insident, vel postquàm adoleverint: etenim non solum nido, sed etiam excrementis quibus imprægnatur, ejus vis resolvendi & discutiendi adscribitur. Ingridiuntur cataplasmata ad anginam, uti è traditis exemplis patet.

(5.) *Lana succida* recens tonsa ex interioribus ovium coxis egregium emolliens & resolvens præbet, conducibile in anginâ spurâ & in illo humorum defluxu quo cervicis & capitis muscoli impediuntur. Usu receptum est ut minime admoveatur hocce topicum, ni priùs illita fuerit pars affecta oleo liliorum vel chamæmeli.

(6.) *Oleum lumbricorum* simplici infusione & coctione horumce insectorum in oleo olivarum & vino albo paratur. Inter præstantiora emollientia & anodyna externa jure recensetur; atque virtute resolvente gaudet; ideo in familiarissimum usum cedit, nunc per se, sub linimenti formâ; nunc ad variorum cataplasmatum confectionem; nec sanè improspere successu.

(7.) *Unguentum de althæâ* paratur è mucilaginibus radicum althææ & scillæ, seminum lini & fenugræci in oleo olivarum coctis; quibus adduntur cera, resina & terebinthina. Virtute emolliente & demulcente instruitur; nec ipsi denegatur locus in resolventium ordine: quocircà crebrò usurpatur, linimenti instar, adversùs dolores rheumaticos, alteriusve indolis: nec inopportunè tumoribus induratis & à purulentia alienis apponitur.

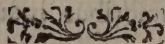
MAMMIS
IMPONENDA

MAMMIS IMPONENDA.

LICÈT omnia ferè topica cæteris partibus communia, & de quibus hætenùs, mammis admoveri queant; nonnulla tamen selectiora, vel quæ familiariùs hisce organis imponuntur, colligere sub hâcce classi, haud inconsultum visum fuit. Ea sub triplici ordine exhibere expedit: primus scilicèt admittit medicamina externa quæ lacti jam secreto contrarium motum impertiuntur; ejusque diffationi favent; vel ulteriorem hujusce laticis ad mammas appulsum præcavent. Secundus ordo continet ea quæ horumce organorum dolores, à quâvis causâ ortos, lenire & compescere valent. Tertius verò recipit illa quæ infarctum tam vasorum sanguiferorum, quàm tubulorum galactiferorum aggrediuntur; & resolventium munia exequi solent. Sed ergà hæc quæcumque præsidia, vel exquisitiora, notare juvat parùm proficua fore, ni auxiliatrices manus ipsis præbeat congrua victûs ratio.

EMPORETICA ET OFFICINALIA.

LACTIFUGORUM gradum obtinent folia apii sylvestris ⁽¹⁾, cerefolii, petroselini ⁽²⁾, menthæ ⁽³⁾, rutæ.... Semina feniculi, carvi, apii sylvestris.... Mel. Axungia serpentis. Oleum chamameli.... Unguentum rosatum, de althæâ.... Acerum. Alumen. Emplastrum de minio ⁽⁴⁾. Inter *Demulcentia* numerantur butyrum. Sebum hircinum.... Oleum ovorum, amygdalarum dulcium, rosatum.... Mucilagines. Cera. Sperma ceti.... Pomatum album & rubrum. Pulvis saturni. Pro *Resolventibus* habentur radices apii sylvestris, mei ⁽⁵⁾.... Folia cicutæ, hyocyami, petroselini, menthæ, matricariæ, millefolii.... Semina anisi & feniculi. Farina fecalina.... Vitellum ovi. Mel. Sal martinum ⁽⁶⁾.... Galbanum. Emplastrum de spermate ceti ⁽⁷⁾. Aqua golardiana.

MAGISTRALIA.

MAMMIS
IMPONENDA

CATAPLASMA LACTIFUGUM.

℥ *Foliorum cerefolii* manip. quatuor. Leviter contunde, ut supra laminam ferream calefaciantur. Dein *olei rosacei* q. f. irroranda, ad cataplasmatismatis consistentiam.

℥ *Foliorum menthæ & rutæ* ana manip. tres. *Seminum carvi* uncias duas. Bulliant in *aceti* q. f. Ad cataplasma.

℥ *Foliorum apii sylvestris & menthæ* ana manipul. duos. Coque in *axungia suillæ insulsæ* q. f. *Pulpæ trajectæ* adde *seminis apii pulverati* drachmas duas. Misce pro cataplasmate.

LINIMENTUM LACTIFUGUM.

℥ *Axungia serpentis* semi-unciam. *Butyri veteris* unciam unam & semis. *Succi menthæ* unciam unam. *Olei chamæmeli* q. f. pro litu. Quo inungantur *inammæ*, linteis calidiusculis constringendæ.

℥ *Aluminis pulverati* semi-unciam. *Butyri* uncias duas. *Cera* drachmas duas. Misce ex arte.

POMATUM DEMULCENS.

℥ *Sebi hircini* uncias duas. *Olei amygdalarum dulcium* unciam unam. *Cera albæ* q. f. ad pomatum.

CATAPLASMA RESOLVENS.

℥ *Micæ panis* semi-libram. Coque in *vini aromatici* q. f. pro cataplasmate. Ad contusionem.

Farina secalina semi-libram. *Ovi vitellos* numero duos. Misce cum *mellis* q. f. ad consistentiam.

℥ *Micæ panis albissimi* semi-libram. Coque in *aquæ golaradianæ* q. f. ad consistentiam cataplasmatismatis. Ter quaterve in die admoveretur *mammis tumetibus*, vel *skirrhotis*, & *cancrosis*.

EMPLASTRUM RESOLVENS.

℥ *Spermatis ceti* unciam unam. *Cera albæ* uncias duas. *Galbani* in *aceto soluti* semi-unciam. *Olei rosacei* q. f. Misce. Fiat ex arte emplastrum.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **A**PIUM PALUSTRE, seu officinarum, C. B. pin. (*Ache*).

Radix inter quinque radices aperientes præcipuum locum obtinet; atque in diureticorum ordine recipitur. Ideò deprædicatur adversus cachexiam; asthmaticis succurrit; scorbuticos juvat; nec inanem ludit operam in hydropè & præsertim ascite. Insuper pro alexiteriâ, vulnerariâ, resolvente & diaphoreticâ habetur; nec ipsi denegatur virtus febri-fuga: semen verò ore sumptum, vel podicè exceptum, vi carminante pollet; haud tamen planè innocuum esse apium epilepticis & mulieribus prægnantibus, docet experientia. Coquitur radix recens ad unciam unam in jusculo, vel librâ apozematis: succus etiam exprimitur ab unciis duabus ad quatuor propinandus; vel ad uncias sex ineunte febris cujuscumque intermittens, vel quartanæ paroxysmo. Foris admota hæc planta vi resolvente instruitur & opportunè applicatur mammis à lacte concreto, vel, ut inquirunt, congruato tumidis: laudatur quoque in hydrocele; dummodò tamen haud altas egerit radices hic morbus. Aliud est, uti nemo nescit, apium, nempe dulce, celeri Italorum hort. Reg. Parisiensis; quod à palustri, solâ olitorum arte, discrepat; & ideò easdem vires obtinet; sed inferiori gradu; cur sit ut pro acetariis gratissimis, vel in usum culinarem feratur.

(2.) *Petroselinum*, vulgare, Parkins. Apium hortense, vel *Petroselinum* vulgò, C. B. pin. (*Perfil*).

Radix hujusce oleris, coquis notissimi, inter aperientia & diuretica etiam recensetur: imò & præcedentis vires superare videtur: nec in resolventium internorum classi infimum locum sibi vindicat. Ideò non modò in cachexiâ & hydropè; sed etiam in contusionibus mammarum haud improspere usurpatur. Recens ad unciam unam adhibetur in jusculo vel decocti librâ unâ: sicca verò haud ultrâ drachmas duas vel semi-unciam præcipitur: vel succus propinatur ab uncia unâ ad duas. Semina verò in carminantium censu recipiuntur, & congenerum instar, à granis duodecim ad semi-drachmam, in substantiâ exhibentur; vel ad duplum in infuso. Ufu demùm receptum est apud mulierculas ut folia contusa mammis lacte turgentibus imponantur.

(3.) *Mentha angustifolia spicata*, C. B. pin. (*Menthe romaine ou baume*).

Mentha crispa verticillata, C. B. pin. (*Menthe frisée*).

Hæ binæ species, non secus ac plures aliæ, in roborantium, cephalicorum & antispasmodicorum ordine eminent: stomachicorum, carminantiumque gradum assequuntur; in diureticorum, numero recipiuntur: obstructions præterea referant; menses movent, &c. Quapropter conducunt in vertigine; vomitum coercent; singultui medentur; in cache-

xiâ & chlorosi opitulatur ; infantiumque tormina compescunt. Ad manip. femis præscribuntur pro quâque librâ infusi ex aquâ vel vino : succus verò datur ad unciam unam , aut alteram. Haud demùm prædictis viribus defraudatur aqua distillata quæ familiariùs in eundem scopum propinatur. Nec minùs ad usum externum celebratur mentha ; inter enim roborantia primatum ducit ; locumque obtinet in resolventium ordine : ingreditur insuper enemata carminantia. Regioni epigastricæ admota stomachi vires refocillat , ejusque dolores compescit : mammis imposita infarctum resolvit , inibique stagnans lac fugat. Menthæ folia in lac projecta ejus coagulationem præpediunt : hinc minime mirum si hunc affectum expectatissimum exerant in huncce laticem , intrâ prædicta organa nidulantem. Eademem opem conferre mentham ergà ingestum lac , ex eodem experimento haud falsò colligitur.

(4.) *Emplastrum de minio* cui cera & oleum rosatum basim præbent , coincidit cum emplastro de cerussâ : ideò inter res solventia & exsiccantia locum obtinet ; rarè tamen in usum venit , nisi quandòque ad resolvendum , vel fugandum mammarum lac.

(5.) *Meum foliis anethi*, C. B. pin.

Radix aromatica , & nonnihil amaricans , inter roborantia transcribitur ; uterinorum gradum obtinet ; ideò menses & lochia movere ; imò & fluori albo mederi dicitur. Dosis in substantiâ à semi-drachmâ , ad drachmam unam ; & ad duplum in infuso ; sed rarissimi est usus apud nostrates : nec crebriùs foris admovetur ; etsi vi resolvente gaudet. A quibusdam tamen contusa , & ex vino cocta , in modum cataplasmatum ad mammarum infarctum præcipitur.

(6.) *Sal Gemmeum fossile* , è cujus solutione exsurgunt crystalli cubicæ ; ratione indolis haud discrepans à marino vel cibario , easdem vires obtinet. Utrumque ad ciborum condimentum adhibere licet : sed postremum , ceu vulgatiùs , in familiarissimum usum venit. Aliàs à clinicis rarissimè intus præscribitur sal marinum ; imò & sæpiùs vetatur. Aliter se res habet de usu externo : pro stimulante enim additur enematis ad unciam unam & ultrâ ; ubi scybala indurata ægrè foràs dejici patiuntur. Crassiusculè tritum , sacco inclusum & fronti admotum cephalalgiam lenit. Cum urinâ demùm subactum mammis quâvis contusione læsis haud infelici successu imponitur. Simili ratione valet aqua falsa in cæteris contusionibus , præsertim infantum. Frustum salis ore exceptum lipothymia medetur.

(7.) *Emplastrum de spermate ceti* ex tempore conficitur ex hæce substantiâ , cerâ & oleo è seminibus frigidis expresso. Præstantissimum est emolliens , anodynum & resolvens ; quod præcipuè mammis lacte concreto tumidis , vel à quâlibet causâ contusis faustè applicatur ; nec inutile censetur ergà tumores serophulosos. Aliàs rarè usurpatur ; licet nulli dubitemus quin sub variis aliis casibus præsentaneam opem præstare queat.

ABDOMINA-
LIA.

ABDOMINALIA.

E PERSPECTIS imi ventris affectibus, indole & situ, longè ab invicem discrepantibus perspicuum fit topica abdominalia, in hacce classi tradenda, esse diversæ sortis, stomachica nempe, vermifuga, diuretica, emollientia, refrigerantia, discutientia, cathartica, antihysterica & adstringentia. Stomachica è roborantium classe desumpta conducunt in lipothymiâ; vomitum & singultum coercent; cardialgiam leniunt; alimentorumque concoctionem juvant. Vermifuga solis infantibus congruunt, erga quos in usum familiarissimum cedunt; nec infelici successu; licet ad anilia medicamina à pluribus inconsulto amendantur. Eiusdem commatis sunt diuretica externa, de quorum viribus nonnulli etiam dubitant; quæ tamen minime despicienda esse censemus; præsertim in ischuriâ vesicæ; inter varia in hunc finem præcienda eminet oleum scorpiæ, quod pluriès, annuentibus etiam celebrioribus Practicis, egregiam sub hoc casu opem confert. Cur nil impedit quominus hacce explorentur præsidia. De emollientium energiâ nullum est dubium: etsi cum suprà habitis coincidunt; usitiora, & respectu imi ventris magis comprobata recensere haud à proposito alienum fore putavimus: neminem fugit quòd hacce topica ab addito aceto refrigerandi vim obtineant. Rarò pro votis succedunt varia commentitia discutientia quæ adversus flatulentiam proponuntur; hinc unicum forum, in tympanitide nonnunquam conducibilem, transcribimus. Efficaciora sanè sunt cathartica extrinsecus adhibita: sed solis infantibus admoveri solent quibus haud rarò secessus blandè moverur. Minime etiam posthabenda topica antihysterica, licet mulierculis plerumque tradatur horum administratio; in quorum censum veniunt cucurbitulæ adversus insultus hystericos; quæ etiam ad plebeculam immerito ablegantur. Scitur postremò adstringentia inguinibus imponi ad herniam, uti radix polygonati, emplastrum contra rupturam; aliaque id genus, de quibus alibi: ut de lapide nephritico, vel quâdam molliori jaspidis specie, quam regioni renum alligare solent, ob commentitiam vim diureticam, fileamus.

EMPORETICA

EMPORETICA ET OFFICINALIA.

STOMACHICORUM agmen subeunt salvia; mentha; absinthium; rosmarinus. Angelica.... Flores lavandulæ, chamæmeli. Crocus.... Semina coriandri & feniculi. Baccæ lauri & juniperi.... Nux moschata. Caryophylli. Cinnamomum. Calamus aromaticus.... Sal ammoniacum. Camphora. Styrax calamita. Balsamum peruvianum.... Vinum. Aqua vitæ. Acetum rosatum.... Spiritus vini camphoratus. Tinctura anodyna.... Oleum scorpionum. Oleum cinnamomi & caryophyllorum.... Theriaca. Confectio alkermes. Emplastrum stomachicum ⁽¹⁾. In numerum *Vermifugorum* veniunt succus absinthii. Fel taurinum.... Fuligo. Aloë. Petroleum. Trochisci alhandal.... Oleum myrrhæ per deliquium. Unguentum de arthanitâ ⁽²⁾... Oleum scorpionum ⁽³⁾, formicarum ⁽⁴⁾. In *Emollientium* tractu collocantur radices althææ & nymphææ... Folia malvæ, althææ, acanthi, parietariæ, mercurialis. Chamæmelum... Olea & axungia. *Purgantium* vim obtinent folia nicotianæ ⁽⁵⁾. Colocynthis. Aloë... Fel bovinum. Trochisci alhandal... Unguentum de arthanitâ. Ex *Antihysterics* depromuntur galbanum. Petroleum ⁽⁶⁾. Axungia castoris.... Oleum croci ⁽⁷⁾, succini. Tinctura castorei. Inter *Adstringentia* numerantur radix polygonati ⁽⁸⁾.... Emplastrum contrâ rupturam ⁽⁹⁾.

MAGISTRALIA.

FOTUS STOMACHICUS.

℥ **F**OLIORUM salviæ & rosmarini ana manip. unum. Florum lavandulæ & chamæmeli ana manip. semis. Baccarum lauri & juniperi ana unciam unam. Bulliant in vini rubri libris tribus, ad duas. Adde sub finem salis ammoniaci drachmas duas. Cola & exprime. Ad singultum.

EPITHEMA STOMACHICUM.

℥ Theriacæ semi-unciam. Pulveris cinnamomi & caryophyllorum ana drachmam unam. Olei cinnamomi guttas duodecim. Misce cum aceti rosacei q. s.

℥ Spiritus vini camphorati uncias quatuor. Theriacæ drachmas duas. Olei caryophyllorum scrupulum unum. Misce; cum linteaminis scrobiculo cordis admoventum.

**ABDOMINA-
LIA.**

℥ *Frustrum panis tostum*; vino generoso irroretur. Pulvere cinnamomi, vel zingiberis, vel caryophyllorum inspergatur. Regioni epigastricæ calidè admovendum. Vel paratur è pane tosto & pulpâ cydoniorum.

℥ *Aqua Regina Hungaria*; laudani liquidi ana unciam unam. Camphoræ semi-drachmam. Misce. Ad vomitum & cardialgiam.

℥ *Theriaca* drachm. unam. Succini preparati semi-drachmam. Camphoræ scrupulum semis. Croci orientalis grana decem. *Aqua Regina Hungaria* q. f. Ad consistentiam cataplasmatidis loco dolenti admove.

℥ *Theriaca* drachmas sex. Pulveris cinnamomi drachmas duas. Olei menthæ guttas octo. Aceti q. f. Ad vomitum.

℥ *Pulpæ cydoniorum* semi-libram. Coque in aceto ad mollitiem, & contunde in mortario. Adde pulveris balaustiorum unciam semis. Super lintheum extende, & asperge pulver. caryophyllorum drachmam unam. Calidè applicetur.

SCUTUM STOMACHICUM.

℥ *Foliorum absinthii & menthæ* ana drachm. duas. Cinnamomi & caryophyllorum ana drachm. unam. Omnium pulvis carpto gossypio excipitur, & geminis linteis intersutus in scuti formam concinnetur.

℥ *Tacamahaca* semi-unciam. Balsami peruviani drachm. unam. Liquefacta subigantur. Et fiat scutum scrobiculo cordis admovendum. Ad cardialgiam.

℥ *Radicum ireos florentina & angelica* ana drachmam unam. *Foliorum menthæ & absinthii* ana manipulum semis. *Caryophyllorum* scrupulum unum. Fiat omnium pulvis crassiusculus carpto gossypio excipiendus, quocum & panno sericeo interpuncto fiat sacculus suprà regionem epigastricam gestandus.

SACCULUS STOMACHICUS.

℥ *Foliorum absinthii & menthæ* ana manipulos duos. Cinnamomi semi-unciam. Contunde; & fiat sacculus cancellatim intersutus, atque oleo rosaceo immergendus; qui regioni epigastricæ calidè imponitur. Ad vomitum & diarrhœam.

℥ *Menthæ, absinthii & rosarum rubrarum* ana manip. semis. Pulverata sacculo includantur, qui vino austero calidissimo immergitur & scrobiculo cordis admovetur.

℥ *Caryophyllorum; nucis moschate; cinnamomi* ana drachm. duas. *Seminis feniculi & absinthii* ana drachm. unam. Misce. Fiat pulvis sacculo includendus & vino calido immergendus.

℥ *Radicis angelicæ; calami aromatici* ana drachmas duas. *Foliorum siccorum menthæ & absinthii* ana drachmam unam. *Seminis coriandri* pugillum unum. Cinnamomi & caryophyllorum ana semi-drachmam. Misce. Fiat

pulvis carpto gossypio excipiendus; & in sacculum sericeum interpunctatum immittendus. Suprà regionem stomachi gestetur.

ABDOMINA-
LIA.

EMPLASTRUM STOMACHICUM.

℥ Diabotani unciam semis; camphora & opii ana grana quatuor, vel octo. Balsami peruviani q. f. Fiat emplastrum regioni epigastricæ admovendum; diù gerendum, & reficiendum dum labitur. Valet in cardialgiâ.

℥ Labdani unciam semis; opii & camphora ana grana duodecim. Misce. Fiat ex arte emplastrum. Ad compescendum vomitum sub colicâ saturninâ.

LINIMENTUM VERMIFUGUM.

℥ Fellis bubuli; aloës ana drachm. unam. Unguenti de althæâ unciam unam. Misce ex arte.

℥ Olei rutæ; fellis taurini ana unciam unam. Aloës & theriacæ ana semi-unciam. Succus absinthii drachm. duas. Cera q. f. Ad linimentum.

℥ Unguenti de arthanitâ; olei myrrhæ ana unciam unam. Misce. Fiat linimentum, quo totum abdomen inungatur.

℥ Aloës hepaticæ libram unam; myrrhæ electæ uncias duas; thuris unciam semis. Misce, ac distilla in arenâ leni igne; ad linimentum quo vermes enecantur, & alvus solvitur.

CATAPLASMA VERMIFUGUM.

℥ Fuliginis; aloës ana semi-unciam. Fellis bovilli drachmas duas. Succus absinthii q. f.

EMPLASTRUM VERMIFUGUM.

℥ Unguenti de arthanitâ semi-unciam. Aloës & trochiscorum alhandal ana semi-drachmam. Fellis taurini q. f. Ad consistentiam.

LINIMENTUM DIURETICUM.

℥ Olei scorpionum & lini ana semi-unciam. Olei terebinthine drachmas duas. Misce pro litu, quo calidè inungatur regio pubis.

CATAPLASMA DIURETICUM.

℥ Ceparum albarum semi-libram. Contunde cum olei amygdalarum dulcium q. f.

℥ Foliorum parietariæ manip. duos. Cerefolii manip. unum. Incisa coque ad mollitiem in aquæ q. f. Pulpæ trajectæ adde butyri recentis uncias duas. Olei scorpionum unciam unam. Misce ad cataplasma.

℥ Foliorum hyoscyami manipulos duos. Contunde, & coque cum lacte ad consistentiam cataplasmatiss; cui adde ovi vitellos numero duos. Ad stranguriam.

FOTUS EMOLLIENS.

ABDOMINA-
LIA.

℥ *Foliorum althææ & parietariæ* ana manip. tres. *Florum chamæmeli* manip. unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libras sex. Pro foru.

℥ *Foliorum malvæ & acanthi* ana manip. duos. *Florum chamæmeli & sambuci* ana manip. unum. *Semen fenugræci* semi-unciam. Bulliant in aquæ libris tribus, ad duas.

FOTUS REFRIGERANS.

℥ *Aquæ buglossi & cichorii* ana libram unam. *Oxycrati* semi-libram. Misce. Fiat forus. Vel oxycratum solum usurpetur.

℥ *Foliorum acetosæ, lactucæ & cichorii* ana manip. tres. *Florum papaveris, rhæados & nymphææ* ana manip. unum. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor. Colaturæ adde *aceti optimi* semi-libram.

LINIMENTUM DEMULCENS.

℥ *Axungie humanæ* unciam unam. *Camphoræ* drachm. unam. Fiat ex arte linimentum. Ad inflammationem abdominis.

FOTUS AD TYMPANITIDEM.

℥ *Salis nitri* uncias duas. *Salis ammoniaci* unciam unam. Dissolve in *aquæ vitæ* libris duab. Fiat forus tepidè admovendus; & pluriès iterandus.

LINIMENTUM CATHARTICUM.

℥ *Unguenti de arthanitâ* drachmas duas. *Fellis taurini* drachmam unam. Misce. Fiat linimentum quo inungatur umbilicus.

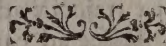
℥ *Aloës* drachmas duas. *Fellis bubuli* drachm. unam. *Diacrydii* scrupulum unum. *Butyri* q. f.

CATAPLASMA CATHARTICUM.

℥ *Foliorum nicotianæ* ab unciis duabus ad sex. Contunde cum *aquæ vitæ & aceti* ana q. f. Ad cataplasma umbilico admovendum.

EMPLASTRUM HYSTERICUM.

℥ *Galbani* drachmas tres. *Tacamahacæ; castorei* ana drachmas duas. Liquatis & mixtis, adde *olei succini* q. f. Ad epithema umbilico imponendum.

C O M M E N T A R I A.

(1.) **E**MPLASTRUM STOMACHICUM è terebinthinâ , tacamahacâ , mastiche , labdano , styrace & benzoino ; oleis stillaritiis menthæ , juniperi & absinthii ; caryophyllis & nuce moschatâ , quibus accedit opium , confatur. Scrobiculo cordis appositum ventriculi vires refocillat ; vomituri-entibus solatio est ; singultum fugat ; dolores compescit ; & flatulentix opi-
tatur.

(2.) *Unguentum de arthanitâ* , seu de cyclamine , vix numeranda in-
gredientia recipit , inter quæ eminent præter succum cyclaminis & cucu-
meris sylvestris ; colocynthis , turpethum , scammonium , aloë , euphor-
bium , myrrha , fel taurinum , zingiber , piper , &c. Hoc illinitur infan-
tum , vel adutorum abdomen , ut alvus solvatur : nec inefficax cenferi
debet , cum vomitum quandoque moveat ; imò & graviora nonnunquam
symptomata exciter ; adeò ut haud inconsultò ad hocce topicum confu-
gere liceat.

(3.) *Oleum scorpionum* è coctione horumce insectorum viventium in
oleo amygdalarum amararum , in quo servantur ; vel juxtâ nonnullos è
simplici horum suffocatione & maceratione in oleo olivarum , paratur. Ex-
tùs admotum ischuriæ tum renali , tum vesicari opem sæpius confert :
ad hoc opus illinuntur lumbi , vel regio hypogastrica ; quod pluriès , si nil
obstet , iterare licet. Minime reticendum aliud in nonnullis officinis pro-
stare oleum scorpionum , nempè compositum , quod tantam rerum aroma-
ticarum , amararum , vulnerariarum , & adstringentium farraginem reci-
pit , ut à perspectâ formulâ , nil de viribus inferre liceat : sed exolevit
hocce topicum , in variolis & febribus mali moris , olim celebratissimum ;
non secùs ad morsum animalium venenatorum : huic etiam adscribebatur
vis vermifuga.

(4.) *Oleum formicarum* è simplici horumce insectorum digestionem per
quadraginta dies , radiis solaribus , emergit. Egregiâ vi diureticâ instrui-
tur : ideò conducit præmissis præmittendis , sub suppresso vel retento lo-
tio ; si lumbi vel pubis hoc inungantur. Haud iners esse hocce topicum
abundè probatur ab actione quam nonnunquam exerit , non secùs ac can-
tharides , in ipsamet genitalia.

(5.) *Nicotiana major* (& minor) , C. B. pin. (*Tabac*).

Folia sicca notissima , in decocto , pro enematribus stimulantibus , vel
antiapoplecticis usurpare licet à drachm. duabus , ad sex. Cautè tamen
cum hocce remedio mercari expedit ; quod aliàs haud nisi in casu ur-
gentiori præcipitur. È prædictis foliis paratur infusum vel decoctum ,
lotionis instar , conducibile ad achores & phthiriasim , herpetem , pruri-
tum , &c. Insuper nemo nescit quòd ex hisce masticatis copiosus allicia-

ABDOMINA-
LIA.

tur salivæ fluxus cum magno pituitosorum levamine. Nec minùs notus est usus pulveris naribus attracti, corporibus humidis, variisque defluxionibus obnoxiiis proficiuus. Salubriorem effectum edit fumus fistulâ congruâ haustus; cujus suctio obesis prodest, & oris defluxiones arcet; dummodò tamen certis cancellis contineantur fumiphili: aliàs haud levem noxam infert; præsertim calidâ vel biliosâ temperie donatis. Nec innocuus est pulvis nicotianæ naribus attractus cui occultum virus à quibusdam adscribitur. Si nicotianæ folia à drachmis duabus ad quatuor, contrita, & cum aquâ vitæ subacta regioni epigastricæ, cataplasmatibus instar apponantur; vomitum movent: quod, cæteris modis deficientibus, nonnunquàm proficiuum fuisse constat. Fumus demùm tabaci per instrumentum, à pluribus delineatum, in anum inflatus conducit in alvi pertinnacissimâ obstructione.

(6.) *Petroleum*, vel naphtha, est fluidum minerale graveolens, rufum & nigricans, bituminosum, & aquâ ponderosius, nunc è fissuris rupium sponte fluens; nunc aquis variorum fontium, vel puteorum supernatans; cujus majorem suppeditant proventus Italia, Gallo-Provincia & Aquitania. Intùs assumptum à guttis sex, ad duodecim; vel regioni pubis, linimenti instar, admotum, menses movet & hystericis auxiliatur. Pro vermifugo etiam eximio, respectu infantum habetur, licet per os exhibeatur à guttis duabus ad sex; vel abdomen hoc illinatur. Insuper vi roborante & resolvente instruitur; & prosperè, velut linimentum, membris paralyticis imponitur. Nil fortè prostat efficacius ad enecandos vermes, ulcera narium, aliarumve partium descædantes. Postremò, non secùs ac olea essentialia plantarum, cariei dentium admoveretur; sed paucis arridet illud remedium fœtidissimum. Aliæ prostant petrolei species; album nempe & rubrum, quæ apud nostros nusquam, ni fallor, in usum medicum veniunt.

(7.) *Oleum croci* paratur maceratione calidâ per novem dies, croci, cameli, myrrhæ & cardamomi in oleo olivarum. Inter roborantia & solventia externa numeratur; & in anodynorum serie recipitur. Rarò tamen usurpatur, nisi ad uteri dolores compescendos; ad quod opus illinitur regio hypogastrica; nec infelici successe.

(8.) *Polygonatum*, vulgò Sigillum Salomonis, J. B. (*Sceau de Salomon*).

Radix adstringendi vi poller, & nonnunquàm intùs adhibetur in fluore albo; & in aliis diversæ sortis profluyiis. Datur in substantiâ ab scrupulo uno ad duos. In decocto verò sicca à drachmis duabus ad semi-unciam; pro quâque librâ liquidi. Aliâ methodo exhibetur herniosis; infunditur nempe radix recens ad uncias tres, in vini albi libras duas; & cyathus hujusce infusi jejuno ventriculo per quadraginta dies propinatur. Radix interea contusa cataplasmatibus instar admoveretur, & conveniente subligaculo continetur. Nec vi resolvente destituitur in vino macerata; cur sit ut non solum lauderetur in contusionibus & suggillationibus; sed etiam adversus dolores podagricos & ischiadicos. Postremò paratur decoctum, lo-

tionis detergentis instar ad maculas faciei, herpetis, aliosque affectus cutaneos usurpandum.

(9.) *Emplastrum regium ad herniam*, vulgò (*Emplâtre du Prieur de Cabrieres*), è pice navali, terebinthinâ, mastiche, labdano, nuce cupressi, aliisque adstringentibus conficitur; & ceu specificum ad herniam celebratur, dummodò congrua fasciatio impediatur quominus intestinum iterum prolabatur. Nec minùs deprædicatur sub luxationibus; reposito scilicet ossè, & debitâ deligatione coercito.

ABDOMINA-
LIA.

GENITALIA RESPICIENTIA.

SUMME discrepant medicamina in hancce classẽ collecta; cùm non solum absimilibus morbis dicuntur; sed etiam diversas partes spectent, scrotum nempe, penem externum, urethram, vaginam, & ipsummet uterum. Scroto imponuntur res solventia, repercutientia, & antiputrida; quorum selectiora, usuque magis recepta seorsim exhibemus. Peni verò admovenda è demulcentibus & cathæreticis depromi solent. Urethræ inficiuntur demulcentia, detergentia, vel adstringentia; quibus addere licet antivenerea, panaceam nempe, & aquilam albam. Huicce etiam canali in varium finem immittuntur cereoli; ut scilicet angustior dilatetur; ut absumantur hyperfarcoses quibus nonnunquam obturatur; ut detergentur demùm & agglutinentur ulcera inibi delitescientia. È quolibet sparadrappo suprâ marmor volvendo, longitudine sex aut duodecim pollicum, & crassitie calami scriptorii; aut ex ellychnio, non secus ac filum ceratum vulgatissimum, conficiuntur. Hisce basim præbent cera, oleum, axungia, pix & terebinthina; variaque unguenta & emplastra quibus adduntur diversi pulveres exsiccantes, cathæretici, &c. qui in varium finem comparantur. Horum seriem exhibemus; sed nonnulla duntaxat cereolorum exempla, instar omnium, tradimus, ut alia cujuscumque indolis pro rerum conditione parari queant. Postremò vaginæ & utero prospiciunt injectiones, pessaria & suffitus: injectiones anodynas, detergentes & adstringentes sigillatim lustrabimus: nemo nescit pessaria duplicis sortis consilari, simplicia nempe è subere, aut quâvis aliâ materiâ cerâ obductâ, ad præcavendum imminentem vaginæ, uterive prolapsum, vel è variis substantiis stimulantibus quorum ope sollicitantur catamenia. Nec in alium scopum parantur suffitus è variis gummi-resinosi, quibus obiter inhærebimus, ne futile & fastidiosum emergat opus.

GENITALIA
RESPICIEN-
TIA.

EMPORETICA ET OFFICINALIA.

RESOLVENTIA *Scrotum* respicientia audiunt radices rapæ & napi; bryoniæ, aristolochiæ, apii & cucumeris sylvestrium, ireos florentinæ. Folia agrimonie, eupatorii, salviæ, menthæ, rutæ, cicutæ, anethi. Flores sambuci, chamæmeli, meliloti. Farina secalina. . . Vinum. Aqua florum sambuci. Aqua calcis. . . Unguentum neapolitanum. Cinnabaris ad suffitum. . . Emplastrum de ranis vel de Vigo ⁽¹⁾; diachylon. *Repellentia Scroto* dicata sunt oxycratum. Oxymel. . . Farina fabarum. Cimolia cultrariorum ⁽²⁾. Inter *Antiputrida Scroto* admovenda numerantur folia scordii, rutæ, absinthii. Flores sambuci. . . Vinum. Spiritus vini camphorati. Theriaca.

Demulcentium respectu *Penis*, ordinem subeunt oleum amygdalarum dulcium, hyperici. . . Oleum ovorum. Axungia. Cerata. *Catharetica erga Penem* dicuntur pulvis fabinæ. Alumen ustum. . . Præcipitatus albus & ruber. *Demulcentia Urethræ* dicata sic se habent; Decoctum althææ. Lac vaccinum, aliudve. . . Infusum florum malvæ, & verbasci. . . Oleum amygdalarum dulcium, &c. *Detergentia pro Urethrâ* audiunt agrimonia, alchymilla, hypericum. Aristolochia. . . Rosæ rubræ. Hordeum. Mel. Tuthia. . . Balsamum peruvianum. Therebinthina. Balsamum Commendatoris, aqua golaradiana. Inter *Adstringentia respectu Urethræ* recensentur radix bistortæ. Plantago. Equisetum. . . Rosæ rubræ. Balauſtia. Sumach. . . Cortex granatorum. Lignum lentisci. . . Syrupus cydoniorum, &c. *Pro cereolis conficiendis* adhibentur cera. Oleum. Axungia. Pix. Terebinthina. . . Unguentum rosatum, de althæâ, populeum, fuscum, basilicum, neapolitanum. . . Emplastrum de mucaginibus, de spermate ceti, de minio, diachylum, diabotanium, norimbergense, de ranis cum mercurio, &c. . . Pulvis aristolochiæ, fabinæ, ostreorum, cerussæ, tuthiæ, lithargyri, cinnabaris, æruginis, vitrioli. . . Sal Saturni. Præcipitatus albus vel ruber. Sublimatum corrosivum.

Inter *Anodyna Vagina* prospicientia locum obtinent serum lactis. Sperma ceti. . . Opium. Succus solani. *Detergentia pro sinu pudoris* audiunt radix aristolochiæ. Agrimonia. Summitates hyperici. Rosæ rubræ. Hordeum. . . Mel. Balsamum Copahu, &c. *Adstringentia Vaginam* respicientia, sunt radices bistortæ & tormentillæ. . . Balauſtia. Cortex granatorum. . . Sanguis draconis. Alumen. . . Spiritus vitrioli. Aqua styptica. *Pro pessariis*, usurpantur radix aristolochiæ. Folia fabinæ. Crocus. . . Camphora. Castoreum. myrrha. Aloe. . . Oleum rutæ ⁽³⁾, succini ⁽⁴⁾. Ad *Suffitum uterinum*, adhibentur galbanum ⁽⁵⁾. Asa foetida. ⁽⁶⁾. . . Bdellium ⁽⁷⁾. . . Succinum, &c.

MAGISTRALIA.

MAGISTRALIA.

FOTUS RESOLVENS AD SCROTUM.

℥ *FOLIORUM menthe & salvia* ana manipulum unum. *Florum lavandule* manip. semis. Coque in vini q. f. ad libras duas. Colaturæ adde *spiritus vini* unciam unam. Ad hydrocelem.

℥ *Radicum aristolochia rotunda & cucumeris sylvestris* ana unciam unam. *Foliorum ruta & anethi* ana manipulum unum. *Florum sambuci* manipulum semis. Coque in *vini albi* q. f. ad libras quatuor pro fotu. Ad œdema scroti.

℥ *Aquæ florum sambuci; aquæ calcis* ana libram unam. Misce. Ad idem.

℥ *Radic. ireos florentina & liliorum* ana uncias duas. *Florum chamæmeli & melileti* ana manipulum unum. Coque in *vini rubri* q. f. ad libras duas. Pro fotu ad phlogosim testium.

CATAPLASMATA REPELLENTIA AD SCROTUM.

℥ *Farinæ fabarum* libram unam. Coque in *oxycrati* q. f. ad consistentiam.

℥ *Terræ cimolice*, quæ infrà cotem cultrariorum colligitur, libram unam. Calefacta simplex vel *butyro* excepta, instar cataplasmatidis, admoveatur.

CATAPLASMATA RESOLVENTIA AD SCROTUM.

℥ *Farinæ secalinæ* libram unam. Coque in *oxymellis simplicis* q. f. ad œdema.

℥ *Radic. bryonia & liliorum* ana uncias duas. *Foliorum althææ & mercurialis* ana manipulum unum. Coque in *aquæ* q. f. ad putrilaginem. Con-
tusis & per cribrum trajectis; adde *farinæ seminum lini* unciam unam. *Olei chamæmeli* q. f. Fiat cataplasma tumentis scroto admovendum.

SUFFITUS RESOLVENS AD SCROTUM.

℥ *Cinnabaris factitia* drachmam unam. Projice in igniarium, vel laminam ferream ignitam; & fumus excipiat in sedili perforato. Ad phlogosim testium post suppressam gonorrhœam.

CATAPLASMA ANTIPUTRIDUM.

℥ *Foliorum scordii & ruta* ana manipulum unum. *Summit. absinthii;*
Tom. II. K k k

GENITALIA
RESPICIEN-
TIA.

florum sambuci ana manip. femis. *Micæ panis* uncias duas. Coque in *vini albi* q. s. *Pulpæ trajectæ* adde *theriacæ* semi-unciam. *Spiritus vini camphorati* unciam unam. Misce. Fiat cataplasma scroto gangrenoso admodum.

LINIMENTUM AD FISSURAS PENIS.

℥ *Cera alba* semi-unciam. *Olei amygdalarum dulcium* unciam unam. Li-
quescant simul; & adde *balsami peruviani* semi-drachmam. Misce.

℥ *Olei hyperici*; *ovorum* ana semi-unciam. *Axungia suillæ* uncias duas.
Terebinthina venetæ drachmam unam. Misce pro litu.

UNGUENTUM CATHÆRETICUM AD PENEM.

℥ *Unguenti basiliconis* unciam unam. *Præcipitati rubri* drachmam unam.
Misce. Pro ulceribus cancris pudendorum.

℥ *Præcipitati rubri*; *aluminis usti*; *pulveris sabinae* ana grana quinde-
cim. *Unguenti basiliconis* drachmam unam. *Ovi vitelli* q. s. ad consistentiam
unguenti, quo tangantur porri & verrucæ.

INJECTIO AD URETHRAM.

℥ *Decocti ligni lentisci* uncias duodecim. *Mellis narbonensis* uncias
duas. *Mercurii dulcis* drachmam unam. Misce; & tepidè injiciatur. Ad
gonorrhœam.

℥ *Trochisc. alborum Rhafis* drachmas duas. *Camphora* scrupulum unum.
Solvantur in *aquæ sperniolæ* uncias duodecim. Ad detergendum. Simili
ratione usurpatur aqua golardiana.

℥ *Foliorum agrimonie & equiseti* ana manipulum femis. *Balaustiorum*
pugillum unum. Bulliant in *aquæ* q. s. ad uncias duodecim. Colaturæ adde
aquæ calcis uncias tres. *Syrupi cydoniorum* uncias duas. *Balsami Commenda-*
toris guttas viginti. Pro gonorrhœâ.

℥ *Aquæ plantaginis & rosarum* ana uncias quatuor. *Vini albi* uncias duas.
Tuthiæ præparate, *trochiscorum alborum Rhafis* ana drachmam unam. Misce
pro injectione. Ad seminis profluvium.

CEREOLI.

℥ *Cera flava* uncias decem. *Olei rosati & spermatis ceti* ana uncias duas.
Unguenti de cerussâ uncias quatuor. È liquatis & mixtis intingantur lin-
teamina, è quibus conficiuntur candelæ.

℥ *Cera flava* uncias duodecim. *Terebinthina venetæ* unciam unam. È
liquatis ungantur ellychnia. Ad cereolorum confectionem.

℥ *Cera alba & picis Burgundiæ* ana uncias quatuor. *Olei amygdalarum*

Dulcium uncias duas. *Unguenti fusci & emplastri de Vigo* ana unciam unam & semis. Parentur candelæ ut suprà.

℥ *Emplastri de Vigo cum mercurio*, & *diachyli* cum gummis ana uncias sex. Liqueantur simul & imprægnentur lintamina ut suprà.

℥ *Emplastri diachyli* uncias duas. *Emplastri de mucilagibus* semi-unciam. Quibus liquatis & mixtis adde *precipitati albi* drachmas tres; & simili processu conficiantur candelæ. Quarum omnium è perspectis ingredientibus facilè innotescunt vires.

℥ *Cera flava* libram unam; *aceti saturnini extemporanei* unciam semis. Igne lento liquefiant, & cum spatulâ lignea accuratè misceantur. Dein ex arte immerguntur lintea, è quibus conficiantur cereoli.

℥ *Cera* libras sex; *sebi vervecini* libram semis. Solutis adde *aceti saturnini* juxtâ methodum golardianam uncias quatuor. Misce semper agitando ut imprægnentur lintea ad cereolorum confectionem.

GENITALIA
RESPICIEN-
TIA.

INJECTIO UTERINA SEDANS.

℥ *Succi solani hortensis* depurati uncias quatuor. Tepidè injiciatur. Vel adde urgente dolore *opii* à granis duobus ad quatuor.

INJECTIO DETERGENS UTERINA.

℥ *Decocti hordei*; *seri lactis* ana uncias tres. *Mellis rosati* uncias duas. Misce pro injectione.

℥ *Hordei integri* pugillum unum. *Foliorum saniculæ & agrimonie* ana manipulum unum. *Summit. hyperici* pugillum unum. Coque in f. q. aquæ ad libram unam. Colaturæ adde *mellis rosati* uncias duas. Misce pro injectione uterinâ.

℥ *Radicum aristolochie rotundæ* uncias duas. Coque in aquæ librâ. unâ. Sub finem adde *rosarum rubrarum* manipulum unum. Colaturæ adde *mellis rosati* unciam unam. *Balsami Copahu* semi-drachmam. Misce. Fiat injectio tepidè adhibenda.

INJECTIO ADSTRINGENS UTERINA.

℥ *Radic. bistortæ & tormentillæ* ana unciam unam. *Malicorii & balaustrorum* ana semi-unciam. Coque in aquæ q. f. ad libram unam. In colaturâ dissolve *sanguinis draconis* semi-unciam. *Aluminis pulverati* drachmas duas. Misce. Fiat injectio; cui addere licet sub casu urgentiori *spiritum vitrioli*, vel *aquam stypticam*.

SUFFITUS UTERINUS.

℥ *Pulveris succini*, & *feminum hyoscyami* ana pugillum unum. Pro-

jice in ignem, & fumus ope infundibuli vaginâ excipiat. Ad compescendos uteri dolores.

P E S S A R I U M.

℥ Myrrha & aloës ana drachmam unam & semis. *Aristolochia rotunda* drachmam unam. *Succi mercurialis* q. s. omnia gossypio excipiantur; & fiat pessarium ad molem digiti; quod panno sericeo involutum immittitur intrâ sinum pudoris. Ad menses suppressos.

℥ *Sabina* semi-unciam. Myrrha; *croci orientalis* ana drachmam unam. *Camphora* & *castorei* ana grana sex. Misce. Fiat pulvis quo sacculus impleatur: hæc etiam excipi queunt oleo succini, vel ruta, ut conficiatur pessarium; filo appensum ut facilius extrahi possit.

℥ Myrrha & aloës ana drachmas duas. *Casterei* drachmam unam. *Gepi- tiana*, *diclamni eretici* & *baccarum lauri* ana semi-drachm. Trita in pol- linem tenuissimum melle excipiantur; ut conficiatur pessarium syndone rarâ obducendum. Ad movendos menses. Addere licet *sabina* drachmam unam pro retentis lochiis.

C O M M E N T A R I A.

(1.) E M P L A S T R U M D E R A N I S, vel D E V I G O, cum mercurio, maximâ rerum copiâ exsurgit. Primò coquuntur in vino & aceto ranæ & lumbrici, cum radicibus ebuli & enulæ, floribus chamæmeli, lavandulæ, &c. Dein seorsim liquantur cera & axungia, styrax & terebinthina, cum oleis ranarum, lumbricorum, liliorum, &c. Quibus fufis adduntur oli- banum, myrrha, euphorbium & crocus, cum oleo essentiali lavandulæ. Tum decocto & liquamini, simul mixtis, & ulterius coctis, adjicitur mercurius ope terebenthinæ & styracis extinctus; ut ex omnibus notis- simâ arte subactis emergat emplastrum, quod inter eximia res solventia & incidentia haud immeritò decantatur. Ideò conducit in tumoribus cy- sticis & anomalis; gummata venerea evincit; glandulis scrophulosis opi- tulatur; &c. Postremò nonnunquàm adhibetur, amplitudine congruâ, ad movendam salivationem, vel ad oppugnandum virus venereum adhi- betur; atque in hunc finem paratur cum duplicato vel quadruplicato mer- curio, ut ad hoc opus efficacius evadat.

(2.) *Terra cimolia cultriorum*, ob nescio quam similitudinem cum cimoliâ antiquorum, quæ ab usu recessit; sic à quibusdam sciolis nuncu- patur hæc terra è core versatili, dùm acuuntur cultri, decidua. Pro repel- lente & resolvente habetur; ac faustè admovetur, testibus recens tumen- tibus; eandemque opem confert parotidibus; abjectâ scilicet omni cun- ctatione: aliàs incassum usurpatur, imò & noxia evadit.

(3.) *Oleum ruta* è simplici infusione hujusce plantæ in oleo olivarum paratur, pro usu externo. Clysteribus additur ad unciam unam vel alteram, tanquam anodynum & carminans, apprimè congruum tum in affectu hysterico, tum in colicâ flatulentâ. In confectioe etiam pessariorum emmenagogorum, & antihysteri corum recipitur.

(4.) *Oleum succini* ex hæce materiâ unâ cum sale & spiritu volatili, notissimâ distillatione elicitur. Egregium audit antispasmodicum, in affectu hysterico vel hypocondriaco conducibile; nec inutilem opem præstat in ipsâmet epilepsiâ, cæterisque affectibus convulsivis. Insuper inter balsamica etiam vulneraria & detergentia interna numeratur; nec exiguam laudem meretur in exulcerationibus pulmonum, renum & vesicæ. Dosis à guttis duabus ad sex accedit. Postremò compositionem pessariorum, in eundem scopum paratorum nonnunquam ingreditur.

(5.) *Galbanum* audit quoddam gummi resinofum in grumos condensatum, ceræ instar ductile, fuscum, amaricans & fœrens; quod spontè fluit è plantâ quâdam orientali, umbelliferâ & frutescente, quam ad oreoselinî genus refert TURNFORTIUS. Illud notatu dignum occurrit, circa hanc substantiam; quod, non secus ac resinæ, flammam concipiat; & gummatum instar in aquâ solvatur, non verò in oleo. Nusquam ore sumitur nisi præviâ quâdam præparatione, quæ sic se habet: dissolvitur nempe igne lento in vino albo, ac percolata dissolutio evaporationi balneo committitur; donec extracti consistentiam adipiscatur. Antihysteri corum classem subit; in aperientium ordine collocatur; nec ipsi denegatur vis incidens: laudatur potissimum ad suppressos menses; nec inefficax est in fluore albo. Datur formâ pilulari à gran. quatuor ad scrupulum unum. Crebrius pro usu externo adhibetur tanquam anodynum, emolliens, digestivum & resolvens: quapropter commendatur ad clavos pedum emolliendos vel cicurandos; atque umbilico admovetur adversus insultus hystericos. Prunis demùm injectum præbet suffitum, tam in vaginæ & uteri prolapsu; quam in affectibus hysteri cis, mensiumque remorâ proficuum.

(6.) *Assa fætida* est gummi resinofum flavescens & ductile, è grumis concretum, saporis acris & ingrati; quod tantum fœtorem, ad allium accedentem, spargit; ut stercus diaboli à nonnullis dicatur; etsi in usum culinarem veniebat apud Veteres; tanta est gustuum morosa diversitas. Fluit è radice sauciâtâ plantæ cujusdam ferulaceæ, in Persiâ, uti fertur, crescentis. Inter sedantia & antispasmodica recensetur, & in serie carminantium locum obtinet; idè deprædicatur in affectibus hysteri cis; menses movet & parturientes juvat; laudatur demùm in colicâ flatulentâ & tympanitide. Datur ob summam fœtiditatem formâ pilulari, à granis sex, ad semi-drachmam. Quoad vires externas; inter emollientia & resolyentia haud infimum gradum sibi vindicat: sed familiariùs usurpatur ad suffitum, qui hysteri cis succurrit; egregièque confert ad menses movendos; & ad restituendum laxioris vaginæ tonum.

(7.) *Bdellium* est gummi-resinofum, flammam concipiens, & ad myr-

GENITALIA
RESPICIEN-
TIA.

rhâ proximè accedens, odorum & nonnihil amaricans, pellucidum & subrubrum, vel coloris ferruginei subnigricantis, è granis concretum. Spontè fluit è quâdam arbore spinosâ indicâ vel arabicâ; de quâ nil certi traditur. Inter roborantia interna recensetur; in vulnerariorum classi recipitur; vis pectoralis & incidens ipsi adscribitur; ac inter aperientia & emmenagoga numeratur. Conducit in pulmonum, renum & vesicæ exulcerationibus; atque nonnullis asthmaticis auxilio est. Præscribitur sub formâ solidâ à semi-scrupulo ad semi-drachmam; sed rarè in usum internum venit. Crebriùs foris apponitur ceu egregium emolliens, resolvens & maturans; nec ipsi denegatur virtus vulneraria: ingreditur demùm suffumigia uterina.

A N U M S P E C T A N T I A .

IN immensum cresceret pagina, & à proposito aberrarem, si omnia medicamina inferiori gutturi prospicientia hùc attexerem: cur selectiora tantùm, haud tamen numero pauca, quæ vel podici induntur; uti clysteres & suppositoria; vel extrinsecùs sub formâ fortis, linimenti & pulveris adhibentur, pro instituti ratione tradere consultiùs visum fuit. Ut ab enematribus exordium capiamus; præscribuntur refrigerantia, demulcentia, emollientia, purgantia, carminantia, anodyna, adstringentia, detergentia, antiputrida & stimulantia: alia verò tenesmo, vermibus, colicæ pictorum, & nephritidi; non secùs ac affectioni hystericæ & febribus intermittentibus dicantur: quibus addere licet nutrientia, quorum materiam præbent ova, lac, juscula, vinum, &c. quæ nusquam injici debent, ni priùs crassiora intestina à scybalis planè liberentur. Diversæ indolis etiam conficiuntur suppositoria, enematum vices nonnunquàm suppletia; & idèd alia sunt stimulantia, vel secessum sollicitantia; alia anodyna, vermifuga, adstringentia, &c. uti videre est in nostrâ tabulâ. Quoad cætera medicamenta externa; innumera sanè & variæ naturæ, podici admoveri solent: nonnulla tamen sunt demulcentia & adstringentia quæ specialius tum hæmorrhoidibus & tenesmo, tum ani prolapsui sub formâ fortis, linimenti & suffitus congruere videntur: atque hisce cancellis continemur. Hirudines demùm (*les sangsuës*), crebriùs ano quàm cæteris partibus apponi solent; non solum pro ipsiusmet partis læsionibus, sed etiam ad varios alios morbos: quod de variis aliis topicis etiam intelligendum suprà monuimus.

EMPORETICA ET OFFICINALIA.

ANUM SPE-
CTANTIA.

REFRIGERANTIA pro clysteribus, sic se habent, aqua vulgatiōr vel fontana... Folia lactucæ, parietariæ, sedi majoris... Flores malvæ, & nymphææ... Hordeum. Furfur (¹), Semina frigida... Nitrum. Acetum. Mel violatum (²). *Demulcentia*, simili modo usurpanda audiunt folia verbasci, althææ... Semina lini. Mucilagines... Serum lactis. Emulsiones... Vitellum ovi. Butyrum. Olea... Aqua pulli & juscula pingua. Ex *Emollientium* classe eruuntur radices althææ & nymphææ... Folia malvæ, althææ, mercurialis (³), parietariæ, senecionis, verbasci, &c... Semina lini & fenugræci. Caricæ... Lac. Butyrum. Olea. Juscula pingua... Mucilagines. Gummi. Inter *Purgantia*, recensentur mel simplex; & officinalia... Senna. Fistula alexandrina. Gratiola (⁴). Turpethum... Sal epsoniense, marinum... Catholicum. Diaphœnicum (⁵). Benedicta laxativa (⁶). *Carminantium* titulo gaudent folia hyssopi, rutæ, pulegii, origani, menthæ, &c... Flores chamæmeli (⁷), meliloti (⁸)... Semina anisi, feniculi. Baccæ lauri, juniperi... Mel anthosatum. (⁹), mercuriale (¹⁰). Vinum... Oleum laurinum, rutæ, chamæmeli. Eleætuarium de baccis lauri. In *Anodynorum* numerum veniunt capita papaveris albi. Opium... Vinum generosum. Tinctura anodyna. Diacodium... Diascordium. Philonium romanum (¹¹). Trochisci de karabe... Unguentum populeum. Balsamum tranquillans. *Adstringentium* vires obtinent equisetum. Cortex granatorum. Rosæ rubræ. Balauſtia... Diascordium. Theriaca... Trochisci de karabe & alia anodyna. Pro *Detergentibus* habentur folia agrimonie, scordii, hyperici, centaurii minoris... Rosæ rubræ. Hordeum. Furfur... Vitellum ovi. Lac. Urina. Jusculum omaforum... Mel simplex & rosatum... Saccharum vulgare, & rosatum rubrum (¹²)... Terebinthina vulgaris. Aquæ thermæles. *Antiputridorum* classem subingrediuntur vinum generosum rubrum... Scordium. Absinthium. Centaurium minus, &c... Hordeum. Saccharum rubrum... Oleum nucum. Terebinthina... Unguentum ægyptiacum. Theriaca. In *Stimulantium* censu locum merentur salvia. Betonica. Origanum. Serpillum, &c... Acorus. Cardamomum. Pyrethrum. Turpethum... Sal gemmeum. Euphorbium... Nicotiana. Agaricus. Colocynthis... Vinum emeticum turbidum.

Enemata ad *tenesum* ingredi solent radix aristolochiæ rotundæ. Summitates hyperici... Gummi tragacanthum. Terebinthina... Sperma ceti. Vitellum ovi. Vinum... Mucilagines. Oleum hyperici... Diascordium. Diacodium. Trochisci de karabe. *Vermifugorum* gradum assequuntur lac & serum lactis... Folia gratiolæ, absinthii, centaurii mi-

ANUM SPE-
CIANTIA.

noris, tanacetii. . . . Semen fantonicum. Radix filicis. Ad *Colicam satur-*
ninam, usurpantur vinum. Oleum nucum. . . . Mel mercuriale. Diaphœ-
nicum. *Anti-nephritica* audiunt decocta emollientia. Lac & mel. . . .
Oleum nucum. Terebinthina. . . . Capita papaveris albi, cæteraque ano-
dyna. Theriaca. *Anti-hysteri-corum* classem subeunt folia rutæ, vulva-
riæ ⁽¹³⁾, matricariæ, tanacetii, alliariæ. . . . Camphora. Oleum rutæ.
Tinctura castorei. . . . Mel mercuriale & anthosatum. Benedicta laxa-
tiva. Pro *Febrifugis* habentur cortex peruvianus. Plantæ amaræ & aro-
maticæ. . . . Capita papaveris albi; cæteraque anodyna. *Stimulantia pro*
suppositoriis, sunt porrum. Mercurialis. Beta. . . . Lardum. Sapo. Mel
coctum. . . . Sal gemmeum, & ammoniacum. Euphorbium. . . . Jalapa.
Agaricus. Aloë. Colocynthis, vel trochisci alhandal. Inter *Anodyna* simili
formâ adhibenda recensentur cera. Sebum. Mel coctum. . . . Crocus. Ca-
storeum. Opium. È *Vermifugorum* classi eruuntur succus absinthii. Fel
bubulum. . . . Colocynthis. Aloë. *Adstringentia* simili ratione usurpanda
sunt galla. Cortex granatorum. Semen sumach. . . . Mastiche. Sanguis
draconis. Inter *Demulcentia externa*, locum obtinent folia malvæ, al-
thææ, verbasci ⁽¹⁴⁾, linariæ ⁽¹⁵⁾, anacampseros, hyoscyami, sedi ma-
joris. . . . Crocus. Semina lini & cydoniorum. . . . Vitellum & oleum ovi.
Opium. Sal Saturni. . . . Oleum lini, chamæmeli, hyoscyami. . . . Ce-
ratum Galeni. Populeum. Balsamum tranquillans. Pro *Roborantibus ex-*
ternis habentur semen sumach. Cortex granatorum. Galla. Lignum len-
tisci. . . . Mastiche. Colophonia. Catechu. Sanguis draconis,

MAGISTRALIA.

ANUM SP-
CTANTIA.

CLYSTER REFRIGERANS.

℥ *AQUÆ communis* libram unam. *Aceti optimi* uncias duas. Misce.

℥ *Seri lactis* q. f. *Nitri purificati* drachmas duas. *Mellis rosati* unciam unam.

℥ *Decocti hordei* libram unam. *Aceti* unciam unam. *Nitri* drachmas tres. Misce.

℥ *Foliorum lactucæ & sedi majoris* ana manip. unum. *Florum nymphææ* manip. semis. Coque in aquæ q. f. ad libram unam. In colaturâ dissolve *mellis violacei* uncias duas.

℥ *Hordei integri* manip. unum. *Foliorum malvæ & lactucæ* ana manip. unum. *Seminum frigidorum majorum* contusorum, in nodulo, unciam unam. Bulliant in aq. q. f. ad libram unam. In colaturâ dissolve *pulpæ cassiæ*; *mellis violacei* ana unciam unam.

CLYSTER DEMULCENS.

℥ *Aquæ pulli* libram unam. *Butyri recentis*, vel *olei amygdalarum dulcium* uncias duas. Misce.

℥ *Lactis caprini* libram unam. *Mucaginis seminum cydoniorum* uncias duas. *Mellis rosati* uncias tres.

℥ *Caput vervecinum*, demptis linguâ & cerebro. Confringe & coque in aq. q. f.

℥ *Olei amygdalarum dulcium & seminum lini* ana semi-libram. *Mucaginis seminum cydoniorum* cum lacte extractæ uncias quatuor. Misce pro enemate.

℥ *Jusculi omaforum* libram unam. *Olei amygdalarum dulcium*, vel *mellis rosacei* uncias duas. Vel solum jusculum usurpatur, cum uno aut altero ovi vitello.

℥ *Liquiritiæ rasæ & contusæ* semi-unciam. *Seminis lini contusi* unciam unam. *Foliorum malvæ* manipul. unum. Coque in aquæ q. f. ad libram unam. In colaturâ dissolve *medullæ cassiæ* unciam unam. *Olei liliorum* uncias duas. Misce.

℥ *Florum malvæ & violæ* ana manip. semis. Infunde in jusculi pulli ferventis librâ unâ. Colaturæ adde *butyri insulsi* uncias duas.

CLYSTER EMOLLIENS.

℥ *Decocti emollientis enematum* libram unam. Adde *olei amygdalarum*

**ANUM SP-
CTANTIA.** *dulcium* uncias duas. Neminem fugit prostare in officinis decoctum emolliens; ut enemata ex tempore parari queant. Hoc pro libito ingrediuntur malva, althæa, beta, parietaria, mercurialis, viola, acanthus, &c.

℥ *Furfuris macri*; *foliorum malvæ & parietariæ* ana manipulum unum. Bulliant in aquæ q. f. ad libram unam. In colaturâ dissolve *mellis communis* uncias tres.

℥ *Foliorum malvæ*; *seminum lini & furfuris* ana manip. unum. Coque in aquâ q. f. ad libram unam. Colaturæ adde *butyri recentis* uncias duas.

℥ *Radic. althææ* unciam unam. *Folior. ejusdem & mercurialis* ana manipulum semis. Colaturæ adde *mellis mercurialis* uncias duas.

℥ *Folior. parietariæ & althææ* ana manip. unum. *Florum chamæmeli* manip. semis. Coque in aquæ q. f. ad libram unam. Colaturæ adde *butyri recentis* uncias duas.

℥ *Foliorum malvæ & violæ* ana manip. unum. *Florum nymphææ* manip. semis. Bulliant in aquæ q. f. ad libram unam. In colaturâ dissolve *pulpæ cassiæ* unciam unam: *olei amygdalarum dulcium* uncias duas.

CLYSTER LAXANS.

℥ *Decocti emollientis* libram unam. *Catholici* unciam unam. *Olei olivarum*, vel *mellis mercurialis* uncias duas. Addere licet *salis cathartici amari* semi-unciam.

℥ *Fistulæ alexandrinæ* contritæ uncias sex. *Foliorum violæ & malvæ* ana manip. unum. Bulliant in f. q. aquæ ad libram unam. Cola.

℥ *Sennæ* unciam semis. Coque in *decocti emollientis* librâ unâ. In colaturâ dissolve *diaphænici* unciam unam. *Mellis mercurialis* uncias duas.

℥ *Foliorum gratiolæ & althææ* ana manipulum unum. *Florum chamæmeli* manipulum semis. Coque in aquæ q. f. ad libram unam. Colaturæ adde *catholici* unciam unam.

CLYSTER CARMINANS.

℥ *Florum chamæmeli* manip. duos. *Baccarum lauri* drachm. duas. Coque in aquæ q. f. ad libram unam. Colaturæ adde *olei laurini* semi-unciam. Misce.

℥ *Folior. hyssopi* manip. unum. *Florum chamæmeli* manip. semis. *Semin. anisi* drachm. unam. *Baccarum juniperi* drachmas duas. Coque in aquæ & vini ana q. f. In colaturâ dissolve *electuarii de baccis lauri* unciam unam.

℥ *Baccarum juniperi* semi-unciam. *Foliorum malvæ & pulegii* ana manip.

femis. Coque in aquæ q. f. ad uncias duodecim. Sub finem adde summatum rutæ manip. femis. Colaturæ adde mellis mercurialis; olei rutacei ana uncias duas.

℥ *Folior. mercurialis manip. unum. Florum chamæmeli & meliloti ana manip. femis. Semin. anisi drachm. unam. Coque in aquæ q. f. ad libram unam. Colaturæ adde electuarii de baccis lauri unciam unam.*

ANUM SPE-
CTANTIA.
ANTHATO

CLYSTER ANODYNUS.

℥ *Foliorum althææ & verbasci ana manip. unum. Caput papaveris albi contusorum drachm. duas. Seminum lini unciam unam. Bulliant in aquæ q. f. ad uncias duodecim. Colaturæ adde olei amygdalarum dulcium uncias duas.*

℥ *Lactis vaccini uncias duodecim. Ovi vitellos numero duos. Misce, & adde syrupi de papavere albo unciam unam.*

℥ *Mucilaginis seminum psyllii in aquâ rosarum extracti uncias duodecim. Olei amygdalarum dulcium, butyri insulsi, ana uncias duas. Dissolve laudani grana duo; vel philonii romani à semi-drachmâ ad drachmam unam.*

℥ *Vini rubri, & olei lini ana uncias sex. Olei rutæ semi-unciam. Tincturæ anodynæ guttas triginta; vel unguenti populei uncias duas.*

℥ *Opii grana quatuor. Dissolve in aquæ papaveris rhæados uncis decem. Adde diascordii semi-unciam, & vitellum ovi. Misce. Fiat clyster injiciendus tempore somni.*

CLYSTER ADSTRINGENS.

℥ *Corticis granatorum semi unciam. Rosarum rubrarum manip. femis. Coque in lactis vaccini q. f. ad libram femis. In colaturâ dissolve diascordii drachmas tres.*

℥ *Baccarum juniperi uncias duas. Rosarum rubrarum & florum chamæmeli ana pugill. unum. Coque in aquæ q. f. ad uncias duodecim. Colaturæ adde terebinthinæ, in ovi vitello solutæ, semi-unciam.*

℥ *Diascordii unciam femis. Theriacæ drachm. duas. Dissolve & coque leviter in lactis vaccini q. f. pro duplici dosi.*

CLYSTER DETERGENS.

℥ *Juris omasorum, vel capitis vervecini uncias decem. Sacchari rubri uncias duas. Fiat clyster. Urina pueri ad eundem usum usurpatur.*

℥ *Lactis vaccini libram femis. Sacchari rubri unciam unam. Vitellos ovorum numero duos. Misce.*

℥ *Terebinthinæ venetæ drachmas duas. Ovi vitellum. Ritè tritis & permixtis adde theriacæ semi-unciam; lactis vaccini uncias octo. Misce.*

ANUM SPE-
STANTIA.

℥ *Terebinthina*, in ovi vitello solutæ, semi-unciam. *Mellis rosacei* unciam unam. *Lactis* uncias octo. Misce.

℥ *Foliorum plantaginis* & *equiseti* ana manip. unum. *Rosarum rubrarum* & *florum meliloti* ana pugill. unum. Coque in aquæ librâ unâ. Colaturæ adde *sacchari rubri* drachmas tres, & *vitellum ovi*.

℥ *Capita papaveris albi* à drachmis duabus ad tres. Bulliant in decocti *hordei* librâ unâ. In colaturâ dissolve *mellis rosacei* uncias duas. *Sacchari rubri* unciam unam. *Terebinthina*, in ovi vitello solutæ, drachmas tres.

℥ *Furfuris macri*; *foliorum agrimonie* ana manip. unum. *Summitatum hyperici* manip. semis. Bulliant in aquæ q. f. ad uncias decem. Colaturæ adde *vitellum ovi*, & *mellis rosati* uncias duas.

CLYSTER ANTIPUTRIDUS.

℥ *Hordei integri* manip. unum. Coque in aquæ q. f. ad libram unam. Sub finem adde *folior. scordii* & *centaurii minoris* ana manip. unum. In colaturâ dissolve *unguenti aegyptiaci* drachmas sex. *Terebinthina*, in ovi vitello solutæ, semi-unciam. Misce.

℥ *Vini rubri* uncias duodecim. *Sacchari rubri* unciam unam. *Olei nucum* uncias tres. *Theriace* drachmas duas.

CLYSTER STIMULANS.

℥ *Decocti communis enematum* libram unam. Dissolve *catholici* uncias duas. *Vini emetici turbidi* uncias tres. *Salis gemma* drachmas duas. Ad affectus comatosos, & colicam saturninam.

℥ *Folior. siccor. nicotianæ* à drachmis duabus ad semi-unciam. Bulliant in aquæ q. f. ad libram unam. Adde *salis gemma* drachmas duas.

℥ *Pulpæ colocynthis*, in nodulo, à semi-drachmâ ad drachm. unam. *Folior. nicotianæ* drachm. unam. Coque in aquæ q. f. Colaturæ adde *salis marini* drachm. duas. *Mellis mercurialis* uncias duas.

℥ *Decocti rad. althææ* libram unam. *Colocynthis* à drachm. unâ, ad duas. Bulliant leviter: in colaturâ dissolve *diaphænici* unciam unam. *Mellis mercurialis* uncias duas.

℥ *Folior. mercurialis* manip. unum. *Senna* & *pulpæ colocynthis* ana drachm. duas. *Folior. nicotianæ* semi-drachmam. Bulliant in aquæ q. f. ad libram unam. Colaturæ adde *vini emetici turbidi* uncias duas. *Mellis mercurialis* uncias tres.

℥ *Radicis pyrethri* semi-unciam. *Folior. betonica* manip. unum. *Semen feniculi* pug. unum. *Senna* semi-unciam. *Agarici* drachm. duas. Bulliant in aquæ q. f. & colaturæ adde *vini emetici turbidi* unciam unam. *Diapruni solutivi* semi-unciam. Misce.

CLYSTER AD TENESMUM.

℥ *Vini generosi* uncias quatuor. *Syrupi de papavere albo* uncias duas

Diaseordii drachm. duas. *Spermatis ceti* drachm. unam. *Vitellos ovorum* numero duos.

℥ *Rad. aristolochia rotunda* semi-unciam. *Summit. hyperici* man. unum. Coque in q. f. aquæ ad libr. unam. In colat. dissolve *terebinthina veneta* in ovi vitello dilutæ; *olei hyperici* ana semi-unciam; *laudani liquidi* gutt. duodecim. Misce. Fiat clyster partitis vicibus injiciendus.

ANUM STE-
CTANTIA.

CLYSTER VERMIFUGUS.

℥ *Radic. flicis maris* unciam unam. *Folior. absinthii & tanaceti* ana manip. semis. Coque in aquæ q. f. ad libram unam. Adde *olei hyperici* unciam unam.

℥ *Lactis vaccini* libram unam. *Vitellos ovi* numero duos. *Theriaca veteris* drachm. duas.

℥ *Gratiole viridis* manip. unum. *Summit. absinthii & centaurei minoris* ana manip. semis. *Seminis fantonici* semi-unciam. Coque in *seri lactis* q. f. ad semi-libram. Fiat clyster. Ad ascarides.

℥ *Rad. aristolochia rotunda & gentiana* ana unc. unam. *Fol. absinthii & abrotani* ana manip. unum. Coque in aq. q. f. ad uncias duodecim. Colaturæ adde *lixiviî communis* uncias quatuor. Fiat enema sensim injiciendum.

AD COLICAM SATURNINAM.

℥ *Vini rubri*; *olei nucum* ana uncias sex. Misce pro clystere.

℥ *Decocti emollientis* uncias duodecim. *Electuarii diaphænici* unciam unam. *Vini emetici turbidi* uncias tres.

℥ *Pulpæ colocynthidis* drachm. unam. Bulliat in *vini albi* q. f. ad uncias octo. Adde *mellis mercurialis*; *olei nucum* ana uncias tres.

℥ *Sennæ & pulpæ colocynthidis* ana drachm. duas. Bulliant in *decocti emollientis* q. f. In colaturâ dissolve *benedicta laxativa* semi-unciam. *Mellis mercurialis* uncias duas. *Vini emetici* unciam unam.

CLYSTER AD NEPHRITIDEM.

℥ *Decocti florum chamemeli* uncias duodecim. *Terebinthina* in ovi vitello solutæ, *mellis communis* ana semi-unciam.

℥ *Lactis vaccini* uncias duodecim. *Terebinthina soluta* unc. unam. *Theriaca* drach. duas.

℥ *Radic. althææ & nymphææ* ana unciam unam. *Folior. malvæ* manip. unum. *Seminum lini & fenugraci* ana semi-unciam. Bulliant in aquæ q. f. ad libram unam. In colaturâ adde *olei nucum* uncias duas. *Terebinthina soluta* drachmas duas.

CLYSTER HYSTERICUS.

ANUM SPETANTIA.

℥ Folior. *matricariae* & *mercurialis* ana manip. unum. Coque in aqua q. f. ad libram unam. Colaturæ adde *mellis mercurialis* uncias tres. Olei *rutæ* uncias duas.

℥ Foliorum *artemisiae* & *rutæ* ana manip. unum. *Seminum anisi* pugill. unum. Bulliant in aqua q. f. ad uncias decem. In colaturâ dissolve *benedictæ laxativæ* semi-unciam.

CLYSTER FEBRIFUGUS.

℥ Folior. *majorana* manip. duos. Coque leviter in aq. q. f. Colaturæ adde olei *laurini* uncias tres.

℥ Corticis *peruviani* unciam unam. Bulliat in aqua libris duabus ad dimidium. Pro clystere quartâ quâque horâ iterando.

℥ Caput *papaveris albi* contusorum drachm. duas. Corticis *peruviani* crassiusculè triti, à semi-unciâ ad unciam unam. Bulliant in aq. q. f. ad libram unam.

℥ *Kinakina* unciam unam. Coque in aqua q. f. ad uncias duodecim. Colaturæ adde *theriacæ* drachmam unam; vel *diacodii* semi-unciam. Fiat clyster, semel, vel bis, per diem injiciendus.

CLYSTER NUTRIENS.

℥ Jusculi optimi libram unam. Vini generosi cyathum unum. Vitellos ovorum numero duos. Misce. Fiat clyster, pro rerum conditione pluriès iterandus.

℥ Juris carnis bubulae & caponis libr. unam. Cremoris hordei libr. semis. Vini generosi uncias quatuor. Sacchari rosati unciam unam. Panis tritici exsiccati & pulverati semi-unciam. Vitell. ovorum num. duos. Misce pro enemate duplici vel triplici. Hæc enemata laudantur in anginâ, faucibus à tumore præclusis; orificio ventriculi obturato; convulsione, oris paralyti, &c. cum scilicet ægri alimenta per os assumere nequeunt; vel ventriculus nil retinere valet. Haud injiciuntur nisi prius ritè depleantur intestina crassiora.

SUPPOSITORIUM STIMULANS.

℥ Mellis communis uncias duas. Salis marini drachm. unam. Coque igne lento ad duritiem & formetur suppositorium, candelæ instar, oleo vel butyro inunctum.

℥ Pulveris *agarici*; salis gemmæ ana drachm. unam. Misce. Fiat supposit. cum mellis cocti unciis duabus.

℥ Trochiscorum alhandal ; diacrydii ana scrup. unum. Salis gemmæ drachm. unam. Misce cum mellis cocti uncias duabus. Pro suppositoriis.

℥ Mellis coctu indurati unciam unam ; salis ammoniaci drachmam unam ; trochiscorum alhandal & radicis hellebori albi ana scrupulum semis ; euphorbii grana duo. Misce, & fiant ex arte suppositoria, numero duo, oleo castorei illinenda. Ad affectus soporosos.

℥ Aloës & salis gemmæ ana scrupulum unum. Pulveris colocynthidos grana quindecim. Mellis q. s. coctu redigantur in suppositorium. Ad revocandum fluxum hæmorrhoidalem.

SUPPOSITORIUM ANODYNUM.

℥ Sebi cervini drachmas duas. Cera flava drachm. unam. Cerussa scrupulum semis. Opii grana tria. Misce pro suppositoriis.

℥ Opii ; croci & castorei ana semi-scrupulum. Fiat cum melle cocto suppositorium post semi-horam retrahendum.

SUPPOSITORIUM VERMIFUGUM.

℥ Fellis taurini, & succi absinthii coctione inspissatorum ana scrupulum unum. Myrrha & aloës ana scrupul. semis. Misce cum melle cocto.

SUPPOSITORIUM ADSTRINGENS.

℥ Mastiches ; sanguinis draconis ana scrup. unum. Pulveris seminis sumach semi-scrupul. Misce cum melle cocto. Ad ani prolapsum.

FOTUS DEMULCENS ET VAPOR.

℥ Foliorum malva & verbasci ana manip. duos. Semin. hyoscyami unc. unam. Coque in aquæ q. s. ad libras duas. Fiat decoctum quo foveatur podex ; vel vapor calidè excipiat per sellam perforatam. Ad hæmorrhoides tumentes & dolentes.

℥ Fol. violæ & hyoscyami ana manip. unum. Seminum lini & cydoniorum ana semi-manipulum. Coque in aquæ q. s. ad libras duas. Pro fotu ; vel vapore excipiendi ex sedili perforato. Ad tenesmum.

FOTUS ADSTRINGENS ET VAPOR.

℥ Corticis granatorum unc. duas. Semin. sumach unciam unam. Mastiches drachmam unam. Coque in vini rubri q. s. ad libras duas. Fiat fotus, vel vapor excipiat. Ad ani prolapsum.

SUFFITUS AD ANI PROCIDENTIAM.

ANUM SPEC-
TANTIA.

℥ *Thuris*, *succini* & *corticis granatorum* ana semi-unciam. Fiat ex omnibus pulvis crassus, cujus accensi fumus per sellam perforatam excipiatur.

LINIMENTUM DEMULCENS.

℥ *Olei ovorum* uncias duas. *Opii* grana sex. Misce pro litu hæmorrhoidali.

℥ *Florum sulphuris* drachm. duas. *Olei ovorum* semi-unciam. *Olei rosati* unciam unam. Misce pro litu.

℥ *Unguenti populei* unciam unam. *Balsami tranquillantis* drachm. sex. *Olei seminum lini* drachm. duas. Misce pro usu.

℥ *Salis saturni* semi-unciam. *Olei chamameli*, *olei rosati* & *succi capillorum veneris* ana uncias duas. Misce.

℥ *Unguenti albi Rhafis*, & *populei* ana unciam unam. *Vitellum ovi*. *Croci pulverati* semi-drachmam. *Opii* grana duodecim. Misce. Fiat linimentum.

℥ *Unguenti populei* unciam unam. *Olei succini* drachmas duas. Misce ad unguentum hæmorrhoidale.

LINIMENTUM AD ANI PROCIDENTIAM.

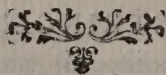
℥ *Unguenti populei* uncias duas. *Olei ovorum* drachmas sex. *Sacchari saturni* semi-drachmam. *Opii* grana octo. *Olei succini* guttas quindecim. Misce.

℥ *Spermatis ceti* drachmas tres. *Olei hyoscyami* drachm. unam. *Camphora* grana sex. *Croci* grana decem. *Olei ovorum* q. s. pro litu.

℥ *Unguenti rosacei* uncias duas. *Mercurii crudi* drachmas duas. Misce ex arte pro litu ad hæmorrhoides tumentes & dolentes.

PULVIS ADSTRINGENS.

℥ *Mastiches*; *colophonie*; *sanguinis draconis* & *catechu* ana quantum vis. Misce. Fiat pulvis. Ad ani prolapsum.

COMMENTARIA.

(1.) **F**URFUR (*son de froment*), inter pectoralia & demulcentia vulgò numeratur; hinc tussientibus nonnunquàm præscribitur ad manipulum unum pro prisanæ libris duabus. Sed familiariùs usurpatur ejus decoctum ad enemata tanquàm demulcens & detergens; & sub hoc conspectu commendatur non solum ad restinguendum interaneorum æstum; sed etiam sub dysenteria, aliisve alvi profluviiis.

(2.) *Mel violatum* è florum violarum calidâ infusione per duodecim horas & expressione; cum melle ad syrupi consistentiam coquendo, parari solet: quod alvum refrigerandi vel laxandi causâ ab unciiis duabus ad tres, enematis addi solet.

(3.) *Mercurialis testiculata*, sive mas, Dioscoridis, C. B. pin. (*Mercuriale mâle*).

Mercurialis spicata, sive femina, Dioscoridis, C. B. pin. (*Mercuriale femelle*).

Utraque species locum habet in serie laxantium & aperientium; & nonnunquàm prodest in cachexiâ. Præcipitur in infuso vel decocto ad manipulum unum pro quâque librâ aquæ. Succus etiam exhibetur ad uncias circiter quatuor. Syrupus mercurialis suas præcipuas vires mutuatur à gentianâ. Mercurialis demùm inter emollientia externa usitatoria numeratur, & adhibetur sub formâ enematis, fortis & cataplasmatibus.

(4.) *Gratiola*, J. B. *Digitalis minima*, *Gratiola dicta*, Inst. r. herb. (*Herbe à pauvre homme*).

Tota planta summè amaricans, inter cathartica hydragoga numeratur; vomitumque nonnunquàm movet: idèd à nonnullis deprædicatur in ascite; non secùs ac in febribus intermittentibus pertinacioribus. Dosis in subst. à granis decem ad scrupulum unum; & in infuso, ab scrupulo uno ad duos, rarè ultrâ. Si refractâ dosi præcipiatur, nullam evacuationem movet; sed vermes enecat & obstructions referat. Crebriùs fanè ingreditur decoctum enematum purgantium & vermifugorum à manip. semisse ad manipul. unum. Aliàs vix nisi ab agricolis usurpatur. Silentio premere minime debemus, quòd hujusce plantæ radix pro succedaneâ ipecacuanhæ à quibusdam perperam habeatur.

(5.) *Diaphænicum*, electuarium usitatissimum, è dactylorum pulpâ, penidiis & amygdalis confusis, quibus omnibus in melle coctis adduntur diacrydium & turpethum, cum zingibere, pipere, cinnamomo, &c. conficitur. Inter cathartica drastica recensetur, & idèd laudatur in affectibus comatosis, non secùs ac in hydrope, à drachm. duabus, ad semi-unciam; sed rarissimè à nostratibus intus exhibetur hoc electuarium;

ANUM SPE-
CTANTIA.

quod familiarius & tutius clysterum purgantium compositionem ingreditur, ab uncia unâ ad duas.

(6.) *Benedicta laxativa* aliud est electuarium, quod majori rerum farragine exurgit; inter quas eminent turpethum, esula, diacrydium & hermodactyli; quibus accedunt caryophylli, zingiber, piper, cardamomum, macis & crocus; cum seminibus feniculi, apii, petroselini, &c. Quæ omnia melle excipiuntur ad requisitam consistentiam. Validissimum est purgans soli gutturi inferiori dicatum: pro carminante etiam & anti-hysterico habetur, atque à drachm. tribus ad unciam unam, in enemate dilui solet.

(7.) *Chamæmelum* nobile, seu *Leucanthemum odoratus*, C. B. pin. (*Camomille romaine*).

Chamæmelum vulgare, *Leucanthemum Dioscoridis*, C. B. pin. (*Camomille ordinaire*).

Utraque species in usum quotidianum venit; sed prima magis fragrans & amaricans præfertur. Flores antispasmodicam vim obtinent; febres intermittentes fugant, & status discutiunt: laudantur potissimum in affectu hysterico & hypochondriaco; necnon in colicâ flatulentâ & convulsivâ, alteriusve indolis, sub quâ specificè quasi agere autumabat Baglivius. Præcipiuntur in infuso aquoso vel vinoso à manip. semisse ad manip. unum, pro singulis decocti libris: aut propinatur succus ab uncis duabus ad tres. Illos etiam exhibere licet in substantiâ, à semi-drachmâ ad drachm. duas; sed parùm proficua hæc est methodus. In vulgatiorem usum externum cedunt prædicti flores, sub formâ enematis, forûs vel cataplasmatibus; ob eximiam scilicet vim emollientem & anodynam quâ pollent: ideò conducibiles censentur adversus tormina; insultus nephriticos leniunt; dolores arthriticos & rheumaticos compescunt; mammis tumentibus & renitentibus opitulantur: rigidioribus demùm artubus flexilitatem conciliant: ad quod postremum opus præsertim usurpatur oleum chamæmeli; de quo alibi.

(8.) *Melilotus officinarum* Germaniæ, C. B. pin. (*Mélilot ordinaire*).

Melilotus vulgaris altissima frutescens, flore luteo, Inst. r. herb. (*Grand mélilot*).

Utriusque speciei flores intus & extus usurpantur, tanquàm demulcentes, anodynæ, emollientes & carminantes: ideò conducunt in colicâ; valent in infarctu nephritico; & ubi de interaneorum phlogosi metuitur. Ex illis ad manip. unum coctis in aquæ libris quatuor paratur ptisana in enumeratis casibus cyathim propinanda; sed sæpius ingrediuntur, cum floribus chamæmeli, enemata emollientia & carminantia, forûs & cataplasmata resolventia, vel anodyna.

(9.) *Mel anthosatum* è rosmarini florum & foliorum digestionem & insolationem per quindecim dies paratur; & ab uncis duabus ad tres, vim carminantem, antihystericam & stimulantem enematibus impertitur.

(10.) *Mel mercuriale* simplici processu conficitur, cum melle & succo

mercurialis ad syrupi consistentiam coctis. Non secus ac prior, in compositione enematum laxantium, carminantium & antihysteri corum vulgarissimè, nec absimili dosi, recipitur.

(11.) *Philonium romanum* electuarium audit narcoticum, quod suas præcipuas vires mutuatur ab opio, femine hyoscyami, castoreo & croco; quibus accedunt piper, cinnamomum, cassia lignea, costus, zedoaria, &c. melle, uti mos est, basim præbente. Ejus usus internus à solertioribus vetatur; imò haud nisi summâ cautelâ podici committitur. Ad drachm. unam vel alteram clysteribus addi solet: nonnulli ramen haud ultrâ unum scrupulum, illud præcipere audent; dùm alii audacter ad drachmas tres accedunt. Tutiùs ni fallor incedunt qui à minori dosi incipiendo; ad majorem, post ritè observatos effectus, progrediuntur.

(12.) *Saccharum rosatum rubrum* paratur dissolutione & coctione sacchari in aquâ rosarum rubrarum ad extracti consistentiam, cui color conciliatur miscellâ rosarum rubrarum, nonnullis guttis spiritûs vitrioli irroratarum. Intûs sumptum stomachi vires refocillat, à drachm. unâ, ad tres: sed rarò in hunc scopum præcipitur: familiarius enim adjicitur enematibus detergentibus & anti-dysentericis ab uncia unâ, ad tres.

(13.) *Vulvaria*, Tabern. icon. *Chenopodium fœtidum*, Inst. r. herb.

Hæc planta graveolens, non secus ac meretricum muliebria è quibus nomen duxit, pro usu duntaxat externo adhibetur; ceu carminans, sedans & antihysterica: idèd non solum recipitur in enematibus, sed etiam in fotubus & cataplasmatibus in hunc finem paratis.

(14.) *Verbasum* mas latifolium luteum, C. B. pin. (*Bouillon blanc*).

Verbasum femina flore luteo magno. C. B. pin.

Verbasum nigrum flore ex luteo purpurascente, C. B. pin.

Flores harumce trium specierum, instar the exhibendi, virtute gaudent anodynâ: idcirco conducunt in tussi; sputa nonnunquam promonent; nec minorem opem conferunt contra tormina, aliosque interaneorum dolores. Folia verò inter demulcentia & resolventia externa recensentur; quapropter sub formâ clysteris, vel fotûs, adhibentur ad sedandum tenesinum; doloresque hæmorrhoidum compescendos: vel solus decocti vapor sede excipitur.

(15.) *Linaria vulgaris* lutea flore majore, C. B. pin. (*Linaire* ou *Lin sauvage*).

Extrinsecus admota pro demulcente & resolvente habetur. In lacte coquitur, & sub fotûs vel cataplasmatibus formâ adhibetur ad cicurandas hæmorrhoides. Aliàs rarò usurpatur.

ANUM SP-
CTANTIA.

ARTUBUS
ADMOVEN-
DA.

ARTUBUS ADMOVENDA.

HAUD magis , ac postrema , affinia censerī debent topica quæ juxta nostrum institutum ad hanc classem pertinent ; cū plures morbos planè dissimiles ; perniones putā , paronychiā , œdema crurum , tumores albos artuum , distortionē , podagram & clayos spectent. Hisce magistralibus remediis nonnulla pediluvia , quæ nunc ad vires refocillandas , nunc ad somnum conciliandum haud improspere adhibentur ; mantissæ instar , adjicere haud incongruum fore judicavimus. Resolventia & anodyna audiunt pernionibus prospicientia : vi emolliente vel maturante instruuntur paronychiæ imponenda : è roborantium vel resolventium ordine depromuntur cruribus œdematosis proficua ; & sic de cæteris quæ brevitatis causâ omittimus. Illud annotasse sufficiat circā lotiones narcoticas nostrum agmen claudentes , quòd effectus quandòque extemporaneus , qui hinc sequitur , minùs pendeat ab immersione pedis quàm à vapore , qui ore & naribus ut plurimū excipitur. Neminem postremò latet nonnulla esse topica carpo , volæ manuum , vel plantæ pedum admovenda ; circā quorum vires febrifugas varia effutiuntur commenta , quibus sanioris medicinæ præcepta convelluntur. Hinc fit ut insulsæ plebeculæ tradantur.

EMPORETICA ET OFFICINALIA.

AD Perniones usurpantur folia raphani rustici , cyclaminis. Flores sambuci , & chamæmeli . . . Semen hyoscyami , ad suffitum . . . Camphora. Sal ammoniacum . . . Sperma ceti. Oleum olivarum. Sapo. Medulla cervina . . . Aqua vitæ. Spiritus salis ammoniaci . . . Balsamum tranquillans. Emplastrum saponaceum ⁽¹⁾. *Ædema crurum* respiciunt folia eupatorii , sambuci , cucumeris sylvestris . . . Flores chamæmeli , tanacetī , sambuci. Baccæ juniperi . . . Spiritus vini , & acetī . . . Aqua calcis ⁽²⁾ , lixivium cineris sarmentorum ⁽³⁾ . . . Alumen. Sulphur. Antimonium. Pro *Tumoribus Artuum* adhiberi solent acetum. Bolus armena . . . Myrrha. Mastiche. *Distorsioni* opitulantur vinum rubrum generosum . . . Absinthium. Baccæ juniperi . . . Flores sambuci. Rosæ rubræ. Sub *Arthritide* conferrunt sedum majus. Chamæpitys ⁽⁴⁾. Abrobanum . . . Flores sambuci , primula veris. Crocus . . . Sal ammoniacum , tartari. Camphora. Sapo . . . Aqua florum sambuci , sperniolæ . . . Spiritus salis ammoniaci , sal marinum . . . Emplastrum saponaceum , antipodagricum ⁽⁵⁾. Ad *Clayos pedum* proponuntur folia telephii ⁽⁶⁾ , fedi majoris . . . Galbanum. Gummi

ammoniacum. Inter *Corroborantia* artubus dicata numerantur salvia, rosmarinus, tanacetum, absinthium. . . . Rosa rubra. Bacca juniperi. . . . Alumen. Sal marinum. Vinum. *Narcoticorum* munia obeunt solanum. Hyoscyamus. . . . Capita papaveris albi. Quod ad *Febrifuga* attinet allium carpo impositum, inter varia commentitia, eminet.

ARTUBUS
ADMOVEN-
DA.

MAGISTRALIA.

LOTIO AD PERNIONES.

℞ *AQ VÆ vitæ* semi-libram. *Salis ammoniaci*; *camphoræ* ana drachmas duas. Misce pro lotionem. Sola aqua vitæ, vel vinum tepidum, à nonnullis faustè adhibetur.

℞ *Foliorum cyclaminis* manipulos duos. *Flor. sambuci* manipulum unum. Coque in *vini generosi* libris duabus. In colaturâ dissolve *salis ammoniaci* drachmas duas.

℞ *Folior. cyclaminis & florum chamemeli* ana manipulum unum. *Saponis & salis ammoniaci* ana drachmam unam. Infunde in aquæ ferventis libris tribus.

LINIMENTUM AD PERNIONES.

℞ *Balsami tranquillantis* unciam unam. *Medulla cervinæ* unciam semis. *Spermatis ceti* drachmas duas. Liquescant balneolo; & ab igne remotis adde *olei terebinthinæ*; *spiritûs salis ammoniaci* ana drachmas duas.

℞ *Axungie suille recentis* uncias tres. Liquefcat balneolo, & adde *bilem suillam* in vesiculâ felleâ contentam. Misce ad linimentum.

FOTUS AD PARONYCHIAM.

℞ *Florum chamemeli*, *verbasci*, *sambuci* ana semi-manipulum. *Farinæ fenugraci & seminum lini* ana drachmas duas. Coque in *lactis vaccini* q. s. ad libram unam. Colatura servetur ad usum.

FOTUS AD ŒDEMA CRURUM.

℞ *Cineris sarmentorum* libras duas. Infunde, ut artis est, in aquæ libris duodecim. Colatura servetur pro fotu tepidè admovento.

℞ *Spiritûs vini & aceti* ana uncias sex. *Salis communis* drachmas duas. Misce.

℞ *Sulphuris vivi pulverati*; *baccarum juniperi* contusarum ana uncias

ARTUBUS
ADMOVEN-
DA.

duas. Coque in aquæ calcis, & lixivii cinerum sarmentorum ana librâ unâ. Cola pro fotu.

℥ Folior. sambuci & cucumeris asinini ana manipulos duos. Florum chamemeli & sambuci ana manip. semis. Antimonii crudi libram semis. Aluminis uncias duas. Coque in aquæ q. f. ad libras quatuor.

FOTUS AD TUMOREM ALBUM.

℥ Lithargyri semi-libram. Boli armenæ unc. unam. Mastiches & myrrha ana semi-unciam. Bulliant per semi-horam in aceti optimi q. f. ad libras duas. Pro fotu.

FOTUS AD DISTORSIONEM.

℥ Foliorum absinthii & florum sambuci ana manipulum unum. Rosarum rubrarum man. semis. Baccarum juniperi uncias duas. Bulliant in vini rubri libris duabus.

CATAPLASMA AD DISTORSIONEM.

℥ Furfuris macri libras duas; bulliat in aquæ & aceti, anaticâ proportionem, quantum sufficit. Fiat ex arte cataplasma, pluriès per diem renovandum.

FOTUS AD ARTHRITIDEM.

℥ Croci semi-drachmam. Infunde in aquæ florum sambuci librâ unâ.

℥ Folior. chamæpityos & abrotani ana manip. quatuor; coque in aquæ libris sex ad quatuor. In colaturâ dissolve salis tartari & ammoniaci ana uncias duas.

CATAPLASMA AD DOLOREM ISCHIADICUM.

℥ Radic. virid. bryoniæ albæ q. f. Contunde, & adde olei lini q. f. ad consistentiam. Calidè admoveatur.

LINIMENTUM AD ARTHRITIDEM.

℥ Saponis veneti uncias duas Camphoræ drachmas duas. Dissolve in spiritûs vini q. f. & adde spiritûs salis ammoniaci semi-unciam. Misce.

PEDILUVIUM ROBORANS.

℥ Foliorum rorismarini & salviæ ana manipulos quatuor. Baccarum

juniperi libram unam. Coque in aquæ q. f. ad pediluvium. Post insultus arthriticos.

℥ *Folior. salviæ & absinthii* ana manipulos duos. *Rosarum rubrarum* manipulum unum. *Salis marini & aluminis* ana unciam unam. Coque in *vini & aquæ* ana q. f. pro lotionē pedum.

ARTUBUS
ADMOVEN-
DA.

PEDILUVIUM HYPNOTICUM.

℥ *Foliorum hyoscyami* manipulos duos. *Capita papaveris albi* numero duodecim. Coque in aquæ q. f.

℥ *Folior. malvæ & solani* ana manipulos duos. *Capita papaveris albi* numero decem. *Florum nymphææ* manipulum unum. Coque in *oxycrati* q. f. Fiat pediluvium horâ somni usurpandum.

SINAPISMUS.

℥ *Medulle panis albi* uncias duas. *Pulveris semin. sinapi* unciam unam. *Olei caryophyllorum* gutt. triginta; *aceti* uncias tres. *Mellis* q. f. ad cataplasma plantæ pedum admoendum & relinquendum donec pars digito pressa non albescat.

℥ *Fermenti acris & saponis nigri* ana unciam unam & semis. *Salis prunellæ* drachmam unam. *Aceti rutacei* q. f. ad cataplasma plantæ pedum respiciens.

ARTUBUS
ADMOVEN-
DA.

COMMENTARIA.

(1.) **E**MPLASTRUM SAPONACEUM è minio, cerussâ & sapone, cerâ exceptis juxta artem, conficitur. Pro egregio resolvente habetur, ac familiarius usurpatur adversus perniones.

(2.) *Aqua calcis* omnibus innotescit; non secus ac lapis hic vulgatissimus, qui calcis vivæ, ut inquiunt, naturam congruâ calcinatione induit; quæ, si diutius aëri exponatur, effœta & inermis evadit. Suprà calcis vivæ recentis libram unam affunditur aqua à libris sex ad decem: post solitam effervescentiam quieti traduntur per viginti quatuor horas prædictæ materies, ut molecule crassiores fundum petant. Postea decantatur & percolatur aqua limpida ad usum servanda. Suprà residuum, eadem aquæ novæ quantitas iterum funditur, ut simili processu habeatur aqua, ut inquiunt, secunda; quam, non secus ac primam, haud ultra duos vel tres menses servare licet. Utraque extrinsecus adhibetur tanquam resolvens eximium, quod deprædicatur adversus tumores tum sanguineos, tum serofos; & opportunè præsertim admoventur cruribus œdematosis; nec inutilem opem confert in ambustione. Egregiè insuper exsiccat & detergit prædicta aqua: quæ idèò conducit in ulceribus putridis, sordidis & contumacioribus. Ex illâ quoque parantur injectiones ad gonorrhœam & fluorem album: nonnulla demùm collyria ingreditur detergentia. In usum etiam internum venit aqua calcis, ceu detergens præstantissimum, idèò summè deprædicatur adversus viscerum, vel ipsiusmet pulmonis exulcerationes. Illam ad unciam unam vel alteram, bis, terve in die exhibere licet; dummodò lacti, vel cuivis prisanæ demulcenti societur. Sapissimè etiam adhibetur aqua calcis inter usum lacticiniorum, ne scilicet acescant in ventriculo; ad quod opus semi-drachma prædictæ aquæ, lactis libræ uni adjicit solet. Haud dubitare licet quin aqua calcis intrus sumpta eximiorum detergentium vices expleat; imò & inter aperientia & incidentia recenseri mereatur: hinc minime mirum si laudetur in scrophulis, hydrope, asthma, &c. Absorbentium etiam munia obit; cur sit ut suum symbolum conferat in medelâ alvi fluxûs & dysenteriæ. Postremò juxta nuperrima experimenta ipsi tribuitur vis lithontripica; præsertim si paratur cum aquæ libris octo, & calcis conchyliorum librâ unâ. Hanc, annuentibus haud infimi subsellii medicis, tutò ad libras duas & ultra per diem absque periculo propinari posse asserunt; quod tamen cum granosalis accipiendum esse censemus. Quantiscumque tamen laudibus excipiat aqua calcis usus internus, in regionibus septentrionalibus fortè salubrior, haud omnibus clinicis arridet: nec desunt, experienciâ freti, qui hoc remedium planè noxium deprædicent, præsertim in anorexiâ, & alvo adstrictâ: illud angue pejus caveant atrophîâ confecti; ad inflammationem proclives;

proclives ; hæmorrhagiis obnoxii , &c. cum haud dubitare liceat quin à materiâ corrodeute vires mutuetur.

(3.) *Cinis farmentorum* tantummodò adhibetur ad lixivium , quod intùs propinare licet ; non secùs ac illa è cineribus genistæ , absinthii , &c. parata , cum quibus , ratione virium , coincidit. Rarò tamen intùs exhibetur ; sed crebriùs foris imponitur tumori crurum œdematoso. Eâ proportionè ad hoc opus conficitur , ut sit una aut altera cineris uncia pro quâque aquæ librâ.

(4.) *Chamæpitys* lutea vulgaris folio trifido , C. B. pin. Iva arthritica officinarum (*Ivette*).

Amaricans hæc planta , & quidpiam marini redolens , inter roborantia & cephalica recensetur ; & à nonnullis laudatur in paralyfi. De viribus resolventibus & anodynis respectu arthritidis , è quâ nomen sortitur , dubitare licet : quidquid sit , ab usu ferè recessit ; ni pro nonnullis compositionibus officinalibus adhibeatur. Dosis in substantiâ ab scrupulo uno ad duos ; & ad pugillum unum pro quâque librâ decocti vel infusi.

(5.) *Emplastrum antipodagricum* Tachenii , è camphorâ , castoreo , cerussâ , minio , sapone & oleo rosaceo exceptis , conficitur. Egregium est anodynum & resolvens , cujus ope non solùm leniuntur dolores arthritici ; sed etiam contrahitur paroxysmus : adeò ut inter topica efficaciora , sub hoc conspectu , recenseri mereatur.

(6.) *Telephium* vulgare , C. B. pin. Anacamferos , sive Faba crassa , Inst. r. herb. (*Orpin*).

Pro emolliente & demulcente externo jure habetur ; nec ipsi denegatur vis resolvens & vulneraria. Idèò prodest hæmorrhoidibus tumulentibus & dolentibus ; clavorum pedum dolores egregiè compescit : aliàs vix usurpatur.

(7.) *Allium sativum* , C. B. pin. (*Ail*).

Et si pro mero alimentorum condimento habetur hoc olus , alexipharmaci nihilominùs præstantissimi vires obtinet : hinc *theriaca rusticorum* audit. Imò & in ore detentum , vel quovis modo gestatum , contagium arcere dicitur ; quapropter grassante peste usurpari solet. Hujusce virtutis eximie exemplum præbent nautæ , qui tandiù à morbis contagiosis immunes evadunt , quandiù allium ipsis suppeditatur : aliter rem se habere , ubi in penu deficit , docet experientia quotidiana. Insuper stomachi vires refocillat , & vermes interimir ; etiam , instar epithematis , ventriculo admotum , perspirationem movet ; & urinam , cui fætorem impertitur , ciet. Haud tamen innocuum censeri debet ; cum plures illud ægrè ferant ; astum enim quandòque excitat ; caput lædit ; sanguinis profluvia movet , &c. Extùs admotum , non solùm puerorum vermes enecat ; sed etiam vi resolvante gaudet , cujus ratione commendatur arthriticis , nec minùs deprædicatur adversùs tumores contumaciores , vel scrophulosos. De epicarpio antifebrili ex allio contruso parato suprâ actum fuit.

ARTUBUS
ADMOVEN-
DA.

ARTUBUS
ADMOVEN-
DA.

CUTI PROSPICIENTIA.

SUPEREST ut in hâc postremâ classe pro instituto agamus de medicamentis externis, quæ adhiberi solent 1°. sub lationibus cutaneis & præferim pruriginosis; habitâ priùs ratione causæ morbum foventis: 2°. intercurandam ambustionem, præcipuam in tegumentis sedem habentem: 3°. ad pilos eradicandos, qui nonnulla pariunt incommoda: 4°. ad phthiriasum vel morbum pedicularem: 5°. demùm in affectibus venereis, aliisque affinis morbis, sub formâ unguenti vel suffumigii, quæ à solo hydrargyro vires mutuantur. Nec silentio premi debent balnea artificialia, nostrum agmen claudentia, quæ hâc arte parantur, ut proximè accedant ad aquas thermales, quibusvis artificialibus palmam sanè præripientes. De balneis aromaticis, è magmate olivarum, è lacte, &c. de arenâ, surfure, foliis alni, &c. sole vel igne excalefactis, & balnei instar corpori admotis, mentionem subjecimus in primo hujusce libri limine.

EMPORETICA ET OFFICINALIA.

AD *PSORICORUM* gradum provehuntur radices helenii, lapathi, frangulæ ⁽¹⁾. Folia nicotianæ, lepidii ⁽²⁾. . . . Succus limonum, chelidonii ⁽³⁾. . . . Aqua sperniolæ, limacum. Mucilagines, & axungie. . . . Oleum ovorum; amygdalarum dulcium; rosatum; laurinum. . . . Oleum buxi, papyri. Oleum myrrhæ, & tartari per deliquium ⁽⁴⁾. . . . Spiritus vini. Aqua vitæ camphorata. . . . Sal marinum; Saturni. Tuthia. Sulphur ⁽⁵⁾. . . . Benzoinum. Styrax liquida. Unguentum nutritum; neapolitanum. . . . Mercurius præcipitatus albus. . . . Balnea domestica, & præferim aquarum mineralium, quarum præstantiores audiunt aquæ Plomberianæ, Luxovienses, Vervonenfes, Borbonienses, Anselmieneses, Vicienses, Baregienses, Granenses, Dinieneses, Amandinæ, Balneolenses ⁽⁶⁾.

Ambustioni prospiciunt aqua & vinum, tepidè admota. Cepa. Sedum majus. . . . Albumen ovi. Mucilagines. Emullio vulgarissima. . . . Oleum ovorum, cannabinum. . . . Atramentum scriptorium. Sal Saturni, marinum. Camphora. Sapo. . . . Aqua vitæ, & Regiæ Hungariæ; calcis. . . . Unguentum album Rhasis ⁽⁷⁾. Emplastrum de cerussâ. *Depilatoriorum* vires assequuntur lixivium saturatum vulgariùs. . . . Calx. Auri pigmentum. Ad *Phthiriasim*, usurpari solent cevadilla ⁽⁸⁾. Semen staphisagriæ ⁽⁹⁾. Hydrargyrus ⁽¹⁰⁾. . . . Æthiops mineralis & pastilli mercuria.

tes (¹¹) ad fuffitum. . . . Unguentum neapolitanum (¹²). Ad *Thermas Artificiales* adhibentur plantæ aromaticæ. Baccæ lauri & juniperi. . . . Tartarum & ejus fal. Nitrum. Sal marinum. Cinis farmentorum. . . . Li-
matura ferri rubiginofi Sulphur. Ochra. . . . Tartarus chalybeatus. Vi-
triolum marris, &c. quibus addere licet lac & magma olivarum; vel alias
materies sole vel igne excalefactas, & balnei inftar adhibitas; ut funt
arena. Furfur. Folia alni (¹³), &c.

CUTI PRO-
SPICIENTIA.

MAGISTRALIA.

FOTUS AD PRURIGINEM.

℥ *AQUÆ plantaginis* uncias octo. *Salis saturni* grana quindecim.
Misce pro fotu.

℥ *Sacchari saturni* scrupulum unum. Dissolve in *aquæ tepidæ* uncii
sex. Adde tantillum *aquæ vitæ camphoratæ*.

℥ *Aquæ sperniolæ* uncias sex. *Salis saturni* scrupulum unum. *Spiritus*
vini drachmas duas.

POMATUM SATURNINUM.

℥ *Ceræ albæ* libram semis; *olei rosati* libram unam. Liquefcant igne
lento. Sensim adde *aceti saturnini golardiani* uncias quatuor. Dein solve
camphoræ drachmam unam. Ritè soluta & subacta hæc massa ab igne remo-
veatur, & continuò agitetur donec refrigeret. Haud exiguam laudem
meretur hoc pomatum ad herpes, ulcera fistulosa, scrophulosa, scorbu-
tica & venerea; lotâ prius parte cum aquâ golardianâ: haud posthabitis
remediis internis.

UNGUENTUM AD SCABIEM.

℥ *Sulphuris vivi* semi-libram. *Salis marini* tantumdem. *Axungia porcina*
libras duas. *Olei laurini* semi-libram. Misce. Ex arte fiat unguentum.

℥ *Olei lini* unciam unam & semis. *Terebinthina lotæ* unc. unam. *Vitell.*
ovor. num. unum. Misce. Fiat. unguent. Ad scabiem puerorum.

℥ *Mercurii crudi purificati* uncias duas; *spiritus nitri* q. s. ad dissolu-
tionem peragendam. Dein tere in mortario *axungia suille* libras duas,
sensim affundendo prædictam dissolutionem. Fiat ex arte unguentum,
in nosocomio parisiensi, vulgò l'*Hôtel-Dieu*, summè decantatum.

CATAPLASMA PSORICUM.

℥ *Radicum lapathi sylvestris* uncias sex. Coquantur in aceto, dein con-
rundantur in mortario ad cataplasma pro herpete.

CUTI PRO-
SPICIENTIA.

℥ *Radicum enule campanæ & lapathi* ana uncias tres. Coque ex aquâ ad putrilaginem. *Pulpæ trajectæ* adde *florum sulphuris* unciam unam. *Succi limonum* unciam unam & semis. *Florum benzoini* drachmam unam. *Axungie suilla* quantum sufficit.

LINIMENTUM PSORICUM.

℥ *Pulpæ radicum lapathi* uncias quatuor. *Styracis liquidæ* semi-unciam. *Succi limonum* uncias duas. *Olei rosacei* q. s. agitentur in mortario ad linimentum.

℥ *Florum sulphuris* unciam unam. *Axungie suilla infusæ* uncias quatuor. *Succi limonum* uncias duas. *Olei rosati* q. s.

℥ *Pulpæ radicum lapathi* uncias quatuor. *Florum sulphuris* unciam unam. Misce, ut artis est, & adde *olei laurini* q. s.

℥ *Spermatis ceti* uncias duas; *olei amygdalini* uncias tres. *Lithargyri* & *salis saturni* ana drachmam unam. Fiat ex arte pomatum ad herpes.

℥ *Æthiopis mineralis usti* unciam semis. *Sulphuris* drachmas duas. *Benzoini* drachmam unam. *Sacchari saturni* drachmam unam. Fiat linimentum cum *axungia suillâ*.

℥ *Benzoini amygdaloïdis*, & *sulphuris vivi* ana quantum vis. Accuratè trita subigantur in mortario cum *butyro recenti*. Ad linimentum pro herpete & scabie.

℥ *Axungie suilla* multoties lotæ uncias quatuor. *Mercurii præcipitati albi* semi-unciam.

℥ *Mercurii præcipitati rubri*, *vitrioli viridis* ana unciam unam. *Alum. usti* semi-unc. *Viridis aris & boracis* ana drachmas duas. *Succi lapathi* uncias duas. *Axungia porcîn.* & *butyri recent.* ana uncias quatuor. *Olei hyoscyami expressi* drachmam unam. Fiat ex arte linimentum ad herpes.

EMBROCATIO SCORBUTICA.

℥ *Folior. rorismarini & absinthii*; *florum hyperici & sambuci* ana manipulum unum. *Vini rubri* q. s. ad libras quatuor. Sub finem adde *foliorum nasturtii* manip. quatuor. Colaturæ adde *spiritus cochleariæ* uncias duas. Fiat decoctum quo irrigatur pars affecta.

UNGUENTUM AD AMBUSTIONEM.

℥ *Ceparum* uncias duas. *Salis marini & saponis* ana unciam unam. Contundantur in mortario cum *olei rosati* q. s.

DEPILATORIUM.

℥ *Calcis vivæ* uncias duas. *Auri pigmenti* semi-unciam. Coque in *lixivia fortis* libris duabus; donec pluma immissa depiletur. Fiat linimentum quo partes pilosæ inungantur; dein abstergendæ cum aquâ calidâ lavandulæ. Vel immisceatur cum pasta amygdalarum dulcium, ad depilandas manus.

℥ *Calcis vivæ* uncias quatuor. *Auri pigmenti* semi-unciam. His inte-

nuissimum pulverem redactis & mixtis, adde *farina secalina* semi-unciam. Cum aquâ tepidâ subigantur, ut emergat pasta partibus pilosis admovenda, & post aliquot minuta removenda.

CUTI PRO-
SPICIENTIA.

PULVIS PEDICULARIS.

℥ *Cevadilla*, vel *seminis staphisagriae*, quantum volueris. Fiat pulvis capiti & vestibis inspergendus.

SUFFITUS MERCURIALIS.

℥ *Cinnabaris* semi-unciam. Per vices injice in carbones accensos ut fumus ab ægrotante excipiat, toto corpore collum usque stragulis cooperto; ne caput afficiatur.

UNGUENTUM MERCURIALE.

℥ *Hydrargyri* à libr. semisse ad libram unam. Extingue, ut artis est, cum *terebinthina* q. s. adde *axungia suilla insulsa*, vel *butyri de cacao* libram unam, & per biduum terantur; vel donec mercurius adipi intimè permisceatur. Addere licet pro singulis unguenti unciiis *camphora* scrupulum unum; unâ cum mercurio terendum.

INCESSUS AD TENESMUM.

℥ *Foliorum althææ* & *verbasci* ana manip. duos. *Semin. lini* libram & semis. Coque in aquæ q. s. ut æger ad umbilicum usque sedear.

BALNEUM EMOLLIENS.

℥ *Radicum althææ* & *liliorum* ana libras duas. *Foliorum malvæ* & *parietariae* ana manipulos sex. Bulliant in aquæ fontanæ quantum sufficit ad balneum.

BALNEUM AD PARALYSIM.

℥ *Baccar. juniperi* contus. manip. quindecim. Coque in aquæ q. s. & postea pluriès restinguatur ferrum candens.

THERMÆ ARTIFICIALES.

℥ *Cineris samentorum* & *florum sulphuris* ana libras duas. Coque per viginti quatuor horas in aquæ libris viginti, quâ imprægnetur balneum.

℥ *Calcis vivæ* libr. quatuor. *Sulphuris* libras duas. Bulliant in aquæ q. s.

℥ *Nitri*, *tartari crudi* & *sulphuris* ana quantum vis. In pulverem redacta & mixta in crucibulum ignitum projice. Liquefcat in cellâ materia à deflagratione superstes. Hoc liquamine imprægnetur aqua balnei; ratione unciarum quatuor vel sex, pro aquæ libris viginti.

℥ *Sulphuris* libras tres. *Nitri* libram unam *Baccarum juniperi* libras duas. *Foliorum salviæ* & *rorismarini* ana manip. octo. Incisa coque in aquæ q. s. pro balneo roborante.

CUTI PRO-
EPICIENTIA.

℥ *Sulphuris* libras duas. *Salis marini* libram unam. *Tartari albi & nitri* ana semi-libram. *Baccarum lauri* libram unam. *Folior. lavandula & florum chamameli* ana manip. octo. Coque in aqua q. s.

℥ *Cinerum sarmentorum* libras duas. *Sulphuris contusi* semi-libram. *Limatura ferri rubiginosi*; *nitri & salis tartari* ana uncias sex. Bulliant in aqua q. s. Pro balneo. Sic parantur thermæ artificiales, tam pro balneo, quam pro irrigatione ab alto. Ad paralyfim, cæterosque affectus, qui thermarum naturalium opem efflagitant.

COMMENTARIA.

(1.) **F**RANGULA, Dodon. Inst. r. herb. *Alnus nigra baccifera*, C. B. pin. (*Bourgene*).

Alter radicis cortex inter cathartica validiora recensetur: idè commendatur sub colluvie serosâ, & affectibus comatosis: sed rarissimi est usûs apud nostrates; cùm minime desint medicamina æquipollentia, usitiora & tutiora. Dosis in substantiâ à granis duodecim ad scrupulum unum, & ad duplum in infuso. Sæpius foris adhibetur prædictus cortex, tanquàm detergens & exsiccans: ac sub hoc conspectu nonnulla unguenta scabiei dicata variaque gargarismata antiscorbutica ingreditur.

(2.) *Lepidium latifolium*, C. B. pin. *Raphanus sylvestris officinar.* Lob. (*Passe-rage*).

Acerrima hæc planta, tanquàm incidens & antiscorbutica à nonnullis intûs exhibetur; quod citrà periculum fieri posse minime crediderim. Consultius refertur ad resolventia & detergentia externa, vel ad rubefacientia. Idè felicius cuti apponitur contrâ scabiem, herpetem, aliasque cutis defædationes; vel sinapismis immiscetur.

(3.) *Chelidonium vulgare majus*, C. B. pin. (*Grande éclair*).

Hujusce stirpis radix sicca vi aperiente pollet; & proficua censetur in obstructionibus, cachexiâ, iëtero & hydropo. Infunditur à drachm. tribus ad sex in vini albi librâ unâ; quod ab unciis duabus ad quatuor semel, bisve in die propinatur. Succus aureus è rupto caule stillans in detergentium & exsiccantium serie locum habet: ac multùm deprædicatur, aquâ temperatus, ad delendas oculorum maculas; nec inutilem opem præstat ad ulcera hujusce organi detergenda. Herpeti, aliisque cutis læsionibus faustè etiam admoveretur: atque ipsasmet verrucas absumere valet. Aqua demùm distillata in quibusdam officinis prostant, collyria detergentia ingreditur.

(4) *Oleum tartari per deliquium* est liquor, in quem facessit sal tartari in loco frigido & humido expositum. Hæc dissolutio merè alkalina, oleum à nonnullis sciolis perperam yocitata, inter resolventia & exsic-

cantia externa locum habet : imò tanquàm cosmetica celebratur. Idèò conducit sub maculis & pustulis faciei ; valet ad herpetem , aliosque affectus pruriginosos : proficua censetur adversùs tumores œdematosos , qui à causâ internâ minime sobolescunt. Postremò quibusdam arridet nonnullas guttas lacti propinando immiscere , ne acescat in stomacho : aliàs intùs nusquàm apud nostrates usurpatur.

(5.) *Sulphur*, (*le soufre*) , quo scatet tota regio subterranea , adeò ut nulla fermè eruatur minera , quæ de sulphure non participet , est materia , uti nemo nescit , pinguis & inflammabilis , mineralis & vitriolica , quæ accensa exhalat acidum nares ingrâtè feriens , & pulmones laceffens ; è quo arte collecto emergit liquor , spiritui vitrioli planè similis. Sulphur prostat duplicis fortis , nativum nempe pyritibus , cum alumine & selenitide , hærens , *soufre vis* ; & fustum , *soufre commun ou en canon* ; quod postremum in usum medicum venit. Intùs nusquam exhibetur nisi praviâ præparationem subierit , quâ particulis arsenicalibus , ipsi immixtis , expurgari creditur. Coquitur nempe per aliquot horas in aquâ , identidem , vel quindecies renovandâ : postea probè exsiccatur & in pulverem redigitur , vel sublimationi committitur ; & sulphuris lori nomine venit. Alia est methodus fortè tutior præparandi sulphur , nempe sublimatio ; cujus processus neminem chymicum fugit. Inter depurantia insignem locum obtinet ; diaphoreticorum seriem subit ; ad antiputridorum gradum provehitur ; atque pro pectorali & detergente habetur : idèò specificum audit ad scabiem ; valet in herpete , aliisque morbis cutaneis ; haud exiguam laudem meretur in asthma. cæterisque pulmonum morbis chronicis. Dosis tum sulphuris lori , tum florum sulphuris , à gran. quindecim ad semidrachmam & ultrâ accedit : intùs sumptum & sanguini immixtum unâ cum perspiratione rapitur ; quæ idèò foetet , ac argentum & aurum nigro colore inficit : hisce apprimè notis , mirari profectò subit CARTHEUSERUM dubitasse , nùm ingestum sulphur ad massam sanguineam appellat. Postremò familiarissimus est usus sulphuris externus , adversùs scabiem , aliasque cutis defœdationes ; ad quod opus varia parantur unguenta , quorum præcipua tradidimus. *Vid.* Flores , Balsamum , Spiritus sulphuris.

(6.) *Aqua. Balneolenses (de Bagnols)* , vici in Normaniâ , haud procul ab Argentonio (*Argentan*) , dissiti ; tepidæ & sulphureæ , inter aperientia & diuretica locum obtinent ; tonicorum vires æmulantur ; & alvum nonnunquàm solvunt : idèò laudantur ad nervorum læsiones ; in viscerum infarctu ; ad obstructos renes ; atque in asthma & phthisi. A librâ unâ ad libras sex propinari solent. Latissimus est horum usus externus , tam pro balneo , quàm pro irrigatione ab alto. Roborantium enim classẽ subeunt ; in emollientium tractu recipiuntur ; pro resolutivis habentur ; egregiâ demùm virtute detergente & psoricâ intruuntur : quapropter valent in rhachitide ; conducunt in tremore & paralyfi ; rarissimè fallunt in artuum contracturâ ; opportunè adhibentur adversùs morbos cutaneos , &c.

CUTI PRO-
SPICIENTIA.

(7.) *Unguentum album Rhafis* vires mutuatur à cerussâ & camphorâ, cerâ & oleo rosato exceptis. Eximium demulcens & exsiccans audit; quod familiarissimo usu admoventur intertrigini & excoriationibus; ambustioni, & affectibus pruriginosis, &c.

(8.) *Cevadilla*, sive *Hordeolum causticum americanum*, Parkins. (Gallis *Cevadille*), è Mexicâ transportatur hujusce plantæ capsula feminalis, cujus granum urente vi pollet, non secus ac sublimatum & cauterium. Notissimum est illud semen nonnullis monachis munditiei non studentibus, vel quibus prohibetur indusiorum usus; qui ejus ope à pediculis intrâ vestes hospitantibus liberantur. Præter phthiriasim cui præsertim dicatur cevadilla, cathæreticorum vires æmulatur; hoc enim pulvere inspergi queunt luxuriantes ulcerum carnes: sed haud defunt alia topica vulgatiore, quæ hæc munia felicius obeunt.

(9.) *Staphisagria*, J. B. Delphinium platani folio, *Staphisagria* dictum, Inst. r. herb. (*Herbe aux poux*).

Semen inter detergentia, exsiccantia & cathæretica numeratur: sed vix usurpatur, nisi ad enecandos pediculos: efficacior tamen videtur cevadilla. A nonnullis adhibetur masticatorii instar ad eliciendum majorem salivæ proventum; vel ad stimulandos resolutos oris nervos. Ad quod opus semen tritum nodulo, in orevolvendo, includitur: & confert non solum in odontalgia & capitis defluxionibus; sed etiam in linguæ paralyfi.

(10.) *Hydrargyrus* vel *mercurius* (*le vis argent*), fluidum minerale ponderosissimum, splendorem argenteum habens, aurumque dealbens, audit, innumeris modis & stupendâ industriâ à chymicis hætenus elaboratum; atque ad diversos usus comparatum. Præter vim anti-veneream latissimo usu celebratam, inter præstantiora incidentia recensetur; atque cuique ferè sanguinis dyscrasie opitulari dicitur. Mercurius, ut inquiunt, crudus ore sumptus agrè per vasa lactea ad sanguinem appellit; sed facillimè cutis spiracula subit, & oculis hiscè viis massæ sanguineæ inditur. Hinc deglutitus mercurius crudus gravitate specificâ suum effectum edit in primis viis; atque per podicem non mutatus, & eadem fermè copiâ egeritur. Haud supernè exhiberi debet hydrargyrus emporeticus, ni prius à plumbo, bismutho aliisque materiis heterogeneis quibus adulteratur, planè purgetur: primum scilicet in aceto acerrimo, sale marino saturato; dein in aquâ limpidâ, bis terve eluitur: exsiccatus denique per corium, vel alutam, trajicitur. Facile detegitur fraus, quâ mercurius plumbo, aliove metallo inquinatur; si drachma una aut altera in cochleari ferreo prunis superimponatur: cum hac arte mercurius in auras abeat, ac metallum quo adulteratur, relinquat. Hæc tamen præparazione nusquam indiget hydrargyrus & cinnabari distillatione, ut inquiunt, revivificatum. Hæc adhibitâ cautelâ haud pertimescendus est ejus usus internus. Datur enim ab uncis tribus ad quatuor, ubi, sub colicâ, alvus ultra modum occludi-

tur

tur. A librâ semisse ad libras duas & ultrâ propinatur, cum oleo amygdalarum dulcium, vel jusculo quocumque pingui, sub affectu iliaco; nec infelici successu; dummodò tamen nec ab herniâ, nec à phlogosi ordiatur hic affectus. Inter vermifuga exquisitiora etiam numeratur hydrargyrus; ac sub hoc conspectu præscribitur ab scrupulo uno ad drachmam unam cum saccharo & tantillo olei primò subactus: vel ad libram unam coquitur per horam in aquæ libris quatuor vel sex, pro potu solito. Ore sumptus mercurius crudus ptyalismum nonnunquam movet; è quo effectû, procul dubio inferendum, venas lacteas huicce ingressum minime denegasse; ni, uti nonnulli autumarunt, per membranarum poros cuncta permeet. Tutius sane quidem per cutem ad vasa sanguinea adigitur; sub formâ pomati, unguenti, emplastri vel suffitûs. Hâc methodo exceptus salivationem, vel alvi fluxum, nonnunquam movet: quæ evacuationes nihil conferunt ad luis venereæ curationem; uti falsò sibi persuaserunt nonnulli inexperti; quin potiùs huic officiunt: cur fit ut solertiores nullum non moveant lapidem ut hunc mercurii exitum præpediant: hanc opem præstare camphoram ad grana viginti, pro quâque hydrargyri uncia, è nuperrimis experimentis colligere licet. Sed hoc infortunium declinare absque prædicto adminiculo, norunt saniores practici. De variis modis adhibendi mercurium nil addimus, ne recoctam cram- bem apponamus. Haud minoribus laudibus extollitur hydrargyrus ad hydrophobiam; nec sanè immeritò, cum omnia remedia hætenùs excogitata longè superet, uti jam innuimus. Omnibus demùm innotescunt mercurii foris admoti vires resolventes; ergà diversæ sortis humorum influxum; vel tumores cæteris præsidiiis obsurdescentes. Insuper innumera prostant in officinis mercurii præparationes, quarum præcipuæ vel usitatiores sunt cinnabaris, athiops, præcipitatus albus vel ruber, turpethum, aquila alba, panacea, pulvis algaroth, saccharum vermifugum, pilulæ mercuriales, sublimatus corrosivus, unguentum neapolitanum, emplastrum de Vigo, aqua mercurialis, &c. de quibus singulis suo loco.

(11.) *Pastilli mercuriales* è cinnabari & succino, solutione gummi tragacanthi exceptis, conflantur; atque ad suffitus resolventes & antivene-reos servantur.

(12.) *Unguentum neapolitanum* ex accuratâ miscellâ mercurii crudi, salivâ vel terebinthinâ extincti, cum axungia suillâ, emergit, eâ proportionem, ut sit hydrargyrus ab uncia semisse ad uncias duas, pro axungie unciis quatuor. Sed ut plurimum prostat in officinis hoc unguentum cum sextâ vel octavâ parte mercurii; & sic commendatur ad scabiem, herpetem, aliosque affectus pruriginosos: pediculos etiam inguinales brevi interimit; non secùs ac cimices lectos infestantes. Unguentum verò mercuriale in luis venereæ curatione adhibendum, accuratiùs paratur cum mercurio è cinnabari extracto, in mortario diù trito & subacto, juxtâ

CUTI PRO-
SPICIENTIA.

formulam suprà exaratam. De methodo illud adhibendi satis superque egimus in primâ hujusce opusculi parte.

(13.) *Alnus rotundifolia*, glutinosa, viridis, Inst. r. herb. (*Aulne*).

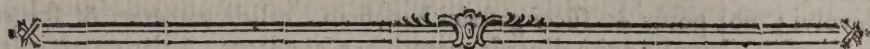
Folia hujusce proceræ arboris radiis solaribus exposita, vel furno excalēfacta, ægrotantibus substernuntur; & superimponuntur, ut copiosus sudor diffluat. Exhinc laudatur id genus balnei adversus paralyſim & tremorem; dolores in locis humidioribus contractos profligat; rheumaticos & ischiadicos compescit; nec contrà alios, vel venereos, inutile judicatur.

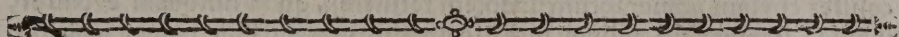
PRAXEOS MEDICÆ

PARS SECUNDA.

LIBER TERTIUS,

DE CIBO ET POTU.

PROLEGOMENA.

ABSOLUTIS quæ de materiâ medicâ, pro instituti ratione, erant dicendæ; ad *rem escariam* devenire expedit; quæ, præter nutritionis opus, viribus medicis minime defraudatur: cum apud omnes in confesso maneat quod, è recto ciborum, quibus nec in secundâ nec in adversâ valetudine carere possumus, usu; non solum instauretur, & refarciatur quidquid solidioris substantiæ, inter perennem œconomix animalis motum, vel perenni effluxu absumitur; sed etiam curari & præcaveri queant variæ ægritudines, fastuoso officinalium apparatu domari nescias: summa medicina, inquit *CELSUS*, non uti medicamentis. Hinc patet quanti sit momenti ut sedulò innotescant singulorum alimentorum, quorum amplissimam varietatem hominibus indulgit supremus parens, tum dotes eximix, tum prævæ qualitates; respectu ætatis, temperiei & diversî corporis statûs. Omnes bonitatis numeros explere, & juxta naturæ normam nutrire videntur cibaria naribus, ori & stomacho grata; dummodò tamen ritè exerceantur organorum digerentium munia; quibus depravatis vel deficientibus, omnia fusdequè se habere, & sanitatem pessum ire, perspicuum fit. Nec semper extricari potest hæc morbosa causa; quin potius atrâ nube sæpissimè obvolvitur: etenim ab effectibus duntaxat probè notatis erui potest hæc præstantissima, omnibusque apprimè necessaria, œconomix animalis scientia. Nullum sanè quidem est dubium circà cibos

 PROLEGO-
MENA.

quos respuit stomachus ; sed scitur plures , aliàs sanos , ubique occurrere , qui solâ experienciâ ducti à nonnullis cibis , etsi quandoque gravissimis , abstinere coguntur : adeò ut multùm valeat apud illos doctrina à juvantibus , & lædentibus eruenda. Solâ enim hâc cautâ exploratione dignosci queunt cujuscumque stomachi vires , ergà hoc vel illud alimentum : equidem in eâdem fermè sunt ratione stomachorum differentiæ , & vultuum discrimina. Nec referari queunt hæc intricatissima naturæ arcana ; ni priùs innotescant respectivæ organorum , & laticum ad cibarium solutionem comparatorum vires ; quod paucis perstringere , in primo hujusce libri limine , haud incongruum fore judicavimus.

Neminem latet *cibos ore assumptos* , dentibus comminutos , & salivâ imbutos , stimulante appetitu , in ventriculum , deglutitionis naturalis ope , devolvere ; ubi potûs & succi gastrici beneficio , calidè macerati & soluti in fluorem abeunt , qui è diversis materiebus conflatus , & latice nervoso imprægnatus , ac quasi vitæ particeps , ad duodenum ablegatur ; ut ab accessu bilis & liquoris pancreatici emergat humor albicans , & quasi homogeneus , solâ transcolatione à facibus separandus ; qui per peculiariora vasa sanguini inanito affunditur. Per transfennam notare juvat quòd nulla ad hoc opus requiratur fermentatio ; cùm innumeris experimentis constet chylum alimentorum indolem retinere ; quòd nusquam eveniret , si huic commentitiæ salium lactæ committerentur. Ubi tamen quæcumque causâ diutiùs , quàm par est , morantur in stomacho , incalescit tota ingestorum massa , & ab extricatis moleculis aëreis turget ; hinc ventris intumescencia , intestinorum rugitus & flatuum expulsio : sed facilè intelligitur hoc fermentationis genus merum esse effectum morbosum , naturali digestionis officientem ; nedum sit , uti nonnulli autumant , digestionis causa.

Saliva copiâ spirituum , uberiori proventu ad organa secretoria sub masticatione irruentium , dives alimenta dentibus trita subit & penetrat , ut faciliùs peragatur solutio. Spirituum animalium præsentiam in salivâ ultrà omne dubium arguunt benè perspecta digestionum phenomena ; ac præsertim stupendi effectus quos exerit hic latex sub morsu variorum animalium , tùm rabidorum , tùm irâ percitorum ; quem solâ spirituum ferociâ lethalem evadere , post innumera experimenta à solertioribus tentata , pro comperto manet : hinc patet cur omnia ferè animalia fero spirituum impetu excandescant , hanc diram labem contrahere valeant ; quod apertè probant variæ historiæ circa feralem anseris , galli gallinacei , equi , asini , apri , lupi , canis non rabidi & ipsiusmet hominis morsum traditæ. Spiritus animales in salivâ delitescentes , ad hujusce laticis energiam , ac vim cibaria immutandi , præcipuum conferre symbolum suadent accurato examini subjecta digestionum organa ; & præsertim glandulosa salivæ emunctoria , quæ nervos crassiores & numerosiores excipiunt : hinc patet ratio cur quodvis objectum palato gratum largiorem salivæ fluxum promoveat ; adde quòd nil uberiores spirituum proventus allicere valet ,

quàm illa gratissima inter comedendum sensatio, quâ delectantur etiam morosiores philosophi. Succum gastricum & pancreaticum haud absimili spirituum irradiatione actuari, ultrâ omnem controversiam arguere videtur accuratum nervorum hîcce visceribus prospicientium examen. Præterea si sedulâ mente perpendatur appetitus & famis progressus; neminem fore arbitramur qui haud dilucidè perspiciat utramque sensationem à peculiari spirituum motione excitari; cum pluribus observationibus constet hanc planè deficere, etiam in esurientibus, ab inordinato, vel denegato spirituum influxu: equidem neminem fugit quòd, ab aspectu vel auditu rei nauseosæ, obscuretur aut deleatur fames.

Insuper *spirituum* vim, respectu ventriculi muniorem, prodit morbosa virginum & pręgnantium appetentia, quæ non solum versatur circa quemcumque cibum, quem avidè prosequuntur; sed etiam erga insolita & absurda, à quibus natura abhorret; id genus sunt fructus immaturi & carnes crudæ, vel cruentæ; terra & gypsum, carbones & cineres, lana & gossypium, chartæ fordidæ, coria putrida, &c. quorum sanè inexpugnabile desiderium morbosam arguit spirituum indolem. Nec ex alio fonte peti debet hæc peculiaris oris & ventriculi idiosyncrasia, quâ fit ut plures utriusque sexûs quædam cibaria, aliis grata & familiarissima, averfentur & abhorreant; à quibus, reluctante antipathiâ, viriliter exesis; aut vi, fortuitò, dolore assumtis graviora emergunt symptomata, imminente nonnunquam vitæ discrimine. Quidam, mirum dictu! ipsiusmet panis tanto odio tenentur, ut ejus odorem ferre minime queant: alii hanc, vel illam carnem singulari & inexpugnabili fastidio abjiciunt: plures à conspectu anguillæ in præcipitem virium lapsum incidunt; idem observatur de halecibus, cancris, &c. multi tantum habent lactis odium, ut sine nausæa illud aspicere nequeant: alii, cane pejus, devitant caseum, à cujus conspectu vel odore syncope corripuntur. Eadem denique observatur antipathia erga vinum cujuscumque indolis non secus ac varios fructus quos cæteri in deliciis habent. Nonne produnt hæc mira *sympathiæ* & *antipathiæ* exempla pravam spirituum animalium diathesim? & ultrâ omne dubium arguunt hunc laticem, quo impręgnatur saliva æquè ac cæteri humores digestionis inservientes, præcipuam opem præstare ad excitandum, vel dirigendum appetitum.

His prælibatis, dilucidius fortè innotescunt stupenda & intricatissima digestionum phænomena; nec aliâ arte vires stomachi assequi licet, ut cuique temperamento aptiores seligantur cibi. Haud sanè posthabenda *solita victus ratio*; cui tamen, etsi videretur innoxia, minime fidendum erga prava alimenta, vel nigro carbone notanda, quæ suadet gustuum morosa diversitas; cum seriùs ociùs quamdam œconomix animalis perniciem inferat; quæ medentium opem efflagitat. Attamen nonnihil quandoque indulgendum assuetis cibis, etsi insalubribus, è quorum usu plures, vel sanitatis solliciti, avelli nequeunt; cum diuturna consuetudo vim naturæ sapiùs obtrineat, cui nemo injuriam impunè facit: ideo lento gressu procedendum inter emendandum illud vitium diæreticum, quod

PROLEGO-
MENA.

subitò abrumperè haud tutum foret. Insuper multùm allucinantur qui, juxtà tralatitium adagium, omnia sana sanis esse existimant; etenim cibi crassiores & crudi, sale & aromatibus conditi, vel arte coquinariâ adulterati; non secus ac liquores fermentati & spirituosi, quæcumque valeat consuetudo, non solum minantur morbos acutos graviores, sed etiam chronicos pertinacissimos; sub quorum molestiâ miserandum senium, si modò illud attigerint, patiuntur gulæ, cui inserviunt, rationem subjicientes: neminem sane quidem fugit validiores & athleticos in quibus chylosis & hæmatosis ritè perfici videntur, hisce infortuniis sapissimè plecti. Idèò salubriorem victûs rationem minime despiciant; vel cibum simpliciorè & faciliè parabilem operosa luxuriæ anteponant, firmæ valetudini & longævitati studentes: innumeros morbos mirari defines, inquit SENECA, si numerentur coqui: nemo demùm non novit illud tritum adagium, quo fertur, plures neci dare gulam, quàm gladium. Sed miserum esse regimen medicum obnixè effuriunt heiluoones & opiparè viventes; à quibus scilicet appetitui sensibusque obsecundantibus, hodierna voluptas sapius petitur quàm crastina salus. Nùm vitæ variis mentis & corporis affectibus corrupta & exasperata, perenni, ut inquiunt, regiminis tædio sit felicior? viderint maturâ ætate edocti. Hinc obvium sit rectam vivendi normam primum locum obtinere inter eximia medicinæ præcepta; quibus diutius immorari verat instituti ratio; idèò ad prospectum hujusce opusculi devenire expedit, quòd coronidis loco, praxeos medicæ synopsis explens, curiosis & clinicis non ingratum fore confidimus.

Salubriorem ciborum partem præbent vegetabilia; inter quæ principem sanè locum obtinent femina CEREALIA FRUMENTACEA, aristis à cæteris herbis distincta, uti triticum, secale, hordeum, &c. è quibus conficitur panis, quo vix sine sanitatis detrimento carere possumus; præter varia pulmenta & opera pistoria horumce granorum farinis paranda. Frumentacea excipiunt CEREALIA LEGUMINOSA, vel siliquis inclusa; pisa nimirum, cicera, lentes, phaseoli & his cognata, quæ cum præ vetustate induruerint, debitâ coctione emolliri debent; ne tardius concoquantur & flatulentiam moveant. Eximiorum etiam eduliorum album subeunt OLERA, quæ scilicet ex hortis promuntur; lactuca nempe, endivia, spinacia, brassica, &c. Eiusdem ordinis sunt nonnulla cerealia leguminosa herbaacea, pisa nempe, phaseoli, &c. quæ ratione saporis & præstantiæ sicca longè superant. In eadem serie recipiuntur radices, uti raphanus, rapa, pastinaca, carota, porrum, cepa, &c. Huc etiam coincidunt fructus cucurbitacei, fructus cinaræ, tubera; fungi, &c.

Haud minorem alimoniam nostræ partem præstant FRUCTUS arborum & fruticum: primi sunt cerasa, pruna, mala armeniaca & persica, poma, pyra, &c. inter secundos eminent uvar, mora rubi idæi, grossulariæ & ribes; quibus addere licet fraga. Præterea alii sunt æstivi uti cerasa, mora, fraga, &c. alii autumnales, uti mala persica, pruna, uva, &c. alii verò hyberni uti pyra, mala, castaneæ, &c. Fructus teneri, dulces, gratove sapore præditi, plenam magnitudinem adepti, & ad debitam maturitatem perdu-

eti, salubrem victum præbent; præsertim abstemiis, litteratis, biliosis & obstructione laborantibus; quem ipsismet febrientibus concedere licet, annuente clar. TISSOT; illos tamen caveant debiles & cruditatibus acidis confictari. Aliter sentiendum de fructibus præcocibus qui solum pretio & raritate æstimantur; non secus ac de fructibus oleosis, olivis nempe, nucibus, amygdalis, avellanis, &c. qui plerumque stomachum gravant: sicci verò, duriores, fibrosi; vel quorum dura & compactior est textura, difficilius in stomacho elaborantur, & ad nutritionem minus apti censi debent. Fructus demum, aliæque vegetabilium partes variâ arte condiri solent; ut diutius servantur, & quâvis anni tempestate in promptu habeantur: sal, saccharum, mel, acetum, aqua vitæ, &c. ad hoc opus adhibentur; è quorum condimentorum discrimine erui debent diversæ horumce esculentorum bonitatis notæ: sed nusquam dubitare licet quin vegetabilia recentia, cæteris paribus, sint salubriora.

Uberrimum etiam alimentorum proventum suppeditat REGNUM ANIMALE, à zoographis tripartitum; colligens nempe *quadrupedes*, *aves* & *pisces*; quæ omnia, experientiâ judice, victum minus salubrem largiuntur; licet in usum familiarissimum apud urbanos cedant, nostrisque partibus magis congeneres, & affines, perspirationem, teste SANCTORIO, felicius promoveant. Dubitare sane quidem licet, num ab omni culpâ vacet illud obsonium, quod si diutius quam par est servetur, nefandam putredinem, terribilissimamque fœtorem contrahit: nemo nescit hâc corruptelâ brevi defœdari omnes animalium enectorum partes; & ab hâc horrendâ labe immunes esse omnes vegetabilium, vitæ orbatorum, partes. Hinc intelligitur cur ingestæ animalium partes diuturniorem moram in ventriculo trahentes, haud rarò in colluviem putridam œconomiae animali infestam abeant. Nec fortè ex alio fonte prodeunt nonnullæ febres mali moris, quæ plurimum curantibus facessunt negotii.

Animalia juniora, è QUADRUPEDUM classi, ac præsertim maturiùs adolescentia, pluri habentur quam ætate provecta; quorum carnes sicciores, duræ & compactæ difficilius solutioni obtemperant. Frugivora, inter terrestria, carnivoris longè præcellunt: castrata, generationi aptis præstant. Insuper habenda est ratio non solum pabulorum quibus vescuntur, & locorum palustrium, vel montosorum quæ incolunt; sed etiam cœli & climatis: animalia enim calidarum regionum, cæteris paribus, præstantiora audiunt. Domestica & faginara sylvestribus suaviora & saniora censentur: feris tamen innoxie utuntur homines robustiores, arduisque laboribus addicti, nimirum agricolæ, fossores, bajuli, aliique laboriosam artem exercentes, qui à tenerioribus & blandioribus cibis nusquam probè nutriuntur. Pro alimento demum inferioris notæ, vel tardioris solutionis, haberi debent tenaciores & glutinosæ animalium partes, uti sunt pedes, ventriculus & intestina, hepar & lien, lingua & cor, &c. Pingues, saliva liquorumque digerentium vires obtundendo, ægrè etiam à ventriculo subiguntur, præsertim si acidis immisceantur; præterquam quod à quodam

PROLEGO-
MENA.

caloris gradu, vel diuturniori morâ in ventriculo cujus tonus debilitatur; rancorem, præviâ quâdam aciditate, tacitè contrahant; non secùs ac carnes putrescunt, & earum jura acescunt.

Secundus regni animalis ordo respicit VOLATILIA quæ ratione præstantioris & exquisitioris carnis, cum quadrupedibus certant: minùs tamen nutriunt; sed faciliùs digeruntur. In familiarissimum usum venit genus gallinaceum, cujus ova euporistum & gratissimum obsonium præbent. Ex horumce volatilium domesticorum carne, probè in stomacho solutâ, emergit chylus optimæ notæ, & blandissimus. His accedunt pavones, phasiani, perdices, anates, rusticulæ, coturnices, aliæque aves, tum domesticæ, tum sylvestres; quæ ratione saporis & qualitarum prioribus minime cedunt: ut de variis aviculis, de quibus ornithographi, & quæ inter cupedias recensentur, vel pro mensarum deliciis habentur, fileamus. Postremò scire juvat aves, quæ liberiore calo & naturalibus pascuis fruuntur, salubriores censerî quàm altilis & cortales.

Sequuntur NATATILIA, quæ amplam luxurie materiam præbent; & sunt, juxta ichthyographorum mentem, marina vel fluviatilia: prima sunt mollia, cartilaginea, testacea; ac demùm crustacea vel peculiari tegmine vestita: secunda, vel in aquis dulcibus degentia, fluminibus scilicet, paludibus & stagnis, simili fermè ratione distinguuntur. Præstantiores audiunt *pisces* qui in puro & alto mari, ventis agitato, vivunt; pejores verò qui habitant in stagnis; vel in littoribus urbium spurcicies recipientibus. Haud absimili ratione, qui in majoribus & rapidissimis fluminibus vescuntur pisces; aut in aquis agitatæ & saxosis delitescunt, pluris æstimantur quàm illi qui in aquis quiescentibus, limosis & sordidis commorantur; cum cœnum plerumque oleant & sapiant hi postremi. Optimi demùm censentur, qui mare & flumina sectantur; qui scilicet, relicto mari, flumina ingrediuntur; vel ex aquis dulcibus in mare descendunt. Regionis etiam habenda est ratio: optimus equidem censeretur piscis in Galliâ & Britanniâ, qui despicitur in Italiâ, aliisque regionibus calidis; & vice versâ. Hoc demùm alimenti genus diutiùs, quàm par est, servatum semper damnari debet; quia nil tam citò corrumpitur: aliàs faciliùs in stomacho dissolvitur; sed parùm nutrit. Aves & quadrupedes juniores cæteris præstare jam suprà inculcavimus: aliter se res habet de piscibus, quorum ætate & mole majores, exceptis tamen suprà modum annosioribus, sapidiores & exquisitiores evadunt; præsertim si ex vino rubro vel albo coquantur. Natatilia insuper magis nutriunt quàm vegetabilia; sed avibus & quadrupedibus sub hoc conspectu cedunt. Illud postremò circâ pisces notare expedit quod nonnulli ceracei sanguine calido, non secùs ac quadrupedes, gaudeant: hinc patet error eorum qui discrimen inter pisces & cætera animalia mutantur à naturâ sanguinis frigidi; potiùs eruendum ab, oleo, adipis vices gerente in piscibus; quod sanè peculiari arte paratum olei instar optimi olivæ, à quibusdam populis septentrionalibus usurpatur; quod sanè prodit naturam piscium; & dubium circâ ayes dictas *macreuses* ritè solvit.

His

His præmissis nonnulla adjicere expedit de CONDIMENTIS, tum exoticis, tum indigenis; à coquis excogitatis, & ab Apiciis expectatissimis; quorum æquus usus non solum innoxius, sed etiam utilis & necessarius judicatur. Condimentis vix carere possunt animalium carnes, & præsertim piscium frigida & insipida, quæ horum ope non solum suaviores, sed etiam salubriores evadunt. Quod etiam intelligendum de oleribus crudis vel coctis, quæ alieno egent sapore. Sed angue pejus videntur cibi sapidiore, vel acriore, sapore scilicet pungente & aromatico linguam ferientes, vel hisce substantiis exoticis, quæ vulgò *épices* audiunt, adulterati, pro venenis gulæ proceribus gratissimis habendi; è quibus scilicet prodeunt humores acres vel caustici & exedentes, qui sensum tenellis vasculis inextricabilem labem impertiuntur, succum nutritium inertem faciunt, humorum stasi favent, & summam hinc œconomiam animali inferunt perniciem. Nullum est dubium quin cibi, sale, pipere, cinnamomo, aliisque eorum aromatibus conditi ad acridinem muriaticam vergant, quæ sanguinem & humores diversimodè inquinat, è quâ sobolescunt innumeri affectus cutanei & rheumatici, defluxiones acres, lithiasis, &c. Nec minus pertimescendæ carnes, tum quadrupedum, tum avium & piscium, salitæ, fumo induratae, atque temporis diuturnitate exarescentes & rigentes; quæ, nemine discrepante, ventriculum lacessunt, & chylum pessima notæ suppeditant; nec alia est prosapia diatheseos scorbuticæ, quæ nautas, egenos, literatos, &c. affligit. Minime postremò salubriora sunt hæc opima jura, carniū succi percolati, vulgò *coulis*, essentia, aliave liquamina è carnibus recentibus vel salitis confecta, ipsismet Sybaritis & Syracusanis ignota; pessimo sanè consilio à nostris coquis familiarius usurpata, quæ ignis vi in sapidissimas substantias facessunt, sanitati haud levia damna inferentes. Hinc obviū fit carnes cujusvis sortis assas, tostas, vel elixas saniores esse arte culinaria, vel hæc popinæ scientiā ab Stoicis graviter notatā, elaboratis vel concinnatis; famemque omnium esse condimentorum tutissimum & fortè gratissimum; quam tamen, nescio quo fato, nusquam ferè experiuntur divites & optimates, opiparè viventes, vel insanis mensæ lautitiis indulgentes, quos non pudet doctrinam apparandorum, condiendorumque ciborum vile officium, à mancipiis infimis olim peractum, strenuè prosequi: quorum stomachus ab apparatu coquinario innumeris modis proritatus, quemdam successu temporis contrahit torporem; quò demum fit ut omnia, vel exquisitiora fastidiat. De condimentis indigenis minùs sanè pertimescendis nil addimus.

Non solum varias esculentorum qualitates, sed etiam eorum copiam respicit victus regimen, pro sanitatis tutelā instituendum: vasa uberiori chyli & sanguinis proventu plus æquo turgentia, suis obeundis muniis impares evadunt. Equidem cibus & potus eā quantitate sumi debent quæ adamussim congruit organorum digerentium viribus, & sufficit ad reparanda œconomiae animalis dispendia; vel hæc requiritur proportio inter ingesta & egesta, ut haud plus assumatur quàm ejicitur; aliàs præsto esse

 PROLEGO-
MENA.

materiam morbosam omnibus perspicuum fit. Ætatis habenda est ratio in hâc præcipiendâ mensurâ; infantes enim crebriori cibatu egent, quia amplum nutrimenti demensum in eorum incrementum perpetim impenditur: econtrâ senium sub quo minor fit perspiratio, parciolem victum exoptulat. Posthabita illâ proportionem nusquam rite perficiuntur functiones; ac ferius ocius ingruunt morbi acuti, vel chronici, quibus crebro conflictantur gulæ mancipia. Præterea ventriculi plus æquo turgentis angustiora evadunt ostia, adeo ut ægrè permeantia, ob nimis constrictum pylorum, ingesta, diutius, quam par est, inibi morantur; hinc cardialgiæ, hypochondriorum intumescencia, spirandi difficultas, præsertim sub decubitu in latus sinistrum. Ventriculus ciborum mole obrutus, horumque elaborationi planè impar, malè se habet, tubumque intestinale in consensum trahit; hinc tormina & varia alvi profluvia. Chylus sub hoc rerum statu, malè subactus, crudus & pravæ indolis, eandem labem sanguini imprimit, innumerorum morborum profapiam. Præter ætatem, cujus consideratio haud parvi habenda in instituendo vitæ genere, attendendum ad sexum, temperiem & proceritatem; non secus ac ad regionem; ut innotescat naturalis & congrua *ciborum mensura*; è quâ raro deflectunt, qui à fœdâ consuetudine alieni, satietatem fugiunt, & à mensâ, vigente appetitu, recedere solent. Nec aliâ arte morbos præcavere & longævitatē assequi licet: exemplo sint veteres eremitæ, qui ætatem incolumem & vegetam ultra centesimum annum producebant.

Ægrè definitur iusta ciborum mensura; ni consulari stomachus, æquifsimus de hâc re iudex. Infantes, quibus vix sufficiunt jentaculum, prandium, merenda & cœna, copiosiori egent alimoniâ; quæ succedentibus annis parciore requiritur. *Viginti quatuor circiter uncia alimentorum* ex utroque regno petitorum explent pro die pleno hominem ætatis vegetæ, mediæ staturæ & firmæ valetudinis: imò & aliquid demi debet ex hâc legitimâ mensurâ erga senes, debiles & infirmos; studio, aliâve causâ deficientes: alimentum, inquit HIPPOCRATES, sit ut labor; etenim ab exercitationis defectu minuitur perspiratio, ingestaque minùs conteruntur & subiguntur: præterquam quod ab omni contentione chartis impallescens imbecillior evadit ventriculus; undè ingens malorum acervus, in hypochondriis, & in sensorio communi suam sævitiam exercentibus; quibus occurritur parciore victu & congruâ exercitatione, necnon animi alacritate. Omnibus innotescunt nimia repletionis signa, torpor nempè vel segnitie corporis nonnullis elapsis horis, vel paulo post pastum; mens solito tardior, capitis dolor gravativus, insomnia turbulenta, vel nimia ad somnum propensio; appetitus defectio, nausea, ructus acidi vel nidosi, flatulentia, alvi fluxus, crepitus olidi, &c. Hæc deflectuntur incommoda, si cibus nusquam assumatur, ni ingesta probè cocta priùs fuerint ad intestina detrusa; adeo ut nullæ supersint alimentorum reliquiæ in stomacho; sub quâ conditione nonnihil urget fames quam citius hos experiri qui corpus exercent quàm illos qui in otio torpent, omnibus obvium.

Hinc patet quantum ab scopo deflectunt, qui luxuriosa & nocentissima dapum varietati indulgentes, gulaque tyrannidi cedentes, condimentorum aculeis, cupediis vel scitamentis, vinorumque generosiorum fervoribus languentem & fatiscentem stomachum stimulare tentant; qui sanè brevi *intemperantia* pœnas luunt. Sed obijciunt helluones, quod plures occurrant cibis inhiantes & voraciores, vel appetitui nullâ adhibitâ cautelâ servientes, qui etsi victu lautissimo, cibis scilicet exquisitioribus, vino, liquoribusque ardentibus quotidie se ingurgitant, & famis nescii in perpetuâ satietate versantur, ad extremum senium nihilominus incolumès accedunt: verum quidem est paucissimos numerari hâc eximiâ, robustiorique constitutione præditos, qui longævitatē assequuntur, quos aliàs diutius vixisse sub parcioribus alimentis conficere licet; qui insuper multos convivas, uti neminem latet, morti tradiderunt. Nullus enim occurrit debili temperie donatus qui inter hunc pleniorē victum, quō molestam distensionem patitur ventriculus, ad senectutē pervenerit. Hinc splēdidas & luxuriosas mensas, ac præsertim comessationes, angue pejus fugiant sanitati studentes; cū à deformi ciborum varietate & apparatu, difficile admodum sit, ut quis, licet sobrius, sibi temperet. Sanitatis studium, inquiunt solertiores medici; & testatur experientia; est non satiari cibis, & impigrum esse ad laborem. Cæterum tantò gravior est noxa cibi copiosius assumpti, quantò majori aviditate ingeritur: huic pravo edendi modo multum lenocinatur ciborum varietas, tam in primis, quàm in secundis mensis spectanda; quæ hinc omni studio vitanda ut præcaveatur perniciosissima ciborum ingluvies; quæ jure fœcundissima morborum & vitæ brevioris mater audit.

Legibus diætericis etiam submitti debent *POCULENTA*, inter quæ principem sanè locum obtinent lactinia, quæ aliàs alimentorum exquisitiorum classē subeunt; & suas vires mutantur ab ipsomet animalis chylo, qui ratione pabuli diversâ gaudet indole; nemo enim non videt quantum sit discrimen inter herbas paludosas & montanas. Scitur è lacte erui cremorem & butyrum, in mensis & culinīs familiarissima; atque etiam confici caseum qui prout recens vel vetus diversas vires obtinet; de quibus suo loco. Sed genuini & vulgatissimi potūs materiam præbet aqua cujus naturale desiderium, ad vitæ conservationem necessarium, omnibus ferè animalibus indidit supremus rerum author. Ubique tamen obvia aqua bibacum palato, rebus sapidioribus assueto, nusquàm arridet; cur minime mirum si plurima potuum genera excogitaverit luxuries, è quibus sane quidem innumeri prodeunt morbi; vel quædam adversa valetudo quæ multas ærumnas comites habet. Equidem nemo non novit perniciem quam post se trahunt liquores fermentati & ardentes; quā plectuntur qui genuinum potum à naturâ ipsis concessum inconsultò despiciunt. Experientiâ sanè constat abstēmios carniū, fructuum, aliorumque ciborum esui paulò liberius sine noxâ indulgere; ac vegetos & alacres, cæteris paribus, maturum senium attingere. Hinc patet quantum à verâ rationis se-

PROLEGO-
MENA.

mitâ distet ineptissimum AVICENNÆ consilium quo ebrietas, semel vel bis quovis mense laudatur.

Suis ramen laudibus minime defraudandum est *vinum* generosum, probè maturum, nec recens, nec vetustius; nec dulce, nec austerum; nec plus æquo flagrans & spirituosum; dummodò parcè & moderatè sumatur; vel multâ aquâ diluatur: imò & sub nonnullis morbis inter eximia medicamina haud infimum locum sibi vindicat. Sed nocet infantibus, & temperie calidâ præditis; præcipuè si pulsus pro statu sano celerior observetur. Ultrâ omne dubium positum manet vinum plus digestionì officere, quàm favere; cùm ab eo ingestæ carnes corrugentur & indurentur; nedum solvantur. Præterea cruditatibus acidis, præsertim sub temperamento melancholico, ansam præbet; ut de aliis infortuniis ab intemperantiore vini usu fileamus: quibus scilicet plectuntur qui magnas pateras vini pluriès excicasse gloriantur. Majorem verò noxam inferunt liquores ardentes, naturæ humanæ insensibilissimi, si præsertim horum liberalior & frequentior sit usus. Nec salubriora censerì debent cerevisia, pomaceum, pyraceum, alique liquores fermentati & inebriantes, quorum compedibus vincti nūquàm rationi parent: meliora scilicet videntes, deteriora sequuntur. Omnibus notum manet frequentem ebrietatem ad marasum & universi corporis languorem, ad tremorem, apoplexiam & epilepsiam disponere: anorexiam insuper, calculum, arthritidem, hydropem, icterum, aliumve morbum chronicum sapissimè intricatissimum post se trahit. Postremò agmen claudunt haustus domestici è theâ, caffero, chocolato, aliisque consimilibus parati, quos ratione ætatis, temperiei, & consuetudinis diversos effectus, infra recensendos exerere neminem latet.

SECTIO PRIM A.

DE VEGETABILIBUS.

CEREALIA.

TRITICUM hybernum aristis carens, C. B. pin. (*Bled ou Froment*).

Nulli dubitamus quin hæc stirps præstantissima, apud nos arvensis, spontè crescat in Tartariâ sub specie graminis quod dicitur *Gramen triticeum*, spicâ latiore compactâ cristatum, Buxb. Quod scilicèt olim inane, operosâ culturâ sensim invaluit, & annorum decursu granum illud notissimum præbuit. Inter cerealia frumentacea primum locum obtinet triticum, è cuius granis in farinam redactus paratur, notissimâ arte, *panis*, sine quo nulla esca placeat; qui, etsi quotidie ingeritur, nullum, vigente sanitate, uti cætera edulia, cerealia vel alterius sortis, fastidium parit: imò & pro argumento proximæ sanitatis accipitur, si ager incipiat panem opperere: è quo demùm haud facillè sine sanitatis detrimento carere possumus; licèt pulte, non pane, vixissè veteres Romanos testetur PLINIUS. Panis recens similagineus, è polline scilicèt mollissimæ nitidissimæque farinae, furfure probè exutæ, confectus; laboriosè subactus, fermentatus & igne moderato in clibano assatus, cibum præbet nulli secundum; quod scilicèt plurimum largitur nutrimenti; dummodò farina haud situ sit corrupta, nec lolio permixta. Acerosus (*le pain bis*), vel secundarius & grossior minùs nutrit, & robustioribus duntaxat corporibus congruit, ni stomachus præ consuetudine ad ejus usum sit accommodatus. Pejoris est notæ panis ater, plebeius, vel castrensis, qui furfure scatens intestina vellicat, parvam alimoniam præbet. De pane mucido vel fordido, paleas & festucas continente, & ad canes amandando, nil addimus. Nemo non novit odorem gratissimum cujuscumque panis recens è forno extracti; quo vires quasi refocillantur. Panis tum primarius, tum secundarius majori, quàm par est, copiâ sumptus in cruditatem acidam sæpiùs facessit: hesternus (*le rassis*), faciliùs recente digeritur: è forno adhuc calens pro noxio habetur: repentinam repletionem accersit, tardè permeat & flatulentiam mover. Panis cum lacte confectus, etsi suavior, insalubris censetur. Confitur è pane similagineo pulicula agris & sanis expectatissima; quâ etiam probè nutriuntur infantes; ad quam adhibentur panis albilissimi unciae quatuor, quæ infunduntur per duodecim horas in aquâ, postea projiciendâ: dein coquitur supra cineres calidos, addendo identidem tantillum aquæ, per quatuor

CEREALIA.

horas : pluriès inter postremam coctionem agitari debet pultricia , cui additur salis vel sacchari , butyri vel olei quantum sufficit.

Paratur etiam panis inferioris ordinis è secali , hordeo , avenâ , frumento turcico , &c. qui ratione materiæ diversas vires obtinet ; ut de pane à castaneis , glandibus quercinis & faginis , battatis , granis leguminosis , &c. confecto sileamus. His per transennam addere juvat quod panem alterius sortis , *cassava* nomine notum , conficiant Americani , è farinâ scilicet radicis cujusdam plantæ , quæ , *manihot* , Indorum , vel *yucca foliis cannabinis* , apud CASP. BAUHNUM audit : cum optimo similagineo certare hunc panem sunt qui velint ; adèd ut despiciatur mais , vel frumentum indicum , quod ubique in istis regionibus occurrit. Notare expedit hancce yuccæ radicem succo summè noxio , & quasi venenoso , scatere , qui hinc prælo vel torculari ritè exprimi debet , priusquàm adhibeatur farina. Panis etiam conficitur è sagusio in insulis Moluccis , aliisque tractibus orientalibus , qui suas laudes meretur , & innoxius censeretur debet. De utroque pane exotico vide elaboratissimam artis pistoriæ historiam , ad normam Acad. Regiæ Scientiarum , nuperrimè publici juris factam auctore clariss. MALOUIN.

Nemo , ut ad orbitam revertamus , non novit *opus pistorium* è farinâ triticæ , butyro , oleo , adipe , ovis , &c. conflatum ; quod plerumque compactum agrè in ventriculo subigitur & dissolvitur. Varia insuper à pistoribus dulciariis & crustulariis conficiuntur sapore & aspectu gratissima ; placentæ scilicet , liba , scriblitæ , globuli , artolagani , &c. præter alias lautitias & cupedias quas subeunt saccharum , mel , atomata , &c. quæ scilicet magis suavia quàm salubria censeretur debent. Postremò è polline , aquâ , croco & ovi vitellis paratur quædam pasta haud insalubris , quæ pro variâ formâ quam obtinet , diversa sortitur nomina ; cujus præcipua pars sub formâ vermiculari , vel granulosa , nomine *vermicelli* & *femoule* dividitur in Italiâ & Gallo-Provinciâ , atque in culinis sæpissimè & innocuè adhibetur.

Oryza , C. B. pin. (*le Ris*).

Inter optimas fruges recensetur illud frumentum , exuto cortice , candidissimum , quod totam ferè rem cibariam nonnullis populis orientalibus præbet ; quod non solum in Asiâ , sed etiam in variis Italiæ locis palustribus feritur. Ex oryza farinâ panem haud insalubrem , sed facilè acescentem conficiunt populi orientales ; vel grana integra , uti apud nostrates , in pulmenta ori gratissima & saluberrima convertunt cum lacte , amygdalarum cremore , vel pingui carniū jure. Coquitur hoc granum , donec diffiliat vel in succosam pulpam redigatur. Ex illo integro , sed cum jusculis carniū ritè cocto , & mirè tumente paratur pulmentarium illud apud Turcas celebre , & in Gallo-Provinciâ familiarissimum , quod *pilau* audit. Innumera demùm ex oryzâ concinnantur fercula ad lautiores mensas , quæ suavem & salubrem alimoniam præbent. Omnibus congruit hoc frumenti genus probè coctum ; ac præsertim iis quorum alvus est plus æquo lubrica : confert edacioribus , qui nusquam scilicet saturantur ; tussi-

culosis & arthriticis, gracilibus & macilentis; aliisque de æstu sanguinis vel morbo pruriginoso conquerentibus, ac demùm hæmorrhagiæ obnoxiiis. Æquè ac alia farinacea, aciditatem in ventriculo nonnunquàm contrahit hic cibus.

CEREALIA.

Secale hybernum, vel majus, C. B. pin. *Secale* vulgatius, Parkins. vernum, vel minus, C. B. pin. (*Seigle*).

Vulgò ad panificià à montanis & septentrionalibus populis adhibetur hoc frumenti aristati genus. Atri sunt & ponderosi panes è solâ farinâ fecalinâ, haud probè purgatâ, confecti; stomacho ingrati & graves, quî hinc procerum mensis abdicantur. Sed à nonnullis pistoribus, penès quos sit fides, conficitur panis merè fecalinus, qui cum eximio tritico bonitate certat. Panis ex hocce frumento paratus, cujusvis notæ, stomachum & intestina nonnihil stimulans, alvum humidiores reddit: & idèò alvo obstructâ laborantibus confert: hinc nonnunquàm sanitatis causâ tritico admiscetur fecale; atque ex hâc miscellâ panis emergit inferioris notæ, sed salubris. Sunt qui fecale torrefactum, instar caffè, adhiberi solent, ut hâc forbitione palato minime ingrâtâ nonnihil emolliatur alvus; nec infelici successu.

Hordeum polystichum hybernum (vel vernum), C. B. pin. (*Orge*).

Nemo non novit hordei usus domesticos; nec fugit ab hocce grano etiam confici panem, qui tritico & fecalino longè cedit. Ab egenis & ruricolis duntaxat usurpatur hoc ingratum pabulum ad sublevandam tritici inopiam. Sed minime despicienda pulmenta quæ ex hordeo decorticato, glumâ scilicet suâ exuto, parantur; quæ ratione substantiæ nonnihil viscidæ quâ pollent, vi demulcente donantur; blandamque alimoniam fanis & ægris proficuam, nec insuavem præbent. De hordei cæteris viribus medicis, de quibus satis superque in materiâ medicâ; nec de modo conficiendi cerevisiam, alibi exponendo, nil addimus.

Zea, Briza dicta, vel Monococos, Germanorum, C. B. pin. *Hordeum* distichum spicâ nitidâ, *Zea* dictum, Inst. r. herb. (*Epeautre*).

Ex hocce grano, inter triticum & hordeum, medium locum tenente conficitur panis subater & suavitate carens, qui tamen pani hordeaceo vulgari nonnihil præstat; quem idèò minime dedignantur montani. Imò fertur Germanos panes ex hocce frumento, non minùs albos quàm à tritico, peculiari adhiberi arte, parare, haud insuaves, nec concoctu difficiles, minoris tamen nutrimenti. Hocce granum deglubitum, vel è cortice suo nudatum, juxtâ nonnullos *alica* verèrum, suppeditat materiam pulmentorum saluberrimorum, nec insuavium, quæ tabidis & macilentis egregiam opem præstant. Notare expedit quod zeam adhibere liceat, loco hordei vulgaris, ad confectionem cerevisiæ.

Avena vulgaris, seu alba, C. B. pin. (*Avoine*).

Ex avenæ grano, jumentorum magis quàm hominum pabulo, paratur sub annonæ penuriâ panis inferioris notæ & insuavis, qui parcum nutrimentum præbet; & in usum duntaxat nonnullorum agrorum venit.

CEREALIA.

Sed ex hocce frumento deglubito, vel decorticato, ac crassiusculè trito, quod grutum (*le gruau*), audit, paratur puls inter blandiores cibos numeranda, nec palato ingrata; imò & à pluribus ratione saporis deprædicata, quæ in usum medicum sæpissimè trahitur.

Maïs Acostræ, Instit. rei herbar. Frumentum indicum, *Maïs* dictum, C. B. pin. (*Bled de Turquie*).

In variarum gentium alimoniam cedit hoc frumenti genus, cæteris granis multò viscidius: laudatur præcipuè in Americâ; nec fastiditur à nostris villicis, nautis, duroque labore exercitatis, qui varia ex ejus farinâ candidissimâ conficiunt pulmenta, ipsis gratissima, nec nociva postquam ventriculus illa ferre assueverit: sed rarò ex hocce frumento, ni premente aliarum frugum caritate aliis farinis intermisceatur, conficitur panis, qui durus, siccus & quasi biscoctus, exigui est nutrimenti; & cui sola fames gratiam conciliat. Familiariùs apud nostrates usurpatur illud granum ad saginanda pecora majora: nec injucundum est illud pabulum columbis domesticis.

Milium semine luteo (vel albo), C. B. pin. (*Millet*).

In nonnullis regionibus ad panificia adhibetur hoc granum, ac præsertim in Tartariâ; ubi, uti supra notavimus, spontè crescere videtur genuinum triticum, quod avibus & pecudibus relinquitur. Panis milia-cens aridus & friabilis estur citrà fastidium, si NONNIO sit fides, priusquam refrigescat: aliàs quâdam dulcedine, sed ingrata, pollens, vile est obsonium, & pauci nutrimenti: ægrè enim concoquitur, flatus gignit; diuresimque movendo alvum siccatur. Meliùs ad genuinum avicularum domesticarum pabulum servatur hoc granum; nec in alium usum venit apud nostrates, ni aliarum frugum urgeat inopia.

Panicum vulgare, J. B. (*Panis*).

Ex hocce grano, milio insuaviore, quod ad avium escam etiam apud nos colligitur, rarò conficitur panis, ingrati saporis & pravi succi; cui solum famis condimentum nonnullam gratiam conciliare valet; quo scilicèt tantummodò vescuntur, premente aliarum rerum edulium penuriâ, quidam agricolæ, tenuiorisque fortunæ homines: nec minùs despiciuntur pulmenta ex ejus farinâ cum lacte parata; quæ tamen viribus demulcentibus minime defraudantur; & ab ipsismet medicis sub hoc scopo præscribuntur.

Melica, sive *Sorgum*, Dod. *Milium* arundinaceum subrotundo (vel plano) semine; *Sorgo* nominatum, C. B. pin. (*Sorgo*, ou *Bled barbu*).

Inter fruges milio & panico cognatas recenseri solet hoc frumenti genus, quod ad columbarum, aliarumque avium domesticarum pabulum, apud nostrates feritur. In vilissimorum alimentorum numero reponitur hæc milii species; rarissimèque ad panificia adhibetur, ni planè, deficiente solitâ annonâ, urgeat dira necessitas.

Fagopyrum vulgare erectum, Inst. r. herb. Frumentum sarracenicum, Matth. (*Bled sarrasin*).

Vix in frumentorum cerealium albo locum obtinet illud granum; è quo tamen nonnunquàm, premente fame, panis conflatur, gustu haud insuavis, sed pessimæ notæ. Pulmenta etiam & placentas ex ejus farinâ parant nonnulli tenuioris fortunæ homines, quæ haud planè ingratum habent saporem; sed parùm nutriunt. Plerùmque apud nos seritur fagopyrum, ut herbam viridem pascantur boves & jumenta. Generi gallinaceo etiam congruit illud granum; quo scilicèt citò pinguescere solet.

Melampyrum, sive *Triticum vaccinum*, J. B. *Melampyrum purpurascens comâ*, Inst. r. herb. (*Bled noir*, ou *Bled de vache*).

Armentis dicata hæc planta arvensis semina quædam cerealia præbet, quæ ex alimentorum albo expungi solent; licèt quandoque ab egenis & agrestibus, sub aliorum eduliorum penuriâ, granis frumentaceis immisceatur ad panem conficiendum; hinc attriorem & insuavem, nec salubrem: capitis enim gravedinæ sapiùs tentantur, qui eo vescuntur, non secùs ac si lolio victitassent: ideo hoc pravum alimentum fugiant, quibus sanitas curæ est.

Pisum majus quadratum, C. B. pin. (*Pois carré*).

hortense majus, C. B. pin. (*Pois blanc*).

vulgare parvum arvense, J. B. (*petit Pois*).

Inter cerealia leguminosa primum quasi locum obtinet pisum maturitate durum & exsiccatum, quod etiam si paucis arrideat, pro salubri alimento & demulcente habetur; dummodò tamen probè coquatur, & in pultem redigatur. Aliàs robustioribus, arduisque laboribus se exercentibus, quibus valenti cibo opus est, duntaxat congruit; cum ægrè dissolvatur, flatulentiam moveat, & obstructions sapiùs accerfat. Hinc fit ut plebi egenæ amandetur hoc obsonium, cujus decoctum alvum referat. Nec fortè tutiùs comeduntur pisa recentia & herbacea, licèt expectatissima, & palato gratissima in deliciis lautiorum habeantur; quæ scilicèt, ni parcè comedantur, digestionem turbant, & flatus gignunt.

Cicer sativum, C. B. pin. (*Pois chiche*).

Cerealium leguminosorum & salubriorum album subeunt cicera, haud insuavia, & nutritioni apta; nonnihil tamen flatulenta. Nusquàm aut rarò usurpantur viridia & herbacea, uti pisa & fabæ; sed ex illis exsiccatis parantur pultes urbanis summè arridentes. Nec ægotantibus deneantur cicerum jura, ob quasdam vires medicas, de quibus in materiâ medicâ: sed verantur renibus & vesicâ laborantibus; quibus præsertim noxia sunt diuretica. Fertur vires genitales horum usu intendi; quo nomine equis admiffariis voranda objiuntur.

Lens vulgaris, C. B. pin. (*Lentille*).

Inter esculenta salubriora ergà sanos jure numerantur lentes, familiarissima puerorum alimonia, apud veteres Ægyptios, præsertim si probâ coctione in pultem abeant: nimis lascivientem venerem cohibere dicuntur; nec exiguum alimoniam præbent. Sed sub morbosâ corporis constitutione ægrè digeruntur; flatulentiam creant; atræque bilis generationi

CEREALIA.

favent; idè nocent melancholicis, & ad molesta infomnia proclivibus. Nec magis congruit cachecticis lentium usus diuturnior, ob obstructions quas parere solet, etsi harum jus ventrem solvit; quod benè notandum incumbit.

Phaseolus vulgaris, inst. r. herb. *Smilax hortensis*, J. B. (*Haricot ordinaire*).

minor filiqua fursùm rigente, Inst. r. herb. (*petit Haricot*).

Cæteris leguminibus palmam præripere videntur phaseoli; tùm filiquæ virides & herbacæ, nondùm adultæ; tùm grana matura & arida. Sapore gratissimi etiam nobiliorum mensas subeunt. Ritè cocti viribus stomachi facilè subiguntur, optimamque & blandam alimoniam præbent: filiquæ præsertim virides secundæ speciei, sub nomine vernaculo *banetos* in deliciis jure habentur apud Gallos-Provinciales, & Occitanos. Haud tamen planè innoxia censerì debent hæc legumina, nonnihil viscida, quæ ægrè à quibusdam digeruntur, flatulentiamque sæpiùs movent: hinc parùm congruere otiosis, delicatulis & vertiginosis confectarium manet.

Faba, C. B. pin. *Faba major hortensis*, Parkins. (*Fève de marais*).

minor, sive equina, C. B. pin. (*Féverole*).

Fabæ virides & herbacæ à gulæ proceribus expetuntur: difficilè tamen in stomacho subiguntur; nec rarò flatus mordaces pariunt. Parvi habentur siccæ & aridæ, quæ ad plebeculam amandantur: non tamen insalubres, si ventriculus eas ferre assueverit. Aliàs tardè permeant; hinc ventris intumescencia & tormina: somnum turbulentum excitant; summamque inferunt noxam asthmaticis; cur sit ut plerùmque servantur pro nutriendis quadrupedibus domesticis; & præcipuè ad saginandos porcos. Imò & in pluribus locis feritur faba pro impinguandis arvis: nam terram arare solent agricolæ, cùm florere incipit herba.

Vicia sativa vulgaris semine nigro, C. B. pin. (*Vesce*).

Edulium est insuave, & ab omnibus viruperatum; concoctioni rebelles, crassumque chylum generans; quod idè ab urbanorum mensis exulat. Pecudibus potiùs quàm hominibus, pabulum præbet hoc cereale, tùm viride, tùm siccum; atque nusquàm pro cibo divenditur; ni, planè deficiente solitâ annonâ, urgeat fames.

Eryum verum, Inst. r. herb. *Orobis filiquis articulatis semine majore*, C. B. pin. (*Ers ou Orobe*).

Malè audit apud Medicos hic cibus amarus, ingratisissimus, & pravi succi; qui tamen in usum venit nonnullorum miserorum quos premit necessitas, vel dira fames. Hinc intelligitur cur in hunc finem tantum collitur in nostris agris hæc planta, ut pascantur & saginentur boves. Hæc grana, non secùs ac *lupini* ex alimentorum albo etiam expungendi, aquâ macerata, insignem amaritiem nonnihil exuunt.

O L E R A.

LACTUCA fativa vulgaris capitata (vel non capitata), J. B. (*Laitue commune*).

romana longa dulcis, J. B. (*Laitue romaine*).
foliis endiviæ, C. B. pin.

Inter olera, vel herbas fativas quibus vescimur, principem locum obtinet lactuca; adeò ut ejus latissimus sit usus, tum in culinis, tum in acetariis. Exiguum tamen nutrimentum præbet, sed gratissimum & blandissimum. Estum præterea sanguinis temperat; alvum emollit; somnumque conciliat. Hinc prodest juvenibus, sanguineis & biliosis; ad venerem proclivioribus, & stranguriâ conflictatis. Lactucam crudam minime ferre valent imbecilles, & è morbo convalescentes; non secus ac pueri & senes. Salubrior est sanè quidem cocta; dummodò stomachi vires ferant: aliàs ventrem perturbat & solvit. Fertur frequentiore lactucæ usum pruritum accersere; quod observasse haud mihi contigit.

Cichorium latifolium, sive Endivia vulgaris, Inst. r. herb. Scariola Arabum. (*Endive vraie*).

angustifolium, sive Endivia angustifolia, Parkins. (*Endive franche frisée*).

crispum, Inst. r. herb. Intybus crispa, C. B. pin. (*Chicorée*).
sylvestre, sive officinarum, C. B. pin. (*Chicorée sauvage*).

Acetaria exquisitiora, præsertim mensibus hybernis, ingrediuntur hæ plantæ, quæ etiam à coquis familiarissimè adhibentur. Primas species terrâ obruunt olitores ut folia candorem contrahant, & amaritudinem exuant. Paucum, sed saluberrimum alimentum præbent endiviæ crudæ, vel coctæ: nonnihil amaricantes stomachum refocillant; sanguinisque & humorum fervorem restinguunt; horum crasim emendant; secretiones promovent, & nonnullas febres fugant. Cichorii speciebus hortensibus præstat scariola. Cichorium verò sylvestre, salubrius & magis amaricans, quod etiam in hortis colitur ut amaritatem nonnihil deponat; simili ratione usurpatur; nec absimilibus viribus pollet: sed latissimus est ejus usus medicus, de quo suo loco. Pro herbâ congenere habetur *dens leonis*, vel *taraxacon*, nonnihil etiam amaricans qui cichorio, è quo fortè solo florum colore discrepat, minime cedit, & simili modo in acetariis comeditur.

Spinacia vulgaris, capsulâ seminis aculeatâ, Inst. r. herb. Lapathum hortense, seu Spinacia semine spinoso, C. B. pin. (*Epinars*).

Divitibus & egenis familiarissimum hoc olus, gratum, & facilè solubile, victum præbet. Ex hoc minutim conciso & citrà aquam cocto conficiuntur pultes laudatissimæ, quæ ipsismet ægrotantibus conceduntur.

OLERA.

Haud nisi cocta editur spinacia; recens tamen enata aceraria subingredi valet. Vi emolliente prædita tota hæc planta, omnium olerum fortè salubrior, ventris tormina demulcet, & alvo adstrictâ laborantibus confert. Tussientibus prodest & gutturis asperitati medetur. Non est tamen planè innoxia; cum status sæpiùs creet; imò sub quâdam stomachi conditione nauseam parit, ni aromatibus condiatur; sed illud condimentum, aliàs gratissimum, caveant tussientes & macilenti.

Acetosa rotundifolia hortensis, C. B. pin. *Oxalis* romana, Dod.

pratensis, C. B. pin. *Oxalis* vulgaris folio oblongo, J. B. (*Oseille*).

Summâ aciditate conspicuâ hæc planta inter familiariora & præstantiora olera locum tenet. Parùm sanè nutrit; sed appetitum fovet; sitim placat; æstuantibus succurrit; ferocientis bilis impetum retundit; &, quod benè norandum, putredini adversatur. Summè demùm prodest sub cachexiâ scorbuticâ; nec inutilem opem præstat adversùs oris fœtorem.

Brassica capitata alba, C. B. pin. (*Chou pommé blanc*).

alba, vel viridis, C. B. pin. (*Chou blond*).

capitata rubra, C. B. pin. (*Chou pommé rouge*, ou *cabus*).

rubra, C. B. pin. (*Chou rouge*).

cauliflora, C. B. pin. (*Chou-fleur*).

Hæ sunt præcipuæ species quæ in familiarissimum usum veniunt in culinis tum pauperum, tum divitum & magnatum. *Brassica* alba vel rubra, ratione succi crassi & graveolentis quo pollet, non omnibus congruit; agrè enim digeritur; ructus fœtidos promovet; alvumque laxat. Præterea visum lædere, & mentem obnubilare dicitur, præsertim si non probè elixetur: tantò enim melior & salubrior existimatur, quantò sæpiùs effusa fuerit aqua, in quâ coquitur: primum enim decoctum catharsim movere solet. Aliàs inter alimenta temperantia, demulcentia & anti-acida haud infimum locum sibi vindicat; hinc macilentis & tussientibus summè prodest: rubra præsertim hisce viribus instrui videtur. Experimentiâ constat brassicam vulgatiorem vini noxam restinguere, vel crapulam discutere; hinc minime mirari subit, si, quasi vetus contra ebrietatem antidotum, sit apud potatores celeberrima. Suas laudès etiam meretur brassica cauliflora, quæ cum turionibus asparagi, teneritudine & gratiâ certare videtur. È caudice brassicæ, secto capite, erumpunt surculi edules, qui vel crudi comeduntur, vel à coquis diversimodè usurpantur sub nomine italico *broccoli*: sed notare juvat hoc titulo etiam designari quamdam brassicæ speciem, à prædictis cymis planè diversam.

Beta alba, vel pallescens, quæ Cicla officinarum, C. B. pin. (*Poirée blanche*).

rubra vulgaris, Inst. r. herb. (*Poirée rouge*).

radice rapæ, Inst. r. herb. (*Bette rave*).

In vulgatissimum usum culinarem veniunt priorum specierum costæ & folia ferè insipida, & inter viles cibos recensenda, quæ tamen congruâ elixa-

tione subacta victum haud insalubrem præstant egenis & ruricolis. Ab urbanis tamen minime despicitur hoc olus ; nec à culinis magnatum exulat ; quod aliàs parùm nutrimenti continet , alvumque nonnunquàm mordicat & emollit. Ad betam sapore & viribus accedit *lapathum* hortense , nonnihil fermè suavius. Pluris habentur betæ rubræ radices coctæ , & in taleolas sectæ ; quæ uti nemo nescit , in acetariis comeduntur , potiorique hominum parti arrident. Etsi salubres ad nutritionem parùm aptæ censentur : imò & quandoque debilem stomachum gravant ; alvumque nonnihil laxant.

Blitum album , & rubrum , C. B. pin. (*Blete*).

Colitur hæc planta multiplex ; quæ etiam spontè ruri nascitur. Folia insipida , vel ingrati saporis , inter viliora obsonia numerantur , & ad plebeculam amandantur ; vel ad eos qui rerum inopiâ premuntur , aut sumptibus parcunt. Robustioribus duntaxat stomachis congruit hæc planta , quæ digestionem sapiùs turbat , & alvum solvit.

Atriplex alba hortensis , sive pallidè virens (& rubra) , C. B. pin. (*Arroche* ou *Bonne-Dame*).

Blito affinis hæc planta ; & idè inter viles cibos , fatuos nempe & inertes , vel insipidos recensetur ; quam coctam comedunt , urgente fame , tenuissimæ fortunæ homines : sed parùm nutrit , stomachum lancinat ; alvumque solvit , ni aceto & aromatibus condiatur. Binis postremis plantis addere licet *malvam* vulgariorem , & *lampsanam* domesticam , quas inter olera recensebant veteres , ut Author est *ÆLIANUS* ; quarum usus planè exolevit ; ni , latrante stomacho , simili ratione ab egenis nonnunquàm usurpetur.

Bonus Henricus , J. B. *Lapathum* unctuosum folio triangulo , C. B. pin. *Chenopodium* folio triangulo , Inst. r. herb. (*Bon Henri*).

Pro vili cibo , & ab urbanis despecto , etiam habetur hæc stirps agrestis ; haud tamen planè insipida , cùm nonnihil ad spinaciam sapore accedat : præsertim si sylvestrem naturam olitorum arte nonnihil exuat. Simili fermè modo in culinis usurpatur ab egenis & agricolis. Sed notare juvat quod in usum duntaxat veniant turiones , germina novella , & florum thyrsi. Nec defunt aliæ lapathi species quæ simili modo , premente fame , adhiberi queunt.

Portulaca latifolia , C. B. pin. (*Pourpier*).

Inter mitiora & refrigerantia edulia locum habet hæc planta succosa hortensis , nonnihil acidula ; quæ scilicèt bilis & sanguinis fervori opitulatur ; sitim compescit & somnum conciliat. In acetariis vulgò recipitur ; nec à coquis posthabetur. Neminem postremò fugit hujusce plantæ masticatæ vis ergà dentium stuporem.

Apium dulce , Celeri Italorum , Raii , hist. (*Celeri*).

palustre , vel officinarum , C. B. pin. (*Ache*).

Harumce binarum plantarum solâ culturâ discrepantium prior alimentorum gratissimorum classem subit ; dùm altera ad officinas amandatur. Radix & folia teneriora in acetariis exquisitioribus recipiuntur ; & in cu-

OLERA.

linis diversimodè usurpantur. Appetitum movent, debiliorique ventriculo opem ferunt: flatulentia medentur, putredini occurrunt, & lotium cient. Tussiculosis, macilentis, & hypochondriacis nocet apium; quod etiam cavere debent cuicumque hæmorrhagiæ obnoxii.

Nasturtium hortense vulgatum, C. B. pin. (*Cresson alénois*).

Ratione acedinis, quâ aquaticum superat, ad sinapi accedit hæc planta: sed paucis arridet; licet quandoque acetaria subingrediatur: nec crebrius, ni fallor, in culinis adhibetur. Appetitum tamen promovet & debiliori ventriculo succurrit: nec inutilem fore sub cachexiâ scorbuticâ, sunt qui velint.

Nasturtium aquaticum vulgare, Parkins. *Sisymbrium aquaticum*, Matth. Inst. r. herb. (*Cresson de fontaine*).

Sapore etiam acri, sed remissiori, donatur hæc planta; quæ hinc acetaria selectiora, etiam si lutum nonnihil sapiat, ingreditur; & à coquis variis modis usurpatur. Pro saluberrimo cibo, nemine discrepante, habetur; & inter præstantiora antiscorbutica primatum quasi ducit nasturtium aquaticum; quod tamen dysuriam nonnunquam accersit; & hoc benè notandum. Aliàs crassiores & pituitosos humores attenuare dicitur.

Eruca latifolia alba, C. B. pin. (*Roquette*).

Os & linguam acriter vellicat hæc planta vulgarissima; cur fit ut paucis arideat: nonnunquam tamen lactucæ immiscetur pro acetariis; & à coquis sæpius usurpatur; cum fervore suo cæterorum olerum frigiditatem attemperet. Ad venerem stimulat, sanguinisque æstum fovet; ac capitis dolorem nonnunquam inducit. Hinc intelligitur cur minime congruat temperie calidâ donatis; vel hæmorrhagiæ obnoxiiis.

Pimpinella sanguisorba minor hirsuta, C. B. pin. (*Pimprenelle*).

Hæc herba spontè ubique nascens, parùm sapida & inodora vix alimenterum album subingreditur; licet in acetariis nonnunquam cum cæteris oleribus recipiatur. Sed pluris habetur apud medicos, & latissimi est usûs in morborum chronicorum curatione; ob vim nonnihil adstringentem & temperantem, ab encomiastis fortè plus æquo celebratam.

Valerianella arvensis præcox, humilis, semine compresso, Moriss. *Lactuca agnina*, Parkins. (*Mâche*).

Olus album audiebat apud veteres hæc stirps humilis, & in arvis spontè crescens; quæ etiam in hortis colitur. Prima & tenera folia nonnihil sapida, acetaria ingrediuntur, tempore hyemali, vel ineunte vere, deficientibus scilicet cæteris herbis: nec insalubria censentur, dummodò stomachi vires ferant.

Coronopus hortensis, C. B. pin. (*Corne de cerf*).

Infimum gradum tenet inter olera agrestia hæc planta, sapore minime suavis; quæ tamen sub penuriâ cæterarum nonnunquam cruda in acetariis recipitur. Sed nusquam, ni fallor, à nostris coquis in usum trahitur.

Asparagus sativa, C. B. pin. (*Asperge*).

Turiones hujusce plantæ hortensis & pratensis; vel germina novella, quæ singulis annis, veris initio è terrâ prodeunt, simplici elixatione parata,

gratissimum & innoxium cibum, sed parùm nutritioni aptum, præbent. Diuresim movendo, foetidissimum odorem lotio conciliant; quod non posse fieri videretur, nisi quâcumque sanguinis & humorum depuratione: obiter notare expedit quod turiones, vel prima germina *lupuli* à quibusdam, instar asparagi, etiam comedantur, & salubres censeantur: imò & bonitate fucci ceteras fortè herbas vincere nonnulli existimant.

OLERA.

Cinara hortensis foliis aculeatis, vel non aculeatis, C. B. pin. Carduus five Scolymus fativus spinosus, vel non spinosus, J. B. (*Artichaux communs*).

hortensis non aculeata, capite subrubente, Hort. Reg. Parisiens. (*Artichaut à la poivrade*).

spinosa, cujus pediculi esistantur, C. B. pin. (*Cardons*).

Inter exquisitiores dapes recensentur capita squamosa notissima prædictorum olerum. A coquis diversimodè parantur duarum priorum specierum fructus. Tertiæ verò speciei capita, cruda cum sale & pipere comedi solent; non sanè integra; sed pars alba quæ pappo subjacet. Quarta species suppeditat medias foliorum costas, (*les cardons*), cultura mangonio candidas & teneras, quæ crudæ vel coctæ manduntur; nec à laurè victitantibus despectui habentur. Hoc oleris genus multi faciunt catillones; quod ægrè tamen solutioni obtemperat; hinc diù in ventriculo moram necit, & flatulentiam creat. Æstum præterea sanguinis auget; ad venerem stimulat; urinamque multam & puridam expellere solet. Hinc macilentis & biliosis minime congruit: hoc caveant melancholici; & parcè comedant cæteri.

Melo vulgaris, C. B. pin. (*Melon*).

Non secus ac arbores & frutices, fructus mole majores præbent nonnullæ plantæ herbaceæ; inter quos primatum jure obtinent melones selectiores, saponi nempè & odoratissimi, qui inter exquisitiores dapes, nemine discrepante, celebrantur: nec insalubres censentur, dummodò haud immoderatus sit horum usus: melones enim optimæ notæ, qui nec ambrosiæ, nec nectari cedunt, vires refocillant & nonnihil alunt; &, non secus ac alii fructus cucurbitacei, refrigerant; hinc senibus & phlegmaticis parùm congruere confectarium manet. Melones verò inferioris ordinis summam noxam accersere, queunt; febres scilicet mali moris, diarrhœam, dysenteriam, choleram, mictum sanguinis, &c. Ex eo quod fructus cucurbitacei brevi temporis spatio in maximam molem excrescunt, inferre licet hos omnes succo crudo & aqueo scatere, qui à diuturniori morâ in ventriculo, vel quâvis aliâ causâ, corrumpitur: quod altâ mente tenere debent comestationibus indulgentes.

Cucumis fativus vulgaris, C. B. pin. (*Concombre*).

In mensis acceptissimi cucumeres nusquam crudi comeduntur; sed variâ coquorum arte parati, omnibus ferè arrident. Exiguum tamen succum nutritium penès se habent; & à nonnullis stomachis debilioribus averfantur. Parcè comedi, & aliis cibis intermisceri debent; ne putrescant in

OLERA.

ventriculo. Posthabitâ sane quidem hâc cautelâ , febres pravae indolis , diarrhœas & dysenterias non rarò post se trahunt. Infantibus & senio confectis minime congruunt prædicti fructus ; sed prosunt plus æquo æstuantibus , & bile fervidiori laborantibus ; necnon salacibus , vel in venerem pronis ; mictui demùm sanguinis medentur. Vitentur demùm subamaricantes quæ ventriculum laceſſunt & tormina concitant. Cucumeres parvi vel abortivi , aceto , sale , pipere & anetho condiuntur , & per totum annum servantur , pro condimento gratissimo , quod *cornichons* , apud nostrates audit : cavendum tamen ne ærugine inficiantur ; cùm sæpiſſimè adhibeatur cuprum ad colorem ipsis viridem elegantiorē conciliandum : quam periculosiſſimam artem sæpiſſimè ab incautis , vel nebulonibus adhiberi , non ſolùm ergà cucumeres abortivos ; ſed etiam ergà cappares , pro comperto habemus : quod ſanè benè notandum incumbit.

Cucurbita longa , folio molli , flore albo , J. B.

latior , folio molli , flore albo , J. B. (*Courge ou Calebaſſe*).

Vulgariffimæ in hortis cucurbitæ , ratione qualitatū & utendi modi , à cucumeribus parùm discrepant : ideò parcam alimoniam ſuppeditant , & facilè putrefcunt in primis viis , nuſquàm ſanè abſque ſanitatis diſpendio. Cautus tamen harum uſus humorum ferociam obtundit ; & lubricam alvum reddit. Nec parvi habendæ cucurbitæ muſto vel melle conditæ , quas immeritò reſpuunt magnates. Notare juvat longas in Italiâ , Gallo-Provinciâ & Occitaniâ familiariffimas , & exquisitiſſimas rarò alibi occurrere.

Pepo vulgaris , Raii hiſt. *Cucurbita* major rotunda , flore luteo , folio aſpero , C. B. pin. (*Citrouille*).

Diverſam formam obtinent pepones in hortis familiariffimi ; nunc ſcilicet oblongi , nunc rotundi , compreſſi , anguloſi , &c. conſpiciuntur. Non ſecus ac alii affines fructus cucurbitacei , alimentum tenue ſubminiſtrant , humorum æſtum leniunt , & alvum humidiorē ſervant. Putredinem etiam induunt , ſi diutiùs , quàm par eſt , in primis viis retineantur : hinc varii impendent morbi quibus plecti ſolent , qui legum diæteticarum obliſcuntur.

Melopepo verrucoſus , Inſt. r. herb. *Cucurbita* verrucoſa , J. B. (*Potiron*).

Melopepones , alios congeneres fructus mole ſuperantes , cùm nonnunquàm ad quinque pedum longitudinem accedant , in vulgariffimum uſum culinarem veniunt ; & in hybernos menſes ſervantur. Exiguam , ſed blandam alimoniam ſubminiſtrant , quâ ſanguinis æſtus compeſcitur : facilè digeruntur & alvo ſiccâ laborantibus ſuccurrunt : hinc ſtomachis debilibus parùm congruunt , ni ſale , pipere & cepis condiantur ; quibus tamen plus æquo adjectis , priorem qualitatē deponunt melopepones ; & in cibum calidiſſimum , hinc noxium , faceſſunt.

Citrullus folio colocynthidis ſectō , ſemine nigro , quibuſdam Anguria , J. B. Anguria , *Citrullus* dicta , C. B. pin (*Paſteque*).

Nemo

Nemo nescit pulpam citrullorum crudam comedi & gratissimi esse saporis; atque sitientibus & æstuantibus summè prodesse. Parcus tamen sit hujusce fructûs usus: aliàs ob facilem corruptelam quam contrahit in primis viis, febres minatur, alvi fluxum, choleram, aliosque morbos, qui summum medentibus facessunt negotium.

Cepa vulgaris, C. B. pin. (*Oignon*).

Inter vulgatiores cibos locum obtinet radix hujusce plantæ bulbosa, cujus variæ apud botanicos recensentur species. Cepa estur cocta & cruda: tantâ acredine pollet cruda, præsertim rubra, ut ejus odor oculos vellicet, & lacrymas eliciat; sed hunc fervorem cocturâ planè deponit. Digestionem alimentorum nonnihil juvat hoc cibi genus, aliàs pauci nutrimenti; vermes fugat, & alvum lubricam servat. Nonnihil prodest sub colluvie stomachi crassâ & viscidâ; necnon acidâ: senibus demùm, phlegmaticis & scorbuticis congruere videtur. Noxam verò infert juvenibus, cholericis, & æstuante sanguine præditis: flatulentiam insuper movet; imò & caput nonnunquam petit, somniaque accersit inquieta; quod præcipuè intelligi debet de cepâ longâ, rubrâ & acriori; cùm alba sit mitior, quæ scilicet cruda in regionibus calidis, Italiâ nempè & Gallo-Provinciâ, instar ferè mali, editur. De cepâ ascalonicâ, dùm de condimentis.

Porrum commune capitatum, J. B. pin. (*Porreau*).

Ratione saporis & qualitatum, ad cepam, cui succenturiat, nonnihil accedit porrum; sed minoris est acedinis & inferioris notæ. Alvum & urinam blandè movet; nonnullis prodest tussiculosis & asthmaticis. Ebrietatem præcavere, imò & somnum, torporemque excutere dicitur. Inter viles cibos numeratur; cùm viscidum, glutinosum succum, & ad nutritionem parùm aptum largiatur; quo fit ut vix sine incommodo esitetur; præsertim si majori, quàm par est, copiâ ingeratur. Etenim flatulentiam movet, & caput nonnunquam gravat; tumultuosumque parit somnum. Visum denique obscurare dicitur ejus diuturnior usus; de quo tamen effectu dubitare licet.

Allium vulgare & sativum, J. B. (*Ail*).

Notissimus est bulbus hujusce plantæ; nautarum & rusticorum, magis quàm urbanorum, obsonium. A coquis tamen, ceu condimentum, adhibetur; pluribus invisum, ob oris graveolentiam quam post se trahit, quæ leniri solet superedendo radicem apii vel petroselinii. Innoxium audit alimentum pro senibus & phlegmaticis; imò & summè proficuum censetur populis septentrionalibus; vitamque in locis frigidis & paludosis ducentibus; necnon laboribus arduis se exercentibus, & nautis qui cibis & aquis corruptis utuntur. Parcè sumptum allium appetitum instaurat, stomachum refocillat, vermes enecat, & flatulentia medetur: perspirationem juvat, & scorbuticis opitulatur: nonnullis asthmaticis, ac febre quartanâ laborantibus prodest: ebrietatem impedit, & crapulam discutit. Putredini demùm resistit, ac contagium arcet; adeò ut antidoti instar, grassanti-bus morbis epidemicis, contrà deleterium usurpatur; hinc theriaca pau-

OLERA.

perum, qui illud crudum edunt, dicitur. Aliàs molestiam ventriculo inferre solet, sitim movere & caput lædere. Hoc caveant macilenti, biliosi, temperie calidâ donati; & ad mictum, vel sputum sanguinis proclives. Allium cuti admotum, hanc corrodit, & vesicas excitat. Hinc patet quid sit pertimescendum ab ejus immodico vel diuturniori usu. Addere licet succum allii, glutinis vel mastiches instar, usurpari ad vasa fracta conglutinanda. De tuberculis è radicibus cujusdam speciei prodeuntibus, sub nomine *rocambole*, infra ubi de condimentis.

Rapa fativa rotunda (& oblonga), C. B. pin. (*Rave*).

In familiarissimum usum venit apud villicos & cerdones hæc radix carnosa, inerti mole conspicua; quæ scilicet nonnunquam in ingentem & portentosam magnitudinem excrescit; ad pondus scilicet quadraginta vel quinquaginta librarum, & ultrâ. Oblonga dulcior & præstantior censetur; quæ scilicet cum carnibus cocta haud exiguum alimoniam largitur; sed flatulentiam sæpissimè movet; hinc à lautiorum mensis eliminatur. Nusquam, ni à pauperculis quos premit fames, cruda comeditur.

Napus sativus, C. B. pin. (*Navez*).

Parùm differt ratione formæ & virium hæc radix à rapâ: sed mole minor, exquisitiori sapore pollet, & à magnatum coquis sola familiarissimè usurpatur; rapâ planè rejectâ. Minus flatulentus napus facilius in stomacho solvitur, & blandiorem succum præbet: præterea tussientibus & raucedine laborantibus egregiè succurrit.

Pastinaca fativa latifolia, C. B. pin. *Elaphoboscum sativum*, Tabern. (*Panais*).

Radix hujusce plantæ crassa & carnosa, sapore grato & subdulci, ac nonnihil aromatico, in culinis notissima, victum tenuem præstat, frigidis & pituitosis proficuum, ob lotii fluxum quem promover. Menses præterea ciet, & venerem stimulat. Pastinacam caveant hi quorum æstuant sanguis & humores, præsertim vetustiore & annosam, quam mentis perturbationem intulisse fertur. Sed silentio minime premendum quod nonnunquam, monente BAUHINO, cicuta vel cicutaria pro pastinacâ colligatur; quod benè notandum, ne immeritò incusetur hoc olus.

Carotta vulgaris radice flavâ. Advers. Lobel. *Pastinaca tenuifolia radice luteâ* (vel albâ), C. B. pin. *Daucus sativus radice luteâ*. Inst. rei herb. (*Carotte*).

Familiarissimè etiam usurpatur, napi instar, in jure carniū hæc radix pallido-lutea & carnosa, sapore aromatico & subdulci prædita. Parùm nutrimenti suppeditat, cum coctione exsucca fermè evadat; & quasi condimenti vices gerat; quod sanè ægrè ferunt tussiculosi, macilenti & temperie calidâ donati: sed nonnullam opem fert sub cruditatibus acidis in ventriculo nidulantibus. Addere juvat quod à nonnullis laudetur hæc radix tanquàm topicum præstantissimum adversus càncros mammarum exulceratos, quibus simplicissimo apparatu ejus admovetur rasura.

Scorfonera latifolia sinuata, C. B. pin. *Tragopogon peregrinum* vel *hispanicum*, Gesn. Hort. (*Scorfonere* ou *Cercifi d'Espagne*).

Hujusce stirpis spontè nascentis in Hispaniâ, ubi præstantior occurrit, radix vesca à coquis usurpatur, tanquàm alimentum tenue, sed gratissimum & salubre; quod tamen ægrè dissolvitur in debilibus stomachis. Diaphoresim nonnihil promovet: hinc laudatur ceu medicamen, sub variolis & morbillis. Cautè cum hacce radice mercari debent qui pectore laborant, & de æstu interaneorum conqueruntur.

Tragopogon purpureo-cæruleum porri folio, quod *Artifi* vulgò, C. B. pin. *Barbula* hirci flore purpureo, Camer. (*Sersifi des pauvres*).

Hujusce plantæ radix, non ingrati saporis, in usum cibarium apud plebem venit. In acetariis scilicet recipitur; vel elixa butyro & aromatibus condita comeditur. Temperatius audit alimentum; sed haud facilè solubile in stomacho: aliàs innoxium; nec tabidis & tussientibus inutile.

Raphanus major orbicularis, vel rotundus, C. B. pin. (*Radis*).

minor oblongus, C. B. pin. (*Raisfort*; *Rave des Parisiens*).

Utraque radix cruda comeditur; & tanquàm condimentum linguam gratè feriens, omnibus arridet. Diuresim egregiè movet; & prodest sub diathesi scorbuticâ. Raphanus tamen nonnihil flatulentus, ægrè à debilibus coquitur; imò & quandoque ructus parit olidos.

Raphanus rusticanus, C. B. pin. *Cochlearia* folio cubitali, Inst. r. herb. (*Cram* ou *grand Raisfort*).

Hæc radix densa & firma ægrè dentibus subigitur. Sapore acerrimo, haud insuavi, prædita pro appetitûs stimulo, vice sinapeos comeditur. Coctionem alimentorum juvat; summamque opem confert cachecticis & scorbuticis: sed nocet biliosis, calidâque temperie donatis.

Rapunculus esculentus, C. B. pin. *Campanula* radice esculentâ, flore cæruleo, Inst. rei herb. (*Raiponce*).

A rapâ nomen sortitur hæc planta, quasi diceretur rapa parva, quæ vix digiti crassitiem superat. Rarè à coquis usurpatur; & vilium ciborum classem subit. Radix cum foliis teneris hujusce plantæ, non ingrati saporis, parùm elixata, acetariis hyemalibus immiscetur. Appetitum excitat, & debili stomacho nonnihil opitulatur: sed parcam alimoniam penès se habet; etsi lactis ubertatem nutricibus facere dicitur.

Sisfarum Germanorum, C. B. pin. *Sifer* sativum, Fuchs. (*Chervi* ou *Racine sucrée*).

Hæc radix alba, sapore dulci & suavi prædita, à coquis crebrò usurpatur; multisque arridet; nec pro insalubri habetur. Facilè coquitur in stomacho, & satietatem inducere dicitur; licèt parùm alat. A nonnullis laudatur sub sputo & mictu sanguinis; quod ad experientiæ incudem revocandum esse censemus. Scire juvat quod uncix octo succi prædictæ radicis unciam unam & semis probatissimi sacchari suppeditent.

Battata canadensis, Parkins. *Helianthemum* tuberosum indicum, C. B. pin. *Corona* folis parvo flore, tuberosâ radice, Inst. rei herb. (*Topinambours* ou *Poire de terre*).

Radices hujusce plantæ procerâ tubera vesca ferunt, numero quadra-

OLERA.

ginta vel quinquaginta & ampliùs, quorum nonnulla ad pugni magnitudinem accedunt. Eduntur cruda & cocta. Succo crasso & viscido scatent hæc tubera; & pro vili alimento, flatulento & pervicaci habentur; cur sit ut rarò in lautiorum mensis recipiantur; licèt haud exiguum alimentum præbeant, & famem egregiè compescant: suas tamen laudes merentur, si à coquis solertioribus tractentur. Ratione saporis subdulcis, non ingrati, pectoris acredines demulcere dicuntur: nùm rectè? viderint experti. Horum usum caveant debiles, otioque indulgentes; cùm ægrè digerantur, & obstructions nonnunquàm pariant.

Battata virginiana, Park. *Solanum tuberosum* esculentum, C. B. pin. *Papas americanum*, J. B. (*Pomme de terre*).

Hæc planta americana, apud nos hortenſis & arvenſis, tubera etiam præbet edulia, quæ numero circiter quadraginta è radicibus latè serpentes progerminant; & in æquali pretio habentur apud divites & pauperes. Sat gratum habent saporem; facilè digeruntur; & non minùs fortè quàm castaneæ nutritioni aptæ censentur: hinc cavendum ne majori, quàm par est, copiâ ingerantur. Insuper vi quâdam anodynâ instructa humores æstuentes compescere queunt.

Battata officinarum, C. B. pin. *Convolvulus indicus* radice tuberosâ, eduli, corrice rubro, battatus dictus, Parad. Batav. (*Batate d'Espagne*).

Peruviana hæc stirps, quæ etiam in nostris hortis colitur, radicem habet edulem, non ingrati saporis & boni succi. Estur cruda vel cocta: sed sapidior & salubrior sit coctione; atque pluris habetur assa. Inter mitiores & temperatiores cibos haud infimū locum jure obtinet.

F R U C T U S.

FICUS sativa fructu præcoci, pallidè virenti, intùs roseo, Inst. r. herb.
(*Figue fleur grise*).

fructu præcoci, subrotundo, albido, striato intùs roseo ;
Inst. r. herb. (*Figue cordeliere*).

fructu parvo ferotino, albido, intùs roseo, mellifluis ;
cute lacerâ, Inst. r. herb. (*Figue de Marseille*).

fructu majori violaceo, oblongo, cute lacerâ, Inst. r. h.
(*Figue violette*).

Innumeras alias species, quæ ad prolatas facilè referri queunt consultò prætermittimus. Ficus sub calidis & temperatis regionibus inter exquisitiores & sapidiore fructus primatum ducunt. Blandam alimoniam præbent & alvum subducunt : ruffientibus opirulantur ; & nephriticis calculosis profunt. Autumnales præcocius anteponuntur ; salubrioresque jure censentur. Noxius tamen est horum usus immodicus, quem, præter primarum viarum molestias quas post se trahit, morbos cutaneos nonnunquam accersere, experienciâ constat. Ficus passæ vel caricæ viridibus & recentibus cedunt : suas tamen laudes merentur si sint pingues, & à conspersâ farinâ, ut moris est, minime adulterentur. Haud abs re erit notare quod ad ficum proximè accedat *sycomorus*, sive ficus ægyptia, Parkins ; cujus fructus de quo per transfennam, inter morum & ficum medium tenens, solis populis orientalibus, & præsertim Ægyptiis familiaris, exilem præbet alimoniam, debilibusque stomachis adversatur : vi tamen emolliendi & lubricandi nonnihil valet ; ut de cæteris qualitatibus medicis sileamus.

Cerasus sativa fructu rotundo, rubro & acido, Inst. rei herb. (*Cerise*).

sativa fructu majori, Inst. r. herb. (*Griotier*).

major fructu magno cordato, Raii Hist. (*Bigarotier*).

major ac sylvestris, fructu subdulci nigro, C. B. pin. (*Mérifster*).

Inter innumeras propemodùm species, vulgatiores recensemus, quorum fructus sunt diversæ indolis. Cerasa nempe primæ & secundæ speciei pro saluberrimis habentur : duarum verò posteriorum fructus nigro carbone notari debent. Cerasa primi ordinis hortensia arvensibus sunt majora & succulentiora ; ac sapore suaviori prædita : utraque innoxia censentur, si ventriculi vires ferant ; imò & humectant, sitimque restinguunt. Cerasa verò dulcia, amariuscule, dura & carne compactâ, cæteris deteriora, putres humores, lumbricos & febres generant : hinc inter prava alimenta numerantur.

Morus fructu nigro, C. B. pin. (*Mûrier*).

Mora probè matura, nec acerba, antè solis ortum ab arbore decerpta,

FRUCTUS.

inter fructus suaviores & salubriores numerantur; nec ipsismet ægrotantibus denegantur; hinc audiunt apud Gallo-Provinciales & Occitanos *Amouros de malau*: equidem firim compescunt, bilis fervorem mitigant, & appetitum foveant. Prosumt scilicet juvenibus & temperie sanguineâ donatis: sed parcè à senibus & phlegmaticis comedi debent.

Prunus fructu majore dulci & atro-cæruleo, C. B. pin. (*Prune de Damas*).

subnigro, carne durâ, C. B. pin. (*Perdrigon*).

coloris ceræ, ex candido in luteum palescente, C. B. pin. (*Prune jaune*).

parvo ex viridi flavescente, C. B. pin. (*Prune de la Reine Claude*).

ex flavo rubescente, mixti saporis, & gratissimo, C. B. pin. (*Brignole*).

Numerosissimas esse pruni species nemo nescit; cur vulgariore duntaxat instar omnium recensemus. Pruna dulcia & suavem spirantia odorem, nec acida, nec austera, ac recens decerpta, benè audiunt apud Medicos; eò quòd sanguinis æstum temperant, & alvum nonnihil laxant. Cæteris præstant damascena, quibus fortè minime cedunt brignolensia, quæ detractis cute & nucleo, velut in unum glomum compacta, in scutulis advehuntur: sapore subacido & quasi vinoso prædita, probè exsiccata, ad annum & ultrà servantur; atque gratissimum subministrant alimentum, & salubre, quod tempore præsertim quadragesimali, in lautioribus mensis recipitur: sed congruâ masticatione teri debent, nec majori copiâ ingeri: atque hâc adhibita cautelâ, cruda vel cocta ipsismet ægris conceduntur; ut alvum emolliant. Obiter notare expedit quod huic coincidunt *Sebestena* (*les Sébestes*), fructus cujusdam arboris indici, qui *Prunus malabarica* fructu racemoso, calyce excepto, Raii hist. dicitur: recentia à prunis vix discrepantia in eduliorum suavium classem recipiuntur apud Syrios & Ægyptios; imò & Italos: sicca verò qualia prostant in nostris officinis, etsi edulia, ex alimentorum censu planè exulant.

Armeniaca fructu majori (vel minori), nucleo amaro (vel dulci), Inst. rei herb. (*Abricotier*).

Mala armeniaca (*les Abricots*), quorum binas vulgariore species sistimus, sapore & magnitudine, pro cœli clementiâ, terræ dotibus & culturæ mangonio, multum inter se discrepant. Inter suaviores fructus locum obtinent; sed, non secus ac alii fructus fugaces, alimentum dant exiguum. Mala armeniaca immatura stomachum refocillant, sed nervos laceffunt. Probè matura & prioris notæ emolliunt, demulcent & nutriunt: aliàs facillè putrescunt in ventriculo, febremque sæpius concitant; præsertim si majori, quàm par est, copiâ ingerantur: hinc fit ut plerisque, nullo habito bonitatis discrimine, tanquàm perniciofa planè damnentur; & pro ancipiti cibo qui blandas vitæ insidias recondit. Pravas qualitates deponunt mala armeniaca cocta & saccharo condita; quæ inter bellaria exquisitiora, & salubriora, locum obtinent.

Perfica molli carne, vulgaris, viridis & alba, C. B. pin. (*Pêcher*).
fructu magno globofo, carne durâ & faccharatâ, Inst. r. herb.
(*Pavie*).

FRUCTUS.

præcoci fructu, Præcoqua dicta, Inst. rei. herb. (*Avant-Pêche*).

Aliæ sunt numerosissimæ persicæ species, quas recensere à nostro instituto planè alienum. Mala persica (*les pêches*), quæ in deliciis habent omnes gentes, salubriora censerì debent, si probè sint matura; & caro mollis, succulenta; ac sapore gratissima suavem spiret odorem. Serotina præcocius præferuntur: cæterisque præstant quorum caro facilè à nuce recedit. Non secùs ac alii fructus horarii & fugaces, tenuem alimoniam præbent, & alvum lubricam servant: ac facilè sub peculiari stomachi constitutione ad putredinem vergunt. Mala persica, recentia comedi debent, cum vix per biduum genuinum saporem retineant. Si sint pravæ notæ, vel majori copiâ vorentur; æquè ac armeniaca, quibus tamen minùs sunt pertimescenda, ventris tormina, diarrhœam & dysenteriam nonnunquàm accersunt: hanc pravam qualitatem nonnihil lenit saccharum; vel coctio. Persicam è Perside primùm advenisse constat ex ipso nomine; sed dubitare licet nùm hic fructus sit, ut vulgò fertur, merum venenum in loco natali.

Malus fativa fructu rotundo, è viridi pallescente, acido-dulci, Inst. r. herbi. (*Renete*).

fativa fructu orbiculato, odorato, Inst. r. her. (*Pomme rose*).

fativa fructu magno intensè rubente, violæ odore, Inst. r. herb. (*Calville*).

fativa fructu splendide purpureo, Inst. r. herb. (*Pomme d'Api*).

Aliis innumeris speciebus superfedemus, cum illæ vulgatiores & præstantiores sint instar omnium. Poma sive mala (*les pommes*), ratione indolis & bonitatis multùm ab invicem discrepant: odore & sapore suaviora pro salubrioribus haberi queunt: idèò feligi debent probè matura, dulcia, subacida vel vinosa; ac gratum odorem spirantia, qualia sunt pomà reneria: ac verentur insipida, acerba, inodora, quæ molestiam creant stomacho, & flatu excitant. Inferioris notæ sunt poma decidua, & vermibus intus corrofa, quæ pro integris sæpè nobis obtruduntur. Poma probæ notæ alimentum præbent exiguum, non insalubre: difficilè tamen solutioni obtemperant ob carnem compactiorem; quæ idèò dentibus probè teri debent. Imò si majori copiâ ingerantur, palpitationes & incubum nonnunquàm accersunt. Salubriora & suaviora sunt cocta, vel saccharo gelatinæ instar condita; quæ hinc debilibus magis congruunt; & quatenus minùs flatulenta jure laudantur. Parvi habentur poma præcocia & æstiva, insalubriaque censentur. Poma hyemalia diù asservari solent, vel ad proximum ver, ut congenitam acerbicatem deponant; vel debitam maturitatem adipiscantur. His addere licet quod è pomis confusis & prælo subjectis exprimatur succus qui, vini instar fermentatus & defœcatus, pomaceum vocitatur; de quo infra, in serie poculentorum.

FRUCTUS.

Pyrus fativa fructu æstivo, parvo, racemoso, odoratissimo, Inst. rei herb. (*Poire muscate*).

fativa fructu æstivo turbinato, carne tenerâ, saccharatâ, Inst. r. herb. (*Muscât-Robert*).

fativa, fructu æstivo globoso sessili, ex albido flavescente, saccharato, odorato, Inst. r. herb. (*Poire royale*).

fativa fructu æstivo oblongo, magno, partim rubro, partim albido, odorato, Inst. r. herb. (*Bon chrétien d'été*).

fativa fructu autumnali suavissimo, in ore liquefcente, Inst. rei herb. (*Beurré*).

fativa fructu autumnali turbinato, sessili flavescente, in ore liquefcente, Inst. r. herb. (*Poire de neige*, ou *Doyenné*).

fativa fructu brumali, magno pyramidato, è flavo nonnihil rubente, Inst. r. herb. (*Bon chrétien d'hiver*).

fativa, fructu brumali longo, viridi flavescente, in ore liquefcente, Inst. r. herb. (*la Saint-Germain*).

fativa fructu brumali sessili è viridi flavescente maculato, utrimque umbilicato, in ore liquefcente, Inst. rei herbar. (*la Cressane*).

Præter has celebriores species, de aliis benè multis, sed inferioris notæ mentionem subjiunt Botanici, quas recensere futile & supervacaneum judicamus. *Pyra* (*les Piores*), ratione cœli, soli, & culturæ, diversos, uti nemo nescit, bonitatis gradus obtinent. Summè deprædicantur ritè matura, quorum caro dulcior in ore liquefcit: hinc posthabentur insipida & inodora, acida, acerba, duriora & lapidescentia. Cocta crudis præstant, & debilibus stomachis magis congruunt. Saccharo condita gratissimum etiam, & salubrem victum præbent. Sole, vel clibano exsiccata ægrè digeruntur, & inter prava edulia numerantur. Notare expedit quod *pyra*, ob grana lapidiformia, quibus plerumque scatent, calculosis insensissima immeritò credantur: nam præterquàm quod hæc granula à genuino lapide sint planè diversa; scitur varias substantias lapideas; testas scilicet ovorum, & cochlearum; lapidem judaicum, lapillos cancrorum, &c. inter lithontripica numerari.

Cydonia fructu oblongo, leviori, Inst. rei herb. Cotonea malus, J. B. (*Coignassier femelle*).

fructu breviori & rotundiori, Inst. r. herb. (*Coignassier mâle*). angustifolia vulgaris, Inst. r. herb. (*Coignassier sauvage*).

Malum cydonium (*le Coing*), pro flatulento cibo & pervicaci habetur. Coctum verò, assum; atque saccharo, melle vel musto conditum, gratissimum obsonium præbet, quod cruditatibus viscidis medetur, & ad refocillandum stomachum nulli cedit. Alvi fluxu, lotiique profluvio laborantibus & hæmorrhagiæ obnoxiiis, si nil obstat, prosunt cydonia; quæ etiam cor exhilarare & ebrietatem præcavere dicuntur; ac demùm varia pistorum dulciariorum opera ingrediuntur. Ex hocce fructu paratur vinum,

ut

ut inquirunt, cydoniatum, præsentissimum pro debilibus stomachis remedium; ut de aliis viribus medicis, de quibus alibi, fileamus. Notare expedit quoddam malum cydonium, æquè ac cæteri cibi adstringentes, ante pastum esum, alvo solutiori medeatur; econtrà verò, post pastum sumptum, alimentorum descensum juvet, & ructus præcaveat; constringendo scilicet os superius ventriculi.

Malus punica fativa, C. B. pin. (*Grenadier*).

fativa fructu dulci, C. B. pin.

fativa fructu medii quasi saporis, C. B. pin.

Mala Granata (*les Grenades*), sunt acida, dulcia, & neutra vel vinosa; ac nonnunquam austera. Rarò ceu alimentum usurpantur; licet horum succus, præsertim dulcium, multis arrideat. Acida appetitum excitant; vomitum & alvi fluxum sistunt; sed dentes & pectus lædunt. Dulcia vi temperante gaudent, & tussiculosis nonnihil profunt. Utraque plerumque servantur ad fallendam ægrorum sitim. De cæteris viribus medicis alibi actum fuit.

Aurantium dulci medullâ vulgare, Ferr. Hesper. Inst. r. herb. (*Orange douce*).

acri medullâ vulgare; Ferr. Hesper. Inst. r. herb. (*Orange amere*, ou *Bigarrade*).

Mala aurantia, à colore aureo sic dicta, dulcia & probè matura, inter edulia suaviora, præsertim apud Sinenses, locum obtinent. In orbiculos concisa & saccharo conspersa, detracto cortice, mensis apponuntur; vel quovis alio modo eduntur. Appetitum promovent, sitim sedant, sanguinemque fervidiorem temperant; scorbuticis profunt, & antiputridorum classem subeunt: hinc salubria censentur dummodò sint prioris notæ, & moderatè fumantur: aliàs ventriculum gravant, ventremque perturbant; ac tussiculosis haud levem noxam inferunt. Mala aurantia acida, cum congeneribus, condimentorum classem subeunt; vel horum cortex saccharo conditur, atque inter cætera bellaria præstat. Paratur etiam conserva florum aurantiorum, quæ stomachi, cordis & cerebri vires refocillat. Similibus viribus gaudet aqua florum aurantiorum, inter condimenta salubriora recensenda.

Citreum vulgare, Ferr. Hesper. Inst. r. herb. *Malus medica*, C. B. pin. (*Citronnier*).

Mala citrea (*les Citrons*), viribus & sapore limones, de quibus infra, æmulantur; & idèò simili ratione in mensis, culinis & officinis usurpantur. Cortex crassissimus saccharo conditus, inter bellaria suaviora, numerandus, stomachum refocillat, & digestionem alimentorum juvat. In hunc usum præcipuè venit hæc citrei species, quæ nostratibus *cédrat* & *poncire* dicuntur. Nemo non novit citreum caryophyllis trajectum, ad contagium arcendum. Obiter notare expedit limones, ad condimentorum seriem amandandos, à malis citreis parùm discrepare, ni formâ rotundiori & cortice tenuiori.

FRUCTUS.

Palma dactylifera major vulgaris, Sloan. Jamaïc. *Palma vulgaris*, Parkins. (*Palmier* ou *Dattier*).

Dactyli recentes (*les Dattes*), cibum gratissimum populis orientalibus, Afris præsertim & Numidis, suppeditant; haud tamen innoxium, cum ab ejus diuturno usu præmaturè edentuli, scorbutum contrahere solent. Nec sanè salubriores censerì debent dactyli exsiccati, quales ad nos transportantur; qui aliàs ob crassiorem & densiorem contextum difficiliùs digeruntur. Molles, humidi, dulces, vel sapore suaves, seligi debent; non verò aridi, vel rancidi: parcus ramen sit horum usus, nec diuturnus, ne flatulentiam & obstructiones pariant.

Ziziphus, Dod. Pempt. Inst. r. herb. *Zizipha fativa*, J. B. (*Jujubier*).

Jujubæ (*les Jujubes*), formam olivarum accuratè referentes, in regionibus calidis & temperatis vulgarissimæ, rarè mensis apponuntur, & quasi ad mulierculas & infantes ablegantur. Sapore tamen haud insuaves, succum blandum & nonnihil nutrientem largiuntur. Trachæ asperitatem leniunt, & urinæ ardorem mitigant: sed debiles stomachos gravant, & flatulentiam accersunt. De usu officinali suprà actum fuit.

Castanea fativa, C. B. pin. (*Maronnier*).

sylvestris, quæ peculiaritèr *Castanea*, C. B. pin. (*Chataigner*).

Utriusque speciei castaneæ, quarum majores nostratibus dicuntur *marons*; minores verò, *chataignes*, magnitudine tantum discrepant. Elixæ, assæ, vel sub ferventi cinere excoctæ, alimentum gratum & salubre, audiunt. His vescuntur agricolæ, & in lautioribus mensis recipiuntur; nec illas respuunt solertiores coqui. Sunt qui velint glandes quibus victitabant antiqui, nihil aliud esse quàm castaneas; sed refragari videtur experientia, quâ constat variis in locis, apud scilicet Hispanos, vel quassdam alpinas gentes, proflare *glandes edules*, quæ ratione saporis & bonitatis nucibus castaneis minime cedunt: nec desunt in tractibus Hispaniæ meridionalibus, præsertim in regione granatensi, glandes quæ avellanas prioris notæ suavitate superant: congruunt castaneæ voracibus, quorum scilicet fames vix expletur: aliàs haud culpâ omninò vacare pro comperto habemus, præsertim si ad satietatem edantur. Agrè enim coquuntur sub debilitate stomachi; flatulentiam sæpiùs movent; alvumque siccare solent: vetantur insuper cachecticis & nephriticis. Diù servantur castaneæ decorticatæ, ut in culinis quovis anni tempore adhiberi queant: ex illis arefactis & in farinam reductis conficitur panis inferioris notæ, qui agrè digestionum officinas transit; hinc robustioribus duntaxat & rusticis congruit. Pulveres etiam grati saporis, sed praviæ digestionis parantur in variis Italiæ locis. E castaneis etiam conficitur thocolatum quoddam extemporaneum, minime sanè despicendum: ad quod opus coquuntur in aquâ vitæ castaneæ majores, ut cortice & pelliculis orbentur: dein bulliant in lactis unciis octo. Trajecta pulpa iterum bulliat cum lactis sufficienti quantitate, saccharo & tantillo cinnamomi: ligno demùm versatili agitetur hic liquor, ut genuini chocolati instar spumescat. Prodest hoc

cibi genus debilibus & convalescentibus; opemque fert tabidis & phthi-
siccis.

FRUCTUS.

Nux juglans, sive regia vulgaris, C. B. pin. (*Noyer*).

Nuces, (*les Noix*), comeduntur virides, vel maturæ. Primæ, (*les cerneaux*), dulces & suaves palato placent; sed ventriculum sapius lace-
sunt & difficilè concoquuntur. Ad maturitatem perductæ, minus suaves,
cibum præbent villicis & cerdonibus familiarem. Salubres censentur;
appetitumque promonent, dummodò aliis cibis misceantur; nec majori
copiâ ingerantur. Aliàs agrè coctiles, parcam & pravam alimoniam præ-
bent: nocent enim tussientibus, vel raucedine laborantibus; non secus ac
macilentis, cholericis & melancholicis; capitisque dolorem haud rarò
accerfunt. Addere juvat quod deteriores evadant, si rancorem, ob vetusta-
tem, contrahant. Aliter sentiendum de nucibus viridibus, vel antequàm
putamina obduruerint, saccharo conditis, quæ, præter gratissimum sapo-
rem, stomachum refocillant; & parcè comestæ nullam noxam inferunt.
E nucibus demùm maturis exprimitur oleum, plerumque insuave; quod
rarò in usum cibarium venit: sed pro pictoribus, vel ad lucernas, ser-
vatur.

Amygdalus sativa fructu majori, C. B. pin.

dulcis putamine molliore, C. B. pin.

amara, C. B. pin. (*Amandier*).

Amygdalæ dulces (*les Amandes douces*), officinis & culinis æquè infer-
viunt. Virides & immaturæ lautioribus mensis apponuntur; maturæ verò
rarissimè, ni tempore quadragesimali. Utræque agrè digeruntur; sed sat
nutriunt, imò & pinguefaciunt; humorum enim acimoniam leniunt &
macilentis profunt; sed stuporem stomachi nonnunquàm accerfunt. La-
tissimus est amygdalarum usus apud pistores dulciarios: ex his confusis
cum saccharo & aquâ rosarum conficitur hæc scriblitæ species quæ dicitur
Masselpain. Ex amygdalis, polline, ovis & saccharo paratur artolaganus
amygdalinus, qui *Macaron* audit. Nemo non novit amygdalas saccharo ob-
ductas (*Amandes sucrées*), quæ bellariis immiscentur, & infantibus præ-
sertim dicantur. Pluris habentur quæ cum saccharo assato parantur, sub
nomine *Pralines*. *Amygdalæ amaræ* viribus pollent stomachicis & anthel-
minticis; nervos tamen stomachi quandoque lacescunt, non secus ac ventri-
culum avium & nonnullorum quadrupedum. Crebrò tamen usurpantur à
coquis & à pistoribus dulciariis; nec ingratus est cibus quem ingrediuntur.
De amygdalarum viribus medicis satis superque alibi.

Corylus sativa fructu albo minore, sive vulgaris, C. B. pin.

sativa fructu rotundo maximo, C. B. pin. (*Noisetier*).

Nuces avellane, (*les Noisettes* ou *les Avelines*), sapore haud insuaves,
amygdalis exquisitiores, blandam, sed parcam, alimoniam præbent;
acrioresque humores leniunt. Agrè digeruntur, & ventriculum lacescunt;
imò & caput nonnunquàm gravant; nervosque lædunt; si non probè den-
tibus terantur, vel majori copiâ ingerantur. Rarò lautiorum mensis appo-

FRUCTUS.

nuntur; sed in usum agricularum vulgò veniunt: recentès & nondùm maturæ sapidiore, salubrioreque censentur; sed tardior sit harum solutio in stomacho.

Pistacia peregrina fructu racemoso, sive Terebinthus indica Theophrasti, C. B. pin. (*Pistachier*).

Nuces Pistaciæ (*les Pistaches*), haud insuavem cibum præbent; ac amygdalis & avellanis præstant. Exiguam alimoniam, sed innocuam impertiuntur; dummodò probè dentibus terantur, & stomachi vires sinant. Tussiculosis profunt & nephriticis auxiliantur, si moderatè sumantur: harum verò usus immodicus vel diuturnior, præter stomachi molestias, cephalalgiam & vertiginem quandoque accersit. Non secùs ac amygdalæ, saccharo obducuntur; & aliis bellariis immiscentur.

Sorbus fativa, C. B. pin. Sorbus legitima, Clus. (*Sorbier* ou *Cormier*).

Sorba (*les Cormes*), ante integram maturitatem, vel debitam molliem acerbissima, quæ idè nemo velit attingere, inter vilia edulia apud rusticos, tenuiorisque fortunæ hominibus amandanda numerantur. Sapore tamen minime ingrata, si aliquandiu in aère pensilia servantur, vel probè matura, seu fracida comedantur: sed parùm nutritimenti suppeditant. Profunt his quorum alvùs est solutior: aliàs rarè in urbanorum usum veniunt.

Mespilus germanica, folio laurino non serrato, C. B. pin. (*Nefflier*).

apii folio laciniato, C. B. pin. Azarolus Cæsalp. (*Azérolier*).

Mespila (*les Neffles*), pro vili, insuavi, insalubrique alimento, folisque pauperculis noto habentur; licèt matura & jam fracida acerbiter ex parte deponant. Ventriculum enim gravant; alvum siccant; & crassiorem succum præbent cachecticis, & obstructione laborantibus insensissimum. Infantibus esurientibus duntaxat arrident azarolæ (*les azéroles*); quæ etiam inter ignobilia alimenta & insalubria recenseri debent. Mespila verò sylvestria pueris & mulierculis duntaxat expetuntur, & è ciborum albo expungi solent.

Cornus hortensis mas, C. B. pin. (*Cornouiller*).

Corna (*les Cornes*), olivæ mediæ faciem referentia, sapore subacido & adstringente prædita, haud nisi à robustioribus digeruntur: adèd ut vix in alimentorum classe recipiantur, ni saccharo condiantur. Cæterùm plebeis & rusticis, vel gulosis pueris, duntaxat arrident, quorum tamen ventriculum non rarè laceffunt.

Arbutus, folio serrato, C. B. pin. (*Arbousfier*).

Grato spectaculo per hyemem in saltibus virèns hæc arbor, fructum fert fragiformem, colore coccineo rutilantem; sed ingrata & nauseosa dulcedinis. Rarè nisi à pauperrimis & incautis comeditur: ventrem enim perturbat, & chylum deterioris notæ subministrat; hinc è ciborum serie expungendus.

Olea, fructu maximo, Inst. r. herb. (*Olivier d'Espagne*).

fructu oblongo minori, Inst. r. herb. (*Olive picholine*).

Inter varias species quæ olivas edules suppeditant, has binas fortè familiariores, quas præstantiores alit ager aquisextiensis, instar omnium, recensemus. Olivæ virides, priusquàm fuscum colorem maturitate induant, colliguntur; ac falsugine vel muriâ, aliove modo condiuntur. Præstantiores audiunt quæ *picholines* vernaculè dicuntur, quarum præparationem paucis notam, per transennam indicare haud abs re fore putavimus. Virides nempe & selectæ per viginti quatuor horas macerantur in lixivio calcis vivæ & cinerum ligni quercini. Dein per novem dies & ultrà servantur in aquâ dulci quotidie renovandâ, donec scilicèt congenitam amaritiam deponant, vel planè insipidæ evadant. Condiuntur postremò in muriâ, vel aquâ falsâ ovum sustinente; & nonnisi post mensem edules fiunt: ab Apiciis & Baccho litantibus in pretio habentur. Quocumque modo parentur olivæ; pravum alimentum præbent, quod fibrosâ texturâ præditum agrè in digestionis officinâ discerpitur; & tardè permeans acridinem in ventriculo contrahit: hinc nocet macilentis, & interaneorum æstu laborantibus. Appetitum tamen promovent; & nauseantibus, cruditatibusque acidis confictatis nonnunquàm sunt conducibiles: at sæpiùs, ceu condimentum, aliis cibis, pro cuiusque palato, adduntur. Ex olivis maturis elicitur oleum in officinis & culinis familiarissimum; quod dulce, recens & non coctum, innoxium censetur; aliàs insalubre; de quo fusiùs dùm de condimentis.

Siliqua edulis, C. B. pin. *Ceratonia*, Dod. Pempt. (*Carougier*).

Siliquæ (*les Carouges*), insuavi dulcedine præditæ vix eduliorum album subingrediuntur; & stomacho plerùmque adversantur. Hinc crebriùs in officinis usurpantur; vel ad pueros & agricolas ablegantur; ni ad saginandos porcos ferventur.

Fagus, Dod. Pempt. Inst. r. herb. (*Hêtre*).

Jamdudùm abierunt in desuetudinem nuces faginæ, quibus olim vescabantur, non secùs ac è glandibus quercinis, prisci orbis incolæ; priusquàm scilicèt ipsis innotuerit cerealium usus. Haud tamen omnibus infimæ plebis, vel esurientibus sunt invisæ, cæteris denegatis alimentis, prædictæ nuces; quas liberaliùs comesas, lolii instar, caput turbare fertur. Sed potiùs ad saginandos porcos, cæterave animalia domestica, servantur apud nostros agricolas: his etiam delectantur glires, mures & sciuri; non secùs ac turdi, aliæve aviculæ.

Vitis damascena, Hort. reg. parif. (*Raisin de Damas*).

uvâ peramplâ, acinis albidis, dulcibus & durioribus, Inst. r. herb. (*Chasselas blanc*).

uvâ peramplâ, acinis nigricantibus & rubentibus, Inst. r. herb. (*Chasselas noir*).

uvâ peramplâ, acinis ovatis albidis, Inst. r. herb. (*Bourdelaïs*).
africana duracina, J. B. (*Marroquin*).

pergulana, acinis prunorum magnitudine & formâ, C. B. pin. (*Rognon de coq*).

Vitis apiana, C. B. pin. (*Muscat*).

laciniatis foliis, Cornut. (*la Cioutat*).

corinthiaca, sive apyrina, J. B. (*Raisin de Corinthe*).

FRUCTUS.

Innumeras alias species, quæ ad prædictas referri queunt, silentio prætermittimus, ne falcem in Botanicorum messem immittere videamur. Inter fructus vescos autumnales primum sanè locum tenent uvæ, quæ probè maturæ & sapore suaves optimè nutriunt, sitim restinguunt; imò & pinguefaciunt. Facile solvuntur, exceptis folliculis qui viribus stomachi obsurgescunt, & planè intacti egeruntur; non secus ac semina; quæ idèd plures expuunt. Profunt uvæ macilentis, & alvo strictâ laborantibus, dummodò sint maturæ & dulces; ac moderatè sumantur. Aliter se res habet de majori copiâ ingestis, quæ alvum perturbant; flatulentias & eructationes accersunt; bilem movent; diarrhœas, aliaque ventris profluvia concitant. Immaturæ verò & acerbæ minùs nutriunt; tormina creant, & ventrem cohibent. Uvæ diù in paleâ servatæ, vel in aëre pensiles quemdam maturitatis gradum adipiscuntur; & aciditatem nonnihil deponunt; hinc salubriores perhibentur; atque ipsismet agris languentibus conceduntur. Multùm decantantur uvæ passæ damascenæ vel corinthiæ: nec posthabentur nostrates in Gallo-Provinciâ nimirùm, Occitaniâ, & Aquitaniâ, immersione in aquam ferventem paratæ; quæ probè selectæ, cum exoticis præstantiâ certant: utræque optimam, nec insuavem alimoniam præbent. Præstantiores audiunt pingues & carnosæ; macræ verò inertes judicantur. Corinthiæ instar condimenti à coquis italibus & gallo-provincialibus adhibentur. Cæterùm notissimæ sunt uvarum passarum vires ergà tussim & raucedinem: sed plures latet quod frequenter comestæ biliosis noceant, & æstum sanguinis foveant; dentes & gingivas afficiant; & ad putredinem disponant; ac nonnunquàm febres verminosas producant. De vino, sapâ, omphacio, aceto, &c. suo loco.

Fragaria vulgaris, C. B. pin. (*Fraiser*).

Fraga (*les Fraises*), fructus mori, rubi, & arbuti, quorum formam accuratè æmulantur, respectu saporis & præstantiæ, longè superant. Pro salubriori & suavissimo cibo ab omnibus habentur fraga. Juvenibus, siticulosi & cholerici profunt. Haud tamen innocua ergà stomachos debiliores, ni cum vino & saccharo comedantur: nonnunquàm enim putrescunt in ventriculo, præsertim si majori copiâ ingerantur. Aliàs proficue cremori lactis immiscentur; vel ipsis additur tantillum aquæ. Addere licet quod sylvestria, odore & sapore præstantiora, hortensibus etsi majoribus antecellant.

Rubus idæus spinosus, C. B. pin. (*Framboiser*).

Frambæiæ (*les Framboises*), licet potiori hominum parti parùm arideant, à nonnullis tamen delicatulis experuntur, & in pretio habentur; adeò ut in lautioribus mensis recipiantur; præsertim saccharo conditæ. Si rim egregiè sedant; scorbuticis opem ferunt; nec verantur vigente febre: hinc pro salubribus, nemine ferè discrepante, habentur; dummodò tamen

haud majori, quàm sinunt vires stomachi, copiâ ingerantur. Hùc coincidit fructus quidam ignobilis cujusdam fruticis qui *Rubus vulgaris* fructu nigro, C. B. pin. *ronce* dicitur : hæc mora (*mûres de renard ou de buisson*), voracibus pueris, & agricolis notissima, pro vili & insalubri cibo habentur, qui vix urbanis innotescit.

Grossularia fructu maximo hispido, margaritarum ferè colore, Raii hist. Ribes ramis aculeatis, erectis, fructu hispido. Roy. Lugd. Bat.

simplici acino, vel spinosa sylvestris, C. B. pin. Ribes ramis aculeatis erectis fructu glabro, Roy. Lugd. Bat. Uva crispa, Dod. (*Groselier blanc épineux*).

Utriusque speciei grossulariæ (*les groseilles perlées*), sapore & formâ à genuinis ribesibus summè discrepant. Maturæ & flavescentes, quasi pellucidæ palato sunt gratissimæ, & vinoso succo quasi plenæ. Moderatè sumptæ æstuantibus profunt : sed parùm alunt, & rarò lautiorum mensis apponuntur. Exprimitur succus ex immaturis, qui omphacii instar, sed sapore præstantior, in culinis adhibetur.

Ribes vulgaris acidus ruber, J. B. *Grossularia* multiplici acino, non spinosa hortensis rubra (vel alba), sive Ribes officinarum, C. B. pin. (*Groselier rouge des jardins*).

Ribesia (*les groseilles rouges & blanches*), ob intensissimam aciditatem vix comedi queunt, ni saccharo inspergantur : vel ex his paratur gelatina, omnibus notissima & gratissima. Quocumque modo usurpentur sitim fugant ; appetitum promovent ; ventriculum firmant ; acridinem bilis refrænant ; putredini resistunt ; profunt sub morbis cutaneis, & ventris profluvia sistunt. Sed cautè cum illis mercari debent cachectici, melancholici, & alvo siccâ laborantes. De grossulariâ fructu nigro, *cassis* dicta ; in materiâ medicâ.

Berberis dumetorum, C. B. pin. Spina acida, sive *Oxyacanthâ*, Dod. (*Epine vinette*).

Berberes, quorum summa aciditas à consperso saccharo obtundi debet, magis usurpantur in officinis, quàm in culinis ; ni condimenti vices gerant. Moderatè sumpti sitim compescunt, appetitum redintegrant, & vomitum medentur : sed noxam inferunt piriticis ; æquè ac sub infarctu viscerum.

Melongoena fructu oblongo, vel incurvo, Inst. r. herb. Solanum pomiferum, J. B. (*Mayenne*).

Utriusque speciei fructus cucumeriformes, cocti vel crudi, in acerariis nonnunquàm comeduntur ; sed paucis arrident : pro insalubribus habentur ; imò & mentem quandoque perturbant, hinc à veteribus vocabantur mala insana. Idèd prædictos fructus caveant, qui suæ sanitati student : licèt in familiarissimum usum veniant, uti fertur, apud Ægyptios, qui fortè peculiari condimento illorum deleteriam qualitatem leniunt.

Lycopersicon Galeni, Inst. r. herb. Solanum pomiferum fructu rotundo, striato, molli, C. B. pin. (*Pomme dorée, ou Pomme d'amour*).

FRUCTUS.

Hic fructus formâ & colore egregius pro cibo deterioris notæ habetur ; & à cautis planè abdicatur ; etiamfi haud vereantur Itali illum comedere in acetariis , non secùs ac cucumeres , cum oleo , sale & pipere . Sed neminem esse reor apud nostrates qui illud audeat experiri ; præsertim si priùs noverit gravem hujusce plantæ odorem , qui pravam fructûs qualitatem prodere videtur .

Ananas Acoftæ. Commel. hort. Carduus brasiliæ foliis aloës, C. B. pin.
 aculeatus fructu pyramidato , carne aureâ , Inst. r. herb.
 aculeatus fructu conico , carne aureâ , Pluken.
 lucidè virens , folio vix ferrato , Dillen. Eltham.
 non aculeatus , Pitta dictus. Plumer.

Hæc planta americana & pomifera , ad cinaræ formam nonnihil accedens ; cujus variæ innotescunt species , apud nos colitur in loco calido ; in repositoriis scilicet fenestris vitreis instructis , & ignis ope excalefactis : nec aliâ arte per hyemem servari potest . Fructus nucem pineam quodam modo referens , melonem magnitudine nonnunquàm æquans , caulis cacumini insidet . Primò viridis , per maturitatem colorem flavum induit , & odorem adipiscitur gratissimum , cum sapore subacido dulci & quasi vinoso . Cortice adempto in taleolas secatur , quas cauti macerare sinunt in vino generoso , ut adimatur vis erodens , quam huic cibo inesse haud falsò suspicatur . Dentes enim sæpiùs lædit , & gingivas cruentat . Si relinquatur cultellus ferreus hærens in ejus carne , per dimidium horæ , semi-esus invenitur ; quod sanè præsentiam succi acerrimi arguere videtur ; hinc jure , ni fallor , infertur quid virulenti in ipso latere . Hujusce fructûs sapor , plus æquo ab encomiastis celebratus , non insuavis , ad melonem , malum persicum vel armeniacum , pomum renetianum , &c. pro cujusvis arbitrio accedit . E præhabitis colligere datur dubiam esse ananas salubritatem , præsertim sub nostro climate ; quidquid in contrarium adducant qui rara & cara in deliciis habere solent . Hic fructus saccharo conditus , in ipsomet loco natali ad nos transvehitur ut lautiorum & magnatum mensas adornet ; nùm ejus usus sit tutior ? expertis judicandum relinquimus .

S E C T I O I I .

D E A N I M A L I B U S .

Q U A D R U P E D E S .

Bos (*le Bœuf*) inter quadrupedes domesticos primum locum obtinet. Nemo nescit hoc pecus castratum, ut faginetur, & ad arandum sit aptior, Bovis nomen retinere; aliàs Taurum (*le Taureau*), vocitari; cujus caro siccissima & ingrati saporis, concoctioni renititur, & ab ipsismet rusticis despicitur. Caro bovina elixa, aliove modo à coquis parata, vires recreat, & inter præstantiora alimenta numeratur; dummodò sit prioris notæ: aliàs insalubris, & ægrè coctilis censetur. Hâc, præsertim costâ bubulâ, quam vocant *l'loyau*, parcè utantur obesi & otio indulgentes. Sale condita, vel fumo indurata ventriculum laceffit, pravamque alimoniam suppeditat, quæ vix congruit robustioribus, ruricolis nempè, fossoribus, bajulis, &c. Carnem inferioris notæ, duram scilicèt & exsuccam præbet *Vacca* (*la Vache*), præsertim si annosa ad macella ablegetur: hinc à divitum mensis planè rejicitur caro vaccina; quæ plerùmque cocturâ induratur, nedùm tenerescat. Pluris sanè quidem habetur *Vitulus* (*le Veau*), cujus caro præstantior & saluberrima censetur: assata, elixa, aliove modo parata in optimam alimoniam vertitur; alvumque humidiores reddit: congruit debilibus, otiosis & pectore laborantibus. Lactens, præcipuè bimestris, ablactato jure præfertur: summas demùm laudes meretur hoc cibi genus; dummodò sit optimæ notæ. Ad carnem vaccinam accedit *bubalina* (*le buffle*), quæ in usum venit apud nonnullos populos orientales, & in quibusdam Italiæ locis: sed ob fatuum saporem, & succum crassiores, à delicatioribus epulis abdicatur; idèò ad rusticos, bajulos, fossores, aliosque è plebe qui dueros subeunt labores amandanda.

Vervex (*le Mouton*), sic dicitur ut distinguatur ab Ariete (*le Bélier*) ad generationem apto. Caro vervecina inter exquisitiora alimenta & familiariora recensetur; omnibusque elixa, assa, tosta, vel alio modo parata congruere videtur, atque cæteris congeneribus præstat, teste SANCTORIO, ad perspirationem promovendam. Caro verò arietina, cujus durities nunquam, vel pertinaci elixatione, superari potest; ob fædum hirci odorem, saporemque virosum, è mensis urbaniorum planè abjicitur & ad rusticos, hominesque tenuioris fortunæ alegendatur. Nec salubrior & sapidior judicatur caro ovilla (*de Brebis*), quæ idèò in epulis elegantiorum damnatur. Inter

QUADRU-
PEDES.

præstantiores verò dapes locum obtinet *caro agnina*, quæ blandum & probum succum subministrat : nonnullis tamen debilioribus stomachis ad-versatur, & alvum sæpius solvit ; præcipuè si majori copiâ ingeratur : hanc caveant pituitosi & phlegmatici.

Sus (le Porc), animal domesticum spurcum, cæno se ingurgirans & luto se immèrgens, castratur ut sagineretur. Sub hâc conditione suppeditat, præter lardum, quo coqui carere nequeunt, carnem sapore gratissimam ; viscera è quibus varia parantur fercula ; & intestina ad farciminum appa-ratum ; quæ omnia inter cupedias haud infimum gradum merentur. Caro suilla cæteris densior & firmior, ac sapidissima haud pravam alimoniam præbet illis qui laboribus arduis se exercent : sed parè comedi debet ; aliàs plus noxæ in corpore parit quàm utilitatis : agrè enim digeritur ; ventricu-lum gravat & perspirationi officit. Hanc caveant arthritici, doloribusque ne-phriticis conflictati, non secùs ac febris putridæ, morbisque cutaneis obnoxii. Caro suilla, non secùs ac bubula, sale condiri solet, fumoque macerari : nemo non novit petasones (*les jambons*), qui primis mensis olim appone-bantur ad promovendum appetitum. Etsi inter ciborum delicias numeran-tur, nihil tamen insalubrius pro macilentis, vel temperie calidâ præditis, atque ad diathesim scorbuticam, calculosam, arthriticam, asthmaticam, &c. proclivibus. Idem dicendum de agumentis (*les saucissons*), aliisque farci-minum generibus, à catillonibus celebratis, & omnibus gratissimis : sed vegetâ sanitate gaudentibus duntaxat congruunt ; nec sine sanitatis dispen-dio ab aliis usurpantur ; cum carnes ad stateram graves, licèt coquorum mangonio gustui sapiant, insalubres censi debeant. Nec minùs vituperatur lardum, cujus ope, condimenti instar, adhibiti, fercula pinguiora & suc-culentiora evadunt : pejoris esse notæ rancidum nemo non videt. Opi-paris mensis apponi solent Porcelli lactentes (*Cochons de lait*), sed ven-triculum lædunt, insalubremque, nemine discrepante, alimoniam præ-bent.

Aper (le Sanglier), nihil aliud est quàm porcus sylvestris, cujus caro ad suillam accedit : sed huic postponitur, cum sit densior, siccior, pervicacior, inferioris notæ. Cervinam bonitate & salubritate superat caro aprina ; sed robustioribus duntaxat congruit ; arduisque laboribus se exercentibus : idè hanc caveant debiles, delicatuli & otio recumbentes ; ob crassiores qui hinc generantur humores ; præsertim si fera sit annosa : quod etiam intelligi debet de Scrophâ sylvestri (*la Laie*) ; Porcellus verò sylvaticus (*le Mar-cassin*), teneriorem & suaviorem carnem, in magnatum mensis expecta-tissimum, præbet ; quæ tamen malè audit apud medicos.

Lepus (le Lievre), & præsertim Lepulus (*le Levreau*), etsi cibus anceps, inter feras edules, primum fanè ducit ; & idè in lautioribus & delica-tioribus epulis admittitur. Lepulus assatus vulgò comeditur : sed lepus diver-simodè usurpatur à coquis & pistoribus dulciariis. Utriusque caro, etsi palato gratissima, parùm congruit somnolentis & ad motum tardis ; necnon cachecticis & melancholicis, ob crassiorem succum quem præbet : quod

præcipuè intelligi debet de lepore vetulo, qui, uti nemo nescit, parvi habetur, ni opere pistorio condiatur.

Cuniculus (le Lapin), parùm discrepans, ratione formæ, à lepore; sed absimilis saporis; haud parvi habetur ab helluonibus. Assatus vel panificio incrustatus, coquisve diversimodè paratus, gratiam non vulgarem in opiparis mensis obtinet. Ejus enim caro albicans, tenera & sapore gratissima, præsertim hyeme leporinæ minime cedit, imò & salubrior censetur. Quod tamen intelligi debet de cuniculo juniore & sylvestri; cùm domesticus sit inferioris notæ, & pro vili cibo à catillonibus habeatur.

Hircus & Capra (le Bouc & la Chevre), carnem habent duram & siccam, stomachoque ingratam; hinc inter cibos viles & ad plebem amandandos numeratur caro tùm hircina, tùm caprina. Castratione verò saginatus hircus carnem suppeditat salubriorem & ad ovillam propè accedentem. Caro verò hædina (*du Chevreau*), quæ pinguis & grati saporis, vix agninæ cedit, assa comeditur; atque cum aliorum quadrupedum carnibus bonitate certat; præsertim verno tempore; & priusquàm ablaçtetur hædus.

Capreus & Caprea (le Chevreuil & la Chevrete); ratione formæ & cornuum ramosorum ad cervum nonnihil accedit mas; si excipias molem longè minorem. Carnè constant eduli, sapore haud insuavi & boni succi; sub quo conspectu alias feras antecellunt. Capreolorum vel fœtuum carnem, quam multi faciunt venatores, teneriorem esse delicatiorem, & coctu faciliorem nemini haud obvium. Simili fermè modo usurpatur caro *Rupicapra (du Chamois)*, & *Damæ (du Daim)*, quæ tamen inferioris notæ, nonnisi venatoribus innotescit; ab hircinâ vix discrepat, licèt nonnihil sapidiior.

Cervus (le Cerf), cujus femina, *la Biche*, cornubus caret, carnem suppeditat aulicis & venatoribus haud ingratam; dummodò tamen fera sit juvenis: caro enim annosâ dura & crassa ægrè digeritur; succumque pravæ notæ gignit: hanc caveant senes, debiles & melancholici. *Hippuli* verò (*les Faons*), sunt præditi carne humidiori, teneriori & sapidiiori, nec insalubri; adeò ut in principum, potentiorumque deliciis sit; horumque mensas adornet. Nemo non novit gelatinam è cornu cervi paratam, ejusque usum medicum.

Ursus (l'Ours), cum feminâ, apud nonnullos populos septentrionales, non secùs ac Helveticos, Sabaudos & Alpinos venatui deditos, in re cibariâ admittitur; nec sine voluptate ergà assuetos. Ejus tamen caro, Apiciorum palatum offendens, pro illiberali & insalubri habetur: stomacho enim renititur, & pravum succum creat. Fettur verò catulorum carnem sapidiorem esse, delicatiorem, ac boni succi; quod rationi consentaneum videtur.

Quadrupedibus domesticis subnectere lubet *Camelum, Equum, Asinum, Canem, Felem*, &c. quorum carnes, urgente fame, in usum cibarium etiam veniunt. Equidem caro *camelina (de Chameau)*, populis orientalibus, ac præsertim Arabibus & Afris familiaris, haud ingrati saporis,

QUADRU-
PEDES.

laudabilem succum præbere dicitur. Densior tamen & compacta agrè solutioni obtemperat; hinc robustioribus duntaxat congruere videtur. *Caro equina* quâ delectantur Sarmatæ, Scythæ & Getæ, quos Tartaros hodie vocant, pro ignobili cibo habetur, qui nusquam in nostrum usum venit, ni cogat urbium obsessio, & urgeat fames. È ciborum albo etiam expungi debet *caro asinina*, quæ equinâ deterior ab omnibus averfatur; malè palato sapit & concoctioni renititur: hinc planè rejicitur, ni inopia pabuli & famis importunitas ad illius esum compellant; quod non rarò evenire in Ægypto testantur peregrinatores. Nec tutior est usus *carnis caninæ* quam tamen in emporiis venalem prostantem, edere Sinenses traditur: sapore ingrata ab omnibus Europeis despicitur; ni compescenda sit esuries; latrianti enim stomacho pejores etiam comeduntur cibi: aliter tamen sentiendum de carne canum castratorum, quæ in pretio fuit apud nonnullas gentes. Melioris est notæ *caro felina* quam sapore haud insuavem, à carne leporinâ haud multum abludere sunt qui velint: aded ut in pluribus, uti fertur, Galliæ, Hispaniæ & Italiæ locis comedantur; etiam non impellente fame. Nec prædictorum animalium carnes, etsi inferioris notæ, minime despiciebant Veteres; cum de carne caninâ, vulpinâ, equinâ, &c. differat HIPPOCRATES. Postremò ferarum classi addere licet Vulpem, *le Renard*; Martem, *la Martre*; Sciurum, *l'Ecureuil*; Melem, *le Bléreau*; Echinum, *le Hérifson*; nonnullasque murium species, & alia affinia quæ, pro re natâ & urgente fame, comedi solent. Salubriora & sapidiora esse frugivora, uti sciurum, melem, &c. quæ etiam voluptatis gratiâ in nonnullis mensis apponuntur, nemini haud obvium.

Præter carnem musculosam, in usum etiam cibarium veniunt *variâ quadrupedum partes*; jecur nempè & lien; ventriculus & intestina; renes & glandulæ; cor & pulmones; lingua & extremitates; cerebrum & medulla; adeps & sanguis; de quibus singulis breviter pro instituti ratione differere expedit. *Jecur* sub generali conspectu agrè solutioni obtemperat, & succum laudabilem & crassiorem præbet: sed maximum est discrimen inter viscera animalium, ratione speciei, ætatis & pabuli. Præstantius equidem censetur jecur juniorum & in optimis pascuis enutritorum: summè aliàs deprædicantur jecinora nonnullarum avium; vitulina, agnina, suilla, &c. *Lien* ob fungosam & spongiosam substantiam, pravum alimentum, sapore ingratum & agrè in ventriculo solvendum audit: hinc in lautioribus & urbanis mensis non recipitur. A jecore & liene abstineant qui debili donantur stomacho; & obstructionibus tenentur: nec salubre pro cæteris obsonium censerì debet.

Ventriculus & intestina, non secus ac cæteræ partes membranacæ; omentum scilicet, mesenterium, &c. malè audiunt apud Medicos, ob parcam nutritionem, lentam & glutinosam quam præbent; quæ sanè robustioribus vel validis laboribus dicatis duntaxat congruit. Ex intestinis parantur varia farcimina, apexabones nempè, botelli, lucanica & tomacula, quæ nostratibus dicuntur *boudins*, *saucisses*, *andouilles*, &c. & in

popinales delicias locum habent; quæ omnia sale, pipere & aromatibus condita ægrè digeruntur; crassioremque, acriorem & vitiosum succum suppeditant: hinc vetantur debilibus, valetudinariis, & ad obstructions proclivibus. *Renēs & glandulæ*, quorum substantia est densa & dura, difficilè digeruntur; succumque pariunt crassum & inferioris notæ; præsertim si eruantur ex animali annoso. Nonnullæ tamen glandulæ contextus laxioris, tenuiores & coctu faciliores censentur, & inter probos cibos recenseri queunt.

Cor, cujus substantia est fibrosa, compacta & dura, tardiùs in ventriculo solvitur, succumque crassum, difficilè subigendum, etsi nutritioni aptum, producit; præsertim si ex animalibus vetulis extrahatur. Aliter se res habet de *pulmone* cujus contextus mollis & fungosus, solutioni faciliùs obtemperat, sed parùm succi alibilis continet: laudantur pulmones agnini & vitulini, dummodò conditurâ vel arte culinariâ, haud adulterentur. Pluris habetur etiam apud helluones pulmo suillus; sed difficiliùs solvitur, nec laudabilem succum præbet. *Lingua* ob substantiam densam & fibrosam, concoctu pervicax, ventriculum debilem gravat: ceteris præstat agnina, vitulina vel hædina. Lingua verò bubula sale conditur, & pensilis fervatur in usum annuum, potatoribus sanè gratissima; sed insalubris. Inter illiberales cibos etiam numerari debent *quadrupedum extremitates*, quæ exangues, constant ligamentis, tendinibus & membranis, quibus inest lentus & crassus succus, melancholicis, & ad obstructions proclivibus, noxius. Hoc cibi genus vitent debiles, quod aliàs insipidum, ni ope condituræ quidam addatur stimulus: sed ex hisce partibus parantur gelatinæ, vel juscula coacta haud insuavia, quæ ipsismet ægris conceduntur.

Cerebrum inter viles cibos, insipidos & nauseosos numeratur: etsi mollißimum, tardè permeat, lentore & visciditate ventriculo, uti videtur, hærens: ceteris præstat vitulinum, agninum, ovillum, suillum & leporinum. *Ossium medulla* pinguis & dulcis, parcè sumpta, innoxia censetur, imò & scorbuticis qui de crepitu ossium conqueruntur nonnullam opem ferre dicitur: si verò liberaliùs sumatur, ventriculum lacescit & nauseam mover. *Adeps* pro naturali carniùm condimento, potiùs quàm alimento habetur: gratissimus est, ubi parcè unâ cum hærente carne estur; aliàs, non secùs ac medulla, ægrè dissolvitur, nauseam parit, & inappetentiam accersit: à pinguioribus carnibus abstineant cholericis & temperie calidâ præditi. Nemo nescit axungias rancidas perniciosas esse, & nidorem ingratum excitare; non secùs ac lardum inter condimenta recensendum. *Sanguis* demùm quoquo modo paretur ad viles cibos & ægrè concoquendos amandatur: nec minùs vituperandus suillus è quo conficiuntur apexabones, nostris helluonibus & incautis expectatissimi, qui, ut ritè dissolvantur, valido egent ventriculo.

AVES.

A V E S.

GALLUS NOSTRAS & GALLINA inter aves domesticas primatum jure ducunt; cum in familiarissimum usum veniant, non solum propter carnem exquisitiorem & opima jura quæ ex illis parantur, sed etiam ratione ovorum quæ eximium & vulgatissimum alimentum præbent. Juniorum & saginatorum carnes pro suavioribus habentur; ac blandam alimoniam tabidis, tussiculosis & convalescentibus proficuum præbent. Aliter sentiendum de vetulis vel annosis & salacioribus, quorum caro densa, dura & sicca vix comedi, dentibusque arteri potest; ac ægrè digeritur; quæ tamen concoctione victa, satimenti præbet. *Capo (le Chapon)*, sive gallus castratus in exquisitorum ciborum ordine præcipuum locum obtinet; cujus caro facile dissolvitur, laudabilemque succum parit, & corpus optimè alit, usque ad obesitatem; ejus hepar laudatur, & ipsimet vitulino præcellit. Ad caponem accedit *Pullus gallinaceus (le Poulet)*, præsertim saginatus & trimestris, cujus caro tenerima facilius concoquitur, & succum blandissimum subministrat. Hæc est familiarior debiliū & valerdinariorum esca; cæterum sanis & robustioribus gratissima.

Ova gallinacea cæteris præstant, nempe ovis phasianorum, gallinarum indicarum, pavonum, anatum, anserum, aliisque edulibus. Ova strutionchameli, quibus vescuntur Africani, sunt inferioris notæ; & ad nostram rem minime pertinent; non secus ac ova testudinum, apud Americanos celebratissima. Nemo nescit quanti sint pretii ova recentia & sobilia, tam apud magnates quàm apud plebem: optimam scilicet alimoniam præbent convalescentibus, acidisque cruditatibus obnoxiiis; senibus & infantibus atque omnibus gratissimam: delibatissimum enim lymphæ pellucidæ & gelatinosæ florem continent, qui albuminis nomine venit, & proximam nutritionis materiam constituit. Vitellus verò est substantia pinguis & blandissima, ad salubriorem nutritionem etiam apta, quæ tamen bilis genesi favere, & idè temperie biliosâ donatis minùs congruere videtur; nec ad venerem proclivioribus. Ova tremula, vel ad melleam consistentiam cocta sapidiora existimantur, & ad nutritionem haud minùs apta. Ova ad duriciem cocta, vel longiori elixatione indurata, stomachum roborant, alvum sistunt & hæmorrhagiæ medentur. Nullum ovis familiarius noscitur alimentum; nullisque verbis exprimi potest quot ciborum genera ex ovis parantur à coquis, pistoribus, cupedinariis, crustulariis & libariis. Hæc de ovis recentibus intelligi debent: vetusta verò vel semi-putrida, nocentissima jure existimantur, & ad prava vilescque cibos amandantur. Scitur postremò quod ovorum, non secus ac farris, beneficio varia à coquis obligantur legumina vel concisa diversorum animalium carnes; quæ hac arte composita omnium palato magis arident.

Gallus & Gallina guineſis (*la Pintade*), ad caponis magnitudinem accedunt. Haud multis abhinc annis inter noſtras domeſticas numeratur hæc avis egregia, cujus caro ſolutioni obtemperat, optimamque alimoniam ſubminiſtrat. Ratione ſaporis, cæteris congeneribus, vel ipſimet caponi minime cedit: hinc lautiorum, magnatumque menſis apponitur; ac magni eſt nòminis apud gulæ parentes, vel nepotes Apicios.

Gallus & Gallina indica (*Coq & Poule d'Inde*); nullibi non obvia hæc avis procerior domeſtica, inter exquiſitiores dapes numeratur. Ejus caro ſapida facilè digeritur; dummodò tamen avis junior, nonnullos dies ante appoſitionem ſit jugulata. Omnibus arridet & congruit ejus caro, optimumque nutrimentum largitur. Non ſecùs ac cætera animalia, gallus indicus veteranus carnem habet duram, ſiccam & coctu difficilem. Femina, cæteris paribus, pro delicatiori & ſuaviori habetur.

Pavo, vel avis Junonis (*le Paon*), omnium volatilium formoſior, rarò neci datur ut menſis apponatur; ni ad ſplendida & ſumptuoſa convivia. Ratione ſaporis & præſtantiæ ad gallum indicum accedit; imò & nonnulli carnem pavonis pro delicatiori habent; quod intelligi debet de juniore & ſaginato. Aliàs caro dura, fibroſa & concoctu difficilis deprehenditur. In deliciis erat pavo apud veteres Romanos; nùm ob ſtultam conceptam opinionem, ergà avem raram & ſpecioſam, aut venuſtate conſpicuam? dubitare licet. Poſtremò haud abs re erit notare carnem pavoniam cæteris perennioreſſe, vel tardiùs putrefcere.

Phaſianus, ſive Gallus ſylveſtris (*le Faiſan*), olim è Colchide (*la Mingrelie*), in Europam allatus; cujus mas galli noſtratis magnitudinem aſſequitur. Genus gallinaceum bonitate ſuperat; imò & ejus ſaporem ſummis præconiis certatim efferunt catillones. Ejus caro facilè conficitur, optimumque ſuccum largitur, probæ nutritioni aptum. Hinc apprimè congruit debilibus & convaleſcentibus hoc obſonium exquiſitiſſimum, ſibi par fortè non habens.

Urogallus, vel Phaſianus montanus (*Faiſan de montagne*), priorem proceritate ſuperat; ſed illi bonitate cedit. Opiparis tamen epulis inferri ſolet; eſſi gallo indico, ratione ſaporis & præſtantiæ, vix æquiparatur; cùm urogalli caro ſit nonnihil ſiccior & durior; hinc concoctu difficilior; grati ſaporis & probi ſucci.

Perdix, alia, uti nemo nescit, eſt ruſſa (*Perdrix rouge*), pro exquiſitiori jure habita; alia eſt cinerèa (*Perdrix grife*), ſapore & bonitate priori cedens. Inter cibos gratiſſimos primum locum quaſi obtinet perdix; atque etiam in magnatum epulis celebratur. Caro juvenum, vel perdiculorum eſt tenera & ſapidiffima; eximiumque ſuccum ſubminiſtrat. In æquali pretio ſunt adultæ: ſed aliter ſe res habet de annofiſ quæ debiliũ & convaleſcentium ventriculum gravant; multum tamen præbentes nutrimentum. Comeduntur perdices juvenes aſſatæ & ſucco aurantiorum irroratæ: vetulæ verò à coquis elixantur, vel à piſtoribus dulcia-

AVES.

riis adhibentur. Utroque modo paratæ in deliciis habentur & egregiè saturant.

Attagen (*le Francolin*); Arelatensibus *Grandoulo*, rectiùs *Francoule* circà campum herculeum arelatensem celebratissima, perdicem proceritate superat; carnemque habet candidam, teneram, sapidam, faciliè solvendam, & probum succum subministrantem. Perdice rarior, pluris habetur; & splendida epulas adornare solet. Huc coincidit *Attagen* Gesn. vel Gallina corylorum Aldrov. (*Gelinote des bois*), circà radices Alpium haud infrequens; præsertim ubi coryli & rubi abundant. Ad gallinam proceritate accedit; inter præstantiores aves numeratur, cum perdicti & phasiano vix cedat.

Columbi & *Columba*, mares scilicet & feminæ (*les Pigeons*), inter eximia alimenta numerari solent; sed longè cedunt generi gallinaceo. Caro sane quidem columbina, etsi sapidissima, nonnihil dura & sicca, vel mollior quàm tenera, difficiliùs coquitur; succumque impertitur calidiorem, juvenibus, macilentis & biliosâ temperie donatis noxium; quod præsertim de annosis intelligi debet: juvenes enim minorem noxam inferunt; sed rarò salubris est hic cibus. Pipiones, vel pulli columbini (*les Pigeonneaux*), sunt teneriores & concoctu faciliores; sed catillonibus plus æquo celebrantur.

Palumbus & *Palumba* (*Pigeon ramier*), ad genus sylvestrium columbarum referri debent. In pretio habetur hæc avis, lautiorumque epulas, cum aliis gulæ illecebris, ingreditur. Ratione ramen carnis nonnihil siccae & duræ perdictibus cedit; nec faciliè solvitur in stomacho: sed sapore gratissima, salubris censeretur: atque sub hoc conspectu columbos antecellit, & probatius nutrimentum præbet.

Turtur (*la Tourterelle*), avis ad columbarum sylvestrium genus etiam referenda, haud parvi habetur, ratione saporis & salubritatis: imò & ejus caro cum cæteris congeneribus bonitate certat; faciliùsque fortè solutioni obtemperat. Cæterùm extra omnem controversiam positum esse videtur columbas domesticas salubrius præstare alimentum; sylvestres verò sicciores & calidius; etsi quandòque suavius, judice Apiciorum choro.

Vanellus (*le Vanneau*), avis columbæ magnitudine, elegans & cristato capite, circà aquas versatur, vermium gratiâ qui genuinum pabulum ipsi suppeditant. Laudatur ejus caro in mensis lautiorum, cum sit tenera & faciliè solubilis, saporis gratissimi & boni succi. Sunt qui velint vanellum bonitate carnis, pluvialem superare: sed refragatur potior helluonum pars.

Pluvialis (*le Pluvier*), non secùs ac vanellus, cui congener esse videtur, & cujus magnitudinem æquat, circà lacus & amnes etiam versatur. Magni nominis apud catillones, magnatum mensas adornat; nec immeritò, cum carnem habeat teneriorem & sapore gratissimam; adeò ut jure inter cupedias celebretur. Minime reticendum plures innotescere pluvialis

pluvialis species; inter quas cinerea, maculis aureis signata, cæteris ratione saporis & præstantiæ, palmam præripit.

Rusticula (la Bécasse), inter suaviores & sapidiore cibos à pluribus deprædicatur; atque vix perdicibus & attagenis cedit. Ejus caro in deliciis habetur apud helluones, qui etiam ejus excrementa, buccellâ panis tosti in sartagine, inter assationem excepta, avidè devorant; offamque illam sordidam summâ cum voluptate deglutiunt. Haud in minori pretio habetur *Rusticula minor (la Bécassine)*, quæ etiam lautioribus mensis apponitur. Utriusque tamen caro, etsi sapore suavis, haud facilè solvitur: hinc debilibus & convalescentibus parùm congruit.

Gallinula aquatica (Poulette d'eau), cujus varias recensent species ornithologi, inter laudata cibaria, quibus suus est honor in conviviis, locum meretur; dummodò tamen sit junior & saginata: aliàs ejus caro densior & dura deprehenditur; agrèque digeritur: imò limum & piscem nonnihil redolet; haud tamen pravi succi.

Ardea (le Héron), avis celebris ob strenuam pugnam cum accipitre, vel falcone, à venatoribus institutam pro magnatum spectaculo, mensis rarè admittitur. Adulta enim carnem habet duram & fibrosam, pisciculenti quid olentem, stomachumque gravantem: sed junior palato haud ingrata minime posthabetur, faciliùsque coquitur.

Anas domestica inter aves aquaticas celebratissima, cujus mas nostratibus dicitur *canard*; & femina *cane* vocatur; ratione ætatis & loci plus minùsve æstimatur. Annosa carnem habet duram, compactam, agrè solubilem, lenti & pravi succi. Junior teneriori & sapidiori carne prædita, salubrior censetur. Quæ extrâ urbes in aprico vescuntur, anatibus urbanis rebus plerùmque spurcissimis enutritis præstant. Pulli verò anatici in pretio habentur, & inter delicatiorum epulas recipiuntur. Magis deprædicatur *anas sylvestris*, nec immeritò; cum ejus caro sapidior & salubrior, atque anserinâ præstantior, viribus stomachi magis obtemperet. Quod sanè minime mirum, cum in omni ferè volucrum genere præstent sylvestres & feræ, quæ liberè vagando, victum magis commodum & congruum inveniunt; & volatu magis exercentur. Postremò laudantur ova anatina, quæ, juxta nonnullorum mentem, ipsismet gallinaceis minime cedunt.

Querquedula (la Sarcelle), ad genus anatum sylvestrium fortè referenda, inter lautiores cibos haud infimum locum sibi vindicat, & cum ipsomet anate, carnis præstantiâ & sapore certat. Difficilè tamen solvitur in stomacho; hinc debilibus & convalescentibus noxam inferre potest hic cibus, ni parcè & cautè sumatur.

Otis vel Bistarda (l'Outarde), Arelatensibus *Starde*, à tarditate ob corporis molem sic nuncupata: gallum enim gallinaceum proceritate æquans; vel ad quindecim libras accedens, agrè ad volatum sese accingit; adeò ut à canibus nonnunquam deprehendatur antequàm ad alas se recipiat. Carnem habet subnigram, anserinâ nonnihil duriorem & gustu minùs suavem: hæc tamen durities temporis morâ corrigi solet; per plures enim

AVES.

dies servata, priusquam comedatur, solutioni magis obtemperat & ad nutritionem fit aptior; imò & saporis gratiam nanciscitur; adeò ut in urbaniorum, divitumque epulis laudetur hæc rara avis.

Anser domesticus (l'Oie), aquis gaudens, & rarò se humo attollens, inter aves utiliores deprædicatur. Pullos & ova edulia suppeditat; non secùs ac plumas ad culcitra & pulvinaria, pennas ad calamos scriptorios, &c. Fidelissimi præterea custodes audiunt anseres; quo nomine à veteribus celebrantur; non secùs ac sagacitate, quâ, si scriptoribus sit fides, multa animalia vincunt. Anser carnem habet haud insuavem, licet duram & siccam; coctu difficilem & pravi succi; quod de adulto & annoso intelligi debet. Inter cupedias verò habentur, & magnatum mensis apponuntur juvenes & faginati; æquè ac pulli anserini; etsi salubrem succum nusquam præbent. A multis celebratur anseris hepar, tanquam cibus euchymus & suavis. Laudantur etiam ova anserina, quæ gallinaceis tamen cedunt. Caro anserina sale condita & fumo macerata, etsi à bibonibus celebrata, pejoris est indolis & difficilis coctionis: sitim enim creat, alvum siccatur, & obstructions parit: hanc caveant melancholici & valetudinarii. Postremò notare expedit quod in majori pretio habeatur anser ferus, cujus caro est sapidior, coctu facilior & salubrior.

Cygnus (le Cygne), niveo colore, inter aves aquaticas vel palmipedes insignis, anseris magnitudinem assequitur; imò & superat. Carnem habet duram, nigram, & difficilis coctionis; præsertim si sit annosus & vetulus: sed inter delicatiores cibos reponitur, & in magnatum conviviis recipitur ejus pullus; aliàs haud insalubris.

Mergus (le Plongeon), avis maritima, ad anseris magnitudinem accedit, & regiones septentrionales habitat. Carnem habet duram, oleosam & ingrati saporis; hinc, ni fallor, ab omnibus despicitur; & ob prævum quem præbet succum, malè audit apud medicos. Missas facimus plures alias aves affines quæ mare & flumina sectantur; nec in majori sunt pretio.

Fulica (Foulque), Arelatensibus *Frauco*, anate paulò minor; sed corporis formâ huic consimilis. Carne constat durâ & ingrati saporis, grave quid & palustre olente, & ægrè coctili. Marina cæteris præstat; etsi paucis arridet, & delicatiorum palatum offendit. Parùm aut nihil à fulicâ discrepat hæc avis, quam *Macreuse* nuncupant nostrates; licet quidam asserant hanc postremam ova in aquâ ponere, quæ si ab inundatione fluminis fuerint limo obruta, nova ibidem ponit: fulicam verò in arundinetis nidulari: nùm rectè? viderint curiosi rerum naturalium scrutatores. Postremæ speciei caro, piscem nonnihil redolens, gustu insuavi; tempore quadragesimali minime vetatur; cum oleo ut pisces, non verò genuinâ adipe imprægnetur; in quo versari discrimen inter aves aquaticas & pisces jam supra notavimus.

Pica (la Pie), suâ garrulitate & furacitate notissima, quæ scilicet capta mansuescit & cicuratur; carnem habet duram, insipidam ac pravi succi: adeò ut vix in usum cibarium veniat: proinde nonnisi à rusticis &

tenuioris fortunæ hominibus comeditur. Nec ad cibum magis apta *pica glandaria* Willughby, quæ Provincialibus & Occitanis dicitur *gagé*: quæ scilicet cicurata sermonem humanum facile addiscit, & hanc notâ insignem inter volucres locum obtinet.

Graculus, vel rectius *Garrulus*, è garrulitate (*le Geai*) Gallo-Provincialibus *Graio*, avis nigra è picarum familiâ, quæ arte edoctæ eloquium humanum imitari queunt; inter epulas lautiorum minime recipitur; propter carnem duram & insipidam; hinc ad mensas plebeculæ amandatur. Nûm differat à picâ glandariâ dubitare licet.

Coturnix (*la Caille*), sapore gratissima & lautioribus dicata, optimum succum præbet; præsertim ineunte autumno. Nonnulli tamen hanc avem plus æquo faginatam fastidiunt, ob quemdam saporem fatuum aromaticis corrigendum: nec absimili ratione à Medicis improbatur. Alia est coturnicis species, quæ dicitur in Italiâ & Gallo-Provinciâ *rei de caïo*, quasi rex coturnicum, quæ etiam ad magnatum epulas expetitur; licet carnis sapore minime præcellat.

Turdus (*la Grive*), Gallo-Provincialibus *Tourdre*, coturnice minor, urbanorum convivii celebratur. Omnium palato arridet hæc avis uvis & baccis juniperi faginata; nec insalubris censetur. Alia est turdi species minor quæ à Gallo-Provincialibus dicitur *Tourdre gayoue*; quasi turdus montana loca habitans; cujus caro nonnihil amaricat; hinc minùs suavis; haud tamen prævi succi.

Hortulanus (*l'Ortolan*), avis in Galliâ meridionali vulgarissima, turdum magnitudine æquans, inter exquisitiores cibos laudatur. Tantâ tamen pinguedinis copiâ sapiùs quasi obruitur, ut nonnullorum stomachum gravet, vel subvertat; ac fastidium creet; aliàs non insalubris laudabilem succum præbet.

Merula (*le Merle*), avis nigra (alba enim rarissimè occurrit); turdo, uti videtur, cognata; ejus crassitiem æmulans vel superans, non minùs in cibo commendatur: sed helluonum judicio carnem habet inferioris notæ. Scire juvat quod cæteris præstet, laqueis aut retibus capta, & faginata.

Sturnus (*l'Etourneau*), vario plumarum colore superbiens, merulæ magnitudinem assequitur. Inter pravos cibos numeratur; eò quod cadaveribus plerumque vescatur: ejus enim caro nonnihil amaricans, ægrè coctilis, virosum quid spirat. Uvis tamen tempore vindemiali faginatus melius sapit; imò & à quibusdam sub hâc conditione in pretio habetur.

Ficedula (*Beque-figure*), opportuno tempore faginata in mensarum lautitiis non infimum locum tenet; nec pravum succum suppeditat. Aliàs cæterarum avicularum edulium classem subit. Ad ficedulas referri debet, 1°. *Passer arundinaceus* Aldrovand., qui *Bouscallo* audit apud Gallo-Provinciales & Occitanos; & sapore, congeneribus minime cedit. 2°. *Alauda congener* Aldrov., Massiliensibus *Chipardris*, qui optimi saporis, avibus proximæ indolis præstat. 3°. *Ceanthe*, Aldrov., Provincialibus *Queou-*

AVES.

blan, quæ ficedularum deliciarum saporem æmularur. Nec defunt aliæ aviculæ quæ hanc classẽ subire queunt; nam mos invaluit ut ficedulæ nomen variis affinibus, tempore vindemiarum pinguescentibus, etiam tribuatur.

Alauda vulgaris (*l'Alouette*), Parisiensibus *Mauvette*, quo etiam nomine insignitur minor turdi species, Gallo-Provincialibus *Cauquillado*; turdo minor, sapore gratissima & facilè solubilis, omnium mensis expetitur; dummodò tamen sit saginata; sub quo statu succum laudabilem gignit. Sed cavendum ab ossiculis quæ incautè deglutita nonnunquam tormenta creant. Vulgò assantur alaudæ; nec rarè panificiis incrustantur. Alia est avicula, quæ *Alauda pratorum* dicta, Gall. *Farlouse*; Provincialibus *Pivo*; quæ ficedularum exquisitiorum saporem assequitur; & lautiorum mensis apponitur. Pro *alaudæ specie* etiam habetur hæc avicula, quæ *Bedouïdo* audit apud Massilienses; & ratione bonitatis prioribus minime cedit; quæ scilicet ad exquisitiores epulas adfertur; ac agrorum languenti stomacho gratum & euchymum cibum præbet. Ad alaudarum genus demùm referri debet *Calandra*; hæc nimirum avicula quæ ope versatilis speculi alliciunt aucupes, ut plures uno sclopeti ictu interimant; cibus sat grati saporis & innoxius.

Rubecula (*Gorge rouge*), Occitanis *Rigaou*, avicula cantûs modulamine aures suaviter titillans, bonitate carnis ipsismet ficedulis minime cedit; salubremque victum præbet. Ad rubeculam proximè accedit *Ruticilla*; Gallo-Provincialibus *Queou rouge*, quæ etiam sapore gratissima lautiores mensas ingreditur.

Cuculus (*le Coucou*), cantu unisono & ingrato notissimus; quem in aliarum avium nidis ova ponere compertum manet; est avicula carnivora, & idè insuavis saporis, difficilisque coctionis. Rarè urbanorum mensis apponitur; sed ad rusticorum, hominumque tenuioris fortunæ fercula amandatur.

Picus viridis (*le Pivert*), arbores singulari strepitu rostro feriens, ut vermiculos & formicas quæreret. Ob macilentiam, quâ afficitur, adagio cuidam provinciali ansam dedit, quo dicitur de quovis marcore confecto, *es-maigre coumo un pi*; quasi macilentus sicut picus. Avicularum tamen edulium seriem subit, licet caro parùm sapida à pluribus despicatur, & quibusdam delicatulis noceat. Ad picorum familiam referri queunt, 1º. *Oriolus* (*l'Auriol*), qui nidum suspendere malè creditur; gustu haud insuavis priorem bonitate superat. 2º. *Torquilla*, vel *Jynx*, Gall. *Turcot*; Provincialibus *Longo lengo*, ob linguam longiorem quam exerit ad captandas formicas, quibus præsertim vescitur, haud parvi habetur in mensis. 3º. *Upupa*, Gall. *Huppe*; Provincialibus *Petugo*, quæ à nonnullis avidè expetitur; licet fortè haud cæteris affinibus præster.

Passer (*le Moineau*), Massiliensibus *Passeron*, qui captus mansuescit & cicuratur, carnem habet inferioris notæ, & nonnihil amaricantem; hinc inter viles & pravos cibos numeratur. Nonnulli tamen agricolæ passer-

culos comedere minime verentur ; sed ab urbanorum mensis planè rejicitur illud obsonium insuave & insalubre. Alterius indolis videtur *Passer* quidam *montanus* Willughby, qui eò quod stupiditatis arguatur, *Darnag* nomine innotescit apud Gallo-Provinciales ; & edulium præbet haud ingrati saporis, nec pravi succi. Ab adductis etiam discrepat *Passer troglodytes* Gefner ; Gall. *Roitelet*, Provincialibus *Petoué* ; trium drachmarum pondus, cum pennis minime superans ; qui etiam inter aviculas edules locum obtinet.

Hirundo (l'*Hirondelle*) , vix alimentorum album fubit, & à pauper-culis duntaxat in cibum admittitur. Ab aliis planè respuitur hæc avicula, cujus caro est dura & sicca ; hinc sapore ingrata & insalubris.

Innumera sunt *alia avicula*, quæ vel cantatrices, vel variis coloribus ornatae, & venustate conspicuæ, in caveis aluntur ; quæ, etsi edules, in usum tamen cibarium nusquam ferè veniunt. Id genus sunt *carduelis* (*le char-donneret*), vocis amœnitate commendabilis ; *linaria* (*la linotte*), etiam suavè canora ; *luscinia* (*le rossignol*) ; *serinus* (*le serin*) ; *parus* (*la mésange*) ; *citrinella* (*le tarin*) ; *fringilla* (*le pinçon*) ; *passer canarius* (*le canari*) ; *curruca* (*le verdon*) ; quibus addere licet emberisam, ligurinum, regulum, aliasque numero plures, de quibus ornithologi, quæ pro re natâ, vel cujusvis arbitrio comedi queunt ; nùm tutò ? expertis judicandum relinquimus.

Cæteras aves, quæ ratione raritatis, vel pravae notæ, nusquam ferè in usum escarium trahuntur ; uti sunt *grus* (*la grue*) ; *ciconia* (*la cicogne*) ; *onocrotalus* (*le pélican*) ; *phœnicopterus* (*le flamand*), &c. consultò, ne extrâ oleas evagemur, prætermittimus.

AVES.

PISCES.

P I S C E S.

THUNNUS Aldrov. ; five Pelamis Willughby (*le Thon*), piscis ingens, vel ponderis centum circiter librarum; qui ineunte æstate majori proventu occurrit in mare mediterraneo, ad quod irrumpit ex oceano atlantico, in genere aquatiliū primatū sanè ducit. Exquisitissimum, nemine refragante, cibum præbet, qui sapore ad carnem vitulinā proximè accedit. Egregiè saturat; hinc cautè comedi debet; cū sub debilitate stomachi ægrè solutioni obtemperet. Sale, aliove modo conditur caro thunnina, ut per totam Europam transportetur, sub nomine *thon mariné*, quem in deliciis habent Apicii: sed pejoris notæ esse hanc carnem, etsi suavissimā, nemo non intelligit.

Sturio Aldrov., vel *Acipenser* Rond. (*Esturgen*), piscis marinus proceritate conspicuus nonnunquā scilicet centum quinquaginta librarum, qui ad magnos amnes adnarat, & sursum tendens capitur. Inter lautiores cibos, præsertim ardente syrio, locum habet. Ejus tamen caro dura & densa, præpinguis & viscosa; ac vitulinæ, facie & sapore, vix absimilis; concoctu difficilis, succum crassum gignit; idè debilibus & convalescentibus minime convenit. Præstantior in alto mari vivens censetur, quā littoralis. Deterioris est notæ sturio sale conditus; licet helluonibus & bibonibus summè arrideat. Scire postremò expedit sturionem, non secus ac varios alios pisces, ichthyocollam suppeditare.

Salmo Rondel. (*le Saumon*), diū extrā aquas vivens, ponderis ut plurimum viginti libras, inter majores & eximios pisces numerandus; sex circiter pedes longus, ad triginta, quadraginta libras & ampliùs nonnunquā accedit. Capitur in fluminibus ad quæ ex mari migrare solet. Carnem habet subrubram, teneram, pinguem, sapore gratissimā, & boni succi; nī sit annosior. Parcè tamen comedi debet, ne molestā satietatem afferat, ac nauseam pariat; vel alvum propter pinguiorem substantiam solvat. Pristinā suavitatem amittit salmo sale conditus, vel fumo induratus, qui idè vilium ciborum classē subit, & ad plebem quasi amandatur. Solā ætate à salmone discrepare videtur *Salmerinus* (*le Saumonçau*), duas tresve libras vulgò non excedens; qui non solū fluviatiles, sed etiam marinos pisces præstantiā & suavitate antecellens, salubriorem cibum suppeditat; qui idè ipsismet febrientibus nonnunquā conceditur. In mari genitum ad dulces fluminum undas à parentibus deduci, parvum & nanum manere in fluminibus; brevique adolescere, si mare ingrediatur, ab artis piscatoriæ peritis conjicitur.

Delphinus Rondel.; *Phocæna* Gefner; vulgò *Porcus marinus* (*Dauphin* ou *Marfquin*), est piscis ingens, à formā quam statuariorum & pictorum libido

effecit multum discrepans, centum libras & amplius pendens, unâ cum thunnis capitur in mare mediterraneo, & promiscuè venalis exponitur in foro piscario; ut decipiantur incauti. Ejus enim caro, ferini cujusdam odoris, thunnicâ durior & insuavior deprehenditur; ægréque digeritur; haud tamen posthabenda: sed inter viles cibos & insalubres recensetur hæc caro sale condita, quæ hinc ad plebeculam amandatur.

Xiphias Plinii, sive *Gladius* Salviani, Gall. (*Espadon* ou *Empereur*); Massiliensibus *Pei espaso*, est piscis marinus quasi cetaceus, quindecim pedes longus, & suo rostro ensiformi notissimus. Carne constat vesca, sed parum grati saporis, & difficilis coctionis. Non secus ac delphinus sapius, instar thunni, comeditur. Natu grandior carnem habet duram & inspidam, ni acrioribus condimentis emendetur: aliter se res habet de juniore, qui ratione bonitatis cum thunno certat. In frustra dissectus *xiphias* sale conditur, ad plebeium pabulum. Notare expedit aliam esse speciem in Indiâ occidentali notissimam quæ *gladium*, vel rostrum ferratum habet; & in usum cibarium etiam venit; quæ scilicet nostratem bonitate superat: capite præsertim ab Apiciis laudato.

Umbra, vel *Sciæna* Jonst. Gall. *Maigre*, Occitanis *Oumbrino* piscis utriusque maris, quatuor cubitos longus & ponderis sexaginta circiter librarum, flumina ingredi solet. Inter nobiles & sapore gratissimos haud infimum locum tenet: quò pinguior, eò suavior deprehenditur: haud tamen facile digeritur ejus caro, quæ insuper eximium succum largitur.

Manatus Aldrovand., vel *Vacca marina* (*le Lamantin*), piscis ingens marinus quindecim pedes longus, altum mare habitans, carnem habet firmam & sapore gratissimam; adeo ut thunno, sub hoc conspectu, minime cedat, nec insalubrior censeatur. Adipe quasi obruitur hic piscis, quæ instar lardi à coquis usurpatur; difficiliusque rancorem contrahit.

Huso Marfill. *Ausen* Germanorum, piscis marinus & fluviatilis è Ponto scilicet migrans in Danubium, ponderis quinquaginta circiter librarum, ad cetacea juxta nonnullos referendus, vix rei cibariæ album subit. Ejus enim caro, etsi non insuavis, ægré concoquitur, pravumque succum subministrat. Deterioris est conditionis sale condita, quæ hinc ad popellum ablegatur. Notare expedit varias esse husonis species, quæ diversum bonitatis gradum obtinent; inter quas una occurrit piscatoribus apprimè nota, quæ gustui grata, sturioni vix cedit: nùm ab ætate piscis prodeat hæc differentia? examinandum relinquimus. Husonis ova salita minime despiciuntur, imò & in pretio habentur à nonnullis bibonibus. Ex hoc demum pisce etiam educitur *ichthyocolla*.

Glanis Salviani, qui *Silurus* Plin. (*Silure*). Piscis etiam danubialis voracissimus & ferocissimus, majoribus piscibus & ipsismet hominibus minime parcens, ad ducentas libras interdum accedit. Carnem habet, instar anguillæ, pinguem & duram; sed parum grati saporis; sine fermè spinis; quo fit ut pluribus arrideat, & peculiarem in mensis gratiam obtineat. In quodam pretio habetur sale condita apud plebem: difficilius sub

PISCES.

hâc conditione digeri , deteriorique succo scatere prædictam carnem confectarium manet.

Galeus Canis Rond. (*petit Chien de mer*), Massiliensibus *Pal* , piscis marinus mediterraneus , ponderis quindecim circiter librarum , carnem habet palato ingratam , & ægrè concoctilem ; adeò ut vix inter pisces vescos numeretur. Ejus cutis aspera , non secùs ac illa canis carchariæ americanæ , in variorum artificum usum venit ; quâ scilicèt lignea fabrorum opera perpoliri præferim solent.

Trutta , Rondel. (*la Truite*) , cubitalis , ponderisve sex aut octo librarum , inter eximios & agiliores pisces fluviatiles principem locum sibi vindicat , & ratione bonitatis salmoni minime cedit ; præferim si mensibus æstivis in aquâ limpidâ piscetur. Duæ sunt truttæ species notissimæ , una ignobilis , nigris maculis notata , carnem habens mollem , albidam , minùs sapidam , & lentoris cujusdam participem : altera præstantior rubentibus gurtis conspersa , carne constat firmâ , friabili , gratè sapidâ , ad carnem quadrupedum accedente , viscositatis & pinguedinis experte , coctu facili & saluberrimâ : ac inter mensarum lautitias haud infimum locum tenet ; siue nobilitatem , siue salubritatem spectes. Nec desunt qui hunc piscem saporis suavitate , omnibus præcellere velint ; dummodò tamen recens captus comedatur. Aliàs saporis gratiam amittit ; ac facillè putrescit. Notare juvat quod trutta lacustris in majorem molem excrescat ; ad pondus scilicèt quinquaginta librarum. Hùc coincidit *Trutta taurina* , Willughby (*Truite faumonée*) , quæ genuinæ minime cedit , & lautiorum mensas adornare solet.

Alosa , Salvian. ; siue *Thrissa* , Rond. (*Alose*) , piscis marinus ex eorum numero qui flumina subeunt , ut plurimum bipedalis , salmonis magnitudinem nonnunquam assequitur. In aquâ dulci pinguescere solet ; sub quâ conditione inter eximios pisces numeraretur , tum ratione saporis , tum respectu facilis coctionis , ni ejus caro innumeris spinulis inter comedendum molestissimis scateret. Acorem præterea contrahit , si diutius , quàm par est , servetur ; sub quâ conditione nervos lædit , morbum cutaneum quandòque accersit. Scitur insuper marinam esse inferioris notæ : ejus enim caro strigosa , arida & insuavis , ægrè digeritur : imò nonnihil acris dentes & gingivas quandòque lædit : hinc minime mirum si præstantiores veneant alosæ Lugduni , quàm Massiliæ.

Rhombus levis , vel *aculeatus* , Rondel. (*Turbot*) , sic dictus ob formam rhomboidalem , piscis audit marinus , latus & planus , carne constans albâ , firmâ & facillè coctili ; ac saporis gratissimi. Hinc pluris habetur ; & in lautiorum mensis jure laudatur ; aliàs haud insalubris. Quapropter haud malè à nostratibus dicitur *Faisan de mer*.

Thymallus , Salvian. (*Ombre*) , piscis faxatilis , longitudine cubitali , à thymo quem redolere videtur , nomen sortitur. Truttæ quasi congener , hanc bonitate , nonnullis tamen refragantibus , antecellere dicitur , lautiorum mensis apponi solet ; cum ejus caro alba & tenera sit gustu suavis ,

concoctu

concoctu facilis & boni succi; atque ita salubris, ut etiam ægris concedatur: hinc semper pluris quam quivis alius piscis in foro piscatorio venditur.

PISCES.

Raia, Rondel. (*la Raie*), cujus variae ab ichthyographis recensentur species, est piscis vulgatissimus marinus & littoralis; amans aquas lutulentas; latissimus, planus & cartilagineus, cujus caro est firma & durissima, si recentior comedatur: alias tenera & magis friabilis palato nonnihil aridet. Haud tamen facilis est coctionis; succi cæteroquin haud ignobilis. Præfertur *Raia clavata* (*Raie bouclée*), Massiliensibus *Clavelado*, minor sanè & sapidissima; ac fortè salubrior. *Raia* sale condita, fumo vel sole exsiccata, prævum audit alimentum ad plebem ablegandum.

Pastinaca marina, Rondel. (*Pastenaque*), est quædam raiae species, ponderis decem circiter librarum; quæ caudâ instruitur longâ, rigidâ & spinosâ; vel aculeo osseo acutissimo, utrimque ferrato munitâ; quo mirè venenato non solum pisces, sed etiam homines haud sine magno vitæ discrimine ferit: hinc fit ut nusquam, ni abscisâ caudâ, venalis habeatur. Ejus caro parùm sapida agrè concoquitur in stomacho; & inter plebeios cibos numeratur.

Torpedo, Rond. (*la Torpille*), Massiliensibus *la Dourmillouze*, sic dicta ob stuporem quem tangentibus infert, est piscis marinus cartilagineus, orbicularis & planus, ponderis quinque circiter librarum. Raiae faciem præ se ferens, diversas qualitates obtinet respectu regionis: equidem in septentrionalibus carne constat tenerâ, molli & suavi: ac bonum succum præbet: pro insalubri habetur in regionibus calidis; imò & in quibusdam Italiae urbibus Præfecti sanitatis auctoritate cautum est ne foro veneat hic piscis.

Perca major & minor, Aldrovand. (*la Perche*), longitudine unius & mediæ spithamæ, ac ponderis duarum, triumve librarum, inter pisces fluviatiles notissima, carnem habet teneram, & sat suavem; sed nonnihil lentam & glutinosam; alioquin salubrem, quam ipsismet ægris concedunt plures Medici. Præstantior censetur junior & mediæ ætatis, quæ in flumine limpido, ac velociter currente habitat: cur fit ut in Rhodano arelatensi captæ, exquisitissimo sapore donentur. Annosæ verò & in aquis palustribus habitantes, carne constant durâ & glutinosâ, ac ideò difficile in ventriculo solvendâ. In mari nonnunquam capitur *Perca*, non absimilis indolis; sed fluviatili ratione bonitatis cedit. Addere juvat quod haud parvi habeantur percae ova.

Lucius, Aldrovand., vel *Lupus aquaticus*, quasi lacus & stagna depopulans (*le Brochet*), aquarum dulcium incola, diversæ magnitudinis, ut plurimum cubitalis; sed non rarò longior & ponderis sexaginta librarum; inter plebeios cibos numeratur, si delitescat in stagnis, lacubus, paludibus & piscinis: sed suas laudes meretur, qui capitur in fluminibus puris & rapidis; sub quâ conditione carnem habet albidam, subduram; grati saporis & salubrem; cui carni minime cedit hepar. *Lucioli*, vel no-

PISCES.

velli, caro tenerior & sapidior existimatur: Lucius verò annosus est palato ingratus & coctu difficilis. Insuper ratione loci diversâ gaudet bonitate: pluris enim æstimatur in Galliâ & Britannîâ, quàm in Hispaniâ, Italiâ, aliisque regionibus calidis, ubi durus & insipidus judicatur: hinc fit ut à nonnullis laudetur, & ab aliis improbetur. Minime reticendum ova Luciorum, non secus ac Barborum, nauseosa esse, & infalubria.

Cyprinus, Rond. (*la Carpe*), piscis inter fluviatiles vulgatio, ponderis quatuor vel sex librarum; sed ob diuturniorem vitam in insignem longitudinem & crassitiem excrescit; capiuntur enim cyprini in majoribus fluminibus quatuor pedes longi, & ponderis viginti quinque librarum. Caro hujusce piscis est pinguis, mollis & glutinosa, ac parùm saporata, ni subsidium veniat condimentum; atque parùm salubris censetur. Inter pravos & noxios cibos locum habet annosus, qui præsertim in vivario cœnoso & turbido servatur. Ætate medius & majoribus squamis notatus, atque colore quasi aureo rutilans, urbanorum mensis apponitur: nec desunt qui inter cupedias locum ipsi concedunt; dummodò tamen in aquâ currenti & limpidâ capiatur. Laudantur cyprini ova, & pro salubribus habentur. Huc coincidit *Cyprinus latus*, Rond. Gall. *Breme*, piscis latissimus & planissimus, sex circiter libras pendens; qui carnem habet mollem, fat pinguem, parùm grati saporis; etiamsi à nonnullis multifiat. Num priorem bonitate superet? Apiciis examinandum relinquimus.

Tinca, Salv. (*la Tenche*), colore viridi nigricante quasi tincta, raro ultra pondus duarum, triumve librarum, & longitudinem duarum spithamarum, excrescit. Aquas cœnosas, limosas & sordidas lacuum & paludum, potius quàm puras & currentes amat: hinc molli & mucosâ carne constat, saporis ingrati, ac pravi viscidique succi, qui haud levem noxam infert sub infarctu viscerum; adeò ut pro pisce ignobili, & vili habeatur; & malè audiat apud Medicos. Non insuavis tamen, si muco benè fuerit repurgatus, & paludem minime redoleat. Hæc de tincâ fluviatili intelligi debent; cùm marina sit pejoris notæ, atque etiam à pauperculis fastidiatur.

Anguilla, Salvian. (*l'Anguille*), non secus ac anguis, à quo nomen sortitur, vivipara; piscis fluviatilis, sæpiùs cum aquâ fluminum mare ingreditur, à quo iterùm ad flumina ascendit; ad quatuor librarum pondus, & ultra, nonnunquàm adolescit. Aquis cœnosis & quietis gaudet, fundumque petit. Carnem habet dulcem, albidam, pinguem, viscosam & lentam, ac nonnihil flatulentam, & ægrè coctilem; sed grati saporis & boni succi. Haud infalubres censentur anguillæ, si in aquâ limpidâ & purâ captæ fuerint: aliter se res habet de iis quæ degunt in limosis & faeculentis stagnis, quæ idèò pravo & noxio succo scatent. Marina, cæteris paribus, inferioris est notæ. Notare demùm expedit quod extrâ aquam diù vivant anguillæ; ad quartum scilicet, vel quintum diem; præcipuè flante aquilone.

Lampetra, Rond. (*Lamproie*), parùm ratione formæ ab anguillâ discrepans, est fluviatilis, vel marina. Prior carne gaudet pingui, sapore non ingrâtâ, sed nonnihil tenaci & glutinosâ; quæ idèd non facilè digeritur; nec bonum succum præbet. Marina verò, nonnullis *Murena*, sapore & figurâ, fluviatili similis, à quâ, solâ magnitudine, dissidere videtur; pendens nimirùm decem libras & ampliùs, carnem habet candidam, innumeris exilibus spinulis contextam, mollem & glutinosam, haud planè insuavem, sed insalubrem. Cæteris præstant majores & vernæ, quæ hinc à magnatum mensis minime exulant. Utramque caveant melancholici, phlegmatici & senes, non secùs ac calculosi & arthritici. De lampetrâ sale conditâ, à Medicis damnatâ, & à potatoribus celebratâ, nil addimus.

Turdus, Rond. Massiliensibus *Tourdre*, est piscis marinus littoralis, colorum varietate conspicuus, cujus variæ observantur species. Vulgatioꝝ palmi mensuram assequitur, & rarò ad cubitalem magnitudinem excrescit. Mollem habet carnem; sed teneram & friabilem, facilè coctilem & salubrem; ac sapore haud insuavem; quæ succum levem & facilè transeuntem præbet. Nec despiciuntur cæteræ species numerosissimæ, succum non illaudabilem præbentes; de quibus ichthyographi.

Morhua vulgaris Bellon; *Afellus* major Willughb. (*la Morue*), piscis vulgarissimus in mari septentrionali, qui planè desideratur in mediterraneo, carnem habet albam, firmam & grati saporis, dummodò recens comedatur. Aliter se res habet, si in muriâ servetur; sub quâ conditione agrè comeditur & digeritur; pravumque succum præbet. Pejoris est notæ *Morhua* falsa & exsiccata, *Merluce* nostratibus dicta, quæ pro tenuioris fortunæ hominibus divenditur; quam tamen à viris eruditæ gulæ laudatam pluriès audivi. Hoc alimenti genus minime ferunt debiles, temperieque calidâ præditi; sed duntaxat congruit his qui arduis laboribus se exercent.

Lupus marinus, Salvian. (*Loup marin*), parùm ratione formæ, & coloris carnis rubentis, à salmone discrepans; sed minor, ad viginti scilicèt libras rarò accedens; carnem habet haud insuavem, teneram & friabilem; ac boni succi. È mari flumina sæpiùs subit, & in amne captus pluris habetur. Blandè nutrit, humorum acredinem lenit, & alvum nonnihil emollit. Sale condiuntur lupi ova, quæ mensis apponuntur, sub nomine *proutargue*; & à bibonibus summè deprædicantur.

Solea, Aldrovand. (*la Sole*); piscis marinus notissimus, soleæ instar pedum, undè nomen habuit, oblongus & planus, carnem habet albam, teneram, exquisitissimi saporis, & facilis digestionis: adèd ut, nemine discrepante, inter eximios & salubriores pisces primatum quasi ducat; nec malè à nonnullis perdix marina audiat; quæ ipsismet agris præscribi solet; dummodò tamen in sartagine, uti mos est, minime frigatur.

PISCES.

Erythrinus, Rond., sive *Rubellio*, Gesner. Gall. *Rouget*, piscis marinus celebratissimus, quem pro suavi escâ habent catillones; & hinc ditorum mensis dicatus, palmi mensuram rarò excedit. Carne donatur albâ, tenerâ, & helluonum palato gratissimâ, quæ facillè digeritur; nec illaudabilem succum præbet. Diarrhœæ medetur, & vires refocillat: insuper humorum acredinem demulcere; & idèò tussiculosis prodesse fertur. Notare expedit alium esse piscem marinum vix edulem, *Lyram* nempe *RONDEL*, qui etiam *Rouget* nomine insignitur.

Pagrus, Rond., piscis marinus littoralis, in mare mediterraneo vulgarissimus, sub nomine vernaculo *Pageou*, ratione faciei & coloris ad erythrinum accedit: sed latior & rotundior carne constat tenerâ, haud insuavi, quæ tamen ratione præstantiæ rubellioni cedit. Alia est pagri species minor, quæ in Gallo-Provinciâ dicitur *Picho-Pageou*; piscis marinus & fluviatilis, qui haud in minori pretio habetur.

Scombrus, Salvian. (*le Maquereau*), Massiliensibus *Aurœou*, piscis pedalis, marinus & littoralis notissimus, carnem habet densam, quasi exsuccam, & nonnihil viscidam, quæ ægrè coquitur, & debilem ventriculum gravat; aliàs saporis gratissimi & boni succi. Notare juvat hunc piscem molliorem, pinguiorem & delicatiorem esse in mari mediterraneo, quàm in oceano; & præstantiorem esse sub verno tempore, quo saginari solet. Huc pertinet *Scombrus* quidam spurius, vel *Trachurus*, *Rondel*, qui Massiliis dicitur *Suverequ*; cujus caro durior & glutinosior, ac inferioris notæ, palato tamen plurimum arridet.

Aurata, Aldrovand. (*Brame de mer*, ou *Dorade*), Massiliensibus *Aurado*, piscis littoralis utriusque maris; sed in mediterraneo frequentior, duas tresve libras pendens, nonnunquàm ad octo, & ultrâ, accedens; vix truttæ & salmoni in nonnullis locis cedens; inter eximios pisces numeratur. Carnem scilicèt habet albam, subduram, sapore gratissimam, & probè nutrientem; sed coctu nonnihil difficilem; præsertim sub debili stomacho.

Sparus, Rondel., Massiliensibus *Sparallon*, ab auratâ, ratione magnitudinis, parùm discrepans, cùm palmi mensuram rarò excedat; piscis est littoralis, qui unâ cum auratis capitur in locis dictis *Bourdiguos*. Carnem habet subteneram & sapidam, facillè coquendam & salubrem; hinc lautiorum mensis apponitur.

Afellus, Rond. (*le Merlan*), Massiliensibus *Marlus*, piscis est pelagicus, & plerùmque littoralis, pedem circiter longus, notissimus, & in foro piscatorio familiarissimus, carne gaudet albicante, tenerâ & friabili, levissimâ & grati saporis, quæ facillè coquitur, etiam à debilioribus stomachis, cæteras dapes respuentibus. Hæc intelligi debent de asello in aquâ limpidâ & purâ vivente: inferioris enim est notæ is qui capitur in cœnosis & herbofis littoribus.

Barbus Salviani, vel *Mullus* fluviatilis Bellon. (*Barbue*), piscis est

fluviatilis, latus, trium circiter librarum, & amplius; plures enim expiscantur in Rhodano arelatensi, qui ad decem libras accedunt. Carnem habet mollem & friabilem, non insuavem, quæ faciliè digeritur, & innoxia censetur; sed parcè nutrit. Si tamen in cœnofo flumine capiatur; caro deprehenditur dura & insipida. Notare juvat ejus ova inter exenterationem accuratè esse eximenda, ne cum pisce coquantur: esitata enim vomitum cum torminibus concitant; & non secùs ac drastica purgantia, alvum perturbant.

Scorpius marinus Raii (*Scorpion de mer*), Massiliensibus *Rasquasso*; sic dictus non ob scorpii vulgaris formam, sed propter aculeos, uti fertur, venenatos quibus exasperatur; & tangentes lædere solet. Hic piscis duarum circiter librarum carne constat durâ, quasi cartilaginosa, sapore haud ingrâtâ, sed concoctu difficili, exiguumque nutrimentum præbente.

Umbla Aldrovand., nonnullis (*Ombre*), piscis danubialis truttæ affinis, corpore graciliori & minori, vix pondus duarum librarum excedens; carnem habet albam, teneram & delictiorem; atque truttæ hinc præponitur. Duæ recensentur species, quarum posterior, mole major ad sex circiter libras accedit.

Salpa Rondel., Occitanis *Vergadelle* dicta, ob corpus lineis aureis, argenteis & rubris quasi virgatum, piscis est marinus & littoralis, latus & ponderis duarum circiter librarum; cujus caro dura & insipida ab omnibus despicitur. Condiri solet & exsiccari ad pauperculorum usum, sub nomine *Merluche*, cujus contextus ligno durior, prius baculo conquassatur, vel ferulâ ritè verberatur, antequàm coctioni committatur. Per transfennam notare expedit varios pisces præter morhuam, de quâ supra, sic exsiccatos subeodem (*Merluche*) titulo, in foris piscatoriis venales proflare.

Rana piscatrix Bellon. (*Baudroie*), Massiliensibus *Baudroï*, est piscis marinus sesquipedalis, & nonnunquàm multò major, capite portentoso insignis: habet carnem mucosam, insulsam, virus quasi resipientem; hinc à plerisque despectum; cur sit ut ad viles cibos referatur hic piscis; & rarè in lautiorum mensis recipiatur.

Naso Gesner., piscis fluviatilis sic dictus ob rostrum superius sumum & obtusum; cyprino oblongior & tenuior, ad duas tresve libras accedit. Cum ejus caro sit alba, laxa, parùm sapida, & spinulis referta, inter viliores pisces solis hominibus levioris conditionis notos numeratur. Scire expedit hunc piscem natu minorem, vix dimidiam libram pendentem, *Alburnum* vocitari apud Authores.

Mustella vulgaris Rondel., morhuæ fortè species, Germanis *Pisgurn* dicta; piscis est lacustris & palustris, oblongus & teres, plerumque pedalis; sed ad ulnæ longitudinem & pondus sex librarum quandoque accedens; carnem habet subfuscam, paludem & uliginem redolentem, subæ duram & lentam: hinc inter viliores cibos locum habet, & ad plebeculæ

PISCES.

menſas ablegatur. Muſtella verò fluviatilis & ſaxatilis, ſed rarior, carnem præbet delicatiorem & ſalubriorem; ac ejus hepar præcipuè laudatur.

Mugil, vel *Cephalus Rondel.* (*Muge* ou *Mulet*), Maſſilienſibus *Mujou*; piſcis unius vel alterius libræ, frequens in mari mediterraneo, majori capite notabilis, carne conſtat haud ingrati ſaporis; ſed ægrè coctili, ſtomachumque nonnunquàm laceſſente; aliàs boni ſucci, & multi nutrimenti; duſimodò tamen recens comedatur; cùm poſt ſex circiter horas putreſcere incipiat. Flumina nonnunquàm ſubit; ubi plus æquo pingueſcit; adeò ut ejus caro ſaſtidium moveat. Ex ejus ovis ſale conditis paratur hic cibus inter bibones percelebris, qui vernaculè *poutargue* audit.

Mullus Aldrovand. (*Barbeau* ou *Surmulet*), Occitanis *Cavillo*, piſcis marinus & pedalis, oblongus, duasque circiter libras pendens, littoralis & pelagiſ, carnem firmam viſciditatis expertem habet, ſapore haud ingratum, ſed ægrè coctilem; aliàs ſalubrem & corpori alendo nonnihil accommodatam. A veteribus plus æquo celebratus mullus, haud tamen lupos, ſturiones, auratas, aliòve piſces conſimiles antecellit; imò & nonnunquàm pinguior ſaſtidium & naſeam movet. Sed pluris habetur apud Apicios nulli hepar. Servantur ejus ova ſale condita, quæ etiam veniunt ſub titulo *poutargues*, non ſecùs ac ova lupi, cephalì, aliorumve piſcium.

Milyus Rond. Gall. Milan de mer; Maſſilienſibus *Galino*, piſcis marinus & littoralis, ponderis duarum circiter librarum, carnem habet duram, inſuavem & inſalubrem: cur minime mirari ſubit; ſi ad vilium & pravorum ciborum numerum amandetur.

Merlucius, ſive Callarias Jonſton. (*petite Morue*), piſcis marinus & ſesquipedalis, carne conſtat albà & friabili, non ingrati ſaporis; nec difficile ſolubilis. Hinc inter laudata cibaria haud inſimum locum tenet, & urbaniorum menſis crebrò apponitur.

Faber, ſive Gallus marinus Rondel., Gall. *Dorée*, Maſſilienſibus *Truio* dictus ob voracitatem; piſcis nonnunquàm littoralis, haud infrequens in mari mediterraneo planus, & cubitalem menſuram plerumque excedens, non ignobilis, carne conſtat ſapidiori, ſatis tenerà & friabili; ac boni ſucci.

Draco marinus Salvian. (*la Vive*), piſcis marinus & littoralis, aculeis venenatis in dorſo horridus, & diù vivens extrà aquam, carnem habet firmam, albam, teneram & friabilem; hinc facile ſolubilem, ſat grati ſaporis & boni ſucci: cur fit ut inter eximios piſces locum ſibi vindicet.

Cantharus Rond., Occitanis & Maſſilienſibus *Cantheno*, piſcis marinus & littoralis, locis cœnoſis gaudens, & in portubus præcipuè degens, ad auratam ratione formæ accedit. Carnem habet mollem, præhumidam, inſipidam & pravi ſucci. Hinc inter viliffimos piſces numeratur; quem etiam abnuunt pauperculi.

Acus marinus Salvian. (*Aiguille*), piscis ut plurimum pedalis, digiti crassitiem vix superans, carnem habet spinis & aristis plenam, siccam vix edulem & coctu difficilem; adeò ut è lautiorum epulis planè exulet, & ad plebeculam amanderetur.

Passer squamosus Aldrov. (*la Limande*), cujus variæ numerantur species, piscis est marinus, à formâ minoris soleæ parùm recedens; cujus caro albissima, mollis & tenera, vel aqueo-viscida, atque sat sapida, facile concoquitur, succumque minime noxium suppeditat; quin potius tussiculosis prodest, & alvo sicca laborantibus opem fert. Hùc coincidit *Passer levis* Aldrovand. (*le Quarrelet ou la Plie*), piscis minor latus & compressus, qui ex mari tranat ad stagna & fluvios. Carnem habet albam, firmam, & sapidam; nec coctu difficilem; quæ nonnihil viscida alvum emollit. Vento siccatur hic postremus piscis, ut à locis maritimis ad varios orbis tractus invehatur; sub quâ conditione inter viliores cibos numeratur.

Sargus Salvian., Massiliensibus & Occitanis *Sargué*, piscis littoralis maris mediterranei, unius vel alterius libræ, carnem habet nonnihil sapidam, & subduram, quam ægrè ferunt debiles stomachi. Succum tamen sat salubrem præstat; sed paucum nutrimentum. Plures pisces haud fermè absimilis formæ, unâ cum sargis capiuntur, & veneunt sub generico nomine *Rauchaou*.

Melanurus Gesner., Gall. *Nigroil*, Massiliensibus *Oblado*; ob candam nigram sic vocitatus, est piscis marinus littoralis, palmi magnitudinem vix superans, vel ponderis sesquilibræ; sargis quibus proximè accedit, commiscetur in foris piscatoriis; vilium ciborum classem subit.

Sarda vel *Sardina* Rondel. (*Sardine*), piscis utriusque maris notissimus, saporis gratissimi, & inter exquisitiores cibos recensendus; facile digeritur, laudabilemque succum præbet; dummodò tamen recens comedatur; aliàs acorem nocivum contrahit. Sale verò condita, vel fumo indurata, ut in varios terrarum tractus mittatur, cruda comeditur; quæ non secus ac halec & apua, malè audit apud Medicos; & ceu vile alimentum ad homines tenuioris fortunæ ablegatur.

Halec Charleton., *Harengus* Rondel. (*Hareng*), pisciculus littoralis marinus, haud insuavis, carne friabili; sed spinulis scatente, concoctu facili & boni succi; dummodò tamen recens edatur. Aliter se res habet de halece muriatico (*Hareng salé*), aut fumo indurato (*Hareng foret*), qui siccior & durior ægrè coquitur, pravumque succum gignit: hinc pro vilissimo cibo, ad popinas ablegando, habetur.

Phycis Rond., Massiliensibus & Occitanis *Moulé*, est pisciculus marinus faxatilis, carne mollissimâ, sapore haud insuavis, nec pravi succi, qui tamen inter ignobiles & viliores cibos recenseri solet.

Gobius Aldrovand. (*le Goujon*), est pisciculus nunc marinus, nunc fluviatilis & palustris, magno capite notabilis, in cæno plerumque degens, quod sæpiùs respicit, & quo alitur, non secus ac cadaveribus pu-

PISCES.

trescentibus; carnem habet mollem & insipidam, humidam & lubricam; nauseosam & insalubrem. Hinc inter pravos cibos recensetur; raroque divenditur, nisi reliquis piscibus intermixtus efferatur.

Gobites Rond., alia est barbatula, alia aculeata. Prior (*Loche franche*), pisciculus fluviatilis & saxatilis, vix digiti crassitiem & longitudinem excedens, carnem habet subduram, haud ingrati saporis, nec pravi succi: secunda (*Loche à piquant*), pisciculus etiam fluviatilis asper, inter viliores numerandus, ob carnem parum sapidam, spinulis scatentem, & vix edulem.

Eperlanus Rondel. (*Eperlan*), Massiliensibus *Pei argentin*; pisciculus marinus & fluviatilis, digiti crassitiem vix superans, colore quasi argenteo, carne constat molli, friabili & sapidissimâ, violæque odorem nonnihil spirante; undè à quibusdam *Viola marina* dicitur hic piscis. Facile concoquitur; sed parum alit.

Cuculus Rondel., Massiliensibus *Galineto*, est pisciculus in mari mediterraneo vulgarissimus, qui inter ignobiles & viles cibos numeratur; ob carnem duram & siccam, parum glutinosam; etsi haud ingrati saporis. Hinc fit ut ad popellum ablegetur.

Boops Oppiani, Massiliensibus *Bogue*, pisciculus marinus halecis faciem referens, carnem habet teneram & facile solubilem, quæ probum succum præbet; adeo ut ipsismet ægris concedatur; nec à lautiorum mensis rejiciatur.

Mæna Rondel., Provincialibus *Cagareou* dicta, eò quod alvum movere dicitur; est pisciculus marinus boopi similis, qui vix palmam attingit: inter viles & pravos cibos locum habet; & halecum instar sale condiri solet, ipsisque immisceri: nec salubrius est pabulum.

Aphia Aristotel. varios pisciculos comprehendit, quorum primus *Halecula* Bellonii, (*Anchois*) audit, è quâ resectis capite & interaneis, garum vulgarissimum conficitur. Secundus *Membradas*, nisi fallor, Rondel., in mari mediterraneo haud infrequens, Massiliensibus dicitur (*Seouclé*). Tertius *Antherina* Rond., *Meleto* in Gallo-Provinciâ vocitatur. Quartus verò *Anthia* fortè species Rondel. *Petres* nomine vernaculo venit. Inter viles cibos colliguntur prædicti pisciculi, non tamen insipidi, nec pravi succi; etsi parçè alunt.

Alburni, ad Ausonio celebrati, vulgò (*Ablettes*). Sic vocitantur varii pisciculi, breves & tenues, fluviatiles & lacustres, colore albicante, & quorum caro mollis, & sapore ingrata cœnum redolet. Pro congeneribus habentur, & unà veneunt gobites aculeata, leucorinus, naso juvenis, rutilus, albula parva, aliique pisciculi vilioris pretii, qui urbanorum mensas raro onerant; nisi urgeat aliorum piscium penuria.

AQUATILIA ANOMALA.

SEP^IA Rondel. (*Seche ou Boufron*); Massiliensibus *Supi*, est pseudo-piscis marinus, pedalis, vel sesquipedalis, formâ horridâ, ad polypum, de quo mox, accedens; os spongiosum artificibus notissimum in dorso gerens; ac liquorem peculiarem, atramenti instar, nigrum recondens in quodam folliculo propè stomachum sito, quem ad se occultandum emittit; cum una aut altera gutta illius liquoris aterrimi plures aquæ mensuras inficiat. Carnem habet edulem, duram, parùm suavem, & coctu difficilem, quæ ventrem adstringere solet. Succum insuper crassissimum subministrat, quo caput nonnunquam læditur: hinc pro vili cibo & insalubri habetur. Haud alterius videntur esse indolis *Sepiola*, Massiliensibus *Supions*, quæ pollicis magnitudinem non superant; sapore haud insuaves; sed pravi fucci.

Polypus Rondelet, (*Polype*), Massiliensibus *Pourpre*, est piscis anomalus marinus, littoralis, è genere mollium, crurum proceritate conspicuus. Aliàs formâ & facie ad sepiam & loliginem accedit, similemque in ventre recondit liquorem nigerrimum. Haud magis deprædicatur ejus caro; nec tior est ejus usus.

Loligo Salvian., Gallis *Calmar* ou *Teuthe*, Gallo-Provincialibus *Tauzeno*, bicubitalem mensuram rarè attingens, caput habet inter pedes & ventrem situm, & in mollium classe recipitur. Littora minime incolit ut polypus & sepia; sed est pelagia, & in omni ferè alto mari sat frequens. Liquore nigerrimo, quem etiam in ventre recondit, celebratissima, peculiari & irregulari formâ ad sepiam accedit; nec magis habetur; cum ejus caro ægrè digeratur; succumque crassum & viscidum præbeat. A mensis tamen urbanorum minime abjicitur: minor præsertim suas laudes meretur; dummodò suo cum atramento coquatur.

Astacus marinus Rondelet., (*Ecrevisse de mer*), Massiliensibus *Lingoubau*; è crustaceorum genere, est cancri species quibusdam maculis signata, cujus caro est dura & crassa, hinc ægrè coctilis; haud tamen prævum succum largitur. Illud notare juvat quod ab usu astacorum, cancrorum, mitulorum, echinorum, aliorumque affinium haud rarè erumpant efflorescentiæ cutaneæ fugaces, sed febre nonnunquam stipatæ, quas sæpiùs incauti intempestivis remediis aggrediuntur.

Astacus fluviatilis Rondel., vulgò Cancer fluviatilis (*Ecrevisse de riviere*), ab helluonibus in deliciis habetur; præsertim si corpulentiores & pingues sub plenilunio capiantur. Carnem tamen habent duram & crassam; hinc difficilè solubilem, alioquin salubrem: sanguinis scilicet depurationi inservit, & somnum conciliat; phthisicis, asthmaticis, me-

PISCES.

lancholicis & scorbuticis proficua. Variis modis adhibentur cancri fluviatiles à coquis & pistoribus dulciariis; ut in magnatum mensis recipiantur.

Cancer marinus Gesneri (*Homar*), Massiliensibus *Langoastre*, magnitudine duntaxat discrepare videtur à fluviatili, quem bonitate superat. Carne constat durâ & ægrè solubili, aliàs boni succi & grati saporis. Notare expedit alias esse cancri species, quæ in usum plebeculæ veniunt; inter quas vulgatio *Favouillo* nomine venit apud Gallo-Provinciales; inter ignobiliores cibos recensenda.

Squilla Rondel. (*Chevrette*), Massiliensibus *Sautaire*, est cancri marini species, quæ pollicis molem rarò superat, & degit in locis maris mediterranei cœnosis. Inter crustacea edulia haud infimum locum obtinet: carnem scilicet habet mollem & teneram, ac optimæ notæ, quæ macilentis prodest. Cæterum variæ squillæ species à zoographis recensentur, quæ ratione bonitatis multum ab invicem discrepant; inter quas nonnullæ in majori pretio ab Apiciis habentur.

Echinus marinus Rondel. (*Oursin*, ou *Chataigne de mer*), est concha tenuis subsphærica, undique aculeis armata, quæ pisciculum stellarem, edulem, & in lautioribus mensis celebratissimum, recondit. Crudus, æquè ac ostreum, voratur hic pisciculus, palato gratissimus, dum tempore congruo ovis turget. Digestioni egregiè faver; sed succum pravi indolis præbet: hinc insalubris, ni parçè comedatur.

Ostreum (*l'Huitre*), in classe testaceorum principem locum obtinet apud nepotes Apicios. Carne constat molli & summè viscidâ, quæ facile coquitur; sed pravam chylum, nutritioni & perspirationi parum aptum, ac pituitosis insensum generat. Ob gratam quamdam falsuginem appetitum movent ostrea, & ad venerem stimulant, præsertim si cruda vorentur. Cocta tamen salubriora censerì debent; quidquid in contrarium adducant nonnulli helluones, qui nil æquè jucundum existimant.

Mitulus Rondel. (*Moule*, ou *Moucle*), concha minor bivalvis marina, caruleo-nigricans, pisciculum mole fabæ edulem, aquæ salis innatantem-recondit. Etsi haud insuavis est hic cibus, pravam tamen succum, lentum scilicet & viscidum gignit: hinc haud rarò, uti jam innui, ab esu mitulorum emergit morbus quidam cutaneus pruriginosus & fugax; ut de febribus & obstructionibus, quas sæpiùs post se trahit mitulorum usus diuturnus, vel immodicus, si leamus. In majori pretio habetur quidam mitulus minor, *Pholas* dictus (*Date de mer*), nidulans in saxis, è quibus nonnisi maximo labore eruitur. De quodam mitulo fluviatili, etiam vesco, sed deterioris notæ, nil addimus.

Tellina (*Flions*), Provincialibus *Clauvissos*, sunt conchulæ bivalves, multiformes, in littoribus maris mediterranei vulgarissimæ, quæ pisciculum recondunt edulem, non ingrati saporis; sed pravi succi; qui scilicet inter viles cibos numeratur, & ad popellum amandatur.

Limaces terrestres (*Limaçons*), à limo in quo generantur & aluntur

sic vocitâi, ad viliores & insipidiores cibos referuntur, qui solâ arte coquinariâ, vel exquisitiori quodam embammate commendari solent. Horum substantia mucosa & glutinosa agrè solvitur, & pravum alimentum præbet. Robustioribus duntaxât, arduisque laboribus se exercentibus congruit hoc absurdum alimenti genus, quod nonnullis suadet gustuum morosa diversitas; quod aliâs juscula blanda, & tussientibus proficua præbet. Cæteris præstant limaces vinearum, vel minores: posthabentur verò majores, qui *Scaragoou* audiunt apud Gallo-Provinciales. Scire expedit cochleas inter delicias fuisse apud Romanos; adeò ut vivaria instituerint, in quibus alerent hæc animalcula.

Testudo (la Tortue). Tres numerantur species, marina nempe, terrestris & paludosa. Prima nonnunquam mole portentosa carnem edulem habet in utrâque Indiâ notissimam, quæ etsi concoctu difficilis, haud tamen prævum succum gignit. In usum cibarium etiam veniunt ova hujusce testudinis, nec in minori sunt pretio. *Terrestris & paludosa* parùm ab invicem discrepantes, carne etiam constant vescâ, quæ tamen vix à coquis usurpatur; cùm, quâvis arte condiatur, dura, crassa, lenta & viscida, præsertim lutariæ, deprehendatur. Hinc paucis pro victu arridentes hæc testudines ad officinas amandantur, ut ex illis parentur juscula demulcentia, tabidis & phthysicis dicata; de quibus suprà in re medicamentariâ.

Rana (la Grenouille), Gallo-Provinc. *Reineto*, vix locum meretur in rerum edulium albo. Ea duntaxât, quæ secùs decursum aquarum fluentium observatur, vel fluminibus & rivulis stabulatur, usurpari debet. Quæ verò in stagnis & paludibus suum habet hospitium, tanquàm noxia & venenata rejicitur. Despiciuntur etiam illi virides ranunculi, qui inter gramina & arundines versantur. Ranae fluviatiles prioris notæ carnem habent candidam, teneram, & nonnihil sapidam: pars duntaxât posterior à coquis recipitur, & pro cibo blando & demulcente vulgò habetur: sub quo conspectu macilentis & tabidis sæpius præscribuntur coxarum juscula; quæ præsertim opitulantur his qui insomnes noctes ducunt.

SECTIO III.

DE CONDIMENTIS.

EXOTICA.

NEMO non novit *condimenta*, tum *exotica*, tum *indigena*; nec latet priora è longinquis regionibus allata, esse *cinnamomum*, *caryophyllos*, *zingiberem*, *piper*, & *nucem moschatam*; quibus addere licet *galangam*, *cubebas*, *cardamomum*, &c.; quæ postrema rarò, aut nusquam, ni fallor, à nostris coquis usurpantur; cum prioribus sapore & viribus cedant. Prima in familiariorem usum veniunt, tam ad condienda fercula, ut suaviora evadant, quam ad varios intinctus parandos, quibus permisceri solent. Æquus horum usus ventriculum languentem refocillat, & alimentorum concoctionem promovet; flatus nonnunquam discutit, debilibusque & pituitosis confert; viscidæ ventriculi colluviei medetur; cerebrum, nervos & cor firmat; viresque corporis auget. Adèd ut summè congruant hæc condimenta cautè adhibita frigidis & phlegmaticis. Sed sub aliâ conditione summam noxam inferre queunt hæc aromata exotica; videlicet si sanguis æstuet; si bilis sit fervidior; & organa sicciora ad irritabilitatem sint proniora. Hæc demùm caveant juvenes, melancholici, tussiculosi, &c. Exoticorum seriem claudit saccharum à prioribus, ratione indolis & virium, toto cælo distans.

Cinnamomum (*la Cannelle*), est cortex odore & sapore aromatico conspicuus, cujusdam arboris zeylanici ad laurum accedentis, juxtà LINNÆUM. Inter condimenta gratissima & usitatiora primum quasi locum obtinet: appetitum promovet, & alimentorum digestionem juvat: confert pituitosis; flatulentia, cruditatibus mucosis, & alvi profluvio obnoxii: vires insuper cerebri, cordis & stomachi refocillat. Sed hoc condimentum caveant melancholici, macilenti, & tussi laborantes; non secùs ac sanguineo & cholericò temperamento præditi; cum ejus diurnus vel immodicus usus sanguinis æstum foveat, & bilem ad fervorem stimulet.

Zingiber (*le Gingembre*), est juxtà nuperrimos rei herbariæ scriptores, radix cujusdam amomi arundinacei indici odore gratissimo, & sapore fervido prædita, quæ nunc sicca, nunc saccharo condita, ratione virium cum cinnamomo certat; nec minùs in culinis adhibetur. A probo ejus usu refocillantur stomachi, aliorumque organorum vires: aliàs sanguinem inflam-

mat; bilisque fervorem concitat: hinc vetatur temperie calidâ & biliosâ donatis; æquè ac tabidis, & quovis pectoris morbo laborantibus.

Caryophylli (*Clous de Girofle*), sunt flores inexpleti cujusdam arboris indicæ, & lauriformis, de quâ CASP. BAUHINUS. Odore suavissimo & sapore aromatico præstantissimo gaudent caryophylli; & pro condimento exquisitiori adhibentur; cui pessimo sanè consilio minime parant magnatum coqui. Non secùs ac suprà tradita, vires tonicas stomachi, cæterarumque partium instaurant; hinc debilibus & valerudinariis opem ferunt: sed summam perniciem inferunt sub bilis fervore & sanguinis incandescentiâ: nec sub saniori corporis constitutione innoxius est diuturnior caryophyllorum usus, qui successu temporis clancularias vitæ struit insidias: hinc sibi caveant catillones, qui ambiunt alios amyctide vincere.

Piper (*le Poivre*), fructus multiformis, plantæ cujusdam indicæ scandentis & cognominis, condimentum vulgatissimum in culinis, tùm pauperum, tùm divitum audit: nec mensæ pipere in pulverem redactò, non secùs ac sale, carere possunt. Sapore acri fervido & aromatico linguam ferit; hinc cæterorum aromatum vires æmulatur, & alimentorum digestionem præcipuè favet: haud improspere etiam integra deglutiuntur piperis grana ad ventriculi imbecillitatem: sed cave ne ab ejus præpostero usu sanguis & humores incandescant; & hinc oriantur innumeri morbi, acuti vel chronici, quæ plurimùm medentibus faceffunt negotii. De ineptâ opinione, circâ vires piperis refrigerantes, nil addimus.

Nux moschata (*la Muscade*), est fructus ad minoris nucis juglandis molem accedens, ex Indiis etiam orientalibus allatus, peculiari involucri, *macis* nomine noto, obductus. Odore aromatico, sed mitiori; sapore nonnihil acri, sed suavi, instructus hic fructus nuciformis inter condimenta blandiora & temperatiora præcipuum locum tenet. Præter gratiam quam obsoniis conciliat, digestionem opitulatur, & debilibus succurrit; dummodò opportunè & parcè adhibeatur; aliàs sanguinem commoveret, & viscera æstuantia lædit. Quod etiam intelligendum de maci odoris fragrantioris & saporis acrioris; è cujus longiori usu major sequitur noxâ. Nemo non novit hanc nucem saccharo ab ipsismet Indis condiri; quæ catillonibus summè arridet; nec suis viribus defraudatur.

Saccharum (*le Sucre*), veteribus Græcis planè ignotum è quâdam arundine, de quâ suprà, expressum, ingenii humani sagacitate falsi faciem induit. Dulcissimum, gratissimumque condimentum, quod fatuis & insipidis gratiam conciliat, præbet saccharum, non solum ad extemporaneam ciborum præparationem, sed etiam ad servandos varios fructus, non secùs ac radices, caules, cortices, &c. quæ in deliciis habentur, & bellaria adornant; quorum tamen usus immodicus, vel diuturnior infalubris censeretur debet. Innoxium sanè existimatur saccharum, si parcè sumatur; acria enim lenit, acida retundit, salsa mitigat, austera contemperat, acerbiora reddit, digestionem juvat, & alvum nonnihil laxat.

EXOTICA.

Prodest senibus, nec inutilem opem conferre videtur in tussi & raucedine; nonnullis tamen refragantibus qui pulmones ab ejus diuturno usu labefactari contendunt; & adhuc sub judice lis est. Pluribus tamen infensum esse saccharum experiëntiâ constar: cholericis enim nocet; quodam ventriculi calore aciditatem contrahit; vermes in ætate puerili ingenerat; orisque fœtorem nonnunquàm parit; ac dentes fœdâ nigredine & carie deturpat. Ab ejus demum incauto usu sanguis excandescit; viscera exsiccantur, & foverur diathesis scorbutica. Hinc sibi caveant qui saccharatis plus æquo indulgent. Insuper in familiarissimum usum venit apud pistores dulciarios, cupedinarios, crustularios, libarios, aliosque conficientes placentas, scriblitas, globulos, spiras, &c. quæ gratissimum saporem è saccharo mutuuntur.

I N D I G E N A.

ETRIPlici regno eruitur hoc condimenti genus. Familiariora & præstantiora audiunt sal marinum; butyrum, oleum, adeps, lardum, &c.; quorum legitimus usus innoxius jure censetur. Alias condimenta, tum indigena, tum exotica, mera sunt gulæ irritamenta, vel fallaces artis culinariæ illecebræ; omniumque ferè morborum seminia; cum, præter quoddam deleterium, quo sensim humores, ab utrorum præpostero usu, inficiuntur & inquinantur; famem proritent non compescendam, ni stomachus ingestorum copiâ obruatur. Sic debilitantur vires coctrices; & pravus à non elaboratis cibis conficitur chylus. Aliter sentiendum de condimentis acidis, quibus tempestivè adhibitis præcavetur ingestorum & humorum putredo: has equidem vires obtinent acetum, omphacium, succus limonium, aurantium, &c.: hinc salubria censerì debent acetaria, dummodò sale & pipere, aliisque additamentis calidioribus minime adulterentur. Lardum verò, sebum, butyrum & oleum quæ in culinis vulgò usurpantur, pro humorum diathesi, stomachi conditione & consuetudine, diversos effectus exerunt, de quibus suo loco.

Sal marinum, vel *culinare* (*Sel commun*), usitatissimum & summè necessarium, quo nil antiquius ad servandas carnes, omnium ferè ferculorum est condimentum, quo vix sine sanitatis detrimento carere possumus. Hoc unicum condimentum suppeditant mineralia; quod sapida reddit edulia, appetitum excitat, ingestorum coctionem juvat, alvum subducit & lotium movet; dummodò certis cancellis ejus contineatur usus. Sed plura post se trahit incommoda, si præposterè, vel majori, quàm par est, quantitate sumatur; præsertim si, ignis vi, acrior evadat: sitim enim excitat; stomachum & intestina lædit, sanguinem & viscera torret; scorbutum parit & lithiasim; affectus cutis pruriginosos creat; obstructions fovet; nutricibus officit, summamque noxam infert macilentis, tussientibus & hecticis.

Præter ejus usum quotidianum, tam in mensis, quàm in culinis; sale condiri solent carnes, pisces, butyra, casei, &c. ut à putredine diutius præserventur. Sed carnes quadrupedum & piscium hæc arte servatæ duriores, densiores & coctu difficiliore evadunt; sanguinem inflammant, & bilem augent; aded ut ex earum diuturniori usu, præsertim si haud probè macerentur, priusquàm igni committantur, humores penitus vitientur, & scorbuticam crasim contrahant. Hæc salsamenta angue pejus fugiant, quorum humores ad alkalescentiam vergunt; quam sanguinis dispositionem produnt æstus corporis, oris graveolentia; non secus ac insolitus

INDIGENA.

sudoris, urinæ & fæcum fætor. Deteriores cenferi debent carnes salitæ rancidæ; quam labem etiam contrahunt, si diutius morentur in ventriculo, non secus ac lardum, adipēs, olea, &c. quæ tūm summè nociva evadunt.

Acetum (*le Vinaigre*), cujus usum in re escariâ nemo non novit, eò fit acrius & exquisitius, quò vinum, è quo paratur, est generosius. Præter acetaria quæ jure ingreditur, eo condiuntur pisces, carnes, olera, aliaque fercula quàm plurima. Pro condimento saluberrimo habetur; parçè enim sumptum stomachum refocillat, & appetitum acuit; æstuantem bilem compescit; vomitui, singultui & hæmorrhagiæ medetur; obesis est proficuum, putredini resistit, aërem inquinatum corrigit, & ideò grassante peste, multum celebratur. Haud tamen innoxium cenferi debet; senibus enim, melancholicis & hysteris rarò congruit; macilentos & tussientes lædit. Acetum quoddam præstantius parari solet infusione rosarum, caryophyllorum hortensium, florum sambuci & aurantiorum; allii, dracunculi esculenti, rabi idæi, &c.; quæ omnia vel ejus vim augment, vel gratiam ipsi conciliant.

Omphacium (*le Verjus*), est succus uvæ immaturæ expressus & colatus; dein vase clauso asservatus, qui aceti instar in culinis usurpatur ad intinctus, vel pro ciborum condimento gratissimo, præsertim carniū & piscium. Stomachum roborat & appetitum movet hic liquor; nausæa medetur, & alvi fluxum cohibet; viscerum ardorem, & æstuantem bilem contemperat; ac putredinem arcet; sed noxam infert tussientibus & macilentis; nec cæteris tutus est ejus usus immodicus: minùs verò pertimescendum ab omphacio, quàm ab aceto. Scire juvat omphacium verum esse sole inspissatum ad rob consistentiam; aliàs similibus viribus pollens.

Limon vulgaris Ferr. Hesper. Inst. rei herb. Malus limonia acida, C. B. pin.

Limones, (*les Limons*) in mensis, culinis & officinis æquè celebratissimi, succum acidum præbent, qui condimentorum gratissimorum classē subit. In similem usum veniant mala citrea, & mala aurantia acida, de quibus suprâ. Neminem fugit è succo limonum acido parari potum suavissimum, *limonade* dictum, ad sitim sedandam, æstum sanguinis leniendum, primas digestionum vias firmandas aptum; qui aliàs scorbuticis prodest.

Oleum olivarum (*Huile d'olives*), ex hisce fructibus maturis, colorem scilicet fuscum, & subnigricantem referentibus, ritè tritis exprimitur, eò majori copiâ, & inferioris notæ, quò majores & maturiores sunt fructus; & diutius in acervo concalescunt, ac sudant; tardiùsque prælo subjiciuntur. Olivæ verò virides vel semi-maturæ, priusquàm fuscum colorem induant collectæ, & illicò molendrino commissæ, oleum exquisitissimi saporis & prioris notæ suppeditant. Sed si ultrâ annum servetur oleum,

oleum, suavitatem amittit, & insalubrius evadit. Omnibus notus est olei usus, tam in acetariis quàm in culinis, ubi butyri vices gerit; adeò ut pro condimento vulgarissimo habeatur in regionibus calidis, ubi olea colitur. Oleum olivarum probæ notæ, dulce scilicet, recens & crudum, saporeque gratissimum, ac moderatè sumptum, innoxium jure censetur: sed aliter sentiendum de oleo cocto, præsertim in sartagine, quod ignis vi acrius, nemine refragante, evadit; cur fit ut summam noxam inferat biliosis, tussientibus & macilentis. Simili fermè modo exprimitur *oleum è nucibus* probè maturis, quod vulgò à pictoribus adhibetur; vel ad lucernas servatur. In usum cibarium etiam venit apud nonnullos tenuioris fortunæ agricolas; imò & à lautioribus minime despicitur *oleum nucum*, si à ritè selectis nucibus, debitâ curâ exprimatur, & recens adhibeatur; sub quâ conditione, cum oleo olivarum, ratione bonitatis certat; & ipsamet acetaria ingreditur.

Butyrum (le Beurre), est, uti nemo nescit, lactis vaccini pars pinguior & dulcior, agitatione quâdam secreta, & concreta, quæ levi igne liquefcir. Præstantius est subflavum, recens & maiale: inferioris verò est notæ vetustum & sale conditum. Butyrum crudum pro innoxio habetur; sed longiori coctione quamdam, æquè ac oleum, acredinem substantiis acidis leniendam, contrahit; quâ fit ut plures lædat. Butyrum, instar olei, pro condimento in culinis familiarissimè usurpatur; imò & ipso oleo salubrius existimatur, licet minùs sapidum. Alimentorum etiam album subit, cum nutriat, imò & impinguesfaciat. Præterea asperam arteriam lenit; tussiculosis prodest; & alvum nonnihil emollit. Si majori, quàm par est, copiâ sumatur, ventriculum debilitat; appetitum delet, & nauseam parit; præsertim sub cruditatibus acidis, mucosis & flatulentiâ. Inferioris est notæ, uti suprà innui, butyrum salitum; deterius verò est rancidum, quod palato ingratum sanguinis, & humorum acredinem fovet; adeò ut angue pejus sit fugiendum. De adipe, lardo, cærnium succis percolaris, vulgò *coulis*, &c. suprà actum fuit.

Mel (le Miel), olim in re cibariâ usitatissimum, ab invento saccharo rariùs usurpatur. Nonnulli tamen fructus melle condiuntur; atque placenta, liba, variaque pistorum dulciariorum opera ex melle parantur: sed crebrior est ejus usus in medicinâ, uti ex suprà adductis colligere licet. Mel seligi debet grave, album, dulce & suavè odorum, quale est hispanicum, narbonense, &c.; recens & verum. Initio liquidum, progressu temporis crassum evadit & inferioris notæ; donec tandem vetustate amarescat. Improbatur quod majorem spumæ copiam egerit inter coctionem. Ab stirpibus, è quibus ab apibus colligitur, vires & qualitates suas mutuatur; thymus, rosmarinus, satireia, serpillum, origanum, affinioreque plantæ præstantiores ad hoc opus existimantur. Mel stomachum nonnihil refocillat; prodest tussientibus & asthmaticis; senibus & frigidâ temperie donatis; non secùs ac catarrhosis; urinas ciet, & alvum sæpiùs mover. Nocet verò juvenibus & biliosis: tormina demùm & flatus

INDIGENA.

gignit, ni probè sit despumatum. Scire expedit quod è melle, æquè ac è saccharo educatur arte chymicâ, sal quoddam vitriolicum ipsosmet lapides erodens.

Sapa veterum, quæ respicit omnium fructuum succos coctione inspissatos, præsertim intelligitur de musto ex uvis albis selectis, & probè maturis expresso, ad syrupi consistentiam cocto; donec scilicèt tertia solummodò pars supersit. *Rob* etiam dicitur, undè Gallo-Provincialium *ru*, quod idem audit; quo non secùs ac melle & saccharo, condiuntur varii fructus, mala nempe cydonia, pyra, caro cucurbitarum, peponum, &c. Hâc simplicissimâ arte in regionibus calidis notissimâ, ultrâ annum servantur prædicti fructus, qui ratione saporis cæteris bellariis vix cedunt, & pro salubrioribus jure habentur: debili enim stomacho laborantibus congruit hic cibus. È musto insuper ad inspissationem vel extracti consistentiam cocto, paratur illud rob, vel, ut inquit, defrutum, quod vulgò dicitur *raisiné*, sapore dulci subacido gratissimum sub regionibus calidis, ob uvarum præstantiam; in cæteris verò ad viles cibos amandandum. Notare haud abs re erit, quod è sapâ & vino, certâ proportionem permixtis, vinum concinnant varii nebulones, quod pro cretico, malvatico, &c. substituunt, venumque exponunt.

Sinapi rapi folio, C. B. pin. Sinapi hortense, Cord.

apii folio, C. B. pin. Sinapi alterum sativum, Adv. Lob.
(*Moutarde*).

È pulvere feminum utriusque speciei, cum vino, musto & aceto subacto paratur illud condimentum, apud gentes septentrionales familiarissimum, gratissimum & saluberrimum; atque in re cibariâ summè de prædicandum, cum præclaram opem conferat sub humorum diathesi scorbuticâ, non secùs ac viscidâ & pituitosâ. Præterea appetitum, & ciborum concoctionem promovet; quod aliàs dysuriam haud rarò accersit.

Dracunculus esculentus, vel hortensis, C. B. pin. Abrotanum mas lini folio acriori & odorato, inst. r. herb. (*Estragon*).

Pluris habetur in mensis hæc planta aromatica, & suavissimo sapore gaudens; cujus summitates teneræ pro acetariis opportunè immiscentur lactucæ & portulacæ; & ad varios usus culinares, ceu condimentum præcipuè comparantur. Stomachi vires refocillat dracunculus, & alimentorum coctionem juvat; aliàs inter antiputrida & vermifuga locum obtinet: sed macilentis, tussiculosis, biliosis, & ad venerem prioribus minime convenit.

Allium sativum, C. B. pin. Allium vulgare & sativum, J. B. (*Ail*).

sativum alterum, sive Allioprasum, caulis summo circumvoluto, C. B. pin. (*Rocambole*).

De priore specie, quæ jam traditum alimentorum album subiit, nil addimus. Secunda verò quæ inter condimenta duntaxat recenseri debet, easdem vires obtinet, sed mitiores. Saporem gratissimum conciliat ferculis; appetitum instaurat, & cruditates acidas corrigit. Ab Hispanis multum

celebratur; nec in minori est pretio apud nostros Apicios. Utrâque specie cautè utantur calidâ & biliosâ temperie donati: experienciâ enim multiplici constat ejus diuturniorem usum sanguinem incendere; vel ad fervorem stimulare: quid hinc sit pertimescendum, nemo non videt.

Cepa ascalonica, Matth. Porrum sativum juncifolium, C. B. pin. (*Echalotte*).

fissilis, Matth. Lugd. (*Ciboule*).

Utraque species coquis notissima, & sapore gratissima appetitum acribit, & languentis stomachi vires refocillat. Acidam colluviem corrigit; lotio, aliorumque humorum secretioni favet; scorbuticis prodest, & vermes fugat: sed vetatur biliosis, & æstuante sanguine laborantibus.

Piperitis, sive *Lepidium* vulgare, Park. *Lepidium latifolium*, C. B. pin. *Raphanus sylvestris officinarum*, Adv. Lob. (*Passe-rage*).

A pipere, cujus saporem acrem æmulatur, nomen habuit hæc planta, cujus radix cæteris partibus præstat Debilem instaurat ventriculum, & anorexiæ nonnunquam medetur. Flatulentis præterea opitulatur, non secus ac cachecticis. Rarò tamen in culinis urbanorum usurpatur; cum minimè deficiant alia condimenta suaviora, & probatiora.

Satureia sativa, J. B. *Satureia domestica*, Hort. eysset. (*Sariette*).

Inter condimenta familiariora locum obtinet hæc stirps acris & aromatica; quæ saporem gratissimum intinctibus conciliat; appetitum movet, & urinæ secretioni fovet. Cautè cum illâ mercari debent juvenes, & præsertim qui de æstu interaneorum conqueruntur.

Anethum Hortense, C. B. pin. (*Aneth*).

Ad multorum ferculorum condituram adhibetur hujusce plantæ semen, odore gratissimum: quod appetitum fovet, & digestionem alimentorum juvat. Cachecticis & phlegmaticis opem fert: singultientibus præsidio est; debilibusque succurrit. Hoc caveant quorum viscera æstuant, non secus ac macilenti & ruffientes.

Anisum herbariis semine majore (vel minore), C. B. pin. *Apium*, *Anisum dictum*, semine suavè olente majori (vel minori), inst. rei herb. (*grand & petit Anis*).

Vulgatissima sunt utriusque plantæ semina, non solum apud coquos, sed etiam apud pistorum dulciarios; quæ alias saccharo incrustantur, & bellaria tralatitia ingrediuntur. Præter peculiarem gratiam, quam in condimentis habent, fœtentem oris halitum emendant, stomachum firmant, & flatulentia medentur: lactis demum secretionem promovere dicuntur. Sed aliorum aromatum instar sanguinem stimulant.

Coriandrum majus (& minus), C. B. pin. (*Coriandre*).

Adhibentur semina utriusque speciei; sed præferuntur prioris. Non secus ac anisum, in culinis & in operibus pistoriis crebrò recipiuntur hæc semina; quæ etiam saccharo obducta pro bellariis afferuntur. Caput roborant, & vertiginosis succurrunt; oris fœtorem leniunt; solutionem ali-

INDIGENA.

mentorum juvant; ac flatus discutunt. A coriandro abstineant qui biliosâ humorum diathesi laborant.

Caryi Casalp. inst. rei herb. Cuminum pratense, Carvi officinarum, C. B. pin. (*Carvi*).

Instar anisi & anethi seminum à coquis, sed rariùs, ni fallor, usurpatur hoc semen aromaticum, quod ingestorum solutionem juvat; stomachum refocillat, & flatus fugat. Oris graveolentiam etiam corrigit: sed nocet juvenibus, & temperamento calido præditis. Prætereà saccharo etiam obducuntur hæc semina; & secundis mensis cum aliis bellariis apponuntur.

Feniculum vulgare minus, acriori & nigriori semine, C. B. pin. (*Fenouil des vignes*).

dulce, majore & albo semine, J. B. (*Fenouil doux*).

Semina, instar prædictorum, à coquis & pistoribus dulciariis crebrò usurpantur; saccharo etiam obducuntur, & cum bellariis familiarioribus apponuntur. Concoctionem alimentorum juvant; flatulentis opem ferunt, & secretioni lactis favent. Prosunt sub cachexiâ & infarctu viscerum; asthmaticis & vertiginosis succurrunt; imò & visum acuere dicuntur. Feniculo, non secus ac cæteris affinis, cautè utantur ad sanguinis & humorum incandescentiam proni.

Petroselinum vulgare, Park. Apium hortense, seu Petroselinum vulgò, C. B. pin. (*Perfil*).

Nullum olus ipso petroselino usitatius in culinis, propter gratum saporem quem cibis conciliat; adeò ut pro condimento plerumque usurpetur, ac suavitate & salubritate celebretur. Appetitum movet; oris fœtorem corrigit; flatulentia opitulatur; cachecticis & melancholicis prodest: sed cautè cum illo mercari debent temperie calidâ præditi, hæmorrhagiisque obnoxii. Fertur demùm immodicum hujusce plantæ usum cerebrum lædere, imò & epilepsiam post se trahere; nùm immeritò? viderint fortiores.

Cerfolium Matth. Chærophyllo sativum, C. B. pin. (*Cerfeuil*).

Suaveolens & sapida hæc planta familiarissimè in culinis, sub condimenti specie usurpatur; & ori gratissima aceteriis admiscetur. Prodest debilibus; languenti stomacho succurrit, & putredini adversatur; vires refocillat, & venereos incutit stimulos. Hinc intelligitur cur rabidis & biliosis noceat.

Mentha hortensis verticillata, ocimi odore, C. B. pin. (*Baume des jardins*).

Odore suavissima hæc planta condimentorum classem ingreditur; & crebrò à coquis usurpatur, ut ferculis gratissimum odorem conciliet. Huc coincidunt variae plantæ aromaticæ & affines; uti melissa (*la citronelle*); serpillum (*le serpolet*); salvia (*la sauge*); majorana (*la marjolaine*); ocimum (*le basilic*); pulegium (*le pouliot*); calamintha (*le calament*); thymus (*le thym*); hyssopus (*l'hysope*); rosmarinus (*le romarin*); abrotanum,

(*Paurone*) ; lauri folia , &c. ; quæ omnia odoratissima similibus fermè viribus pollent ; nec abfimili ratione in usum culinarem trahuntur.

INDIGENA.

Crocus sativus , C. B. pin. *Crocus verus sativus autumnalis* , Park. (*Safran*).

In usum veniunt flavo-rubentia florum stamina , odorem blandum & gratissimum spirantia. *Crocus* nostras vulgò usurpatur ; sed præstantior est , nemine discrepante , orientalis. *Crocus* digestionem alimentorum juvat , vires refocillat ; tusculosis & asthmaticis prodest ; somnumque conciliat. Non innoxius tamen censetur ; hunc enim averfantur plures femina : caput nonnunquam lædit ; imò & mentem perturbare , & quasi inebriare potest , si majori , quàm par est , copiâ sumatur. Postremò paratur tinctura croci spiritiuosa , *scubac* nomine nota ; quæ primò plurimùm decantata , jam , ni fallor , exolevit.

Capparis spinosa , fructu minore folio rotundo , C. B. pin. (*Caprier*).

Malè habentur à nonnullis cappare (*les capres*) , pro fructibus illius aculeati fruticis ; cùm nil aliud sint quàm capitula vel rudimenta florum nondùm explicatorum , quæ aceto macerata & servata , egregium ciborum , ac præsertim piscium , audiunt condimentum , & salubre ; dummodò nusquam adhibeatur ærugo ad ipsis colorem viridem elegantiorē conciliandum ; quod haud semel evenisse novi. Appetitum instaurant cappare ; & quâcumque obstructione laborantibus profunt : diuresim etiam movent ; licèt vi quâdam adstringente pollere videantur. Notare expedit quod simili modo condiantur genistæ florum rudimenta adhuc virentia (*la fleur de genêt*) ; flores cardamindi , (*les fleurs de la capucine*) ; cucumeris abortivi , corniculorum instar contorti (*les cornichons*) , &c. ; quæ omnia à coquis diversimodè usurpantur ; & in acetariis recepta multùm arrident.

Fungus campestris albus supernè , & infernè rubens , J. B. *Fungus vulgarissimus esculentus* , Lob. Icon. (*Champignon de couches*).

Fungi verni , odori & esculenti , J. B. (*Moufferon*).

Inter varias species edules , hæc binas recensemus , cùm cætæ agrè sæpiùs à venenatis distinguantur. Audax omnia experiri humana gula , hanc vilem pseudo-plantam summè expetit : aded ut inter cupedias celebrentur , à nepotibus Apiciis , fungi præsertim illi qui *Orongas* vocitantur ; etsi insipidi , alieno sapore valeant. Pravam , nemine discrepante , alimoniam subministrant fungi ; præter erroris periculum ; cùm plures occurrant esculentorum faciem referentes , qui summam perniciem , imò & mortem inferunt ; quod varia probant exempla. Hinc ab hocce cibo ancipiti planè abstineant qui suæ salutis consulunt. Fungi vesci innocui judicantur , qui intrâ nycthemeris spatium crescunt , & nullâ morâ , vel antequàm explicentur , colliguntur : vetustiores qui fuscum colorem , ingratumque odorem contrahunt , vel colorem nativum lotionē exuunt , pro venenosis haberi debent : stomachum enim subvertunt ; suffocationem accersunt , nec rarò paralytim & apoplexiam post se trahunt. Scitur demùm variis historiis , tota convivia hoc nefando cibi genere extincta fuisse : nec desunt fungi aded venenati , ut vel solo olfactu interimant.

INDIGENA.

Boletus esculentus, rugosus, albicans, & quasi fuligine infestus, C. B. pin. (*Morille*).

Licet *boletus* facie & formâ discrepet à fungo, eâdem tamen, ob summam affinitatem, gaudet indole; nec tutior est ejus usus. Huic minime fident cauti; etsi in aliâ sunt opinione gulæ dediti, qui *boletos* planè innoquos declarant. Sed refragatur experientia; uti me pluriès observasse memini; aliique notarunt. Hinc obvium fit, plus mali quàm commodi, in quavis ætate, & sub quâlibet corporis constitutione, adferre usum fungorum & *boletorum*; pessimo sanè consilio in magnatum mensis acceptissimorum.

Tubera Matthiol. (*les Truffes*).

In locis sabulosis & siccis Italiæ & Galliæ meridionalis ubertim nascuntur *tubera*; quæ verno tempore potissimum effodiuntur. Inter cibos sapidiore & exquisitiores referuntur hæ radices caule & foliis carentes; quæ coctæ gratissimum spirant odorem; ac principem quasi locum obtinent inter condimenta; præsertim pro mensis divitum. Cruda vel cocta comeduntur *tubera*; & à coquis diversimodè tractantur, ut gulæ blandiantur. Digestionum viribus parùm obsequiosa ventriculum sæpiùs turbant; flatu & tormina creant, venerem proritant; ac succum pravam nutritionique ineptum præbent. Hæc præsertim caveant juvenes, biliosi & melancholici; præsertim qui ad insaniam usque horum cupidine exardent.

Pinus sativa, C. B. pin. *Pinus urbana* vel domestica, Park. (*Pin*).

In usum cibarium & medicum veniunt nuces pineæ (*les pignons*), & pro condimento à coquis Italis & Gallo-Provincialibus sæpiùs adhibentur. Palato & stomacho arrident recentes; sed vetustiores rancorem insensissimum contrahunt. Non secùs ac amygdalæ saccharo incrustantur, & inter bellaria non infimum gradum tenent. Blandam emaciatæ alimoniam subministrant, & tussientibus nonnihil opitulantur. Suprà traditis condimentis addere licet aquas florum aurantiorum, & rosarum, quæ ferculis immixtæ gratiam ipsis conciliant; præter vires medicas de quibus alibi.

SECTIO IV.

DE POCULENTIS.

NATURALIA.

NUNC superest ut de usitatorum potuum generibus, breviter dicamus; initium ducendo ab aquâ & lacte, quæ omnibus ferè animalibus concessit supremus parens. Hæc naturalia poculenta excipient liquores fermentati, uti vinum, cerevisia, pomaceum, &c. Agmen claudent nonnulli haustus domestici è rebus exoticis parati; sed apud nos familiarissimi: missis portionibus medicis, de quibus satis superque in materiâ medicâ; non secus ac carniû jusculis, &c. quæ alimentorum classem ingrediuntur.

Aqua (l'eau commune), quidquid obganniant baccho litantes, est omnium poculentorum præstantior, tum ad sitim restringendam, tum ad genuinum alimentorum vehiculum; sanis & ægris summè proficua; quam tanquàm præcipuum vitæ sustentaculum, ad communem usum paravit ipsamet natura: nec sine aquâ germinare queunt vegetabilia; adeò ut nil in rerum naturâ utilius & salubrius excogitari possit. Aqua limpida, levis, inodora & saporis expers, quæ igni admota citiùs calefit; & ab eo remota, brevi refrigeratur; quæ demùm cerealia legumina celerius coquit, saponem faciliùs solvit; & ad mundanda lintea magis valet, optima, vel prioris notæ censetur. Cæteris præstant aquæ fluviales, fontanæ salientes, vel perpetuò scaturientes & pluviales: parvi habentur puteales, vel sub terrâ fluèntes: tanquàm noxiæ despiciuntur nivales; ac deteriores jure existimantur aquæ stagnantes, palustres & lacustres. Aquam demùm, quæ per plumbeos canales deducitur, insalubrem esse rectè post GALENUM monebat BOERHAAVIUS.

Aqua alimentorum succum egregiè extrahit, & congruum succo nutritio vehiculum præbet: crassos & falsos humores diluit, meatusque parulos servat. Prodest pueris, juvenibus, temperiè calidâ donatis, melancholicis, laboribus & exercitiis deditis: nec ad alendum planè inepta censerî debet, cum constet varios homines, ac præsertim melancholicos, ejus ope per viginti vel triginta dies & ultrâ vitam protelasse. Aqua tamen affatim hausta, præsertim manè, viscera debilitat & hydropem nonnumquàm accersit: crura enim œdematosa à copiosiori aquæ potu tumidiora evadere docet quotidiana praxis; quod sanè notatu dignum occurrit. *Aqua gelidissima* nive vel glacie parata, pluribus, pectore præsertim laborantibus, noxam infert; aut stuporem stomacho laborantibus inducit.

 NATURA-
LIA.

quo sensim debilitatur hoc præcipuum digestionis organum ; etiam si jure laudetur in Italiâ, Hispaniâ, Galliâ meridionali, aliisque regionibus calidioribus. Aqua insuper vino cedit, si à quâvis causâ os amarescat : sed valet aqua sub cruditatibus acidis stomachi ; quod sanè apprimè norunt hydropotæ. Variis modis corriguntur aquarum prævæ qualitates 1°. decoctione vel simplici calefactione, cujus ope cruditatem, ut inquirunt, deponunt : 2°. infrigitatione, quâ æstivo tempore sitientibus magis congruæ censentur : 3°. percolatione, cujus beneficio tenuiores & limpidiores evadunt : 4°. demùm residentiâ, quâ à materiebus extraneis purgantur ; ut hæc depuratione salubriores fiant.

Lac (le lait), præsertim vaccinum, ovillum & caprinum, poculentum præstantissimum, inter alimenta blandiora & exquisitiora, dummodò probatissimum sit, apud omnes gentes celebratur. Genuinum infantum pabulum adultis etiam congruit, qui repuerascere videntur, si hoc solo & mero vescantur. Sic reficiuntur macilentorum & hecticorum corpora ; dummodò ab omni aciditate & falsedine expers ; atque ex animali juveni, non prægnante, vegetis & virentibus herbis enutrito præbeatur. Sub quâ conditione non solum tabidis, sed etiam arthriticis prodest ; ac diarrhœæ vel ipsimet dysenterix medetur. Hoc caveant febrientes & biliosi : vetatur infarctu viscerum conflictatis, catarrhosis, pituitosis & senibus. Neminem latet lac coagulari in stomacho sub colluvie acidâ, non secus ac inter æstum febrilem : scitur ejus acescentiam in ventriculo præcaveri ab ipsi immixto cerefolii succo.

Cogitur, vel inspissatur lac crudum, vel coctum, ope vulgarissimi coaguli, quod nihil aliud est quàm materia quædam caseosa, in fundo ventriculi agnini vel virulini reperta. Hæc arte inspissatum lac, *colostrum* à nonnullis dictum (unde pueri, quibus lac in ventre coagulatur, colostrati audiunt) ; aliàs *lac scissile* apponitur secundis mensis, & pro gratissimo cibo & salubri habetur, dummodò stomachi vires ferant. Si adhibeatur lac ovillum vel caprinum dicitur *lait caillé* ; quod in usum familiarissimum venit apud Italos, Occitanos & Gallo-Provinciales. È lacte vaccino paratum cum cremore dicitur *fromage à la crème*, suavissimus cibus, & sanis innoxius ; dummodò tamen haud majori copiâ ingeratur. Pinguior lactis pars notissimâ arte à reliquis substantiis separata *butyrum* audit ; quod vel per se comeditur, vel pro condimento, de quo suprà, adhibetur. *Cremor* verò, vel *flos lactis*, est substantia pinguis, oleosa, lactis superficiei innatans : viribus & qualitatibus cum butyro convenit ; à quo differt quia butyrum est factitium, vel arte separatum ; cremor verò sponte suâ supernatat. Palato arridet cremor, quem uberiori copiâ suppeditat lac bubulum ; qui scilicet lactis instar in mensis & culinis usurpatur : haud innoxius tamen, censei debet, si majori, quàm par est, copia ingeratur.

Lac coagulatum & sale conditum diù servatur & in *caseum* facessit ; de quo per transennam differere haud abs re fore judicavimus. Casei variæ sunt differentix ratione lactis indolis, & climatis ubi conficitur. Præstan-
tior

tior est *caseus* (*le fromage*), è lacte vaccino & ovillo; caprinus verò est inferioris notæ. Pro viliori demùm habetur caseus cui omnis butyracea materia priùs subtracta fuit. Caseus vaccinus probè alit, sed tardiùs permeat: ovillus parciùs nutrit, sed facilioris est concoctionis: caprinus verò haud difficiliùs solvitur; sed acriorem succum largitur, parùm nutritioni aptum. Caseus bonæ notæ, nec recentior, nec vetustior & parçè sumptus haud insalubris censerì debet; imò digestionì nonnihil faver, & nutritioni aptus existimatur. Recentior ventriculum gravat, & flatulentiam movet: vetustior, durior & aridior, ac saporis mordicantis, sanguinis æstum fovet; atque ob rancorem, vel acridinem quam contrahit, linguam & fauces nonnunquàm erodit; adèd ut merus sit ne eandem labem impertiatur ventriculo & intestinis. Fœtidus & putridus ab helluonibus & bibonibus summè decantatus, tanquàm gulæ insanientis irritamentum, omnium pessimus judicatur. Pinguis & butyrosus, levis & oculatus suavior est & salubrior, quàm durus, siccus & compactus, vel cremore & butyro orbatus. A caseo cujusvis notæ abstineant calculosi, melancholici, & ad infarctum viscerum proclives; præcipuè quorum alvus est adstricta. Cavendum denique ne majori copiâ ingeratur caseus cujuscumque notæ; nam, ut inquirunt, solus ille bonus quem dat avara manus. Celebrantur apud nostros helluones casei itali, inter quos eminent dicti *le parmesan* & *le milan*; Hollandi, videlicet amstelodamensis & roterodamensis; helvetii, & præcipuè nuncupati *de Gruiere* & *de Berne*; à quibus parùm discrepant qui in Sabaudia conficiuntur. Exquisitiores caseos etiam suppeditat Gallia: quemdam helvetio vix absumilem proferunt Lotharingia & comitatus Burgundia. Magni apud omnes sunt nominis casei confecti in Briâ, provinciâ Campaniæ adjectâ, inter quos distinguendus qui titulo *Maroles* venit: in Delphinatu circa vicum dictum *de Sassenages*; in Aquitaniâ circa oppidum *de Roquefort*; in Forensi agro, circa locum dictum *de Roche*; in Arverniâ, aliisque tractibus qui, ratione pabuli, victum eximium armentis præbent.

Scitur, ut in orbitam revertamus, plures lacticia averfari ob peculiarem stomachi idiosyncrasiam; & sub hâc conditione, veneni instar, summam perniciem inferre. Lacte enim vitioso nil nocentius; nunc enim in acidum acerrimum, & quasi æruginosum, vertitur; nunc in coagulum infensissimum abit: aliàs putrescit & alvum solvit: ructibus acidis & nidorosis patet uterque status. È lacte demùm, cremore, butyro & caseo, innumera parantur fercula omnibus fermè gratissima. Non solum coqui lacticia diversimodè adhibent; sed etiam matresfamilias plures ex ipsis parant pulcriculas, placentas, scriblitas, spiras, &c. omnibus gratissimas. De lactis viribus medicis, de quibus alibi; & de fero lactis rem medicam respiciente, nil addimus.

FERMENTA-

TA.

F E R M E N T A T A.

NEMO nescit *Vinum* (*le Vin*), hunc esse liquorem qui ex uvis calcatis, vel spontè fluit, vel torculari exprimitur; ac dein fermentationi committitur: ac demùm quieti traditur, ut, subsidentibus crassioribus substantiis, limpidum evadat: sed peculiarem artem, quâ concinnantur nonnulla vina exquisitiora, exponere à nostro instituto planè alienum. Vinum generosum, ab œnopolis minime adulteratum, colore scilicèt, nitore, odore & sapore probatum, neque ventriculum, neque caput, neque pedes offendens, in mensis delicatissimum & in culinis perutile, viribus altricibus pollet, & famem sedat; hinc debilibus & senibus summè proficuum censetur. Insuper ingenii fomes & animi speculum audit; dummodò tamen modicè hauriatur: severioribus cogitationibus intentorum, vel mœrore confectorum solamen, & quasi hypnoticum suavissimum. Summis demùm præconiis ab helluonibus & bibonibus extollitur hic liquor nectareus, qui atras abigit curas, frontis rugas delet; facitque disertos; ac omnibus, sed præsertim phlegmaticis, moderatè sumptus congruit. Sub alio tamen conspectu & fortè magis veritati consono, liquor audit perniciosissimus non solum ob turpem ebrietatem quam inducit; quæ pluribus probro fuit, & rerum gestarum gloriam obumbravit; sed ob labem quam sensim corpori infert, si largiori, quàm par est, quantitate hauriatur. Ab immodico enim vini usu emergunt sanguinis æstus molestissimus, febres contumaciores, hydrops, phthisis, lethargus, apoplexia, paralyxis, aliaque familiarissima infortunia insignibus potatoribus, & temetum olentibus, qui faciem habent rosaceam, cum oculis rubris & ferventibus. A vino demùm temperent, qui cruditatibus acidis conqueruntur; tussiculosi, & ad traditos morbos proni; ut scommata, quibus traducuntur mero se proluentes, vel bibaces, fileamus.

È supra habitis colligere licet nunc aquam, nunc vinum, ratione rerum conditionis, salubriorem potum præbere: cur minime mirum, si ubique occurrant abstemii, secundâ valetudine gaudentes; & nonnulli poculis indulgentes, à quovis morbo immunes, extremum senium attigerint; quæ pocula aliàs plures compotatores morti tradiderunt. Aqua vino præstat sub ætate puerili; imò haud tutus est vini potus pro juvenibus & adolescentibus, ni multâ aquâ diluatur. Vinum magis congruit ætate provectis, si nil obster; aded ut lac senile vulgò audiat. Sub temperie calidâ, ac præsertim æstivo tempore aqua vino conducibilior jure censetur. Si vino assueti nil noxæ indè sentiant; vinum aquæ præferre fas est: debiles, infirmo vel frigido ventriculo donati, similiter vino indulgeant. Sed ab illo abstineant

febrientes, diuturnis capitis doloribus confictati, arthritici & calculosi, &c. His addere licet summè pertimescendas esse fraudes popinariorum, quorum vina sunt mixta, vel adulterata; hinc insalubria. Vetantur vina vapida, à calore æstivo confusa, aliove vitio defœdata, quæ summam noxam baccho litantibus inferunt. Inferioris est notæ, & ad populum amandatur *lora* vel *posca*; vinum scilicet secundarium, nostratibus *piquette*, quod paratur à maceratis aquâ vinaceis, rursus prælo subjectis: nec ultra hyemem servatur illud vinum spurium; cum faciliè acescat: nonnunquam aliàs stomachum turbat, & tormina excitat: loram præsertim caveant infarctu viscerum laborantes.

Innumera sunt *vinorum differentia* ratione coloris & consistentiæ, saporis & odoris, ætatis & loci natalis; quibus addere licet uvarum species feligendas; & conficiendi modum. *Ratione coloris* vina sunt alba, rubra, vel pallida: alba (*les vins blancs*) parùm aquæ ferunt; promptiùs in corpus distribuuntur, & diuresim movent: proficua censentur litteratis & capite dolentibus; sed inferiora digestionum organa sæpiùs lædit horum diuturnus & immodicus usus. Rubra (*les vins rouges*) caput citiùs petunt & inebriant: ad nutritionem aptiora vires reficiunt: sed obstructions fovant; colluviem serosam & lithiasim creant; præsertim subatra, nec probè defœcata. Rubella, vel helva (*les vins paillets*); pallidè rubra (*les clairets*); medio modo se habent: atque senibus, pituitosis, vitamque otiosam ducentibus sat congruunt: nocent verò biliosis, labore, inediâ vel mærore confectis: cephalalgiam demùm haud rarò pariunt & nervos feriunt. *Ratione consistentiæ* vina sunt crassa, tenuia, vel media: crassa, tartaroque scatentia stomachum roborant & magis nutriunt; opitulantur debilibus & esurientibus; atque iis qui arduis laboribus se exercent. Tenuia & aquea faciliùs permeant & obstructionibus medentur; dummodò tamen haud plus æquo linguam feriant; ac demùm litteratos juvant. Vinum mediæ consistentiæ utrarumque virium particeps, cæteris usitatus; pro vino cibario ubique usurpari solet.

Vina *respectu saporis* sunt dulcia, acida, austera & insipida: dulcia, nostratibus (*vins de liqueur*) temperatiora censentur: alvum subducunt; optimè alunt; minùsque mentem percellunt: macilentis & tussiculosis prosunt, & expectorationi favent. Tardè verò permeant, ni sint nonnihil pungentia: hinc nociva existimantur obstructione viscerum laborantibus; necnon biliosis & flatulentis: hæc demùm caveant ad febrem proclives. Acida corporis æstum leniunt & putredinem arcent; sed flatulentiam movent; ventrem turbant & tormina creant. Aspera & acerba stomachum roborant & alvum sistunt: tardè penetrantia obstructions fovant; pulmoneque lacessunt. Vinorum naturam etiam prodit odor: exquisitiora enim censentur odore suavia, vel frambæsiâ quasi spirantia; cum vires promptiùs reficiant; & hinc senibus congruunt. Insalubria verò fore malè olentia confectarium manet.

FERMENTA-
TA.

Sub conspectu ætatis; recentia, tribus scilicet primis mensibus; quæ multi dulcedinem ingratham adhuc servant; diù in ventre fluctuant; & hinc tardius permeant: hypochondria inflant & molesta post se trahunt somnia: haud deposito sedimento, crassiora & fæculenta, obstructions pariunt, & lithiasim nonnunquam accerfunt. Tribus aut quatuor superatis mensibus vinum horum (*vin de l'année*) dicitur; quod rarè in lautiorum mensis propinatur. Vetusta & edentula, balsamica evadunt & stomachum roborant; sed capiti sunt molesta & nervos offendunt, nisi diluta & modicè bibantur. Salubriora sane quidem censerì debent ætate mediâ, bima scilicet, trima & quadrima (*vin de deux, trois ou quatre feuilles*); quæ scilicet sanis & morbosis proficua jure existimantur. Annosiora ut plurimum evanescent, & deteriora evadunt: insipida scilicet fiunt, quasi effæta: aliàs quendam amaritiem contrahunt, vel acescunt. Aliter se res habebat de vinis perennibus antiquorum, quæ peculiari adhibitâ arte ad mellis consistentiam accedebant; imò & duritiem cum nonnullâ amaritiæ assequerantur; & idèò ad centum annos, & ultrâ servabantur. Prædictam crassitiem contrahebant non solum vetustate; sed etiam à collectis uvis semipassis; à coctione, & à variâ conditurâ: viciès aquæ capiebant hæc vina. Mirum sanè quod narratur de quibusdam vinis arcadicis fumo in utribus ità exsiccatis; ut non, nisi derafa, & aquâ ægrè diluta, biberentur.

Si respiciatur solum, vel *locus natalis*, innumeræ prodeunt vinorum differentiæ, quorum præcipuas breviter indicare expedit. Inter *vina græca* ab antiquis & recentioribus, tanquàm luxuriosæ gulæ humidum blandimentum celebrata, numerantur vinum cyprium (*vin de Chypre*) perenne & balsamicum, assuetis gratissimum; etiam picem nonnihil respicit, non verò suâ indole, sed à doliis. Stomachi vires refocillat, debilibusque prodest: cæteris etiam innoxium, dummodò parcè sumatur: sed ubique obvium vinum cyprium, rarè merum, vel purum occurrit. Vinum creticum (*vin de Candie*) inter exquisitiora ab Apiciis recensetur; præsertim moscatellinum (*le vin muscat*); & malvaticum (*la Malvoisie*); quod postremum nil aliud est quàm moscatellinum coctum: cyprio minime cedit vinum creticum, similibusque pollet viribus. Vinum coum (*vin de Stancou*) subdulce gratissimum & odore suavissimum, vix à prioribus discrepat. Chium, *vin de Scio*, moschatellinum & malvaticum, summis laudibus à bibonibus excipitur; ac nobilitate & pretio ipsummet creticum superat. Lesbium, (*vin de Metelin*), cum prioribus bonitate certat: sed rarè ad nos transvehitur illud vinum nulli fortè secundum, & quasi nectareum. His subjungere lubet *vina persica & hungarica*: inter prima unum tantummodò nobis innotescit, nempe schirasium (*vin de Schiras*) à peregrinatoribus summè deprædicatum; quod pro mensis duntaxat nonnullorum magnatum ad Europam transportatur. Familiariora apud nostrates veniunt *vina hungarica*, inter quæ prædominium sanè obtinet, tockaviense (*le vin de Tokai*) quod ratione soli naturæ, non discrepantibus Apiciis, vini cana-

fini saporem & vires æmulatur : sed aëris accessum minime fert , & brevi turbatur , ni sit prioris notæ , aut in cacumine alti montis proveniat.

Vinorum italorum agmen ducit albanum (*le vin d'Albe*) ex agro cognomine , ubi prima fuere Romæ primordia , sic dictum ; in conviviis antiquorum celebratissimum , vix falerno cedebat : nostrâ ætate adhuc viget albanum , haud vehemens ; sed stomacho gratum ; sapore gaudens suavi , non pingui , nec aspero : capiti innoxium facillè permeat , adeò ut ipsismet ægrotantibus concedatur , album vel rubrum. Inter affinia recensentur faliscinum (*vin de Monte-Fiascone*) in Etruriâ ; quod ab albano , cui minime cedit , vix discrepat : sapore gratissimum pro innoxio habetur , dummodò moderatè sumatur. Florentinum (*vin de Florence*) præsertim moschatellinum , summis laudibus excipitur , & cum ipsismet vinis græcis bonitate & præstantiâ certat. Perusianum (*vin de Perouse*) florentino proximè accedens , & ex uvis apianis confectum , in lautiorum mensis expectatissimum , per totam Europam transvehitur. Vicentinum (*vin de Marcimilien*) apud Venetos , dulce & pungens , pro eximio & salubri habetur ; nec vetatur ipsismet arthriticis. Vina neapolitana , inter quæ præstant *lacryma de galliti* , & *chiarello piquante* , colore rubro elegantissimo , & suavi odore prædita : tenuia & subdulcia viribus temperatis gaudent ; facillè permeant , ac cæteris italæ fortè præcellunt. Quibus addere licet tarentinum , syracusanum , aliaque innumera quæ suas sane quidem laudes merentur ; sed nusquam , ni fallor , apud nos transportantur. De maroneo , thasio , icario & smyrnio , falerno , fetino , cacubo , massico , gaurano , & aliis vinis apud veteres Græcos & Romanos celebratissimis , de quibus fusè egit ANDREAS BACCIVS nil addimus ; cum ab usu planè recesserint ; horumque nomina vix nostrâ ætate remanserint ; & idèò ad nostram rem minime pertineant. Addere licet quod vina italica cæteris sint dulciora , ob uvas maturas selectas & in aëre parumper exsiccatas , quibus conficiuntur.

FERMENTA-
TA.

Inter *vina hispanica* eminent malacense (*vin de Malaga*) opimum & vetustatem ferens ; quod stupendâ copiâ per totam Europam transvehitur : languentes vires erigit ; hinc debilibus & convalescentibus summè proficuum. Alonense (*le vin d'Alicant*) rubrum & crassum , haud insuave ; fessis succurrit , & ad refocillandum stomachum nulli secundum ; à quo minime differt quod vulgò dicitur (*vin de teinte*). Xerense (*vin de Xerès*) inter præstantiora hispanica recensendum , & debilibus apprimè congruum ; cui proximè accedit rotanense (*vin de Rota*) ad restaurandas vires decantatissimum. Vinis hispanicis subjungere luber canarinum , (*vin des Canaries*) , leve , laudatissimum & perenne , è musto uvarum apianarum cocto confectum ; quod cætera malvatica antecedere videtur ; & similibus viribus pollet. Maderanum (*vin de Madere*) canarino minime cedit , & inter nobiliora , vel exquisitiora numeratur. Scire expedit quod hæc vina tum Hispaniæ , tum prædictarum insularum , præviâ quâdam

FERMENTA-
IA.

coctione, ut plurimum parentur; cur sit ut diù servari queant; & stomacho gratissima, debiliū vires instaurent. Haud tamen innoxia sub diathesi sanguinis calidā, vel biliosā: imò & à diuturniori, vel immodico usu temperent, qui suæ salutis consulunt.

Alterius naturæ sunt *vina germanica*; inter quæ primatum ducit *rhenanum* (*le vin du Rhin*) circa scilicet hujusce fluminis ripas: lene, tenue & subacidum, quod suavitate & salubritate se commendans, faciliè permeat; ac viribus temperatis gaudet; imò & scorbuticis prodesse fertur: *mosellanum* (*vin de la Moselle*) rhenano minime cedit, iisdemque fermè viribus instruitur. Huic proximè accedit *mœnanum*, juxtà scilicet *Mœnum* fluvium nascens, quod plerumque pro rhenano divenditur. De *bacaraco*, aliàs laudatissimo, *nirino*, *rinchoviano*, aliisque vinis *Germaniæ*, quæ nusquam, vel rarissimè in nostris ænopolis prostant, nil addimus.

Ad *vina gallica* devenimus; in quorum numero principem locum jure sibi vindicat *burgundiacum* (*vin de Bourgogne*) inter vina cibaria usitatiora recensendum, firmum & corpulentum, ac gratissimum, consistens & ætatem ferens, aquæ immisceri patitur. Probè nutrit; stomachum refocillat; & capiti innoxium ni largiori, quàm par est, copiâ sumatur. Per totam Europam convehitur; & ad secundum, tertiumve annum servatur. Inter vina burgundiana summis præconiis extollitur *belnense* (*le vin de Beaune*) quod fortè inter affinia sibi par non habet. *Lugdunense*, & præsertim dictum (*vin de Condrieux*) vehemens & exquisitissimum, burgundiaco minime cedit; magisque vetustatem fert. *Campanum* (*vin de Champagne*) multi usûs in conviviis, tenue & fervens in ore, odore præstantissimo; dulce subacidum; vix aquæ immisceri patitur: spiritus recreat; urinam ciet; faciliè tamen inebriat: in ultimas terras exportatur. *Burdigalense*, ac præsertim dictum *vin de Grave & de Pontac*, nunc fulvum, nunc corpulentum & subatrum; nonnihil asperum, stomacho gratum, optimam alimoniam præbet; nec faciliè inebriat: notare juvat quod vina burdigalensia exportatione præstantiora evadant. *Aurelianense* (*vin d'Orléans*) album & rubrum, vinosum & mediæ consistentiæ, haud insuave & faciliè inebrians: secundo duntaxat anno probè maturum, diutius servari potest ad quintum scilicet vel sextum annum. *Andegavum* (*le vin d'Anjou*) ut plurimum album, dulce & vinosum, suas laudes meretur & diù servatur. *Pictaviense* (*vin de Poitou*) album & languidum, nonnihil acerbum & subacidum, ad vina rhenana accedit. *Parisiñum* (*le vin de Paris*) infirmī saporis & inferioris notæ, parum aquæ fert; haud nisi veterascens utile; ad homines tenuioris fortunæ ut plurimum servatur. Rarò tamen purum deprehenditur, sed plerumque mixtum, vel adulteratum, sub alio titulo venale prostat in tabernis vinariis.

Sed prædicta gallica longè præcellunt vina quæ præbent *Delphinatus*, *Occitania*, & *Gallo-Provincia*. Inter vina *Delphinatûs* summis præconiis

extollitur, vinum dictum *de l'Hermitage*, subrubrum, nonnihil austerrum; aliàs innoxium, stomacho gratum & exquisitissimi saporis. Nec in minori pretio habetur id quod dicitur *de côte rotie*, à bibonibus expectatissimum. Vina haud inferioris notæ suppeditat Occitania, inter quæ famigeratissimum audit vinum *de Frontignan*, tum album, tum moschatellinum; generosum & vehemens; & fortè cetera vina gallica antecellens. Nec minori encomio laudatur vinum, dictum *de Lunel*, quod etiam duplicis sortis similibus pollet viribus: ut de vino dicto *de Tavel*, aliisque innumeris quæ obscurus locus recondit, sileamus. Virium nobiliorum, & cujuscumque sortis, ferax Gallo-Provincia vina præbet vehementia & fervida, rubra, alba, fulva & moschatellina, quæ aquâ sane quidem dilui debent, necaput impetant. Pro selectioribus & exquisitioribus habentur vina dicta *de la Marque* & *de Gemenos*, propè Tolonem; *de Barbantane* & *de Craux*, apud Arelatenses; *de Ries*, *de Roquevaire*, *d'Aubagne*, & *de Cante-Perdrix*: vina alba *de Cassis*, *de Marignane* & *de Canes*: moschatellina *de St. Laurens*, *de la Ciotat* & *de Cuers*; aliaque benè multa sapore suavissima, & vires egregiè refocillantia, quæ, nescio quo fato, debitis laudibus defraudantur; quæ fortè omnibus vinis gallicis, aliisque splendido titulo notis, præcellerent; si faciliùs transveherentur, & perenniora fuissent. Innumera alia vina diversarum regionum consultò præmittimus, cum immensi esset laboris, & utilitatis perexiguæ, cuncta prosequi.

Carenum, vel vinum decoctum, vulgò *vin cuit*, in Italiâ, Gallo-Provincia, & Occitaniâ vulgarissimum, è musto uvarum albarum, selectarum, & probè maturarum, ad tertiam partem cocto, aded ut duæ scilicet partes tantùm remaneant, ritè despumato; & dein adhuc fervente multum agitato & ventilato, donec frigescat, conficitur. Hoc vinum in doliis servandum, ac perenne, gratissimum potum præbet, debilibus & convalescentibus summè proficuum, atque omnibus innoxium; dummodò tempestivè & moderatè sumatur. Si ad hoc opus adhibeatur mustum ex uvis apianis expressum, emergit vinum exquisitissimum quod malvaticum audit; & nostratibus *malvoisie*; quo titulo etiam gaudent, uti suprà innuimus, varia vina exotica celebratissima; quibus sanè minime cedunt malvatica Occitaniæ & Gallo-Provinciæ; quæ scilicet, ipsomet Apiciorum judicio, vix paria habent; & ad Lutetias transvecta pro vinis exoticis, propolarum arbitrio venales prostant. Vina postremò utriusque Indiæ è succo variorum vegetabilium parata, quæ in Europam nusquam, ni fallor, transvehuntur, brevitati studentes consultò præmittimus. Sed nonnulla addere licet de quodam infuso vinoso, quod olim celebratissimum hodiè exolevit, & *vinum hippocraticum*, nostratibus *hippocras* audit. Paratur adhibendo *cinnamomi* crassiusculè triti unciam unam; *nucis moschatæ* scrupulum unum; & *sacchari albi* libram unam: quæ omnia infunduntur in *vinum rubri vel albi* generosi libris sex per viginti quatuor ho-

FERMENTA-
TA.

ras. Dein bis terve colatur ut fervetur ad usum. Nonnullis arridet hoc poculentum quod debilibus & convalescentibus congruit; stomachi vires refocillat, & digestioni favet. Hoc tamen caveant qui de æstu viscerum conqueruntur; quibus scilicet nocent res calidæ & aromata.

Aqua vitæ, vel spiritus vini, nostratibus *eau-de-vie*, & à plebeculâ, *brandevin*, è vino per organa distillatoria, non secus ac è cerevisiâ, pomaceo, pyraceo, hydromelle vinoso, aliisque liquoribus fermentatis, elicitur; ac per repetitas distillationes subtilior redditur. Ea fuit veterum temperantia, ut vel abstemii viverent, vel meri vim aquâ temperarent; hodiè verò ut meracius bibamus, aquam quam natura vino admiscuit, arte detrahimus; nec sine maximo sanitatis dispendio. Hunc tamen liquorem calidissimum & penetrantissimum in deliciis duntaxat habent rustici, bajuli, nautæ, alique infimæ plebis homines. Sed in usum veniunt apud lautiores, varii liquores ardentes, quorum basim præbet aqua vitæ, quique haud minorem perniciem inferunt, & pro stygio nectare haberi debent. Suis tamen laudibus minime defraudanda aqua vitæ vulgarissima, opportunè & congruâ dosi hausta; ventriculum enim roborat & flatus discutit: vigiliis, inediâ, aliâve causâ exhaustos spiritus promptissimè instaurat; vires refocillat, & inquinato aëri resistit. Summam verò noxam inferit ejus usus diuturnus & immodicus: præter enim ebrietatem cæteris periculosior; calorem naturalem sensim restinguit; ventriculi tonum infirmat, & appetitum prosternit; organa exsiccant, & humores, si bilem & urinam excipias, cogit: hinc cachexia, obstructions, hydrops, tremores, hebetudines, &c. Præter basim variorum liquorum apud bibones celebratissimorum quam præbet aqua vitæ; ad condiendos & servandos varios fructus etiam inservit; nec raro in arte coquinariâ, pessimo sanè consilio, adhibetur.

Cerevisia (*la biere*), est liquor ex hordeo, aliove grano frumentaceo, aquâ & lupulo confectus; ac debitâ fermentatione defæcatus, quo vini instar utuntur varii populi septentrionales, à quibus scilicet vites desiderantur. Macerantur prædicta grana, donec turgeant vel germinare incipiant; dein sole, vel clibano, exsiccantur, ut in farinam crassam redigi queant; quæ in aquâ coquitur, & postea trajicitur. Colatura iterum igni committitur cum floribus lupuli; dein agitur & denuò colatur; ac demum addito cerevisiæ fermento, fermentationi traditur; ut depuratus, vel defæcatus liquor in doliis recondatur. Non secus ac vinum inebriat cerevisia, si immoderatiùs poterit; aliàs haud insalubris apud assuetos, qui hunc liquorem pro vino patrio habentes, magnitudine, ut plurimum, & robore corporis alios superant. Hinc nullum est dubium quin probè nutriat, imò & pinguefaciat. Insuper sitim sedat; somnum conciliat; æstumque sanguinis lenire videtur; adeò ut vel ipsismet febrientibus nonnunquam à solertioribus concedatur; dummodò tamen sit limpida, coloris elegantioris & grati saporis; nec recens, nec vetustior. Haud tamen innoxia censeretur; flatulentiam

flatulentiam enim sapius parit; ventrem & hypochondria inflat; tormina creat; ægrè transit; ventriculum & nervos offendit; renes & vesicam lædit; gonorrhæamque spuriam accersit: ut de obstructionibus & lithiasi fileamus. Hanc perniciem præsertim affert cerevisia præva notæ, acida vel corrupta: varios esse cerevisiam parandi modos jam supra inuimus; hinc diversis viribus pollere obvium fit; quæ etiam pendent à vetustatis gradu, à loco & aquis: præstantior enim existimatur, quæ in regionibus septentrionalibus conficitur.

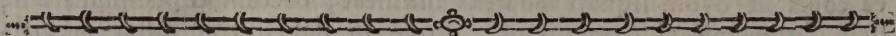
Hydromel vinosum, sic dictum ut distinguatur ab extemporaneo & officinali, de quo in materiâ medicâ, est mel in aquâ solutum, eâ copiâ ut ovum liquori innatens sustineat, coctum & despumatum; dein fermentationi commissum, atque in doliis vini instar servandum. Hydromel optimæ notæ parum, ratione saporis & faciei, discrepat à vino hispanico: hinc minime mirum si in deliciis habeatur hic liquor in Lithuanîâ, Poloniâ & Moscoviâ, ubi ipsimet vino, quantumvis generoso, præfertur. Tantâ copiâ à prædictarum regionum incolis, quotannis paratur, ut vix alio potius genere opus sit. Nec insalubre est hydromel, si parcè & opportunè sumatur: languentem enim appetitum instaurat, alvumque emollit: tabidis etiam & phthificis conferre dicitur. Aliàs, præsertim recentius, nausæam movet, alvumque turbat; &, non secus ac vinum & cerevisia, inebriat.

Pomaceum (*le cidre*), paratur è quibusdam pomis acerbis, vix edulibus, vel ante perfectam maturitatem collectis, contusis & prælo subjectis. Expressus succus fermentationi traditur, & probè defacatur ut limpidus evadat; hinc potui idoneus, subdulcis scilicet cum aliquo stimulo redditur; sapore & viribus vino haud multum inferior. Pro qualitate & ingenio pomorum, haud diutius, quam par est, asservatum, plus minusve celebratur pomaceum; quod probè confectum, præsertim in Normaniâ, per tres, quatuorve annos incorruptum servari potest; imò & certo vetustatis gradu generosius censetur. Vini instar inebriat, si majori quantitate sumatur; imò & hæc ebrietas longior fit & periculosior. Aliàs innoxium censetur: nam saniores, vegeti & benè colorati videntur homines, ubi vulgò bibitur: nervosum enim genus minus tentat quam vinum; atque melancholicis & scorbuticis prodesse fertur. Inter poma ad hoc opus congrua rubro-striatum omnium optimum habetur; quamvis gustui ingratum sit, & ad sylvestriam naturam proximè accedat. È pomis enim acerbis confectum pomaceum diutius servatur; dummodò tamen quamdam maturitatem assequantur; aliàs pomaceum acescit. Si verò fructus æstivi & fugaces adhibeantur, haud diù in vigore perstat; sed citò pervertitur.

Pyraceum (*le poiré*), est quoddam vini genus è pyris acerbis confectum: pomaceo confine, magis vinosum censetur. Nec absimili arte elicitur succus pyrorum, quem quieti & fermentationi tradunt, donec facces crassiores subsederint; & hinc liquor clarus emergat. Instar vini & po-

FERMENTA-
TA.

macei in cellâ fervatur; sed primâ æstate vapidum evadit pyraceum, & acescere solet: quò acerbiora sunt pyra quibus conficitur, eò diutius fervatur; sed inferioris notæ. Ad vinum album nonnihil accedit pyraceum; sed subdulcius plurimum palato minime blanditur; cur sit ut ad pauperculos amandetur hic potus, quo sæpius inebriantur, non secus ac à vino, aliisque liquoribus fermentatis. Pomaceum & pyraceum, cæteris paribus, minorem noxam inferre videntur, quàm vinum. È pyraceo, veluti è pomaceo & cerevisiâ distillatione elici liquorem calidum & penetrantissimum, qui aquæ vitæ, vel spiritûs vini vires æmulator, jam suprà notavimus.

D O M E S T I C A.

THEA (*le Thé*). Hoc nomine veniunt folia subviridia, vel fusca cujusdam fruticis sinensis & japonensis, qui annuente PLUKENET, evonymi faciem præ se fert; & cujus icon elegantissima prostat apud KÆMPFERUM. Torrentur prædicta folia in furno ad emendandam, ut inquiunt, horum deleteriam qualitatem. Neminem fugit ex hisce foliis, præsertim viridibus convolutis, parari sorbitionem, nonnullis suavissimam, & ab encomiastis plus æquo celebratam; cùm vix innotescant ejus proprietates; ni quidpiam conferat ad refocillandum caput, ebrietatemque fugandam. Nùm cæteræ vires quæ ipsi tribuuntur, aquæ calidæ haud potius sint referendæ? dubitare licet. Ejus tamen immodicus usus ventriculum debilitat, nervos laceffit, & tremorem promovet: hinc à nonnullis inter quos eminent KÆMPFERUS, TRILLERUS & TISSOT, quibus assentiri minime gravamur, abdicatur. Haud desunt insuper plantæ indigenæ, veronica nempè, melissa, salvia, &c. è quibus parari possunt sorbitiones palato gratiores, & innoxia. Integris foliis, ad pugillum circiter unum, superaffunditur aquæ libra una: & hæc potio, addito saccharo, calidè est sorbillanda, nonnulli lac ipsi admiscent ut suavior evadat; quæ insuper nihil fortè præter saccharum sapit.

Caffetum (*le Caffé*), est semen crassiusculum ovatum, ex utrâque Indiâ ad nos allatum; quod duplex reconditur, nucleorum instar, in quodam putamine, vel fructu cujusdam jasmini indici; de quo acta Acad. Reg. Scientiarum. Neminem fugit ex hisce granis torrefactis ad unciam unam pro quâcumque aquæ librâ parari sorbitionem illam gratissimam & cognominem, quæ æquè ac vinum sua habet thermopolia, & non multis abhinc annis in familiarissimum usum apud nos cedit. Vires recreat & coctionem alimentorum nonnihil juvat caffetum, inter haustus calidos primatum obtinens: hinc opitulatur cibo confertis; ebrietatem solvit; atque alvum, lotium & menses nonnunquàm movet. Prodesse fertur senibus, corpulentis

& otiosis; literatis & abstemiis; catarrhosis & pituitosis; vertiginosis & somnolentis: venerem demum obtundere; rhachitidemque præcavere dicitur. Noxam infert juvenibus & macilentis, biliosis & melancholicis, scorbuticis & cuicumque hæmorrhagiæ obnoxiiis. Cautè cum hac sorbitione mercari debent mulieres ad abortum proclives; necnon hystericae vel fluore albo laborantes. Nervos postremò lacescit; somnum fugat; tremorem, imò & paralysem in nonnullis concitat; non secus ac erysipelata, aliasve efflorescentias cutaneas. De notissimo parandi modo quidpiam addere superfluum fore cogitamus: sed haud abs re erit notare quod è duplici dosi, vel unciiis circiter duodecim hujusce infusi ad uncias tres coctione redactis; quibus immiscetur succi limonum anatica portio, præstantissimum emergat febrifugum, jam multiplici experientiâ comprobatur, de quo supra. Præhabitis adjicere licet plures secale, hordeum, fabam, &c. tosta, instar granorum caffeti, adhibere; huncque haustum palato nonnihil gratum, ad genuinum caffetum accedere. A quibusdam demum celebratur sorbitio è fabis caffeti crudi confecta, quæ sic se habet. Recipe pulveris caffeti crudi drachmam unam; bulliar per semi-quadrantem in aquæ unciiis octo; vase dein ritè clauso, sine ut subsidentiâ limpidus evadat liquor, calidè cum saccharo sorbillandus: sapore & eleganti colore citrino gratissimus hic liquor, digestioni opitulatur, & caput levat: urinæ acridinem lenit, & tussientibus conferre dicitur.

Chocolatum ad alimenta, non secus ac ad poculenta referendum, è cacao tosto, vanillâ & saccharo, ritè tritis & subactis confici nemo nescit: nec latet hujusce massæ unciam unam in aquæ bullientis unciiis sex dissolvi; & ligno demum versatili, vel rudiculâ agitari, donec spumescat; ut paretur gratissimum poculentum, *le chocolat*, calidè sorbendum; & apud nostrates familiarissimum: ad quod lac recens animalium, vel amygdalinum, vice aquæ etiam adhiberi potest: imò & alia interdum voluptatis gratiâ, adduntur aromata, piper nempè & caryophylli aromatici, anisum, ambra cineritia, moschus, &c. quorum accessu noxias qualitates haud raro acquirit hæc pasta; quæ aliàs innocua censeretur, si solis cacao & saccharo, cum tantillo vanillæ conflectur; & hinc fit ut hoc chocolatum emporeticum simplicius, *chocolat de santé* vulgò audiat; cui scilicet inest vis stomachico-tonica & pectoralis. Sic recens paratum prodest senibus, debilioribus, convalescentibus; atque improbo & diuturno labore confectis; cum probè nutriat, vires refocillet, & digestionem juvet: imò & tussiculosis, tabidisque proficuum jure censetur; ni aromatum copiâ adulteretur. Nocet hypochondriacis; non secus ac literatis, huic sorbitioni minime assuetis; qui etiam caveant ne, ab illius diuturniori usu, obstructione lædatur hepatis; quod pluriès evenisse experientiâ didici. Præterea crebrius, quàm par est, vel majori copiâ sumptum, etiam prioris notæ, nauseam & vomitum movere valet. De virtute cæterarum chocolati compositionum, quæ pro singulorum arbitrio excogitantur, nil planè constar. De quodam chocolato extemporaneo mentio subjicitur, uti de castaneis.

DOMESTI-
CA.

De hordeato, amygdalato, limonadâ, &c. de quibus faris superque in materiâ medicâ, nil addimus; ne recoctam crambem apponamus. Suprà traditis duntaxât subnectere licet haud innoxias esse has gelidissimas poriones, si immoderatè fumantur, cùm stuporem stomacho inducere valeant, quo sensim labefactatur hæc præcipuum digestionis organum: minùs tamen sunt pertimescendæ si, uti mos est, forbillatim hauriantur; cujus ratio in promptu est. Plura postremò eduliorum & poculentorum genera, apud quasdam gentes familiarissima, & à nostro usu planè aliena, consultò prætermittimus; ne à congestis futilibus & supervacaneis, proluxius & radiosum emergat opus.

FINIS.

INDEX RERUM

TOTIUS OPERIS.

A

- ABDOMEN** inflammatum, T. I. p. 124, 248.
tumens in infantibus, I. 574.
à retentis menſibus, I. 547.
- Abdominis examen ad prognofim**, I. 5.
morbi externi, I. 432.
interni, I. 232.
vulnera & contuſiones, I. 372.
- Abdomini dicata remedia**, II. 436.
- Abies triplex**, I. 65.
- Ablactatio**, I. 552.
- Abortus**, I. 521.
- Abrotanum mas**, II. 176.
femina, II. 176, 189.
- Abſceſſus interni**, I. 125, 129.
externi, I. 335.
hepatis, I. 291.
- Absorbentia**, II. 191.
- Abſinthium duplex**, II. 188.
- Acacia vera**, II. 128.
noſtras, vel germanica, *ibid.*
- Acanthus**, II. 324.
- Acetoſa**, II. 24, 496.
- Acetofella**, II. 25.
- Acetum**, II. 27, 548.
antifepticum vel prophylacticum, II. 412.
ſaturni officinale, II. 398.
golardianum, II. 399.
ſcilliticum, II. 224.
- Achores & favi**, I. 589.
- Acorus verus**, II. 116.
- Acouſtica remedia**, II. 414.
- Acus marina**, II. 539.
- Adeps ad rem medicamentariam**, II. 329.
ad rem cibariam, II. 521.
- Adiantum duplex**, II. 248.
album & nigrum, II. 36.
- Adſtringentia interna**, II. 120.
externa, II. 360.
- Aduſtio**, I. 375.
- Ærugo**, II. 375.
- Æſtus morboſus**, I. 57.
- Æther chymicum**, II. 397.
- Æthiops antimonialis**, II. 107.
- Æthiops martialis**, II. 95.
mineralis, II. 107.
- Ætites lapis**, I. 523.
- Agaricus ſive fungus laticis**, II. 163.
pedis equini facie, II. 364.
- Ageratum**, II. 240.
- Agnus ad rem cibariam**, II. 518.
caſtus, II. 296.
- Agrimonia**, II. 35.
- Alauda avis**, II. 528.
- Alaudæ congener**, II. 527.
- Albugines**, I. 399, 401.
- Albumen ovorum**, II. 404.
- Alburnus piſcis**, II. 537, 540.
- Alce**, II. 297.
- Alchymilla**, II. 136.
- Alexiteria**, II. 77.
- Alica veterum**, II. 491.
- Alkekengi**, II. 213.
- Alleluia herba**, II. 25.
- Alliaria**, II. 295.
- Allium**, II. 469, 501, 550.
- Alnus**, II. 478.
nigra ſive frangula, II. 474.
- Aloë**, II. 240.
lota, II. 242.
- Aloſa piſcis**, II. 532.
- Althæa**, II. 13.
- Alumen**, II. 364.
- Alvi fluxus**, I. 255.
cruentus, I. 258.
infantum, I. 570.
puerperarum, I. 525.
ad prognofim, I. 6.
- Alvus adſtricta**, I. 265.
infantum, I. 571.
- Alvum comprimentia**, II. 197.
- AMATUS LUSITANUS laud.** I. 438.
- Amauroſis**, I. 401.
- Ambra cineritia**, II. 306.
- Ambroſia vel botrys**, II. 175.
- Ambuſtio**, I. 375.
- Ammi**, II. 179.
- Ammoniacum gummi**, II. 102.
ſal, II. 50.
- Amomum racemoſum**, II. 178.

- Amygdalæ, II, 15, 511.
- Amygdalarum, II, 245.
- Anacampseros five telephium, II, 469.
- Anacatharsis, I, 214.
- Anagallis, II, 257.
- aquatica vel beccabunga, II, 65.
- Analeptica, II, 109.
- Ananas, II, 516.
- Anas avis, II, 525.
- Anasarca, I, 108.
- Anchusa, II, 343.
- ANDRY laud. I, 282.
- Aneliana methodus, I, 397.
- Anethum, II, 179, 551.
- Aneurisma internum, I, 121.
- externum, I, 354.
- à phlebotomiâ, I, 447.
- Angelica, II, 426.
- Angina, I, 423.
- catarrhalis, I, 425.
- convulsiva, I, 427.
- gangrænodea, I, 425.
- phlogodea, I, 423.
- skirrholia, I, 415.
- spuria, I, 382, 425.
- Anguilla, II, 534.
- Anguria, II, 14.
- Anhelitus, I, 200.
- infantum, I, 567.
- Animalia ad rem cibariam, II, 517.
- Animalium morsus & punctura, I, 362.
- Animi pathemata, I, 25.
- deliquium, I, 226.
- Anisum, II, 179, 551.
- Ani morbi, I, 451.
- prolapsus, I, 458.
- infantum, I, 577.
- Ano dicata remedia, II, 450.
- Ankylosis, I, 471.
- Anodyna interna, II, 276.
- externa, II, 332.
- Anodynum minerale, II, 286.
- Anomalus tumor, I, 358.
- Anonis vel ononis, II, 221.
- Anser, II, 526.
- Anthelmintica, II, 183.
- Antherina pisciculus, II, 540.
- Anthia pisciculus, II, 540.
- Anthrax, I, 344.
- Anti-acida, II, 191.
- Anti-dysenterica, II, 197.
- Anti-emetica, II, 142.
- Anti-epileptica, II, 287.
- Anti-hecticum Poterii, II, 263.
- Anti-hysterica, II, 187.
- Anti-paralytica, II, 300.
- Antipathia, I, 232, II, 481.
- Anti-putrida interna, II, 20.
- sub februm curatione, I, 4.
- externa, II, 386.
- Antiscorbutica, II, 60.
- Antiseptica interna, II, 20.
- externa, II, 386.
- Antispasmodica, II, 287.
- Antimonium, II, 75.
- diaphoreticum, II, 76.
- Anxietas, I, 66, 245.
- Aper, II, 518.
- Aperientia, II, 85.
- Aphæ pisciculi, II, 540.
- Aphthæ, I, 415.
- infantum, I, 580.
- Apium dulce, II, 497.
- hortense vel petroselinum, II, 434.
- 552.
- palustre, II, 434, 497.
- Apoplexia, I, 145.
- Apozema quid, II, 3.
- adstringens, II, 124.
- alexiterium, II, 78.
- analepticum, II, 112.
- antiputridum, II, 23.
- antiscorbuticum, II, 62.
- antispasmodicum, II, 290.
- aperiens, II, 88.
- catharticum, II, 155.
- cephalicum, II, 302.
- comprimens, II, 201.
- demulcens, II, 12.
- depurans, II, 53.
- diureticum in acutis, II, 211.
- sub chronicis, II, 217.
- emmenagogum, II, 228.
- febrifugum, II, 43.
- hepaticum, II, 236.
- pectorale demulcens, II, 246.
- incidens, II, 263.
- vulnerarium, II, 256.
- refrigerans, II, 23.
- resolvens, II, 134.
- stomachicum, II, 172.
- temperans, II, 32.
- vermifugum, II, 186.
- vulnerarium, II, 134.
- Apostasis, I, 127.
- Apostema, I, 127.
- Appetitus dejectus, I, 237.
- depravatus, I, 509, 520.

Apum punctura, I, 365.

Apyrexia, I, 41, 115.

Aqua vulgarissima, II, 555.

Aquæ vites inter curandas febres, I, 14.

Aquæ distillatæ officinales, II, 18.

Aquæ minerales frigida, II, 18.

bononienses, II, 233.

cranenses, II, 185.

forgienses, II, 233.

meinenses, II, 29.

merienses, II, 164.

monferinenses, II, 29.

passiacæ, II, 180.

provinciales, II, 233.

reginenses, II, 29.

sedlicenses, II, 164.

selteranæ, II, 57.

spadanæ, II, 57.

vallenses, II, 29.

vesullenses, II, 29.

yfallenses, II, 57.

Aquæ thermales, II, 103.

amandinæ, II, 58.

bagnerienses, II, 347.

balneolenses, II, 475.

baregienses, II, 104.

bellilucanæ, II, 181.

bonenses, II, 268.

borbonienses arcimbaldicæ, II, 241.

anselmienses, II, 49.

cauterienses, II, 181.

dinienses, II, 104.

elnonenses, II, 58.

granchenses, II, 104.

luxovienses, II, 306.

montis aurei, II, 267.

morenses, II, 165.

plumberianæ, II, 181.

sextienses, II, 233.

tabellicæ, II, 371.

vicienses, II, 94.

vervonienses, II, 58.

Aquæ officinales.

calcis, II, 468.

cinnamomi, II, 274.

corticum aurantiorum, II, 66.

divina vel mirabilis, II, 275.

divina Fernelii, II, 359.

florum aurantiorum, II, 66.

golardiana, II, 399.

imperialis, II, 275.

liliorum, II, 252.

melissæ composita, II, 297.

Aquæ officinales.

mercurialis vel benedicta escarotica,

II, 384.

ophthalmica, II, 406.

phagedænica, II, 384.

picca, II, 173, 181.

Rabelii, II, 129.

reginæ hungariæ, II, 412.

rosarum, II, 160.

sperniolæ, II, 330.

styptica, II, 412.

theriacalis, II, 274.

vitæ, II, 373, 564.

camphorata, II, 273.

vulneraria, II, 348.

Aquæ magistrales.

acidula, II, 20.

adstringens ad nares, II, 410.

aluminosa, II, 362, 365.

anodyna pro potu, II, 279.

anginosa, II, 422.

antispasmodica, II, 289.

camphorata, II, 289.

cathartica, II, 380.

chalybeata, II, 87.

comprimens, II, 199.

detergens ad os, II, 422.

diuretica, II, 210.

emetica, II, 143.

hepatica, II, 236.

hordei, II, 11.

hypnotica pro potu, II, 279.

mineralis cathartica, II, 151.

aperiens, II, 87.

pro balneo, II, 473.

nitrata, II, 20.

oryzæ, &c. II, 11.

picca, II, 181.

pulli, II, 11.

rhabarbari, II, 87, 151.

vitæ cathartica, II, 153.

vermifuga, II, 185.

vituli, II, 11.

Aquatilia anomala, II, 541.

Aquila alba, II, 105.

Aquilegia, II, 425.

Aranæa punctura, I, 365.

Arbutus, II, 512.

Arcanum duplicatum, II, 39.

corallinum, II, 108.

Rotrou, II, 108.

Ardea avis, II, 525.

Argentina, II, 47.

- Aridura artuum, I, 459.
 Aristolochia duplex, II, 231.
 Armeniaca, II, 506.
 Artemisia, II, 295.
 Arteriæ vulnus, I, 372.
 Arteriotomia, I, 383, 168.
 Arthanita, II, 343.
 Arthritis, I, 93.
 anomala, I, 97.
 nodosa, I, 94.
 vaga, I, 99.
 Artuum morbi, I, 429, 458.
 vulnera, I, 372.
 Artubus dicata, II, 464.
 Arum, II, 102.
 Arundo, II, 212.
 Asarum, II, 144.
 Ascarides, I, 282.
 Ascites vulgaris, I, 318.
 purulenta, I, 291.
 Asclepias five vincetoxicum, II, 80.
 Asellus piscis, II, 536.
 Aselli vel millepedes, II, 93.
 Asinus ad rem escariam, II, 520.
 Asparagus duplex, II, 221, 498.
 Asplenium vel ceterac, II, 240.
 Asia foetida, II, 449.
 Astacus marinus, II, 541.
 fluviatilis, II, 541.
 Asthma, I, 200.
 ASTRUC laud. I, 88.
 Atramentum scriptorium, II, 128.
 Atheroma, I, 358.
 Atresia, I, 518.
 Atrophia, I, 329.
 artuum, I, 459.
 infantum, I, 558.
 Atriplex, II, 497.
 Attagena, II, 524.
 Avena duplex, II, 249.
 Aves ad rem cibariam, II, 522.
 Aurantium duplex, II, 66, 490, 509.
 Aurata, II, 536.
 AURELIANUS (CÆLIUS) laud. I, 163.
 Aurigo, I, 293.
 Aurium morbi, I, 409.
 tinnitus ad prognosim, I, 4.
 Auribus dicata, II, 414.
 Axungia, II, 329.

 B.
 Baccius laud. II, 561.
 BAGLIVIVS laud. I, 15, 46, 148, 154,
 212, 335, 553.
 Balauftia, II, 204.
 BALLONIUS laud. I, 18.
 Balneolum, vulgò balneum mariæ, II, 4.
 Balneum multiplex, II, 310, 312.
 emolliens, II, 473.
 frigidum, II, 311.
 vaporarium vel sudatorium, II,
 311.
 ad paralyfim, II, 473.
 aquarum thermalium, II, 311.
 è thermis artificialibus, II, 473.
 Balsama duplicis sortis, II, 130.
 Balsama *naturalia*.
 canadense, II, 223.
 copaiba vel brasiliense, II, 139.
 judaicum vel opobalsamum, II,
 138.
 peruvianum, II, 138.
 tolutanum, II, 139.
 Balsama *officinalia*.
 apoplecticum, II, 413.
 Arcæi, II, 353.
 Commendatoris, II, 182.
 Fioraventi, II, 358.
 hypnoticum, II, 414.
 Lucatelli, II, 258.
 nervinum, II, 372.
 sulphuris anisatum, II, 258.
 antimoniatum, I, 97.
 terebinthinatum, II,
 258.
 tranquillans, II, 334.
 viride, II, 384.
 Balsamum aluminatum magistrale, II, 356.
 samaritanum magistrale, II, 356.
 vulnerarium magistrale, II, 356.
 BARBEIRACUS, laud. I, 511.
 Barbus piscis, II, 536.
 Bardana, II, 55.
 BARTHOLINUS laud. I, 157, 206.
 Battata canadensis, II, 503.
 virginiana, II, 504.
 offinarum, II, 504.
 Bdellium, II, 449.
 Beccabunga, II, 65.
 Bedegar, II, 26.
 Been album, II, 304.
 Belladonna, II, 344.
 Benedicta laxativa, II, 462.
 Benzoinum, II, 267.
 Berberis, II, 25, 515.
 Berula,

Berula, II, 65.
 Beta, II, 324, 496.
 Beronica, II, 304.
 Bezoard duplicis fortis, II, 83.
 BIANCHI laud. I, 282.
 Bilis morbofa, I, 233, 254.
 Bistarda avis, II, 525.
 Bitumen judaicum, II, 347.
 BLANC (le) laud. I, 435.
 BLAW laud. I, 52.
 Blitum, II, 497.
 BOERHAAVIUS laud. I, 2, 31, 88, 158,
 167, 173, 178, 192, 198, 205, 212,
 233, 236, 269, 283, 324, 466, 499,
 582, II, 18, 27, 37, 163, 225, 248,
 251, 333, 335, 385.
 Boletus, II, 554.
 Bolus armena, II, 206.
 Bolus magistralis quid, II, 6.
 absorbens, II, 194.
 adstringens, II, 124.
 alexiterius, II, 80.
 analepticus, II, 114.
 anodynus, II, 281.
 antispasmodicus, II, 291.
 aperiens, II, 90.
 cardiacus, II, 271.
 catharticus, II, 156.
 cephalicus, II, 303.
 comprimens, II, 201.
 depurans, II, 54.
 diaphoreticus, II, 71.
 diureticus in chronicis, II, 220.
 emeticus, II, 144.
 emmenagogus, II, 230.
 febrifugus, II, 44.
 hepaticus, II, 238.
 hydragogus, II, 156.
 hypnoticus, II, 281.
 incidens, II, 100.
 pectoralis demulcens, II, 247.
 incidens, II, 264.
 vulnerarius, II, 257.
 purgans, II, 156.
 resolvens, II, 135.
 stomachicus, II, 174.
 sudorificus, II, 71.
 vermifugus, II, 187.
 vulnerarius, II, 135.
 Bombus aurium, I, 412.
 Bonus henricus, II, 497.
 Boops piscis, II, 540.
 Borax vel chrysocolia, II, 105.
 Borborygmi, I, 278.
 Tom. II.

BORDEU laud. I, 10.
 Borrage, II, 35.
 Bos ad rem cibariam, II, 517.
 Botrys duplex, II, 175.
 BOYER med. parif. I, 40.
 Brachii aneurisma, I, 467.
 Branca ursina vel acanthus, II, 324.
 Branchus, I, 183.
 Brassica, II, 248, 496.
 marina, II, 160.
 BREYNIUS, II, passim.
 Bronchocele, I, 390.
 Brunella, II, 137.
 Brusculus sive ruscus, II, 92.
 Bryonia alba, II, 93.
 nigra sive tamnus, II, 343.
 Bubo, I, 342.
 Bubo pestilentialis, I, 33.
 venericus, I, 81.
 Bubonocoele, I, 433.
 Bubulus, II, 517.
 Bufo exsiccat, II, 224.
 Bufonis morsus, I, 364.
 Buglossum, II, 72.
 Bugula, II, 137.
 Bulimia vel fames canina, I, 244.
 Burfa pastoris, II, 127.
 Butua vel pareira brava, II, 212.
 Butyrum, II, 329, 549.
 antimonii, II, 384.
 cacao, II, 178.
 Buxus, II, 74.

C.

CACAO, II, 178.
 Cachexia, I, 73.
 Cacoethes, vide ulcus.
 Cadmia, vel lapis calaminaris, II, 375.
 vel tuthia, II, 406.
 CÆLIUS AURELIANUS laud. I, 163.
 Cæsareus partus, I, 524.
 Capo, II, 522.
 Caffetum, II, 566.
 Calamintha vulgaris, II, 305.
 humilior, vel hederæ terrestris,
 II, 257.
 Calamus aromaticus, II, 116.
 verus, sive amarus, II, 175.
 Calandra, II, 528.
 Calcitrapa, II, 221.
 Calculus renum & vesicæ, I, 299.
 infantum, I, 576.
 Calendula, II, 232.

Cccc

- Calor morbosus, I, 57.
 Callac pitifana, II, 59.
 Caltha, II, 232.
 Calx, II, 468.
 Camelus in re cibariâ, II, 519.
 Camphora, II, 282.
 Camphorata, II, 266.
 Cancer marinus, II, 542.
 fluvialis, II, 541.
 Cancer morbus, I, 350.
 mammarum, I, 534.
 oris, I, 415.
 uteri, I, 542.
 Cancri fluviales, II, 57.
 Cancrorum fluvialium lapilli, II, 195.
 Canis ad rem escariam, II, 520.
 Canes rabidi, I, 357.
 à rabido demorfi, *ibidem*.
 Canities à mortis formidine, I, 5.
 Cannabinum oleum, II, 325.
 Cantharides, II, 383.
 Cantharus piscis, II, 538.
 Capilli veneris, II, 36.
 Capitis dolor, I, 381.
 contusio, I, 386.
 examen ad prognosim, I, 4.
 morbi externi, I, 381.
 interni, I, 142.
 vulnera, I, 372.
 Capiti dicata remedia externa, II, 392.
 Capo ad rem escariam, II, 522.
 Capparitis, II, 92, 553.
 Capra, II, 519.
 Capreus & caprea, II, 519.
 Carbo fossilis vel lithanthrax, II, 347.
 Carbunculus, I, 344.
 Cardamomum triplex, II, 118.
 Cardiaca remedia, II, 269.
 Cardialgia, I, 245.
 Carduus benedictus, II, 73.
 stellatus vel calcitrapa, II, 221.
 Carenum, vinum coctum, II, 563.
 Caricæ, II, 352.
 Caries ossium, I, 473.
 Carlina, II, 56.
 Carminantia, II, 168.
 Carotta, II, 502.
 Carthamus, II, 160.
 CARTHEUSER laud. II, 72, 80, 364.
 Carvi, II, 180, 551.
 Carus, soporis species, I, 152.
 Caryophyllata, II, 115.
 Caryophylli aromatici, II, 177, 545.
 Caryophyllus hortensis, II, 73, 272.
 Cascarilla, II, 48.
 Caseus, II, 556.
 Cassia, II, 161.
 cocta, II, 162.
 lignea, II, 119.
 Castanea, II, 510.
 Castoreum, II, 297.
 Cataleptia, I, 172.
 Catamenia, I, 511.
 Catameniorum vitia, I, 511.
 Cataplasma, quid, II, 313.
 anginosum, II, 429.
 anodynum, II, 332.
 ophthalmicum, 3
 II, 404.
 antiputridum, II, 388.
 ad scrotum, II,
 445.
 apoplecticum, II, 393.
 catharticum, II, 440.
 ad distorsionem, II, 466.
 diureticum, II, 439.
 emolliens, II, 323.
 ischiadicum, II, 466.
 lactifugum, II, 433.
 maturans, II, 350.
 pleuriticum, II, 430.
 psoricum, II, 471.
 repellens, II, 362.
 ad scrotum, II, 445.
 resolvens, II, 341.
 ad mammas, II,
 433.
 ad oculos, II, 404.
 ad scrotum, II, 445.
 sedans, II, 393.
 vermifugum, II, 429.
 vesicans, II, 380.
 Cataputia, II, 161.
 Cataracta, I, 401.
 Cataria vel nepeta, II, 231.
 Catarrhus, I, 70, 184.
 infantum, I, 565.
 suffocans, I, 189, 567.
 vesicæ, I, 317.
 Catechu, vel terra japonica, II, 205.
 CATESBI laud. II, 118.
 Catharsis, quid conferat, I, 13.
 Cathartica, II, 148.
 in febribus continuis, I, 13.
 Cathæretica, II, 378.
 Catheterismus, I, 300.
 Catholicum, II, 167.
 Causus, febris species, I, 21.

- Caustica**, II, 378.
Cauterium, II, 319, 320.
 actuale, I, 363, II, 319, 378.
Celsus laud. I, 121, 255, II, 479.
Centaureum minus, II, 47.
Centinodia, II, 126.
Cepa, II, 416, 500.
Cepa ascalonica, II, 551.
 fissilis, II, 551.
Cephalalgia, I, 381.
Cephalica remedia, II, 300.
Cephalus, piscis, II, 538.
Cerafus, II, 505.
Ceratum adstringens magistrale, II, 363.
 album Galeni, II, 331.
 demulcens magistrale, II, 328.
 de lapide calaminari, II, 377.
 saturni, II, 357.
Cerealia frumentacea, II, 482, 489.
 leguminosa, II, 482, 493.
Cerebri commotio, I, 386.
Cerebrum animalium ad rem cibariam, II, 521.
Cerefolium, II, 176, 552.
Cereoli, II, 446.
Cereolorum usus ad ischuriam, I, 444.
Cerevisia, II, 28, 564.
Cervicalia remedia, II, 428.
Cerussa, II, 375.
Cervus, II, 519.
 vide os & cornu.
Ceterac, II, 240.
Cevadilla, II, 476.
Charophyllum, II, 176, 552.
Chalcitis vel vitriolum, II, 406.
Chamædrys, II, 47.
 maritima vel marum, II, 176.
Chamæmelum, II, 462.
Chamæpitys, II, 469.
Chelidonium, II, 474.
Chenopodium ambrosioides, II, 175.
China radix, II, 72.
Chirac laud. I, 238.
Chlorosis, I, 510.
Chocolatum, II, 567.
Cholagoga purgantia, II, 148.
Cholera morbus, I, 253.
Chorea sancti Viti, I, 173.
Chrysocolla sive borax, II, 105.
Cibus & potus, II, 479.
Cibus albus, II, 113.
Cibi fastidium, I, 237.
Ciborum digestio, II, 480.
Ciborum mensura, II, 485.
Cicer, II, 213, 493.
Cichorium, II, 34, 495.
Cicuta, II, 344.
 venenum, I, 138.
 remedium, I, 354.
Cimolia culturariorum, I, 447, II, 448.
Cinara, II, 499.
Cinis clavellatus, II, 386.
 genistæ, II, 222.
 sarmentorum, II, 469.
Cinnabaris nativa & factitia, II, 107.
 antimonii, II, 108.
Cinnamomum, II, 118, 544.
Cirones, I, 479.
Citresius laud. I, 275.
Citreum malum, II, 27, 509.
Citrullus, II, 500.
Claudicatio, I, 586.
Clavus hystericus, I, 381, 504.
Clavi pedum, I, 465.
Clyster, quid, II, 317.
 adstringens, II, 455.
 anodynus, II, 455.
 anti-putridus, II, 456.
 carminans, II, 454.
 ad colicam saturninam, II, 458.
 demulcens, II, 453.
 detergens, II, 455.
 emolliens, II, 453.
 febrifugus, II, 458.
 ad hystericum, II, 458.
 laxans, II, 454.
 nephriticus, II, 457.
 nutriens, II, 458.
 refrigerans, II, 453.
 stimulans, II, 456.
 ad tenesinum, II, 456.
 vermifugus, II, 457.
Coalitus palpebrarum, I, 393.
Cocchi laud. I, 15.
Coccinilla, II, 224.
Coctio in morbis, I, 10, II, 194.
Cœcitas, I, 403.
Cochlea terrestris, II, 397.
Cochlearia, II, 64.
Colcothar, II, 366.
Colica biliosa, I, 267.
 flatulenta, I, 268.
 hepatica, I, 287.
 intestinalis, I, 267.
 nephritica, I, 296.
 pictorum, I, 275.
 pictorum vel saturnina, I, 269.
 spasmodica, I, 269.
 Cccc ij

- Colica stomachi, I, 245.
 Collutio ad odontalgiam, II, 422.
 Colluvies serosa, I, 108.
 in abdomine, I, 318.
 Collyrium, II, 314.
 magistralia, II, 401.
 demulcens, II, 401.
 detergens, II, 402.
 discutiens, II, 401.
 exsicicans, II, 402.
 repercutiens, II, 401.
 resolvens, II, 401.
 Collyrium Charas, II, 407.
 Lanfranci, II, 358.
 Colocynthis, II, 162.
 Colostrum, I, 555, II, 556.
 Colostratio, I, 555.
 Columba, II, 524.
 Coma vigil & somnolentum, I, 152.
 Commotio cerebri, I, 386.
 Compernes. *Vide* distortio ossium.
 Comprimentia alvum, II, 197.
 Conchæ ostreorum, II, 195.
 Conchæ præparatæ, II, 196.
 Condimenta, II, 485.
 exotica, II, 544.
 indigena, II, 547.
 Condyloma, I, 360.
 ani, I, 456.
 genitalem, I, 439.
 Confectio alkermes, II, 274.
 de hyacintho, II, 274.
 Hamec, II, 267.
 Consensus partium, I, 161.
 Consolida major vel symphytum, II, 126.
 Consuetudo, altera natura, I, 95.
 Contractura artuum, I, 459.
 Contrayerva, II, 81.
 Contusio, I, 371.
 capitis, I, 386.
 Convolvulus maritimus, vel soldanella,
 II, 160.
 Convulsio, I, 172.
 infantum, I, 578.
 ad prognosim, I, 4.
 Corallina, II, 190.
 Corallum, II, 195.
 Cordis aneurisma, I, 121.
 exfoliatio, I, 132.
 inflammatio, I, 192.
 palpitatio, I, 221.
 hysterica, I, 504.
 tremor, I, 221.
 Coriandrum, II, 179, 551.
 Corneæ læsiones, I, 401.
 Cornua, I, 360.
 Cornu cervi, II, 82.
 præparatum, II, 196.
 Cornus arbor, II, 204, 205.
 Corona imperialis, II, 324.
 Coronopus, II, 303, 498.
 Corpora extranea, I, 134.
 Corporis habitus ad prognosim, I, 8.
 Corpulentia, I, 327.
 Cortex granatorum, II, 204.
 Peruvianus, II, 48.
 Winteranus, II, 305.
 Coryza, I, 404.
 Cosmetica, II, 392.
 Costus arabicus, II, 116.
 Coturnix avis, II, 527.
 Coxendicis morbus, I, 586.
 Cranium humanum ad rem medicam, II,
 297.
 Cranii fractura, I, 386.
 Cremor lactis, II, 556.
 panis, II, 113.
 in materiâ medicâ, II, 4.
 analepticus, II, 113.
 oryzæ & hordei, II, 13.
 tartari, II, 38.
 Crepitus, I, 278.
 uteri, I, 547.
 Creta, II, 196.
 Crinones, I, 593.
 Crisis, I, 9, 19.
 Cristæ ani, I, 456.
 genitalem, I, 439.
 Crocus sativus, II, 232, 553.
 martis aperiens, II, 94.
 adstringens, II, 129.
 antimoniatum, II, 129.
 metallorum, II, 148.
 Cruditates acidæ & nidorosæ, I, 233.
 Crura œdematosa, I, 460.
 Crurum stupor, I, 466.
 Crusta lactea, I, 589.
 viscerum purulenta, I, 194.
 sanguinis refrigerati, I, 227.
 Cryfocolla vel borax, II, 105.
 Crystallus mineralis, II, 286.
 Cubebæ, II, 178.
 Cuculus avis, II, 528.
 piscis, II, 540.
 Cucumis sativus, II, 499.
 sylvestris, II, 166, 431.
 Cucurbita, II, 500.
 Cucurbitulæ ad rem chirurgicam, II, 319.

Cucurbitini: vermes, I, 282.
 Culicum tinnulorum punctura, I, 366.
 Cultrivori, I, 136.
 Cuminum, II, 180.
 Cuniculus, II, 519.
 Cupressus, II, 363.
 Curcuma, II, 239.
 Cuscuta minor vel epithymum, II, 56.
 Cutis morbi, I, 476, 589.
 maculae & efflorescentiae, I, 479.
 infantum, I, 589.
 ariditas ad prognosim, I, 5.
 Cuti dicata remedia, II, 470.
 Cyclamen, II, 343.
 Cydonia, II, 204, 507.
 Cygnus, II, 526.
 Cynoglossum, II, 358.
 Cynorrhodos, II, 25.
 Cyperus, II, 116.
 Cyprinus piscis, II, 534.
 Cystis felleae tumor à bile, I, 287.
 Cystotomia, I, 302.

D.

DAEMONIACI nothi, I, 173.
 Dactyli, II, 250.
 Dama, II, 519.
 Daucus creticus, II, 180.
 Decoctum, quid, I, 4.
 absorbens, II, 193.
 album, II, 122.
 anti-acidum, II, 193.
 comprimens, II, 199.
 detergens, II, 356.
 diaphoreticum, II, 70.
 emeticum, II, 143.
 laxans, II, 151.
 pectorale demulcens, II, 245.
 fumaroubæ, II, 199.
 sudorificum, II, 70.
 vulnerarium externum, II, 356.
 Defectus virium, I, 59.
 Defluxiones, I, 70.
 DEGENERUS laud. II, 117.
 Deglutitio læsa, I, 420.
 DEKKERS laud. I, 253.
 Deleterium in morbis, II, 77.
 Delirium febrile, I, 169.
 maniacum, I, 167.
 melancholicum, I, 164.
 ad prognosim, I, 4.
 Delphinus, II, 530.
 Demulcentia interna, II, 9.

Demulcentia externa, II, 327.
 Dens leonis herba, II, 34.
 qui pilosella, II, 357.
 Dentellaria, II, 382.
 Dentitio infantum, I, 581.
 Dentium morbi, I, 417.
 stridor ad prognosim, I, 4.
 Depilatorium, II, 472.
 Depurantia, II, 51.
 Detergentia interna, II, 130.
 externa, II, 354.
 Diabetes, I, 314.
 Diacodium vel syrupus de papavere albo;
 II, 284.
 Diacrydium, II, 164.
 Diæta quantum conferat, I, 11.
 lactea, II, 16.
 aquea, II, 14.
 Diamorum vel syr. de moris, II, 425.
 Diapalma, emplastrum, II, 377.
 Diaphœnicum, II, 461.
 Diaphoretica, II, 68.
 in febrium curatione, I, 14.
 Diaphoreticum minerale, II, 76.
 Diaprunum duplex, II, 167.
 Diarrhœa, I, 255.
 colliquativa, I, 256.
 cruenta, I, 258.
 prægnantium, I, 509.
 infantum, I, 570.
 ad prognosim, I, 5.
 Diafscordium, II, 207.
 Dictamnus albus vel fraxinella, II, 294.
 creticus, II, 117.
 DIEMERBROEKIUS laud. I, 36, 37, 38.
 Dies critici, I, 9.
 Digestio alimentorum naturalis, I, 252.
 læsa, I, 232.
 Digestiva remedia, II, 349.
 Diluentia, II, 9.
 inter curandas febres, I, 13.
 Diploma, quid, II, 4.
 Discutientia, II, 336.
 Distorsio ossium, I, 470.
 pedis, I, 468.
 Diuretica in acutis, II, 108.
 in chronicis, II, 215.
 externa, II, 439.
 Dolor, I, 66.
 aurium, vel otalgia, I, 409.
 capitis, I, 381.
 colicus, I, 267.
 dentium, I, 417.
 hepatitis, vel colica hepatica, I, 287.

Dolor inflammatorius, I, 123.
 ischiadicus, I, 99, 465.
 lumborum, I, 99, 430.
 nephriticus, I, 296.
 pectoris, vel pleuritis, I, 191.
 rheumaticus, I, 99.
 stomachi, I, 245.
 ad prognosim, I, 8.
 Dolorum differentia, I, 66.
 Doses remediorum, II, 2.
 Dosium conspectus, II, 7.
 Draco, piscis, II, 538.
 Dracunculi, vermes, I, 593.
 Dracunculus herba, II, 176, 550.
 Drastrica purgantia, II, 148.
 Dubois laud. I, 274.
 Duplex tertiana, I, 50.
 quartana, I, 52.
 DURETUS laud. I, 193.
 Dysenteria, I, 258.
 epidemica, I, 26.
 incruenta, I, 260.
 Dyspnœa, I, 200.
 Dysuria, I, 309.
 venerea, I, 442.
 ab urethræ coarctatione, I, 444.
 E.
 EBRIETAS, I, 153.
 Ebulus, II, 345.
 Ebur, II, 75.
 Echinus marinus, II, 542.
 terrestres ad rem cibariam, II, 520.
 Echymosis, I, 480.
 oculorum, vel suggillatio, I, 491.
 à venæ sectione, I, 467.
 Efflorescentia cutis, I, 479.
 Elæosaccharum, II, 251.
 Elaterium, II, 166.
 Electuarium de baccis lauri, II, 298.
 lenitivum, II, 167.
 Elemi gummi, II, 353.
 Elephantiasis, I, 489.
 Elixirium anglicanum, II, 367.
 aureum, II, 307.
 Garusi, II, 182.
 proprietatis, II, 299.
 Stoughton, II, 183.
 Emaciatio vel tabes, I, 329.
 Embrocatio, II, 312.
 resolvens, II, 338.
 scorbutica, II, 473.
 Emetica, I, 13, II, 140.

Emeticorum efficacia, ineunte morbo, I, 13.
 Emitritis, vel febris semi-tertiana, I, 50.
 Emollientia, II, 321.
 Emmenagoga, vel menses moventia, II, 226.
 Emphyzema, I, 348.
 Emplastra officinalia.
 abbatis de Grasse, II, 331.
 antipodagricum, II, 469.
 de betonica, II, 396.
 ceroneum, II, 348.
 de cerussâ, II, 377.
 de cicuta, II, 347.
 de meliloto, II, 326.
 de minio, II, 435.
 de mucaginibus, II, 326.
 de ranis, vel de Vigo, II, 448.
 de spermate ceti, II, 435.
 diabotanium, II, 347.
 diachylon duplex, II, 353.
 diapalma, II, 377.
 divinum, II, 359.
 epispasticum, II, 384.
 manus Dei, II, 348.
 norimbergense, II, 377.
 odontalgicum, II, 398.
 regium ad herniam, II, 443.
 resolvens ad mammas, II, 433.
 saponaceum, II, 468.
 stomachicum, II, 441.
 stypticum, II, 372.
 Emplastra *magistralia*.
 digestivum, II, 351.
 demulcens, II, 328.
 emolliens, II, 323.
 exsiccans, II, 375.
 hystericum, II, 440.
 maturans, II, 351.
 odontalgicum, II, 394.
 resolvens, II, 341.
 ad mammas, II, 433.
 stomachicum, II, 439.
 ad tineam, II, 394.
 vermifugum, II, 439.
 vesicatorium, II, 381.
 Emprostotonos, I, 172.
 Empyema, I, 212.
 Emulsio, quid, II, 5.
 absorbens, II, 193.
 adstringens, II, 123.
 alexiteria, II, 78.
 analeptica, II, 111.
 anodyna, II, 286.
 carminans, II, 172.

- Emulsio cathartica, II, 152.
 demulcens, II, 12.
 diaphoretica, II, 70.
 diuretica in acutis, II, 211.
 febrifuga, II, 42.
 hypnotica, II, 280.
 pectoralis demulcens, II, 245.
 refrigerans, II, 22.
 stomachica, II, 172.
 sudorifica, II, 70.
 Endivia vel cichorium, II, 34, 495.
 Enema vel clyster, II, 317.
 Enxorema, *vid.* uroscopia.
 Enterocoele, I, 433.
 Enula campana, vel helenium, II, 115.
 Ephelides, I, 479.
 Eperlanus piscis, II, 540.
 Epilepsia, I, 177.
 infantum, I, 179, 578.
 Epinyctis, I, 346.
 Epiphora, I, 396.
 Epiplocele, I, 433.
 Epithema, quid, II, 313.
 repellens, II, 362.
 sedans pro capite, II, 394.
 stomachicum, II, 437.
 vesicans, II, 380.
 Epithymum vel cuscuta minor, II, 56.
 Equisetum, II, 126.
 Equus ad rem escariam, II, 520.
 Eruca duplex, I, 65, 498.
 Errhina medicamenta, II, 408.
 Eruptiones cutaneæ, I, 8, 481.
 Eruptionum retrocessus, I, 64.
 Ervum, II, 494.
 Eryngium, II, 92.
 Erysimum, II, 266.
 Erysipelas, I, 491.
 pustulosum, I, 491.
 Erythrinus piscis, II, 536.
 Eschara à carbunculo, I, 344.
 Escharotica remedia, II, 378.
 Essentia anti-hysterica, II, 299.
 corticum citrei, II, 183.
 Rabel, II, 129.
 Effera Arabum, I, 481.
 in infantibus, I, 591.
 Esula, II, 158.
 ERMULLERUS laud. I, 14.
 Evacuationum suppressio, I, 64.
 EUGALENUS laud. I, 76.
 Eupatorium cannabinum, II, 239.
 Dioscoridis vel agrimonia, II, 35.
 Eupatorium Mesues vel ageratum, II, 240.
 Euphorbium, II, 383.
 Euphrasia, I, 403, II, 407.
 Exacerbatio febris ad prognosim, I, 5.
 Excoriatio, I, 375.
 Exfoliatio ossium, I, 473.
 cordis, I, 132.
 Exomphalos diversæ fortis, I, 437.
 Exanthema, I, 480.
 Exostosis, I, 471.
 Exsiccantia, II, 373.
 Extirpatio aneurismatis, I, 356.
 cancris, I, 353.
 tumoris tunicati, I, 359.
 vaginæ, I, 544.
 Extraetum juniperi, II, 177.
 martis, II, 95.
 opii vel laudanum, II, 284.
 storckianum, II, 344.
 Exulceratio renum & vesicæ, I, 307.
 pulmonum vel phthisis, I, 209.

 F.
 FABA, II, 352, 494.
 Faba crassa vel telephium, II, 469.
 Faber piscis, II, 538.
 Facies hippocratica, I, 330.
 Faciei ambustio, I, 377.
 pustulæ & tubercula, I, 391.
 examen ad prognosim, I, 4.
 Faciei dicata remedia, II, 392.
 Faculæ ari, II, 102.
 bryoniæ, II, 93.
 ireos nostratis, II, 411.
 Fagopyrum, II, 492.
 Fagus, II, 513.
 Falsa ingravidatio, I, 545.
 Fames canina, I, 244.
 Favi infantum, I, 589.
 Febris alba virginum, I, 510.
 ardens, I, 21.
 castrensis, I, 24.
 catarrhalis, I, 70.
 continens, I, 15, 54.
 continua essentialis, I, 2.
 simplex, I, 15.
 putrida, I, 17.
 depuratoria, I, 17.
 duplex tertiana, I, 50.
 quartana, I, 52.
 dysenterica, I, 258.
 ephemera vulgaris, I, 15.
 pestilentialis, I, 39.

- Febris hectica, I, 119.
 hysterica, I, 505.
 infantum, I, 556.
 inflammatoria, I, 123.
 intermittens, I, 41.
 revocanda, I, 47.
 lactea, I, 529.
 lenta, I, 129.
 lipytia, I, 21.
 maligna, I, 24.
 miliaris, I, 27.
 miliaris puerperarum, I, 531.
 morbillosa, I, 481.
 pestilentialis, I, 33.
 petechialis, I, 27.
 purpurata, I, 27.
 quartana, I, 52.
 quotidiana, I, 48.
 remittens, I, 54.
 rheumatica, I, 99.
 scarlatina, I, 433.
 semi-tertiana, I, 50.
 scorbutica, I, 77.
 subintrans, I, 54.
 synecha, I, 17, 54.
 synocha non putrida, I, 15.
 tertiana, I, 50.
 venerea, I, 82.
 verminosa infantum, I, 572.
 ungarica, I, 24.
 Febres anomalæ ad suum typum reducendæ,
 I, 51.
 atypicæ, I, 3.
 complicatæ, I, 3.
 continuæ & intermittentes cognatæ,
 I, 2.
 corruptæ, I, 3.
 symptomaticæ, I, 2.
 Febrifuga remedia, II, 40.
 Febrium novus conspectus, I, 1.
 Febrium prognosis, I, 4.
 Felis ad rem escariam, II, 520.
 Feniculum duplex, II, 407, 552.
 Fenum græcum, II, 345.
 FERNEL laud. II, 294.
 Ferrum, II, 94.
 Festucæ & sordes oculorum, I, 401.
 Ficedula, II, 527.
 Ficus arbor, II, 505.
 ani, tumor, I, 456.
 Fides ægrorum; quid conferat, I, 317.
 Filicula duplex, II, 36.
 Filipendula, II, 222.
 Filix duplex, II, 188.
 Fissuræ cutis, I, 592.
 genitalium, I, 449.
 labiorum, I, 413.
 mammarum, I, 531.
 Fistula alexandrina, II, 61.
 Fistula morbus, I, 338.
 ani, I, 457.
 lacrymalis, I, 397.
 Flatulentia, I, 278.
 Flatuum genesis, II, 168.
 Flos lactis vel cremor, II, 556.
 Flores benzoini, II, 268.
 martiales salis ammoniaci, II, 97.
 sulphuris, II, 258.
 FLOYERUS laud. I, 200.
 Fluor albus, I, 536.
 Fluxus celiacus, I, 255.
 hæmorrhoidalis nimius, I, 453.
 suppressus, I, 454.
 hepaticus, I, 259.
 lientericus, I, 255.
 mensium immodicus, I, 515.
 inordinatus, I, 515.
 suppressus, I, 511.
 gastro-mesentericus, I, 259.
 Fluxuum retrocessus, I, 64.
 Factor oris, I, 418.
 pedum, I, 469, 477.
 axillarum, I, 477.
 Fœtus mortuus, I, 522.
 Folia orientalia, II, 159.
 Fonticulus vel fontanella, II, 319, 378.
 FORESTUS laud. I, 16.
 Fotus, quid, II, 313.
 anodynus, II, 332.
 ad arthritidem, II, 466.
 adstringens ad podicem, II, 459.
 anti-putridus, II, 388.
 arthriticus, II, 466.
 demulcens ad podicem, II, 459.
 discutiens abdominalis, II, 440.
 emolliens, II, 322.
 abdominalis, II, 440.
 ad distorsionem, II, 466.
 ad hydrocelem, II, 445.
 maturans, II, 350.
 ad cedema scroti, II, 445.
 crurum, II, 465.
 ad paronychiam, II, 465.
 ad pruriginem, II, 471.
 refrigerans abdominalis, II, 440.
 resolvens, II, 318.
 ad scrotum, II, 445.
 repellens, II, 362.
 roborans,

- Fetus roborans, II, 369.
 stomachicus, II, 437.
 ad tumorem album, II, 466.
 ad tympanitidem, II, 440.
 Fractura ossium, I, 470.
 cranii, I, 386.
 Fragaria, II, 24, 514.
 Frangula, II, 474.
 Fraxinella, II, 294.
 Fraxinus, II, 416.
 Frigus ad prognosim, I, 8.
 extremum, I, 379.
 FROBENIUS laud. II, 397.
 Frontale, II, 393.
 Fructus edules, II, 482.
 Fulica avis, II, 526.
 Fuligo, II, 296.
 FULLER laud. II, 80.
 Fulminis ictus, I, 376.
 Fumaria herba, II, 56.
 Fumus carbonum noxious, II, 205, 253.
 tabaci per podicem, I, 206.
 tubularis, II, 423.
 Fungi esculenti, II, 553.
 venenosi, I, 141, II, 553.
 Furfur, II, 461.
 Furfuratio infantum, I, 589.
 Furor uterinus, I, 539.
 Furunculus, I, 346.
 G.
 GALANGA, II, 81.
 Galbanum, II, 449.
 GALENUS laud. I, 15, 16, 192.
 Galeus canis; piscis, II, 532.
 Galla, II, 128.
 Gallinula aquatica, II, 525.
 Gallium luteum, II, 295.
 Gallus & gallina nostras, II, 522.
 guineensis, II, 523.
 indica, II, 523.
 Ganglion, I, 359.
 Gangræna interna, I, 132.
 externa, I, 378.
 ab humorum labe, I, 378.
 Gargarisma, II, 314.
 adstringens, II, 420.
 antiscorbuticum, II, 421.
 demulcens, II, 420.
 detergens, II, 421.
 emolliens, II, 420.
 refrigerans, II, 420.
 repellens, II, 420.
 resolvens, II, 420.
 GARIDELLUS laud. I, 443, II, 146.
 Garrulus avis, II, 527.
 Gelatina è carne, II, 4.
 è succo plantarum, II, 4.
 Gelatina analeptica, II, 112.
 comprimens, II, 201.
 demulcens, II, 13.
 refrigerans, II, 24.
 ribesiorum, II, 24.
 Gemella proles, I, 519.
 Gemmæ, II, 274.
 GEOFFROY laud. II, 116, 284.
 Genarum examen ad prognosim, I, 4.
 Genista, II, 222.
 Genitalibus dicata, II, 443.
 Genitalium virilium morbi, I, 438.
 mulierum morbi, I, 536.
 Gentiana, II, 46.
 Geranium robertianum, II, 430.
 Gingivarum morbi, I, 413.
 Ginseng, II, 116.
 Glandes edules, II, 510.
 Glandularum tumor, I, 342.
 Glanis piscis, II, 531.
 Globulus martialis, II, 359.
 sialogogus, II, 423.
 Glycyrrhiza, II, 247.
 Gnaphalium vel hispidula, II, 248.
 Gobius piscis, II, 539.
 Gobites piscis, II, 540.
 Gonorrhœa, I, 441.
 mulierum, I, 539.
 spuria, I, 445.
 Graculus avis, II, 527.
 Gramen officinale duplex, II, 34.
 triticeum, II, 489.
 Grando, tuberculum palpebrarum, I, 394.
 Gratiola, II, 461.
 Gravedo, I, 381, 404.
 Gravidarum morbi, I, 519.
 maculæ faciei, I, 479.
 Graviditas notha, I, 545.
 Graviditatis signa, I, 519.
 Grossularia, II, 515.
 Grutum, II, 249.
 Guaiacum, II, 73.
 Gumma ossium, I, 471.
 Gummi ammoniacum, II, 102.
 arabicum, II, 424.
 bdellium, II, 449.
 elemi, II, 353.
 gutta, II, 164.
 lacca, II, 426.
 taçamahaca, II, 397.
 Dddd

Gummi tragacanthum, II, 251.

Gutta rosacea, I, 391.

serena, I, 403.

Guttæ anglicæ, II, 307.

anodynæ Hoffman, II, 286.

Sydenhami, II, 285.

aurææ la Motte, II, 307.

H.

HAEN (clar de) laud. I, 31, 27, 32, 63,

176, 500, 535, 586, 588, II, 66.

Hæmatites lapis, II, 366.

Hæmoptysis, I, 207.

Hæmorrhagia, I, 332.

ab evulso dente, I, 418.

narium, I, 405.

ad prognosim, I, 4.

penis, I, 446.

uteri, I, 521, 524.

Hæmorrhagiæ chronicæ suppressio, I, 55.

Hæmorrhoides, I, 451.

suppressæ, I, 454.

albæ, I, 455.

infantum, I, 577.

Halec piscis, II, 539.

Halecula, II, 540.

HALES laud. I, 281, II, 169.

Halitus mineralis noxius, I, 205.

HALLER clariss. laud. I, 328.

Harengus piscis, II, 539.

Hauftus, quid, II, 5.

absorbens, II, 193.

adstringens, II, 122.

analepticus, II, 111.

anodynus, II, 280.

anti-acidus, II, 193.

antispasmodicus, II, 289.

cardiacus, II, 271.

carminans, II, 171.

catharticus, II, 153.

cephalicus, II, 302.

comprimens, II, 200.

demulcens, II, 12.

diaphoreticus, II, 70.

diureticus in chronicis, II, 218.

in acutis, II, 211.

emeticus, II, 143.

emmenagogus, II, 228.

febrifugus, II, 42.

hydragogus, II, 43.

hypnoticus, II, 280.

laxans, II, 153.

pectoralis demulcens, II, 244.

Hauftus pectoralis resolvens, II, 261.

purgans, II, 153.

resolvens, II, 134.

stomachicus, II, 171.

sudorificus, II, 70.

vermifugus, II, 185.

vulnerarius, II, 134.

Hebetudo vel mentis fegnitias, I, 159.

HECQUETUS laud. I, 197, II, 333.

Hedera terrestris, II, 257.

Hedus, II, 519.

Helenium vel enula campana, II, 115.

Helleborus niger duplex, II, 145.

Hippocratis, I, 168.

albus, II, 411.

HELMONTIUS laud. I, 372.

Hemicrania, I, 381.

Hemiplegia, I, 156.

Hemitritius febris, I, 50.

Hepar antimonii, II, 148.

Hepatica remedia, II, 234.

terrestris, II, 240.

trifolia, II, 36.

Hepaticæ maculæ, I, 479.

Hepatis morbi, I, 287.

consensus cum cerebro, I, 104.

Hepatitis, I, 290.

Herbæ vulnerariæ, II, 137.

quinque emollientes, II, 321.

capillares, II, 36.

HERMANNUS laud. II, 116, 159.

Hermodyctyli, II, 159.

Hernia in genere, I, 433.

abdominalis, I, 435.

cerebri, I, 390.

cruralis, I, 424.

bubonis instar, I, 345.

433.

epiploica, I, 433.

flatulenta, I, 449.

gutturis, I, 390.

inguinalis, I, 433.

infantum, I, 575.

stomachi, I, 435.

vaginalis, I, 543.

vesicæ, I, 434, 436.

umbilicalis vera, I, 435.

notha, I, 437.

uteri, I, 437.

Herniaria duplex, II, 212.

Herpes, I, 482.

Hinnuli, II, 519.

Hippocastanum, II, 412.

HIPPOCRATES laud. I, 3, 9, 10, 13, 14.

- 15, 37, 148, 174, 192, 226, 260, 352, 420, II, 486.
 Hircus, II, 519.
 Hirudines, II, 318.
 Hirundo, II, 529.
 Hispidula, II, 248.
 HOFFMANNUS laud. I, 14, 46, II, 192, 283, 333, 397.
 Hordeum multiplex, II, 36, 490.
 Hordeolum, tuberculum palpebrarum, I, 394.
 Horror & rigor, I, 8, 154.
 Hortulanus avis, II, 527.
 Hufo piscis, II, 531.
 HUXHAM laud. I, 2, 304.
 Hydarides internæ, I, 319.
 externæ, I, 349.
 palpebrarum, I, 394.
 Hydragoga purgantia, II, 148.
 Hydrargyrus, II, 476.
 Hydrocele, I, 448.
 spuria, I, 448.
 Hydrocephalos, I, 583.
 Hydrogala, II, 17.
 Hydromel, quid, II, 252, 565.
 laxans, II, 151.
 pectorale demulcens, II, 244.
 incidens, II, 261.
 vulnerarium, II, 255.
 vinosum, II, 565.
 Hydromphalos, I, 417.
 Hydrophobia, I, 367.
 Hydrops in genere, I, 108.
 abdominalis, I, 318.
 cysticus, I, 319.
 infantum, I, 559.
 pectoris, I, 217.
 pericardii, I, 217.
 ovariorum, I, 548.
 tunicatus, I, 323.
 uteri, I, 548.
 Hydrosaccharum, II, 11.
 Hymen, I, 512.
 Hyoscyamus duplex, II, 430.
 Hypercatharsis, I, 255.
 Hypericum, II, 136.
 Hypnotica, II, 276.
 Hypochondriasis, I, 103.
 Hypocistis, II, 205.
 Hypogastrocele, I, 437.
 Hypopyon, I, 399.
 Hypostasis, *vid.* uroscopia.
 Hyssopus, II, 266.
 Hysteris, I, 503.
 puerperarum, 532.
 I.
 JALAPIUM, II, 159.
 Ichor, I, 350.
 Icterus, I, 293.
 infantum, I, 561.
 Idiosyncrasia, I, 232.
 Jecur ad rem escariam, II, 520.
 Ignis volaticus infantum, I, 589.
 Ileus, I, 251.
 Illacrymatio, I, 396.
 IMBERTUS clariss. laud. I, 287.
 Imperatoria, II, 64.
 Impetigo, I, 487.
 Impotentia ad venerem, I, 441.
 Imprægnationis signa, I, 519.
 Inanitas vasorum sanguineorum, I, 61.
 Inappetentia, I, 237.
 Incantatio morborum, II, 278.
 Incessus, II, 312.
 ad tenesimum, II, 473.
 Incidentia interna, II, 98.
 externa, II, 336.
 Incubus, I, 163.
 Inedia ad morborum curationem, I, 15.
 Inedia prodigiola, I, 412.
 Infantis recens nati regimen, I, 528, 552.
 Infantum morbi, I, 551.
 Infarctus viscerum, I, 115.
 mammarum, I, 530, 533.
 Inflammatio externa, I, 335.
 interna, I, 123.
 abdominis, I, 124, 248.
 hepatis, I, 290.
 mammarum, I, 530.
 pectoris, I, 191.
 testium, I, 447.
 uteri, I, 541.
 Inflatio abdominis infantum, I, 574.
 Infortunia à venæ sectione, I, 467.
 Infusum, quid, II, 3.
 antiscorbuticum, II, 62.
 carminans, II, 172.
 comprimens, II, 199.
 depurans, II, 53.
 febrifugum, II, 42.
 ipecacuanhæ, II, 172.
 stomachicum, II, 172.
 vermifugum, II, 186.
 Ingenium tardum, I, 159.
 Dddd ij

- Ingluvies, I, 334.
 Injectio, quid, II, 313.
 adstringens uterina, II, 447.
 demulcens ad aures, II, 415.
 detergens narium, II, 410.
 ad aures, II, 415.
 uterina, II, 447.
 sedans uterina, 447.
 pro furditate, II, 415.
 ad urethram, II, 446.
 Illacrymatio morboſa, I, 396.
 Inquietudines nocturnæ, I, 66.
 Infania, I, 167.
 Infecta variarum partium, I, 134.
 in aures proſperpentia, I, 409.
 Infutio variolarum, I, 499.
 Insolatio, I, 384.
 Intemperantia, II, 487.
 Intertigo, I, 375.
 infantum, I, 592.
 Intestina ad rem cibariam, II, 520.
 Intrita panis veterum, II, 113.
 Inverſio palpebrarum, I, 394.
 Ipecacuanha, II, 355.
 Iris florentina, II, 389.
 noſtras, II, 411.
 Irrigatio ab alto, II, 312.
 Iſchias, I, 99, 465.
 Iſchuria renalıs, I, 311.
 veſicaris, I, 311.
 infantum, I, 576.
 ab urethræ coarctatione, I, 444.
 Jujubæ, II, 250.
 Julapium, quid, II, 5.
 alexiterium, II, 78.
 antispasmodicum, II, 289.
 antiputridum, II, 22.
 cardiacum, II, 271.
 cephalicum, II, 302.
 compressens, II, 200.
 diureticum in acutis, II, 210.
 hypnoticum, II, 280.
 pectorale demulcens, II, 244.
 incidens, II, 261.
 vulnerarium, II, 256.
 refrigerans, II, 22.
 temperans, II, 32.
 JYNCKER laud. II, 344.
 Juniperus duplex, II, 177.
 Jusculum, quid, II, 4.
 adstringens, II, 124.
 analepticum, II, 112.
 antiputridum, II, 23.
 Jusculum antiscorbuticum, II, 637.
 antispasmodicum, II, 290.
 aperiens, II, 89.
 catharticum, II, 155.
 cephalicum, II, 303.
 demulcens, II, 12.
 depurans, II, 53.
 diaphoreticum, II, 71.
 diureticum in chronicis, II, 219.
 emmenagogum, II, 228.
 extemporaneum, II, 115.
 febrifugum, II, 43.
 hepaticum, II, 236.
 laxans, II, 155.
 pectorale demulcens, II, 246.
 incidens, II, 263.
 vulnerarium, II, 256.
 refrigerans, II, 23.
 resolvens, II, 135.
 stomachicum, II, 172.
 sudorificum, II, 71.
 temperans, II, 33.
 vulnerarium, II, 135.

 K.
 KALI, II, 103.
 Karabe, II, 396.
 KÆMPFERUS laud. II, 306, 566.
 Kermes, II, 273.
 minerale, II, 147.
 Kinakina, II, 48.
 Kynorrhodon, II, 25.

 L.
 LABDANUM, II, 371.
 Labium leporinum, I, 413.
 Labiorum morbi, I, 413.
 examen ad prægnosim, I, 4.
 Lac, in genere, II, 15, 556.
 muliebres, II, 17.
 asininum & equinum, II, 17.
 caprinum, II, 17.
 vaccinum, II, 18.
 ovillum, II, 18.
 gallinaceum, quid, II, 405.
 virginium, II, 398.
 devium puerperarum, I, 64, 530.
 fangui ni remixtum, I, 530.
 Lactis defectus, I, 529.
 uberius proventus, I, 529.
 Lacca gummi, II, 426.

- Lacrymæ ad prognosim, I, 4.
 Lacrymarum stillicidium, I, 396.
 Lactuca, II, 25, 495.
 Lampetra piscis, II, 535.
 Lana succida, II, 431.
 Lapathum, II, 55.
 Lapilli cancrorum, II, 195.
 Lapis ætites, II, 523.
 bezoardicus, II, 83.
 calaminaris, II, 375.
 causticus, II, 385.
 divinus vel ophthalmicus, II, 406.
 hæmatites vel sanguineus, II, 366.
 infernalis, II, 386.
 lazuli, II, 273.
 medicamentosus ad oculos, II, 406.
 nephriticus, I, 299.
 Lapides biliosi, I, 288.
 pretiosi vel gemmæ, II, 274.
 renum & vesiçæ, I, 299.
 variarum partium, I, 135.
 Lappa major vel bardana, II, 55.
 Lapsus palpebræ superioris, I, 393.
 Laryngotomia, I, 206.
 Lavandula, II, 305.
 Laudanum, II, 284.
 Æquidum, II, 285.
 Laureola, II, 161.
 Laurus, II, 177.
 Laxantia, II, 148.
 LECTERC laud. I, 282.
 Lenitivum electuarium, II, 167.
 Lens vulgaris, II, 493.
 Lentigines, I, 479.
 Lentiscus, II, 424.
 Lepidium, II, 474.
 Lepra, I, 488.
 Lepus, II, 518.
 Lethargus, I, 152.
 Leucoma oculorum, I, 407.
 Leucophlegmatia, I, 108.
 LEUVENŒKIUS laud. I, 593.
 Lichen vel pulmonaria, II, 257.
 vel hepatica, II, 240.
 Lien falso incusatus, I, 105.
 Lien ad rem cibariam, II, 520.
 Lienosi, *vid.* hypochondriasis.
 Lienteria, I, 255.
 Lignum sanctum vel guaiacum, II, 73.
 sassafras, II, 74.
 nephriticum, II, 213.
 sandalinum vel santalum, II, 118.
 Lilium album, II, 252.
 convallium, II, 296.
 Lilium Paracelsi, II, 275.
 Limaces, II, 397, 542.
 Limatura ferri, II, 94.
 Limon, II, 26, 548.
 Linaria, II, 463.
 Linctus, II, 5.
 LIND clar. laud. I, 76.
 Lingua animalium ad rem cibariam, II, 521.
 Lingua cervina, II, 239.
 Linguae deglutitio, I, 568.
 excoriatio, I, 419.
 examen ad prognosim, I, 4.
 Linimentum, quid, II, 313.
 ad ani prolapsum, II, 460.
 anodynum, II, 332.
 anginosum pro ore, II, 422.
 ad cervicem, II, 429.
 antiputridum, II, 389.
 ad aphthas, II, 422.
 arthriticum, II, 466.
 catharticum, II, 440.
 cathæreticum, II, 381.
 demulcens, II, 328.
 ad podicem, II, 460.
 abdominale, II, 440.
 emolliens, II, 323.
 emolliens ad nares, II, 411.
 exsiccans, II, 374.
 diureticum, II, 439.
 ad fissuras genitalium, II, 446.
 ad gangrænam oris, II, 422.
 lactifugum, II, 433.
 ad perniones, II, 465.
 pleuriticum, II, 429.
 psoricum, II, 471.
 ad pruriginem, II, 472.
 repellens, II, 363.
 resolvens, II, 342.
 roborans, II, 369.
 ad tineam, II, 394.
 vermifugum, II, 439.
 LINNÆUS laud. passim.
 Linum, II, 14.
 Lipoma, I, 358, 431.
 Lipothymia, I, 226.
 Lippitudo, I, 396.
 Liquidambar vel styrax, II, 352.
 vel balsamum canadense, II, 223.
 Liquiritia, seu glycyrrhiza, II, 247.
 Liquor anodynus mineralis, II, 286.
 LISTERUS laud. I, 324.
 Lichanthrax, II, 347.

- Lithargyrus, II, 376.
 Lithialis renum & vesicæ, I, 299.
 variarum partium, I, 135.
 palpebrarum, I, 394.
 infantum I, 576.
 Lithontriptica, I, 302.
 LITRE laud. I, 382.
 Litus seu linimentum, II, 313.
 Lixivium diureticum, II, 219.
 LOBB clar. laud. I, 15.
 Lochia juxta naturæ normam, I, 527.
 suppressa, I, 527.
 ubertim fluentia, I, 528.
 Lochia moventia, II, 226.
 Loligo piscis, II, 541.
 LOMMIUS laud. I, 16, 192.
 Looch, quid, II, 5.
 adstringens, II, 123.
 antiputridum, II, 22.
 laxans, II, 152.
 pectorale adstringens, II, 256.
 demulcens, II, 245.
 incidens, II, 261.
 resolvens, II, 134.
 vulnerarium, II, 134.
 Lora, II, 559.
 LORRY clar. laud. I, 103, 165, 241.
 Lotio, quid, II, 313.
 anodyna, II, 332.
 antiputrida, II, 388.
 demulcens, II, 328.
 exsiccans, II, 374.
 ad perniones, II, 465.
 resolvens, II, 338.
 roborans, II, 369.
 Lucius piscis, II, 533.
 Lucus scrophulosa, I, 88.
 venerea, I, 81.
 infantum, I, 562.
 Lumbago, I, 99, 430.
 Lumborum morbi, I, 430.
 distorsio, I, 431.
 Lumbrici intestinorum, I, 282.
 infantum, I, 572.
 terrestres, II, 334.
 Lumbricus latus vel tænia, I, 282.
 Lunæ phases, quid conferant, I, 181.
 Lupia, I, 359.
 Lupinus, II, 346.
 Lupulus, II, 239.
 Lupus, ulcus tibiæ, I, 351.
 Lupus marinus, II, 535.
 LUSITANUS laud. I, 149.
 Luxationes, I, 470.
 Luxationes ossis sesamoidei, I, 469.
 Lycanthropia, I, 165.
 Lycopericon, II, 515.

 M.
 MACIES, I, 329.
 Macis, II, 82, 118, 545.
 Macula cutis, I, 479.
 oculorum, I, 401.
 MAGATUS laud. I, 340.
 Magisterium sulphuris, II, 259.
 Magnesia alba, II, 196.
 Mais, II, 492.
 Majorana, II, 411.
 Malacia, I, 509.
 Malicorium, II, 204.
 Malignitatis vocabulum absurdum, I, 24.
 MALOWIN clar. laud. II, 490.
 Malva, II, 324.
 Malum granatum, II, 509.
 renerium, II, 26.
 Malus, II, 507.
 punica, II, 509.
 Mammæ morbi, I, 533.
 phlogosis, I, 530, 533.
 molesta expansio, I, 529.
 Mammæ sororiantes, I, 533.
 Mammis dicata remedia, II, 432.
 Manatus piscis, II, 530.
 Mandragora, II, 333.
 Mania, I, 167.
 Manna, II, 163.
 Manus dei, emplastrum, II, 348.
 Manuum tremor ad prognosim, I, 5.
 Marasmus, I, 329.
 infantum, I, 558.
 MARCGRAVIUS laud. II, 159.
 MARQUETUS laud. I, 100.
 Mariscæ, I, 360, 456.
 Marrubium, II, 231.
 Mars, II, 94.
 Martes, II, 520.
 Marum, II, 176.
 Mastiche, II, 425.
 Matricaria, II, 231.
 Maturantia, II, 349.
 Mays vel frumentum indicum, II, 492.
 MEAD laud. I, 303, II, 333.
 Mechoacanna, II, 159.
 Medicamina simpliciora laudantur, I, 14.
 Medulla ad rem cibariam, II, 521.
 ad rem medicamentariam, II, 329.
 Mel narbonensis & commune, II, 251, 542.

- Mel anthosatum**, II, 462.
 mercuriale, II, 462.
 rosatum, II, 425.
 violatum, II, 461.
 vitriolicum, II, 357.
Melampyrum, II, 493.
Melanagoga purgantia, II, 148.
Melancholia, I, 164.
Melanurus piscis, II, 539.
Melica vel fargo, II, 492.
Meliceris, II, 359.
Melilotus, II, 462.
Melis, II, 520.
Melissa hortenſis, II, 295.
 Tragi, II, 212.
Melo, II, 499.
Melo pepo, II, 500.
Melongena, II, 515.
Membrada pisciculus, II, 540.
Memoriæ ſegnities, I, 159.
Menses devii, I, 514.
 difficiles, I, 514.
 nimii, I, 515.
 ſuppreſſi, I, 511.
 à cauſâ externâ, I, 512.
 ſpurii, I, 515.
Menſium vitia, I, 511.
 fluxus immodicus, I, 515.
 inordinatus, I, 515.
 retentio in utero, I, 547.
 ſubitanea ſuppreſſio, I, 512.
Menses moventia, I, 528, II, 226.
Mentha hortenſis, II, 434, 552.
 aquatica, vel pulegium, II, 305.
 cataria vel nepeta, II, 231.
Mentis ſegnities, I, 159.
 perturbatio ad prognôſim, I, 4.
Mercurialis duplex, II, 461.
Mercurius vel hydrargyrus, II, 476.
 dulcis, II, 105.
 vitæ, vel pulvis Algaroth, II, 147.
Mergus avis, II, 526.
Merluſcius piſcis, II, 538.
Merula avis, II, 527.
Mefpilus, II, 205, 512.
Metaſtaſis, quid, I, 10.
 in arthritide, I, 97.
 purulenta, I, 129.
Meteorifmus hypochondriorum, I, 278.
Meum, II, 435.
Mictus cruentus, I, 305.
 involuntarius, I, 316.
 purulentus, I, 307.
Milium, II, 492.
Millefolium, II, 137.
Millepedes vel aſelli, II, 93.
Milvus piſcis, II, 538.
Mingendi difficultas, I, 309.
Minium, II, 375.
Miferere, morbus, I, 251.
Mithridatium, II, 298.
Mitulus piſcis, II, 542.
Mixtura, quid, II, 5.
 anti-epileptica, II, 290.
 cephalica, II, 302.
 coſmetica, II, 394.
 tubularis, II, 423.
Mochlica purgantia, II, 148.
Mœna piſcis, II, 540.
Mœror ſummè noxius, I, 25.
Mola carnoſa, I, 545.
 ventoſa, I, 547.
 veſicularis, I, 546.
Moleſtia ſtomachi, I, 245.
Mollities oſſium, I, 475.
MONRO clar. laud. I, 113, 325.
MONTANUS, laud. I, 108.
Mora domeſtica, II, 425.
Morbi abdominis externi, I, 412.
 interni, I, 232.
 ani, I, 45.
 artuum, I, 429, 458.
 aurium, I, 409.
 capitis externi, I, 381.
 capitis interni, I, 142.
 à catameniiſ, I, 511.
 cutis, I, 476, 589.
 infantum, I, 589.
 faciei, I, 391.
 genitalium virilium, I, 438.
 muliebrum, I, 536.
 hereditarii, I, 553.
 hepatis, I, 287.
 infantum, I, 551.
 lumborum, I, 430.
 mammarum, I, 533.
 narium, I, 404.
 oculorum, I, 393.
 oris, I, 413.
 oſſium, I, 470.
 pectoris interni, I, 181.
 externi, I, 428.
 prægnantium, I, 519.
 puerperarum, I, 524.
 ſtomachi, I, 232.
 trunci, I, 428.
 virginum & mulierum, I, 507.

- Morbilli, I, 494.
 infantum, I, 557.
 Morbus coxaris, I, 586.
 idiopathicus, I, 143.
 niger, I, 260.
 pedicularis, I, 478.
 regius vel icterus, I, 293.
 sympathicus, I, 143.
 MORGAGNUS clar. laud. I, 149, 190.
 Morhua piscis, II, 535.
 MORINUS laud. I, 80.
 Morosis, I, 159.
 Mors repentina, I, 228.
 Morsus animalium venenatorum, I, 362.
 raborum, I, 363.
 diaboli vel succisa, II, 72.
 Mortis formido lethalis, I, 4.
 indicia, I, 228.
 MORTON laud. I, 212.
 Morum tuberculum palpebrarum, I, 394.
 Morus arbor, II, 188, 505.
 Moschata, nux, II, 118, 545.
 Moschus, II, 417.
 Morus convulsivi, I, 172.
 Moxa, quædam lanugo, I, 96, II, 319,
 378.
 Mucilago, II, 253, 328.
 Mucus hæmorrhoidalis, I, 455.
 Mugil piscis, II, 538.
 Mullus piscis, II, 538.
 Muræna piscis, II, 535.
 MUSCHENBROEKIUS laud. I, 206.
 Musices vires medicæ, II, 277.
 ad tarantismum, I, 367.
 Mustella piscis, II, 537.
 Musti effervescencia noxia, I, 205.
 Myrobalani, II, 205.
 Myrrha, II, 390.
 Myrtilli, II, 128.

 N.
 NÆVI materni, I, 360, 479, 593.
 Naphtha vel petroleum, II, 442.
 Napus, II, 247, 502.
 Narcotica, II, 276.
 in febrium curatione, I, 14.
 externa, II, 332.
 Nardus celtica, II, 81.
 indica, II, 172.
 Narium morbi, I, 404.
 hæmorrhagia, I, 4, 405.
 Natibus dicata, II, 408.
 Naso piscis, II, 537.
 Nasturtium hortense, II, 411, 498.
 aquaticum, II, 65, 498.
 Natatilia, II, 484.
 Natta tumor cysticus, I, 358.
 Natura morborum medicatrix, I, 10.
 Nausea, I, 238.
 Necrosis, I, 378.
 Nepeta vulgaris vel calamintha, II, 237.
 Nephritis, I, 296.
 Nephrotomia, I, 302.
 Nervorum vulnus, I, 372.
 Nicotiana, II, 441.
 Nidus hirundinis, II, 431.
 Nirrum, II, 214.
 Noctes insomnes, I, 161.
 Nodulus hystericus narium, II, 411.
 sialogogus, II, 423.
 Nodus ossium, I, 471.
 penis, I, 439.
 Noli me tangere, morbus, I, 351.
 Nostalgia, I, 165.
 Nubecula, *vid.* uroscopia.
 Nubeculæ oculorum, I, 401.
 Nuclei persici, II, 47.
 pinei, II, 249.
 Nummularia, II, 127.
 Nutricis examen, I, 551.
 Nutritum unguentum, II, 331.
 Nux avellana, II, 511.
 cupressi, II, 363.
 juglans, II, 82, 511.
 moschata, II, 118, 545.
 pistacia, II, 250, 512.
 Nymphæa, II, 282.

 O.
 OBESITAS, I, 327.
 Obliviscencia, I, 159.
 Obstructio laryngis, I, 204.
 œsophagi, I, 420.
 viscerum, I, 115.
 Obtundencia, II, 9.
 Ocimum, II, 370.
 Oculi cancerorum, II, 95.
 Oculis dicata, II, 399.
 Oculorum morbi, I, 393.
 ambustio, I, 377.
 nubeculæ, I, 401.
 fistulæ & fordes, I, 401.
 examen ad prognosim, I, 4.
 Œdema, I, 348.
 crurum, I, 109, 460.
 Œnanthe avis, II, 527.
 Œsophagi

Œsophagi obstructio, I, 420.
 resolutio, I, 421.
 Odontalgia, I, 417.
 Odontalgica remedia, II, 418.
 Olea arbor, II, 512.
 Olera, II, 482, 495.
 Oleum amygdalarum dulcium, II, 19.
 amararum, II, 418.
 ben, II, 304.
 buxi, II, 74.
 camphoræ, II, 391.
 cannabinum, II, 325.
 caryophyllorum, II, 427.
 catellorum, II, 372.
 chamæmeli, II, 326.
 cinnamomi, II, 275.
 croci, II, 442.
 formicarum, II, 441.
 guaiaci, II, 427.
 hyoscyami, II, 430.
 hyperici, II, 358.
 juniperi, II, 140.
 lavandulæ, II, 307.
 laurinum, II, 417.
 liliorum, II, 326.
 lini, II, 330.
 lumbricorum, II, 431.
 myrrhæ per deliquium, II, 391.
 nucum, II, 352, 549.
 olivarum, II, 325, 548.
 ovorum, II, 330.
 rosarum, II, 347.
 rutæ, II, 449.
 scorpionum, II, 441.
 succini, II, 449.
 tartari per deliquium, II, 474.
 thymi, II, 427.
 terebinthinæ, II, 391.
 terræ, II, 442.
 vitrioli vel spiritus, II, 30.
 Olibanum, II, 396.
 Omphacium, II, 27, 548.
 Omphalocele, I, 436.
 Ononis, II, 221.
 Ophthalmia, I, 398.
 Ophthalmica, II, 399.
 Opiata, quid, II, 6.
 absorbens, II, 194.
 adstringens, II, 124.
 analeptica, II, 114.
 anodyna, II, 281.
 anti-acida, II, 194.
 antiscorbutica, II, 63.
 antispasmodica, II, 292.

Tom. II.

Opiata aperiens, II, 90.
 cathartica, II, 156.
 cephalica, II, 303.
 comprimens, II, 202.
 depurans, II, 54.
 emmenagoga, II, 230.
 febrifuga, II, 44.
 hepatica, II, 238.
 hypnotica, II, 281.
 incidens, II, 100.
 pectoralis demulcens, II, 247.
 incidens, II, 264.
 purgans, II, 156.
 resolvens, II, 136.
 Salomonis, II, 182.
 stomachica, II, 174.
 temperans, II, 33.
 vermifuga, II, 188.
 vulneraria, II, 136.
 Opisthotonos, I, 172.
 Opium orientale, II, 333.
 nostras, II, 284.
 Opobalsamum, II, 138.
 Oppressio cardiaca, I, 223.
 Oriolus avis, II, 528.
 Oris morbi, I, 413.
 amarities, I, 233.
 fætor, I, 418.
 rnucofitas, I, 233.
 pustulæ ad prognosim, I, 8.
 tortura, I, 172, 413.
 examen ad prognosim, I, 4.
 Ori dicata remedia, II, 418.
 Origanum, II, 371.
 Orobus, II, 352.
 Orthopncea, I, 200.
 Orvietanum, II, 84.
 Oryza, II, 37, 490.
 Os de corde cervi, II, 83.
 sepiæ, II, 398.
 Os sordidum, I, 233.
 Oscitatio, I, 172.
 Ossis sesamoidei luxatio, I, 469.
 Ossium morbi, I, 470.
 Osteocolla, II, 372.
 Ostreum, II, 542.
 Ostreorum conchæ, II, 195.
 Otalgia, I, 409.
 Oris avis, II, 525.
 Ovis ad rem cibariam, II, 517.
 Ovum gallinaceum, II, 404, 522.
 Ovariorum hydrops, I, 548.
 Oxalis herba, II, 24, 496.
 Oxyacantha vel berberis, II, 25, 515.

Eeee

- Oxycratum, II, 27.
 Oxyamel simplex, II, 415.
 Oxyamel scilliticum, II, 224.
 Oxytriphylum, II, 25.
 Ozæna, I, 407.
 P.
 PÆDARTHROACE vel spina ventosa, I, 89,
 474.
 Præonia, II, 294.
 Pagrus piscis, II, 536.
 Palatum perforatum, I, 416.
 Paliurus, II, 213.
 Palma, II, 510.
 Christi, II, 161.
 Palpebrarum morbi, I, 393.
 PALMARIUS laud. I, 369.
 Palpitatio cordis, I, 221.
 Palumba, II, 524.
 Panacea, II, 106.
 pauperum, II, 115.
 Pandiculatio, I, 172.
 Panicum, II, 492.
 Panis, II, 489.
 cremor, II, 113.
 Papaver album, II, 282.
 rhœas, II, 248.
 Paracentesis, I, 282, 324.
 Paralysis, I, 156.
 à colicâ, I, 274.
 Paraphimosis, I, 438.
 Paraphrenitis, I, 170, 191.
 Pareira brava, II, 212.
 Parietaria, II, 212.
 PARKINSONUS laud. II, 37.
 Paronychia, I, 462.
 Parotis, I, 388.
 spuria, I, 388.
 Paroxysmus intermittens, I, 47.
 arthriticus, I, 93.
 Partus, I, 522.
 difficilis, I, 523.
 cæsareus, I, 524.
 Partum moventia, II, 226.
 Passer vulgaris, II, 528.
 arundinaceus, II, 527.
 marinus, II, 539.
 montanus, II, 529.
 troglodytes, II, 519.
 Passio iliaca, I, 251.
 Passulæ, II, 250.
 Pastilli mercuriales, II, 477.
 Pastinaca hortensis, II, 502.
 Pastinaca piscis, II, 533.
 Pavo, II, 523.
 Pavores hystericarum, I, 504.
 nocturni infantum, I, 578.
 PECHLINUS laud. I, 205.
 Pectoralia demulcentia, II, 242.
 resolventia & incidentia, II, 259.
 vulneraria & adstringentia, II,
 254.
 Pectoris morbi interni, I, 181.
 externi, I, 428.
 hydrops, I, 217.
 vulnera & contusiones, I, 372.
 examen ad prognosim, I, 5.
 Pediculi vulgares, I, 478.
 inguinales, I, 478.
 Pediluvium, quid, II, 312.
 hypnoticum, II, 466.
 roborans, II, 466.
 Pedis distortio, I, 468.
 Pedum fudor, I, 469.
 Penidia, II, 253.
 Penis hæmorrhagia, I, 446.
 tumor œdematosus, I, 448.
 Pentaphylloides vel argentina, II, 471.
 Pentaphyllum, II, 46.
 Pepo, II, 500.
 Perca piscis, II, 533.
 Perdix, II, 523.
 Pericardii inflammatio, I, 192.
 hydrops, I, 217.
 Peripneumonia vera, I, 191.
 notha, I, 198.
 Peritonei hydrops, I, 319.
 Perniones, I, 464.
 Persica, II, 189, 507.
 Persicaria duplex, II, 102.
 Perspiratio impedita, I, 64.
 Pervigilium, I, 161.
 Pervinca, II, 424.
 Pes cati vel hispidula, II, 248.
 Pessarum, II, 314.
 emmenagogum, II, 448.
 Petechiæ, I, 27.
 PETITUS laud.
 Pestis, I, 33.
 Petroleum, II, 442.
 Petroselinum, II, 434, 552.
 Phænomena febrilia, I, 9.
 Phagedænica remedia, II, 378.
 Phalangii ictus, I, 366.
 Pharyngis morbi, I, 421.
 Pharyngitis, I, 425.
 Phasianus, II, 523.

- Phaeolus, II, 494.
 Philonium romanum, II, 463.
 Phimosi, I, 438.
 Phlegmone, I, 335.
 Phlogosis interna, I, 123.
 externa, I, 335.
 mammarum, I, 530, 533.
 testium & scroti, I, 447.
 uteri, I, 541.
 Phlebotomia, II, 317.
 Phlegmagoga purgantia, II, 148.
 Phlyctenæ, I, 378, 438.
 Pholas, II, 542.
 Phrenitis, I, 169.
 Phthiriasis, I, 478.
 Phthisis, I, 209.
 Phu vel valeriana, II, 294.
 Phycis piscis, II, 539.
 Pica, morbus, I, 509.
 Pica avis, II, 526.
 glandaria, II, 527.
 Pictonum colica, I, 275.
 Picus avis, II, 528.
 Pilosella, II, 357.
 Pilulæ, quid, II, 6.
 officinales.
 angelicæ, II, 96.
 balsamicæ Morton, II, 268.
 benedictæ Fulleri, II, 298.
 de cynoglossa, II, 285.
 hydragogæ Bontii, II, 95, 168.
 hydropicæ, II, 95.
 Starkii, II, 105.
 mercuriales, II, 59.
 scilliticæ edimburgenses, II, 223.
 magistrales.
 antispasmodicæ, II, 293.
 adstringentes, II, 126.
 aperientes, II, 91.
 cephalicæ, II, 304.
 catharticæ, II, 156.
 comprimentes, II, 202.
 depurantes, II, 54.
 diaphoreticæ, II, 71.
 diureticæ in chronicis, II, 220.
 emmenagogæ, II, 230.
 febrifugæ, II, 46.
 hepaticæ, II, 238.
 hydragogæ, II, 156.
 pectorales incidentes, II, 265.
 saponacæ, II, 101.
 stephanianæ, II, 215.
 stomachicæ, II, 175.
 Pilulæ sudorificæ, II, 71.
 Pimpinella, II, 35, 498.
 Pinguedines, II, 329.
 Pinus hortensis, II, 554.
 Piper, II, 426, 545.
 Piperitis, II, 11, 551.
 Pilces, II, 530.
 PISO (Carol.) laud. II, 139.
 Pistaciæ nuces, II, 250, 512.
 Pisum, II, 493.
 Pituita, pars sanguinis glutinosa, I, 184.
 Pix duplex, II, 353.
 Placenta, *vid* secundinæ.
 Plantago, II, 405.
 Plethora, I, 55.
 à numerosis venæ section. I, 332.
 Pleuritis vera, I, 191.
 spuria, I, 99, 429.
 PLINIUS laud. I, 283, II, 489.
 Plumbago vel dentellaria, II, 382.
 Plumbum, II, 375.
 ustum, *ibid.*
 PLUMIER laud. II, 118.
 Pluvialis avis, II, 524.
 Pneumatocele, I, 449.
 Pneumatosis vel emphyzema, I, 348.
 Poculemta, II, 487, 555.
 Poculum emeticum, II, 76.
 Pollutio involuntaria, I, 446.
 Polygonatum, II, 442.
 Polygonum vel centinodia, 126.
 Polypodium, II, 158.
 Polyposæ concretiones, I, 20.
 Polypus piscis, II, 541.
 cordis commentitius, I, 227.
 narium, I, 407.
 vaginæ, I, 544.
 Polytrichum, II, 240.
 Pomaceum, II, 26, 565.
 Pomum vel malum, II, 26.
 Pomatum album, II, 398.
 rubrum, II, 398.
 cosmeticum, II, 395.
 demulcens, II, 328.
 ad mammas, II, 433.
 detergens, II, 357.
 saturninum, II, 471.
 Pondera & mensuræ officinarum, II, 6.
 Porcellus, II, 518.
 Porrum, olus, II, 501.
 Porri genitalium, I, 439.
 Porrigo infantum, I, 589.
 Portulaca duplex, II, 424.

- Posca, II, 559.
 Potentilla vel argentina, II, 47.
 Potio, quid, II, 4.
 absorbens, II, 193.
 adstringens, II, 123.
 alexiteria, II, 78.
 anodyna, II, 280.
 antispasmodica, II, 290.
 cardiaca, II, 271.
 carminans, II, 171.
 cathartica, II, 154.
 cephalica, II, 302.
 comprimens, II, 200.
 demulcens, II, 12.
 diuretica in acutis, II, 211.
 in chronicis, II, 218.
 emetica, II, 144.
 emmenagoga, II, 228.
 hydragoga, II, 154.
 hypnotica, II, 280.
 laxans, II, 154.
 stomachica, II, 171.
 temperans, II, 32.
 vermifuga, II, 186.
 POTT clar. laud. II, 307.
 Porus, II, 487.
 Porus abstinentia, I, 112.
 Præcipitatus albus, II, 385.
 flavus, II, 159.
 ruber, II, 385.
 Prægnantium morbi, II, 519.
 Prava digestio, I, 232.
 Priapismus, I, 440.
 Primula veris, II, 296.
 PRINGLE clar. laud. I, 20, 30, II, 225, 417.
 Profluvium hæmorrhoidale, I, 453.
 Prognosis febrium, I, 4.
 Prolapsus ani, I, 458.
 vaginæ, I, 543.
 vesicæ, I, 434, 436.
 uteri, I, 437.
 uvulæ, I, 419.
 PROSPER ALPINUS laud. I, 3.
 Prunus, II, 506.
 Pruna damascena, II, 250.
 Pruritus, I, 482.
 Pseudo-dæmoniacy, I, 173.
 Pseudo-lapides bilioli, I, 288.
 Pforica remedia, II, 470.
 Psyllium, II, 249.
 Præmica vel errhina, II, 408.
 Pterygium, I, 395.
 Putana, quid, II, 3.
 Putana adstringens, II, 122.
 alexiteria, II, 78.
 analeptica, II, 111.
 anodyna, II, 279.
 antiputrida, II, 12.
 antiscorbutica, II, 60.
 antispasmodica, II, 289.
 aperiens, II, 87.
 Callac, II, 59.
 cathartica, II, 151.
 comprimens, II, 199.
 demulcens, II, 11.
 depurans, II, 52.
 diaphoretica, II, 69.
 diluens, II, 11.
 diuretica in acutis, II, 210.
 in chronicis, II, 217.
 emmenagoga, II, 228.
 febrifuga, II, 42.
 hepatica, II, 236.
 hypnotica, II, 279.
 pectoralis demulcens, II, 244.
 incidens, II, 261.
 vulneraria, II, 255.
 refrigerans, II, 22.
 regia, II, 151.
 sudorifica, II, 70.
 temperans, II, 32.
 vermifuga, II, 185.
 Vinache, II, 59.
 vulneraria, II, 134.
 Ptyalismus, I, 416.
 ad prognosim, I, 4.
 Puerperarum morbi, I, 524.
 Pulegium, II, 305.
 Pullus, II, 15, 522.
 Pulmones animalium ad rem cibariam, II, 521.
 Pulmonaria arborea, II, 257.
 Italorum, II, 248.
 Pulsatio in abdomine, I, 104.
 Pulsus ad prognosim, I, 5.
 Pulvis, quid, II, 5.
 officinales.
 Algaroth, II, 147.
 antispasmodicus, II, 298.
 cometisæ, II, 83.
 contra vermes, II, 191.
 Cornachini vel detribus, II, 166.
 de guttæ, II, 298.
 è kelis cancrorum, II, 83.
 è ligno carioso, II, 375.
 lumbricorum, II, 334.
 Palmarii, II, 83.

Pulvis temperans, II, 38.
 viperinus, II, 76.
 magistrales.
 ablorbens, II, 193.
 adstringens, II, 124.
 alexiterius, II, 78.
 analepticus, II, 114.
 anodynus, II, 281.
 antispasmodicus, II, 291.
 magistrales interni.
 aperiens, II, 90.
 catharticus, II, 155.
 cephalicus, II, 303.
 comprimens, II, 201.
 depurans, II, 54.
 diaphoreticus, II, 71.
 diureticus in chronicis, II, 219.
 emeticus, II, 144.
 emmenagogus, II, 218.
 exsiccans, II, 375.
 febrifugus, II, 44.
 helvetianus, II, 124.
 hepaticus, II, 236.
 hydragogus, II, 155.
 hypnoticus, II, 281.
 incidens, II, 99.
 pectoralis incidens, II, 264.
 vulnerarius, II, 257.
 purgans, II, 155.
 resolvens, II, 135.
 stomachicus, II, 173.
 sudorificus, II, 71.
 temperans, II, 33.
 vermifugus, II, 186.
 viperinus, II, 75.
 vulnerarius, II, 135.
 magistrales externi.
 adstringens, II, 363.
 ad nares, II, 410.
 ad podicem, II, 460.
 cathæreticus, II, 382.
 cephalicus, II, 410.
 exsiccans, II, 403.
 & *detergens ad oculos*, II, 403.
 pedicularis, II, 473.
 faturni, II, 334.
 sternutatorius, II, 410.
 uvularis, II, 423.
Punica duplex, II, 204.
Punctura animalium, I, 362.
 tendinis à phlebotomo, I, 467.
 nervi, I, 468.

Purgantia vel cathartica, II, 148.
Purpura rubra, I, 27.
 alba, I, 27, 481.
 rubra & urticata, I, 481.
Purulentia interna, I, 127.
 crustæ instar, I, 194.
 aurium in infantibus, I, 591.
Puris stagnatio, I, 113.
 legitimi notæ, I, 307.
Pustulæ labiorum, I, 413.
 cutanæ à sordibus, I, 592.
 phlogodæ crurum, I, 464.
 veneræ, I, 481.
Putamina ovorum, II, 404.
Putredo alkalina in primis viis, I, 334.
Putriditas febrium, I, 17.
Pyraceum, II, 565.
Pyrethrum, II, 427.
Pyrola, II, 137.
Pyrus, II, 507.

Q.

QUADRUPEDES edules, II, 483, 517.
Quartana febris, I, 52.
Querquedula avis, II, 525.
Quercus, *vid.* *Galla*.
QUESNAI clar. laud. I, 380.
Quinquefolium, II, 46.
Quinta essentia absinthii, II, 183.
Quotidiana febris, I, 48.

R.

RABELI essentia, II, 129.
Rabies vel hydrophobia, I, 367.
 animalium, I, 363.
 canum, I, 367.
Radix brasiliensis, II, 145.
Radices aperientes majores, II, 86.
 minores, *ibid.*
Raia piscis, II, 533.
RAIUS laud. II, passim.
RAMAZZINI laud. I, 38.
Rana, II, 15, 543.
 piscatrix, II, 537.
Ranula, *morbus*, I, 414.
Rapa duplex, II, 247, 502.
Raphanus hortensis, II, 221, 503.
 rusticanus, II, 64, 503.
 sylvestris vel lepidium, II, 474.
Rapunculus, II, 503.
Raucedo, I, 183.

- REDI laud. I, 15.
 Refrigerantia, II, 20.
 in febrium curatione, I, 14.
 REGA laud. I, 6, 8, 300.
 Regimen aqueum, II, 262.
 infantum, I, 551.
 Regulus antimonii, II, 75.
 Remittens febris, I, 54.
 Remedium bovilianum, II, 226.
 Rotrou, II, 108.
 stephenianum, I, 303, II, 225.
 Renum infarctus, I, 299.
 inflammatio, I, 296.
 ulcus, I, 307.
 Repellentia, II, 360.
 Resina guaiaci, II, 76.
 jalapæ, II, 168.
 scammonii, II, 168.
 Resolventia interna, II, 130.
 externa, II, 336.
 Resolutio nervorum, vel paralyfis, I, 156.
 Respiratio difficilis, I, 200.
 ad prognosim, I, 5.
 Retrocessus eruptionum, I, 64.
 fluxum, I, 64.
 Rhabarbarum verum, II, 158.
 monachorum, II, 203.
 Rhachitis, I, 584.
 Rhagades mammarum, I, 531.
 genitalium, I, 440.
 ani, I, 458.
 Rhamnus catharticus, II, 161.
 Rhaponticum, II, 203.
 Rheum, II, 158.
 Rheumatismus, I, 98.
 lumborum, I, 99, 430.
 Rhombus, II, 532.
 Rhus vel sumach, II, 127.
 Ribes vulgaris, II, 26, 515.
 nigrum, II, 26.
 Ricinus vel palma Christi, II, 161.
 Rigor febrium ad prognosim, I, 8.
 Rimæ, *vid.* fissuræ.
 Ritus fardonicus, I, 172, 413.
 RIVERIUS laud. I, 76, 196, 198, 462.
 Rob vel sapa, II, 550.
 Roborantia interna, II, 109.
 externa, II, 367.
 Rosæ pallidæ, II, 160.
 rubræ, II, 203.
 Rosalia erysipelatis species, I, 491.
 Roseolæ saltantes, I, 464.
 Ros calabrinus vel manna, II, 163.
 Ros vitrioli vel spiritus, II, 301.
 Rosmarinus, II, 370.
 Rubecula avis, II, 528.
 Rubefacientia, II, 378.
 Rubia tinctorum, II, 92.
 Rubor scarlatinus, I, 493.
 Rubus vulgaris, II, 425.
 idæus, II, 514.
 Ructus, I, 278.
 RUYSCHIUS laud. I, 273.
 Rupicapra, II, 519.
 Ruscus vel bruscus, II, 92.
 Rusticula major & minor, II, 525.
 Ruta duplex, II, 405.
 muraria, II, 266.
 Rutililla avis, II, 528.
 S.
 SABINA, II, 232.
 Saccharum, II, 251, 445.
 crystallinum, II, 253.
 hordeatum, II, 253.
 lactis, II, 253.
 rosatum rubrum, II, 463.
 saturni, vel sal, II, 335.
 vermifugum, II, 190.
 Sacculus, quid, II, 313.
 anti-apoplecticus, II, 406.
 stomachicus, II, 437.
 Sagusium, II, 37.
 Salia plantarum, II, 96.
 Sal absinthii, II, 188.
 ammoniacum, II, 50.
 anglicanum, II, 413.
 catharticum amarum, II, 165.
 centaurii minoris, II, 47.
 de duobus, II, 39.
 ebsoniense, II, 165.
 egranum, II, 165.
 essentiale plantarum, II, 96.
 esteranum, II, 165.
 gemmeum, II, 435.
 genistæ, II, 96.
 Glauberi, II, 39.
 lixiviale plantarum, II, 96.
 marinum, II, 547.
 martis Riverii, II, 129.
 nitrum, II, 214.
 polychrestum, II, 168.
 prunellæ, II, 286.
 rupellanum, II, 168.
 saturni, II, 335.

- Sal sedativum*, II, 286.
sedlicense, II, 165.
tamarisci, II, 223.
tartari, II, 196.
thermarum carolinarum, II, 165.
vegetabile vel tartarus solubilis, II, 97.
volatile cornu cervi, II, 413.
 fuccini, II, 299.
 viperæ, II, 84.
 widbadense, II, 165.
Salacitas, *vid.* *satyriasis*.
Salep, II, 117.
Salivæ vires, II, 486.
Salmo, II, 330.
Salpa, II, 537.
Salsaparilla, II, 72.
Saltatio ad tarantismum, I, 366.
Salvia duplex, II, 116.
 vitæ, vel *ruta muraria*, II, 266.
Sambucus, II, 223.
SANCTORIUS *laud.* I, 15, 38, II, 483, 517.
Sanguinis mictus, I, 305.
 dejectio, I, 258.
 inopia, I, 61.
 fluxus cohibitus, I, 64.
 sputum, I, 207.
 stagnatio in variis partibus, I, 113.
 in oculis, I, 401.
 in utero, I, 547.
 vomitus, I, 241.
 missio, *quid conferat*, II, 317.
 in febrium curatione, I, 12.
Sanguis venæ sectione eductus, I, 12.
 columbæ, II, 404.
 hirci præparatus, II, 267.
 draconis, II, 364.
Sanicula, II, 136.
Santalum, II, 118.
Santolina, II, 189.
SANTORINUS *laud.* I, 403.
Sapa vel rob, II, 550.
Sapo, II, 102.
Sarcocele, I, 360, 450.
Sarcocolla, II, 371.
Sarcoma, I, 360, 593.
 oculorum, I, 395.
 oris, I, 413.
 ani, I, 360.
 gingivarum, I, 413.
 palpebrarum, I, 395.
 uteri, I, 544.
Sardina, II, 539.
Sargus piscis, II, 539.
Sarsaparilla, II, 72.
Sassafras, II, 74.
Satureia, II, 370, 551.
Satyriasis, I, 440, 489, 539.
SAUVAGES *clar. laud.* I, 173.
Saxifraga, II, 222.
Scabies, I, 485.
 capitis infantum, I, 589.
Scabiosa officinarum, II, 82.
 folio integro, vel *fuccifa*, II, 72.
Scammonium, II, 164.
Scarificationes in gangranâ, I, 379.
 ad morsum venenatorum, I, 363.
Scarlatina febris, I, 493.
SCHENKIUS *laud.* I, 275.
SCHURIGIUS *laud.* I, 423.
Scilla, II, 222.
Sciurus ad rem cibariam, II, 526.
Sclarea, II, 232.
Scolopendrium, II, 239.
Scombrus piscis, II, 536.
Scorbutus, I, 76.
 infantum, I, 563.
Scordium, II, 389.
Scorpionis punctura, I, 365.
Scorpius piscis, II, 537.
Scorzonera, II, 80, 502.
Scrophulæ, I, 88.
 infantum, I, 564.
Scrophularia, II, 345.
Scroti inflammatio, I, 447.
Scutum vel epithema, II, 213.
 stomachicum, II, 437.
SEBA *laud.* II, 116.
Sebestena, II, 250.
Sebum, *vid.* *axungia*, II, 329.
Secale, II, 345, 490.
Sectio cæsarea, I, 524.
Secundinarum retentio, I, 526.
Sedantia vel anodyna, II, 276, 332.
Sedimentum urinæ, *vid.* *uroscopia*.
Sedum majus, II, 397.
Semen rerentum, I, 449.
Semen contra, vel *fontanieum*, II, 189.
Semen lini, II, 14.
Semicupium, II, 312.
Semina frigida, *majora & minora*, II, 14.
Semi-tertiana febris, I, 50.
SENACUS *clar. laud.* I, 33, 221, 274.
Senecio, II, 324.
Seneca, II, 81.

- Senna, II, 159.
 Sentinelli pulvis, II, 196.
 Sepia, II, 541.
 Sepiæ os, II, 398.
 Sepiolæ, II, 542.
 Serpens, II, 57.
 Serpentaria virginiana, II, 46.
 Serpigo, I, 482.
 Serpillum, II, 370.
 Serum lactis, II, 37.
 adstringens, II, 122.
 antiscorbuticum, II, 62.
 aperiens, II, 88.
 depurans, II, 52.
 diureticum in chronicis, II, 217.
 hepaticum, II, 236.
 laxans, II, 152.
 temperans, II, 32.
 Setaceum, II, 320.
 SEVERINUS laud. I, 464.
 SHAW laud. II, 214.
 Sialagoga, II, 418.
 Sibilus aurium, I, 412.
 Sideratio interna, I, 132.
 Sigillum Salomonis vel polygonatum, II, 442.
 Siliqua dulcis, II, 250, 515.
 ægyptia vel cassia, II, 161.
 Simarouba, II, 215.
 Sinapi, II, 382, 550.
 Sinapismus, II, 378, 467.
 Singultus, I, 230.
 ad prognosim, I, 5.
 Sisarum, II, 503.
 Sifymbrium aquaticum, II, 65, 498.
 vel sophia, II, 127.
 Sitis morbofa, I, 419.
 ad prognosim, I, 4.
 Sium sive berula, I, 65.
 Skirrhus internus, I, 115.
 externus, I, 350.
 mammarum, I, 534.
 uteri, I, 542.
 SLOANE laud. II, 213.
 Soda, morbus, I, 245.
 Solanum, II, 333.
 Soldanella, II, 160.
 Solea, II, 535.
 Solium vel tænia, I, 28.
 Somni defectus vel pervigilium, I, 161.
 Somnolentia, I, 152.
 Somnus ad menses protractus, 153.
 Sophia chirurgorum, II, 127.
 Soporosi affectus, I, 152.
 Sorbus, II, 204, 512.
 Spasmus cynicus, I, 172, 413.
 Sparadrapum, II, 354.
 escharoticum, II, 384.
 Sparus, piscis, II, 536.
 Specillorum usus ad ischuriam, I, 313.
 Sperma ceti, II, 330.
 Spertiola, II, 330.
 Sphacelus internus, I, 132.
 SPIGELIUS laud. I, 418.
 Spina bifida, I, 560.
 ventosa, I, 89, 474.
 Spinacia, II, 495.
 Spirandi difficultas, I, 200.
 Spiritus animales ad digestionem, II, 481.
 Spiritus cochleariæ, II, 426.
 cephalicus ad nares, II, 410.
 florum sambuci, II, 348.
 juniperi, II, 119.
 Mindereri, II, 225.
 nitri dulcis, II, 30.
 salis, II, 391.
 dulcis, II, 30.
 ammoniaci, II, 413.
 fuccinatus, II, *ibid.*
 succini, II, 225.
 sulphuris, II, 30.
 terebenthinæ, II, 391.
 vini, II, 273.
 camphoratus, II, 390.
 vitrioli, II, 30.
 volatilis cornu cervi, II, 308.
 viperarum, II, 84.
 Spodium, II, 196.
 Spongia preparata, I, 341.
 Sputa cohibita, I, 64.
 cruenta, I, 207.
 purulenta, I, 209.
 Squilla, piscis, II, 541.
 Stagnatio sanguinis, I, 113.
 puris, I, 113.
 STAHL laud. I, 15, II, 40, 242, 286, 333.
 crocus martis, II, 129.
 Staphisagria, II, 476.
 Staphyloma, I, 399.
 Stephenianum remedium, I, 302.
 Steatoma, I, 359.
 Sterilitas, I, 518.
 Sternutatio, I, 405.
 Sternutatoria, II, 408.
 Stertor ad prognosim, I, 4.
 Stibium, II, 75.
 Stœchas arabica, II, 305.

- Stomachi morbi, I, 232.
 dolor vel molestia, I, 245.
 colica, I, 245.
 dilaceratio à gangrenâ, I, 133.
 hernia, I, 435.
 Stomachica, II, 168.
 STORK clar. laud. I, 354, II, 276.
 Stramonium, II, 333.
 Stranguria, I, 309.
 Streptus ossium, I, 475.
 aurium, I, 412.
 Stridor dentium ad prognosim, I, 4.
 Stultitia, I, 167.
 Stupor generalis, I, 157.
 crurum spasmoticus, I, 466.
 dentium, I, 418.
 Sturio piscis, II, 530.
 Sturnus avis, II, 527.
 Styptica interna, II, 120.
 externa, II, 360.
 Stryrax alba vel balsamum peruvianum, II, 138.
 calamita, II, 267.
 liquida, II, 352.
 Subintrans febris, I, 54.
 Sublimatus corrosivus, II, 385.
 Submersio in aquam, I, 204.
 Subfidentia urinæ, *vid.* uroscopia,
 Subfultus tendinum, I, 5.
 Succinum vel karabe, II, 396.
 Succisa, II, 72.
 Succus plantarum, II, 4.
 adstringens, II, 123.
 antiscorbuticus, II, 61.
 aperiens, II, 88.
 detergens ophthalmicus, II, 403.
 laxans, II, 153.
 resolvens ad oculos, II, 403,
 Sudamina, I, 481.
 Sudor anglicus, I, 39.
 morbosus, II, 476.
 fetidus, I, 457.
 hæmorrhoidalis, I, 455.
 pedum, I, 469.
 ad prognosim, I, 5.
 Sudoris retrocessus, I, 476.
 Sudorifica, II, 68.
 Suffitus vel suffimentum, II, 310.
 ad ani prolapsum, II, 460.
 mercurialis, II, 473.
 resolvens, II, 343.
 ad genitalia, II, 445.
 uterinus, II, 447.
 Suffocatio, I, 204.
 Tom. II,
 Suffocatio hysterica, I, 504.
 infantum, I, 567.
 Suffusio, I, 401.
 Suggillatio, I, 480.
 oculorum, I, 401.
 Sulphur, II, 475.
 Sumach, II, 127.
 Superfoetatio, I, 519.
 Suppositorium, II, 317.
 adstringens, II, 459.
 anodynum, II, 459.
 stimulans, II, 458.
 vermifugum, II, 459.
 Suppuratio interna, I, 127.
 externa, I, 335.
 Surditas, I, 410.
 ad prognosim, I, 4.
 Surditati dicata, II, 415.
 Sus ad rem cibariam, II, 518.
 Sutura vulnorum, I, 374.
 SWIETEN, *vid.* Van Swieten.
 Sycomorus, II, 505.
 SYDENHAMUS laud. I, 17, 24, 27, 30,
 45, 47, 53, 95, 96, 99, 192, 196,
 198, 352, 481, 500, 508, 582, II,
 285, 333.
 Syderatio, I, 132, 378.
 SYLVIVS DE LEBOE, I, 36, II, 27.
 Sympathia ergà cibos, II, 481.
 Symphytum, II, 126.
 Syncope, I, 226.
 cardiaca, I, 189.
 Synecha febris, I, 17, 54.
 Synocha febris, I, 15.
 Syphilis vel lues venerea, I, 81.
 Syrupus de absinthio, II, 190.
 de althæâ, II, 252.
 antiscorbuticus, II, 67.
 de artemisîâ, II, 234.
 berberis, II, 30.
 de betonicâ, II, 307.
 capillorum Veneris, II, 252.
 caryophyllorum, II, 274.
 de cichorio simplex, II, 38.
 compositus, II, 166.
 de cochleariâ, II, 67.
 de cydoniis, II, 206.
 emeticus, II, 146.
 de erysimo, II, 268.
 florum aurantiorum, II, 66.
 florum persicorum, II, 190.
 de gentianâ, vel mercurialis, II,
 glauberianus, II, 146.
 241,

Syrupus granatorum, II, 128.
 de karabe, II, 284.
 de kinakinâ, II, 50.
 de limonibus, II, 29.
 magistralis adstringens, II, 207.
 mercurialis, II, 241.
 de moris, II, 425.
 myrtinus compositus, II, 206.
 de nymphæâ, II, 284.
 papaveris rhæados, II, 76.
 de papavere albo, II, 284.
 de pede cati, II, 283.
 de pomis, II, 166.
 de quinque radicibus, II, 94.
 de rhamno cathartico, II, 166.
 ribesiorum, II, 30.
 rosatus compositus, II, 166.
 de rosâ pallidis, II, 166.
 ficcis, II, 206.
 de stœchade, II, 306.
 de symphyto, II, 258.
 de tunicis, II, 274.
 de tussilagine, II, 252.
 violaceus, II, 253.
 vini adusti, II, 263.

T.

TABELLÆ de althæâ, II, 253.
 bechicæ, II, 253.
 cibariæ, II, 115.
 comprimentes magistrales, II, 202.
 de sulphure, II, 268.

Tabes, I, 329.
 infantum, I, 558.

Tacamahaca, II, 397.

Tænia vel lumbricus latus, I, 282.

Talpa tumor, I, 358, 390.

Tamarindi, II, 162.

Tamariscus, II, 223.

Tamnus, II, 343.

Tanacetum, II, 189.

Tarantismus, I, 366.

Taraxacum, II, 34.

Tartarus, II, 223.
 chalybeatus, II, 97.
 stibiatus, II, 146.
 solubilis vel sal vegetabile, II, 97.
 vitriolatus, II, 40.

Taurus, ad rem cibariam, II, 513.

Telephium, II, 469.

Tellinæ, II, 542.

Temperantia, II, 31.

Temperantia inter curandas febres, I, 133.

Temulentia, I, 153.

Tendinum subfultus, I, 5.

Tenesmus, I, 264.

Terebinthina vulgaris, II, 346.
 chia, II, 213.

Terminthus, I, 346.

Terra cimolia cultrariorum, I, 447, II, 448.
 foliata tartari, II, 97.
 japonica, vel catechu, II, 205.
 merita, vel curcuma, II, 239.
 figillata, vel lemnia, II, 366.

Terroris effectus, I, 25.

Tertiana febris, I, 50.

Testacea, vel conchæ præparatæ, II, 196.

Testæ ovorum, II, 404.

Testium inflammatio, I, 447.

Testudo, ex animalibus, II, 15, 543.
 tumor, I, 358.

Tetanos, I, 172.

Thea, II, 566.

Theriaca, I, 84.
 germanorum, vel extractum juniperi, II, 177.
 rusticorum, vel allium, II, 469.

Thermæ artificiales, II, 473.
 naturales, II, 103.

Thoracica externa, II, 428.
 interna, II, 242.

Thrombus à venæ sectione, I, 467.

Thunnus, piscis, II, 530.

Thus, vel olibanum, II, 356.

Thymallus piscis, II, 532.

Thymelea foliis lini, II, 382.
 laurifolia, II, 161.

Thymus, II, 371.

Tibiarum tumor cedematosus, I, 348.
 ulcus phagedænicum, I, 351.

Tilia arbor, II, 295.

Tinea, piscis, II, 534.

Tinea infantum, I, 589.

Tincturæ officinales.
 anodyna, II, 285.
 absinthii, II, 191.
 aloes, II, 390.
 caryophyllorum, II, 275.
 castorei, II, 298.
 croci, II, 234.
 martis tartarificata, II, 28.
 myrrhæ, II, 390.
 fennæ, II, 160.
 stomachica, II, 173.
 succini, II, 298.

- Tincturæ magistrales.*
 rosarum adstringens, II, 122.
 comprimens, II, 199.
 analeptica, II, 111.
 stomachica, II, 173.
 Tinnitus aurium, I, 4, 412.
 TISSOT clar. laud., I, 12, 197, 259,
 500, II, 483, 566.
 Tithymalus, vel esula, II, 158.
 vel cataputia, II, 161.
 Tonica remedia, II, 109.
 Tonillarum morbi, I, 415.
 Tormentilla, II, 203.
 Tormina infantum, I, 569.
 puerperarum, I, 525.
 Torpedo, piscis, II, 533.
 Torquilla, avis, II, 528.
 Tortura oris, I, 172, 413.
 Toxica medicamina, II, 77.
 Tragopogum, II, 503.
 Tragacanthum gummi, II, 251.
 TRALLES laud. II, 284, 333.
 Transudationum recessus, I, 65.
 Tremor, I, 154.
 manuum ad prognosim, I, 5.
 cordis, I, 221.
 TREW laud. II, 116.
 Tribades, I, 540.
 Tricomanes, vel polythricum, II, 240.
 Trifolium acetosum, II, 25.
 hepaticum, II, 36.
 TRILLERUS laud. II, 160, 207, 335, 556.
 Trismus, I, 172.
 Triplex quartana, I, 52.
 Triticum, II, 325, 489.
 Trochisci albi Rhasis, II, 407.
 alhandal, II, 167.
 de agarico, II, 167.
 de karabe, II, 129.
 de minio, II, 384.
 Gordonii, II, 139.
 stomachici magistrales, II, 175.
 TRONCHIN clar. laud., I, 276, 277.
 Trumbus, à venæ sectione, I, 467.
 Trunci affectus, I, 429.
 Trutta, piscis, II, 532.
 Tubercula ani, I, 456.
 palpebrarum, I, 393.
 Tubera, II, 554.
 TULPIUS laud., I, 50, 283.
 Tumor abdominis in infantibus, I, 574.
 adiposus lumborum, I, 431.
 cedematosus crurum, I, 109, 460.
 ab infarctu vesiculæ felleæ, I, 287.
 Tumor spinalis aqueus recens natorum, I,
 559.
 Tumores adiposi externi, I, 358.
 albi artuum, I, 461.
 cystici interni, I, 120.
 externi, I, 358.
 flatulenti artuum, I, 462.
 lymphatici, I, 359.
 à venæ sectione, I,
 467.
 oris, I, 413.
 skirrholi interni, I, 120.
 scrophulosi, I, 564.
 externi, I, 358.
 interni, I, 120.
 Tunica, seu caryophyllus, II, 73.
 Turdus avis, II, 527.
 piscis, II, 535.
 Turpethum, II, 159.
 minerale, II, 106.
 Turtur, II, 524.
 Tussilago, II, 248.
 Tussis, I, 184.
 infantum, I, 565.
 Tuthia, II, 406.
 Tympanites, I, 278.
 Typus vel accessionum febrilium ordo, I,
 43.
 V.
 VACCA ad rem cibariam, II, 517.
 Vaccinia nigra, vel myrtilli, II, 128.
 Vaginæ prolapsus, I, 543.
 Valeriana hortensis, II, 294.
 sylvestris, II, *ibid.*
 Valerianella, II, 498.
 Valgi vel vari, *vid.* distorsio.
 VALISNIERI laud. I, 282.
 VALLERIOla laud. I, 157.
 Vanellus, II, 525.
 Vanilla, II, 118.
 VAN SWIETEN clar. laud., I, 18, 23, 30,
 33, 351, 354, II, 385.
 Vapor demulcens ad podicem, II, 459.
 adstringens ad podicem, II, 459.
 roborans, II, 369.
 ad surditatem, II, 416.
 Vari, faciei tubercula, I, 392.
 Varicocele, I, 449.
 Varices, I, 354.
 Variolæ, I, 497.
 infantum, I, 557.
 nothæ, I, 502.
 VEDELIUS laud. I, 525.
 Ffff ij

- Venæ sectio, I, 12, II, 317.
 Venæ sectionis infortunia, I, 467.
 Venena, I, 137.
 Ventriculi morbi, I, 232.
 Ventris intumescencia, I, 432.
 Ventris segnities, I, 265.
 infantum, I, 571.
 Veratrum vel helleborus albus, II, 411.
 Verbascum, II, 463.
 Verbena, II, 397.
 Vermifuga interna, II, 183.
 externa, II, 439.
 Vermes intestinorum, I, 282.
 variarum partium, I, 134.
 aurium, I, 409.
 infantum, I, 572.
 Vermium signa, I, 282, II, 184.
 Veronica mas, II, 56.
 aquatica vel becabunga, II, 65.
 Verrucæ, I, 360.
 ani, I, 456.
 genitalium, I, 439.
 palpebrarum, I, 395.
 Vertigo, I, 142.
 Vervex, II, 517.
 VESALIUS laud. I, 548.
 Vesicæ catarrhus, I, 317.
 inversio, I, 436.
 prolapsus, I, 434, 436.
 purulencia, I, 307.
 segnities, I, 311.
 Vescantia, topica, II, 378.
 Vescatorium emplastrum, II, 381.
 Vesiculæ fellæ tumor, I, 287.
 Vespertum punctura, I, 365.
 Vicia, II, 494.
 Victus ratio, II, 482.
 Vigiliæ morbosæ, I, 161.
 Vinacea, II, 371.
 Vinache prisana, II, 59.
 Vinca pervinca, II, 424.
 Vincetoxicum, II, 80.
 Vinum generosum, II, 272, 488, 558.
 Vina græca, II, 560.
 gallica, II, 562.
 germanica, II, 562.
 hispanica, II, 561.
 hungarica, II, 558.
 itala, II, 561.
 persica, II, 558.
 Vina officinalia.
 absinthites, II, 190.
 emeticum, II, 146.
 enulatum, II, 175.
 Vina febrifugum, II, 43.
 hippocraticum, II, 563.
 Mouret ad scorbutum, II, 66.
 scilliticum, II, 222.
 Vina *magistralia*.
 analepticum, II, 113.
 adstringens, II, 459.
 adultum pectorale, II, 263.
 antiscorbuticum, II, 63.
 aperiens, II, 89.
 detergens, II, 356.
 diureticum in chronicis, II, 219.
 emmenagogum, II, 228.
 febrifugum, II, 43.
 pectorale incidens, II, 263.
 stomachicum, II, 171.
 vermifugum, II, 186.
 vulnerarium externum, II, 356.
 Viola, II, 325.
 Viola marina piscis, II, 540.
 Vipera, II, 57.
 Viperæ morsus, I, 363.
 Viperina, II, 46.
 Virga aurea, II, 93.
 Virgulæ plumbeæ ad dysuriam, I, 444.
 Viride æris, II, 375.
 Virium exolutio, I, 59.
 Viscum quercinum, II, 296.
 Vitellus ovi, II, 404.
 Vitex vel agnus castus, II, 298.
 Vitis, II, 513.
 alba, vel bryonia, II, 93.
 Vitriolum album, II, 406.
 cæruleum, II, 406.
 viride, II, 366.
 Vitrum antimonii, II, 148.
 ceratum, II, 207.
 Vitulus, II, 517.
 Ulcus internum, I, 129.
 externum, I, 338.
 cancrosum, I, 350.
 genitalium, I, 439.
 mammarum, I, 534.
 narium, I, 407.
 oris, I, 415, 580.
 renum & vesicæ, I, 307.
 tibiæ phagedænicum, I, 351.
 uteri, I, 542.
 Ulcera exhausta, I, 65.
 Ulmaria, I, 73.
 Umbilici prominentia in infantibus, I, 575.
 Umbra piscis, II, 537.
 Umbra piscis, II, 532, 537.

Unguenta officinalia.

ægyptiacum, II, 358.
 album Rhafis, II, 476.
 basilicum, II, 353.
 de althæâ, II, 431.
 de arthanitâ, II, 441.
 de styrace, II, 391.
 diapompholygos, II, 331.
 fuscum, II, 353.
 martiatum, II, 372.
 neapolitanum, II, 477.
 nutritum, II, 331.
 populeum, II, 335.
 rotatum, II, 331.
 rubrum exsiccans, II, 377.

Unguenta magistralia.

ad ambustionem, II, 472.
 cathæreticum, II, 381.
 ad nares, II, 411.
 ad genitalia, II, 446.
 depilatorium, II, 472.
 detergens, II, 357.
 digestivum, II, 351.
 emolliens, II, 323.
 exsiccans, II, 375.
 maturans, II, 351.
 mercuriale, II, 473.
 ad scabiem, II, 471.

Unguis, sarcoma oculorum, I, 395.

Ungulæ alces, II, 297.

Volatilia ad rem cibariam, II, 484.

Volvulus, I, 251.

Vomica, I, 212.

Vomitória, II, 140.

Vomitus, I, 238.

ad prognosim, I, 6.

cruentus, I, 241.

infantum, I, 568.

prægnantium, I, 519.

Voracitas, I, 244.

Vox tremula ad prognosim, I, 5.

Upupa avis, II, 528.

Urethræ angustia, I, 444.

Urethræ sectio, I, 301.

Urina, seu medicamentum, II, 346.

cruenta, I, 305.

Urinæ difficultas, I, 309.

examen ad prognosim, I, 6.

incontinentia, I, 316.

insolitum profluvium, I, 314.

suppressio, I, 64, 311.

Urogallus avis, II, 523.

Uroscopia, I, 6.

Ursus, II, 519.

Urtica, II, 127.

Uteri cancer, I, 542.

hernia, I, 437.

hydrops, I, 548.

inversio, I, 543.

phlogosis, I, 541.

Uva ursi, I, 302.

Uvæ passæ, II, 250.

Vulneraria interna, II, 130.

externa, II, 354.

pectoralia, II, 254.

Vulnus, I, 371.

à morsu rabidorum, I, 363.

Vulpes ad rem cibariam, II, 520.

Vulvaria, II, 463.

Uvulæ prolapsus, I, 419.

WEDELIUS laud. II, 333.

WEPFERUS laud. I, 138.

WILLISIUS laud. I, 39, 324.

X.

XIPHIAS piscis, II, 531.

Z.

ZACUTUS lufit. laud. I, 462.

Zea hordei species, II, 490.

Zedoaria, II, 81.

Zibethum, II, 297.

Zingiber, II, 119, 544.

Ziziphus, II, 510.

Zoster, I, 491.

Finis Indicis Latini.

TABLE FRANÇOISE.

A.

- A**BEILLE : sa piquûre, I, 362.
Abcès interne, I, 125, 129.
 externe, I, 335.
 au foie, I, 291.
 au sein, I, 530, 533.
Abricotier, II, 506.
Abforbans, II, 191.
Abfinche, II, 188.
Acacia commun & d'Egypte, II, 128.
Acanthe, II, 324.
Accouchement : son terme, I, 522.
 difficile, I, 523.
Accouchées : leurs maladies, I, 524.
Ache, II, 434, 497.
Acidité des premières voies, I, 233.
Adiante, II, 248.
Adoucissans internes, II, 9.
 externes, II, 327.
Adstringens internes, II, 120.
 externes, II, 160.
Agaric de deux sortes, II, 163.
Agacement des dents, I, 418.
Agneau : sa chair, II, 518.
Affectiôn hypochondriaque, I, 103.
 hystérique, I, 503.
 des accouchées, I, 532.
Aigremoine, II, 35.
Aiguille, poisson, II, 539.
Ail, II, 469, 501, 550.
Albertes, poissons, II, 540.
Alexiteres, II, 77.
Alkékenge, II, 213.
Alleluya, plante, II, 25.
Alliaire, II, 295.
Aloës de trois sortes, II, 140.
Alose, II, 532.
Alouette, II, 528.
Aloyau, II, 517.
Aluine, II, 188.
Alun, II, 364.
Amadou, II, 364.
Amande, II, 511.
Amandes douces & ameres, II, 15.
Ambre gris, II, 306.
 jaune, II, 396.
Ambrosië, II, 175.
Amertume de la bouche, I, 233.
Ammi de Crete, II, 179.
Ammoniac, gomme, II, 102.
 sel, II, 50.
Amome en grappe, II, 178.
Amygdales : leurs maladies, I, 415.
Ananas, II, 516.
Anasarque, I, 108.
Anchois, II, 540.
Ancolie, II, 425.
Ane : sa chair, II, 520.
Aneth, II, 179, 551.
Anevrisme interne, I, 121.
 externe, I, 354.
 par la saignée, I, 467.
Angélique, II, 426.
Angine, I, 423.
 catarrhale, I, 425.
 convulsive, I, 427.
 gangreneuse, I, 425.
 liquirrheuse, I, 415.
Anguille, II, 534.
Anis, II, 179, 551.
Ankylose, I, 471.
Ankoues, I, 423.
Anus : ses maladies, I, 451.
 sa chute, I, 458, 577.
 ses remèdes, II, 450.
Anodins internes, II, 276.
 externes, II, 332.
Anodyn minéral, II, 286.
Antimoine crud, II, 75.
 diaphorétique, II, 76.
Anti-acides, II, 191.
Anti-dysenteriques, II, 197.
Anti-émériques, II, 142.
Anti-épileptiques, II, 287.
Anti-héctique de Poterius, II, 268.
Anti-hystériques, II, 287.
Anti-paralytiques, II, 300.
Antipathie, I, 232, II, 481.
Anti-putrides internes, II, 14, 20.
 externes, II, 386.
Anti-scorbutiques, II, 60.
Antispasmodiques, II, 287.
Anxiété, I, 66, 245.
Apéritifs, II, 85.
Aphthes, I, 415, 580.
Apoplexie, I, 145.

Apozeme, voyez la table latine.

Appetit dépravé, I, 509, 520.
perdu, I, 237.

Araignée : sa piquûre, I, 365.

Arbousier, II, 512.

Arcane corallin, II, 108.

Ardeur d'estomac, I, 245.
d'urine, I, 309.

Argent vif, II, 476.

Argentine, II, 47.

Aristoloché ronde & longue, II, 231.

Armoise, II, 295.

Arrête-bœuf, II, 221.

Arrière-faix, I, 526.

Arroche, II, 497.

Artichaut, II, 499.

Artifi, II, 503.

Ascarides, I, 282.

Ascite, I, 318.
purulente, I, 291.

Asperge, II, 221, 498.

Atpic, II, 305.

Aissoupiissement, I, 152.

Asthme, I, 20.

Atrophie générale, I, 329.

des extrémités, I, 459.

des enfans, I, 558.

Aveine, II, 249.

Avelines, II, 511.

Aune, II, 478.

Aunée, II, 115.

Avoine, II, 249, 491.

Avortement, I, 521.

Aurada, II, 536.

Auriol, II, 528.

Aurifique minéral, II, 147.

Aurone, II, 176.

Aurucou, II, 536.

Ausen, poisson, II, 531.

Azerolier, II, 512.

B.

BAINS, II, 310, 312.

pour la paralysie, II, 473.

artificiels, II, 473.

de vapeurs, II, 311.

Baleine (blanc de), II, 330.

Barbotine, graine, II, 189.

Barbeau, II, 538.

Barbue, II, 536.

Bardane, II, 55.

Basilic, onguent, II, 353.
plante, II, 370.

Bas-ventre : ses maladies, I, 232, 432.

ses topiques, II, 436.

tuméfié des enfans, I, 574.

Batate d'Espagne, II, 504.

Baudroie, II, 537.

Baumes naturels,

de Copahu, II, 139.

de Judée ou de la Mecque, II, 138.

du Canada, II, 223.

du Pérou, II, 138.

de Tolu, II, 139.

Baumes officinaux.

apoplectique, II, 413.

d'Arceus, II, 353.

du commandeur, II, 182.

de Fioraventi, II, 358.

hypnotique, II, 414.

de Lucatel, II, 358.

nervin, II, 372.

de soufre anisé, II, 258.
térébenthiné, *ibid.*

tranquille, II, 334.

verd, II, 384.

universel, II, 182.

Baumes magistraux.

d'alun, II, 356.

samaritain, II, 356.

Baume des jardins, II, 552.

Baies de genièvre, II, 177.

de laurier, II, 177.

de nerprun, II, 161.

Bdellium, gomme, II, 449.

Bec de grue, herbe, II, 430.

de lièvre : maladie, I, 413.

Bécasse, II, 525.

Bécaffine, II, 525.

Béchiques, II, 242.

Bedouido, II, 528.

Been blanc, II, 304.

Bel esprit ; ce qu'on en doit craindre, I, 167.

Bélier, II, 517.

Belladone, II, 344.

Benjoin, II, 267.

Benoite, II, 115.

Beque-figue, II, 527.

Berle, I, 65.

Berlue, I, 403.

Bete, II, 324, 496.

Beterave, II, 496.

Bétoine, II, 304.

Beurre ordinaire, II, 549, 329.

de cacao, II, 178.

d'antimoine, II, 384.

- Bézoard animal & minéral, II, 83.
 Biche, II, 519.
 Biere, II, 28, 564.
 Bigarotier, espece de cerisier, II, 505.
 Bigarrade, ou orange amere, II, 509.
 Bile : ses vices, I, 233, 254.
Bijon, II, 346.
 Bitume de Judée, II, 347.
 Blanc de baleine, II, 330.
 d'œuf, II, 404.
 de plomb, ou céruse, II, 375.
 Blanc-manger, II, 113.
 Blanc-raïsin, onguent, II, 476.
 Bled commun, II, 489.
 barbu, ou sargo, II, 492.
 noir, ou de vache, II, 493.
 sarrafin, ou fagopyrum, II, 492.
 de Turquie, ou maïs, II, 492.
 Bléreau : sa chair, II, 520.
 Bœuf : sa chair, II, 517.
 Blette, II, 497.
 Bois de gaïac, II, 73.
 de lentisque, II, 424.
 néphrétique, II, 213.
 Boisson, II, 555.
Bogue, poisson, II, 540.
 Bol d'Arménie, II, 206.
 magistral, II, 206.
 absorbant, II, 194.
 astringent, II, 124.
 alexitere, II, 80.
 analeptique, II, 114.
 anodyn, II, 181.
 antispasmodique, II, 291.
 apéritif, II, 90.
 utérin, II, 230.
 calmant, II, 181.
 céphalique, II, 303.
 comprimant, II, 201.
 cordial, II, 271.
 dépurant, II, 54.
 diaphorétique, II, 71.
 émétique, II, 144.
 fébrifuge, II, 44.
 hépatique, II, 238.
 hydragogue, II, 156.
 incisif, II, 100.
 pectoral béchique, II, 247.
 fondant, II, 264.
 vulnéraire, II, 257.
 purgatif, II, 156.
 résolutif, II, 135.
 stomachique, II, 174.
 vermifuge, II, 187.
 Bol vulnéraire, II, 135.
 Bon-henry, plante, II, 497.
 Bonne-dame, plante, II, 497.
 Botax, II, 105.
 Bouc : sa chair, II, 519.
 Bouche : ses maladies, I, 413.
 ses remèdes, II, 418.
 Bouffissure, I, 348.
 Bouffron, poisson, II, 541.
 Bougies, II, 446.
 Bouillon-blanc, plante, II, 463.
 Bouillon ; ce que c'est, II, 4.
 adoucissant, II, 12.
 antiscorbutique, II, 63.
 antispasmodique, II, 290.
 apéritif, II, 89.
 utérin, II, 228.
 astringent, II, 124.
 céphalique, II, 303.
 dépurant, II, 53.
 diaphorétique, II, 71.
 diurétique dans les maladies chroniques, II, 219.
 fébrifuge, II, 43.
 fortifiant, II, 112.
 hépatique, II, 236.
 laxatif, II, 155.
 pectoral béchique, II, 246.
 incisif, II, 263.
 vulnéraire, II, 256.
 rafraîchissant, II, 23.
 stomachique, II, 172.
 sudorifique, II, 71.
 tempérant, II, 33.
 vulnéraire, II, 135.
 Boule de mars, II, 359.
 Boulimie, I, 244.
 Bouquetin (sang de), II, 267.
 Bourbillon des furoncles, I, 346.
 Bourdelais, raïsin, II, 513.
 Bourgene, arbre, II, 474.
 Bourgeons du visage, I, 391.
 Bourgepine, II, 161.
 Bourrache, II, 35.
 Bourse à berger, II, 127.
 Bourses : ses maladies, I, 447.
 Boursoufflure, I, 348.
Bouscallo, II, 527.
 Boutons du visage, I, 391.
 Brandevin, II, 564.
 Brame, poisson, II, 534, 536.
 Brancurline, II, 324.
 Brebis, II, 517.
 Brochet, II, 533.

Brocoli,

Brocoli, II, 406.
 Broncocele, I, 390.
 Brouillement d'oreille, I, 412.
 Brûlure, I, 375.
 Brunelle, II, 137.
 Bryone, II, 93.
 Bubon, I, 342.
 pestilentiell, I, 33.
 vénérien, I, 81.
 Bubonocèle, I, 433.
 Buffle : sa chair, II, 517.
 Bugle, II, 137.
 Buglosse, II, 72.
 Buis, II, 74.

C.

CABARET, plante, II, 145.
 Cacao, II, 178.
 Cachet escarotique, II, 384.
 Cachou, II, 205.
 Cachexie, I, 73.
 Cadmie, ou pierre calaminaire, II, 375.
 ou tuthie, II, 406.
 Caffé, II, 556.
 Cagareou, poisson, II, 540.
 Cagneux, voyez distorsio ossium.
 Caille, oiseau, II, 527.
 Caillé, ou lait caillé, II, 556.
 Caille-lait, herbe, II, 295.
 Calament, herbe, II, 305.
 Calamine, pierre, II, 375.
 Calandro, II, 528.
 Calcul des reins & de la vessie, I, 299.
 Calebasse, II, 500.
 Calemar, poisson, II, 541.
 Calmans anodins, II, 276.
 antispasmodiques, II, 287.
 Camomille, II, 462.
 Camphre, II, 282.
 Camphrée, II, 266.
 Canard, II, 525.
 Canari, oiseau, II, 529.
 Cancer, maladie, I, 350.
 de la bouche, I, 415.
 des mammelles, I, 534.
 de la matrice, I, 542.
 Cannelle ordinaire, II, 118, 544.
 blanche, II, 305.
 Cantharides, II, 383.
 Cantheno, poisson, II, 538.
 Capillaires, herbes, II, 36.
 Capillaire blanc, ou filicula, *ibid.*

Tom. II.

Capillaire de Montpellier, ou adiantum,
 II, 248.
 commun, ou filicula, II, 36.
 de Canada, ou adiantum, II,
 248.
 Captier, II, 92, 553.
 Cardamome, II, 118.
 Cardialgie, I, 245.
 Cardons, II, 499.
 Carie des os, I, 473.
 Carline, II, 56.
 Carminatif, II, 168.
 Carnosité prétendue de l'urethre, I, 444.
 Carote, II, 501.
 Carouge, II, 250, 512.
 Carreau, maladie des enfans, I, 574.
 Carpe, II, 534.
 Cartame, II, 160.
 Cascarille, II, 48.
 Carvi, II, 180, 552.
 Cassave de l'Amérique, II, 490.
 Casse, II, 161.
 Cassis, II, 26.
 Castoreum, II, 297.
 Catalepsie, I, 172.
 Cataplasme, voyez la table latine.
 Catapuce, II, 161.
 Cataracte, I, 401.
 Catarrhe commun, I, 70, 184.
 suffocant, I, 189, 567.
 de la vessie, I, 317.
 des enfans, I, 565.
 CATESBI laud. II, 49.
 Cathérétiques, II, 378.
 Catholicon, électuaire, II, 167.
 Cavillo, poisson, II, 538.
 Cauquirado, II, 528.
 Cautere, II, 319, 320.
 actuel, I, 363, II, 319, 378.
 Cédrot, II, 509.
 Celeri, II, 497.
 Cendres gravelées, II, 386.
 Centaurée (petite), II, 47.
 Centinode, II, 126.
 Céphaliques, II, 300.
 Cérat adoucissant magistral, II, 328.
 astringent magistral, II, 363.
 blanc de Galien, II, 331.
 de pierre calaminaire, II, 377.
 Cercisi, II, 80, 501.
 Cerf, II, 518.
 Cerfeuil, II, 176, 552.
 Cerises, II, 505.

Gggg

- Cerneaux, II, 511.
 Céruse, II, 375.
 Ceterac, II, 240.
 Cévadille, II, 476.
 Chacril, II, 48.
 Chaleur ; maladie, I, 57.
 Chameau ; sa chair, II, 519.
 Chamois ; sa chair, II, 519.
 Champignons, II, 553.
 Chancre ; maladie, I, 350.
 de la bouche, I, 415.
 des mammelles, I, 534.
 de la matrice, I, 542.
 Chanvre ; son huile, II, 325.
 Chapon, II, 522.
 Charbon de terre, II, 347.
 Charbon ; tumeur, I, 344.
 Chardon bénit, II, 73.
 roland, II, 92.
 Chardonneret, oiseau, II, 529.
 Chartre ; maladie, I, 584.
 Chasselas, raisin, II, 513.
 Chassie, I, 396.
 Chataignier, II, 510.
 Chataigne de mer, II, 542.
 Chat ; sa chair, II, 520.
 Chatouillement, I, 67.
 Chaude-pisse des hommes, I, 441.
 des femmes, I, 539.
 Chauffe-trape, II, 221.
 Chaux, II, 468.
 Chelidoine, II, 474.
 Chervi, ou racine sucrée, II, 503.
 Cheval ; sa chair, II, 520.
 Chevre, II, 519.
 Chevrette de mer, II, 542.
 Chevreuil & chevrette, II, 519.
 Chicorée, II, 34, 495.
 Chien ; sa chair, II, 520.
 de mer, II, 532.
 Chiendent, plante, II, 34.
 Chipardris, oiseau, II, 527.
 Chocolat, II, 566.
 Cholera morbus, I, 253.
 Chou, II, 496.
 rouge pommé, II, 248.
 marin, ou soldanelle, II, 160.
 Chûte de l'anüs, I, 458, 577.
 de la luette, I, 419.
 du vagin & de la matrice, I, 543.
 Ciboule, II, 551.
 Cidre, II, 26, 565.
 Ciguë, poison, I, 138.
 Ciguë, remède, II, 344.
 Cimolée, terre des couteliers, I, 447, II, 448.
 Cinnabre naturel & artificiel, II, 107.
 d'antimoine, II, 108.
 Cinoglosse, II, 358.
 Cire à cacheter, II, 426.
 Cirole, emplâtre, II, 348.
 Cirons, I, 479.
 Citron, II, 509.
 Citronelle, ou mélisse, II, 295.
 Citrouille, II, 500.
 Civette, II, 297.
 Clavelado, II, 533.
 Clauvisso, II, 542.
 Clystère, II, 317.
 Cloportes, II, 93.
 Clou, tumeur, I, 346.
 hystérique, douleur, I, 381, 504.
 Clou de girofle, II, 177, 545.
 Cochemar, I, 163.
 Cochenille, II, 224.
 Cochon ; sa chair, II, 518.
 de lait, II, 518.
 Cocq commun, II, 522.
 d'inde, II, 523.
 Coene du sang, I, 227.
 Coignassier, II, 204, 508.
 Colique bilieuse, I, 267.
 intestinale, I, 267.
 d'estomac, I, 245.
 hépatique, I, 287.
 néphrétique, I, 296.
 des peintres, I, 269.
 de Foitou, I, 275.
 venteuse, I, 268.
 Collyre, ce que c'est, II, 314.
 Collyres officinaux.
 de Charras, II, 407.
 de Lanfranc, II, 358.
 Collyres magistraux.
 adoucissant, II, 401.
 dessiccatif & détersif, II, 402.
 discussif, II, 401.
 répercussif, II, 401.
 résolutif, II, 401.
 Coloquinte, II, 162.
 Commotion du cerveau, I, 386.
 Concombre des jardins, II, 499.
 sauvage, II, 166, 435.
 Concrétions polypeuses, I, 20.
 Condylome, I, 360, 439, 456.
 Confection alkermes, II, 274.

Confection d'hyacinthe, II, 274.
 Hamec, II, 267.
 Consomption, I, 329, 558.
 Consoude (grande), II, 126.
 Constipation, I, 265.
 des enfans, I, 571.
 Contorsion de la bouche, I, 172, 413.
 Contraction des membres, I, 459.
 Contusion, I, 480.
 Contre-venins, II, 77.
 Contre-vers, II, 183.
 Convulsion, I, 4, 172, 578.
 Convulsionnaires, I, 173.
 Coq, II, 522.
 d'inde, II, 523.
 Coquelicot, II, 249.
 Coqueluche, I, 184, 565.
 Coqueret, II, 213.
 Coquillages, II, 196.
 Corail, II, 195.
 Coralline, II, 190.
 Cordiaux, II, 269.
 Coriandre, II, 177, 551.
 Cormes, II, 204, 512.
 Corne de cerf, II, 82.
 préparée, II, 196.
 plante, II, 363, 498.
 Cornichons, II, 499.
 Cornouillier, II, 204, 512.
 Corps étrangers, I, 134.
 Cors aux pieds, I, 465.
 Cosmétiques, II, 392.
 Coucou, II, 528.
 Couleuvre, II, 57.
 Couleuvrée, ou bryone, II, 93.
 Coulis des cuisines, II, 485, 549.
 Coup de soleil, I, 384.
 de sang, I, 147.
 à la tête, I, 386.
 Couperose, maladie, I, 391.
 Courbature, I, 15, 57.
 Couronne impériale, II, 324.
 Courge, II, 500.
 Cournudos *vernaculè*, I, 389.
 Cours de ventre, I, 255.
 Cousins, leur piquure, I, 366.
 Cram, espece de raifort, II, 64, 593.
 Crachement de sang, I, 207.
 Crampe, I, 66, 466.
 Crâne, sa fracture, I, 286.
 remede, II, 297.
 Crapaud, sa morsure, I, 354.
 remede, II, 224.
 Craie, II, 196.

Crème de lait, II, 556.
 de pain, II, 123.
 de riz, d'orge, &c, II, 13.
 de tartre, II, 38.
 Cresson alénois, II, 411, 498.
 d'eau, II, 65, 498.
 Crêtes de l'anus, &c, I, 439, 456.
 Crises, I, 9, 19.
 Croûte de lait des enfans, I, 589.
 Crudités des premieres voies, I, 233.
 Crystall minéral, II, 286.
 Crystalline, maladie, I, 348, 438.
 Cubebe, II, 178.
 Cucurbitins, vers, I, 282.
 Cumin, II, 180.
 Curage, ou periscaria, II, 102.
 Cuscute, II, 56.
 Cynoglosse, II, 358.
 Cygne, II, 526.

D.

DAIM, II, 519.
 Dattes, II, 250, 510.
 de mer, II, 542.
 Danse de S. Vit, I, 173.
 Darnagas, II, 529.
 Dartre, I, 482.
 Dauphin, II, 530.
 Décoction, II, 4. voy. la Table latine.
 blanche, II, 122.
 Défaillance, I, 226.
 Déglutition difficile, I, 420.
 Dégout, I, 237.
 Délire fébrile, I, 4, 169.
 mélancholique, I, 164, 167.
 Délaysants, II, 9.
 Démangeaison, I, 482.
 Dent de lion, II, 34.
 Dentelaire, II, 282.
 Dents, leurs maladies, I, 412.
 Dentition des enfans, I, 581.
 Dépilatoire, II, 472.
 Dépôt, I, 127.
 Dépurants, II, 51.
 Descende, ou hernie, I, 433.
 Dessiccatifs, II, 373.
 Détersifs internes, II, 130.
 externes, II, 354.
 Dévoiemet, I, 255.
 Diabete, I, 314.
 Diacode, ou syrop de pavot, II, 284.
 Diagrede, II, 164.
 Diapalme, emplâtre, II, 377.

Gggg ij

Diaphénic, II, 461.
 Diaphorétiques, II, 68.
 Diaphorétique minéral, II, 76.
 Diaprun, II, 167.
 Dialcordium, II, 207.
 Diarrhée, I, 255.
 des femmes grosses, I, 509.
 des enfants, I, 570.
 Dictame blanc, ou fraxinelle, II, 294.
 de Crete, II, 117.
 Diete, ses avantages, I, 11, 14.
 Difficulté d'avaler, I, 420.
 d'uriner, I, 309.
 de respirer, I, 200.
 Digestion naturelle, I, 232.
 ses vices, I, 232.
 Digestifs, II, 349.
 Discussifs, II, 336.
 Diurétiques dans les maladies aiguës, II, 208.
 dans les chroniques, II, 215.
 externes, II, 439.
 Dompte-venin, II, 80.
 Dorade, poisson, II, 536.
 Dorée, poisson, II, 538.
 Doses, maniere de les déterminer, II, 2.
 leur tableau, II, 7.
 Douche, II, 312.
 Douleur, I, 66; voy. la Table latine.
 de dents, I, 417.
Dourmillouso, poisson, II, 533.
 Dysenterie, I, 218.
 épidémique, I, 26.
 blanche, I, 260.
 Dysurie, I, 309, 442, 444.

E.

Eau commune, II, 555.
 distillée, II, 18.
 Eaux minérales froides, II, 28.
 de Boulogne, II, 233.
 de Cransac, II, 180.
 de Forges, II, 233.
 de Meinc, II, 29.
 de Miers, II, 164.
 de Monfrin, II, 29.
 de Passy, II, 180.
 de Provins, II, 233.
 de Sedlitz, II, 164.
 de Sainte-Reine, II, 29.
 de Seltz, II, 37.

Eaux de Spa, II, 57.
 de Vals, II, 29.
 de Vefoul, II, 29.
 d'Youset, II, 57.
 Eaux thermales, II, 103.
 d'Aix en Provence, II, 133.
 la Chapelle, II, 104.
 de S. Amant, II, 58.
 de Bagnieres, II, 347.
 de Bagnols, II, 475.
 de Barège, II, 104.
 de Balaruc, II, 181.
 de Bones, II, 268.
 de Bourbon-l'Archambaut, II, 241.
 Lanci, II, 49.
 de Bourbonne, II, 58.
 de Coterers, II, 181.
 de Dax, II, 371.
 de Digne, II, 104.
 de Luxeuil, II, 306.
 du Mont d'Or, II, 267.
 de la Motte, II, 165.
 de Plombiere, II, 181.
 de Vichi, II, 94.

Eaux officinales.

de chaux, II, 468.
 de cannelle, II, 274.
 des carmes, II, 297.
 divine, cordiale, II, 275.
 de Fernel, déterfive, II, 359.
 impériale, II, 275.
 de Luce, II, 413.
 de fleur d'orange, II, 66.
 de frai de grenouilles, II, 330.
 mercurielle ou escarotique, II, 384.
 des trois noix, II, 82.
 ophthalmique, II, 466.
 phagedénique, II, 384.
 de Rabel, II, 129.
 de la reine de Hongrie, II, 412.
 de roses, II, 160.
 stiptique, II, 412.
 theriacale, II, 274.
 de vie, II, 273, 564.
 vulnéraire, II, 348.

Eaux magistrales.

acidule, II, 20.
 astringente, II, 410.
 alumineuse, II, 362, 365.
 antispasmodique, ou camphrée, II, 289.
 calmante, II, 279.
 ferrée, II, 87.
 hépatique, II, 236.

- Eau de goudron**, II, 181.
 de Goulard, II, 398.
 de riz, d'orge, &c, II, 11.
 minérale purgative, II, 151.
 artificielle, II, 87, 473.
 nitrée, II, 20.
 de poulet, de veau, &c, II, 11.
 de rhubarbe, II, 87, 151.
 fcarotique, II, 380.
 vermifuge, II, 183.
 de vie all-mande, II, 153.
Eblouissement, I, 142.
Ebullition, maladie de la peau, I, 481.
Ecaille d'huitre, II, 542.
Echalotte, II, 551.
Echauboulure, I, 481.
Echauffement, I, 57.
Echymose, I, 467, 480.
 des yeux, I, 401.
Eclaire, II, 474.
Ecorce de grenade, II, 204.
Ecorchure, I, 592.
Ecrevisse de mer, II, 541.
 de riviere, II, 541.
Ecroelles, I, 88.
Ecureuil, sa chair, II, 520.
Edème général, I, 348.
 des extrémités, I, 109, 460.
Eglantier, II, 25.
Elan, son pied, II, 297.
Elemi, gomme, II, 353.
Elixir de Garus, II, 182.
 de propriété, II, 299.
 de Stoughton, II, 183.
Ellébore noir, II, 145.
Embonpoint excessif, I, 327.
Embrocation, ce que c'est, II, 312.
 résolutive, II, 338.
 scorbutique, II, 472.
Emériques, I, 13, II, 140.
Emolliens, II, 321.
Empereur, poisson, II, 531.
Emphysème, I, 348.
Emplâtre, voy. la Table latine.
 de l'abbé de Grasse, II, 331.
 cicroene, II, 348.
 contre la goutte, II, 469.
 du prieur de Cabrières, II, 443.
 de blanc de balcine, II, 435.
 de Nuremberg, II, 377.
Empyeme, I, 212.
Emulsion, voy. la Table latine.
Encens, II, 396.
Enchiffrement, I, 404.
Enchois, II, 540.
Endive, II, 495.
Enfants, leurs maladies, I, 551.
Enflure des jambes, I, 348.
Engelures, I, 464.
Engorgements internes, I, 115.
 des mammelles, I, 530,
 533.
Engourdissement, I, 157.
 des jambes, I, 466.
Enrouement, I, 183.
Enterocèle, I, 433.
Entorse, I, 468.
Envie des femmes grosses, I, 520, 593.
Epanchement, I, 113, voy. Hydrops.
Epeautre, II, 491.
Eperlan, poisson, II, 540.
Epices, II, 485.
Epilepsie, I, 177.
 des enfants, I, 179, 578.
Epinars, II, 495.
Epine-vinette, II, 25, 515.
Epiplocele & épiplophale, I, 433.
Epithème, voy. la Table latine.
Epithyme, II, 56.
Eponge d'églantier, II, 26.
Epreintes, I, 264.
Epuisement, I, 59.
Epurge, II, 161.
Érésipele, I, 491.
 boutonné, I, 491.
Ergot, sorte de seigle,
Ers, plante, II, 352, 494.
Eruptions, I, 8, 481.
 reentrées, I, 64.
Escargot, II, 542.
Espadon, poisson, II, 531.
Espeautre, II, 490.
Esprit, voy. la Table latine.
Esquinancie, I, 423.
Esquine, II, 72.
Esquierre, I, 115.
 externe, I, 350.
 des mammelles, I, 534.
 de la matrice, I, 542.
Essence, voy. la Table latine.
Essence de girofle, II, 427.
Essence de thym, II, 427.
Estomac, ses maladies, I, 232.
Estomachiques, II, 168.
Estragon, II, 176, 550.
Esule, II, 158.
Eternuement, I, 405.
Etourneau, II, 527.

Erurgeon, II, 530.
 Etuves, II, 311.
 Eupatoire d'Avicenne, II, 239.
 de Mésué, II, 240.
 des Grecs, II, 35.
 Evacuations supprimées, I, 64.
 Evanouissement, I, 226.
 Euphorbe, II, 383.
 Euphrase, I, 403, II, 407.
 Exanthème, I, 480.
 Excoriation, I, 375.
 Excroissance, *voy.* Sarcoma.
 Exfoliation des os, I, 473.
 du cœur, I, 132.
 Exostose, I, 471.
 Extrait, *voy.* la Table latine.
 Extrémités, leurs maladies, I, 358, 429,
 458.
 leurs remèdes, II, 464.

F.

Face hippocratique, I, 330.
 Faim canine, I, 244.
 Faisan, II, 523.
 de montagne, II, 523.
 de mer, II, 532.
 Faon, II, 519.
 Farloufe, II, 528.
 Fauſſe angine, I, 389, 425.
 couche, I, 521.
 grosſeſſe, I, 545.
 hydrocele, I, 448.
 pleurésie, I, 99.
 péripleumonle, I, 198.
 Favouillo, II, 542.
 Faux germe, I, 521.
 Fébrifuges, II, 40.
 Fecules, II, 93, 102, 411.
 Fenouil, II, 552.
 Fenugrec, II, 345.
 Fer, ou mars, II, 94.
 Fer chaud, maladie, I, 245.
 Fétus mort, I, 522.
 Feu volage des enfants, I, 589.
 Fève de marais, II, 352, 494.
 Féverole, II, 494.
 Fics à l'anus, I, 456.
 Fievre, *voy.* la Table latine.
 Filipendule, II, 222.
 Figue, II, 505.
 grasses, II, 352.
 Fistule, I, 338.
 lacrimal, I, 397.

Fistule à l'anus, I, 457.
 Flatuosités, I, 278.
 Fleur de muscade, II, 82.
 de benjoin, II, 268.
 martiales de ſel ammoniac, II, 97.
 de ſoufre, II, 258.
 Fleurs blanches, I, 536.
 Flions; coquilles, II, 542.
 Flux céliaque, I, 255.
 dysentérique, I, 255.
 hémorrhoidal immodéré, I, 453.
 supprimé, I, 454.
 hépatique, I, 259.
 lientérique, I, 255.
 menſtruel; ſes vices, I, 511.
 méſentérique, I, 259.
 de ſang, I, 258.
 de ventre, I, 255.
 Flux ſupprimés, I, 64.
 Fluxions, I, 70.
 Follete, I, 184.
 Fomentation, *voyez* forus dans la table
 latine.
 Fortifiants, II, 109.
 Fougere, II, 188.
 Foulque, II, 526.
 Foye; ſes maladies, I, 287.
 ſes remèdes, II, 234.
 Foye des animaux, aliment, II, 520.
 Foye d'antimoine, II, 148.
 Fracture des os, I, 470.
 du crâne, I, 386.
 Frai de grenouille, II, 330.
 Fraiſier, II, 24, 514.
 Framboiſe, II, 514.
 Francolin, II, 524.
 Frauco, II, 526.
 Fraxinelle, II, 294.
 Frêne, II, 416.
 Friction, *voyez* linimentum.
 Friſſon, I, 8, 154.
 Fromage, II, 556.
 à la crème, II, 556.
 Froment, II, 325, 489.
 Fumeterre, II, 56.
 Fumigation, II, 310.
 mercurelle, II, 473.
 réſolutive, II, 343.
 Furoncle, I, 346.

G.

GAGÉ, oiſeau, II, 527.
 Galanga, II, 81.

Galbanum, II, 449.
 Gale; maladie, I, 485.
 des enfans, I, 591.
 Galès, vernaculé, I, 389.
 Galino, oiseau, II, 522.
 poisson, II, 538.
 Galineto, poisson, II, 540.
 Galls, II, 128.
 Ganglion (tumeur, I, 359.
 Gangrene interne, I, 132.
 externe, I, 378.
 Garance, II, 92.
 Gargarisme, voyez la table latine.
 Garou, arbrisseau, II, 382.
 Gayac, bois, II, 73.
 Geai, II, 527.
 Gelée, voyez la table latine.
 Gelinote des bois, II, 524.
 Gencives, leurs maladies, I, 413.
 Genet, II, 222.
 Genepi, espece d'absinthe, II, 189.
 Genièvre, II, 177.
 Gentiane, II, 46.
 Germandrée, II, 47.
 Gerosles, II, 177, 545.
 Gersure des levres, I, 413.
 Gingembre, II, 119, 544.
 Glaires de l'estomac, I, 233.
 de la vessie, I, 317.
 Glande au sein, I, 534.
 Glands bons à manger, II, 510.
 Glaycul, II, 411.
 Glouteron, II, 55.
 Glu, II, 296.
 Gobellet émétique, II, 76.
 Gomme, voyez la table latine.
 Gonorrhée, I, 441.
 des femmes, I, 539.
 Goudron, II, 353.
 Gorge-rouge, oiseau, II, 528.
 Gouëtre, I, 89, 390.
 Goujon, poisson, II, 539.
 Goûr dépravé, I, 509, 520.
 perdu, I, 337.
 Goute; maladie, I, 93.
 remontée, I, 97.
 Goute-rosé; maladie, I, 391.
 sercine, I, 403.
 Gouttes d'Angleterre, II, 307.
 anodynes d'Hoffman, II, 286.
 de Sydenham, II, 285.
 du général la Mothe, II, 307.
 Gouteto, I, 578.
 Graine barbotine, II, 189.

Graine d'écarlate, II, 273.
 de lin, II, 14.
 de paradis, II, 118.
 de perroquet, II, 160.
 Grains de vie, II, 168.
 Graïo, oiseau, II, 527.
 Graisses, II, 329.
 Grandoulo, oiseau, II, 524.
 Grand raifort, II, 64, 503.
 Grande consoude, II, 126.
 Grande éclair, II, 474.
 Gratecul, II, 25.
 Gratiolle, II, 461.
 Gravelle des reins, I, 299.
 des paupieres, I, 394.
 Grêle des paupieres, I, 394.
 Grenade, II, 204, 509.
 Grenouille, II, 542.
 Grenouillette; tumeur, I, 414.
 Grincement des dents, I, 4.
 Griotier, II, 505.
 Grippe, I, 184.
 Grive, II, 527.
 Groseilles rouges, II, 26, 515.
 blanches ou perlées, II, 515.
 Grossesse; ses signes, I, 519.
 ses maladies, I, 519.
 Gruau, II, 36, 492.
 Guepes; leur piquûre, I, 365.
 Gui de chêne, II, 296.
 Guimauve, II, 13.

H.

HALE (le) I, 480.
 Halcine puante, I, 418.
 Hareng, II, 539.
 Haricot, II, 494.
 Haut-mal, ou épilepsie, I, 177.
 des enfans, I, 179.
 Hellebore blanc, II, 411.
 Hématite, pierre, II, 366.
 Hémiplegie, I, 156.
 Hémoptysie, I, 207.
 Hémorrhagie, I, 332.
 Hémorrhoides, I, 451, 577.
 blanches, I, 455.
 Hépatique, plante, II, 240.
 Hépatiques, remèdes, II, 234.
 Hépatite, maladie, I, 290.
 Herbe aux charpentiers, II, 137.
 aux chats, II, 231.
 aux cuillers, II, 64.

Herbe dorée, II, 240.
 à pauvre homme, II, 461.
 aux poux, II, 476.
 aux puces, II, 249.
 à Robert, II, 430.
 vulnéraires, II, 137.
 Hérisson de terre, II, 520.
 de mer, II, 542.
 Hernie, I, 433; *voyez* la table latine.
 venteuse, I, 449.
 Herniole, II, 212.
 Héron, oiseau, II, 525.
 Hêtre, II, 513.
 Hirondelle, II, 529.
 son nid, II, 431.
 Hippocras, II, 563.
 Homar, poisson, II, 542.
 Hoquet, I, 5, 230.
 Houblon, II, 239.
 Huile, *voyez* la table latine.
 d'olive, II, 548.
 de noix, II, 352, 549.
 de petits chiens, II, 372.
 de tartre par défaillance, II, 474.
 Huitres, II, 542.
 Humeurs froides, I, 89.
 Hupe, oiseau, II, 528.
 Hydatides, I, 319, 349.
 des paupières, I, 394.
 Hydragogues, II, 148.
 Hydrocele, I, 448.
 fausse, *ibidem*.
 Hydrocephale, I, 583.
 Hydromel, II, 252.
 vineux, II, 565.
 pectoral béchique, II, 244.
 incisif, II, 261.
 vulnéraire, II, 255.
 purgatif, II, 151.
 Hydromphale, I, 437.
 Hydrophobie, I, 367.
 Hydropisie, I, 108.
 du bas-ventre, I, 318.
 des enfans, I, 559.
 enkistée, I, 319, 323.
 de la matrice, I, 548.
 des ovaires, *ibidem*.
 du péricarde, I, 217.
 de la poitrine, *ibidem*.
 Hypociste, II, 205.
 Hypochondrie, I, 103.
 Hypogastrocèle, I, 437.
 Hypopyon, I, 399.
 Hysope, II, 266.

Hysteric, I, 503.
 des accouchées, I, 534.
 Hystériques, remèdes, II, 287.

I.

JALAP, II, 159.
 Jambons, II, 518.
 Jaune d'œuf, II, 404.
 Jaunisse, I, 293.
 des enfans, I, 561.
 Impérial, II, 64.
 Impuissance, I, 441.
 Incisifs, remèdes, II, 98.
 Incontinence d'urine, I, 316.
 du ventre, I, 255.
 Incraissans, II, 9.
 Incube, I, 163.
 Indigestion, I, 232.
 Infiltration, I, 348.
 Inflammation, I, 123; *voyez* la table lat.
 Infusion, II, 3; *voyez* la table latine.
 Injection, II, 313; *voyez* la table latine.
 Inquiétudes nocturnes, I, 66.
 Insectes de différentes parties, I, 134, 409.
 Insomnie, I, 161.
 Joubarbe, II, 397.
 Ipecacuanha, II, 135.
 Iris commune, II, 389.
 de Florence, II, 389.
 Ischurie, I, 311, 444.
 des enfans, I, 576.
 Ivette, herbe, II, 469.
 Jujubes, II, 250, 510.
 Julep, II, 5; *voyez* la table latine.
 Ivoire, II, 75.
 Jusquiame, II, 430.

K.

KALI, ou soude, II, 103.
 Karabé, ou ambre jaune, II, 396.
 Kermès, ou graine d'écarlate, II, 273.
 minéral, II, 147.
 Kynorrhodon, II, 25.

L.

LABDANUM, II, 371.
 Lacque, gomme, II, 426.
 Laie, II, 518.
 Laine grasse, II, 431.
 Lait; ses especes, II, 15, 556; *voyez* la
 table latine.

Lait

Lait épanché ; maladie, I, 530.
 Lait de poule, II, 405.
 virginal, II, 398.
 Laitue, II, 495.
 Lamantin, poisson, II, 531.
 Lamproie, II, 535.
 Langue ; son examen dans les maladies, I, 4.
 avalée, I, 568.
 Langue de cerf, plante, II, 239.
 de chien, plante, II, 358.
Langouto, II, 542.
 Lapin, II, 346, 519.
 Larmoyement, I, 396.
 Lavande, II, 305.
 Lavement ; voyez clyster.
 Laudanum, II, 284.
 liquide, II, 285.
 Lauréole, II, 161.
 Laurier, II, 177.
 cerise, II, 177.
 Laxatifs, II, 148.
 Laye ; sa chair, II, 518.
 Lénitif, électuaire, II, 167.
 Lentille, II, 493.
 Lentisque, II, 424.
 Lépre, I, 488.
 Léthargie, I, 152.
 Leucophlegmatie, I, 108.
 Lèvres ; leurs maladies, I, 413.
 leur examen, I, 4.
 Lienterie, I, 255.
 Lierre terrestre, II, 257.
 Lièvre, II, 518.
 Limaçon, II, 397, 542.
 Limande, II, 539.
 Limaille de fer, II, 94.
 Limon, II, 548.
 Limonade, II, 548.
 Lin, plante, II, 14.
 Linaire, II, 463.
Lingoumbaou, écrevisse, II, 541.
 Liniment ; voyez la table latine.
 Linotte, oiseau, II, 529.
 Liqueur anodyne minérale, II, 286.
 Liquidambar, II, 352, 223.
 Licharge, II, 376.
 Loche, poisson, II, 540.
 Lochies, I, 527.
 supprimées, I, 527.
 abondantes, I, 528.
 Lombrils, I, 282.
Longo-lengo, oiseau, II, 528.
 Looch, ce que c'est, II, 5.
 antiputride, II, 22.

Tom. II.

Looch astringent, II, 123.
 pectoral béchique, II, 245.
 incisif, II, 261.
 purgatif, II, 152.
 résolutif, II, 134.
 vulnéraire, *ibidem*.
 LORRY, clar. laud. I, 165.
 Lotion, II, 313.
 Loup, ulcère aux jambes, I, 351.
 Loup marin, II, 535.
 Loupe, tumeur, I, 359.
 Luette relâchée, I, 419.
 Lupin, II, 346.
 Luxation, I, 469, 470.
 Lycanthropie, I, 165.
 Lys, II, 252.
 des vallées, II, 296.

M.

MACARON, II, 511.
 Mache, II, 498.
 Macis, II, 545.
 Macreuse, II, 526.
 Magistère de soufre, II, 259.
 Magnésie blanche, II, 196.
 Maigre, poisson, II, 531.
 Maigreux, I, 329.
 Mal d'aventure, I, 462.
 aux dents, I, 417.
 caduc, I, 177.
 des enfans, I, 179, 578.
 de gorge, I, 425.
 gangreneux, I, 426.
 Maladie du pays, I, 165.
 pédiculaire, I, 478.
 des hanches, I, 586.
 Maladies des accouchées, I, 524.
 de l'an, I, 45.
 de la bouche, I, 413.
 des enfans, I, 551.
 de l'estomac, I, 232.
 externes du bas-ventre, I, 432.
 de la poitrine, I, 428.
 des extrémités, I, 429, 458.
 des femmes, I, 503.
 grosses, I, 519.
 internes du bas-ventre, I, 232.
 de la poitrine, I, 181.
 des lombes, I, 430.
 du nez, I, 404.
 des oreilles, I, 409.
 des os, I, 470.
 des parties génitales, I, 438, 536.

H h h h

Maladies de la peau, I, 476, 589.

du sein, I, 533.

du tronc, I, 428.

des yeux, I, 393.

MALOUIN clar. laud. II, 490.

Malvoisie, II, 562.

Mammelles, leurs maladies, I, 533.

leurs remedes, II, 432.

Mandragore, II, 333.

Manie, I, 167.

Maniot de l'Amérique, II, 490.

Manne, II, 163.

Manus Dei, emplâtre, II, 348.

Maquereau, poisson, II, 536.

Marasme, I, 329.

des enfans, I, 558.

Marc des raisins, II, 371.

Marcassin, II, 518.

Marjolaine, II, 412.

Marlus, II, 536.

Maronier, II, 510.

d'inde, II, 412.

Marque de naissance, I, 479.

Marroquin, raisin, II, 513.

Mars, ou le fer, II, 94.

Marrube, II, 211.

Marfouin, poisson, II, 530.

Martre; sa chair, II, 520.

Massepain, II, 511.

Mastic, II, 425.

Matricaire, II, 231.

Mauve, II, 324.

Mauviette, II, 528.

Maturatifs, II, 349.

Mayenne fruit, II, 515.

Mecoacan, II, 159.

Mélancholie, I, 164.

Meleto, poisson, II, 540.

Melilot, II, 462.

Mélisse des jardins, II, 295.

sauvage, II, 212.

Melon, II, 499.

Mémoire; ses lésions, I, 569.

Menstrues; leurs maladies, I, 511.

dérangées, I, 515.

immodérées, I, 515.

irrégulières, I, 515.

laborieuses, I, 514.

retenues dans la matrice, I,

547.

supprimées, I, 511, 512.

Mente, II, 434, 552.

Mercure, II, 476.

doux, II, 105.

Mereure précipité, II, 385.

de vie, II, 147.

Mereuriale, II, 461.

Mérifier, II, 505.

Merlan, II, 536.

Merle, II, 527.

Merluche, II, 535, 537.

Méfange, II, 529.

Meurier, II, 188, 505.

Meure de renard, II, 515.

Meure, tubercule des paupieres, I, 394.

Meurtrissure, I, 480.

Miel commun, II, 251, 549.

anthosar, II, 462.

mercuriel, II, 462.

rosar, II, 425.

violar, II, 461.

vitriolé, II, 357.

Migraine, I, 381.

Milan de mer, II, 538.

Mille-feuille, II, 137.

pertuis, II, 136.

Millet, II, 492.

Minium, II, 375.

Miserere, maladie, I, 251.

Mithridate; confection, II, 298.

Mixtion, ce que c'est, II, 5.

céphalique, II, 302.

à fumer, II, 423.

anti-épileptique, II, 290.

Moëlle, II, 329, 521.

Moineau, II, 528.

Mole; ses especes, I, 545.

Morelle, ou solanum, II, 333.

Morille, espece de champignon, II, 554.

Morpions, I, 478.

Mors du diable, plante, II, 72.

Morsure des animaux venimeux, I, 362.

enragés, I, 363.

Morue, II, 535, 538.

Mouches cantharides, II, 383.

Moule, ou moucle, II, 542.

Moulé, poisson, II, 539.

Mourfondamen, I, 15, 57.

Mouron, plante, II, 257.

Mousse marine, II, 190.

Mousserons, II, 553.

Moust; sa vapeur, I, 205.

Moutarde, II, 382, 550.

Mouton, II, 517.

Mouvements convulsifs, I, 172.

Moxa, duvet de la Chine, I, 96.

Mucilages, II, 253, 328.

Mucosité hémorrhoidale, I, 455.

Muge, ou mulot, poisson, II, 538.
 Muguet, II, 296.
 Mules, I, 464.
 Musc, II, 417.
 Muscade, II, 118, 545.
 Muscat, raisin, II, 514.
 Myroholans, II, 295.
 Myrrhe, II, 390.
 Myrtille, II, 128.

N.

NARCOTIQUES, II, 276.
 Nard celtique, II, 81.
 des Indes, II, 272.
 Navet, II, 247, 501.
 Nausée, I, 238.
 Néflier, II, 205, 512.
 Nègres avalent leur langue, I, 568.
 Nénuphar, II, 282.
 Néphrésie, I, 296.
 Nerprun, II, 161.
 Nez; ses maladies, I, 404.
 ses remèdes, II, 408.
 Nicotiane, II, 441.
 Nid d'hirondelle, II, 431.
 Nigeil, poisson, II, 539.
 Nitre, II, 214.
 Nodus, tumeur des os, I, 471.
 tumeur de la verge, I, 439.
 Noisetier, II, 511.
 Noix, II, 82, 511.
 de ben, II, 304.
 de cyprès, II, 363.
 de galle, II, 128.
 muscade, II, 118, 545.
 Nombril tuméfié des enfans, I, 575.
 Nouet hystrérique, II, 411.
 à mâcher, II, 423.
 Nouveur des enfans, I, 584.
 Nourrices; leur examen, I, 551.
 Noyaux de pêche, II, 47.
 de pignon, II, 249.
 Noyés; leur traitement, I, 104.
 Nummulaire, II, 127.
 Nutritum; onguent, II, 331.

O.

OBÉSITÉ, I, 327.
 Oblado, poisson, II, 539.
 Obstructions, I, 115.
 Odontalgie, I, 417.
 Œdeme, I, 348.

Œdeme des jambes, I, 109, 460.
 Œil; ses maladies, I, 393; voyez la table latine.
 ses remèdes, II, 399.
 écaillé, I, 394.
 Œillet, II, 73, 272.
 Œuf, II, 522.
 Oie, oiseau, II, 526.
 Oignon, II, 416, 501.
 Oliban, II, 396.
 Olivier, II, 512.
 Ombre, poisson, II, 532, 537.
 Ombrino, poisson, II, 531.
 Ongle d'élan, II, 297.
 Onglet, I, 395.
 Onguent; voyez la table latine.
 Opération de la bubonocèle, I, 435.
 césarienne, I, 524.
 de la cataracte, I, 401.
 Ophthalmie, I, 398.
 Ophthalmiques, II, 399.
 Opiate; voyez la table latine.
 de Salomon, II, 182.
 Opium, II, 284, 333.
 Oranges douces & aigres, II, 66, 509.
 Orcanette, II, 343.
 Oreille d'homme, II, 145.
 Oreilles; leurs maladies, I, 409.
 leurs remèdes, II, 414.
 Oreillons, I, 388.
 Orge, II, 36, 491.
 perlé & mondé, II, 36.
 Orgeat, II, 37.
 Orgeolet des paupières, I, 394.
 Origan, II, 371.
 Orobe, II, 494.
 Oronges, champignons, II, 553.
 Orpin, II, 469.
 Orsin, II, 542.
 Ortie (grande & petite), II, 127.
 Ortolan, II, 527.
 Orvale, II, 232.
 Orviétan, II, 84.
 Os; leurs maladies, I, 470.
 Os de sèche, II, 398.
 Oseille, II, 24, 496.
 Ostéocolle, II, 372.
 Oumbrino, poisson, II, 531.
 Ours; sa chair, II, 519.
 sa graisse, II, 329.
 Ourfin, II, 542.
 Outarde, oiseau, II, 525.
 Oxycrat, II, 27.
 Oxymel commun, II, 425.

Oxymel scillitique, II, 224.

Oye, II, 526.

Ozene, ulcere, I, 407.

P.

PAGEOU, poisson, II, 536.

Pain, II, 489.

à coucou, II, 25.

de pourceau, II, 343.

Pal, poisson, I, 532.

Palais; ses maladies, I, 413.

percé, I, 416.

Pâles couleurs, I, 510.

Paliure, II, 213.

Palmier, II, 510.

Palpitation du cœur, I, 221.

Panacée, II, 106, 115.

Panaïs, II, 501.

Panaris, I, 462.

Panicaud, II, 92.

Panis, II, 492.

Paon, II, 523.

Paralytic, I, 165.

suite de la colique, I, 274.

Paraphrénésie, I, 170, 191.

Paraphimosis, I, 438.

Pareira brava, II, 212.

Parfum; voyez *suffitus*.

Pariétaire, II, 212.

Parotides, I, 388.

Parties génitales; leurs maladies, I, 438, 536.

leurs remèdes, II, 443.

Pas d'âne, II, 248.

Passe-rage, II, 474, 551.

Passeron, II, 528.

Passion hystérique, I, 503, 532.

iliaque, I, 251.

Pastenaque, poisson, II, 533.

Pastèque, II, 500.

Pastilles mercurielles, II, 477.

Pâte de guimauve, II, 254.

d'amande, II, 19.

Pâtisserie, II, 490.

Patience, II, 55.

Pavie, II, 507.

Paumoulo, II, 37.

Pavot blanc, II, 282.

rouge, II, 248.

Paupières; leurs maladies, I, 393.

Peau; ses maladies, I, 476, 589.

ses taches, I, 479.

ses remèdes, II, 470.

Peau de poule, I, 482.

Pécher, II, 189, 507.

Pédiculaire, maladie, I, 478.

Pei argentin, poisson, II, 540.*espafo*, II, 531.

Peintade, II, 523.

Perche, II, 533.

Perdrix, II, 523.

Périlpneumonie, I, 191.

fausse, I, 198.

Persicaire, II, 102.

Perfil, II, 434, 552.

Perte de mémoire, I, 159.

de sang, I, 521, 524.

Pervenche, II, 424.

Pesse, arbre, II, 65.

Peste, I, 33.

Petit chêne, II, 47.

houx, II, 92.

Petit-lait, II, 37; voyez *serum lactis*.

Petite centauree, II, 47.

absinthe, II, 188.

Petite vérole, I, 497.

des enfans, I, 557.

volante, I, 502.

Petoue, oiseau, II, 529.*Petre*, poisson, II, 540.

Pétrole, II, 442.

Petugo, oiseau, II, 528.

Phimosis, I, 438.

Phlegmon, I, 335.

Phlogose, I, 123; voyez la table latine.

Phlyctènes, I, 378, 438.

Phrénésie, I, 169.

Phthisie, I, 209.

Picholine, olive, II, 512.

Pie, oiseau, II, 526.

Pied, ou ongle d'élan, II, 297.

Pied de chat, plante, II, 248.

de lion, plante, II, 136.

de poule, plante.

de veau, plante, II, 102.

Pierre d'azur, II, 273.

Pierre à cauter, II, 385.

à chaux, II, 468.

calaminaire, II, 375.

d'écrevisse, II, 195.

divine, ou ophthalmique, II, 406.

hématite, II, 366.

médicamenteuse, II, 406.

néphrétique, I, 299.

infernale, II, 386.

de porc, II, 83.

Pierres des reins & de la vessie, I, 299.

- Pierres dans les enfans, I, 576.
 des paupieres, I, 394.
 bilieuses, I, 288.
 de différentes parties, I, 139.
 précieuses, II, 274.
 Pigeon ; sa chair, II, 524.
 son sang, II, 404.
 ramier, II, 524.
 Pignons, II, 554.
 d'inde, II, 161.
 Pilau des Turcs, II, 490.
 Piloselle, II, 357.
 Pilules, *voyez* la table latine.
 Piment, ou botrys, II, 175.
 Pimprenelle, II, 35, 498.
 Pin, II, 554.
 Pinçon, oiseau, II, 529.
 Pintade, II, 523.
 Piquette, II, 559.
 Piquûre des animaux venimeux, I, 462.
 à l'artere, I, 467.
 au tendon, I, 467.
 au nerf, I, 468.
Pisgurn, poisson, II, 537.
 Pissement de sang, I, 305.
 involontaire, I, 316.
 purulent, I, 307.
 Pissenlit, II, 34.
 Pistache, II, 250, 512.
 Pivert, oiseau, II, 528.
Pivo, oiseau, II, 528.
 Pivoine, II, 294.
 Plantain, II, 405.
 Plaie, I, 371.
 Pléthore, I, 55, 332.
 Pleurésie, I, 191.
 fausse, I, 99, 429.
 Plie, poisson, II, 539.
 Plomb, II, 375.
 Plongeon, oiseau, II, 526.
 Pluvier, II, 524.
 Pneumatocele, I, 449.
 Poil (le), maladie, I, 530, 533.
 Point de côté, I, 104, 429.
 Poiré, II, 565.
 Poires, II, 507.
 de terre, II, 503.
 Poireau, plante, II, 501.
 Poireau, tubercule, I, 361.
 de la verge, I, 439.
 Poirée, plante, II, 324, 496.
 Pois de plusieurs sortes, II, 493.
 Pois-chiche, II, 213, 493.
 Poissons, I, 137.
 Poivre, II, 545.
 d'eau, II, 102.
 Poix, II, 353.
 Pollution nocturne, I, 446.
 Polype, poisson, II, 541.
 Polype du nez, tumeur, I, 407.
 du cœur supposé, I, 227.
 de la matrice, I, 544.
 Polypode, II, 158.
 Polytric, II, 240.
 Pomme, II, 506.
 de renette, II, 26.
 d'amour, II, 515.
 de coloquinte, II, 162.
 épineuse, II, 333.
 de pin, II, 554.
 de terre, II, 503.
 Pommade ; *voyez* pomatum & unguentum.
 Poncyre, fruit, II, 509.
 Porc ; sa chair, II, 518.
 sa graisse, II, 329.
 Porcelaine, éruption, I, 481.
 Porreau, II, 501.
 Potion ; *voyez* haustus & potio.
 Potiron, II, 500.
 Poudre ; *voyez* la table latine.
 des Chartreux, II, 147.
 de Santinelli, II, 197.
 Poulain ; sa chair, II, 520.
 Poulain, bubon, I, 81.
 Poule ; sa chair, II, 522.
 sa graisse, II, 329.
 d'inde, II, 523.
 Poulet, II, 522.
 Poulette d'eau, II, 525.
 Pouliot, II, 305.
 Pouls, son examen, I, 5.
 Pourcelets, ou cloportes, II, 93.
 Pourpier, II, 424, 497.
 Pourpre rouge dans les fièvres, I, 27.
 blanc, I, 27, 481.
Pourpré, poisson, II, 541.
Poutargue, II, 535, 538.
 Poux, I, 478.
 Pralines, II, 512.
 Précipité blanc, II, 385.
 rouge, II, 385.
 jaune, II, 159.
 Prêle, II, 126.
 Priapisme, I, 440.
 Primevere, II, 296.
 Prognostic des fièvres, I, 4.
 Prunes, II, 506.
 Pruneaux, II, 250.

Prurit, I, 482.
 Ptyalisme, I, 4, 416.
 Puanteur de la bouche, I, 418.
 de la sueur, I, 477.
 des pieds, I, 469, 477.
 Pulmonaire, II, 248.
 de chêne, II, 257.
 Pulmonie, I, 209.
 Purgatifs, II, 148.
 Pus; sa formation, I, 127.
 épanché, I, 113.
 Putridité des fièvres, I, 17.
 des premières voies, I, 233.
 Pyrethre, II, 427.
 Pyrole, II, 137.

Q.

QUARRELET, poisson, II, 539.
 Queou blanc, oiseau, II, 527.
 rouge, oiseau, II, 528.
 Queue de cheval, ou préle, II, 126.
 Quinquina, II, 48.
 Quinte de toux, I, 184, 565.
 Quintefeuille, II, 46.
 Quintessence d'absinthe, II, 183.

R.

RACHE des enfans, I, 589.
 Racine sucrée, II, 503.
 vierge, II, 343.
 Radis, II, 221, 503.
 Rage, ou hydrophobie, I, 367.
 des animaux, I, 363.
 des chiens, I, 367.
 Raie, poisson, II, 533.
 Raifort, II, 221, 503.
 (le grand), II, 64, 503.
 Raisin; ses espèces, II, 513.
 Raisin sec, II, 250.
 Raisiné, II, 550.
 Raiponce, II, 503.
 Rapontic, II, 203.
 Rascaïso, poisson, II, 537.
 Rate des animaux, aliment, II, 520.
 Rauchau, poisson, II, 539.
 Rave commune, II, 247, 501.
 des Parisiens, II, 503.
 Régime, I, 11, 14.
 des enfans, I, 528, 552.
 Régisse, II, 247.
 Régule, II, 75.
 Rei de cajo, II, 527.

Reine des prés, II, 73.
 Reineto, ou grenouille, II, 543.
 Regles; voyez mensès.
 Remède de M. Paville, II, 226.
 de Goulard, II, 399.
 de Mouret, II, 66.
 du Prieur de Cabrières, II, 30.
 de Stephens, II, 225.
 de Rotrou, II, 108.
 Renard; sa chair, II, 520.
 Renouée, II, 126.
 Rentrée des éruptions, I, 64.
 Renversement de la matrice, I, 543.
 de la vessie, I, 436.
 Repercussifs, II, 360.
 Réfine de gaïac, II, 76.
 de jalap, II, 168.
 de scammonée, II, 168.
 Résolutifs internes, II, 130.
 externes, II, 336.
 Rétention d'urine, I, 64, 311.
 des regles, I, 511.
 de l'arrière-faix, I, 526.
 Rhagades des parties génitales, I, 440.
 de l'anus, I, 458.
 Rhubarbe, II, 158.
 des Moines, II, 203.
 Rhumatisme, I, 98.
 gouteux, I, 98.
 des lombes, I, 99, 430.
 Rhume du cerveau, I, 404.
 de la poitrine, I, 70, 184.
 des enfans, I, 565.
 Ricin, II, 161.
 Rigau, oiseau, II, 528.
 Ris commun, II, 37, 470.
 Ris sardonien, maladie, I, 172, 413.
 Rob, II, 550.
 Rocamboles, II, 501, 550.
 Rognon de coq, raisin, II, 513.
 Roitelet, oiseau, II, 529.
 Romarin, II, 370.
 Ronce, II, 515.
 Roquette, II, 65, 498.
 Roses pâles, II, 160.
 de Provins, II, 203.
 Roseau, II, 212.
 Rossignol, II, 529.
 Rotrou; son remède, II, 108.
 Rouget, poisson, II, 536.
 Rougeole, I, 424.
 Rouisseurs de la peau, I, 479.
 Ru, ou rob, II, 550.
 Rubéfiens, II, 378.

Rue, plante, II, 406.
Rupture, ou hernie, I, 433.

S.

SABINE, II, 232.
Sachet anti-apoplectique, II, 406.
 stomachique, II, 437.
Safran ordinaire, II, 232, 553.
 bâtard, ou cartame, II, 160.
 des Indes, ou curcuma, II, 239.
Sagou, II, 37.
Saignée, I, 12.
 ses accidens, I, 467.
Saignement du nez, I, 405.
Salep, II, 117.
Salivation, I, 416.
Salfe-pareille, II, 72.
Salpêtre, II, 214.
Sang épuisé, I, 61.
 épanché, I, 113.
Sang de bouquetin, II, 267.
 de dragon, II, 364.
 de pigeon, II, 404.
Sanglier, II, 518.
Sangue, II, 318.
Sanguine, pierre, II, 366.
Sanicle, II, 136.
Santal, II, 118.
Santoline, II, 189.
Saphirs, pustules du visage, I, 392.
Sapin, II, 65.
Sapinette, II, 66, 223.
Sapotille, I, 298.
Salfe-pareille, II, 72.
Sanglier, II, 518.
Sarcelle, oiseau, II, 525.
Sarcocèle, I, 360, 450.
Sarcocolle, II, 371.
Sarcome, I, 360.
 de la bouche, I, 413.
 des yeux, I, 395.
 de l'anus, I, 360.
 de la matrice, I, 544.
Sardine, II, 539.
Sargué, II, 539.
Sarriette, II, 370, 551.
Sassafras, II, 74.
Saucisson, II, 518.
Sauge, II, 117.
Saumon, II, 530.
Saumoulo, II, 490.
Savon, II, 102.
Sautaire, II, 542.

Sauve-vie, herbe, II, 266.
Saxifrage, II, 222.
Scabieuse ordinaire, II, 82.
 ou mors du diable, II, 72.
Scammonée, II, 164.
Scarlatine, fièvre, I, 493.
Scargot, ou limaçon, II, 542.
Scaragoou, II, 543.
Sceau de Notre-Dame, plante, II, 343.
 de Salomon, II, 442.
Sciastique, I, 465.
Scille, II, 222.
Scolopendre, II, 239.
Scorbut, I, 76.
 des enfans, I, 563.
Scordium, II, 389.
Scorpion; sa piquûre, I, 365.
 son huile, II, 441.
 de mer, II, 537.
Scorfonère, II, 80, 502.
Scrophulaire, II, 345.
Scrotum; ses maladies, I, 447.
Scubac, II, 234.
Sebestes, II, 250.
Sèche; sa chair, II, 541.
 Son os, II, 398.
Segle, II, 345, 491.
Sels; voyez la table latine.
Sel commun, II, 547.
 d'Angleterre, II, 413.
 de Carlsbad, II, 165.
 d'Ebfon, II, 165.
 d'Egra, II, 165.
 d'Esther, II, 165.
 de la Garraie, II, 96.
 de Glauber, II, 39.
 de mars de Riviere, II, 129.
 polychreste, II, 168.
 purgatif amer, II, 165.
 de la Rochelle, ou de Seignette, II, 168.
 de Sedlitz, ou de Bohême, II, 165.
 de Wisbad, II, 165.
Semence retenue, I, 449.
Semence contre vers, II, 189.
Semences froides, II, 14.
Semoule, II, 490.
Seneçon, II, 324.
Sené, II, 159.
Seouclé, II, 540.
Serin, oiseau, II, 529.
Serpent, II, 57.
Serpentaire de Virginie, II, 46.
Serpolet, II, 370.

- Serfifi d'Espagne, II, 503.
 des pauvres, II, 503.
 Sifflement d'oreille, I, 412.
 Signes de naissance, I, 360, 479, 593.
 Silure, poisson, II, 531.
 Simarouba, II, 205.
 Soif fébrile, I, 4, 419.
 Soldanelle, II, 160.
 Sole, II, 535.
 Solitaire, ver, I, 283.
 Soleil (coup de), I, 384.
 Sommeil léthargique, I, 152.
 Somnifères, II, 276.
 Son, II, 461.
 Sorbe, II, 512.
 Sorgo, ou bled barbu, II, 492.
 Souchet, II, 116.
 Souci, II, 232.
 Soude, II, 103.
 Soufre, II, 475.
 Sparalon, poisson, II, 536.
 Spasme, I, 172.
 cynique, I, 172, 413.
 Sperniole, II, 330.
 Sphacele interne, I, 132.
 Spode, II, 196.
 Squinancie, I, 423.
 Squirre interne, I, 115.
 externe, I, 350.
 des mammelles, I, 534.
 de la matrice, I, 542.
 Stagnation de sang, I, 113.
 de pus, I, 113.
 Staphylome, I, 399.
 Starde, oiseau, II, 525.
 Stechas arabe, II, 305.
 Stérilité des femmes, I, 518.
 Sternutatoires, II, 408.
 Stomachiques, II, 168.
 Stoughton; son élixir, II, 183.
 Storax calamite, II, 267.
 liquide, II, 352.
 Strangurie, I, 309.
 Sublimé doux, II, 105.
 corrosif, II, 385.
 Suc des plantes, II, 4.
 antiscorbutique, II, 61.
 apéritif, II, 88.
 astringent, II, 123.
 ophtalmique, II, 403.
 purgatif, II, 153.
 Succin, II, 396.
 Succise, plante, II, 72.
 Sucre, II, 251, 545.
 Sucre candi, II, 253.
 d'orge, II, 253.
 de lait, II, 253.
 rosat, II, 463.
 de sature, II, 335.
 vermifuge, II, 190.
 Sudorifiques, II, 68.
 Suette, I, 39.
 Suffocation, I, 204.
 des enfans, I, 504.
 hystérique, I, 567.
 Sumach, II, 127.
 Superfétation, I, 519.
 Superpurgation, I, 255.
 Supi, poisson, II, 541.
 Supions, II, 541.
 Suppositoire; voyez la table latine.
 Suppression des égoûrs habituels, I, 64.
 des évacuations, *ibidem*.
 des hémorrhoides, I, 454.
 des lochies, I, 527.
 des menstrues, I, 511.
 d'urine, I, 311, 576.
 Suppuratifs, II, 349.
 Suppuration interne, I, 127.
 externe, I, 335.
 Sureau, II, 223.
 Surdité, I, 4, 410.
 Surmulet, poisson, II, 538.
 Suverou, poisson, II, 536.
 Suye, II, 296.
 Syncope, I, 226.
 cardiaque, I, 189.
 Syrop; voyez la table latine.
 d'armoïse, II, 234.
 d'épine vinette, II, 30.
 de Glauber, II, 146.
 de guimauve, II, 252.
 de longue vie, II, 241.
 de mûres, II, 425.
 de nénuphar, II, 284.
 de nerprun, II, 166.
 d'oeillet, II, 274.
 de pied de chat, II, 253.
 T.
 TABAC, II, 441.
 Tablettes; voyez la table latine.
 alimenteuses, II, 115.
 Tabouret, herbe, II, 127.
 Tacamaque, gomme, II, 397.
 Taches de la peau, I, 479.
 des yeux, I, 401.
 Tamarin,

- Tamarin, II, 162.
 Tamaris, II, 213.
 Tanéfic, II, 189.
 Tante, poisson, II, 541.
 Tarantisme, I, 366.
 Tarin, oiseau, II, 529.
 Tartre, II, 223.
 Tartre émétique, II, 146.
 Tartre martial, II, 97.
 Taureau ; sa chair, II, 517.
 Tauteno, poisson, II, 541.
 Teigne des enfans, I, 589.
 Teinture ; voyez la table latine.
 anodyne, II, 285.
 Tempérens, II, 31.
 Tenche, poisson, II, 534.
 Tenefine, I, 264.
 Térébenthine commune, II, 346.
 de Chio, II, 213.
 Terre des couteliers, I, 447, II, 448.
 foliée de tartre, II, 97.
 du Japon, II, 205.
 de Lemnos, II, 366.
 Terreur panique des hystériques, I, 504.
 des enfans, I, 578.
 Testicules ; leurs maladies, I, 447.
 Tête ; ses maladies internes ; I, 142.
 externes, I, 381.
 ses plaies, I, 372.
 ses remèdes, II, 130.
 Thé de la Chine, II, 556.
 de l'Europe, II, 56.
 du Mexique, II, 175.
 Thériaque, II, 84.
 des Allemands, II, 177.
 des pauvres, II, 469.
 Thim, II, 371.
 Thon, poisson, II, 530.
 Thymelée, II, 163, 382.
 Tillau ; ses fleurs, II, 295.
 Tintement d'oreille, I, 412.
 Tisane ; voyez la table latine.
 de Callac, II, 59.
 de Vinace, II, 59.
 royale, II, 151.
 Tithymale, II, 158, 161.
 Tonnerre ; sa brûlure, I, 376.
 Toniques, II, 109.
 Topinambours, II, 505.
 Tormentielle, II, 203.
 Torpille ; sa chair, II, 533.
 Torticolis, I, 99.
 Tortue, II, 543.
 Tourdre, oiseau, II, 527.
 Tom. II.
 Tourdre, poisson, II, 535.
 Tourterelle, II, 524.
 Toute-bonne, plante, II, 232.
 Toux, I, 184.
 des enfans, I, 565.
 Trainasse, herbe, II, 126.
 Tranchée des accouchées, I, 525.
 des enfans, I, 569.
 Transpiration arrêtée, I, 64.
 Treffle aigre, II, 25.
 hépatique, II, 36.
 Tremblement, I, 5, 154.
 du cœur, I, 217.
 Treffaillemens des tendons, I, 5.
 Trochisques ; voyez la table latine.
 Trombus par la saignée, I, 467.
 Truffes, II, 554.
 Trujo, poisson, II, 538.
 Truite, II, 532.
 Tumeur ; voyez la table latine.
 blanche des articulations, I, 467.
 froide, I, 89.
 Turbith, II, 159.
 minéral, II, 106.
 Turbot, II, 532.
 Turcot, II, 528.
 Turquette, II, 212.
 Tussilage, II, 248.
 Tuthie, II, 406.
 Tympanite, I, 278.
 V.
 Vache ; sa chair, II, 517.
 son lait, II, 118.
 Vagin ; sa chute, I, 543.
 Valériane des jardins, II, 124.
 sauvage, *ibid.*
 Vanneau, II, 524.
 Vanille, II, 118.
 Vapeurs du vin, du charbon, &c. I, 204.
 Vapeur fortifiante, II, 369.
 contre la furdité, II, 416.
 Vapeurs hystériques, I, 503.
 hypochondriaques, I, 103.
 Varices, I, 354.
 Varicocèle, I, 449.
 Veau ; sa chair, II, 517.
 Velar, II, 266.
 Venin, I, 137.
 de la vipère, I, 363.
 Ventoufes, II, 319.
 Ventre ; ses maladies, I, 232, 432.
 tuméfié des enfans, I, 574.
 Iiii

Vents des premières voies, I, 278.
 de la matrice, I, 547.
 Verd de gris, II, 376.
 Verdon, II, 529.
 Vergadelle, poisson, II, 537.
 Verge dorée, II, 93.
 Verjus, II, 27, 548.
 Vermicelli, II, 490.
 Vermifuges, II, 183.
 Vermillon, II, 107.
 Vérole, I, 81.
 des enfans, I, 562.
 (la petite), I, 497, 557.
 volante, I, 502.
 Véronique, II, 56.
 Vers de terre, II, 334.
 des orcilles, I, 409.
 ou lombrils, I, 282.
 des enfans, I, 572.
 de différentes parties, I, 134.
 Ver folitaire, I, 282.
 Verre d'antimoine, II, 148.
 ciré, II, 207.
 Verrues de la peau, I, 361.
 de l'anus, I, 456.
 des parties génitales, I, 439.
 Verd de gris, II, 375.
 Verge dorée, II, 93.
 Verjus, II, 27, 548.
 Verrée; voyez *Hauftus*; table latine.
 Vertige, I, 142.
 Verveine, II, 397.
 Vésicatoires, II, 378.
 Vesce, II, 494.
 Vessie renversée, I, 436.
 Vif argent, II, 476.
 Vigne blanche, II, 93.
 Vins naturels, II, 272.
 médicinaux; voyez la table latine.
 Vin brûlé, II, 263.
 Vin cuit, II, 563.
 Vin d'Albe, II, 561.
 d'Alicante, II, 561.
 d'Anjou, II, 562.
 d'Aubagne, II, 563.
 de Barbantane, II, 563.
 de Beaune, II, 562.
 de Bourgogne, II, 562.
 des Canaries, II, 561.
 de Canes, II, 563.
 de Candie, II, 563.
 de Cantepedrix, II, 563.
 de cassis, II, 563.
 de Champagne, II, 562.

Vin dit chiarello piquanté, II, 561.
 de Chypre, II, 560.
 de la Ciotat, II, 563.
 de Condrieux, II, 562.
 de Cote rôtie, II, 562.
 de Craux, II, 562.
 de Cuers, II, 563.
 de Florence, II, 561.
 de Frontignan, II, 562.
 de Gemenos, II, 563.
 de Grave, II, 562.
 de l'Hermitage, II, 563.
 dit lacryma de Galliti, II, 561.
 de Lunel, II, 562.
 de Madere, II, 561.
 de Malaga, II, 561.
 de Marciminien, II, 561.
 de la Margue, II, 563.
 de Matignane, II, 563.
 de Metelin, II, 560.
 de Monté Fiascone, II, 561.
 de la Moselle, II, 562.
 muscat, II, 560.
 d'Orléans, II, 562.
 de Paris, II, 562.
 de Pérouse, II, 561.
 de Poitou, II, 562.
 de Pontac, II, 562.
 du Rhin, II, 562.
 de Ries, II, 563.
 de Rota, II, 561.
 de Roquevaire, II, 563.
 de S. Laurent, II, 563.
 de Schiras, II, 560.
 de Scio, II, 560.
 de Stancou, II, 560.
 de Tavel, II, 562.
 de teinte, II, 561.
 de Tokai, II, 560.
 de Xeres, II, 561.
 Vinaigre, II, 548.
 de Saturne, II, 398.
 des quatre voleurs, II, 412.
 Vipere; sa morsure, I, 363.
 ses propriétés, II, 57.
 Visage; ses maladies, I, 391.
 couperosé, I, 391.
 Vitriol, II, 366, 406.
 Vive, poisson, II, 538.
 Ulcere; voyez la table latine.
 Vomissement; I, 338; voyez la table lat.
 Vomitifs, I, 13, II, 140.
 Urine; ses propriétés, II, 346.
 sanglante, I, 305.

Urines supprimées, I, 64, 311.

Vuidanges, I, 527.

abondantes, I, 528.

retenues, I, 527.

Vulnérables internes, II, 130.

externes, II, 354.

pour la poitrine, II, 254.

de Suisse, II, 137.

Y.

Z.

Yeux ; leurs maladies, I, 393.

leur brûlure, I, 377.

leurs raches, I, 401.

leurs remèdes, II, 399.

Yeux d'écrevisses, II, 195.

Yvoire, II, 75.

brûlé, II, 196.

Yvresse, I, 153.

YBLE, II, 345.

ZÉDOAIRE, II, 81.

*Fin de la Table. Françoisse.**EXTRAIT des Registres de l'Académie Royale des Sciences.**Du 14 Juin 1769.*

MESSIEURS BOURDELIN & MALOUIN, qui avoient été nommés pour examiner l'Ouvrage Latin de Médecine Pratique de M. LIEUTAUD, à laquelle l'Auteur a ajouté un *Traité des Aliments*, en ayant fait leur rapport, l'Académie a jugé cet Ouvrage digne d'être imprimé sous son Privilège, en foi de quoi j'ai signé le présent Certificat. A Paris, le 14 Juin 1769.

Signé, GRANDJEAN DE FOUCHY, Secrétaire perpétuel de l'Académie Royale des Sciences.

PRIVILEGE DU ROI.

LOUIS, par la grace de Dieu, Roi de France & de Navarre : A nos amés & féaux Conseillers, les Gens tenant nos Cours de Parlement, Maîtres des Requêtes ordinaires de notre Hôtel, Grand-Conseil, Prévôt de Paris, Baillifs, Sénéchaux, leurs Lieutenants Civils, & autres nos Justiciers qu'il appartiendra, SALUT. Nos bien amés LES MEMBRES DE L'ACADEMIE ROYALE DES SCIENCES de notre bonne ville de Paris, nous ont fait exposer qu'ils auroient besoin de nos Lettres de Privilège pour l'impression de leurs Ouvrages : A CES CAUSES, voulant favorablement traiter les Exposants, Nous leur avons permis & permettons par ces Présentes de faire imprimer par tel Imprimeur qu'ils voudront choisir, toutes les Recherches ou Observations journalières, ou Relations annuelles de tout ce qui aura été fait dans les Assemblées de ladite Académie Royale des Sciences, les Ouvrages, Mémoires ou Traités de chacun des Particuliers qui la composent, & généralement tout ce que ladite Académie voudra faire paroître, après avoir fait examiner seldits Ouvrages, & jugé qu'ils sont dignes de l'impression, en tel volume, marge, caractères, conjointement ou séparément, & autant de fois que bon leur semblera, & de les faire vendre & débiter par tout notre Royaume, pendant le temps de vingt années consécutives, à compter du jour de la date des Présentes, sans toutefois qu'à l'occasion des Ouvrages

ci-dessus spécifiés, il en puisse être imprimé d'autres qui ne soient pas de ladite Académie : Faisons défenses à toutes sortes de personnes, de quelque qualité & condition qu'elles soient, d'en introduire de réimpression étrangère dans aucun lieu de notre obéissance ; comme aussi à tous Libraires & Imprimeurs d'imprimer ou faire imprimer, vendre, faire vendre, & débiter lesdits Ouvrages, en tout ou en partie, & d'en faire aucunes traductions ou extraits, sous quelque prétexte que ce puisse être, sans la permission expresse & par écrit desdits Exposants, ou de ceux qui auront droit d'eux, à peine de confiscation des Exemplaires contrefaits, de trois mille livres d'amende contre chacun des contrevenants, dont un tiers à Nous, un tiers à l'Hôtel-Dieu de Paris, & l'autre tiers auxdits Exposants, ou à celui qui aura droit d'eux, & de tous dépens, dommages & intérêts ; à la charge que ces Présentes seront enregistrées tout au long sur le Registre de la Communauté des Libraires & Imprimeurs de Paris, dans trois mois de la date d'icelles ; que l'impression desdits Ouvrages sera faite dans notre Royaume, & non ailleurs, en bon papier & beaux caractères, conformément aux Réglements de la Librairie ; qu'avant de les exposer en vente, les Manuscrits ou Imprimés qui auront servi de copie à l'impression desdits Ouvrages, seront remis ès mains de notre très cher & féal Chevalier le sieur d'AGUESSEAU, Chancelier de France, Commandeur de nos Ordres ; & qu'il en sera ensuite remis deux Exemplaires dans notre Bibliothèque publique, un dans celle de notre Château du Louvre, & un en celle de notre très cher & féal Chevalier le sieur d'AGUESSEAU, Chancelier de France ; le tout à peine de nullité des Présentes : du contenu desquelles vous mandons & enjoignons de faire jouir lesdits Exposants & leurs ayant cause pleinement & paisiblement, sans souffrir qu'il leur soit fait aucun trouble ou empêchement. Voulons que la copie des Présentes, qui sera imprimée tout au long au commencement ou à la fin desdits Ouvrages, soit tenue pour dûement signifiée, & qu'aux copies collationnées par l'un de nos amés & féaux Conseillers Secrétaires, foi soit ajoutée comme à l'Original. Commandons au premier notre Huissier ou Sergent sur ce requis, de faire pour l'exécution d'icelles, tous actes requis & nécessaires, sans demander autre permission, & nonobstant Clameur de Haro, Charte Normande, & Lettres à ce contraires : CAR tel est notre plaisir. DONNÉ à Paris, le onzième jour du mois d'Août, l'an de grâce mil sept cent cinquante, & de notre Règne le trente-neuvième. Par le Roi en son Conseil. MOL.

Registré sur le Registre XII de la Chambre Royale & Syndicale des Libraires & Imprimeurs de Paris, N. 430, fol. 409, conformément au Règlement de 1723, qui fait défenses, article 4, à toutes personnes, de quelque qualité & condition qu'elles soient, autres que les Libraires & Imprimeurs, de vendre, débiter & faire afficher aucuns Livres pour les vendre, soit qu'ils s'en disent les Auteurs ou autrement ; à la charge de fournir à la susdite Chambre huit exemplaires de chacun, prescrits par l'article 108 du même Règlement. A Paris, le 5 Juin 1750.

Signé, LE GRAS, Syndic.

